

# **Goti Ukuwala Hala**

**The New Testament in the  
Lambau dialect of the Siane  
language of Papua New Guinea**

**Nupela Testamen long tokples  
Siane-Lambau long Niugini**



# Goti Ukuwala Hala

The New Testament in the Lambau dialect of the Siane  
language of Papua New Guinea  
[snpL]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1996, Wycliffe Bible Translators, Inc.

Print publication, 1997 by Bible League International

Web version

© 2015, Wycliffe Bible Translators, Inc.

<http://www.Wycliffe.org>

<http://pngscriptures.org>

<http://www.ScriptureEarth.org>



Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works)

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

**You are free to share** — to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

**Notice** — For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

## Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narapela manmeri.** Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating.** Na tu, **yu no ken senisim Tok.**

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela.**

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela.**

# Goti Ukuwala Hala

<i>Buku hulitina</i>	<i>Hulitina founa</i>	<i>Aila</i>
Matiu. . . . .	.Mt. . . . .	5
Maki . . . . .	.Mk . . . . .	84
Luku . . . . .	.Lu . . . . .	129
Yoni . . . . .	.Yo. . . . .	210
Aposolo . . . . .	.Ap. . . . .	266
Lomu. . . . .	.Lm . . . . .	337
1 Kolinti . . . . .	.1 Ko. . . . .	376
2 Kolinti . . . . .	.2 Ko. . . . .	408
Galesia . . . . .	.Ga. . . . .	432
Efesusi . . . . .	.Ef . . . . .	445
Filipai . . . . .	.Fl . . . . .	457
Kolosi . . . . .	.Kl . . . . .	467
1 Tesalonaika . . . . .	.1 Te. . . . .	476
2 Tesalonaika . . . . .	.2 Te. . . . .	484
1 Timoti . . . . .	.1 Ti . . . . .	489
2 Timoti . . . . .	.2 Ti . . . . .	499
Taitusi . . . . .	.Ta . . . . .	506
Filemoni . . . . .	.Fm . . . . .	511
Hibulu . . . . .	.Hi . . . . .	514
Yemusi . . . . .	.Ye . . . . .	543
1 Pita. . . . .	.1 Pi . . . . .	553
2 Pita. . . . .	.2 Pi . . . . .	564
1 Yoni . . . . .	.1 Yo. . . . .	571
2 Yoni . . . . .	.2 Yo. . . . .	580
3 Yoni . . . . .	.3 Yo. . . . .	582
Yuti . . . . .	.Yu. . . . .	584
Oloto Pibo Ha . . . . .	.OPH. . . . .	588
 Ha ma monala . . . . .		 626



# Matiu

## Yesu hala ukuwa dowa Matiukafo lufuwa ibo ha

### Homu Ha

Buku me ya ya Yesu ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti we ma huliya Matiu, huliya ma Lifai yakafo lufuwa ibo ne. Matiu ya Yuda we minoto, Yesu ege moniyámibo hamenalo ya hefana takisi li-li aibo onona lito, Yesu sula fito ya ononawa fulitoto ege wiye.

Yuda wenina yasi Gotikafo ilifi molaibo we ya loto nalauti wina ledoto hiyabate we wehudi minanogolaiye, loti hiyabala o minabo, Hibulu halokati ya wewa Mesaiya ne, loti, ido Giliki halokati ya Kilisto ne, loti lo minae. Feto lo minato, Matiu ya Yuda we minoto, eimola Yuda weninala Yesu ya Gotikafo ilifi molaibo we Mesaiya ona ya ne, loti holinigilae, loto hawa ya lufuwa ibo ne.

Lemo hawa lufuwa ibo ya hitoto, eito we ma lufuwa iye, loto holiyonibo nefa, ido Matiukafo eimola huliya ya li faka ladámanowe, loto holibo yagunu, ege-ege moniyobo we ya lowe, loto lufuwa iyámiye. E'e, Ege-ege monibo we ya liye, loto lufuwa ibo ne. Lufuwa feto ibo monawa yamaidana oto aliga Yonikafo lufuwa igu ya molaiye.

---

### Yesu Kilisto awalafu holofala-mota hulitina

(Lu 3:23-38)

**1** <sup>1</sup>Yesu awalafu holofala mino liti uwabo ya hulitina feito ya ne. Yesu Kilisto ya Defiti hipa yufa figu yauti ya ne. Ido Defiti ya Abalahamu hipa yufa figu yauti ya ne.

<sup>2</sup>Abalahamukafo Aisaka hedaibo.

Ido Aisakakafo Yekopu hedaibo.

Ido Yekopukafo Yuda yagi ido unalafu-mota yagi hedaibo.

<sup>3</sup>Ido Yudakafo Pelesite Selate hedaibo ya hipawa loiti otinafo ya Tamali ya ne.

Ido Pelesikafo Hesiloni hedaibo. Ido Hesilonikafo Lamu hedaibo.

<sup>4</sup>Ido Lamukafo Aminadapu hedaibo. Ido Aminadapukafo Nasoni hedaibo. Ido Nasonikafo Salimoni hedaibo.

<sup>5</sup>Ido Salimonikafo Bowasi hedaibo ya hipawa olafo ya Lahapu ya ne. Ido Bowasikafo Obeti hedaibo ya hipawa olafo ya Luti ya ne. Ido Obetikafo Yesi hedaibo.

<sup>6</sup>Ido Yesikafo hiyabatina we wenaba Defiti hedaibo. Ido Defitikafo Solomoni hedaibo ya hipawa olafo ya homu ya Ulia olonafo ne.

<sup>7</sup>Ido Solomonikafo Lehobowami hedaibo. Ido Lehobowamikafo Abiya hedaibo. Ido Abiyakafo Asa hedaibo.

<sup>8</sup>Ido Asakafo Yehosafati hedaibo. Ido Yehosafatikafo Yolami hedaibo. Ido Yolamikafo Usia hedaibo.

<sup>9</sup>Ido Usiakafo Yotamu hedaibo. Ido Yotamukafo Ehasi hedaibo. Ido Ehasikafo Hesehia hedaibo.

<sup>10</sup>Ido Hesehiakafo Manase hedaibo. Ido Manasekafo Emoni hedaibo. Ido Emonikafo Yosaiya hedaibo.

<sup>11</sup>Ido Yosaiyakafo Yekonia yagi ido unalafo-mota yagi hedaibo ya aya hamenalo ya Babiloni wenina himiwetina yasi Isilaeli wenina numunatinalo moloti idipiti uti ebatina Babilonika nala fi betiyabo.

<sup>12</sup>Ido Babilonika nalalo uwabo hamena yalo ya Yekoniakafo Sealitiyeli hedaibo.

Ido Sealitiyelikafo Selubabeli hedaibo.

<sup>13</sup>Ido Selubabelikafo Abiyuti hedaibo. Ido Abiyutikafo Eliyakimu hedaibo. Ido Eliyakimukafo Asoli hedaibo.

<sup>14</sup>Ido Asolikafo Sadoku hedaibo. Ido Sadokukafo Ekimi hedaibo. Ido Ekimikafo Eliyuti hedaibo.

<sup>15</sup>Ido Eliyutikafo Eleyasa hedaibo. Ido Eleyasakafo Matani hedaibo. Ido Matanikafo Yekopu hedaibo.

<sup>16</sup>Ido Yekopukafo Yosefe hedaibo. Ido Yosefe ya Malia wanafo ne. Ido olonafo Maliakafo Yesu hedaibo ya huliya Kilisto ne, loto ya ne.

<sup>17</sup>Feti minabo, ya Abalahamu hedo molaibo hipa minado yaloti oloto piyabo weninawa fotini (14) weninawa feti oloto piti fuli uti-uti ato yoto-yoto aliga yalo Defiti oloto pibo. Ido Defiti hedo molaibo hipa minado yaloti oloto piyabo weninawa fotini (14) weninawa ayaidana oti oloto piti fulimo yowato, aliga yalo uwotinafo yasi Isilaeli wenina Babilonika nalau li fulo betiyato minabo. Ido Babilonika minabo hamena yaloti oloto piyabo weninawa ya fotini (14) weninawa oloto piti fuliyato, oloto piti fuliyato ayaidana fe minomo uwato uwato ena yalo ya aliga Kilisto oloto piye.

### **Yesu oloto pibo ha**

*(Lu 2:1-7)*

<sup>18</sup>Ena Yesu Kilisto oloto pibo ha ya feito ne. Olafo Malia Yosefe wa molo edafa, u kelámaibo hamenalo ya Goti Weuna Fele yakafo mona

molo edaito ya Malia olufola houmalau nebo ya wa edámae. <sup>19</sup>Feti wa edámafa, ido wanafo Yosefe ya monala fefe liboma nenako, ya li ulalo holi edotanowe, loto yagunu hala auba ito kito momona oto ilifi fulitanowe, loto holiye. <sup>20</sup>Feto loto idafawa yagunu hala ki neto ya moda Wenaba enisolela makafo wamoku oloto pi muto feto lomuiibo, Defiti hipala Yosefeyo, ologafo Malia linowe, lotoma holi homámaneyo. Olufola houmalau nebo ya Goti Weunalokati nebo ya fele ne. <sup>21</sup>Fele neto ya hipala hedageto ya emokafo weninala lifimatina li mofuto li nomudina wanogolaiye, loto huliya Yesu ne, loto molo, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Ena idafawa muki lo fedibo yagunu Wenabakafo ha polofeti welalo molaito feto libo,

<sup>23</sup>Holilo. Olu ma wegi unámibo olu ma olufola houmalau minoto hipala ma hedageto huliya ya Emanuweli ne, loti molanigilae. Ido huliya monawa ya Goti ya leimotegi ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 7:14*) ya nebo hawa ya iye.

<sup>24</sup>Ena Yosefe unototo sinoito Wenaba enisolelakafo ha lomuiibo ya welalo meyalo moloto olonafodo ya u kelámoto, <sup>25</sup>minomo uti uti yalo ya hipala hedaito, ya huliya Yesu ne, loto molaiye.

### Mika faigakati ha manadinau nebo we lo fedabo ha

**2** <sup>1</sup>Yuda wenina hiyabatina we wenaba Heloti nebo hamenalalo ya Yudia ebauka Betelehemu numudo yalo ya Yesu ya oloto piye. Oloto pibo hamenalo ya moda fo yoidokati ha manadinau nebo we Yelusalemu numudo lo fedoti ya feto loti loga abo, <sup>2</sup>Yuda wenina hiyabatina we wenaba oloto pibo ya numuna igau ya ne? Ofiyala fo yoidokati yalo moda watoto ya huliya li faka loto weude-lute-hate munune, loto one, loti lae.

<sup>3</sup>Feto loti lato, ya wenaba Helotikafo hawa holito ya lula-halau hena aito, ido Yelusalemu wenina muki yagi ayaidana oti hena holiyae. <sup>4</sup>Hena holi minato, ya Helotikafo Goti sokila hi muwabo we wenabatina yagi, ido wenina lo molaibo ha api itibi-itibi abo wegi muki li nuba o betito ya lobibo, Gotikafo hiyabate wehudi ilifi molaibo we Kilisto ya igalo oloto pinaie? loto loga o betito, <sup>5</sup>liwila oti lomuwabo, Yudia ebaleka Betelehemu numudo yalo oloto pinogolaiye. Ido polofetikafo lufuwa igu ya feto libo,

<sup>6</sup>Aiyo, Yudia mikau Yuda wenina numuna meya nabatina muki yauti ya Betelehemu numuna ya lumuto hefola efomako minámananibo ne. Aya numuna meya naba yauti ya hiyaba we wehudi ma loto, ya weninane Isilaeli wenina muki ya hiyaba o betinogolaiye, loto ha mono lufuwau (*Mai 5:2*) ya nebo ne, loti lomuwa.

<sup>7</sup>Feto loti lomuwato, ya Helotikafo holito ya wemoli ha manadinau nebo we ya momona oto sutina fiye. Sutina fito ato, ya ofiyawa apito oloto pibo hamena yagunu loga-miga o betiye. Loga-miga o betito

emotinasi lomuwato, holito ya lobibo, <sup>8</sup>Hemotina Betelehemuka ya uti hipawa yagunu auba iti moniti wita oti li oloto pi edotima ya loti lonomato, nemo ya ayaidana oto uto huliya li faka loto weune-lune-hane munowe, loto unogolowe, loto lobito idipi molaiye.

<sup>9</sup>Feto loto lobibo ha ya holiti uti, ya moda ofiyawa homu fo yoidoka wa edabo ya u homu uto hipawa nedo uto yowaleka ne. <sup>10</sup>Ofiyawama wa edoti ya lutina-hatinau ake ito holi dowa loti naba-naba holi minae.

<sup>11</sup>Ena numuguma yoti hipawa hefolate olafo Maliate wa betiti ya huba i edoti, huliya li faka loti, weudina-lutina-hatina muti minae. Feto feti minoti ya huwamenatina filoti idafa dowa muwabo, ya hefana mona huliya goli yagi, ido sokila ladanuwa aibo hiyabo huliya falagenesenisi yagi, ido yá nowala ladanuwa aibo huliya mulu ya muwae. <sup>12</sup>Muwato, Gotikafo wamoku yau fuka ha ma feto lobibo, Heloti nedo liwila oti aguwámilo, lito holiti yagunu ya hanu maleka uti eimotina ebatinaloka liwila oti uwae.

### **Isipi ebaloka holi uwabo ha**

<sup>13</sup>Utato, ya moda Wenaba enisolela makafo wamoku yau Yosefe fedo muto feto lomuibo, Hemo sinoito hipa hefolagi, ido olafogi holi idipito Isipi ebaloka uto aya ebau ya minoto, ha hofa lobinobo yagunu hiyabane o minalo. Moda holabe? Helotikafo hipawa hofu fulinowe, loto wita anogolaiye, lomuito <sup>14</sup>Yosefe sinoito hipa hefolagi, ido olafogi lubuka midipuku akaima idipito Isipi ebau wiye. <sup>15</sup>Idipito yau wito yalo minomo yoti yoti, ya aliga Heloti fulibo hamenalo ya liwila oti Isilaeli mikau loti minae. Ido homu aidena Wenabakafo ha ma polofeti welalo molaito fetu libo,

Isipi mikauti ya Hipane sula fiyoto liwila oto aiye,  
loto ha mono lufuwau (*Hos 11:1*) nebo ha ya feito iye.

### **Helotikafo lito hipa hefola muki ya hofu beti fuliyabo ha**

<sup>16</sup>Ena ha manadinau nebo wemoli eimotina ebatinaloka liwila oti hanu eito maleka uwato, ya Helotikafo, Hone iyae, loto holibo sebala hala-kala loitaito himiwe idipi molaito, uti Betelehemu numuna nabau ido numuna-amuna selo negu muki yauti wenina hipatina melege loiti li fulámabo hipa hefola muki ya hofu beti fulimo uwae. Feto fe betibo ya homu ha manadinau nebo we loga-miga o betito, wetinauti ofiya fedibo hamenawa lomuwato holibo yamagunu holi minoto fetu liye. <sup>17-18</sup>Ena aya hawa ya polofeti Yelemayakafo libo,

Lama numuna meya yau nola ma holiyabo ya hufu naba oto, Ei-ai,  
loto

lula-halau naba-naba holibo ya wena Leselikafo yufa fibo weninala  
olufotina yagunu hufu naba-naba o neto, ya weninala igaidana



oto lula-hala li you lo edanune, loti holiyafa, olufotina minámabo yagunu ogofuwámae,  
loto ha mono lufuwau (*Jer 31:15*) nebo ha ya homu aidena lufuwa ibo ya idafawa muki lo fediyé.

### Yosefe hipa yagi olafogi idipibo ha

<sup>19</sup>Ena Heloti fulitaito ya moda Wenaba enisolela makafo Isipi ebau Yosefe wamoku fedo muto fetó lomuibo, <sup>20</sup>Hipawa hofanogolaibo wema fulitaiye. Yagunu folomokalo yati sinoito, emogi ido olafogi idipito liwila oto Isilaeli mikau uwo, loto lomuiye. <sup>21</sup>Hawa lomuibo ya Yosefe holito ya sinoito hipawa yagi ido olafogi idipito, liwila oti Isilaeli mikau uwaé.

<sup>22</sup>Uwafa, ido Akelausi yakafo melafo Heloti ebala lito Yuda wenina hiyabatina we wenaba ne, loti labo ya Yosefe hawa ya holito ya, yalo uto minanube? loto holi muito ya wamoku yau fuka ha ma holito ya Galili mikau yau uti moniti <sup>23</sup>ya numuna naba ma huliya Nasaleté yau loti numuna huti unoti minae. Fetó fe minabo yagunu ya homu aidena ya polofeti yasi labo, Wenina muki yasi emogunu ya Nasaleté we ne, loti lo edanae, loti hawa labo ya feito u ayalo iye.

### Yoni noku i beti-beti aibo we lo oloto molaibo ha

(*Mk 1:2-8; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28*)

**3** <sup>1</sup>Ena hamena yalo ya noku i beti-beti aibo we Yoni Yudia eba hafali mikau ya lo fedoto, wenina ha naba lo oloto bito fetó libo, <sup>2</sup>Okulumau hiyaba we wenaba weninala hiyaba o ledaibo we hamenala moda alili ainako, loti lutina-hatina li elepa iyalo, loto lobiye. <sup>3</sup>Aya wewa Yoni yagunu ya polofeti Aisaiyakafó fetó libo,

Hafali mikau yalo ya we ya welauti ha auba ito fetó loto lo oloto molanaibo, Wenaba moninaibo hanula ya lifefe loti wili edalo, loto lo minanaiye,

loto libo ha ya ha mono lufuwau (*Ais 40:3*) ya nebo ne.

<sup>4</sup>Ido Yoni ulalo owo ya safu-kameli opalagunu lifefe labo ya ulalo owo holoito, ido hebela ya bulumakau etuwagunu lifefe labo ya hofalalo ya hebe ito, ido wela-idafa ya witugi ido hofuku suwau fimona nowala yagi no-no o ne.

<sup>5</sup>Ena Yelusalemu wenina, ido Yudia mikaloti wenina muki yagi, ido wenina ebatina selo Yodani no nabalo nebo wenina yagi muki ya Yoni nedo loti <sup>6</sup>ya lifimatina lo oloto molato, Yodani no nabau ya noku i betimo wiye.

<sup>7</sup>Noku i betito, ya Falisi ido Sadusi we maleka ya noku i betido ato, ya wa betito fetó lobibo, Hemotina hosofa olufola minabo, Metefokafo lifima lolumunaibo hamena naba ya selo ainako, loti holiya anae, loto fuka ha ya hemakafó lobiye? <sup>8</sup>Hemotina lutina-hatina li elepa iti monatina

fefe libo ya molalo. <sup>9</sup>Ido hemotina holiyabo, Abalahamu ya awatefo-holofatema nenako, yagunu Gotikafo lifimate li liwila oto lomámanaibo ne, loti lutina-hatinau ya holi minafe? Feti holiyámilo. Gotikafo hefana-afana yakafo Abalahamu ouwamela-mota lifefe lanowe, lanaibo aifa lifefe lanogolaiye. <sup>10</sup>Ido lona ya yá monalo moda molo minaibo ne. Feto feyainako, yá ma ilawa dowá iyámanaibo yá muki monalo fukoto soku hinogolaiye.

<sup>11</sup>Hemotina lutina-hatina li elepa iyone, loti lato ya nemo moda nogunu noku i betiyofa, ido we ma aliga anaibo ya nemo li fulo nedoto wenaba ona neboma nenako, nemo efo yamo hinalo idafala li fulo edanobo ya fefe ladámanogolaiye. Aya wewa ya Weuna Fele yagi ido so hulumagunu yagi noku i betinogolaiye. <sup>12</sup>Wewa ya suwa witi lilika inaibo idafa ya anau lito onona lito suwa witi etuwa ya hilito fulo so fiyámanaibo soku ya ito, suwa witi hula ya li nuba oto lito numugu molanogolaiye, loto Yonikafo lobiye.

#### **Yonikafo Yesu noku i edaibo ha**

*(Mk 1:9-11; Lu 3:21-22)*

<sup>13</sup>Ena aya hamenalo ya Yesu Galili mikaloti Yodani no nabalo ya loto Yonikafo mono noku i nedanaïye, loto emo nedoka lo fedito, <sup>14</sup>Yonikafo lomuibo, E'e, nemodoka ya neidafaito loto lane? Nemo ya hemokafo noku i nedananibo ya dowá lanogolaiye, loto lo fuko edaifa, <sup>15</sup>ido Yesukafo libo, Moda laba, ido onesa ya nemo wenelo meyalo molananibo ya feito Goti mona dowá molo lumiboidana oto molanoibo ya moda ogofunaibo ne, lito ya Yonikafo holito ya welalo meyalo moloto, noku i edaiye.

<sup>16</sup>Noku i edaito, Yesu ayalo nokuti yoto, waima moda okuluma godito Goti Weuna ya nama mulu yaidana oto lumuto, emodo limo ito, <sup>17</sup>ido okulumauti nola makafo libo, Moda yoma we Hipane lune-hane muwobo we ya dowá ona wa edowe, liye.

#### **Satanikafo Yesu hepa molo edaibo ha**

*(Mk 1:12-13; Lu 4:1-13)*

**4** <sup>1</sup>Ena ayaloti ya Weuna Felekafo Yesu ya ilimito Satanikafo hepa molo edanaïye, loto hafali mikau akaisa ilimito yoiye. <sup>2</sup>Yoto fo hamena foti (40), ido lubu ya foti (40) ya wela-idafa moi ito minototo aliga ya inagunu fulito, <sup>3</sup>hepa molo-molo ledaibo we ya emo nedo loto lomuibo, Hemo Goti Hipalama minotoma, hefana me ya nebo ya lomuwageto weka-idafa fedaneyo, lomuiye. <sup>4</sup>Lomuito Yesukafo liwila oto lomuibo,

Wenina mino holinabo ya wetina-idafa nanabo yako minámiye.

E'e, Goti welaloti ha libo muki meyalo molanabo ya moda mino holinabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Lo 8:3*) ya nebo ne, loto lomuiye.

<sup>5</sup>Feto loto lomuito, ya Satanikafo fele numuna meya Yelusalemu yau ilimito uto Isilaeli wenina fele huliyagi numuna naba holalo li sinoi edoto lomuibo, <sup>6</sup>Hemo Goti Hipalama minotoma meloti satomo mikalo yoma iyo. Mono lufuwau yau feto libo,

Hemogunu ya enisoleta ya lobiyageto, hiyaba o hedoti, higa ya hefanakafo fukotanaiye, loti ya adina mulalo li faka lo hedanigilae,

loto ha mono lufuwau (*Sng 91:11, 12*) ya nebo ne, lito, <sup>7</sup>Yesukafo libo, Ido aya lufuwau yau ha ma feto libo,

Wenaba Gotitina ya hepa molo umámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 6:16*) ya nebo ne, loto lomuiye.

<sup>8</sup>Lomuito, yaloti ya Satanikafo ilimito obula naba-naba akaisati nebo yalo ilimito yoto, minoto mikau-mikau eba muki huliyagi idafa-adafa ilibito feto lomuibo, <sup>9</sup>Huba i nedoto, huline li faka loto, weuga-luka-haka nomagetoma ya idafa-adafawa muki ya humunogolowe, lito, <sup>10</sup>Yesukafo libo, Ha mono lufuwau feto libo,

Wenaba Gotitina weudina-lutina-hatina muti eimolako hidina obula fiti houba-naba o edalo,

loto libo (*Lo 6:13*) nenako, yagunu Sataniyo, nemodokati faiga uwowo! loto lomuiye.

<sup>11</sup>Feto lito, Satani ya fulo edo itoto wito, ena Goti enisoleta lo fedoti Yesu ana li faka lo edae.

### **Yesu Galili mikalo apito ononala libo ha**

*(Mk 1:14-15; Lu 4:14-15)*

<sup>12</sup>Ena Yoni nala numugu fulo edabo ha ya holutoto, Yesu hawa ya holutoto nebo eba ya fulitoto, Galili mikau ya wiye. <sup>13</sup>Uto Nasaleta numudoti fokito uto, Kapeneyamu numuna momeno Galili anawalo ya Sebuluni ido Napitali mikau ya unoto sinoito ne. <sup>14</sup>Feto lo nebo ya homu aidena polofeti Aisaiyakafo feto libo,

<sup>15</sup>Wenina ya Sebuluni mikau ido Napitali mikau, ido ho no hano anawalo ido Yodani no naba wela ya ho no filigaleka aya Galili ebau ya eito feka wenina mikatina minabo <sup>16</sup>ya weninawa midipu igu minabo ya lamena naba-naba moda wato, ido

wenina fulinigili minadoka ya lamenawa yakafo lamena o betiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 9:1-2*) nebo ha yama u ayalo inaiye, loto aya mikau yau uto ne.

<sup>17</sup>Ena hamena yaloti Yesukafo apito feto lo oloto bibo, Lutina-hatina li elepa iyalo. Okulumau nebo we wehudi weninala hiyaba o betibo hamena moda selo lotainako, yagunu lutina-hatina ya li elepa iti molalo, loto lo oloto molomo wiye.

**Yesukafo we fo (4) ya sutina fito ege uwabo ha**  
(*Mk 1:16-20; Lu 5:1-11*)

<sup>18</sup>Yesu ya Galili momeno anawalo monimo uto waibo ya unalafu-yalafu loiti Saimonite huliya ma Pita, ido Adulute laefa libo owo noku fuloti laefa li minaito <sup>19</sup>Yesukafo lobibo, Nege molaliyo. Mona api itibinobo ya wenina li-li anaibo we buli betinogolowe, lito, <sup>20</sup>aloko ya laefa owotinama fulitoti ya ege moloti uwaiye.

<sup>21</sup>Ido yaloti monimo uti Sebedi hipala loiti Yemusite, Yonite ya wa betiye. Metinafo Sebedigi maina sipiku laefa owotina fukaibo hifiti minato, Yesukafo sutina fito, <sup>22</sup>ayalomati ya sipigi ido metinafogi ya fulitoti loti ege uwaiye.

**Yesukafo hala ukuwa dowo lo oloto bibo ha**  
(*Lu 6:17-19*)

<sup>23</sup>Ido Yesu Galili mikau muki monimo uto uto, mono numunatina negu-negu yoto, Gotikafo mikalo wenina hiyaba o betibo hala ukuwa dowo ya lo oloto bito, ido wenina idafa i hiliyabo ido utina ogofu aibo idafa muki ya li faka lo betimo wiye. <sup>24</sup>Feto feyaibo ya hala ukuwa Silia mikau upatito holiti wenina muki idafa i hiliyabo, ido utina ogofu aibo, ido Satani himiwela ya wenina lutinau yowabo weninagi, ido hulu hofu betibo weninagi, ido adina-hidina galidibo weninagi muki ya emo nedoka idipiti ato, li dowo lo betimo wiye. <sup>25</sup>Feto fe betimo wito, ya Galili mikauti ido Dekapolisi ebalokati ido Yelusalemu numudoti, ido Yuda mikauti, ido Yodani no wela yolalokati wenina mau naba-naba li nuba oti ege monimo uwae.

**Yesukafo obulalo ha mono api itibibo ha**  
(*Lu 6:20-23*)

**5** <sup>1</sup>Wenina lo nuba oti loti ege molomo uwabo ya Yesu wa betito ya obulaloma yoto amedoto neto, ya ege-ege moniyabo we lo fedoti li hona o edoti minae.

<sup>2</sup>Yesukafo ha mono api itibito fetu lobibo, <sup>3</sup>Wenina eimotina utina-lutina li faka ladámoti Goti yakafoko ade li faka lanaiye, loti holinabo wenina ya okulumau nebo we wehuditekafo weninala hiyaba o ledaibo monawa ya moda mino betima nenako, yagunu holi dowo loti minomo uwae.

<sup>4</sup>Ido hena holi minabo wenina ya Gotikafo lutina-hatinau li aila i betinogolaiboma nenako, yagunu moda holi dowo loti minomo uwae.

<sup>5</sup>Ido wenina lutina-hatina ito lumuti moloti holoti moni minabo wenina ya Gotikafo mikaleka eba muki ya weuna fi betito linaboma nenako, yagunu moda holi dowo loti minomo uwae.

<sup>6</sup>Ido wenina inagunu nosámibo fuliti henobatinalo opaito nogunu auba iti holiyabo yamaidana oti wenina lutina-hatinau Goti monala fefe libo mona yagunu auba iti holti moni minanabo wenina ya Gotikafo mona dow a ogofuto binogolaiboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>7</sup>Ido wenina ma hena holiyabo yagunu wenina masi milumatina holiti adina li faka lo betiti moni minanabo weninawa ya Gotikafo ayaidana oto henatina yagunu ya milumatina holito adina li faka lo betinogolaiboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>8</sup>Ido wenina lutina-hatina hiluwa lotoko moni minanabo wenina ya nomudinakafo Goti wa edanigilanako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>9</sup>Ido wenina lusaku moloti fina lowa lukafa hofu fuliti li you lo beti-beti o minabo wenina ya Gotikafo nemo olufone minae, loto lo betinogolaiboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>10</sup>Ido wenina mona dow a fefe liboko molomo uwabo yagunu ya wenina masi wa edabo nosámito, li hopa o betiyatoma ya okulumau wehuditekafo hiyaba o ledaibo mona moda mino betima nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>11</sup>Ido hemotina ya nemo nege molabo yagunu ya wenina masi hanu biti heni fulu betiti ido ha nosa naba ámibo sugi ha mona-mona fi biyatoma ya moda holi dow a loti minomo uwae. <sup>12</sup>Holi minafe? Aya hanuwalo ya polofeti yasi li homu moloti uwabo ya wenina nosámabo yasi ayaidana oti hofu betiyama ne. Okulumau meinawa naba-naba ya hiyaba o ledo nenako, loti lutina-hatinau ake-make iyageto moda dow a ona holilo, loto lobiye.

### **Goti hala holi hikitabo wenina hatina**

*(Mk 9:5; Lu 14:34-35)*

<sup>13</sup>Hemotina ya mikalo me ya holi hikito nomabo wenina ya ho hainoli yamaidana oti minafa, ido aya howa la fulibo ya hulageyama ya igaidana oto hofa la fulinaibo ne? Aya howa yamaidana ya ononalama hofa mináminako, aifa fulitoti hidinagunu lala iti upato hulanigilae.

<sup>14</sup>Ido hemotina ya mikaloka wenina le lamematina yamaidana oti minae. Numuna eba obulalo ya ma hu unanabo ya faluku oto minámanogolaiye.

<sup>15</sup>Ido wenina masi lamu hiti liti masa lulau yau molámoti, lamu molo-molo abo ebalo yalo molato, wenina muki numugu minabo ya lamena o betinogolaiye. <sup>16</sup>Yagunu lamematina ayaidana oti ya wenina muki minado ya lamena o betiyaneyo. Feti ya monatina dow a molabo ya wati, okulumau Metinafo huliya li faka loti iti yonae, loti ya feti lamena o betiyaneyo.

### **Goti lo molaibo ha yagunu libo ha**

<sup>17</sup>Ena nemo obo yagunu Goti lo molaibo hafe ido polofeti hatina ya li fulanowe, loto aiye, loti ya hatina ki minafe? E'e, fetu loti holiyámilo.

Nemo obo ya li fulanowe, loto ámowe. Aya hawa yama lo nemodoka hulawa ya li oloto pinaiye, loto obo ne. <sup>18</sup>Yagunu ha ona lobiyowe. Holilo. Mika okuluma hulanaibo hamenalo ya aifa hulanogolaifa, ido Goti lo molaibo hala mono lufuwau iyabo yauti ya lufuwa idafa hefola efomafe, ido ha hefola efomafe u hopa aguwámanogolaiye. Aya hawalo muki ya u ayalo uwapaso minageto hulawa lo fedanogolaiye. <sup>19</sup>Yagunu wenina ma lo molaibo ha yauti hefola mako ma meyalo molámoto, hawa hefola efoma nebo nenako, li fulitalo, loto wenina api itibinaibo, wewa ya okulumau wehudite hiyaba o ledaibo wenina minagu yauti huliya ito lumuto minanogolaiye. Ido we makafo lo molaibo ha muki hololoto minoto, lo molaibo ha ya hololalo, loto api itibibo ya okulumau wehudite hiyaba o ledaibo wenina minagu yauti wewa huliya ya yoto akaisati minanogolaiye. <sup>20</sup>Feito nebo nenako, loto ha ona lobiyowe. Hemotina monatina fefe lanaibo yamo lo molaibo ha api itibi-itibi abo we, ido Falisi we monatina fefe libo ya li fulo edámanaibo ya hemotina okulumau wehudite hiyaba o ledaibo hilalau yau yowámanigilae, loto lobiye.

**Lutina-hatina holi nosámibo binabo ha**

*(Lu 12:57-59)*

<sup>21</sup>Aidena Gotikafo awatinafo-mota fetu lobibo,  
Wenina hofu beti fuliyámilo,  
loto (*Kis 20:13*), ido ha magi libo,  
We makafo hofu fulinaibo ya ha li fefe lo-lo abo ebato ilimiti uwato,  
wewa hofaibo yagunu lifima ha lo edanae,  
loto ha mono lufuwau (*Kis 21:12*) nebo ha ya hemotina moda  
holitama ne. <sup>22</sup>Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. We makafo hounalafo lula-hala holi nosámibo munaibo ya ha li fefe lo-lo abo ebato ya ilimiti uwato, lifima li munae. Ido we makafo ha managau minámibo ne, loto hounalafo lomunaibo ya kanisole hiyabatina wenaba minado ya ilimiti uwato, ha li fefe lo-lo abo we yasi lifimala munae. Ido we makafo hemo digani ha managau minámibo, loto hounalafo ma lomunaibo ya eimola so fiyámanaibo soku yau lifimawa meinala linaiye.

<sup>23-24</sup>Ena hemo ya Goti munogolo uwaba, hounakafo makafo lula-hala holi nosámibo numu ne, loto holitoma ya homu Goti munanibo idafa mono folomolalo selo yalo molo itoto uto, hounakafo yagi ha li fefe lo huloto, liwila oto loto idafawa lito ya Goti umo.

<sup>25</sup>Ido hemote uwokafote ha li fefe lo-lo abo numudo unanido ya hanudo yako aloko ha loyolalo-melo oti, lutina-hatina li mako molaliyo. Fetu ladámanaibo ya ha lifefe labo we adinalo molageto, ido emote himiwe adinalo molato, ido himiwe yasi nala numugu ya fulu nedotanae, loto lutina-hatina li mako molaliyo. <sup>26</sup>Yagunu ha ona lobinogolowe.

Nalau feito yonanibo ya aloko nalauti huladámanogolane. E'e, lifimaka ya hefana muki ya liwila oto binanibo yako nalauti huloto lumunogolane.

### Hume-ugele anabo ha

<sup>27</sup>Ido ha ma fetu lobibo,  
Hemotina hume-ugele ya ámilo,  
loto ha mono lufuwau (*Kis 20:14*) nebo ha ya hemotina moda holutama ne. <sup>28</sup>Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. We makafo wena ma wa edoto lula-halau ya li unanobolae, loto holinaibo wewa ya eimola lula-halau yau moda hume-ugele aiye.

<sup>29</sup>Ido nomuga yakafo lifima li mofu hedanaibo ya uka muki so fiyámanaibo soku fulo nedotanaiye, loto nomuga ya kilito fulito. <sup>30</sup>Ido agakafo lifima li mofu hedanaibo ya uka muki so fiyámanaibo soku fulo nedotanaiye, loto agafukoto fulito.

### We makafo olonafo fuko fulo edanaibo ha

(*Mt 19:9; Mk 10:11-12; Lu 16:18*)

<sup>31</sup>Ido ha ma fetu lobibo,  
We makafo olonafo fulo edanowe, loto holutoma ya wewa olonafo fulo edanaibo ha lufuwa ito muwageto ya olonafo fulo edanaibo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Lo 24:1*) ya nebo ne. <sup>32</sup>Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. We ma olonafo hopa li uno-uno moniyámifa, ido wanafokafo ya olonafo fuko fulitaibo wena ya we eito ma unaibo, ya homu wanafo yakafo olonafo li hume-ugele hanuwa wili edaiye. Ido we makafo fuko filiga-filiga abo wena ma linaibo we ya hume-ugele anogolaiye.

### Idafa ma huliya aubafofo loti li onae, lanabo ha

<sup>33</sup>Ena hemotina awatinafo-mota lo molaibo hatina ya moda holutabo ya fetu libo, Hemotina ha onae, loti ido idafa ma fetu feyanune, Wenaba huliya loti, lo gedoti molanabo ya sugi mona molámoti, hawa ya meyalo moloti, Wenaba nomunalo ya fetu feyanune, loti labo hawa fefe lotiko fetu feyalo, loto aidena ha monoku yauti moda holutama ne. <sup>34</sup>Feito nebo nefa, ido neimo ya aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. Idafa ma huliya loti, ha onae, loti ladámilo. Holi minafe? Okulumau nebo we wehuditekafo weninala hiyaba o ledainako, hemotina wenina ma ha lobinigilima ya okuluma huliya loti, hawa ya li onae, loti ladámilo. <sup>35</sup>Ido mika melo ya Goti hina lala i nebo mika ya huliya loti, hawa ya li ona ne, loti ladámilo. Ido Yelusalemu ya Wehudite Wenabate numunalama nenako, Yelusalemu huliya loti hawa ya li ona ne, loti ladámilo. <sup>36</sup>Ido

hemotina ya heimotina manadina opala ya ma mako ma li feke loti, ido li lubufa loti anabo ya ogofuwámanako, yagunu manadinati huliya li onae, loti ladámilo. <sup>37</sup>Feito ya o, lanabo ya aifa o, loti, ido e'e, lanabo ya aifa e'e, loti lalo. Ha ma ya hawa mulalo ayalo onu iti li aubafobo loti li onae, loti lanabo ya nosámibo we nedokati anaibo ne, loto lobiye.

**Lifima liwila oto biyámanubo ha**

*(Lu 6:29-30)*

<sup>38</sup>Ido ha ma feto lobibo,

We makafo nomugalo hofu hedanaibo ya ayaidana oto lifima liwila oto nomunalo hofu. Ido makafo wekau hofu hedanaibo ayaidana oto welau lifima liwila oto hofu,

loto ha mono lufuwau (*Kis 21:24, Wkp 24:2 Lo 19:21*) nebo ha ya hemotina moda holitama ne. <sup>39</sup>Feito nebo nefa, ido ha ma lanogolowe. Holilo. Wenina masi li hopa o betiyatoma liwila oto li hopa o betiyámilo. E'e, we makafo wanaga onaleka hofanaibo ya filiga adawaleka yagi hofu nedo, loto wanaga ilibiyo. <sup>40</sup>Ido makafo li halo molo hedoto ukalo owo lulau iyanibo linowe, loto lanaibo we ya ukalo owo mulalo iyanibo yagi aifa umo. <sup>41</sup>Ido himiwe makafo, huwamenane mofuto hanu hofala fougama unane, loto aubafobo lo hedanaibo, ya hofala magi aifa onu ito ilimito uwo. <sup>42</sup>Ido makafo idafa magunu wako lohumunaibo ya aifa umo. Ido makafo hemodokati ya idafa ma hefa moloto linowe, loto anaibo, ya mesafa i umámo, loto lobiye.

**Uwotefo lute-hate binubo ha**

*(Lu 6:27-28, 32-36)*

<sup>43</sup>Ido ha ma feto lobibo,

Weninatina selo keloti minabo wenina ya lutina-hatina biti, ido uwotinafo ya lutina-hatinau holi nosámibo bilo,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nebo ha ya hemotina moda holitama ne. <sup>44</sup>Feito nebo nefa, ido neimo aya hawa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. Uwotinafo ya lutina-hatina bilo. Ido mona nosámibo molo betinabo wenina yagunu Goti lomuilo. <sup>45</sup>Feto feyanabo yakafo Metinafo okulumau nebo we ya olufola ona minanigilae. Moda holiyafe? Emo yakafo fo ya lifefe lito wenina nosámibo yagi ido dowu yagi minado ya muki li mako ito fo liye. Ido emokafo ho ya lifefe lito wenina monatina fefe loti molabo yagi ido fefe loti molámabo yagi minado ya muki li mako ito ho ya iye. <sup>46</sup>Yagunu hemotina yasi lutina-hatina biyabo wenina yako ya liwila oti lutina-hatina biyatoma ya meina linafe? E'e, aya monawa ya hefana takisi li-li abo we yagi molo minabo yae. Monawa ya ogofuwámiye. <sup>47</sup>Ido hemotina ya weninatina yako aiyo-weiyo lobinabo monate yakafo wenina malekama monatina li fulu edaiye, loti holi minafe? E'e, eito feka



wenina holi hikitámabo yagi aya monawa ya molo holi minabo yae. Moda holiyafe? <sup>48</sup>Feito ya Metinafo okulumau nebo we monala ya fefe lotoko nebo, yagunu hemotina ayaidana oti mona fefe lotiko molalo, loto lobiye.

**Idafa wa námabo wenina adina li faka loto binubo ha**

**6** <sup>1</sup>Hemotina ya mona fefe loto molanune, loti, ya wenina dowá ledanae, loti nomudinalo molanabo, ya Metinafo okulumau nebo we yakafo ekeni idafa ma biyámánaibo, yagunu wati moniti, wenina dowá wa betinabo yagunu holiyámilo.

<sup>2</sup>Yagunu ya wa námabo wenina adina li faka loto idafa ma binune, lanabo ya wenina monona loiti iyabo ya hulite iti yonae, loti hona liti mono numugu ido hanudo-hanudo u homu uti bomu wekilofó nola molabo mona yamaidana oti ya molámilo. Ya monawa molabo meinala ya moda litabo ne, loto nemo ona lobiyowe. <sup>3</sup>Yagunu hemotina yasi idafa wa námabo wenina adina li faka loto idafa binune, loti holinebo ya idafa binabo monatina yagunu eito wenina lobiyámilo. <sup>4</sup>E'e, faluku otiko adina li faka loti bilo. Feto anabo ya Metinafo idafa faluku oto nebo muki ya wa-wa aibo we yakafo ekeni idafa binogolaiye.

**Goti lomunubo mona yagunu libo ha**

*(Lu 11:2-4)*

<sup>5</sup>Hemotina Goti lomunado ya monona loiti iyabo wenina yamaidana oti lomuwámilo. Emotina yasi Goti lomunado ya wenina wa ledanae, loti mono numugu ido hanu anawalo nomudinalo sinoi minae. Monawa molabo yamaidana oti hemotina feti molámilo. Ya monawa molabo meinala ya moda litabo ne, loto lemo ona hula lobiyowe. <sup>6</sup>Yagunu hemokafo Goti lomunowe, loto holineanibo ya heimo numunakau ya yoto, hanu huitito Mekafo wa edámanibo we lomu-lomu o minagetoma, ya Mekafo mona muki momona ananibo ya wa-wa aibo we yakafo ekeni idafa humunogolaiye.

<sup>7</sup>Ido eito feka wenina Goti monala yagunu holiyámabo wenina yasi aifa ha ilalu huti lo-lo abo ya holi lumunaibo ne, loti hatina kiti lo-lo abo monatina molabo yamaidana oti hemotina molámilo. <sup>8</sup>E'e, homu loga o edámabo hamenalo Metinafo yakafo muki idafa lutina-hatinau holiyabo ya moda holiitaima ne.

<sup>9</sup>Ena Metefo lomunigilima feti lomuilo,

Metefo okulumau minanibo we ya wenina yasi hulika li faka lomo yoto fele ne, loti minanabo ne, loto holiyone.

<sup>10</sup>Ido hemo hiyabate we wehudi hiyaba o ledanibo hamena lo fedanogolaiye, loto holiyone.

Ido okulumau weka lanido hololotiko minabo yamaidana oto wenina mikalo meu ya wekalo hololanune, loto holiyone.

<sup>11</sup> Ido hamena-hamena wete-idafa lomo.

<sup>12</sup> Ido wenina lifimatina hilili o betiyonibo yamaidana oto lemo lifimate ya hilili o ledo.

<sup>13</sup> Ido mona nosámibo hepa molo lumunaibo nedo ya lilimiyámaba, ido mona nosámibo nala i ledanaiguti ya wina ledo.

[Hemo hiyaba we wehudi hiyaba o ledanibo ya minomo uto uto aubafofoka ya minomo uto uto hulika ya yoimo uto uto minowa-minowa oto minanaibo ne. Ya onae,]

loti Goti lomunabo ya feto loti lomuilo.

<sup>14</sup> Moda holiyafe? Hemotina li nosámibo o betinabo wenina lifimatina hilili o betiyatoma, ya Metinafo okulumau nebo wekafo heimotina lifimatina yagi ayaidana oto hilili o betinogolaibo ne. <sup>15</sup> Feito nefa, ido wenina lifimatina hilili o betiyámanabo ya Metinafo yakafo heimotina lifimatina yagi ayaidana oto hilili o betiyámanogolaiye, loto lobiye.

#### **Goti holi muto hoba moi inubo mona yagunu libo ha**

<sup>16</sup> Goti holi muto hoba-hobina moi i muto ha lomuto minananido ya monona loiti iyabo wenina yaidana oto mona molámo. Weninawa yasi lana liti hotina-wetina li hopaitabo, wenina wa ledanabo ya hoba-hobina moi i muwabo ne, loti wa ledanigilae, loti labo monatina yamaidana oto ya mona molámo. Monawa molabo meinala ya moda liyabo yae, loto nemo ha ona hula lobiyowe. <sup>17</sup> Ido hemo ya Goti holi muto hoba-hobina moi inowe, lotoma ya hoka-weka noku ito, atakalo ya yá nowala ladanuwa aibo idafa wilito moniyo. <sup>18</sup> Feto feyananibo ya wenina muki ya Goti holi muto, hoba-hobina moi i muiye, loti wa hedámanafa, ido Mekafo mona muki momona ananibo ya wa-wa aibo we yakafo ekeni idafa ya humunogolaiye.

#### **Huwamena li nuba o-o anubo mona yagunu libo ha**

*(Lu 12:33-34)*

<sup>19</sup> Hemotina mikaloka huwamena li nuba naba o minato, ya hanu sisigafa wilito, ido yufa lanaibo ne. Ido ugele we yasi numunatina ya fukoti yoti idafa ugele linabo ne. Yagunu mikaloka me ya huwamena ya li nuba o-o ámilo. <sup>20</sup> Ido okulumau huwamena li nuba anabo ya hanu sisigafa yakafo námanogolaiye. Ido yufa ladámanogolaiye. Ido ugele we yasi numunatina ya fukoti yoti ugele liyámanigilae. Yagunu okulumau huwamena ya li nuba o-o alo. <sup>21</sup> Moda holiyafe? Huwamenatina molanabo eba ya lutina-hatina-manadina aubafofo loti aya ebau yako holi munabo ne, loto lobiye.

#### **Ute lamu ha**

*(Lu 11:34-36)*

<sup>22</sup> Nomudina ya utina lamula ne. Yagunu ya nomudina dowa minagetoma lamena ya utina muki ya li faito betinogolaibo ne. <sup>23</sup> Ido

nomudina nosámagetoma ya utina muki ya midipu yagunu faito betinogolaibo ne. Yagunu ya lamena lutinau nebo ya midipu inaibo ya moda naba-naba midipu inogolaiye, loto lobiye.

**Wenaba loitilo houba-naba o betinubo ha**

*(Lu 16:13)*

<sup>24</sup>We makafo wenaba loiti ya houba-naba o betinaibo ya ogofuwámiye. Feto feyanowe, loto holinaibo ya wenabala ma ya eleka fi muto, ido ma ya lula-hala munaibo nefemo, ido malo ya u keloto, ido ma ya fulo edanaibo ne. Ayaidana oti hemotina Goti yagi ido hefana-huwamena mikalo idafa-adafa yagi li makoiti houba-naba o betinune, loti holinabo ya ogofuwámae.

**Hatina abi kiyámilo, libo ha**

*(Lu 12:22-31)*

<sup>25</sup>Yagunu ya ha ma lobinogolowe. Holilo. Hemotina ya fulitanune, loti ya wetina-idafa nanabo idafa yagi, ido no yagi ya igaukati lito nanubo ne? loti hatina abi kiti, ido utina yagunu holiti ya utelo owo ya nena idafa holoinubo ne? loti hatina abi ya kiyámilo. Nomude hofawa minonibo mona yakafo wete-idafa ya li fulo edaibo ne, loti holiyámafe? Ido utina yakafo utinalo owo ya li fulo edaibo ne, loti yagi holiyámafe? <sup>26</sup>Nama ya okulumalo bu loti moniyabo monatina yagunu hatina ki fefe lalo. Emotina ya yufa idafa hifiyámabo ne. Ido hulawa libo ya doliyámabo ne. Ido numugu ya wetina-idafa li nuba ámabo ne. Feto feyámafa, ido Metinafo okulumau nebo we yakafo wetina-idafa moda bi-bi aibo ne. Yagunu holilo. Hemotina ya moda nama ya li fulo betiti minae, loti ya holiyámafe? <sup>27</sup>Ido hemotina minagu yauti ya hemakafo eimola hala abi kidoti ya mino lito unaibo hamenala ya hefola magi onu ito minomo unaibo ne?

<sup>28</sup>Ido utinalo inabo owo yagunu ya neidafaito hatina abi ki minae? Hofuku huwawa ibo yagunu hatina ki fefe lalo. Huwawa yakafo onona liyámoto ido ulalo owo lifefe ladámibo ne. <sup>29</sup>Feto lifefe ladámifa, ido huwawa yakafo Yuda wenina mikalo hiyaba we wehuditina Solomoni ulalo owo lali-idafa ibo ya li fulo edaibo ne, loto lobiyoue. <sup>30</sup>Ake, hemotina holi hikitina hefola nebo weninao, Goti yakafo suwa-nala ya eletifo neto ido leda fukoti soku hinabo idafa ya feito li golaiboma nenako, yagunu ya moda ayaidana oto hiyaba dowa o ledanogolaiye, loti ya holiyámafe?

<sup>31</sup>Yagunu ya hoba-idafa yagi, ido no yagi igaidana oto lito nanubo ne? loti, ido nena-idafa utelo holoinubo ne? loti hatina abi ya kiyámilo.

<sup>32</sup>E'e, aya idafa-adafawa muki yagunu ya eito feka wenina yasi wita-wita afa, ido Metinafo okulumau nebo we yakafo idafa-adafawa muki ya

hemotina linabo ogofunaibo idafa ya moda holi ne. <sup>33</sup>Yagunu hemotina ya okulumau nebo we wehudi ya hiyaba we wenabate minanogolaiye, loti, ido emo monala fefe libo mona dowako meyalo molanune, loti auba iti holiti li lutina-hatinau ya homu moloti minaneyo. Feto anabo ya idafa-adafawa malekama muki yagi moda onu ito oloto pi binogolaiye.

<sup>34</sup>Ido hemotina ya leda yagunu ya hatina abi ya kiyámilo. Fo hamena leda yakafo eimola idafala yagunu hala kinogolaiye. Fo hamena makolo ya eimola henala ya moda ogofuto ne, loto lobiye.

**Li halo molo betiyámilo, loto libo ha**

*(Lu 6:37-38, 41-42)*

**7** <sup>1</sup>Yesukafo feti libo, Gotikafo hemotina li halo molo ledotanaiye, loti wenina li halo molo betiyámilo. <sup>2</sup>Yagunu hemo li halo molo betinanibo mona yaidana oto Gotikafo li halo molo hedanaiye. Ido bi-bi anibo mona yaidana oto liwila oto humunogolaiye. <sup>3</sup>Yagunu ya igaidana oto hounakafo nomunalo mouta hefola efoma nebo ya wa edaba, ido heimoka nomugau yá lana naba nebo ya wafehe ladámane? <sup>4</sup>Ido yá lana ya heimoka nomugau nebo wa edámanibo hounakafo nomunau mouta hefola efoma nebo ya igaidana oto li fulo hedanowe, loto lomunanibo ne? <sup>5</sup>Monona loiti iyanibo we, hemo heimoka nomugalo ya yá lana naba nebo ya homu li fulitoto wafehe loto minototo, aliga ya hounakafo nomunau mouta hefola efoma nebo ya li fulo.

<sup>6</sup>Adala hofu ledotanae, loti fele idafa dowa ya hula biyámilo. Ido safu hidinakafo lala iti elepa iti adala hofu ledotanae, loti ekeni okani dowa idafatina ya mikalo aifa fulámilo.

**Goti lomu-lomu onibo ha**

*(Lu 11:9-13)*

<sup>7</sup>Hemotina idafa ma lumunabe? loti lomuti minanabo wenina idafawagunu holinabo ya binaibo ne. Ido idafa moni wita minanabo wenina idafawagunu holinabo ya li oloto pi betinaibo ne. Ido hanudo hesoba inabo wenina ya hanu si betinaibo ne. <sup>8</sup>Yagunu idafa lumunabe? loti lomuti minanabo wenina ya moda linabo ne. Ido idafa moni wita minanabo wenina ya li oloto pinabo ne. Ido hanudo hesoba iti minanabo wenina ya hanu si betinaibo ne.

<sup>9</sup>Ena hemotina yauti we ma hipalakafo hobagunu melafo loga o edanaibo ya hefana fowena munaibo nefe? <sup>10</sup>Ido laefa yagunu loga o edagetoma ya salopaina munaife? <sup>11</sup>Feti hemotina ya wenina nosámabo minafa, ido olufotina idafa dowa aifa bi-bi abo mona ya holi minae. Monawa holi minato, ido Metibo okulumau nebo we yakafo idafa magunu loga o edanabo wenina ya ito yoto idafa lali-idafa bi-bi anaibo ne.

<sup>12</sup>Yagunu wenina masi feti o molo nedo-nedo anae, loto holinanibo ya hemokafo yagi mona ayaidana oto molo beti-beti o. Lo molaibo ha ido polofeti hatina monawa feito nebo ne.

**Hanu loiti hala**

*(Lu 13:24)*

<sup>13</sup>Ido hemotina ya hanu wela hefola efoma ya moni wita oti yoilo. U hopa anabo hanu wela ya naba-naba neto ido hanu hofala ya naba-naba nenako, wenina abi hanuwalo yau yoi-yoi abo ne. <sup>14</sup>Feito nefa, ido mino wa-wa abo ebau unabo hanu welawa ya hefola neto, ido hanu ya hefola nenako, wenina mako-mako yako hanuwa ya li oloto pi-pi o minae.

**Ha sugi mono api itibiyabo wenina hatina**

*(Lu 6:43-44, 13:25-27)*

<sup>15</sup>Ha sugi mono api itibiyabo wenina ya wati ekei o betilo. Weninawa ya loti hotina inune, loti sipisipi you libo monatina yaidana oti molafa, ido lutina-hatinau yau liye-hula yaidana oti minae. Yagunu wa betifefe loti minalo. <sup>16</sup>Aya weninawa mona molanado yati hulawa ya wati wa betifefe lanigilae. Adi ibo ya agina hasuwalau yauti linafe? Ido yá menifa ailau yati sigolo ilawa ya linafe? E'e, feto feyámanabo ne. <sup>17</sup>Feito yá dowá yakafo hulawa dowá i-i aifa, ido yá nosámibo yakafo hulawa nosámibo i-i aiye. <sup>18</sup>Yá dowá yakafo hula nosámibo iyámito, ido yá nosámibo yakafo hula dowá loto inaibo ya ogofuwámiye. <sup>19</sup>Feito yá ma hula dowá iyámanaibo ya fukoti soku ya hinigilae. <sup>20</sup>Feito nebo yagunu Goti hala lobinogolo one, loti lo-lo abo wenina ya hulawatina wati wa betifefe lanigilae.

<sup>21</sup>Wenina mukisi Wenabate, Wenabate, loti lonumu-numu o minabo wenina ya okulumau nebo we weninala hiyaba o ledaibo hilalau yowámanigilafa, ido Menefo okulumau nebo we welalo hololoti moni minabo wenina yako unigilae. <sup>22</sup>Yagunu hona molanaibo hamena nabalo ya wenina mukisi fetó lonumunabo, Wenabate, Wenabate, hulikalo ya wenina lobiyoniboma ne. Ido hulikalo ya Satani himiwela wenina lutina-hatinau li fulo betito idipiyoniboma ne. Ido hulikalo ya Goti aubala itibibo idafa abi loto onibo ne, loti lonumunae. <sup>23</sup>Feti lanabo ya nemokafo fetó loto lo oloto binobo, Hemotina ya wa betiyámoma ne. Monatina nosámibo molo-molo abo ya nemo minodoka faiga wilo, loto lobinogolowe, loto lobiye.

**We loiti numunatina huwaima ha**

*(Lu 6:47-49)*

<sup>24</sup>Wenina masi hane ya holiti meyalo molanabo ya ha mananau nebo we numuna hefana mulalo huibo yamaidana oti minanigilae. <sup>25</sup>Numuna huito, aliga ho naba-naba ito, no naba ya wilito, asi naba-naba yakafo loto numunawaloma auba ito hofaifa, ido numuna ya hefana naba mulalo aubafofo loto huinako, lumu fou ladámiye. <sup>26</sup>Feito nebo nefa, ido wenina

masi hane holiti meyalo molámabo wenina ya ha mananau minámibo we numuna sesepalo huibo yamaidana oti minanigilae. <sup>27</sup>Numuna huito, aliga ho naba-naba ito, no naba ya wilito, asi naba-naba yakafo loto numunawaloma auba ito hofaito lumu fou loto upa-napatoto wiye, loto lobiyae.

<sup>28-29</sup>Yesukafo hawa ya lo hulito wenina nuba naba minoti ha lobibo monala holiyabo ya elegiyae. Emo ya lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yaidana oto api itibiyámoto, ha mono hula yawalakafa api itibinako, elegiyae.

### **Yesukafo okola i hilibo we ma li holuto edaibo ha**

*(Mk 1:40-44; Lu 5:12-14)*

**8** <sup>1</sup>Yesu obulaloti lumito, wenina mau naba-naba ege uwae. <sup>2</sup>Ege uwato, ido moda okola hilibo we ma Yesu nedo loto, hinalo huba i muto feto libo, Wenabao, hemokafo feto feyanowe, loto holitoma okola hiliyobo ya holuto nedo, loto lagetoto une ya moda holutanaiye, loto lomuiye. <sup>3</sup>Feto loto lomuito, Yesukafo ana sino loto wewa ulalo li minoto lomuiibo, Feto feyanowe. Okola hiliyanibo holuto, lito ayalo okola hilibo moda holutiye. <sup>4</sup>Ido Yesukafo libo, Idafa fe hedobo ha ya wenina lobiyámoto, uto sokila hi muibo we uka ilibiyageto wa hedageto ena Mosesekafo ha lo molaiboidana oto idafa muwageto wenina muki yasi okola hiliyaniboma moda holutane, loti holinigilae, loto lomuiye.

### **Yesukafo himiwe houba-nabala we ma li faka lo edaibo ha**

*(Lu 7:1-10)*

<sup>5</sup>Ena Kapeneyamu numudo lo fedito, himiwe hiyabatina we ma Yesu nedo loto <sup>6</sup>feto lomuiibo, Wenabao, houba-nabane we hebilisitoko minoto, ula ogofu naba-naba aito, numugu folomoloko uno ne, loto lomuiye. <sup>7</sup>Lomuito, Yesukafo liwila oto feto libo, Nemokafo uto idafa i hilibo ya li faka lo edanogolowe, loto lomuiifa, <sup>8</sup>ido himiwe hiyabatina we yakafo feto libo, Wenabao, nemo Yuda we minámonako, numunaneu yonanibo ya fefe ladámanogolaiye. Yagunu hemo ha yako lagetoto houba-nabane we idafa i hilibo ya faka lanaiye. <sup>9</sup>Feito nemo yagi hiyaba o nedabo we wetinalo meyalo molanobo we minowe. Ido nemo ya himiwe hiyabatina we minowe. Feito himiwe ma uwo, lomuwoto ya moda wiye. Ido we ma ano, lomuwoto ya moda aiye. Ido houba-nabane we feto feyo, lomuwoto ya fetu feyaiye, loto lomuiye. <sup>10</sup>Lomuito, Yesukafo hawa liboma ya holito elegito ege uwabo wenina ya fetu lobibo, Ha ona lobiyowe. Holilo. Isilaeli wenina muki yauti we ma holi hikila naba nebo wewa yaidana we ma wa edámowe.

<sup>11</sup>Yagunu lobinogolowe. Fo yoidokati ido fo lumidokati eito feka wenina muki ya loti okulumau nebo we weninala hiyaba o betibo ebalau yoti Abalahamu,

Aisaka ido Yekopu maina amedoti wetina-idafa nanigilafa, <sup>12</sup>ido Yuda wenina Goti hala holiti holiyamabo wenina ya idipi eba midipu naba igu fulo betinaibo ebawau itageto hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae, lobiye.

<sup>13</sup>Lobito himiwe hiyabatina wema fetu lomuibo, Hemo uwo. Holi hikitanibo yaidana oto hulawa oloto pi hedanaiye, loto lomuito, ido aya hamenalo ya houba-nabala we idafa hilibo ya faka liye.

**Yesukafo Pita ola-kilofo li faka lo edaibo ha**

*(Mk 1:29-31; Lu 4:38-39)*

<sup>14</sup>Ido Yesu ya Pita numunalau yoto wa edaima, ya Pita ola-kilofo wena ya idafa hilito ula hala-kala lito folomolo ya uno ne. <sup>15</sup>Uno nebo ya wa edoto analo lito, ula hala-kala liboma ya fulo edaito wenawama sinoito wetina-idafa hofo hi betiye.

**Yesukafo wenina muki li faka lo betibo ha**

*(Mk 1:32-34; Lu 4:40-41)*

<sup>16</sup>Ena lunaga molaito Satani himiwela lutina-hatinau mino betiyabo wenina muki ya idipiti Yesudoka ato, ha libo yakafo Satani himiwela mino betiyabo li fulo betito idipi molaito uwato, ido idafa i hiliyabo wenina muki ya li faka lo betiye.

<sup>17</sup>Fetu feyaibo yagunu Gotikafo polofeti Aisaiya ha welalo molaito fetu libo,

Emolakafa uteu ogofu aibo idafa lito, idafa hiliyonibo mona-mona ya mofutaiye,

loto ha mono lufuwau *(Ais 53:4)* nebo ha hulawa moda fediye.

**Yesukafo ege molanabo we ya lobibo ha**

*(Lu 9:57-60)*

<sup>18</sup>Yesukafo wenina nuba naba li hona o edabo ya wa betito, ege-ege moniyabo we ya momeno anawa filiga yolaleka uwokelo, loto lobiye.

<sup>19</sup>Lobito, ha mono api itibibo we makafo emo nedo loto libo, Api lilibiyaniyo we, eba muki unanibodoka ya nemote maina unoieye, loto lomuiye. <sup>20</sup>Lomuito, Yesukafo fetu libo, Liye-hula ya mika hofuti hu unato, ido nama okulumalo moniyabo ya numunatina neto minafa, ido nemo We Hula ya uwo uno-uno obo ebane ya minamiye, loto lomuiye.

<sup>21</sup>Yesu ege molabo we yauti we ma loto libo, Wenabao, homu uto menefo hale li edoto aliga hege moninofe? loto loga o edaifa, <sup>22</sup>Yesukafo libo, Nege ano. Fulinabo wenina fulo betiyageto emotina yasi ya fuliyabo weninatina hale li betinigilae, loto lomuiye.

**Asi yagi ido no halafu yagi ya Yesu welalo hololibo ha**

*(Mk 4:35-41; Lu 8:22-25)*

<sup>23</sup>Ena sipiku yoito ege-ege moniyabo we ege uti ayau yowae. <sup>24</sup>Yoti momenoku ya moda asi naba-naba apito no hofaito, no halafu yakafo

sipi hofaito no lulau lumunowe, loto feyaifa, Yesu ya moda uwo uno ne. <sup>25</sup>Uwo uno nedo ege-ege moniyabo we loti ilimikuti feti lomuwabo, Wenabao, no lulau lumuto fulinogolone. Ade li faka lo, loti ha naba loti lomuwae. <sup>26</sup>Ha naba loti lomuwato, emokafo libo, Hemotina holi hikitina hefola nebo we, nedafaito holi holiyae? loto lobito unaiguti sinoito asi yagi ido no halafu yagi hanu muito, ayalo ya asi fu-fu ladámoto, no halafu yagi momoga ámiye. <sup>27</sup>Feto aibo yagunu wemoli ya elegiti feti labo, Aiyu, we ya igaidana we neto, asi yagi ido no yagi ha lido ya hololiye? loti lae.

**We loiti Satani himiwela mino betito idipibo ha**

*(Mk 5:1-17; Lu 8:26-37)*

<sup>28</sup>Yesugi ege-ege moniyabo wegi momeno filiga yoilaleka Gadala wenina mikatinalo u fedato, we loiti ma Satani himiwela mino betibo we ya hono molabo ebaloti loti hatula aiye. Wewa loiti auba nosámibo inako, yagunu wenina holi bito, aya hanudo yalo uti loti ámae. <sup>29</sup>We loitiwa yasi feti lomuibo, Goti Hipala, neidafa fe ledanogolo ane? Lifima li hona molo ledanaibo hamena naba onesa fedáminako, ute ogofu li lumunogolo abe? loti loga o edaiye. <sup>30</sup>Loga o edaito, safu mau naba ma yowa minoti wetina-idafa no minato, <sup>31</sup>Satani himiwela yasi wa betiti lomuwabo, Lilifinowe, lotoma ya safu lutinau yowau lilifi fulo, loti aubafoto loti lomuwae.

<sup>32</sup>Lomuwato, ayau wilo, loto lobito, we loiti lutinauti fulo betiti safu lutinau yowato, safuwa holi lumuti lowau hotinadokati luwa fiti momenoku yau no noti moda fuliyae.

<sup>33</sup>Moda fuliyato, safu hiyaba abo we ya holi oluloti uti numuna meyau yoti, wenina muki aya hawa yagi we loitima Satani himiwela mino betibo idipibo ha yagi lobiyae. <sup>34</sup>Lobiyato, ayalo ya muki wenina numuna meya yauti loti Yesugi hatula anune, loti loti wa edoti ya auba iti feti lomuwabo, Lemo ebate ya fulitoto uwo, loti wako lo edae.

**Yesukafo hina-ana hebilisitoko nebo we li faka lo edaibo ha**

*(Mk 2:1-12; Lu 5:17-26)*

**9** <sup>1</sup>Yesu sipiku yoto momeno wela filiga uto eimola numunalalo fediye. <sup>2</sup>Fedito, ya moda hina-ana hebilisitoko nebo we ma agakalo moloti emo nedo ilimiti ato, Yesukafo holi hikito muwabo monatina ya wa betito hina-ana hebilisitoko nebo we ya lomuibo, Hipane, holi homámaneyo. Lifimaka ya moda hilili otaiye, loto lomuiye.

<sup>3</sup>Feto lito, moda wewa Goti hamana hiye, loti ha mono api itibiyabo we lutina-hatinau holiyae.

<sup>4</sup>Holiyato, Yesukafo lutina-hatinau holiyabo ha ya wa betito feti libo, Hemotina nedafaito lutina-hatinau yau ha nosámibo holi minae? <sup>5</sup>Feito



hebilisitoko nebo we, Lifimaka ya hilili otaibo ne, loto lomunobo hemotina hulawa ya wa edámanako, sugi lifemo, ido ona liye, loti holiyámanigilae. Ido, Agakalo yati sinoito hanu moniyo, loto lomuwoto hulawa wa edananako, sugi lifemo, ido ona liye, loti holinigilae. <sup>6</sup>Nemo We Hula minobo mikalo meu ya lifima hilili anobo auba ya moda mino nedaibo ne, loti wanigilae, loto ya hebilisitoko nebo wema fetu lomuibo, Sinoito, hunuka lito liwila oto numunakaloka uwo, loto lomuiye. <sup>7</sup>Lomuito, wewama sinoito hunula lito numunaleka wiye. <sup>8</sup>Wito, ya wenina nuba naba ya watiti elegiti Goti ya aubala naba wenina adinalo bibo huliya li faka loti ebola lae.

**Yesukafo Matiu ya sula fibo ha**

*(Mk 2:13-17; Lu 5:27-32)*

<sup>9</sup>Yesu yaloti monimo uto wenina hefana takisi li-li abo ebalo ya Matiu amedoto nebo ya wa edoto fetu lomuibo, Nege ano, loto lomuito ya sinoito ege wiye.

<sup>10</sup>Ena numugu ya Yesu wela-idafa no neto wenina hefana takisi li-li abo we ido lifimatina nebo we abi-idafa loti Yesugi ege-ege moniyabo wegi maina wetina-idafa no minae.

<sup>11</sup>Wetina-idafa no minato, Falisi we yasi loti wa betiti ege-ege moniyabo we ya fetu lobiyabo, Igaidana oto api itibibo we ya yo-hola wenina hefanatina takisi li-li abo wegi, ido lifimatina nebo we yagi maina wela-idafa naiye? loti loga o betiyae.

<sup>12</sup>Yesukafo hawa labo ya holito fetu libo, Idafa i hiliyámabo wenina ya lusa numugu ya aguwámae. E'e, idafa ona hiliyabo wenina yako ya lusa numugu ya u-u ae. <sup>13</sup>Nemo obo ya wenina mona fefe liboko molabo wenina ya lutina-hatina li elepa iti molalo, loto lobinowe, loto ámowe. E'e, lifimatina nebo wenina ya lutina-hatina li elepa iti molalo, loto lobinowe, loto obo ne. Holilo. Gotikafo fetu libo,

Lune-haneu holiyobo ya idafa hofu hi numunae, loto holiyámoto, wenina milumatina holiti adina li faka lanae, loto holiyowe, loto ha mono lufuwau (*Hos 6:6*) ya nebo ne. Yagunu hemotina uti hawa monawa ya moniti wita oti holi fefe loti holilo, loto lobiye.

**Falisi we yasi wetina-idafa moi iyabo yagunu Yesu loga o edabo ha**

*(Mk 2:18-22; Lu 5:33-39)*

<sup>14</sup>Ido Yoni ege molabo we ya Yesudoka loti fetu lomuwabo, Lemogi ido Falisi wegi wete-idafa moi iyogeto ya hemo hege-hege moniyabo we ya igaidana oti wetina-idafa moi iyámae? loti loga o edae.

<sup>15</sup>Yesukafo liwila oto fetu lobibo, We ma wena linaibo weninalagi maina nebo hamenalo ya weninala lutina-hatinau hena holiti hufu nama ha lanafe? E'e, fetu feyámanafa, ido emodokati wewa ipoti linabo hamena ya fedanaibo yalo ya wetina idafa moi inabo ne, loto lobiye.

<sup>16</sup>Ido we makafo ulalo owo lila fukanaido ya owo hofawa hefola makafo mulalo moloto hifinaibo ya noku iyoto hofawakafo lilama ika ageto fukotaniaye, loto hifiyámanogolaiye. <sup>17</sup>Ido we makafo no waini hofawa ya lipito safu-meme etuwa lilau yau lekiyámanaibo ne. No waini hofawa yakafo safu-meme etuwa lila ya fokiyageto no waini hofawa ya mikalo lekito u hopa uwageto ido safu-meme etuwa yagi fokito u hopa utaniaye, loto no waini hofawa ya safu-meme etuwa hofawau yako lekinaibo ya loitiwagi aifa aubafofo loti minanogolaiye.

**Hiyaba we oluwa fulibo ya li sinoi edaibo ha**  
(*Mk 5:22-43; Lu 8:41-56*)

<sup>18</sup>Hawa ya lobi nedoma ya hiyaba we ma loto hinalo huba i muto ya libo, Olune onesa ya fulibo yagunu hemo loto aga mananalo molageto ya moda sinoinaiye, loto lomuiye. <sup>19</sup>Feto loto lumito ya Yesu sinoito ege wito ege-ege moniyabo wegi ege uwae.

<sup>20-21</sup>Ege uwato, ya wena makafo lunula leki-leki aibo melege tuwelu (12) yalo ya idafawa hilitoko nebo ya loto Yesu nedo egeka loto ulalo owo onuwalo linobo ya moda li faka lo nedanogolaiye, loto hala kito loto ulalo owo onuwalo ya liye. <sup>22</sup>Lito, Yesu elepa ito wenawama wa edoto ya lomuibo, Olune, holi homámaneyo. Holi hikitanibo yakafo li faka lo hedaiye, loto lomuito, ayalo wenawama moda faka liye.

<sup>23</sup>Ido Yesu uto hiyaba we numunalau yoto ya hanugana nomu yaidana oti fu lo-lo abo wenina wa betito, ido wenina nuba naba oti hufo ha naba-naba loti minabo ya holito feto libo, <sup>24</sup>Hemotina feka wilo. Oluwa ya fuliyámoto, aifa uwo unaiye, loto lobito weninawa muki ya hiya o edae. <sup>25</sup>Feto lato, ya muki idipi feka fulitito, lulau yoto oluwama analo lito li sinoi edaiye. <sup>26</sup>Feto feyaibo hala ukuwa aya mikau muki ya upatoto wiye.

**Nomudina likaibo we loiti ya nomudina li falato betibo ha**

<sup>27</sup>Ena Yesu ebawa fulito wito we loiti nomudina likaibo yasi ege uti feto laibo, Defiti yufa fibo weyo, milumate holiyo, loti su naba loti laito, <sup>28</sup>Yesu ya uto numugu yoito nomudina likaibo we loitima emo nedo aito feto lobibo, Hemotina nomudina ya li falatanaiye, loti holi hikito nomaiife? loto loga o betito emotina yasi O, Wenabao, holi hikito homoiye, loti lomuiye. <sup>29</sup>Feto laito, anagunu nomudinalo lito feto libo, Hemotina holi hikitaibo yakafo hulawa fedo binaiye, loto lobito <sup>30</sup>we loiti nomudina falatito Yesukafo libo, Holiliyo. Idafa feto feyobo ha ya wenina lobiyámiliyo, loto auba ito lo fuko betifa, <sup>31</sup>loitimasi uti hala ukuwa laito ebawa negu-negu upatomo wito muki holiyae.

<sup>32</sup>Ena we loitiwama uwaito moda we ma Satani himiwela lula-halau mino edaibo nei molaibo we ya emo nedo ilimiti ae. <sup>33</sup>Ilimiti ato, Satani himiwela lula-halau neboma li fulo edoto ilifi molaito nei molaibo we

ya ha lito wenina mau minabo wenina ya elegiti fetu labo, Isilaeli mikau idafa yaidana ma wagámóniboma ne, loti lafa, <sup>34</sup>Falisi we yasi fetu labo, Satani himiwela hiyabatina we wenaba aubala yakafa Satani himiwela li fulu betito idipi molaiye, loti lae.

### Yesu lula-halau ya wenina milumatina holibo ha

<sup>35</sup>Yesu uto numuna hefola naba muki ya monimo uto mono numunatina negu-negu yoto api itibito, ya weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa ya lo oloto pi bito, ido wenina idafa utinau i hiliyabo muki yagi, ido utina ogofu idafa i hiliyabo muki yagi li faka lo betimo wiye.

<sup>36</sup>Ido wenina nuba naba-naba ya wa betito ya lula-halau milumatina holibo, ya weninawa yasi igau unune? Hemakafo ade li faka lo ledanaie? loti awisa labo ya sipisipi hiyabatina we minámabo yaidana oti minanako, milumatina holiye. <sup>37</sup>Yagunu ege-ege moniyabo we fetu lobibo, Hobahobina migu ya naba-naba hula lifa, onona linabo wenina mako-mako yako minae. <sup>38</sup>Yagunu hemotina onona yawala ya lomuwato onona linabo wenina ya ononalau ya idipi molanaie, loto lobiye.

### Yesu ege-ege moniyabo we hulitina

*(Mk 3:13-19; Lu 6:12-16)*

**10** <sup>1</sup>Yesukafo ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya sutina fito ato ya Satani himiwela li fulu betito idipi molabo auba, ido wenina idafa mona-mona i hiliyabo, ido utina elo aibo li faka lanabo auba ya biye.

<sup>2</sup>Ononalalo idipi molaibo we ya hulitina feito ne: Homu molaibo ya Saimoni huliya ma Pita ne. Ido unalafo Adulu ya ne. Ido Sebedi hipala Yemusite unalafo Yonite ya minaiye. <sup>3</sup>Ido Filipi ne. Ido Batolomiu ne. Ido Tomasi ne. Ido Matiu hefana takisi li-li aibo we ya ne. Ido Alifiusi hipala Yemusi ne. Ido Tadiusi ya ne. <sup>4</sup>Ido Saimoni ya Seloti minagu yauti nebo we ya ne. Ido Yudasi Isikaliyoti ya Yesu uwotinafo adinalo bibo we ya ne.

### Yesukafo ege-ege moniyabo we ononagunu lobibo ha

*(Mk 6:7-13; Lu 9:1-5)*

<sup>5</sup>Ena ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya Yesukafo ononalalo idipi molanaibo ya ha feito lobibo, Uti ya eito feka wenina minabo ebau yagi ido Samalia wenina numunatina nabau yagi aguwámoti, <sup>6</sup>Isilaeli wenina sipisipi moni faluku abo mona yaidana oti minabo wenina ebatinau yau wilo. <sup>7</sup>Monimo uti okulumau nebo we wehudite hiyaba o ledanaibo hamenala moda alili aiboma ne, loti lo oloto moloto lobimo wilo. <sup>8</sup>Lobimo uti idafa i hiliyabo ya li faka lo betiti, fuliyabo ya li sinoi betiti, okola i hiliyabo ya li holuto betiti, ido Satani himiwela mino betiyabo ya li fulu betimo wilo. Hemotina aubawa liyabo ya meina fiti liyámoti aifa liyanako, yagunu wenina ma idafawa ya fetu fe betitima ya meina liyámilo.

<sup>9</sup>Ido hefana golife, hefana siluwafe ido hefana kapafe otinau ya holiti aguwámilo. <sup>10</sup>Ido moninigilima ya hefanatina holinabo owo ya liti aguwámilo. Ido utinalo owo loiti yafe, ido hidinalo inabo idafa yafe, ido holobo yafe liti moniyámilo. Onona linaibo we ya onona meinala linaiye. Yagunu muki idafa liti moniyámilo.

<sup>11</sup>Ido numuna negu-negu ya utima, mona dowá molaibo we wita oti wewagi maina numunalau minomo uti ebawa ya fulitoti unigilima ya sinoiti wilo. <sup>12</sup>Ena numugu ya yotima, ya you amena mona hemotina minadoka mino betinaiye, loti lobilo. <sup>13</sup>Aya numugu minabo wenina moda aifa li dowá lo ledaibo mona molo betiyatoma, ya you amena hatina yakafo emotina minadoka mino betinaiye. Ido weninawa moda fetó molo betiyátatoma, ya you amena hatina ya emotina minadoka mino betiyámoto, hemotina minadoka hofa liwila oto anaibo ne. <sup>14</sup>Ido numuna ma yau wenina yasi hemotinagi houna iyámoti, ido hatina yagi holi fulitotoma, ya numunatinafe ido ebatinafe ya fuló betiti unigilima ya hidinalo huwopa kelaibo ya itili o fulitoti wilo. <sup>15</sup>Ha ona lobiyowe. Wenina muki lifima ha binaibo hamena nabalo ya Sodomu ido Gomola wenina ya lifima ha lito lumuto binogolaifa, aya ebawau minabo wenina ya lifima ha lito yoto binogolaiye, loto lobitoto onodo idipi molaiye.

**Yesukafo li nosámibo betinabo yagunu libo ha**  
(*Mk 13:9-13; Lu 21:12-17*)

<sup>16</sup>Yesukafo libo, Moda neimokafo hemotina sipisipi yaidana oti liye-hula yaidana feyabo wenina minagu ya idipiyowe. Yagunu ya hosofa ha mananau nebo yaidana oti hatina kifefe lalo. Ido nama mulu fefe loto monala molaibo yaidana oti mona ya molalo.

<sup>17</sup>Wati monilo. We masi adinalo-hidinalo liti numuna meyalo kanisole wenina adinalo molato idipiti uti mono numunatinau ya nala ikulagunu hofó betinabo nenako, wati monilo. <sup>18</sup>Ido yako minámiye. Nege-nege moniyabo yagunu huliyagi we ido hiyaba we wenaba minado ya idipiti uwato, hemotina hane ukune lo oloto molato emotinagi ido eito feka weninagi ya holinigilae. <sup>19</sup>Ido hiyaba we wenaba minadoka idipiti uwatoma, ha igaidana oto lanubo ne? Ido ha lolomatoma nedafaiye, loto liwila oto lobinubo ne? loti ya hatina abi kiyámilo. Aya hamenaló ha lobinabo ya wetinalo molanaibo ne. <sup>20</sup>Hemotina heimotina ya ha ladámanafa, Metinafo Weuna Fele yakafo hemotina wetinau yauti ha lanogolaiye.

<sup>21</sup>Ido we makafo unalafó ya uwolafó-mota adinalo biyageto hofó fulinabo ne. Ido we makafo olufola ya ayaidana o betinaibo ne. Ido olufotina yasi otinafo metinafo metina biyato hofó beti fulinabo ne. <sup>22</sup>Hemotina ya weninane minanako, wenina muki holi nosámibo-asámibo binafa, ido we makafo holi hiki loto auba ito minobo hena

naba-naba hulanaibo hamenalo yonaibo we ya li nomuna wanaibo ne. <sup>23</sup>Ido numuna malo minabo wenina yasi hofu betiti heni betiyatoma fulitoti numuna eito ya holi wilo. Ona lobiyowe. Hemotina Isilaeli numudo-namado yalo onona limo uwato nemo We Hula anobo hamenalo ya ononatina huladámageto anobo ne.

<sup>24</sup>Ena ege molaibo we yakafo api ilibibo we ya li yoima edámibo ne. Ido houba-naba we yamo wenabala ya li yoima o edámibo ne. <sup>25</sup>Feito nenako, ha holinaibo we yamo api ilibibo we mona molaibo yaidana oto minanaibo ya moda ne. Ido onodo we ya onona yawala mona molaibo yaidana oto minanaibo ya moda ne. Ido numuna yawala nemo minobo ya Belesebuli ne, lo nedotima loto yoti weninane muki yagi hamadina hinabo ne.

**Yesukafo Goti holiya holilo, loto libo ha**

*(Lu 12:2-7)*

<sup>26</sup>Yagunu hamadina hiyabo weninawa ya holitina holiyámilo. Idafa muki faluku oto nebo ya aliga oloto pi betito, ido wase ibo nebo idafa muki ya oloto pito idipinogolaima ne. <sup>27</sup>Ido ha midipuku lobiyobo hawa ya fo lanaido ya lo oloto moloti, ido ha ma holoto hatinau labo ya numuna obito yoti ha naba loti lo oloto molalo. <sup>28</sup>Feto lato, utina ya hofu beti fulinafa, ido weudina ya hofu beti fuliti ogofuwámabo wenina ya holitina holiyámilo. So fiyámanaibo soku ya weudinagi utina etuwa yagi maina hofu beti fulinaibo we yako holiya holilo.

<sup>29</sup>Ena nama lomo loiti ya meinala hefola efoma ne. Feito nefa, Metinafo hiyaba o betibo we ya nama lomo mako mikalo lumu fou lanaibo ya holibo ne. <sup>30</sup>Ido atatina opala muki yagi moda hitotaibo ne. <sup>31</sup>Yagunu holi holiyámilo. Emo nomunalo ya lemo weninala minonibo yakafo nama lomo muki ya li fulu betiyonima ne.

**Yesukafo lo dowa munaibogi ido meya munaibogi libo ha**

*(Lu 12:8-9)*

<sup>32</sup>Ena we makafo wenina onobatalo huline lo oloto molanaibo we ya nemo ayaidana oto okulumau Menefo onobalalo huliya ya lo oloto molanowe. <sup>33</sup>Ido we makafo wenina onobatalo meya numuto wa edámobo ne, lanaibo we ya nemokafo ayaidana oto okulumau Menefo onobalalo mene muto wa edámobo ne, loto lanogolowe.

**Yesu aibo monawa yagunu libo ha**

*(Lu 12:51-53, 14:26-27)*

<sup>34</sup>Mikalo obo ya we wena ya li you lo ledanowe, loto aiye, loti hatina kiyámilo. E'e, we wena ya li you lo ledanowe, loto ámoto, ile himi lito owe.

<sup>35</sup>Nemo obo ya uwolafo-uwolafo minanae, loto oboma nenako, Hipalakafo melafu ya uwolafo buliyageto, ido oluwakafo olafo ya uwolafo buli edanaibo ne. Ido onofula yakafo ola-kilofu ya uwolafo buli edanaibo ne. <sup>36</sup>Ido we ma eimola numunalau unanabo weninala ya li uwolafo buli edanaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Mai 7:6*) ya nebo ne.

<sup>37</sup>Ido we ma olafofe melafufe lula-hala binaibo monala yakafo lula-hala numunaibo monala ya li fulu edaito ya yonewe minámiye. Ido we ma hipalafe oluwafe ya lula-hala binaibo monala yakafo lula-hala numunaibo monala li fulu edaito ya yonewe minámiye.

<sup>38</sup>Ido we makafo yá yofola mofuto nege molámanaibo ya ayaidana oto nemo yonewe minámiye. <sup>39</sup>Feito we ma eimola ula etuwagunuko holito minoto fulinaibo we ya u hopa onogolaiye. Ido we ma nemogunu holito monimo uto ula etuwa fulinaibo ya nomuna hofawa minowa-minowa anogolaiye.

### Yesukafo meina yagunu libo ha

(*Mk 9:41*)

<sup>40</sup>Ido we ma hemotina houna i betinaibo ya nemo ayaidana oto fe nedanogolaiye. Ido we ma houna i nedanaibo ya nilifibo we yagi fe edanogolaiye. <sup>41</sup>Ido polofeti ya numunalalo aito ya we makafo wa edoto emo ya polofeti ma nenako, houna i edanowe, loto lanaibo we ya polofeti meinala ya liwila oto linogolaiye. Ido we makafo monala fefe libo we wa edoto me ya ya monala fefe libo we ma nenako, houna i edanowe, loto lanaibo we ya eimola monala fefe libo we meinala ya liwila oto linogolaiye. <sup>42</sup>Ha ona hula lobiyowe. We ma yakafo nege-nege moniyabo we yauti ma lula-hala ito lumuto nebo we ya wa edoto, nege molaibo yagunu hefa no muwoto nanaiye, loto fetu feyanaibo we ya meinala u hopa aguwámanogolaiye, loto lobiye.

### Yonikafo ege molabo we Yesu nedo idipi molaibo ha

(*Lu 7:18-35*)

**11** <sup>1</sup>Yesukafo ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya onona ha ya api itibitoto ebawa fulitoto ha mono api itibito lo oloto molanowe, loto Galili mikau numunatina meya nedo-nedo ya wiye.

<sup>2</sup>Ena Yoni noku i beti-beti aibo we yakafo nala numugu minoto Kilisto onona libo hala ya holito ege molabo we ya Yesu nedo idipi molaito <sup>3</sup>uti fetu lomuwo, Anaiye, loti labo ya wema minabemo, ido we eito ma hiyabala anune? loti loga o edae.

<sup>4</sup>Ido Yesukafo lobibo, Liwila oti uti idafa muki holiti ido nomudinagunu wati abo ya Yoni fetu lomuwo. <sup>5</sup>Nomudina likaibo wenina ya nomudina falatae. Ido hidina nosámibo wenina ya hanu moni-moni ae. Ido okola i

hiliyabo ya hululudo beti-beti aiye. Ido hatina molaibo wenina ya ha holi-holi ae. Ido fuliyabo wenina ya fuliyaguti sinoi-sinoi ae. Ido idafa wa námabo wenina ya masi hala ukuwa dowá lo oloto bi-bi ae. <sup>6</sup>Ido wenina masi nemogunu holiti holi fultámanabo wenina ya ake inigilae. Feto feyae, loti lomuiló, loto lobiye. <sup>7</sup>Feto lobito, ya Yoni ege molabo we ya liwila oti uwae.

Liwila oti uwato, Yesukafo wenina nuba oti minabo ya lobibo, Yoni yagunu hafali mikalo uwabo ya nena idafa wanune, loti uwabo ne? Honofa asikafo lito uto loto aibo ya wanigili uwafe? <sup>8</sup>Ido we ma ulalo owo dowá-idafa holoibo wanigili uwafe? E'e, moda utinalo owo dowá-idafa holoiyabo ya mikalo hiyaba we wehudi numunatinau yako mino-mino anabo ne. <sup>9</sup>Ido nena idafa wanune, loti uwabo ne? Polofeti ma wa edanigili uwafe? O, wa edanigili uwabo wewa yagunu ha ma lobinogolowe. Holilo. Wewa wa edabo ya polofeti muki li fuló betito nebo we ne. <sup>10</sup>Emogunu Gotikafo libo,

Moda hane lo oloto molanaibo we ilifiyoto u homu molo hedoto  
hanuka wili hedanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (*Mal 3:1*) ya nebo ne. <sup>11</sup>Ha ona lobiyowe. Holifefe loti holilo. Wenipasi hedabo wenina muki yauti we makafo ya Yoni noku i beti-beti aibo we ya li yoima edámanaibo ne. Nefa, okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau aifa we ma huliya minámibo yakafoko Yoni li yoima o edaiye.

<sup>12</sup>Ido Yoni noku i beti-beti aibo we hamenalalo yaloti loto loto onesa melo ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa dowá ya wenina yasi linune, linune, loti aubafófo loti liyabo ne. <sup>13</sup>Polofeti muki ido lo molaibo ha yasi hala ukuwa lo oloto molomo uti uti Yoni hamenalalo ya uwae. <sup>14</sup>Ido holi hikitanabo yama Elaiya ya anaibo ne, lo-lo aboma ya Yoni yagunu lae. <sup>15</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo.

<sup>16-17</sup>Ena onesa minabo wenina ya igaidana oto lo fi moloto lanowe? Ya olufo hefola yaidana oti minae. Olufo ya maketilo amedoti minoti hounatinafo-mota sutina fiti lobiyabo, Lemo nomu hofoto nama loba, ido hemotina melege liyámae. Ido fuliyabo nama lo fi molo betito loba, ido hemotina hufo ámae, loti ha naba loti lobiyae. <sup>18</sup>Moda holiyafe? Yoni loto hafa hobina, no waini námoto moi i muibo ya wa edoti, ya Satani himiwela ya lulau mino edaiye, loti lo edae. <sup>19</sup>Ido nemo We Hula ya loto hafa hobina, no waini noto moi iyámoto wa nedoti, Ake, moda hoba naba-naba noto no waini naba-naba noto ido hefana takisi li-li abo we ido lifimatina nebo wenina yotinawe ya ne, loti lo nedae. Feto lafa, ido hala-mananau nebo ya mona dowá molaibo yakafa fefe libo we ne, loti idipinogolaiye.

**Lutina-hatina li elepa iyámabo ha**  
(*Lu 10:13-15*)

<sup>20</sup>Ena numudo-numudo aubala idipibo idafa li oloto pi bifa, ido lutina-hatina li elepa iyámabo yagunu hanu bito feto lobibo, <sup>21</sup>Aiyo, Kolasini

numudo weninao, Betesaida numudo weninao, hemotina ya u hopa unigilabo ya holiyámafe? Hemotinaloka idafawa Goti aubala oloto pi betibo idafa ya Taiya numudo ido Saidoni numudo oloto pi betibo neko, ya aidenati lutina-hatina li elepa iti so lana manadinau wiliti utinalo owo fekali-makali aibo ya iyadi ne. <sup>22</sup>Yagunu ha lobinowe. Holilo. Lifima hona molo betinaibo hamena nabalo ya Taiya ido Saidoni minabo wenina lifimatina ya ito lumuto bito, ido hemotina lifimatina ya ito yoto binogolaiye. <sup>23</sup>Ido Kapeneyamu weninao, hulite ya li akaisa okulumalo yoto minanaiye, loti hatina kiyafe? E'e, feto feyámanogolaiye. Ya lowau fulaito yau lumuti minanigilae. Ido Goti aubala idipibo idafa hemotina ebatinau li oloto piyobo ya Sodomu wenina li oloto pi biyobo neko, onesa me ya ya Sodomu numuna eba aifa minadi ne. <sup>24</sup>Yagunu ha lobiyowe. Wenina muki li hona molo betinaibo hamena nabalo ya lifimatina yakafo Sodomu minabo wenina lifimatina ya li fulo edanaibo ne, loto lobiye.

**Yesu minodo ato adina li faka loto mino betinowe, libo ha**  
(Lu 10:21-22)

<sup>25</sup>Hamena yalo Yesukafo feto libo, Menefo, mika okuluma Wenabala minanibo ya ha manadinau nebo wenina idafawa ya li faluku betito, ido aifa wenina olufo hefolaidana oti minabo ya li oloto pi biyanibo yagunu luwaka lo minowe, loto lohomowe. <sup>26</sup>Menefo, luka-hakau feto feyanowe, loto holi dowo loto anibo feito ya ne.

<sup>27</sup>Menefokafo idafa muki moda anelo moloitaibo ne. Ido wenina muki yasi Hipala minobo monane ya holi fefe ladámae. Menefo yako holibo ne. Ido wenina muki yasi Menefo monala ya ayaida oti holi fefe ladámae. Hipala minobo yagi ido emo ya li oloto pi betinowe, loto holiyobo weninagi yako holi minogeto wenina ma ya holi fefe ladámae.

<sup>28</sup>Hemotina onona naba-naba liti, hena naba-naba holiti, awisa loti, amika molabo wenina ya nemodoka ato, foli amena mona li oloto pi betinowe. <sup>29</sup>Yaofane filiga abutinalo mofuti minato api itibinogolowe. Monane ya you loto nebo ido lune-hane ya ito lumuto we minoto, weudina foli amena minanaibo mona ya binogolowe. <sup>30</sup>Feito yaofane filiga abutinalo mofuwabo ya you libo ne. Ido mofunabo idafa biyobo ya hena áminako, hotiye, loto lobiye.

**Sabati foliku onona liyabo ha**  
(Mk 2:23-28; Lu 6:1-5)

**12** <sup>1</sup>Aya hamenalo ya Sabati foliku ya Yesu suwa witi hifiyagu wito, ege-ege moniyabo we ege uti inagunu fuliti suwa witi ya lekoti hula feke oti noti uwae. <sup>2</sup>Feto feyabo ya Falisi we yasi wa betiti loga o edoti feto labo, Holabe? Hege-hege moniyabo we yasi lo fukaibo idafa ya oti Sabati foli monala ya li hopaitae, loti lomuwa. <sup>3</sup>Lomuwato,



emokafo liwila oto libo, Defitigi mako moniyabo weninagi inagunu fuliti idafa feyabo ha ya mono lufuwau yau hemotina hitoti holiyámafe? <sup>4</sup>Goti numunalau yoti beleti molabo idafa fele ne, loti labo ya sokila molo muibo we lito bito naboma ne. Nato lo molaibo hala yau Gotikafo sokila hi muwabo we eimotinako nanae, loto libo idafawa Defiti ido weninala námanabo ya nae.

<sup>5</sup>Ido lo molaibo ha mono lufuwa iyagu yau Sabati foliku sokila hi mu-abo we ya mono numugu onona liti, Sabati foli monala ya meyalo molámafa, lifimatina minámibo ne. Hawa ya hitoti holi fefe ladámafe?

<sup>6</sup>Feito nefa, nemo moda lobiyowe. Onesa melo makafo fele huliyaigi numuna naba ya li yoima itaibo we ya ne. <sup>7</sup>Ido Gotikafo fetu libo,

Lune-haneu holiyobo ya idafa hofu hi numunae, loto holiyámoto, wenina milumatina holiti adina li faka lo-lo anae, loto holowe, loto ha mono lufuwau (*Hos 6:6*) ya nebo ne. Hemotina ya hawa monala yama holifefe loti holiyabo neko, lifimatina minámibo wenina li halo moloti sigiya lobiyámadi ne. <sup>8</sup>Yagunu holilo. Nemo We Hula ya Sabati foli yawala minowe, loto Falisi we liwila oto lobiyae.

#### **Sabati foliku we ma li faka lo edaibo ha**

(*Mk 3:1-6; Lu 6:6-11*)

<sup>9</sup>Yesu ya ebawa ya fulito uto mono numunatinau yoito, <sup>10</sup>moda ana galidibo we ma neto, Falisi we yasi Yesu sigiya lomunubo mona ma monito wita anune, loti fetu loga o edabo, Yesuwo, Sabati foliku ya wenina idafa hiliyabo ya li faka lo betinune, loti anabo ya lo molaibo ha fukanafe? loti loga o edae. <sup>11</sup>Emokafo liwila oto libo, Hemotina minadokati we ma sipisipila mako ma ya Sabati foliku haleku lumunaibo ya wewa anagunu lito li feka o edámanaibo nefe? <sup>12</sup>Sipisipi ya aifa idafa nefa, ido wenina ya hula idafa minae, loti holiyámafe? Yagunu Sabati foliku mona dowá molanubo ya lo molaibo ha ya fukámanune, loto lobiyae. <sup>13</sup>Lobito wewama, Aga sinolo, lomuito ana sino lito ana filiga nebo yamaidana oto li dowá feyaifa, <sup>14</sup>ido Falisi we yasi feka lumuti, Yesu hofu fulinune, loti ha hudala hiti uwae.

#### **Yesukafo Goti ya houba-naba o edaibo ha**

<sup>15</sup>Hawa lo hifiyabo ha ya Yesukafo holitoto numuna ebawa ya fulitoto wito, wenina naba ege uwato, idafa i hiliyabo wenina muki ya li faka lo betito fetu libo, <sup>16</sup>Nemo ya li oloto pi binune, loti wenina lobiyámilo, loto lo fuko betiyae. <sup>17</sup>Mona feito molaibo yagunu homu aidena Gotikafo polofeti Aisaiya ha welalo molaito fetu libo,

<sup>18</sup>Moda me ya ya houba-nabane we wa molo o edobo ya lune-hane mutu dowá loto wa edobo we ne. Weune ya molo edoto emokafo eito feka wenina mona lifefe lo betiyobo ha ya lobinogolaiye.

<sup>19</sup>Emo yama ha naba loto moliya fi biyámage to hanudo-hanudo ya nola holiyámanigilae. <sup>20</sup>Wenina holi hikítina aubala minámibo ya honofa fokibo yaidana oti minabo yagunu leko fulito betinowe, loto ámanogolaiye. Ido wenina weudina you libo ya lamena le hefola efoma libo yaidana oti minabo yagunu hofa finowe, loto ámanogolaiye. Ido hala fefe libo ya holiti meyalo molo minanado ya hamena dowa oloto pinaibo ne. <sup>21</sup>Ido huliyalo ya eito feka wenina mona-mona yasi ade li faka lo ledanaiye, loti hiyabala anabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 42:1-4*) nebo hama ya ayalo iye, loto lobiye.

**Yesukafo Belesebuli yagunu libo ha**

(*Mk 3:20-30; Lu 11:14-23, 12:10*)

<sup>22</sup>Ena we ma Satani himiwela lula-halau mino edaito, nomuna likoto ha ladámibo we ya Yesu nedo ilimiti ato, li faka lo edaito, ya ha loto ido idafadafa waiye. <sup>23</sup>Feto feyaito, ya wenina mau minabo muki yasi wati elegiti feti loga abo, Wewa ya Defiti yufa fibo we nefe? lato, <sup>24</sup>Falisi wenina yasi hawa labo holiti feti labo, Wewa ya Satani himiwela wenabatina Belesebuli aubala yakafoko Satani himiwela li fulo betito idipi molaiye, loti lae.

<sup>25</sup>Feto lato, Yesukafo hatina kiyabo ya holitoto feti lobibo, Mako wenina eimotina foki filiga-filiga oti fina fi minanabo ya ebatina li hopa itanigilae. Ido numuna meya malo weninafe ido yufa makoku weninafe eimotina foki filiga-filiga oti fina fi minanabo ya muki u hopa unigilae. <sup>26</sup>Ido Satanikafo eimola Satani weninala heni betitoma ya eimola foki filiga-filiga anogolageyama weninala hiyaba o betibo ononala igaidana oto auba ito minanaibo ne?

<sup>27</sup>Ido nemokafo Belesebuli aubala lito Satani himiwela wenina lutina-hatinau nebo idipi molotoma ya hemotina egetina molabo weninatina-mota ya hemakafo auba bito, wenina lutina-hatinau Satani himiwela li fulo betiti idipi molo-molo o minae? Yagunu egetina molabo wenina yasi ya wa betiti hona molo betinigilae. <sup>28</sup>Feito nefa, ido Goti Weuna mino nedaibo aubalakafo wenina lutina-hatinau Satani himiwela li fulo betito idipi molotoma ya moda okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo mona ya hemotinaloka li oloto pi betiye.

<sup>29</sup>Feito nefa, we makafo aubafofo libo we ma numunalau ya fukoto yoto huwamenala linowe, lotoma ya homu uto aubafofo libo we ya nala i edage to ya huwamenala muki linogolaiye.

<sup>30</sup>We makafo nemodo kelámanaibo ya uwonefo minanogolaiye. Ido we ma nemogi maina wenina li nuba o betiyámanaibo we yakafo wenina heni fulo betinaiye.

<sup>31</sup>Yagunu lobinowe. Holilo. Wenina lifimatina mona-mona muki ido wenina hamadina hiyabo hatina lifimatina muki ya hilili o

betinogolaifa, ido masi Weuna Fele hamana hinabo ya lifimatina hilili o betiyámanogolaiye. <sup>32</sup>Ido masi nemo We Hula ya hamane hinabo wenina ya lifimatina hilili anogolaifa, Weuna Fele hamana hinabo wenina ya lifimatina hilili o betiyámanogolaiye. E'e, hamena onesafe, ido hamena nabalo fedanaibofe, lifimatina ya minowa-minowa ageto hilili ámanogolaiye.

**Yá ilawa ibo ha**

*(Lu 6:43-45)*

<sup>33</sup>Yá dowá minanaibo ya ilawa dowá inogolaiye. Ido yá nosámibo minanaibo ya ilawa nosámibo inogolaiye. Feito wenina ya yá ilawa wafefe loti wanigilae. <sup>34</sup>Hemotina hosofa olufola minabo, wenina nosámabo igaidana oti ha dowá ma lanae? Feito lutina-hatinau holiyabo nebo idafa yauti wetina yamo hawa ya lanaibo ne. <sup>35</sup>We dowá yakafo idafa dowá weuna-lula-hala neguti ya idafa dowá li oloto pito, ido we nosámibo yakafo idafa nosámibo weuna-lula-hala neguti ya idafa nosámibo li oloto piye.

<sup>36</sup>Feito nefa, lifimatina li binaibo hamena nabalo ya wenina aifa ha labo muki yagunu lifima hona molo binaibo ne, loto lobiyowe. <sup>37</sup>Yagunu ha lo-lo ado yaloma holito ya lifimala minámibo we nefe, ido lifimala nebo we ne, loto hona molanogolaiye, loto lobiye.

**Goti aubala lilibibo idafa wanune, labo ha**

*(Mk 8:11-12; Lu 11:29-32)*

<sup>38</sup>Ena Falisi we ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi loga o edabo, Api lilibiyaniibo we, Goti aubala lilibibo idafa ma hemokafo li oloto piyageto wanune, loti lae.

<sup>39</sup>Lato, Yesukafo liwila oto lobibo, Hemotina mona nosámibo moloti Goti kelámabo wenina yasi Goti aubala lilibiyageto wanune, loti lafe? Feto lafa, idafa hofawa Goti aubala itibibo idafa ma li oloto pi biyámanaibo ne. Ido polofeti Yona ulalo Gotikafo aubala ilibibo mebe-maba yako li oloto pi betinaibo ne. <sup>40</sup>Feito Yona fo hamena tili (3) ido lubuka hamena tili (3) yalo ya laefa naba-naba houmalau nebo yamaidana oto nemo We Hula ya fo hamena tili (3) ido lubuka hamena tili (3) yalo ya mika lulau yau minanogolowe.

<sup>41</sup>Ena lifimatina binaibo hamena nabalo ya Ninife numudo minabo we yasi sinoiti, sino loti, onesa me ya minabo wenina sigiya lo betinigilae. Ninife numudo minabo we yasi Yona ha libo ya holiti lutina-hatina elepa iyafa, ido onesa moda Yona li fulo edobo we ya meu minofa, lutina-hatina elepa iyámae. <sup>42</sup>Ido lifimatina binaibo hamena nabalo ya Seba mikau minabo wenina hiyabatina wena yakafo sinoito, sino loto, onesa me ya minabo wenina sigiya lo betinogolaiye. Seba wenina hiyabatina wena ya

Solomoni ya ha mananau nebo we nenako, uto hala dowá holinowe, loto mika faiga-faigakati aibo nefa, ido onesa moda Solomoni li fulo edobo we ya meu minofa, ha lobo ya holiyámae.

**Satani himiwela ma ebalalo liwila oto aibo ha**

*(Lu 11:24-26)*

<sup>43</sup>Ido Satani himiwela we ma lula-halau mino edaibo lulauti loto fulo edoito uto hafali mikau yaleka monimo uto foli minanowe, loto yaidana eba ma monito wita omo wifa, eba ma oloto piyámiye. <sup>44</sup>Oloto piyámoto fetó loto libo, Homu minobo numuna fulo edobo yalo hofa liwila oto unowe, loto holito liwila oto wiye. Liwila oto lo fedoto waima numuna hilili oto, feke loto, idafa-adafa muki lulau fefe lotoko ne. <sup>45</sup>Ido hofa feka uto Satani himiwela seweni (7) hasuwala nosámibo fiyabo hasuwalala li fulo edoti minabo ya idipito aito, numunawa yau yoti unoti sinoiti minae. Feti minato, wewa ya homu Satani himiwela makoko lula-halau nebo ya nosámifa, ido aliga Satani himiwela muki lula-halau minabo yasi li nosámibo naba-naba o edabo ne. Ido monawa yaidana ya onesa me ya minabo mona nosámibo molo-molo o minabo wenina minadoka feito oloto pinaibo ne, loto lobiye.

**Yesu olafogi unalafó-motagi abo ha**

*(Mk 3:31-35; Lu 8:19-21)*

<sup>46</sup>Ha lobi neto ya moda olafogi unalafó-motá yagi feka hiyaba minoti, ha lomunogolone, loti lato <sup>47</sup>we makafo fetó lomuibo, Moda okafogi unakafo-motagi ha lohmunigili feka hiyaba minae, lomuito, <sup>48</sup>liwila oto fetó loto libo, Hema ya onefo ne? Hema ya unanefo-motá minae? loto <sup>49</sup>ege-ege moniyabo we minado ya anagunu hetu pito libo, Moda meu ya onefo ido unanefo-motá minae. <sup>50</sup>Ido masi okulumau Menefo hala dowá kibo mona meyaló molo-molo abo ya unanefo ido atonefo ido onefo ya minae, loto liye.

**Yufa idafa itili aibo ha**

*(Mk 4:1-9; Lu 8:4-8)*

**13** <sup>1</sup>Aya hamenalo ya Yesukafo numunauti lumuto no anawa sesepalo uto amedoto neto, <sup>2</sup>wenina naba abi loti nedoka nuba abo yagunu sipiku yoto amedoto neto wenina nuba abo muki ya no sesepalo sinoiti minae. <sup>3</sup>No sesepalo sinoi minato, idafa-adafa muki wase ito ha lobito ya fetó libo, Moda we makafo yufa idafa itili anowe, loto migu wiye.

<sup>4</sup>Migu uto itili aito yufa idafa ma hanudo limo ibo ya nama yasi loti no hulae.

<sup>5</sup>Ido yufa idafa ma hefana feumau neto mika hefola ma mulalo nedo limo ibo ya mika hefola neboma nenako, henemane oto fou lifa, <sup>6</sup>fo lido megunito lufawa mináminako, opaitaito fuliye.

<sup>7</sup>Ido yufa idafa ma hasuwala aibo idafa yoigu limo ito ya hasuwala aibo idafa yakafo yoto li itoto hofu fuliye.

<sup>8</sup>Ido yufa idafa ma mika dowu negu limo ibo ya fokito yoto ilawa iye. Ma yakafo ilawa abi loto wani hadeti (100) yaidana oto iye. Ido ma yakafo ilawa hefolama nabaidana sikisiti (60) yaidana oto iye. Ido ma yakafo ilawa hefola efoma teti (30) yaidana oto ibo yaidana-yaidana oto imo uwae.

<sup>9</sup>Hemotina hatina nebo wenina ya hawa ya holifefe loti holilo, loto lobiye.

**Yesukafo wase ito ha libo monala li oloto pibo ha**

*(Mk 4:10-12; Lu 8:9-10)*

<sup>10</sup>Ena ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetu labo, Nedafaito wase ito ha lobi-lobi o minane? loti loga o edato <sup>11</sup>emokafo lobibo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ha faluku oto nebo ya hemotina li oloto pi bitaima ne. Ido wenina malekama li oloto pi biyámiye.

<sup>12</sup>Ido we ma idafa wa naibo ya magi onu ito muwageto wa naibo idafala abi lanaibo ne. Feito nefa, ido we makafo idafa wa námanaibo ya idafa wa naibo idafala hefola efoma minanaibo ya emodokati liwila oto linaibo ne.

<sup>13</sup>Holi minafe? Nomudina yakafo wa-wa o minafa, ido idafa wafefe loti wagámae. Hatina yakafo ya ha holi-holi o minafa, ido holifefe loti holiyámae. Feti minanako, yagunu ha wase ito nebo ha ya lobiyoue.

<sup>14</sup>Aya weninawa yagunu Gotikafo hala ya polofeti Aisaiya welalo molaito fetu loto libo,

Hemotina holi-holi o minafa, ha holifefe loti holiyámoti, ido wa-wa o minafa, idafa wafefe loti wagámanigilae. <sup>15</sup>Weninawa ya lutina-hatina moda gediboko minanako,

hatina anawako holiti nomudina li likotoko minae. Feto feyámabo neko, nomudinakafo wa-wa o minoti, hatinakafo holi-holi o minoti, lutina-hatinakafo holifefe loti holiti lutina-muludina ya li elepa iti nemodo ato li faka lo betiyadi ne,

loto ha mono lufuwau (Ais 6:9-10) nebo ha yama moda onesa me ya minabo wenina yalo iye. Yagunu wase ito ha lobimo uwowe.

<sup>16</sup>Hemotina nege molabo we nomudinakafo wafefe loti wati ido hatinakafo holifefe loti minanako, holi dowu loti minomo uwae. <sup>17</sup>Ha ona hula lobiyoue. Polofeti muki yagi ido Goti weninala monatina fefe labo weninagi yasi idafa obo hemotina wa edabo ya wanune, loti holiyafa, ido wa edámabo ne. Ido idafa api itibiyobo hemotina holiyabo ya holinune, loti holiyafa, ido holiyámabo ne. Yagunu wase ito ha lobi minowe, loto lobiye.

**Yufa idafa itili aibo we wase ibo ha monala ha**

*(Mk 4:13-20; Lu 8:11-15)*

<sup>18</sup>Yufa idafa itili aibo we wase ibo ha monala ya heimotina holiti fokiti holifefe lalo. <sup>19</sup>We makafo wehudite weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa

ya holito holifefe ladámítoma ya nosámibo yawalakafu loto hama ya wewa lula-halau hifibo yama henemane oto li fulitaiye. Yufa idafa ya hanudo limo ibo yamaidana oto ne. <sup>20</sup>Ido we makafo Goti hala holito ayalo lula-halau holi dowa holibo ya yufa idafa hefana mulalo limo ibo yamaidana oto ne. <sup>21</sup>Wewa ya lufawala ona li hiki ladámoto, aifa mulalo nebo yakafo ya Goti hala yagunu hena muti hasuwala fi edatoma, holi hikila ya aloko u hopa wiye. <sup>22</sup>Ido we makafo Goti hala dowa holifa, mikalo idafa-adafa muki yagunu hena holito, henala ido hefana-huwamena yakafo hola ito hala dowama li ito edaito ilawa iyámiye. Wewa ya yufa idafa hasuwala idafa yoigu limo ibo mika yamaidana oto ne. <sup>23</sup>Ido we makafo Goti hala dowa holito, mona holifefe loto holibo we ya yufa idafa mika dowa negu limo ibo mika yamaidana oto ne. Ido wewa hulawa wani hadetife (100), ido sikisitife (60) ido tetife (30) ya oloto pibo ne, loto lobiye.

### Suwa witi hiyalau hofu yoibo ha

<sup>24</sup>Ido wase ibo ha ma loto lobibo, Okulumau nebo we weninala hiyaba o ledaibo monala ya we ma minawau ya suwa witi yufa dowa hifibo yaidana oto ne. <sup>25</sup>Wewa yufa dowa hififa, ido oku unaibo hamenalo ya uwolafo yakafo loto hofu yufa lito loto witi hifigu hiyalauma hifito wiye. <sup>26</sup>Feito ya suwa witi yufa fou loto yoibo hamenalo hofu yagi maina moda oloto pibo ne. <sup>27</sup>Yagunu ya ononala liyabo we yasi mina yawala nedo uti lomuwabo, Wenabao, migau yufa idafa dowako hifiyanima nefa, hofu ya igauti yoie? loti loga o edae.

<sup>28</sup>Loga o edato, ya fetu libo, Uwonefo makafo hifito yoie, loto lobiye. Fetu lobito ya onodo we yasi lomuwabo, Lemo uto hofu ya apu oto lifefe lanube? loti loga o edato ya fetu loto lobibo, <sup>29</sup>E'e, hofu ya apu one, loti suwa witi yagi apu otanae. <sup>30</sup>Yagunu suwa witigi ido hofugi maina minoto o molanaiye. Feito hula lagetoto suwa witi fuko-fuko abo we homu ya hofu fukoti li nuba oti nalagunu wase iti fulu soku itoti hinae. Ido suwa witi ya li nuba oti liti numunaneu ya molalo, loto lobinogolowe, loto onodo we lobibo ne, loto lobiye.

### Holipa ilawa ha

*(Mk 4:30-32; Lu 13:18-19)*

<sup>31</sup>Ido wase ito ha ma lobibo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya holipa ilawa ya we ma lito minau hifibo yaidana oto ne. <sup>32</sup>Holipa ilawa hefola sogeya yaidana oto nebo yakafo fou loto yoto-yoto holipa yá naba yoie. Ido idafa-adafa muki migu hifiyabo li fulu betito nebo yagunu nama okulumalo moniyabo yasi loti akawalo yalo numuna hu unae, loto lobiye.

### Yisi wase ibo ha

*(Lu 13:20-21)*

<sup>33</sup>Ido wase ito ha ma lobibo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya feito yaidana oto ne. Wena ma beleti hofu hinogolowe, loto

beleti li fudibo idafa huliya yisi lito, palawa naba yagi li buli-naboli oto moloto hiyaba aito, ena yisikafo upatoto ito beleti muki li fudibo ne, loto lobiye.

**Wase ibo ha**  
(Mk 4:33-34)

<sup>34</sup>Hawa ya Yesukafo nuba abo wenina lobibo, ya fefe loto lo oloto pito lobiyámoto, wase ibo hako lobiye. <sup>35</sup>Feito homu aidena polofeti makafo fetoto libo,

Wase ito ha lobiyobo ya mika okuluma oloto pibo hamena yaloti idafa faluku oto nebo ya lanogolowe, loto ha mono lufuwau (*Sng 78:2*) nebo ha feito ibo ne, loto lobiye.

**Hofu nosámibo migu yoibo wase ibo ha monala ha**

<sup>36</sup>Yesu ya mau minabo wenina fulu beti itoto numugu yoito ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetoto labo, Hemo hofu migu yoibo wase ito ha lanibo ya mona lagetoto holinune, lomuwa.

<sup>37</sup>Ido emokafo liwila oto fetoto lobibo, Wewa yufa idafa dowa hifibo we ya nemo We Hula ya minowe. <sup>38</sup>Ido mi hifibo ne, lobo ya mikau muki ya ne. Ido yufa idafa dowa ya Goti hilalau minabo wenina ya minae. Ido hofu yufa nosámibo we yawala weninala ya minae. <sup>39</sup>Ido uwolafo hifibo we ne, lobo ya nosámibo we yawala Satani ya ne. Ido suwa witi fukanabo hamenae, lobo ya mika okuluma hulanaibo hamena ya ne. Ido fuko-fuko abo weninae, lobo ya okulumau enisole ya minae. <sup>40</sup>Ido hofu fukoti wase iti soku hi hulabo ya ayaidana oto mika okuluma hulanaibo hamenalo yalo <sup>41</sup>nemo We Hula ya enisolene idipi moloto, nemo hilaneu yauti wenina muki weninatina li hopaitabo wenina, ido mona nosámibo molabo wenina, muki ya li nuba o betiti <sup>42</sup>fiyámánaibo soku ya fulu betinae. Yau fulu betiyato lumunabo ebau ya hufoto naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae. <sup>43</sup>Hamena yalo monatina fefe libo wenina yasi fo hiyala fulaibo yaidana oti Metinafo hilalau lamena anabo ne. Hatina nebo wenina yasi hawa ya holifefe loti holilo, loto lobiye.

**Idafa dowa idafa haleku faluku nebo ha**

<sup>44</sup>Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya we makafo idafa dowa idafa meinala hefola minámibo yama eito we migu haleku faluku molaibo ya li oloto pito watoto guninaibo yaidana oto ne. Idafawa waibo yagunu lula-hala holi dowa loto uto eimola huwamenala muki hefanalo fulu hulo itoto liwila oto uto idafa dowa idafa hale libo mikama ya meina fiye, loto lobiye.

**Ekeni idafa omonala wase ito libo ha**

<sup>45</sup>Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya feito yaidana oto ne. We makafo hefanalo fulu hulanowe, loto ekeni idafa

omonala neboma ya wita omo wiye. <sup>46</sup>Wita-wita oto ekeni idafa omonala nebo yama muki li yoima o betiboma ya li oloto pito, huwamena idafala muki wenina bito hefana muwato uto ekeni idafawa omonala neboma ya meina fiye.

**Laefa li-li abo owo wase ito libo hala**

<sup>47</sup>Ido okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya laefa li-li abo owo noku fulato lumuto laefa hola eito-eito nebo libo yaidana oto ne. <sup>48</sup>Owoma faitito ika oti limo sesepaloma oti, amedoti laefa ya hona moloti, nanabo idafa dowo ya owoku moloti, ido namanabo idafa ya fulitabo ne.

<sup>49</sup>Ido mika okuluma hulanaibo hamenalo yaidana idafa fedageto ya enisole yasi loti wenina monatina fefe libo molabo wenina minagu yauti ma monatina nosamibo molabo ya hona moloti, <sup>50</sup>so fiyamanaibo soku yau fulo betiyato, lumuti yalo hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae.

<sup>51</sup>Idafawa muki yagunu lobiyobo ya moda holiti holifefe loti holiyafe? loto loga o betito, fetu lomuwabo, O, moda holito holifefe loto holiyone, lomuwato, <sup>52</sup>emokafo libo, Goti lo molaibo hala holifefe loti holiyabo we yasi okulumau Menefo weninala hiyaba o ledaibo ha api itibiyobo ya holi hikitoti meyalo molanabo, ya we ma api lilibiyabo ha lila ido ha hofawa yauti idafa dowo libo yaidana oto ne, loto lobiye.

**Yesu eimola numuna meyau ya weninala hala holiyamabo ha**

*(Mk 6:1-6; Lu 4:16-30)*

<sup>53</sup>Yesukafo wase ito ha mona-mona muki ya loto lo hulo itoto ebawa ya fulitoto <sup>54</sup>eimola numunala ebalalo loto mono numunatinau yoto ha mono api itibito, holiyabo ya elegiti fetu labo, Aiyo, ha mananau nebo yagi ido Goti aubala lilibibo idafawa li oloto pi lumibo auba yagi igaukati liye? <sup>55</sup>Wewa yo-hola ya numuna hu-hu aibo we hipalama yae. Ido olafo Malia ido unalafo-mota Yemusikele Yosefekele Saimonikele ido Yudasikele yama yae. <sup>56</sup>Ido emonala-mota muki ya lemogi maina minonima yae. Ena wewa me ya idafa-adafawa muki ya igaukati liye? loti <sup>57</sup>emo yagunu lutina-hatinau eleka fi umae. Fetu feyato Yesukafo fetu libo, Polofeti ma eimola numunala meyalo ido eimola numunalalo yako weninala huliya li faka ladamanigilabo ne, loto lobiye. <sup>58</sup>Ido aya ebalu wenina muki holi hikitina minaminako, idafa hofawa Goti aubala idipibo idafa muki ya idipiyamiye.

**Yoni noku i-i aibo we hofato fulibo ha**

*(Mk 6:14-29; Lu 3:19-20, 9:7-9)*

**14** <sup>1</sup>Ena aya hamenalo ya Galili wenina hiyabatina we wenaba Heloti ya Yesu hala ukuwa holutoto, emogi maina minabo wenina



ya fetu lobibo, <sup>2</sup>Aya wewa ya Yoni noku i-i aibo we minoto ya fuliguti li sinoi edainako, yagunu Goti aubala lilibibo auba ya mino edaito idafawa feyaiye, loto lobiye.

<sup>3-4</sup>Ido homu Helotikafo unalafu Filipi olonafu Helotiyasi libo yagunu Yonikafo fetu lomuibo, Wenawa ya liyanibo ya Mosese lo molaibo hala ya fukaninako, lifimaka ne, loto lomuibo yagunu Helotikafo libo, Yoni ya liti analo-hinalo nala i edoti, nala numugu fulo edalo, lobito idipi molaito uwae. <sup>5</sup>Uwato, hofo fulinowe, loto holifa, wenina muki yasi polofeti ne, loti holiyabo yagunu holiyabo.

<sup>6</sup>Ena Heloti oloto pibo hamena lo fedito, Helotiyasi oluwa ya wenina muki nomudinalo melege lito, Helotikafo wa edaibo lula-halau holi dowa lito ya fetu libo, <sup>7</sup>Nemo Goti nomunalo auba ito lo molobo, hemokafo idafa yaidana-meidana linowe, lananibo ya moda humunogolowe, loto lomuiye. <sup>8</sup>Lomuito, olafokafo homu oluwa hala lito fetu libo, Yoni noku i-i aibo we henobala fuko fuloto atala ya lapelo moloto ito loto nomo, loto lomuwo, loto lomuiye.

<sup>9</sup>Lomuito, hala meyalu molanaibo hiyaba wenabama lula-hala hena aifa, wetina-idafa maina nabo wenina nomudinalo auba ito lo molo edainako, fetu libo, Idafawa lito loto umo, loto <sup>10</sup>we ma ilifi molaito, nala numugu ya uto Yoni henobala fuko fuloto <sup>11</sup>atala ya lapelo moloto lito loto oluwa muito, lito uto olafo muiye. <sup>12</sup>Ena Yoni ege molabo we yasi loti hono ula liti uti haleu moloti uti Yesu hawa ya lomuwa.

**Yesukafo we faifu tauseni (5,000) ya wetina idafa bibo ha**  
(*Mk 6:31-44; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13*)

<sup>13</sup>Ena Yesu hawa holiyabo nebo eba ya fulito sipiku yoto hameto mikau wiye. Utaito wenina muki hawa ya holiyabo, numunatina ebatina fulitoti mikalo moniti ege uwae. <sup>14</sup>Ege uwato, Yesu momeno anawalo lo fedoto sipikuti lumuto, wenina muki ya wa betito lula-halau milumatina holiyabo idafa i hiliyabo weninatina ya li faka lo beti ne.

<sup>15</sup>Ena lunaga molaito ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetu lomuwabo, Melo ya mika hameto minogeto moda lunaga molotaiye. Wenina ya idipi molageto numudo-numudo uti wetina idafa meina finae, loti lafa, <sup>16</sup>Yesukafo neidafaito unabo ne? Hemotina yasi wetina-idafa ma bilo, loto lobiye. <sup>17</sup>Lobito, liwila oti lomuwabo, Beleti faifu (5) ido laefa loiti (2) yako li minone, lomuwato <sup>18</sup>fetu libo, Idafawa ya me ya nemo minodoka italo, loto lobiye.

<sup>19</sup>Lobito ido wenina nuba abo suwalo amedalo, loto lobito beleti faifu (5) lito laefa loiti yagi lito okulumau wa faka loto, dowae, lalowe, loto lomuto ya beletigi laefagi fukoto, ege-ege moniyabo we bito, wenina mau naba minabo ya biyae. <sup>20</sup>Biyato, muki wenina noti houmatina aito, luma nebo liti holiyabo ya owo egepisa naba tuwelu (12) holiyabo ya faitiye.

<sup>21</sup>Ido wetina idafa nabo wemoli ya faifu tauseni (5,000) minato, ido wenipagi olufogi ya hitámae.

**Yesukafo no mulalo hinagunu lala ito monibo ha**  
(Mk 6:45-52; Yo 6:15-21)

<sup>22</sup>Ayalo Yesukafo ege-ege moniyabo we ya fetu lobibo, Wenina nuba abo idipi molodo ya hemotinagi sipiku ya yoti momeno filiga anawalo homu moloti wilo, lotu lobito, sipiku yoti uwae. <sup>23</sup>Uwato, wenina nuba abo ya idipi moloitoto eimolako Goti lomunowe, lotu obulalo yoto neto, midipu ito eimolako ayalo ne. <sup>24</sup>Neto, sipima mika fulito u momeno lusaku utaito, asi ma hotinalokati aito no yamo halafu ito lotu sipima hofaito, lito yoto lumuto iye.

<sup>25</sup>Holomolomo yaleka Yesu no momeno mulalo hinagunu lala ito monimo lotu minado lo fedito, <sup>26</sup>wa edoti utina ololo oti ya, Aiyo, holofa ne, lato holi bito, hai molato <sup>27</sup>Yesu aloko lobibo, Lutina-hatina you laneyo. Nemoma minowe. Holi biyámaneyo, lotu lobiye.

<sup>28</sup>Lobito, Pitakafo fetu lomuiabo, Wenabao, ona minagetoma no mulalo ano, lonomageto no mulalo monimo minanido anowe, lotu lomuiye. <sup>29</sup>Fetu lito, ya ano, lotu lomuito, Pita sipikuti lumuto no mulalo monimo Yesu nedo aifa, <sup>30</sup>asi naba aibo waibokafo holi muito, no lulau lumuto, Wenabao, anelo liyo, lotu hai moloto lomuiye.

<sup>31</sup>Ayalo Yesukafo ana sino lotu ulalo lito fetu libo, Holi hikika hefola efoma nebo ya neidafaito haka loiti kiyane? lotu lomuito, <sup>32</sup>loitiwa sipiku yowaito, asi fulitaiye. <sup>33</sup>Ido sipiku minabo we weudina-lutina-hatina ya muti fetu lomuwabo, Hemo ona Goti Hipala ne, loti lae.

**Genesalete mikau idafa i hiliyabo wenina muki li faka lo betibo ha**  
(Mk 6:53-56)

<sup>34</sup>Ido momeno ya yofototo uto Genesalete mikau lo fedato, <sup>35</sup>wemoli ebawa yau minabo yasi wa edotiti, aya wema ne, loti wafefe loti holiyato, eba selo nedo-nedo ya ha fulu filiga-filiga ato, wenina idafa i hiliti minabo muki ya idipiti emo nedo loti fetu lomuwabo, <sup>36</sup>Idafa i hiliyabo yasi owo holiyanibo onuwalo yako linafao? loti wako lo edato, idafa i hiliyabo wenina muki adinagunu liyabo ya li faka lo betiye.

**Lo molaibo ha ido awatinafo-mota hatina yagunu lobibo ha**  
(Mk 7:1-13)

**15** <sup>1</sup>Ha mono lufuwa api itibiyabo we ido Falisi we ya Yelusalemukati Yesu nedo loti loga o edoti fetu labo, <sup>2</sup>Hege-hege moniyabo we yasi awatefo-mota hidene hatina holiti li fulitae. Nedafaito wetina-idafa nanigilima ya adina noku iyámae? loti loga o edae.

<sup>3</sup>Loga o edato, emokafo feto libo, Ido hemotina ya nedafaito awatinafo-mota hidene hatina meyalo moloti ya Goti lo molaibo hala meyalo molámae? <sup>4</sup>Yagunu Gotikafo libo,

Otinafo metinafo hulitina li faka lalo,  
loto lo moloto lima ne. (*Kis 20:12, Lo 5:16*) Ido ha magi libo,

We makafo ha nosámibo olafofe melafofe ya lo betinaibo, aya we ya hofu fulilo,

loto ha mono lufuwau (*Kis 21:17, Wkp 20:9*) ya nebo ne. <sup>5</sup>Feito nebo yama nefa, hemotina yasi fetu lo-lo abo, We makafo olafofe melafofe fetu lobinaibo, Huwamenane wa nobo yakafu adina li faka lanaibo idafama ya Goti moda mutonako, yagunu hemotina liyámanaibo ne, lotu lobinaibo <sup>6</sup>ya idafawa olafo melafo biyámanogolaiye, lotu lo-lo ae. Feti heimotina ya awatinafo-mota hidene hatina ya meyalo molo minafa, Goti lo molaibo ha ya li aifa idafa yaidana oti fulitae.

<sup>7</sup>Hemotina monona loiti iyabo yagunu Gotikafo Aisaiya welalo ha molaito fetu libo,

<sup>8</sup>Aya weninawa ya wetinalo yako huline li faka lafa, ido lutina-hatinau holi nomámabo ne. <sup>9</sup>Weudina-lutina-hatina sugiko numuti, ido aifa wenina hidene hatina yako api itibi-itibi ae, lotu ha mono lufuwau (*Ais 29:13*) nebo ya hemotinagunu ha ona lo betiye, lotu lobiye.

**Idafa yakafu wenina ya sitoto li ladi o betibo ha**  
(*Mk 7:14-23*)

<sup>10</sup>Yesukafo wenina nuba abo sutina fito, emo nedo ato, ya adina noku i-i abo mona yagunu lobibo, Holiti holifefe lotu holilo. <sup>11</sup>Idafa-adafa wetinau nabo yakafu Goti nomunalo hemotina ya li ladi o betiyámifa, wetinaiti feka aibo yakafoko Goti nomunalo hemotina ya li ladi o beti ne, lotu lobiye.

<sup>12</sup>Lobito, ege-ege moniyabo we ya emo nedo lotu lomuwo, Falisi wemoli ya ha lanibo holititi lukafa naba otae. Moda holabe? lotu lomuwo, <sup>13</sup>emokafo fetu libo, Yufa idafa Menefo okulumau nebo wekafo hifiyámibo ya lufawagi apu anaibo ne.

<sup>14</sup>Waiti betilo. Weninawa hanu idipiyabo nomudina likaibo wenina yaidana oti minae. Ido nomuna likaibo we makafo eito ma nomuna likaibo we ya hanu ma ilibiyagetoma, loitiwa ya hale nabau yau lumu fou lanigilaiye, lotu lobiye.

<sup>15</sup>Lobito, Pitakafu fetu libo, Wase ito hawa mona ya lolomageho holinune, lotu lomuito, <sup>16</sup>Yesukafo hanu bito fetu libo, Ake, hemotina yagi holifefe lotu holiyámafe? <sup>17</sup>Wetina-idafa ya wetinau nato, uto sebatinau-houmatinau uto minoto, aliga ya sefe lo fulo-fulo abo yama holiyámafe? <sup>18</sup>Fetu feyaifa, wetinaiti feka aibo ya weudina-lutina-hatina yauti aibo nebo yakafoko Goti

nomunalo hemotina ya li ladi o betinaiye. <sup>19</sup>Yagunu weudina-lutina-hatina yauti ya hatina-manadina nosámibo kiyabo, wenina ya hofu beti fulinubolae, ido hume-ugele anubolae, ido hopa-napa li unanubolae, ido idafa ugele linubolae, ido sugi ha lanubolae, ido hamadina hinubolae, loti hatina kiyabo idafawa muki ya weudina-lutina-hatina yauti aibo ne. <sup>20</sup>Aya idafawa yakafu Goti nomunalo hemotina li ladi o beti nefa, ido adina noku iyámabo mona yakafu Goti nomunalo li ladi o betiyámibo ne, loto lobiye.

**Eito feka wena makafo Yesu sula fibo ha**

*(Mk 7:24-30)*

<sup>21</sup>Ena Yesu ya ebawa fulitoto monimo Taiyagi ido Saidonigi eba yolaleka wiye. <sup>22</sup>Wito, yalo wena ma Yuda wena minámibo eito Kenani mikauti aibo yakafu emodo loto sula naba fito fetu lomuiyo, Wenabao, Defiti yufa fibo we, nemogunu mulugau miluma holi nedo. Satani himiwelakafo olune lula-halau minoto hasuwala fi edo-edo ne, loto lomuiye. <sup>23</sup>Lomuito, emokafo liwila oto ha ma lomuwámito, ege-ege moniyabo we emo nedo loti ya fetu labo, Wenawa ilalu huto hai naba-naba molo minoto lege-lege molainako, ilifi molo, loti lomuwae.

<sup>24</sup>Lomuwato, fetu libo, Isilaeli wenina sipisipi moni faluku abo mona yaidana oti moloti minado yako nilifiye, loto lobiye. <sup>25</sup>Lobito, wenawa ya loto emodo hinalo huba i muto ya fetu libo, Wenabao, ane li faka lo, lomuito <sup>26</sup>fetu libo, Olufu wetina-idafa lito fiyasito hula binubo mona ya unámiye, loto lomuiye. <sup>27</sup>Lomuito, liwila oto libo, Wenabao, ona laba, hulama yasi yawalatina wetina-idafa no minato lana mikalo limo ibo ya no-no ae, loto lomuiye. <sup>28</sup>Yesukafo libo, Wena, holi hikika naba ne. Fedo numunaiye, loto holiyanibo idafa ya fedo humunaibo ne, loto lomuito, ayalo oluwa faka lo fulitaiye.

**Yesukafo idafa i hiliyabo wenina muki li faka lo betibo ha**

<sup>29</sup>Ido Yesu aya eba fulito monibo Galili momeno naba anawalo uto monimo obulalo yoto amedoto ne. <sup>30</sup>Ido wenina nuba naba-naba abo yasi hidina nosámibo, ido hidina-adina galidibo, ido nomudina likaibo, ido nei molabo, ido idafa eito-eito i hiliyabo wenina ya idipiti emo nedo loti hinalo nuba o betiyato, muki li faka lo betiye. <sup>31</sup>Li faka lo betibo, ya nei molaboma ya ha labo, ido hidina-adina galidibogi yama ya u dowu loti uwabo, ido hidina nosámibo yamagi hanu moniyabo, ido nomudina likaibo yamagi ya wabo ya wa betiti yagunu wenina muki yasi elegiti Isilaeli wenina Gotitina ebola lae.

**Yesukafo we fo tauseni (4,000) ya wetina idafa bibo ha**

*(Mk 8:1-10)*

<sup>32</sup>Yesukafo ege-ege moniyabo we sutina fito ato, fetu lobibo, Wenina naba naba minabo ya fo hamena tili (3) yalo ya nemogi melo minabo ya

nanabo idafa minámibo yagunu lune-haneu miluma holi biyoto, inagunu fuliyanako, uti hanudo lumu fou lotanae, loto idipi molámanogolowe, loto holiyowe, loto lobiye. <sup>33</sup>Feto loto lobito, ege-ege moniyabo wema yasi lomuwabo, Eba me ya hameto ya nenako, beleti naba ma igalekati lito wenina nuba naba yaidana ya biyogeto noti ogofunabo ne? loti loga o edae. <sup>34</sup>Ido Yesukafo libo, Beleti nenaki li minae? loto loga o betito, liwila oti lomuwabo, Lemo beleti seweni (7) ido laefa hefola magi li minone, loti lomuwa.

<sup>35</sup>Feto loti lomuwato, wenina muki amedoti minalo, lobito <sup>36</sup>beleti seweni (7) ido laefa ya lito, dowae, lalowe, loto lekoto ege-ege moniyabo we bito, wenina nuba naba minabo ya biyae. <sup>37</sup>Biyato, muki ya noti houmatina aito, ido luma nebo ya li nuba abo owo egepisa naba seweni (7) holiyabo ya faitiye. <sup>38</sup>Ido wetina-idafa nabo wemoli ya fo tauseni (4,000) minato, ido wenipagi olufogi ya hitámae. <sup>39</sup>Ena wenina muki idipi moloitoto ya sipiku yoto uto monimo Magadani mikau wiye.

#### Goti aubala lilibiyageto wanune, labo ha

*(Mk 8:11-13; Lu 12:54-56)*

**16** <sup>1</sup>Ena Falisi we ido Sadusi we yasi hepa molo munune, loti Yesu nedo loti ya fetu labo, Okulumauti Goti aubala lilibinaibo idafa ya lilibiyageto wanune, loti lae. <sup>2</sup>Lato, emokafo liwila oto lobibo, Lunaga ya fo sapito okuluma ufa luta libo watima, ya leda fo lanaibo ne, loti lo-lo ama ne. <sup>3</sup>Ido leda ya okuluma lubufa loto asi aitoma, eletifo ya ho inogolaiye, loti lo-lo ama ne. Ido hemotina ya okuluma monawa ya wati holifefe loti holiwafa, ido nemogunu ido eletifo hamena yagunu ya mebe-mabawa fedibo wati ya monawa holifefe loti holiwabo ya ogofuwámae. <sup>4</sup>Mona nosámibo moloti Gotigi kelámabo wenina yasi Goti aubala idipibo idafa moniti wita afa, ido Goti aubala idipibo idafa ma ya li oloto pi betiyámanaibo ne. E'e, polofeti Yona ulalo Gotikafo aubala ilibibo mebe-maba yako li oloto pi betinaibo ne, loto lobito fulu betito wiye.

#### Falisi we ido Sadusi we yisitina ha

*(Mk 8:14-21)*

<sup>5</sup>Ido ege-ege moniyabo we momeno anawa filigaleka ya u fedoti beleti hatina molaito liti aguwámae. <sup>6</sup>Ido Yesukafo libo, Falisi we ido Sadusi we yisitina ya ekei oti monilo, loto lobiye. <sup>7</sup>Hawa lobibo ya eimotinagu loyolalo-melo oti ya fetu labo, Beleti loto itámoninako, yagunu, loti lae. <sup>8</sup>Ha labo ya Yesu holiwoto fetu libo, Holi hikitiwina hefola efoma nebo we, nedafaito beleti itámabo yagunu loyolalo-melo o minae? <sup>9</sup>Hemotina ya holifefe ladámoti minafe? Beleti faifu (5) lito wenina faifu tauseni (5,000) biyobo yama hatina molaife? Ido luma nebo liti owo nenaki ya holiyae? Yamagi hatina molaife? <sup>10</sup>Ido beleti seweni (7) ya wenina fo tauseni

(4,000) biyobo yamagi hatina molaife? Ido luma nebo liti owo naba nenaki ya holiyae? Yamagi hatina molaife? <sup>11</sup>Beleti yagunu lobiyámowe. Igaidana oti holifefe loti holiyámae? Hemotina ya Falisi we ido Sadusi we yisitina ya ekei oti monilo, loto lobiyae.

<sup>12</sup>Ayalo ha libo mona ya moda holiyabo, Yisi ona yagunu ekei oti monilo, loto ladámoto, Falisi we ido Sadusi we api itibiyabo hatina yagunu ekei oti monilo, loto lobibo hawa monawa ya holifefe loti holiyae.

**Pitakafo Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto yama minane, lomuibo ha**  
(*Mk 8:27-30; Lu 9:18-21*)

<sup>13</sup>Yesukafo Sisalia Filipai ebau lototo ege-ege moniyabo we loga o betito fetoto libo, Wenina muki yasi nemo We Hula yagunu ya hema ne, loti lo-lo ae? loto ya loga o betiye. <sup>14</sup>Loga o betito, liwila oti fetoto loti labo, Wenina maleka masi Yoni noku i beti-beti aibo we ya minane, loti lo minae. Ido maleka masi Elaiya ya minane, loti lo minae. Ido ma yasi Yelemaiyafe, ido we ma polofeti minagu yauti we ya minane, loti lo minae, loti lomuwa. <sup>15</sup>Ido hemotina yasi nemo ya hema ne, loti lo minae? loto loga o betiye.

<sup>16</sup>Saimoni Pitakafo fetoto libo, Hemo ya hilifi molaibo we Kilisto, Goti minowa-minowa aibo we Hipala ona ya minane, loto lomuiye.

<sup>17</sup>Lomuito, Yesukafo libo, Ba-Yona hipala Saimoniyo, ha feito lanibo ya wenina yasi lo oloto pi homámae. Aya hawa ya menefo okulumau nebo wekafo fefe loto li oloto pi hedaibo yagunu dowo loto holi minomo uwane. <sup>18</sup>Hemo ya Pita minane, loto lohomowe. Ido hefana naba-naba me ya mulalo ya mono weninane li nuba o betimo yowoto fulimo uwabo mona li yoima o betinaibo ya ogofuwámanaiye. <sup>19</sup>Ido okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilala hanu-wela ito huto feyananibo auba ya humunowe. Ido idafa muki mikalo nala inanibo ya ayaidana oto okulumau yagi nala moda itaibo ne. Ido idafa muki mikalo wina ananibo ya ayaidana oto okulumau yagi moda wina otaibo ne, loto lomuiye. <sup>20</sup>Lomutoto ege-ege moniyabo we maleka ya lobibo, Nemo yagunu ilifi molaibo we Kilisto ne, loti wenina muki lobiyámilo, loto lo fuko betiye.

**Yesu hofu fuliyato fuliguti sinoinaibo ha**  
(*Mk 8:31-9:1; Lu 9:22-27*)

<sup>21</sup>Hamena yaloti Yesu Kilistokafo apito ege-ege moniyabo we ha lo oloto pi bito fetoto libo, Ena Yelusalemu numudo uwoto wenina hiyabatina we ido Goti sokila hi muwabo we ido lo molaibo ha api itibiyabo we yasi hena naba-naba li mofu nedoti hofu nedo fuliyato, fo hamena tili (3) minoto ya li sinoi nedanogolaiye, loto lobiyae.

<sup>22</sup>Ena Pitakafo ilimito anawaleka uto hanu muto ya libo, Ake, Wenabao, moda idafawa ya ona fedo homámanaibo ne, loto auba ito lomuiye. <sup>23</sup>Lomuito,

Yesu elepa ito libo, Sataniyo, negeka uwa. Hemo ya hefanalo hine uteba inabo hefana yaidana oto minane. Goti hala kibo yaidana oto haka kiyámoto, aifa mikalo wenina hatina kiyabo yaidana oto haka kiyanibo ne, loto lomuiye.

<sup>24</sup>Yesukafo ege-ege moniyabo we ya lobibo, We makafo nemo nege molanowe, lotoma ya eimola lula-halau holinaibo idafa ya fulitoto, yá yofola ya mofuto nege molanaiye. <sup>25</sup>Yagunu we makafo eimola ula etuwagunuko holi minoto fulinaibo we ya u hopa unogolaiye. Ido we makafo nemogunu holito monimo uto ula etuwa fulinaibo ya nomuna hofawa minowa-minowa anogolaiye. <sup>26</sup>We makafo mikalo idafa-adafa muki ya wa noto monimo wifa, ido weuna-lula-hala u hopa unaibo we ya wa naibo idafa-adafala igaidana oto ana li faka lanaibo ne? Ido nena-idafakafo meina fito weuna-lula-hala hofa liwila oto linaiye? <sup>27</sup>Ena nemo We Hula ya Menefo lamenala nabau yau okulumau enisolenegi maina ya oloto pito loto wenina muki eimotina monatina molado ya lifimatina hona molo binogolowe. <sup>28</sup>Nemo ona lobiyowe. Onesa me ya sinoi minagu yauti malekama ya fuliyámoti, homu ya nemo We Hula ya weninane hiyaba o betinowe, loto anobo hamena ya wa nedanigilae, loto lobiyeye.

### Yesu ula u eitoma bulibo ha

(Mk 9:2-13; Lu 9:28-36)

**17** <sup>1</sup>Fo hamena sikisi (6) ya utaito Yesukafo Pitale, ido Yemusile unalafa Yonile idipito obula naba fanalo yoti eimotina yako minato, <sup>2</sup>nomudinalo Yesu ula ya u eito bulito, hola-wela ya fo lamenala yaidana oto lamena aito, ido ulalo owo ya feke ona libo yaidana oto lamena aiye. <sup>3</sup>Ayalo Mosesete ido Elaiyate oloto piti emogi ha lo minato wa betiyae. <sup>4</sup>Wa betiti Pitakafo feto libo, Wenabao, melo minonibo ya dowwa liye. Heimoka holinanibo ya numuna holo-hala tili (3) huwogeto, ma ya hemo numunaka minanaiye. Ido ma ya Mosese numunala minanaiye. Ido ma ya Elaiya numunala minanaiye, loto lomuiye.

<sup>5</sup>Feto lito, moda hawa lo nedo ayalo ya limu ma lamena hu-hu liboma ya moda loto wase i betito, ya moda limuku yauti nola ma holiyabo feto libo, Me ya ya lune-hane muwobo Hipane ya ne. Emo ya dowwa loto wa edowe. Hala ya lutina-hatinau holilo, loto liye.

<sup>6</sup>Ena ege-ege moniyabo we hawa nola holiti ya mikalo lumu fou loti holi naba-naba holiyato, <sup>7</sup>Yesukafo ya minado loto utinalo lito ya feto lobibo, Mikalo yati sinoiti holi holiyámilo, loto lobito, <sup>8</sup>wa faka loti wa edabo ya wenina ma minámato, Yesu eimola yako ne.

<sup>9</sup>Ena obulaloti monimo lomado ya Yesukafo lobibo, Idafa onesa wa edabo ya wenina ma lobiyámoti, minomo uwato nemo We Hula ya fulinoguti sinoitoto ya lobinae, loto lo fuko betiye.

<sup>10</sup>Lo fuko betito, ege-ege moniyabo we feto loti loga o edabo, Elaiya homu anaibo ne, loti lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi neidafaito feto lo minae? loti loga o edae.

<sup>11</sup>Loga o edato, fetu libo, Ya ona ne. Elaiyakafo homu loto idafa-adafa muki ya lifefe lanogolaiye. <sup>12</sup>Feito neboma nefa, Elaiya ya moda lotaifa, wati wafefe loti wa edámoti, idafa-adafa muki lutina-hatinau holiyabo ya fe edotama ne, loto lobiyowe. Ido ayaidana oti nemo We Hula ya hena naba-naba numunigilae, loto lobiye. <sup>13</sup>Fetu lito, ege-ege moniyabo we ya Yoni noku i beti-beti aibo we yagunu lobiye, loti holiyae.

**Yesukafo Satani himiwela li fulo edoto ilifibo ha**

*(Mk 9:14-29; Lu 9:37-42)*

<sup>14</sup>Emotina ya wenina nuba oti minado ya liwila oti lo fedato, we makafo loto hinalo hina obula fito <sup>15</sup>fetu libo, Wenabao, hipanegunu luka-hakau milumala holiyo. Hululu hofoto ula ogofu naba-naba li muito, hamena-hamena sokufe, ido noku yau lumu fou lo-lo aiye. <sup>16</sup>Feito hege-hege moniyabo we minadoka ilimito ofa, ula li faka lo edanabo ya ogofuwámae, loto lomuiye.

<sup>17</sup>Lomuito, Yesukafo libo, Ake, hemotina holi hikitina minámito monatina lekesa ibo molabo weninao, hamena nenaki ya hemotinagi minanowe? Ido hamena nenaki ya hemotina henatina mofu betinowe? Hipawama ilimiti nemodo alo, lobito, <sup>18</sup>ilimiti ato, Yesukafo Satani himiwela hanu muito, hipa lulauti fulo edoito wito, ayalo ya moda faka loitaiye.

<sup>19</sup>Ena ege-ege moniyabo we eimotinako minoti Yesu nedo loti fetu loga o edabo, Li fulo edoto ilifinubo ya neidafaito ogofuwámone? loti loga o edato, <sup>20</sup>fetu libo, Holi hikitina hefolako nenako, yagunu ilifinabo ya ogofuwámae. Feito nebo nenako, nemo ona lobiyowe. Holi hikitina ya yá holipa ilawa yaidana oto minanaibo ya obula yowa ya okaleka fulitoto meleka ano, lomunabo ya anogolaiye. Ido idafa ma yagunu ogofuwámone, loti ladámanabo ne. <sup>21</sup>[Fetu feyanafa, ido aya Satani himiwelawa yaidana hilibo yagunu ilifinune, lotima homu wetina-idafa moi iti Goti lomutiko ilifinigilae. Ilifinabo hanu ma minámiye,] loto lobiye.

**Yesu ya fulito sinoinaibo ha**

*(Mk 9:30-32; Lu 9:43-45)*

<sup>22</sup>Ido Galili yalo maina uwato, Yesukafo fetu libo, Nemo We Hula ya wenina adinalo biyato <sup>23</sup>hofo nedo fuliyato, fo hamena tili (3) uwageto fulinoguti ya li sinoi nedanogolaiye, loto lobito, holiti lutina-hatina hena naba-naba aiye.

**Fele huliyagi numuna naba hefana takisi meina fibo ha**

<sup>24</sup>Ena Kapeneyamu numudo lo fedato, ya fele huliyagi numuna naba hefana takisi li-li abo we yasi Pita nedo loti loga o edoti labo, Api itibibo



we yakafo fele huliyaigi numuna naba hefana takisi ya fulo-fulo ámife? loti lae.

<sup>25</sup>Lato, liwila oto lobibo, Moda fulo-fulo aiye, loto lobito numunau yoi neto, ayalo Yesu loto homu loga aibo, Saimoniyo, haka kiyo. Mikaleka wenina hiyabatina we wenaba ya igalekati hefana takisi li-li ae? Weninatina yalekatife, ido mika malekamati abo wenina yalekatife? loto loga o edaiye. <sup>26</sup>Loga o edaito, Pitakafo libo, Mika malekamati abo wenina yalekati li-li o minae, lito ya Yesukafo libo, Feto nebo nenako, lemo hipatina minonibo ya hefana takisi fulámanubo ne. <sup>27</sup>Nefa, lutina-hatina holi lumunabo nosámotanaie, loto uto momenoku ya laefa liyabo nala ya noku fuloto laefa hana linanibo ya ika oto welau ya li atoto hefana ma minanaibo ya lito hemote nemote hulitelo hefana takisi ya biyo, lomuiye.

**U homu moloto nebo ha**  
(*Mk 9:33-37; Lu 9:46-48*)

**18** <sup>1</sup>Aya hamenalo ya ege-ege moniyabo we Yesu nedo loti loga o edabo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau ya hema homu moloto huliya nebo we minanogolaiye? loti loga o edae.

<sup>2</sup>Loga o edato, olufo hefola ma sula fito, aito nomudinalo minagu li sinoi edoto feto libo, <sup>3</sup>Nemo ha ona lobiyowe. Hemotina monatina ya li elepa iti u olufo hefola yaidana oti feyámanabo ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we hilalau yau aguwámanigilae.

<sup>4</sup>Ido we ma lula-hala lito lumuto olufo hefola me ya yaidana anaibo we ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we hilalau u homu moloto huliya nebo we ona minanogolaiye.

<sup>5</sup>Ido ma yasi nemogunu holiti olufowa hefola meidana oto minabo wenina li houna i betinabo ya nemogi li houna i nedanigilae, loto lobiye.

**Mona nosámibo yakafo wenina ika o betinaibo ha**  
(*Mk 9:42-48; Lu 17:1-2*)

<sup>6</sup>Ido Yesukafo ha ma feto libo, We makafo olufowa hefola holi hikito nomabo wenina yauti ma ya hola ito holi hikila li hopaitanaibo wewa ya analo hinalo liti henobalalo hefana naba-naba nala iti ho nolula hamulupigu no noto fulinaiye, loti fulo edabo neko, moda dowo loto feyadi ne.

<sup>7</sup>Mika negu-negu ya idafa nosámibo yakafo holi hikito nomabo wenina ya hatina fito hanu lalototi ika o betinaibo ne. Idafa-adafawa nosámibo ya moda fedanogolaifa, ido we makafo holi hikito nomabo wenina ya hatina lito hanu lalotoka yati ika o betinaibo we ya hena naba-naba holinaibo ne. <sup>8</sup>Yagunu aga yakafofe ido higa yakafofe lifima li mofu

hedagetoma aga yafe ido higa yafe fukoto li fulito. Moda holiyafe? Feito aga filigakofe ido higa filigakofe mako minageto ya minowa-minowa abo ebalo yonanibo mona yakafo aga loitife ido higa loitife nebokafo fiyámanaibo soku unanibo mona ya li yoima edaiye. <sup>9</sup>Ido nomuga yakafo idafa wa edoto lifima li mofu hedagetoma ya nomuga kilito fulo. Feito nomuga makoko minageto minowa-minowa abo ebalo ya unanibo mona yakafo nomuga loiti minageto so fiyámanaibo soku yau unanibo mona ya li yoima edaiye.

<sup>10</sup>Ido wati monilo. Wenina olufowa hefolaidana yauti ma ya miyanumu o edámilo. Ha me ya lobiyowe. Holilo. Enisole hiyaba o betiyabo okulumauka minabo yasi hamena-hamena Menefo okulumau nebo we ya hola-wela wa o minae. [<sup>11</sup>Yagunu nemo We Hula ya moni faluku abo wenina ya monito wita oto li nomudina wanowe, loto obo ne.]

### **Sipsisipi moni faluku aibo wase ibo ha**

*(Lu 15:3-7)*

<sup>12</sup>Hatina kiyalo. We ma sipisipila wani hadeti (100) neguti mako ma moni faluku agetoma, wewa yakafo sipisipila muki nainti-naini (99) aifa nebo ya fulo betitoto obulalo ya uto, sipisipila mako moni faluku aiboma ya monito wita ámanaife? <sup>13</sup>Ha ona lobiyowe. Moda monito wita oto li oloto pinaibo ya lula-hala dowa holibo mona yakafo sipisipila nainti-naini (99) ya aifa nebo yagunu lula-hala dowa holibo mona yama li yoima edanogolaiye. <sup>14</sup>Feito ayaidana oto Metinafo okulumau nebo we yakafo olufowa hefola minagu yauti mako ma moni faluku anaiye, loto hala holiyámibo ne, loto lobiyowe.

### **Nosámibo mona molo hedanaibo ha**

<sup>15</sup>Ena mono weninaka minaguti hounakafo makafo mona nosámibo molo hedanaibo ya uto heimotinako minoti nosámibo mona molaibo yagunu hanu umo. Hanu muwageto haka ya holifefe loto holiyagetoma hounakafo hofa liwila oto linanibo ne. <sup>16</sup>Feito nefa, ido haka holi fulagetoma, hemogi we makofe ido loitife maina ha holinabo ya idipito nedo unae. Aliga wenina loitife ido loitigi-makogife ya ha lanibo ya onae, loti lobinigilae. <sup>17</sup>Ido hatina ya holiyámagetoma monolo nuba abo wenina lobiyageto, uti lomuwato hatina yagi holiyámagetoma ya eito feka wenina ido hefana takisi li-li abo we mona molo betinabo yamaidana oti mona molo edanae.

<sup>18</sup>Ha ona hula lobiyowe. Me ya mikalo nala inanibo ya ayaidana oto okulumau yagi nala moda itaibo ne. Ido idafa muki mikalo wina ananibo ya ayaidana oto okulumau yagi moda wina aibo ne.

<sup>19</sup>Hofa lobiyowe. Mikalo me ya loiti masi idafa-adafa magunu holiti, lutina-hatina mako moloti lumunabe? loti lomunaibo ya Menefo

okulumau nebo wekafo holito idafawa muki feto fe betinogolaiye.  
<sup>20</sup>Yagunu wenina loitikofe, ido tili (3) yako ya nemo hulinelo maina minanabo ya emotina minagu yau minanogolowe, loto lobiye.

**Houba-naba we ma hounalafo lifimala hilili o edámibo ha**

<sup>21</sup>Ena Pitakafo Yesu nedoka loto feto libo, Wenabao, hamena nenaki hounanefokafo mona nosámibo molo nedagetoma, lifimala hilili o edanowe? Hamena seweni (7) moloto ya modafe? loto loga o edaiye.

<sup>22</sup>Yesukafo libo, Hamena seweni (7) molageto ya moda ne, loto lohómowowe. E'e, hamena sewedi-seweni (77) ya hilili o edomo uwo.

<sup>23</sup>Yagunu okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya mikalo hiyaba wenaba makafo houba-nabala we lifima bibo ya lifefe lanogolowe, loto holibo we yaidana oto ne. <sup>24</sup>Ena lifima apito lifefe lo betimo wito we ma lifimala teni tauseni (1,000) taleni ya nebo emo nedo ilimiti ae. <sup>25</sup>Ilimiti afa, lifimala liwila oto munaibo ya ogofuwáminako, yagunu hiyaba wenabala yakafo houba-nabala wenina ma feto lobibo, Wewa, olonafo, olufola yagi idipi eito wenina ononatinalo itageto, uti onona liyato, ononatina meinala ya linowe. Ido huwamenala muki ya hefanalo fuloti hefana liti ya hefanane moda naibo ya liwila oti numilo, loto lobiye.

<sup>26</sup>Lobito yagunu houba-nabala we yakafo hinalo loto hina obula fito wako lo edoto feto libo, Wenabao, ha lanibo feto ladámoto, hiyaba mino. Hefanaka muki ya liwila oto humunogolowe, loto lomuiye. <sup>27</sup>Ido hiyabala we wenaba ya hala holito, lula-halau milumala holito, wina oto lifimala hilili o edaiye.

<sup>28</sup>Hilili o edaifa, houba-naba wewa ya feka uto wa edaima ya houba-naba we ma wani hadeti (100) denaliyasi ya muiito lifimala aifa nebo we ya wa edoto, henobala lito, ipili hito feto libo, Hefana homobo muki ya moda onesa liwila oto nomo, loto lomuiye.

<sup>29</sup>Feto lito, houba-naba wewa ya hounalafo hinalo uto hina obula fito feto libo, Ha lanibo ya feto ladámoto, hiyaba mino. Hefanaka muki ya liwila oto humunogolowe, loto lomuiye. <sup>30</sup>Feto lifa, hala holiyámoto, ilimito uto nala numugu fulo edoto libo, Hefana lifima muki liwila oto nomagetoma wina hedanowe, loto lomuiye.

<sup>31</sup>Feto lomuiito onona maina liyabo hounalafo-mota yasi hounatinafo wabo ya lutina-hatina nosámito, hiyabatina we wenaba nedo uti hawa muki lomuwa. <sup>32</sup>Lomuwato, hiyabatina we wenaba yakafo wewa sula fito aito feto libo, Houba-naba we nosámanibo ona minane. Milumane holiyo, loto lonomaninako, hefana lifimaka muki ya hilili o hedowe.

<sup>33</sup>Nemo ha lanibo holito, lune-haneu milumaka holiyobo yaidana oto hemo yagi hounakafo yagunu luka-hakau milumala neidafaito holiyámáne? loto lomuto, <sup>34</sup>sebala hala-kala naba lito, nala numugu ula ogofu li munabo we adinalo bito feto libo, Hefana lifima muki liwila oto nomagetoma wina hedanowe, loto lomuiye.

<sup>35</sup>Ena hemotina muki lutina-hatinau yau hounatinafo-mota lifimatina ya hilili o betiyámatoma Menefo okulumau nebo wekafo ayaidana oto lifimatina ya hilili o betiyámanogolaiye, loto lobiye.

**We ma olonafo fuko fulitanaibo ha**

*(Mk 10:1-12; Lu 16:18)*

**19** <sup>1</sup>Yesu aya hawa ya lo huloito Galili mika fulitoto, monimo Yudia mikau Yodani no naba filigaleka wito, <sup>2</sup>wenina nuba naba-naba ege molato, ido yalo wenina idafa i hiliyabo li faka lo betiye.

<sup>3</sup>Ido Falisi we yasi, hepa molo munune, loti emo nedo loti feto loti labo, We ma olonafo ya mona-mona molaibo yagunu fuko fulitanaibo we yakafa lo molaibo ha fukanaife? loti loga o edae.

<sup>4</sup>Loga o edato, emokafo feto libo, Hana ya mika okuluma li oloto pibo wekafo

we wena li oloto piye,

loto ha mono lufuwau (*Stt 1:27*) nebo ha ya hitoti holifefe loti holiyámafe? Ido ha ma feto libo,

<sup>5</sup>Yagunu wemoli yasi otinafo metinafo fulo betiti olodinafolo kelabo, loitiwa ya utina u mako loti minanaiye,

loto ha mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nebo ne. <sup>6</sup>Yagunu loitiwa ya loiti minámiye. E'e, moda u makoko loti minainako, yagunu Gotikafo li kelaibo ya wenina fuko filiga-filiga o betiyámilo, loto lobiye.

<sup>7</sup>Lobito, liwila oti labo, Feto netoma ya Mosesekafo we ma olonafo fuko fulitanaibo we ya hiyaba we minadokati lufuwa iyabo ya lito olonafo muto fuko fulitanaibo ne, loto libo ya neidafaito liye? loti loga o edae.

<sup>8</sup>Loga o edato, liwila oto lobibo, Hemotina lutina-hatina gedibo yagunu Mosesekafo ya olodinafo fuko filiga-filiga fulanabo ya feti feyanae, loto hawa libo ne. Nefa, hana ya hanu yaidana oto minámima ne. <sup>9</sup>E'e, we ma olonafo hopa li uno-uno oto moniyámibo ya fuko fulitoto uto wena eito linaibo we ya moda hume-ugele anaiye, loto lobiyowe, loto liye.

<sup>10</sup>Feto lito ege-ege moniyabo we ya feto lomuwabo, Feto netoma wena liyámanogolaibo mona yakafa we wena maina mofu moloti minanaibo mona ya li yoima edaiye, loti lomuwae.

<sup>11</sup>Lomuwato, ido emokafo feto libo, Wenina muki hawa holiyabo ya ogofuti meyalo molámanae. E'e, Gotikafo aya auba bibo wenina yako hawa meyalo molanae. <sup>12</sup>Feito we malekama ya otinafo houmalauti wenagi keloti ogofuwámanabo we minabo yagunu wena liyámanae. Ido wenina yasi we malekama li wenagi keloti ogofuwámanabo we gedanako yagunu wena liyámanae. Ido we malekama ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we ya houba-naba o edanune, loti holiyanako, wena liyámanae. Hawa ya holifefe loti holiti holi ogofunabo ya hawa liti meyalo molalo, loto lobiye.

**Yesu ya anagunu olufo hefola atatinalo libo ha**  
(*Mk 10:13-16; Lu 18:15-17*)

<sup>13</sup>Ena olufo hefola ma Yesu nedo idipiti abo ya anagunu atatinalo lito emotinagunu holito Goti lomunaiye, loti lafa, ido ege-ege moniyabo we yasi hanu biyae. <sup>14</sup>Hanu biyato, Yesukafo feto libo, Okulumau nebo we wehudite wenina olufowa yaidana oti minabo wenina ya hiyaba o betinako, yagunu olufo nemodo anabo ya hanu hu betiyámilo, loto lobito, <sup>15</sup>ana ya atatinalo litoto, ebawa ya fulitoto wiye.

**Idafa wa naibo we lomuiho ha**  
(*Mk 10:17-31; Lu 18:18-30*)

<sup>16</sup>Ena we ma moda Yesu nedo loto loga aibo, Api libibyanibo we, nemo hofawa minomo yonabo mona ya linowe, loto holinobo ya nena mona dowa molanobo ne? loto loga o edaiye.

<sup>17</sup>Loga o edaito, feto libo, Mona dowa yagunu neidafaito loga o nedane? Mako yako dowa ne. Ido hemo nomune hofawa minanowe, lotoma lo molaibo ha ya meyalo molo, loto lomuiye.

<sup>18</sup>Feto lomuito, emokafo libo, Lo molaibo ha ya igamae? loto loga o edaito, Yesu feto libo,

Wenina hofa beti fuliyámo. Hume-ugele ámo. Idafa ugele liyámo. Ha sugi lobiyámo. <sup>19</sup>Okafo mekafo hulitina li faka lo. (Kis 20:12-16)  
Heimoka yagunu holiyanibo yamaidana oto wenina muki ya luka-haka biyo, (Lo 5:16-20)

loto ha mono lufuwau nebo ha ya lomuiye.

<sup>20</sup>Lomuito, we hofawe yakafo libo, Hawa muki ya moda meyalo molomo uwowe. Yagunu ma igaidana anowe? loto loga o edaiye.

<sup>21</sup>Loga o edaito, Yesukafo libo, Hemo ufefe ona lanowe, lotoma ya uto huwamenaka muki ya hefanalo fuloto, hefana lito idafa wa námabo wenina ya hona moloto biyo. Feto feyageto ya okulumau huwamena dowa oloto pi humunogolaiye. Ido loto nege molo, lomuiye. <sup>22</sup>Lomuito, we hofawe yakafo hawa holito, idafa naba wa naibo nenako, yagunu lula-hala hena naba aito ya wiye.

<sup>23</sup>Wito, Yesukafo libo, Ona lobiyowe. Huwamena naba-naba wa naibo we yakafo okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonowe, loto holinaibo ya hosa naba finaiye. <sup>24</sup>Ha hofa lobiyowe. Safu-kameli yakafo naka lulau unaibo ya hosa finaibo nefa, ido idafa wa naibo we yakafo Goti wehudite hilalau yonowe, loto holinaibo ya ito yoto hosa naba-naba finaibo ne, loto lobiyowe.

<sup>25</sup>Lobito, ege-ege moniyabo we hawa libo ya holiti, elegiti feto loga abo, Feto nenako, yagunu hemakafo wenina li nomudina wanaiye? loti lato, <sup>26</sup>Yesukafo wenu fefe loto wa betito feto lobibo, Wenina yasi ya

ogofuwámafa, Goti yakafo idafa-adafa muki feto feyanaibo ya moda ogofuto ne, loto lobiye.

<sup>27</sup>Lobito, Pitakafo loga o edoto feto libo, Lemo moda idafa-adafa muki fulitoto hege moloninako, nena idafa linubo ne? loto lito <sup>28</sup>Yesukafo libo, Ona lobiyoue. Idafa-adafa muki hofawa oloto pinaibo hamenalo ya nemo We Hula yakafo wenina hiyaba o betinowe, loto lamenau ekeni folomolo ya amedoto, hemotina nege-nege moniyabo yagi ekeni folomolo ya tuwelu (12) yalo amedoti minoti Isilaeli wenina afu monalo-monalo tuwelu (12) ya hona molo betiti weninawa hiyaba o betinae. <sup>29</sup>Ido wenina masi ya nemogunu holiti numunatina ebatina, yatinafo unatinafo emonatina, otinafo metinafo, olufotina, midina fulitanabo wenina ya ayalo naba-naba liwila oti liti, ido nomudina hofawa minowa-minowa oti minomo yonigilae. <sup>30</sup>Feito nefa, ido wenina abi hulitinagi we minabo ya hulitina ya lumunaibo ne. Ido hulitina lumibo wenina ya hulitinagi we minanabo ne, loto lobiye.

#### Nala waini ilawa hifibo minau onona linabo ha

**20** <sup>1</sup>Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya mika yawala yaidana oto ne. Leda luwaila fo yoito mika yawala uto nala waini ilawa hifibo migu ya onona linabo we idipito anowe, loto wiye. <sup>2</sup>Feito uto wewa onona linabo wemoli ya fo hamena mako onona liti ya onona fo hamena mako hefana meina denaliyasi mako ya linae, lobito, O, linune, loti lato, ido nala waini ilawa minau ya onodo idipi molaiye. <sup>3</sup>Aliga fo lo gedito maketilo uto, wemoli ma aifa sinoi minabo ya wa betito lobibo, <sup>4</sup>Hemotina yagi nala waini ilawa mineu uti ya onona liyato onona meina fefe loto binogolowe, loto lobito onodo uwae.

<sup>5</sup>Uwato, ido folilo yagi hofa liwila oto uto, ido lunaga yagi hofa uto, wemoli ma ya ononalau idipi molaiye.

<sup>6</sup>Ido lunaga fo hufinogolaibo hamena yaidana uto, wenina malekama sinoi minabo ya wa betito lobibo, Neidafaito aifa foli sinoi minae? loto lobiye. <sup>7</sup>Lobito, emotinasi lomuwabo, We makafo onona linubo lomáminako, aifa minone, loti lato, emokafo libo, Hemotina yagi mineu uti nala waini ilawa onona li nedalo, loto lobiye.

<sup>8</sup>Ena lunaga molotaito mika yawalakafa hiyaba aibo we lomuibo, Onona liyabo we muki ya li nuba oto, onona litato aliga abo we onona meinatina ya homu biyo. Ido homu abo we meinatina ya aliga biyo, loto lomuiye. <sup>9</sup>Feto lomuito wenina fo sapito lunaga loti onona liyabo we muki ya onona fo hamena mako meinala hefana denaliyasi mako ya biye. <sup>10</sup>Ido leda luwailati onona apiti liyabo wenina yama meina naba linubo ne, loti hatina kiyafa, ayaidana oto wenina muki yagi onona fo hamena mako meinala hefana denaliyasi mako ya biye.

<sup>11</sup>Feito bito, meina liyado ya mika yawala ya hanu muti lomuwabo,  
<sup>12</sup>Wenina aliga abo ya hamena foumako onona liyabo, ido lemo ya leda luwailati loto onona naba li minogeto fo ligu onona liyonibo meina li mako itoto meina yaidana oto lomane, loti lomuwa.

<sup>13</sup>Lomuwato, emokafo we ma liwila oto lomuibo, Weninane, li nosámibo hedámowe. Hemokafo onona lito ya fo hamena mako meina hefana denaliyasi mako ya linowe, loto labe? <sup>14</sup>Yagunu meinaka lito uwo. Aliga aibo we ya hemogi meina ayaidana oto binowe, loto holiyowe.  
<sup>15</sup>Nemo neimo idafanema nenako, yaidana-meidana anowe, loto holinobo ya feto ámanobo nefe? Ido idafa bi holiyonako, yagunu luka-haka naba hofu nomabe? loto lomuiye.

<sup>16</sup>Feito wenina abi loti hulitinagi we minabo ya hulitina ya lumunaibo ne. Ido hulitina lumibo wenina ya hulitinagi we minanabo ne, loto lobiye.

**Yesu ya fulito sinoinaibo ha**  
*(Mk 10:32-34; Lu 18:31-33)*

<sup>17</sup>Yesu ya Yelusalemu yonowe, loto ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya idipito eimotinako hanudo uwabo ya fetu lobibo, <sup>18</sup>Moda Yelusalemu numudo akaisa yowogeto, yalo nemo We Hula ya sokila molo muwabo we wenabatinagi ido lo molaibo ha api itibiyabo wegí adinalo biyato, ha fi numuti hofu nedo fulinune, loti <sup>19</sup>eito feka wenina adinalo biyato, hamane hiti, nala osogunu ikula hofu nedoti, yá yofolo ya hofu nedo fuliyato, fo hamena tili (3) uwageto fulinoguti ya hofa sinoinogolowe, loto lobiye.

**Sebedi hipala loiti Yesu hafulalo minanoiye, loti holiyaibo hatina**  
*(Mk 10:35-45)*

<sup>20</sup>Ena aliga Sebedi olonafu idafa ma linowe, loto holito, ido hipala loiti yagi Yesu nedo ato, otinafokafo hina obula fi muito, <sup>21</sup>Yesukafo loga o edaibo, Nena idafa linowe, loto holiyane? loto lito, liwila oto fetu lomuibo, Hemo weninaka hiyaba o betinanibo hamena yalo hipane loiti ya ma fulu aga onaleka ito, ido ma aga adawaleka ito betiyageto, ya amedoti hafukalo we minanaiye, loto holiyowe, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Fetu lito, Yesukafo libo, Loga o nedanibo idafa ya monawa holifefe ladámane. Nemo hasuwala fi nedanabo hapu ya hemotina yaidana oti ogofuti linaife? loto loga o betito, fetu laibo, Aifa linoibo ne, loti lomuwaiye. <sup>23</sup>Yesukafo libo, Nemo hena holinobo yaidana oti holinigilaifa, ido hafunelo filiga-filiga minanaibo ne, loto lanobo ya ogofuwámowe. E'e, Menefokafo ebawa lifefe lo betitaibo wenina ebatina ya ne, loto lobiye.

<sup>24</sup>Lobito, ege-ege moniyabo we teni (10) ya hawa holiti hounatinafo loiti hafuwalo we minanoiye, loti lainako, loitiwa holi nosámibo biyae.

<sup>25</sup>Yagunu Yesukafo sutina fito ato lobibo, Hemotina holiyabo ya eito feka wenina hiyabatina we yasi onona liyabo ya eimotina hulitina li faka loti auba iti, feti feyalo, feti feyalo, loti ha lobi-lobi ama ne. Ido hiyabatina we wenaba yagi auba iti lobiti hiyaba o beti-beti abo monatina ya hemotina holi minama ne. <sup>26</sup>Holi minafa, ido mona molaboidana hemotina minagu ya molámilo. E'e, we ma hemotinagu yauti wenabatina minanowe, loto holinaibo we ya hemotina houba-naba ononatina ya liyaneyo. <sup>27</sup>Ido makafo wenaba ona minanowe, loto holinaibo ya nalalo houba-nabatina we minoto houba-naba onona liyaneyo. <sup>28</sup>Ayaidana oto nemo We Hula ya wenina houba-naba o nedanae, loto ámowe. E'e, houba-naba o betito, ido lifimatina yagunu u hopa utanae, loto eimotina ebatina lito fulinowe, loto owe, loto lobiye.

**Yesukafo we loiti nomudina likaibo li falato betibo ha**  
(*Mk 10:46-52; Lu 18:35-43*)

<sup>29</sup>Ena Yesugi ege-ege moniyabo wegi Yeliko numuna fulitoto uwado wenina nuba naba-naba Yesu ege uwae. <sup>30</sup>Ege uwato, moda we loiti ma nomudina likaibo ya hanu anawalo amedoti minaibo yasi Yesu aiye, loti labo ha holiti feto laibo, Wenabao, Defiti yufa fibo we, milumate holiyo, loti auba iti sula fiyaiye. <sup>31</sup>Feto laito wenina muki yasi, Ha hedámoti holoti minaliyo, loti hanu biyafa, wewa loiti yasi, Wenabao, Defiti yufa fibo we, milumate holiyo, loti oto yoti ha naba loti sula fiyaiye.

<sup>32</sup>Laito, Yesu hanudo minoto sutina fito loga o betibo, Nemo ya hemotina neidafa o ledanaie, loti holiyaiye? loto liye. <sup>33</sup>Lito, liwila oti feto laibo, Wenabao, nomude li falato ledanane, loto holiyoie, loti lomuwaito, <sup>34</sup>Yesu lula-halau milumatina holito nomudinalo lito, ayalo nomudina falatito ege uwaiye.

**Yesu ya Yelusalemu yoibo ha**  
(*Mk 11:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19*)

**21** <sup>1</sup>Ena uto Yelusalemu li alili moloto, ya Betefage numuna Olifi obula hinau yalo fedoto, Yesukafo ege-ege moniyabo we yauti we loiti ma idipito <sup>2</sup>feto libo, Hemotina numuna meya meu selo negu yau uti, ayalo safu-dogi olafogi mofolagi nala iyabo minanaibo ya wa betiti, nala wina oti liti liwila oti nemo minodo aliyo. <sup>3</sup>Feto aito we makafo loga o betiyagetoma, Wenabakafo emo ononala ma neto yagunu lito oiye, loti lomuliyo. Feto lomunaibo ya ayalo safu-dogi ya idipinogolaiye, loto lobito idipiye.

<sup>4</sup>Feto feyaibo yagunu Gotikafo ha polofeti welalo molaito feto libo,

<sup>5</sup>Hemotina Saiyoni we wena feto loti lobilo. Walo. Hiyabatina we wehudi ya hemotina minadoka aibo ya mona you liboko molo-molo aibo we ya safu-dogi meyalo amedoto ne. Safu-dogi mofola



meyalo amedoto minoto ya aiye, loti ya lobilo,  
loto ha mono lufuwau (*Sek 9:9*) nebo ha yama ayalo iye.

<sup>6</sup>Ido ege-ege monibo we loitima Yesu welalo hololoti uti <sup>7</sup>safu-dogi olafogi mofolagi idipiti loti, utinalo owo feka iyaibo ya li fuloti safu-dogi meyalo molaito, Yesu yoto amedoto minoto wiye. <sup>8</sup>Wito, wenina naba-naba mau minabo yasi, Wenabate ne, loti utinalo owo ya li fuloti hanudo unaido holaleka mikalo ya wilimo uwato, ido wenina malekama ya yá akawa lekoti hanudo ya molomo uwae. <sup>9</sup>Ido wenina nuba naba li homu-homu o edabo ya ido masi li aliga-aliga o edabo yasi feto loti labo, Aiyo, dowae, hosana! Defiti yufa figuti weyo, luwaka lanune. Wenaba huliyaibo aibo we ya dowa loto holimo wibo ne. Yoisau okulumau minabo yagi ayaidana oti, aiyo, dowae, hosana! loti lo-lo ae, loti aiyo-weiyu lo edomo uwae.

<sup>10</sup>Yesu ya monimo uto Yelusalemu numudo ya yoito wenina minabo muki ya elegiti feto labo, We me ya ya hema ne? loti loga-miga ato, <sup>11</sup>wenina nuba naba masi, Galili mikau Nasalete numudoti polofeti Yesu ya ne, loti liwila oti lobi minae.

**Yesu fele huliyaigi numuna nabau yoibo ha**  
(*Mk 11:15-19; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22*)

<sup>12</sup>Ido Yesukafo fele huliyaigi numuna naba hilalau ya yoto idafa meina fiti minabo wenina, ido idafa meinalo fuloti minabo wenina wa betito ya muki heni fulo feka betito, ido hefana hola eito-eito nebo ya li filiga-filiga abo wenina folomotina muki yagi, ido nama mulu meinalo fuloti minabo wenina folomotina yagi muki ya li elepa ito fululu kaiye. <sup>13</sup>Fululu kaito feto libo, Ha mono lufuwa igu feto loto libo,

Numunane ya ha lonumu-numu abo numuna ne, loti lanabo ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 56:7*) nebo nefa, hemotina yasi li ugele we numunatina yaidana o minae, loto lobiye.

<sup>14</sup>Feto lobito aya fele huliyaigi numuna nabau minaido ya nomudina likaibo ido hidina nosámibo wenina ato li faka lo betiye. <sup>15</sup>Li faka lo betito, sokila molo muwabo we hiyabatina we ido lo molaibo ha api itibiyabo we Goti aubala itibibo idafa li oloto pibo ya wati, ido olufo fele huliyaigi numuna naba ebalo minabo yasi Aiyo, Defiti yufa fibo weyo, luwaka lo minone, loti labo ha holiti ya sebatina hala-kala loitaiye. <sup>16</sup>Feti ya loga o edabo, Meu minabo wenina ha labo ya holabe? loti lato, Yesukafo liwila oto lobibo, O, moda holiyowe. Ido ha ma,

Olufu namunagi ido olufu yagi wetinaloti luwaka lanae, loto ya oloto piyane,  
loto ha mono lufuwau (*Sng 8:2*) nebo hama hemotina ya hitoti holiyámafe? loto loga o betiye. <sup>17</sup>Loga o betito fulo betitoto numuna meya naba hilalauti feka uto, Betani numudo yoto lubuka yalo unaiye.

**Yá sigolo aila Yesu welalo megunibo ha**  
(*Mk 11:12-14, 20-24*)

<sup>18</sup>Ido leda luwaila numuna meya nabalo ya unowe, loto hanudo monimo aido ya inagunu fulito <sup>19</sup>ya yá sigolo ma hanu anawalo watoto yá monalo wifa, ilawa iyámito ailako nebo watoto, hofa ilawa iyámanaiye, loto lomuito, ayalo yá aila ya meguniye.

<sup>20</sup>Yá aila megunito, ya ege-ege moniyabo we wati elegiti fetó labo, Igaidana oto yá sigolo aila ya henemane oto meguniye? loti loga o edato, <sup>21</sup>Yesukafo libo, Ona lobiyowe. Holi hikito numuti lutina-hatina loiti molámatoma, yá sigolo fetó fe edobo yaidana oti fetó feyanigilae. Ido yako minámiye. Hemotina obula okaleka yowa nebo ya ho noku sinoito uwo, loti lanabo ya hatina meyalo molanogolaiye. <sup>22</sup>Idafa ma muki yagunu linune, loti holi hikitoti Goti lomunabo ya moda linae, loto lobiye.

**Yesu ya hema welaloti holito fe-fe ane? loti loga o edabo ha**  
(*Mk 11:27-33; Lu 20:1-8*)

<sup>23</sup>Ido Yesu ya fele huliyagi numuna naba hilalau yoto, wenina ha mono api itibi neto sokila molo muwabo hiyabatina we yagi wenina hiyabatina we wenaba yagi emodoka loti loga o edoti labo, Hemo ya idafa fe-fe anibo ya hema welaloti holito fe-fe ane? Ido hemakafo lohumito fe-fe ane? loti lae. <sup>24</sup>Lato, Yesukafo libo, Nemo yagi hemotina ya idafa mako ma loga o betiyoto, logane ya liwila oti fefe loti lonomatoma, nemo ayaidana oto hema welaloti holito idafawa feyobo huliya ya lobinogolowe. <sup>25</sup>Holilo. Yoni noku i beti-beti aibo we ya hema welaloti fetó fe-fe aibo ne? Okulumau nebo we welaloti nefemo, ido aifa wenina wetinaloti ne? loto loga o betiye.

Loga o betibo hawa ya holiti yagunu loyolalo-melo oti fetó labo, Okulumau nebo we welaloti ne, lanubo ya nedafaito holi hikito umámae? lolumutanaiye, loto fetó ladámanune. <sup>26</sup>Ido aifa wenina wetinaloti ne, lanubo ya wenina muki Yoni polofeti ne, loti holiyabo yagunu wenina holitina holiyone, loto ya fetó ladámanune, loti lae. <sup>27</sup>Fetó loti liwila oti lomuwabo, Lemo holifefe ladámone, loti lomuwato, emokafo libo, Nemo yagi ayaidana oto hema welaloti idafa-adafa fe-feyobo yama lobiyámanogolowe, loto lobiye.

**We ma hipala loiti minaibo yagunu libo ha**

<sup>28</sup>Yesukafo fetó libo, Hatina kiyalo. We ma hipala loiti minaibo ya homu hipala nedo uto lomuiibo, Hipane, eletifo ya uto nala waini ilawa mineu ya onona liyo, lomuwageto, <sup>29</sup>hipalakafo libo, E'e, eleka hofó nedaito, ononaka liyámanogolowe, lifa, aliga ya lula-hala elepa itoto

uto onona liye. <sup>30</sup>Ido wewa hipala ma nedo uto ayaidana ha lomuito, hipalakafa liwila oto feto libo, O, menefo, uto ononaka linogolowe, lifa, aguwámiye. <sup>31</sup>Feito hipala loiti yauti hemakafa melafo welalo hololiye? loto loga o betito, feto labo, Homu hipala ne, loti lomuwa.

Lomuwato, Yesukafo libo, Nemo ona lobiyowe. Hefanatina takisi li-li abo we ido hopa li uno-uno abo wenipa ya Goti wehudite weninala hiyaba o betibo hilalau yau hemotina u homu molo betiti yonae.

<sup>32</sup>Holiyafe? Yonikafo hemotina minadoka mona fefe libo hanuwa api itibinowe, loto aifa, hemotina yasi holi hikito umámafa, hefana takisi li-li abo we ido hopa li uno-uno abo wenipa ya holi hikito muwae. Feto feyabo ya hemotina wa edotama nefa, lutina-hatina li elepa iti holi hiki ladámae, loto lobiye.

### Nala waini migu hiyaba abo we nosámabo hatina

(Mk 12:1-12; Lu 20:9-19)

<sup>33</sup>Yesukafo libo, Wase ibo ha ma holilo. Mika yawala we makafo migu nala waini ilawa hifito, hila fito, hidinagunu nala waini ilawa lipi anabo eba lifefe loto, nala waini ilawa hiyaba anabo numuna huto, feto fe huloitoto minawa ononawa ya hiyaba abo we adinalo moloito monimo eba faigaka wiye.

<sup>34</sup>Ena nala waini ilawa hula lanaibo hamena ya alili agetoma houba-nabala we feto lobibo, Mine hiyaba abo we minado uti, nala waini ilawa hula li nedoti alo, loto idipi molaiye. <sup>35</sup>Idipi molaito, mina hiyaba abo we minadoka u fedato, mina hiyaba abo we yasi houba-nabala we ma adinalo-hidinalo liti, we ma ya mainafagunu hofoti, ma ya hofu fuliti, ma ya hefanagunu hofae. <sup>36</sup>Feto feyato, ena houba-nabala we ma abi loti ya hofa idipi molaito uwabo mina hiyaba abo we yasi ayaidana hofa fe betiyae.

<sup>37</sup>Feto feyato, aliga ya eimola hipala emotina minado ilifito feto libo, Wa edoti hala holinabo ne, loto ilifi minagu ya molaifa, <sup>38</sup>mina hiyaba abo we yasi hipala ya wa edoti, eimotina loyolalo-melo o minoti feto labo, Emo yakafo melafo idafala we fi molo edaibo idafala muki linogolainako, yagunu hofu fulito idafala muki ya linune, loti <sup>39</sup>migu yauti li feka fuloti, hofu fuliyae. <sup>40</sup>Yagunu mina yawala yakafo anaibo ya mina hiyaba abo wewa ya neidafa fe betinaiye? loto loga o betiye.

<sup>41</sup>Loga o betito, liwila oti labo, Nosámabo wewa ya li nosámibo o betito, hofu beti fulito, wenina eito ma ya nala waini ilawa mina hiyaba anabo, hula lanaibo hamenalo ya numu-numu anae, loto migu onona adinalo binaiye, loti lomuwa.

<sup>42</sup>Feto lomuwato, Yesukafo feto libo, Ha mono lufuwau yau feto libo, Hefana ya numuna huwabo wenina wa aifa idafaidana itabo nefa, ido aya hefanawa yama moda numuna lagi hola fibo ne. Wenaba yakafo idafawa feto feyaibo ya wa edoto elegiyone,

loto ha mono lufuwau (Sng 118:22-23) nebo hawama ya hitoti holiyámafe? <sup>43</sup>Yagunu lobiyowe. Goti hiyaba we wehudi weninala hiyaba o ledaibo mona ya hemotinalokati lito eito feka wenina hulawa li oloto pinabo ya adinalo binogolaiye. [<sup>44</sup>Ido we makafo hefanawama yalo lumu fou lanaibo ya aubala leko-mako loto li hopa anaibo ne. Ido hefanawama yakafo we ma meyalo limo inaibo ya wewa ula ya moda metala-atala anaiye, loto lobiye.]

<sup>45</sup>Ido sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Falisi we yasi wase ito ha libo ya lemo lo ledaiye, loti holiti, <sup>46</sup>nala i edanabo hanu moniti wita afa, wenina muki ya polofeti ne, loti holiyabo yagunu holitina holiyae.

**We wena linaido wetina idafa nanabo ha**

*(Lu 14:16-24)*

**22** <sup>1</sup>Yesukafo wase ito ha hofa feto lobibo, <sup>2</sup>Okulumau nebo wehudite yakafo weninala hiyaba o ledanaibo monala ya hiyaba wenaba ma hipala wena linogolaibo yagunu wela-idafa naba li nuba oto hofa hibo we yaidana oto ne. <sup>3</sup>Wewa yakafo onodo we feto lobibo, Wenina homu sutina fiyobo minado uti idipiti anae, loto idipi molaito uwafa, sutina fibo wenina ya eleka o betito ámae. <sup>4</sup>Yagunu onodo we ma hofa idipi moloto feto lobibo, Uti homu sutina fiyobo wenina ya feti lobilo, hoba-hobina ya hofa hito, ido bulumakaufena sipisipifena moda hofa hito, muki idafa lifefe lo huloninako, yagunu loti we wena adinalo li bito wetina-idafa nanae, loti lobilo, loto lobito idipi molaiye.

<sup>5</sup>Idipi molaito, uti hawa lobiyafa, holiyámoti aifa hanu eito-eito uwato, ma ya eimola minau wito, ido ma ya eimola hefana ononalalo wito, <sup>6</sup>ido malekama yasi onodo wewa adinalo-hidinalo liti utina li nosámibo o betiti hofa beti fuliyae. <sup>7</sup>Hiyaba wenabama hawa holito sebala hala-kala lito, himiwe idipi molaito, uti hofa beti fuliyabo weninawa muki hofa beti fuliti, numunatina ebatina yagi lepa ae.

<sup>8</sup>Lepa ato, onodo we lobibo, Hipane wena lito wela idafa lifefe lobo ya nanune, loto wenina su fi betiyofa, monatina fefe ladámibo yagunu anabo ya ogofuwámae. <sup>9</sup>Yagunu hanu hofala nedo-nedo uti, wenina muki wa betinabo ya sutina fiti, idafa nanuniyo alo, lobiti idipiti anae, loto onodo we lobiye. <sup>10</sup>Lobito, uti hanu hofala nedo-nedo monimo uti, wenina muki oloto piyabo, mona dowá molabo ido nosámibo molabo, muki ya idipiti ato, numuna nabau ya wenina naba nuba oti amedoti minae.

<sup>11</sup>Nuba oti amedoti numugu ya minato, hiyaba wenabakafo wa betinowe, loto yoto wenina wa betimo wiye. Wa betimo wibo ya we ma hipa wena lido unigili holoi-holoi abo owo ulalo iyámibo ya wa edoto lomuiabo, <sup>12</sup>Weninane, hipa wena linigilado holoi-holoi abo owo ukalo iyámanibo ya igaidana oto numugu meu ya yowane? loto loga o edaito, wema ha ladámiye. <sup>13</sup>Ha ladámito, hiyaba wenaba ya onodo we feto

lobibo, Wewa analo-hinalo nala iti midipu igu feka fulato, aya midipu igu yau hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae, loto lobiye.

<sup>14</sup>Ena ayaidana oto Gotikafo wenina muki ya sutina fifa, ido mako-mako wa molo betiye, loto lobiye.

**Yesu hefana takisi yagunu loga o edabo ha**

*(Mk 12:13-17; Lu 20:20-26)*

<sup>15</sup>Ena Falisi we yasi feka uti, Yesu ha lanaibo ya ha lito sigiya lo edanune, loti nuba oti hudala hi minoti, <sup>16</sup>egetina molabo we ido Heloti ege molabo we Yesu nedo idipi molato uti feto loti labo, Api lilibianibo we, ha ona hulako lane, loto holi minone. Ido Goti hanula dowa yalo moninabo monagunu ona hula api lilibi-lilibi o minane. Ido aifa weninafe, ido hulitina nebo wenina ya holitina holiyámoto, ha ona yako lo minane. <sup>17</sup>Feito loga o hedogeto ha liwila oto lananibo holinune. Ena hiyaba wenaba Sisa hefana takisi mu-mu onibo mona ya fefe loto nefeh? loti loga o edae.

<sup>18</sup>Yesukafo hatina-manadina nosámibo hiyabo ya holitoto feto lobibo, Hemotina monona loiti iyabo we, nedafaito hepa molo nomae? <sup>19</sup>Hefana takisi fulanabo hefana ya nilibilo, lito hefana denaliyasi mako ya li oloto piti ilibiyato, <sup>20</sup>Yesukafo wa edoto lobibo, Weunagi lufuwalagi me ya ya hema idafala ne? loto loga o betiye. <sup>21</sup>Ya Sisa weunagi lufuwalagi ne, loti liwila oti lomuwato feto libo, Feto Sisa idafala liti ya Sisa liwila oti muilo. Ido Goti idafala liti ya Goti liwila oti muilo, loto lobiye.

<sup>22</sup>Hawa libo ya holiti elegiti fulo edoiti uwae.

**Fuliyaguti sinoiyabo yagunu Yesu loga o edabo ha**

*(Mk 12:18-27; Lu 20:27-40)*

<sup>23</sup>Aya hamenalo Sadusi wenina ya wenina fuliyagu yauti sinoiyámanabo ne, loti holiyabo ya Yesu nedo loti loga o edabo, <sup>24</sup>Api lilibianibo we, Mosesekafo feto libo, We ma olufo hedámoto fuliyagetoma, unalafu yakafo wena-hiyona ya lito yalafodo olufo li oloto pi edanaie, loto libo ne. <sup>25</sup>Ido lemo minionigu ya yalafu-unalafu seweni (7) ya minato, ena homu yatinafo ya wena lito olufo hedámoto fulito, unalafokafo wenawa liye. <sup>26</sup>Lito emo ayaidana oto fulito, unalafu makafo wenawa lito fuliye. Fetiko fe liti uwato, yalafu-unalafu seweni (7) ya wenawa mako liti fuliye. <sup>27</sup>Muki ya fuliyato, aliga wenawa yamagi fuliye. <sup>28</sup>Fulito, yalafu-unalafu seweni (7) ya wenawa liyaboma nenako, yagunu wenina fuliyabo ya hofa sinoinabo hamenalo ya hema olonafu minanaibo ne? loti loga o edae.

<sup>29</sup>Loga o edato, Yesukafo liwila oto libo, Hemotina ya ha mono lufuwau nebo ha ido Goti aubala yagi holifefe loti holiyámanako, yagunu hopa ha lo minae. <sup>30</sup>Wenina fuliyaguti sinoinabo hamenalo ya we wena

mofo molámato, we wena adinalo li biyámanigilae. E'e, Goti enisolela okulumau minabo yaidana oti minanigilae.

<sup>31</sup>Ena wenina fuliyaguti hofa sinoinabo hamena yagunu Gotikafo lobibo ha ya hitámafe? <sup>32</sup>Feto lobibo,

Nemo ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila minowe,

loto ha mono lufuwau (*Kis 3:6*) ya nebo ne. Emo ya wenina fuliyabo Gotitina ya minámiye. E'e, wenina nomudina hofawa minabo yako Gotitina ne, loto lobiye. <sup>33</sup>Ido wenina mau minabo ya hawa libo holiti ya mono api itibibo hala yagunu elegiyae.

**Ha auba ibo yagunu Yesu loga o edabo ha**

(*Mk 12:28-31; Lu 10:25-28*)

<sup>34</sup>Ena Falisi we yasi Yesu ya Sadusi we li you lo betiye, loti labo hawa holiti ya nuba oti minae. <sup>35</sup>Ido mau minagu yauti we makafo lo molaibo ha ya hitoto holifefe libo we ya Yesu hepa molo edanowe, loto emo nedo uto fetu lomuibo, <sup>36</sup>Api lilibiyaniwo we, lo molaibo ha yauti ya nena ha ya u homu uto auba ibo ha ne? loto loga o edaiye.

<sup>37</sup>Loga o edaito, Yesukafo libo,

Luka-haka muki ido weuga muki ido haka-managa muki ya Wenaba Gotika ya umo,

<sup>38</sup>loto lo molaibo hau (*Lo 6:5*) nebo hawa ya u homu uto auba ibo ha ya ne. <sup>39</sup>Ido aliga ha ma ayaidana oto nebo,

Heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya luka-haka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) ya nebo ya ne. <sup>40</sup>Hawa loiti ya Goti lo molaibo hala ido polofeti hatina muki ya mona lufawa ona hula ya ne, loto lomuiye.

**Yesukafo Falisi we Goti ilifi molaibo we Kilisto yagunu loga o betibo ha**

(*Mk 12:35-37; Lu 20:41-44*)

<sup>41</sup>Falisi we muki nuba oti minabo ya Yesukafo fetu lotu loga o betibo, <sup>42</sup>Hemotina ya Goti ilifi molaibo we Kilisto yagunu nedafaiye loti holi minae? Hema yufa fibo we ne? lotu loga o betito, emotina yasi Defiti yufa fibo we ne, loti liwila oti lomuwa.

<sup>43</sup>Lomuwato, emokafo fetu libo, Fetu ya Weuna Fele yakafo Defiti welau ha molaito, Wenabane ne, lotu libo ya igaidana oto lo edaibo ne? Yagunu mono lufuwa igu yau fetu libo,

<sup>44</sup>Wenaba yakafo Wenabane ya lomuibo, Ane onaleka amedoto hiyaba oto minageto, ya uwokafo-mota fulu higa feumau betinogolowe, lotu libo ne, lotu ha mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nebo ne. <sup>45</sup>Feito Defitikafo ya, Wenabane ne, lotu lito Goti ilifi molaibo we Kilisto ya igaidana oto Defiti yufa fibo we nebo ne? lotu loga o betiye.

<sup>46</sup>Yagunu wenina ma ha liwila oti lomunabo ya ogofuwámato, aya hamena yalokati minomo uwabo ya holiya holiti hofa loga-miga o edámae.

**Lo molaibo ha api itibiyabo we ido Falisi we monatina ha**

*(Mk 12:38-39; Lu 11:43-46, 20:45-46)*

**23** <sup>1</sup>Yesukafo wenina nuba abo ido ege-ege moniyabo we ya feto lobibo, <sup>2</sup>Holilo. Lo molaibo ha api itibiyabo we ido Falisi we yasi Mosese yaidana oti lo molaibo ha api itibi-itibi o minae. <sup>3</sup>Yagunu hemotina lo molaibo ha api itibiyabo ha muki ya holiti meyalo molalo. Ido monatina molo-molo abo yaidana oti molámilo. E'e, wetinagunu lo oloto molabo nefa, eimotina hatina ya meyalo molámae. <sup>4</sup>Ido lo molaibo ha api itibiyabo, wenina lutina-hatina li aila i betinaibo ha ladámoti, auba ibo ha lobiti hena li mofu betiyafa, adina li faka lo betiyámae.

<sup>5</sup>Ido wenina wa ledoti luwate lanae, loti wenina nomudinalo idafa muki fe-fe ae. Ido wenina wa ledanabo mono wenina minone, loti holinigilae, loti lo molaibo ha ma aila nabalo lufuwa iti huwamenau moloti onobatinalo wase iti molae. Ido Goti lomunigili utinalo owo onuwalo ekeni nala fana-fanalo i-i ae. <sup>6</sup>Ido wetina-idafa naba nanabo hamenalo ya wenina nomudinalo folomo homu nedo yako ya amedanune, loti holiti, ido mono numugu yagi ayaidana oti wenina nomudinalo ya folomo homu nedo minanune, loti holi-holi o minae. <sup>7</sup>Ido maketilo ya wenina wa ledoti aiyo-weiyo ha lolumunae, loti holiti, Api lilibiyabo weninae, loti luwate lanae, loti holi-holi o minae.

<sup>8</sup>Feto feyafa, hemotina api itibibo we makoko ya ne. Ido hemotina muki ya yatinafo-unatinafo ya minae. Yagunu wenina masi, Api lilibiyabo weninae, loti latoma, ya feto ladámilo, lobilo. <sup>9</sup>Ido mikalo me ya we ma, Metefo ne, loti huliya li akaisa oti luwala ladámilo. E'e, Metinafo makoko nebo we ya okulumau ne. <sup>10</sup>Ido hemotina yagunu wenina masi, hiyabate wenaba ne, loti latoma, ya feto ladámilo, lobilo. Hiyabatina wenaba ya makoko ilifi molaibo we Kilisto ya ne. <sup>11</sup>Ido hemotina yauti we makafo u homu moloto huliyaagi wenaba ona nebo we ya hemotina onodo weninatina minanaie. <sup>12</sup>Yagunu we ma eimola huliya ito yonaibo ya Gotikafo huliya ito lumunaibo ne. Ido we ma eimola huliya ito lumuto moni minanaibo ya Gotikafo huliya li akaisa edanaibo ne, loto lobiye.

**Mona nosámibo molabo ha**

*(Mk 12:4; Lu 11:39-42, 44, 52, 20:47)*

<sup>13</sup>Yesukafo libo, Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegí Falisi wegí monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina ya okulumau nebo we wehudite hilalau yonigilabo wenina hotinalo ya hanu hu beti-beti o minae. Feto fe minabo heimotinasi ya

hilalau yowámoti, ido yonigilabo wenina ya hanuma hu beti-beti o minae.

[<sup>14</sup>Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina wena-hiyona ya hotina iti numunatina idafatina ya ugele noti, ido wenina wa ledanae, loti ha fana-fana Goti lomu-lomu aboma nenako, lifimatina ya li mulalo-mulalo oto molanaie.]

<sup>15</sup>Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina lege molanaibo we ma wita anune, loti ya ho no mulalo ido mikalo uti loti moniyabo onona naba-naba liti moniti wita-wita oti, wewa oloto piyageto ya hopa api ilibiyato mona nosámibo molanaibo yakafo hemotina mona nosámibo molabo ya li yoima o betinako, so fiyámanaibo soku unaibo ne, loto lobiye.

**Falisi we fele idafa-adafa naba ya fulitoti idafa  
hefolako li faka labo ya hanu bibo ha**

<sup>16</sup>Aiyo, hemotina nomudina likaibo yasi wenina hanu idipiyabo ya lifima ha naba-naba liwila oti linigilae. Hemotina ha feti labo, we ma feto feyanowe, loto lido ya hawa libo li auba ito li onae, loto fele huliyagi numuna naba huliya lanaibo we ya hawa aifa liye, loti lo-lo ae. Feto lafa, ido we makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito li onae, loto hefana goli ya fele huliyagi numuna naba lulau nebo huliya lanaibo we ya hawa meyalo molo, loti lomuwae. <sup>17</sup>Hemotina ya ha manadinau minámibo ido nomudina likaibo weninao, hefana goli ya hula nefemo, ido fele huliyagi numuna naba yakafo hefanawa li fele aiboma ya hula ne?

<sup>18</sup>Ido yako minámiye. We makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito li onae, loto idafa hi-hi abo folomo huliya lanaido yagunu hemotina yasi, Aifa liye, loti lo-lo afa, ido makafo Metefo aifa munaibo idafa ya sokila hi-hi abo folomolo nebo huliya lanaibo we yagunu hemotina labo, ha feto lanibo ya meyalo molo, loti lomu-lomu ae. <sup>19</sup>Hemotina nomudina likaibo weninao, nena idafa hula ne? Goti munigili liti abo idafa ya hula nefemo, ido idafa hi-hi abo folomolo yakafo munabo idafawa li fele aiboma ya hula ne? <sup>20</sup>Yagunu we makafo feto feyanowe, loto lanaibo we ya hawa libo li auba ito li onae, loto idafa hi-hi abo folomo huliya loto lanaido ya folomowa yagi ido idafa muki folomo mulalo nebo hulitina muki yagi auba ito li onae, loto lanaibo ne. <sup>21</sup>Ido we makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito li onae, loto lanaibo we ya fele huliyagi numuna naba huliya lanaido ya numunawa huliya yagi ido ayau nebo we yagi hulitina muki ya li auba ito lanaibo ne. <sup>22</sup>Ido we makafo feto feyanowe, loto hawa libo li auba ito onae, loto okuluma huliya loto



lanaibo we ya Goti nebo ebala yagi ido eba yawala yagi hulitina li onae, loto lanaibo ne.

<sup>23</sup> Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Wete-idafa li la fulinaibo idafa-adafa teni (10) ya linaguti ya idafa mako ma hona moloti Goti muwafa, lo molaibo ha hula yau mona naba nebo ya fefe liboko molabo mona, ido wenina milumatina lutina-hatinau holiyabo mona, ido holi hikitabo monalo molomo yowabo mona ya moda fulitae. Hemotina lo molaibo ha yau idafa ma meyalo molaboidana oti muki idafa hefola naba maina ya meyalo molalo. <sup>24</sup> Hemotina nomudina likaibo yasi wenina hanu idipinabo wenina minae. Feti feyabo ya we makafo no nanaibo yau hemeuna lumuto nebo yauti li fulaifa, ido safu-kameli yau nebo ya aifa no mikilito aibo we yaidana oti minae.

<sup>25</sup> Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi ido Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Kapugi lapegi ya feka etuwalo noku no iyafa, lulau yau idafa-adafa magi magi linubolae, loti weudina-lutina-hatinau yau auba iti holi minabo monagi, ido nomudina fulibo idafa-adafa li nuba oti no hulanubolae, loti dowo loti holiyabo monagi ya faitiye. <sup>26</sup> Falisi we hemotina nomudina likaibo ya idafa lulau ya homu noku no inabo feka yagi maina feke loto hiluwa lanaibo ne.

<sup>27</sup> Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina hono molo betiyabo ebato ufa hiyoba libo wiliyabo yaidana oti minae. Aya ebato fekaka ya wenina wati eba dowo ne, loti holiyafa, ido lulau ya hono aubatina ido idafa-adafa nosámibo lilitibo nebokafo faitibo ne. <sup>28</sup> Hemotina yagi ayaidana oti utina etuwakafo wenina nomudinalo dowo moniti monatina fefe libo molo minafa, ido lutinau yau monona loiti iyabo mona ido nosámibo-asámibo mona ya faitibo ne, loto lobiye.

**Api itibiyabo we mona molabo yagunu lifima binaibo ha**  
(Lu 11:47-51)

<sup>29</sup> Aiyo, hemotina lo molaibo ha api itibiyabo wegi Falisi wegi monona loiti iyabo weninao, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Polofeti honotina molo betiyabo ebalo numunatina hu betiti ido monatina fefe liboko molabo wenina honotina molado idafa hifiti ebawa goloti feyae. <sup>30</sup> Feto feti labo, Awatefo-mota hamenatinalokama minonibo neko, polofeti hofu beti fuliyabo wenina ya adina li faka ladámadi ne, loti lo-lo ae. <sup>31</sup> Feto loti labo hawa yakafo hemotina ya polofeti hofu beti fuli-fuli abo we yufa fiyabo weninatina ne, loto moda sigiya lo betiye. <sup>32</sup> Ido awatinafo-mota aidena apiti fe-fe abo idafama onesa hemotina ayaidana oti monatina molomo yowae. <sup>33</sup> Hemotina hosofa nosámibo olufola

minabo, ya Gotikafo li halo molo betito so fiyámanaibo soku yau fulo betinaibo, ya igaidana oto holi unabo ne?

<sup>34</sup>Yagunu holifefe loti holilo. Polofeti, ido ha manadinau nebo we, ido ha mono api itibiyabo we ya hemotina minagu idipi moloto anabo, malekama ya hofu beti fuliti ido yá yofolo hofu betinabo ne. Ido malekama ya mono numunatinau ya nala ikula hofu betiti ido heni fulo betiyato numudo malo-malo unabo ne. <sup>35</sup>Yagunu wenina yasi monatina fefe libo wenina mikalo me ya ya hofu beti fuliyabo lifima muki ya hemotinaloka minanogolaiye. Feito monala fefe libo we Abeli hofu fulibo hamenaloti wenina ya hofu beti fulimo uti uti Sekalaiya, Belekia hipala yagi hofato fulibo hamenalo uwae. Wewa ya fele huliyagi numuna naba yagi idafa hi-hi abo folomogi lusaku yalo nedo ya hofu fuliyae. Yagunu lifimawa muki ya hemotinaloka binaibo ne. <sup>36</sup>Nemo ona lobiyowe. Lifimawa muki ya onesa wenina minado me ya fedo binaibo ne.

**Yesukafo Yelusalemu wenina yagunu hufo aibo ha**

*(Lu 13:34-35)*

<sup>37</sup>Aiyo, Yelusalemu weninao, Yelusalemu weninao, hemotina yasi polofeti hofu beti fuliti, ido hefanagunu wenina minagu idipi molaibo ya fuloti hofu betiyabo, ya okolofokafo olufola okonau li nuba o betibo yaidana oto hemotina muki ya hamaneu li nuba o betinowe, loto holiyofa, ido eleka o betito, e'e, lae. <sup>38</sup>Holilo. Numunatina ebatina fulitoto ya polofeti hemotinagi minámato, heimotinako minanabo ne. <sup>39</sup>Yagunu lobiyowe. Nemo ya hofa wa nedámoti monimo uti uti

Wenaba huliyalo aibo we ya ebola logeto mino holimo wiye, loti ha mono lufuwau (*Sng 118:26*) nebo ha lanabo hamena yalo ya hofa wa nedanigilae, loto lobiye.

**Fele huliyagi numuna naba ya luko-mako anabo ha**

*(Mk 13:1-2; Lu 21:5-6)*

**24** <sup>1</sup>Yesu fele huliyagi numuna naba ya fulitoto wido ege-ege moniyabo we ya fele huliyagi numuna naba huwabo ya ilibinune, loti emo nedoka ato, <sup>2</sup>Yesukafo libo, Numuna huwabo idafa muki ya wafe? Nemo ona lobiyowe. Hefana makafo hefana ma mulalo nebo meidana oti waitámanigilae. E'e, muki ya itifu fulato, lumu fou lanogolaiye, loto lobiye.

**Hena nosámibo fedanaibo ha**

*(Mk 13:3-13; Lu 21:7-19)*

<sup>3</sup>Yesu Olifi obulalo ya amedoto neto, ege-ege moniyabo we emo maina ya nedo loti fetu lomuwabo, Hawa lanibo yama nena hamenalo oloto pinaibo ne? Ido igaidana oto mebe-maba ya fedanaibo wato hemo hofa

liwila oto ananibo hamena ido mika okuluma hulanaibo hamena moda alili aibo ne, loto holinune? loti loga o edae.

<sup>4</sup>Loga o edato, Yesukafo libo, Hemotina wenina masi loti hote itanae, loti wa fefe loti monilo. <sup>5</sup>Wenina abi lokati huline liti, nemo Goti nilifi molaibo we Kilisto minowe, lanabo ya wenina muki hotina inigilae. Feito nenako, wafe fe loti hiyaba oti minalo.

<sup>6</sup>Ido fina ha ido lowa ha ya holinigilafa, holi biyámilo. Idafawa yaidana fedanogolaifa, mika okuluma hulanaibo hamena ya ayalo fedámanaibo ne. <sup>7</sup>E'e, wenina mikau-mikau ya lowa fimo uwato, ido mikalo hiyaba we ma weninalagi ido hiyaba we ma weninalagi lowa fina fimo unabo ne. Ido mikau-mikau inagunu naba oloto pitoko minageto, ido mika mima naba anaibo ne. <sup>8</sup>Ido idafa-adafawa muki ya wenipa olufo hedanigili utina apito ogofu aibo yaidana oto ne.

<sup>9</sup>Ena aya hamenalo ya hemotina nemo weninane minanako, yagunu liti utina ogofu li biti hena naba li mofu betiti hofu beti fulinabo ne. Ido mikau-mikau wenina muki yasi weninane minabo yagunu lutina-hatinau holi nosámibo-asámibo binigilae. <sup>10</sup>Ido idafawa ya oloto pinaibo hamenalo ya wenina abi loti ya fulo nedoti hopa uti weninatina ya li uwotinafo-mota adinalo biti eimotina-eimotina uwolafo-uwolafo bulinabo ne.

<sup>11</sup>Ido ha sugi polofeti abi lokati anabo ya wenina muki hotina inabo ne. <sup>12</sup>Ido mona nosámibo ya u naba-naba fedanogolainako, wenina muki ya lutina-hatina bi-bi abo mona ya fulitanabo ne. <sup>13</sup>Feti minanigilafa, holi hiki loti auba iti minobo henawa hulanaibo hamenalo yonabo wenina ya Metefokafo li nomudina wanaibo ne. <sup>14</sup>Ido wenina muki mikau-mikau minabo ya hawa holinigilae, loti wehudite hiyaba o ledaibo we hala ukuwa dowo ya lobimo uwato, hawa holitato, ena aliga mika okuluma hulanaibo ne, loto lobiye.

### **Idafa nosámibo aliga fedanaibo ha**

*(Mk 13:14-23; Lu 21:20-24)*

<sup>15</sup>Wenina yasi Daniyeli ha libo, Ha mono lufuwau (*Dan 9:27, 11:31, 12:11*) nebo hawa hitanabo ya holifefe loti holinigilae. Idafa nosámibo-asámibo muki idafa li hopaitanaibo idafa yagunu libo, aya idafawama eba felelo yalo minanaibo ya wa edanado <sup>16</sup>Yudia mikau minanabo wenina u obulaleka holi unigilae. <sup>17</sup>Ido ma numuna obito minanaidoti ya lumuto numunalau yauti huwamenala linaibo hamenala minámanogolaiye. <sup>18</sup>Ido ma ya minau onona linaidoti ya hofa liwila oto uto ulalo owo liyámanogolaiye. <sup>19</sup>Ido aya hamenalo ya wenipa olufo houmatinau nebogi, ido wenipa olufotina amina bi minanabogi ya hena naba holinabo ne. <sup>20</sup>Ido idafawa fedageto holi unabo ya asi naba anaibo hamenalofe, ido Sabati foli hamenalo ya oloto pitanaiyee, loti Goti lomu-

lomu o minalo. <sup>21</sup>Aya hamenalo henawa naba-naba fedanaibo ya mika okuluma oloto pido akaisati loto onesa hamenalo minaibo hena yaidana oloto piyámibo ne. Ido aliga yagi hena yaidana ma minámanogolaiye.

<sup>22</sup>Hamenawa ya fukoto li fouma itámibo neko, wenina ma ya minámadi ne. Feito nefa, emokafo weninala wa molo o betibo yagunu holito hamenawa li fouma itanogolaiye.

<sup>23</sup>Ido aya hamenalo we makafo, Wa edalo. Ilifi molaibo we Kilisto me ya ya ne, loto lanaife, ido, Walo. Yowa ne, loto lanaibo ya holi hikito umámilo. <sup>24</sup>Feito wenina masi oloto piti sugi ha lanabo, maleka nemo ya Kilisto minowe, lato ido ma yasi, Nemo polofeti minowe, loti feyanabo, ya idafa hofawa naba-naba eito-eito ido aubatina idipibo idafa li oloto pinabo, ya Goti weuna fi betibo weninala yagi hotina inune, loti ogofunabo neko ya hotina inadi ne.

<sup>25</sup>Hamenawa aliga anaibo yagunu hemotina moda homu lobitowe. <sup>26</sup>Yagunu moda hafali mikau yola ne, latoma, ya aguwámilo. Ido moda numugu lulau meu ne, lanabo yagi holiyámilo. <sup>27</sup>E'e, hopanakafo filiga fo yoidokati hopana hito uto fo lumidoka ya wibo yaidana oto wenina yasi nemo We Hula hofa liwila oto anobo ya wa nedanae.

<sup>28</sup>Holifefe loti holiyafe? Hono ula nedo yalo nama hiyala ya loti nuba ae, loto lobiye.

**We Hula liwila oto anaibo ha**  
(*Mk 13:24-27; Lu 21:25-28*)

<sup>29</sup>Ena hasuwala fiyabo hamenawa hulageto yalo, Fo ya lubu ito, igana lamenala ya hulito, ofiya ya okulumauti limo iyageto, okulumalo nebo idafa muki ya momoga anogolaiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 13:1 34:4*) ya nebo ne. <sup>30</sup>Aya hamenalo nemo We Hula anobo mebe-mabane okulumalo yalo oloto piyageto, mikau-mikau minabo wenina muki wa nedoti ya hufo nama naba lato, nemo We Hula ya okuluma limulo minoto aubane nabagi ido lamena nabagi feyoto wa nedanabo ne. <sup>31</sup>Ena nemo enisolene ya idipi moloto bomu wekilofa nola aubafofo loti moloti mika filiga-filiga okaleka-wakaleka uti weuna fi betibo weninala li nuba o betinae, loto lobiye.

**Yá sigolo monala yamo lilibibo ha**  
(*Mk 13:28-31; Lu 21:29-33*)

<sup>32</sup>Hemotina ya yá sigolo monala yamo idafa lilibibo ha holifefe loti holilo. Yá sigolo akawa ya adoloma bu loto nowala minoto aila hofawa itoma, ayalo fo lanaibo hamena alili aiye, loti holiyae. <sup>33</sup>Feito idafawa muki yagi oloto pito hemotina wa minanabo, ya hamenawa moda selo ona molaibo ne, loti holinigilae. <sup>34</sup>Ha ona lobiyowe. Hamena onesa me ya minabo wenina malekama fuliyámato ya idafawa muki lobiyobo ya oloto

pinaibo ne. <sup>35</sup>Mika okuluma ya hulanogolaifa, nemo hane ya minowa-monowa omo yoto huladámanaibo ne.

**Hamena yagunu holifefe ladámae, loto libo ha**  
(*Mk 13:32-37; Lu 17:26-30, 34-36*)

<sup>36</sup>Idafawa muki oloto pinaibo hamena ya holifefe libo we ma minámiye. Ido okulumau enisole yagi holifefe loti holiyámae. Ido nemogi Hipala minobo ya holifefe loto holámowe. E'e, Metefo yako fedanaibo hamenawa ya holi ne. <sup>37</sup>Ido nemo We Hula hofa liwila oto anobo hamenalo ya Nowa nebo hamenalo wenina monatina molabo yamaidana oti mona molanabo ne. <sup>38</sup>No luta naba ya oloto piyámibo hamenalo wenina wetina-idafa no-ano noti, we wena mofu molato, we wena adinalo li biyato, feti yaidana-meidana monalo moni minato, Nowa sipiku yoibo yalo <sup>39</sup>no luta naba-naba wilito anaibo hamena ya holifefe loti holiyámato, no luta naba-naba wilito loto weninawa muki ya hililifa oto idipito wiye. Ido yamaidana oto nemo We Hula liwila oto anobo hamenalo ya feto feyabo yaidana anae.

<sup>40</sup>Ido hamena yalo we loiti migu onona li minanaidokati ma ya liti ido ma ya fulo edanabo ne. <sup>41</sup>Ido wena loiti maina onona li minanaidoti ma ya liti ido ma ya fulo edanabo ne. <sup>42</sup>Feito ya nenako, yagunu Wenabatina liwila oto anaibo hamena ya holiyámanako, yagunu wati hiyaba otiko minalo. <sup>43</sup>Ido numuna yawala yakafo eletifo luwaila numunaneu ugele we fukoto yonaibo ne, loto holibo neko, midipuku ya hiyaba ageto fukoto yowámadi ne. <sup>44</sup>Feti hemotina yagi nemo We Hula anobo hamenane ya holiyámabo yagunu hiyaba otiko minalo, loto lobiye.

**Onodo mona dowa molaibo wegí ido ma mona nosámibo molaibo wegí hatina**  
(*Lu 12:42-46*)

<sup>45</sup>Yesukafo feto libo, Ena onodo we yauti hemakafo onona holi muto fefe loto lito ha mananau nebo we ne? Onona yawala yakafo, Wewa ya ononane liyabo wenina muki ya hiyaba o betito, wetina-idafa nanabo hamenalo ya wetina-idafa hona moloto bi-bi anaiye, loto weuna fi edaibo ne. <sup>46</sup>Aliga onona yawala liwila oto loto onodo we lomuido meyalo moloto onona li nebo we wa edageto ya dowa mino holinogolaiye. <sup>47</sup>Nemo ha ona lobiyowe. Onona yawala ya loto idafa-adafane muki hiyaba o nedanaiye, loto huwamenala muki ya onodo we analo molanogolaiye. <sup>48</sup>Feito molanogolaifa, ido onodo we ya monala nosámanaibo moloto, onona yawala ya henemane oto liwila oto ámanogolaiye, loto lula-halau holito <sup>49</sup>ya hounalafo-mota houba-naba we osogunu hofa betito, ido no noti lutina-hatina li hopa oti moniyabo wegí maina wetina idafa ido no-ano naba no-no minanae. <sup>50</sup>Ena wewa onona yawala liwila oto anaibo hamenala yagunu holiyámato, ido onesa eletifo

ámanogolaiye, loto holi nedo, aya hamenalo moda lo fedanaiye. <sup>51</sup>Fedoto we ya monona loiti iyabo wenina ebatinau yau ilifi molageto, ayau moda hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae, loto lobiye.

### Olipa teni (10) ya wase ibo hatina

**25** <sup>1</sup>Yesukafo ha ma feto libo, Aya hamenalo ya okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo we monala ya olipa teni (10) yasi lamutina ya liti uti, hipa wena linogolaibo ya hanudo anaído hatula oto ilimito anune, loti uwabo yaidana oto ne. <sup>2</sup>Olipa faifu (5) ya ha manadinau nebo nefa, ido maleka faifu (5) ya ha manadinau minámiye. <sup>3</sup>Ha manadinau minámibo olipawa yasi lamutina liti uwafa, ido no lamuku lekinabo ya ma liyámae. <sup>4</sup>Ido ha manadinau nebo olipawa yasi lamutina liti ido no fiyabo idafau yau lamu no ma malekama liti uwae.

<sup>5</sup>Ena hipawa wena linogolaibo ya anaído ne, loti hiyaba afa, ámito olipawa nomudina fifi aito uwo uno minae.

<sup>6</sup>Uwo uno minato, lubuka luwaila midipu ibo hamenalo ya wena linogolaibo we ya hanudo lo fedageto ya uti, wa edoti ilimiti liwila oti alo, loto ha naba ma oloto wito, <sup>7</sup>olipama muki sinoiti lamutina lifefe labo, <sup>8</sup>ha manadinau minámibo olipa yasi ha manadinau nebo olipa ya feto lobiyabo, Lamute ya finogolaiye. Hemotina no ma leki ledalo, loti lafa, <sup>9</sup>ido ha manadinau nebo olipa yasi, E'e, note me ya hemotinagi ido lemogi lekinubo ya ogofuwámiye. Hemotina uti no ma meina fiyalo, loti lobiyae. <sup>10</sup>Ena lamu no meina finune, loti hanudo u minado ya wena linogolaibo hipawama aito, hiyabala o minabo olipa ya wetina-idafa hofa hiti molabo numugu ya maina yowato hanu huwae.

<sup>11</sup>Hanu moda huwato, ido aligama olipa malekama yagi loti feto lomuwabo, Wenabao, wenabao, hanu si ledowo, lafa, <sup>12</sup>ido emokafo libo, Nemo ha ona lobiyowe. Hemotina wa betifefe loto wa betiyámowe, loto lobiye.

<sup>13</sup>Yagunu holilo. Liwila oto anobo hamena ya hemotina holiyámabo yagunu ya hamena-hamena moda wati hiyabane otiko minalo.

### Onona liyabo we tili (3) wase ibo hatina

(Lu 19:11-27)

<sup>14</sup>Ido hamenawa anaibo ya feito yaidana oto ne. Holilo. Hamena ma we makafo hanu faiga unowe, loto ononala liyabo we huwamenala adinalo moloto, idafane hiyaba o nedato unowe, loto sutina fito, ato <sup>15</sup>adinalo molaibo we ya onodo we muki monatina yagi ido idafa-adafa lifefe lanabo ogofuto mino betibo aubatina yagunugi holito hefana ya hona moloto we ma hefanala naba-naba huliya taleni faifu (5) ya muibo, ido we ma hefana naba taleni loiti ya muibo, ido we ma hefana taleni mako ya muibo, feito bitoto unogolaibo hanu ya wiye.

<sup>16</sup>Ena hefana taleni faifu (5) libo wema ya aloko uto hefanamakafo onona lito hefana taleni faifu (5) magi ika oto liye. <sup>17</sup>Feto feyaito ido hefana taleni loiti libo wema ayaidana oto hefana taleni loiti magi liye. <sup>18</sup>Lifa, ido hefana taleni mako libo wema hefanawa lito uto mikau ya hale lito faluku aiye.

<sup>19</sup>Aliga hamena fana minototo ononala liyabo hiyabatina we wenaba ya hefana bibo yama lifefe lanowe, loto liwila oto aiye. <sup>20</sup>Feto feyaito hefana taleni faifu (5) ya libo wemakafo hefana taleni faifu (5) magi li makoito lito lomuibo, Wenabao, wao, hefana taleni faifu (5) nomanima ononawa limo uto hefana taleni faifu (5) ya magi weunawa liyowe, loto lomuiye. <sup>21</sup>Lomuito, hiyaba we wenaba yakafo liwila oto lomuibo, Hemo ya houba-naba we dowa minoto hanelo hololanibo ononaka dowa wa owe. Hemo hefola idafalo hiyaba we dowa minaninako, yaidana oto huwamenane muki ya hiyaba o nedageto, nemote keloto dowa lotoko minomo yonogolone, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Ido hefana taleni loiti libo wemakafo loto lomuibo, Wenabao, wao, hefana taleni loiti nomanima ononawa limo uto hefana taleni loiti magi weunawa liyowe, loto lomuiye. <sup>23</sup>Lomuito, hiyaba we wenaba yakafo libo, Houba-naba we dowa minoto ido hanelo hololanibo ononaka dowa wa owe. Hemo hefola idafalo hiyaba we dowa minaninako, yaidana oto huwamenane muki ya hiyaba o nedageto, nemote keloto laloko minomo yonogolone, loto lomuiye.

<sup>24</sup>Ena hefana taleni mako libo wemakafo loto lomuibo, Wenabao, luka-haka ito aiboma minanibo ne, loto holiyobo, hoba-hobina midinau hifiyabo ya lito wenina eito mikatinau yufa idafa itili agu yauti liti no-no aniboma nenako, <sup>25</sup>yagunu holika holito, hefana taleni mako nomanibo ya mikau hale lito faluku obo me ya ya ne, loto muiye.

<sup>26</sup>Muito, hiyaba wemakafo lomuibo, Hemo ya houba-naba we hafali nosámibo minane. Hemo wa nedanibo ya eito wenina midinau yauti wetina-idafa hifiyabo ya lito wenina eito mikatinau ya yufa idafa itili agu yauti liti no-no obo wa nedanima nefe? <sup>27</sup>Ido nemogunu fetoto loto holiyaninako, hefana hiyaba we adinalo moloto ido hiyabane we anaibo hamenalo ya hefanala molobo yagi hefana weuna yagi linaiye, loto hefanane ya molo-molo abo numugu ya neidafaito molo nedámane? loto loga o edaiye. <sup>28</sup>Loga o edoto, ya fetoto lobibo, Hefanawa taleni mako ya anauti liti hefana taleni teni (10) ya li nebo we ya muilo, loto lobiye. <sup>29</sup>Feito idafa ma wa naibo we ya magi onu ito muwageto idafa naba wa nanaibo we minanogolaiye. Ido we ma idafa hefolako wa naibo ya aya idafa hefola wa naiboma ya anauti ipo anogolaiye. <sup>30</sup>Ido houba-naba we nosámibo ya midipu igu feka fulitato, midipu igu ya hufo naba-naba oti wetina hofala guti minanigilae.

### Hamena naba hala

<sup>31</sup>Nemo We Hula ya lamene nabau anobo, enisole muki yagi maina anubo hamenalo, ya ekeni folomonelo yoto amedoto minoto, <sup>32</sup>wenina mikau-mikau

onobanelo li nuba o betiyato, ido sipisipi hiyaba wekafo sipisipi ido meme fokito hona molo betibo yaidana oto wenina fokito hona molo betinogolowe. <sup>33</sup>Sipisipi ya ane onaleka fulo betito, ido meme ya ane adawaleka fulo betinogolowe.

<sup>34</sup>Ena hiyabatina we wehudi nemo ya wenina ane onaleka minanabo ya feto lobinobo, Hemotina Menefo nesibala bibo wenina ya alo. Hana mika oloto pidoti Menefokafo hiyaba wenina naba minanae, loto ebatina we fi molo betibo eba ya lineae. <sup>35</sup>Holiyafe? Nemo inagunu fulito minoto hemotina ya wene-idafa nomabo ne. Ido nogunu holiyoto no ya nomabo ne. Ido eba eito maukati oto hanudo minoto numunatinau ya nilimiti uwabo ne. <sup>36</sup>Ido unelo owo minámito unelo owo ya holoi nedabo ne. Ido idafa i hiliyoto hiyaba o nedabo ne. Ido nala numugu minoto loti wa nedabo ne, loto lobinogolowe.

<sup>37</sup>Feto lobinado ya monatina fefe libo weninawa yasi liwila oti feto lonumunabo, Wenabao, nenafeko inagunu fuliyageto wa hedoto weka-idafa homonibo ne? Ido nogunu holiyageto no homonibo ne? <sup>38</sup>Ido nenafeko ya eba eito maukati we wa hedonibo minane, loto hilimito numunateuka uwonibo ne? Ido ukalo owo minámito minageto ukalo owo holoi hedonibo ne? <sup>39</sup>Ido nenafeko idafa hilito minageto uto wa hedoto, ido nalau minageto uto wa hedonibo ne? loti loga o nedanabo ne.

<sup>40</sup>Ido nemo hiyabatina we wehudi ya liwila oto feto lanobo, Ha ona lobiyowe. Hemotina yasi weninane hulitina minámibo wenina ma feto fe betiyabo ya nemogi feto fe nedae, loto lobinogolowe.

<sup>41</sup>Ido ane adawaleka minabo wenina yagi feto lobinobo, Hemotina u hopa unabo wenina nemo minodo ya fulitoti, nosámibo yawalagi himiwelagi so fiyámanaibo so lifefe lo betigu yau lumuti minalo. <sup>42</sup>Holiyafe? Nemo ya inagunu fulito minoto hemotina wene-idafa ya nomámabo ne. Ido nogunu holiyoto no ya nomámabo ne. <sup>43</sup>Ido eba eito maukati loto minoto numunatinau ya nilimiti aguwámabo ne. Ido unelo owo minámito ya unelo owo ya holoi nedámabo ne. Ido idafa hilito, ido nalau minoto ya loti hiyaba o nedámabo ne, loto lobinogolowe.

<sup>44</sup>Lobiyoto, emotina yasi lonumunabo, Wenabao, nenafeko inagunu fuliyanibofe, ido nogunu holiyanibofe, ido eba eito malekati anibofe, ido ukalo owo minámibofe, ido idafa i hiliyanibofe, ido nalau minanibo ya aga li faka ladámone? loti loga o nedanabo ne.

<sup>45</sup>Ido liwila oto lanobo, Nemo ona lobiyowe. Hemotina yasi weninane hulitina minámibo ma ya feto fe betiyámabo ya nemogi feto fe nedámabo ne, loto lobinogolowe. <sup>46</sup>Yagunu uti minowa-minowa anaibo lifima ya limo yonigilae. Ido monatina fefe libo wenina ya nomudina hofawa minowa-minowa oti minomo yonigilae, loto lobiye.

### Yesu hofu fulinigili ha loti hudala hiyabo ha

(Mk 14:1-2; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53)

**26** <sup>1</sup>Ena Yesukafo hawa muki lo huloitoto ya ege-ege moniyabo we feto lobibo, <sup>2</sup>Hamena loiti ma uwageto ya Goti Uta O Ledaibo



foliwa oloto pinogolaiye, loti holi minae. Ido nemo We Hula ya uwonefo-mota adinalo biyato ya yá yofolo hofu nedanigilae, loto lobibo ne.

<sup>3</sup>Ena hamena yalo sokila molo muwabo we hiyabatina we wenaba huliya Kaiyafasi numuna nabau ya sokila molo muwabo we hiyabatina wemoli yagi ido Yuda wenina hiyabatina wemoli yagi nuba oti, <sup>4</sup>Yesu nedo momona oti analo-hinalo nala iti hofu fulinigili ha loti hudala hiyafa, <sup>5</sup>wenina muki lowa fina fitanae, loti onesa meu foliwalo fetu feyámokelo, loti lae.

**Wena makafo no ladanuwa aibo Yesu atalalo leki edaibo ha**  
(*Mk 14:3-9; Yo 12:1-8*)

<sup>6</sup>Ena Yesu ya Betani numudoka homu okola i hilibo we Saimoni numunalo minoto <sup>7</sup>amedoto wela-idafa no neto, ya wena makafo nomu hefana pana hibo nomuku no ladanuwa aibo meinala naba nebo ya lito loto Yesu atalalo leki edaiye. <sup>8</sup>Fetu feyaito, ege-ege moniyabo we wati wa eleka fi muti fetu labo, Meinala naba nebo idafawa ya neidafaito aifa fulaiye? <sup>9</sup>Idafawa ya hefanalo fulaibo neko, meina naba lito idafa wa námabo wenina biyadi ne, loti lae.

<sup>10</sup>Fetu lato, Yesukafo aya ha ya holutoto lobibo, Hemotina wena me ya ya nedafaito hanu mu minae? Idafa dowa o nedaiye. <sup>11</sup>Holiyafe? Idafa wa námabo wenina ya moda hemotinagi hamena-hamena maina keloti minanigilafa, ido nemo ya hemotinagi hamena fana keloto minámanogolowe. <sup>12</sup>Fulinobo hamena selo ainako, yagunu yá nowala ladanuwa aibo unelo lekibo ya fuliyoto molo nedanabo yagunu ya fetu fe nedaiye. <sup>13</sup>Yagunu ha ona lobiyowe. Hane ukune dowa mikau-mikau lobimo uti uti wenawa me ya idafawa fe nedaibo monala yagi maina lobimo uwato, ya emogunu holiwa-holiwa minanigilae, loto lobiyeye.

**Yudasikafo Yesu ya uwolafo adinalo molanaibo ha**  
(*Mk 14:10-11; Lu 22:3-6*)

<sup>14</sup>Ena we tuwelu (12) minaguti ya we ma huliya Yudasi Isikaliyoti sokila molo mu-mu abo we hiyabatina wemoli minadoka uto ya lobibo, <sup>15</sup>Nemokafo emo ya adinalo biyotoma, ya hefana meina nenaki numunabo ne? loto loga o betito, yalo emotinasi hefana siluwa teti (30) ya hitoti muwato liye. <sup>16</sup>Hefanawa lido yaloti ya adinalo binaibo hanu ya monito wita omo wiye.

**Goti Uta O Betibo hoba-hobina nabo ha**  
(*Mk 14:12-21; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30*)

<sup>17</sup>Ena foliwa ya beleti lifefe lagetoto pupu lanaibo idafa yisi ya molámoti aifa hiti no-no abo foliwa homu hamenalo ya ege-ege moniyabo we Yesu nedo loti lomuwato, numuna igau ya Goti Uta O Betibo wete idafa hofu

hito lifefe lanune? loti loga o edae. <sup>18</sup>Emokafo libo, Numuna meya nabau ya we ma minanaido uti feto lomuiilo, Api lilibibo wekafo feto lohumiibo, Hamenane alili aibo yagunu numunakau nemogi nege-nege moniyabo wegi Goti Uta O Betibo hoba-hobina nanune, loto liye, loti ya lomuiilo, loto lobiyewe. <sup>19</sup>Feto loto lobito, ya welalo moloti ege-ege moniyabo we Goti Uta O Betibo wetina-idafa hofa hiyae.

<sup>20</sup>Ena lunaga fo sapito ya Yesugi ido ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yagi numunawa yau amedoti minoti <sup>21</sup>wetina-idafa no minato, ya emokafo lobibo, Ha ona lobiyowe. Hemotina yauti we makafo nemo ya uwonefo-mota adinalo binogolaiye, lito, <sup>22</sup>lutina-hatinau hena naba-naba aito lomuwabo, Wenabao, nemofe? loti muki loga o edae. <sup>23</sup>Loga o edato, emokafo libo, We ma lape yau ana fulageto nemo yagi ane fulo ayau itanobo we yakafo uwonefo adinalo binogolaiye. <sup>24</sup>Nemo We Hula ya moda fulinobo hanune yagunu ha mono lufuwau iyadoma ya ayalo unogolowe. Feito unafa, ido nemo We Hulama ya uwonefo adinalo binaibo we ya aiyo, lifima ha naba-naba liwila oto linaibo ne. Olafu houmalauti oloto piyámibo neko, ya dowu minadi ne, liye. <sup>25</sup>Feto lito, uwolafo-mota adinalo binaibo we Yudasi yakafo lomuiibo, Api lilibiyaniibo we, nemogunu labe? lito ya, Heimoka moda lane, loto lomuiye.

**Yesukafo mono hobina bibo ha**

*(Mk 14:22-26; Lu 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)*

<sup>26</sup>Ena wetina-idafa no minato Yesukafo beleti ma lito, dowae, lalowe, loto lomutoto ya lekoto ege-ege moniyabo we bito lobibo, Me ya ya nemo une ne. Liti nalo, loto lobiyewe. <sup>27</sup>Feto lo itoto ena nomu lito, dowae, lalowe, lomutoto ya bito feto lobibo, Hemotina muki ya nomuwa yauti nalo. <sup>28</sup>Me ya ya nemo lunune ne. Gotigi li hutifina betibo ha li auba i edaibo lunune yakafo lifimatina hilili o betinowe, loto wenina abi yagunu lekinobo ne. <sup>29</sup>Ido ha ma lobiyowe. No waini ya hofa ma moda námoto minomo uto uto Menefo hiyabate we wehudi hiyaba o ledaibo hilalau yau hemotinagi ya hofa nanogolone, loto lobiyewe.

<sup>30</sup>Ena fetu loto lobito, ya mono nama ma lotiti numudoti lumuti uti Olifi obulalo ya yowae.

**Pitakafo Yesu huliya li faluku anaibo ha**

*(Mk 14:27-31; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)*

<sup>31</sup>Olifi obulalo yowato, ya Yesukafo libo, Holilo. Ha mono lufuwau fetu libo,

Nemokafo sipisipi hiyabatina we ya hofoto, sipisipi mau minabo ya upatanigilae, loto ha mono lufuwau (*Sek 13:7*) ya nebo yagunu eletifo onesa luwaila idafa fe nedanabo yagunu hemotina muki ya fulu nedo iti holi unigilae.

<sup>32</sup>Feto feyanafa, ido nemo fuliyoguti sinoito ya Galili mikau u homu molo betito unogolowe, loto lobiye. <sup>33</sup>Pitakafo ha liwila oto libo, Maleka muki ya holi fulo hedoiti uwatoma, ya nemo neimone ya moda fulo hedámanogolowe, loto lomuiye. <sup>34</sup>Yesukafo libo, Nemo ha ona lohomowe. Eletifo luwaila okolofo nola ladámageto ya hamena tili (3) ya huline li faluku anogolane, lomuiye. <sup>35</sup>Feto lito, Pitakafo libo, Hofo fulinabo ya nemogi maina hofa nedo fuliyatoma, moda hulika li faluku ámanogolowe, loto lomuito, ido ege-ege moniyabo we muki yagi ayaidana oti lomuwa.

**Yesukafo Getesemani Melafo lomuibo ha**  
(*Mk 14:32-42; Lu 22:39-46*)

<sup>36</sup>Ena Yesu ido ege-ege moniyabo we ya eba ma huliya Getesemani uwato, emokafo libo, Melo amedoti minalo, yolalo uto menefo lomunogolowe, loto <sup>37</sup>Pita ido Sebedi hipala loiti idipito uto ya lula-halau holibo hena naba-naba o minoto, <sup>38</sup>feto libo, Lune-haneu hena naba-naba obo yakafa fulinoboidana aibo yagunu melo minoti nemogi maina hiyaba o minalo, loto lobiye. <sup>39</sup>Feto lo itoto, hefola ma monimo uto hola-wela mikalo fito libo, Menefo, hanu ma minageyama miluma holiyobo kapu me ya li fulo nedanane, loto holiyobo nefa, ido nemo holiyodo molo nedámoto, heimoka holinanido ya molo nedo, loto lomuiye.

<sup>40</sup>Lomutoto ya liwila oto ege-ege moniyabo we minado loto wa betima, uwo uno minato ya Pita lomuibo, Nemogi hamena fouma efoma maina hiyaba anabo ya ogofuwámafa? <sup>41</sup>Ido idafa ma fedoto ya hepa molo lumutanaiye, loti wati hiyaba oti Goti lomutiko minalo. Lutinau fetu feyanune, loti holiyafa, ido utina aubala ya hefola ne, loto lobiye.

<sup>42</sup>Feto lo itoto hofa uto libo, Menefo, henawa ya li fulo nedámageyama ya moda mofunogolowe. Heimoka holinanido ya molo nedo, loto lomutoto, <sup>43</sup>ya hofa liwila oto aito, nomudina o fifi aito uwo uno minabo ya wa betito <sup>44</sup>fulo betito hofa uto Melafo lomuibo, ya homu lomuibo hama moda ayaida oto hofa lomuiye.

<sup>45</sup>Feto lomuito ya hofa liwila oto ege-ege moniyabo we minado loto lobibo, Aifa minoti uwo uno minafe? Hamena ya moda alili aibo ya nemo We Hula ya lifimatina nebo wenina adinalo moda biye. <sup>46</sup>Sinoiyato uwokelo. Yolaleka walo. Uwonefo-mota adinalo bibo we ya moda lo fediye, loto lobiye.

**Yudasikafo Yesu uwolafo adinalo bibo ha**  
(*Mk 14:43-50; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12*)

<sup>47</sup>Feto loto lobi neto ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti we ma Yudasi ya lo fedibo, wenina nuba naba maina yagi abo wenina adinau mi nabafena mainafafena liyabo, ya sokila hi mu-mu abo we

hiyabatina we ido Yuda wenina hiyabatina we yasi, ilimiti anae, loti idipi molae. <sup>48</sup>Ido adinalo bibo we yakafu homu fetu loto lobibo, Wewa ya mudo edanobo ya ne. Analo-hinalo liyalo, loto lobito <sup>49</sup>aloko loto Yesu nedo lo fedoto lomuibo, Api lilibiyani bo we, dowae, loto mudo edaiye. <sup>50</sup>Mudo edaito, Yesukafo lomuibo, Yonewe, fetu feyanowe, loto anibo ya fetu feyo, loto lomuito, ya loti analo li hiki loti adinau liyae.

<sup>51</sup>Fetu liyato, moda Yesugi minabo we yauti makafo mila hebelauti ika oto sokila molo mu-mu abo we hiyabatina we wenaba houba-nabala we hala ya fuko fulitaiye. <sup>52</sup>Fuko fulitaito, Yesukafo wa edoto ya lomuibo, Wenina muki migunu fina finabo ya migunu hofu beti hulanigilanako, liwila oto hebekau iyo. <sup>53</sup>Ido Menefo loga o edotoma ya onesa me ya enisolela mau naba-naba sewedi tauseni (7,000) yaidana oto idipi molageto ane li faka lanabo ne, loto holiyámabe? <sup>54</sup>Ido fetu fe neto ha mono lufuwau nebo yau ha ma nemodo idafawa lo fedanaibo yagunu liboma ya igaidana oto u ayalo hulawa fedanaibo ne? loto loga o edaiye.

<sup>55</sup>Ido aya hamenalo Yesukafo wenina mau minabo fetu lobibo, Nemo ya ugele we wenabatina ne, loti holiti ya mifena mainafafena liti loti nala fi nedanune, loti afe? Hamena-hamena fele huliya gi numuna naba hilalau ya wenina api itibimo uwodo yama anelo-hinelo liti nala fi nedámae.

<sup>56</sup>Fetu feyámama nefa, ido onesa me ya idafa muki o nedabo ya polofeti ha mono lufuwa iyabo ha yama u ayalo hulawa fedanogolaiye, loto lobito, yalo ege-ege moniyabo we muki fulu edoiti holi uwae.

**Sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba numunalau ilimiti  
yowabo ha**

*(Mk 14:53-65; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24)*

<sup>57</sup>Ena Yesu analo hinalo li hiki loti iyabo we yasi ilimiti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba Kaiyafasi nedo uwato, ayauka ya mono api itibiyabo we ido Yuda wenina hiyabatina we ya nuba oti minae.

<sup>58</sup>Fetu feyato, Pita ya faigato moloto ege uto, sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba numuna nabalo lo fedoto hilalau yoto, ya neidafa fe edanae? Wanowe, loto himiwe minagu uto amedoto ne.

<sup>59</sup>Neto, ena sokila hi muwabo we hiyabatina wemoli ido kanisoletina huliya Sanihetilini mau muki minoti hofu fulinubo ha li oloto pinune, loti sugi ha fi munabo ya moni wita omo uwabo, <sup>60</sup>wenina muki sugi ha fi munabo ya lo fedafa, hofu fulinabo ha ma li oloto piyámae. Fetu fe minato, ya aliga we loiti lo fedoti fetu laibo, <sup>61</sup>Wewa yakafu fetu libo, Goti fele huliya gi numuna naba ya lukoto fo hamena tili (3) uwageto hofa huto hulanobo ne, lito ya moda holiyoni bo ne, loti laiye.

<sup>62</sup>Fetu laito, ya sokila hi muwabo we hiyabatina we wenabakafo folomoloti sinoito Yesu lomuibo, Hemo ha liwila oto ma ladámabe? Wewa ya ha lo hedaibo ya nedafaiye loti laiye? loto loga o edaifa, <sup>63</sup>ido Yesu ya

ha ladámoto ne. Ha ladámoto neto ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenabakafo lomuibo, Goti mino wa-wa aibo we onobalalo loga o hedowe. Lolomo. Hemo Goti Hipala Kilistoma minabe? loto loga o edaiye.

<sup>64</sup>Loga o edaito, Yesukafo lomuibo, Heimokakafo moda lotane. Ido ha ma lobiyowe. Aliga nemo We Hula ya aubafofo libo we ana onaleka amedoto minoto, okulumalo limuku lo fedoto wa nedanigilae, loto lomuiye.

<sup>65</sup>Ena hawa lido ya sokila hi muwabo we hiyabatina we wenabatina eimola ulalo owo feka lito ya libo, Ake, moda Metefo hamana hitaiye. Wenina ma ha fi munabo ya sutina fiyámanune. Metefo hamana onesa hibo ya moda holitanako, <sup>66</sup>yagunu hemotina moda neidafaiye loti holiyae? lito ya emotinasi lomuwabo, Moda fulinaibo ne, loti lae.

<sup>67</sup>Feto loti, etefu o edoti, adina nubati hofoti, ido malekamasi adina lukana atapogunu hofoti fetu lomuwabo, <sup>68</sup>Hemo Goti ilifi molaibo we Kilistoma minanibo ya hofaibo we hema ne? Polofeti ha lolomo, loti lae.

### **Pitakafo Yesu huliya li faluku aibo ha**

*(Mk 14:66-72; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)*

<sup>69</sup>Ena Pita ya feka numuna hilala lulau amedoto neto, ya onodo olu ma emo nedo lo fedoto lomuiibo, Hemo yagi Galili we Yesugi minanima ne, lito, <sup>70</sup>Pitakafo wenina muki onobatalo li faluku oto fetu loto libo, Ha lanibo yagunu holifefe loto holiyámowe, loto <sup>71</sup>hanu welalo sito, onodo olu makafo wa edoto ya wenina yalo minabo lobibo, We me ya ya Yesu Nasalete wegí maina nebo ne, loto lobito, <sup>72</sup>Metefo onobalalo lo fukoto, We ya wa edámowe, loto hofa li faluku oto liye. <sup>73</sup>Feto lito, aliga ya selo sinoi minabo wenina masi emo nedo lo fedoti lomuwabo, Haka lanibo noka ya holifefe logeto hemo ya ona emotina minagu yauti minane, loti lomuwa. <sup>74</sup>Feto lomuwato, hofa Metefo onobalalo lo fukoto, Wewa ya moda wa edámowe. Ha ona ladámoto Gotikafo li hopa o nedanaiye, lito ayalo ya okolofo kokololo liye. <sup>75</sup>Kokololo lito, Pitakafo Yesu ha homu lomuiibo ya okolofo nola ladámageto hemokafo hamena tili (3) ya huline li faluku ananibo ne, loto lomuiibo ha yagunu holito, feka uto hufo naba-naba aiye.

### **Yesu ya Pailati nedo ilimiti uwabo ha**

*(Mk 15:1; Lu 23:1-2; Yo 18:28-32)*

**27** <sup>1</sup>Ena ho lito sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli muki ido Isilaeli wenina hiyabatina we nuba oti Yesu hofu fulinune, loti ha lo fukoti, <sup>2</sup>analo nala iti ilimiti uti gamani hiyaba we wenaba Pailati analo muwae.

### **Yudasi nala oto fulibo ha**

*(Ap 1:18-19)*

<sup>3-4</sup>Ido uwolafo-mota adinalo bibo we Yudasi ya Yesu hofu fulinune, loti labo ha ya holito lula-hala hena naba-naba aito adinalo bibo meinala

hefana siluwa teti (30) libo yama liwila oto sokila hi muwabo hiyabatina we ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli ya bito feto lobibo, Nemo lifimala minámibo we ya uwolafo adinalo biyoto hofu fulinigilanako, lifimane ya naba ne, lobiye. Lobifa, emotina yasi labo, Lemodoka neidafaito loto lane? Ya heimoka idafaka ne, loti lomuwato, <sup>5</sup>Yudasi hefanawama lito uto fele huliyaagi numuna nabau yau fulitoto fulo betito uto nala oto fuliye.

<sup>6</sup>Fulito, ido sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we yasi hefanama liti feto labo, Hefanawa ya hofu fulinigili meina fiyama nenako, yagunu fele huliyaagi numuna naba hefana-huwamenaku molanubo ya ufefe ladámanogolaiye. <sup>7</sup>Ayawa neidafa anubo ne? loti ha lomo uti ya haba masa lifefe lo-lo aibo we mikala ya wenina eba malekamati loti fulinabo ya molo betinubo mika ne, loti aya hefanawa yamagunu meina fiyae. <sup>8</sup>Yagunu ya mikawa ya lunu mika ne, loti huliya molabo ya onesa me yagi huliyaawa aifa feto lo minae. <sup>9</sup>Ido aya yagunu ya homu aidena polofeti Yelemaiya feto libo,

Emogunu ya Isilaeli wenina yasi meinala litipelako hefana siluwa teti (30) ya ne, loti hefanawa ya liti <sup>10</sup>Wenabakafo haba masa lifefe lo-lo aibo we mikala meina finae, loto lonumido ya meina fiyae,

loto ha mono lufuwau (*Sek 11:12-13, Jer 32:6-9*) nebo hawa ya ayalo iye.

### **Pailatikafo Yesu loga-miga o edaibo ha**

*(Mk 15:2-5; Lu 23:3-5; Yo 18:33-38)*

<sup>11</sup>Yesu ilimiti loti gamani hiyaba we wenaba nomunalo li sinoi edato, ya hiyaba we wenabamakako lomuibo, Hemo Yuda wenina hiyabatina we wehudi minabe? loto loga o edaito, ya Yesukafo libo, Hemo heimoka ya moda lane, loto lomuiye. <sup>12</sup>Ido sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Isilaeli wenina hiyabatina we ya Yesu ha sigiya-magiya ha lo fi umado ya ha ma ladámiye. <sup>13</sup>Ha ma ladámito, Pailatikafo libo, Hemo yagunu ha muki sigiya-magiya lo fi homabo ya ma holámabe? loto loga o edaifa, <sup>14</sup>sigiya ha lomuwabo ya mako magi liwila oto lobiyámibo, yagunu ya hiyaba we wenabama hala loiti-loiti kito elegiye.

### **Pailatikafo Yesu yá yofolo hofalo, loto lobibo ha**

*(Mk 15:6-15; Lu 23:13-25; Yo 18:39-19:16)*

<sup>15</sup>Ena melegelo-melegelo aya foliwa fedito ya gamani hiyabatina wenaba yakako nuba abo wenina ya nalau wenina yauti we ma wina oto ilifi fulo, lato ya wewa wina fulo beti-beti aiye. <sup>16</sup>Ido aya hamenalo ya hasuwala fi-fi aibo huliyaagi we ma huliya Balabasi ya nala numugu neto, <sup>17-18</sup>Pailatikafo Yesu ya wauwa liti anelo nomae, loto holinako, wenina mau minabo ya feto lobibo, Hemotina holiyabo ya Balabasi ya wina fulo

edanofemo, ido Yesu ya Kilisto ne, loti labo we ya wina fulo edanowe? loto loga o betiye.

<sup>19</sup>Ena Pailati ha lifefe lo-lo abo folomolo yalo neto, olonafokafo ha ma feto loto fulo edaibo, Monala fefe libo we ya waito edo. Aya we yagunu eletifo wamo wato hena naba-naba fuliyowe, loto lomuiye.

<sup>20</sup>Feto loto hawa fulo edaifa, ido sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli yasi mau minabo wenina hatina liyabo, Balabasi ya fulo edoito Yesu ya hofu fulilo, loti lomuiilo, loti lobiyae. <sup>21</sup>Feto lato, ya gamani hiyaba we wenaba yakafo libo, Wewa loiti yauti hema ya hemotinaloka ya fulo edanowe? loto loga o betito ya emotinasi Balabasi wina fulo edo, lato ya <sup>22</sup>Pailatikafo lobibo, Ido Yesu ya Kilisto ne, loti labo we ya emogunu neidafa edanowe? loto loga o betito, ya muki yasi lomuwabo, Yá yofolo hofu fulilo, lato, <sup>23</sup>emokafo lobibo, Neidafaiye? Nena mona nosámibo ya molaibogunu ne? loto loga o betito ya ilalu huti labo, Yá yofolo hofu fulilo, loti auba iti lomo uwae.

<sup>24</sup>Feto lato, ya Pailatikafo holibo, Hane holiyámanigilae, loto holito moda fina finigilabo yagunu no ma lekito mau minabo wenina nomudinalo ana noku ito feto lobibo, Wewa ya hofu fulinabo lifima ya nemodoka minámanogolaiye. Moda heimotinalokako ne, loto lobito, <sup>25</sup>ya wenina mukisi ha liwila oti lomuwabo, Wewa hofu fulinubo lifimawa ya lemogi olufote ouwamete-motaloka moda mino ledanaiye, loti lae. <sup>26</sup>Feto lato, ya Balabasi wina oto emodoka fulo edoito, ido Yesu ikula auba iti hofotiti, yá yofolo hofu fulinae, loto himiwe adinalo biye.

### **Himiwe yasi Yesu hamana hiyabo ha**

*(Mk 15:16-20; Yo 19:2-3)*

<sup>27</sup>Ena gamani hiyaba we wenaba himiwela yasi Yesu ilimiti uti Lomu gamani hiyabatina we numuna huliya Pilatoliumu ne, loti labo hilalau yoti himiwe ma muki li nuba o betiti minoti li hona o edoti <sup>28</sup>eimola ulalo owo li fuloti, owo fana hisi libo ma ulalo i edoti, <sup>29</sup>ido agina hasuwalagunu nala liti helekamu lifefe loti atalalo holuto i edoti, honofa ma ana onaleka ya molo itoti nomunalo hidina obula fi muti sugi idafa oti holi muti feto lomuwabo, Aiyo, Yuda wenina hiyabatina we wehudi, dowae! lomuti <sup>30</sup>etefu o edoti, honofama liti atalalo hofomo uwae.

<sup>31</sup>Hofomo uti hamana hiti, ya owo fanama li fuloti eimola ulalo owo liwila oti i edoti, ya yá yofolo hofanigili ilimiti feka uwae.

### **Yesu yá yofolo hofabo ha**

*(Mk 15:21-32; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)*

<sup>32</sup>Yesu ilimiti uwato, ya we ma Sailinikati aibo we huliya Saimoni wa edoti, ya yá yofola ana li faka loto mofunaiye, loti auba iti lo edato mofuito <sup>33</sup>ya monimo uti eba ma huliya Gologota (huliya monawa ya

atatina auba eba ne, loto nebo) yalo ya lo fedae. <sup>34</sup>Fedato no waini nogi ido ekefa aibo nowala yagi li maina itoti nanaiye, loti muwato, hefola efoma noto holifa, eleka hofaito námiye. <sup>35</sup>Feto námito, moda yá yofolo hofu ititi ya ulalo owola yagunu noka hedoti hona moloti liyae. <sup>36</sup>Feto liyato, amedoti yalo ya hiyaba o edo minae. <sup>37</sup>Ido atala mulalo ya hofu fuliyabo ha mona Pailatikafo fetu loto lufuwa ibo, Me ya ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi Yesu ya ne, loto lufuwa ito molae.

<sup>38</sup>Ido yá yofolo loiti malo ya hasuwala fibo we loiti emogi maina hofu betiyabo ma ya filiga onaleka ido ma ya filiga adawaleka ya yá yofolo hofu betiyae. <sup>39</sup>Ido yalo uti loti abo yasi ha nosámibo-asámibo auba iti lomuti otina gima-gama o muti fetu lomuwabo, <sup>40</sup>Ake! Hemo fele huliyagi numuna naba ya luko fulito fo hamena tili (3) ya hofa hu fukanobo ne, loto lanibo we hemo moda Goti Hipala minotoma, heimoka li nomuga wato yá yofolo yati lomo, loti lomuwa. <sup>41</sup>Fetu lato, ido sokila hi muwabo we hiyabatina wemoli ido lo molaibo ha api itibiyabo wemoli ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli yalekasi ayaidana oti hamana hi edoti fetu lomuwabo, <sup>42</sup>Wenina eito ya li nomudina wa-wa aiboma nefa, eimola li nomuna wanowe, loto ogofuwámiye. Isilaeli wenina wehuditina nebo ya yá yofolo yati onesa melo lomagetoma, ya moda holi hikito munogolone. <sup>43</sup>Emo ya Goti Hipala minowe, loto liboma ya holi hikito Goti muinako, yagunu Gotikafo dowo loto wa edageyama ya moda wina edanaibo ne, loti lo minae. <sup>44</sup>Ido hasuwala we emogi maina yá yofolo hofu betiyabo ya ayaidana oti ha nosámibo lo edaiye.

### Yesu fulibo ha

*(Mk 15:33-41; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30)*

<sup>45</sup>Ena folilo tuwelu (12) kiloku yalomati u lunaga tili (3) kiloku ya mikau-mikau muki ya lubu imo wiye. <sup>46</sup>Ido lunaga tili (3) kiloku yaloma ya Yesukafo libo, Eli, Eli, lama sabaktani, loto auba ito libo ha monawa ya Gotine, Gotine, neidafaito fulu nedane? loto lito, <sup>47</sup>ayalo sinoi minabo wenina hawa holiti fetu labo, Wewa ya Elaiya sula fiye, lato, <sup>48</sup>ido makafo aloko oluloto uto idafa ho nokuti noi yaidana oto nebo ya lito, no waini ekefa aibo yau fito honofa osolo pito moloto, Yesu nanaiye, loto muifa, <sup>49</sup>ido malekamasi, Fulitokelo. Elaiya loto li nomuna wanaiye? Wa minokelo, loti lae. <sup>50</sup>Fetu lato, ido Yesu hofa ha auba ito loto ya moda weuna ilifi moloto fuliye.

<sup>51</sup>Fulito, ayalo ya fele huliyagi numuna naba lulau ya watanae, loti lafo-lafo naba diyabo ya oka atalalokati fekalito waka lumibo ne. Ido mika ya mima naba oto, hefana naba-naba foki-naki oto, <sup>52</sup>molo betiyabo eba ya fokito, fele wenina moda fuliyabo ya abi loti hono utina ya hofa sinoi betito, <sup>53</sup>molo betiyabo ebaleka yati loti, Yesu fuliguti moda sinoitaibo hamenalo ya numuna meya fele Yelusalemuka yoti yalo monimo uti wenina naba oloto pi biyae.



<sup>54</sup>Ido himiwe hiyabatina we ido himiwela ya Yesu hiyaba o edoti minabo yasi mima aibo ido idafa ma muki oloto pibo ya wati holi naba-naba bito feto labo, Wewa ya moda ona Goti Hipala ne, loti lae.

<sup>55</sup>Yalo ya wenipa muki Yesu Galili mikaloti ege moloti houba-naba o edabo wenipa ya faigaka sinoi minoti, idafa wati holiti <sup>56</sup>ayau minabo wena ya Malia Madala numudoti wenakele, ido abalafo Yemusite Yosefete otinafo Maliakele, ido Sebedi hipala loiti otinafokele yama minae.

**Yesu hono ula ya hefagu molo edabo ha**  
(Mk 15:42-47; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

<sup>57</sup>Ena lunaga fo sapito Alimatea numudoti idafa-adafa wa naibo we ma huliya Yosefe yakafo Yesu ege molaibo we ya loto <sup>58</sup>Pailati nedoka uto Yesu hono ula ya numunabe? loto loga aito, Pailatikafo himiwela ya, Muilo, loto lobiye. <sup>59</sup>Feto feyato, Yosefekafo hono ula lito, lafo-lafo feke hofawa makafo wase ito, <sup>60</sup>hefana lula ligu eimola fulinobo ya molo nedanae, loto liyaigu yau moloito, hefana fowena naba-naba ma hululu moloto lito oto oto hefana lula welalo ma lotana itoto moda wiye. <sup>61</sup>Moda wito, ena Malia Madala numudoti wena, ido abalafo Malia yate molo edaibo ebawalo selo yalo amedoti minaiye.

**Himiwe hono halelo hiyaba oti minabo ha**

<sup>62</sup>Ena leda Sabati foli idafa-adafa lifefe labo hamena hulito ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli ido Falisi we ya Pailati nedoka uti feto lomuwabo, <sup>63</sup>Wenabao, hote i-i aibo wewa yakafo hofawa nebo hamenalo ya feto libo, Fulito fo hamena tili (3) uwageto hofa sinoinogolowe, loto libo ha ya hate ki minonima ne. <sup>64</sup>Yagunu himiwe ma idipi molageto uti molo edabo hefana welalo lotana itoti ya hamena tiliku (3) ya hiyaba oti minanae. Feto feyámanubo ya ege-ege moniyabo we yasi hono ula ya ugele liti uti, Yesu fuliguti sinoitaiye, loti wenina muki lobinabo hawa yakafo homu hotina iyabo ha yama li yoima edotanaie, lomuwa. <sup>65</sup>Feto lomuwato, Pailatikafo libo, Hiyaba anabo himiwe idipiti uti hono halelo ya hanu li hiki lanabo monawa holi minabo yamaidana feto feyalo, lobito, <sup>66</sup>uti hono haleloma hanu li hiki lanune, loti hefana fowenalo ane moloititi fulo betiyato, himiwe hiyaba oti minae.

**Yesu fuliguti sinoibo ha**  
(Mk 16:1-10; Lu 24:1-12; Yo 20:1-18)

**28** <sup>1</sup>Ena Sabati foli hulito salele homu hamenalo ho lanogolaido ya Malia Madala numudoti aibo wena ido abalafo Malia ya molo edabo eba wanoiye, loti aito <sup>2</sup>ayalo moda mima naba-naba aito Wenaba enisolela ma okulumaui lumuto lo fedoto molo edabo ebalo hefana fowenama hanudo lotana iyaboma hululu moloto ya mulalo amedoto ne.

<sup>3</sup>Amedoto nebo ya ho hopana yamaidana oto lamena aito ulalo owo ya hiyoba feke ona liye. <sup>4</sup>Ido himiwema hiyaba oti minabo ya wa edoti holi bito, utina ololo o hopaiti wenina ona fuliyabo yamaidana oti lumu fou loti unomo uwae.

<sup>5</sup>Ena enisolemakafa wena loitima lobibo, Hemotina holi holiyámilo. Yesu yá yofolo hofu fuliyabo ya wa edanoiye, loti aibo ya moda holi minowe. <sup>6</sup>Emo ya homu lobibo yamaidana oto moda fuliguti li sinoi edainako, moda melo minámiye. E'e, molo edabo ebau yau yoti unaibo ebala ya waliyo. <sup>7</sup>Watiti aloko uti ege-ege moniyabo we ya fetu lobilo, Fuliguti li sinoi edaito, ya moda Galili mikau u homu molo betiyageto yalo wa edanigilae, loti lobilo. Moda lobitowe, loto lobiye.

<sup>8</sup>Fetu lobito, wena loitima hono molabo ebalokati aloko uti ya lutina-hatinau moda holi bibo yagi, ido ake naba-naba aibo yagi maina holiti ya ege-ege moniyabo we lobinoiye, loti oluloti uwaido <sup>9</sup>ya moda haita Yesukafo hatula oto ya, Dowae, lalowe, loto lobito, ya emodoka lo fedoti hina abusa iti ya weudina-lutina-hatina muwaiye. <sup>10</sup>Weudina-lutina-hatina muwaito, ya Yesukafo lobibo, Holi ámiliyo. Uti unanefo-mota lobilo, Galili mikau uti yalo ya nemo wa nedanigilae, loti lobilo, loto lobiye.

#### **Himiwe yasi idafa oloto pibo monawa lobiyabo ha**

<sup>11</sup>Ena wena loitima uwaito, ya moda hale welalo hiyaba abo himiwe ma Yelusalemu numudo uti idafawa muki oloto pima ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli lobiyae. <sup>12</sup>Lobiyato, ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wemoli ido Isilaeli wenina hiyabatina wemoli yasi nuba oti ha lo humomo fiti ya hefana naba-naba liti himiwe biti ya lobiyabo, <sup>13</sup>Hemotina fetu loti lalo, Lubuka ya uwo uno minogeto ege-ege moniyabo we yasi loti hono ula ya ugele liti uwae, loti lo oloto molalo. <sup>14</sup>Ido hawa ya gamani hiyaba we wenaba holitoma idafa ma o ledotanaie, loti holi biyámaneyo. Leimote moda li you lo edanubo ne, loti lobiyae. <sup>15</sup>Fetu loti lobiyato, ya himiwe yasi hefanama liti ha lobiyado ya meyalo molae. Ido hawa ya Yuda wenina minagu upatomo wibo ya onesa me ya ayaidana oti lo-lo ae.

#### **Yesukafo ononalalo fulu betibo ha** (*Mk 16:14-18; Lu 24:36-49; Yo 20:19-23*)

<sup>16</sup>Ena ege-ege moniyabo we leweni (11) ya Galili mikau uto Yesukafo obulalo yalo wilo, loto lobido yalo ya yowae. <sup>17</sup>Yoti yalo Yesu wa edoti ya weudina-lutina-hatina muwafa, ido malekama ya hatina loiti-loiti ki minae. <sup>18</sup>Ido Yesu emotinaloka lo fedoto fetu lobibo, Okulumau ido mikaleka aubala muki ya nemo numinako, <sup>19</sup>yagunu hemotina uti wenina muki mikau-mikau minadoka ya nege anabo mona api itibiti, ya

Menefo huliyalo ido Hipala nemo hulinelo ido Weuna Fele huliyalo noku i betiti, <sup>20</sup>ha lo molo betiyodoma muki yaloma feti meyalo molalo, loti api itibilo. Feto feyato nemo ya moda hemotinagi hamena-hamena mino betimo uto uto mika okuluma hulanaido minanogolowe, loto lobiye. Modae.

# Maki

## Yesu hala ukuwa dowā Makikafo lufuwa ibo ha

### Homu Ha

Maki huliya ma Yoni ya buku me ya lufuwa ibo we ya Yesu ege-ege moniyabo we minagu yauti minámoto, Polo yolawe Banabasi weninala ne. Feto minoto hamena fouma emogi ya Polote Banabasite yagi maina moniyato adina li faka lifa, fulo betibo yagunu Polo eleka naba hofaiye. (Ap 15:36-47) Eleka hofaifa, aliga ya loitiwa hofa yotinawe minaiye. (2 Ti 4:11)

Maki ya hipa hefola nedoti ya Yelusalemu numudo unoto sinoito nebo yagunu ha manadinu nebo wenina ya fetu labo, Pitakafo Yesu hala ukuwa dowā lo oloto molo-molo aibo ha ya Makikafo holito lufuwa ibo ne, loti lo-lo ae.

Makikafo Lomu wenina ya Yesu hala ukuwa holinigilae, loto holito, buku me ya ya lufuwa ibo ne. Lufuwa me ya igu ya Yesukafo aubala itibibo idafa abi loto aibo hala, Satani li yoima o edaibo hala, ido li nomude wanaibo hala ya auba ito lufuwa ifa, ido api itibibo hala ya li fouma oto lufuwa ibo ne.

Ido wenina masi fetu labo, Eito we makafo onuwa ha ya lufuwa ibo ne, loti lo-lo ae.

---

### Yoni noku i-i aibo we hala

(Mt 3:1-12; Lu 3:1-18; Yo 1:19-28)

**1** <sup>1</sup>Ha me ya ya Goti Hipala Yesu Kilisto hala ukuwa dowā ya ne. <sup>2</sup>Ido polofeti Aisaiyakafo ya Gotikafo Hipala ha lomuibo ya fetu libo, Moda hane lo oloto molanaibo we ilifiyoto u homu molo hedoto hanuka wili hedanogolaiye. (Mal 3:1) <sup>3</sup>Hafali mikau yalo we ya welauti ha auba ito fetu loto lo oloto molanaibo, Wenaba moninaibo hanula ya lifefe loti wili edalo, loto lo minanaiye, (Ais 40:3) loto ha mono lufuwau ya nebo ne.

<sup>4</sup>Feito Yoni ya hafali mikau ya loto noku i betito fetu lo oloto molaibo, Hemotina Gotikafo lifimate hilili o ledanaiye, loti lutina-hatina li elepa

inabo ya nemo noku i betinogolowe, loto lo oloto molaiye. <sup>5</sup>Feto lo oloto molaito, Yudia ebau muki numudoti-numudoti wenina ato, ido Yelusalemu numudoti wenina muki emodoka loti, nosámibo monatina lo oloto molato, Yodani no nabau ya noku i betimo wiye.

<sup>6</sup>Ido Yoni ulalo owo ya safu-kameli opalagunu lifefe labo ya ito, ido hebela ya bulumakau etuwagunu lifefe labo ya hofalalo ya hebe ito, ido wela-idafa ya witugi ido hofuku suwau fimona nowala yagi no-no aibo ne. <sup>7</sup>Ido feto loto lo oloto molaibo, We ma aliga anaibo ya nemo li fulo nedoto wenaba ona neboma nenako, nemo efo ya hinalo idafala li fulo edanobo ya fefe ladámanogolaiye. <sup>8</sup>Nemo ya nogunu noku i betiyofa, ido wewa ya Weuna Felegunu ya noku i betinogolaiye, loto lo oloto molo ne.

#### **Yonikafo Yesu noku i edaibo ha**

*(Mt 3:13-17; Lu 3:21-22)*

<sup>9</sup>Ena aya hamenalo ya Yesu Galili ebau Nasalete numudokati loto Yodani no nabau ya Yonikafo noku i edaiye. <sup>10</sup>Noku i edaito, ayalo nokuti yoto wa edaima okuluma godito Weuna ya nama mulu yaidana oto lumuto emodo fito, <sup>11</sup>ido okulumauti nola makafo libo, Hemo ya Hipane lune-hane homobo we minanibo ya dowá ona wa hedowe, loto liye.

#### **Satanikafo Yesu hepa molo edaibo ha**

*(Mt 4:1-11; Lu 4:1-13)*

<sup>12</sup>Ido ayalo ya Weunakafo Yesu ya hafali mikau ilifito wiye. <sup>13</sup>Uto, yalo fo hamena foti (40) ya unoto sinoito neto, Satanikafo hepa molo edomo wito, liye-hafa yagi neto, ido enisole yasi ana li faka lo edae.

#### **Galili mikalo ya Yesu ononala apito libo ha**

*(Mt 4:12-17; Lu 4:14-15)*

<sup>14</sup>Ena Yoni ya nala numugu fulo edotato, Yesu ya Galili mikalo loto Goti hala ukuwa dowá lo oloto molomo uto <sup>15</sup>ya feto libo, Hamena molaibo ya moda lo fedito, Goti we hudite weninala hiyaba o ledanaibo hamena ya moda alili ainako, yagunu lutina-hatina li elepa iti hawa ukuwa dowá ya holi hikito muilo, loto lobimo wiye.

#### **Yesukafo we fo (4) sutina fito ege uwabo ha**

*(Mt 4:18-22; Lu 5:1-11)*

<sup>16</sup>Ena Yesu ya Galili momeno anawalo monimo uto wa edaibo ya Saimonite unalafo Adulute laefa li-li aibo we minaibo yagunu noku ya laefa li-li abo owo ya fulo minaibo ya wa betito <sup>17</sup>feto lobibo, Hemotina nege molaliyo. Nege loti ya laefa li-li aibo ononatina yaidana oti wenina li-li anaibo we ya buli betinogolowe, loto lobito <sup>18</sup>aloko laefa owotinama fulitoti ya ege moloti uwaiye.

<sup>19</sup>Ido yaloti monimo uto Sebedi hipala Yemusite Yonite ya sipiku laefa li-li abo owotina lifefe lo minaibo ya wa betito, <sup>20</sup>aloko sutina fito, loitiwa ya metinafo ido hefana onona liyabo we sipiku minabo ya fulo betiti Yesu ege uwaiye.

**Yesukafo Satani himiwela ma li fulo edaibo ha**

*(Lu 4:31-37)*

<sup>21</sup>Ena Kapeneyamu numudo uwato Sabati folilo fedito Yesu mono numugu yoto api itibiye. <sup>22</sup>Api itibibo ya lo molaibo ha api itibiyabo we yaidana oto api itibiyámoto, ha mono hula yawalakafo api itibinako, ya holiti elegiyae.

<sup>23</sup>Ayalo mono numunatinau we ma Satani himiwela mino edaibo we yakafo hai moloto feto libo, <sup>24</sup>Aiyo, Nasalete numudoti we Yesuwo, neidafa-neidafa fe ledanogolo ane? Li hopa o ledanogolo abe? Hemo ya wa hedofefe loto Gotidokati Fele we ya minane, loto ha naba loto liye. <sup>25</sup>Feto lito, ya Yesukafo lo fuko edoto lomuibo, Hemo ha hedámoto wewa fulo edoto yoto uwo, lomuito <sup>26</sup>Satani himiwelakafo wewa li imu-damu edoto lula-halauti feka loto hai naba moloto wiye. <sup>27</sup>Wito, ido wenina muki wetina lauwa opaito ya loyolalo-melo oti feto labo, Aiyo, ya nena idafa ne? Ha mono hofawa ya yawalakafo api lilibiye. Ido yako ya minámiye. Satani himiwela ya ha lobito welalo hololae, loti lae. <sup>28</sup>Feto lato, ido Galili mikau muki ya hawa ukuwa ya upatoto wibo ne.

**Yesukafo Pita ola-kilofo li dowo lo edaibo ha**

*(Mt 8:14-15; Lu 4:38-39)*

<sup>29</sup>Yesugi ege-ege moniyabo wegi mono numuguti u feka uti, ayalo Yemusile Yonilegi maina uti, Saimonite, Adulute numunatinau yowato, <sup>30</sup>Saimoni ola-kilofo idafa i hilito ula hala-kala lito, folomolo ya uno nebo ha ya Yesu lomuwa. <sup>31</sup>Lomuwato, emo nedo uto analo lito li faka lito ula hala-kala liboma ya fulo edaito sinoito wetina-idafa apito hofu hi betiye.

**Yesukafo wenina idafa i hiliyabo ya li faka lo betibo ha**

*(Mt 8:16-17; Lu 4:40-41)*

<sup>32</sup>Ena lunagama fo sapi hulito ya idafa i hiliyabo wenina ido Satani himiwela lutina-hatinau mino betiyabo wenina ya idipiti Yesudoka ae. <sup>33</sup>Loti, numuna meya naba wenina muki minabo numuna hanu welalo mau minato, <sup>34</sup>Yesukafo wenina idafa eito-eito hiliyabo li faka lo betito Satani himiwela abi ya wenina lutina-hatinau yauti li fulo betifa, wa edofefe lanako, Ha hedámilo, lobiye.

**Yesukafo Galili mikalo hala ukuwa lo oloto molaibo ha**

*(Lu 4:42-44)*

<sup>35</sup>Ena leda luwaila midipu igu ya Yesu sinoito numudoti lumuto wenina minámabo eba yalo uto Goti lomu ne. <sup>36</sup>Lomu neto, Saimonigi maina

minabo weninagi uti moni witala oti, <sup>37</sup>wa edoti feto lomuwo, Wenina muki ya moni witaka minae, loti lomuwo. <sup>38</sup>Lomuwo, Yesu liwila oto lobibo, Eba maleka numuna meya selo-selo nedo uto yalo minabo wenina yagi lo oloto binae, loto ya owe. Yagunu uwokelo, loto lobiye. <sup>39</sup>Feto lobito, Galili mika negu-negu ya uto mono numunatinau lo oloto bito, Satani himiwela li fulo betimo wiye.

**Yesukafo okola hilibo we ma ya li faka lo edaibo**

*(Mt 8:1-4; Lu 5:12-16)*

<sup>40</sup>Ena okola hilibo we ma Yesu nedo loto hina obula fito wako lo edoto lomuwo, Wenabao, hemokafo feto feyanowe, loto holinanibo ya okola hiliyobo ya holuto nedo, loto lagetoto une ya moda holutanaiye, loto lomuiye. <sup>41</sup>Lomuito, Yesukafo milumala holito ana sino loto wewa ulalo li minoto lomuwo, Feto feyanowe. Okola hiliyanibo holuto, lito, <sup>42</sup>ayalo okola hilibo ya fulo edaito ula moda holutiye. <sup>43</sup>Yesukafo ayalo ilifito auba ito lo fuko muibo, <sup>44</sup>Idafa fetoto fe hedobo ha ya wenina lobiyámo. Uto sokila hi muibo we ya uka ilibiyageto, wa hedageto ena Mosesekafo ha lo molaiboidana oto idafa muwageto wenina muki yasi okola hiliyaniboma yagunu holutane, loti holinigi, loto lomuiye. <sup>45</sup>Feto lomuiya, ido uto idafawa yagunu apito wenina muki lo bi-bi aiye. Yagunu Yesu hofa numuna meya ya wenina nomudinalo aguwámoto wenina minámabo ebalo yako nefa, ido wenina eba malekati-malekati emodoka lo-lo ae.

**Yesukafo hina hebilisitoko nebo we ma li faka lo edaibo ha**

*(Mt 9:1-8; Lu 5:17-26)*

**2** <sup>1</sup>Hamena ma li fulitoto Yesu hofa Kapeneyamu numudoka liwila oto aito wenina muki liwila oto aibo hawa ya holiti, <sup>2</sup>wenina abi loti mau minato, eba hiki lotaibo ya hanudoti yagi faito fulitoto wenina ma minanabo eba ma minámoto ya emokafo hala ukuwa ya lobi ne. <sup>3</sup>Lobi neto, we fo (4) yasi ana hina hebilisito nebo we ma ilimiti emo nedo afa, <sup>4</sup>wenina mau naba faitabo yagunu Yesu nedo ya ilimiti unabo ogofuwámoto, numuna mulalo yoti Yesu nedo mananalo ya menefa li fuloti wewama hunuwalo uno nedo fulato numugu lumiye. <sup>5</sup>Numugu lumito, Yesukafo holi hikito muwabo monatina ya wa betito ana hina hebilisito nebo we ya fetoto lomuwo, Hipane, lifimaka moda hilili otaiye, loto lomuiye.

<sup>6</sup>Fetoto lomuito, lo molaibo ha api itibiyabo we malekama yalo amedoti minoti fetoto loti hatina kiyabo, <sup>7</sup>Aiyo, hawa ya nedafaiye liye? Goti hamana ya hiye. Lifima hilili o-o aibo we ya Goti eimolakoma ne, loti hatina loiti-loiti ki minae. <sup>8</sup>Ayalo ya fetoto lutina-hatinau ya hatina loiti-loiti ki minabo ya Yesukafo holito fetoto loto lobibo, Hemotina ya idafawa

yagunu nedafaito hatina loiti-loiti kiyae? <sup>9</sup>Ido hebilisito nebo we, Lifimaka ya hilili otaibo ne, loto lomunobo ya hemotina hulawa ya wa edámanako, sugi lifemo, ido ona liye, loti holiyámanigilae. Ido, Agakalo yati sinoito, hunuka lito uwo, loto lomuwo to hulawa wa edananako, ya sugi lifemo, ido ona liye, loti holinigilae. <sup>10</sup>Nemo We Hula ya mikalo me ya ya lifima hilili anobo auba ya moda mino nedaibo ne, loti wanigilae, loto ya hebilisito nebo wema fetu lomuibo, <sup>11</sup>Sinoito, hunuka lito, liwila oto numunakaloka uwo, loto lohomowe, loto lomuiye. <sup>12</sup>Fetu lomuito, wewama sinoito hunula lito nomudinalo feka wito wenina muki wati elegiti Goti ebola loti fetu labo, Idafa yaidana oto homu wagámonima ne, loti lae.

**Lifai nege molo, loto lomuibo**

*(Mt 9:9-13; Lu 5:27-32)*

<sup>13</sup>Ena Yesu hofa feka uto ya momeno anawaleka wito wenina muki mau minabo ya emodoka ato api itibi ne. <sup>14</sup>Api itibito, monito Alifiusi hipala Lifai ya hefana takisi li-li abo eballo amedoto nebo ya wa edoto nege ano, lito sinoito ege wiye.

<sup>15</sup>Yesu Lifai numunalau wela-idafa no neto wenina abi lokati ege molanako, hefana takisi li-li abo weninagi ido lifimatina nebo wenina yagi emo ege-ege moniyabo wegí maina wetina-idafa no minae. <sup>16</sup>Ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi wenina lifimatina nebo wegí, ido hefana takisi li-li abo weninagi maina wela-idafa no nebo ya wa edoti ege-ege moniyabo we fetu loti loga o betiyabo, Igaidana oto ya yo-hola wenina hefanatina takisi li-li abo weninagi, ido lifimatina nebo we yagi maina wela-idafa no ne? loti loga o betiyae. <sup>17</sup>Loga o betiyato, Yesukafo hawa labo ya holito fetu libo, Idafa i hiliyámabo wenina ya lusa numugu ya aguwámae. E'e, idafa ona i hiliyabo wenina yako ya lusa numugu ya u-u ae. Nemo obo ya wenina mona fefe liboko molabo wenina ya sutina finowe, loto ámowe. E'e, lifimatina nebo wenina ya sutina finowe, loto obo ne, loto lobiye.

**Yesukafo wetina-idafa moi iyabo mona api itibibo ha**

*(Mt 9:14-17; Lu 5:33-39)*

<sup>18</sup>Ena hamena malo Yoni ege molabo weninalagi, ido Falisi wegí ya wetina-idafa moi iti námato, wenina malekama Yesudoka loti loga o edabo, Yoni ege molabo wegí, ido Falisi wegí wetina-idafa moi iyato ido hemo hege moniyabo we ya igaidana oti wetina-idafa moi iyámae? loti loga o edae. <sup>19</sup>Loga o edato, Yesu ya liwila oto lobibo, We ma wena linaibo we ya yolawe-motagi minanaibo hamenalo ya igaidana oti wetina-idafa moi iti minanae? Emogi ya maina minanaibo hamenalo ya ake iti wetina-idafa moi iti ogofuwámanae. <sup>20</sup>Moi iti ogofuwámafa, aliga



emodokati wewa ya ipoti linabo hamena yalo ya wetina-idafa moi inabo ne, loto lobiye.

<sup>21</sup>Ido wase ito ha ma fetu lobibo, We makafo ulalo owo lila ma li hifinowe, loto hofawa fekalito lilalo moloto hifinaibo we ma minámiye. E'e, fetu feyanaibo ya idafawa noku inaibo hamenalo ya lilagi hofawagi ya u mako aguwámoto hofawa yakafo auba ito lila ya li hopaito fekalinaibo ne.

<sup>22</sup>Ido we makafo no waini hofawa ya lipi oto safu-meme etuwa lilau yau lekiyámanaibo ne. E'e, no waini hofawa yakafo safu-meme etuwa lila ya fokiyageto ya no waini hofawa ya mikalo lekito u hopa uwageto ido safu-meme etuwa yagi fokito u hopa utanaiye, loto no waini hofawa ya safu-meme etuwa hofawau lekinaibo ne.

### Sabati folilo onona liyabo ha

*(Mt 12:1-8; Lu 6:1-5)*

<sup>23</sup>Ena Sabati foli malo ya Yesu suwa witi hifiyagu wito ege moniyabo we yagi uti ilawa ma apiti doliyae. <sup>24</sup>Fetu feyato, Falisi we masi wa betiti ya fetu loti lomuwabo, Walo. Sabati foliku ya fetu feyámilo, loto lo fukaibo ya nedafaito fetu feyae? loti loga o edato, <sup>25</sup>Yesu ha liwila oto lobibo, Defitigi maina moniyabo weninagi idafagunu holiti inagunu fuliti idafa feyabo ha ya mono lufuwau yau hemotina hitoti holámafe? <sup>26</sup>Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba Abiyata nebo hamenalo Defitikafo Goti numunalau yoto beleti lito naima ne. Aya beletiwá Goti nomunalo molo edabo ya wenina aifa wenina námanae, loto lo fukabo idafa ya Goti sokila hi muwabo we eimotina yako no-no abo beletiwá yama lito noto ido weninala maina minabo yagi bito naboma ne, loto lobiye.

<sup>27</sup>Ena ha ma onu ito lobibo, Gotikafo Sabati foli yagunu holito wenina ya li oloto pi betiyámiye. E'e, wenina yagunu holito Sabati foli ya molo betiye. <sup>28</sup>Feito nemo We Hula ya Sabati foli yagi yawala minowe, loto lobiye.

### Yesukafo we ma ana galidibo we ya li faka lo edaibo ha

*(Mt 12:9-14; Lu 6:6-11)*

**3** <sup>1</sup>Ena hamena ma Yesu hofa mono numugu yoito ya we ma ana galidibo ya ne. <sup>2</sup>Ido wenina malekamasi Yesu sigiya lomunune, loti ha ma moni wita omo uwabo ya Sabatiku yau wewa ya li faka lo edanaifemo, ido li faka lo edámanaiye? loti wenu wa minae. <sup>3</sup>Wenu wa minato, Yesukafo ana galidibo we ya fetu loto lomuibo, Hemo nomudinalo sinoi mino, loto lomuto, <sup>4</sup>ido muki fetu loto loga o betibo, Sabati foliku ya mona dowa molanubemo, ido mona nosámibo molanune? Ido wenina li nomudina wanubemo, ido li hopa o betinune? Hemotina

holiyabo ya nena mona ya u fefe liye? loto loga o betito ya ha hedámae. <sup>5</sup>Ha hedámato, Yesu ya lula hala-kala lito wenu li hona oto wa betibo ya lutina-hatina gedinako, hena naba holito wewa fetu lomuiabo, Aga sinolo, lito ana sino lito hofa dowá ya liye. <sup>6</sup>Ana dowá lito, Falisi we feka uti Heloti ege molabo weninagi Yesu ya hofu fulinune, loti ha lo fukoti uti apiti hudala hiyae.

**Yesukafo idafa i hiliyabo wenina li faka lo betibo ha**  
(Lu 6:17-19)

<sup>7</sup>Ido Yesugi ege-ege moniyabo wegi yalo fulitoti momeno anawalo uwato, wenina mau naba Galilikati loti ya ege uwae. <sup>8</sup>Ege uwabo weninawa ya idafa muki feyaibo ha ya holititi malekama ya Yudiakati ato, ido malekama ya Yelusalemukati ato, ido malekama ya Idumea ebalokati ato, ido malekama ya Yodani no naba wela filigalekati ato, ido malekama ya Taiya numudo, ido Saidoni numudo eba selo nedo-nedo yaloti ae. <sup>9</sup>Feiti loti mau naba-naba minanako, Yesukafo ege moniyabo we ya lobibo, Wenina muki yasi mi i nedotanae, loto sipi hefola ya lifefe lo nedalo, loto lobiye. <sup>10</sup>Fetu lobibo homu wenina abi loti ya li faka lo betinako, yagunu onesa idafa hiliyabo wenina muki ya ulalo linune, loti selo selo loti itifu-natifu ae. <sup>11</sup>Fetu feyato, ido Satani himiwela mino betiyabo wenina yasi wa edoti ya hinalo hidina obula fiti hai moloti fetu labo, Hemo ya Goti Hipala minane, loti lafa, <sup>12</sup>emokafo wa edofefe labo yagunu auba ito lo fuko bibo, Nemo ya li oloto pi binune, loti lobiyámilo, loto lobiye.

**Yesukafo aposolo we ya weuna fi betibo ha**  
(Mt 10:1-4; Lu 6:12-16)

<sup>13</sup>Ena Yesukafo obulalo yoto aposolo onona linae, loto holibo we ya alo, lobito emodoka ato, <sup>14-15</sup>we tuwelu (12) ya nemogi maina minoti, hane ukune dowá lo oloto molanae, loto idipito weneloti Satani himiwela li fulo betiti idipi molanae, loto weuna fi betiye. <sup>16</sup>Wewa tuwelu (12) ya hulitina feito ne: Saimoni, huliya hofawa Pita ne, loto molaiye. <sup>17</sup>Ido Sebedi hipala Yemusite Yonite, hulitina hofawa Bowanegese ne, loto molaibo huliya monawa ya ho halake libo yaidana oti minaiye, loto molaiye. <sup>18</sup>Ido Adulu, Filipi, Batolomiu, Matiu, Tomasi, Alifiusi hipala Yemusi, Tadiusi, Saimoni ya huliya ma Seloti, <sup>19</sup>ido Yudasi Isikaliyoti Yesu uwolafo adinalo molaibo we ya ne.

**Yesu ya Belesebuligi maina onona liye, loti labo ha**  
(Mt 12:24-32; Lu 11:14-23, 12:10)

<sup>20</sup>Ena Yesu ya numugu yoito wenina hofa mau naba minanako, Yesugi ege moniyabo wegi wetina-idafa nanabo hamena ya minámiye. <sup>21</sup>Ido

hawa weninala yasi holiti, Hala-manana ya u hopa wibo yagunu ilimito unune, loti emo nedoka ae.

<sup>22</sup>Feto feyato, ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we Yelusalemukati emotina yasi feto labo, Satani himiwela wenabatina Belesebuli ya Yesu mino edaiye. Mino edaito emo ya Satani himiwela wenabatina aubala yakafo Satani himiwela wenina lutina-hatinau nebo ya li fulo betito idipi molaiye, loti lae.

<sup>23</sup>Yagunu Yesukafo, Alo, lobito wase ito ha feto loto lobibo, Igaidana oto Satanikafo Satani li fulo edoto ilifi molanaibo ne? <sup>24</sup>Mako wenina eimotina foki filiga-filiga oti fina finabo ya auba i minámanigilae. <sup>25</sup>Ido numuna meya mako yautife, ido yufa mako yauti, eimotina foki filiga-filiga oti, fina finabo ya auba i minámanigilae. <sup>26</sup>Ido Satani weninala eimotina foki filiga-filiga anabo ya Satani auba i minámito hiyaba o betibo hamenala ya hulanogolaiye.

<sup>27</sup>Feito we makafo auba ibo we ma numunalau ya fukoto yoto huwamenala linowe, lanaibo ya homu uto auba ibo we ya nala i edanaibo yako ya huwamenala muki ugele linogolaiye.

<sup>28</sup>Ha ona lobiyowe. Wenina lifimatina mona-mona muki ido wenina hamadina hiyabo hatina lifimatina hilili o betinogolaifa, <sup>29</sup>makafo Weuna Fele hamana hinaibo ya lifimala hilili o edámanogolaiye. Aya lifimawa ya minomo yonogolaiye, loto ya lobiye. <sup>30</sup>Lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi Satani himiwela lula-halau ne, loti labo yagunu Yesukafo hawa ya lobiye.

#### **Yesu olafo ido unalafo-mota abo ha**

*(Mt 12:46-50; Lu 8:19-21)*

<sup>31</sup>Ena Yesu olafo unalafo-mota lo fedoti feka sinoi minoti emo nedo, Ano, loti ha fulato, <sup>32</sup>wenina mau naba li hona o edoti amedoti minabo wenina yasi feto lomuwbabo, Okafogi unakafo-motagi ha lohumunigili feka loti minae, lato <sup>33</sup>Yesukafo liwila oto lobibo, Onefo unanefo-mota ya hema ya minae? loto loga o betiye. <sup>34</sup>Loga o betito, li hona oti amedoti minabo wenina wa betito feto libo, Meu ya onefo unanefo-mota ya minae. <sup>35</sup>Ido masi okulumau Menefo hala dowa kibo mona meyalo molo-molo abo ya onefo unanefo nemonane-mota ya minae, loto lobiye.

#### **We makafo yufa idafa itili aibo ha**

*(Mt 13:1-9; Lu 8:4-8)*

**4** <sup>1</sup>Ena hamena ma, Yesukafo hofa momeno anawalo ha mono api itibito, wenina abi loti lo fedoti li nuba oti li hona o edabo, yagunu sipi mau yoto amedoto neto, wenina muki momeno anawa sesepalo ya minomo uwae. <sup>2</sup>Minomo uwato, emokafo idafa-adafa muki wase ito ha loto api itibito feto libo, <sup>3</sup>Holilo. We makafo yufa idafa itili anowe,

loto migu uto <sup>4</sup> itili aito yufa idafa ma hanudo limo ibo ya nama yasi loti no hulae. <sup>5</sup> Ido yufa idafa ma hefana mulalo nedo limo ibo ya mika hefola neboma nenako, aloko fou lifa, <sup>6</sup> fo lido ya megunito lufawa naba mináminako, opaito fuliye. <sup>7</sup> Ido yufa idafa hasuwala aibo idafa yoigu limo ito, ya hasuwala aibo idafa yakafu yoto li fitoto hofu fulinako, hulawa iyámiye. <sup>8</sup> Ido yufa idafa ma mika dowu negu limo ibo ya fokito yoto ilawa ibo ya tetife (30), ido sikisitife (60), ido wani hadeti (100) ya oloto pi biye. <sup>9</sup> Hemotina hatina nebo wenina ya hawa ya holi fefe loti holilo, loto lobiye.

**Yesukafo wase ito ha libo monala li oloto pibo ha**

*(Mt 13:10-17; Lu 8:9-10)*

<sup>10</sup> Aliga ya Yesu eimolako neto, ege moniyabo we tuwelu (12) yagi ido maina mino-mino abo weninagi yasi wase ito ha libo yagunu loga o edato, <sup>11</sup> emokafo fetu lobibo, Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ha faluku oto nebo ya hemotina moda li oloto pi bitaiye. Fetu feyaifa, ido feka minabo wenina ya idafa-adafa muki ha wase itoko lobiyoue. <sup>12</sup> Yagunu fetu loto libo,

Wa-wa o minafa, idafa wafefe loti wagámanigilae. Ido holi-holi o minafa, ha holifefe loti holiyámanigilae. Fetu feyámabo neko, lutina-hatina li elepa iyato lifimatina hilili o betiyadi ne, loto ha mono lufuwau (Ais 6:9-10) ya nebo ne. Yagunu wase ito ha lobi-lobi owe, loto lobiye.

**Wase ibo ha monala**

*(Mt 13:18-23; Lu 8:11-15)*

<sup>13</sup> Ena Yesukafo fetu loto lobibo, Wase ito hawa lobo ya holifefe loti holámafe? Ha muki wase ito lanobo, ya igaidana oti holifefe loti holinabo ne? <sup>14</sup> Yufa idafa itili aibo we ya Goti hala ya itili aibo ya ne.

<sup>15</sup> Ido wenina ma ya yufa idafa ma hanudo limo ibo yaidana oti minae. Weninawa Goti hala ya holiyafa, ayalo Satanikafo loto ya Goti hala lutina-hatinau hifibo yama li fulitaiye.

<sup>16</sup> Ido malekama ya yufa idafa ma hefana mulalo limo ibo yaidana oti minae. Weninawa Goti hala holiti ayalo ake naba iyafa, <sup>17</sup> ido lufawatina mináminako, yagunu hamena foumako holi hikito mu minato, ya Goti hala holi hikito muwabo yagunu wenina masi hasuwala fi betiyabo yagunu hena naba-naba emodoka lo fedanaibo hamenalo ya Goti hala ya fulitoti u hopa uuae.

<sup>18</sup> Ido malekama ya yufa idafa ma hasuwala idafa yoigu yau limo ibo yaidana oti minabo Goti hala holiyafa, <sup>19</sup> ido me ya mikaleka hena holiyabo idafa-adafa yagi, ido idafa wa nabo idafa-adafa hote inaibo idafagi, ido idafa-adafa magunu lutina-hatinau holiyabo idafa yamo lo fedoto Goti hala ya litainako, hulawa ámibo ne.

<sup>20</sup>Ido malekama yufa ma limo mika dowa negu ibo yaidana oti minabo ya Goti hala holiti holi hikito muwato, emodoka hulawa tetife (30), ido sikisitife (60) ido wani hadetife (100) ya oloto pi bi nebo ne, loto ya lobiye.

**Masi lamu hiti liti masa lulau molámanabo ha**  
(Lu 8:16-18)

<sup>21</sup>Ido ha ma fetoto loto lobibo, Hemotina ya lamu hiti liti masa lulau yau molanabo nefemo, ido folomo feumau yau molanabo nefe? E'e, feti molámoti, lamu molo-molo abo ebaloyalo ya molanabo ne. <sup>22</sup>Yagunu holilo. Homu idafa ma holifefe loti holiyámabo idafa ya aliga holifefe loti holinabo ne. Feito idafa-adafa muki onesa faluku oto nebo ya aliga li oloto pi betinaibo ne. <sup>23</sup>Ido hatina nebo wenina yasi hawa ya holifefe loti holilo.

**Yufa idafa fou loto yoto nebo wase ibo hala**

<sup>24</sup>Hemotina ya ha holinabo ya wati holilo. Ido bi-bi abo monatina yaidana oto liwila oto bito, ido mulalo-mulalo oto binaibo ne. <sup>25</sup>Ido idafa wa nabo wenina ya aliga magi onu ito binaibo ne. Ido idafa wa námabo wenina ya idafa hefolako wa naboma ya emodokati ipo anaiye, loto lobiye.

<sup>26</sup>Ido ha ma onu ito fetoto lobibo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo monala ya feito ne: We ma ya yufa idafa mikalo itili aibo we <sup>27</sup>ya ho libo, ido lubu ibo, unoto sinoito oto nebo hamenalo, ya yufa idafa fou loto yoto nefa, mona ya holifefe loto holiyámiye. <sup>28</sup>Mika eimolakafo ya yufa idafa li auba i edaito, homu aila oloto pito, aliga huwawa oloto pito, ya hilitoto, aliga hulawa iye. <sup>29</sup>Hulawa ito, doliti li nuba anabo hamenawalo ya hulawa ya doli-doli aiye, loto lobiye.

**Holipa ilawalo ya wase ibo ha**  
(Mt 13:31-32; Lu 13:18-19)

<sup>30</sup>Ena Yesukafo fetoto loto loga o betibo, Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya nena idafa yaidana oto ne, loto lanune? Ido nena idafalo limo moloto wase ito lanune? <sup>31</sup>Holipa ilawa ya hefola efoma yaidana oto ne. Holipa ilawa hefola efo yakafa yufa idafa muki mikau hifiyabo hefo-itala ya li fulo edaiye. <sup>32</sup>Fetoto feyaibo holipa yufa ya hifiyato, fou loto yá holipa naba yoto migu idafa muki li fulo edaito, nama-afa okulumalo moniyabo ya loti akawalo amena molaigu ya mino-mino aboma ne, loto lobiye.

**Yesukafo wase ito ha libo ha**  
(Mt 13:34-35)

<sup>33</sup>Feito Yesukafo Goti hala api itibiyoto holinae, loto wase ibo ha yaidana oto mona-mona ha api itibiye. <sup>34</sup>Api itibibo ha ya fefe loto lo

oloto pito lobiyámoto, hepa hako lobifa, ido ege-ege moniyabo wegi emogi mako minado yalo wase ibo ha monawa muki ya lobiye.

**Asi yagi ido no halafu ibo yagi ya Yesu welalo hololibo ha**  
(Mt 8:23-27; Lu 8:22-25)

<sup>35</sup>Hamena yalo ya lunaga fo sapito Yesukafo ege-ege moniyabo we feto lobibo, Momeno anawa filiga yolaleka uwokelo, loto lobito, <sup>36</sup>wenina muki nuba oti minabo wenina ya fulo betiti Yesu sipi hefolau neto ya ilimiti sipi magi maina uwae. <sup>37</sup>Uwato, asi naba-naba loto ya nokafo sipi li yoima ito ya sipikuma no lulau lumunowe, loto feyaito, <sup>38</sup>Yesu sipi meyalo ya lagalo uwo neto, ege-ege moniyabo we loti ilimikuti feto lomuwo, Api lilibyanibo we, leimo onesa ya no lulau lumuto fulinogolo onibo ya haka ki lomámabe? lato, <sup>39</sup>emo ya sinoito ya asi naba-naba aibo ya hanu muito ido no halafu ya, You lo mino. Holoto mino, lomuito asi fu-fu ladámoto no halafu momoga ámoto you loto ne. <sup>40</sup>You loto neto, emokafo ege-ege moniyabo we feto loto loga o betibo, Hemotina nedafaito holi holiyae? Holi hikito nomámafe? loto loga o betito, <sup>41</sup>holi naba-naba holiti eimotinau feto loti loyolalo-melo abo, Aiyo, we ya igaidana we neto, asi yagi ido no yagi ha lido ya hololiye? loti lae.

**Yesukafo Satani himiwela we ma mino edabo ya idipibo ha**  
(Mt 8:28-34; Lu 8:26-39)

**5** <sup>1</sup>Yesugi ege-ege moniyabo wegi no momenno wela filiga yoilaleka Gelasa wenina mikatinalo ya uwato, <sup>2</sup>Yesu sipikuti mikalo lumito we ma Satani himiwela mino edaibo we ya hefana lulau hono auba molabo ebauti aibo ya hatula aiye. <sup>3</sup>Wenina ya aya wewa hono molabo eballo unoto sinoito nebo we ya nala i edanune, loti afa, ogofuwámae. Ido nala auba ibo ainigunu lifefe labo yagunu nala i edanune, loti feyabo yagi ogofuwámae. <sup>4</sup>Homu hamena abi loti aini nalagunu analo-hinalo i edafa, emokafo analo aini nala ika oto fuloto ya ido hinalo aini nala fukoto fulitainako, ya auba ito li yoima edanaibo we ma ya minámiye. <sup>5</sup>E'e, wewa yakafo foliligi lubukagi hono molabo ebalogi obulalogi ya hai naba moloto eimola ula-falau ya hefanagunu fuko-nako o-o aiye.

<sup>6</sup>Wewa ya faigakati Yesu wa edototo emodoka oluloto lo fedoto nomunallo hina obula fito, <sup>7-8</sup>Yesukafo fetu libo, Satani himiwela nosámabo hemotina we ya lula-halau ya fulitoti wilo, loto libo yagunu wewama hai naba-naba moloto fetu libo, Yesuwo, Goti akaisa nebo we wenaba Hipala, nena-idafa fe nedanogolo nemodoka ane? Une ogofu li nomámanowe, loto Goti huliya loto ha lanibo ya li onae, loto lonomo, loto lomuiye. <sup>9</sup>Lomuito, Yesukafo, Hulika lo, loto lomuito lula-halau yau Satani himiwela muki yoti minanako, yagunu huline Lisiyoni ne, loto lomuiye. <sup>10</sup>Lomuto, Ya eba mauka li fulo betiyámo, loto wako lo edomo wiye.

<sup>11</sup>Ido obulalo selo yaleka yalo safu mau naba noti minabo yagunu <sup>12</sup>ya Satani himiwela yasi lomuwabo, Lilifi molageto ya safu lutinau yonogolobao? loti wako lo edato, <sup>13</sup>O, lito Satani himiwela ya wewa lula-halau ya fulititi safu lutina-hatinau yowato, safu mau naba tu tauseni (2,000) yaidana oti minabo ya holi lumuti lowau hotinalokati oluloti momenoku yau no noti moda fuliyae.

<sup>14</sup>Fuliyato, ya safu hiyaba abo we ya wati holi oluloti uti wenina numuna meya nabaugi ido migu minabo wenina yagi hawa lobiyato, wenina masi idafawa wa edanune, loti oti <sup>15</sup>Yesu nedo loti homu Satani himiwela lula-halau mino edabo wewa ya onesa ulalo owo holoito hala-manana fefe loto neto minoto ya Yesu hinalo amedoto nebo we ya wa edoti ya holi biye. <sup>16</sup>Ido idafawa holiti wati abo wenina yasi Satani himiwela mino edabo we hala yagi ido safu hatina yagi lobiyae. <sup>17</sup>Lobiyato, wenina ya Yesu auba iti feto lomuwabo, Lemo ebate fulitoto uwo, loti wako lo edae.

<sup>18</sup>Wako lo edato, sipiku yoi neto wema homu Satani himiwela mino edabo we ya Nemote unoifao? loto wako loto lomuiifa, <sup>19</sup>emokafo, E'e, hemo numunakaloka uwo. Uwageto, Wenabakafo milumaka holito ya idafa-adafa muki lifefe lo hedaibo ya weninaka lobiyato, loto lomuiye. <sup>20</sup>Feto lomuito, wewa Dekapolisi eba yalo uto Yesukafo idafa-adafa muki o edaibo ha ya lo bi-bi omo wito wenina muki hatina abi kiyae.

### **Hiyaba we oluwa fulito li sinoi edaibo ha**

*(Mt 9:18-26; Lu 8:40-56)*

<sup>21</sup>Ena Yesu sipiku momenono wela filiga liwila oto uto anawalo neto, wenina mau naba ya li hona o edo minae. <sup>22</sup>Feto minato, mono numuna hiyaba we wenaba ma huliya Yailusi yalo loto Yesu wa edoto, hinalo hina obula fito feto loto wako lomuiibo, <sup>23</sup>Olune hefola moda fulinogolainako, yagunu li faka lo edageto ya nomuna hofawa minanaiye, loto emodoka loto aga ya ulalo ya molo, loto wako liye. <sup>24</sup>Wako lito, Yesute maina uwaiye.

Uwaito, wenina mau naba yasi li lulau edoti uwato, <sup>25</sup>yalo wena ma nebo ya lunula leki-leki aibo melege tuwelulo (12) yalo idafawa i hiliye. <sup>26</sup>Idafawa i hilito, lusa we abi loti minadoka wito li faka lo edanune, lato hefana meina fimo wifa, ula ogofu muti idafawa i hilibo ya faka lo edamoto idafa i hilibo ya u naba wito, hefanala muki ya moda huliye. <sup>27</sup>Ido wenawa ya Yesu monala labo ha ya holito egeka loto ulalo owo ya liye. <sup>28</sup>Libo ya aifa ulalo owo linobo ya faka lanogolowe, loto hala kinako, ulalo owo ya liye. <sup>29</sup>Lito, ayalo ya ulau idafa hilibo hulito, ulafalau holibo ya faka liye. <sup>30</sup>Faka lito, ayalo Yesu aubala ma emodokati wibo ya holito wenina mau naba minagu ya elepa ito feto loto loga o betibo, Unelo owo ya hema liye? lito <sup>31</sup>ege moniyabo we yasi liwila oti

lomuwabo, Wenina mau naba yasi li lulau o hedabo ya wa betiyanibo ya nenako, igaidana oto nemo unelo ya hemakafo liye? loto lane? loti lomuwae. <sup>32</sup>Lomuwafa, Yesu ya hemakafo feyaiye? loto hala kito wenu li hona oto wa beti ne. <sup>33</sup>Wa beti neto, wenawa ulalo idafa fedo muibo ya holito emodoka loto hinalo hina obula fito holi holito ula ololo loto, hawa monawa ya lo oloto moloto lomuito, <sup>34</sup>Yesukafo lomuibo, Olune, hemo holi hikitanibo yakafa li faka lo hedaiye. Hena holiyanidokati wina hedoto luka-haka you lagetoto uwo, loto lomuiye.

<sup>35</sup>Yesukafo fetoto lomu neto, ayalo ya mono numuna hiyaba we wenaba Yailusi numunalau yati ma loti ya fetoto loti lomuwabo, Oluwa moda fulitaiye. Yagunu api lilibibo we ya hosa fi umámanune, loti lomuwae. <sup>36</sup>Yesu hawa labo ya holi huloto mono numuna hiyaba we wenaba fetoto lomuibo, Haka loiti kiyámoto nemo holi hikito numutoko mino, loto lomuiye. <sup>37</sup>Fetoto lomuto, wenina muki nege ámilo, loto lobito Pitale, ido Yemusile unalafa Yonile yako idipito uto ya <sup>38</sup>mono numuna hiyaba wenaba numunalalo fedato, wenina momoga-amoga oti hai-hai moloti hufo-nama auba iti oti minabo ya wa betiye. <sup>39</sup>Wa betito, numugu yoto weninawa fetoto lobibo, Momoga naba oti hufo ámilo. Oluwa ya fuliyámoto aifa uwo unaiye, loto lobifa, <sup>40</sup>hiya o edae. Hiya o edato, muki idipi feka fulitoto oluwa olafo melafo ege moniyabo we maina abo we yagi idipito, olu ebalau ya yoto <sup>41</sup>analo lito fetoto lomuibo, Talita kumi, libo hawa monawa ya olu hefolao, sinoiyo, loto lohomowe, lito <sup>42</sup>ayalo ya oluwama sinoito moniye. (Aya oluwa ya olafo hedaidoti melegela tuwelu (12) ya ne.) Monito, ya wa edoti moda wetina lauwa opaito <sup>43</sup>Yesukafo fetoto lo fukaibo, Idafawa ya lobiyámilo, loto ido, Oluwela-idafa muilo. Nanaiye, loto lobiye.

### Nasalete minabo wenina Yesu hala holiyámabo ha

(Mt 13:53-58; Lu 4:16-30)

**6** <sup>1</sup>Ena Yesu ebawa ya fulitoto eimola numunala ebalalo ya ege moniyabo wegi maina uwae. <sup>2</sup>Maina uti, Sabati foliku mono numunatinau yoto apito lobibo ha wenina abi loti holiti wetina nowala opaito ya fetoto labo, We meya ya hala ya igalekati lito liye? Emo ya ha mananau nebo we hemakafo api ilibiye? Ido Goti aubala lilibibo idafawa li oloto pi lumibo auba ya igalekati liye? <sup>3</sup>Wewa yo-hola ya aifa numuna hu-hu aibo wema yae. Ido emo ya Malia hipala yae. Ido unalafomota Yemusikele, Yosefekele, Yudasikele, ido Saimonikele yama minabo yae. Ido emonala-mota muki ya lemogi maina ya minonibo yae, loti ya lutinahatinau holi nosámibo umae. <sup>4</sup>Fetoto feyafa, Yesukafo fetoto lobibo, Polofeti ma ya muki ebau ya huliya li faka lafa, ido eimola numuna meyalo ido eimola numunalau, ido weninala minagu, ya huliya li faka ladámanabo ne, loto lobiye. <sup>5</sup>Fetoto lobito, ido aya ebaloto Goti itibibo idafa



ya oloto pi binaibo ogofuwámoto, idafa hiliyabo wenina mako mako yako utinalo anagunu lito ya li faka lo betiye. <sup>6</sup>Ido holi hikito umámabo yagunu hala abi kiye.

**Yesukafo ege moniyabo we onona linabo ha lobibo**

*(Mt 10:5-15; Lu 9:1-6)*

<sup>7</sup>Ena Yesukafo numudo-numudo ya monito api itibi-itibi aiye. Ido ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya emodoka li nuba o betito, loiti loiti ononalalo apito idipi molanogolo ya homu Satani himiwela li fulo betiti idipi molanae, loto ya auba biye. <sup>8</sup>Auba bito fetoto loto lobibo, Hemotina hanudo unabo idafa-adafa liyámoti, holobo yako liti, ido beletife, ido owotinafe, ido hefana owotinafe yagi liyámoti aifa wilalo. <sup>9</sup>Ido hidinalo idafa holoinafa, ido utinalo owo loiti ya holoiyámilo. <sup>10</sup>Ido numugu yonagu yau yako unoti sinoiti oti minomo uti numuna meya malo unigilima ya hamenalo ya numunawa fulitalo. <sup>11</sup>Feti eba maleka u fedato houna i betiyámoti, ido ha lanabo ya holiyámatoma, numunawa ya fulitoti hidinalo huwopa kelaibo ya hululu iti fulitoti monatina holinae, loti fulo betilo, loto lobitoto ya idipi molaiye. <sup>12</sup>Idipi molaito, ya uti lutina-hatina li elepa iyalo, loti lo oloto moloti, <sup>13</sup>Satani himiwela abi loti li fulititi ya idafa hiliyabo wenina abi loti ya yá ilawa nowala wili betiti ya li faka lo betiye.

**Yoni noku i beti-beti aibo we hofato fulibo ha**

*(Mt 14:1-12; Lu 3:19-20, 9:7-9)*

<sup>14</sup>Ena Yesu fetoto feyaibo ha ya wenina muki holiyato, mikalo hiyaba we wehudi Heloti yagi hawa holiye. Holito, wenina malekamasi fetoto labo, Wewa Yesu ya Yoni noku i beti-beti aibo we ya ne. Emo yama fuliguti li sinoi edainako, mebe-mabawa ya li oloto pi-pi o ne, loti lo-lo ae. <sup>15</sup>Ido malekamasi ya fetoto labo, Wewa ya Elaiya ya ne, lato ido malekamasi fetoto labo, Emo ya polofeti aidena minabo yamaidana oto polofeti ma ya ne, loti feti lo-lo ae. <sup>16</sup>Hawa labo ya Helotikafo holito fetoto libo, Yoni nemo henobala fuko fulobo ya fuliguti li sinoi edaiye, loto ya liye.

<sup>17-20</sup>Fetoto libo ya homu Helotikafo unalafa Filipi olonafoto huliya Helotiyasi lito, ya Yonikafo fetoto lomuibo, Helotiyo, hemo unakafo olonafoto liyanibo ya lo molaibo ha ya fukane, loto lomu-lomu aiye. Fetoto lomuibo yagunu wena Helotiyasi sebala hala-kala lito, Yoni ya hofoto fulinowe, loto holifa, Heloti ya holibo, Yoni ya monala ya fefoto lototo fele we ne, loto holito holiya holito hiyaba dowo o edainako, Helotiyasikafo hofoto fuli edanaibo ogofuwámiye. Ogofuwámito, Heloti ya Yoni ha libo holito hala abi kibo nefa, ha libo holinowe, loto dowo loto holiye.

<sup>21</sup>Ena aliga hofoto fulinaibo hamena ma feito oloto piye. Heloti olafoto hedaibo hamenala ya oloto pito, wenina hiyabatina we wenaba yagi

himiwe hiyabatina we wenaba yagi ido Galili minabo wenina hiyabatina we wenaba yagi ato wetina-idafa hofo hito nae. <sup>22</sup>Wetina-idafa nato, wena Helotiyasi oluwa loto nomudinalo melege lito Helotigi emogi maina nabo weninagi ya dowa wa edato, mikalo wehudi yakafo oluwa fetu lomuibo, Hemo ya, idafa ma linowe, lananibo ya humunowe. <sup>23</sup>Ido, Ebaka filiga linowe, lananibo yagi moda humunowe, loto lo gedoto lo molo edaiye.

<sup>24</sup>Lo molo edaito, feka uto, Ya nena idafa lomunowe? loto olafo loga o edaito, liwila oto lomuibo, Yoni noku i beti-beti aibo we manana ya linowe, lomuwo, loto lomuiye. <sup>25</sup>Fetu lomuito, ayalo ya oluma oluloto mikalo wehudima nedo loto fetu lomuibo, Onesa Yoni noku i beti-beti aibo we atala ya lapelo nomo, liye. <sup>26</sup>Hawa lito, mikalo wehudikafo holito lula-halau hena naba-naba aifa, wetina-idafa emogi maina nabo wenina nomudinalo ya olu ha lo molo edobo nenako, yagunu ya oluwa hala ma li fulitámanowe, loto hala kito <sup>27</sup>ayalo himiwe fetu lomuibo, Yoni manana itano, loto ilifito ya uto nala numugu Yoni henobala fuko fuloto <sup>28</sup>atala ya lapelo moloto lito loto oluma muito ya lito olafo muiye.

<sup>29</sup>Ido Yoni ege-ege moniyabo we ya hawa holiti loti hono ula ya liti uti hale li edae.

**Yesukafo we faifu tauseni (5,000) ya wetina-idafa bibo ha**  
(*Mt 14:13-21; Lu 9:10-17; Yo 6:1-13*)

<sup>30</sup>Yesukafo aposolo homu idipi molaibo we ya liwila oti emodoka loti ya idafa-adafa fetu feyabo ido api itibiyabo ha muki ya lomuwa.

<sup>31</sup>Lomuwato, ya wenina muki uti loti anako, idafa nanabo hamena minámito, ya aposolo Yesukafo fetu lobibo, Leimoko wenina minámanabo ebalu uto foli minanune, lobiye. <sup>32</sup>Lobito, sipiku yoti eba hameto eimotinako uwae.

<sup>33</sup>Eba hameto uwado ya wenina muki wa betiti numunatina meyau yati muki mikalo oluloti uti homu u fedae. <sup>34</sup>Homu u fedato, Yesu sipikuti mikalo lumuto ya wenina mau naba minabo wa betito ya sipisipi hiyabatina we minámabo yamaida oti minanako, yagunu lula-halau miluma holi bito idafa-adafa muki api itibiye.

<sup>35</sup>Api itibi neto, lunaga fo sapinogolaito ege moniyabo we emodoka loti fetu lomuwabo, Eba hameto meu ya minogeto ya midipu inogolaiye. <sup>36</sup>Yagunu wenina ya numudo-numudo ya idipi fulageto wetina-idafa meina finae, loto idipi molo, lomuwa. <sup>37</sup>Fetu lomuwato, hemotina yasi wetina-idafa ma bilo, loto lobito liwila oti lomuwabo, Aiyo, idafawa meina finubo ya meinala hefana denaliyasi tu hadeti (200) yaidana oto minanogolaiye. Lemote ya uti hefana naba fuloti beleti meina fi betiti loti bilo, loto labe? loti loga o edae. <sup>38</sup>Loga o edato, fetu lobibo, Beleti nenaki li minae? Uti walo, lobito uti li oloto pititi liwila oti loti fetu lomuwabo, Beleti faifu (5) ido laefa loiti li minone, loti lomuwa.

<sup>39</sup>Lomuwato, fetu lobibo, Wenina muki mau minabo ya we fiti suwa dowalo ya amedalo, loti lobilo, loto lobito, <sup>40</sup>ido wenina fifti-fifti (50) ya mau minabo ido malekama wenina wani hadeti wani hadeti (100) ya mau minabo ya suwalo amedoti minae. <sup>41</sup>Amedoti minato, Yesukafo beleti faifu (5) ya lito okulumalo wa faka loto, dowae, lalowe, lototo ya lekoto ege-ege moniyabo we yasi hona moloti wenina mau naba ya binae, loto biye. Ido laefa loiti yagi hona molo bito <sup>42</sup>muki noti houmatina aito <sup>43</sup>ido ege moniyabo wewa ya luma nebo onuwa-fanawa minomo wibo ya haka oti, owo egepisa naba tuwelu (12) ya holiyato faitibo ne. <sup>44</sup>Ido wetina-idafa nabo wemoli ya faifu tauseni (5,000) ya minae.

**Yesukafo no mulalo hina lala ito monibo ha**  
(Mt 14:22-23; Yo 6:16-21)

<sup>45</sup>Ayalo Yesukafo ege moniyabo we ya fetu lobibo, Hemotina sipiku ya yoti Betesaida numudo homu moloti wilo, loto lobito wenina mau minabo ya idipi molaiye. <sup>46</sup>Idipi moloto fulu betito ya Goti lomunowe, loto obulalo yoiye. <sup>47</sup>Yoito, luwaila molanogolaito sipima mika fulu faiga ito u momeno lusa utaito, eimolako mikalo ya ne. <sup>48</sup>Minoto wa betibo ya asi naba ma hotinalokati loto li bubulito hosa fiti ika o minato, ya Yesu wa betiye. Wa betito, holomolomo yaleka ya no mulalo hinagunu lala ito monimo loto minado loto ya fulu betitoto unowe, loto hala kifa, <sup>49</sup>emotinasu Yesu no mulalo monibo ya wa edoti fetu holiyabo, Holofa ne, loti hatina kiti ya muki wa edoti holi naba-naba binako, <sup>50</sup>hai naba-naba molae. Hai naba-naba molato, ayalo ya fetu lobibo, Lutina-hatinau ya auba iyalo. Nemoma minowe. Holi biyámaneyo, loto lobito <sup>51</sup>sipiku maina yoito ya asi hulito elegiti, <sup>52</sup>lutina-hatina gedibo nenako, homu beleti hona molaibo monala ya holifefe loti holiyámae.

**Idafa hiliyabo wenina li faka lo betibo ha**  
(Mt 14:34-36)

<sup>53</sup>Ido momeno ya yofototo uto Genesalete mikalo fedoti sipi no anawalo nala iti li hiki loti <sup>54</sup>sipikuti lomato, ayalo ya wenina ya Yesu wa edofefe loti, <sup>55</sup>eba negu-negu yauti muki oluloti loti nebo ebaleka ya wenina idafa hiliyabo ya hunutinalo moloti idipiti ae. <sup>56</sup>Idipiti abo yaidana oti Yesu eba muki meukafe yaukafe, ido numuna meya nabalofe, ido hefolalofe wibo ya wenina mau minabo ebalo idafa hiliyabo wenina uno betiti ya fetu lomuwabo, Ukalo owo anawalo yako linogolone, loti wako lomuwato ido wenina muki liyabo ya li faka lo betiye.

**Yesukafo Goti lo molaibo halagi ido Yuda wenina awatinafo-mota**  
**hatina yagunu lobibo ha**  
(Mt 15:1-9)

**7** <sup>1</sup>Falisi wegi lo molaibo ha api itibi-itibi abo we malekamagi ya Yelusalemukati Yesu nedo loti mau minato, <sup>2</sup>ege moniyabo we

malekama adina noku iyámoti wetina-idafa nato ya wa betiyae. <sup>3</sup>Wa betiti, Falisi wegí ido Yuda weninagi muki ya awatinafo-mota hidene hatina meyalo moloti wetina-idafa nanigilima ya homu adina noku noititi no-no ae. <sup>4</sup>Ido maketilo yati idafa ma liti lotima, homu noku noititi no-no ae. Ido hidene ha abi loti kapufena masafena lapefena noku noi-noi abo mona yamaidana oti meyalo molae. <sup>5</sup>Yagunu Falisi we ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi fetó loti loga o edabo, Igaidana oti hege-hege moniyabo we yasi awatefo-mota hidene hatina ya meyalo moloti wetina-idafa nanigilima adina noku iyámae? loti loga o edae. <sup>6</sup>Loga o edato, liwila oto lobibo, Aisaiyakafo homu aidena hemotina monona loiti iyabo yagunu ha ona loto fetó libo,

Weninawa ya wetinalo yako huline li faka lafa, lutina-hatinau holi nomámoti, <sup>7</sup>fetó labo, Hawa ya Goti hala ne, loti lafa, ido wenina hidene hatina yako api itibiti weudina-lutina-hatina nomabo monawa ya aifa idafa ne,

loto ha mono lufuwa igu (*Ais 29:13*) ya nebo ne. <sup>8</sup>Ido Goti lo molaibo hala ya hemotina li fulitoti wenina hidene hatina li hiki loti limo uwae.

<sup>9</sup>Hemotina fetó labo, Leimo monate yako meyalo molanune, loti Goti lo molaibo hala fulitabo ya monate dowá ne, loti hatina kiyafe? Olo.

<sup>10</sup>Yagunu Mosesekafo fetó libo,

Otinafo metinafo hulitina li faka lalo,

loto (*Kis 20:12, Lo 5:16*), ido ha magi fetó libo,

We makafo ha nosámibo olafofe melafefe ya lo betinaibo, aya we ya hofó fulilo,

loto ha mono lufuwau (*Kis 21:17*) ya nebo ne. <sup>11</sup>Fetó lifa, we makafo olafo melafó lobinaibo, Nemo idafa muki wa molo betiyobo idafa yama fele neto Goti moda mutobo ne, lobinaibo we ya <sup>12</sup>hemotina fetó lomuwabo, Okafo mekafo idafawa bito hofa li dowá betiyámanibo ya dowá ne, loti lomuti, <sup>13</sup>hemotina monatina feti api itibiyabokafo Goti hala li aifa idafa oti fulitae. Ido hemotina mona yamaidana oti abi loti fetó molo-molo ae, loto lobiye.

### **Idafa yakafo wenina ya sitoto li ladi o betibo ha**

(*Mt 15:10-20*)

<sup>14</sup>Yesukafo wenina mau minabo sutina fito emo nedo ato fetó lobibo, Hemotina muki hane holiti ya holifefe loti holilo. <sup>15</sup>Idafa-adafa feka nebo idafa yakafo luteu yonaibo ya li ladi o ledámanogolaifa, ido idafa-adafa weude-lute-hateu yati feka aibo idafa yakafo li ladi o ledaiye.

[<sup>16</sup>Hemotina hatina nebo wenina yasi holilo, loto lobiye.]

<sup>17</sup>Wenina mau minabo fuló betito numugu yoito, ya ege-ege moniyabo we yasi wase ito hawa libo yagunu loga o edato, <sup>18</sup>emokafo fetó lobibo, Ake, hemotina yagi holifefe loti holiyámafe? Idafa-adafa fekati luteu

yoibo ya <sup>19</sup>weude-lute-hateu yowámoto, sebate houmalau yako yoto, aliga sefe lo fulo-fulo oninako, weude-lute-hate ya li ladi o ledámiye, loto libo ya feito wete-idafa muki nonibo ya dowa ne, loto liye. <sup>20</sup>Feto loto ido ha ma fetu libo, Weude-lute-hateuti feka aibo yakafoko Goti nomunalo ya li ladi o ledaiye. <sup>21</sup>Yagunu weudina-lutina-hatina yauti hatina-manadina nosámibo kiyabo mona, hopa li unabo mona, idafa ugele liyabo mona, hofu fuliyabo mona, hume-ugele abo mona, <sup>22</sup>wa lalo-talo molabo mona, wenina holi nosámibo o betiyabo mona, hotina iyabo mona, mona nosámibo moloto wenina li utinalo holi betinaibo mona, idafatinagunu holiti lutina-hatina nosámibo molo betiyabo mona, hamadina hiyabo mona, utina-lutina ito yoti holiyabo mona, ha manadinau minámibo mona, <sup>23</sup>monawa nosámibo-asámibo muki ya weudina-lutina-hatinau yauti loto li ladi o beti-beti aiye, loto lobiye.

**Eito feka wena makafo holi hikitibo ha**

*(Mt 15:21-28)*

<sup>24</sup>Ena Yesu ya ebawa ya fulitoto uto eba ma Taiya numuna selo nedo ya uto numugu yoto, ya momona oto minanowe, loto holifa, ido yalo u faluku anaibo ya ogofuwámibo ne. <sup>25</sup>Feito nenako, wena ma oluwa hefola ya Satani himiwela lula-halau mino edaibo ya wenawa Yesu hala holito ayalo loto hinalo hina obula fiye. <sup>26</sup>Hina obula fibo wenawa ya eito feka wena minoto Fonisia ebalo Silia mikalo oloto pibo wena yakafo fetu lomuibo, Olune Satani himiwela lula-halau mino edaibo ya li fulu edoto ilifi molo, loto wako lomuiye. <sup>27</sup>Feito wako lomuito, ya fetu lomuibo, Olufu wetina-idafa liti hula minagu fulabo ya fefe ladámiye. Olufu homu nanabo ne, lomuiye.

<sup>28</sup>Fetu lomuifa, ido liwila oto lomuibo, Wenabao, ona laba, ido olufu wetina-idafa no minato, lana mikalo limo ibo ya hula yasi no-no ae, lito, <sup>29</sup>fetu lomuibo, Fetu liwila oto lonomanibo yagunu numunakaloka liwila oto uwageto oluka Satani himiwela ya fulu edoto utaiye, lomuiye. <sup>30</sup>Lomuito, numunalaloka liwila oto uto ya oluwa folomolo uno nebo wa edaibo Satani himiwela moda fulu edoito utaiye.

**Yesukafo we hala molaibo wela huluma**

**hena aibo ya li faka lo edaibo ha**

<sup>31</sup>Ena Yesu Taiya eba ya fulitoto uto Saidoni numudo fedoto, yaloti u Galili momenolo uto Dekapolisi ebalo fediye. <sup>32</sup>Fedito, ya we ma hala molaibo wela hena aiboma ilimiti Yesu nedo loti, Agagunu ya ulalo liyo, loti wako lomuwato, <sup>33</sup>emokafo wenina mau minadoti ilimito fele uto ya ana ilefala halau moloto ya etefu oto we wela huluma lito, <sup>34</sup>okulumaleka wato halauti aku loto fetu libo, Efata, loto libo ya monawa, Haka ya li godo, loto lomuiye. <sup>35</sup>Lomuito, ya ayalo ya wewa hala ya moda li godito, wela hulumama hotito,

ha fefe loto liye. <sup>36</sup>Ha fefe loto lito, Yesukafo lobibo, Hemotina idafawa yagunu wenina ma lobiyánilo, loto lo fuko betifa, emotinasi auba iti lobimo uwato, <sup>37</sup>wenina holiti wetina lauwa opaito feto labo, Emo ya idafa-adafa muki ya dowa lotoko lifefe liye. Hatina molaibo wenina li hatina li godoto, ido wetina huluma hena aibo wenina li fefe lo betito, ha fefe loti lae, loti lae.

**Yesukafo we fo (4) tauseni wetina-idafa bibo ha**  
(Mt 15:32-39)

**8** <sup>1</sup>Hamena yalo wenina naba hofa nuba o minato, wetina-idafa minámito, Yesukafo ege moniyabo we sutina fito ato feto lobibo, <sup>2</sup>Wenina mau naba minabo ya fo hamena loitigi-makogi (3) yalo ya nemogi melo minabo ya nanabo idafa mináminako, lune-haneu miluma holi biyowe. <sup>3</sup>Ido maleka ya faigakati abo ya inagunu fuliyado ya numunataloka idipi molanobo ya hanudo lumu fou lanigilae, loto lobiye. <sup>4</sup>Lobito, ege moniyabo wewa liwila oti lomuwabo, Eba me ya hameto ya nenako, beleti naba ma igalekati lito biyogeto ogofuti nanabo ne? loti loga o edae. <sup>5</sup>Loga o edato, liwila oto lobibo, Beleti nenaki liti ae? lobito feto labo, Seweni (7) ya ne, lomuwa.

<sup>6</sup>Lomuwato, emokafo wenina muki mikalo amedoti minalo, lobito ya beleti seweni (7) ya lito, dowae, lalowe, lomuto lekoto ege moniyabo we wenina muki ya bilo, loto bito feto feyae. <sup>7</sup>Ido laefa hefola magi nebo yagunu dowae, lalowe, lomuto ege moniyabo we bito, ya laefa yagi bilo, lobiye. <sup>8</sup>Lobito, biyato, muki noti houmatina aito ya aliga ege moniyabo we ya luma nebo ya li nuba abo owo ma egepisa naba seweni (7) ya owo holiyabo ya faitiye. <sup>9</sup>Ido wemoli fo tauseni (4,000) ya yalo minae.

Ido weninawa ya idipi molo itoto <sup>10</sup>ya Yesugi ege-ege moniyabo wegí sipiku yoti ya Dalimanuta ebalo uwae.

**Goti aubala lilibiyageto wa edanune, labo ha**  
(Mt 16:1-4)

<sup>11</sup>Ido Falisi we ya Yesudoka loti moliya fiti hepa molo munune, loti ya feto lomuwabo, Okulumalo mebe-maba ma lilibiyageto wanune, loti lae. <sup>12</sup>Feto lato, emokafo lula-halau hena aibo yauti aku loto feto lobibo, Hamena onesa meya minabo wenina ya nedafaito Goti aubala lilibibo mebe-maba ma oloto pi lomagego wa edanune, loti lae? Ha ona lobiyowe. Goti aubala idipibo mebe-maba ma ya li oloto pi betiyámanobo ne, loto lobito, <sup>13</sup>fulo betito sipiku liwila oto yoto momeno wela filigaleka wiye.

**Falisi we ido Heloti ha nosámibo api itibiyabo ha yagunu fuka ha lobibo ha**  
(Mt 16:5-12)

<sup>14</sup>Ege moniyabo we ya beleti hatina molaito itámato ya beleti makoko sipiku emotina minagu ne. <sup>15</sup>Ido Yesukafo fuka ha lobibo, Wati monilo.

Falisi we yisitnagi, ido Heloti yisilagi li hopa o ledotanaiye, loti wafefe loti monilo, loto lobiye. <sup>16</sup>Feto lobibo hawa yagunu eimotina loyolalo-melo oti feto labo, Beleti itámoninako, yagunu feto liye, loti lae. <sup>17</sup>Ha labo ya Yesu holidoto feto libo, Neidafaiti beleti itámabo yagunu loyolalo-melo o minae? Eletifo yagi ya wati holifefe loti holiyámafe? Ido lutina-hatina gedife? <sup>18</sup>Nomudina nebo ya wagámafe? Ido hatina nebo yamo holiyámafe? Homu idafa feyobo yama ya hatina molaife? <sup>19</sup>Beleti faifu (5) ya lito wenina faifu tauseni (5,000) ya biyoto luma nebo liti owo egepisa nenaki ya holiyabo ne? loto loga o betito, liwila oti lomuwabo, Lemo tuwelu (12) ya holiyonibo ne, lato, <sup>20</sup>feto lobibo, Ido beleti seweni (7) ya lito wenina muki fo tauseni (4,000) biyoto luma nebo liti owo egepisa nenaki ya holiyabo ne? loto loga o betito, liwila oti lomuwabo, Lemo seweni (7) ya holiyonibo ne, lato, <sup>21</sup>feto lobibo, Onesa yagi holifefe loti holiyámafe? loto lobiye.

**Yesukafo we ma nomuna likaibo ya nomuna li falatibo ha**

<sup>22</sup>Ena u Betesaida numudo fedato wenina masi nomuna likaibo we ma ilimiti Yesu nedo loti ya agagunu ulalo liyo, loti wako lomuwato, <sup>23</sup>emokafo nomuna likaibo we analo lito numunataloti ilimito uto ya nomunalo etefu oto anagunu ulalo lito feto lomuibo, Idafa ma wabe? loto loga o edaito, <sup>24</sup>wa faka loto feto lomuibo, Nemo wenina wa betiyofa, ido yá hanu moniyabo yaidana hiliyae, loto lomuito, <sup>25</sup>Yesu anagunu hofa nomunalo lito, nomuna falatito idafa-adafa muki wafefe loto waiye. <sup>26</sup>Fefe loto waito, eimola numunalaloka ilifi moloto lomuibo, Numuna meya yau yowámo, loto lo fuko edaiye.

**Pitakafo Goti ilifi molaibo we Kilistoma minane, lomuibo ha**  
(Mt 16:13-20; Lu 9:18-21)

<sup>27</sup>Ena Yesugi ege moniyabo wegi eba naba huliya Sisalia Filipaika uti numuna meya selo nebo ya uwado hanudo ya feto libo, Wenina ya nemogunu ya hema ne, loti lo minae? loto loga o betito, <sup>28</sup>liwila oti lomuwabo, Wenina malekama yasi, Yoni noku i beti-beti aibo wema ya minane, loti lo minae. Ido malekama yasi, Elaiya ya minane, loti lo minae. Ido ma yasi, Yelemaiya minabemo, ido polofeti minagumati we ya minane, loti lo minae, loti lomuwa. <sup>29</sup>Feto lato, emokafo libo, Ido hemotina ya nemo ya hema ne, loti lo minae? loto loga o betito, Pitakafo liwila oto lomuibo, Hemo ya Goti ilifi molaibo we Kilisto ya minane, loto lomuiye. <sup>30</sup>Ido hawa ya wenina lobiyámilo, loto ha auba ito lo fuko betiye.

**Yesu fulitoto sinoinowe, loto lobibo ha**  
(Mt 16:21-28; Lu 9:22-27)

<sup>31</sup>Ido emokafo api itibito feto libo, We Hula nemo ya hena naba-naba holinogolowe. Ido Yuda wenina hiyabatina we yagi sokila hi muwabo

we hiyabatina we yagi ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yalekasi metina numunigilae. Numuti hofa nedo fuliyato, ya fo hamena tili (3) uwageto, hofa sinoinogolowe, loto lobiye. <sup>32</sup>Hawa ya oloto lito, Pitakafo ilimito anawaleka uto apito hanu muifa, <sup>33</sup>ido Yesu ya elepa ito ege moniyabo we wa betito Pita hanu muto fetu lomuiabo, Sataniyo, negeka uwo. Hemo Goti hala kibo yaidana oto haka kiyámanibo aifa mikaleka wenina hatina kiyabo yaidana oto haka kiyane, loto lomuiye.

<sup>34</sup>Ena Yesu mau minabo wenina ido ege moniyabo we yagi, Nemo minodo ya alo, loto sutina fito fetu lobibo, Ma nege molanune, loti lanabo ya heimotinagunuko holiyabo ha ya fulitoti hamena-hamena nege moloto fulinune, loti lanabo ya yá yofotina mofuti ya nege-nege molanae. <sup>35</sup>Yagunu makafo eimola ula etuwa yagunuko holi minoto fulinaibo we ya u hopa unogolaiye. Ido makafo nemogunu ido hawa ukuwa dow a yagunu holito monimo uto nomuna hofawa nebo monala ya fulitoto fulinaibo wewa ya nomuna hofawa minomo yonogolaiye. <sup>36</sup>Holafe? Makafo ya mikaleka idafa-adafa muki ya wa noto monimo wifa, ido eimola u hopa unaibo we ya igaidana oti wa naibo idafa-adafala li dow a lo edanaibo ne? <sup>37</sup>Ido moda fulitanaibo ya nena idafakafo weuna meina fito liwila oto linaiye? <sup>38</sup>Ido hamena onesa me ya minabo wenina ya mona nosámibo moloti Gotidoka kelámabo hamena negu masi nemogunu ido ha lobo yagunu holiti utinalo holinabo wenina ya nemo We Hula ya enisole fele yagi maina o Menefo lamerala yau fedanobo hamerala ya weninawa yagunu holito ayaidana oto unelo holinogolowe, loto lobiye.

**9** <sup>1</sup>Ena Yesukafo fetu lobibo, Ha ona lobiyowe. Hemotina eletifo melo sinoi minagu yauti maleka fuliyámoti aifa hofawa minabo ya Goti wehudi weninala aubalakafo hiyaba o betibo hamena ya wanigilae, loto lobiye.

### **Yesu ula ya u eitoma bulibo ha**

*(Mt 17:1-13; Lu 9:28-36)*

<sup>2</sup>Aliga fo hamena sikisi (6) utaito, ya Yesukafo Pitale, Yemusile, Yonile idipito obula fana-fanalo yoito, fele eimotinako minato, yalo ya nomudinalo ula ya u eito bulito <sup>3</sup>ulalo owo lamena oto u hiyoba ona bulibo ya wenina utinalo owo hiyoba buli edabo ya mikalo wenina yasi hiyoba yaidana oti buli edámanigilae. <sup>4</sup>Ido nomudinalo Elaiyate, Mosesete, oloto pito Yesugi loyolalo-melo o minato wa betiyae. <sup>5-6</sup>Wa betiti, holi naba holiti Pitakafo nedafaiye lanowe? loto hala ki fefe ladámoto, Yesu fetu lomuiabo, Api lilibiyanibo we, melo minonibo ya dow a liye. Numuna holo-hala loitigi-makogi ya huwogeto ma ya hemo numunaka minanaiye. Ido ma ya Mosese numunala minanaiye. Ido ma ya Elaiya numunala minanaiye, loto lomuiye. <sup>7</sup>Fetu lomuito, ya limu ma moda oloto pito wase i betito, ya limuku yauti nola ma holiyabo fetu libo,



Me ya ya lune-hane muwobo Hipane ya ne. Hemotina hala ya lutina-hatinau holilo, loto liye. <sup>8</sup>Feto lito, haita wa fulo oka waka afa, ya wenina ma wa betiyámae. Yesugiko maina minae.

<sup>9</sup>Obulalokati lomado ya Yesukafo auba ito lo fuko betibo, Idafa wabo yama wenina lobiyámilo. Aliga nemo We Hula fulinoguti hofa sinoiyoto hawa ya lobinae, loto lo fuko betiye. <sup>10</sup>Lo fuko betito, fuliguti hofa sinoinaibo hawa monawa ya eimotinako minagu yau loyolalo-melo oti moni wita ae.

<sup>11</sup>Moni wita oti fetu loti loga o edabo, Elaiya homu anaibo ne, loti ha mono api itibiyabo we yasi nedafaito fetu labo ne? loti loga o edato, <sup>12</sup>Yesukafo liwila oto lobibo, Ona lae. Elaiya ya homu loto idafa-adafa muki ya lifefe lanogolaiye. Fetu feyageto ido mono lufuwa iyagu yau nemo We Hula yagunu fetu loti labo, Emo ula ogofu naba-naba holito, ido metina munae, loti labo hawa ya nedafaiye loti lufuwa iyabo ne? <sup>13</sup>Ha lobiyowe. Elaiya ya moda lotaifa, ido emogunu lo molaibo ha lufuwa iyabo hamalo meyalo moloti fetu fe edanune, loti idafa-adafawa muki lutina-hatinau holiyabo ya li edotama ne, loto ya lobiyae.

**Yesukafo Satani himiwela li fulaibo ha**  
(Mt 17:14-21; Lu 9:37-43)

<sup>14</sup>Ena Yesule, Pitale, Yonile, Yemusile liwila oti ege-ege moniyabo we malekama minadoka loti hemo ya wenina mau naba li hona o beti minato, ido lo molaibo ha api itibiyabo we yagi ege-ege moniyabo wegi moliya fiyabo ya wa betiyae. <sup>15</sup>Wa betiyato, li nuba oti minabo wenina muki ya Yesu wa edoti elegiti oluloti emo nedo uti aiyo-weiyo lomuwapo, <sup>16</sup>emokafo, Moliya fiyabo mona ya lonomalo, loto lobiyae. <sup>17</sup>Fetu lobito, mau minabo wenina yauti we makafo lomuibo, Api lilibianibo we, hipane lula-halau Satani himiwela mino edaibo yagunu ha ladámito ya hemodoka ilimito owe. <sup>18</sup>Ido hamena-hamena Satani himiwelakafa hipane lito fulo mikalo edaito, emo etefu welauti yoto, wela-auba ogofuto hiki loto, ula-falau gedoto mino-mino aibo ne. Yagunu nemokafo hege-hege moniyabo we lula-halauti ya li fulo edoti ilifi molalo, loto lobiyofa, ido ogofuwámae, loto lomuiye.

<sup>19</sup>Lomuito, Yesukafo liwila oto lobibo, Aiyo, hamena onesa me ya minabo wenina, hemotina holi hiki ladámabo wenina, nemo ya hemotinagi hamena nenaki minanowe? Ido hamena nenaki henatina holinowe? Hipawama ilimiti nemodo alo, loto lobiyae. <sup>20</sup>Ilimiti ato, Satani himiwela yakafo Yesu wa edoto ayalo ya hipawama li hululu hofu edaito mikalo lumu fou loto hululu-hululu monito ya etefu welauti hala-kala loto yoie.

<sup>21</sup>Yesukafo hipawa melafo loga o edaibo, Hamena nenaki fetu feyaiye? lito liwila oto lomuibo, Hipa hefola nedoti fetu feyaibo ne. <sup>22</sup>Ido hamena-

hamena Satani himiwela yakafo hofu fulinowe, loto hipane soku noku li fulo edo-edo aibo ne. Nefa, hemo ogofutoma ya lemo milumate holito ade li faka lo, loto lomuiye. <sup>23</sup>Feto lomuito, Yesukafo lomuiibo, Ogofutoma, lanibo ya neidafaito lane? Wenina holi hikitabo wenina, Idafa-adafa fetu feyanune, loti holinabo ya idafa-adafawa ya ogofuti feyanabo ne, loto liye. <sup>24</sup>Feto lito, ayalo ya hipa melafokafo lomuiibo, Nemo holi hikitobo nefa, holi hikine aubala minámiye. Yagunu hemokafo holi hikine ya li auba i nedoto ane li faka lo, loto lomuiye.

<sup>25</sup>Ido wenina muki oluloti loti mau iyabo ya Yesukafo wa betito Satani himiwela hanu muito fetu lomuiibo, Hemo hipa hala moloto ha ladámanaiye, loto fetu fe edanibo ya ha auba ito lohomowe. Hipa lula-halauti feka loto fulo edoito uto hofa liwila oto ámo, loto lomuiye. <sup>26</sup>Fetu lomuito, Satani himiwelama hai naba moloto hipawa li hululu naba-naba hofu edoto feka loto fulo edoito wito hipawama hono ula hilito ya wenina muki fetu labo, Aiyu, moda fulitaiye, loti lafa, <sup>27</sup>Yesukafo analo lito li faka lito ya sinoi ne, loto lobiye.

<sup>28</sup>Yesu numugu yoito, wenina ma minámado ya ege-ege moniyabo we yasi fetu loti loga o edabo, Li fulo edoto ilifinubo ya neidafaito ogofuwámone? loti loga o edato, <sup>29</sup>liwila oto lobibo, Idafawa yaidana li fulo edanabo ya homu Goti lomunabo yakafoko li fulo edanabo ne, loto lobiye.

### **Yesu fulito sinoinaibo ha hofa lobibo ha**

*(Mt 17:22-23; Lu 9:43-45)*

<sup>30-31</sup>Ebawa fulitoti Galili mikalo monimo uti Yesukafo ege-ege moniyabo we api itibibo yagunu wenina minonibo eba ya holiyámanae, loto holiye. Holito fetu lobibo, We Hula nemo ya wenina adinalo biyato, hofu nedo fuliyato, fo hamena tili (3) uwageto fulinoguti ya hofa sinoinowe, loto lobiye. <sup>32</sup>Fetu lobifa, hawa monala ya holifefe ladámoti holiya holiti ya idafawa yagunu loga o edámae.

### **U homu moloto nebo ha**

*(Mt 18:1-5; Lu 9:46-48)*

<sup>33</sup>Uti Kapeneyamu fedoti Yesukafo numugu yoto fetu loto loga o betibo, Hanu onido ya nena idafagunu moliya fiyae? lito, <sup>34</sup>hanudo ado ha labo ya minagu yauti hemakafo u homu moloto huliya nebo we minanogolaiye, loti yagunu moliya fiyanako, ha hedámae. <sup>35</sup>Ha hedámato Yesu amedoto ege moniyabo we tuwelu (12) ya alo, lobito holiti ato, fetu lobibo, We makafo nemo huline nebo we minanowe, loto lanaibo we ya homu huliya ito lumuto minoto wenina muki houba-naba o betinaiye, loto lobito <sup>36</sup>olufu hefola analo lito, minagu li sinoi edoto, abusa ito fetu lobibo, <sup>37</sup>We masi ya nemo huline yagunu olufowa yaidana oto houna i betinigilabo we ya nemogi houna i nedanigilae. Ido nemo houna

i nedanabo we ya nemoko houna i nedámanigilae. E'e, nilifi molaibo we yagi houna i edanigilae, loto ya lobiye.

**We ma uwotefo buliyámanaibo ya weninate ne, loto libo ha**  
(Lu 9:49-50)

<sup>38</sup>Ena Yonikafo fetu lomuibo, Api lilibiyanibo we, we ma hemo hulikaló Satani himiwela li fulo beti-beti aibo we ya wa edonibo nefa, aya wewa ya lemodoka kelámibo yagunu lo fuko edone, loto lomuiye. <sup>39</sup>Lomuito, Yesukafo libo, Lo fuko edámilo. Makafo ya hulineló Goti aubala idipibo idafa oloto pi binaibo we ya aloko ha nosámibo ogofuto lo nedámanogolaiye. <sup>40</sup>Yagunu we ma ya uwotefo buliyámanaibo we ya yotewe ne. <sup>41</sup>Ha ona lobiyouwe. Hemotina Goti nilifibo we Kilisto nege molanako, we makafo nemo huline yagunu nomu lito no binaibo we ya meinala u hopa aguwámanogolaiye, loto lobiye.

**Mona nosámibo yakafo holi hikitabo monatina li hopaitaibo ha**  
(Mt 18:6-9; Lu 17:1-2)

<sup>42</sup>Ido we makafo aifa wenina holi hikito nomagu yauti mako ma holi hikila ya li hopaitanaibo we ya Gotidokati lifima ha naba-naba liwila oto linaibo ne. Ido wenina hefana naba-naba henobalau nala iti ya no supili igu yau fulo edabo neko, moda dowá ladi ne.

<sup>43</sup>Ido agakafo lifima li homagetoma, aga fuko fulito. Hemo aga dumani nageto nomuga hofawa minanaibo ya dowá nefa, aga loitiwa yagi minoto so fiyámanaibo soku unanibo ya nosa naba ámanaibo ne. [<sup>44</sup>Yalo hinina ya fuliyámato, ido so yagi fiyámanaibo ne.] <sup>45</sup>Ido higakafo lifima li mofu hedagetoma, higa ya fuko fulito. Hemo keni-keni oto nomuga hofawa minanibo ya dowá nefa, higa loitiwa yagi minananibo ya soku li fulo hedanabo ya nosa naba ámanaibo ne. [<sup>46</sup>Yalo hinina ya fuliyámato, ido so yagi fiyámanaibo ne.] <sup>47-48</sup>Ido nomugakafo lifima li mofu hedagetoma, nomuga ya li fulito. Hemo nomuga filigako minoto Goti wehudi weninala hiyaba o betibo hilalau yowageto ya dowá nefa, nomuga loitiwagi minananibo ya so fiyámanaibo soku hinina ya fuliyámato, ido so yagi fiyámanaibo negu ya li fulo hedanabo ya nosa naba ámanogolaiye.

<sup>49</sup>Ido wenina u dowá lotoko unae, loto nala ho hiyabo yaidana oto Goti yamo hasuwala fi ledaibo ne. <sup>50</sup>Ho ya dowá nefa, ho la fuliyámageyama nena idafagunu la fulinaibo hofa lifefe lanune? Ido hemotina lutina-hatinau ho abo yaidana oti you amena mona moloti weninatinagi holoti maina minalo, loto liye.

**We wena mofu molabo ya fuko fulitanabo ha**  
(Mt 19:1-12; Lu 16:18)

**10** <sup>1</sup>Ena Yesu ya aya ebawa fulitoto Yudia mikau uto no naba Yodani hilito filiga wiye. Wito wenina mau naba-naba minabo ya emodoka ato, api itibi-itibi aibo monala moloto ya api itibiye.

<sup>2</sup>Api itibito, Falisi we masi hepa molo munune, loti, loti feto loti loga o edabo, We makafo olonafo fuko fulitanaibo we ya lo molaibo ha fukanaife? loti loga o edato, <sup>3</sup>liwila oto lobibo, Mosesekafo nena ha auba ito lo molo betiye? loto loga o betiye. <sup>4</sup>Loga o betito, ya feto lomuwafo, Mosese ya we makafo olonefo fulitanowe, loto lufuwa ito muto fulito edanaibo ne, loto libo ne, loti lomuwafo. <sup>5</sup>Lomuwafo, liwila oto lobibo, Hemotina lutina-hatinau gedinako, yagunu hawa lufuwa ito lobifa, <sup>6</sup>hana aidena akaimati idafa-adafa apito li oloto pibo hamenalo ya Gotikafo

We wena li oloto pibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Stt 1:27*) ya nebo ne. <sup>7</sup>Feito neboma nenako,

Wemoli yasi otinafo metinafo fulo beti itoti olodinafodo kelabo, loiti ya utina <sup>8</sup>u mako oti minanaiye,

loto ha mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nebo ne. Feto loiti minámoti u mako uti minanaibo ne. <sup>9</sup>Feto nebo nenako, Gotikafo moda kelo betitaibo ya wenina yasi fuko filiga-filiga o betiyámilo, loto lobiye.

<sup>10</sup>Aliga numugu minoti ya ege-ege moniyabo we ya idafawa yagunu hofa loga o edato, <sup>11</sup>Yesukafo liwila oto lobibo, We makafo olonafo fuko fulitoto uto wena ma libo we ya moda hume-ugele aiye. <sup>12</sup>Ido wena makafo wanafo fuko fulitoto uto we ma mofu molaibo wena ya moda hume-ugele aiye, loto lobiye.

### **Yesukafo ana olufo hefola atatinalo molaibo ha**

(*Mt 19:13-15; Lu 18:15-17*)

<sup>13</sup>Ena olufo hefola ya Yesu nedo idipiti ato, ya anagunu atatinalo molanaiye, loti o minafa, ege-ege moniyabo we yasi wa betiti hanu biyae. <sup>14</sup>Hanu biyato, Yesukafo wato lula hala-kala lito feto lobibo, Olufo nemodo alo, loti lobilo. Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau ya yaidana wenina ebatina nenako, anabo hanu ya hu betiyámilo. <sup>15</sup>Ha ona lobiyoue. Wenina ya Goti wehudite hiyaba o ledanaiye, loti holinabo wenina ya olufowa hefola yaidana oti ya hilalau yonabo ne, loto lobito, <sup>16</sup>olufo abusa ito, anagunu atatinalo lito Melafu li dowo lo betiyo, loto lomuiye.

### **Idafa wa naibo we hala**

(*Mt 19:16-30; Lu 18:18-30*)

<sup>17</sup>Ena Yesu hanudo unowe, loto wido ya we ma oluloto loto hinalo hina obula fito feto lomuibo, Api lilibiyaniwo we dowo idafao, Nemo hofawa minomo yonobo mona linowe, loto holinobo ya nena mona molanobo ne? loto loga o edaiye. <sup>18</sup>Loga o edaito, Yesukafo feto lomuibo, Hemo neidafaito nemo ya we dowo minane, loto lane? Wenina dowo loto ma minámabo ne. Goti yako dowo ne. <sup>19</sup>Lo molaibo ha yau fetu libo,

Wenina hofu beti fuliyámo. Hume-ugele ámo. Idafa ugele liyámo. Ha sugi loto wenina hamadina hiyámo. Wenina hotina ito idafatina liyámo. Okafo mekafo hulitina li faka lo,

loto ha mono lufuwau (Kis 20:12-16, Lo 5:16-20) nebo ha ya moda holitanibo ne, loto lomuiye. <sup>20</sup>Lomuito, liwila oto lomuibo, Api lilibiyaniwe we, hipa hefola minobo hamenaloka yati hawa muki ya meyalo molomo uwowe, loto lomuito, <sup>21</sup>Yesukafo wa edoto lula-hala muto lomuibo, Hemo ya idafa mako ma feto feyámáne. Uto idafa-adafaka muki wa nanibo ya hefanalo fulitoto, hefana lito, idafa wa námabo wenina hona molo biyo. Feto feyananiwe ya okulumau idafa-adafa wa nanogolane. Ido loto nege molo, loto lomuiye. <sup>22</sup>Lomuibo hawa holito huwamena naba-naba wa naibo nenako, hola-wela hisimi ito lula-hala hena aito ya wiye.

<sup>23</sup>Wito, ya Yesukafo elepa ito ege moniyabo we feto loto lobibo, Huwamena naba-naba wa nabo we ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonune, loti holinabo ya hosa naba-naba finabo ne, loto lobito, <sup>24</sup>hawa libo holiti elegiyafa, Yesu hofa ya libo, Olufu, makafo ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonowe, loto holinaibo ya hosa naba-naba finaibo ne. <sup>25</sup>Ido safu-kameli yakafo naka hifiyau yonowe, loto hosa naba fibo yaidana oto huwamena naba-naba wa nabo we ya Goti hilalau yonune, loti holinabo ya oto yoti hosa naba-naba finabo ne, loto lobiye. <sup>26</sup>Lobito ha holiti elegiti eimotina yau loyolalo-melo abo, Feto nenako, yagunu iga wenina li nomudina wanaiye? loti lato, <sup>27</sup>Yesukafo wa betito feto libo, Wenina ya ogofuwámanigilafa, ido Goti ya ogofunaibo ne. Idafa-adafa muki feto feyanowe, loto holibo ya moda ogofu ne, loto lobiye.

<sup>28</sup>Lobito, Pitakafo feto lomuibo, Lemo moda idafa-adafa muki fulitoto hege molonibo ne, loto lito, <sup>29</sup>Yesukafo liwila oto lomuibo, Ha ona lobiyowe. Wenina masi nemogi hane ukune dowagi yagunu holiti numunatina ebatina, ido yatinafo unatinafo emonatina, ido otinafo metinafo, ido olufotina, ido midina fulitanabo wenina <sup>30</sup>ya onesa minabo hamenalo idafawa fulitabo mulalo-mulalo yoti liwila oti linabo ne. Numunatina ebatina, yatinafo unatinafo emonatina, otinafo metinafo, olufotina, midina linafa, ido yako minámiye. Hena ma yagi holinabo ne. Ido hamena aliga lo fedanaibo yalo Goti analoti hofawa minowaminowa oti minomo yonabo mona ya linae. <sup>31</sup>Feti linafa, ido wenina abihulitinagi we minabo ya hulitina ya lumunaibo ne. Ido hulitina lumibo wenina ya hulitinagi we minanabo ne, loto lobiye.

### **Yesu fuliguti hofa sinoinaibo hala**

*(Mt 20:17-19; Lu 18:31-34)*

<sup>32</sup>Ena Yelusalemuka yonune, loti uwado ya Yesu u homu molo betito wito ege-ege moniyabo we elegiti hatina abi kiyato, ido egetina molabo wenina ya holi holiyae. Ido emokafo ege moniyabo we tuwelu (12) ya anawaleka idipito uto idafa-adafa o edanabo yagunu ya feto loto lobibo, <sup>33</sup>Moda Yelusalemuka

yowogeto yalo ya uwonefo-mota yasi nemo We Hula ya sokila hi mu-mu abo we wenabatina ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we adinalo ya biyato li halo molo nedoti hofu nedo fulinabo ha lo inigilae. Feti eito feka wenina adinalo biyato, <sup>34</sup>weninawa yasi hamane hiti etefu o nedoti ikula hofu nedoti hofu nedo fulinae. Hofu nedo fuliyato, fo hamena tili (3) ya uwageto fulinoguti hofa sinoinowe, loto lobiye.

**Yemusite Yonite hulitinagi we minanoiye, loti holibo ha**  
(Mt 20:20-28)

<sup>35</sup>Ena Sebedi hipala Yemusite Yonite Yesu nedo loti fetu lomuibo, Api lilibianibo we, lohununogoloibo idafa ya lifefe lo ledanane, loto holiyoie, laito, <sup>36</sup>liwila oto libo, Nena idafa lifefe lo ledanaiye, loti holiyaiye? loto loga o betiye. <sup>37</sup>Loga o betito, liwila oto lomuibo, Hemo lamenaka nabagi ananibo hamenalo ya lemo ma fulu aga onaleka ito ido ma aga adawaleka ito ledi, laiye.

<sup>38</sup>Feto laifa, ido Yesukafo fetu lobibo, Hemotina ya ha laibo monawa ya holifefe ladamaiye. Nemo hasuwala fi nedabo kapu ya hemotina yaidana oti ogofuti linaife? Ido noku i betiyabo yaidana oti ya hena naba-naba yamo noku i nedanabo idafa ayaidana oti li ogofunaife? lito, <sup>39</sup>liwila oti laibo, Lemo ogofuwoiye, loti lomuwaiye.

Lomuito, fetu lobibo, Nemo hasuwala fi nedabo idafa ya hemotina ayaida linaie. Ido nosámibo idafa fe nedabo yagi hemotina o betinafa, <sup>40</sup>ido nemokafo ma fulu ane onaleka edoto ido ma fulu adawaleka edoto anobo ya ogofuwámowe. E'e, ebawa ya wenina lifefe lo betitaibo ebatina ne, loto lobiye.

<sup>41</sup>Lobito, ege moniyabo we teni (10) ya hawa holititi sebatina hala-kala lito, Yemusite, Yonite holi nosámibo biti hanu biyae. <sup>42</sup>Yagunu Yesukafo alo, loto li nuba o betito fetu lobibo, Eito feka wenina hiyabatina we yasi onona liyabo ya eimotina hulitina li faka loti auba iti, fetu feyalo, fetu feyalo, loti ha lobi-lobi ama ne. Ido hiyabatina wenaba yagi auba iti lobiti hiyaba o beti-beti abo monatina ya hemotina holi minama ne. <sup>43</sup>Holi minafa, ido hemotinagu monawa ya molámilo. We makafo hemotina yauti hulinegi we minanowe, loto holinaibo we ya hemotina houba-naba ononatina ya liyaneyo, loto lomuwoe. <sup>44</sup>Ido we makafo hemotina yauti wenabatina ona minanowe, loto holinaibo we ya ononatina we minoto muki houba-naba o betiyaneyo, loto lomuwoe. <sup>45</sup>Ido yako minámiye. Nemo We Hula obo ya houba-naba o nedanae, loto ámowe. E'e, nemo houba-naba o betinowe, loto obo ne. Ido lifimatina yagunu hofu beti fulitanaiye, loto fulito wenina muki meina fito li liwila oto linowe, loto obo ne, loto lobiye.

**Yesukafo we nomuna likaibo li falatibo hala**  
(Mt 20:29-34; Lu 18:35-43)

<sup>46</sup>Ena lo Yeliko fedato, Yesugi ege-ege moniyabo wegi wenina mau naba yagi numuna meya naba fulitoti uwato ya Timeusi hipala Batimeusi

nomuna likaibo we ya hanu anawalo amedoto idafa wako lo-lo o minoto, <sup>47</sup>Yesu Nasalete numudoti aibo we aiye, loti labo ha holito apito ha naba loto feto libo, Yesuwo, Defiti yufa fibo we, milumane holiyo, loto ha loto liye. <sup>48</sup>Feto lito, wenina mukisi hanu muti feto labo, Ha hedámo, lomuwafa, ito yoto ha naba loto libo, Yesuwo, Defiti yufa fibo we, milumane holiyo, lito, <sup>49</sup>Yesukafo ha libo holito sinoi minoto feto libo, Wewa ano, loti sula filo, lito nomuna likaibo we ya sula fiti feto lomuwabo, Ake iyo. Suka fiye. Sinoiyo, lomuwato, <sup>50</sup>emokafo ulalo owo mofuibo ya fiyasi fuloto sato moloto sinoito Yesu nedo aiye. <sup>51</sup>Aito, ya Yesukafo loga o edaibo, Nemo ya hemo neidafa-neidafa fe nedanaiye, loto holiyane? lomuito ya nomuna likaibo wekafo feto lomuibo, Api lilibiyaniyo we, nomune wanowe, loto lomuito, <sup>52</sup>Yesukafo feto lomuibo, Hanudo ya uwo. Hemo holi hikitanibo yakafo li faka lo hedotaiye, loto lomuito ayalo ya nomuna falatito hanudo uto ege molaiye.

**Yesukafo hiyaba we wehudi yaidana oto Yelusalemu yoibo ha**  
(*Mt 21:1-11; Lu 19:28-40; Yo 12:12-19*)

**11** <sup>1</sup>Ena loti, Yelusalemu alili moloti Betefage numudo ido Betani numudo Olifi obulalo lo fedoti Yesukafo ege-ege moniyabo we loiti ya idipi moloto feto lobibo, <sup>2</sup>Numuna meya waibo nomudinalo yalo uti yonaido ya safu-dogi mofola meyalo moniyámabo ma nala itabo minanaibo wa edanaibo ya nalalo wina oti liti liwila oti nemo minodo aliyo. <sup>3</sup>Ido we makafo, Hemotina ya nedafaito feto aiye? loto loga o betiyagetoma, feto lomuliyo, Wenaba ononala ma nenako, ya litoto aloko hofa liwila oto melo ilifi molanaiye, loti lomuliyo, loto lobito idipi molaiye. <sup>4</sup>Idipi molaito, uti safu-dogi mofola ya hanudo nebo numuna hanu welalo nala iyabo li oloto piti nala wina aito, <sup>5</sup>wenina ma yalo amedoti minabo yasi feto labo, Hemotina safu-dogi mofola ya nedafaito wina ae? loti loga o betiyato, <sup>6</sup>Yesukafo ha lobibo yamaidana oti lobito holiti, O, ilimiti wiliyo, lato, <sup>7</sup>safu-dogi Yesu nedo ilimiti uti ya utinalo owo mofuibo ya meyalo molaito Yesu yoto amedoto ne. <sup>8</sup>Amedoto neto, ya wenina muki utinalo owo hanudo molomo uwato, ido wenina masi yá akawa miguti fukoti ya hanudo unaido holaleka molomo uwae. <sup>9</sup>Ido homu molabo weninagi ido egeka molabo weninagi yasi su naba loti feto labo,

Aiyo, siyane, hosana!

Wenaba huliyalo aibo we ya dowo loto holimo wibo ne.

<sup>10</sup>Awatefo-holofate Defitikafo weninala hiyaba dowo o betibo monala yaidana oto wewa yakafo hiyaba dowo o ledanaibo mona ya dowo loto holimo unubo mona ya ne.

Yoisau okulumau minabo yagi ayaidana oti, Aiyo, siyane, hosana, loti lo-lo ae,

loti ya ha naba loti lomo uwae.

<sup>11</sup>Ena Yesukafo Yelusalemu yoto uto fele huliyagi numuna nabau yoto idafa-adafa muki ya wa hulito ya moda midipu inogolaito emogi ido ege moniyabo we tuwelu (12) yagi liwila oti Betanika u fedae.

**Yesukafo yá sigolo hofa iyámanaiye, loto libo ha**  
(Mt 21:18-19)

<sup>12</sup>Leda Betanika fuloti uwado hanudo Yesu inagunu fulito <sup>13</sup>ya yá sigolo ma aila ibo faiga nebo ya wa edoto uto ilawa ibo ya moni wita anowe, loto yá nedo wifa, ilawa ibo hamena mináminako, ilawa ibo li oloto piyámoto yá ailako waiye. <sup>14</sup>Yá ailako wato, yá feto loto lomuibo, ilawaka ya wenina ma hofa námanae, loto lomuiye. Hawa ya lomuibo ege-ege moniyabo we ya holiyae.

**Yesukafo fele huliyagi numunalau wenina idafa hefanalo fulabo heni betibo ha**

(Mt 21:12-17; Lu 19:45-48; Yo 2:13-22)

<sup>15</sup>Yesu ya Yelusalemu lo fedoto fele huliyagi numuna naba hilalau ya yoto idafa meina fiyabo weninagi idafa hefanalo fulabo weninagi ya apito heni feka iye. Ido hefana hola eito-eito nebo ya li filiga-filiga abo wenina folomotinagi, ido wenina nama mulu meinalo fulabo wenina onona folomotina yagi li elepa ito fululu kaiye. <sup>16</sup>Fululu kaito, wenina idafa-adafa liti fele huliyagi numuna naba hilalau yoti lumuti abo wenina ya feto feyámilo, loto lo fuko betiye. <sup>17</sup>Lo fuko betito api itibito feto lobibo, Gotikafo feto libo,

Numunane ya wenina mikau-mikau ya ha lonumu-numu abo numunae, loti lanabo ne,

loto ha mono lufuwau (Ais 56:7) *nebo ha ya ne. Feto nefa, hemotina li ugele we numunatina yaidana o minae, (Jer 7:11)* loto lobiye.

<sup>18</sup>Hawa ya lobibo yagunu wenina muki elegiyato sokila hi mu-mu abo we hiyabatina wegí, ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo wegí holiya holiti hofu fulinabo hanu moni wita ae.

<sup>19</sup>Ido lunaga midipu inogolaito Yesugi ege-ege moniyabo wegí numuna meya naba ya fulitoti uwae.

**Yesukafo Goti holi hikito muilo, loto lobibo ha**  
(Mt 21:20-22)

<sup>20</sup>Leda hanudo monimo uti ya yá sigolo lufawagi ailagi muki moda meguniyo ya wae. <sup>21</sup>Wato, Pitakafo hala kito Yesu ya fetu lomuibo, Api lilibiyaniyo we, wao. Hemo ya yá sigolo li hopaitanaibo ha lomuwanibo ya moda meguniye, loto lomuibo, <sup>22</sup>Yesukafo liwila oto lomuibo, Goti ha holi hikito muilo. <sup>23</sup>Ha ona lobiyoewe. Goti holi hikito munaibo wekafo



obula me ya ya ho noku sinoito uwo, loto hala loiti kiyámoto lomunaibo ya moda ha lobo ya oloto pi nedanaibe, loto hala ki hikitoto hinaibo ya feito oloto pi edanaibo ne. <sup>24</sup>Yagunu lobiyowe. Idafa ma muki yagunu linune, loti holi hikitoti Goti lomunabo ya moda linae.

<sup>25</sup>Ido sinoito minoto Goti lomunanibo hamenalo ya we ma mona nosámibo ma molo hedaibo we lifimala ya hilili edo. Feto feyananibo ya Mekafo okulumau nebo we yakafo hemo lifimaka yagi ayaidana oto hilili o hedanaibo ne. [<sup>26</sup>Feito nefa, we ma lifimala hilili o edámananibo ya Mekafo okulumau nebo we yakafo lifimaka hilili o hedámanaibo ne, loto lobiyeye.]

**Yesu hema welalo api lilibiyane? loti loga o edabo ha**

*(Mt 21:23-27; Lu 20:1-8)*

<sup>27</sup>Ido hofa lo Yelusalemu fedato, Yesu fele huliyagi numuna naba hilalau moni neto, sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we ido Yuda wenina hiyabatina we ya emo nedo loti <sup>28</sup>feto loti loga o edabo, Idafawa fetu fe-fe minanibo ya hema welaloti fe-fe ane? Ido hemakafo fetu lohumito fe-fe ane? loti loga o edae.

<sup>29</sup>Loga o edato, Yesukafo liwila oto lobibo, Nemo ha ma loga o betinogolowe. Liwila oti lonomatoma hema welaloti idafawa fe-feyobo ya lobinogolowe. <sup>30</sup>Yoni ya hema welaloti wenina noku i beti-beti aiye? Okulumau nebo we welaloti nefe, ido wenina wetinaloti nefe? Lonumilo, lobiyeye.

<sup>31</sup>Lobito, eimotinagu loyolalo-melo oti fetu labo, Lemo ya okulumau nebo we welaloti ne, loto lanubo ya emokafo, Aiyo, hemotina nedafaito holi hikito umámae? loto lolumunogolaifa, <sup>32</sup>ido wenina wetinaloti ne, loto lanube? loti hatina ligi-ligi kiyabo, ya wenina muki Yoni ya polofeti ona ne, loti holiyanako, wenina holitina holiyae. <sup>33</sup>Yagunu liwila oti fetu lomuwabo, Ya holiyámone, loti lomuwato, Yesukafo libo, Nemo yagi ayaidana oto hema welaloti idafawa fe-feyobo ya lobiyámanogolowe, loto liye.

**Hiyaba we nosámabo nala waini migu onona liyabo hatina**

*(Mt 21:33-46; Lu 20:9-19)*

**12** <sup>1</sup>Ena Yesukafo wase ito ha apito lobibo, We makafo mina hila li hona oto fito migu nala waini ilawa hifito hidinagunu nala ilawa lipiyanabo hale ya lito migu hiyaba anabo numuna huiye. Fetu fe hulo itoto mina ononawa ya hiyaba abo we adinalo moloitoto monimo eba faiga ma wiye. <sup>2</sup>Uto, nala waini ilawa falatibo hamenalo ya mineuti ilawa falatibo ma ya homato lito liwila oto ano, loto mina hiyaba abo we minadoka houba-nabala we ma ilifi molaito wiye. <sup>3</sup>Wifa, ido analo-hinalo liti hofu edoti idafa ma umámoti heni fulato liwila oto aiye. <sup>4</sup>Liwila oto

aito mina yawala yakafo houba-nabala we ma ya hofa ilifi molaito wifa, manana hofoti nosámibo idafa fe edae. <sup>5</sup>Feto fe edato, aliga we magi ya ilifi molaito wito wewa ya hofu fuliyae. Hofu fuliyato, we abi ya idipi molaito uwafa, maleka ya hofu betiyae. Maleka ya hofu beti fuliyae. <sup>6</sup>Hofu beti fuliyato, ilifi molanaibo we makoko ma nebo ya hipala lula-hala muibo we ya ne. Hipalawa ya aliga ilifi minado ya moloto fetu loto holibo, Hipane huliya ya li faka lanigilae, loto holito ilifi molaiye. <sup>7</sup>Ilifi molaibo wewa wibo ya mina hiyaba abo we yasi wa edoti eimotina yau fetu labo, Emo ya Melafokafo idafa-adafala li weuna fi edaibo wema ne. Yagunu hofu fuliyokelo. Melafu fulinaibo hamenalo ya weuna fi edaibo idafa muki linogolone, loti <sup>8</sup>analo-hinalo liti hofu fuliti hono ula ya migu yauti fulu feka itae.

<sup>9</sup>Ena waini ilawa mina yawalakafo neidafa-neidafa anaiye? Holiyafe? Emokafo mina hiyaba abo wenina minadoka loto hofu beti fulito migu onona ya eito wenina adinalo molanogolaiye.

<sup>10</sup>Ido mono lufuwau ya fetu libo,

Hefana ya numuna huwabo wenina wa aifa idafaidana itabo nefa, ido aya hefanawa yama moda numuna lagi hola fibo ne. <sup>11</sup>Wenaba yakafo idafawa fetu libo ya wato elegiyone,

loto ha mono lufuwau (Sng 118:22-23) nebo hawa ya hitámafe? loto loga o betiye. <sup>12</sup>Loga o betito, emotinasi wase ito ha libo ya holiyabo, Lemo ya lo ledaibo yagunu nala i edanune, loti holafa, wenina mau minabo holitina holiti ya fulu edoti uwae.

**Hefana takisi Sisa munube? loti Yesu loga o edabo ha**  
(Mt 22:15-22; Lu 20:20-26)

<sup>13</sup>Ena aliga Falisi wenina magi ido Heloti ege molabo wenina magi Yesu ya ha nosámibo lanaido ya sigiya lomune, loti emo nedo idipi molato <sup>14</sup>emodoka loti fetu lomuwo, Api lilibiyanibo we, lemo holiyonibo ya hemo ha onako lo-lo ane, loto holiyone. Ido aifa weninafe, ido hulitina nebo wenina ya holitina holiyámoto, haka ligi-ligi kiyámoto Goti hanulalo moninabo mona ya ona fefe loto api lilibi-lilibi minane. Yagunu lagetoholinune. Hiyaba we wenaba Sisa hefana takisi mu-mu onibo mona ya Goti nomunalo ya fefe loto nefe? Feito mu-mu anubemo, ido umámanune? loti lae.

<sup>15</sup>Fetu lafa, ido Yesukafo monona loiti iyabo monatina holitoto ya fetu lobibo, Neidafaiti hepa molo nomae? Hefana denaliyasi ya nilibiyato wanowe, loto lobito, <sup>16</sup>hefana ma li muwato watoto loga o betibo, Weuna hefanawalo ya hema weuna ne? Ido lufuwa yagi hema idafala ne? loto loga o betito, liwila oti lomuwo, Ya Sisa idafala ne, loti lae. <sup>17</sup>Fetu lato, Yesukafo fetu lobibo, Fetu Sisa idafala liti ya Sisa liwila oti muilo. Ido Goti idafala liti ya Goti liwila oti muilo, lito, elegi minae.

**Fuliyaguti sinoiyabo yagunu Yesu loga o edabo ha**  
(Mt 22:23-33; Lu 20:27-40)

<sup>18</sup>Ena Sadusi we yasi wenina fuliyaguti hofa sinoiyámanigilae, loti lo-lo abo wenina ya Yesu nedoka loti feto loti loga o edabo, <sup>19</sup>Api lilibiyani bo we, Mosesekafo mono lufuwau feto loto ibo, We ma fuliyagetoma, olonafo hofawa minoto olufola ma li oloto piyáminako, fulibo we unalafo yakafo wena-hiyonawa ya lito yalafodo olufo li oloto pi edanaie, loto lolumibo ne. <sup>20</sup>Ido we ma hipala seweni (7) minagu yauti homu we yakafo wena lifa, olufola hedo molámoto fuliye. <sup>21</sup>Ido fulibo we unalafo makafo wenawama lifa, olufola li oloto piyámoto ayaidana oto fuliye. Fulito, ya aliga unalafo naba tili (3) yakafo wenawa ayamaidana aiye. <sup>22</sup>Feti hipawa seweni (7) yama ayaidako oti olufo ma hedámoti fuliyato, aliga wenawa yamagi fulibo ne. <sup>23</sup>Ena yalafo-unalafo seweni (7) ya wenawa liyabo yagunu fuliyaguti hofa sinoinabo hamenalo ya hema olonafo minanaibo ne? loti loga o edae.

<sup>24</sup>Loga o edato, Yesu liwila oto lobibo, Hemotina ya mono lufuwau nebo ha yagi ido Goti aubala yagi holifefe ladámanako, yagunu hopa ha lo minae. <sup>25</sup>Wenina fuliyaguti sinoinabo hamenalo ya we wena mofu molámoto, we wena adinalo li biyámanigilae. E'e, enisole okulumau minabo yaidana oti minanigilae.

<sup>26</sup>Ido wenina fuliyaguti hofa sinoinabo yagunu hemotina Mosese mono lufuwa igu ya yá hefolalo so libo hala lufuwa ibo ya hitámafe? Yalo Gotikafo ha fetu lomuibo,

Nemo ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila minowe,

loto ha mono lufuwau (*Kis 3:6*) ya nebo ne. <sup>27</sup>Emo ya wenina fuliyabo Gotitina minámiye. E'e, wenina hofawa minabo wenina Gotitina ne. Hemotina hopa-napa hatina ki minae, loto ya lobiye.

**Lo molaibo ha yauti ha ma homu uto auba ibo ha**  
(Mt 22:34-40; Lu 10:25-28)

<sup>28</sup>Ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we minaguti ma loto moliya fiyabo ha holito Yesu ya ha dowa loto liwila oto lobibo hala holito fetu loto loga o edaibo, Lo molaibo ha muki yauti nena ha ya u homu uto auba ibo ha ne? loto loga o edaito, <sup>29</sup>Yesukafo liwila oto lomuibo, Ha ya u homu uto auba ibo ha feito ne:

Isilaeli weninao, hemotina ya holilo. Wenaba Gotite ya Wenaba makoko ne. <sup>30</sup>Lutina-hatina muki, ido weudina muki, ido hatina-manadina muki, ido aubatina muki, ya wenaba Gotitina ya muilo,

<sup>31</sup>Ido auba ibo ha naba tu (2) ya feito ne:

Heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya luka-haka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (*Lo 6:4-5, Wkp 19:18*) nebo hawa loitiwa ya ha makafo ya li fulo edámanaibo ne, loto lomuiye.

<sup>32</sup>Lomuito, ya feto lomuibo, Api lilibianibo we, ha fefe loto lane. Goti ya makoko ne. Ido eito ma minámiye, loto lanibo ya ha ona lane. <sup>33</sup>Ido hawa lanibo, Lutina-hatina muki, ido weudina muki, ido hatina-manadina muki ya Wenaba Gotitina ya muilo. Ido heimokagunu holiyanibo yaidana oto wenina muki luka-haka bi-bi o mino, loto libo hawa yakafo sokila hi muwabo idafa muki, ido hofu hi muwabo idafa muki yagi ya li fulo betiye, loto liye.

<sup>34</sup>Feto lito, Yesu ya wewa ha fefe loto lomuibo hala holito fetu lomuibo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonabo hanu ya hemodoka selo molaiye, loto lomuiye.

Yaloti ya wenina holiya holiti hofa loga-miga o edámae.

**Yesukafo Goti ilifi molaibo we Kilisto yagunu loga o betibo ha**

(*Mt 22:41-46; Lu 20:41-44*)

<sup>35</sup>Ena Yesukafo fele huliyagi numuna naba hilalau ha mono api itibi nebo hamenalo ya fetu loto loga o betibo, Lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi Goti ilifi molaibo we Kilisto ya Defiti ouwamela ne, loti lo-lo abo ya igaidana oti lo minae? <sup>36</sup>Weuna Fele yakafo Defiti mino edoto welau ha molaito, fetu libo,

Wenaba yakafo Wenabane ya lomuibo, Ane onaleka amedoto hiyaba oto minageto, ya uwokafo-mota fulo higa feumau betinogolowe, loto libo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nebo ne. <sup>37</sup>Ido Defiti ya eimolakafo lomuibo, Wenabane ne, loto lito ya Kilisto ya igaidana oto Defiti yufa figu yauti minoto ido Wenabala yagi ne? loto liye.

**Lo molaibo ha api itibi-itibi abo monatina**

(*Mt 23:1-36; Lu 11:37-54, 20:45-47*)

Ido wenina mau naba minabo ya hawa ya holiti lutina-hatinau dowu loto holiyae. <sup>38</sup>Yesukafo api itibito fetu lobibo, Hemotina ya lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yagunu holiti wati monilo. Emotina yasi utinalo owo fana-fana iti moniti, ido maketilo ya wenina wa ledoti, aiyo-weiyo lolumunae, loti holiti, <sup>39</sup>ido Yuda wenina mono numunatinau yowabo ya wenina nomudinalo folomo welalo yako minanune, loti holiti, ido wetina-idafa nanune, loti feyabo hamena ya folomo welalo homu yaloko minanune, loti holi minae. <sup>40</sup>Ido wena-hiyona numunatina idafa-adafatina aifa liti, ido wenina wa ledanae, loti ha fana-fana Goti lomu-lomu o minae. Aya weninawa ya lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne, loto lobiye.

**Wena-hiyona makafo Goti idafa ma muibo ha**

(*Lu 21:1-4*)

<sup>41</sup>Yesu ya fele huliyagi numuna nabau hefana-huwamena yau fulo-fulo abo ebato selo sinoi minoto wenina naba mau minabo yasi hefanatina

fulabo ya wa beti ne. Wa beti neto, wenina idafa-adafa wa nabo muki ya hefana naba fulafa, <sup>42</sup>wena-hiyona ma idafala minámibo ya loto hefana luta hefola loitiko ma fulaibo ya wani (1) toya yaidana oto ne. <sup>43</sup>Wenawa fulaibo ya watoto ege-ege moniyabo we ya alo, lobito emodoka ato feto lobibo, Ha ona lobiyowe. Wena-hiyona ya idafala minámibo yakafo hefanala huwamenaku fulaibo ya wenina muki hefanatina fulabo ya li yoima o betiye. <sup>44</sup>Aya wenina ya idafa-adafatina wa nagu yauti fulafa, emo idafala minámigu yauti ya idafa hefola efoma mino edaido yama moda fulo hulinako, ya ma minámiye, loto lobiye.

**Yesukafo fele huliyagi numuna naba u hopa unaibo ha libo**

*(Mt 24:1-2; Lu 21:5-6)*

**13** <sup>1</sup>Yesu ya fele huliyagi numuna naba fulitoto lumito ya ege-ege moniyabo we yauti makafo feto lomuibo, Api lilibyanibo we, waohae. Hefana naba-nabagi ido numuna nabagi ya dowá liye, loto lomuito, <sup>2</sup>Yesukafo liwila oto libo, Hemo ya numunawa naba wabe? Hefana makafo hefana ma mulalo nebo meidana oto waitámanigilae. E'e, muki ya itifu fulato, lumu fou lanogolaiye, loto liye.

**Hena naba lo fedanaibo hala**

*(Mt 24:3-14; Lu 21:7-19)*

<sup>3</sup>Yesu Olifi obulalo amedoto neto fele huliyagi numuna naba holaleka neto Pitale, Yemusile, Yonile, Adulule ya eimotinako emo nedo loti feto lomuwabo, <sup>4</sup>Idafawa ya nenafeko oloto pinaibo ne? Ido idafawa muki ya moda alilitagetoma, ya nena idafa fedageto wa edanune? Lolomo, lomuwae.

<sup>5</sup>Feto lomuwato, Yesukafo liwila oto lobibo, Hemotina ya hote itanae, loti wati monilo. <sup>6</sup>Wenina abi loti ya loti huline liti feto lanabo, Nemo ya nilifi molaibo wewa ya minowe, loti wenina muki hotina inigilae.

<sup>7</sup>Ido fina ha, ido lowa ha holitima, holi biyámaneyo. Idafawa oloto pinogolaiifa, mika okuluma hulanaibo hamena ya onesa oloto piyámanogolaiye. <sup>8</sup>Ido wenina mika malekagi mikalokati lowa fina fimo uwato, ido mikalo wehudi ma weninalagi, ido ma weninalagi ya lowa fina fimo unigilae. Ido mikau-mikau mima naba oto, ido inagunu fulinabo hamena ya oloto pinaibo ne. Idafawa holinabo, ya wenipa utina ogofu aito olufotina hedabo yaidana oto ne.

<sup>9</sup>Hemotina ya wati monilo. Hemotina ya adinalo-hidinalo liti idipiti uti kanisole wenina adinalo biyato, ido mono numunatinau ikula hofó betinabo ne. Ido hemotina nege molabo yagunu wenina hiyabatina we wenaba ido mikalo wehudi nomudinalo ya li sinoi betinigilae. Feto fe betiyato ya nemo hane lobinae. <sup>10</sup>Ido homu hane ukune dowá ya wenina mikau-mikau lo oloto binigilae.

<sup>11</sup>Ido adinalo-hidinalo liti idipiti uti li halo molo betinabo lusanigu uwatoma, hemotina ya ha igaidana oto liwila oto lobinubo ne? loti hatina loiti-loiti kiyámilo. Aya hamenalo ya heimotina hatinalokati ladámanigilae. E'e, Weuna Fele yakafu wetinalo ha lanabo molanaibo hawa ya aifa lobilo. <sup>12</sup>Ido yalafokafo unalafu ya uwolafo-mota adinalo biyageto hofu fulinabo ne. Ido melafokafo olufola ya uwolafo-mota adinalo biyageto hofu fulinabo ne. Ido olufotina yasi otinafo metinafo metina biti uwotinafo-mota adinalo biyato hofu beti fulinabo ne. <sup>13</sup>Hemotina ya weninane minanako, wenina muki holi nosámibo-asámibo binafa, holi hiki loti auba iti minobo henawa hulanaibo hamenalo yonabo wenina ya li nomudina wanaibo ne, loto lobiye.

**Idafa nosámibo-asámibo muki idafa li hopaitanaibo idafa ha**  
(*Mt 24:15-28; Lu 21:20-24*)

<sup>14</sup>Nemo lufuwa me ya iyobo ha ya hemotina hitanabo ya hatina kifefe loti monawa holifefe loti holilo, loto lobiyoue. Yesukafo ha ma onu ito lobibo, Ido aliga idafa nosámibo-asámibo muki idafa li hopaitanaibo idafa ya loto Gotikafo, E'e, libo ebalu minanaibo ya wati Yudia mikalo minanabo wenina ya obulalo holi yonae. <sup>15</sup>Ido ma numuna obito minanaidoti ya lumuto numunalau yauti huwamenala liyámanogolaiye. <sup>16</sup>Ido makafo minawau onona linaidoti ya hofa liwila oto uto ulalo owo ya liyámanogolaiye. <sup>17</sup>Ido aya hamenalo ya aiyu, wenipa olufotina houmatinau nebogi, ido wenipa olufotina amina bi minanabogi ya hena naba-naba holinabo ne. <sup>18</sup>Ido idafawa fedanaibo ya asi naba anaibo hamenalo oloto pitanaiye, loti Goti lomu-lomu o minalo. <sup>19</sup>Idafawa oloto piyagetoma, hena naba-naba holinabo idafawa ya Gotikafo mika okuluma li oloto pido akaimati ya henawa naba-naba yaidana oloto piyámibo ne. Ido aliga yagi henawa yaidana ma oloto piyámanaibo ne. <sup>20</sup>Ido Wenabakafo hamenawa ya li fouma itámibo neko, wenina ma ya minámadi ne. Feito nefa, emokafo weninala weuna fi betibo yagunu holito hamenawa ya li fouma itaibo ne.

<sup>21</sup>Ido aya hamenawalo ya we makafo lanaibo, Walo. Ilifi molaibo we Kilisto me ya ya ne, loto lanaife, ido, Walo. Yowa ne, loto lanaibo ya holi hikito umámilo. <sup>22</sup>Wenina ma oloto piti sugi ha lanabo, maleka, Nemo nilifi molaibo we Kilisto minowe, lato ido masi, Nemo polofeti minowe, loti anabo, ya idafa hofawa naba-naba eito-eito ido aubatina idipibo idafa li oloto pinabo, ya Goti weuna fi betibo weninala yagi hotina inune, loti ogofunabo neko ya hotina inadi ne. <sup>23</sup>Feto feyanabo ya hemotina wati hiyaba oti monilo. Idafa-adafawa muki aliga anaibo idafa yagunu homu oloto piyámibo hamenalo ha muki ya moda lobiyoue.

**We hula liwila oto anaibo ha**  
(*Mt 24:29-31; Lu 21:25-28*)

<sup>24</sup>Ena henawa naba hulageto, aya hamenalo ya,

Fo ya midipu ito, igana lamenala ya hulito, <sup>25</sup>ofiya ya okulumauti limo iyageto, okulumalo nebo idafa muki ya momoga anogolaiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 13:1 34:4*) ya nebo ne. <sup>26</sup>Aya hamenalo ya nemo We Hula ya aubane lamenane naba-naba mino nedageto okulumalo limuku loto ya wa nedanigilae. <sup>27</sup>Nemo enisolene ya idipi moloto uti fo yoidokati fo lumidoka mikau-mikau yauti weuna fi betiyobo weninane ya idipiti li nuba o betinabo ne.

### Yá sigolo monala yamo lilibibo ha

(*Mt 24:32-35; Lu 21:29-33*)

<sup>28</sup>Hemotina ya yá sigolo monala yamo idafa lilibibo ha ya holifefe loti holilo. Yá sigolo akawa ya adoloma bu loto nowala minoto aila hofawa itoma, ayalo fo lanaibo hamena alili aiye, loti holiyae. <sup>29</sup>Feito idafawa muki lobiyobo ya oloto piyageto hemotina wa minanabo, hamenawa moda ona selo molotaibo ne, loti holinigilae. <sup>30</sup>Ha ona lobiyowe. Hamena onesa me ya minabo wenina maleka fuliyámato ya idafawa muki lobiyobo ya oloto pinaibo ne. <sup>31</sup>Holilo. Mika okuluma ya hulanogolaifa, hane ya minowa-minowa omo yoto huladámánaibo ne.

### Idafawa lo fedanaibo ha

(*Mt 24:36-44*)

<sup>32</sup>Idafawa muki oloto pinogolaibo hamenala, ya ma holi minabo wenina ma minámae. Ido okulumalo enisole ya holiyámae. Ido Hipala nemo yagi ya holiyámowe. E'e, Metefo yako ya holi ne.

<sup>33</sup>Ido hemotina yagi hamenawa oloto pinaibo ya holiyámanako, nomudina falatoti wati hiyaba oti minalo. <sup>34</sup>Hamenawa oloto pinaibo ya we ma faiga wibo yaidana oto ne. Wewa numuna fulitoto uto houba-nabala we idafa-adafala hiyaba o edanabo wenina muki onona bito ido hanu welalo hiyaba o minanaibo we ya wato hiyaba oto mino, lomu itoto wiye. <sup>35</sup>Ido numuna yawala ya nenafeko liwila oto anaiye? Lunagafe? Luwailafe? Okolofo lanaidofe? Ho lanaidofe? Liwila oto anobo hamena ya holifefe ladámanako, yagunu wati hiyaba alo. <sup>36</sup>Nemo haita liwila oto loto, hemotina uwo uno minanabo ya li oloto pitanowe, loto, wati hiyaba alo. <sup>37</sup>Ido hawa hemotina lobiyobo ya wenina muki ayaidana oto fetoto loto lobiyobo, Wati hiyaba alo, loto lobiyowe, loto lobiye.

### Yesu hofu fulinigili hudala hiyabo ha

(*Mt 26:1-5; Lu 22:1-2; Yo 11:45-53*)

**14** <sup>1</sup>Ena hamena loiti utaito, Goti Uta o Betibo foliwagi, ido beleti lifefe lagu yisi molámoti aifa hiti no-no abo foliwagi ya oloto pinaibo sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we ido lo molaibo ha api itibi-itibi abo we yasi Yesu nedo momona oti analo-hinalo nala iti hofu

fulinigili ha loti lo moloti hudawa hiyafa, <sup>2</sup>wenina ya abi lanako, fina fitanae, loti foliwalo ya hoho fuliyámanune, loti lae.

**Wena makafo no ladanuwa aibo Yesu atalalo leki edaibo ha**  
(*Mt 26:6-13; Yo 12:1-8*)

<sup>3</sup>Ena Yesu ya Betanika numudoka ya homu okola hilibo we Saimoni numunalau amedoto minoto wela-idafa no neto, wena makafo nomu hefana pana hibo nomuku no ladanuwa aibo nalitikafa lifefe labo meinala naba nebo ya lito loto nomuma wela lekoto no ya Yesu atalalo leki edaiye. <sup>4</sup>Leki edaito, wenina minagu yauti masi lutina hala-kala lito, eimotina yau feto labo, Nowa ladanuwa aibo ya neidafaito aifa fulaiye? <sup>5</sup>Idafawa ya hefanalo fulaibo neko, we ma melege mako onona liti meina libo yaidana oto lito idafa wa námabo wenina ya biyadi ne, loti auba iti hanu muwae. <sup>6</sup>Hanu muwato, Yesukafo lobibo, Waiti edalo. Nedafaito ya hanu mu minae? Emo yakafo idafa dowa fe nedaiye. <sup>7</sup>Holiyafe? Idafa wa námabo wenina ya moda hemotinagi hamena-hamena maina keloti minato, adina li faka lanune, loti holinabo ya aifa adina li faka lanigilafa, nemo ya hemotinagi hamena-hamena maina minámanogolo ne. <sup>8</sup>Emokafo ya fulinobo hamena selo molainako, yagunu homu no ladanuwa aibo unelo lekibo ya fuliyoto hale li nedanigilabo yagunu ya feto fe nedaiye. Feto fe nedanaibo idafa ya fe nedaiye. <sup>9</sup>Ha ona lobiyowe. Hane ukune dowa mikau-mikau lobimo unado ya wenawa me ya idafawa fe nedaibo hala yagi lobimo uwato ya emogunu holiwa-holiwa minanigilae, loto lobiye.

**Yudasikafo Yesu ya uwolafo-mota adinalo binowe, loto libo ha**  
(*Mt 26:14-16; Lu 22:3-6*)

<sup>10</sup>Ena Yesu ege moniyabo we tuwelu (12) ya minaguti Yudasí Isikalíyoti yakafo, Yesu ya uwolafo-mota adinalo molanowe, loto sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we minado wiye. <sup>11</sup>Wito, hala holiti ake naba-naba oti meina humunune, lo molo muwato, Yesu adinalo binaibo hanu ya moni wita omo wiye.

**Yesugi ege-ege moniyabo wegi Goti Uta O Betibo wetina-idafa nabo ha**  
(*Mt 26:17-25; Lu 22:7-14, 21-23; Yo 13:21-30*)

<sup>12</sup>Ena foliwa beleti lifefe lagu fudanaibo idafa yisi molámoti aifa hiti no-no abo foliwa lo fedito, homu hamenalo ya Uta O Betibo hate molotanaiye, loti sipisipi mofola hoho hiti no-no abo ne. Aya hamena ya fedito ege moniyabo we Yesu nedo loti feto loti loga o edabo, Numuna igau Goti Uta O Betibo wete-idafa hoho hito lifefe lanune? loti loga o edae. <sup>13</sup>Loga o edato, ege-ege moniyabo we loiti ya idipi moloto feto lobibo, Numuna meya nabau yonaido ya we ma no fi-fi abo masa mofuto



anaibo we ya hatula anaibo ya ege moloti wiliyo. <sup>14</sup>Ege uti, numunalau yoibo numuna yawala feto lobiliyo, Api lilibibo wekafo ya nege-nege moniyabo wegi Gotikafo Uta O Betibo wete-idafa nanubo eba ya igau ya ne? loto loga o hedaiye, loti lomuliyo. <sup>15</sup>Feto lomunaibo ya eba naba ma hunu-anu wiliti lifefe lotabo eba ya idipiyageto, yau wete-idafa hofu hililo, loto lobiye. <sup>16</sup>Lobito, fulo edoiti uti numuna meya nabau yoti Yesu libo idafawa yaidana li oloto piti Goti Uta O Betibo wetina-idafa hofu hiyaiye.

<sup>17</sup>Lunaga fo sapito, ya Yesugi ege moniyabo we tuwelu (12) yagi loti <sup>18</sup>amedoti wetina-idafa noti minoti ya Yesukafo fetu lobibo, Ha ona lobiyowe. Hemotina yauti we makafo nemo ya Uwonefo-mota adinalo binogolaiye. Wewa ya nemote wete-idafa noibo we ne, lito, <sup>19</sup>lutina-hatinau hena naba-naba aito muki fetu lomuwabo, Nemofe? Nemofe? lato, <sup>20</sup>liwila oto lobibo, Nege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti mako ma lapeku nemote beleti fuloto idafa lito noibo we ya ne. <sup>21</sup>Nemo We Hula ya moda fulinobo hanune yagunu ha mono lufuwau iyado ayaloma ya unogolowe. Feito unafa, ido nemo We Hulama ya uwonefo adinalo binaibo we ya aiyu, lifima ha naba-naba liwila oto linaibo ne. Wewa ya olafokafo hedámibo neko, dowu minadi ne, loto liye.

#### **Yesukafo mono hobina bibo ha**

*(Mt 26:26-30; Lu 22:15-20; 1 Ko 11:23-25)*

<sup>22</sup>Wetina-idafa no minato, Yesukafo beleti ma lito, dowae, lalowe, loto lomutoto, lekoto ege-ege moniyabo we bito ya lobibo, Lilo. Une ya ne, loto, <sup>23</sup>ido nomu lito, dowae, lalowe, lomutoto ya bito, muki ya nomu yauti nae. <sup>24</sup>Nato, emokafo fetu libo, Me ya ya nemo lunune ne. Gotigi li hutifina betibo ha li auba i edaibo lunune ya wenina abi yagunu lekinobo ne. <sup>25</sup>Ha ona lobiyowe. No waini ya hofa ma moda námoto minomo uto uto Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau hemotinagi no waini hofawa ma hofa nanogolone, loto lobiye.

<sup>26</sup>Lobito, mono nama lo ititi ya feka uti Olifi obulalo uwae.

#### **Pitakafo Yesu huliya li faluku anaibo ha**

*(Mt 26:31-35; Lu 22:31-34; Yo 13:36-38)*

<sup>27</sup>Olifi obulalo yowato, Yesukafo libo, Gotikafo fetu libo,

Nemokafo sipisipi hiyaba we ya hofoto sipisipi ya upatanigilae, loto ha mono lufuwau (*Sek 13:7*) nebo nenako, hemotina muki ya fulu nedoti holi unigilae. <sup>28</sup>Fetu feyanafa, ido nemo fulinoguti sinoito ya Galili mikau homu molo betito unogolowe, loto lobiye. <sup>29</sup>Lobito, Pitakafo ha liwila oto libo, Maleka muki ya holi fulu hedoiti uwatoma, ya nemo neimone ya moda fulu hedámanogolowe, loto lomuiye. <sup>30</sup>Lomuito, Yesukafo libo, Nemo ha ona lohomowe. Eletifo luwaila okolofo hamena

loiti nola ladámageto, ya heimoka yakafo hamena loitigi-makogi ya huline li faluku anogolane, lomuiye. <sup>31</sup>Feto lifa, Pitakafo ilalu huto auba ito lomuibo, Hofo fulinabo ya nemogi maina hofa nedo fuliyatoma, moda hulika ya li faluku ámanogolowe, loto lomuito, ido ege-ege moniyabo we muki yagi ayaidanako oti lomuwa.

**Yesukafo Getesemanika Melafo lomuibo ha**

*(Mt 26:36-46; Lu 22:39-46)*

<sup>32</sup>Ena Yesu ido ege-ege moniyabo we ya eba ma huliya Getesemani loti emokafo fetu libo, Melo amedoti minalo. Nemo yolalo uto Menefo lomunogolowe, lobito, <sup>33</sup>Pitale, Yemusile, Yonile idipito uto yaloti apito lula-halau hena naba-naba oto nosámito metolito holito fetu lobibo, <sup>34</sup>Lune-haneu hena naba-naba obo yakafo fulinoboidana aibo yagunu melo minoti hiyaba o minalo, loto lobiye.

<sup>35</sup>Fetu lo itoto, hefola ma monimo uto hola-wela mikalo limo fito, hanu ma minageyama, hamenawa ya li fulu nedanaiye, loto Goti ya <sup>36</sup>fetu lomuibo, Wauwe, Menefo, idafa-adafa muki fetu feyananibo ya moda ogofuto minane. Miluma holiyobo kapu me ya ya li fulu nedanane, loto holiyobo nefa, ido nemo holiyodo molo nedámoto, heimoka holinanido ya molo nedo, loto lomuiye.

<sup>37</sup>Lomutoto, ya liwila oto ege-ege moniyabo we minado loto wa betima, uwo uno minato ya Pita lomuibo, Saimoniyo, uwo unabe? Nemogi hamena fouma efoma maina hiyaba ananibo ya ogofuwámabe? <sup>38</sup>Ido idafa ma hepa molo lumuto anaibo idafa lemodoka fedo lumutanaiye, loti wati hiyaba oti Goti lomutiko minalo. Lutinau fetu feyanune, loti holiyafa, ido utina aubala ya hefola ne, loto lomuiye.

<sup>39</sup>Fetu lo itoto, hofa uto Melafo homu lomuibo hama moda ayaidana oto hofa lomuiye. <sup>40</sup>Lomutoto hofa liwila oto aibo nomudina fifi aito uwo uno minabo ya wa betito liwila oti lomunabo ha ma minámiye.

<sup>41</sup>Ena hofa liwila oto minado loto fetu lobibo, Aifa minoti uwo unoti foli minafe? Modae. Hamenane ya moda lo fedinako, nemo We Hula ya lifimatina nebo wenina adinalo moda biye. <sup>42</sup>Sinoiyato, uwokelo. Uwonefo-mota adinalo bibo we ya moda lo fediye, loto lobiye.

**Yudasikafo Yesu uwolafo adinalo molaibo ha**

*(Mt 26:47-56; Lu 22:47-53; Yo 18:3-12)*

<sup>43</sup>Fetu lobi neto ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti ma Yudasi ya lo fedito ido emogi maina abo wenina mau naba minabo adinau ya mi nabafena mainafafena liyabo ya lo fedae. Lo fedabo weninawa ya sokila hi muwabo we hiyabatina we, ido lo molaibo ha api itibiyabo we, ido Yuda wenina hiyabatina we yasi, Ilimiti anae, loti idipi molae. <sup>44</sup>Idipi molato, uwolafo-mota adinalo molaibo we yakafo homu

lobito libo, Wewa ya mudo edanobo ya ne. Analo-hinalo liti nala i edoti hiyaba o edoti ilimiti wilo, loto lobiye.

<sup>45</sup>Feto lobito, ya aloko Yesu nedo lo fedoto lomuiibo, Api lilibiyaniibo we, loto mudo edaiye. <sup>46</sup>Mudo edaito, Yesu analo li hiki loti adinau liyae.

<sup>47</sup>Adinau liyato, wenina selo sinoi minagu yauti we makafo mila fana hebelauti ika oto sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba houba-nabala we hala ya fuko fulitaiye. <sup>48</sup>Fuko fulitaito, Yesukafo libo, Nemogunu ya ugele we wenaba ne, loti holiti ya mifena mainafafena liti loti nala fi nedanune, loti afe? <sup>49</sup>Hamena-hamena fele huliyagi numuna naba hilalau ya wenina api itibimo uwodo yama anelo-hinelo liti nala fi nedámabo ne. Feto fe nedámama nefa, ha mono lufuwa iyabo ha yama u ayalo inaiye, loto lobito, <sup>50</sup>ege-ege moniyabo we muki ya fulo edoititi holi uwae.

<sup>51</sup>Holi uwato, we hofawe ulalo lafo-lafoko holoibo ya Yesu ege wito emotinasi analo liyato, <sup>52</sup>lafo-lafola apaso fulitoto ya apako holi wiye.

**Yesu ya kanisole nomudinalo loga-miga o edabo ha**  
(*Mt 26:57-68; Lu 22:54-55, 63-71; Yo 18:13-14, 19-24*)

<sup>53</sup>Ena Yesu analo-hinalo li hiki loti ilimiti sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba nedo uwato, yalo sokila hi muwabo we wenabatina muki ido lo molaibo ha api itibiyabo we, ido Yuda wenina hiyabatina we ya lo fedoti nuba oti minae. <sup>54</sup>Nuba oti minato, Pita faigato moloto ege uto sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba numuna hilalau yoto yalo himiwegi maina amedoti so labi oti minae.

<sup>55</sup>Ena sokila hi muwabo we hiyabatina wemoli, ido Yuda mono kanisole we muki yasi Yesu hofu fulinabo ha li oloto pinune, lafa, ha ma li oloto piyámae. <sup>56</sup>Li oloto piyámato, muki ya sugi ha fi munabo ya lo fedafa, ha labo ya u mako aguwámiye. <sup>57</sup>U mako aguwámito, wenina masi sinoito sugi ha lo edoti fetu labo, <sup>58</sup>Wewa yakafo fetu libo, Fele huliyagi numunawa naba adinagunu huwabo ya lukoto fo hamena tili (3) uwageto numuna ma wenina yasi huwámabo ya hu hulanobo ne, lito ya moda holiyoniibo ne, loti lae. <sup>59</sup>Fetu lafa, hatina yagi ya u mako aguwámiye.

<sup>60</sup>U mako aguwámito, sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yakafo nomudinalo sinoi minoto Yesu fetu loto loga o edaibo, Hemo ya ha ma liwila oto ladámanabe? Weninawa halo molo hedabo ya nena ha lae? loto loga o edaifa, <sup>61</sup>Yesu ya ha liwila oto lomuwámoto ne.

Lomuwámoto neto, sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba yakafo hofa loga o edaibo, Hemo mino holimo wibo we Hipala ya hilifi molaibo we Kilisto minabe? loto loga o edaito, <sup>62</sup>Yesukafo liwila oto lomuiibo, Nemo ya minowe. Ido aliga nemo We Hula ya aubafofo libo we ana onaleka amedoto minoto okulumalo limuku oloto piyoto wa nedanigilae, loto lomuiye.

<sup>63</sup>Hawa lido ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenabatina eimola ulalo

owo fekalito ya libo, Ake, neidafaito ha ma moni wita anubo ne? <sup>64</sup>Moda Metefo hamana onesa hibo hala ya holitama ya nenako, yagunu hemotina moda nedafaiye loti holiyae? loto loga o betito, muki yasi, moda fulinaibo ne, lae. <sup>65</sup>Feto lato, masi etefu o edoti lafo-lafogunu nomunalo wase iti adinagunu hofu edoti fetu lomuwo, Polofeti ha lolomo, lato, ido himiwe yasi ilimiti uti adinagunu hofu edae.

**Pita Yesu huliya li faluku aibo ha**

*(Mt 26:69-75; Lu 22:56-62; Yo 18:15-18, 25-27)*

<sup>66</sup>Idafawa fetu fe edato, Pita ya feka numuna hilalau youmaleka neto, olu ma sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba houba-naba oluwa loto <sup>67</sup>Pita so labi oto nebo ya wenu wa edoto fetu lomuibo, Hemo ya Nasaletekati aibo we Yesugi minanima ne, lifa, <sup>68</sup>emokafo fetu libo, E'e, ha lanibo ya holifefe loto holiyámowe, lomuto uto numuna hanu welalo ne. [Neto okolofokafo liye.] <sup>69</sup>Yalo neto, houba-naba oluwa wa edoto wenina selo sinoi minabo ilalu huto lobibo, Wewa ya hounalafo-mota? Minagu yauti ne, loto lobito, <sup>70</sup>Pitakafo hofa, E'e, lomuiye.

Lomuito, aliga hefola selo sinoi minabo wenina yasi fetu lomuwo, Hemo ya Galili we minaninako, hounalafo-mota? minagu yauti moda minane, loti lomuwa. <sup>71</sup>Lato, emokafo auba ito liwila oto lobibo, Wewa yagunu ha labo ya moda wa edámowe. Ha ona ladámoto ya Gotikafo li hopa o nedanaiye, liye. <sup>72</sup>Hawa lido ayalo ya okolofo hofa kokololo lito ya Pitakafo Yesu ha homu lomuibo, Okolofo hamena loiti nola ladámageto hemokafo hamena loitigi-makogi (3) ya huline li faluku anogolane, loto lomuibo ha yagunu holito hufo naba-naba aiye.

**Yesu ya Pailati nedo ilimiti uwabo ha**

*(Mt 27:1-2, 11-14; Lu 23:1-5; Yo 18:28-38)*

**15** <sup>1</sup>Ena ho lito, sokila hi muwabo we hiyabatina we muki, ido Isilaeli wenina hiyabatina weninagi, lo molaibo ha api itibiyabo weninagi, mono kanisole we muki yagi nuba oti loyolalo-melo oti hatina li mako moloti Yesu analo nala iti ilimiti uti Pailati analo muwae. <sup>2</sup>Muwato, emokafo fetu loto loga o edaibo, Hemo ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi minabe? lito liwila oto lomuibo, O, hemo heimoka ya moda lane, loto lomuiye. <sup>3</sup>Ido sokila hi muwabo we hiyabatina we yasi muki ha sigiya lomuwo, <sup>4</sup>hofa Pailatikafo loga o edaibo, Ha ma liwila oto ladámananibo nefe? Sigiya ha muki lo hedabo ya holiyo, lomuiya, <sup>5</sup>hofa liwila oto lobiyámito, Pailati ya loiti hala kiye.

**Pailatikafo Yesu loga-miga o edaibo ha**

*(Mt 27:15-26; Lu 23:13-25; Yo 18:39-19:16)*

<sup>6</sup>Ena melegelo-melegelo aya foliwalo ya gamani hiyabatina wenabama yakafo mau minabo wenina yasi nala we ma huliya lato, ya wina fulu

beti-beti aibo mona ya molaiye. <sup>7</sup>Ido aya hamenalo ya nala numugu gamanigi fina fiti wenina hofu beti fuliyabo wenina minagu yauti hasuwala fi-fi aibo we ma huliya Balabasi ya ne. <sup>8</sup>Ido mau minabo wenina yasi Pailati nedo loti fetu labo, Homu mona molo ledo-ledo anibo yamaidana oto hofa molo ledo, lae. <sup>9</sup>Fetu lato, emokafo fetu loto loga o betibo, Nemo ya hemotina Yuda wenina hiyabatina we wehudi ya wina fulu edanaiye, loti holiyafe? loto loga o betibo, <sup>10</sup>sokila hi muwabo we hiyabatina we ya wenina muki holi muti labo holi fulitanigilae, loti holiyabo yagunu wauwa liti anelo molae, loto holiye. <sup>11</sup>Holifa, sokila hi muwabo we hiyabatina we yasi mau minabo wenina sebatinau fali witunu iyato, ya emotinasi fetu labo, E'e, Balabasi ya wina edo, lato <sup>12</sup>fetu lobibo, Ena wewa ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi ne, loti huliya molabo we ya neidafa-neidafa o edanowe? loto loga o betito, <sup>13</sup>liwila oti hai naba moloti fetu labo, Yá yofolo hofu fuliyo, lae. <sup>14</sup>Fetu lato, emokafo hofa fetu loto lobibo, Nedafaiye? Nena mona nosámibo ya molaibogunu ne? loto loga o betifa, lo gedoti ilalu huti labo, Yá yofolo hofu fuliyo, loti hai naba moloti lae. <sup>15</sup>Fetu lato, Pailatikafo wenina mau naba ya lutina-hatinau dowa loti holinae, loto Balabasi ya wina fulu beti bito ido Yesu ya ikula auba iti hofu edotiti yá yofolo hofu fulinae, loto himiwe adinalo molaiye.

### **Himiwe yasi Yesu hamana hiyabo ha**

*(Mt 27:27-31; Yo 19:2-3)*

<sup>16</sup>Ena himiwe yasi Yesu ilimiti uti Lomu gamani hiyabatina we numuna huliya Pilatoliumu hilalau yoti himiwe muki ya li nuba o betiti, <sup>17</sup>ulalo owo fana luta libo ma holoi edoti, ido nala agina hasuwalagunu helekamu lifefe loti atalalo holuto i edoti, <sup>18</sup>fetu loti apiti sula fiyabo, Aiyo, Yuda wenina hiyabatina we wehudiyo, siyane, loti <sup>19</sup>honofa liti atalalo hofu edomo uti etefu o edoti, hidina obula fiti, sugi idafa oti holi umae. <sup>20</sup>Feti hamana hititi, owo fana luta liboma li fuloti eimola ulalo owo liwila oti holoi edoti ya yá yofolo hofu edanigili ilimiti feka uwae.

### **Yesu yá yofolo hofabo ha**

*(Mt 27:32-44; Lu 23:26-43; Yo 19:17-27)*

<sup>21</sup>Yesu ilimiti uwado, ya we ma Alekisadate Lufusite metinafo huliya Saimoni ya Sailinikati we hanudo Yelusalemuka unowe, loto aido ya wa edoti analo liti yá yofola ya abukalo mofuwo, loti auba iti lomuwato mofuiye.

<sup>22</sup>Mofuito, uti eba ma huliya Gologota yalo ya fedae. (Huliya monawa ya atatina auba ne, loti molae.) <sup>23</sup>Fedato, no waini nogi ido yá nowala huliya mulugi li maina itoti nanaiye, loti umafa, námiye. <sup>24</sup>Yá yofolo hofae. Hofoti, ulalo owo yagunu noka hedoti hona moloti liyae.

<sup>25</sup>Hofu edabo hamena ya naini kiloku (9) ya yá yofolo hofu edabo ne. <sup>26</sup>Ido halo molo edabo ha lufuwa ibo ya, Yuda wenina hiyabatina we wehudi ne, loto lufuwa ito molae. <sup>27</sup>Ido hasuwala fibo we loiti emogi maina hofu betiyabo ma ya filiga onaleka ido ma ya filiga adawaleka ya yá yofolo hofu betiyae. [<sup>28</sup>Ido,

Emo ya ha holiti holiyámoti abo we yaidana oto ne, loti wa edabo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Ais 53:12*) nebo ha yama ayalo ya iye.]

<sup>29</sup>Ido wenina uti loti emotina yasi ha nosámibo-asámibo auba iti lomuti otina gima-gama i muti, fetu lomuwabo, Ake! Hemo fele huliyaagi numuna naba ya luko fulitoto fo hamena tili (3) hofa hu fukanobo ne, loto lanibo we <sup>30</sup>yá yofoloti lumuto heimoka li nomuga wao, loti lomuwa. <sup>31</sup>Fetu lomuwato, ido ayaidana oti sokila hi muwabo we hiyabatina wegí, lo molaibo ha api itibiyabo wegí eimotinagu hamana hiti fetu labo, Wenina eito ya li nomudina wa-wa aiboma nefa, ido eimola li nomuna wanowe, loto ya ogofuwámiye. <sup>32</sup>Ido aya wewa Goti ilifi molaibo we Kilisto ya Isilaeli wenina hiyabate we wehudima yá yofolo yati lomage to watoma, holi hikito munune, loti lato, ido we emogi maina yá yofolo hofu betiyabo yaagi ha nosámibo lomuiye.

#### Yesu fulibo ha

(*Mt 27:45-56; Lu 23:44-49; Yo 19:28-30*)

<sup>33</sup>Ena folilo 12 kiloku (12) yalomati u lunaga tili kiloku (3) ya mikau-mikau muki ya midipu imo wiye. <sup>34</sup>Ido lunaga tili (3) kiloku yaloma ya Yesukafo hai moloto libo, Eloi, Eloi, lama sabaktani? loto hai moloto libo ha monawa ya Gotine, Gotine, neidafaito fulo nedane? loto hai moloto liye. <sup>35</sup>Ido selo sinoi minabo wenina hawa holiti fetu labo, Holilo. Elaiya sula fiye, lato <sup>36</sup>ido we makafo aloko oluloto uto idafa ho nokuti noi yaidana hilibo ya lito no waini ekefa aibo yau fito honofa osolo pito Yesu nanaiye, loto muto fetu lobibo, Onesa waita edalo. Elaiya loto wina edage to lumunaife? Wa minokelo, loto lobiye. <sup>37</sup>Fetu lito, ido Yesukafo hai naba moloto wela mula hulito fuliye.

<sup>38</sup>Fulito, ya ayalo ya fele huliyaagi numuna naba lulau ya wa edotanae, loti lafo-lafo naba diyabo ya yaleka atalalokati filiga-filiga fekalito waka lumibo ne. <sup>39</sup>Ido himiwe Yesu nomunalo sinoi nebo we yakafo hai moloto fulibo monala wa edoto fetu libo, Wewa ya moda ona Goti Hipala ne, loto liye.

<sup>40</sup>Yalo ya wenipa magi ya faiga minoti idafa wati holiti minae. Minagu yau Malia Madala numudoti wenagi, ido Yosefete Yemusi abalafote otinafo Maliagi, ido Salomegi ya minae. <sup>41</sup>Homu Yesu Galilika nebo hamenalo ya wenipawa ya ege moloti houba-naba o edato, ido wenipa ma abi loti emogi maina loti Yelusalemuka fedabo yamagi yalo minae.

**Yesu hono ula ya hefana haleku molo edabo ha**  
(Mt 27:57-61; Lu 23:50-55; Yo 19:38-42)

<sup>42</sup>Ena lunaga midipu inogolaito ya Sabati foli alili aito Yuda wenina Sabati foligunu wetina-idafa hofu hi molanabo hamenalo nenako, <sup>43</sup>Yosefe Alimatea numudoti we Yuda wenina hiyabatina we kanisole minagu huliya nebo we eimola ya Goti wehudi weninala hiyaba o betibo hamenala ya hiyaba o minaibo wewa yakafo auba ito Pailati nedo uto Yesu hono ula ya numunabe? loto loga o edaiye. <sup>44</sup>Loga o edaito, Pailatikafo libo, Moda fulitaife? loto hala loiti-loiti kito himiwe hiyabatina we, ano, loto ha fulo edaito holito aito fetu loto loga o edaibo, Yesu ya moda fulitaife? lito, <sup>45</sup>himiwe hiyabatina wekafo liwila oto lomuiwo, Moda fulitaiye, lito Pailati ya Yesu hono ula ya liyo, loto Yosefe lomuiye. <sup>46</sup>Lomuito, Yosefe uto lafo-lafo hiyoba feke ma meina fito uto hono ula yá yofoloti lito lafo-lafogunu wase ito lito uto hefana lulau molaiye. Molo itoto, hefana fowena naba-naba ma hululu moloto lito loto oto, hefana lula welalo ma lotana iye. <sup>47</sup>Lotana ito, Malia Madalakati wenate, Yosefe abalafo olafo Maliate ya molo edaibo eba ya wa minaiye.

**Yesu fuliguti sinoibo ha**  
(Mt 28:1-8; Lu 24:1-12; Yo 20:1-10)

**16** <sup>1</sup>Ena Sabati foliwa hulito ya Madalakati wena Maliate, Yemusi olafo Malia abalafole, Salomele ya uto Yesu hono ulalo ya yá nowala wili edanune, loti ladanuwa aibo idafa meina fiti <sup>2</sup>leda Sadeku ho lido ya hefana lulau hono ula molagu ya unune, loti uwae. <sup>3</sup>Uti hanudo ya eimotina loyolalo-melo abo, Hemakafo ade li faka loto hefana naba hale welalo lotana itabo yama hululu molo ledanaie? loti loyolalo-melo oti <sup>4</sup>wa faka loti hemo ya hefanawa naba-nabama ya hululu utaito wa edae. <sup>5</sup>Wa edoti hefana lulau yau yoti we hofawe ma ulalo owo hiyoba feke ito ya anawaleka amedoto nebo ya wa edoti holi biye.

<sup>6</sup>Holi bito wewa yakafo fetu lobibo, Holi holiyámilo. Hemotina ya Yesu Nasaletakati we yá yofolo hofu fuliyabo ya moni witala minae. Emo ya fuliguti hofa sinoitaibo ne. Meu ya minámito, molo edabo ebau ya walo. <sup>7</sup>Alo uti ege-ege moniyabo we lobiti ido Pita yagi ya fetu lomuiwo, Emo ya homu lobibo yaidana oto Galilika homu molo betito yalo ya wa edanigilae, loti lobilo, loto lobiye.

<sup>8</sup>Fetu lobito, wenipa utina ololo oti elegiti hefana lulauti feka uti oluluti uwae. Uti holi binako, hawa ya wenina lobiyámae.

**Malia Madala wena yakafo Yesu wa edaibo ha**  
(Mt 28:9-10; Yo 20:11-18)

[<sup>9</sup>Sadeku ho lido Yesu ya fuliguti hofa sinoito homu Malia Madala wena Satani himiwela seweni (7) ya lula-halauti li fulo edoto idipi molaibo wenama nomunalo oloto pi muiye.

<sup>10</sup>Oloto pi muito, emokafo uto homu maina mino-mino abo wenina lutina-hatinau hena naba-naba aito hufo nama o minado ya uto lobiye. <sup>11</sup>Lobifa, Yesu hofawa neto Malia ya wa edaibo hala holiti ya holi hikito umámae.

**Yesukafo ege molaibo we loiti ma oloto pi bibo ha**  
(*Lu 24:13-35*)

<sup>12</sup>Aliga ege molabo we minaguti we loiti migu unigili moniyaido ya Yesu eito hilito nomudinalo oloto pito, <sup>13</sup>wa edoti wewa loiti ya liwila oti muki minado uti lobifa, hawa yagi lobiyabo holi hikito biyámae.

**Yesukafo ononalalo fulo betibo ha**  
(*Mt 28:16-20; Lu 24:36-49; Yo 20:19-23; Ap 1:8*)

<sup>14</sup>Aliga ya ege molabo we leweni (11) ya idafa no minado, Yesu ya nomudinalo oloto pito holi hikito umámoti ido fuliguti sinoibo wa edabo wenina ya lobiyabo hatina ya ilalu huti holi hikito biyámanako, yagunu hanu biye. <sup>15</sup>Hanu bitoto, feto lobibo, Wenina muki mikau-mikau minadoka uti hane ukune dowá ya lobi-lobi alo. <sup>16</sup>Wenina ya holi hikito numuti mono noku inabo wenina ya li nomudina wanaibo ne. Feto feyanaifa, wenina holi hikito nomámanabo wenina ya lifima ha binaibo ne. <sup>17</sup>Ido holi hikito numunabo wenina ya Goti aubala idipibo mebe-maba ya biyageto aya weninawa ya weneloti Satani himiwela ya li fulo beti-beti anabo ne. Ido lowa-lawa ha hofawa ya lanabo ne. <sup>18</sup>Ido adinagunu hosofa aifa linabo ne. Ido hifena ya wenina hofu beti fulinaibo idafafena ya nanabo ya li nosámibo o betiyámanaibo ne. Ido adinakako idafa hiliyabo wenina ya utinalo linabo ya li faka lo betinaibo ne, loto lobiye.

<sup>19</sup>Ena wenaba Yesu ya hawa lobi huloitaito Gotikafo ilimito okulumau yoito yalo Goti ana onaleka amedoto ne. <sup>20</sup>Neto, ena ege-ege moniyabo we ya uti mikau-mikau hawa ukuwa dowá lo oloto molomo uwato, Wenabakako adina li faka loto aubala bito wenina muki ya hane ukune ya ona ne, loti holinigilae, loto aubala idipibo idafa ya li oloto pito idipi-idipi aiye. Modae.



# Luku

## Yesu hala ukuwa dowa Lukukafo lufuwa ibo

### Homu Ha

Yesu fuliguti sinoito okulumau liwila oto wito, aliga buku me ya Giliki we ma huliya Lukukafo lufuwa ibo ne. Wewa ya lusa we minoto, Giliki weninagi eito feka wenina ma muki yagi Yesu hala ukuwa holiti, holi hikito munigilae, loto buku me ya lufuwa ibo ne. Ido buku ma huliya Aposolo yagi lufuwa ibo ne. Lufuwa igu yau Yesu ya li nomude wanowe, loto aiye, loto api itibibo ne.

### Lukukafo Yesu hala ukuwa ya Tiyofilusidoka ya lufuwa i fulo edaibo ha

**1** <sup>1-2</sup>Wenabane Tiyofilusiyo, nemo lufuwa me ya lufuwa i fulo hedowe. Hito. Lemo minonigu ya idafa oloto pi lumibo idafa ya hana apito oloto pido akaisati ya wenina nomudinakafo wati ha monolo houba-naba onona liyabo wenina lo oloto lomabo ha ayawa ya wenina muki hawa ukuwa wife loto lufuwa inune, loti holiyabo ya moda holiyane. <sup>3-4</sup>Feto loto holiyaninako, nemo moda ayaidana oto idafawa muki hana apito oloto pidoti ya mama oto holimo yowoboma nenako, loto ya hemogunu holito li fefe-fefe loto lufuwa iyobo ya hitoto holito ha mono api hilibiyabo ya ona hula ne, loto holifefe lanane, loto hane kito ya lufuwa me ya iyowe. Wao.

### Enisole makafo Sekalaiya lomuiho ha

<sup>5</sup>Ena Yudia wenina hiyabatina we wenaba Heloti hamenalalo yalo Goti sokila hi muwabo wenina ma onona hulitina naba ya Abiya wenina yauti we ma nebo huliya Sekalaiya ya olonafa huliya Elisabeti yagi ya Goti sokila hi muibo we wenaba Aloni yufa fibo yauti wena ne. <sup>6</sup>Feito minaibo ya olonafa wanafo loiti ya Goti nomunalo ya lutina-hatina dowa lotiko minoti, Wenaba lo molaibo ha muki ya li meyalo molo-molo o minaito,

lifimatina minámiye. <sup>7</sup>Feto fe minaifa, ido Elisabeti ya heni-wena nenako, olufotina minámito, we kilofo wena kilofo molaiye.

<sup>8</sup>Ena wewa Sekalaiya sokila hi muwabo weninalagi onona hamenatina aito, Goti nomunalo onona li ne. Onona li neto, sokila hiyabo weninawa yasi hi-hi abo monatina li meyalo moloti, <sup>9</sup>ido ladanuwa aibo hinaibo we huliya li oloto pinune, loto li mebe-maba oto noka hedogeto huliya oloto pinaibo we yamo ya ononawa linaiye, loti hedabo ya Sekalaiya huliya oloto piye. Oloto pito, ladanuwa aibo idafa hinowe, loto Wenaba fele huliyaigi numuna nabau yau lulau yoiye. <sup>10</sup>Lulau yoto ladanuwa aibo idafa hinaibo hamena yalo ya wenina muki nuba minabo wenina ya feka minoti Goti lomuti minae.

<sup>11</sup>Feto fe minato, ladanuwa aibo idafa hi-hi abo folomo onaleka yalo ya Wenaba enisolela ma oloto pi muiye. <sup>12</sup>Oloto pi muito Sekalaiyakafo wa edoto ula ololo oto holi naba-naba muiye. <sup>13</sup>Holi naba-naba muito, enisolekafo fetu lomuibo, Sekalaiyao, holi homámaneyo. Goti ha lomuwanibo ha ya holi nenako, ologafo Elisabeti ya hipa ma hedanogolaiye. Hedageto ya huliya Yoni ne, loto molo. <sup>14</sup>Ido oloto pinaibo yagunu luka-haka moda yowageto ake iyageto wenina muki ake naba-naba inigilae. <sup>15</sup>Feto ato, Wenaba nomunalo wenaba minoto, no wainife ido li nomudina moninaibo no mafe ya námo, loto lo fuko edo. Emo ya olafo houmalau minanigu ya Goti Weuna Fele mino edoto lula-halau faitoto mino edanogolaiye. <sup>16</sup>Feito minageto yakafo aliga Isilaeli wenina abi loti ya liwila oto li Wenaba Gotitinaloka idipinogolaiye. <sup>17</sup>Ido Weuna Felekafo Elaiya mino edoto li auba i edaibo yaidana oto emo ya mino edageto, Wenaba u homu molo edanaibo we minanogolaiye. Wewa ya wenina lutina-hatina li elepa i betiyageto olufotinagi lutina-hatina mako molanigilae. Ido ha holiti holámoti abo wenina yagi lutina liwewe o betiyageto ya wenina mona fefe liboko molabo yaidana oti ha mono mona ya fefe loti molo minanigilae. Feto ya wenina lifefe lo betiyageto ya moda fefe loti minoti Wenaba hiyabala o minanigilae, loto lomuiye.

<sup>18</sup>Feto lomuito, Sekalaiyakafo ha liwila oto fetu lomuibo, Igaidana oto ha ona lane, loto holinowe? Nemo we kilofo moloto olonefogi ayaidana oto moda kilofo molainao, loto liye.

<sup>19</sup>Enisolekafo ha liwila oto lomuibo, Nemo ya Gebiliyeli, Goti nomunalo sinoito mino-mino owe. Feto feyoto, emo yakafo, hawa ukuwa dowo loto lomuwo, loto hemodoka nilifi molaito, lumuto lohomowe.

<sup>20</sup>Ya holi mino. Hawa lohomobo hamenala ageto ya moda hulawa anaibo ne. Nefa, hawa lohomobo ya holi hiki ladámanibo yagunu onesa melokati ha ladámoto minanogolane. Ha ladámoto minageto ya hawa hulawa anaibo hamenalo ya hofa ha lanogolane, loto lomuiye.

<sup>21</sup>Feti lo neto, feka nuba minoti Sekalaiya hiyabala minabo wenina yasi fele huliyaigi numuna naba lulau yau hamena fana ne, loti hatina loiti-loiti ki

minae. <sup>22</sup>Feto fe minato, aliga lumuto, ha lanaibo ogofuwámiye. Ha lanaibo ogofuwámoto mebe-maba yako o binako, weninawa ya feto loti holiyabo, Fele huliyaigi numuna nabau yau idafa ma oloto pi muiye, loti holiyae.

<sup>23</sup>Ena sokila hibo onona hamenala hulito ya eimola numunalaloka liwila oto wiye. <sup>24</sup>Uto minaito, aliga olonafu Elisabeti olufola houmalau nebo ne. Olufola houmalau neto ya igana faifu (5) yalo faluku oto minoto feto loto libo, <sup>25</sup>Nemo heni-wena minobo yagunu wenina nomudinalo unelo holi minofa, onesa ya Wenabakafo wa nedaibo hamenalo ya unelo holiyobo ha ya li fulo nedanowe, loto ya feto fe nedaibo ne, loto liye.

### **Enisolekafo Malia oloto pi muibo ha**

<sup>26</sup>Ena iganala sikisi (6) yalo ya Gotikafo enisolela Gebilyeli ilifi molaito, Galili mikalo Nasaleta numudo wiye. <sup>27</sup>Uto yalo ya olu we liyámabo olu huliya Malia ya aidena wehudi Defiti yufa fibo we ma huliya Yosefe wa molo edabo olu nedo lo fediye. <sup>28</sup>Loto oloto pi muto feto lomuiibo, Dowae, Wenabakafo lula-halau dowa loto naba wa hedoto mino hedaiye, loto lomuiye. <sup>29</sup>Feto loto lomuito, ha libo yagunu ya lula-halau hena naba-naba aito, Nena hama ne? loto hala loiti-loiti kiye.

<sup>30</sup>Hala loiti-loiti kito, enisolekafo feto loto lomuiibo, Maliao, holi homámaneyo. Goti lula-halau dowa loto naba wa hedaiye. <sup>31</sup>Ena ha ma lohununowe. Holi mino. Aliga ya olufoka houmakau minageto ya hipaka hedananibo ya huliya Yesu ne, loto molo. <sup>32</sup>Emo ya huliyaigi we minanaibo ya akaisa nebo we Hipala ne, loti lanabo ne. Ido Wenaba Gotikafo awalafo holofala Defiti hiyaba we ononama munogolaiye. <sup>33</sup>Ido Yekopu yufa fibo wenina hiyabatina we wehudi minowa-minowa oto minoto hiyaba omo yonaibo ya ma huladámánaibo ne, loto lomuiye.

<sup>34</sup>Lomuito, Maliakafo ha liwila oto feto loto lomuiibo, Nemo we makafo li uno nedámito minoboma nenako, ha lanibo ya igaida oto gedanaiye? loto loga o edaiye.

<sup>35</sup>Loga o edaito, enisolekafo ha liwila oto feto loto lomuiibo, Weuna Felekafo hemodoka ageto ya akaisa nebo we aubala yakafo hamamuna yaidana oto li fito hedanogolainako, olufoka hedananibo ya Gotikafo fele ne, loto ido Hipane ne, loto lanogolaiye.

<sup>36</sup>Ido yako minámiye. Weninaka Elisabeti wena kilofu molotaibo ya heni-wena ne, loti lo edaboma nefa, onesa hipala houmalau nebo ya iganala sikisi (6) ya utaiye. <sup>37</sup>Yagunu Goti yakafo idafa-adafa muki feto feyanaibo ya moda ogofunaibo ne, loto lomuiye.

<sup>38</sup>Feto loto lomuito, Maliakafo ha liwila oto feto loto lomuiibo, Nemo Wenaba houba-nabala olu minobo ya wa nedane. Yagunu ha lanibo ya feto fe nedanaiye, loto lito ya enisolekafo fulu edoito wiye.

### **Malia ya Elisabeti nedo wibo ha**

<sup>39</sup>Ena hamena yalo ya Malia sinoito obulalo Yuda wenina numunatina meya yalo aloko uto <sup>40</sup>fedoto Sekalaiya numunalau yoto ya, Dowae, loto

Elisabeti lomuiye. <sup>41</sup>Feto loto lomuito, Elisabeti holibo hamenalo ayalo ya houmalau olufola nebo ya sato molaito, Weuna Felekafo Elisabeti lula-halau faitoto mino edaito <sup>42</sup>Elisabetikafo su aubawagi feto loto fibo, Aiyo, wena, wenipa muki yauti hemo Gotikafo wa hedoto li dowalo hedaibo ne. Ido olufoka houmakau nebo hedananibo yagi li dowalo edanaibo ne. <sup>43</sup>Ido Wenabane olafokafo nemo minodo anibo ya nemo aifa wena ma minonako, neidafaito loto feto fe nedane? <sup>44</sup>Yagunu holiyo. Hemo siyane, loto lonomanibo ya noka fefeluma holiyodo ayalo ya houmaneu olufone ake ito sato molaiye. <sup>45</sup>Ido hemo Wenabalokati ha lohumiha ha ya hulawa anaiye, loto holi hikito muwanibo wena ya moda dowalo ake i-i anibo ne, loto Elisabetikafo feto lomuiye.

### Maliakafu libo ha

<sup>46</sup>Ena Maliakafu feto loto libo,

Neimo weune-lune-hane yakafu Wenaba huliya li faka loto ebola lo minowe. <sup>47</sup>Ido Goti ya li nomune waibo we nenako, yagunu weuneu ya ake i-i minowe. <sup>48</sup>Nemo ya aifa idafu houba-nabala olu efoma ya minofa, ido wa nedo dowalo molainako, yagunu onesa meloti wenina muki hofawalo minabogi ido oloto pinabogi yasi nemogunu holiti ya wenawalo dowalo holi minomo unaibo mona ya Gotikafo muiye, loti lo-lo o nedanabo ne.

<sup>49</sup>Aubafu yawalo yakafu idafu naba nemodoka li oloto pito, huliya fele nebo ne.

<sup>50</sup>Wenina muki hofawalo minabogi ido aliga oloto pinabogi ya wewalo huliya holineado milumatina holi-holi anaibo ne. <sup>51</sup>Ido wewalo anagunu auba ibo onona lito ya wenina weudinalutina-hatinawo eimotina hulinawo li faka labo wenina ya li upato betito uwabo ne. <sup>52</sup>Hulinawo wenina minoti wenina hiyabo o betiyabo we ya hulinawo li waka o betito, ido hulinawo minamibo wenina efo yako ya hulinawo li faka lo betibo ne.

<sup>53</sup>Ido inagunu fuliyabo wenina ya idafu dowalo bito houmatina aifa, ido idafu wa nabo wenina ya emodokati idipi molaito, adinawo idafu ma liyamoti uwabo ne. <sup>54</sup>Isilaeli wenina houba-nabala wenina minonibo ya ade li faka loto milumate holibo ya minowalo-minowalo oto hala molamibo ne.

<sup>55</sup>Feito milumate holito Abalahamu yagi, yufalo fibo weninala yagi ha lo molo ledaibo yagunu u ayalo ibo ya minowalo-minowalo oto nebo ne,

loto feto libo ne.

<sup>56</sup>Ena igana loitigi-makogi (3) yalo Malia ya Elisabetite maina minoti eimola numunalaloka liwilo oto wiye.

### Yoni oloto pibo ha

<sup>57</sup>Ena Elisabeti hamenalo aito ya hipalo hedaiye. <sup>58</sup>Hipalo hedaito, selo keloti minabo wenina, ido weninala malekama minabo holiti ya, Aiyo,

Wenabakafo milumala naba-naba holibo mona emodoka li oloto piye, loti emogi ake naba iyae.

<sup>59</sup>Ena yaloti fo hamena eiti (8) wito yalo ya hipa ulau Goti anela fukanune, loti nuba oti melafo Sekalaiya huliyalo abalafo ne, loti molanune, loti lafa, ido <sup>60</sup>olafokafo libo, E'e, huliya Yoni ne, loti molalo, loto lobiye. <sup>61</sup>Lobito, emotinasi ha liwila oti feto loti lomuwabo, Aiyo, weninatina yauti ma hilitina yaidana ma minámima ne, loti <sup>62</sup>melafo Sekalaiya ya mebe-maba oti hipala huliya molanaibo yagunu loga o edae. <sup>63</sup>Loga o edato, emokafo lufuwa inaibo idafa numunae, loto mebe-maba aito liti muwato, Huliya ya Yoni ne, loto lufuwa ito ya hatina abi kiyae. <sup>64</sup>Ido ayalo wela huluma li hotito ha loto Goti ebola liye. <sup>65</sup>Ido selo keloti minabo wenina muki ya wetina lauwa opaiye. Ido Yudia eba naba obulalo-obulalo yalo idafawa yagunu loyolalo-melo omo uwae. <sup>66</sup>Feto fe minabo ya hawa holiyabo wenina muki yasi lutinau holiyabo ya Wenaba aubala mino edaibo ne, loti holiyabo yagunu feto loti labo, Hipa yakafo naba lito igaida we minanaiye? loti feto lo minae.

### **Sekalaiyakafo Wenaba ebola libo ha**

<sup>67</sup>Ido melafo Sekalaiya ya Weuna Felekafo lulau mino faitito ya Goti welaloti ha feto loto ya libo,

<sup>68</sup>Wenaba ya Isilaeli wenina Gotite ebola lokelo. Emokafo ya weninalaloka loto meina fi ledoto nalauti wina ledaiye. <sup>69</sup>Feto fe ledoto houba-nabala we Defiti yufa fibo yauti li nomude wanaibo we auba ibo we ya li oloto pi ledaibo ne. <sup>70</sup>Feto fe ladanowe, loto eimola hala ya aidenati polofetila fele we wetinau ya molaito feto loti labo, <sup>71</sup>Goti yakafo li nomudina wanowe, loto uwotefo-mota adinau yauti, ido

wenina lutina-hatinau nosámibo holi lumunabo adinau yauti li nomude wanaibo ne, loti labo ne.

<sup>72</sup>Feito Gotikafo awatefo holofate-mota ya milumatina holito, emogi li hutifina ledaibo hala fele nebo ya hala molámibo ne. <sup>73</sup>Gotikafo awatefo Abalahamu ya auba ito lo gedibo hawa ya feto libo, <sup>74-75</sup>Uwotinafo-mota adinaloti li nomudina wa oto holitina holámoti, huline li faka loti lutina-hatina numuti, mikalo minabo hamenalo yalo mona fefe lotiko molanabo ya fele wenina mino-mino anae, loto lo molaibo ne.

<sup>76</sup>Ido heimo, olufone ya hemogunu akaisa nebo we polofetilae, loti lanabo ne. Hemokafo Wenaba moninaibo hanu ya wili edanowe, loto homu molanane. <sup>77</sup>Homu molananibo ya Wenaba lifimate hilili o ledoto li nomude wanaiye, loto weninala lobi-lobi anogolane. <sup>78</sup>Feito Gotite weuna-lula-halau yau milumate holibo ya fo yaidana oto lamena lumunaibo we ya okulumalo akaisati

lemodoka ya ilifi molanaiye. <sup>79</sup>Wewa yakafu lemo wenina midipu igu minoto fulinubo hamena yagunu holi holiyonibo ya lamena o ledoto, you amena mona ya api lilibinaiye, loto ilifi molaiye, loto Sekalaiya libo ne.

<sup>80</sup>Ido hipawa naba lito, weuna-lula-hala ya auba ibo yoito, uto hafali mikau yau minomo uto, aliga Isilaeli wenina nomudinalo oloto pi betibo ne.

### Yesu hedaibo ha

*(Mt 1:18-25)*

**2** <sup>1</sup>Ena Yoni namuna nebo hamena yalo ya Lomu mikalo hiyaba we wehudi Sisa Ogasitusi welaloti ha ma fetu loto lo molaibo, wenina mikau-mikau minabo Lomu gamanikafo hiyaba aibo wenina ya hulitina lufuwa iyalo, loto lo molaiye. <sup>2</sup>Fetu loto lo molaibo ya Silia ebalo we naba Kuiliniusi yakafu wenina hiyaba o betibo hamenala yalo hulitina iyabo ononawa yaidana homu ma liyámabo nefa, ido aya hamenalo yati apiti ononawa liti hulitina iyabo ne. <sup>3</sup>Hulitina iyato, wenina muki hulite inae, loti eimotina numunatina meya yaloko uwae. <sup>4</sup>Uwato, Defiti yufa fibo we ma Yosefe ya ayaida oto Galili ebalo numuna meya Nasalete yalo minaibo yaloti Yudia ebalo Defiti numunala meya Betelehemu yalo wiye. <sup>5</sup>Uto ya wa molo edabo olu Malia olufola mulunau nebo yagi maina hulite inae, loti uwaiye. <sup>6</sup>Uti yalo ya minaito, olufola hedanaibo hamenala aito hedaiye. <sup>7</sup>Hedaifa, ido wenina numuna meyalo ya liti linako, numugu eba ma minámito, hana hipala hedaibo ya lafo-lafogunu wase ito bulumakau wela-idafa molabo ebau yau uno edaiye.

### Enisole makafo sipisipi hiyaba abo we lobibo ha

<sup>8</sup>Ido eba ayalo ya wenina ma lubuka yalo suwa fafato ma sipisipitina hiyaba oti minae. <sup>9</sup>Hiyaba oti minato, Wenaba enisolela makafo haita oloto pi bito, Wenaba lamenala yakafu lamena o beti fulitaito, holi naba-naba biye. <sup>10</sup>Holi naba-naba bito, enisolemakafu fetu loto lobibo, Hemotina holi biyámaneyo. Nemo wenina muki dowu holiti ake naba-naba inabo idafa oloto pi bibo ya hawa ukuwa dowu lobiyowe. <sup>11</sup>Eletifo ya Defiti numuna meyalo yalo ya li nomudina wanaibo we ya hemotinagunu oto hedaiye. Emo ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto minoto ya Wenaba ne. <sup>12</sup>Nebo ya wa edanabo mebe-mabala ya feito ne. Hipa namunama lafo-lafogunu wase iyabo ya bulumakau wela-idafa molabo ebau yau uno minanaibo ya hemotina wa edanabo ya uti li oloto pinigilae, loto lobiye.

<sup>13</sup>Fetu loto lobito, ayalo Goti okulumau himiwela enisole nuba naba-naba oloto piti ya homu aibo wema li keloti ya Goti ebola fetu loti labo,

<sup>14</sup>Yoisau okulumau minabo ya Goti lamena huliya ya li faka lomo yowae. Ido wenina Goti dowu wa betibo wenina mikaleka minabo ya you amena mona ya oloto pi betiye,

loti lae.

**Sipisipi hiyaba abo we yasi uti hipa namuna Yesu li oloto piyabo ha**

<sup>15</sup>Ena enisole yasi fulo betiti okulumau yowato, sipisipi hiyaba abo we yasi fetu loti loyolalo-melo abo, Betelehemu numudo uto ya Wenaba welaloti lo oloto lumibo idafa ya hulawa wanune, loti lae. <sup>16</sup>Fetu loti loyolalo-melo oti aloko uti Maliate Yosefete hipa namuna bulumakau wela-idafa molabo ebau yau uno nebo ya li oloto pi betiti ya wa minae. <sup>17</sup>Wa betiti uti ya hipa hefola hala ukuwa yagunu lobito, hawa holiyaboma ya lo oloto molomo uwae. <sup>18</sup>Lo oloto molato, wetinanti hawa holiyabo wenina muki holiti, elegiti muludina yoiye. <sup>19</sup>Ido Malia ya idafawa muki yagunu lula-halau ya metolito holito ne. <sup>20</sup>Ido sipisipi hiyaba abo we ya ononatinalo liwila oti uti, idafa-adafa muki holiyabo idafa yamagi, ido wa edabo idafa yamagunugi Goti huliya li faka loti ebola lo-lo minae. Idafa-adafa muki lobidoma ya moda ibo ne.

**Yesu huliya molabo ha**

<sup>21</sup>Ena hipawa oloto pito neto, fo hamena eiti (8) wito ya ulau Goti anela fukanabo hamenalo ya huliya Yesu ne, loti molabo ne. Ya huliya ya homu Malia houmalau olufola minámito enisolekafo lomuibo huliya yama molae.

**Maliate Yosefete fele huliya numuna nabau Yesu ilimiti wibo ha**

<sup>22</sup>Ena Wenaba lo molaibo ha Mosesekafo lufuwa i molaibo ha yalo ya li meyalo moloti li hiluwa lanaibo hamena alili aito ya hipawa ilimiti Wenaba nomunalo li oloto piti ya sokila hi munoiye, loti ya Yelusalemuka yowaiye. <sup>23</sup>Fetu aibo ya Wenaba lo molaibo ha lufuwa igu fetu libo,

Hana olufotina hipatina oloto piyatoma, Wenaba fele we wa molo edalo,

loto ha mono lufuwau (Kis 13:2, 12, 15) nebo ha meyalo moloti fetu fe edaiye. <sup>24</sup>Ido ha ma ya feito nebo,

Nama mulu loitifemo, ido nama mulu mofola loitife ya liti uti hofoto hinaiye, loti sokila hi munaibo we ya muna,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 12:8*) nebo ha holiti yagi liti uwaiye.

<sup>25</sup>Ena Yelusalemuka we ma nebo huliya Simeyoni ya mona fefe libo moloto, mono li hiki lo minoto, Isilaeli wenina lutina-weudina li you lo betinaibo hamena oloto pinaiye, loti hiyaba o ne. Fetu fe neto ya Weuna Fele lulau mino edaiye. <sup>26</sup>Mino edoto ha fetu loti lo oloto muibo, Hemo fuliyámageto Wenaba ilifinaibo we Kilisto oloto piyageto wa edanogolane, loti lo oloto muiye. <sup>27</sup>Ena Weunakafo ilimito fele huliya numuna naba hilala yau yoiye. Yoito, hipa namuna Yesu olafote melafote yasi ilimiti uti ya Goti lo molaibo hala yamalo li meyalo molo edanoiye,

loti ayau yowaiye. <sup>28</sup>Yowaito Simeyonikafo hipawa namuna lito abusa ito Goti ebola feto loto libo,

<sup>29-31</sup>Wenabao, onesa meleka ya hemo li nomude wanaibo we ya wenina mikau-mikau minonibo wenina muki nomudelo li oloto piyanibo ya nomune hulagunu wa edowe. Wa edonako, houba-nabaka we nemo ha lo molo nedoto ya moda meyalo molotaninako, yagunu dowo loto holito fulinogolowe. <sup>32</sup>Emokafo ya eito feka wenina ha ona hula li oloto pi betinowe, loto sutina lamena o betiyageto ya emodokati Isilaeli weninaka hulitina ya faka lanaiye,

loto liye.

<sup>33</sup>Ido hipawa yagunu hawa feto lito ya olafo melafo holiti elegi minaiye. <sup>34</sup>Feto o minaito, Simeyonikafo Goti li dowo lo betinaibo ne, loto emogunu holito Goti lomuiye. Goti lomutoto ya hipawa olafo Malia feto loto lomuiibo, Ena ha ma lohomowe. Gotikafo feto loto holibo, Hipawa yamo Isilaeli minabo wenina malekama ya li lumu fou lo betito, ido malekama ya li faka lo betinaiye. Ido emo ya Goti holibo idafa itibinaibo we minageto wenina muki ha nosámibo lo edanabo ne, loto weuna fi edaibo ne. <sup>35</sup>Feito weuna fi edaibo ya wenina muki ha lutina-hatinau nebo ha ya li oloto pinogolaiye, loto ya feto fe edanaibo ne. Ido hemo luka-hakau ya mikafo fukaito ogofu aibo yaidana oto miluma nosámibo holinanibo ogofu oloto pi humunogolaiye, loto lomuiye.

<sup>36</sup>Ena polofeti wena ma nebo huliya Ana ya Aseli yufa figuti we Fanuweli oluwa ya ne. Ena wenawa ya olu nedoti we uto keloto minaibo ya melege seweni (7) yaidana wibo wena wanafo fulito, <sup>37</sup>wena-hiyona minomo yoibo melegela eiti-fo (84) ya li fulitoto wena kilolo molaiye. Ena wenawa mabuli yakafo ya fele huliyagi numuna nabau yau hamena-hamena yauko minoto, leda lunaga Goti lomutoko minoto, hamena ma wela-idafa moi ito minoto Goti lomutoko ne. <sup>38</sup>Aya hamenalo ya wenawa yakafo olafo melafo minado lo fedoto, Goti ebola lomuto, uto Yelusalemu wenina wina betinaibo hamena hiyaba o minabo wenina muki ya hipawa yagunu lobi-lobi aiye.

#### **Nasalete numudoka liwila oti uwabo ha**

<sup>39</sup>Ena olafote melafote Wenaba lo molaibo ha yama meyalo molo hulo iti ya liwila oti Galili mikalo uti, eimotina numunatina meya Nasalete yalo uwaiye. <sup>40</sup>Uti yalo minaito hipawama auba ito ha mananau faitito ya Goti aifa li dowo lo ledaibo monala mino edaiye.

#### **Hipa Yesu ya fele huliyagi numuna nabau yoibo ha**

<sup>41</sup>Ena melegelo-melegelo Goti Uta O Betibo folilo yalo olafote melafote ya Yelusalemu numudo yoi-yoi aibo ne. <sup>42</sup>Feto fe-fe minaito ya hipawama melegela tuwelu (12) ya li fulaito, foli monawa meyalo moloti ya yowae.



<sup>43</sup>Yoti minato, foli hamena hulito ya hipa Yesu Yelusalemuka nebo ya olafote melafote holámoti, fulo edoiti liwila oti uti uti, <sup>44</sup>aliga ya hatina kiyai, Maina onibo wenina magi moda homu wife? loti hatina kiti, uti uti fo hamena mako ya li fulitoti hanudo weninatina loga-miga oti moni witala omo uwaiye. <sup>45</sup>Moni witala omo uwaifa, ido li oloto pi edámoti fulitoti hofa Yelusalemuka liwila oti witala omo yowaiye. <sup>46</sup>Moni witala omo yowaito, fo hamena loitigi-makogi utaito, fele huliyagi numuna nabau yau li oloto piye. Li oloto piti wa edaibo ya emokafo mono api itibiyabo we minagu yau minoto, ha labo ya holito loga-miga o beti ne. <sup>47</sup>Feito loga-miga o betito, holifefe libo hala yagi ido ha liwila oto lobibo hala yagi muki ya holiyabo yagunu elegiyabo ne. <sup>48</sup>Feto fe minato, olafote melafote ya wa edoti weudina wito olafokafo fetoto lomuibo, Hipane, hemo neidafaito fetoto ledane? Mekafote lute-hateu ogofu naba-naba holito witaka o minoibo ya ma wagámabe? loto lomuiye. <sup>49</sup>Lomuito, emokafo ha liwila oto fetoto lobibo, Aiyo, wena, hemotina ya nedafaito nemo witane aiye? Nemo Menefo numunalau minobo ya fefe loto minowe. Yama holiyámaife? loto lobiye. <sup>50</sup>Ido lobibo hawa ya holiti holifefe ladámaibo ne.

<sup>51</sup>Fetoto feti emotinagi maina Nasaleta numudo liwila oti lumuti, yalo ya olafo melafo ha laibo ha ya holito meyalo molo ne. Meyalo molo neto, olafo ya idafawa muki yagunu lula-halau ya metolito holito ne. <sup>52</sup>Ido Yesu ya naba lito, ha mananau onu ito naba nebo ya Gotigi ido weninagi maina wa edo dowa molomo yowabo ne.

### **Yoni noku i beti-beti aibo we hala**

*(Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Yo 1:19-28)*

**3** <sup>1</sup>Ena Lomu wenina mikau-mikau muki hiyabatina wehudi Taibeliyasi Sisa hiyaba omo yoibo ya melege fiftini (15) utaito hamena yalo ya Pontiusi Pailatikafo ya Yudia mikalo minabo wenina hiyaba o beti ne. Ido Helotikafo ya Galili minabo wenina hiyaba o beti ne. Ido Heloti yalafo Filipikafo ya Itulia ido Tilakonitisi eba loiti ya hiyaba o beti ne. Ido Abilene ebalo ya Lisaniyasikafo ya hiyaba o beti ne. <sup>2</sup>Gamani hiyabatina wewa feti minomo uwato, ido Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenabatina hulitina ya Anasite ido Kaiyafasite ya mono onona liyaibo ne. Ido aya hamena yalo ya Sekalaiya hipala Yoni ya mika hafali mikalo neto, emodoka Goti hala ya lo fedoto mino edaibo ne. <sup>3</sup>Feito Yonikafo no naba Yodani meleka, yolaleka monito ha fetoto lobibo, Hemotina Gotikafo lifimate hilili o ledanaiye, loti lutina-hatina li elepa inabo ya nemo noku i betinogolowe, loto lo oloto molaiye. <sup>4</sup>Yagunu polofeti Aisaiyakafo ha mono lufuwau ya fetoto libo,

Hafali mikau yalo we ya welauti ha auba ito fetoto loto lo oloto molanaibo, Wenaba moninaibo hanula ya lifefe loti wili edalo.

<sup>5</sup>Obula ebalo ha muki ya guniti li faitalo. Ido obula naba-naba muki yoibo lumibo ya eba muki lumuto yoto aibo ya li hunomu alo. Ido hanu losa aibo ya lifefe lalo. Ido hanu nosámibo ya li dowo loti lifefe lalo.

<sup>6</sup>Feto ato, wenina muki mikau-mikau ya Goti li nomuna wanaibo mona ya wanigilae, loto lo minanaiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 40:3-5*) nebo ha yama Yonidoka gedibo ne.

<sup>7</sup>Ido wenina nuba naba ya mono noku i ledanaibo ne, loti Yoni nedo ato, emokafo fetoto lobibo, Hemotina hosofa olufola minabo, ha naba oloto pi lumutanaiye, loti holi holiti wilo, loto hemakafo fuka ha lobito ya ae? <sup>8</sup>Yagunu hemotina lutina-hatina li elepa iyabo wenina yaidako mona hula li oloto pilo. Ido Abalahamu yufa fibo weninama minoninako, Gotikafo dowo wa ledaibo ne, loti holiyámilo. Yagunu nemo ha ma lobiyowe. Gotikafo hefana-afana yakafo Abalahamu ouwamela-mota lifefe lanowe, lanaibo aifa lifefe lanogolaiye. <sup>9</sup>Ido onesa me ya ya lona ya yá monalo molaibo ne. Yagunu yá ma ilawa dowo iyámanaibo yá muki monalo lufawalo fukoto soku hinogolaiye loto lobiye.

<sup>10</sup>Lobito, wenina nuba minabo ya, Aiyo, fetoto feyanaibo neidafa feyanune? loti loga o edae. <sup>11</sup>Loga o edato, emokafo fetoto lobibo, Wenina masi utinalo owo loiti wa nanabo ya hona moloti, we ma ulalo owo wa námanaibo ma ya muilo. Ido wetina-idafa wa nanabo ya ayaidana feyalo, loto lobiye.

<sup>12</sup>Lobito, hefana takisi li-li abo we yagi ayaidana oti mono noku i ledanaiye, loti ya emodoka loti, loga o edoti labo, Api lilibiyaniwo we, lemo yagi neidafa feyanune? lato <sup>13</sup>liwila ototo fetoto lobibo, Wenina hefana takisi feti molanae, loto lo molaibo halo ya hefana takisi ma homi iti ugele liyámilo, loto lobiye. <sup>14</sup>Lobito, himiwe malekamagi ayaidana oti ya, Ena lemo yagi neidafa feyanune? loti loga o edato, fetoto lobibo, Hemotina hefanatina ipoti linune, loti, ido sugi-namagi ha loti, sigiyamagiya ha sugi-idafa oti lobiyámilo. Moda onona meinatina liyabo ya moda dowo ne, loti holilo, loto lobiye.

<sup>15</sup>Fetoto lobito, wenina muki holiti idafa ma hiyaba o minabo ya Yoni ya Gotidokati ilifi molaibo we Kilisto nefemo? loti lutina-hatina loiti-loiti ki minato, <sup>16</sup>Yonikafo ha liwila ototo fetoto lobibo, Neimone ya no yakafoko noku i beti-beti feyofa, ido we ma aubalakafo li fulo nedaibo we ya anaibo ne. Nemo efo ya emo yaidana we ya minámonako, hinalo idafala li fulo edanobo ya fefe ladámanogolaiye. Anaibo wewa ya Weuna Fele ido so yakafo ya noku i betinogolaiye. <sup>17</sup>Ido emo ya suwa witi lilika inaibo ebala ya fefe loti hililito hula ya li nuba ototo numugu molanofa, ido mouta idafa ya so fiyámanaibo soku hinogolowe, loto anau ya lilika inaibo idafala li ne, loto lobiye.

<sup>18</sup>Feito ya api itibibo ha ma muki ya lito Goti hala ukuwa dowo ya wenina lo oloto biye.

### Helotikafo Yoni nalalo fulo edaibo ha

<sup>19</sup>Ena Yonikafo wenina hiyaba o betibo wenabatina Heloti monala nosa naba ámibo yagunu hanu muiye. Wewa yakafo yalafo olonafo Helotiyasi ya ika oto wena lito, ido nosámibo mona malekama muki yagi o moloto, <sup>20</sup>ido mulalo onu ito Yoni yagi nala numugu fulo edaibo ne.

### Yonikafo Yesu noku i edaibo ha

*(Mt 3:13-17; Mk 1:9-11)*

<sup>21</sup>Ena (homu nala numugu ámibo hamenalo ya) wenina muki Yonidoka uwato, mono noku i betibo hamenalo ya Yesu ayaidana oto wito, noku i edaito, Yesukafo Goti lomu minoto okuluma eya lito <sup>22</sup>Weuna Felekafo nama mulu yaidana hilibo emodoka lumiye. Lumito, ya okulumauti nola ma holiyabo fetu libo, Hipane lune-hane homobo we minanibo ya dowa ona wa hedowe, loto liye.

### Yosefe awalafa holofala hulitina ha

*(Mt 1:1-17)*

<sup>23</sup>Ena Yesu melegela teti (30) yaidana oto li fuloto ya mono ononala apiye. Ido wenina yasi melafo Yosefe ya ne, loti hatina ki minae. Ido Yosefe melafo Heli ya ne.

<sup>24</sup>Ido Heli melafo Matati ya ne. Ido Matati melafo Lifai ya ne. Ido Lifai melafo Meliki ya ne. Ido Meliki melafo Yanai ya ne. Ido Yanai melafo Yosefe ya ne.

<sup>25</sup>Ido Yosefe melafo Matatiasi ya ne. Ido Matatiasi melafo Amosi ya ne. Ido Amosi melafo Nahamu ya ne. Ido Nahamu melafo Esili ya ne. Ido Esili melafo Nagai Ya ne.

<sup>26</sup>Ido Nagai melafo Mati ya ne. Ido Mati melafo Matatiasi ya ne. Ido Matatiasi melafo Semeni ya ne. Ido Semeni melafo Yoseke ya ne. Ido Yoseke melafo Yoda ya ne.

<sup>27</sup>Ido Yoda melafo Yowanani ya ne. Ido Yowanani melafo Lesa ya ne. Ido Lesa melafo Selubabeli ya ne. Ido Selubabeli melafo Sealitiyeli ya ne. Ido Sealitiyeli melafo Neli ya ne.

<sup>28</sup>Ido Neli melafo Meliki ya ne. Ido Meliki melafo Adi ya ne. Ido Adi melafo Kosamu ya ne. Ido Kosamu melafo Elimadamu ya ne. Ido Elimadamu melafo Eli Ya ne.

<sup>29</sup>Ido Eli melafo Yosuwu ya ne. Ido Yosuwu melafo Eliyeseli ya ne. Ido Eliyeseli melafo Yolimu ya ne. Ido Yolimu melafo Matati ya ne. Ido Matati melafo Lifai ya ne.

<sup>30</sup>Ido Lifai melafo Simeyoni ya ne. Ido Simeyoni melafo Yuda ya ne. Ido Yuda melafo Yosefe ya ne. Ido Yosefe melafo Yonamu ya ne. Ido Yonamu melafo Eliyakimu ya ne.

<sup>31</sup>Ido Eliyakimu melafo Melea ya ne. Ido Melea melafo Mena ya ne. Ido Mena melafo Matata ya ne. Ido Matata melafo Natani ya ne. Ido Natani melafo Defiti ya Ne.

<sup>32</sup>Ido Defiti melafo Yesi ya ne. Ido Yesi melafo Obeti ya ne. Ido Obeti melafo Bowasi ya ne.

Ido Bowasi melafo Salimoni ya ne. Ido Salimoni melafo Nasoni ya ne.

<sup>33</sup>Ido Nasoni melafo Aminadapu ya ne. Ido Aminadapu melafo Atimini ya ne. Ido Atimini melafo Alani ya ne. Ido Alani melafo Hesiloni ya ne. Ido Hesiloni melafo Pelesi ya ne. Ido Pelesi melafo Yuda ya ne.

<sup>34</sup>Ido Yuda melafo Yekopu ya ne. Ido Yekopu melafo Aisaka ya ne. Ido Aisaka melafo Abalahamu ya ne. Ido Abalahamu melafo Tela ya ne. Ido Tela melafo Naholi ya ne.

<sup>35</sup>Ido Naholi melafo Seluku ya ne. Ido Seluku melafo Leu ya ne. Ido Leu melafo Peleki ya ne. Ido Peleki melafo Ebeli ya ne. Ido Ebeli melafo Sela ya ne.

<sup>36</sup>Ido Sela melafo Kainani ya ne. Ido Kainani melafo Alipakisati ya ne. Ido Alipakisati melafo Semu ya ne. Ido Semu melafo Nowa ya ne. Ido Nowa melafo Lameki ya ne.

<sup>37</sup>Ido Lameki melafo Metusela ya ne. Ido Metusela melafo Enoku ya ne. Ido Enoku melafo Yaleti ya ne. Ido Yaleti melafo Mahalaleli ya ne. Ido Mahalaleli melafo Kenani ya ne.

<sup>38</sup>Ido Kenani melafo Enosi ya ne. Ido Enosi melafo Seti ya ne. Ido Seti melafo Adamu ya ne. Ido Adamu melafo Goti ya ne.

### **Satanikafo Yesu hepa molo edaibo ha**

*(Mt 4:1-11; Mk 1:12-13)*

**4** <sup>1</sup>Ena Yesu ya Weuna Felekafo lulau mino faito edaito, Yodani no nabaloti liwila oto Weunakafo ilimito u mika hameto wiye. <sup>2</sup>Uto yalo ya fo hamena foti (40) ya unoto sinoito neto, Satanikafo hepa molo edo-edo o ne.

Ido aya hamenawa yau ya Yesu wela-idafa námoto minomo yoito, hamenawa ya hulito inagunu fuliye. <sup>3</sup>Inagunu fulito, Satanikafo fetoto lomuibo, Ena, hemo Goti Hipalama minotoma, hefana me ya nebo ya lomuwageto weka-idafa oloto piyaneyo, lomuiye. <sup>4</sup>Lomuito, Yesukafo ha liwila oto fetoto lomuibo,

Wenina mino holinabo ya wetina-idafa nanabo yako minámiye, lototo ha mono lufuwau (*Lo 8:3*) ya nebo ne, lototo lomuiye.

<sup>5</sup>Fetoto lomuuito ya Satanikafo ilimito yoto wenina mikau-mikau hiyabatina we hudi hiyaba o betiyabo ebatina muki ya haita ilibi huliye. <sup>6</sup>Ilibi huloto ya fetoto lomuibo, Ena ebawa muki yagi, ido hulitina ukutina-hatina mino betibo yagi ya hemo humu hulanogolowe. Idafawa muki numutaito, litobo ya we ma munowe, lototo holinobo ya aifa

munogolowe. <sup>7</sup>Yagunu huline li faka loto weuga-luka-haka nomagetoma, idafawa muki ya hemo idafaka anaiye, loto lomuiye. <sup>8</sup>Feto loto lomuito, Yesukafo ha liwila oto feto loto lomuibo, Ena ha ma feto libo,

Wenaba Gotitina huliya li faka loti weudina-lutina-hatina muti, eimolako houba-naba o edalo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 6:13*) ya nebo ne, loto lomuiye.

<sup>9</sup>Feto loto lomuito, Satanikafo ilimito Yelusalemu uto fele huliyagi numuna naba holalo fulo edoto ya feto loto lomuibo, Hemo Goti Hipalama minotoma, meloti sato moloto mikalo youma iyo. <sup>10</sup>Ha mono lufuwau ya feto libo,

Hemogunu ya enisolela lobiyageto, hiyaba o hedoti <sup>11</sup>higa ya

hefanagunu hofotanaiye, loti ya adina mulalo li faka lo hedanigilae, loto ha mono lufuwau (*Sng 91:11-12*) ya nebo ne, loto lomuiye. <sup>12</sup>Feto loto lomuito, Yesukafo ha liwila oto feto loto lomuibo, Ena ha ma libo,

Wenaba Gotitina ya hepa molo umámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 6:16*) ya nebo ne, loto lomuiye.

<sup>13</sup>Feto loto lomuito, Satanikafo hepa molo muibo ha muki lo fulitoto ya emodokati uto hamena malo ne, loto hiyaba o ne.

#### **Yesukafo Galili minoto ononala apito libo ha**

*(Mt 4:12-17; Mk 1:14-15)*

<sup>14</sup>Ena Yesu ya Weuna Fele aubala mino edaito, Galili mikalo liwila oto wiye. Liwila oto uto hala ukuwa numudo-namado Galili selo nebo numudo ya u huliye. <sup>15</sup>Feito yalo ya mono numunatinau negu-negu ha mono api itibito, holiti ebola lo minae.

#### **Nasalete minabo wenina yasi metina Yesu muwabo ha**

*(Mt 13:53-58; Mk 6:1-6)*

<sup>16</sup>Feito monimo uto Nasalete numudo eimola hipa hefola minoto u naba libo numudo Sabati foliku mono numugu yoi-yoi aibo yamaidana yoiye. Yoito mono lufuwa hito binowe, loto sinoito, <sup>17</sup>polofeti Aisaiya lufuwa ibo lolokuto ya li muwae. Li muwato ataloto ha ma li oloto pibo hawa ya feto loto nebo,

<sup>18</sup>Wenaba Weunakafo idafa wa námoti minabo wenina hala ukuwa dowo lo oloto biyo, loto mino nedaibo ne. Mino nedoto ya feto loto lonumibo,

Uto ya nala i betiyabo wenina ya nala yauti wina betiyageto minanae, loto feito lo oloto biyo. Ido nomudina likaibo wenina ya nomudina hofa falatageto wanae, loto lo oloto biyo. Ido uwotinafo-mota yasi li nosámibo o beti minabo wenina ya wina betiyo.

<sup>19</sup>Ido Wenaba li dowo lo betinaibo hamena ya moda alili aiye, loto lo oloto biyo, loto feto loto lonumuto nilifi molaibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 61:1-2*) nebo ha ya hito biye.

<sup>20</sup>Hawa ya hitoto lufuwa ya lolokuto, hiyaba we li muto, amedoto ne. Amedoto neto ya wenina mono numugu minabo wenina muki emodoka wenu wa edae.

<sup>21</sup>Wenu wa edato, ha apito lobibo, Mono hawa hitobo me ya ya eletifo hemotina hatina holiyado ya moda hulawa oloto pibo ne, loto lobiye.

<sup>22</sup>Feto lobito, emotina yasi ha dowo lo edato, welauti ya aifa li dowo lo ledaibo ha libo ya dowo holiti muludina yoito, fetu loti lo minabo, Aiyo, emo Yosefe hipala nefe? Olo, loti lae.

<sup>23</sup>Feto lo minato, emokafo fetu loto lobibo, Hemotina ya ha ma lo-lo abo ha ya fetu loti lonumunabo, Lusa we, hemo lusa hi beti-beti anibo yamaidana oto heimokagunu hiyo. Aubaka Kapeneyamu numudo itibiyaniyo yagunu holiyonibo aya aubakawa yama melo heimo numunakalo yagi lilibiyageto wanune, loti lonumunigilae. <sup>24</sup>Yagunu nemo ha ona lobiyowe. Polofeti ya eimola numunala melo yako weninala yasi huliya li faka ladámanigilae. <sup>25</sup>Ido ha ma ona lobiyowe. Elaiya hamenalalo ya melege tili hafugi (3 1/2) yalo ho iyámito, inagunu naba-naba mikau-mikau oloto pito huloto nebo hamenalo ya Isilaeli mikalo ya wena-hiyona muki minabo ne. <sup>26</sup>Fetu minafa, aya wena-hiyona muki minado Gotikafo Elaiya ilifi molámiye. E'e, eito wenina Saidoni mikalo Salefata numudo wena-hiyona mako ma nedoka yako ilifito wiye. <sup>27</sup>Ena Polofeti Elisa nebo hamenalalo ya Isilaeli mikalo ya okola i hiliyabo wenina muki minagu yauti Gotikafo ma holuto betiyámifa, eito Silia mikaloti we Namani yako holuto edaiye, loto lobiye.

<sup>28</sup>Fetu loto lobito, mono numugu minabo wenina muki holiti ya sebatina hala-kala naba-naba lito, <sup>29</sup>ya sinoiti uti numudo yati ilifi feka itifu-natifu oti, numuna meya obulalo holalo ilimiti yoti, fulu edogeto lumunaiye, loti lowa anawaleka ilimiti uwae. <sup>30</sup>Fetu fe edafa, emokafo minagu ya felele kito wiye.

### **Yesukafo Kapeneyamu numudo onona libo ha**

*(Mk 1:21-28)*

<sup>31</sup>Ena lumuto Galili mikalo numuna ma Kapeneyamu yalo fedoto, Sabati foliku ya ha mono api itibi ne. <sup>32</sup>Api itibibo ya ha mono hula yawalakafa api itibinako, holiti elegiyae.

<sup>33</sup>Ido mono numugu yau we ma Satani himiwela ma mino edaibo we ma nebo yakafo Yesu wa edoto, hai naba moloto fetu loto libo, <sup>34</sup>Yae, Nasaleta numudoti we Yesuwo, neidafa fe ledanogolo ane? Li hopa o ledanogolo abe? Hemo Gotidokati Fele we ya minanibo ya nemo wa hedofefe lowe, loto liye.

<sup>35</sup>Fetu lito, Yesukafo fetu loto lo fuko edoto libo, Hemo ha hedámoto wewa ya fulu edoto yoto uwo, lito Satani himiwela wenina nomudinalo wewa mikalo

li lumu fou lo edoto, lula-halauti feka loto wiye. Feto fe edoto wewa ula li hopa o edámiye. <sup>36</sup>Ido wenina muki wetina lauwa opaitaito, loyolalo-melo oti feto loti labo, Aiyo, ha me ya ya nena hama ne? Emo auba yawala yaidana oto aubala naba nebo wekafo ya Satani himiwela ya ha lobito, yoti u-u abo ne, loti lae. <sup>37</sup>Feto lato, aya ebawa yau hala ukuwa numudo-namado upatoto wibo ne.

**Pita ola-kilofo li faka lo edaibo ha**

*(Mt 8:14-15; Mk 1:29-31)*

<sup>38</sup>Ena Yesu mono numuguti lumuto Saimoni numunalau yoito, ayau Saimoni ola-kilofo wena idafa i hilito ula hala-kala libo ha ya holiti Yesu lomuwa. <sup>39</sup>Lomuwato, emodoka loto yalo sinoi minoto, ya ula hala-kala liboma lo fuko edaito, ya fulu edoito wito, ayalo ya wenawamakafo sinoito wetina idafa hofu hi betiye.

**Yesukafo wenina abi loti li faka lo betibo ha**

*(Mt 8:16-17; Mk 1:32-34)*

<sup>40</sup>Ena fo sapinogolaito wenina muki weninatina idafa eito-eito i hiliyabo ya Yesudoka idipiti ato, ya muki utinalo anagunu lito li faka lo betiye. <sup>41</sup>Feto fe betibo yako minámiye. Wenina malekama lutina-hatinau yauti Satani himiwela yoti hai naba moloti ya, hemo Goti Hipala minane, loti lae. Feto labo, ya emo Goti ilifi molaibo we Kilisto ne, loti holiyabo yagunu ya emokafo, Ha hedámilo, loto lo fuko betiye.

**Yesu numudo-namado monibo ha**

*(Mk 1:35-39)*

<sup>42</sup>Ena ho lito Yesu numudokati lumuto, wenina minámabo eba yalo uto ne. Neto, wenina witala edoti ya wa edoti emodoka loti feto lomuwabo, Lemo fulu ledoito aguwámo, loti ika o edae. <sup>43</sup>Ika o edafa, emokafo feto loto lobibo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa dowá ya wenina numudo-namado minabo yagi ya lobiyo, loto nilifi molainako, uto lo oloto binogolowe, loto lobiye. <sup>44</sup>Feto loto Yudia mikalo mono numunatina minomo wigu yau monito mono lobimo wiye.

**Yesu welalo noku laefa abi loti liyabo ha**

*(Mt 4:18-22; Mk 1:16-20)*

**5** <sup>1</sup>Ena hamena ma ya Yesu Genesalete momeno anawalo sinoi neto, wenina nuba naba ya Goti hala holinune, loti li lulau o edo minabo ne. <sup>2</sup>Li lulau o edo minato, emo ya sipi loiti momeno anawalo waito laefa li-li abo we ya sipiku minámoti laefa li-li abo owotina noku iti minae. <sup>3</sup>Minato, emo ya sipi ma, Saimoni sipilau ya yoto feto lomuibo, Sipika ya no sesepalo nedo yaloti hefolama itifuo, loto lomu itoto ya sipi ayau amedoto ha mono api itibimo wiye.

<sup>4</sup>Api itibimo uto huloto Yesu ya Saimoni feto loto lomuiibo, Laefa linune, loti momeno lusaku uti otina ya noku fulalo, loto lomuiye. <sup>5</sup>Feto loto lomuito, Saimonikafo liwila oto lomuiibo, Api lilibiyaniwo weyo, lemo ya moda lubuka onona naba lito monimo uto molomo uwoba-uwoba, ido laefa ya liyámonibo ne. Nefa, hemo wekalo hofa molanowe, lito uti <sup>6</sup>ya otina fuloti laefa ya abi loti ika ato, owo fukanowe, loto aibo ne. <sup>7</sup>Feto fe minoti, onona mako liyabo we ma sipi nuba minabo ya, hemotina loti ade li faka lalo, loti adina mebe-maba ato ya maina laefa liyabo sipi loiti faitoto li yoima itanowe, loto aiye.

<sup>8</sup>Feto fe minato, Saimoni Pitakafo idafawa wa edoto ya Yesu hinalo hina obula fito feto lomuiibo, Aiyo, Wenabao, nemo lifima nebo we ma minowe. Fullo nedoto uwo, loto lomuiye. <sup>9</sup>Feto loto lomuiibo ya eimolagi ido weninala maina minabo muki yagi laefa muki liyabo yagunu holiti wetina lauwa opaibo ne. <sup>10</sup>Wetina lauwa opaibo ya Saimonigi onona mako liyabo we Yemusite Yonite, Sebedi hipala loiti ya ayaida oti wetina lauwa gediye. Feto fe minato, Yesukafo Saimoni feto loto lomuiibo, Hemo holi homámaneyo. Onesa melokati wenina li-li anane, loto lomuiye. <sup>11</sup>Feto lito, emo ya sipi ika ato no sesepalo wito ya idafa-adafatina muki fulitoti Yesu ege uwae.

#### **Yesukafo okola i hilibo we ma li holuto edaibo ha**

*(Mt 8:1-4; Mk 1:40-45)*

<sup>12</sup>Ena hamena ma Yesu ya numuna meya malo ya neto, we ma okola ulalo muki i hilibo we yakafo loto Yesu wa edoto ya hola-wela mikau fito feto loto wako lo edaibo, Wenabao, hemo feto anowe, loto holinanibo ya okola hiliyobo ya holuto nedo, loto lagetoto une ya moda holutanaiye, loto lomuiye. <sup>13</sup>Lomuito, Yesukafo ana sino loto wewa ulalo li minoto lomuiibo, Feto feyanowe. Okola i hiliyanibo holuto, lito ayalo okola ya fulito edaiye. <sup>14</sup>Feto fe edoto ya fetoto loto lo fuko edaibo, Hemo hawa ya wenina lobiyámoto, aifa uto sokila hi muibo we ya uka ilibiyageto wanaiye. Wato ya uka holutibo yagunu Mosesekafo ha lo molaiboidana oto idafa muwageto wenina muki yasi okola hiliyaniboma yagunu holutane, loti holinigilae, loto lomuiye. <sup>15</sup>Feto loto lomuiifa, ido hala ukuwa ya numudo-namado ba loto wito, wenina nuba naba-naba loti hala holiti idafa hiliyonibo li faka lo ledanaiye, loti nuba oti minae. <sup>16</sup>Nuba oti minafa, ido hamena-hamena Yesu ya u mika huwopa mikalo uto Goti lomu-lomu o ne.

#### **Yesukafo hebilisibo we ma ya li faka lo edaibo ha**

*(Mt 9:1-8; Mk 2:1-12)*

<sup>17</sup>Ena hamena ma Yesukafo wenina mono lobi neto Falisi we ido lo molaibo ha api itibiyabo we Galili numudo-namadoti, ido Yudia mikaloti,



ido Yelusalemu numudoti muki loti ya wenina minagu amedoti minae. Amedoti minato, Wenaba aubalakafu wenina idafa i hiliyabo li faka lo betibo auba ya Yesugi mino edaiye. <sup>18</sup>Mino edaito, ena hebilisibo we ma ya weninalasi hunulo moloti, oti ya numugu liti yoti, Yesu hinalo limo fulanune, loti feyafa, <sup>19</sup>ido wenina nuba minabo yagunu liti yonabo eba minámito, numuna mulalo liti yoti menefa ya li fuloti wewa hunulo uno nebo fulato, wenina minagu Yesu nomunalo ya lumiye.

<sup>20</sup>Feto feyabo ya Yesu holi hikito muwabo monatina wa betito, wewa fetoto lomuibo, Weninane, lifimaka moda hilili otaiye, loto lomuiye. <sup>21</sup>Feto lito, Goti lo molaibo ha api itibiyabo we ido Falisi we hawa ya holiti fetoto loti hatina holiyabo, Aiyo, Goti hamana hibo we ya hema? Lifima hilili o-o aibo we ya Goti eimolakoma nenako, loti holiyae. <sup>22</sup>Feto loti holi minato, Yesukafo holito ya ha liwila oto fetoto lobibo, Hemotina ya idafawa yagunu nedafaito ya lutina-hatinau ya hatina ligi-ligi ki minae? <sup>23</sup>Ido hebilisito nebo we, lifimaka ya hilili otaibo ne, loto lomunabo hemotina hulawa ya wa edámanako, sugi lifemo, ido ona liye, loti holiyámanigilae. Ido, sinoito moniyo, loto lomuwo hula wa edanabo, sugi lifemo, ido ona liye, loti holiyámanigilae. <sup>24</sup>Yagunu nemo we Hula mikaleka me ya ya lifimatina hilili o betinobo auba mino nedaibo ya holiyámanigilae, loto hebilisibo we fetoto lomuibo, Nemo ha lohomowe. Sinoito, hunuka lito numunakaloka uwo, loto lomuiye. <sup>25</sup>Feto lomuito, wewa ayalo nomudinalo sinoito idafalo unaibo idafa ya lito, Goti ebola lomo-lomo numunalaloka wiye. <sup>26</sup>Feto feyaito, wenina muki wati hatina abi kiti holi holiti fetoto labo, Onesa idafa eito ma oloto pito wa one, loti Goti ebola lae.

**Yesukafo Lifai sula fibo ha**  
(Mt 9:9-13; Mk 2:13-17)

<sup>27</sup>Ena yaloti ya hanu uto, hefana takisi li-li aibo we ma huliya Lifai ya hefana takisi li-li abo ebalo amedoto nebo ya wa edoto, Nege ano, loto lomuito, <sup>28</sup>emo ya sinoito idafa-adafala muki fulitoto ege wiye.

<sup>29</sup>Ege uto, numunalauka wela-idafa naba-naba hofu hi edoito ya hefana takisi li-li abo we muki ido wenina maleka magi li nuba o betito loti maina nae. <sup>30</sup>Maina no minato, Falisi weninagi ido lo molaibo ha api itibi abo we lusangu minabo weninagi holi nosámiboti Yesu ege-ege moniyabo we fetoto lobiyabo, Igaidana oti hemotina takisi li-li abo we yagi, ido lifimatina nebo we yagi wetina idafa no minae? loti loga o betiyato, <sup>31</sup>Yesukafo holito ha liwila oto fetoto loto libo, Idafa i hiliyámanigilae wenina ya lusa numugu ya aguwámafa, ido idafa ona i hiliyabo wenina yako ya lusa numugu ya u-u ae. <sup>32</sup>Ido nemo obo ya wenina mona fefe liboko molabo wenina ya sutina finowe, loto ámowe. E'e, lifimatina nebo wenina ya sutina fito lutina-hatina ya li elepa iti molalo, loto lobinowe, loto obo ne, loto lobiye.

**Yesukafo wetina idafa moi inabo mona lobibo ha**

*(Mt 9:14-17; Mk 2:18-22)*

<sup>33</sup>Ena emotina yasi fetu loti lomuwo, Yoni ege-ege molabo we ya hamena-hamena wetina idafa moi iti minoti, Goti lomuwo onona li-li o minama ne. Ido Falisi we egetina molabo wenina yagi ayaidana oti o-o ama ne. Fetu o-o ama nefa, ido hemo hege moniyabo we ya wetina idafa ido no-ano no-no o minae, lato, <sup>34</sup>Yesu ya fetu loto lobibo, We ma wena linaibo we ya yolawe weninagi minanaibo hamenalo ya hemotina yasi weninawa wetina idafa moi iti minalo, loti lobinafe? <sup>35</sup>E'e, fetu minámiye. Aliga emotinadokati wena linogolaibo wewa ya ipoti linabo hamena yalo ya wetina idafa moi iti minanabo ne, loto lobiye.

<sup>36</sup>Fetu lobito, ido wase ibo ha ma yagi fetu loto lobibo, We makafo ulalo owo hofawaloti ma fekalito lilalo hifinaibo we ma minámiye. E'e, fetu feyanaibo ya hofawa ya fekalito, ido lilagi hofawagi u mako aguwámanaibo ne. <sup>37</sup>Ido makafo no waini hofawa ya meme etuwa lilau yau lekinaibo we ya minámiye. E'e, fetu feyanaibo ya no waini hofawakafo meme etuwa ya fokiyageto no waini nogi, ido meme etuwa yagi maina u hopa anogolaiye. <sup>38</sup>Yagunu ya no waini hofawa ya meme etuwa hofawa yauko lekinabo ne. <sup>39</sup>Ido makafo no waini lila nototo ya hofawa nanowe, loto holinaibo we ya ma minámiye. E'e, lila ya la fuliye, loto holibo ne, loto lobiye.

**Sabati foli ha**

*(Mt 12:1-8; Mk 2:23-28)*

**6** <sup>1</sup>Ena Sabati foli malo ya suwa witi hifiyagu yau uti, ege-ege moniyabo we ilawa ma doliti adinagunu hululu iti nae. <sup>2</sup>Fetu feyato, Falisi we masi wa betiti ya fetu loti labo, Sabati foliku ya fetu feyámilo, loto lo fukaibo idafa ya nedafaito fetu feyae? lato <sup>3</sup>Yesu ha liwila oto lobibo, Defitigi mako moniyabo weninagi inagunu fuliti idafa abo ha ya mono lufuwau yau hemotina hitoti holiyámafe? <sup>4</sup>Defiti ya Goti numunalau yoto, beleti Goti nomunalo molo edabo ya lito loto beletiwá noto weninala bito, maina naboma ne. Beletiwá ya wenina aifa wenina námana, loto lo fukabo idafa ya Goti sokila hi muwabo we eimotina yako no-no abo beleti yama ya Defiti sokila hiyabo we yauti ma minámifa, lito naibo ne, loto lobiye. <sup>5</sup>Fetu lobito ha ma onu i moloto fetu libo, We Hula nemo ya Sabati foli yawala minowe, loto lobiye.

**Yesukafo we ma ana galidibo we ya li faka lo edaibo ha**

*(Mt 12:9-14; Mk 3:1-6)*

<sup>6</sup>Ena Sabati foli malo mono numugu yoto ha mono api itibi nedo yalo we ma ana onaleka galidibo ya ne. <sup>7</sup>Fetu fe neto, Falisi we yagi, ido lo

molaibo ha api itibiyabo we yagi sigiya lo edanune, loti ha ma wita oti, Sabati foliku yau wewa li faka lo edanaifemo, ido li faka lo edámanaiye? loti wenu wa minae. <sup>8</sup>Wenu wa minafa, Yesukafo lutinau ya wa beti huloto ya wewa ana galidibo ya lomuibo, Hemo wenina nomudinalo ya sinoito mino, loto lomuito, emo sinoito yalo ne. <sup>9</sup>Yalo neto, Yesukafo feto lobibo, Nemo ha ma loga o betinowe. Lo molaibo ha ya Sabati foliku yau li dowa lo betiyalo, loto lifemo, ido li nosámibo o betiyalo, loto liye? Ido wenina li nomudina walo, loto lifemo, ido li hopa o betiyalo, loto liye? loto loga o betiye. <sup>10</sup>Feto loto loga o betito, li hona oto wa betito ya wewa feto lomuibo, Aga sinolo, loto lito ya ana sino lito hofa dowa liye. <sup>11</sup>Ana hofa dowa lifa, ido emotina yasi sebatina hala-kala lito, Yesu li yaidana-meidana o edanune, loti ha loyolalo-melo ae.

**Yesukafo aposolo we ya weuna fi betibo ha**

*(Mt 10:1-4; Mk 3:13-19)*

<sup>12</sup>Ena hamena malo ya Yesukafo Goti lomunowe, loto obulalo yoiye. Yoito lubuka ya Goti lomu neto, ho liye. <sup>13</sup>Ho lito ege molabo wenina sutina fito, ato minagu yati we tuwelu (12) ya haka oto, hilitina naba ya aposolo ne, loto molaiye. <sup>14</sup>Ido wewa hilitina feito ne. Saimoni huliya hofawa Pita ne, loto molaibo, ido unalafo Adulu, ido Yemusi ido Yoni, ido Filipi, ido Batolomiu, <sup>15</sup>ido Matiu, ido Tomasi, ido Alifiusi hipala Yemusi, ido Saimoni huliya ma Seloti ne, loti molabo, <sup>16</sup>ido Yemusi hipala Yudasi, ido abalafo Yudasi Isikaliyoti ya Yesu uwolafo adinalo molaibo we ya ne.

**Yesukafo wenina li faka lo betibo ha**

*(Mt 4:23-25; Mk 3:7-12)*

<sup>17</sup>Yesugi emotinagi maina lumuti ya lumu omunalo fedoti yalo ya ege molabo wenina muki ya minae. Minato, wenina nuba naba Yudia mikalo numudo-namadoti, ido Yelusalemu numudoti, ido ho no anawalo Taiya numudo ido Saidoni numudo eba yaloti ya o-o abo, <sup>18</sup>Mono lanaibo ya holinune, loti, ido idafa hiliyonibo ya li faka lo ledanaiye, loti ya o-o minae. O-o minato, lutina-hatinau Satani himiwelasi mino betiyabo wenina ya li faka lo beti-beti aiye. <sup>19</sup>Ido emodokati aubala ya uto muki li faka lo beti-beti ainako, wenina nuba naba muki ya adegunu ulalo linune, loti holiti ya ae.

**Ake inabo ha ido hufo anabo ha**

*(Mt 5:1-12)*

<sup>20</sup>Yesukafo wa faka loto ege-ege moniyabo wenina wa betito feto lobibo, Hemotina idafa wa námabo wenina ya okulumau nebo we wehudi weninala hiyaba o ledaibo monala ya moda mino betima nenako, yagunu moda holi dowa loti minomo uwae.

<sup>21</sup>Ido hemotina onesa inagunu fuliti minabo wenina ya houmatina anogolainako, yagunu moda dow a holi minomo uwae.

Ido hemotina hamena meleka hufo o minabo wenina hiya anaboma nenako, yagunu moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>22</sup>Ido hemotina ya We Hula nemo nege molabo yagunu wenina masi holi nosámibo biti, fulo faiga o betiti, hamadina hiti hulitina li hopaiti anabo yagunu hemotina moda holi dow a loti minomo uwae.

<sup>23</sup>Weninawa awatinafo holofatina-mota yasi polofeti ayaida o betiyato, hemotina ya idafa yaidana oloto pi betiyagetoma, okulumalo lifimatina dow a li we fito molo betinako, lutina-hatina dow a loti holiti sato moloti ake ito alo.

<sup>24</sup>Feti minanigilafa, ido idafa wa nabo weninao, aiyo, hemotina ya li ake ito o betibo idafatina ya moda litanako, aliga hena ha naba-naba holinigilae.

<sup>25</sup>Ido onesa me ya idafa naba noti houmatina aibo weninao, aiyo, aliga hemotina inagunu fulinigilanako, hena ha naba-naba holinigilae.

Ido onesa meleka hiya o minabo weninao, aiyo, aliga hemotina ya miluma holiti hufo nama anigilanako, hena ha naba-naba holinigilae.

<sup>26</sup>Ido hemotina ya wenina muki yasi ebotina loti hulitina ito yoti dow a o betinabo yagunu aiyo, hena ha naba-naba holinigilae.

Awatinafo holofatina-mota yasi ayaidana oti ha sugi labo Polofeti ya luwatina loti, lo dow a betiyabo ne, loto lobiye.

### **Uwotinafo-mota lutina-hatina biyabo mona ha**

*(Mt 5:38-48)*

<sup>27</sup>Ena ha ma onu ito feto loto lobibo, Ena hemotina hane holiyabo wenina ha ma lobiyoue. Hemotina uwotinafo-mota lutina-hatina bilo. Ido holi nosámibo binabo wenina ya hemotina liwila oti li dow a lo betilo.

<sup>28</sup>Ido wenina masi li hopa o betinune, loti hudawatina hi minanabo weninagunu holiti ya li dow a lo betiyo, loti Goti lomuilo. Ido li hopa o betinabo wenina ya emotinagunu holiti Goti lomuilo.

<sup>29</sup>Ena makafo wanaga filigaleka hofanaibo ya filiga yagi hofa nedo, loto wanaga ilibiyo. Ido makafo ukalo owo mulalo iyanibo linaibo ya ukalo owo lulau iyanibo yagi linowe, lanaibo ya, E'e, lomuwámo. <sup>30</sup>Ido makafo idafa magunu wako lohumunaibo ya aifa umo. Ido makafo idafaka ipoto linaibo ya liwila oto linowe, loto auba ito lomuwámo. <sup>31</sup>Ido wenina masi feitiko o molo ledoleto feyanae, loti holiyabo ya hemotina yagi mona ayaidana oti molo beti-beti alo.

<sup>32</sup>Hemotina ya wenina lutina-hatina bi minabo wenina yako liwila oti lutina-hatina binabo ya igaidana oti meina linae? Mono holiyámabo weninagi ya weninatina lutina-hatina bi minabo wenina ya liwila oti lutina-hatina bi minaboma ne. <sup>33</sup>Ido hemotina li dow a lo beti minabo

wenina yako liwila oti li dowa lo betinabo ya igaidana oto Goti ya ebotina lanaiye? Mono holiyámabo wenina yasi ayaidana oti feto fe minabo ne. <sup>34</sup>Ido liwila oti binabo wenina yako idafa lifima li bi minanabo hemotina ya igaidana oto Goti ya ebotina lanaiye? Mono holiyámabo wenina yasi weninatina mono holiyámabo wenina ya ayaidana oti muki idafa biyonibo li liwila oti lumunae, loti ya lifima li bi-bi abo ne. <sup>35</sup>Feto fe minaboma nefa, ido hemotina uwotinafo-mota lutina-hatina biti, mona dowa moloti, ido liwila oti lifima lomámanae, loti holiti ya aifa li bi minalo. Feti minanabo ya lifima dowa we fi betibo ya naba liti yoisa yoto nebo we olufola oti minanigilae. Emo ya wenina emogunu holiyámabo wenina ido lutina gedibo wenina ya aifa li dowa lo beti-beti aibo we ne. <sup>36</sup>Metinafokafo wenina milumatina holibo ya hemotina ayaidana oti milumatina holilo.

### **Sigiya lobiti li halo molo betiyabo ha**

*(Mt 7:1-5)*

<sup>37</sup>Hemotina wenina li halo molo betiyámato, Gotikafo moda hemotina li halo molo betiyámanaiye. Ido we ya lifimala ne, loti ladámilo. Feto feyámatoma, Gotikafo moda hemotina lifimatina ne, loto ladámanaiye. Ido weninatina lifimatina hilili o betinabo, Gotikafo hemotina lifimatina hilili o betinaiye. <sup>38</sup>Ido idafa binabo, Gotikafo hemotina binaibo ya ito yoto mi ito, nuba naba o betito, fitoto fululu kaito binogolaiye. Idafa bi-bi anabo mona yaidana oto binogolaiye, loto lobiye.

<sup>39</sup>Feito ya wase ibo ha ma feto loto onu ito lobibo, Nomuna likaibo we makafo nomuna likaibo we ma hanu ilibinowe, loto anaibo nefe? E'e, hale nabau loitiwa ya lumu fou lanigilaiye.

<sup>40</sup>Ena ege molaibo we yakafo api ilibibo we li yoima o edámibo ne. Feto nefa, api ilibiyageto ya monawa wa hulanaibo yamo api ilibibo we yaidana oto minanogolaiye.

<sup>41</sup>Ido hounakafo nomunau huwopa hefola efoma nebo ya igaidana oto waba, ido heimoka nomugau yá lana ya wafefe ladámane? <sup>42</sup>Ido yá lana ya heimoka nomugau nebo wagámanibo hounakafo nomunau huwopa hefola efoma nebo ya igaidana oto li fulu hedanowe, loto lomunanibo ne? Monona loiti iyanibo we, hemo heimoka nomugau yau yá lana nebo ya homu li fulitoto, wafefe loto minototo hounakafo huwopa nomunau nebo ya li fulu edo.

### **Yá nosámibokafo ilawa nosámibo inaibo ha**

*(Mt 7:16-20, 12:33-35)*

<sup>43</sup>Holilo. Yá dowa yamo igaidana oto ilawa nosámibo inaiye? Ido yá nosámibo yamo igaidana oto ilawa dowa ya inaiye? Feto feyámanogolaiye. <sup>44</sup>Yagunu wenina ya yá ilawa wafefe loti wa

edanigilae. Holiyafe? Sigolo ilawa ya agina hasuwalau yauti liyámanigilabo ne. Ido adi ya yá menifa yauti liyámanigilabo ne. <sup>45</sup>We dowa yakafu idafa dowa weuna-lula-hala neguti ya idafa dowa li oloto piye. Ido we nosámibo yakafu idafa nosámibo weuna-lula-hala neguti ya idafa nosámibo ya li oloto piye. Feto ya lutinau faitoto nebo ha yauti wetinauti ha lo feka o minae.

**Numuna huibo we loiti hatina**

*(Mt 7:24-27)*

<sup>46</sup>Hemotina wetina etuwalo Wenabao, Wenabao, loti lonomafa, ha lobiyobo li meyalu molámabo ya nedafaito fetu ae? <sup>47</sup>Makafu nemodoka lotu ya ha lobo holito, li meyalu molo nebo we mona ya itibinogolowe. <sup>48</sup>Wewa ya we makafu numuna hunogolowe, lotu hale lito, fulu yoima uto, hefanalo numuna huibo we yamaidana otu ne. Fetu hu hulu itotu ya aliga ho ibo hamenalo no wilitu numuna itifuifa, numuna ya yá gedibogunu huinako, yagunu auba itu ne. <sup>49</sup>Feitu nefa, makafu ha lobo ya holito holi fulitaibo we ya we makafu ya numuna hunogolowe, lotu aka ma sugi idafa otu mika mulaloku fitu huibo we yamaidana otu ne. No wilitu numuna itufuito ayalo mofulito lumutu upa-napa libu ne.

**Yesukafu himiwe houba-nabala we ma idafa i hilibu li dowa lo edaibo ha**

*(Mt 8:5-13)*

**7** <sup>1</sup>Ena Yesu ya mono ha wenina lobi hulototo ya Kapeneyamu numudu yotu wiye. <sup>2</sup>Witu yalo ya himiwe wani hadeti (100) hiyaba o betibu we houba-nabala we ma holi dowa muibo we ya idafa hilitu fulinogolo aibo ne. <sup>3</sup>Netu, wenabala himiwe hiyabatina wekafu Yesu hala ukuwa holito, Yuda wenina hiyabatina we ma fetu lobibu, Hemotina Yesu nedoka uti, lotu houba-nabane we li faka lo edanane, loti lomuilo, lotu lobitu idipi molaiye. <sup>4</sup>Idipi molaitu, Yesudoka uti, ha auba itu fetu loti waku lo edabo, Wewa ya monala dowa nebo nenaku, hemo fetu fe edananibu ya dowa feyanaiye. <sup>5</sup>Emokafu lemu Yuda wenina lula-hala lumutu ya mono numunate hu ledaibo ne, loti lomuwa.

<sup>6</sup>Fetu waku lo edatu, ya Yesu ya holito emotinagi maina uwae. Utu numuna li alili molatu himiwe hiyabatina wekafu weninala ma Yesu nedo idipi molotu ya ha fetu lotu lobitu uwabu, Wenabao, nemo Yuda we minámonaku, numunaneu yonanibu fefe ladámanogolaiye. <sup>7</sup>Idu hemodoka anowe, lotu holiyofa, idu nemo yagi ya hemo yaidana we ya minámonaku, hena holiyowe. Yagunu hemo aifa wekakafu ha lagetou houba-nabane we ya moda faka lanaiye. <sup>8</sup>Feitu nemo yagi hiyaba o nedabu we wetinalu meyalu molotu ya onona lito idu nemo ya himiwe hiyabatina we minobo hiyaba o betitu feitu we ma uwo, lomuwo, toma,

moda wiye. Ido we ma ano, lomuwoto ya moda aiye. Ido houba-nabane we, onona ya liyo, lomuwtoma, ononawa ya li-li o ne, loto lomuiye.

<sup>9</sup>Lomuito, Yesukafo hawa liboma ya holito, elegito wenina nuba ege uwabo weninaloka liwewe oto feto lobibo, Nemo ya lobiyowe. Muki Isilaeli wenina yauti we ma holi hikila naba nebo wewa yaidana we ma wa edámowe, loto lobiye. <sup>10</sup>Feto lito, idipibo wema ya liwila oti uti numugu yowato, houba-naba we moda faka lito wa edae.

### **Yesukafo hipa ma fuliguti li sinoi edaibo ha**

<sup>11</sup>Ena aliga hefola Yesukafo numuna meya naba ma huliya Naini yalo unowe, loto wito ege-ege moniyabo we ido wenina nuba naba ya ege uwae. <sup>12</sup>Ege uwato, numuna meya hanudo ya u fedito, wenina ma hono ula ya yaofalo moloti liti lomae. Lomato, ido wenina muki ya wena-hiyona ma hipala mako ya fulito molo edanune, loti wena-hiyonagi numudoti maina lomae. <sup>13</sup>Lomato, Wenabakafo wena-hiyona wa edoto lula-halau milumala holito, Hufo ámo, loto lomuiye. <sup>14</sup>Feto lomuto u selo anagunu ya yaofalo lito, hono yaofa molabo we hanudo sinoi minato, emokafo feto loto libo, We hofawe, hemo lohomowe. Sinoiyo, loto lomuiye. <sup>15</sup>Feto lomuito, fulibo we hofawe ya sinoito ha liye. Feto fe neto, Yesukafo olafote minanaiye, loto li muiye. <sup>16</sup>Feto fe betito, wenina muki ya wetina lauwa opaitaito, Goti ebola loti feto labo, Ei, polofeti naba ma minonigu oloto pibo ne, lato, ido malekamasi feto labo, Gotikafo weninala adina li faka lanowe, loto aibo ne, loti lae. <sup>17</sup>Ido aya hala ukuwa ya Yudia ebalo ido eba oka waka yau upatoto wibo ne.

### **Yonikafo ege moniyabo we Yesudoka idipi molaibo ha**

*(Mt 11:2-6)*

<sup>18</sup>Ena Yoni ege-ege moniyabo we yasi Yesu hala ukuwa ya lomuwa. <sup>19</sup>Lomuwato, holito, ege monibo we loiti ya aliyo, lobito ya aito feto lobibo, Wenabadoka uti ya feto loti loga o edaliyo, anaiye, loti lufuwa iyaboma ya wema minabemo, ido we eito hiyabala anune? loti loga o edaliyo, loto lobito idipiye. <sup>20</sup>Idipito, we loiti ya Yesudoka uti feto laibo, Yoni noku i beti-beti aibo wekafo feto loto hemodoka lilifiye. Anaiye, loti lufuwa iyaboma ya wema minabemo, ido we eito hiyabala anune? loti loga o edaiye.

<sup>21</sup>Feto loti loga o edaito, Yesukafo aya hamenalo ya wenina idafa-adafa naba i hiliyabo li faka loto, ido lutina-hatinau Satani himiwela mino betiyabo idipi feka fulaiye. Ido nomudina likaibo muki ya nomudina li falato betiye. <sup>22</sup>Feto fe betito we loitima ya ha liwila oto feto lobibo, Hemotina liwila oti uti, idafa muki holiti, ido nomudinagunu wati ya Yoni feto loti lomui. Nomudina likaibo wenina ya nomudina falato ae. Ido hidina nosámibo wenina ya hanu moni-moni ae. Ido okola i hiliyabo

wenina ya gululudo beti-beti aiye. Ido hatina molaibo wenina ya ha holi-holi ae. Ido fuliyabo wenina ya fuliyaguti sinoi-sinoi ae. Ido idafa wa námabo wenina ya masi hala ukuwa dowo lo oloto bi-bi ae. <sup>23</sup>Ido wenina masi nemogunu holiti holi fulitámanabo wenina ya dowo holi minomo uuae. Feito lomuiilo, loto lobiye.

**Yesukafo Yoni yagunu libo ha**

*(Mt 11:7-19)*

<sup>24</sup>Ido Yoni idipibo we loiti liwila oto uwaito, Yesukafo wenina nuba minabo ya Yoni yagunu feto loto lobibo, Hemotina mika hafali mikalo nena idafa wanune, loti uwabo ne? Honofa ma asigunu lito uto oto aibo wanune, loti wanigili uwafe? <sup>25</sup>E'e, latoma, we ma ulalo owo lali-idafa ibo ya wanigili uwafe? E'e, moda utinalo owo lali-idafa iti, idafa-adafa wa noti minabo wenina ya mikalo hiyaba we wehudi numunatinau yau minae. <sup>26</sup>Yagunu nena idafa wanune, loti uwabo ne? Ido polofeti ya wanigili uwafe? O, wanigili uwabo wewa yagunu ha ma lobiyowe. Wewama wa edabo ya polofeti malekama li fulo betito nebo we ne.

<sup>27</sup>Emogunu ya mono lufuwau ya feto libo,

Moda hane lo oloto molanaibo we ilifiyoto u homu molo hedoto hanuka wili hedanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (*Mal 3:1*) ya nebo ne. <sup>28</sup>Yagunu nemo ha lobiyowe. Wenipasi hedabo wenina muki yauti makafo Yoni li fulo edaibo we ma minámiye. Minámifa, ido Goti we hudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau we ma huliya minámibo we efoma nebo we yamakafo Yoni li fulo edo nebo ne, loto lobiye.

<sup>29</sup>Lobito, Yesu hala holitabo wenina muki ido hefana takisi li-li abo we yagi Yoni mono noku i betinako, Goti monala moda fefe liye, loti holiyae. <sup>30</sup>Feto holiyato, ido Falisi we ido lo molaibo hala holi hulabo we Yonikafo mono noku i betiyáminako, Gotikafo, li yaidana-meidana o betinowe, loto hala dowo kibo ya fulitae.

<sup>31</sup>Ena Yesukafo nuba minabo wenina feto loto lobibo, Hamena onesa me ya minabo wenina ya hemaidana oto li mako o betinowe? Ido igaidana wenina minae? <sup>32</sup>Weninawa ya olufo hefola yaidana oti minae. Olufowa hefola ya maketilo amedoti minoti hounatinafo-mota sutina fiti ha naba loti lobiyabo, Oka hofoto nama loba, ido hemotina melege liyámae. Ido fuliyabo nama lo fi molo betito loba, ido hemotina hufo ámae, loti lobiyabo ne. <sup>33</sup>Feito Yoni noku i beti-beti aibo we ya loto, wela-idafa ido no waini námoto moi ito hemotina feto lo edabo, Satani himiwela mino edaiye, loti lo edae. <sup>34</sup>Ido nemo We Hula ya loto wene-idafagi nogi ya no minoto hemotina feto lo nedabo, Ake, we ya wela-idafagi ido nogi yagunuko holi minoto hefana takisi li-li abo wegí lifimatina nebo weninagi yowo molaiye, loti lo nedae. <sup>35</sup>Feto lo minato,



Gotidokati ha manadinau nebo ya liyabo wenina muki ya ha mananau nebo ya ona hula ne, loti itibi-itibi ae, loto lobiye.

**Wena nosámibo makafo Yesu hinalo wili edaibo ha**

<sup>36</sup>Ena Falisi we ma huliya Saimoni ya nemogi wete-idafa maina nanube? loto Yesu loga o edaito, numunalau yoto, amedoti wetina idafa maina no minae. <sup>37</sup>Maina no minato, numuna meya yaloti wena nosámibo makafo holito ya no ladanuwa aibo ma nomu hefana pana hibo nomuku nebo ya lito numunalau yoto <sup>38</sup>egeka minoto hufo oto, nomuna nowalagunu hinalo wili edoto, manana opalagunu hilili o edoto, hina mudoto, ladanuwa aibo no yalo leki edaiye.

<sup>39</sup>Feto fe edaito, Falisi we Yesu li numunalau edaibo wewa yakafo wato ya lulau fetoto holibo, Wewa ya polofeti nebo neko, wenawa idafa fetoto fe edaibo ido monala yagunu lifimala nebo wena ne, loto holifefe ladi ne, loto holiye.

<sup>40</sup>Fetoto holito, Yesukafo ha liwila ototo fetoto lomuibo, Saimoniyo, nemo ha ma lohumunowe, loto lomuito, emokafo ha liwila ototo libo, Api lilibiyaniyo we, moda lonomo, loto lomuiye. <sup>41</sup>Lomuito, Yesukafo fetoto libo, Hefana onodoto libo we makafo we loiti ma lifima munaibo hefanawa Yuda hefana huliya denaliyasi faifu hadeti (500) ya ma muto, ido ma fifiti (50) ya muiye. <sup>42</sup>Feitoto bito aliga ya lifimawa uma finowe, loto hefanala wita aifa, liwila ototo ogofuwámoto feyámoto aifa hilili o betiye. Hilili o betiyageto, loitiwa ya lutina-hatina munigilafa, ido makafo fetoto yototo lula-hala munogolaiye. Ya hemagunu lowe? loto loga o edaiye.

<sup>43</sup>Feitoto loga o edaito, Saimonikafo ha liwila ototo fetoto lomuibo, Lifimala naba nebo hilili o edaibo we fetoto anaibo ne, lito ya Yesukafo fetoto loto lomuibo, Moda fefe loto haka hiyane, loto lomuiye.

<sup>44</sup>Fetoto lomuto ya wena nedoka liwewe ototo ya Saimoni fetoto loto lomuibo, Wenawa ya wa abe? Nemo numunakau yowobo ya hine noku inobo no fi nomámaba, ido emo yakafo nomuna nowalagunu hinelo lekito atala opalagunu hilili o nedaiye. <sup>45</sup>Idoto hemo numunakau yowodoto yalomati ototo onesa melo aito, hemoma mudo nedámanima nefa, emo yakafo hine mudomo wiye. <sup>46</sup>Idoto hemokafo atanelo yá nowala wili nedámanima nefa, emokafo hinelo ladanuwa aibo nogunu wili nedo ne. <sup>47</sup>Yagunu ha ma lohomowe. Emokafo lula-hala naba-naba numibo yagunu lifimala naba-naba nebo ya hilili otaiyo ne. Fetoto nefa, ido we ma lifimala hefolako nebo we hilili o edaibo ya lula-hala hefolo efomako muibo ne, loto lomuiye. <sup>48</sup>Fetoto loto lomuto ido wena ya fetoto loto lomuibo, Lifimaka moda hilili otaiye, loto lomuiye. <sup>49</sup>Fetoto loto lomuito, wetina idafa maina nototo minabo wenina yasi loyolalo-meloto fetoto labo, Ake, wewa ya lifima yagi hilili aibo we ya hema ne? loti holiyae. <sup>50</sup>Idoto Yesukafo wenawama ya fetoto loto lomuibo, Holi hikika yakafo moda li nomuga wa hedotaiye. Hemo uwageto you amena mona ya mino hedanaiye, loto lomuiye.

### Yesu ege moniyabo wenipa ha

**8** <sup>1</sup>Ena Yesu ya numudo-namado monimo uto, Goti we hudite weninala hiyaba o ledaibo hala ukuwa dowā ya lo oloto moloto lobimo wiye. Lobimo wibo ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yagi maina uwae. <sup>2</sup>Ido wenipa malekama ya Satani himiwela lutina-hatinau mino betiyabo ya li fulo betito idipi moloto ido idafa i hiliyabo li faka lo betibo wenipa yagi maina minae. Maina minabo wenawa ya feito ne: Ma ya Madala numudoti wena huliya Malia ya lula-halauti Satani himiwela seweni (7) ya li fulo betito idipi molaibo ya ne. <sup>3</sup>Ido ma ya Yowana Heloti houba-nabala we hiyabatina we huliya Kusa olonafō ya ne. Ido ma ya huliya Susana ido wenipa malekama muki ya maina minae. Ido wenipawa idafa-adafatina wa nagu yauti adina li faka loti bi-bi ae.

### Yufa itili aibo ha

*(Mt 13:1-17; Mk 4:1-12)*

<sup>4</sup>Ena numudoti-namadoti wenina muki uti u Yesudoka nuba naba o minato ya emokafo wase ibo ha ma fetō loto lobibo, <sup>5</sup>Idafa hifi-hifi aibo we makafo yufa idafa ma itili anowe, loto migu wiye. Uto itili aito, ya yufa idafa ma hanudo limo ibo wenina yasi lala iti hululu iyato, nama yasi oti no hulae. <sup>6</sup>Ido yufa idafa ma ya hefana mulalo limo ito, fokito yoifa, mika nowala mináminako, yagunu yufa fou loto yoibo ya megunibo ne. <sup>7</sup>Ido yufa idafa ma ya hasuwala aibo idafa yoigu yau limo ito, fokito yoito, hasuwala idafa yakafo ayaida oto yoto, yufa ya li fitoto hofō fulibo ne. <sup>8</sup>Ido yufa idafa ma ya mika dowā negu limo ito fokito yoto ilawa ibo ya u wani hadeti (100) ibo ne, loto lobiye. Fetō loto wase ibo ha ya lo huloto ya fetō su loto libo, Hemotina hatina nebo wenina yasi hawa ya holifefe loti holilo, loto lobiye.

<sup>9</sup>Fetō loto lobito, ege-ege moniyabo we yasi wase ibo ha monawa yagunu loga o edae. <sup>10</sup>Loga o edato, fetō loto lobibo, Goti we hudite weninala hiyaba o ledaibo ha faluku aibo ya hemotina oloto pi biyoto moda holiyae. Holiyafa, masi

Wa-wa o minafa, idafa wafefe loti wagámanigilae. Ido holi-holi o minafa, holifefe loti holiyámanigilae, loto ha mono lufuwau (*Ais 6:9*) ya nebo ne. Fetō nenako, wase ibo ha yako lobiyoue, loto lobiye.

### Yufa idafa wase ito ha libo monala ha

*(Mt 13:18-23; Mk 4:13-20)*

<sup>11</sup>Fetō loto lobibo, Ena wase ito ha lobo ya monawa feito ne. Yufa ya Goti hala ya ne. <sup>12</sup>Ido yufa idafa ma hanudo limo ibo yaidana oti wenina masi Goti hala holiyafa, ayalo Satanikafo loto, Goti holi hikito muwato, li

nomudina watanaiye, loto ya hawa ya lutina-hatinauti ipoto li fulo betiye. <sup>13</sup>Ido yufa idafa ma hefana mulalo limo ibo yaidana oti wenina masi Goti hala holiti, ayalo ake naba iyafa, ido lufawatina minámiye. Minámito, hamena foumako holi hiki muti ya hepa molo bibo hamenalo ya Goti hala fulitoti u hopa uwae. <sup>14</sup>Ido yufa idafa ma hasuwala yoigu yau limo ibo yaidana oti ya wenina masi Goti hala holiyafa, ido uti ya mikaleka hena holiyabo idafa-adafa yagi, ido idafa wa nabo idafa-adafa yagi, ido ake inabo idafa-adafa yagi idafa-adafawa yakafu hawa holiyabo yama li fito betinako, weninawadoka hulawa fedo biyámiye. <sup>15</sup>Ido yufa ma limo mika dowu negu ibo yaidana oti wenina ma lutina-hatina ona dowu nebo yasi Goti hala holiti li hiki loti auba iti minomo yowato, emodoka hulawa oloto pi bi ne.

**Lamu wase ibo ha**

*(Mk 4:21-25)*

<sup>16</sup>Holilo. Wenina yasi lamu hiti liti masa lulaufe, ido folomo feumau ya molámanabo ne. E'e, wenina numugu yonabo ya lamena wanae, loti lamu molo-molo abo ebalu yalo ya molanigilae. <sup>17</sup>Ido ayaidana oto idafa-adafa muki onesa faluku nebo ya aliga li oloto pinogolaiye. Ido idafa-adafa muki li momona-amona oto li mi i minabo idafa ya muki oloto pi hulageto, wenina holi hulanabo ne.

<sup>18</sup>Yagunu hemotina ha holinabo monatina yagunu hatina kifefe lalo. Idfa wa nabo wenina ya ma onu ito biyageto, ido wenina ya moda idafa wa nonibo wenina minone, loti hatina kiyabo weninalokati idafawa ya ipoto linogolaiye, loto lobiye.

**Yesu olafogi unalafu-motagi lo fedabo ha**

*(Mt 12:46-50; Mk 3:31-35)*

<sup>19</sup>Ena Yesu olafogi unalafu-motagi emodoka unune, loti afa, wenina nuba naba minoti li lulau o edanako, ogofuwámae. <sup>20</sup>Ogofuwámato, masi wa betiti uti Yesu fetu loti lomuwapo, Okafogi unakafu-motagi wa hedanune, loti feka youma minae, loti lomuwapo. <sup>21</sup>Fetu loti lomuwapo, emokafu liwila oto fetu loto lobibo, Goti hala holiti li meyalo molabo wenina ya onefo unanefo-mota ya minae, loto lobiye.

**Asi yagi ido no halafu ibo yagi ya Yesu welalo hololibo ha**

*(Mt 8:23-27; Mk 4:35-41)*

<sup>22</sup>Hamena ma ya Yesu ege-ege moniyabo we ya fetu loto lobibo, Momeno anawa filiga yolaleka ya uwokelo, lito holiti sipiku yoti uwae. <sup>23</sup>Fetu uwado ya Yesu nomuna fifi aito uwo unaito, asi naba-naba loto, no ya li nosámibo itaito, no halafuto sipi lulau yoito, noku lumunune, loti ae. <sup>24</sup>Fetu o minato, ege-ege moniyabo we minaidoka loti ilimikuti oti fetu

loti lomuwabo, Wenabao, wenabao, lemo no lulau lumuto fulinogolone, lato, ya emo sinoito asigi no halafugi ya hanu muito, ya asigi no halafugi fulitito holoto neto <sup>25</sup>ege-ege moniyabo we fetu loto loga o betibo, Hemotina nedafaito holi hikito nomámae? loto libo ya holiya holiti, elegiti ya fetu loti loga-loga abo, Aiyu, we ya igaidana we neto, asi yagi ido no yagi ha lido ya hololiye? loti lae.

**Yesukafo Satani himiwela we ma mino edabo ya idipibo ha**

*(Mt 8:28-34; Mk 5:1-20)*

<sup>26</sup>Ena sipiku monimo uti no momeno filiga yolaleka Gelasa ebalo u fedae. <sup>27</sup>Yalo u fedato, Yesu mikalo yoito we ma Satani himiwela mino edaibo wema ya numuna meya yolaleka yati aito ya hatula aiye. Hatula aibo wewa ya aidenati ulalo owo holoiyámoto, numugu unámoto, hono molado yalo hu unoto moni-moni aiye. <sup>28</sup>Wewa yakafo Yesu wa edoto hai moloto hinalo hina obula fito ha naba loto libo, Yesuwo, Goti akaisa nebo we Hipala, neidafa-neidafa fe nedanogolo ane? Une ogofu li nomámo, loto auba ito lohomowe, loto lomuiye.

<sup>29</sup>Fetu loto lomuiibo, Ya Yesukafo Satani himiwela ya wewa lula-halau yauti lumuto uwo, loto lomuiibo yamagunu ya fetu loto lomuiye. Ido aidena yoimalokati wewa ya analo-hinalo liti nala ainigunu nala i edoti hiyaba o edafa, ido Satani himiwelawa yakafo hamena-hamena ya wewa lito nala-idafa fuko-nako o fulitaito, henito eba hameto holi u-u aiye.

<sup>30</sup>Ido Yesukafo wewa, Hulika lo, loto lomuito, lula-halau yau Satani himiwela mukisi yoti minabo yagunu, huline Lisiyoniye, loto lomuiye. <sup>31</sup>Lomuito, Satani himiwela yasi, Lowau lilifiyageto lumutanune, loti ya fetu fe ledámo, loti wako lo edae.

<sup>32</sup>Ido obulalo selo yaleka yalo safu nuba naba noti minabo yagunu ya Satani himiwela yasi, Safu lutinau yonune, loti wako lo edato ya, O, liye. <sup>33</sup>O, lito wewa lula-hala yauti lumuti safu lutinau yowato, safuwa holi lumuti lowau hotinalokati luwa fiti momenoku yau no noti moda fuliyae.

<sup>34</sup>Fuliyato, safu hiyaba abo we ya wati holi oluloti uti wenina numuna meya nabaloti hefolaloti minabo ya hawa lobiyae. <sup>35</sup>Lobiyato, wenina masi idafawa wanune, loti Yesudoka lo fedoti, wewa lula-halauti Satani himiwela fulu edabo we ya ulalo owo holoito, hala-manana fefe loto neto minoto, ya Yesu hinalo amedoto nebo ya wati ya holi holi minae. <sup>36</sup>Holi holi minato, idafawa holiti wati abo wenina yasi Satani himiwela mino edaibo we li dowo lo edaibo monawa eteme o biyae. <sup>37</sup>Hawa eteme o biyato, Gelasa mikalo minabo wenina muki ya holi naba binako, Yesu mikate fulitoto unaiye, loti lomuwa. Fetu loti lomuwa to ya liwila oto unowe, loto sipiku yoto fulu betito wiye. <sup>38</sup>Ido fulu betito wido wewa Satani himiwela fulu edabo we yakafo, Nemote unoifao? loto wako lo edaifa, Yesukafo fetu loto lomuiibo, <sup>39</sup>E'e, hemo numunakaloka liwila oto

uto ya Gotikafo hemodoka onona naba libo hawa ya weninaka lo oloto biyo, loto ilifito, wewa ya uto Yesukafo li dowo lo edaibo idafa naba ya wenina muki lo oloto biye.

**Yesukafo olu ma fuliguti li sinoi edaibo ha**

*(Mt 9:18-26; Mk 5:21-43)*

<sup>40</sup>Ena Yesu liwila oto aito, wenina nuba naba hiyabala o minabo ya wa edoti aiyo-weiyo lo edae.

<sup>41</sup>Ena mono numuna hiyaba we ma huliya Yailusi ya loto Yesu hinalo hina obula fito, Nemo numunaneu ano, loto wako lo edaiye. <sup>42</sup>Wako lo edaibo wewa ya oluwa makoko nebo melegela ya tuwelu (12) yaidana oto nebo olu ya fulinowe, loto uno nebo yagunu feito wako lo edaiye.

Yesu ya wewa wako lo edaibo hala ya holito, maina uwaibo ya wenina yasi li lulau o edo minae. <sup>43</sup>Feto fe edabo wenina minagu wena ma nebo ya lunula leki-leki aibo melege tuwelu (12) yalo ya idafawa i hiliye. Idafawa i hilibo wenawa ya lusa we yasi li faka lo edanune, loti afa, ogofuwámae.

<sup>44</sup>Ena wenawa ya Yesu egeka uto, ulalo owo onuwalo lito ya ayalo lunula hapaiye. <sup>45</sup>Lunula hapaito, Yesukafo, Hemakafo unelo liye? Lito ya wenina mukisi, E'e, lemo fetó feyámone, lato ya Pitakafo fetó loto lomuibo, Wenabao, wenina nuba naba yasi li lulau o hedoti liti-liti lanako, ido itifu-natifu o minae, loto lomuiye. <sup>46</sup>Feto loto lomuito, Yesukafo fetó loto libo, E'e, eito makafo unelo lito nemodokati aubane ma ibo ya holiyowe, loto liye. <sup>47</sup>Feto lito, wenawamakafo monane poliye, loto ula ololo oto lo fedoto, Yesu hinalo hina obula fito ya wenina muki nomudinalo ya idafa i hilibo ha ya loto, ido ulalo lito ayalo moda faka libo ha yagi lo oloto molaiye. <sup>48</sup>Lo oloto molaito, Yesukafo fetó loto lomuibo, Olune, hemo holi hikitanibo yakafo li faka lo hedaibo ne. Luka-haka you lageto uwo, loto lomuiye.

<sup>49</sup>Ena fetó lomu neto, ayalo ya Yailusi mono hiyaba we numunalauti makafo loto ya fetó loto lomuibo, Oluwa moda fulitaiye. Yagunu api lilibibo we ya hosa aifa fitanaiye, loto ya ámanaiye, loto lomuiye. <sup>50</sup>Feto loto lomuibo ha ya Yesukafo holito ya Yailusi ha liwila oto fetó lomuibo, Holi homámaneyo. Holi hikito numuto minageto ya oluka faka lanogolaiye, loto lomuiye. <sup>51</sup>Feto lomuto u numudoka fedoto ya yonowe, loto wenina maleka lo fuko betito, Pitale, Yonile, Yemusile, ido oluwa olafote melafote yako idipito yowae. <sup>52</sup>Yowato, wenina mukisi hufo-nama oti ei-ai, loti feyafa, Yesukafo fetó loto lobibo, Hemotina hufo ámilo. Olu ya fuliyámoto aifa uwo uno ne, loto lobiye. <sup>53</sup>Feto loto lobito, weninawa yasi oluwa ya moda fulito, wa onima nenako, loti ya hiya o edae. <sup>54</sup>Feto fe edafa, emokafo analo lito ya fetó loto sula fito libo, Oluwo, sinoiyo, loto lomuiye. <sup>55</sup>Feto loto lomuito, weuna liwila oto aito ayalo ya sinoiye.

Sinoito, Yesu feto lobibo, Wela-idafa muilo. Nanaiye, loto lobiyē. <sup>56</sup>Lobito, olafote melafote elegi minaito, emokafo hawa wenina ma lobiyámilo, loto auba ito lo fuko betiye.

### Yesukafo ege-ege moniyabo we onona ha lobibo

*(Mt 10:5-15; Mk 6:7-13)*

**9** <sup>1</sup>Ena Yesukafo ege-ege moniyabo we tuwelu (12) emodoka li nuba o betito Satani himiwela li fulo betiti idipi molanabo auba ido idafa i hiliyabo li faka lo betinabo auba ya biye. <sup>2</sup>Auba bito, feto lobibo, Uti Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ha ya lo oloto biti ya ido idafa i hiliyabo ya li faka lo betilo, loto idipi molaiye. <sup>3</sup>Idipi molanogolo ya ha ma onu ito feto loto lobibo, Hemotina unabo ya hanudo idafa-adafa owotinafe, ido holobofe, ido beletife, ido hefanafe ya li minámoti aifa wilo. <sup>4</sup>Ido numugu yonagu ayau yako unoti sinoiti oti minomo uti numuna meya malo unigilima aya hamenalo ya numunawa fulitoti wilo. <sup>5</sup>Ido u fedato houna i betiyámanabo, numunawa ya fulitoti hidinalo huwopa kelaibo ya hululu iti, fulitoti monatina holinae, loti fulo betilo, loto lobito idipi molaiye. <sup>6</sup>Idipi molaito, uti numudo-numudo eba nedo-nedo moniti Goti hala ukuwa dowo lo oloto biti, idafa i hiliyabo li faka lo betimo uwae.

### Helotikafo Yesu hala ukuwa holibo ha

*(Mt 14:1-2; Mk 6:14-16)*

<sup>7</sup>Ena gamani wenabatina Helotikafo Yesu idafa-adafa aibo ha ya holito, hala ligi-ligi kiye. Wenina masi ya Yoni fuliguti li sinoi edaito ne, loti lo-lo ae. <sup>8</sup>Ido masi ya Elaiya hofa oloto pito ne, loti lo-lo ae. Ido malekamasi ya aidena polofeti minagu ma fuliguti sinoito ne, loti lo-lo ae. <sup>9</sup>Feto lo minabo yagunu Helotikafo hala ligi-ligi kito ya feto libo, Nemo weneloti ya Yoni henobala fukabo ne. Wewa yamagunu ha yaidana lo minabo holiyobo yagunu hema ne? loto ya wa edanaibo hanu ma wita ne.

### Yesukafo wenina faifu tauseni wetina-idafa li bibo ha

*(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Yo 6:1-13)*

<sup>10</sup>Ena aposolo we yasi moniyadoti liwila oti loti onona liyabo ha ya Yesu lomuwaē. Lomuwato, Yesukafo idipito, leimoko minanune, loto numuna meya huliya Betesaida wiye. <sup>11</sup>Idipito wito, wenina nuba naba-naba ya holiti egetina uti ya Yesudoka lo fedae. Lo fedato, houna i betito Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ha ya lobito, idafa i hiliyabo wenina ya li faka lo betiye.

<sup>12</sup>Ena fo sapinowe, loto ito ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya emo nedoka loti feto loti lomuwabo, Melo ya hameto mikalo minonibo yagunu holito wenina nuba naba ya uti numudo-numudo ido midina

numunatina selo nedo yalo ya wetina-idafagi ido unanabo eba ya moni wita anae, loto idipi molo, loti lomuwa. <sup>13</sup>Feto loti lomuwafa, ido emokafo, Heimotina wetina-idafa ma bilo, loto lobito, liwila oti lomuwabo, Lemo beleti faifu (5) ido laefa loiti (2) yagiko li minone. Yagunu neidafa feyanune? Uto weninawa muki wetina-idafa meina finubogunu labe? loti lae.

<sup>14</sup>Feto loti labo ya wemoli ya faifu tauseni (5,000) yaidana oti minabo yagunu lae.

Feto lato, emokafo ege-ege moniyabo we ya fetu loto lobibo, Hemotina wenina lobiyato we fiti nuba fifiti-fifiti (50-50) oti amedoti minomo unae, loto lobiye. <sup>15</sup>Feto loto lobito, emotinasi uti fetu fe betiyato, muki amedoti minomo uwae. <sup>16</sup>Feto feyato, Yesukafo beleti faifu (5) yagi ido laefa loiti (2) yagi lito okulumalo wa faka loto, Dowae, lalowe, loto ya lekoto ege-ege moniyabo we yasi hona moloti, wenina nuba naba ya binae, loto biye. <sup>17</sup>Bitu, muki wenina nato houmatina aito ya luma nebo onuwa-fanawa minomo wibo ya haka oti owo egepisa naba ya tuwelu (12) holiyato faitiye.

**Pitakafo Yesu ya Goti ilifi molaibo we Kilisto ya ne, loto libo ha**  
(*Mt 16:13-19; Mk 8:27-29*)

<sup>18</sup>Hamena ma Yesugi ege-ege moniyabo wegi eimotinako minoti, Yesu eimolako Goti lomu nedo yalo ya fetu loto loga o betito libo, Wenina nuba naba yasi nemogunu labo ya hema ne, loti lo minae? loto loga o betiye. <sup>19</sup>Loga o betito, ha liwila oti fetu lomuwabo, Masi hemo Yoni noku i beti-beti aibo we ya minane, loti lae. Ido masi Elaiya ya minane, loti lae. Ido masi ya aidena polofeti minaguti ma ya fuliguti hofa sinoibo we ya minane, loti lo minae, loti lomuwa. <sup>20</sup>Fetu lomuwato, emokafo, Feito lafa, ido hemotina ya nemogunu ya hema ne, loti lo minae? loto loga o betito, Pitakafo ha liwila oto fetu loto lomuibo, Gotikafo hilifi molaibo we Kilisto ne, loto lomuiye. <sup>21</sup>Lomuito, ido hawa ya wenina lobiyámilo, loto auba ito lo fuko betiye.

**Yesu fulito sinoinaibo ha**  
(*Mt 16:20-28; Mk 8:30-9:1*)

<sup>22</sup>Ido ha ma onu ito lobibo, We Hula nemo ya hena naba-naba holiyoto Yuda wenina hiyabatina wegi, sokila hi muwabo we hiyabatina wegi, ido lo molaibo ha api itibiyabo we yalekate metina numuti hofa nedato fulito ya fo hamena tili (3) uwageto hofa sinoinogolowe, loto lobiye.

<sup>23</sup>Ena Yesukafo ya muki fetu loto lobibo, Ma nege molanune, lotima, eimotinagunuko holiyabo ha ya fulitoti, hamena-hamena yá yofotina mofuti nege molanae. <sup>24</sup>Ido we makafo eimola ula etuwagunuko holi minoto fulinaibo we ya u hopa unogolaiye. Ido makafo nemogunu holito

monimo uto nomuna hofawa minaibo monala ya fulitoto fulinaibo we ya nomuna hofawa minowa-minowa anogolaiye. <sup>25</sup>Ido masi ya mikaleka idafa-adafa muki ya wa noti monimo uwafa, ido eimotina u hopa unabo ya igaidana oti dowa lanabo ne?

<sup>26</sup>Ido makafo nemogunu ido ha lobo yagunu holito ulalo holinaibo we ya nemo we Hula lamenane yagi, ido Menefo ido fele enisole lamenatina yagi lo fedanobo hamenalo ya wewa yagunu holito ayaidana oto unelo holinogolowe.

<sup>27</sup>Ena ha ona lobiyowe. Hemotina eletifo melo minagu yauti malekama fuliyámoti aifa minato, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hamena li oloto pi biyageto wa edanabo ne, loto lobiye.

### **Yesu ula u eitoma bulibo ha**

*(Mt 17:1-13; Mk 9:2-13)*

<sup>28</sup>Ena Yesukafo hawa lobi huloitoto neto ya fo hamena eiti (8) utaito yalo Goti lomunowe, loto Pitale, Yonile, Yemusile idipito obulalo yoiye. <sup>29</sup>Yoto, Goti lomu nedo ya hola-wela u eito ito ido ulalo owo u lamena loto hiyoba ho sili ge-ge fulaibo yaidana oto feyayie. <sup>30</sup>Feto fe neto, we loiti Mosesete Elaiyate <sup>31</sup>okuluma lamenagi oloto piti, emogi ha loyolalo-melo abo ya Yesu Yelusalemu ya huloto fulinaibo ha ya lo minae. <sup>32</sup>Lo minato, ya Pitagi maina nebo we loitigi nomudina fifi aito uwo unadoti sinoiti Yesu lamenala yagi ido we loiti maina minaibo we yagi wa betiyae. <sup>33</sup>Wa betiyato, we loiti Yesudokati uwaido ya Pitakafo Yesu feto loto lomuibo, Api lilibiyaniibo we, lemo melo minonibo ya dowa ne. Leimo numuna holo-hala loitigi-makogi huto ma ya hemo numunaka minanaiye. Ido ma ya Mosese numunala minanaiye. Ido ma ya Elaiya numunala minanaiye, loto lomuiye. (Feto lomuto ha libo monala ya holifefe ladámiye.)

<sup>34</sup>Feto lo neto, limu makafo oloto pito wase i betito ege-ege moniyabo we ya holi biye. <sup>35</sup>Holi bito, limuku yauti nola ma holiyabo fetu libo, Meyá ya Hipane wa molo edobo wema ne. Hala ya lutina-hatinau holilo, loto liye. <sup>36</sup>Ha lo hulito ya Yesu eimolako nebo ya wa edae. Ena hamena yalo ya idafawa wa edabo ya wenina ma lobiyámoti aifa holiti minae.

### **Yesukafo hipa ma lula-halauti Satani himiwela ilifibo ha**

*(Mt 17:14-21; Mk 9:14-29)*

<sup>37</sup>Ena leda obulaloti lomado ya wenina nuba naba ato hatula ae. <sup>38</sup>Hatula ato, ayalo wenina minagu yau we makafo fetu loto su fibo, Api lilibiyaniibo weyo, hipane olufone mako ma nenako, wao, loto wako lo hedowe. <sup>39</sup>Holabe? Satani himiwela makafo li hiki lo edaito, haita hai-hai nosámibo molaito ido li ipili-napili i edaito etefu hala-kala welau yati yoi-yoi aibo ne. Feto feyaibowa ya alo fulo edámoto hamena fana-



fana feito ula li hopa o edomo yoiye. <sup>40</sup>Feto fe edaito, nemo hege-hege moniyabo we yasi lula-halauti li fulo edoti ilifinae, loto wako lo betiyofa, ido ogofuwámae, loto lomuiye.

<sup>41</sup>Feto loto lomuito, Yesukafo ha liwila oto feto loto libo, Ake, hemotina holi hikitina minámito monatina lekesa ibo molabo weninao, hamena nenaki ya hemotinagi minanowe? Ido hamena nenaki hemotina henatina mofu betinowe? Hipaka ilimito ano, loto lomuiye. <sup>42</sup>Feto loto lomuito, hipawa ya Yesu nedo o neto ya Satani himiwelakafo li mikalo fulo edaito, hululu-hululu monito, etefu welauti hala-kala loto yoiye. Feto fe edaito, ya Yesukafo Satani himiwela, feto feyámo, lo fuko edoto, ya hipa li faka lo edoto melafo liwila oto li muiye. <sup>43</sup>Feto fe betito, muki yasi Goti aubala naba ya wati elegiyae.

**Yesukafo fulinowe, loto lo oloto bibo ha**

*(Mt 17:22-23; Mk 9:30-32)*

Ido wenina muki ya Yesu idafa-adafa oto moloto o-o nebo yagunu elegi minato, emokafo ege-ege moniyabo we ya feto loto lobibo, <sup>44</sup>Ha me ya lobinobo ya holiti feto loti holifefe lalo. We Hula nemo ya hofu nedo fulinabo wenina adinalo binogolaiye, loto lobiye. <sup>45</sup>Feto loto lobifa, hala ya holifefe lotanae, loto Gotikafo hala monawa li faluku betinako, yagunu hatina ligi-ligi kiti loga o edanune, loti holiyafa, ido holi bito loga o edámae.

**U homu moloto nebo ha**

*(Mt 18:1-5; Mk 9:33-37)*

<sup>46</sup>Ena ege-ege moniyabo we yasi moliya fiti feto loti labo, Lemodokati ya hema homu moloto huliya nebo we minanogolaiye? loti lae. <sup>47</sup>Feto loti lafa, ido lutina-hatinau holiyabo ha ya Yesukafo holito ya olufo hefola ma ilimito selo sinoi moloto <sup>48</sup>feto loto lobibo, Holilo. Wenina masi nemo hulinelo olufo hefola yaidana ma houna i betinabo wenina ya nemogi houna i nedanigilae. Ido houna i nedanabo wenina ya nilifi molaibo we yagi houna i edanigilae. Yagunu hemotina yauti we ma hidinalo lumuto minanaibo we ya maleka muki ya li fulo betito u homu molanaiye, loto lobiye.

**Uwotinafo minámabo wenina ya weninatina ne, loto libo ha**

*(Mk 9:38-40)*

<sup>49</sup>Ena Yonikafo feto lomuiyo, Api lilibiyaniyo weyo, we makafo hemo hulikalalo Satani himiwela idipito wa onibo ya lemodoka onu ito hege moláminako, yagunu lo fuko edone, loto lomuiye. <sup>50</sup>Lomuito, Yesukafo feto loto libo, Lo fuko edámilo. Hemotina uwotinafo buli betiyámibo we ya hemotina yotinawe ne, loto lobiye.

### Samalia wenina yasi Yesugi houna i edámabo ha

<sup>51</sup>Ena Yesu okulumau yonaibo hamenala alili aito ya Yelusalemu numudo unowe, loto auba ito holito <sup>52</sup>wenina idipito homu moloti uti Samalia wenina numunatina malo u fedoti, Yesu unanaibo numuna ma li oloto pi edanune, loti yowafa, <sup>53</sup>ido Yesu ya Yelusalemu numudo unogolaibo yagunu weninawa emogi houna i edámae. <sup>54</sup>Emogi houna i edámabo monatina ya ege-ege moniyabo we Yemusite Yonite wati fetu loti lomuwaibo, Wenabao, lemo ya okulumau su fiyoito okulumauti so lomage to lo ludo hulanae, loto holabe? loti laito <sup>55</sup>emokafo liwewe oto hanu betito <sup>56</sup>u numuna malekama uwae.

### Yesukafo ege-ege moninabo mona yagunu ha lobibo

*(Mt 8:19-22)*

<sup>57</sup>Ena hanudo uwato, we makafo fetu loto lomuibo, Eba muki unanidoka ya nemote maina unoiye, lito, <sup>58</sup>Yesukafo fetu loto lomuibo, Liye-hula yasi mika hofuti hu unato ido nama okulumalo moniyabo ya numunatina neto minafa, nemo We Hula ya uwo uno-uno obo ebane ya minámiye, loto lomuiye.

<sup>59</sup>Fetu loto lomuitoto ena we ma wa edoto, loto nege molo, loto lomuifa, wewa yakafo liwila oto lomuibo, Wenabao, homu ya uto menefo hale li edoto hege moninofe? loto lomuito, <sup>60</sup>Yesukafo fetu loto lomuibo, Fulinabo wenina fulu betiyageto emotina yasi ya fuliyabo weninatina molo betinigilae. Ido hemo ya uto Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ha ya lo oloto biyo, loto lomuiye.

<sup>61</sup>Ena we makafo fetu loto lomuibo, Wenabao, nemo ya hege molanofa, homu ya uto numunanelo minabo wenina ya aiyo-weiyo lo betito minalo, loto lobitoto ya hege molanofe? loto lomuito, <sup>62</sup>Yesukafo liwila oto lomuibo, Wenina ma ya onona hila linune, loti liyafa, idafa magunu holiti fulitanube? loti lutina-hatina loiti molanabo ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonabo ya ogofuwámae, loto lomuiye.

### Yesukafo ege molabo sewedi-tu (72) ya mono onodo idipi molaibo ha

**10** <sup>1</sup>Ena aliga Wenabakafo ege molabo wenina sewedi-tu (72) ma weuna fi betito ya numuna meya muki ido eba muki eimola unowe, loto holibo ebalo ya we loiti loiti u homu molo nedoti unae, loto idipi molaiye. <sup>2</sup>Idipi molanogolo ya onona ha fetu loto lobibo, Hobahobina migu ya naba-naba hula lifa, onona linabo wenina ya naba minámae, loti hemotina onona yawala lomu wato ya onona linabo wenina ma ya ononalau ya idipi molanaiye, loti lomuiilo.

<sup>3</sup>Hemotina wilalo. Nemo idipi molobo hemotina ya sipisipi mofola yaidana oti liye-hula minagu yau idipi molowe. <sup>4</sup>Unabo ya hefanafe, ido

owofe, ido hidinalo inabo idafa mafe ya ma liyámoti aifa wilalo. Ido hanu unado ya wenina ma wa betitima, aifa minoti ha-ha lobiti loyolalo-melo ámilo.

<sup>5</sup>Ena uti u fedoti numuna mau yonabo homu ya, numuna meu ya you amena mona ya mino betinaíye, loti lobilo. <sup>6</sup>Feto loti lobiyato, we ma you amena mona emodoka mino edaibo numugu minanaíbo, hemotina you amena mona yagunu lomuwabo ya wewadoka ya mino edanogolaiye. Ido ma minámanaíbo, monawa yagunu lomuwabo ya hemotinaloka hofa liwila oto anogolaiye. <sup>7</sup>Ido onona liyabo wenina yasi meinatina linabo nenako, yagunu yonabo numugu ayau yako unoti sinoiti oti, hoba-idafa muki binabo ya nalo. Numuna mauka-mauka yowámilo.

<sup>8</sup>Ena numuna meyalo malekama lo fedato ya wenina yasi houna i betiti ya wetina-idafa binabo ya nalo. <sup>9</sup>Noti ya ayau idafa hiliyabo wenina ya li faka lo betiti fetu loti lobilo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaíbo hamena ya hemotinaloka alilito betiye, loti lobilo.

<sup>10</sup>Ido u numuna meyalo malekama lo fedato, wenina ya hemotinagi houna i betiyámanabo, hanutinalo moniti ya fetu loti lobilo, <sup>11</sup>Hemotina numunatalokati fulu betitoto unune, lotima, huwopatina yagi hidelo kelaíbo ya pu loto itili oto fulu ebatinauka fulito betiyone. Fetu fe betiyoba, ido hemotina ya fuka ha lobiyoníbo ya holilo. Goti wehudi weninala hiyaba o ledaíbo hamenala ya moda alili aíbo ne, loti lobilo. <sup>12</sup>Ha ona lowe. Hamena nabalo ya Sodomu minabo wenina lifima ha ito lumuto binogolaiya, ido numunawau minabo wenina lifima ha ya ito yoto binogolaiye.

### Hena naba holinabo ha

*(Mt 11:20-24)*

<sup>13</sup>Aiyo, Kolasini weninao, Betesaida weninao, hemotina u hopa unigilabo ya holiyámafe? Hemotinaloka Goti aubala oloto pi betíbo idafa-adafawa ya Taiya weninagi ido Saidoni weninagi numunatalo oloto pi betíbo neko, aidenati lutina-hatina li elepa iti utinalo owo lilapa-alapa holoiti so lana wiliti minadi ne. Fetu nefa, hemotina lutina-hatina elepa iyámoti aifa gedito minae. <sup>14</sup>Fetu fe minafa, ido lifima ha binaíbo hamenalo ya Taiya ido Saidoni minabo wenina lifima ha ya ito lumuto bito, ido hemotina lifima ha ya ito yoto binogolaiye. <sup>15</sup>Ena Kapeneyamu weninao, heimotina hulitina ya li yoisa okulumalo yoto minanaíye, loti hatina kiyafe? E'e, fetu feyámanogolaiye. Ya lowau fulu betito yau lumuti minanigilae, loto liye.

<sup>16</sup>Ena ha ma onu ito lobíbo, Hemotina ha lanabo ha ya holinabo wenina ya nemogi holinigilae. Ido holi fulu betinabo wenina ya nemogi holi fulu nedanigilae. Ido nemo holi fulu nedanabo wenina ya nilifi molaíbo we yagi holi fulu edanigilae, loto lobito idipi molaíye.

**Sewedi-tu (72) wenina liwila oti abo ha**

<sup>17</sup>Ido sewedi-tu (72) weninawa monititi liwila oti loti ya lutina-hatinau dowa lito feto loti lomuwabo, Wenabao, hemo hulikalo Satani himiwela yasi wetelo hololae, loti lomuwa. <sup>18</sup>Lomuwato, Yesukafo feto loto lobibo, Satani ya okulumauti hopana yaidana oto limo ito wa edobo ne. <sup>19</sup>Nemo hemotina auba biyonako, hosofa ido hamuke mulalo lala iti, uwotefo aubala muki ya li yoima o edato, idafa makafo li hopa o betinaibo ya ma minámiye. <sup>20</sup>Feito nefa, hemotina Satani himiwela wetinalo meyalo molabo yagunu ake iyámilo. E'e, hulitina okulumau lufuwa itaibo nenako, yagunu ake iyalo, loto lobiye.

**Yesukafo Melafo lomuibo ha**

*(Mt 11:25-27, 13:16-17)*

<sup>21</sup>Ido aya hamenalo ya Weuna Fele Yesu lula-halau mino edaibo yakafo ake ito naba-naba muieto ya feto libo, Menefo, okulumau mikaleka Wenabala, ha manadinau nebo wenina ya idafawa ya li faluku betito, ido aifa wenina olufo hefolaidana oti minabo ya li oloto pi biyanibo yagunu heboka lo minowe. Hemo luka-hakau feto feyanowe, loto dowa holiyanibo ya moda feto fe betiyane, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Lomutoto, ido wenina feto loto lobibo, Menefokafo idafa-adafa muki ya moda anelo molotaibo ne. Ido Hipala nemo ya we makafo wa nedofefe loto wa nedaibo we ma minámiye. E'e, Menefo yako wa nedofefe loto wa nedaiye. Ido ayaidana oto we makafo Menefo wafefe loto wa edaibo we ma minámiye. E'e, nemogi ido wenina li oloto pi binowe, loto holiyobo wenina yagiko Menefo wafefe lonibo ne, loto lobiye.

<sup>23</sup>Feto lobito ege-ege moniyabo wegi eimotinako minoti ya feto loto lobibo, Wenina nomudinakafo hemotina idafa wa edabo yaidana oti wati ya ake i-i anigilae. <sup>24</sup>Ha lobiyowe. Polofeti muki ido mikalo hiyaba we wehudi muki yasi hemotina idafa wa edabo yaidana oto wa edanune, loti holiyafa, ido wa edámabo ne. Ido hemotina ha holiyabo yaidana oto holinune, loti holiyafa, ido holiyámabo ne, loto lobiye.

**Samalia we yakafo uwolafo li dowa lo edaibo wase ibo ha**

<sup>25</sup>Hamena ma lo molaibo ha holifefe lo hulibo we makafo Yesu hepa molo edanowe, loto sinoito feto loto loga o edaibo, Api lilibiyanibo we, nemo hofawa minomo yonobo mona linowe, loto holinobo, ya nena mona molanobo ne? loto loga o edaiye. <sup>26</sup>Loga o edaito, Yesukafo feto loto loga o edaibo, Lo molaibo ha lufuwa igu yau nedafaiye liye? Hemo ya hitoto nedafaiye loto holiyane? loto lomuiye. <sup>27</sup>Lomuito, liwila oto lomuibo,

Luka-haka muki ido weuga muki ido aubaka muki ido haka-managa muki ya Wenaba Gotika ya umo. Ido heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya luka-haka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (*Lo 6:5, Wkp 19:18*) ya nebo ne, loto lomuiye. <sup>28</sup>Lomuito, Yesukafo feto lomuibo, Onesa ya ha fefe loto liwila oto lonomane. Hawa ya meyalo molananibo, minowa-minowa oto hofawa minomo yonane, loto lomuiye.

<sup>29</sup>Feto lomuiya, wewa yakafo monane fefe libo ya oloto pinaiye, loto liwila oto loga o edaibo, Hemagunu ya holiyoto weninane minanaiye? loto lomuiye. <sup>30</sup>Yesukafo liwila oto lomuibo, Holiyo. We ma Yelusalemu numudoti Yeliko numudo monimo lumido ugele we yasi haita hofoti ulalo owo wakoti idafala muki liti hofoti fulinaiye, loti fulo edo itoti uwae.

<sup>31</sup>Uwato, Goti sokila hi muibo we ma aya hanudo monimo lumuto wewa ya wa edoto hanuma fulitoto u filigaleka hanu anawaleka yola uto wibo ne. <sup>32</sup>Ido ayaidana oto we ma Lifai yufa figu yauti we ya aya eballo loto wa edoto hanu anawa filigaleka yola uto fulo edoito wibo ne.

<sup>33</sup>Fulo edoito wifa, Samalia we ma hanudo monimo loto ya wewa uno nebo eballo lo fedoto wa edoto milumala holiye. <sup>34</sup>Milumala holito emo nedo uto ula hofu fukado ya no wainigi ya ilawa nowalagi yakafo noku ito wase i edaiye. Wase i edoto eimola safula-dogi meyalo ya li moloto numuna naba ma hanudo moniyabo lubu itoma uti uno-uno abo numugu ya ilimito yoto hiyaba o edaiye. <sup>35</sup>Hiyaba o edoto, leda hefana loiti holibo ya lito numuna yawala muto feto loto lomuibo, Wewa ya hiyaba o edo. Ido hefana homobo ogofuwámagetoma, liwila oto anobo hamenalo ya hefana ma yalo humunogolowe, loto lomuiye.

<sup>36</sup>Ena wema loitigi-makogi yauti hema ya ugele we yasi hofabo we weninala ne? loto loga o edaiye. <sup>37</sup>Loga o edaito, lo molaibo ha hitoto holifefe libo wekafo ha liwila oto lomuibo, Milumala holibo we ne, loto lito, Yesukafo, Hemo ya uto mona molaibo yaidanako oto molo, loto lomuiye.

### Yesu ya Maliate Matate numunatinau minaibo ha

<sup>38</sup>Yesugi ege-ege moniyabo wegi hanu monimo uti numuna malo fedato, wena ma huliya Matakafo aifa li dowla lo betito, <sup>39</sup>unalafu huliya Malia Wenaba hinalo amedoto ha libo ya holi ne. <sup>40</sup>Holi nefa, atolafo Mata idafa hofu hibo ononakafu nala i edaito, uto loto minoto Yesu nedo loto fetu loto lomuibo, Wenabao, unanefu ya fulu nedoito wito houba-naba onona ya neimoko liyobo ya wa nedanibo dowla life? Hemo lumuwageto ane li faka lanaiye, loto lito, <sup>41</sup>Yesukafo fetu loto lomuibo, Matao, Matao, hemo idafa-adafa mukigunu holito haka abi kito luka-hakau hena holi minane. <sup>42</sup>Fetu fe minaba, ido mona dowla makoko ma mino hedámiye. Ido Malia mona dowla molanowe, loto mona molaibo yamamo ya hemo monaka li fulu edainako, masi emodokati monala ya ipoto liyámanigilae, loto lomuiye.

### Goti lomunubo mona ha

(*Mt 6:9-15, 7:7-11*)

**11** <sup>1</sup>Hamena ma ya eba malo Yesukafo Goti lomu ne. Lomu hulito ya ege-ege monibo we makafo emo nedo loto fetu loto lomuibo,

Wenabao, Yonikafo ege-ege moniyabo we Goti lomunabo mona api itibibo yaidana oto hemo ya api lilibiyo, loto liye. <sup>2</sup>Lito, Yesukafo feto lobibo, Hemotina Goti lomunune, loti ya feti lomuilo,

Metefo, wenina yasi hulika li faka lomo yoto fele ne, loti minanabo ne, loto holiyone. Ido hemo hiyabate we wehudi hiyaba o ledanibo hamena lo fedanogolaiye, loto holiyone. <sup>3</sup>Ido hamena-hamena wete-idafa ya lomo. <sup>4</sup>Ido lemo yagi wenina muki li nosámibo o ledabo lifimatina hilili o betiyonibo yagunu hemo lifimate hilili o ledo. Ido mona nosámibo hepa molo lumunaibo nedo ya lilimito aguwámo,

loti Goti lomunabo ya feto loti lomuilo.

<sup>5</sup>Ena hatina kiyalo. Hemotinadokati makafo luwaila yalo uto hounalafu sula fito feto lomunaibo, Hounanefo, hemo beleti loitigi-makogi ma nomo. <sup>6</sup>Yonewe ma hanu monidoti nemo minodo lo fedito wela-idafa munowe, loto feyofa, hoba-idafa ma numunaneu minámiye, loto lomunaiye. <sup>7</sup>Ido numunalau nebo we yamo liwila oto feto lomunaibo, Nilimiku ámo. Numuna hanu huto li hiki lo itoto, nemogi olufonegi folomolo uwo unoto minone. Yagunu folomonelo yati sinoito idafa ma ogofuto homámanogolowe, loto lomunaiye. <sup>8</sup>Ha lobiyowe. Numuna yawala ya wewa yonewema ne, loto holito folomoloti sinoito beleti umámifa, wewa ya ilalu huto loga o edainako, yagunu folomoloka yati beleti moda ogofuto li munogolaiye.

<sup>9</sup>Yagunu ha lobiyowe. Hemotina ya idafa ma lumunabe? loti Goti lomu minanabo ya idafawagunu holinabo ya binaibo ne. Ido idafa moni wita minanabo ya li oloto pi betinaibo ne. Ido hanudo hesoba inabo ya hanu si betinaibo ne. <sup>10</sup>Feito idafa lumunabe? loti lomu minanabo wenina ya moda linabo ne. Ido idafa moni wita minanabo wenina ya li oloto pinabo ne. Ido hanudo hesoba i minanabo wenina ya hanu si betinaibo ne.

<sup>11</sup>Ido hemotinadokati ya we ma hipalakako laefa yagunu loga o edanaibo, ya salopaina li munaife? <sup>12</sup>Ido okolofo mulagunu loga o edanaibo, hamuke li munaife? <sup>13</sup>Feti hemotina ya wenina nosámabo minafa, olufotina idafa dowa loto aifa bi-bi abo mona ya holi minae. Monawa holi minato, ido Metinafo okulumau nebo we yakafo loto yoto wenina ya Weuga Fele lomo, loti lomunabo ya moda binaibo ne.

**Yesu ya Belesebuligi maina onona liye, loti labo ha**

*(Mt 12:22-30; Mk 3:20-27)*

<sup>14</sup>Yesukafo Satani himiwela we ma mino edoto li nei molo edaibo ya lula-halauti ilifi molaito fulo edaito wito wewa homu nei molaibo yakafo ha lito wenina mau minabo ya elegi minae. <sup>15</sup>Elegi minafa, maleka yasi feto labo, Emo ya Satani himiwela wenabatina Belesebuli aubala yakafo Satani himiwela ya li fulo betito idipi molaiye, loti lae. <sup>16</sup>Ido ma yasi,

Hepa molo edanune, loti holiyabo, Okulumalo mebe-maba li oloto pi ledageto wanune, loti lomuwa. <sup>17</sup>Lomuwato, Yesukafo hatina kiyabo ya holi huloto fetoto lobibo, Mako wenina eimotina foki filiga-filiga oti fina fi minanabo ya eimotina ebatina li hopa itanigilae. Ido afu mona mako yau wenina minabo eimotina foki filiga-filiga oti fina finabo ya afu monatina ya li hopa itanabo ne. <sup>18</sup>Ido Satanigi ido weninalagi eimotina foki filiga-filiga oti fina fi minanabo, igaidana oto auba i minanaibo ne? Hemotina ya nemogunu holiti, Satani himiwela wenabatina Belesebuli aubala libokafo Satani himiwela li fulo betito idipi molaiye, loti lo-lo abo hawa yagunu lobiyowe. <sup>19</sup>Ido nemo ya Belesebuli aubala liyobo yakafa Satani himiwela ya li fulo betito idipi molotoma, ya hemotina egetina molabo weninatina ya hemakafo auba bito li fulo betiti idipi molo-molo ae? Yagunu egetina molabo wenina yasi ya wa betiti hona molo betinigilae. <sup>20</sup>Ido nemo ya Goti aubala liyobokafo Satani himiwela ya li fulo betito idipi molobo yagunu Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo monala ya hemotinaloka mino betibo ne.

<sup>21</sup>Holilo. Auba ibo wekafo huwalagi hiyalagi nebo eimola numuna ebalahiyaba ageto ya idafa-adafala muki aifa minanogolaiye. <sup>22</sup>Aifa minanogolaiya, ido aubala li fulo edaibo we makafo loto hofoto hiya huwala li auba i edaibo idafawa ipoto lito huwamenala ya hona molanogolaiye.

<sup>23</sup>We ma nemodo kelámibo ya uwonefo ne. Ido we makafo nemogi maina onona lito li nuba o betiyámibo we ya li upato beti ne.

**Satani himiwelakafo we ma fulo edoto wibo nefa, hofa liwila oto aiboha**

*(Mt 12:43-45)*

<sup>24</sup>Ido Satani himiwela nosámibo we ma lula-halau mino edaibo lulauti lumuto fulo edo itoto uto hameto mikau yaleka monimo uto foli minanowe, loto yaidana eba ma moni wita omo wifa, eba ma oloto piyámiye. Oloto piyámito fetoto libo, Hofa liwila oto homu minobo numunaneu unowe, loto holito liwila oto wiye. <sup>25</sup>Liwila oto lo fedoto wa edaima numunala hilili oto, feke loto, idafa-adafa muki lulau fefe lotoko ne. <sup>26</sup>Feito wato hofa feka uto, Satani himiwela nosámibo seweni (7) ya hasuwala nosámibo fiyabo emo hasuwalala li fulo edoti minabo ya idipito aito numunawa yauma yoti unoti sinoiti minae. Feti minato wewa homu ya Satani himiwela makoko lula-halau neboma nefa, ido aliga ya Satani himiwela muki lula-halau minabo yasi li nosámibo naba-naba o edanabo ne, loto lobiye.

<sup>27</sup>Yesu hawa lobi nedo ya wenina mau minagu yauti wena ma sula fito libo, Hemo houmalauti hedoto amina humibo wena ya dowaloto holi minomo wiye, loto lomuito, <sup>28</sup>eimola liwila oto lomuiwo, Ona laba, ido

Goti hala holiti hololabo wenina ya dowa loti holi minomo uwae, lanubo ya moda fefe lanaibo ne, loto liye.

**Yesukafo Yona mebe-mabala ha libo**

*(Mt 12:38-42; Mk 8:12)*

<sup>29</sup>Ido wenina nuba naba abo yasi Yesu li lulau o edo minato feto loto lobibo, Onesa minabo wenina monatina nosámibo-asámibo molo minae. Mebe-maba ma li oloto pi ledanaibo, wa edanune, loti lafa, Goti aubala itibibo idafa ma li oloto pi biyámanaibo ne. E'e, polofeti Yona ulalo Gotikafo aubala ilibibo mebe-maba yako li oloto pi betinaibo ne. <sup>30</sup>Yona monala molaibo yakafo mebe-maba Ninife numudo wenina oloto pi betibo yaidana oto We Hula nemo monane molobo yakafo hamena onesa me ya minabo wenina mebe-maba oloto pi betinobo ne. <sup>31</sup>Ido lifima ha binaibo hamena nabalo ya Seba wenina hiyabatina wenahudi yakafo sinoito hamena onesa me ya minabo wenina ya sigiya lo betinaiye. Emo ya Solomoni ha mananau nebo we nenako, uto hala dowa loto holinowe, loto mika faigalekati aibo nefa, ido onesa moda Solomoni li fulo edobo we ya meu minowe. <sup>32</sup>Ido lifimatina binaibo hamena nabalo ya Ninife numudo minabo wenina yasi sinoiti hamena onesa me ya minabo wenina ya sigiya lo betinigilae. Ninife numudo minabo wenina yasi Yona hala holiti, lutina-hatina elepa iyafa, ido onesa me ya moda Yona li fulo edobo we meu ya minowe.

**Ute lamula ha**

*(Mt 5:15, 6:22-23)*

<sup>33</sup>We makafo lamu hito li faluku anaibo ebau molanaibofe, ido masagunu li fitanaibo we ya ma minámiye. E'e, wenina numugu yonabo lamena wanae, loto lamu molo-molo abo ebalalo molanaibo ne. <sup>34</sup>Ido nomuga ya uka lamula ne. Yagunu nomuga dowa minagetoma, lamena ya uka muki ya li faito hedanogolaibo ne. Ido nomuga nosámagetoma, midipu ya uka muki li faito hedanogolaibo ne. <sup>35</sup>Ido lamenawa lukau nebo ya midipu itanaiye, loto wato hiyaba oto mino. <sup>36</sup>Feito uka muki lamenakafo faito hedageto, midipu i hedanaibo eba ma minámageto, lamu ya lamena o hedanaibo yaidana oto uka muki lamena o hedanaiye, loto liye.

**Yesukafo Falisi we monatina nosámabo molabo ha libo**

*(Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 20:45-47)*

<sup>37</sup>Yesu ha lo huloto neto, Falisi we makafo wela-idafa nanaiye, loto numunalau ilimito wiye. Ilimito wito numunalau yoto wetina-idafa nabo folomolo amediye. <sup>38</sup>Amedoto nanogolaifa, ana homu noku iyámibo yagunu Falisi wekafo wa edoto hala abi kiye. <sup>39</sup>Hala abi kito,



Wenabakafo feto loto lomuibo, Aiyo, hemotina Falisi we yasi kapugi lapegi etuwalo feka yako noku iyafa, lutinau yau wenina idafatina ipoti idafa-adafa magi magi linubolae, loti holiyabo monagi, ido nosámibo hatina kiyabo monagi ya faitiye. <sup>40</sup>Hemotina hatina-manadina minámibo weninao, etuwa li oloto pibo we ya lulau yagi li oloto piyámife? <sup>41</sup>Feito nefa, idafa lape lulau nebo idafa ya wa námabo wenina binabo ya muki idafa li hiluwa lo betinaibo ne.

<sup>42</sup>Aiyo, hemotina Falisi we ya lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne. Hemotina yasi idafa teni (10) ya liyagu yauti fokiti mako Goti muwabo ya henenafena lobofena miguti hobina li la fulinaibo idafa-adafa mona-mona ya muwafa, ido idafa hula nebo, fefe libo mona ido lutina-hatina Goti munabo mona ya fulitae. Fefe libo mona ido lutina-hatina Goti muwabo monagi molabo neko, ido idafa Goti muwabo mona molabo yagi fulitámabo neko, ya aifa u yalo fefe ladi ne.

<sup>43</sup>Aiyo, hemotina Falisi we yasi mono numugu yonabo ya folomo homu nedo minanune, loti holi-holi o minoti, ido maketilo ya wenina wa ledoti aiyo-weiyololumunae, loti holiyanako, yagunu lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne.

<sup>44</sup>Aiyo, hemotina ya hono auba mika lulau faluku oto neto wenina holiyámoti mulalo moniyabo eba yaidana oti minanako, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne, loto liye.

<sup>45</sup>Feto lito, lo molaibo ha hitoti holifefe labo we minaguti we makafo liwila oto feto loto lomuibo, Api lilibiyanibo we, hemo ha feito lanibo yamo hulite yagi lito lomane, loto lomuiye. <sup>46</sup>Lomuito, Yesukafo liwila oto feto lomuibo, Ido hemotina lo molaibo ha hitoti holifefe labo we yasi wenina hena naba biyato, hena fuliyabo ya idafa ma mofu betinune, loti adina li faka lo betiyámanako, lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne.

<sup>47</sup>Aiyo, hemotina ha hena naba-naba holinigilae. Awatinafo-mota holofatina yasi polofeti ya hofu beti fuliyato, ido hemotina hofu beti fuliyabo yagunu holiti, hini eba ekeni liti hale li betiyabo ebatina li dowalo minabo ne. <sup>48</sup>Feti hemotina yasi awatinafo-mota holofatina hofu beti fuliyabo monatina ya dowae, loti lae. Feto lato, emotina yasi polofeti hofu beti fuliyato, ido hemotina ya polofeti hono aubatalo numuna hu betiyabo ne.

<sup>49</sup>Feito nenako, Goti ha mananau nebo we yakafo feto loto libo, Polofetigi ido aposologi emotinaloka idipi moloto anae. Idipi moloto anabo malekama ya hofu beti fulinabo ne. Ido malekama ya li hena holi betinae, loto liye. <sup>50</sup>Ido mika okuluma li oloto pibo hamenaloti polofeti muki hofu beti fuliyabo lunutina yagunu lifima ha ya hamena onesa me ya minabo weninaloka ya fedo binaibo ne. <sup>51</sup>Feito Abeli hofu fulibo hamenaloti hofu beti fulimo uti uti Sekalaiya hofato fulibo hamenalo uwabo ne. Wewa ya fele huliyaagi numuna nabagi ido Goti sokila hi

muwabo folomologi lusaku yalo nedo hofu fuliyabo ne. Ha ona lowe. Lifimawa ha muki ya hamena onesa me ya minabo weninaloka ya fedo binaibo ne.

<sup>52</sup>Aiyo, hemotina lo molaibo ha hitoti holifefe labo we yasi mono ha holi hulotone, loti mono ha holifefe loti holinabo hanu-wela siti huti anabo idafa ya liti uwae. Heimotina hanu-welau yowámoti, ido we wena yoto mono ha holinune, loti labo wenina ya hanu hu beti itanako, yagunu hemotina lifima ha naba-naba liwila oti linabo ne, loto lobiye.

<sup>53</sup>Hawa fetu loto lobito wibo Falisi wegi, ido lo molaibo ha api itibiyabo wegi li uwolafo buli edoti, moliya fi muti, ilalu huti loga-miga o edoti, <sup>54</sup>welaloti fefe ladámibo ha ma lito li halo molo edanune, loti hiyaba o minae.

**Yesukafo Falisi monona loiti iyabo monagunu libo ha**

*(Mt 10:26-27)*

**12** <sup>1</sup>Ena wenina nuba naba-naba tauseni-tauseni minabo ya emodoka lo fedoti liti-liti loti hidinalo lala i minae. Fetu fe minato, Yesukafo apito ege-ege moniyabo we homu fetu loto lobibo, Hemotina ya Falisi monona loiti iyabo monatina ya yisi yaidana oto nebo ya wati hiyaba oti monilo. <sup>2</sup>Ido idafa muki faluku oto nebo ya aliga oloto pi betito ido idafa wase ito nebo idafa muki ya oloto pito itibinaibo ne. <sup>3</sup>Ido midipu igu ha labo ya fo lido yalo hawa labo yama holinigilae. Ido numugu lulau holoto hatinau ha labo ya numuna obito yalekati lo oloto molato holinigilae.

**Yesukafo auba inabo ha lobiyabo**

*(Mt 10:28-31)*

<sup>4</sup>Yonewe-motao, ha lobiyowe, Hemotina ya utina hofu beti fulinafa, ido hofa li hopa o betiti ogofuwámabo wenina ya holitina holiyámilo.

<sup>5</sup>Holitina holiyámafa, ido ma holiya holinabo ya itibinogolowe. Wewa yakafo ya utina hofu beti fulitoto lowau itifu betinaibo aubala ya mino edaibo wewa holiya ona holilo. Ona lowe. Holiya holilo.

<sup>6</sup>Ena nama lomo faifu (5) meinala ya hefola efoma ne. Feito nefa, Goti ya namawa makoti yaidana u hala molámanaibo ne. <sup>7</sup>Ido hemotina atatina opala muki ya moda hitotaibo ne. Holi holiyámilo. Nomunalo ya hemotina weninala minabo nama lomo muki ya li fulu betiyabo ne.

**Wenina onobatalo Yesu huliya lo oloto molanaibo ha**

*(Mt 10:32-33, 12:32, 10:19-20)*

<sup>8</sup>Ido ha lobiyowe. We makafo wenina onobatalo huline lo oloto molanaibo we ya nemo We Hula yakafo ayaidana oto Goti enisolela onobatalo ya huliya lo oloto molanowe. <sup>9</sup>Ido we makafo wenina

onobatalo meya numuto wa edámobo ne, lanaibo we ya Goti enisolela onobatalo ya mene muto wa edámobo ne, loto lanobo ne.

<sup>10</sup>Ido we makafo nemo We Hula ya hamane hinaibo we ya lifimala hilili anogolaifa, ido we makafo Weuna Fele hamana hinaibo we ya lifimala hilili o edámánaibo ne.

<sup>11</sup>Holilo. We masi adinalo-hidinalo liti li hiki loti ika oti idipiti mono numuna kanisole nuba agufe, ido hiyabatina we wenaba ido hiyabatina we nuba agu anabo, ya ha lolomato neidafaiye loto liwila oto lobinubo ne? Ido ha igaidana oto lanubo ne? loti hatina loiti-loiti kiyámilo. <sup>12</sup>E'e, aya hamenalo yalo Weuna Fele yakafo ha lobinabo ha ya api itibinaibo ne, loto lobiye.

### **Idafa wa naibo ha mananau minámibo we wase ibo ha**

<sup>13</sup>Ido wenina nuba agu yauti makafo fetu loto libo, Api lilibianibo we, hemo lomuwageto yanefokafo idafa weuna fi ledaibo idafa hona moloto filiga ya nemo numunaiye, loto lomuiye. <sup>14</sup>Lomuito, Yesukafo liwila oto lomuiibo, Aiyo, hemakafo ha li fefe-fefe lo betinobo wefe, ido lusaku we buli nedaiye? loto loga o edaiye. <sup>15</sup>Ido ha ma fetu loto lobibo, Wati monilo. Idafa-adafa magi magi linubolae, loti holiyabo mona muki yauti ma molotanune, loti wati hiyaba oti monilo. Wenina mikalo me ya minoti idafa-adafa naba wa nabo idafatina yamo hofawa minabo mona biyámanogolaiye, loto lobiye.

<sup>16</sup>Ena wase ibo ha ma fetu loto lobibo, Ena wa naibo we ma mikala dowa nenako, hulawa naba-naba iye. <sup>17</sup>Hulawa ibo ya wato fetu loto hala kibo, Neidafa feyanowe? Eba mináminako, igau hulawa li nuba anowe? loto hala ki ne. <sup>18</sup>Hala kitoto fetu libo, Fetu feyanowe. Numunane ya lukoto hofawa li naba ito huto hulawane muki ido huwamenane muki moloto minanaiye. <sup>19</sup>Ido neimone ya hane fetu loto holinowe. Nemo idafa-adafane naba ya melege abi loto nefa, aifa minanogolainako, nemo ya holoto use loto minoto, nonefena noto, wene-idafafena noto, ake i-i minanogolowe, loto holiyowe, loto liye. <sup>20</sup>Fetu lifa, ido Gotikafo fetu loto lomuiibo, Ha managau minámibo we, eletifo lubuka fuliyageto hamenaka ya hulanogolaiye. Ena idafa-adafaka moda li nuba ito molomo yowanibo ya hema idafala bulinaiye? loto lomuiye. <sup>21</sup>Ayaidana oto we makafo eimolagunu holito idafa-adafala moda li nuba oto molomo yonaibo we Goti nomunalo ya u idafa wa námibo we ona bulinaibo ne.

### **Hatina abi kiyámilo, loto libo ha**

*(Mt 6:25-34)*

<sup>22</sup>Ena Yesukafo ege-ege moniyabo we fetu loto lobibo, Holilo. Hemotina ya fulitanune, loti ya hoba-idafa nanabo idafagunu holiti ido utina yagunu holiti utelo owo ya nena idafa inubo ne? loti hatina abi ya

kiyámilo. <sup>23</sup>Nomude hofawa minonibo mona yakafo wete-idafa ya li fulo edaibo ne. Ido ute yakafo utelo owo ya li fulo edaibo ne. <sup>24</sup>Nama yagunu hatina kifefe lalo. Emotina ya yufa idafa ya hifiyámabo ne. Ido hulawa ibo ya doliyámabo ne. Ido numugu ya wetina-idafa nuba oti molámabo ne. Feto feyámafa, ido Gotikafo wetina-idafa moda bi-bi aibo ne. Holafe? Hemotina ya moda nama ya li fulo betiti minae. <sup>25</sup>Ido hemotina minagu yauti ya hemakafo eimola hala abi kidoti ya nomuna hofawa mino lito unaibo hamenala ya hefola magi onu ito minomo unaibo ne? <sup>26</sup>Ido idafawa hefola idafa efo yaidana li fefe lanabo ogofuwámoti, ya idafa maleka yagunu neidafaito hatina abi ki minae?

<sup>27</sup>Ido hofuku idafa huwawa aibo yagunu hatina kifefe lalo. Huwawa yakafo onona liyámoto ulalo owo lifefe ladámibo ne. Feito lifefe ladámifa, ido huwawa yakafo Yuda wenina hiyabatina we wehudi Solomoni ulalo owo dowa-idafa holoibo ya li fulo edaibo ne, loto lobiyowe. <sup>28</sup>Ido Goti yakafo suwa-nala ya eletifo neto ido leda ya fukoti soku hinabo idafa ya feito li golaiboma nenako, yagunu ya moda ayaidana oto hiyaba dowa o ledanogolaiye, loti ya holiyámafe? Aiyoy, hemotina holi hikitina ya hefolako nebo wenina minae. <sup>29</sup>Hemotina hoba-hobina yagi, ido no yagi igaidana oto lito nanubo ne, loti moni wita oti lutina-hatinau nosámibo holiti hatina abi ya kiyámilo. <sup>30</sup>E'e, aya idafa-adafawa muki yagunu ya eito feka wenina yasi moni wita-wita minafa, ido Metinafo yakafo idafa-adafa muki ya hemotina linabo ogofunaibo idafa ya moda holi ne. <sup>31</sup>Yagunu hemotina ya Goti ya hiyabate we wehudi minanaiye, loti auba iti holiti lutina-hatinau ya li homu molo minaneyoy. Feto feyanabo ya idafa-adafawa maleka muki yagi moda onu ito oloto pi binogolaiye.

### **Huwamenate li nuba o-o anubo ha**

*(Mt 6:19-21)*

<sup>32</sup>Ido hemotina mau hefola minabo ya holi holiyámilo. Metinafo yakafo nemo weninane hiyaba o betiyobo yaidana oti wenina hiyaba o betinae, loto dowa loto holito ononawa bibo ne. <sup>33</sup>Huwamenatina ya hefanalo fuloti meina liti idafa wa námabo wenina bilo. Ido hefana holinabo owo lilitámanaibo ya liyalo. Ido okulumau idafa li nuba anabo ya ugele we yasi selo ámanigilae. Ido hanu sisigafa yakafo námánogolaiye. <sup>34</sup>Moda holiyafe? Huwamenatina molanabo ebau ya lutina-muludina hatina-manadina aubafofo loti aya ebau yako holi munabo ne.

### **Onodo we ya wenabatina hiyabala minanabo ha**

*(Mt 24:42-44)*

<sup>35</sup>Ena hemotina ononala linune, loti utinalo owo ya li hiki loti lamematina hiti minalo. <sup>36</sup>Ido onona we yasi hiyabatina we ya we wena adinalo li biti hoba-hobina nadoka yati liwila oto loto hanudo hesoba

iyageto ayalo hanu si edanune, loti hiyabala o minabo wenina yaidana oti minalo. <sup>37</sup>Ido hiyabatina we anaibo yakafo onodo we ya auba iti hiyabala o-o minabo monatina wa betito dowo loto wa betiyowe, loto lito ake naba-naba inigilae. Ona lobiyowe. Hiyaba we yakafo ulalo owo ya li hiki loto idafa no-no abo ebalo loti amedoti minato wetina-idafa binowe, loto lobito houba-naba o betinaibo ne. <sup>38</sup>Ido lubukafe, ido leda luwaila ya hiyabatina we loto onodo we auba iti hiyabala o-o minabo monatina wa betito dowo loto wa betiyowe, lageto ake naba-naba inigilae.

<sup>39</sup>Feito nefa, holifefe loti holilo. Numuna yawala yakafo eletifo lubuka numunaneu ugele we fukoti yonigilae, loto holibo neko, midipu igu ya hiyaba ageto fukoti yowámadi ne. <sup>40</sup>Ido hemotinagi ya nemo We Hula anobo hamenane ya holiyámanako, yagunu hiyaba otiko minalo, loto lobiye.

**Onodo we mona nosámibo molaibogi ido we mona dowo molaibogi  
wase ibo ha  
(Mt 24:45-51)**

<sup>41</sup>Feto loto lobito, Pitakafo libo, Wenabao, hemo wase ito hawa lanibo ya leimogunuko labemo, ido mukigunu lane? loto loga o edaiye. <sup>42</sup>Loga o edaito, Wenaba liwila oto lomuiibo, Ena onodo we yauti hema yamo onona fefe loto lito ha mananau nebo we ne? Onona yawala yakafo wewa ya ononane liyabo wenina muki ya hiyaba o betito wetina-idafa nanabo hamenalo ya wetina-idafa hona moloto bi-bi anaiye, loto weuna fi edaibo ne. <sup>43</sup>Aliga onona yawala liwila oto loto onodo we hawa lomuido meyalo moloto onona li minaibo we wa edageto ya dowo mino holinogolaiye. <sup>44</sup>Nemo ha ona lobiyowe. Onona yawala ya loto idafa-adafane muki hiyaba o nedanaiye, loto huwamenala muki ya onodo we analo molanogolaiye. <sup>45</sup>Feito molanogolaifa, ido onodo we ya mona nosámanaibo moloto onona yawala we aloko liwila oto ámanogolaiye, loto lula-halau holito hounalafo-mota houba-naba wegí wenagi inafagunu hofó betito ido wela-idafa noto no noto lula-hala li hopa o-oto minanaibo, <sup>46</sup>ya onona yawala liwila oto anaibo hamenala yagunu holiyámoto, ido eletifo onesa aguwámanogolaiye, loto holido, aya hamenalo yalo lo fedanaiye. Fedoto onona yawala yakafo fuko-nako o edoto, holi hikitámabo wenina ebatinau ya ilifi molanaiye.

<sup>47</sup>Ido onodo we ya onona yawala hala holifa, idafa lifefe loto hala hololadámánaibo ya auba iti hofó edanigilae. <sup>48</sup>Feto feyanigilafa, onodo we ya onona yawala hala holi fefe ladámoto mona nosámibo molanaibo ya hamena fouma hofó edanigilae. Ido idafa-adafa muki bibo wenina ya emodokati idafa-adafa ma mulalo-mulalo ya liwila oti numunabo ne, loto holito, ido idafa-adafa muki hiyaba o nedanabo wenina ya idafa-adafa hiyaba o nedanabo onona ma mulalo-mulalo ya binowe, loto holibo ne.

**Yesukafo aibo mona yagunu libo ha***(Mt 10:34-36)*

<sup>49</sup>Nemo obo ya wenina mikalo minado so fulanowe, loto obo ne. Fuloto aloko lanaiye, loto auba ito holiyowe. <sup>50</sup>Feito holiyofa, ido noku i betiyabo yaidana oti ya hena naba-naba yamo noku i nedanigilanako, hena holinogolowe. Idafawa huladámanaido ya hena holi minowe. <sup>51</sup>Hemotina holiyabo mikalo obo ya we wena ya li you lo ledanowe, loto aiye, loti holiyafe? Feito minámiye. Ona lobiyowe. Nemo wenina ya li uwotinafo-uwotinafo o betinowe, loto obo ne. <sup>52</sup>Ido onesa me ya hamenalokati wenina faifu (5) ya numuna makoku minabo yama ya fokiti u eito-eito uwato, wenina filiga tili (3) ya minabo yasi wenina maleka loiti (2) minabo ya uwotinafo-uwotinafo u buli betinae. Ido loiti (2) yamasi wenina maleka tili (3) yama uwotinafo-uwotinafo u bulinigilae. <sup>53</sup>Feti u eito-eito uti ya melafo yakafo hipala uwolafo buliyageto, ido hipala yakafo melafo uwolafo buli edanaibo ne. Ido olafo yakafo oluwa uwolafo buli edanaibo ne. Ido oluwa yakafo olafo uwolafo buli edanaibo ne. Ido ola-kilofo yakafo onofula uwolafo buli edanaibo ne. Ido onofula yakafo ola-kilofo ya uwolafo buli edanaibo ne, loto lobiye.

**Mebe-maba ya idafa oloto pibo lobibo ha***(Mt 16:2-3)*

<sup>54</sup>Yesukafo wenina naba nuba minabo fetu loto lobibo, Hemotina ya okulumalo limu huibo ya watima, ho inogolaiye, loti lo-lo ato ya moda fetu feyaiye. <sup>55</sup>Ido asi ya maukati loto asi fu-fu litoma, hota lanogolaiye, loti lo-lo ato ya moda o-o aima ne. <sup>56</sup>Hemotina monona loiti iyabo wenina, aya mikalo okulumalo mebe-maba oloto pibo ya fetu holifefe loti holama nefa, ido onesa me ya hamenalo mebe-maba ma oloto pito ya wa minabo ya igaidana oti holifefe loti holiyámae?

**Li halo molo hedanaibo ha lifefe lo, loto libo ha***(Mt 5:25-26)*

<sup>57</sup>Heimotina ya mona fefe libo ya neidafaiti hona moloti wafefe ladámae? <sup>58</sup>Ido hemote uwokafote ha li fefe lo-lo abo numugu unanido hanudo yalo ha dowo loto lomuwageto, lutina-hatina mako moloti, ha li fefe lo-lo aibo we analo molageto himiwe yasi nala i hedoti nala numugu yau fulu nedotanae, loto lutina-hatina mako molaliyo. <sup>59</sup>Ha ona lobiyowe. Lifimaka hefana muki ya liwila oto binanibo yako ya nalauti huloto lumunogolane, loto lobiye.

**Mona nosámibodokati elepa iyámotima, u hopa unabo ha**

**13** <sup>1</sup>Aya hamenalo ya wenina maleka yalo minabo yasi Pailatikafo himiwela idipi molaito uti Galili wenina ma sokila hinabo

minadoka uti hofu beti fuliyabo ha ya Yesu lomuwa. <sup>2</sup>Lomuwato, emokafo liwila oto lobibo, Aya Galili wenina idafawa hena aibo holiyabo yagunu lifimatina yakafo Galili wenina maleka muki lifimatina ya li fulu edaiye, loti holiyafe? <sup>3</sup>E'e, moda feito minámiye, loto lobiyowe. Feito minámifa, ido lutina-hatina li elepa iyámanabo ya hemotina yagi ayaidana oti u hopa unigilae. <sup>4</sup>Ido we eitini (18) ya Silowamu numudo minabo numuna fana-fana yakafo lumu fou loto hofu beti fulibo we lifimatina yamamo Yelusalemu minabo wenina muki lifimatina ya li fulu edaiye, loti holiyafe? <sup>5</sup>E'e, moda feito minámiye, loto lobiyowe. Feito minámifa, ido lutina-hatina li elepa iti molámanabo hemotina yagi ayaidana oti u hopa unigilae, loto lobiye.

### **Ya sigolo hifito, hula iyámibo ha**

<sup>6</sup>Ena wase ibo ha fetu lobibo, Yá sigolo ma migu neto ya yawala yamo minau uto, sigolo ibo ya moni wita anowe, loto moni wita aifa, li oloto piyámiye. <sup>7</sup>Li oloto piyámito, mina hiyaba aibo we fetu loto lomuiibo, Melege tili (3) yalo yá sigolowa nedo loto hula moni wita-wita minofa, li oloto piyámowe. Yagunu fukoto fulitoto. Mine mika aubala aifa notanaiye, loto lomuiye. <sup>8</sup>Lomuito, mina hiyaba aibo wekafo liwila oto lomuiibo, Wenabao, melege mako ma yáwa waitageto aifa minageto, mika monau ya hofuto mika inogolowe. <sup>9</sup>Ido melege mako ma uwageto, ilawa inaife, ya wanoiye. Ilawa iyagetoma, ya dowá minanogolaifa, ido ilawa iyámagetoma, hofu fukanoiye, loto lomuiye, loto lobiye.

### **Yesu Sabati foliku wena ma li faka libo ha**

<sup>10</sup>Ena Sabati foliku Yesukafo mono numuna malo api itibi neto, <sup>11</sup>yalo moda wena ma nebo Satani himiwela melege eitini (18) ya mino edoto li idafa hili edaito, meya nosámibo huba itoko nebo, sinoito fefe loto moninaibo ya ogofuwámiye. <sup>12</sup>Ena Yesukafo wenawa wa edoto fetu loto lomuiibo, Nemodo ano, lito holito aito fetu lomuiibo, Wena, idafa hiliyanibo yama moda apaso hedowe, loto lomuiye. <sup>13</sup>Lomuto anagunu mananalo lito, ayalo meya ya fefe lito, sinoito, fefe loto monito, Goti ebola lo ne.

<sup>14</sup>Ena mono hiyaba wekafo Yesu Sabati foliku wenawa li faka lo edaibo yagunu lula hala-kala lito wenina minabo fetu loto lobibo, Holilo. Onona hamena ya sikisi (6) ya ne. Feito neboma nenako, idafa hiliyabo ya li faka lo ledanaiye, loti lanabo ya onona hamenalo yako alo. Ido Sabati foliku yalo ámilo, loto lobiye. <sup>15</sup>Fetu loto lobito, Wenabakafo liwila oto lomuiibo, Monona loiti iyabo ya minae. Hemotina muki Sabati foliku bulumakautinafe ido safutina-dogi nalauti wina oti no nanae, loti idipiti nolo u-u afe? Olo. <sup>16</sup>Yagunu Abalahamu yufa figu yauti nebo wenawa ya Satanikafo hamena fana melege eitini (18) yalo nala i edomo wibo ya

Sabati foliku ya nala i edaibo idafa yati li wina otobo ya u fefe ladámife? loto loga o betiye. <sup>17</sup>Hawa lobibo ya holiti uwolafo-mota utinalo holi minato, ido wenina muki ya idafa-adafa dowa libo yagunu ake naba-naba i minae.

**Holipa ilawagi ido beleti li pupu libo idafagi wase ibo ha**

*(Mt 13:31-33; Mk 4:30-32)*

<sup>18</sup>Ena Yesukafo feto loto loga o betibo, Goti we hudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya nena idafa yaidana oto ne? Nena idafalo li moloto lanowe? <sup>19</sup>Holipa ilawa ya we makafo lito uto minau hifibo yaidana oto ne. Hifito, fou loto yoto yoto aliga yá holipa naba oloto pito, nama-afa okulumalo u moni-moni abo ya loti akawalo mino-mino aboma ne, loto lobiye.

<sup>20</sup>Ido hofa ya loga o betibo, Goti we hudite weninala hiyaba o ledaibo mona ya nena idafalo li moloto lanowe? <sup>21</sup>Idafawa ya beleti li pupu lanaibo idafa huliya yisi yaidana oto ne. Wena ma beleti hofa hinogolowe, loto yisi lito palawa naba yagi li buli-naboli aito yau ya yisi yamo onona lito idafa muki ya li pupu loto aibo ne, loto lobiye.

**Hanu wela hefola ha**

*(Mt 7:13-14, 21-23)*

<sup>22</sup>Ena Yesu Yelusalemu unowe, loto monimo wibo ya numuna meya nabalofena ido hefolafena yagi uto mono ha api itibimo wiye. <sup>23</sup>Feito makafo feto loto libo, Wenabao, wenina mau hefolamako li nomudina wanaife? loto loga o edaiye. <sup>24</sup>Loga o edaito, liwila oto libo, Hemotina hanu hefolau yonune, loti holinabo hosa naba ya fiyalo, loto lobiyowe. Yagunu wenina mukisi yonune, loti lanafa, ido ogofuwámanae. <sup>25</sup>Ido numuna yawala nemo sinoito hanu moda hunobo hamena oloto pinaibo yalo hemotina feka minoti hanu hesoba i minoti, feto loti wako lo nedanabo, Wenabao, hanu si ledó, loti lonumunafa, ido nemokafo liwila oto lobinobo, Hemotina ya wa betifefe loto wa betiyámowe. Ido numuna ebatina yagi ya wagámowe, loto lanogolowe. <sup>26</sup>Feto loto lito hemotina yasi feto loti lonumunabo, Hemogi maina wete-idafafena ido nofena nonima ne. Ido numunate hanutelo yalo sinoito mono ya api lilibi-lilibi anima ne, loti lonumunabo ne. <sup>27</sup>Feto loti lonumunafa, ido liwila oto lobinobo, Hemotina ya wa betifefe ladámowe. Igalekati wenina minae? Hemotina nosámibo monako molo-molo abo wenina muki ya fulo nedoti faiga wilalo, loto lobinogolowe. <sup>28</sup>Feto lobiyoto, ena Abalahamu, Aisaka, Yekopu, ido polofeti muki ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ebalá yalo minato hemotina wa betinafa, ido heimotina ya fuloto betiyanako, yagunu feka minoti, hufo hai-hai moloti, wetina hofala guti minanigilae. <sup>29</sup>Ena mika negu-negu filiga-filiga oka-waka yalekati



wenina loti Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ebalau yoti wetina-idafa nanigilae. <sup>30</sup>Ido wenina onesa hulitinagi we minabo ya aliga hulitina ya lumunaibo ne. Ido onesa hulitina lumibo wenina ya aliga hulitinagi we minanabo ne, loto lobiye.

**Yesukafo Yelusalemu minabo wenina yagunu hufo aibo ha**  
(Mt 23:37-39)

<sup>31</sup>Aya hamenalo Falisi we masi Yesu nedo loti lomuwabo, Helotikafo hofo hedanowe, loto holibo yagunu mika melo fulitoto eba malo uwo, loti lomuwae. <sup>32</sup>Lomuwato, emokafo liwila oto lobibo, Hemotina liwila oti uti wewa liye-hula ya fetu loti lomuilu, Holi minabe? Moda eletifogi ido ledagi Satani himiwela mino betiyabo idipi molomo uto, wenina idafa i hiliyabo li faka lo betiyomo uwoto ido fo hamena tili (3) uwageto ononane ya hulanogolaiye, loti lomuilu. <sup>33</sup>Ido nemo ya eletifo ya monimo uto, leda yagi monimo uto, oko yagi monimo unogolowe. Ya neidafaitowe? Yelusalemu hilala feka yalo polofeti ma hofo fuliyámanae. E'e, Yelusalemu numudoka yako hofo nedo fulinae.

<sup>34</sup>Aiyo, Yelusalemu weninao, Yelusalemu weninao, hemotina polofeti hofo beti fuli-fuli o minae. Ido hemotinadoka idipi molaibo we ya hefanagunu hofo beti fuli-fuli abo ne. Ido okolofokafo mofola li nuba o betito okonagunu li fito beti-beti aibo yaidana oto hamena abi nemokafo hemotina hemanu li nuba betinowe, loto holiyofa, ido eleka fimo uwae. <sup>35</sup>Walo. Numunatina meya ya fulito edanaiye. Ido hemotina hofa wa nedámoti monimo uti uti,

Wenaba huliyaalo aibo we ya dowo loto holimo wibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 118:26*) nebo ha lanabo hamena yalo ya hofa wa nedanigilae, loto lobiye.

**Yesukafo we ma idafa hilibo li faka lo edaibo ha**

**14** <sup>1</sup>Ena Sabati foliku malo Yesu wene-idafa nanowe, loto Falisi huliya nebo we ma numunalau yoito, auba iti wa edo minae. <sup>2</sup>Wa edo minato, moda nomunalo we ma ana-hina moloto fudibo ya neto <sup>3</sup>Yesukafo wa edoto ya Falisi wegí ido ha lo molaibo ha holiyabo wegí fetu lobibo, Sabati foliku li faka lo edanune, loti lanabo ya lo molaibo ha fukanafemo, ido fukámanae? loto loga o betiye. <sup>4</sup>Loga o betito, ha ladámoti minabo yagunu anagunu idafa hilibo we lito li faka lo edoto ilifito wiye.

<sup>5</sup>Wito, ena fetu lobibo, Hatina kiyalo. Hemotina yauti we ma hipalafe ido bulumakaulafe ya Sabati foliku ya hale fana no negu yau lumu fou lanaibo ya wewa yakafo aloko li faka lo edámanaife? loto loga o betito, <sup>6</sup>liwila oti lomunabo ha ya minámiye.

<sup>7</sup>Ido Yesukafo wenina wetina-idafa nanune, loti abo wenina yasi folomo hotinalo oloto nebo folomolo yaloko minanune, loti holiyabo

ya wa betito wase ibo ha ma lobibo, <sup>8</sup>We makafo hipala wena liyageto wete-idafa ya nanogoloniyo. Hemo ano, loto hemodoka ha fulo hedoto, ido we ma huliya nebo hulika li fulo edanaibo we yagi ha fulo edotoma, <sup>9</sup>hemodoka loto, Folomoka ya we me ya ya umo, loto lohomageto ukalo holito uto aifa wenina ebatinalo yalo minotanowe, loto folomolo hotinalo oloto nebo yalo amedámo. <sup>10</sup>E'e, ano, lohomagetoma, hemo uto aifa wenina ebatinalo yalo minananibo ya wetina-idafa yawala hemodoka loto lohumunaibo, Weninane, loto folomo dowá loto yalo minanane, loto lohumunaibo ne. Feto lohumunaibo aya hamenalo ya wenina muki nomudinalo ya hulika yonaibo ne. <sup>11</sup>Feito makafo eimola huliya ito yonaibo ya Gotikafo ya huliya ito lumunaibo ne. Ido makafo eimola huliya ito lumuto moni minanaibo ya Gotikafo huliya li yoisa o edanaibo ne, loto lobiye.

### **Wete-idafa nanuniyo alo, loti labo ha**

<sup>12</sup>Ido Yesukafo wela-idafa yawala fetó lomuibo, Ena folilofe, ido lunagafe, wetina-idafa naba hofó hitoma, yokawe-motafe, ido atokafo-motafe, ido weninakafe, ido wenina selo minoti idafa wa nabo weninafe, wete-idafa nanuniyo alo, loto ha fulo betiyámo. Alo, lobinanibo, ya liwila oti lohumunabo, Hemo ya lemogi maina nanane, lato, lifimane hulotanaiye, loto alo, lobiyámo. <sup>13</sup>E'e, wetina-idafa naba hofó hinanibo ya idafa wa námabo weninagi, hebilisiyabo weninagi, ido hidina-adina nosámibo weninagi, ido nomudina likaibo weninagi, Alo, loto ha fulo betiyo. <sup>14</sup>Feito ha fulo betinanibo ya dowá loto holi minomo unogolane. Ido aya weninawa liwila oti lifima humunabo ya ogofuwámanako, yagunu fefe libo mona molabo wenina fuliyaguti li sinoi betinaibo hamenalo ya lifima liwila oto humunaiye, loto lomuiye.

### **We makafo wetina-idafa nanae. Alo, loto ha fulo betibo ha**

*(Mt 22:1-10)*

<sup>15</sup>Ido Yesugi maina amedoti wetina-idafa no minabo wenina minagu yauti we makafo hawa holito fetó lomuibo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ebalau yoti ya wetina-idafa nanabo wenina ya holiyobo dowá loti holi minomo unigilae, loto liye. <sup>16</sup>Feto lomuito, Yesukafo liwila oto libo, We makafo wenina muki wetina-idafa hofó hi betiyoto nanae, loto anabo hamena ya molo betiye. <sup>17</sup>Ena idafa-adafa muki ya lifefe lo huloitaibo hamena yalo ya weninaloka ya houba-nabala we ilifito uto fetó loto lobibo, Idafa-adafa muki hofó hitae. Alo, lobiye. <sup>18</sup>Feto lobifa, weninawa muki ha eito-eito loti aguwámanabo ha lae. Feto lato, we makafo fetó libo, Nemo onesako mika ma meina fiyobo nenako, yakafo ika o nedaito wanowe, loto uwowe. Yagunu hemo wenaba nedoka uto lumuwageto hawa ya holinaibo nosámanaife? loto ya liye. <sup>19</sup>Ido makafo libo, Nemo onesako bulumakau teni (10) ya meina fiyobo nenako, uto onona linabo

hepa moloto anogolowe. Yagunu hemo wenaba nedoka uto lomuwageto hawa holinaibo nosámanaife? loto ya liye. <sup>20</sup>Ido mamakafo libo, Nemo onesako wena liyobo yagunu aguwámanowe, loto liye.

<sup>21</sup>Feito houba-naba we yakafa liwila oto uto, we nabala hawa labo ha ya lomuito, holito numuna yawala sebala hala-kala lito, houba-nabala we feto loto lomuiho, Hemo aloko numuna meya nabau uto hanu hofalalo ido hanu hefolalo ya monito idafa wa námabogi, hebilisiyabogi, nomudina likaibogi, hidina nosámibogi idipito ano, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Feto lomuito, hawa houba-nabala we holito, ayalo meyalo moloto liwila oto loto wenabala ya feto loto lomuiho, Wenabane, hemo ha lanido ya meyalo moloto idipito feyofa, ido eba maleka ya aifa ne, loto lomuiye. <sup>23</sup>Feto lomuito, wenabala ya feto libo, Yagunu numuna meya fulitoto uto hanu hofalalo ido migu hanudo ya monito wenina minanabo ya auba ito idipito ageto loti numunaneu faitanae. <sup>24</sup>Ena lobinogolowe. Wenina homu ha fulo betito wetina-idafa hofa hi betiyobo ya ma námánabo ne, loto liye, loto lomuiye.

**Yesu ege molanubo ha**  
(Mt 10:37-38)

<sup>25</sup>Ena wenina nuba naba minabo ya Yesu ege uwato, elepa ito feto lobibo, <sup>26</sup>We makafo nemedoka loto olafo, melafo, olonafo, olufola, yalafo, unalafo, ido eimola nomuna hofawa minanaibo mona yagi meya biyámanaibo ya nege molanaibo ogofuwámanogolaiye. <sup>27</sup>Ido yá yofola mofuto nege molámanaibo we ya nege molanaibo ya ogofuwámiye.

<sup>28</sup>Hatina kifefe lalo. Hemotina minagu yauti we makafo numuna naba ma hunowe, loto lanaibo ya homu amedoto meinala holito hefanane ogofunaife? loto hefanala hitanogolaiye. <sup>29</sup>Feto feyámanaibo, numuna folomo wilinaido hefanala hulageto numuna hu hulanaibo ogofuwámito, wenina muki idafawa wati ya hamana hinae. <sup>30</sup>Hamana hiti ya feto lanabo, Wewa ya numuna apito hu hulanaibo ya ogofuwámiye, loti lo edanabo ne.

<sup>31</sup>Ido mikalo hiyaba we wehudi makafo mikalo hiyaba we wehudi magi lowa finune, loto lanaibo ya homu amedoto nuba abo himiwela teni tauseni (1,000) yasi uwolafo himiwela tuwedi tauseni (2,000) anigilabo ya li fulo betinubemo, ido li fulo betiyámanune? loto hala kinaiye. <sup>32</sup>Ido li fulo betiyámanune, loto holitoma, uwolafo faiga minanaibo hamenalo emotinagi igaidana oto li hutifina anune? loto ha fulo edanowe, loto weninala uwolafo nedoka idipi molaito unae.

<sup>33</sup>Ido ayaidana oto hemotina yauti makafo idafa-adafala muki ya meya umámanaibo ya nege molanaibo ya ogofuwámanaiye.

**Ho ha**  
(Mt 5:13; Mk 9:50)

<sup>34</sup>Holilo. Ho ya idafa la fulibo nefa, la fulibo hulageyama ya igaidana oto hofa la fulinaibo ne? <sup>35</sup>Ononala hulibo ne. Feito howagi ido

bulumakau sefegi mikau ya li elepa ito idafa hifiyámanogolone. Aifa fulitone.

Hemotina hatina nebo wenina ya hawa holifefe loti holilo, loto lobiye.

**Sipisipi moni faluku aibo wase ibo ha**

*(Mt 18:12-14)*

**15** <sup>1</sup>Ena hefana takisi li-li abo wegi ido mona nosámibo molo-molo abo wegi muki Yesu hala holinune, loti emodoka loti li hona o edo minae. <sup>2</sup>Feto fe minafa, Falisi wegi ido lo molabo ha api itibiyabo wegi yasi Yesu holi nosámibo muti feto labo, We me ya ya mona nosámibo molo-molo abo wenina yagi houna i betito maina no-no o minae, loti lae.

<sup>3</sup>Feto lato, ena Yesu ya wase ito ha lobibo, <sup>4</sup>Holilo. Hemotina minagu yauti we makafo sipisipila wani hadeti (100) minaguti mako ma ya moni faluku ageto malekama nainti-naini (99) ya aifa nebo ya suwa nabo eballo fulo betitoto uto moni faluku aiboma ya moni wita omo uto uto li oloto pinaibo nefe? <sup>5</sup>Li oloto pito ake naba-naba ito li heleyau moloto <sup>6</sup>numudoka liwila oto itanaibo ne. Lo fedoto yolawe-motagi ido wenina selo minoti kelabo weninalagi li nuba o betito feto loto lobinaibo, Sipisipine moni faluku aiboma ya li oloto pitowe. Yagunu nemogi maina ake naba-naba inune, loto lanogolaiye. <sup>7</sup>Ido ha lobiyowe. Okulumauka minabo yasi ayaidana oti lifima mino edaibo we mako makafo lula-hala li elepa inaibo, ake naba-naba i minae. Ido ake naba-naba inabo monatinawa yakafo wenina nainti-naini (99) mona fefe liboko molo-molo onibo nenako, lute-hate elepa iyámanune, loti lanabo yagunu ake iyabo mona ya li fulo edaiye.

**Hefana siluwa mako limo ito faluku aibo ha**

<sup>8</sup>Ido wena makafo hefanala siluwa teni (10) nebo yauti mako ma limo ito faluku aito le hito numugu ya mouta hiloto esama-asama oto wita omo uto uto li oloto pinogolaife? <sup>9</sup>Oloto pitoto wenawa ya yolawe-motagi ido weninala selo minabo yagi li nuba o betito lobinaibo, Hefanane siluwa mako ma limo ito faluku aibo yama li oloto pitowe. Yagunu nemogi maina ake naba-naba inune, loto lanogolaiye. <sup>10</sup>Ido ha ma lobiyowe. Ayaidana oto Goti enisolela nomudinalo lifimala nebo we makafo lula-hala li elepa inaibo, ake naba-naba i minae, loto lobiye.

**We ma hipala moni faluku aibo ha**

<sup>11</sup>Yesukafo ha ma onu ito lobibo, We ma hipala loiti minaibo ya <sup>12</sup>aliga hedaibo hipa yakafo melafo lomuibo, Idafaka weuga fi nedanibo yama nomo, loto lomuito idafala hona moloto hipala loiti biye.

<sup>13</sup>Idafala hipala bito hamena fouma efomako mino itoto aliga hedaibo hipamakafa idafa-adafala muki li nuba oto lito eba ma faiga meuka

uto yalo weuna fi edaibo idafala muki hefanalo fuloto mona nosámibo moloto monito hefanala fulo huliye. <sup>14</sup>Hefanala huwamenala muki ya hulo itoto neto mika yalo inagunu naba oloto pito, Wene-idafa ma mináminako, inagunu fulitanowe, loto <sup>15</sup>aya ebalo wenina ma nedo uto ononaka linowe, lito, Safune wetina-idafa muto hiyaba o, loto yalo fulo edaito safula hiyaba aiye. <sup>16</sup>Safula hiyaba oto inagunu fulifa, we ma wela-idafa umáminako, safu wetina-idafa ya noto houmane anaiye, loto holiye.

<sup>17</sup>Feto loto holito uwo unaiguti ega-namaga oto sinoito fetoto loto hala kibo, Menefo houba-nabala we muki ya hoba-idafa noti minabo hefa idafa abi loto nebo nefa, nemo ya inagunu fuli minowe. <sup>18</sup>Feito neboma nenako, menefo nedoka liwila oto uto fetoto lomunowe: Menefo, nemo ya okulumau nebo wete hemote mona nosámibo molo betiyobo yagunu lifimane ne. <sup>19</sup>Yagunu hipane ne, loto lananibo ya fefe ladámanaibo ne. E'e, hemo ononakalo houba-naba we ne, loto fulo nedanane, loto hala kito <sup>20</sup>sinoito melafodoka wiye.

Wibo ya melafokafo faigati wa edoto mulunau milumala naba holito hipaladoka oluloto uto abusa ito hola mudiyé. <sup>21</sup>Hola mudito, hipalakafo lomuiibo, Menefo, nemo okulumau nebo we ya mona nosámibo molo edoto ido hemo nomugalo mona nosámibo molo hedobo yagunu lifimane ne. Yagunu hipane ne, loto lananibo ya fefe ladámanaibo ne, loto lomuiifa, <sup>22</sup>melafokafo houba-nabala we fetoto lobibo, Henemane oti ulalo owo dowa-idafa utinalo owo maleka li yoima o edaibo yama liti loti ulalo holoi edoti, analo ekeni idafa dowa holoi edoti, hinalo idafa yagi holoi edalo. <sup>23</sup>Feti ya uti bulumakau lulumala fibo ya liti loti hofu huwato ake ito nanune. <sup>24</sup>Hipanewa me ya yagunu moda fuliye, loto loma nefa, hofa sinoiye. Ido moni faluku aito hofa li oloto piyowe, lobito ena apiti ake iti noti minae.

<sup>25</sup>Feto fe minato, hipala homu hipa ya onogu neguti loto numuna lega selo ya lo fedoto nama loti melege liyabo ya holito <sup>26</sup>Houba-naba we ma sula fito fetoto lomuiibo, Neidafaiti feyae? loto loga o edaiye. <sup>27</sup>Loga o edaito, fetoto lomuiibo, Unakafo fuliyámoto liwila oto aito metinafomakafo bulumakau lulumala fibo ma hofoto hu edaito noto minone, lomuiye. <sup>28</sup>Fetoto lomuiibo ha ya holito sebala hala-kala lito lukafa ototo numugu yowámanogolowe, lito melafokafo holito numunalauti lumuto lomuiibo, Numugu yowo, loto hala fi ne. <sup>29</sup>Hala fi nefa, emokafo fetoto melafoto lomuiibo, Holabe? Melege abi loto houba-naba o hedoto ido hakalo hamena mako ma holi fulámoma ne. Nefa, ido hemo ya meme mofolagi ya yaidana ototo nomageto weninanegi minámo-minámo onima ne. Ona moda fetoto feyámanima ne. <sup>30</sup>Fetoto feyámanima nefa, ido hipaka me ya ya idafa-adafaka lito monito wenipa olufo hofa li uno-uno ototo bi huloto hofa liwila ototo aito ya hemo hala holito safuka-bulumakau mofola lulumala fibo ya hofu hi edane, loto fetoto lomuiye.

<sup>31</sup>Feto lomuito, melafokafo libo, Hipane, hamena-hamena nemote minoiboma nenako, nemo idafane muki ya heimo idafaka ne. <sup>32</sup>Feito nefa, eletifo ya lute-hateu dowa loto holiyokelo. Aya unakafowa ya fulitaima nefa, eletifo hofa sinoiye. Ido u hopa utaima nefa, eletifo hofa li oloto piyone, loto lomuiye.

### Huwamena hiyaba aibo we ha mananau nebo ha

**16** <sup>1</sup>Yesukafo ege-ege moniyabo we ya ha feto lobibo, Idafa wa naibo we ma nedo loti huwamenala hiyaba we yagunu huwamenaka moda fulaiye, loti lodobe fiyae. <sup>2</sup>Yagunu nemodoka ano, lomuito aito lomuiibo, Hemogunu lo hedo minabo hawa ya holiyowe. Huwamenane hiyaba we minanibo ononane ma hofa liyámanane. Yagunu hefana lito ido hefana fulitanibo mona ya li oloto pi nomo, lomuiye.

<sup>3</sup>Feto lomuito, hiyaba wekafo hala abi kito ya neidafa-neidafa feyanowe? We nabanekafo ononanelo yaloti li fulo nedainako, migu onona linofe? E'e, aubane mináminako. Wenina wako lobinofe? E'e, feto feyanobo ya unelo holinogolowe. <sup>4</sup>Aiyo, wenabane nilifiyageto weninasi wene-idafa nomato, numunatinau unoto sinoito anobo yagunu idafa anowe, loto holiye. <sup>5</sup>Feto loto holito, wenabala idafala lifima li muwabo wenina muki alo, lito ya hala holiti ato, homu aibo we ya hiyaba wewakafo lomuiibo, Hemo wenabanedokati idafala liyanibo ya hemodoka lifima nenaki ne? loto loga o edaito, <sup>6</sup>Nemodoka ya yá olifi nowala dalamu wani hadeti (100) yaidana nebo moda notowe, lito ya feto lomuiibo, Emodokati idafa liyanibo lufuwa ya lito, henemane oto amedoto dalamu fifti (50) yako li oloto moloto lufuwa iyo, lomuiye. <sup>7</sup>Ena aliga aibo we ya lomuiibo, Wenabane idafala liyanibo ya idafa nenaki me ya fiyámanibo ne? loto loga o edaito, liwila oto lomuiibo, Suwa witi beki naba wani hadeti (100) ya moda notobo ne, lito feto loto lomuiibo, Me ya fiyámanibo idafa lufuwa ibo ya lito, amedoto suwa witi beki naba eitiko (80) ya ne, loto li oloto moloto lufuwa iyo, loto lomuiye.

<sup>8</sup>Ido huwamena hiyaba we hasuwala aibo mona molaibo we ya ha mananau nebo yaidana oto hala kinako, wenabala yakafo ebola libo ne. Yagunu melo mikaleka monagunu holifefe loti holiyabo wenina ya eimotina adina li faka lanabo monatinakafo wenina lamenaló minabo ya eimotina adina li faka lanabo monatina ya li fulo edaiye.

<sup>9</sup>Holilo. Hemotina me ya nosámibo mikalo hefana-huwamena wa nabo idafa yakafo wenina houna i betilo. Feto feyato hefana-huwamenafena hulanaido ya minowa-minowa oti minanabo ebau ya houna i betinae, loto lobiyowe.

<sup>10</sup>Makafo hefo-itala idafa hiyaba dowa loto li minanaibo ya ayaidana oto idafa-adafa naba yagi hiyaba dowa lanogolaiye. Ido makafo hefo-itala idafa ya wato hiyaba ámanaibo yakafo ayaidana oto idafa naba ya hiyaba

ámanaibo ne. <sup>11</sup>Feito nebo nenako, hemo ya hefana-huwamena me ya mikalo ya hiyaba dowá o edámananibo, hemakafo idafa wa naibo idafala ona hula ya hiyaba o nedanane, loto agalo molanaibo ne? <sup>12</sup>Ido hemo eito wenina huwamenatina ya hiyaba dowá loto ámananibo, hemakafo heimoka idafaka ne, loto huwamena homageto li minananibo ne?

<sup>13</sup>We makafo wenaba loiti ya houba-naba o betinaibo ya ogofuwámiye. Feto feyanowe, loto holinaibo ya wenabala ma ya eleka fi muto, ido ma ya lula-hala munaibo nefemo, ido malo ya u keloto, ido ma ya fulo edanaibo ne. Ayaidana oti hemotina Goti ido hefana-huwamena mikalo idafa-adafa ya li mako itoti houba-naba o betinune, loti holinabo ya ogofuwámae, loto lobiye.

**Lo molaibo ha ido Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo mona ha**

<sup>14</sup>Ido Falisi we hefana ya lutina-hatina muwabo we yasi Yesu hawa libo ya holiti hamana hi minae. <sup>15</sup>Feto feyato, emokafo feto loto lobibo, Hemotina ya wenina nomudinalo fefe libo mona molonibo wenina minone, loti monona loiti i minafa, Gotikafo lutina-hatinau hatina kiyabo monawa ya holi ne. Ido wenina yasi idafa ma huliya iti yoi minabo idafa ya Goti nomunalo ya lilitibo idafa yaidana oto ne.

<sup>16</sup>Holiyafe? Lo molaibo ha, ido polofeti hatina ya lo oloto molomo uti Yoni nebo hamenalo ya uwae. Yaloti Goti wehudi hiyaba o ledaibo hala ukuwa dowá lo oloto molomo uwato, Gotidoka unune, loti auba iti holiyabo wenina muki ya hosa fiti onona li minae.

<sup>17</sup>Ido aliga ya mika okuluma hulanaibo ya aifa hulanogolaifa, ido lo molaibo ha yauti ha hefola efomako ya u hopa aguwámanaibo ne.

**We wena mofu molabo ya fuko fulitanabo ha**

*(Mt 5:31-32, 19:9; Mk 10:11-12)*

<sup>18</sup>Ena we makafo olonafu fuko fulitoto, uto wena eito libo ya humeugele aiye. Ido we makafo wena wanafo fuko fulitaibo ya wena libo ya humeugele aiye.

**Idafa wa naibo wegí Lasalusigi hatina**

<sup>19</sup>Ido idafa wa naibo we ma nebokafo ulalo owo luta-hisigi hiyobagi meinála naba nebo holoito, hamena-hamena wela-idafa dowá lotoko nono o ne. <sup>20</sup>No neto, ido we ma idafa wa námibo wako o-o aibo we huliya Lasalusi ula muki numuna libo we <sup>21</sup>idafa wa naibo we wela-idafa hefa aibo ya fulanabo lito nanaiye, loti hila hanu welalo weninalasi limo fulo edato, uno ne. Uno neto, hula yasi loti numuna lido henabu-henabu o edae.

<sup>22</sup>Ena aliga wako o-o aibo wema fulito, enisolesi ilimiti yoti Abalahamu hamana fulo edae. Ido idafa wa naibo wemagi fulito, hale li edae. <sup>23</sup>Hale

li edato, so fiyámanaibo soku minoto ogofu naba-naba holito wa faka loto yaleka faiga yowaito waibo ya Abalahamute Lasalusite maina minaibo ya wa betiye. <sup>24</sup>Wa betito Abalahamu feto loto lomuibo, Menefone, nemo milumane holito ya soku ogofu naba-naba holiyonako, loto ana gala noku fito wene hulumalo wili nedanaiye, loto Lasalusi nemodoka ilifiyo, loto lomuiye. <sup>25</sup>Lomuifa, ido Abalahamukafo liwila oto lomuibo, Hipane, holi minane. Mikalo minanibo hamenalo ya idafa-adafaka dowa ya moda liyageto, ido Lasalusi ya idafa-adafala nosámibo lima nefa, onesa lula-hala li aila i edo minoto, ido hemo ogofu holi minane. <sup>26</sup>Ido yako minámiye. Filiga-filiga lemo minonido hemotina minado lusaku yau ha naba-naba falinako, wenina melo minabo ya filigaleka ogofuti hemo minanidoka ya aguwámanigilae. Ido hemo minanidoka yati ogofuti lemo minonido ya ámanigilae, loto lomuiye.

<sup>27-28</sup>Ena liwila oto lomuibo, Menefone, ha ma lanowe, holi nomo. Menefo numunalau unanefo-mota faifu (5) ya minabo ne. Emotinagi so fiyámanaibo eba meu ya lumuti ogofu naba-naba holitanae, loto Lasalusi ilifiyageto uto fuka ha lobinaiyé, loto lomuiye. <sup>29</sup>Feito lomuito, Abalahamu yakafo liwila oto lomuibo, Unakafo-mota ya Mosesegi polofetigi lufuwa iyabo yama mino betima nenako, holinigilae, loto lomuiye. <sup>30</sup>Feto lito, lomuibo, E'e, Abalahamu, menefone, feito minámiye. We ma fuliguti sinoito lobinaibo ya lutina-hatina li elepa inigilae, liye.

<sup>31</sup>Feto lito, ya lomuibo, Mosesete polofetite hatina holi fulitoti minatoma, ido we ma fuliguti sinoito uto lobinaibo ya ayaidana oti hala ya holi fulitanabo ne, loto lobiye.

**Mona nosámibo yakafo wenina koli kikitina li hopa o-o aibo ha**  
(Mt 18:6-7, 21-22; Mk 9:42)

**17** <sup>1</sup>Yesukafo ege-ege moniyabo we feto lobibo, Idafa-adafa mona-mona yakafo loto wenina ya li nosámibo mona molanae, loto anogolaiye. Feto anogolaifa, we makafo feito li lifima fedo binaibo we ya aiyo, lifima ha naba-naba liwila oto linaibo ne. <sup>2</sup>Yaidana we yakafo weninane yauti mako aubala minámibo ma li lifima fedo munowe, loto lanaibo we ya analo-hinalo liti, henobalalo hefana naba-naba nala iti ho noku fulo edabo neko, moda dowa ladi ne.

<sup>3</sup>Yagunu heimotina monatina ya wati hiyaba otiko monilo. Ido hounakafo makafo nosámibo mona molaibo ya hanu muwageto, lula-hala li elepa inaibo, lifimala hilili o edo. <sup>4</sup>Ido fo hamena makolo ya hamena seweni (7) ya li nosámibo o hedanaibo ya hamena seweni (7) ya hemodoka liwila oto loto lune-hane li elepa iyowe, lanaibo, lifimala hilili o edo, loto lobiye.

**Holi hikito munubo ha**

<sup>5</sup>Ido aposolo yasi Wenaba lomuwabo, Hemo holi hikite ya li naba-naba o ledó, loti lato, <sup>6</sup>emokafo liwila oto lobibo, Hemotina holi hikitina ya holipa



ilawa yaidana oto hefola minanaibo ya yá ma apu oto lumuto ho noku minoto yonane, loti lomunabo ya wetinalo meyalo moloto feto feyanogolaiye.

### Houba-naba we ononatina ha

<sup>7</sup>Hatina ki fefe loti kiyalo. Hemotina yauti we ma houba-nabala we ya migu mika fi minanaife, ido sipisipi hiyaba o minanaife, lunaga molageto migu yati liwila oto loto numugu yonaibo ya wenabala yakafu lomunaibo, Aloko ano. Weka-idafa no, loto lomunaife? <sup>8</sup>E'e, feito minámiye. Emomakafu fetu lomunaibo, Aiyo, hemo wene-idafa hofu hito, ukalo owo holoito, wene-idafa nomageto nototo aliga heimoka hofu hi nanane, loto lomunogolaiye. <sup>9</sup>Ido houba-nabala we ya ha lomuido meyalo molaibo ya ebola lanaife? E'e, fetu fe edámanaiye. <sup>10</sup>Yagunu hemotinagi ayaidana oti idafa lobiyodo ya o hulageto, lemo aifa houba-naba we minoto ononate yako liyoniyo. Luwate ya ladámilo, loti lalo, loto ya lobiye.

### Yesukafu okola hiliyabo we teni (10) ya li faka lo betibo ha

<sup>11</sup>Ena Yesu ya Yelusalemu unowe, loto hanudo Galili mika onuwalo, ido Samalia mika onuwalo ya monimo uto, <sup>12</sup>numuna meya malo u fedoto yoito, okola hiliyabo we teni (10) yasi hatula oti, <sup>13</sup>faiga minoti ha naba loti sula fiti fetu labo, Yesuwo, wenabao, lemo milumate ya holiyo, loti lae. <sup>14</sup>Fetu lomuwabo we ya wa betito lobibo, Hemotina uti utina ya sokila hi muwabo we ya itibilo, lito holiti hanudo monimo uwado yalo utina li hiluwa lo betiye. <sup>15</sup>Ido wemoli uwagu yauti we mako makafu ula hiluwa libo ya wa edototo liwila oto Yesu nedo loto, Goti ebola ha naba-naba loto lomo aiye. <sup>16</sup>Loto ya Yesu hinalo hina obula fito, Dowae, lalowe, loto lomuiye. Fetu loto lomuiyo wewa ya Samalia we ne.

<sup>17</sup>Yesu ya loga aibo, We teni (10) okola hiliyabo ya muki li hiluwa lo betiyofe? Olo. Ido malekama naini (9) igau ya minae? <sup>18</sup>Eito feka we me ya yako loto Goti ebola lanowe, loto liwila oto ainako, malekama ya Goti ebola lanune, loti liwila oti ámafe? loto loga o betito, <sup>19</sup>ido wewama fetu loto lomuiyo, Hemo sinoito uwo. Holi hikitanibo yakafu ukalo ya li faka lo hedaiye, loto lomuiye.

### Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hamenala ha

*(Mt 24:23-28, 37-41)*

<sup>20</sup>Hamena ma Falisi we yasi Yesu loga o edabo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hamena ya nenafeko lo oloto pinaibo ne? loti loga o edato, Yesu ya liwila oto lobibo, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hamena ya mebe-mabagi wenina nomudinagunu wa edanabo ya ámanaibo ne. <sup>21</sup>E'e, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ya moda hemotina minagu mino betibo nenako, melo ya ne. Walo, ido, yola ya ne. Walo, loti ladámanabo ne, loto lobiye.

<sup>22</sup>Ena ege-ege moniyabo we feto loto lobibo, Aliga hemotina ya nemo We Hula ya hofa oloto pi betinobo hamena mako ya wa edanune, loti auba iti holinigilafa, wa edámanabo ne. <sup>23</sup>Ido masi feto lobinabo, Yolaleka ne. Wa edalo, ido, meleka ne. Wa edalo, loti lobinabo ya wa edanune, loti oluloti egetina molámilo. <sup>24</sup>E'e, hopana hito okulumalo ya filiga pana hito filiga lamena o fulitaibo yaidana oto nemo We Hula hamenanelo ya liwila oto lo oloto pinobo ne. <sup>25</sup>Feito oloto pinofa, ido hamena onesa me ya minabo wenina homu hena naba-naba mona-mona numuti, metina numuti wa nedofe loti wa nedámanae.

<sup>26</sup>Ido nemo We Hula liwila oto anobo hamenalo ya Nowa nebo hamenalo wenina monatina molabo yamaidana oti mona molanabo ne. <sup>27</sup>Aya hamenalo ya wenina wetina-idafa no-ano noti, we wena mofu moloti, we wena adinalo li biti, yaidana-meidana mona molomo uti, u Nowa sipiku yoido yalo uwafa, ido no luta naba wilito ya lo fedoto muki li hopa o betibo ne.

<sup>28</sup>Ido Loti hamenalalo yagi ayaidana oti wetina-idafa no-ano noti, idafa-adafa meina fiti, idafa-adafa hefanalo fuloti, yufa idafa hifiti, numunatina huti feti mino-mino omo yowae. <sup>29</sup>Feti minafa, Loti Sodomu fulitoto wibo hamena yalo so yagi hefana salifa so libo yagi ho ibo yaidana oto okulumalo yati lumuto wenina muki li hopa o betibo ne. <sup>30</sup>Ido nemo We Hula li oloto pi betinobo hamenalo ya aidana wenina monawa molabo yamaidana oti feto anabo ne.

<sup>31</sup>Aya hamenalo ya we ma numunala obito minanaidoti ya lumuto uto huwamena-amenane lulau linowe, loto numunalau yowámanaiye. Ido ayaidana oto we ma minau minanaibo ya liwila oto idafane ma linowe, loto numudo aguwámanogolaiye. <sup>32</sup>Loti olonafu hala yagunu hatina ki fefe lalo. <sup>33</sup>Makafo eimola oto moloto aibo monala ya li hiki lo minanowe, loto holibo ya u hopa unogolaiye. Ido makafo eimola oto moloto aibo monala yagunu holiyámanaibo ya nomuna hofawa minowa-minowa anaibo ne.

<sup>34</sup>Ha ma lobiyowe. Aya lubuka yalo loiti folomolo makolo uno minanaibo ya mako ma liti ido mako ma fulo edanabo ne. <sup>35</sup>Ido wena loiti maina onona li minanaidoti ma liti ido ma fulo edanabo ne. [<sup>36</sup>Ido we loiti migu minanaibo ma ya liti ido ma ya fulo edanabo ne,] loto lobiye. <sup>37</sup>Feto lobito, emotina ya lomuwabo, Wenabao, hawa lanibo ya igaleka oloto pinaiye? loti loga o edato, liwila oto lobibo, Hono ula nedo yalo nama hiyala ya loti nuba o-o ae, loto lobiye.

### Wena-hiyona ha

**18** <sup>1</sup>Ena Yesu ya ege-ege moniyabo we ya hamena-hamena Goti lomutiko minoti, awisa loti fulitámanae, loto wase ibo ha lobiye. <sup>2</sup>Feito lobibo, Numuna meya malo ha li fefe lo-lo aibo we ma nebo ya Goti

holiya holiyámoto, ido weninafena yagi holi bito wa beti dowa molámiye. <sup>3</sup>Ido numuna meya ayau ya wena-hiyona ma nebo yakafo hamena-hamena ya ha li fefe lo-lo aibo we nedo ya uto ilalu huto feto loto lomu-lomu aibo, Uwotefokafo hane ya li fulo nedainako, yagunu hemo ya ane li faka lo nedo, loto liye. <sup>4</sup>Feto lito, wewa ya wena-hiyona hala hamena fana holi fulito nebo nefa, aliga lula-halau feto loto holibo, Nemo ya Goti holiya holiyámoto, ido weninafena yagi holi bito wa beti dowa molámowe. <sup>5</sup>Feito nefa, wena-hiyona ya ilalu huto hamena-hamena loga lonumutoko minageto, awisa lotananako, yagunu ana li faka lanowe, loto holiye, loto Yesu ya lobiye. <sup>6</sup>Ena Wenabakafo feto libo, Hemotina ya ha li fefe lo-lo aibo we monala fefe ladámibo we hala ya holilo. <sup>7</sup>Ido Goti wa molo betibo weninala ya fo lido midipu igu hamena-hamena ha naba loti lomu-lomu o minabo ya adina li faka ladámanaife? Ido hiyaba omo uwato aliga ya adina li faka lanowe, loto ladámanaife? <sup>8</sup>E'e, ha ona lobiyowe. Henemane oto adina li faka lanogolaiye. Feito nefa, nemo We Hula anobo hamenalo ya mikalo holi hikitina nomabo wenina ya li oloto pinofe? loto lobiye.

#### **Falisi wegi hefana takisi li-li abo wegi wase ibo ha**

<sup>9</sup>Ido Yesukafo wenina maleka eimotinagunu holiyabo, Mona fefe lotoko molo minone, loti wenina malekama muki ya holi fulo betiyabo wenina ya wase ibo ha magi feto loto lobibo, <sup>10</sup>We loiti ma Goti lomunoiye, loti fele huliyaigi numuna nabau yoibo, ma ya Falisi we, ido ma ya hefana takisi li-li aibo we ne. <sup>11</sup>Ido Falisi wema ya sinoi minoto, eimolagunu ya holito feto lomuiibo, Aiyo, Gotiyo, wenina malekama ya ugele noti, mona nosámibo-asámibo moloti, hume-ugele abo mona molabo we, ido hefana takisi li-li aibo we me ya nebo yaidana oto minámonako, yagunu dowae, lalowe, loto lohomowe. <sup>12</sup>Nemo salele mako lulau fo hamena loiti wene-idafa moi ito námoto minoto, huwamena hofawa lito wa nobo idafa yauti mau naini (9) ya neimone limo uto ido mau mako (1) ya humu-humu obo ne, loto feito lomuiye. <sup>13</sup>Feto lomuiifa, ido hefana takisi li-li aibo we faiga youmaleka sinoi minoto, okulumau wenu wa faka ladámoto, ikiyalo hesoba ito, feto lomuiibo, Aiyo, Gotiyo, nemo lifimane nebo we ya minowe. Yagunu milumane holiyo, loto libo ne. <sup>14</sup>Feito lomuiibo we ya Gotikafo monaka fefe libo we minane, lo edaito numunalaloka wibo ne. Ido eito wema yagunu feito ladámiye, loto lobiyowe. Yagunu we ma eimola huliya li faka lo minanaibo we ya Gotikafo huliya ito lumunaibo ne. Ido we ma eimola huliya ito lumuto moni minanaibo we ya Gotikafo huliya li yoisa edanaibo ne, loto lobiye.

#### **Yesu nedo olufo hefola idipiti abo ha**

*(Mt 19:13-15; Mk 10:13-16)*

<sup>15</sup>Ido olufo hefola Yesu nedo idipiti ato, anagunu atatalo molanaiye, loti afa, ege-ege moniyabo we yasi hanu biyae. <sup>16</sup>Hanu biyafa, Yesu ya

olufo hefola sutina fito, emo nedo li nuba o betito, feto libo, Olufowa yaidana oti minabo wenina ya Goti wehudi weninala hiyaba o betinako, yagunu nemodo anabo ya hanu hu betiyámilo. <sup>17</sup>Ha ona lobiyowe. We makafo olufo idafa aifa munabo idafa linaibo yaidana oto Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo monala ya liyámanaibo ya Goti hilala yau yowámanaiye.

**Hiyaba we idafa wa naibo we hala**

*(Mt 19:16-30; Mk 10:17-31)*

<sup>18</sup>Ido hiyaba we makafo feto lomuibo, Api lilibiyaniibo we dowae, nemo hofawa minomo yonobo mona ya linowe, loto holinobo ya nena mona molanobo ne? loto loga o edaiye. <sup>19</sup>Loga o edaito, Yesukafo liwila oto lomuibo, Neidafaito ya we dowae, loto lo nedane? We dowae ma ya minámiye. Goti yako dowae ne. <sup>20</sup>Ena hemo lo molaibo ha moda holifefe loto holitanima ne. Feito libo,

Hume-ugele ámo. Wenina hofa beti fuliyámo. Idafa ugele liyámo. Ha sugi lobiyámo. Okafo mekafo hulitina li faka lo, loto ha mono lufuwau (Kis 20:12-16, Lo 5:16-20) nebo ha ya holi minane, loto lomuiye. <sup>21</sup>Lomuito, liwila oto libo, Hipa hefola minobo hamenaloka yati hawa muki ya meyalo molomo uwowe, loto lomuiye. <sup>22</sup>Lomuito, Yesukafo hawa holitoto feto lomuibo, Hemo ya idafa mako mako feto feyananibo idafa ya aifa ne. Idafa-adafa muki wa nanibo ya hefanalo fuloto, hefana lito idafa wa námabo wenina hona molo biyageto ya okulumau huwamena wa nanogolane. Ido loto nege molo, loto lomuiye. <sup>23</sup>Hawa lomuibo ya holitoto huwamena naba-naba wa naibo nenako lula-hala hena aiye.

<sup>24</sup>Feto feyaibo Yesu wa edoto lomuibo, Huwamena naba-naba wa nabo wenina ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonabo ya hosa naba finabo ne. <sup>25</sup>Safu-kameli yakafo naka hifiyau yonaibo ya hosa naba finaibo nefa, ido huwamena wa nabo wenina yasi Goti hilalau yonabo ya loto yoti hosa naba-naba finabo ne, loto lobiye. <sup>26</sup>Wenina ya hawa libo ya holititi feto labo, Feito nenako, yagunu wenina hema li nomudina wanaiye? loti loga o edato, <sup>27</sup>Yesu ya libo, Wenina yasi ya ogofuwámafa, ido Goti yakafo idafa-adafa muki feto feyanaibo ya moda ogofuto ne, loto lobiye.

<sup>28</sup>Pitakafo feto loto lomuibo, Lemo wa nonibo idafa-adafate muki ya moda fulitoto hege molone, lomuito, <sup>29</sup>Yesu ya lobibo, Ha ona lobiyowe. We makafo Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo yagunu numunala ebalafe, ido olonafefe, ido yalafu-unalafefe, ido olafu melafefe, ido olufolafe fulitanaibo <sup>30</sup>ya onesa nebo hamenalo idafa fulitaibo mulalo-mulalo yoto liwila oto munaibo ya lito, ido aliga hamena lo fedanaibo yalo ya minowa-minowa oto minomo yonaibo ne, loto lobiye.

### Yesu fulinaibo ha

(Mt 20:17-19; Mk 10:32-34)

<sup>31</sup>Yesu ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yako idipito anawaleka uto, fetu loto lobibo, Lemo ya Yelusalemu yowogeto polofetite nemo We Hula yagunu lufuwa i molabo ha yama muki u ayalo inaiye. <sup>32</sup>Nemo We Hula ya anelo-hinelo liti eito feka wenina adinalo biyato, emotinasi hiya o nedoti, hamane hiti, etefu o nedoti, <sup>33</sup>ikula hofo nedoti, hofo nedo fulinigilae. Ido fo hamena loitigi-makogi (3) uwageto fulinoguti ya hofa sinoinogolowe, loto lobiye. <sup>34</sup>Fetu lobibo hawa muki ya holifefe loti holiyámae. Ha libo monawa ya li faluku betibo yagunu nena idafagunu loti? loti ya holifefe ladámae.

### Yesukafo nomuna likaibo we ma li faka lo edaibo ha

(Mt 20:29-34; Mk 10:46-52)

<sup>35</sup>Yesu monimo uto Yeliko li alili molaito, nomuna likaibo we ma ya hanu anawalo amedoto minoto, idafa wako lo-lo aibo wema ne. <sup>36</sup>Ido wenina nuba naba hanu ayalo uti ha labo ya holutoto fetu loto loga aibo, Yae, neidafa-neidafa feyae? loto loga aito, <sup>37</sup>fetu loti lomuwabo, Yesu Nasalete numudoti aibo we ya monimo wiye, lomuwato, <sup>38</sup>wewa ya ha naba loto sula fito fetu libo, Yesuwo, Defiti hipala, nemo milumane holiyo, loto lomuiye. <sup>39</sup>Fetu lito, wenina homu moloti uwabo yasi wewa hanu muti fetu lomuwabo, Ha hedámoto mino, loti lafa, hofa su naba-naba loto fetu libo, Defiti hipala, milumane holiyo, loto lomuiye. <sup>40</sup>Yesu ha libo holito, sinoi minoto, wewa ya ilimiti minodo alo, lito ilimiti ato selo neto wewa ya Yesukafo loga o edaibo, <sup>41</sup>Nemo ya hemo neidafa-neidafa fe nedanaiye, loto holiyane? Lomuito, liwila oto fetu loto lomuibo, Wenabao, nomune wanowe, loto holiyowe, loto lomuito, <sup>42</sup>Yesu liwila oto lomuibo, Nomuga wao. Holi hikitanibo yakafo li faka lo hedaiye, loto lomuiye. <sup>43</sup>Lomuito, moda ayalo nomuna likaibo ya falatito, Yesu ege moloto Goti ebola lomo wiye. Ido wenina muki ya wa edoti emo yagi Goti ebola lomo uwae.

### Sakiusi hala

**19** <sup>1</sup>Yesu ya Yeliko numudo uto, monimo wiye. <sup>2</sup>Ido yalo we ma huliya Sakiusi ya hefana takisi li-li abo we hiyabatina we naba minoto, idafa wa naibo we ne. <sup>3</sup>Ido wewa yakafo Yesu ya igaidana we ne? loto wa edanowe, loto holifa, we fouma nenako, wenina nuba naba minagu minoto wa edofefe ladámiye. <sup>4</sup>Yagunu Yesu unaidoka hanu youmaleka ya oluloto homu uto, wa edanowe, loto ya yá sigoloku yoto ya ne. <sup>5</sup>Neto, Yesu aya ebalo lo fedoto wa faka loto wa edoto, fetu libo, Sakiusiyo, aloko liwila oto mikalo lomo. Nemo eletifo ya hemo

numunakau minanowe, loto holiyowe, loto lomuito <sup>6</sup>Ayalo henemane oto liwila oto lumuto, lula-hala ake ito, aiyo-weiyo lo edoto, ilimito numunalauka wiye. <sup>7</sup>Wito wenina muki ya wati, holi nosámibo muti feto labo, Aiyo, lifimala nebo we numunalau yoto yalo unanogolaiye, loti lae.

<sup>8</sup>Feto lafa, Sakiusi sinoito, Wenaba ya feto lomuibo, Wenabao, moda holiyo. Onesa melo nemo huwamenane muki hona moloto filiga ya idafa wa námabo wenina binowe. Ido we ma ha sugi lomuto idafala mako ma ugele liyobo ya mulalo-mulalo moloto liwila oto idafa fo (4) yaidana munogolowe, loto lomuiye. <sup>9</sup>Ido Yesukafo feto libo, Wewa yagi Abalahamu yufa figu yauti nenako, eletifo Gotikafo numunawau minabo wenina li nomudina waiye. <sup>10</sup>Feito nemo We Hula wenina moni faluku abo wenina ya moni wita aito li nomudina wanowe, loto obo ne, loto lomuiye.

**Hefana onona liyabo we teni (10) ya ononatina meina liyabo ha**  
(Mt 25:14-30)

<sup>11</sup>Hawa ya holi minato, Yesu Yelusalemu li alili aiye yagunu wenina Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo mona ya onesa feto-namato oloto pinaiye, loti holiyato Yesukafo wase ibo ha ma onu ito feto lobibo, <sup>12</sup>Huliya nebo we ma eba faigalo uto minoto, mikalo hiyabatina we wehudi buli nedato, liwila oto anogolowe, loto <sup>13</sup>houba-nabala we minaguti ya teni (10) sutina fito, ato Giliki hefana huliya mina mako ya muki bito feto lobibo, Hefanawa biyobo ya liti hefanagunu onona limo uwato liwila oto anowe, lototo wiye.

<sup>14</sup>Wifa, ido hiyaba o betibo wenina emogunu holi nosámibo muti, wewa wido ya hiyabate we wehudi minanaiye, loto holiyámone, loto hawa fulanune, loti wenina ma egeka idipi molato uwae. <sup>15</sup>Uwafa, ido hiyabatina we wehudi bulito, aliga ya liwila oto aiye. Liwila oto loto hefanane biyobo weunawa nenaki li homi abo ya holinowe, loto houba-nabala we sutina fito ae.

<sup>16</sup>Homu aibo we feto loto lomuibo, Wenabao, hemo hefana mina nomanibo yakafo onona lito hefanaka weunawa teni (10) magi li molo hedobo ya ne, loto lomuiye. <sup>17</sup>Feto lito, hiyaba we ya feto lomuibo, Houba-nabane weyo, ononaka dowo loto wa owe. Hemo idafa hefola efoma ya hiyaba dowo laninako, numuna meya teni (10) ya hiyaba anane, loto lomuiye.

<sup>18</sup>Lomuito, ido houba-nabala we naba tu ya loto feto libo, We nabao, hemo hefana mina nomanibo yakafo onona lito hefanaka weunawa faifu (5) magi li molo hedobo ya ne, loto lomuiye. <sup>19</sup>Lomuito, hiyaba we ya feto lomuibo, Numuna meya faifu (5) ya hiyaba anane, loto lomuiye. <sup>20</sup>Feto lomuito, houba-nabala we ma loto feto lomuibo, We nabao, hemo hefana mina nomanima lafo-lafoku yau wase ito faluku oto molobo me

ya ya ne. <sup>21</sup>Hemo luka-haka ito anibo nenako, holika holiyowe. Ido idafa ma idafaka minámibo ya aifa li-li anibo ne. Ido idafa migu hifiyabo idafa hifiyámánibo ya aifa hofu-hofu anima ne, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Feto loto lomuito, hiyabala we yakafu liwila oto lomuiibo, Houba-naba we hafali nosámánibo, heimoka ha lanibo yakafu li halo hedanogolowe. Nemo lune-hane itoto, idafa ma idafane minámibo ya aifa li-li oto, ido idafa migu hifiyabo idafa hifiyámobo ya aifa hofu-hofu obo ya moda holitabe? Olo. <sup>23</sup>Feto loto holiyanibo ya liwila oto anaibo hamenalo ya hefanala weunagi linaiye, loto hefanane homobo ya hefana molo-molo abo numugu ya neidafaito molo nedámane? loto loga o edaiye. <sup>24</sup>Loga o edoto wenina selo sinoi minabo ya fetu loto lobibo, Hefana anau li nebo ya ipoti liti hefana mina teni (10) wa naibo we ya muilo, loto lobito <sup>25</sup>emotina yasi liwila oti lomuwo, We nabao, emo ya hefana mina teni (10) ya moda li nema ne, loti lomuwo, <sup>26</sup>liwila oto fetu loto lobibo, Idafa ma wa nabo wenina muki ya magi onu ito binaibo ne. Ido idafa ma wa námabo wenina idafa hefolo wa naboma ya emodokati ipo anaibo ne, loto lobiyowe. <sup>27</sup>Ena uwonefo-mota nemogunu ya mikalo we hudite minanaiye, loti holiyámabo ya idipiti oti nemo nomunelo ya hofu beti fulilo, loto libo ne, loto lobiye. <sup>28</sup>Ena Yesu ya hawa ya lobi hulototo Yelusalemu unowe, loto homu moloto yoiye.

**Yesu Yelusalemu yalo mikalo wehudi yaidana oto yoibo ha**  
(*Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Yo 12:12-19*)

<sup>29</sup>Monimo yoto obula huliya Olifi obula yalo Betefage ido Betani numuna li selo moloto ege-ege moniyabo we loiti homu idipi moloto fetu lobibo, <sup>30</sup>Hemotina numuna meya youmalo uti yonaido ya safu-dogi mofola meyalo moniyámabo nala iyabo minanaibo ya wa edoti nalalo wina oti liti melo liwila oti aliyo. <sup>31</sup>Ido we makafo, Hemotina ya neidafaiti nala ya wina aiye? loto loga o betitoma, fetu lomuiilo, Wenaba ononala ma neto yagunu lito oiye, loti lomuliyo, loto lobito idipi molaiye.

<sup>32</sup>Idipi molaito, wewa loiti ya monimo uti idafawa muki Yesu lobiboidana oto oloto pi bito wa edoti <sup>33</sup>uti safu-dogi mofola ya nala wina neto yawala yasi oti lobiyabo, Hemotina ya neidafaiti safute-dogi mofola ya nala wina minaiye? loti loga o betiyato, <sup>34</sup>liwila oti lobibo, Wenaba ononala ma neto yagunu lito oiye, loti laiye.

<sup>35</sup>Fetu loti safu-dogi mofola ya ilimiti Yesu nedo ya loti utinalo owo mulalo holoiyabo ya li fuloti safu-dogi mofola meyalo ya moloti Yesu ana li faka lato meyalo yoiye. <sup>36</sup>Yoto minoto monimo wito wenina yasi utinalo owo feka holoiyabo ya li fuloti hanudo unaido holaleka wilimo uwae. <sup>37</sup>Fetu feyato, Yelusalemu selo Olifi obula fulitoto waka youmaleka wibo hanudo ya aito, ege molabo wenina muki nuba naba yasi ake naba iti, Goti aubala itibibo idafa muki oloto pi betibo ya wa edabo yagunu ha naba-naba loti Goti ebola loti, huliya li faka loti fetu labo,

<sup>38</sup> Aiyo, hiyabate we wehudi Wenaba huliyalo aibo we ya dowa loto holimo wibo ne.

Ido okulumau you amena mona ya oloto pito, yoisau okulumau minabo yagi ayaidana oti huliya li faka lo-lo ae, loti ya lomo uwaē.

<sup>39</sup> Wenina nuba naba minagu yauti Falisi we masi Yesu fetu loti lomuwabo, Api lilibianibo we, hege molabo we ya lo fuko betiyageto wetina itoti minanae, loti lomuwato, <sup>40</sup> liwila oto lobibo, Nemo ha lobiyowe. Ha ladámatoma, hefana yasi hai molanigilae, loto lobiye.

### Yesukafo Yelusalemu yagunu hufo aibo ha

<sup>41</sup> Ena Yesu monimo uto, Yelusalemu li alili moloto, numuna meya naba ya wato wenina yau minabo hufotina o betito <sup>42</sup> fetu libo, Aiyo, eletifo onesa melo nemokafo li you amena mona molo betinobo mona ya heimotina holifefe loti holi minabo neko, dowá ladi ne. Nefa, onesa idafawa li faluku betibo yagunu nomudinagunu ogofuti wagámae.

<sup>43</sup> Ogofuti wagámato, hamena ma anaibo yalo ya hemotina uwotinafo-mota numuna meya naba hilalo hefana koli molomo yoti yalo yoti li hona o betiti hantu muki unagu-unagu lotana ito betinabo ne. <sup>44</sup> Ido numunatina meya muki ya luko-mako oti li hopa o edoti we wena olufotina muki minabo ya hofu beti fulinabo ne. Gotikafo li nomudina wanowe, loto aibo hamenala ya holifefe loti wa edámabo nenako, yagunu hefana ya hefana ma mulalo nebo ma minámanaibo ne, loto libo ne.

### Fele huliyagi numuna nabau Yesukafo wenina idafa hefanalo fulabo ya heni betibo ha

*(Mt 21:12-17; Mk 11:15-19; Yo 2:13-22)*

<sup>45</sup> Ena Yesu fele huliyagi numuna naba hilalau yoto wenina idafa hefanalo fuloti minabo ya apito heni betido feka aito fetu lobibo,

<sup>46</sup> Numunane ya ha lonumu-numu abo numunae, loti lanabo ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 56:7*) ya nebo nefa, hemotina yasi li ugele we numunatina yaidana o minae, loto lobiye.

<sup>47</sup> Ido hamena-hamena ya fele huliyagi numuna nabau api itibibo wifa, sokila hi muwabo we hiyabatina we, ido lo molaibo ha api itibiyabo we, ido wenina hiyabatina we yasi Yesu hofu fulinabo hantu ya moni wita afa, <sup>48</sup> wenina nuba minabo ya auba iti ha libo ya holiyanako, yagunu hofu fulinabo hantu ya li oloto piyámabo ne.

### Yesu hema welalo api lilibiyane? loti loga o edabo ha

*(Mt 21:23-27; Mk 11:27-33)*

**20** <sup>1</sup> Hamena ma Yesu ya fele huliyagi numuna naba hilalau ya wenina api itibito hawa ukuwa dowá lo oloto molaito, sokila hi



muwabo hiyabatina we, ido lo molaibo ha api itibiyabo we, ido wenina hiyabatina we yagi emodoka loti <sup>2</sup>feto lomuwabo, Hemo idafawa fe-fe minanibo ya hema welaloti holito fe-fe ane? Hemakafo lohumito fe-fe ane? loti loga o edato, <sup>3</sup>liwila oto lobibo, Nemo yagi ha ma loga o betinogolowe. Lonumilo. <sup>4</sup>Yoni ya hema welaloti wenina noku i betiye? Okulumau nebo we welaloti nefemo, ido wenina wetinaloti nefe? loto loga o betiye. <sup>5</sup>Loga o betito, eimotina loyolalo-melo oti fetu labo, Lemo ya okulumau nebo welokati ne, loto lanubo ya emokafo ya, Aiyo, hemotina ya neidafaiti holi hikito umámae? loto lolumunogolaiye. <sup>6</sup>Ido weninalokati ne, loto lanubo ya wenina muki yasi holiyabo Yoni ya polofeti ne, loti holiyama nenako, hefanagunu hofu ledo fulinigilae, loti holiyabo yagunu <sup>7</sup>liwila oti lomuwabo, Igalekati ne? Lemo holifefe ladámone, loti lomuwato, <sup>8</sup>Yesukafo libo, Nemo yagi hema welaloti meleka idafa feyobo ya lobiyámanogolowe, loto lobiye.

**Hiyaba we nosámabo nala waini migu onona liyabo ha**  
(Mt 21:33-46; Mk 12:1-12)

<sup>9</sup>Ido Yesu ya wenina muki wase ibo ha apito fetu lobibo, We makafo nala waini hifiyobo mine ya hiyaba o minanune, lanabo meina numunae, loto ononawa adinalo molo itoto mika faiga uto yalo hamena fana ne. <sup>10</sup>Neto, ilawa inaibo hamenalo ya houba-nabala we ma mineuti ilawa malekama muwato lito anaiye, loto mina hiyaba o minabo we minado ilifi molaito, u fedifa, hofoti, idafa ma umámoti, heni edato, aifa liwila oto aiyae. <sup>11</sup>Liwila oto aito, houba-naba we ma ilifi molaito, minadoka wifa, emogi hofoti li nosámibo o edoti idafa ma umámoti heni fulu edato aifa liwila oto aiyae. <sup>12</sup>Liwila oto aito, houba-nabala we mama ilifi molaito, minadoka wifa, ayaidana oti hofu edoti ula li nosámibo o edoti itifuwae. <sup>13</sup>Itifuwato, nala waini mina yawala yakafo fetu lotu libo, Neidafa-neidafa feyanowe? Hipane lune-hane muwobo we ya minado ilifi molanowe. Ilifi moloto unaibo ya hala holinigilae, lotu holito ilifi molaiye. <sup>14</sup>Ilifi molaito, minadoka wifa, wa edoti loyolalo-melo oti fetu labo, Wewa aibo yakafo melafo fulinaibo hamenalo idafa-adafala weuna fi edaibo ya linogolainako, yagunu hofu fuliyokelo. Leimote melafo fulinaibo hamenalo ya weuna fi edaibo idafala muki ya linogolone, lotu <sup>15</sup>ya analo-hinalo liti nala waini migu yauti li fulu feka iti hofu fuliyae. Yagunu hemotina hatina kiyalo. Nala waini mina yawala yakafo neidafa-neidafa o betinaibo ne? <sup>16</sup>Emokafo minado uto ya nala waini mina hiyaba o edabo wewa muki ya hofu beti fulito, migu ononawa ya eito wenina adinalo molanogolaiye, lotu lobiye. Lobito, hawa holiyado fetu labo, Ei, fetu ámanaibo ya dowane, lotu lae.

<sup>17</sup>Fetu lato, Yesukafo wenu wa betito, fetu lotu lobibo,

Hefana ya numuna huwabo wenina wa edo aifa idafaidana itabo nefa, ido aya hefanawa yama moda numuna lagi hola fibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Sng 118:22*) nebo hawa monala ya hemotina igaidana oti lanabo ne? <sup>18</sup>Holilo. We makafo hefanawama yalo lumu fou lanaibo ya aubala leko-mako oto li hopa anaibo ne. Ido hefanawa yakafo we ma meyalo limo inaibo ya wewa ula ya metala-atala anaibo ne, loto lobiyae.

<sup>19</sup>Feto lobito, lo molaibo ha api itibiyabo wegi, ido sokila hi muwabo we hiyabatina wegi ya Yesukafo wase ito hawa libo ya eimotina lo betibo ha hollititi, ayalo analo-hinalo linune, loti hanu ya moni wita afa, wenina hollitina holiyae.

**Hefana takisi Sisa munube? loti Yesu loga o edabo ha**  
(*Mt 22:15-22; Mk 12:13-17*)

<sup>20</sup>Ena hiyaba abo ya wenina maleka ya momona oti idafa ma anaibo wa edanae, loti idipi molae. Idipi molabo weninawa ya monate fefe libo wenina minone, loti sugi idafa feyae. Feyabo ya Yesu ha lanaibo ya holito sigiya lo edanubo mona ma moni wita oto, li oloto pito ilimito uto gamani hiyaba we wenaba analo molanune, loti holiyabo yagunu <sup>21</sup>feto loti loga o edabo, Api lilibiyaniibo we, holiyonibo ya hemo ha onako loto mona fefe liboko api itibi-itibi anibo ne. Ido wenina molo yoilumu o biyámane. Ido Goti hanulalo moninubo mona ya ona fefe loto api lilibi-lilibi o minane, loto holi minone. <sup>22</sup>Yagunu lagetoto holinune. Hiyaba we wenaba Sisa hefana takisi mu-mu onibo mona ya fefe loto nefe? loti loga o edae. <sup>23</sup>Feto loti loga o edato, hepa molo edabo holito feti lobibo, <sup>24</sup>Hefana denaliyasi ya nilibilo. Weunagi lufuwalagi hefanawalo nebo ya hema idafala ne? loto loga o betito, liwila oti feti loti labo, Ya Sisa weunagi lufuwalagi ne, loti lomuwato, <sup>25</sup>feti lobibo, feito Sisa idafala liti ya Sisa liwila oti muilo. Ido Goti idafala liti ya Goti liwila oti muilo, loto lobiyae. <sup>26</sup>Ido emotina yasi Yesu ya wenina nomudinalo ha lanaibo ma liti sigiya lo edanabo ha ma ogofuti oloto piyámae. Ido liwila oto ha lobibo holiti elegiti, ha ladámoti minae.

**Fuliyaguti hofa sinoiyabo yagunu Yesu loga o edabo ha**  
(*Mt 22:23-33; Mk 12:18-27*)

<sup>27</sup>Ena Sadusi we maleka wenina fuliyaguti hofa sinoiyámanabo ne, loti holiyabo wenina ya Yesu nedo loti feti loti loga o edabo, <sup>28</sup>Api lilibiyaniibo we, Mosesekafo mono ha lufuwau feti loto libo, We ma olufola hedámoto fuliyagetoma, olonafo hofawa neto unalafu wena-hiyona ya lito yalafodo olufo li oloto pi edanaiye, loto libo ne. <sup>29</sup>Yagunu we ma hipala seweni (7) minagu yauti homu we yakafo wena lifa, olufola hedámoto ya fuliye. <sup>30</sup>Ido fulibo we unalafu makafo wenawa lifa, ayaidana oto fuliye. <sup>31</sup>Fulito, aliga unalafu naba tili (3) yakafo lifa, fuliye. Feti hipawa seweni (7) yama ayaidana oti liti olufola ma hedámoti fuliyae. <sup>32</sup>Fuliyato, ido aliga wenawa yamagi fuliye.

<sup>33</sup>Ena fuliyaguti hofa sinoinabo hamenalo we seweni (7) ya wenawa liyaboma nenako, yagunu aya hamenalo ya hema olonafo minanaibo ne? loti loga o edato, <sup>34</sup>Yesukafo liwila oto feto loto lobibo, Onesa hamena melo minabo wenina ya we wena mofu moloti, we wena adinalo li bi minae.

<sup>35</sup>Feto feyafa, ido aliga hamena naba fedanaido yalo Gotikafo wenina maleka yagunu feto libo, Monatina fefe libo wenina fuliyaguti hofa li sinoi betiyoto nemogi minanae, loto lo betibo wenina ya we wena mofu molámoti, we wena adinalo li biyámanigilae. <sup>36</sup>Aya weninawa ya enisole yaidana oti hofawa minomo yoti ya hofa ogofuti fuliyámanigilae. E'e, ido fuliyaguti li hofa sinoi betibo nenako, Goti olufola minae. <sup>37</sup>Ido Mosese yagi yá hefolalo so libo hala ya lufuwa igu yau Wenaba hala yagunu feto libo,

Nemo ya Abalahamu Gotila minoto, ido Aisaka Gotila minoto, ido Yekopu Gotila ne,  
loto ha mono lufuwau (*Kis 3:6*) nebo ha yakafo wenina fuliyabo ya fuliyaguti hofa sinoinae, loto api lilibiye. <sup>38</sup>Yagunu emo nomunalo weninala muki ya hofawa minomo yowabo nenako, Goti ya fuliyabo wenina Gotitina minámifa, hofawa minabo wenina Gotitina ne, loto lobiye.

<sup>39</sup>Feto loto lobito, lo molaibo ha api itibiyabo we malekamasi liwila oti feto lomuwabo, Wenabao, hemo ha lagetoto dowo liye, loti, <sup>40</sup>holi bito hofa loga-miga o edámae.

#### **Yesukafo Kilisto yagunu loga o betibo ha**

(*Mt 22:41-46; Mk 12:35-37*)

<sup>41</sup>Ena Yesukafo ya feto loto lobibo, Goti ilifi molaibo we Kilisto ya Defiti ouwamela ne, loti lo minabo ya neidafaiti lae? <sup>42</sup>Defiti eimola yakafo Mono Nama lufuwa iyagu yau feto loto libo,

Wenaba yakafo Wenabane ya lomuibo, Ane onaleka amedoto hiyaba oto minageto, <sup>43</sup>ya uwokafo-mota fulo higa feumau betinogolowe, loto libo ne,

loto ha mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya libo ne. <sup>44</sup>Feito Defitikafo ya Wenabane ne, loto linako, igaidana oto emo yufa figuti nebo ne? loto loga o betiye.

#### **Api itibiyabo we monatina yagunu lobibo ha**

(*Mt 23:1-36; Mk 12:38-40; Lu 11:37-54*)

<sup>45</sup>Wenina muki ha libo holi minado Yesu ya ege-ege moniyabo we feto loto lobibo, <sup>46</sup>Hemotina ya lo molaibo ha api itibiyabo we yagunu wati hiyaba oti monilo. Emotina yasi utinalo owo fana-fana holoiti moniti, ido maketilo ya wenina wa ledoti aiyo-weiyo lolumunae, loti holiti, ido mono

numugu yowabo ya wenina nomudinalo folomo welalo yako minanune, loti holiti, ido wetina-idafa nanune, loti abo hamena ya folomo welalo homu yaloko minanune, loti holi minae. <sup>47</sup>Ido wena-hiyona numunatina idafa-adafatina aifa liti, ido wenina wa ledanae, loti ha fana-fana Goti lomu-lomu o minae. Aya weninawa ya lifima ha naba-naba liwila oto binogolaiye, loto lobiye.

**Wena-hiyona makafo Goti idafa ma muibo ha**

*(Mk 12:41-44)*

**21** <sup>1</sup>Yesu ya wa faka loto idafa-adafa wa nabo wenina yasi hefana ya fele huliyaigi numuna nabau hefana-huwamena yau fulo minabo ya wa betiye. <sup>2</sup>Wa betito ido wena-hiyona ma idafala minámibo ya loto hefana luta hefola loitiko ya wani (1) toya yaidana oto fulaibo yagi wa edaiye. <sup>3</sup>Wa edoto fetoto loto libo, Ha ona lobiyowe. Wena-hiyonawa idafala minámibo hefanala fulaibo yakafo wenina malekama hefanatina fulaboma ya li fulo betiye. <sup>4</sup>Aya wenina ya idafa-adafa wa nabo yauti fulato, idafatina muki aifa nefa, ido emo idafala minámigu yauti ya idafa hefola efoma mino edaido muki moda fulo hulito ya ma minámiye, loto lobiye.

**Yesukafo fele huliyaigi numuna naba u hopa unaibo ha libo**

*(Mt 24:1-2; Mk 13:1-2)*

<sup>5</sup>Ena ege-ege moniyabo we malekamasi weninasi hefana lali-idafa molabogi, ido Goti lutina-hatina muti muwabo idafagi yakafo fele huliyaigi numuna naba ekeni li edabo ya wati lomo uwafa, ido Yesukafo lobibo, <sup>6</sup>Idafawa me ya wabo ya hamena aliga oloto pinaibo hamenalo hefana makafo hefana ma mulalo nebo ya waitámoti, muki ya holi-makoli anigilae, loto lobiye.

**Hena naba oloto pinaibo ha**

*(Mt 24:3-14; Mk 13:3-13)*

<sup>7</sup>Ido emotina yasi fetoto lomu wabo, Api lilibiyanibo we, idafawa ya nenafeko fedanaie? Ido nena mebe-maba oloto piyageto idafawa ya moda alili molaiye? loto holinune, loti loga o edato, <sup>8</sup>liwila oto fetoto lobibo, Hemotina hote itanae, loti wati hiyaba oti monilo. Wenina abi loti ya loti huline liti fetoto lanabo, Nemo ya wewa ya minowe, loti ido, Hamena naba ya moda alili aiye, loti lanigilae. Hemotina ya weninawa ya egetina molámilo. <sup>9</sup>Ido fina ha ido lowa ha hoolitima, holi biyámaneyo. Idafawa ya homu oloto pinogolaifa, mika okuluma hulanaibo hamena ya ayalo fedámanaibo ne, loto lobiye.

<sup>10</sup>Ido ha ma onu ito lobibo, Ido wenina mikau-mikau fina lowa fimo uwato, ido mikalo hiyaba we ma weninalagi ido hiyaba we ma weninalagi

lowa fina fimo unabo ne. <sup>11</sup>Ido mika mima naba-naba anaiye. Ido inagunu naba fedanaiye. Ido eba maleka idafa hilinabo idafa nosámibo-asámibo oloto pinaiye. Ido idafa mona-mona holi naba-naba binaibogi, ido okulumaloti mebe-maba naba-naba yagi ya oloto pinogolaiye.

<sup>12</sup>Idafawa muki ya oloto piyámageto hemotina adinalo-hidinalo liti li nosámibo o betiti, idipiti mono numuna hiyaba wegi ido nala numuna hiyaba wegi adinalo molanabo ne. Ido mikalo wehudigi wenina hiyabatina we wenabagi nomudinalo ya sinoi betinigilae. Hemotina nemo huline li minabo yagunu fetu fe betinigilae. <sup>13</sup>Fetu fe betinabo hamenalo ya hemotina hala ukuwa dowa ya lo oloto molanigilae. <sup>14</sup>Hemotina lo oloto molato, sigiya lo betinado nena ha liwila oto lobinubo ne, loto hate loiti-loiti kiyámanune, loti auba iti holilo. <sup>15</sup>Neimone yakafo wetinalo ha moloto ido manadinau molanobo ha ya uwotinafo-mota yasi hatina iti lumuti li fulo betinune, loti lanabo ya ogofuwámanigilae.

<sup>16</sup>Hemotina ya otinafo, metinafo, yatinafo unatinafo-mota ido minabo yufa weninatina, ido yotinawe-mota yasi uwotinafo-mota adinalo molato, minagu yauti maleka ya hofu beti fulinigilae. <sup>17</sup>Ido hemotina ya weninane minanako, wenina muki lutina-hatinau holi nosámibo-asámibo binigilae. <sup>18</sup>Fetu feyanigilafa, manadina opala mako ma ya u hopa ámanogolaiye. <sup>19</sup>E'e, hemotina mino auba iti minanabo ya hofawa minomo yonabo mona oloto pi betinogolaiye, loto lobiye.

### **Yelusalemu u hopa unaibo ha**

*(Mt 24:15-21; Mk 13:14-19)*

<sup>20</sup>Ido ha ma onu ito lobibo, Ena himiwe nuba naba yasi loti Yelusalemu li hona anabo wa betinado ya moda u hopa unaibo hamenala alili aiye, loti ya holinigilae. <sup>21</sup>Aya hamenalo Yudia mikalo minanabo wenina ya obulaleka holi wilalo. Ido numuna meya nabau minanabo wenina ya ebawa fuloti wilalo. Ido migu minanabo wenina ya numuna meya nabau yowámilo. <sup>22</sup>Aya hamenawalo ya lifima ha liwila oto binaibo hala lufuwa iyabo muki yama u ayalo inaiye. <sup>23</sup>Ido aya hamenalo aiyo, wenipa olufo houmatinau nebogi, ido wenipa olufotina amina no minanabogi ya hena naba-naba holinigilae. Ido wenina muki mikawa melo minanabo ya hena naba holiyato, Gotikafo weninawa lifima ha liwila oto binaiyae. <sup>24</sup>Ido uwotinafo-mota yasi hofu-hofu beti abo mi yakafo hofu beti, ido nala i betiti, idipiti mikau-mikau unigilae. Ido eito feka wenina yasi Yelusalemu mikalo hidina lala imo moniyato, hamenatina hulageto hofa lala iyámanigilae, loto lobiye.

### **We Hula liwila oto anaibo ha**

*(Mt 24:29-31; Mk 13:24-27)*

<sup>25</sup>Ido ha ma onu ito lobibo, Ena fo, igana, ofiya yalo mebe-maba oloto pinogolaiye. Ido mikalo wenina mikau-mikau minabo yasi ho nokafo sato

moloto naba-naba aibo nola naba lanaibo ya holiti hatina ligi-ligi kiti holi naba binogolaiye. <sup>26</sup>Ido okulumalo idafa nebo ya momoga anaibo nenako, wemoli mikalo idafa ma oloto pinaibo wanune, loti hiyaba o minanabo ya holi naba-naba biyageto, fuliyabo yaidana oti minanigilae. <sup>27</sup>Aya hamenalo We Hula nemo ya okulumalo limuku lo fedoto aubane nabagi, ido lamena nabagi oto wa nedanigilae. <sup>28</sup>Aya idafawa apito oloto pinaibo, meina fito wina betiyobo hamena moda selo molo nenako, yagunu sinoiti wa faka lalo, loto lobiye.

**Yá sigolo wase ibo ha**  
(*Mt 24:32-35; Mk 13:28-31*)

<sup>29</sup>Yesukafo wase ibo ha feto loto lobibo, Hemotina ya yá sigologi ido yá malekama muki wati monatina holilo. <sup>30</sup>Yá aila hofawa inaibo, heimotina ya wati, ayalo fo lanaibo hamena selo molaiye, loti ya holi-holi ae. <sup>31</sup>Feito idafawa lobiyobo yagi oloto pito, hemotina wa edo minanabo, Goti we hudite weninala hiyaba o ledaibo hamenala selo molaiye, loti holinigilae.

<sup>32</sup>Ha ona lobiyowe. Hamena onesa me ya minabo wenina maleka fuliyámato ya idafawa muki lobiyobo ya oloto pinaibo ne. <sup>33</sup>Holilo. Mika okuluma ya hulanogolaifa, nemo hane ya minowa-minowa omo yoto huladámánaibo ne, loto lobiye.

**Yesukafo ege molabo weninala wati hiyaba oti monilo, loto libo ha**

<sup>34</sup>Hemotina ya wati hiyaba oti monilo. No-ano wetina-idafa naba nato, nomudina monito hatina-manadina u hopa unaibo mona, ido utina etuwa idafa yagunu hatina abi kiti, lutina-hatinau hena naba-naba holitanae, loti hamena naba yakafo helefu hu liyabomaidana oto haita oloto pi ledotanaie, loti wati hiyaba oti monilo. <sup>35</sup>Feito aya hamenawa ya wenina muki mikau-mikau minanado yalo ya oloto pinogolaiye. <sup>36</sup>Yagunu idafawa oloto pinaibo li yoima o ledotanaie, loto ido We Hula nomunalo ogofuto sinoi minanogolone, loto ade li faka lo, loti hamena-hamena wati hiyaba oti moniti Goti lomumo yoilo, loto lobiye.

<sup>37</sup>Ido hamena-hamena Yesu ya fele huliyagi numuna nabau ya api itibi-itibi o neto, lunaga molaito, numuna meya fulitoto Olifi obulalo yoto yalo ya lubuka mino-mino aiye. <sup>38</sup>Feto fe neto ho lito wenina muki ha lanaibo ya holinune, loti fele huliyagi numuna nabau loti nuba ae.

**Yudasikafo Yesu uwolafo-mota adinalo binowe, loto lobibo ha**  
(*Mt 26:1-5, 14-16; Mk 14:1-2, 10-11; Yo 11:45-53*)

**22** <sup>1</sup>Ena folima ya beleti lifefe loti pupu libo idafa yisi molámoti aifa hiti no-no abo foliwa huliya Uta o Betibo hamena ya alili molaito, <sup>2</sup>Goti sokila hi muwabo we hiyabatina wegi, ido lo molaibo ha

api itibiyabo we yagi ya wenina holitina holiyanako, yagunu Yesu ya igaidana oto hofu fulinune? loti hanu ma moni wita omo uwae.

<sup>3</sup>Feti minato, Yesu ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu yauti we ma huliya Yudasika huliya ma Isikalayoti nebo ya Satanikafo lulau yoiye. <sup>4</sup>Lulau yoito, Yudasikafo Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we ido fele huliayagi numuna naba himiwe hiyabatina we minado uto Yesu ya adinalo molanaibo ha ya lobito, maina loyolalo-melo o minae. <sup>5</sup>Loyolalo-melo o minoti, lutina-hatina ake naba-naba iti ya hefana humunune, loti lomuwo, <sup>6</sup>O, loto wenina naba minámabo hamenalo Yesu uwolafo-mota adinalo binowe, loto hiyaba o ne.

**Yesugi ege-ege moniyabo wegi wetina-idafa nabo ha**  
(Mt 26:17-25; Mk 14:12-21; Yo 13:21-30)

<sup>7</sup>Ena folima ya beleti lifefe loti pupu libo idafa yisi molámoti aifa hiti no-no abo hamena ya oloto piye. Aya hamenalo ya Uta O Betibo hate molotanaiye, loti sipisipi mofola ya hofoti no-no ae. <sup>8</sup>Yagunu Yesukafo Pitate Yonite fetu loto idipi molaibo, hemotina ya uti Uta O Betibo hobina nanubo hofu hinaiye, loto lobito, <sup>9</sup>liwila oti fetu lomuibo, Numuna igau hofu hinoiye? loti loga o edaito, <sup>10</sup>fetu loto lobibo, Holiliyo. Hemotina numuna meya nabau yonaido ya we ma no fi-fi abo masa mofuto anaibo we ya hatula oti, ege moloti wiliyo. Ido numunalau yonaibo ya ayau yoiliyo. <sup>11</sup>Yoti numuna yawala fetu lomuliyo, Api lilibibo wekafo nege-nege moniyabo wegi Uta O Betibo hobina nanubo eba igau ya ne? loto loga o hedaiye, loti lomuliyo. <sup>12</sup>Fetu lomunaibo ya eba naba ma folomo hunu-anu wiliyabo eba ya itibiyageto yau wete-idafa hofu hiliyo, loto lobiye. <sup>13</sup>Lobito, fulu edo itoti uti, Yesu libo idafawa yaidana li oloto piti, Goti Uta O Betibo wetina-idafa hofu hiyaiye.

**Yesukafo mono hobina bibo ha**  
(Mt 26:26-30; Mk 14:22-26; 1 Ko 11:23-25)

<sup>14</sup>Ena hamenawama lo fedito, Yesugi ido aposolola yagi idafa nanabo folomolo amedoti minae. <sup>15</sup>Amedoti minato, fetu loto lobibo, Miluma holinobo hamenane alili aibo yagunu homu ya Uta O Betibo wete-idafa meya hemotinagi nanune, loto auba ito holiyowe. <sup>16</sup>Ido aya yagunu ha ma lobiyo. Nemo ya Uta O Betibo wete-idafa hofa námoto Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ebalu Uta O Betibo mona ona ya anaido yalo hofa nanowe, loto lobiye.

<sup>17</sup>Lobito ya nomu litoto, dowae, lalowe, loto lomuto ya fetu lobibo, Hemotina liti minagu ya hona molalo. <sup>18</sup>Ha ma lobiyo. Nemo ya no waini hofa námoto Goti wehudi weninala hiyaba o ledanaibo hamena oloto pinaibo yalo hofa nanowe, loto lobiye. <sup>19</sup>Fetu lobito beleti lito, dowae, lalowe, lomuto ya lekoto bito fetu loto lobibo, Me ya ya nemo une

nebo ya hemotinagunu mu minowe. Monawa feti molanabo hamenalo ya hatina ki numuti feti molomo yoilo, loto lobiye. <sup>20</sup>Ido aliga no hulotiti ya nomuma yagi ayaidana oto lito feto lobibo, Nomu meu ya nemo lunune ya Gotigi li hutifina betibo ha hofawa li auba i edaibo lunune ya hemotinagunu lekinobo ne. <sup>21</sup>Feito nefa, nemo uwonefo-mota adinalo molanaibo we ya nemote folomolo melo ya maina wete-idafa no minoiye. <sup>22</sup>We Hula nemo ya Gotikafo, Feto feyanane, loto libo welalo ya molanogolofa, ido uwonefo adinalo molanaibo we ya aiyu, lifima ha naba-naba liwila oto linaibo ne, loto lobiye. <sup>23</sup>Feto loto lobito, eimotina minagu yau, Hemakafo ya feto feyanaiye? loti loga-loga ae.

### **Hemakafo u homu uto naba ne, loti moliya fiyabo ha**

<sup>24</sup>Ena ege-ege moniyabo we yasi moliya fi filiga-filiga oti ya labo, Leimo yauti hema huliya u homu uto ne? lato, <sup>25</sup>Yesukafo ya feto loto lobibo, Eito feka wenina mikalo hiyabatina we wehudi yasi wenina auba iti hiyaba o betiyato, ido hiyabatina we ma hulitina ya wenina hounatinafo-motae, loti molae. <sup>26</sup>Feti molabo mona yaidana oti hemotina molámilo. E'e, hemotina minagu yauti huliya nebo we ya hemotina unatinafo aliga we yaidana oto minanaiye. Ido hiyabatina we ya houba-naba we yaidana oto minanaiye. <sup>27</sup>Holilo. We loiti yauti hema ya huliya nebo we ne? We ma amedoto minoto wela-idafa no nebo wefemo, ido houba-nabala we wela-idafa hofu hi munaibo we ne? Wela-idafa no nebo we ya huliya nebo we ne, loti holi minae. Feito nefa, ido nemo ya hemotina minagu minobo ya houba-nabatina we yaidana oto minowe.

<sup>28</sup>Ido idafa-adafa muki hepa molo numunowe, loto fedibo hamenalo ya hemotina yasi fulu nedoiti aguwámoti nemogi maina mino-mino aboma wenina ya minae. <sup>29</sup>Ido Menefokafo hiyaba we wehudi onona numibo yaidana oto nemo ya hiyaba we wehudi onona ya hemotina biyowe. <sup>30</sup>Nemo hiyaba we wehudi onona linodo yalo hemotina nemogi maina idafa noti, ekeni folomolo amedoti minoti, Isilaeli wenina afu monalo-monalo tuwelu (12) ya hona molo betiti weninawa hiyaba o betinae, loto ononawa biyowe, loto lobiyowe, loto liye.

### **Yesukafo Pita ya huline li faluku anane, loto libo ha**

*(Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Yo 13:36-38)*

<sup>31</sup>Yesukafo libo, Saimoniyo, Saimoniyo, Satanikafo suwa witi ilawa lilika iyabo yaidana oto hemotina ya lilika inofao, loto Goti lomuifa, <sup>32</sup>ido nemo yakafo holi hikitanibo ya hulotanaiye, loto hemogunu holito Goti lomuwo. Ido hemo elepa ito liwila oto ananido ya hounakafo-mota li aubafofo lo betiyo, loto lomuiye.

<sup>33</sup>Feto loto lomuito, liwila oto lomuibo, Wenabao, hemo nala fi hedanafe, ido hofu fulinafe, unanido ya maina unogolowe, loto



<sup>34</sup>Yesukafo libo, Pitao, lohomowe. Okolofokafo eletifo luwaila nola ladámageto hemo hamena loitigi-makogi ya wewa wa edámowe, loto huline li faluku nedanogolane, loto lomuiye.

<sup>35</sup>Ena Yesu ya loga o betibo, Homu idipi moloto hefana otina, ido owo, ido hidinalo holoiyabo idafa ya liyámoti moniyabo yama idafa ma mino betiyámibo nefe? loto loga o edaito, liwila oti lomuwapo, Lemo ya idafa ma moni wita ámone, loti lomuwapo. <sup>36</sup>Lomuwapo, emo feto lobibo, Feito ya nefa, onesa ya hefana owo wa nanabo ya liti, ido owo yagi liti, ido fina finabo mi wa námotima, utinalo owo ya hefanalo fuloti meina linabo yakafo fina finabo mi ya meina fiyalo. <sup>37</sup>Lufuwa igu feto libo,

Emo ya holiti holiyámoti abo wenina yaidana oto ne, loti wa edabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 53:12*) nebo ha yama nemodoka hulawa anogolaiye. Ona, nemogunu lufuwa iyabo muki ya moda hulawa o hulanogolaiye, loto lobiye. <sup>38</sup>Feto lobito, ege-ege moniyabo we feto loti lomuwapo, Wenabao, lemo ya fina finubo mi loiti ya li minone. Wao, lomuwapo, liwila oto lobibo, Moda ya ogofuiye, loto lobiye.

**Yesukafo Getesemani hinibau uto Goti lomuibo ha**  
(*Mt 26:36-46; Mk 14:32-42*)

<sup>39</sup>Ena Yesu ya hamena-hamena o-o aibo ya loto Olifi obulalo ya yoito, ege-ege moniyabo we ege uwae. <sup>40</sup>Ege uwato, ido ebawalo yama lo fedoto ege-ege moniyabo we feto lobibo, Hemotina ya mona nosámibo yakafo hepa molo ledageto ya lumu fou lotanune, loti Goti ya lomutiko minalo, loto lobiye. <sup>41</sup>Lobito fulo betitoto emotinalokati monimo hefola ma uto, hina obula fito ya Goti feto loto lomuibo, <sup>42</sup>Menefo, miluma holiyobo kapu me ya ya li fulo nedo, loto holiyobo nefa, heimoka holinanido ya molo nedo, loto lomuiye.

[<sup>43</sup>Feto lito, okulumau yati enisole makafo oloto pi edoto auba muiye.

<sup>44</sup>Ido Yesu ya lula-halau hena naba-naba holito, Goti ya auba ito lomumo yoibo hola-welalo ya hosa fibo ya lunu yaidana oto mikalo ya lumiye.]

<sup>45</sup>Feito lomu itoto ya sinoito, liwila oto ege-ege moniyabo we minado uto wa betibo ya lutina-hatinau hena naba aibo yagunu awisa loti uwo uno minae. <sup>46</sup>Uwo uno minabo ya feto loto lobibo, Hemotina neidafaito uwo uno minae? Mona nosámibo hepa molo ledanaido ya lumu fou lotanune, loti Goti lomu-lomu o minalo, loto lobiye.

**Yudasikafo Yesu uwolafo-mota adinalo molaibo ha**  
(*Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Yo 18:3-11*)

<sup>47</sup>Yesu hawa ya feto lo neto, wenina naba mau minabo emodoka lo fedato, ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yauti wema huliya Yudasi yakafo li homu moloto idipito Yesu nedo loto, mudo edanowe, loto

selo aifa, <sup>48</sup>Yesu ya loga o edaibo, Yudasiyo, We Hula nemo ya mudo nedananibo yakafo li uwonefo-mota adinalo molabe? loto lomuiye.

<sup>49</sup>Ido Yesu ege molabo we ya idafa fedanogolaibo ya holiti feto loti lomuwabo, Wenabao, lemo ya fina fi-fi onibo mite yakafo hofu betinube? loti loga o edoti, <sup>50</sup>emotinalokati makafo sokila hi mu-mu abo we wenabatina houba-nabala we aibo migunu hala onaleka ya fuko fulitaifa, <sup>51</sup>Yesu ya idafawa wa edoto feto libo, Mona ya fulitalo, loto wewa hala ya lito li faka lo edaiye.

<sup>52</sup>Ena Yesukafo Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we, ido fele huliyagi numuna naba hiyaba abo himiwe hiyabatina we, ido we kilofu hulitinagi we ya, analo-hinalo linune, loti lo fedabo ya feto loto lobibo, Hemotina holiyabo nemo ya ugele wenaba ne, loti holiti migi, ido mainafagi liti minodo afe? <sup>53</sup>Hamena-hamena ya fele huliyagi numuna naba ebalo hemotinagi minobo yama anelo-hinelo liyámaboma ne. Anelo-hinelo liyámabo nefa, onesa me ya hamenatina neto ido midipu ibo hiyaba we hamenala ya ne, loto lobiye.

#### **Pitakafo Yesu huliya li faluku aibo ha**

*(Mt 26:57-58, 69-75; Mk 14:53-54, 66-72; Yo 18:12-18, 25-27)*

<sup>54</sup>Ena emotinasi Yesu analo-hinalo liti, ilimiti uti sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba numunalau yowae. Yowato, Pita ya faigato moloto egetina monimo wiye. <sup>55</sup>Egetina uto numunawa hilalau ya yoti, so hiti labi oti minado ya Pita ya u ayau keloto minagu ne. <sup>56</sup>Neto, houba-naba olu makafo loto so lamena aido yalo amedoto nebo ya wa edoto, wenu wa edofefe loto feto libo, Wewa me ya emogi maina minanima ne, loto lifa, <sup>57</sup>ido Pita libo, Oluwo, nemo emo wa edámoboma ne, loto li faluku oto lomuiye. <sup>58</sup>Lomuito, ido aliga hefolama ya we makafo wa edoto feto loto lomuibo, Hemo yagi hounalafo-mota minagu yauti ya minane, loto lito, liwila oto lomuibo, We meyala, nemo ya feito minámowe, loto lomuiye. <sup>59</sup>Feto lomuito, ido aliga wani (1) auwa yaidana oto minoto, we ma loto lo gedoto libo, Ya ona lowe. Wewa me ya Galili we nenako, Yesugi nebo ya ne, loto lifa, <sup>60</sup>Pita liwila oto lomuibo, We meyala, ha lanibo ya holifefe loto holiyámowe, loto lo nedo ayalo okolofo kokololo liye. <sup>61</sup>Kokololo lito, Wenabakafo liwewe oto Pita wenu wa edofefe loto wa edaito, ha homu feto loto lomuibo, Okolofokafo eletifo luwaila nola ladámageto hemo hamena loitigi-makogi huline li faluku nedanogolane, loto lomuibo ha ya holito, <sup>62</sup>feka uto hufo naba-naba aiye.

#### **Yesu hiya o edoti hofu edabo ha**

*(Mt 26:67-68; Mk 14:65)*

<sup>63</sup>Ena Yesu hiyaba o edoti minabo we yasi hamana hiti ya hofu edo minoti, <sup>64</sup>lafo-lafogunu nomunalalo itoti lomuwabo, Polofeti ha lolomo.

Hofaibo we ya hema ne? loti loga o edoti, <sup>65</sup>ido ha nosámibo-asámibo ha muki ya lomuwa.

**Kanisole nomudinalo Yesu li halo sinoi edabo ha**

*(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Yo 18:19-24)*

<sup>66</sup>Ena ho lito leda Yuda wenina we kilofo hultinagi wegi, ido Goti sokila hi muwabo we hiyabatina wegi, ido lo molaibo ha api itibiyabo wegi ya kanisole nuba oti minado Yesu ya ilimiti uti nomudinalo li sinoi edae. <sup>67</sup>Li sinoi edato, fetoto loti loga o edabo, Hemo ya ilifi molaibo we Kilisto minagetoma, lolomo, loti lomuwa, liwila oto fetoto lobibo, Nemo ya hemotina lobiyotoma, holi hikito nomámanigilae. <sup>68</sup>Ido loga o betinobo ya liwila oti lonomámanigilae. <sup>69</sup>Feito nefa, onesa hamena melekati We Hula nemo ya Goti aubafofo libo we ana onaleka amedoto minanogolowe, loto lobiye.

<sup>70</sup>Fetoto loto lobito, emotinasi loga o edabo, Yagunu ya hemo Goti Hipala minabe? loti lato, liwila oto lobibo, Heimotina, feito minane, loti labo ya ha ona lae, loto lobiye. <sup>71</sup>Fetoto lobibo hawa ya holito fetoto labo, Leimote ya neidafaito ha magi ya holinubo ne? Eimola welaloti ya moda holiyone, loti ya lae.

**Pailati nomunalo Yesu li halo sinoi edabo ha**

*(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Yo 18:28-38)*

**23** <sup>1</sup>Ena mau minabo wenina muki ya sinoiti, Pailati nedo ilimiti <sup>2</sup>uti, sigiya fetoto labo, Aya we yamo lemo Yuda wenina muki li hopa o ledoto nebo we ya li oloto piyone. Emokafo fetoto libo, Hemotina hefana takisi Lomu hiyaba we wenaba Sisa umámanae, loto lobiye. Ido, Nemo nilifi molaibo we Kilisto ya hiyaba we wehudi ya minowe, loto fetoto lo ne, loti lomuwa. <sup>3</sup>Fetoto lato, Pailatikafo holito fetoto lomuibo, Hemo ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi minabe? loto loga o edaito, Yesukafo liwila oto libo, Ona lane, lito, <sup>4</sup>Pailatikafo Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we ido wenina muki mau minabo ya lobibo, Nemo ya wewa lifimala moni wita oto li oloto piyámowe, loto lobiye. <sup>5</sup>Lobifa, ilalu huti lo gedoto lomuwa, Wewa yakafo api itibibo hala yamo Yudia mikalo minabo wenina muki lutinahatina li hopa o betimo wiye. Li hopa o betibo ya Galili mikalo yaloti apito itibimo aibo loto onesa melo ya fediye, loti lomuwa.

<sup>6</sup>Pailati ya hawa holito fetoto libo, Wewa ya Galili we nefemo? loto loga o betito, <sup>7</sup>ido Heloti hiyaba aibo ebalaloka yati aiye, loti labo ya holito, Heloti ya onesa Yelusalemu nema nenako, emo nedo ilimiti unae, loto idipi molaiye.

**Yesu Heloti nedoka ilimiti uti sigiya lo edabo ha**

<sup>8</sup>Idipi molaito, Heloti nedoka ilimiti lo fedato, Heloti ya hamena fana Yesu hala holi-holi o nebo nenako, wa edanowe, loto holito wa edoito ake naba-naba

ito, Goti aubala nilibinaibo idafa ya li oloto pi nedageto wa edanowe, loto holi ne. <sup>9</sup>Feito holi minoto Yesu loga-miga o edomo wifa, liwila oto ha ladámoto ne. <sup>10</sup>Ha ladámoto neto, Goti sokila hi muwabo we hiyabatina wegi, ido lo molaibo ha api itibiyabo we yasigi yalo sinoi minoti auba iti sigiya lo edo minae. <sup>11</sup>Feto feyato, Helotigi ido himiwelagi yasi noka hedo muti, hamana hiti, hiyaba we ulalo owo ma holoi edoti, Pailati nedoka hofa ilimiti unae, loti idipi molae. <sup>12</sup>Ido Pailatite Helotite homu ya uwolafo-uwolafo minaibo nefa, ido fo hamena yalo ya yowo molaiye.

**Pailatikafo Yesu yá yofolo hofa edalo, loto libo ha**  
(*Mt 27:15-26; Mk 15:6-15; Yo 18:39–19:16*)

<sup>13</sup>Ena Pailatikafo sokila hi muwabo we hiyabatina wetina, ido wenina hiyabatina we nabagi, ido aifa wenina muki yagi li nuba o betito, <sup>14</sup>feto loto lobibo, Hemotina wewa Lomu gamanigi fina lowa finune, loto wenina lutina-hatina fali witunu ibo we ne, loti lo edabo ya nemodoka ilimiti ato, nemokafo nomudinalo ya sigiya lo edabo hatina holito, lifimala ya moni wita ofa, ma li oloto piyámowe. <sup>15</sup>Ido Heloti yagi ayaidana oto lifimala ma li oloto piyáminako, yagunu ya lemodoka ilifi molaibo ya moda holi minae. Wewa ya idafa ma hofa fulinubo idafa ma o molámiye. <sup>16</sup>Yagunu ya ikula hofa edoto, nalauti wina edoto fulo edanogolowe, loto lobiye. [<sup>17</sup>Feto lobibo ya aya foliwa ya nalalo we ma nalauti wina edoto fulo edo, loti lomuwabo wewa ya nalauti wina edanaaiye.]

<sup>18</sup>Feto lobibo hawa ya holititi ha notina li maina moloti hai moloti lomuwabo, Wewa ya hofa fuliyo. Balabasi nalauti wina oto adelo molo, loti lomuwa. <sup>19</sup>Feto loti labo Balabasiwa ya numuna meya naba fina-lowa hito, gamani wenina fi hofa betito, we ma hofa fulito, yagunu nala numugu fulo edabo ne. <sup>20</sup>Ido Pailatikafo Yesu wina edanowe, loto holibo ya hofa lobifa, <sup>21</sup>ido ilalu huti hai moloti feti labo, Yá yofolo hofa fuliyo. Yá yofolo hofa fuliyo, loti lo minae. <sup>22</sup>Feto lato, emokafo hofa feti loto lobibo, Neidafaiye? Nena mona nosámibo ya molaibogunuwe? Nemo ya wewa hofa edo fulinabo lifimala ya moni wita ofa, li oloto piyámonako, yagunu ikula hofa edoto ilifi fuloneto unaiye, loto lobiye. <sup>23</sup>Feti lobifa, lo gedoti ilalu huti labo, Yá yofolo hofa fuliyo, loti ha naba loti lo minato, hatina yakafo emo hala li fulo edainako, <sup>24</sup>Pailati ya holibo, Hatina meyalo molanowe, loto <sup>25</sup>hasuwala fi-fi aibo we fina-lowa hito we hofa fulito, nala numugu minaibo we ya adelo molo, loti labo wewa ya nalauti wina edoto, ido Yesu ya hofa fulinae, loti holi minabo yagunu himiwela adinalo molaiye.

**Yesu yá yofolo hofato fulibo ha**  
(*Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Yo 19:17-27*)

<sup>26</sup>Ena Yesu ilimiti uwado we ma huliya Saimoni ya Sailinikati we hanudo Yelusalemu u fedanowe, loto aido ya wa edoti, analo liti yá yofa abulalo mofu edoti, Yesu meyalo ege molanaiye, loti auba iti lomuwa.

<sup>27</sup>Ena we wena muki egetina monimo uwagu yauti wenipa ma hufo nama o edomo uti miluma-aluma holiyae. <sup>28</sup>Feto feyato, Yesu liwewe oto feto lobibo, Aiyo, Yelusalemu wenipao, nemogunu hufo ámilo. Heimotinagi ido olufotinagi yagunu hufo alo. <sup>29</sup>Holiyafe? Hamena ma oloto pinaibo hamena yalo feto loti lanabo, Wenipa heni minabo, ido wenipa olufo hedámabo wenipa, ido wenipa aminatinalo olufo námabo wenipa ya ake inigilae, loti feti lanigilae. <sup>30</sup>Ido

Aya hamenalo feto loti lanabo, Hemotina obula naba ya lemodoka lumuti mi i ledalo. Hemotina obula hefola ya lemo minonido lumuti ute ya ogofu li lulau o ledalo,

loti ha mono lufuwau (*Hos 10:8*) nebo ha ya lanigilae. <sup>31</sup>Ido yá hofawa nebo ya nosámibo idafawa feto feyabo ya yá gedibo hamenalo ya nena idafa nosámibo mulalo-mulalo feyanabo ne? Holiyafe? loto lobiye.

<sup>32</sup>Ena we loiti ma hasuwala fibo we ya emogi hofu beti fulinune, loti idipiti uwae. <sup>33</sup>Idipiti uti eba ma huliya Atatina Auba ne, loti nedo ya lo fedoti, yalo emogi ido hasuwala fibo wegi hofu betiyabo ma filiga onaleka, ido ma ya filiga adawaleka ya yá yofolo hofu betiyae. <sup>34</sup>Hofu betiyato, Yesukafo fetu libo, Menefo, idafa feyabo ya monawa holiyámoti abo yagunu ha lifimatina ya hilili o betiyo, loto lomuiye. Ido himiwe yasi ulalo owo yagunu noka hedoti hona moloti liyae.

<sup>35</sup>Ido wenina sinoiti wa minato, hiyabatina we yagi ha nosámibo-asámibo fetu loti lo edabo, Wenina eito ya li nomudina wa-wa aiboma we ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto, wa molo edaibo we yama minagetoma, eimola li nomuna wanaiye, loti lae.

<sup>36</sup>Ido himiwe ya ayaidana oti emodoka loti hamana hi minoti, nanaiye, loti ekefa aibo no waini muti, <sup>37</sup>fetu lomuwo, Hemo Yuda wenina hiyabatina we wehudi minotoma, heimoka ya li nomuga wa, loti lomuwo. <sup>38</sup>Ido atalalo idafa lufuwa ito molabo ya fetu loto ibo, Wewa me ya ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi ne, loto ibo ne.

<sup>39</sup>Ido hasuwala fibo we ma yá yofolo minaibo yakafo ha nosámibo fetu loto lomuibo, Hemo Goti ilifi molaibo we Kilisto minabe? Olo. Heimokagi ido lemo yagi li nomude wa, loto lomuifa, <sup>40</sup>ido hasuwala fibo we mamakafo hanu muto fetu lomuibo, Hemo ya hena libo yaidana oto liyanibo yagunu Goti holiya holámabe? <sup>41</sup>Lemo mona nosámibo molonibo yagunu lifimate fefe loto nebo ya liwila oto liyoba, ido wewa me ya mona nosámibo ma molámibo ne, loto <sup>42</sup>fetu loto lomuibo, Yesuwo, hiyaba we wehudi ananibo hamenalo ya nemogunu holinabe? loto lito, <sup>43</sup>Yesu ya liwila oto lomuibo, Nemo ha ona lohomowe. Eletifo ya nemote Paladaisika minanoiye, loto lomuiye.

### Yesu fulibo ha

(*Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Yo 19:28-30*)

<sup>44</sup>Ena folilo, tuwelu (12) kiloku yalomati u lunaga tili (3) kiloku ya fo ladámito, mikau-mikau muki ya midipu omo wiye. <sup>45</sup>Midipu omo wito,

ido fele huliyagi numuna naba lulau ya wa edotanae, loti lafo-lafo naba diyabo ya filiga-filiga fekalibo ne.

<sup>46</sup>Ido Yesukafo ha naba loto feto libo, Menefo, agalo weune ya molowe, loto wela-mula hulito fuliye.

<sup>47</sup>Fulito, himiwe hiyabatina wekafo idafa ya wa edoto, Goti ebola loto feto libo, Wewa ya moda monala fefe loto molaibo we ya ne, loto liye.

<sup>48</sup>Ido wenina muki idafa wanune, loti lo fedoti mau minabo yasi idafawa wati holiti, lutina-hatinau hena holiti, ikitinalo hofoti liwila oti monimo uwae.

<sup>49</sup>Feto feyafa, yolawe-motagi ido Galili mikaloti ege molabo wenipagi ya faiga sinoi minoti idafawa wati holiti minae.

### Yesu molo edabo ha

*(Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Yo 19:38-42)*

<sup>50</sup>Ena we ma nebo huliya Yosefe ya Yuda kanisole we nebo, we dowā monala fefe libo ne. <sup>51</sup>Ido hounalafo-mota Yesu hofu fulinune, loti labo hamenalo ya emo feto feyanune, loto ladāmiye. E'e, aya wewa ya oloto pibo numuna meya ya Yuda wenina numunatina huliya Alimatea wewa ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hamena ya hiyaba omo yoiye. <sup>52</sup>Aya wewa yakafo Pailati nedo uto, Yesu hono ula ya numunabe? loto loga o edaito, <sup>53</sup>O, lito uto hono ula ya yā yofoloti lito, lafo-lafogunu wase ito, lito uto hefana lulau hono molanune, loti lifefe loti hono yau molāmagu yau Yesu hono ula ya molo edaiye. <sup>54</sup>Molo edaito, aya hamena huliya Lifefe Lanabo Hamenae, loto neto Sabati foliwa alili aibo oloto pinogolaiye.

<sup>55</sup>Ido wenipa Yesugi Galili mikaloti maina abo ya Yosefe ege uti, hefana lula wati, ido hono ula hefana lulau molaibo monala ya wa huloti, <sup>56</sup>numudoka liwila oti uti, yā nowala ladanuwa aibo wili edanabo idafa li nuba iyafa, lo molaibo ha meyalo moloti Sabati foliwalo onona liyāmae.

### Yesu fuliguti sinoibo ha

*(Mt 28:1-10; Mk 16:1-8; Yo 20:1-10)*

**24** <sup>1</sup>Ena Sabati foliwa hulito salele homu hamenalo ho lanogolaido wenipawa idafa ladanuwa aibo idafa li nuba abo idafa yama hefana lula libo ebalo liti uwae. <sup>2</sup>U fedoti wabo hefana naba hale wela lotana itabo yama ya hululu wito hale wela godō ne. <sup>3</sup>Godō neto, lulau yoti Wenaba Yesu hono ula moni wita afa, li oloto piyāmae. <sup>4</sup>Li oloto piyāmoti yagunu hatina loiti-loiti ki minato, haita we loiti ma utinalo owo ho sili ge-ge fulaiboidana lamena aido ya oloto piti sinoi minaiye. <sup>5</sup>Sinoi minaibo ya wa betiti holi bito, huba i muti mikalo wa minato, wewa yasi fetō loti lobibo, Hemotina sinoiti nomuna hofawa nebo we ya fuliyabo wenina minagu yau moni wita aiye? <sup>6</sup>Emo ya fuliguti hofa sinoitaibo

ne. Meu ya minámiye. E'e, emo yakafo hemotinagi Galili mikalo nebo hamenalo lobibo ha holilo. <sup>7</sup>Feto loto lobibo, We Hula nemo ya lifimatina nebo we adinalo molato, yá yofolo hofu nedo fuliyato, fo hamena loitigi-makogi (3) uwageto ya hofa sinoinogolowe, loto lobiboma ne, loti laiye.

<sup>8</sup>Feto laito, wenipa Yesu lobibo hala ya hatina ki minae. <sup>9</sup>Ena hefana lula yaloti liwila oti numudoka uti, ege-ege moniyabo we leweni (11) yagi, ido malekama weninagi idafawa muki yagunu lobiyae. <sup>10</sup>Feti aposolo lobiyabo wenipa ya hulitina feito nebo, Malia Madala numudoti aibo, ido ma Yowana, ido ma Yemusi olafo Malia, ido malekama maleka yagi maina minae. <sup>11</sup>Feto loti hawa lobiyafa, ido hatina holiyabo ya aifa ha lae, loti holiti holi hiki ladámae. <sup>12</sup>Holi hiki ladámato, Pita ya sinoito, hefana lula libo ebalo oluloto lo fedoto, huba ito waibo lafo-lafo yako neto wato, neidafa-neidafa aiye? loto numudoka liwila oto hala kimo wiye.

**Ege molaibo we Emeusi numudo wibo ha**  
(Mk 16:12-13)

<sup>13</sup>Ena aya fo hamenalo ege molabo we minagu yati loiti ma Emeusi numudo unoiye, loti uwaiye. Numunawa yaloti Yelusalemu ya leweni (11) kilomita yaidana oto ne. <sup>14</sup>Ena wewa loitima ya hanudo monimo uti, idafa muki oloto pibo yagunu loyolalo-melo omo uwaiye. <sup>15</sup>Feti loyolalo-melo omo uwaito, Yesu eimola ya loto emotinado kelaito, maina uwafa, <sup>16</sup>makafo li nomudina likaibo yaidana oti edaito wa edofefe loti wa edámaiye.

<sup>17</sup>Wa edofefe loti wa edámaito, emokafo fetu lobibo, Hemotina hanudo monimo aido ya nena idafagunu loyolalo-melo omo aiye? loto loga o betito, loitiwama momoga oti aguwámoti, aifa sinoi minoti, hotinawetina hena aiye. <sup>18</sup>Ena ma ya huliya Kiliyopasi yakafo loga o edaibo, Wenina muki Yelusalemu loti minabo ya holi hulinako, hemoko idafawa oloto pibo idafa ya holámabe? lito <sup>19</sup>loga o betibo, Nena idafa yae? lito liwila oti lomuibo, Yesu Nasaletekati aibo we hala yae. Emo ya polofeti minoto ido Goti nomunalogi ido wenina muki nomudinalogi ya idafa o-o aibogi ido ha lo-lo aibogi ya auba ibo ne. <sup>20</sup>Feito auba ibo nefa, sokila hi muwabo we wenabatinagi ido lemo hiyabate wegí yasi analo-hinalo liti hofu fuli edanae, loti uwolafo-mota adinalo molato yá yofolo hofu fuli edae. <sup>21</sup>Fetu feyafa, leimote eimola ya lemo Isilaeli wenina ya meina fito wina ledanaíye, loto homu holiyone.

Ido idafawa oloto pibo fo hamena loitigi-makogi (3) yaidana moda utaibo ne. <sup>22</sup>Ido minonigu yauti wenipa masi li elegi ledae. Emotina ya leda luwaila hefana lulau uti <sup>23</sup>wabo ya hono ula ya moda li oloto piyámoti, liwila oti lemodoka loti fetu labo, Lemo yasi wamo yaidana oto wa onibo enisole loiti oloto pi lumuti, Yesu ya hofawa ne, loti laiye, loti

lolomae. <sup>24</sup>Ena hawa holito, lemodokati hounatefo-mota malekaloka ya hefana lula yau uti, wenipate lolomabo yamaidana oti ya ayalo wa edafa, ido eimola ya wa edámae, loti lobiye.

<sup>25</sup>Lobito, emokafo feto loto lobibo, Hemotina ya ha manadinau minámibo wenina, lutina-hatina gedibo yagunu polofeti ha labo muki ya holi hiki ladámo minae. <sup>26</sup>Holifefe loti holiyámaife? Goti ilifi molaibo we Kilisto ya homu idafawa hena naba-naba holitoto lamenalau ya yonaibo ne, loti holiyámaife? Olo, loto lobiye. <sup>27</sup>Feto lobibo ya Mosesekafo ha lufuwa ibo ha yagi, ido polofeti muki lufuwa iyabo ha yagi yaloti apito mono lufuwau yau muki idafa eimola yagunu labo ya li oloto pi betimo wiye.

<sup>28</sup>Ena uti Emeusi numuna meya li alili ato, Yesu ya eba malo monimo unowe, loto wifa, <sup>29</sup>E'e, loti auba iti feto laibo, Fo lumibo ya midipu anaibo nenako, hemo lemogi minanune, loti laito, emogi minanowe, loto holi bito, numugu maina yowae. <sup>30</sup>Numugu yoti, wetina-idafa nanabo folomolo amedoti minato ya beleti lito lekoto, dowae, lalowe, lomuto apito biye. <sup>31</sup>Apito bito, nomudina li falato betito wa edofefe laibo hamenalo ayalo wa edámaiye. <sup>32</sup>Wa edámoti eimotina feto loti laibo, Hanudo lolumibo ya ha mono lufuwauti monawa ya li oloto pito lolumito, lute-hate yoibo ne, loti laiye.

<sup>33</sup>Feto loti ayalo sinoiti Yelusalemuka liwila oti uwaiye. U fedoti wa betibo ya ege-ege moniyabo we leweni (11) yagi, ido hounatinafo-motagi nuba oti minabo feto loti labo, <sup>34</sup>Ya onae. Wenaba ya fuliguti moda sinoito, Saimoni oloto pi muiye, loti lato, <sup>35</sup>Loitiwa ya ayaidana oti hanudo idafa oloto pi bibo monagi, ido Yesu ya beleti lekaito wa edofefe loti wa edaibo monawa yagi lobiye.

### **Yesukafo ege molabo we oloto pi bibo ha**

*(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Yo 20:19-23)*

<sup>36</sup>Hawa lobi minado ya Yesu eimolakafa minagu yau oloto pito sinoi minoto feto loto lobibo, You amena mona ya hemotinaloka mino betiye, loto lobiye. <sup>37</sup>Lobito, holiyofa oloto piye, loti hatina ki minoti ya utina ololo oto holi naba-naba biye. <sup>38</sup>Holi bito, emokafo feto loto lobibo, Neidafaiti lutina-hatinau hena holiti hatina loiti-loiti ki minae? <sup>39</sup>Me ya ya neimo yama minowe. Hemotina ane-hine walo. Ena loti une liti wa nedofefe lalo. Holofa ya aubalagi ula milalagi minámifa, nemo aubanegi une milanegi minobo ya wa nedalo, loto lobiye. <sup>40</sup>Feto lobito ana hina itibito, <sup>41</sup>hawa holiti elegiti ake iyabo yagunu auba iti holi hikito umámato, feto loto loga o betibo, Hoba ma nefe? Nanogolowe, lito, <sup>42</sup>laefa hiyabo ma ya li muwato, <sup>43</sup>lito nomudinalo naiye.

<sup>44</sup>Ido nototo feto loto lobibo, Holilo. Mosesekafo lo molaibo ha ya lufuwa igu, ido polofeti yasi lufuwa iyagu, ido Mono Nama lufuwa iyagu



yau nemogunu lufuwa iyabo ha muki yama u ayalo inaiye, loto nemo hemotinagi minodoma feto loto lobiyobo ne, loto lobiye. <sup>45</sup>Feto lobito ha mono lufuwa iyabo holifefe loti holinigilae, loto api itibi minoto <sup>46</sup>feto libo, Holilo. Feti lufuwa iyaboma ne: Goti ilifi molaibo we Kilisto ya hena naba holito, fuliyageto fo hamena tili (3) uwageto fulinaiguti hofa sinoinaiye. <sup>47</sup>Sinoiyageto, huliyalo ya wenina lutina-hatina li elepa inabo ya lifimatina hilili o betinaiye, loti lo oloto bimo unae. Ido hala ukuwa lo oloto bimo unabo yasi Yelusalemu yaloti ononawa apiti wenina mikau-mikau minagu ya uti hala ukuwa lo oloto piti lobimo unae. <sup>48</sup>Ido hemotina idafawa hemo ya wenina lobimo wilalo. <sup>49</sup>Ido nemo ya idafa ma Menefokafo binowe, loto lo molo betibo idafawa ya hemotinaloka ya ilifi molanowe, loto lobiyowe. Ido numuna meya naba yau hiyaba oti minomo uwato, yoisauti auba ya lumuto mino betiyageto yaloti ya apiti lobimo unigilae, loto lobiye.

**Metefokafo Yesu okulumau ilimito wibo ha**  
(*Mk 16:19-20; Ap 1:9-12*)

<sup>50</sup>Ena numudoti idipito uto Betani numudo selo fedoto ana faka loto Gotikafo li dowa lo betiyo, loto <sup>51</sup>lo nedo ya fulo betitoto okulumalo yoiye. <sup>52</sup>Yoito, huliya li faka loti, weudina-lutina-hatina muti, ake naba-naba iti, Yelusalemuka ya liwila oti uwae. <sup>53</sup>Liwila oti uti hamena-hamena fele huliyagi numuna nabau minoti, Goti ebola lo-lo o minabo ne. Modae.

# Yoni

## Yesu hala ukuwa dowa Yonikafo lufuwa ibo ha

### Homu Ha

Yoni ya Yesu ege-ege moniyabo we tuwelu (12) minagu minoto, Yesukafo ege-ege monibo wema lula-hala muibo we ya ne. Hamena abi loto Yesugi maina monito nomunagunu Yesu onona libo ya wa edoto, halakafo api itibibo ya holi-holi aibo idafawa ya lufuwa ito feto libo, Hemotina hitoti holiti ya Yesu ya Goti Hipala ilifi molaibo we Kilisto ne, loti holi hikitanæ. Holi hikito muwato, ya emo huliyalo hofawa mino betimo yonigilæ, loto ibo ne. (Yoni 20:31)

Lemo hawa lufuwa ibo ya hitoto, eito we ma lufuwa iye, loto holiyonibo nefa, ido Yonikafo eimola huliya ya li faka ladámanowe, loto holibo yagunu, ege-ege moniyobo we ya lowe, loto lufuwa iyámiye. E'e, Ege-ege monibo we ya liye, loto lufuwa ibo ne. Lufuwa feto ibo monawa ya Matiukafo ayaidana oto lufuwa igu ya molaiye.

---

### Goti Hala ya nomuna hofawa nebo ha

**1** <sup>1</sup>Ha ya hana monau akaimati minomo yoto minoto ya Gotigi mako mino edomo yoibo ne. Ido Hawa ya Goti eimola ya ne. <sup>2</sup>Ido Hawa ya hana monau akaimati Gotigi mako minoto mino edomo yoibo, <sup>3</sup>ya idafa-adafa muki oloto pibo ya emo yakafoko li oloto pibo ne. Feito emo ya minámibo neko, mika, okuluma, idafa-adafa muki ya oloto piyámadi ne. <sup>4</sup>Ido emodoka ya hofawa minomo yoibo mona hula ya ne. Ido aya hofawa minomo yoibo mona hulawa yakafo wenina li lamena o ledaibo ne. <sup>5</sup>Lamenawa yakafo lubu igu ya lamena aito, lubukafo lamena fiyámiye. <sup>6-7</sup>Ena we ma huliya Yoni ya lamenawa yagunu lo oloto molageto, wenina muki yasi lamena yawala holi hikito munæ, loto Gotikafo ilifi molaibo ne. <sup>8</sup>Ilifibo wewa Yoni ya lamena yawala minámíye. E'e, aifa lamena yawala hala ukuwa lo oloto molaibo we ya ne.

<sup>9</sup>Ena lamena yawala wenina mikau-mikau li lamena o ledaibo ya Yoni hamenalalo ya mikalo oloto pito aibo ne.

<sup>10</sup>Mikalo aibo wewa ya eimola aubalagunu mika ya li oloto pifa, mikaleka wenina yasi wafele loti wa edámae. <sup>11</sup>Ido eimola ebalaloka oloto pito aifa, weninala ya emogi houna iyámabo ne. <sup>12</sup>Houna iyámafa, ido wenina ma emogi houna iti huliya holi hikitoti moni minabo wenina ya Goti olufola minanabo hanu ya li oloto pi beti ne. <sup>13</sup>Wenina utinautiko oloto piyabo wenina ya Goti olufola minámae. Ido we wena kelanoie, loti kelaigu yauti oloto piyabo wenina ya Goti olufola minámae. Ido wenina heimotina hatina kiyado yati Goti olufola ya oloto piyámae. E'e, Goti olufola ya Gotidokati oloto piyabo minae.

<sup>14</sup>Ena Hala ya ula etuwagi oloto pito, lemo minonigu ya minoto, aifa li dowá lo ledaibo mona ido mona ona hula yawala nebo we ya leimote lamena monala wa edonibo, ya Metefo Hipala mako lamena monala yaidana oto ne.

<sup>15</sup>Ena emogunu ya Yonikafo lo oloto moloto, lo faka loto fetó libo, Aliga aibo we ya nemo oloto piyámoto minomo yoibo we nenako, nemo li fulo nedoto wenaba ona nebo ne, loto lobitobo we yama me ya ya ne, loto liye.

<sup>16</sup>Ena aifa li dowá lo ledaibo yawala yakafo lemo wenina muki ya emodokati aifa li dowá lo ledomo wiye. <sup>17</sup>Goti lo molaibo ha ya Mosese anau moloto lumima nefa, Yesu Kilistodokati aifa li dowá lo ledoto mona ona hula ya lilibiye. <sup>18</sup>Ena Goti ya we makafo wa edaibo we ma minámiye. E'e, Hipala Goti mako Melafo hamanau nebo wekafo ya monala li oloto pi lumibo ne.

**Noku i beti-beti aibo we Yoni yakafo lo oloto molaibo ha**  
(*Mt 3:1-12; Mk 1:2-8; Lu 3:1-17*)

<sup>19-20</sup>Ena Yelusalemu numudoti Goti sokila hi mu-mu abo we ido fele huliyaigi numuna naba houba-naba we ya Yuda wenina yasi idipi molato Yoni nedo uti ya lomuwbó, Hemo ya we hema minane? loti loga o edato ya monala li faluku ámoto, lo oloto moloto fetó loto lobibo, Nemo ya Goti ilifi molaibo we Kilisto yama minámowe, lobiye. <sup>21</sup>Lobito, ya emotina yasi hofa loga o edabo, Ena hemo ya hema minane? Elaiya minabe? lato liwila oto lobibo, E'e, nemo Elaiya minámowe, lito emotina yasi labo, Hemo polofeti hiyabala onibo we yama minabe? lato ya emo, E'e, loto liye. <sup>22</sup>Feto libo yagunu emotina yasi fetó loti lomuwbó, Ena hemo ya hema minane? Hemo anibo yagunu lilifi molato one. Hemo heimoka ya yaidana we minowe, loto lolomageto uto lobinune, lomuwaé. <sup>23</sup>Lomuwato, fetó lobibo, Polofeti Aisaiya fetó libo,

Hafali mikau yalo we ya welauti ha auba ito fetó loto lo oloto  
molanaibo, Wenaba hanula ya lifefe lalo, loto lo minanaiye,

loto ha mono lufuwau (*Ais 40:3*) nebo ha yama onesa nemo ya lo fedowe, loto ya liye.

<sup>24</sup>Ido Falisi wenina minaguti Yonidoka idipi molato uwabo wenina yasi <sup>25</sup>loga o edoti labo, Ena ha lanibo ya nemo Goti ilifi molaibo we Kilisto ya minámowe. Ido Elaiya ya minámowe. Ido polofeti hiyabala onibo we yama minámowe, loto lanibo ya hemo neidafaito noku i beti-beti ane? lato, <sup>26</sup>Yonikafo fetoto lobibo, Nemo ya wenina nogunuko noku i beti minofa, ido hemotina minagu yau we ma oloto pito nebo we ya hemotina wa edofefe ladámae. <sup>27</sup>Emo ya nege aifa, nemo efo ya emo yaidana we ya minámonako, hinalo ibo idafa wina anobo ya fefe ladámanogolaiye, loto ya liye. <sup>28</sup>Hawa ya Betani numudo Yodani no filiga yolaleka yalo ya Yonikafo wenina noku i betido, yalo ya hawa ya oloto piye.

### Yesu ya Goti Sipisipila Mofola ya ne, loto libo ha

<sup>29</sup>Ena leda ya Yesu Yoni nedo ya wito, faigati wa edoto ya wenina fetoto lobibo, Walo. Goti Sipisipila Mofola yolakafo wenina mikau-mikau lifimate li mofuibo we ya ne. <sup>30</sup>Li mofuibo we yagunu fetoto lobiyoma, Aliga aibo we ya nemo oloto piyámoto minomo yoibo we nenako, nemo li fulo nedoto wenaba ona nebo ne. <sup>31</sup>Ido neimo homu ya wa edofefe ladámobo nefa, monala ya hemotina Isilaeli weninane lobiyoto holinae, loto ya lo fedoto nogunu noku i betiyoma ne, loto ya liye.

<sup>32</sup>Ido ha ma eimola nomuna wa edaibo idafa yagunu Yonikafo fetoto loto lo oloto pi bibo, Weuna ya nama mulu yaidana oto okulumauti lumuto emodoka ya neto wa edobo ne. <sup>33</sup>Neimo homu ya wa edofefe ladámofa, nogunu noku i betiyobo ononawa numibo wekafo fetoto lonumibo, Weuna ya lumuto emodoka ya minageto wa edanogolane. Wa edananibo we ya Weuna Felekafo noku i betinogolaiye, loto lonumibo <sup>34</sup>yagunu nemo idafa ya wa obo nenako, loto monala fetoto lobiyoma, Emo ya Goti Hipala ya ne, loto lobiye.

### Yesukafo ege molanabo we fo (4) sutina fito li kelaibo ha

<sup>35</sup>Ena leda ya Yonigi ido ege molabo we yauti we loiti yagi ebawau ya minato, <sup>36</sup>Yesu lekoto ayalo ya wito, Yonikafo wa edoto we loiti ya lobito libo, Wa edaliyo. Goti Sipisipila Mofola yola ya ne, lito, <sup>37</sup>loiti ya hawa holiti Yesu ege uwaiye. <sup>38</sup>Ege uwaito, Yesukafo liwewe oto wa betito ya, Hemotina ya neidafaito aiye? lito ma yakafo libo, Api lilibiyaniyo we, numunaka igau ya minane? loto loga o edaito <sup>39</sup>ya lobibo, Loti waliyo, loto lobito, loiti ya ege-ege uti numunala wati ya fo lunaga molanowe, loto aito yalo ya Yesu nedo ya minaiye.

<sup>40</sup>Ena Yoni hala holiti Yesu ege wibo we ma Saimoni Pita unalafu Adulu yakafo <sup>41</sup>aloko uto yalafu Saimoni li oloto pi edoto, fetoto lomuiyo, Lemo Mesaiya li oloto piyoiye, loto libo, ya hawa monawa ya

Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ne, loto ne. <sup>42</sup>Hawa lomuto ya Yesu nedoka ilimito wito, Yesukafo wa edoto ya libo, Hemo Yoni hipala Saimoniyo, hulika hofawa Sifasi ne, loto ya molowe, loto libo, ya Yuda wenina hatinalokati huliya Sifasi, ya Giliki wenina hatinalokati ya huliya Pita ya ne.

### Yesukafo Filipite Nataniyelite sutina fibo ha

<sup>43</sup>Ena leda ya Yesukafo Galili mikalo unowe, loto ya Filipi wa edoto fetu lomuibo, Hemo nege-nege ano, loto lomuiye. <sup>44</sup>Lomuibo wewa Filipi ya Adulute Pitate numunatina Betesaidakati aibo we ne. <sup>45</sup>Wewa Filipikafo uto Nataniyeli wa edoto fetu lomuibo, Mosesekafo lo molaibo ha lufuwa igu ido polofeti yagi lufuwa iyagu yau we yagunu iyabo wewa yama onesa li oloto piyone. Ya we ya Nasalete numudoti aibo we Yosefe hipala Yesu ya ne, lomuiye. <sup>46</sup>Lomuito, Nataniyelikafo ha fetu loto liwila oto lomuibo, Nasalete numudo yati idafa dowa ma oloto pinaibo nefe? lito Filipikafo lomuibo, Hemo loto wao, loto lomuiye.

<sup>47</sup>Fetu lomuito, Nataniyeli ya uto Yesu nedo u fedito, Yesukafo wa edoto ya libo, Walo. We me ya ya Israeli we hula nebo ya lula-halau ha sugi ya ma minámiye, lito <sup>48</sup>Nataniyelikafo loga o edoto libo, Hemo igaidana oto ya nemo wa nedoto lane? lito Yesukafo libo, Filipikafo suka fiyámito ya yá sigolo monau ya minageto wa hedoma ne, lomuiye. <sup>49</sup>Lomuito, Nataniyelikafo fetu loto lomuibo, Api lilibianibo we, hemo Goti Hipala Israeli wenina hiyabate we wehudi ona ya minane, lito <sup>50</sup>Yesukafo libo, Yá sigolo monau ya minanima lo oloto pi homobo yagunu holi hikito nomabe? Aliga ya idafa naba hulawa ya ito yoto wa edanogolane, loto, <sup>51</sup>ido ha ma onu ito libo, Nemo ha ona hula lobiyowe. Hemotina okuluma eya lagetot Goti enisolela yasi We Hula nemo minodo ya yoti lumuti ato wa betinigilae, loto ya lobiye.

### Kana numudoti we ma wena libo ha

**2** <sup>1</sup>Ena onona hamena loiti hulito Galili mikalo Kana numudo ya we wena adinalo li binune, loti wetina-idafa hofu hi minado, Yesu olafu ayalo neto, <sup>2</sup>Yesu yagi ege-ege moniyabo we yagi lo molo betiyato ya ae. <sup>3</sup>Ato, wenina nuba oti idafa no minato, no waini hulito ya Yesu olafokafo lomuibo, No waini ma minámiye, lito <sup>4</sup>Yesukafo lomuibo, Wena, onona yagunu ha lonomámo. Hamenane onesa nefe? lomuiye. <sup>5</sup>Lomuito, olafokafo numuna yawala houba-nabala we fetu loto lobibo, Onona ma lobinaibo ya liyalo, loto lobiye.

<sup>6</sup>Ena numuna yalo ya hefana malu naba sikisi (6) neto, ya Yuda wenina ha mono monatina ya idafa-adafa hamena-hamena noku i-i abo yagunu numugu-numugu no maluku ya minomo wiye. Maluwa ma yau dalamu hefolau hamena faifu (5), ido ma yau hamena seweni (7) ya no fiti ito

loti leki-leki abo ya nabatina feito ne. <sup>7</sup>Feito neto ya Yesukafo numuna yawala houba-nabala we feto loto lobibo, Hemotina no fiti maluku yau lekiyalo, lito emotina yasi feto feti no ya fiti lekiyato lumuto faito fulitaito <sup>8</sup>Yesukafo feto loto lobibo, Hemotina ma fiti wetina-idafa hiyaba aibo weloka ya liti wilo, loto lobiye.

<sup>9</sup>Feto lobito, no fiti liti uwato, no yakafo no waini bulito wetina-idafa hiyaba aibo we ya no holifa, monala holámibo, houba-naba we no fiti maluku lekiyabo we yasiko no waini monala holifefe lae. Ido wetina-idafa hiyaba aibo we yakafo wena libo we ilimito loto <sup>10</sup>feto loto lomuibo, Homu no waini la fulibo biyogeto, noti hatina-manadina u hopa ito aliga no waini la fuliyámibo ya bi-bi onima ne. Monate feito nema nefa, hemo ya li elepa ito la fuliboma ya mi ito molaniguti onesa oloto piye, loto lomuiye.

<sup>11</sup>Feito Yesu yakafo Galili mikau ya Kana numudo yalo ya idafa hofawa aubala itibibo ononala apito lito, lamena aubala li oloto pito ya ege-ege moniyabo we wati holi hikito muwae.

<sup>12</sup>Ena Yesule, olafole, unalafo-motagi, ido ege-ege moniyabo we yagi muki ya Kana numudoti lumuti Kapeneyamu numudo lo fedoti ya hamena malekako yalo ya minae.

**Fele huliyagi numuna nabau idafa hefanalo fulabo wenina ya Yesukafo  
heni betibo ha**

*(Mt 21:12-13; Mk 11:15-17; Lu 19:45-46)*

<sup>13</sup>Ena Yuda wenina Gotikafo Uta O Betibo foli hamenatina alili aito, Yesu ya Yelusalemu numudo ya yoto <sup>14</sup>fele huliyagi numuna naba hilalau yoto wa edaibo, ya Goti sokila hi munabo yagunu sipisipi, bulumakau ido nama mulu ya hefanalo fulabo wenina, ido folomolo ya hefana hola eito-eito nebo ya li filiga-filiga abo wenina ya Yesukafo wa betito, <sup>15</sup>nala ya mibo u mainafa hilito, wenina yagi sipisipi bulumakau yagi henito hofa betito holi uwato, hefana-afana yagi lito fululu kaito, folomotina yagi itifu-natifu oto, <sup>16</sup>nama mulu li minabo we ya feto loto lobibo, Hemotina idafawa li fekaitalo. Me ya Menefo numunalau ya idafa hopa feto feyato ya maketi yaidana ámaneyo, loto ya liye. <sup>17</sup>Feto feyaibo yagunu ya ege-ege moniyabo we ya ha mono lufuwau nebo ha yagunu fetu loti hatina kiyabo,

Hemo numunaka lifefe lanowe, loto auba ito holito lune-hane so loto hutifina-natifina aiye,  
loto ha mono lufuwau (*Sng 69:9*) ya nebo ne.

<sup>18</sup>Ena Yuda wenina yasi loga o edoti labo, Hemo fetu anibo ya aubaka monaka yakafo nena idafa li oloto pi lumunanibo ne? lato, <sup>19</sup>emokafo ha liwila oto fetu loto lobibo, Hemotina fele huliyagi numuna naba me ya ya luko itoto nemo fo hamena tili (3) uwageto hofa hu fukanogolowe, lobiye.

<sup>20</sup>Lobito, emotinasi fetu loti lomuwabo, Lemo yatefo-metefo minabo yasi fele huliyaigi numuna naba meya ya melege foti-sikisi (46) ya wito hu fukama nenako, ya hemo ya fo hamena tili (3) yako hu fukanowe, loto labe? loti lomuwafa, <sup>21</sup>ido Yesukafo ula yagunu libo fele huliyaigi numuna nabalo ya moloto wase ito ha lobiye.

<sup>22</sup>Fetu loto lobito minoto fuliguti sinoito ya ege-ege moniyabo we hawa ya holifefe labo ne. Ido Yesu hala libo yagi ido ha mono lufuwau ya Goti hala iyabo yagi ya holiti ya holi hikitabo ne.

### **Yesukafo wenina muki lutina-hatinau ya wa huloto wa beti nebo ha**

<sup>23</sup>Ena Yesukafo Goti Uta O Betibo foliku ya Yelusalemu numudo ya aubala itibibo idafa mona-mona aibo ya wenina muki yasi wati huliya holi hikito muwafa, <sup>24</sup>ido Yesukafo wenina monatina wa beti hulinako, ya emodoka metolito minámiye. <sup>25</sup>Emo ya we ma monala holinowe, loto wenina maleka loga o betiyámibo ne. E'e, eimolakafo wenina lutina-hatinau ya wa huloto wa betiye.

### **Yesu ya Nikodemusite ha loyolalo-melo aibo ha**

**3** <sup>1</sup>Ena Falisi we minagu yauti we ma nebo huliya Nikodemusi ya Yuda mono kanisole we ya <sup>2</sup>lubuka Yesu nedo loto ya fetu lomuibo, Api lilibiyaniyo we, lemo monaka ya holi minone. Hemo api lilibiyaniyo we ya Gotidokati anima ne. Hemo idafa hofawa li oloto pi lumu-lumu aniyo, ya Goti hemogi minámibo neko, feito li oloto piyámadi ne, loto lomuibe.

<sup>3</sup>Fetu lomuito, Yesukafo ha liwila oto fetu loto lomuibo, Nemo ha ona hula lohomowe. Ma ya auba ito hofawa oloto piyámánaibo yakafo Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilala ya wa edámanogolaiye, lomuiye. <sup>4</sup>Fetu lomuito, Nikodemusikafo fetu loto loga o edaibo, Aiyo, we ma alo naba litaibo yakafo ya igaidana oto hofa olufo namuna bulito oloto pinaibo ne? Igaidana oto hofa olafo houmalau ya yowageto hofa ya hedanaibo ne? loto ya liye.

<sup>5</sup>Lito, ya Yesukafo fetu loto lomuibo, Nemo ha ona hula lohomowe. Ma ya nokuti ido Weunauti hofawa oloto piyámanabo ya Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo hilalau ya ma aguwámanigilae. <sup>6</sup>Wenina utinauto oloto piyabo ya aifa wenina yaidana oti minae. Ido Weunau yati hofawa oloto piyabo ya weudina ya Goti Weuna yaidana oti minae. <sup>7</sup>Hofawa oloto piyaneyo, loto lobo ya holito haka loiti-loiti kiyámo. <sup>8</sup>Asi ya hopa-napa o-o minoto ya fufu-fafa libo yako holi minane. Monawa ya igalekati apito aife? Ido u igaleka hulife? Ya ma holiyámone. Weunau yati oloto piyabo wenina ya ayaidana oti minae, loto ya liye.

<sup>9</sup>Fetu lito, ya Nikodemusikafo ha liwila oto fetu loto loga o edaibo, Ya igaidana oto fetu anubo ne? lito, <sup>10</sup>Yesukafo ha liwila oto lomuibo, Hemo

Isilaeli wenina api itibiyaniwo wema minaba, holifefe ladámabe? <sup>11</sup>Nemo ha ona hula lohomowe. Lemo idafa holiyonido ido wa onido, ayalo ya loto lo oloto itibi minoba, hemotina ya hate ya holi fulo minae. <sup>12</sup>Ido mikaleka idafa yagunu lobiyobo ya holi hiki ladámanako, okulumau idafa yagunu lobinobo ya igaidana oti holi hikitanabo ne? <sup>13</sup>Wenina ma okulumau yowámae. We Hula neimo mako yako okulumau minodoti lomobo ne. <sup>14</sup>Ido Mosesekafo homu yoimaloka ya hafali mikalo ya hosofa fefelumala lifefe loto li faka libo yamaidana oti We Hula nemo ya li faka lanigilae. <sup>15</sup>Li faka lanigilanako, holi hikito numunabo wenina muki ya hofawa minowa-minowa oti minomo yonigilae, loto lomuiye.

<sup>16</sup>Ena Goti yakafa mikalo wenina muki ya lula-hala ito yoto bibo yagunu Hipala makoko ilifi molaima, ya holi hikito munabo wenina ya u hopa aguwámoti, moda hofawa minowa-minowa oti minomo yonigilae, loto ilifi molaiye. <sup>17</sup>Ilifi molaibo, ya mikalo wenina lifima ha li liwila oto binowe, loto ilifi molámiye. E'e, Hipalakafo wenina li nomudina wanaiye, loto ilifi molaito lumiye. <sup>18</sup>Holi hikito munabo wenina ya lifima ha li liwila oto biyámanaibo ne. Ido holi hikito umámanabo wenina ya Goti Hipala makoko huliya holi hikito umámanako, yagunu lifima ha li liwila oto bibo mona onesa me ya moda mino betibo ne. <sup>19</sup>Ido lifima ha li liwila oto bibo monawa feito ya ne: Lamena yakafa mikalo wenina li alo alili molo beti nefa, monatina nosámido minanako, lamena ya lutina-hatina umámoti, midipu ibo ya lutina-hatina muwae. <sup>20</sup>Nosámibo mona molo minabo wenina yasi lamena eleka fi muti, ya monate li oloto pitanaiye, loti lamenalalo ya ámoti minae. <sup>21</sup>Ido mona ona hula molo minabo wenina yasi Goti lulau mino edoto monate molo-molo onibo monawa ya li oloto pinogolaiye, loti lamenalalo ya loti minae.

### **Yonikafo Yesu monala lo oloto molaibo ha**

<sup>22</sup>Ena aliga Yesugi ege-ege moniyabo we yagi Yelusalemu fulitoti Yudia mika anawalo ya uti, yalo ya minoti wenina noku i betiyae. <sup>23-24</sup>Ido Yoni ya nala numugu fulo edámabo hamenalalo nenako, emokafo ayaidana oto mika ma huliya Ainoni selo Salimi numudo ya no abi oto nebo yagunu neto wenina loti-loti ato, ya noku i beti-beti aiye.

<sup>25</sup>Noku i beti-beti aito, Yoni ege moniyabo we malekamagi Yuda we magi noku iyabo mona yagunu moliya fiyae. <sup>26</sup>Moliya fiyato, Yoni ege moniyabo we yasi Yoni nedo ya uti fetoto loti lomuwabo, Api lilibiyaniwo we, hemo Yodani no filigaleka yola minageto we ma u wa hedoto hatula ito monala lo oloto pi lomanibo we yamakafo onesa hamena meleka wenina noku i beti neto, ya emodoka u hulae, lomuwae. <sup>27</sup>Lomuwato, Yonikafo ha liwila oto lobibo, We ma okuluma yawalakafo idafa umámageyama eimolakafo igaidana oto linaibo ne? Moda liyámanogolaiye. <sup>28</sup>Nemo homu fetoto lobiyobo, Nemo Gotikafo ilifi



molaibo we Kilisto ya minámowe. Minámofa, Gotikafo u homu moloto hanula lifefe lo, loto nilifi molaito owe, loto lobiyobo hawa ya hemotina moda holitama ne. <sup>29</sup>Hipa ma wa molo edabo ya wena linaibo ya ne. Ido hounalafo selo sinoi minoto nola fefeluma holito lula-halau ya dowo loto holinaibo ne. Yagunu nemo onesa dowo loto holiyobo mona ya lune-haneu faitibo ne. <sup>30</sup>Emo huliya ya yoimo unaibo ne, ido nemo huline ya lumumo unaibo ne.

<sup>31</sup>Ena okaleka yowauti lumibo we yakafo wenina muki li fulo ledaiye. Wenina mikaloka oloto piyonibo ya mikalo wenina minoto, mikaleka idafagunu lo minoba, okulumauti lumibo we yakafo muki li fulo ledo hulibo we ya ne. <sup>32</sup>Emo ya wato holito aibo idafa yagunu lo oloto molaifa, wenina yasi hala holi fulo minae. <sup>33-34</sup>Gotikafo ilifi molaibo we lula-halau ya Weuna faitoto molainako, Goti hala ya lo nebo yagunu ha libo holi hikitafo wenina yasi Goti monala ya mona ona hula ya ne, loti li faka lo minabo ne. <sup>35</sup>Melafokafo Hipala lula-hala muto, idafa-adafa muki ya analo molo hulibo ne. <sup>36</sup>Goti Hipala holi hikito muwabo wenina onesa melekati ya nomudina hofawa minowa-minowa oti minomo yowabo ne. Ido Goti Hipala hala hololadámabo wenina ya mino holimo yonabo mona ya wagámanabo ne. Gotikafo eleka fi bibo mona moda mino betibo ne.

#### Yesu ya Samalia wena masi ha loyolalo-melo aibo ha

**4** <sup>1</sup>Ena Falisi wenina yasi Yesugunu fetu loti holiyabo, Yonikafo ege molabo wenina naba li nuba oto noku i betito, ido Yesukafo Yoni li fulo edoto wenina naba-naba li nuba o betito noku i betibo yagunu holiyafa, <sup>2</sup>Yesukafo eimola ya wenina ma noku i betiyámiye. Ege-ege moniyabo we yako noku i beti-beti ae. <sup>3</sup>Ido Wenabakafo hawa fetu labo ya holito, Yudia mika fulitoto Galili mikalo liwila oto unowe, loto <sup>4</sup>unaibo hanu ya Samalia mikalo ya lekoto wiye.

<sup>5</sup>Feito Samalia mikalo ya lekoto uto uto numuna ma huliya Sikali yalo ya u fediye. Numunawa ya Yekopukafo hipala Yosefe mika li muibo ya li alili moloto, <sup>6</sup>ayalo ya Yekopu no hale li molaido ya folilo Yesu u ayalo fedoto, awisa loto hale wela anawalo ya amedoto mino holiye.

<sup>7-8</sup>Neto, ege-ege moniyabo we wetina-idafa meina finune, loti numudoka ya yowato, Yesu eimolako neto, Samalia wena ma no finowe, loto lo fedito Yesukafo fetu loto lomuibo, Hemo no ma nomageto nanowe, loto lomuiye. <sup>9</sup>Fetu lomuifa, Yuda wenina ido Samalia wenina yagi wetina-idafa moi mamakeke loti moi iyaboma nenako, loto wenawa yakafo fetu loto lomuibo, Hemo Yuda we makafo Samalia wena nemodoka neidafaito nogunu ya lane? liye. <sup>10</sup>Lito, Yesukafo ha liwila oto lomuibo, Hemo Goti aifa li dowo lo ledaibo monala yagi, ido nemo no ma nomageto nanowe, loto lohomobo we monane yagi ya holifefe lanibo neko, ena ma nomo, loto laniko ya no atala yaidana oto homadi ne, lomuiye.

<sup>11</sup>Lomuito, wenawa yakafo feto loto lomuibo, We hofawe, no hale fana nenako, hemo no finanibo idafaka yagi mináminako, no ma finanibo atalawa igalekati oloto pinaibogunu lane? <sup>12</sup>Awatefo-holofate Yekopukafo no hale ya libo me ya ya ne. Ido emo hipala-mota yagi, sipisipila, bulumakaula yagi muki no ayau yatiko noti minama ne. Hemo ya Yekopu li fulo edoto noma li oloto pinogolo labe? lito <sup>13</sup>ya Yesukafo ha liwila oto feto lomuibo, No meuti nanabo wenina yasi hofa nogunu holinigilae. <sup>14</sup>Ido nemo none biyoto nanabo wenina ya nogunu hofa holiyámoti aifa minomo yoti minanigilae. Nowa ya bito muludinau ya no atalawa yaidana oto li oloto pi betiyoto, nomudina hofawa minowaminowa oti minomo yonigilae, loto liye. <sup>15</sup>Feto lito, wenawa yakafo feto loto lomuibo, We hofawe, hemo nowa ya nomageto noto nogunu aliga holiyámoto, melo ya loto no fi-fi o minobo ya fulitanowe, loto ya liye.

<sup>16</sup>Feto lito ya Yesukafo lomuibo, Uto wagafo sula fito ilimito ano, lito, <sup>17</sup>wenawa yakafo ha liwila oto libo, Nemo wanefo ma minámiye, lito, Yesukafo lomuibo, Hemo wanefo minámiye, lanibo ya ona fefe loto lane. <sup>18</sup>Ido wagafo faifu (5) mofu moloto fulitoto anima ne. Ido onesa yagi welo kelo minanibo yo-holae hemo wanefo ya minámiye, loto lanibo ya ha ona oloto lane, lomuiye.

<sup>19</sup>Lomuito, wenawa yakafo feto loto lomuibo, We hofawe, hemo polofeti minanibo ya onesa ya holiyowe. <sup>20</sup>Yagunu ya lageto holinowe. Lemo Samalia wenina awatefo-mota yasi obula melo ya Goti weudina-lutina-hatina mumo yowabo ne. Ido hemotina Yuda wenina yasi wenina muki Yelusalemuka ya Goti weudina-lutina-hatina muilo, loti lobi-lobi ama ne, lomuiye.

<sup>21</sup>Lomuito, Yesukafo feto loto lomuibo, Wenao, nemo ha lohomowe. Holi hikito mino. Hamena ma alili anogolaibo, ya ageto ya hemotina Menefo weudina-lutina-hatina munabo ya obula melo ma ámanigilae. Ido Yelusalemuka yagi aguwámanigilae. <sup>22</sup>Hemotina ya holifefe ladámoti weudina-lutina-hatina mu-mu ae. Li nomudina waibo mona ya Yuda weninalokati nenako, lemo ya holifefe loto weude-lute-hate mu-mu o minone. <sup>23</sup>Ido hamena ma anaibo ya moda fedotaiye. Yalo ya weudina-lutina-hatina muwabo wenina hula ya Weuna lulau mino edoti, eimola monala ona hulalo meyalo moloti ya Menefo weudina-lutina-hatina munigilae. Feti numunae, loto Menefokafo wenina yaidana o minabo ya moni wita aibo ne. <sup>24</sup>Goti ya Weuna neboma nenako, yagunu weudina-lutina-hatina munabo wenina ya Weuna lulau mino edoti, eimola monala ona hulalo meyalo moloti weudina-lutina-hatina ya munae, loto lomuiye.

<sup>25</sup>Lomuito, wenawa yakafo feto lomuibo, Mesaiya, huliya ma Kilisto ya Gotikafo ilifi molaibo we oloto pinaiye, loti labo ya nemo holi minowe. Emokafo oloto pito idafa-adafa muki ya lo oloto pi ledanogolaiye, lito <sup>26</sup>Yesukafo lomuibo, Hemo lanibo ya nemo ya minowe, loto lomuiye.

<sup>27</sup>Feto lo neto, ege-ege moniyabo we ya liwila oti lo fedoti wenagi ha loyolalo-melo aibo yagunu hatina abi kiti, Nena ha lomuwane? Neidafaito loyolalo-melo o minaiye? loto lomunune, loti holiyafa, hena aito fulitae.

<sup>28</sup>Ena wenawa yakafo no nomula fulitoto numudoka ya liwila oto uto wenina fetoto lobibo, <sup>29</sup>Hemotina loti we ma yakafo idafa oto moloto obo muki lo oloto pito lonumibo ya wa edalo. Ya we ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya nefemo? lito, <sup>30</sup>holiti numuna meyaloti lumuti ya Yesu nedo uwokelo, loti uwae.

<sup>31</sup>Uwato, Yesu ege-ege moniyabo we ya emo nedo minoti, ha auba iti lomuwabo, Api lilibiyaniyo we, weka-idafa no, loti lomuwato, <sup>32</sup>emokafo lobibo, Hoba-idafa eitoma li minofa, ya hemotina ma holámae, lito, <sup>33</sup>ege-ege moniyabo we ya loyolalo-melo oti labo, Wenina makafo hoba-hobina ito loto limo muifemo? loti lae. <sup>34</sup>Feto lato, ya Yesukafo lobibo, Nilifi molaibo we hala dowa kibo mona ya meyaloto moloto ononala li hulanobo ya nemo wene-idafa ya ne.

<sup>35</sup>Heimotina fetoto loti lo-lo abo, Igana fo (4) ya hulageto ya hobina hula lotainako, lolobe nanune, loti lafa, neimo lobiyowe. Hemotina wa faka loti wati onona hila walo. Hobina hula libo hamena onesa fetoto-namato ya moda fedotaito, <sup>36</sup>liti li nuba-nuba abo wenina yasi meinawa li minae. Ya meinawa hula yakafo wenina muki nomudina hofawa minomo yonae. Yagunu idafa li hifiyabo wenina yasi hulawa li nuba abo wenina yasi maina ake inigilae. <sup>37</sup>Yagunu ha me ya ya fetoto labo, Ma yasi idafa li hifi-hifi ato, ido ma yasi hulawa li nuba o-o ae, loti lo-lo abo ha ya ona ne. <sup>38</sup>Hemotina idafa li hifiyámaguti hula li nuba anae, loto ya nemokafo idipi molowe. Onodo we masi onona liyato, hula moda lotaibo ne. Hemotina ya hulawa maina li nuba omo uwae, loto lobiye.

<sup>39</sup>Ena Samalia wenawa yakafo numunaloti weninala fetoto lobibo, Idafa oto moloto oboma muki ya lo oloto numiye, loto lobibo ha yagunu ya weninala muki yasi Yesu holi hikito muwabo, <sup>40</sup>yagunu Yesu nedo u fedoti lemogi minanune, loti Yesu wako lo edabo ya Yesukafo holi bito, loto fo hamena loiti eimotina numunatalo ya ne. <sup>41</sup>Minoto ha mono lobito, wenina muki holiti holi hikito muwabo, <sup>42</sup>yagunu wenawa ya fetoto loti lomuwabo, Homu ya hemo hakalo loto holi hikitonibo nefa, onesa ya leimote ha libo welaloti ha holito ya holi hikitone. Wewa ya ona mikau-mikau wenina li nomude wanaibo we ne, loti lae.

#### **Yesukafo hiyaba we wenaba ma hipala idafa hilibo li faka lo edaibo ha**

<sup>43-44</sup>Ena Yesu ya homu lo oloto moloto fetoto libo, Polofeti ma eimola numuna ebalalo minanaibo ya huliya li faka ladámanigilae, loto linako, Samalia weninagi fo hamena loitiko minoto Galili mikalo wiye. <sup>45</sup>Uto Galili mikalo ya u fedito, homu ya Galili wenina muki ya Yelusalemu uti Gotikafo Uta O Betibo foliku ya minagu ya Yesu onona lito wabo yagunu emogi houna iyae.

<sup>46</sup>Ido Galili mikalo Kana numudo ya homu ha lito no yakafo no wainika wido yalo ya hofa liwila oto loto ne. Ido Kapeneyamu numudo hiyaba we wenaba ma nebo ya hipala idafa naba hilibo, <sup>47</sup>yagunu Yesu ya Yudia mikaloti liwila oto Galili mikalo hofa lo fediye, lato ya hiyaba we wenabawa ya holito, Kana numudo Yesu nedo yoto, hipala fulinaibo hamenala selo molainako, yagunu Yesu ya lumuto, hipane li faka lo edanane, loto wako lo edaiye. <sup>48</sup>Feto lo edaito, Yesukafo fetoto loto lomuibo, Hemotina ya idafa hofawa aubane itibiyobo idafa ya nomudina wagámanabo ya holi hikito nomámanigilae, loto liye. <sup>49</sup>Feto lito, hiyaba wekafo fetoto loto lomuibo, Wenabao, hipane moda fulitanaiye, loto henemane oto anabe? lito <sup>50</sup>Yesukafo fetoto loto lomuibo, Hipaka moda nomuna hofawa ne. Aifa uwo, lito ya hiyaba wekafo Yesu ha lomuibo ya holi hikitoto liwila oto wiye.

<sup>51</sup>Ena liwila oto uto hanudo monimo lumido ya ononala liyabo we loti hatula oti ya, Hipaka moda nomuna hofawa ne, lomuwa. <sup>52</sup>Feto lomuwato, ya faka libo hamena yagunu loga o betito, emotinasi fetoto loto lomuwabo, Ena emo ya aso fo lusato nebo hamenalo ya ula sopaso ibo ya fulo edaiye, loti lae. <sup>53</sup>Ido hiyaba we yakafo monawa fetoto loto holiibo, Hamena yalo ya Yesukafo, Hipaka moda nomuna hofawa ne, loto lonumibo ne, loto holito, uto emo yagi ido numunalo maina minabo weninala muki yagi holi hikitae. <sup>54</sup>Yesukafo fetoto idafawa hofawa ya fetoto Yudia mikaloti Galili mikalo liwila oto uto nedo ya idafa hofawa aubala itibibo ya hamena loiti li oloto pi biye.

#### Yesukafo Beteseda momenolo ya we ma li faka lo edaibo ha

**5** <sup>1</sup>Minoto aliga ya Yuda wenina foli hamenatina naba ma alili aito Yesu ya Yelusalemuka yoiye.

<sup>2</sup>Ena Yelusalemu hanu wela ma huliya Sipisipi Hanuwae, loto nebo hanu anawalo ya momeno ma nebo huliya Beteseda anawalo ya holo-hala numuna faifu (5) ya minomo wibo, <sup>3</sup>ayau ya wenina idafa hiliyabo, nomudina likaibo, hidina bemu ibo, utina hebilisibo, muki wenina yau uno minae. [<sup>4</sup>Ena Wenabalokati enisole makafo hamena ma momenoku ya lumuto no ya li momoga aiye. Li momoga aito idafa hiliyabo wenina yauti ma homu lumuto noku ito idafa hilibo ya li faka lo edaiye. Yagunu wenina muki no ya momoga anaido ne, loti hiyaba ae.]

<sup>5</sup>Ena we ma idafa hilito unomo yoibo ya melege teti-eiti (38) ya wiye. <sup>6</sup>Wito, Yesukafo wewa ya wa edoto holiibo, Hamena fana uno ne, loto holito, loga o edoto libo, Hemo faka lanowe, loto holi minabe? lomuiye.

<sup>7</sup>Lomuito, idafa hilibo we yakafo fetoto loto lomuibo, We hofawe, we makafo no ya momoga agetoma ya noku ya fulo nedanaibo we ma mináminako, neimone lumunowe, loto fe-fe ofa, eito-eitosi fulo aliga nedoiti lumu-lumu ae, lito <sup>8</sup>Yesukafo fetoto loto lomuibo, Hemo sinoito

hunuka lito moniyo, lomuiye. <sup>9</sup>Lomuito, ayalo ya ula dowa lito, sinoito hunula lito wiye.

Ido fo hamena yalo ya Sabati foli hamena ya nebo <sup>10</sup>yagunu Yuda wenina yasi wewa idafa faka libo we ya feto loti lomuwabo, Onesa Sabati foliku me ya ya neidafaito hunuka lito mofu minane? Ya idafa lo fukabo idafa ane, lomuwae. <sup>11</sup>Lomuwato, emokafo feto loto lobibo, Li faka lo nedaibo we yakafo, Hunuka lito moniyo, loto lonumibo ne, lobiye. <sup>12</sup>Lobito, emotinasi loga o edoti labo, Hunuka lito moniyo, loto lohumbibo we ya hema ne? lafa, <sup>13</sup>ido Yesu ya wenina mau naba minagu yau holoto wito, faka libo we ya huliya holiyámiye.

<sup>14</sup>Feto feyaito, aliga Yesukafo wewama ya fele huliyasi numuna nabau li oloto pito ya feto loto lomuibo, Uka moda dowá lotaiye. Yagunu holito ya idafa ma hena naba-naba aibo idafa ya loto yoto oloto pi numutanaiye, loto ya mona nosámibo hofa molámo, loto lomuiye. <sup>15</sup>Feto loto lomuito, we yakafo uto Yuda wenina feto loto lobibo, Lifefe lo nedaibo wema ya Yesu ya ne, loto lobiye.

<sup>16</sup>Ena Yesukafo ya Sabati foliku ya ononawa libo yagunu ya Yuda wenina yasi li hena mofu edae. <sup>17</sup>Feto fe minato, Yesukafo feto loto lobibo, Menefo yakafo onona hamena-hamena li nebo yagunu neimo yagi li minowe, loto lobibo <sup>18</sup>yagunu emotinasi feto loti holiyabo, Yesukafo ya Sabati foli ya li hopaitaibo yako minámiye. E'e, ito yoto Goti yagunu neimo Menefo ne, loto eimola ya li Goti nabamaidana itaiye, loti ya idafa loiti yagunu hofu fulinune, loti holi mumo yowae.

### **Yesu ya Melafo ononala li-li aibo ha**

<sup>19</sup>Ena Yesukafo ha feto loto lobibo, Ha ona hula lobiyowe. Goti Hipala neimo lune-haneuti hane kito onona liyámanobo ne. E'e, Menefokafo onona lido ya wa edoto, ayalo yako ya li-li o minowe. Idafa-adafa muki Menefokafo lido ya Hipala nemokafo ayalo li-li o minowe. <sup>20</sup>Menefokafo Hipala nemo lula-hala numuto, onona li nebo onona nilibi hulo ne. Ido onona me ya wa minabo yako minámiye. E'e, onona naba nilibiyageto hemotina wa edanabo ya elegendigilae. <sup>21</sup>Menefo yakafo wenina fuliyabo ya li sinoi betito, nomudina hofawa li bibo ayaidana oto Hipala nemokafo we ma wena ma nomudina hofawa li binowe, lanobo ya aifa li binogolowe. <sup>22</sup>Ido Menefo ya wenina lifima ha liwila oto biyámanaibo ne. Ononawa ya Hipala nemo anelo molaibo ne. <sup>23</sup>Feito ya Menefo huliya li faka labo wenina muki ya ayaidana oti Hipala nemo huline li faka lo minanigilae. Ma yasi Hipala nemo huline li faka ladámanabo yasi nilifi molaibo we Menefo ayaidana oti ya huliya li faka ladámanigilae.

<sup>24</sup>Nemo ha ona hula lobiyowe. Nemo hane holi lutinau moloti ido nilifi molaibo we holi hikito muwabo wenina ya nomudina hofawa minowa-minowa anabo mona ya moda litabo ne. Ido lifima ha liwila

oti liyámanigilae. E'e, fulinabo mona ya fulititi, onesa meloti ya hofawa minomo yonigilae.

<sup>25</sup>Nemo ha ona hula lobiyowe. Hamena ma anaibo ya moda fedotaiye. Yalo ya fuliyabo wenina yasi Goti Hipala nemo none fefeluma holiti, nomudina hofawa minanigilae. <sup>26</sup>Menefo nomuna hofawa minomo yoibo mona ya moda mino edaibo ne. Ido Hipala nemo yagi ayaidana oto nomune hofawa minomo yowobo mona ya mino hedanaiye, loto monawa numibo ne. <sup>27</sup>Ido We Hulama minonako, wenina lifima ha liwila oto li binane, loto lonumibo ne. <sup>28</sup>Ha ya holiti hatina loiti-loiti kiyámilo. Hamena molaibo ya alili ageto ya hono molagu uno minabo wenina ya nemo none fefeluma ya holiti <sup>29</sup>sinoinigilae. Sinoiyato, ya wenina mona dowo molabo ya sinoinado ya nomudina hofawa minomo yonigilae. Ido wenina mona nosámibo molabo ya sinoinado ya lifima ha liwila oto binogolowe. <sup>30</sup>Nemo neimone weune-lune-haneloti holito onona linobo ma minámiye. E'e, Menefo welalotiko lifimatina liwila oto bi-bi o minowe. Neimo weneloti onona linowe, loto holiyámoto, nilifi molaibo we welalotiko linowe, loto holiyonako, lifimatina liwila oto bi-bi obo ya fefe lanogolaiye, loto ya liye.

### **Gotikafo Yesu monala lo oloto molo nebo ha**

<sup>31</sup>Ido Yesukafo ha ma onu ito libo, Neimone monane lanobo yakafo hula ámanogolaiye. <sup>32</sup>Makafo monane lo oloto molo ne. Lo oloto molageto ya hulawa anogolaiye, loto holi minowe.

<sup>33</sup>Hemotina ya wenina Yoni nedo idipi molato uti loga o edato, ha ona hula lo oloto molaima ne. <sup>34</sup>Nefa, wenina yasi monane lo oloto molanae, loto ladámowe. Hawa lobo ya hemotina holiyato Gotikafo li nomudina wanaiye, loto heimotina yagunu ya lo minowe. <sup>35</sup>Yoni ya le lamu yaidana oto li lamena o betima ne. Feto feyaito hamena yalo hemotina ya lamenala wa dowo moloti minama ne.

<sup>36</sup>Nefa, Yonikafo nemo monane lo oloto molaibo ya mulaloko lo oloto piye. Menefokafo onona ha lonumibo onona hula li oloto pi hulanane, loto nilifi molaito lomobo ne. Nilifi molaibo monawa ya ononane yakafo ya li oloto piye. <sup>37</sup>Ido Menefo nilifi molaibo yakafo emo yagi monane lo oloto pibo ne. Hemotina ya eimola welaloti ha holiyámabo ne. Ido hola-wela yagi ya wagámabo ne. <sup>38</sup>Ido nilifi molaito minobo ya hemotina holi hikito nomámanako, hala ya lutina-hatinau mino betiyámiye.

<sup>39</sup>Hemotina ha mono lufuwau ya hitoti ya nomudina hofawa minanabo monawa ya li oloto pinune, loti holiti ya hitae. Feto loti hitagu ya lufuwa yakafo ya nemo monane lo oloto molaifa, hemotina holi nomámae.

<sup>40</sup>Ido hemotina nemodoka ya ato nomudina hofawa li binowe, loto lofa, hemotina ya eleka hofa betito nemodoka ámae.

<sup>41</sup>Wenina yasi nemo huline ito yonae, loto ladámowe. <sup>42</sup>Hemotina monatina ya holi minowe. Weudina-lutina-hatina Gotidoka ya minámiye.

<sup>43</sup>E'e, nemo Menefo welaloti hemotina minado lomobo nefa, hemotina nemogi houna iyámae. Ena minoto we ma eimola hala kido lo fedanaibo ya emogi houna inae. <sup>44</sup>Hemotina ya wenina yasi ebotina lanabo ya dowa holiyafa, ido Goti mako nebo wekafo ebotina lanaibo mona ya molanune, loti holiyámabo wenina ya hemotina igaidana oti holi hikito munabo ne?

<sup>45</sup>Ido hemotina ya emo yakafo Melafo lomuwageto sigiya lolumunogolaiye, loti ya nemogunu ladámilo. Feito minámiye. Hemotina Mosesedoka keloti minabo nefa, Mosese eimola hala yakafo sigiya lobinaibo ne. <sup>46</sup>Mosesekafo ha lufuwa igu ya nemogunu ibo nenako, hemotina hala holi hikitabo neko, nemogi holi hikito nomadi ne. <sup>47</sup>Nefa, hemotina Mosese hala lufuwa holi fulitanako, nemo hane igaidana oti holi hiki lanabo ne? loto ya liye.

**Yesukafo wemoli 5,000 ya hoba-hobina li bibo ha**

*(Mt 14:13-21; Mk 6:30-44; Lu 9:10-17)*

**6** <sup>1</sup>Yesukafo ha ya lo huloto Galili momeno huliya ma Taibeliyasi momenolo yalo ya lekoto filiga yolaleka wiye. <sup>2</sup>Wito, wenina mau naba ya idafa-adafa hiliyabo wenina li faka lo betito monala itibito wabo yagunu ege moloti uwae. <sup>3</sup>Ege moloti uwato, Yesu ya ege-ege moniyabo we idipito obulalo ya yoti amedoti minae. <sup>4</sup>Ido Yuda wenina Gotikafo Uta O Betibo foliwa alili aito <sup>5</sup>Yesu ya wa faka loto weninawa nuba naba-nabama lo fedato wa betito Filipi loga o edoto libo, Beleti ya igaloti meina fito wenina naba me ya ya biyogeto ogofunaibo ne? loto <sup>6</sup>idafa anowe, loto holi minoto ya hepa moloto loga o edaiye.

<sup>7</sup>Loga o edaito, ya Filipikafo ha liwila oto lomuibo, We makafo igana eiti (8) ya onona lito meinala lito molomo yonaibo yakafo beleti meina fito biyogeto houmatina ámanogolaiye, lomuiye. <sup>8</sup>Lomuito, ege-ege moniyabo we yauti ma Saimoni Pita unalafo Adulu yakafo fetoto loto lomuibo, <sup>9</sup>Melo ya hipa ma nebo yakafo beleti suwa baligunu lifefe labo faifu (5) ido laefa loiti yagi li nefa, wenina mau naba minanako, efo yakafo neidafa anune? liye. <sup>10</sup>Fetoto lito, Yesukafo libo, Hemotina wenina lobiyato ya li nuba oti mikalo minalo, lito minato mika yalo ya suwa eba naba-naba nedo ya wemoli faifu tauseni (5,000) ya amedoti minomo uwae.

<sup>11</sup>Fetoto amedoti minomo uwato Yesukafo beleti ya lito, dowae, lalowe, lomuto, weninawa nuba naba amedoti minabo ya hona molo biye. Ido laefa yagi ayaidana oto ya feito nanune, loti holiyado ya biye. <sup>12</sup>Bito, hobina noti-noti houmatina aito Yesukafo ege-ege moniyabo we fetoto loto lobibo, Luma nebo ya u hopa otanaiye. Li haka alo, lito <sup>13</sup>beleti suwa baligunu lifefe labo faifu (5) yamakafo luma neboma ya haka oti owo egepisa naba tuwelu (12) ya holiyato lumuto faito fulitaiye.

<sup>14</sup>Ido wenina aubala itibibo idafa fetu feyaibo monala wati ya fetu loti labo, Polofeti yama mikaleka oloto pinaiye, loti laboma moda me ya ya ne, loti <sup>15</sup>ido Yesu li hona o edoti adinagunu liti hiyabate wehudi buli edanune, loti ato, ya wa betifefe loto fulo betitoto, eimolako obulalo ya yoiye.

**Yesu ya no mulalo lala-lala ito wibo ha**  
(Mt 14:22-33; Mk 6:45-52)

<sup>16</sup>Ena lunaga fo sapito ya ege-ege moniyabo we ya momeno anawalo lumuti <sup>17</sup>Kapeneyamu numudo liwila oto unune, loti sipiku yowae. Sipiku yowato, midipu naba ito ya Yesu lo fedámito wewa yako uwafa, <sup>18</sup>asi auba ito, no halafu naba itaito, <sup>19</sup>uti alo faiga faifufe (5), ido sikisife (6), kilomita yaidalo uti no lusaku ya u fedato, Yesu ya no mulalo ya lala-lala ito egetina uto sipi ya li alo alili molaito wa edoti ya utina ololo aiye. <sup>20</sup>Fetu fe minato, ya sutina fito libo, Nemoma minowe. Hemotina ya holi biyámaneyo, loto lobiye. <sup>21</sup>Lobito, sipiku ya yowo, loti ilimi molo itoti ya unune, loto holiyabo ebalokama sipi ya aloko u ayalo fediye.

**Wenina yasi Yesu moni witala abo ha**

<sup>22</sup>Ena wenina nuba naba-naba ya momeno filiga yolaleka uno minato, ho lito ya fetu loti labo, Aso lubuka ya sipi mako yako neto ya wa minogeto ayau ege-ege moniyabo we ya Yesu fulo edo itoti eimotinako yoti uwaboma ne, loti holiyae. <sup>23</sup>Fetu loti holiti minato ya Taibeliyasi numudoti sipi ma ya Wenabakafo dowae, lalowe, lomuto hobina bito, nado yaloma ya lo fedato, <sup>24</sup>wenina yasi Yesugi ido ege moniyabo we yagi melo minámae, loti holiti ya sipiku ya yoti Kapeneyamu numudoka liwila oti uti yalo moni witala ae.

**Yesu ya okulumauti hobina nebo ha**

<sup>25</sup>Momeno wela meleka ya weninawa Yesu moni witala oti li oloto piti ya fetu loti lomuwabo, Api lilibiyanibo we, hemo nenafeko anibo ne? loti loga o edato <sup>26</sup>Yesukafo fetu loto lobibo, Nemo ha ona hula lobiyowe. Hemotina idafa mona hofawa aubane itibiyoto wa minabo yagunu ya holámae. Wetina-idafa biyoto noti houmatina aibo yamagunu ya nemo moni wita minae. <sup>27</sup>Hemotina ya onona liti hobina aifa idafa u hopa unaibo idafa yagunu ya holiyámilo. Nomudina hofawa minowa-minowa anabo hobina yagunu ya ononawa liyalo. Nemo We Hula ya Goti Menefokafo lufuwala molo numibo yagunu ya nemo hofawa minomo yonabo hobinawa ya binogolowe, lobiye.

<sup>28</sup>Lobito, fetu loti liwila oti loga o edabo, Lemo nena-idafa oto Goti ononala li minanune? lato, <sup>29</sup>Yesukafo liwila oto lobibo, Gotikafo nilifinako, holi hikito numu-numu o minabo wenina ya Goti ononala li minabo wenina minae, loto ya liye.



<sup>30</sup>Feto lito, emotinasi liwila oti lomuwabo, Ena nena idafa ma hofawa eitoma aubaka lilibiyanibo idafa ya li oloto piyageto wato holi hikito humunune? Hemo nena onona linane? <sup>31</sup>Awatefo holofate-mota yasi mika hafali mikalo ya wetina-idafa huliya mana no-no abo yagunu fetu libo,

Nanae, lotu okulumauti hobina bibo ne, lotu ha mono lufuwau (*Kis 16:4, Sng 78:24*) ya nebo ne, loti lae. <sup>32</sup>Fetu lato, Yesukafo fetu lotu lobibo, Ha ona hula lobiyowe. Mosesekafo ya okulumauti hobina biyámima ne. E'e, Menefokafo ya okulumauti hobina hula bi ne. <sup>33</sup>Hobina okulumaukati lumuto mikaleka wenina nomudina hofawa li oloto pi bibo ya Goti hobinala hula ya ne, lito <sup>34</sup>emotinasi fetu loti lomuwabo, Wenaba, hemo hobina lanibo ya hamena-hamena lumutoko mino, lomuwa. <sup>35</sup>Lomuwato, Yesukafo fetu lotu lobibo, Nomudina hofawa mino-mino abo hobina ya nemo ya minowe. Nemodoka abo wenina ya moda inagunu fuliyámanigilae. Ido holi hikito numu minabo wenina ya moda no yagunu holiyámanigilae.

<sup>36</sup>Feito nefa, hemotina ya nemo wa nedafa, wati holi hikito nomámae, lotu ya lobitoma ne. <sup>37</sup>Menefokafo numu nebo wenina ya nemodoka lo hulanabo ne. Ido wenina nemodo anabo ya ma li hopa fulo betiyámanogolowe. <sup>38</sup>Okulumauti lomobo ya neimone weneloti ha ononawa linowe, lotu lomámowe. E'e, nilifi molaibo we welaloti ha ononawa linowe, lotu lomobo ne. <sup>39</sup>Menefokafo numibo wenina muki yauti ma u hopa aguwámanae, lotu wa betito hiyaba o betito hamena nabalo ya muki li sinoi betinogolowe, lotu lobo ha ya nilifi molaibo we hala dowá kibo ha ya ne. <sup>40</sup>Hipala nemo wa nedofefe loti wa nedoti, holi hikito numunabo wenina muki ya nomudina hofawa minomo yoti minanigilae, lotu lobo ha ya Menefo hala dowá kibo ha ya ne. Ena neimone hamena nabalo ya li sinoi betinogolowe, lotu ya liye.

<sup>41</sup>Fetu lotu ya okulumauti hobina ya nemo ya minowe, libogunu ya Yuda wenina yasi holi nosámibogi ha fetu loti <sup>42</sup>lo minabo, Ena, me ya we ya Yosefe hipala Yesu olafote melafote loiti ya lemo wa betiyonima ne. Ido okulumauti lomoma ne, lotu libo ya neidafaito fetu lotu ya lo ne? lae.

<sup>43</sup>Fetu lato, Yesukafo liwila oto fetu lobibo, Hemotinau ya holiyabo nosámibogi feti ya ladámilo. <sup>44</sup>We ma eimola lula-halauti holito nemodoka anaibo ya ma minámiye. E'e, Menefo nilifibo yakafo ika o betiyagetoko anabo ne. Weninawa ya neimo hamena nabalo ya li sinoi betinogolowe. <sup>45</sup>Polofeti yasi fetu labo,

Goti eimolakafo wenina muki ha mono api itibinogolaiye, loti ha mono lufuwau (*Ais 54:13*) ya nebo ne. Yagunu wenina ya Menefokafo ha lobito api itibibo ya hawa holiyabo wenina ya nemodoka anigilae.

<sup>46</sup>Menefo wa edabo wenina ya ma minámae. E'e, Gotidokati lomobo we nemo makokafo Menefo wa edobo we ya minowe. <sup>47</sup>Nemo ha ona

hula lobiyowe. Ma yasi nemo holi hikito nomabo wenina ya nomudina hofawa minomo yotiko minanigilae. <sup>48</sup>Nomudina hofawa minanabo hobinawa ya nemo ya minowe. <sup>49</sup>Hemotina awatinafo-holofatina ya mika hafali mikalo ya wetina-idafa huliya mana oloto pito ya noti minoti fuliyabo ne. <sup>50</sup>Nefa, wenina masi okulumauti lumibo hobina nanabo wenina ya fuliyámanigilae. Ya hobinawa nemodoka me ya ne. <sup>51</sup>Nomudina hofawa minanabo hobinawa ya okulumauti lomobo nemo neimone ya minowe. Yagunu ma yasi nemodokati hobina noti ya minomo yoti minowa-minowa oti minanigilae. Nemo milane ya hobinaidana ne. Mikau-mikau wenina nomudina hofawa minomo yonae, loto ya milane binogolowe, loto liye.

<sup>52</sup>Yagunu Yuda wenina heimotina ha loyoilumu oti feto loti labo, We ya igaidana oto milala lomageeto nanubogunu liye? lae.

<sup>53</sup>Feto lato, Yesukafo feto loto lobibo, Nemo ha ona hula lobiyowe. Hemotina ya We Hula nemo milane ido lunune námanabo ya nomudina hofawa minanabo mona ya lutinau mino betiyámanogolaiye. <sup>54</sup>Ma yasi nemo milane lunune notiko minanabo wenina ya minowa-minowa oti minato neimo hamena nabalo ya li sinoi betinogolowe. <sup>55</sup>Nemo milane ya hobina hula ne. Ido lunune ya no hula ne. <sup>56</sup>Nemo milane ido lunune notiko minanabo wenina ya nemo luneu mino nedanigilae. Ido nemo yagi emotina lutinau mino betinogolowe. <sup>57</sup>Menefo ya minowa-minowa oto nebo we yakafo nilifi molaito lomobo yagunu Menefodo metolito mino-mino o minowe. Feito minoto nemo noti minanabo wenina yagi ayaidana oti nemodo metoliti minanabo ya minomo yoti minanigilae. <sup>58</sup>Okulumauti hobina ya monawa feito ne: Ya awatinafo-holofatina yasi mana noti ya minoti fuliyama nefa, nemo hobinane me ya nanabo wenina ya minomo yoti minowa-minowa oti minanigilae, loto ya lobiye. <sup>59</sup>Hawa ya Kapeneyamu numudo mono numugu ya minoto ya lobito api-napi itibiye.

### **Yesu ya nomude hofawa minanubo hala li nebo ha**

<sup>60</sup>Feto loto api itibito, ya ege molabo wenina yauti wenina abi loti holiti feto labo, Ha ya holiyonibo henaidana oto liye. Ya hema holinaibo ne? loti <sup>61</sup>ya eleka hofa betito Yesukafo ya lula-halau holito feto loto lobibo, Hemotina ha ya holiyabo nosámife? <sup>62</sup>Feti holiyabo ya We Hula nemo homu minobo ebato liwila oto yowoto ya nomudinagunu watima ya neidafa anabo ne? <sup>63</sup>Ute etuwa ido mila yakafo nomude hofawa minomo yonubo hanuwa ma minámiye. E'e, nomude hofawa minomo yonubo hanuwa ya Goti Weuna ononala ne. Nemo ha lobiyobo ya weudina ido nomudina hofawa minomo yonabo hanuwa ya ne. <sup>64</sup>Nefa, hemotinadokati wenina malekaloka holi hiki ladámo minae, loto lobiye. Yesu ya holi hikito umámabo ya aidena yoimalokati wa beti huloto wa

betimo yoiye. Ido ayaidana oto uwolafo adinalo molanaibo we yagi wa edofefe loto wa ne. <sup>65</sup>Ido ha ma feto loto onu ito libo, Yagunu ya feto loto lobiyo ma ne. Wenina ya Menefokafo li aila i betiyámageto nemodoka loti minanabo ma minámiye, loto ya liye.

<sup>66</sup>Ena hamena yaloti ya ege molabo wenina yauti wenina abi loti emo nedo ya minámanune, loti eleka hofa betito fulo edae. <sup>67</sup>Yagunu Yesukafo ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya loga o betito libo, Hemotina ayaidana oti fulo nedanune, loti lo minafe? liye.

<sup>68</sup>Ido Saimoni Pitakafo feto loto lomuiwo, Wenabao, hemo fulo hedoto hemado unubo ne? Hemo makokafo nomude hofawa minanubo hala li minane. <sup>69</sup>Lemo ya hemo holi hikito humuto feto loto holi humu minonibo ya hemo ya Gotidokati fele we minane, lomuiye.

<sup>70</sup>Lomuito, Yesukafo feto loto lobibo, Nemokafo hemotina tuwelu (12) ya sutina fiyofa, ido hemotina yauti ma ya Satanidoka keloto ne, loto ya lobiye. <sup>71</sup>Hawa lobibo ya ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yauti ya we ma uwolafo adinalo molanaibo we Saimoni Isikaloyoti hipala Yudasi yagunu liye.

#### Yesu unalafomota holi hikito umámabo ha

**7** <sup>1</sup>Ena Yudia ebalo Yuda wenina yasi, Yesu hofanune, loti hudala hiyabo yagunu mikatina fulitoto Galili mikalo yako u yaleka meleka oto moniye. <sup>2</sup>Feito moni neto, Yuda wenina numuna holo-hala huwabo foliwa hamenatina alili aiye. <sup>3</sup>Alili aito, Yesu unalafomota yasi feto loti lomuwabo, Hemo ya aubaka itibiyaniwo idafa ma li oloto piyageto hege molabo wenina yasi wanae, loto ya eba me ya fulitoto ya Yudia mikalo ya uto itibiyo. <sup>4</sup>Ma yakafo li oloto pinowe, lanaibo ya faluku oto minoto onona linaibo ya ma minámiye. Yagunu hemo ya onona yaidana linowe, loto holiwanibo ya uto wenina muki ya li oloto pi biyageto wanae, loti <sup>5</sup>unalafomota yasi holi hikito umámoti feto lae.

<sup>6</sup>Lato, ya Yesukafo feto loto lobibo, Hemotina hamena-hamenau ya idafa anune, lotima aifa anigilae. Nemo hamenane ya onesa lo fedámiye. <sup>7</sup>Wenina yasi ya hemotina holi nosámibo biyámanigilae. Nemo ya monatina nosámibo ya lo oloto pi betiyobo yagunu holi nosámibo numu minae. <sup>8</sup>Heimotinako foliku ya wilalo. Nemo ya hamenane lo fedámibo, yagunu ya onesa feto-namato ya aguwámanogolowe, loto lobiye. <sup>9</sup>Feto loto Galili mikalo ya ne.

<sup>10</sup>Ena unalafomota homu uwato, aliga eimolako umalo pito wiye. <sup>11</sup>Ena foliku ya Yuda wenina hiyaba we yasi moni witala oti feto loti loga-loga abo, Igleka ne? loti lae. <sup>12</sup>Ido aifa wenina yasi emogunu momona oti humomo fimo yowae. Yauti malekamasi, Emo ya we dowae ne, lato ido malekamasi, E'e, feito minámiye. Emo ya wenina hotina i ne, loti lafa, <sup>13</sup>Yuda we hiyaba we holiwanina ya holiwanina ha oloto ladámae.

**Yesu numuna holo-hala huwabo foliku ya api itibibo ha**

<sup>14</sup>Ena foli hofalau ya Yesukafo ya fele huliyagi numuna naba hilalau ya yoto ha mono loto api-napi itibito, <sup>15</sup>Yuda we hiyaba we yasi, Aiyo, lo holiye, loti ya fetu loti labo, Lemo lufuwa numunateu ya yowámima nenako, igalekati loto ha mono monawa ya holito liye? lato <sup>16</sup>Yesukafo fetu loto lobibo, Nemo mono api itibiyobo ya nemodokati minámiye. E'e, nilifi molaibo we yalekati ne. <sup>17</sup>Yagunu wenina masi ha mono monawa me ya ya Gotidokati nefemo, ido neimo Yesudokati ne? loti moni wita anabo wenina yauti Goti hala dowa kido hololanune, loti holinabo wenina yasi monawa holinigilae. <sup>18</sup>Makafo eimola halaukati holito lanaibo we ya eimola huliya yoto minanaiye, loto lanogolaifa, nemokafo nilifi molaibo we huliya yoto minanaiye, loto lobo ya mona ona hulako moloto, nosámibo mona ma ya uneu minámiye.

<sup>19</sup>Mosesekafo ya lo molaibo ha lo oloto pi bima nefa, hemotinalokati ya ma lo molaibo ha hololabo we ma minámae. Ena hemotina nena idafagunu ya hofu nedanune, loti ya lo minae? lobiye. <sup>20</sup>Lobito, ya wenina aifa wenina yasi fetu loti labo, Hemo ya Satani himiwelakafo luka-hakau mino hedaiye. Hemo hema hofu hedanowe, loto liye? lae. <sup>21</sup>Lato, ena Yesukafo fetu loto lobibo, Nemo Sabati foliku idafa hofawa mako aubane itibiyobo yagunu oti aiyo, loti lo yaleka meleka oti hofu hedanune, loti lo minae. <sup>22</sup>Mosesekafo hipatina-mota utinalo Goti anela fukanune, loto lobima nefa, ya monawa ya Mosesekafo api itibiyámito, awalafo-holofala yasi apiyama ne. Fetu lobinako, hemotina Sabati foliku ya Goti anela fuko-fuko o minae. <sup>23</sup>Yagunu ya Mosesekafo ha lo molaibo ya holi fulitotanune, loti ya Sabati foliku ya hipatina-mota utinalo ya Goti anela fuko betiti ononawa ya li-li o minae. Fetu fe minabo nemo ya Sabati foliku ya we ma ula-falau muki ya lifefe lo edobo yagunu ya neidafaiti ya holi nosámibo nomae? <sup>24</sup>Wenina monatina wafefe ladámotima aifa hopa lifima hawa ya ladámilo. Wafefe lanado yaloko lalo, loto lobiye.

**Yesu ya Goti ilifi molaibo we Kilisto nefe? loti loga abo ha**

<sup>25</sup>Ena Yelusalemu wenina yauti masi fetu loti labo, We ya hofanune, loti lo-lo aboma ya moda me ya ya nebo yae. <sup>26</sup>Neidafaito ha olotoko libo ya mono hiyaba we yasi ha lo fuko edámabo minae? Ya monala holiyabo ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ne, loti holiyafe? <sup>27</sup>E'e, Yesu oloto pibo eba ya holi minoba, Goti ilifi molaibo we Kilisto oloto pinaibo ya ebalu ya holifefe ladámanogolone, loti ya lae.

<sup>28</sup>Fetu labo yagunu Yesukafo ya fele huliyagi numuna nabau ya ha mono api itibi minoto lo faka loto libo, E'e, hemotina wafefe loti wa nedoti nemo oloto piyobo eba ya holi minone, lafa, lomobo ya neimo lune-haneuti holito lomámobo ne. Mona ona hula yawala nebo yakafa

nilifi molaito lomobo ne. Ido emogunu ya hemotina hatina kifefe loti holámae. <sup>29</sup>Nemo ya eimola lula hamanauti nilifi molaito lomobo nenako, nemo wa edofefe lo minowe, loto liye.

<sup>30</sup>Hawa fetu libogunu nala i edanune, loti lafa, hamenala onesa lo fedámibo yagunu adina hena aito fulitae.

<sup>31</sup>Ena wenina aifa wenina muki yasi Yesu holi hikito muti fetu loti lo minabo, We me ya yakafo idafa hofawa aubala lilibi nebo ya Goti ilifi molaibo we Kilisto lo fedanaibo yakafo we me ya li yoima o edoto ya li oloto pinogolaife? loti ya lae.

### **Yesu nala fi edalo, loti himiwe idipi molabo ha**

<sup>32</sup>Ena wenina mau minabo yasi hawa emogunu momona oti humomo fiti lato ya Falisi we yasi holiti, Goti sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we yagi ya loyolalo-melo oti, Yesu ya nala fi edalo, loti fele huliyagi numuna naba himiwe idipi molato uwabo, <sup>33</sup>yagunu Yesukafo fetu loto libo, Nemo hamena fouma efoma hemotinagi minoto nilifi molaibo we nedoka liwila anogolowe. <sup>34</sup>Liwila oto, hemotina nemogunu moni wita oti li oloto piti wa nedámanigilae. Ido uto minanodo ya hemotina ma aguwámanigilae, lobiye. <sup>35</sup>Lobito, Yuda wenina yasi fetu loti loyolalo-melo abo, Wewa ya igaleka uwageto moni witala oto li oloto piyámanubo ha liye? Yuda weninasi Giliki mikalo minomo uwadoka ya uto Giliki wenina ha mono lobinowe, loto holito life? <sup>36</sup>Moni witane oti li oloto piti wa nedámanigilae, loto, ido unodo yalo ya ma aguwámanigilae, loto libo ya igaidanagunu liye? loti ya loyolalo-melo ae.

### **Yesu holi hikito munabo ya no atalawa yaidana anabo ha**

<sup>37</sup>Ena Yuda wenina yasi foli minomo yoti mino hulanune, loti wenina nuba naba-naba iti minato, Yesukafo sinoito minoto ha auba ito libo, Ma yasi nogunu holinabo ya nemodoka loti nanae. <sup>38</sup>Ido ma yasi holi hikito numu minanabo yagunu ha mono lufuwatina yau fetu loti iyabo,

Yaidana abo wenina ya no atala yaidana oto lutina-hatinau li oloto pi betiyageto no yaidana oto lumutoko minanogolaiye, loti ya iyabo ne, loto <sup>39</sup>hawa libo ya Weuna yagunu liye. Ido monawa feito ne. Yesu holi hikito muwabo wenina ya Weuna Fele binowe, loto ya Yesu hamena yalo ya okulumau lamenala lulau ya liwila oto yowáminako, ya Weuna lomámibo ne.

### **Yesugunu holiti fokiti u filiga-filiga abo ha**

<sup>40</sup>Ido wenina ya ha ya holiyagu yauti masi Yesugunu fetu labo, Emo ya polofeti yama ona ne, lato <sup>41</sup>ido masi, Emo ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ne, lato, ido malekaloka yauti masi, Fulitalo. Kilisto ya Galili mikalo oloto pinaibo nefe? E'e, <sup>42</sup>Kilisto ya Defiti numuna atala

Betelehemu yalo Defiti yufa fibo wenina yauti oloto pinogolaiye, loti ha mono lufuwau ya feto loti iyaboma ne, loti lanako, <sup>43</sup>wenina muki ya emogunu ha eito-eito loti foki yaleka-meleka oti, <sup>44</sup>malekamasi nala hofu edanune, loti lafa, adina hena aito fulu edae.

#### **Yuda hiyabatina we yasi Yesu holi hikito umámabo ha**

<sup>45</sup>Ena fele huliyaigi numuna naba himiwe ya Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Falisi we minado ya liwila oti uwato, loga o betiti labo, Hemotina neidafaiti liyámoti aifa ae? loti loga ato, <sup>46</sup>himiwe yasi ha liwila oti labo, Ena, wewa ha libo yaidana oti homuma ladámabo nenako, loto liyámoto aifa one, lato, <sup>47</sup>Falisi we yasi ha liwila oti lobiyabo, Hemotina yagi ya hotina ife? <sup>48</sup>Hiyaba we wenaba yauti ido Falisi we lemodokati ya ma holi hikito muwobe? <sup>49</sup>E'e, ya ma feto ámonibo nefa, wenina aifa wenina nuba minabo yama lo molaibo ha ya holiyámoti, Goti nomunalo u hopa unabo wenina yamako holi hikito muwae, loti ya lae.

<sup>50</sup>Feto lato, ena hounatinafo we ma Nikodemusi ya homu Yesu nedo wibo we ya feto loto lobibo, <sup>51</sup>Hemotina we ma monala ya loga o edoti holiyámoti, ido monala nosámibo wa edámoti lifima ha lobinabo yamaidana aie. Feto feyalo, loto lo molaibo ha lufuwa iyagu yau feto loto nebo nefe? Feito minámiye, lito, <sup>52</sup>hounalafo-mota yasi ha feto loti liwila oti labo, Ena, hemo yagi Galili mikaloti abe? Ha mono lufuwau ya hitoto walo. Polofeti ya Galili mikaloti oloto piyámanabo ne, loto nebo ya walo, loti lae. [<sup>53</sup>Feto loti upatoti numunatinau-numunatinau uwae.

#### **Hume-ugele wena ma Yesu nedo ilimiti abo ha**

**8** <sup>1</sup>Ena Yesu ya Olifi obulalo ya yoto neto, <sup>2</sup>ho lito yaloti liwila oto fele huliyaigi numuna naba hilalau yoito, wenina masi emodoka loti nuba ato, yalo amedoto minoto ha mono lobito api itibito, <sup>3</sup>lo molaibo ha api itibi-itibi abo we ido Falisi we yasi wena ma hume-ugele o nedo wa edoti li oloto piti Yesu nedo ilimiti uti li nomudinalo sinoi edoti <sup>4</sup>Yesu feto loti lomuwabo, Api lilibiyanibo we, wena me yakafo hume-ugele o nedo wa edoto li oloto piyone. <sup>5</sup>Yagunu Mosesekafo wena yaidana anabo ya hefanagunu hofu beti fulilo, loto lo molaibo ha yamo lolumiye. Ido hemodokati ya neidafaiye loto ne? loti <sup>6</sup>ya aifa feto loti loga o edoti, ha li yaidana-meidana hama lagetoma ya sigiya lo edanune, loti hepa moloti lae. Feto lato, Yesukafo huba ito anagunu mikalo ya lufuwa iye.

<sup>7</sup>Lufuwa i neto, loga-miga o edato, emo ya sinoito feto loto lobibo, Hemotina yauti ma lifimala minámage to minanaibo we yakafo apito hefanagunu hofage to ya hofalo. <sup>8</sup>Feto lototo hofa huba ito mikalo ya lufuwa iye.

<sup>9</sup>Ena emotinasi hala holiti hiyabatina we we kilofo ya homu wito wa edoti mako mako ege uti u hulato, wena ya Yesu nomunalo eimolako ya ne.

<sup>10</sup>Ena Yesu ya sinoito loga o edoto libo, Wenao, igaleka uwae? Lifima ha ma lohomámabo nefe? lito <sup>11</sup>wenawa yakafo libo, Wenaba, ma minámiye, lito ya Yesukafo libo, Ena nemo yagi lifima ha ma lohomámanogolowe. Hemo ya liwila oto uto mona nosámibo ya hofa molámo, lomuiye.]

### **Yesu ya wenina mikau-mikau lamenate nebo ha**

<sup>12</sup>Ena Yesukafo wenina ha ma onu ito lobibo, Nemo wenina mikau-mikau ya lamematina minonako, ma nemo nege-nege moninabo ya midipu igu ya moniyámanigilae. E'e, nomudina hofawa minanabo lamenawa ya mino betinogolaiye, liye. <sup>13</sup>Lito, Falisi we yasi fetu loti lomuwabo, Me ya ya hemo heimo monaka lo oloto molanibo yama holiyonibo hula minámiye, lato, <sup>14</sup>Yesukafo fetu lotu lobibo, Nemo ya obo ebalekati ido unobo ebaloka ya monawa holi minonako, nemo neimo monane lo oloto moloto hulawa o ne. Hemotina ya obo ebalokati ido unobo ebaloka ya monawa holiyámoti holi hopaitae. <sup>15</sup>Hemotina lifima ha lo-lo o minabo yakafo etuwa o ne. Nemo ya lifima ha ya onesa ladámanobo ne. <sup>16</sup>Nefa, ido ma lanowe, lotu lanobo ya moda ona hula lanobo ne. Nemo lifima ha ya neimoko lanobo minámiye. E'e, Menefo nilifi molaibo yakafo ane li faka lageto lanobo yagunu hula anogolaiye. <sup>17</sup>Ido heimotina lo molaibo ha lufuwatinau yau fetu libo, We loiti yasi we ma monala lo oloto pitoma hula ne, lotu ya lufuwau yau nebo ne. <sup>18</sup>Yagunu ya nemo monane lo oloto piyoto ido Menefo nilifi molaibo yakafo ayaidana oto monane lo oloto pi ne, lotu ya liye.

<sup>19</sup>Ha ya fetu lotu lobito, emotinasi loga o edoti labo, Mekafo iga ya ne? lato ya emokafo lobibo, Hemotina nemo wa nedofefe ladámanako, Menefo ayaidana oti holifefe ladámae. Nemo ya wa nedofefe labo neko Menefo yagi holifefe ladi ne.

<sup>20</sup>Fetu lotu Yesukafo fele huliyagi numuna nabau ya hefana molabo huwamena negu eba mau ya ha mono lobito ha ya liye. Ena hamenala onesa alili ámibo yagunu ya adina hena aito nala numugu ya fulo edámae.

### **Uto minanodo ya hemotina aguwámanigilae, lotu Yesukafo libo ha**

<sup>21</sup>Ena Yesukafo onu ito fetu lotu lobibo, Nemo fulo betito uwoto hemotina nemogunu moni wita oti ya lifimatinagi minoti fulinabo ne. Nemo uto minanodo ya hemotina aguwámanigilae, lito <sup>22</sup>Yuda wenina yasi labo, Nemo unodoka ya aguwámanigilae, lotu libo ya neidafaito ya liye? Eimola nedala lito fulinogolo lifemo? lato, <sup>23</sup>Yesukafo fetu lotu lobibo, Hemotina ya wakati minae. Nemo ya okalekati minowe. Hemotina ya mikalo meloti minafa, nemo ya mikalo meloti minámowe. <sup>24</sup>Yagunu ya lifimatinagi ya minoti fulinabo ne, lotu ya lobiyobo ne.

Nemo minobo me ya ya monane lobi-lobi obo ya holi hiki ladámanabo ya lifimatina aifa mino betiyageto fulinigilae, loto ya liye.

<sup>25</sup>Feto lito, ya emotinasi loga o edoti labo, Ena, hemo hema minane? lato, Yesukafo lobibo, Onona apiyodoti lobi-lobi obo aya efo ya ne.

<sup>26</sup>Nemo ya hemotina lifimatina ido henatina yagunu ha abi li minofa, nilifi molaibo we yakafo eimola ha ona hula lo-lo o neto, neimo ya emo welauti holiyodo ya mikalo melo lo oloto molowe, loto liye.

<sup>27</sup>Hawa ya Melafogunu feto loto lobifa, emotina yasi holifefe ladámae.

<sup>28</sup>Yagunu Yesukafo onu ito feto loto lobibo, Hemotina We Hula nemo yá yofolo hofu nedoti li faka yoisa lo nedanado ya monane holifefe lanigilae. Ido neimone lune-haneuti holito idafa ma ámoto, Menefokafo api nilibibo hawa ya lo minobo yagi ya holifefe lanigilae. <sup>29</sup>Nilifi molaibo we ya nemodoka mino nedaito, nemo hamena-hamena idafa oto holibo dowo libo yagunu nemo ma fulo nedámiye, loto <sup>30</sup>ha feto lo neto wenina abi holi hikito muwae.

#### Ha ona hula yakafo wina ledaibo ha

<sup>31</sup>Ena Yesukafo holi hikito muwabo Yuda wenina feto loto lobibo, Hemotina ya nemo hanelo moni minanabo ya nemo nege moniyabo wenina hula minanigilae. <sup>32</sup>Feti minoti ha ona hula ya holifefe lato, aya hawa ona hula yakafo wina betinogolaiye, loto liye. <sup>33</sup>Feto lito, emotinasi ha liwila oti feto loti lomuwabo, Lemo Abalahamu yufa fibo weninala minonibo ya ma nala i ledato minámoninako, hemo wina betinaibo ne, loto lanibo ya neidafaito lane? lomuwae.

<sup>34</sup>Lomuwato, Yesukafo ha liwila oto feto loto lobibo, Nemo ha ona lama lobiyowe. Ma yasi nosámibo mona molabo ya monawa yakafo nala i betito, nalalo houba-naba o minabo yagunu lowe. <sup>35</sup>Nala i betibo wenina wenabatina numuna ebalalo ya hamena-hamena hiyaba oti minomo yowámanigilae. E'e, Hipala ya Melafo numunala ebalalo ya hamena-hamena minowa-minowa oto minomo yonogolaiye. <sup>36</sup>Yagunu ya Hipala nemo wina betiyotoma hemotina ona nala i betiyámageto minanigilae.

<sup>37</sup>Hemotina Abalahamu yufa fibo weninala minabo ya moda holi minowe. Feti minafa, nemo hane ya hemotinaloka hopopo o nenako, hofu nedo fulinune, loti lo-lo o minae. <sup>38</sup>Nemo Menefodoka idafa wa obo ya lo-lo o minowe. Ido hemotina heimotina metinafodokati idafa holiti ya fe-fe minae, loto lobito, <sup>39</sup>Lemo metefo Abalahamu ne, loti ha liwila oti lomuwato, ya Yesukafo feto loto lobibo, Hemotina Abalahamu yufa fibo weninala hula minabo neko emo monala yaidana oti molo minadi ne. <sup>40</sup>Nefa, Gotidokati ha ona hula holiyobo lobi minobo ya hemotina hofu nedanune, loti lo minae. Idafa yaidana Abalahamukafo feyámibo ne. <sup>41</sup>Hemotina ya heimotina metinafo hanulalo ya egeto moloti lala i-i o minae, lito ya emotinasi feto lomuwabo, Hopa hanudoti oloto piyonibo



minámiye. Metefo mako Goti ne, lato, <sup>42</sup>Yesukafo feto loto lobibo, Nemo ya Gotite minoidoti lomobo ne. Neimo lune-haneuti holito lomámobo ne. E'e, emokafo nilifi molaito lomoboma nenako, hemotina metinafo ya Goti nebo neko, lutina-hatina ya nemo nomadi ne.

<sup>43</sup>Neidafaiti ya ha lobo ya holifefe ladámo minae? Nemo ha lobo ya hemotina ogofuti holiyámabo yagunu ya holifefe ladámo minae.

<sup>44</sup>Hemotina metinafo Satani weninala minoti, metinafo feyaibo mona ya meyalo molanune, loti holiti minae. Emo ya hana yoimaukati hofu beti fulimo yoibo we ya ne. Ido lula-halau ha ona ma mináminako, ha ona hula holi fulitaibo we ya ne. Emo ya ha sugi we ido sugi yawala nebo yakafo eimola monala ya moloto ha sugi lo-lo o ne. <sup>45</sup>Ido nemo ya ha ona hula lobi-lobi o minofa, hemotina hane ya holi fulu minae. <sup>46</sup>Hemotinalokati masi nemo lifimane lanabo ya fowe loti ladámanigilae. Nemo ha ona hula lobiyobo ya neidafaiti holi hikito nomámae? <sup>47</sup>Wenina ma Goti weninala minabo yasi ha libo moda holi minae. Hemotina Goti weninala minámanako, hala holi fulu minae, loto ya liye.

**Nemo Abalahamu oloto piyámito minobo  
wema minowe, loto Yesukafo libo ha**

<sup>48</sup>Feto lito, Yuda wenina yasi ha liwila oti fetu loti ya lomuwabo, Hemo Samalia we ma Satani himiwela luka-hakau yoto ne, loto ya ha ona lo minobe? lato, <sup>49</sup>Yesukafo ha liwila oto fetu loto lobibo, Satani himiwela lune-haneu minámiye. E'e, nemo Menefo huliya li faka lo minofa, hemotina ya nemo huline ya ito lumuti fulu minae. <sup>50</sup>Nemo neimone huline yonaiye, loto ladámowe. Mাকাfo huline li faka lo nedanaibo ya hona moloto lifefe lanaibo we ne. <sup>51</sup>Nemo ha ona hula lobiyowe. Ma yasi nemo hane li minanabo wenina ya fuliyámanigilae. E'e, moda minowa-minowa oti minomo yonabo ne, loto ya liye.

<sup>52</sup>Fetu lito, Yuda wenina yasi fetu loti lomuwabo, Hemo Satani himiwela luka-hakau mino hedaibo ya onesa ona holi minone. Abalahamu moda fulibo ne. Ido polofeti ya ayaidana oti fuliyabo ne. Ido hemo fetu loto lanibo, Nemo hane li minanabo wenina ya fuliyámoti, minowa-minowa oti minanigilae, loto lanibo, <sup>53</sup>ya awatefo-holofate Abalahamu wenaba yama fuliboma nenako, hemo ya li yoima edanowe, loto labe? Ido polofeti ya ayaidana oti fuliyabo ne. Hemo neidafaito heimo hulika ito yoi minane? loti ya lae.

<sup>54</sup>Fetu lato, Yesukafo ha liwila oto fetu loto lobiye. Nemo neimone huline li faka lotoma ya huline u aifa idafa anogolaiye. Menefo yagunu Gotite ne, loti laboma ya emokafo huline li faka lo ne. <sup>55</sup>Hemotina abo ya holifefe ladámae. Nemo ya holifefe lo minowe. Yagunu nemo ya holifefe ladámowe, loto lobo neko, ya hemotina yaidana minoto ha sugi ladi ne. Ido nemo ya holifefe loto hala li meyalo moloto moni minowe.

<sup>56</sup>Awatinafo-holofatina Abalahamukafo ya nemo hamenane alili ageto wanowe, loto dowa loto holi nebo ne. Ido minoto hamena alili aito wato ake ima ne. <sup>57</sup>Feto lito, Yuda wenina yasi lomuwabo, Hemo melegeka fifti (50) ya li fulámaninako, hemo Abalahamu wa edanibo nefe? Olo, lato, <sup>58</sup>Yesukafo lobibo, Nemo ona lama lobiyowe. Nemo Abalahamu oloto piyámito minobo wema minowe, loto liye.

<sup>59</sup>Feto libogunu hefana liti hofanune, loti lafa, fele huliyaigi numuna nabau yati ya faluku oto u yau meu oto feka lumuto wiye.

### Nomuna likaibo we ma hala

**9** <sup>1</sup>Ena Yesukafo ya hanudo uto we ma olafo houmalauti nomuna likaibo li oloto pito wa edaito, <sup>2</sup>ege-ege moniyabo we yasi loga o edoti labo, Api lilibianibo we, hema lifimalakafo nomuna likaibo ne? Me ya ya eimoladokati nefemo, ido olafo melafodokati ne?

<sup>3</sup>Feto lato, Yesukafo feto loto lobibo, E'e, eimola lifimala ido olafo melafa lifimatina yalekati ya minámiye. Goti aubala monala emodoka oloto pinaiye, loto idafa feito oloto pito ne. <sup>4</sup>Fo lito minionido ya nilifi molaibo we ononala lito minokelo. Midipu inaibo ya ononala linubo hamenawa hulanogolaiye. <sup>5</sup>Nemo mikaleka minobo hamenalo ya nemo wenina mikau-mikau ya lamematina minowe, loto liye.

<sup>6</sup>Feto loto ya mikalo etefu oto hululu ito we nomuna likaibo ya nomunalo wili edaiye. <sup>7</sup>Wili edoto ya feto loto ilifi molaibo, Hemo ya Silowamu momenoku ya uto noku iyo, loto lomuiye. No Silowamu ya Yuda hatinadokati Ilifi Molaibo ne, loti ya huliya monawa ya nebo ne.

Ena wewa ya uto noku ito nomuna waiye. Nomuna wato weninala minado ya liwila oto aiye.

<sup>8</sup>Liwila oto aibo wewa homu wako lo beti-beti aibo we ya holiti weninawa yasi muki onesa wa edoti loga-loga oti labo, Mikalo amedoto minoto wako lo ledo-ledo aibo wema ya nefe? lato, <sup>9</sup>malekamasi labo, Moda ya nebo yae, lato, ido malekamasi, E'e, yamaidana eito ma ne, lato, ya eimola auba ito libo, Nemo yama ya minobo yae, liye.

<sup>10</sup>Feto lito, loga o edoti feto labo, Hemo igaidana oto nomuga falatane? lato, <sup>11</sup>emokafo liwila oto lobibo, Wema huliya Yesu yakafo mikalo etefu oto hululu ito nomunelo wili nedoto ya feto loto lonumibo, Hemo Silowamu momenoku ya uto noku iyo, lito uto noku iyoto nomune falatiye. <sup>12</sup>Feto lito, loga o edoti labo, We ya igaleka ne? lato, Ya nemo holiyámowe, loto ya liye.

<sup>13-14</sup>Ena Yesukafo haba hululu ito nomunalo wili edaito, nomuna falatibo ya Sabati foliku ya idafa feto feyaiye. Yagunu ya nomuna falatibo we ya Falisi we minado ya ilimiti uwato, <sup>15</sup>Falisi we yasi ayaidana oti loga o edoti labo, Hemo igaidana oto nomuga falatane? lato, ya emo feto loto lobibo, Emo ya nomunelo haba ya wili nedaito, nemo ya uto noku ito

nomune wa obo ne, liye. <sup>16</sup>Feto lito, Falisi we yauti masi feto labo, We ya Sabati foli li hopaitaibo ya Gotidokati minámiye, lato ya masi labo, Emo ya nosámibo neko, idafa yaidanama feito lifefe ladámadi ne. Feto loti ha loyoilumu oti lae.

<sup>17</sup>Yagunu ya nomuna falatibo we ya hofa loga o edoti labo, Nomuga li falato hedaibo yagunu heimoka ya emo yagunu nena loto holi minane? lato, emokafo libo, Polofeti ne, loto liye.

<sup>18</sup>Ena Yuda wenina yasi feto loti labo, We me ya ya homu nomuna likaito neboma onesa nomuna falatiye, loti ya ona lafemo, ido sugi lae? loti hatina loiti-loiti kiti olafote melafote sutina fiyato aito, <sup>19</sup>loga o betiti labo, Hemotina hipatinama hedaibo hamenaloti nomuna likaiye, loti lo minaboma me ya nefe? Feito neboma igaidana oto nomuna falatiye? loti loga o betiyae. <sup>20</sup>Loga o betiyato, olafote melafote yasi ha liwila oti feto loti laibo, Hipate ya melo nebo ya holi minoiye. Ido hedaibo hamenaloti nomuna likaibo yagi holi minoiye. <sup>21</sup>Ido igaidana oto nomuna waife? Ido hemakafo nomuna li falato edaife? Ya we ya holiyámoiye. Hipawa ya naba litaima ne. Eimola loga o edato monawa lobiyaneyo, loti laibo <sup>22</sup>ya Yuda wenina yagunu holi bito feto laiye. Ya holi bibo monawa feito ne: Yuda wenina yasi homu ha feto loti loyolalo-melo labo, Masi Yesu yagunu Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ne, loti lanabo ya ha mono holiyagu yauti fulo feka o betinune, loti lama ne. <sup>23</sup>Yagunu ya olafote melafote ya holi bito, feto laibo, Emo ya naba litaima ne. Eimola loga o edalo, loti ya laiye.

<sup>24</sup>Yagunu nomuna homu likaibo we ya hofa sula fiti feto loti lomuwabo, Hemo Goti huliya li faka loto ha ona lolomo. Wewa ya monala holi minone. Emo we nosámibo ne, lato, <sup>25</sup>feto loto lobibo, Emo ya we nosámibo nefe? Ido dowa nefe? Ya ma holiyámowe. Nomune likoto minoma nomune falatobo idafawa mako ya holifefe lo minowe, loto lobiye.

<sup>26</sup>Feto lobito, ilalu huti loga o edabo, Nena-idafa o hedaiye? Igaidana oto nomuga li falatiye? lato, <sup>27</sup>emokafo feto loto lobibo, Nemo lobiyoma ya hemotina holámae. Neidafaito hofa lobiyoto holinune, loti lo minae? Hemotina yagi ege molanune, loti lo minafe? Olilo! lobiye.

<sup>28</sup>Feto lito, li leko-mako o edoti feto loti labo, Hemo ya ege molanibo we minane. Lemo ya Mosese ege moniyonibo we ya minone. <sup>29</sup>Mosese ya Gotikafo ha lomuibo ya holi minoba, we me ya ya yaukati meukati oloto pito aife? Ya ma holiyámone, lomuwae. <sup>30</sup>Feto lato, we yakafo ha liwila oto feto loto lobibo, Nomune li falatibo we ya yaukati aife? Meukati aife? Oloto pito aibo ya wafefe ladámone, loti labo ya ha manadinau minámito lafe? <sup>31</sup>Lemo Goti yakafo nosámabo wenina ha lanabo ya holámibo ne, loto ya holi minone. Ido ma yasi Goti holi muti welalo hololoti moni minanabo wenina ya ha lanabo moda holi nebo ne, loto yagi holi minone. <sup>32</sup>Yagunu we hemakafo

we ma nomuna likaibo oloto pito nebo ya nomuna li falatiye? Ha yaidana ha mika oloto pigu yoimati holiyámoto minomo yowonibo ne. <sup>33</sup>Wewa ya Gotidokati lomámibo neko, onona yaidana liyámadi ne, loto lobiye.

<sup>34</sup>Feto lobito, emotinasi fetu loti lomuwabo, Okafo mekafo hopa moniti hedabo hemogi u ayaida anibo yakafo ha mono api lilibinowe, loto labe? Olo, loti ya itifu fulae.

### Yesu holi hikito umámanabo ya nomudina likaibo minanabo ha

<sup>35</sup>Ilifiyato, ya Yesukafo holito li oloto pito loga o edoto libo, Hemo We Hula holi hikito mu minabe? lito, <sup>36</sup>wewa yakafo libo, Wenabao, hemo hemagunu lane? Nilibiyageto wafefe loto ya holi hikito munowe, lito, <sup>37</sup>Yesukafo fetu loto lomuibo, Hemo moda watanibo yae. Ha lohomobo me ya ya minobo yae, loto lomuiye. <sup>38</sup>Fetu lomuito, wewama yakafo fetu libo, Wenabao, nemo holi hikito homowe, loto weuna-lula-hala ya muiye.

<sup>39</sup>Ena Yesukafo fetu loto libo, Nemo wenina lifima liwila oto binowe, loto mikalo lomobo ne. Yagunu ya wenina masi nomude likaiye, loti holiyabo wenina ya nomudina li falato betinowe. Ido nomude moda falatotaiye, loti holiyabo wenina ya nomudina aifa likoto minanaie, loto ya liye. <sup>40</sup>Fetu loto lito, Falisi we malekama selo minabo yasi holiti ya fetu labo, Aiyo, lemo nomude likaibo minogeto labe? lato, <sup>41</sup>Yesukafo fetu loto lobibo, Hemotina nomudina likaibo minabo neko, lifimatina minámadi ne. Nefa, heimotina ya lemo nomude moda falatito minone, loti lo-lo aboma nenako, lifimatina mino betinogolaiye, loto ya lobiye.

### Yesu ya sipisipi hiyabatina we dowá nebo ha

**10** <sup>1</sup>Ena Yesukafo ha ma fetu loto lobibo, Nemo ona lama lobiyowe. Makafo sipisipi hilatinau yonowe, lotoma, hanudo yowámoto maleka hila hofalalo yonaibo ya ugele we ido idafa hopa libo we ne. <sup>2</sup>Ido hanudo fefe loto yonaibo we ya sipisipi hiyabatina we ne. <sup>3</sup>Emo lo fedanaibo ya hanu hiyaba we yakafo wa edoto hanu si edanogolaiye. Hanu si edageto sipisipi yasi nola fefeluma holiyato eimola sipisipila ya hulitina loto su fito hilauti idipito lumunogolaiye. <sup>4</sup>Idipito lumuto li homu molo betito uwageto nola fefeluma ya holiyanako, ege unigilae. <sup>5</sup>Feti ege unigilafa, ido we hofawa makafo su finaibo ya ege aguwámanigilae. Emo nola fefeluma eito nenako, emodokati holi unigilae, loto <sup>6</sup>ha wase ito fetu loto lobibo ya nena idafagunu liye? loti hatina ligi-ligi kiyae.

<sup>7</sup>Hatina ligi-ligi kiyabo yagunu Yesukafo ha onu ito fetu loto lobibo, Ha ona hula lobiyowe. Sipisipi yonabo hanutina nemo ya minowe. <sup>8</sup>Nemo oloto piyámobo hamenalo homu oloto piyabo we ya ugele we, idafa-adafa li hopaitabo we minafa, sipisipi yasi hatina holiyámabo ne. <sup>9</sup>Hanu ya nemo ya minowe. Nemodo yonabo wenina ya li nomudina wa oto ya uti loti wetina-idafa li oloto piti ya noti minanabo ne.

<sup>10</sup>Ugele nabo we yasi hofu betiti li hopa o betiti ugele liti holi unune, lotiko lo fedo minae. Ido nemo ya weudina-lutina-hatina hofawa li biyoto dowa lotoko minanae, loto oloto piyowe. <sup>11</sup>Nemo ya sipisipi hiyabatina we dowa minowe. Hiyaba we dowakafo sipisipi hiyaba o beti minoto hofu nedo fulinae, loto ya aifa hiyaba o beti minowe. <sup>12</sup>Sipisipi yawala minámibo we ya hefana meinawa yagunuko holito hiyaba o betinako, yagunu hofukuti liye-hula lo fedanaibo ya wewa wa edoto sipisipi ya fulu betitoto holi unogolaiye. Holi uwageto, liye-hulakafo ya loto sipisipi ya hofu betito li upatanogolaiye. <sup>13</sup>Feto feyanaibo we ya meinala yagunuko ononala linako, sipisipi yagunu hala ki biyámoto holi unogolaiye.

<sup>14-15</sup>Nemo ya sipisipi hiyabatina we dowa minowe. Menefokafo nemo wa nedaito ido emo wa edoto holi filiga-filiga o-o minoiye. Ido ayaidana oto nemogi ido sipisipinegi holi filiga-filiga o-o minone. Yagunu ya nemo sipisipi hiyaba o beti minoto hofu nedo fulinae, loto ya aifa hiyaba o beti minowe.

<sup>16</sup>Ena nemo sipisipine ma abi loti minabo ya hila meuko ma minámae. Magi maina idipito loto none fefeluma ya holinigilae. Feito sipisipi ya mau mako i betiyoto ya hila mako ido hiyaba we mako feito oloto pito minanogolaiye.

<sup>17</sup>Nemo oto moloto obo ya fulitoto fulinogolowe. Yagunu Menefokafo lula-hala numu ne. Nemo oto moloto obo ya fulitoto fulito hofa sinoito minanogolowe. <sup>18</sup>We masi aifa hofu nedo fuliyámanigilae. E'e, neimo hane dowa loto kiyodo ya fulitoto fulinogolowe. Nemo fulito ido sinoito anobo aubane moda mino nedaiye. Feto loto Menefokafo lonumibo ne, loto ya liye.

<sup>19</sup>Feto lito, Yuda we yasi holiti hofa loyoilumu oti <sup>20</sup>minaguti wenina abisi fetu loti labo, Emo ya Satani himiwelakafo lula-halau yoito weuna u hopa wibo we ya ha libo ya neidafaiti holi minae? lato, <sup>21</sup>ido masi fetu labo, Satani himiwela mino edanaibo yakafo ha yaidana ladámanogolaiye. Ido Satani himiwela makafo we ma nomuna likaibo ya li falatanaibo nefe? lae.

### **Yuda wenina muki ya Yesu uwolafo buliyabo ha**

<sup>22</sup>Ena Yuda wenina yasi fele huliyaigi numuna naba lusa hiyabo foli hamenawalo ya asi aibo hamenawa fedito <sup>23</sup>ya fele huliyaigi numuna naba li hona-mana oti holo-hala numuna yaidana oti huwabo anawaleka ya huliya Solomoni Hilalau ya Yesu uto loto monito ne.

<sup>24</sup>Moni neto, Yuda wenina yasi li hona o edoti fetu loti lomuwabo, Hemo neidafaito hamena fana ya monaka li faluku ageto hate ligi-lige ki minone? Hemo Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto minotoma, lo oloto moloto lolomo, lato, <sup>25</sup>Yesukafo ha liwila oto fetu loto lobibo, Nemo moda lobitoboma nefa, ya hemotina holi hiki ladámae. Nemo Menefo huliyaalo

onona li-li o minobo yakafo monane lo oloto bi nefa, <sup>26</sup>hemotina ya nemo sipisipine oti minámanako, holi hikito nomámae. <sup>27</sup>Nemo sipisipine yaidana oti moni minabo wenina ya nemo none fefeluma holiyato ya wa betifefe lo minoto nege moni minae. <sup>28</sup>Nege moni minato, nomudina hofawa minowa-minowa anabo mona li biyoto u hopa aguwámoti moda minomo yoti minanigilae. Ya wenina ya nemo aneuti makafo apasoto linaibo ya ma minámiye. <sup>29</sup>Menefokafo nemodo minanae, loto limo numibo we yakafo wenina ido idafa-adafa muki ya li yoima o beti hulo nenako, ma yasi Menefo anauti apasoti linune, loti anabo ya ogofuwámanigilae. <sup>30</sup>Nemo ido Menefo ya mako minoiye, loto liye.

<sup>31</sup>Feto lito, Yuda wenina yasi hofa hefana nuba oti hofo fulinune, loti ato <sup>32</sup>Yesukafo fetoto lobibo, Onona dowá idafa mona-mona Menefo aubalalo liyoto ya wa minabo ononane dowá liyogu yauti ma nena idafa yagunu hefanagunu hofo nedanune, loti lo-lo o minae? loto loga o betiye.

<sup>33</sup>Loga o betito, Yuda wenina yasi ha liwila oti fetoto loti lomuwabo, Onona dowá loto li-li anibo yagunu minámiye. Hemo aifa wenina makafo nemo Goti minowe, lo-lo o minanibo ya Goti hamana hiyane. Yagunu ya hefanagunu hofo hedanune, loto lo minone, loti ya lae.

<sup>34</sup>Feto lato, Yesukafo ha liwila oto fetoto lobibo, Gotikafo lo molaibo hala hemotina bigu yau fetoto libo,

Hemotina Goti yaidana oti minae, loto ya neimo loma ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 82:6*) nebo ha ya holiyámafe? <sup>35</sup>Yagunu ha mono lufuwau ha nebo ya u hopa ámanogolainako, Gotikafo hemotina Goti yaidana oti minae, loto hala holiyabo we ya lobinako, <sup>36</sup>nemo ya Menefokafo lito fele fulo nedaito, lumuto mikalo minobo ya Goti Hipala minowe, loto lobiyobo yagunu hemotina Goti hamana hiyane, loti ya neidafaiti lae?

<sup>37</sup>Idafa fe-feyobo ya hemotina wabo ya Menefokafo fe-fe aibomaidana ámotoma ya nemo holi hikito nomámilo. <sup>38</sup>Ido idafawa fe-feyoto ya wa nedama nefa, holi hikito nomámotima ya idafa hofawa aubala itibiyobo yalekama holiti ya wa nedofefe lalo. Wa nedofefe lanabo ya Menefokafo luneu mino nedaito, ido nemo ayaidana oto emo lulau mino edobo mona ya holifefe lalo, loto liye. <sup>39</sup>Fetoto lito, nala numugu fulo edanune, loti afa, emo fulo betitoto wiye.

<sup>40</sup>Uto hofa Yodani no wela filigaleka yola Yonikafo homu apito wenina noku i betido yalo uto ne. <sup>41</sup>Yalo neto, wenina mukisi nedo ya u fedoti ha fetoto labo, Yoni ya Goti aubala lilibibo idafa mona li oloto piyámifa, wewa meyagunu hala liboma muki ya ha ona hula ne, lato, <sup>42</sup>mika yalo ya wenina mukisi Yesu holi hikito muwae.

### Lasalusi fulibo ha

**11** <sup>1</sup>Ena Betani numudo ya we ma huliya Lasalusi ya idafa hilito unaido ya Maliate atolafo Matate numunatina meya yalo ya

ne. <sup>2</sup>Homu Malia yakafo ladanuwa aibo nowala ya Wenaba wili edoto manana opalagunu hinalo hilili edaibo wena emonala Lasalusi ya idafa hiliboma nenako, <sup>3</sup>yagunu unalafa atolafo loiti yasi Wenabao, luka-haka muwanibo wema moda idafa hili ne, loti ha ya Yesudoka fulaito ya wiye.

<sup>4</sup>Feto loti fulaito, Yesukafo hawa holito ya fetu loto libo, Idafawa hilibo ya fulinaibo idafa hiliyámiye. E'e, idafawa fedo muibo ya Goti aubala itibiyageto wati Goti huliya li yoisa anae, loto fedo muiye. Ido yako minámiye. Idafawa hilibo yakafo Goti Hipala nemo ya aubala ya itibiyoto huline li faka lanae, loto ya liye.

<sup>5</sup>Ena Yesu ya Matala, unalafole, Lasalusile ya lula-hala bito, <sup>6</sup>ido idafa hilibo hawa ya holito, nedo ayalo ya fo hamena loiti aifa minoto, <sup>7</sup>aliga ya fetu libo, Yudia mikalo liwila oto uwokelo, loto ege-ege moniyabo we lobito, <sup>8</sup>fetu loti loga o edabo, Api lilibyanibo we, Yuda wenina yasi homu yaloma hefanagunu hofu hedanune, loti labo yama nenako, hemo neidafaito hofa liwila anune, loto lane? loti loga o edae.

<sup>9</sup>Feti loga o edato, Yesukafo ha liwila oto lobibo, Masi ledafe, folilofe ido lunagafe ya moninabo wenina ya mikaleka me ya lamenaló moninako, moda uteba-ateba hofu betiyámanogolaifa, <sup>10</sup>ido ma ya lubuka moninabo ya lamena mináminako, uteba-ateba hofu betinogolaife, loto lobiye.

<sup>11</sup>Ena ha ma onu ito fetu lobibo, Yotewe Lasalusi uwo unaibo ya uto ilimikunogolowe, loto lobiye. <sup>12</sup>Fetu lobibo yagunu ege-ege moniyabo we yasi fetu loti lomuwabo, Wenabao, uwo unanaibo ya idafa hilibo moda faka lanaibo ne, loti labo, <sup>13</sup>ya Yesu ya Lasalusi fulibo yagunu lobifa, ido uwo ona unaibogunu liye, loti holifefe ladámanako, <sup>14</sup>yagunu Yesukafo ha lo oloto itoto lobibo, Lasalusi ya moda fulitaiye. <sup>15</sup>Ido hemotina holi hiki lanae, loto nemo uto yalo minámoto fulito, ya hemotinagunu holito lune-hane dowá liye. Moda emodoka uwokelo, loto lobito, <sup>16</sup>ido Tomasi huliya ma Didimusi yakafo Yesu ege-ege moniyabo we malekama ya fetu loto lobibo, Emogi fulinuniyo, maina uwokelo, loto ya lobiye. [Wewa huliya ya Giliki wenina hatinalokati ya Didimusi ne, loto nebo huliya monawa ya lobe hipa ne, loto ne.]

### **Yesu ya sinoinubo ido hofawa minanubo yawala ya nebo ha**

<sup>17</sup>Ena Lasalusi hono ula haleku molo edabo ya fo hamena fo (4) ya wito Yesu u fedoto ya hawa holiye. <sup>18</sup>Ena Betani numuna ya Yelusalemu minomo lumido selo kilomita tili (3) ya hofala ma yalo ya nenako, <sup>19</sup>Yuda wenina mukisi Matate Maliate emonatina fulibo yagunu afele uto wa betinune, loti uwae.

<sup>20</sup>Uwato, ena Yesu lo fediyé, loti labo ha ya Mata holito, Malia ya numugu aifa nefa, ido emo ya uto hanudo hatula anowe, loto wiye. <sup>21</sup>Uto hatula oto ya fetu loto lomuiwo, Wenabao, hemo melo minanibo neko,

nemonane fuliyámadi ne. <sup>22</sup>Ido onesa me ya hemo ya idafa yaidana idafa yagunu Goti lomuwageto moda humunaiboma ne, loto ya holi minowe, loto lomuiye.

<sup>23</sup>Lomuito, Yesukafo feto loto lomuibo, Hemonaka ya moda hofa sinoinogolaiye, lomuito, <sup>24</sup>Matakafo feto loto lomuibo, Aliga hamena nabalo ya wenina fuliyaguti sinoinabo hamenalo ya hofa sinoinaibo ya holi minowe, lito <sup>25</sup>Yesukafo lomuibo, Liwila oti sinoiyabo ido nomudina hofawa minabo yawala ya neimo ya minonako, ma nemo holi hikito numunabo yasi fulinafa, ayawa ya moda hofawa minomo yonigilae. <sup>26</sup>Ido ma yasi nomudina hofawa minoti holi hikito numunabo ya fuliyámotiko minomo uti minanigilae. Hemo hawa ya holi hikitabe? lito, <sup>27</sup>ya Matakafo lomuibo, O, Wenabao, Gotikafo Hipala Kilisto ilifi molaibo we ya mikaloka lumunogolaiye, loti laboma ya hemo minanibo ya holi hikito homowe, loto ya lomuiye.

#### Yesu ya hufo aibo ha

<sup>28</sup>Feto loto unalafo Malia nedo uto nimu-nimu loto feto libo, Api lilibibo wema loto hemo haka-haka liye, loto lomuito, <sup>29</sup>ya Maliakafo holito ayalo sinoito Yesu nedo unowe, loto holito wiye. <sup>30-31</sup>Wito, ya Yuda wenina hubanumu-hubanumu oti numunalau minabo wenina yasi ya wa edoto ya hono halelo ya hufo anowe, loto wiye, loti ege uti wa edabo ya Yesu ya numuna onuwalo Mata ha lomuido ayalo ne.

<sup>32</sup>Yagunu Malia ya numuna onuwalo ya lumuto Yesu wa edoto hina abusa ito feto loto lomuibo, Wenabao, hemo melo minanibo neko, nemonane ya fuliyámadi ne, loto <sup>33</sup>hufo aito ya Yuda wenina ege uwabo yagi maina hufo abo ya Yesukafo wa betito lula-halau sukeke aito hena naba fulito <sup>34</sup>ya igau molo edae? lito ya Wenabao, loto wao, loti lomuwae.

<sup>35</sup>Ena Yesu ya nomunau hufo yoi faitoto nomunauti nomuna nowala lumito, <sup>36</sup>Yuda wenina wati feto loti labo, Walo. Lula-hala naba-naba muiye, lato, <sup>37</sup>ido malekamasi labo, We me ya ya nomuna likaibo we li falato edaibo yamaidana oto melo nebo neko, ya aifa li faka lo edadi ne, loti ya lae.

#### Yesukafo Lasalusi li sinoi edaibo ha

<sup>38</sup>Feto lato, ya Yesukafo hofa lula-halau sukeke aito hono halelo ya u fedoto ya hono aubala hefana lulau hanu ya hefana nabagunu lotana iyabo ya wato <sup>39</sup>ya hefana li fulalo, lito ya fulibo we emonala Matakafo feto loto lomuibo, Wenabao, hamena fo (4) ya unaibo yakafo unama otaiye, lito, <sup>40</sup>Yesukafo feto loto lomuibo, Hemo holi hikito numunanibo Goti aubala oloto piyageto wa edananibo ne, loto lohomobo ya holámabe? loto lomuito, <sup>41</sup>hefana li fulato, ya Yesukafo wa yowa itoto



feto loto libo, Wauwe, hemo lohomobo holiyanibo yagunu ya heboka lohomowe. <sup>42</sup>Hemo hamena-hamena lohomobo holi-holi o minanibo ya holi minofa, wenina meu minomo uwabo ya hemo nilifi molageto lomobo yama holi hikitanae, loto ya lohomowe.

<sup>43</sup>Feto loto lo faka loto lomuibo, Lasalusiyu, hemo lomo, loto su fito, <sup>44</sup>ya fulibo wema lumiye. Lumito, hinalo-analo ya owo lafo-lafogunu nala loloku edabo ido hola-wela lafo-lafogunu wase iyabo yama Yesukafo wina fulu edalo, loto ya lobiye.

**Yuda wenabatina yasi Yesu ya fulinaiyu, loti lo iyabo ha**  
(*Mt 26:1-5; Mk 14:1-2; Lu 22:1-2*)

<sup>45</sup>Ena Yuda wenina Malia nedoka lo fedabo wenina yauti abi yasi Yesu idafa aibo ya wati holi hikito muwafa, <sup>46</sup>malekamasi ya Falisi we minado ya uti Yesukafo idafa aibo ha yama eteme biyato, <sup>47</sup>emotinasi hawa ya holiti Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we yasi mono kanisole li nuba o betiti fetu loti loyolalo-melo abo, Me ya we yakafo idafa hofawa abi oto aubala itibibo we ya nena-idafa fe edanune? <sup>48</sup>Leimo waito edanubo ya wenina muki yasi holi hikito munigilanako, Lomu himiwe yasi li uwotefo buliti loti fele ebate ido weninate yagi muki li hopa itoti ledanigilae, loti ya lae.

<sup>49</sup>Fetu loti ya ena emotina minagu yauti we ma huliya Kaiyafasi ya melege mako ayau ya Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yakafo fetu loto libo, Hemotina ha manadinu minámibo minafe? <sup>50</sup>Lemo Yuda wenina muki ya u hopa otanune, loto we mako ma lemogunu loto fulinaibo ya dowu loto minanogolone, loti ya holiyámafe? loto lobiye.

<sup>51</sup>Fetu loto libo ha ya eimola hala kido ladámiye. Melege eletifo me ya ya ayau ya Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba nema nenako, Yesu ya ona Yuda weninagunu loto fulinaiyu, loto libo ha ya ayalo hulawa fediye. <sup>52</sup>Hawa libo ha ya Yuda wenina yagunuko ladámiye. Goti olufola mikau-mikau mino liti uwabo wenina muki ya li nuba o ledaito mau mako ito minanune, loto yagunu hawa ya lobibo ne.

<sup>53</sup>Ena hamena yaloti molo fiti ya igaidana oto Yesu ya hofanune? loti hudala hiyae. <sup>54</sup>Yagunu ya Yesukafo Yuda wenina minado ya hofa oloto pito moniyámoto, mika ma hafali mika selo nebo filigaleka ya numuna ma nebo huliya Efelaimi yalo ya ege-ege moniyabo we idipito wito yalo ya minae.

<sup>55</sup>Ena Yuda wenina Gotikafo Uta O Betibo foli hamenatina alili aito numuna hefolau-hefolau yati wenina abi loti ute-weude-lute-hate noku ito Goti nomunalo hiluwa loto minanune, loti Yelusalemu ya yowae.

<sup>56</sup>Yoti fele huliyaagi numuna nabau ya Yesu moni wita oti fetu loti ya loyolalo-melo abo, Hemotina neidafaiye loti holiyae? Emo ya loto foli ya wagámanaife? lato, <sup>57</sup>Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Falisi

wenina yasi ha auba iti fetu loti labo, Hemotina ma yasi minanaibo eba holitima ya loti lolomato nala i edanune, loti lae.

**Maliakafo no ladanuwa aibo no ya Yesu hinalo wili edaibo ha**  
(Mt 26:6-13; Mk 14:3-9)

**12** <sup>1</sup>Ena Gotikafo Uta O Betibo foliwa alili aito hamena sikisi (6) yako wito neto, Yesu ya Betani numudo ya u fedito numuna yalo ya Lasalusi Yesukafo fuliguti li sinoi edaibo we ya ne. <sup>2</sup>Nebo eba yalo ya Yesu wetina-idafa hofu hi edato, Matakafo lifefe lotu molo betito, Lasalusigi maina noti minato, <sup>3</sup>Maliakafo yá nowala ladanuwa aibo huliya naliti meinala naba nebo ya lito Yesu hinalo lekito wili edoto atala opalagunu hilili edaito, numugu ya unala ladanuwa faito fulitaiye.

<sup>4</sup>Feito nefa, Yesu ege-ege moniyabo we yauti ma Yudasí Isikalíyoti uwolafo adinalo molaibo we yakafo fetu lotu libo, <sup>5</sup>Ladanuwa aibo no ya fuloto hefana meina linubo ya we makafo melege mako onona lito meinala libo yaidana lito wenina idafa wa námabo wenina ya biyonibo neko, dowá ladi ne, lotu ya liye. <sup>6</sup>Fetu lotu libo ha ya idafa wa námabo wenina yagunu holito ladámiye. Eimola ya ugele we minoto Yesu ege-ege moniyabo we hefana-huwamenatina hiyaba oto hefana molagu yauti ugele li-li aibo ne.

<sup>7</sup>Yagunu Yesukafo fetu lotu ya libo, Hemotina wena ya ha lomuwámilo. Ladanuwa aibo no ya hinelo wili nedaibo ya fuliyoto molo nedanabo yagunu holito molo nebo nefa, onesa wili nedaiye. <sup>8</sup>Wenina idafa wa námabo wenina ya moda hemotinagi keloti minomo unafa, nemo ya hemotinagi hamena fana keloto minámanogolowe, lotu ya liye.

**Lasalusi fulinaíye, loti ya Yuda wenaba yasi lo betiyabo ha**

<sup>9</sup>Ena Yuda wenina abi loti numuna yalo ne, loti labo ya holiti ayalo ya u fedabo ya Yesu yagunuko aguwámae. Lasalusi fuliguti li sinoi edaito nebo we yagi wa edanune, loti uwae. <sup>10-11</sup>Ido Lasalusi yagunu Yuda wenina abi yasi hiyabatina we hidinalo yati Yesudoka u keloti holi hikito muwabo yagunu Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we me ya ya Lasalusi yagi maina hofu betinune, loti ha onona liyae.

**Yesu Yelusalemu yoito, aiyo-weiyo lo edabo ha**  
(Mt 21:1-11; Mk 11:1-11; Lu 19:28-40)

<sup>12</sup>Ena leda ho lito wenina mau naba yasi foliku ya Yelusalemu ya lo fedabo wenina yasi Yesu hanudo lo ne, loti hala ukuwa holiti <sup>13</sup>ya yá aila lekoti li adina-adina oti hanudo hatula anune, loti uti ya aiyo-weiyo ha lo edoti fetu loti labo,

Aiyo, dowae, hosana!

Wenaba huliýalo aibo we ya dowá lotu holimo wibo ne.

Isilaeli wenina hiyabate we wehudi ya dowá loto holimo wibo ne, loti aiyo-weiyo ha lo edomo uwae.

<sup>14</sup>Ena Yesukafo safu-dogi agele li oloto pito meyaló ya minoto wibo yagunu ha mono lufuwau ya fetó libo,

<sup>15</sup>Hemotina Saiyoni weninao, holi biyámáneyo. Walo. Hiyabatina we wehudi ya safu-dogi agele meyaló amedoto minoto ya aiye, loto ha mono lufuwau (*Sek 9:9*) nebo ha yama onesa ayalo hulawa fediye. <sup>16</sup>Ya ha ya ege-ege moniyabo we ya homu ya holifefe ladámoti minafa, ido Yesu okulumau lamenalauka liwila oto yoito, aya hawa ya holiti me ya ya emogunu lufuwa iyanako, idafa fetó fe edae, loti holiti ya holifefe labo ne.

<sup>17</sup>Ena homu Yesukafo Lasalusi sula fito li sinoi edaito hono halekuti lumito, wa edabo wenina mau naba yasi malekaloka eteme lo biyato, <sup>18</sup>aubala itibibo idafawa ya hawa holiyabo yagunugi wenina abi loti hanudo hatula ato, <sup>19</sup>Falisi we yasi eimotinako fetó loti loyolalo-melo abo, Hemotina ha laboma eleka hofó betibo ya holi minafe? Muki wenina emodoka u kelotabo me ya yae, loti loyolalo-melo ae.

### **Giliki wenina ma Yesu wa edanune, loti labo ha**

<sup>20</sup>Ena Yuda wenina foliku ya Goti weude-lute-hate munune, loti Yelusalemu lo fedabo wenina minagu ya Giliki wenina ma minoti <sup>21</sup>Galili mikalo Betesaida numudoti we Filipi nedo ya loti fetó loti lomuwbó, We hofawe, lemo Yesu ya wa edanune, loto holiyone, lomuwae. <sup>22</sup>Lomuwato, Filipi uto Adulu ya lomuito maina Yesu nedo ya uti ha ya lomuwaito, <sup>23</sup>Yesukafo fetó loto ya lobibo, We Hula nemo huline oloto pi dowá loto anaibo hamenawa me ya ya fediye. <sup>24</sup>Ha ona lama lobiyowe. Suwa witi yufa ya mikau lumuto fokiyámotoma ya yowámanaibo ne. Nefa, lumuto houlama fudoto fokinaibo ya yoto ilawa abi oloto pinaibo ne. <sup>25</sup>Wenina makafo eimolagunuko holinaibo we ya u hópá unogolaifa, makafo me ya mikalo eimolagunu holiyámánaibo ya nomuna hofawa minowa-minowa anogolaiye. <sup>26</sup>Ido makafo nemo houba-nabane we minanowe, lanaibo ya nege-nege moni minaneyo. Ido nemo minodo ya houba-nabane we yagi minanogolone. Ido ma ya nemo houba-naba o nedanabo wenina ya Menefokafo hulitina li faka lanogolaiye, loto ya liye.

### **We Hula ya li yoisa nedanigilae, loto Yesukafo libo ha**

<sup>27</sup>Ido ha ma onu ito fetó loto lobibo, Me ya ya lune-haneu sukeke aito holiyobo hena aiye. Ena neidafaiye lanobo ne? Wauwe, hamenane alili aibo ya hemo li fulito nedo, lanofe? E'e, hamenawa yagunu Menefo nilifi molaito, lomoboma nenako, yaidana ladámanobo ne. <sup>28</sup>Wauwe, hemo aubaka li oloto piyageto hulika oloto pi dowá lanaiye, lito ya okulumauti ha fetó loto libo, Huline moda oloto pi dowá lito ido hofa ma oloto pi dowá lanogolaiye, loto ya liye.

<sup>29</sup>Feto lito, wenina mau minabo yasi holiti ya masi hopana ho halake liye, lato, ido ma yasi enisole makafo ha lomuiye, lato, <sup>30</sup>Yesukafo wetinalo yati lito fetoto lobibo, Ha ya neimonegunu minámiye. E'e, hemotinagunu oto oloto piye. <sup>31</sup>Onesa me ya ya mikaleka wenina lifima ha binaibo hamena alili ainako, mika melo wenina wenabatina Satani ya itifu fulitanogolowe. <sup>32</sup>Ido mikalokati li faka lo nedato, mikau-mikau wenina muki ika oto nemodoka anigilae, loto <sup>33</sup>ya fetoto libo ha ya fulinaibo monawa yagunu ya lobiye.

<sup>34</sup>Lobito, wenina mau minabo yasi ha liwila oti fetoto loti lomuwabo, Lemo lo molaibo ha yau fetoto loti neto holiyonibo, Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya fuliyámoto ya minomo uto minanogolaiye, loto libo ha ya holitonibo ne. Feito nefa, ido heimoka ya We Hula me ya ya li yoisa edanigilae, loto ya neidafaito lane? We Hula ya hema ne? lomuwa.

<sup>35</sup>Lomuwato, Yesukafo ha fetoto lobibo, So lamena ya hemotina minagu ya hamena fouma efoma lamena anogolaiye. Yagunu ya midipukafo wase i ledotanaiye, loti ya so lamena mino betibo hamenalo ya oti moloti moniti minalo. Ma yasi midipu inaigu uti hanu wafefe ladámanigilae. <sup>36</sup>Yagunu ya so lamena mino betibo hamenalo ya lamena weninala hula minanune, loti lamenawa ya holi hikito muilo, loto ya Yesukafo ha fetoto loti uto faluku oto ne.

### **Yuda wenina muki yasi Yesu holi hikito umámabo ha**

<sup>37</sup>Ena Yesukafo ya idafa mona-mona fetoto aubala nomudina hulalo ya itibifa, holi hikito umámae. <sup>38</sup>Holi hikito umámabo ha ya polofeti Aisaiyakafo fetoto libo,

Wenabao, ha eteme lo biyonibo ya hemakafo holi hikito ne? Ido

Wenaba aubala oloto pi bibo ya hemakafo wa edofefe lanaiye? loto ha mono lufuwau (*Ais 53:1*) nebo ha yama u Yesudo ya hulawa fedie.

<sup>39-40</sup>Ido Aisaiya ha ma fetoto libo,

Nomudinakafo wa-wa o minoti, lutinakafo holifefe loti holiti, lutina-hatina ya li elepa iti nemodo ato li faka lo

betitanowe, loto ya nomudina hofu likoto lutina li gedo betiye, loto ha mono lufuwau (*Ais 6:10*) nebo ha ya holi hiki ladámabo monawa yagunu ya liye. <sup>41</sup>Fetoto loti Aisaiyakafo hawa lufuwa ibo ya Yesu aubala lamenala naba wa edainako, yagunu emogunu loto ya lufuwa ibo ne.

<sup>42</sup>Ena Yuda wenina hiyabatina we malekamasi Yesu holi hikito muwafa, lo oloto pinunako, Falisi we yasi ya mono numuguti li fulitoto ledotanae, loti holi bito, Yesu holi hikito muwabo ya lo oloto piyámae.

<sup>43</sup>Aya weninawa ya mikaleka wenina yasi hulitina li faka lanaibo yagunu yagunuko holiyabo, ido Gotikafo hulitina li faka lanaibo yagunu holámae.

**Yesu hala yamo wenina muki hona molanaibo ha**

<sup>44</sup>Ena Yesu ya ha lo faka loto fetu libo, Nemo holi hiki nomabo wenina ya nemoko o nomámae. Nilifi molaibo we yagi maina holi hikito lomae. <sup>45</sup>Ido nemo wa nedofefe labo wenina ya nilifi molaibo we yagi maina wa ledofefe lae. <sup>46</sup>Ido holi hikito numunabo wenina ya midipu igu minámanae, loto nemo mikaleka minabo wenina li lamena o betinowe, loto lomobo ne. <sup>47</sup>Ido hane holi fulitanabo ya lifima ha biyámanogolowe. E'e, nemo ya wenina lifimatina li binowe, loto ámowe. Li nomudina wanowe, loto lomobo ne. <sup>48</sup>Ido nemo fulo nedoiti hane yagi holi fulitanabo wenina ya lifima ha liwila oto binaibo we ya ne. Ha lobo ha yamo hamena nabalo ya li halo molo betito, lifima ha liwila oto binaibo ne. <sup>49</sup>Nemo ha lobo ya neimo luneuti holito ma ladámowe. E'e, Menefo nilifi molaibo we eimolakafa ha fetu loto lo oloto molanane, loto lo moloto hane libo ya ne. <sup>50</sup>Ido emo welaloti ha yakafo nomudina hofawa minanabo hanuwa nebo ya holi minowe. Yagunu ha lo minobo ya Menefokafo hane lito lonumido ayalo ya lo-lo o minowe, loto ya liye.

**Yesukafo ege-ege moniyabo we hidina noku i betibo ha**

**13** <sup>1</sup>Ena Gotikafo Uta O Betibo foliwa alili aito Yesukafo eimolagunu fetu loto holibo, Nemo mika fulitoto Menefodoka liwila oto yonobo hamenane ya alili aiye, loto holito ya mikaleka weninala lula-hala bibo ya lune-hane bi huloto fulinowe, loto ya holiye.

<sup>2</sup>Ena Satanikafo Saimoni Isikaliyoti hipala Yudasi ya Yesu uwolafo adinalo molanaieye, loto sebala fali witunu ito, ya lubuka hobina nanune, loti nuba o minato, <sup>3</sup>Yesu ya fetu loto holibo, Menefo yakafo idafa-adafa muki ya nemo anelo molo hulibo ne. Ido nemo ya Gotidokati lomoma nenako, hofa ya Gotidoka liwila oto yonobo ne, loto holito, <sup>4</sup>wetina-idafa noti minaguti sinoito, ulalo owo fana ya li fuloto tauli ya hofalalo lolokuiye. <sup>5</sup>Lolokuto no ya lapeku ya lekito apito ege-ege moniyabo we hidina noku i betito tauli hofalalo lolokuibo yama lito hilili o betiye.

<sup>6</sup>Fetu fe betimo loto Saimoni Pita nedo ya aito, fetu loto lomuibo, Hemo Wenabamakafa hine noku inowe, loto abe? lito <sup>7</sup>Yesukafo ha liwila oto fetu loto lomuibo, Idafa fe minobo ya monawa onesa meleka ya holiyámane. Minoto aliga yoimaloka holinogolane, lito <sup>8</sup>Pitakafo fetu loto lomuibo, E'e, nemo hine ya noku iyámanane. Fulito, lomuiye. Lomuito, Yesukafo fetu loto lomuibo, Nemo noku i hedámanobo ya nemote lute mako minámanogolaiye, lito, <sup>9</sup>Saimoni Pitakafo fetu loto lomuibo, Aiyo, Wenabao, fetu lotoma ya hine yako noku i nedámoto, ane, manane yagi muki noku i nedo, lomuiye. <sup>10</sup>Lomuito, Yesukafo fetu lomuibo, Ma ya noku unoti aliga hidinako noku iyatoma, utina hiluwa loto minanigilae. Yagunu hemotina ya yaidana oto li hiluwa lo betiyofa, hemotina muki

yagunu ladámowe, loto libo, <sup>11</sup>ya uwolafo adinalo molaibo we ya wafefe linako, hemotina muki ya hiluwa loti minae, loto ladámowe, loto ya liye.

<sup>12</sup>Ena hidina noku i huloto ulalo owo fana ya hofa li holoito wetina-idafa noti minagu hofa amedoto feto loto lobibo, Nemo idafa me ya o betiyobo ya monawa hemotina holi minafe? <sup>13</sup>Hemotina ya api lilibiyani bo we ido Wenabate, loti ya lonumu-numu o minabo we yama moda ya minonako, lama lonumu minae. <sup>14</sup>Feito nemo Wenabatina ido api itibiyobo wemakafu hidina noku uno betiyobo ya hemotina ayaidana oti weninatina hidina noku unaibo wilalo. <sup>15</sup>Nemo fetu feyanae, loto idafa o betiyobo mona ya hemotina yagi ayaidanako omo unae, loto itibiyowe. <sup>16</sup>Nemo ona lama lobiyowe. Houba-naba we yakafo wenabala li yoima o edámanaibo ne. Ido ilifi molaito wibo we yakafo ilifi molaibo we ya li yoima o edoto minanaibo we yagi ma minámiye. <sup>17</sup>Yagunu hemotina ha lobiyobo holifefe loti ayalo efo ya meyalo moloti minanabo ya moda dowá loti holimo unae.

<sup>18</sup>Dowá loti holimo unafá, hemotina muki yagunu ladámowe. E'e, nemo wa molo betiyobo wenina ya holi minowe. Ha lufuwa ma ya fetu libo,

Wela-idafa beleti muwobo we ya hofu nedanaibo uwonefu bulibo we ya ne,

loto ha mono lufuwá (*Sng 41:9*) nebo ha yama u ayalo hulawá fedanogolaiye. <sup>19</sup>Idafa ya aliga oloto pinogolaito ya nemo minobo me ya ya monane lobi-lobi obo ya hemotina holi hikitanae, loto ya onesa oloto piyámito homu lobi minowe. <sup>20</sup>Nemo ha ona lama lobiyowe. Ma yasi onona ha lobiyobo ya holiti uti liyabo wenina ya we masi li houna i betinabo ya nemo onona yawalá yagi li houna i nedanigilae. Ido nemo o nedanabo ya nilifi molaibo we yagi li houna i edanigilae, loto ya liye.

**Yesukafo Yudasi lo oloto pi muibo ha**  
(*Mt 26:20-25; Mk 14:17-21; Lu 22:21-23*)

<sup>21</sup>Ena Yesukafo hawá fetu loto lula-halau sukeke aito hena fulito fetu loto lo oloto moloto lobibo, Nemo ha ona lama lobiyowe. Hemotinadokati makafu nemo ya uwonefu-mota adinalo binogolaiye, lito, <sup>22</sup>ege-ege moniyabo we ya wenu eimotina wa betiti, Hemagunu liye? loti hatina loiti-loiti kiyae.

<sup>23</sup>Ena ege-ege moniyabo we yauti ma ya Yesu lula-hala muibo we ya Yesugi maina keloti amedoti minaiye. <sup>24</sup>Yalo amedoti minaito, ya Saimoni Pitakafu nomuna hifa faka loto lomuibo, Loga o edageto lohomaneyo. Ya hemagunu liye? lito <sup>25</sup>emo ya atala ya Yesu ikiyalo ya fuloto loga o edaibo, Wenabao, hemo hemagunu lane? lito <sup>26</sup>Yesukafo ha liwila oto libo, Beleti bolito supuku ya fito li muwoto nanaibo we yagunu lowe, loto ya beleti bolito supuku ya fito Saimoni Isikaliyoti hipala Yudasi ya li mui to naiye.

<sup>27</sup>Naito, Satanikafo lula-halau yoito ya Yesukafo Yudasi feto loto lomuibo, Idafa feyanowe, loto lanima ya uto aloko feyo, loto <sup>28</sup>ya ha feto loto lomuibo ya malekama muki yau minabo ya monawa holifefe ladámae. <sup>29</sup>Holifefe ladámabo yauti malekamasi feto loti holiyabo, Yudasikafo ya hefana molo-molo onibo huwamena hiyaba aibo we nenako, wenina idafa wa námabo wenina ya hefana binaiye, loto ilifi molaifemo, ido foli idafa ma meina finaiye, loto ilifi molaiye? loti holiyae. <sup>30</sup>Ena Yudasi ya beleti bolito muibo ya noto ayalo yati lumuto uto midipu igu ya wiye.

### **Yesukafo lo molaibo ha hofawa lumibo ha**

<sup>31</sup>Ena Yudasi wito, Yesukafo feto loto libo, Onesa me ya ya We Hula nemo ya huline oloto wiye. Ido nemodoti ya Goti huliya oloto wiye. <sup>32</sup>Ido nemodoti Goti huliya oloto winako, Goti eimoladokati ya nemo huline li oloto pinogolaiye. Onesa feto-namato ya huline li oloto pinogolaibo ne. <sup>33</sup>Olufone-motao, nemo ya hamena fouma efoma ya hemotinagi minanogolowe. Ena nemo moni witane anigilae. Yagunu Yuda wenina lobiyomaidana oto onesa hemotina yagi lobiyowe. Nemo unodo ya aguwámanigilae.

<sup>34</sup>Ena lo molobo ha hofawa lobiyowe. Heimotina lutina-hatina ya bi-bi o minalo. Nemokafo ya lune-hane hemotina bi-bi obo yamaidana oti heimotina lutina-hatina bi-bi otiko minalo. <sup>35</sup>Feti lutina-hatina bi-bi anabo ya wenina muki yasi ya nemo nege-nege moniti minabo wenina hula minae, loti ya wa betinigilae, loto lobiyae.

### **Pitako Yesu huliya li faluku anaibo ha** (*Mt 26:31-35; Mk 14:27-31; Lu 22:31-34*)

<sup>36</sup>Ena Saimoni Pitakafo loga o edoto libo, Wenabane, hemo ya igaleka unane? lito ya Yesukafo ha liwila oto lomuibo, Nemo unodo ya onesa feto-namato ya nege aguwámanogolane. Minoto aliga nege anogolane, lito, <sup>37</sup>Pitakafo feto loto lomuibo, Wenabane, neidafaito onesa hege aguwámanobo ne? Hofo nedo fulinune, lotima aifa hofa nedo fulinae. Nemo hege molanowe, lito, <sup>38</sup>Yesukafo ha liwila oto lomuibo, Ona, hemo aifa hofa nedo fulinae. Hege molanowe, loto labe? Nemo ona lama lohomowe. Okolofa nola ladámageto hemo hamena tili (3) ya huline li faluku itanogolane, loto lomuiye.

### **Yesu ya Metefo nedo yonubo hanu nebo ha**

**14** <sup>1</sup>Ena Yesukafo ha ma onu ito feto loto lobibo, Hemotina lutina-hatinau sukeke ageto hena fuliyámilo. Goti holi hikito muti nemogi maina holi hikito numilo. <sup>2</sup>Menefo numuna meyalo ya numuna abi idafa minomo wiye. Ayalo ya eba lifefe lo betinowe, loto unogolowe.

Ya feito minámibo neko, hawa ya lobiyámadi ne. <sup>3</sup>Ido uto eba lifefe lo betitoto, ya nemo minanodo ya hemotinagi nemogi maina minanogolone, loto hofa liwila oto loto idipito anogolowe. <sup>4</sup>Ido uto minanobo hanuwa ya wa minae, loto lobiye.

<sup>5</sup>Lobito, Tomasikafo feto loto lomuiibo, Wenabate, hemo uto minananibo eba ya lemo holifefe ladámone. Yagunu igaidana oto hanu ya wanubo ne? lito, <sup>6</sup>Yesukafo feto loto lomuiibo, Hanu ido mona ona hula ido hofawa minanabo mona ya neimo ya minowe. Feito minobo ya nemo fulo nedoiti Menefo nedo unabo ya ma minámiye. <sup>7</sup>Hemotina nemo wa nedofefe labo neko, Menefo yagi wa edofefe lo minadi ne. Onesa meloti ya Menefo holifefe loti ya wa edofefe lo minae, liye.

<sup>8</sup>Lito, Filipikafo feto loto lomuiibo, Wenabate, hemo Metefo lilibiyageto wa edanubo yamo ya ogofunaiye, lito, <sup>9</sup>Yesukafo lomuiibo, Filipiyo, nemo hamena fana hemotinagi minobo yama wa nedofefe ladámanibo nefe? Nemo wa nedabo wenina yasi Menefo ya wa minae. Hemo ya Metefo lilibiyageto wanune, lanibo ya neidafaito lane?

<sup>10</sup>Nemo ya Menefo lulau mino edobo, ido Menefo ya nemo luneu mino nedaibo ya holi hiki ladámabe? Ha lobi-lobi obo ya neimodokati lobiyámowe. E'e, Menefo luneu mino nedaibo yakafo ononala ya li-li o minaiye. <sup>11</sup>Nemo ya Menefo lulau mino edoto, ido Menefo ya nemo luneu mino nedaiye. Ya hawa ya holiti holi hikito numilo. Ido holi hiki ladámotima ya idafa fe-fe obo monane yagunu holiti holi hikito numilo.

<sup>12</sup>Nemo ona lama lobiyowe. Nemo holi hikito numunabo wenina yasi onona li minobo yaidana oti ya linigilae. Ido yako minámiye. Nemo Menefodoka yonogolobo yagunu ya nemo li fulo nedoti linigilae. <sup>13</sup>Hipala nemodokati Menefo huliya yonogolaiye, loto nemo hulinelo ya hemotina idafa-adafa magunu lonumunabo ya moda feyanogolowe. <sup>14</sup>Hemotina nemo huline li minoti idafa-adafa magunu lonumunabo ya moda feyanogolowe, loto ya liye.

### **Goti Weuna Fele aliga anogolaiye, loto Yesukafo libo ha**

<sup>15</sup>Ena ha ma onu ito feto loto ya libo, Hemotina lutina-hatina numu minanabo ya wenelo hololanigilae. <sup>16</sup>Feti minanabo ya nemo Menefo lomuwoto hemotina adina li faka lanaibo we ma ilifi molageto lumuto hemotinagi minowa-minowa oto minanogolaiye. <sup>17</sup>Emo ya ha ona hula yawala Weuna ya ne. Emo ya mika me ya weninala yasi wa edofefe ladámoti ya ido holifefe ladámanako, yagunu liyámanabo ne. Emo ya lumuto lutinau mino betinogolaiibo we ya onesa hemotinagi mino-mino ainako, hutifina o edo minae.

<sup>18</sup>Nemo fulo betiyoto, nabuna olufo hiliti minámanigilae. E'e, nemo hemotinaloka liwila oto anogolowe. <sup>19</sup>Hamena hofala fouma ma nenako, ya hulageto hemotina ya wa nedanigilafa, ido mika me ya weninala



ya wa nedámanigilae. Nemo ya nomune hofawa minomo yowonako, hemotina yagi nomudina hofawa minomo yonigilae. <sup>20</sup>Hamenawa yalo ya fetu loti holinabo, Nemo ya Menefo lulau mino edowe. Ido hemotina ya nemo luneu mino nedae. Ido nemo ya hemotina lutinau mino betiyowe. Ya hamenawa yalo ya holifefe lanigilae. <sup>21</sup>Weneloti hane li minoti meyallo molabo wenina ya lutina-hatina nomabo wenina minae. Ido lutina-hatina nomabo wenina ya Menefokafo lula-hala biyageto neimo yagi lune-hane bito monane li oloto pi binogolowe, loto ya liye.

<sup>22</sup>Fetu lito, Yudasi Isikaliyoti abalafokafo loga o edoto libo, Wenaba, hemo ya neidafaito monaka ya lemo yako li oloto pi lumuto, ido mikalo wenina malekaloka li oloto pi biyámananibo ne? lito, <sup>23</sup>Yesukafo ha liwila oto lomuibo, Lutina-hatina numunabo wenina ya hane holiti hololanigilae. Ido lutina-hatina numuti hanelo hololanabo wenina ya Menefokafo lula-hala binogolaiye. Lula-hala biyageto nemogi maina weninawaloka ya uto maina mino betimo yonogoloiye. <sup>24</sup>Ido lutina-hatina nomámanabo wenina ya hane ya holiti hololadámanigilae. Ido hawa holi-holi o minabo ya neimo hane ma minámiye. E'e, ya Menefo nilifi molaibo we hala ya ne.

<sup>25</sup>Ena nemo neimo ya hemotinagi minoto ya hawa muki lobiyofa, <sup>26</sup>adina li faka lanaibo we Weuna Fele ya Menefokafo nemo hulinelo ilifi molageto lumuto idafa muki idafa ya api-napi o bito ya ido neimo lobi minobo ha ya hofa hatina-manadinau molo betinogolaiye.

<sup>27</sup>Ena nemo you amena mona biyobo ya mino betiyageto unowe. Mika me ya weninala you lo betiyabo yaidana oto li you lo betiyámowe. E'e, nemo neimo you amena monane ya biyowe. Yagunu ya lutina-hatinau sukeke ageto hena fuliyámilo. Ido holi biyámaneyo. <sup>28</sup>Nemo uto minoto hemotinaloka hofa liwila oto anogolowe, loto lobitoto holitaboma ne. Menefo ya we naba-naba minoto li fulo nedaima nenako, hemotina lutina-hatina nomabo neko, ya Menefodoka yonogolobo yagunu lutina-hatinau dowo loti holiyadi ne. <sup>29</sup>Me ya ya hulawa oloto piyámito, aliga oloto piyageto wati holi hiki loti holinae, loto ya homu ya lobiyowe.

<sup>30</sup>Ena nemo me ya ya ha ma abi onu ito lobiyámanogolowe. E'e, mika melo wenina wenabatina Satani loto nemo ya li fulo nedámanogolaifa, <sup>31</sup>nemo Menefo lune-hane mutoko minobo ya mika me ya weninala holifefe lanae, loto Menefo ha lonumibo ya li meyallo molanogolowe. Sinoito uwokelo, loto ya lobiye.

**Yesu ya nala waini mona ya ne. Leimo me ya akawa ya minonibo ha**

**15** <sup>1</sup>Ena ha ma onu ito fetu loto lobibo, Ilawa ibo nala waini hofala mona ona ya nemo minoto, ido Menefo ya nala waini hilau hiyaba aibo we yawala ne. <sup>2</sup>Neto ya yá akawa ma ya nemodoka mino liti uti ilawa iyámabo ya atalito li fulitanogolaifa, akawa masi ilawa inabo

ya dowa loti yoti ilawa abi idafa inae, loto hinau ya atali fulitanogolaiye. <sup>3</sup>Hemotina ya ha mono lobiyobo hawa yakafo weudina-lutina-hatinau nosámibo idafa nebo ya onesa li fulitoto betitaiye. <sup>4</sup>Yagunu hemotina ya nemodoka mino nedalo. Mino nedato ya nemogi ya mino betinogolowe. Nala waini akawa yakafo hofalalo minámanaibo ya eimolako minanaibo ya ilawa iyámanogolaiye. Ido hemotina ya ayaidana oti nemodoka mino nedámanabo ya ilawa iyámanigilae.

<sup>5</sup>Nala waini hofala mona ya nemo minoto, ido me ya akawa ya hemotina ya minae. Ma yasi nemodoka mino nedabo wenina ya nemo ya emodoka mino betiyoto, emotina yasi ilawa naba-naba iyae. Hemotina nemogi minámanabo ya idafa ma anabo ya ogofuwámanaibo ne.

<sup>6</sup>Makafo nemodoka mino nedámanabo ya yá akawa yaidana oto atalito li fulitoto fulinogolaiye. Fuliyageto ya li nuba oti fulo soku iti hinigilae.

<sup>7</sup>Hemotina nemodoka mino nedato ido hane ya hemotinaloka mino betinaibo ya idafa yaida-meidanagunu Menefo lomunabo ya oloto pi binogolaiye. <sup>8</sup>Hemotina ilawa naba-naba inabo ya wa betiti nemo nege molabo wenina minae, loti wa betifefe loti Menefo huliya ya li faka lanigilae.

<sup>9</sup>Menefokafo lula-hala numu-numu o nebo yaidana oto nemokafo lune-hane hemotina bi-bi o minowe. Yagunu hemotina nemo lune-hane biyodo ayaloko ya minalo. <sup>10</sup>Nemo ya Menefo ha libo ya holito hololoto ya lula-hala numido ayalo yako moni-moni o minowe. Hemotina ayaidana oti nemo wenelo ya hololotima ya lune-hane biyodo yaloko ya minanigilae. <sup>11</sup>Nemo lune-haneu dowa loto holiyobo yakafo hemotina lutina-hatinau uto faitoto minanaibe, loto ha me ya ya lobi hulowe.

<sup>12</sup>Nemo lo molobo hane ya feti loto lobiyowe. Nemokafo lune-hane biyobo yamaidana oti heimotina ya lutina-hatina bi-bi o minalo. <sup>13</sup>We ma yolawe-motagunu loto fulinaibo mona ya wenina lutina-hatina biti li dowa lo betiyabo mona muki ya hofu fuloto ne. <sup>14</sup>Ha muki lobiyobo ya meyalo moloti minotima ya nemo yonewe-mota minanigilae. <sup>15</sup>Nemo hamena meloti ya houba-nabane we ne, loto hofa lobiyámanogolowe. E'e, nemo yonewe-motae minae, loto lobiyowe. Houba-naba we yakafo wenabala idafa-adafa oto moloto aibo monala ma wafefe ladámifa, neimo ya Menefodokati ha holiyodo ya lo oloto pito lobi hulobo yagunu nemo houba-nabane we ne, loto ladámoto yonewe-mota minae, loto lobiyowe.

<sup>16</sup>Hemotina nemo weudina fi nedámaboma ne. E'e, nemokafo hemotina ya uti ilawa li oloto pinae, loto weune fi betito sutina fiyoboma ne. Ido ilawa li oloto pinabo ya minowa-minowa oto minomo yonogolaiye. Feti minoti ya nemo hulinelo ya Menefo idafa yaidana-meidanagunu lomunabo ya binogolaiye. <sup>17</sup>Nemo mona feti molanabo ha ya lobiyowe. Hemotina ya lutina-hatina bi-bi o minalo, loto ha auba ito lo molo betiyowe.

**Yesu holi nosámibo muwabo yaidana oti  
weninala holi nosámibo binabo ha**

<sup>18</sup>Ena mika me ya weninala yasi lutina-hatina holi nosámibo binabo ya hemotina fetu loti ya holilo. Wenabate ya homu apiti ya holi nosámibo umama ne, loti nemodo ya holilo. <sup>19</sup>Hemotina ya mika me ya weninala yagi kelabo neko, ya weninate ne, loti lutina-hatina biyadi ne. Nefa, nemo ya mika me ya weninala minagu yati hemotina sutina fiyobo yagunu emotina monatina hemotina fulu egetinaloka itanako, ya holi nosámibo bi minae. <sup>20</sup>Houba-naba we yakafu wenabala li yoima o edámánaibo ne, loto homu lobiyobo ha ya hatina kifefe lalo. Li nosámibo o nomabo yamaidana oti hemotina o binabo ne. Ido nemo hane holi lutinau molabo yamaidana oti hemotina hatina holinabo ne. <sup>21</sup>Nilifi molaibo we ya wa edofefe ladámama nenako, nemo weninane ya minae, loti holiti li ya me ya o betinabo ne.

<sup>22</sup>Ena nemo emotina minado ya lumuto lobiyámobo neko, lifimatnagi minámadi ne. Nefa, me ya lifimatina ya igaidana oti li faluku anabo ne? <sup>23</sup>Ma yasi nemo lutina-hatina holi nosámibo nomabo wenina Menefogi ya ayaidana oti holi nosámibo muwae. <sup>24</sup>Emotina minagu ya mona hofawa molobo, ya wenina homu molámabo mona ya nemo li oloto pito molámobo neko, lifimatnagi minámadi ne. Nefa, me ya ya li oloto pito moloto wa edabo yasi ya wa edo fulitoti, nemo holi nosámibo numuti ya Menefo ayaidana oti holi nosámibo mu minae. <sup>25</sup>Fetu feyabo yagunu ya lo molaibo hatinau ya fetu libo,

Emotina yasi aifa holi nosámibo nomae,  
loto ha mono lufuwau (*Sng 35:19, 69:4*) nebo ha ya ayalo hulawa fediyé.

<sup>26</sup>Ena adina li faka lanaibo we ya Menefodokati ilifi molanobo we ha ona hula yawala Weuna ya Menefodokati lumunaibo hamenalo ya monane lo oloto pinogolaiye. <sup>27</sup>Ido hemotina ya ononane apiyodomati nemogi minomo yowama nenako, hemotina yagi monane lo oloto molalo.

**16** <sup>1</sup>Hemotina ya nemo fulu nedoti uteba itanae, loto ha ya homu lobitoma ne. <sup>2</sup>Emotina yasi mono numuguti ya idipi feka fulitoti hanu hu betinabo ne. Ido hamena ma alilitanogolaiye. Yalo ya Goti ononala li minonibo ne, loti ya hemotina hofu beti fulinabo ne. <sup>3</sup>Emotina ya Menefote nemote wa ledofefe ladámanako, ya fetu feyanabo ne. <sup>4</sup>Fetu feyanafa, nemo hawa homu ya lobitoboma ne. Ya ha ya hulawa fedageto ya emokafo homu lolumima ne, loti ya hatina ki gedoti hinae, loto ya lobiyowe.

**Goti Weuna Fele ononala ha**

Homu ya hamena fanaidana hemotinagi minanogolonako, loto lobiyámoma ne. <sup>5</sup>Ena me ya ya nilifi molaibo we nedoka yonowe,

loto odoma ya hemotinaloka yati makafo hemo igaleka unane? loto loga o nedaibo we ma minámiye. <sup>6</sup>Minámifa, lobiyobo hawa yagunu milumawa lutina-hatinau yo-hola ya faito ne. <sup>7</sup>Feti minafa, nemo ha ona lobiyowe. Hemotina ufeke lanae, loto ya liwila oto yonogolowe. Nemo liwila oto yowámanobo ya hemotinaloka adina li faka lanaibo we ya lomámanogolaiye. Yagunu yoto ilifi moloto ya hemotinaloka lumunaibo ne. <sup>8</sup>Lumuto wenina monatina poli biyageto ya nosámibo monawa, ido feke libo monawa, ido lifimatina liwila oto binaibo monawa ya holinabo ne. <sup>9</sup>Nemo holi hikito nomámanako, ya emokafo nosámibo monawa ya lageteto holinabo ne. <sup>10</sup>Ido Menefodoka liwila oto yowoto hofa wa nedámanigilanako, ya emokafo feke libo monawa ya lageteto holinabo ne. <sup>11</sup>Ido mika melo wenaba Satani lifimala liwila oto muima nenako, Gotikafo wenina lifimatina liwila oto binaibo monawa ya lageteto holinabo ne.

<sup>12</sup>Ena ha lobinobo ha abi loto aifa nefa, hamena onesa me ya ya lo huloto lobinobo ya hena fulitanae, loto lobiyámowe. <sup>13</sup>Yagunu ha ona hula yawala Weuna ya lumuto hawa ona hula ya api itibi hulanogolaiye. Ya eimola lula-halauti lobiyámanaibo, Gotikafo lomuiibo aya yako lobinogolaiye. Ido idafa-adafa aliga oloto pinaibo yagi lo oloto binogolaiye. <sup>14</sup>Ha ya neimodokati lito lo oloto binaibo yakafo nemo huline li faka lanogolaiye. <sup>15</sup>Menefodoka idafa-adafa muki nebo ya yawala nemo minowe. Yagunu ya nemodokati lito lo oloto binogolaiye, loto lobiyoma ne.

### Yesu ya utoto hofa liwila oto anaibo ha

<sup>16</sup>Hamena fouma efoma minoti wa nedámanigilae. Ido hofa hamena fouma efoma minoti ya hofa wa nedanigilae, lito, <sup>17</sup>ege-ege moniyabo we yauti maleka ya loyolalo-melo oti feto labo, Nena idafagunu ya ha feto loto liye? Hamena fouma efoma minoti wa nedámanigilae, loto, ido hamena fouma efoma minoti ya hofa wa nedanigilae, loto ya ido Menefodoka yonogolonako, loto libo yagunu <sup>18</sup>feto loti labo, Hamena fouma ne, libo ya neidafaiye liye? Ya monawa lemo holifefe ladámone, lae.

<sup>19</sup>Ena loga o edanune, loti holiyabo, Yesukafo lutina-hatinau wa betito ya feto loto lobibo, Hemotina hamena fouma efoma minoti wa nedámanigilae, loto, ido hamena fouma efoma minoti ya hofa wa nedanigilae, loto lobiyobo yamagunu ya loyolalo-melo o minafe?

<sup>20</sup>Nemo ha ona lama lobiyowe. Hemotina hufo oti hufo nama o minato, ido mika me ya weninala yasi ake inigilae. Hemotina miluma-aluma holiti minanigilafa, milumatina yakafo li elepa ito lutina-hatina dowa loti holinigilae. <sup>21</sup>Wena makafo olufola hedanowe, loto hamenala alili ageto ya miluma holinaibo ne. Nefa, olufola hedo oloto pitoma ya miluma

holibo yama fulitito ya olufola hedaibo yagunu lula-hala dowa loto holinaibo ne. <sup>22</sup>Ido hemotina ayaidana oti ya hamena meleka miluma naba holi minafa, hofa liwila oto loto wa betiyoto lutina-hatina dowa loti holinigilae. Lutina-hatina dowa loti holinabo monawa ya li hopa o betinaibo we ma minámiye.

<sup>23</sup>Ena hamena yalo ya idafa yaidana-meidanagunu ma loga o nedámanigilae. Nemo ha ona hula lobiyowe. Hemotina Menefo idafa yaida-meidanagunu lomunabo ya nemo huline li minanako, binogolaiye.

<sup>24</sup>Homu minomo yowado yaloma ya nemo hulinelo ya idafa magunu lomuwámabo ne. Onesa melekati ya lomu-lomu o minalo. Feto lomu-lomu o minanabo ya lutina-hatina dowa lotoko holi-holi o minanae, loto ya binogolaiye.

<sup>25</sup>Ha lobi minobo yama wase ito lobiyoma nefa, hamena ma alili anaibo yalo ha wase ito ladámoto, Menefo yagunu lo oloto pito lobinogolowe. <sup>26</sup>Hamena yalo ya huline li minoti ha lomunigilae. Nemokafo hemotina yagunu Menefo lomu betinowe, loto lobiyámowe. <sup>27</sup>E'e, nemo Menefodokati lomobo ha ya holi hiki loti lutina-hatina numu-numu o minanako, Menefo eimola lula-hala ya bi-bi o nenako, nemokafo Menefo lomu betinowe, loto ladámowe. Hemotina huline li minoti ha lomunigilae.

<sup>28</sup>Nemo Menefodokati mikalo lomobo ne. Ido me ya mika ya fulito Menefodoka hofa liwila oto yonogolowe, lito, <sup>29</sup>ege-ege moniyabo we ya fetu loti lomuwabo, Aiyo, hemo onesa me ya ya ha wase ito ladámoto, lo oloto lomanibo ya <sup>30</sup>idafa-adafa muki ya heimokafo holi hulane, loto holi minone. Yagunu ya hemo Gotidokati lomanibo ne, loto holi hikito minoninako, hofa loga-miga o hedámanogolone, loti lomuwa.

<sup>31</sup>Fetu loti lomuwato, Yesukafo ha liwila oto fetu loto lobibo, Hemotina onesa ya holi hikito minafe? <sup>32</sup>Holilo. Hamena ma alili ageto yalo ya hemotina nemo fulu nedo ititi upa-napatoti numunataloka u hulanabo ne. Hamenawa onesa ne. Hemotina fulu nedanigilafa, neimoko minámanogolowe. E'e, Menefo nemodoka mino nedainako, neimoko minámanobo ne. <sup>33</sup>Nemo luneu mino nedoti ya you amena mona lineae, loto ya ha ya lobiyowe. Hemotina mikalo melo minoti hena nabau mino-mino afa, nemo ya mikaleka hena aibo monala muki li yoima o edonako, yagunu hemotina ya aubatinagi minalo, loto lobiye.

### Yesukafo Goti lomuibo ha

**17** <sup>1</sup>Ena Yesukafo ha ya lo huloto, okulumau wa faka loto, fetu loto Goti lomuibo, Menefone, hamenawama alili aiye. Hemo ya Hipaka nemo huline li oloto piyageto nemo Hipakakafo ayaidana oto hemo hulika li oloto pinogolowe. <sup>2</sup>Hemo mikau-mikau wenina muki hiyabatina we fulu nedanibo ya wenina li nuba o betito nomageto,

nemodo abo wenina ya hofawa minowa-minowa anabo mona li oloto pi binane, loto lonomanima ne.

<sup>3</sup>Ido hofawa minowa-minowa anabo monawa ya feito ne, Hemo Goti ona hula mako ido nemo Yesu Kilisto nilifi molageto obo we ya lemogi hutifina ledanabo ya nomudina hofawa minowa-minowa oti minanigilae.

<sup>4</sup>Ena onona ha lonomanima lito li huloto ya mikalo ya hulika li oloto piyowe. <sup>5</sup>Yagunu Menefone, mika me ya oloto piyámibo hamenalo ya hemote okulumau hulite yoisa yoto nebo yamaidana oto onesa me ya ya hemogi minoto ya hofa li liwila nomageto li minanowe.

**Yesukafo ege-ege moniyabo we yagunu holito Goti lomuibo ha**

<sup>6</sup>Ena mikalo wenina yauti li nuba o betito nomageto nemodo abo wenina ya hulika lo oloto pi biyobo ne. Ya wenina hemo weninaka minabo ya nemo nomanibo ne. Ido hemo haka ya holi hiki loti meyalo moloti <sup>7</sup>ya idafa-adafa muki nomanibo ya hemodoka yatiko mino nedaibo yama onesa ya holifefe lo minae. <sup>8</sup>Hemo ha lonomanima ya lobiyoto holiti li minae. Feti ya hemodokati lomobo yama holifefe loti ido hemo nilifi molanibo yama holi hiki lae.

<sup>9</sup>Nemo weninawa yagunu holito lohomowe. Mika me ya weninala yagunu loto lohomámowe. Nomanibo yama heimo weninaka hula minabo yamagunu emotinagunu holito lohomowe. <sup>10</sup>Nemo weninane muki ya hemo weninaka hula minae. Ido hemo weninaka yagi ya nemo weninane hula minae. Ido emotina lutinau yau nemo huline li oloto piye.

<sup>11</sup>Nemo mikaleka minobo hulotainako, emotina yako mikaleka minato, nemo ya hemodoka anogolo ya owe. Fele Menefo, leimo lute mako moloto mino-mino o minoibo ya emotinasi ayaidana oti lutina mako moloti minanae, loto hemo hulika nomanibo yamakafo hiyaba o betiyo. <sup>12</sup>Emotinaloka mino betiyobo ya hulika nomanibo yakafo hiyaba o betiyoto ma u hopa aguwámabo ne. Lowa eba olufola mako yako u hopa wido ya ha mono lufuwau nebo ha ya ayalo hulawa fediye. <sup>13</sup>Ido me ya ya hemodoka yonowe, loto nemo lune-hane dowo loto holiyobo yamakafo emotina lutina-hatinau yoto faitanaie, loto mikalo me ya minoto hawa ya lowe.

<sup>14</sup>Ena nemokafo haka ya lobiyoto li minato, nemo monane ya mika me ya weninala monatina yaidana oto mináminako, emotina yagi ayaidana oti monatina eito molanako, mika me ya weninala yasi holi nosámibo bi-bi o minae. <sup>15</sup>Hemo mikalokati idipiyo, loto ladámowe. Nosámibo yawala ya li hopa o betitanaie, loto hiyaba o betiyo, loto lohomowe. <sup>16</sup>Mika me ya weninala mikaleka mona molabo yaidana oto nemo molámonako, emotina yagi ayaidana oti mikaleka mona molámae.

<sup>17</sup>Hemo ha ona hula yakafo utina-weudina-lutina-hatina li fele o betiyo. Hemo ha lanibo ya ha ona hula ya ne. <sup>18</sup>Hemokafo onona ha

lonumuto mikaleka nilifi molanibo yaidana oto onona ha lobito mikau-mikau idipi molobo ne. <sup>19</sup>Emotina ya ha ona hula liyabo yakafo ya utina-weudina-lutina-hatina li fele itanaiye, loto neimo ya emotinagunu holito une-weune-lune-hane li fele itowe.

**Yesukafo holi hikito muwabo wenina muki yagunu holito Goti lomuibo ha**

<sup>20</sup>Ena nemo ya weninawa yagunuko holito lohomámowe. E'e, ha mono lobiyato holiti holi hikito numumo yonabo wenina muki yagunugi holito lohomowe. <sup>21</sup>Emotina ya lutina mako molo betiyo, loto lohomowe. Menefone, hemo ya nemo luneu minanibo ido nemo ya lukau minobo yaidana oti emotina ya leimo luteu minanae, loto holito lohomowe. Feto feyato, mika me ya weninala yasi heimoka nilifi molageto lomobo yama holi hikitanae, loto holito lohomowe. <sup>22</sup>Leimo lute mako moloto mino-mino o minoibo yaidana oti emotina ya lutina mako moloti minanae, loto ya hulite yonaibo mona nomanibo yama biyobo ne. <sup>23</sup>Nemo lutinau minoto, ido hemo luneu minageto, emotina lutina hutifinati u mako uwato, mika me ya weninala yasi heimoka nilifi molageto lomobo yama holifefe lanae. Ido hemo ya luka-haka nomanibo yamaidana oto bi-bi o minane, loti yagi holifefe lanae.

<sup>24</sup>Ena Menefone, nomanibo wenina yama nemo minanodo minanae, loto holiyowe. Mika okuluma apito oloto piyámibo hamenalo ya luka-haka numuto okuluma lamena nomanibo yama leimogi minoti wa dowá molanae, loto holiyowe. <sup>25</sup>Menefo fefe libo mona yawala, mika me ya weninala yasi hemo wa hedofefe ladámafa, neimo ya moda wa hedofefe lo minoto, ido weninawa yasi heimoka nilifi molageto lomobo yama holifefe lo minae. <sup>26</sup>Nemo haka ukuka lo oloto pi bitobo, ya moda lobitoko minanogolowe. Hemo luka-haka nomanibo mona yama mino betinaibo, ido neimo yagi lutinau mino betinowe, loto haka ukuka lobitoko minanogolowe, loto ya Goti lomuiye.

**Yudasikafo Yesu uwolafo adinalo molaibo ha**

*(Mt 26:47-56; Mk 14:43-50; Lu 22:47-53)*

**18** <sup>1</sup>Ena Yesukafo ya Goti lomu huloto ege-ege moniyabo wegí maina numudoti lumuti no hefola ma huliya Kidiloni ya hiliti yá hiniba ma nedo yalo ya uwae. <sup>2</sup>Uwado yalo ya Yesu ya ege-ege moniyabo we yagi hamena-hamena nuba o-o ato, uwolafo adinalo molanaibo we Yudasi yagi homu ebawa ya waibo ne.

<sup>3</sup>Ena yalo minato, ya Yudasikafo gamani himiwe yagi ido Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Falisi we himiwetina yagi idipito abo minadoka wito lumuti lamu-letina hiti mainafa-anafagi liti uwae.

<sup>4</sup>Uwato, ena Yesukafo idafa-adafa o edanabo idafa ya holi huloto ya yá hiniba hanu welalo ya uto wa betito feto libo, Hemotina hema moni

wita minae? loto loga o betito, <sup>5</sup>emotinasi liwila oti lomuwabo, Nasalete numudoti we Yesu moni wita one, loti lomuwato, Yesukafo libo, Nemo me ya ya minobo yae, loto lobito, ido uwolafo adinalo molaibo we Yudasi yagi minagu ya ne.

<sup>6</sup>Ena Yesukafo, Nemo me ya ya minobo yae, loto lobibo, ya elegiti egetinalokati uti lumu fou lae.

<sup>7</sup>Feto feyato, hofa loga o betito libo, Hemotina hema moni wita minae? lito, emotinasi, Nasalete numudoti we Yesu moni wita one, lato, <sup>8</sup>Yesukafo ha liwila oto lobibo, Nemo me ya ya minowe, loto lobiyobo ya nemogunu moni wita otima ya me ya minabo we ya waito betilo, lito, <sup>9</sup>feto feyabo yagunu homu ya fetoto libo, Nomanibo wenina yama hiyaba o betiyoto ma u hopa aguwámabo ne, loto homu libo ha yama ayalo hulawa fediye.

<sup>10</sup>Ena Saimoni Pitakafo ya mi fana li nebo ya ika oto sokila hi muwabo we hiyabatina we naba houba-nabala we huliya Malukusi ya hala onaleka ya fuko fulitaiye. <sup>11</sup>Feto feyaito, Yesukafo Pita fetoto lomuibo, Mika ya owolau ya holiyo. Henawa ya Menefokafo numibo yama liyámanobo nefe? loto ya liye.

#### **Yesu ya Anasi nedo ilimiti uwabo ha**

<sup>12</sup>Ena gamani himiwegi, hiyabatina we wenabatina yagi, ido Yuda wenina yauti fele huliyaagi numuna naba himiwe yagi ya Yesu liti nala i edoti <sup>13</sup>Anasi nedo ya ilimiti uwae. Ena Anasi oluwa libo we Kaiyafasi ya melege mako ayau ya Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba nenako, yagunu Anasi nedo ya ilimiti uwae. <sup>14</sup>Kaiyafasi yakafo homu Yuda we fetoto lobibo, We mako ma lemogunu loto fulinaibo ya dowa minanogolone, loto lobitaibo ne.

#### **Pitakafo Yesu huliya li faluku aibo ha**

*(Mt 26:69-70; Mk 14:66-68; Lu 22:55-57)*

<sup>15</sup>Ena Saimoni Pitate Yesu ege-ege monibo we mate ya Yesu ilimiti uwado ege ya uwaiye. Uwaibo ege-ege monibo wewa ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba yakafo wa nebo nenako, Yesu ege uto numuna hilalau ya maina yoifa, <sup>16</sup>Pita ya hila welalo feka ya sinoi ne. Sinoi neto, sokila hiyabo we hiyabatina we wenaba waibo wewa yakafo lumuto hila welalo hiyaba aibo olu ya lomuito Pita hanu si edaito, hila lulauka ya yoiye. <sup>17</sup>Yoito, hanu hiyaba aibo oluwa yakafo Pita fetoto lomuibo, Hemo ya we youma ege-ege moniyabo we yauti ma minabemo? lito, ya E'e, nemo minámowe, loto ya liye.

<sup>18</sup>Feto lito, ya houba-naba we ido fele huliyaagi numuna naba himiwe yagi asi fuliti so hiti labi minato, Pita yagi maina sinoi minoti so labi minae.



**Sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yakafo Yesu loga-miga o edaibo ha**

*(Mt 26:59-66; Mk 14:55-64; Lu 22:66-71)*

<sup>19</sup>Ena sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yakafo Yesu ege-ege moniyabo we yagi ido ha mono lo-lo aibo ha muki yagunu loga-miga o edaito, <sup>20</sup>Yesukafo ha liwila oto lomuibo, Nemo ya mono numunatinau ido fele huliyagi numuna nabau ya Yuda wenina mau iti minado ya wenina muki ha oloto lobito, api itibi-itibi oboma ne. Ha faluku oto ya ma ladámowe. <sup>21</sup>Yagunu neidafaito nemo loga o nedane? Hane lobiyoto holiyabo wenina ya loga o beti wae. Emotina ya ha lobi-lobi obo ha ya moda holi minabo ne, loto lomuiye.

<sup>22</sup>Feto lito, fele huliyagi numuna naba himiwe minagu yauti makafo Yesu hofoto ya fetu libo, Hemo sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba ya ha yaidana ya neidafaito lomuwane? lito <sup>23</sup>Yesukafo ha liwila oto fetu loto lomuibo, Ha nosámibo loneyama ya monawa lo oloto molo. Ido ha dowanobo ya neidafaito hofu nedane? lomuiye.

<sup>24</sup>Lomuito, Anasikafo lobito, Yesu ana nala iti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba Kaiyafasi nedo ilimiti uwae.

**Pitakafo hofa Yesu huliya li faluku aibo ha**

*(Mt 26:71-75; Mk 14:69-72; Lu 22:58-62)*

<sup>25</sup>Ena Saimoni Pita ya so labi oto sinoi neto, loga o edoti labo, Ege-ege moniyabo we minagumati hemo ya ma minabemo? lato, ya emokafo, E'e, nemo minámowe, lobiye.

<sup>26</sup>Lobito, sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba houba-nabala we yauti ma Pitakafo hofoto hala fuko fulitaibo we yama weninalakafo fetu loto lomuibo, Aiyo, hemo yá hinibauma emogi maina minageto wa hedoma nanowe, lito <sup>27</sup>Pitakafo hofa, E'e, lito ayalo ya okolofo nola liye.

**Yesu ya Pailati nedo ilimiti uwabo ha**

*(Mt 27:1-2, 11-14; Mk 15:1-5; Lu 23:1-5)*

<sup>28</sup>Ena ho lo falatito Yesu ya Kaiyafasi negu yauti ilimiti lumuti gamani numudo ya uwae. Uti Yuda wenina yasi Goti nomunalo ya lute-hate li fuma ito Goti Uta O Betibo foliwau ya wete-idafa námotanune, loti gamani numunau ya yowámoti feka ya minae. <sup>29</sup>Feka minato, Pailatikafo ayalo lumuto loga o betito libo, We me ya ya nena lifimala nebogunu ya ilimiti ae? lito, <sup>30</sup>wenina yasi ha liwila oti fetu loti lomuwabo, Emo ya nosámibo mona molámibo neko, hemo minanido ya ilimito ámadi ne, lae.

<sup>31</sup>Fetu lato, Pailatikafo fetu loto lobito, Heimotina liti lo molabo hatinau yati lifimala li muilo, lito, Yuda wenina yasi fetu loti lomuwabo, Lemo wenina lifimatina li bito hofu beti fuliyámanabo ne, loti lo fuko

ledotama ne, lae. <sup>32</sup>Feto loti labo ya Yesu fulinaibo hanu eimolakafo ha homu lo oloto bitaidoma ayalo hulawa fediye.

<sup>33</sup>Ena Pailatikafo gamani numugu ya liwila oto yoto Yesu ilimiti alo, lito ya holiti ilimiti ato, ya loga o edaibo, Hemo ona Yuda wenina hiyabatina we wehudi minabe? Olo, lito, <sup>34</sup>Yesukafo liwila oto libo, Ha ya heimoka hakaloti labemo, ido wenina masi nemogunu feto lohomato holito lane? lomuiye. <sup>35</sup>Lomuito, Pailatikafo liwila oto libo, Nemo ya Yuda we minámowe. Heimoka weninaka ido sokila hiyabo we hiyabatina we yasi nemo minodo ya hilimiti abo ya hemo neidafa feyageto hilimiti ae? loto loga o edaiye.

<sup>36</sup>Loga o edaito, Yesukafo ha liwila oto feto loto libo, Nemo me ya mikaleka wenina wehuditina ya minámowe. Mikalo wenina wehuditina minobo neko, houba-nabane we yasi nemo ane li faka loti Yuda wenina yasi nala fi nedotanae, loti lowa fi biyadi ne. Nefa, nemo wenina hiyaba o betiyobo monane ya mikaleka wenina wehuditina hiyaba o betiyabo mona yaidana oto minámiye, loto lomuiye. <sup>37</sup>Ido Pailatikafo feto loto lomuibo, Hemo wehudi ma minabe? Olo, lito ya Yesukafo ha liwila oto libo, Moda ya lanibo yae. Nemo wehudi minoto ya ha ona hula lo oloto pi binowe, loto mikaleka lumuto oloto piyobo ne. Yagunu ha ona hula holifefe labo wenina ya nemo hane yagi holifefe lae, loto lomuiye. <sup>38</sup>Lomuito, Pailatikafo feto loto lomuibo, Ha ona hula ya nena idafa ne? loto ya liye.

### **Pailatikafo Yesu ya yá yofolo hofalo, loto libo ha**

*(Mt 27:15-31; Mk 15:6-20; Lu 23:13-25)*

Pailatikafo feto lototo hofa feka ya uto Yuda wenina minado lumuto feto loto lobibo, Nemo we me ya ya lifimala wita ofa, li oloto piyámowe. <sup>39</sup>Monatina ma feito nebo, Goti Uta O Betibo folilo hemotina lonomado ya nemo nalalo minabo we yauti ma ya wina edowe. Monatina feti molabo yagunu eletifo me ya ya hemotina Yuda wenina hiyabatina we wehudi wina edoto aifa mino ledanaie, loti holiyafemo? loto loga o betiye. <sup>40</sup>Loga o betito emotina yasi hofa feto loti auba iti labo, E'e, me ya we ya minámiye. Balabasi ya wina edo, loti lae. Feto labo we Balabasi ya wenina hofa betito idafa-adafatina ipoto li-li aibo we ne.

**19** <sup>1</sup>Ena Pailatikafo lobito, himiwe yasi Yesu safu etuwa hasuwala lifefe labo ikulagunu hofoti, <sup>2</sup>agina hasuwalagunu helekamu lifefe loti mananalo ya auba iti holoi edoti, ulalo owo fana luta-hisi libo yagi holoi edae. <sup>3</sup>Feti ya emo nedo loti, Aiyo, dowae, Yuda wenina hiyabatina we wehudi, dowae, loti adinagunu aubawagi hofae.

<sup>4</sup>Ena Pailatikafo Yuda wenina minado ya hofa lumuto feto loto lobibo, Walo. Nemo hemotinaloka ilimito lomobo ya lifimala moni wita ofa, li oloto piyámowe, loto lobiyobo ya holilo, liye. <sup>5</sup>Lito, ya Yesu helekamula

hasuwala fibo i edabo ido owo luta-hisi libo yagi holoito lumito, Pailatikafo itibito ya, We me ya ya wa edalo, loto lobiye.

<sup>6</sup>Lobito, sokila hi muwabo we hiyabatina we ido fele huliyagi numuna naba himiwe yagi wa edoti ya, yá yofolo hofo! Yá yofolo hofo? loti ha auba iti lato, Pailatikafo feto loto lobibo, Nemo lifimala wita ofa, li oloto piyámonako, hemotina heimotina liti uti ya yá yofolo hofalo, loto lobiye.

<sup>7</sup>Lobito, Yuda wenina yasi ha liwila oti feto loti lomuwabo, Emokafo nemo Goti Hipala minowe, loto eimola yagunu lo-lo o nebo ya wenina yaidana lanabo ya fulinae, loto lo molaibo hateu ya nebo ne, lato, <sup>8</sup>Pailati ya holito holi naba holiye.

<sup>9</sup>Holi naba holito ya Yesu ilimito gamani numugu hofa yoto loga o edoto libo, Hemo igalekati anibo ne? lito ya Yesukafo ha liwila oto lomuwámiye. <sup>10</sup>Ha liwila oto lomuwámito, Pailatikafo feto lomuibo, Ha lonomámanibo nefe? Nemokafo wina hedanae, lanobo ya wina hedanigilae. Ido yá yofolo hofo hedanae, lanobo ya hofo hedanigilae. Yaida mona muki ya nemoko hiyaba oma ne. Ya ma holámabe? lomuiye.

<sup>11</sup>Lomuito, Yesukafo ha liwila oto feto loto lomuibo, Yoisa nebo we yakafo auba homámibo neko, hemo auba ito nemo li yoima o nedámadi ne. Yagunu ya wenina hemodoka nilimiti abo wenina lifimatinakafo hemo lifimaka li fulo edoto ne, loto ya liye.

<sup>12</sup>Feto lito, Pailatikafo hawa ya holito Yesu wina edanowe, loto holifa, Yuda wenina yasi feto loti auba iti labo, Hemo we ya wina edananibo ya Sisa hafuwalo we minámanogolane. We makafo hiyaba we wenaba minowe, lanaibo ya Sisa li yoima o edanowe, loto ya liye, loti lae.

<sup>13</sup>Feto loti labo ha ya Pailati ya holito lobito, Yesu ilimiti lomato, ha lo onuwa molo-molo aibo folomolo ya amedoto ne. Ebawa ya Hefanagunu Lifefe Labo Eba ne, loti huliya molabo ya Yuda wenina hatinalokati ya Gabata ne, loti huliya molae.

<sup>14</sup>Ena Yuda wenina Gotikafo Uta O Betibo foliwa idafa-adafa lifefe lanabo hamena ya neto, ya belo alili aito ya Pailati folomolo ya minoto Yuda wenina feto loto lobibo, Hemotina wehuditinama me ya ya wa edalo, lito, <sup>15</sup>emotina yasi feto loti auba iti labo, Ilifi fulo! Ilifi fulo! Yá yofolo hofo? lato, Pailatikafo feto loto lobibo, Aiyo, wehuditina yá yofolo hofoto fulinaie, loti lo minafe? Olilo, lito sokila hi muwabo we hiyabatina we yasi ha feto loti liwila oti lomuwabo, Lemo wehudite Sisa makomako nema ne. Ma minámabo ne, loti lae. <sup>16</sup>Feto lato, Pailati holito Yesu yá yofolo fulinaie, loto fulo adinau itaiye.

**Yesu yá yofolo hofo edabo ha**  
(Mt 27:32-44; Mk 15:21-32; Lu 23:26-43)

<sup>17</sup>Ena himiwe yasi Yesu liti yá yofo li muwato mofuito, mika ma huliya Atatina Auba ne, loti molabo, ya Yuda halokati huliya Gologota ne, loti

molabo, yalo ya ilimiti uti <sup>18</sup>yá yofolo hofu edabo, ya we loiti ma maina hofu betiyabo ya ma ya hofu anawa filigaleka iti, ido ma ya hofu anawa filigaleka iti, ido Yesu ya hofu lusaku ya itae.

<sup>19</sup>Ena Pailatikafo lito ya yá yofolo Yesu atala mulalo ya fetu loti lufuwa iyabo, Nasaleta we Yesu ya Yuda wenina hiyabatina we wehudi ne, loti iyabo, <sup>20</sup>ya Yuda ha ido Lomu ha ido Giliki ha tili (3) yalekati iyato, Yesu hofabo eba ya selo numudo nenako, Yuda wenina abi loti ayalo uti loti emotina yasi lufuwawa ya hitae. <sup>21</sup>Feti hitato, Yuda wenina sokila hi muwabo we hiyabatina we yasi uti Pailati fetu loti lomuwabo, Hemo Yuda wenina hiyabatina we wehudi ne, loto lufuwa iyanibo ya fulitoto. Eimolakafo nemo Yuda wenina hiyabatina we wehudi minowe, loto libo we ne, loto iyo, lato, <sup>22</sup>Pailatikafo ha liwila oto lobibo, Lufuwa iyobo ya moda itowe, loto ya liye.

<sup>23</sup>Ena himiwe yasi Yesu yá yofolo hofoti ulalo owo liyabo ya u fo (4) wito hona moloti liyafa, ulalo owo lulau ya okati owo lumu waka lumibo hifiyabo yaidana oti hifiyámabo <sup>24</sup>yagunu ya fetu loti loyolalo-melo abo, Ya fekaliyámoto molo lusaku itoto noka hedoto melafo makafo linaibo ya linaie, loti ya fetu feyabo yagunu ha ma mono lufuwau ya fetu loto libo,

Emotina yasi unelo owo hona molo liti ma luma nebo ya noka hedoti liyae,

loto ha mono lufuwau (*Sng 22:18*) nebo ha ya ayalo hulawa fediye.

<sup>25</sup>Ena Yesu olafole unalafole, Kolopasi olonafu Maliale, abalafu Madala numudoti wena Maliale Yesu yá yofola monau ya sinoi minae. <sup>26</sup>Ido Yesukafo olafogi ege-ege monibo we lula-hala muibo wegi selo sinoi minaibo ya wa betito olafo fetu loto lomuibo, Wena, hipaka yo-hola ya ne, loto, <sup>27</sup>ido ege-ege monibo wewa fetu loto lomuibo, Okafo ya ne, lito ya hamena yaloti ya eimola numunalau ilimito uto hiyaba o edomo wiye.

#### Yesu fulibo ha

(*Mt 27:45-56; Mk 15:33-41; Lu 23:44-49*)

<sup>28</sup>Ena Yesukafo ononala hulibo ya holito mono lufuwau ha ma neboma ya hulawa fedanaiye, loto ya Henobane opaiye, lito <sup>29</sup>no waini ekefa aibo ma nomuku negu yau ya ho nokuti noi aila yaidanakafo ekefa aibo noku yau fiti oso umalo ya welau iyato naiye. <sup>30</sup>Noto ya Moda hulotaiye, loto manana li huba ito weuna ilifi moloto fuliye.

#### Himiwekafo hiya Yesu yofalau ya magala fibo ha

<sup>31</sup>Ido aya hamenalo Yuda wenina Goti Uta O Betibo foliwa idafa-adafa lifefe lanabo hamena neto, ido leda ya Sabati foliwa naba nenako, wenina yá yofolo hofu betiyabo ya hono utina ya yá yofolo aifa minanaibo eleka hofu ledaiye, loti Pailati fetu loti lomuwabo, Himiwe yasi hidina auba lekoti hono utina ya kiliti liti unae, loti lomuwato, <sup>32</sup>O, lito himiwe yasi

we loiti Yesugi hofu betiyabo ya ma hina auba lekoti, uti ma hina auba lekae. <sup>33</sup>Lekoti uti Yesu hofado ya uti moda fulitaibo ya wati hina auba lekámae. <sup>34</sup>Lekámafa, himiwe makafo yofalau ya hiyagunu magala fito, lunugi nogi ayauti lumiye.

<sup>35-37</sup>Feto fe edabo yagunu fetu libo,  
 Aubala ya lekámanigilae,  
 lotu ha mono lufuwau (*Sng 34:20*) ya nebo ne. Ido ha ma fetu libo,  
 Emotina yasi magala fi edabo we ya wa minanigilae,  
 lotu ha mono lufuwau (*Sek 12:10*) nebo ha ya hulawa fedanaiye, lotu idafawa ya olotu piye. Ena idafawa lufuwa ibo wewa idafawa ya eimola nomuna hulagunu wa edaibo nenako, lo olotu molobo ya ona lowe, lotu holi ne. Hawa ya ona hula ne. Yagunu ya hemotina yagi holi hikitanae, lotu lo olotu molaiye.

### Yesu molo edabo ha

(*Mt 27:57-61; Mk 15:42-47; Lu 23:50-56*)

<sup>38</sup>Ena Alimatea numudoti we Yosefe ya Yesu ege molaibo we nefa, Yuda wenina holitina holito lo olotu piyámoto monala molo faluku oto moloto moni nebo yakafo Pailati nedo ya uto Yesu hono ula kilito lito unogolowe, lotu lomuito, Pailatikafo, O, lito uto kilito lito wiye. <sup>39</sup>Fetu feyaito, Nikodemusi yagi homu Yesu nedo lubuka wibo we yakafo yá nowala ladanuwa aibo idafa loiti ma huliya mulu yagi ma huliya alo yagi li mako aito henala teti (30) kilogilamu yaidana oto ya nomuwagi lito uto Yosefe ana li faka lito <sup>40</sup>Yesu hono ulalo ya yá nowala wili edoti owo lafo-lafo hiyobagunu wase i edaibo ya Yuda wenina yasi wenina fuliyabo ya fetu fe beti-beti ae.

<sup>41</sup>Ena Yesu yá yofolo hofado filigaleka ya yá hiniba ma negu yau hefana lula ma hono ula molanune, lotu uwaitagu ya wenina ma molo betiyámabo hofawa negu <sup>42</sup>ya Yuda wenina Sabati foliwa idafa-adafa lifefe lanabo hamenawa nebo yagunu holiti eba selo yau ya Yesu hono ula ya molo edaiye.

### Yesu fuliguti sinoibo ha

(*Mt 28:1-8; Mk 16:1-8; Lu 24:1-12*)

**20** <sup>1</sup>Ena Sabati foli hulito salele homu hamenalo leda lubuka ho ladámito Madala numudoti wena Malia ya hono ula molabo ebalu ya u fedotu waibo ya hono molabo hefana lula welaloti hefana naba ya u eito uto, hanu godu neto, <sup>2</sup>watu olulotu uto Saimoni Pitate Yesu ege-ege monibo we lula-hala muibo wete fetu lotu lobibo, Wenaba hono ula liti utanako, igauka molafe? Lemo ma holiyámone, liye.

<sup>3</sup>Fetu lito, Pitate ege-ege monibo wewa yasi hono molado ya unoie, lotu <sup>4</sup>oluloti uwaibo ya ege-ege monibo we mamamo Pita li aliga edoito

u homu u fedoto <sup>5</sup>lulau ya yowámoto ya huba ito waibo ya owo lafo-lafo hiyobagunu wase i edabo yako neto waiye.

<sup>6</sup>Feito wa neto, Saimoni Pitakafo aliga u fedoto lulau yoto ya owo hiyoba ya neto wato <sup>7</sup>ido mananalo wase iyabo idafa ma owo hiyobagi keloto minámoto eito fele yo fi neto ya waiye. <sup>8</sup>Waito ya hono molado homu u fedibo we yamagi ayaidana oto yoto wato ya holi hikitiye. <sup>9</sup>Aya hamenalo ya Yesu fuliguti sinoinogolaiye, loto mono lufuwau nebo ha yama holifefe ladámabo ne. <sup>10</sup>Ena hofa liwila oti numunataloka uwaiye.

**Yesukafo Madala numudoti wena Malia oloto pi muibo ha**  
(Mt 28:9-10; Mk 16:9-11)

<sup>11</sup>Ena Malia ya hono molabo lega ya sinoi minoto hufo oto, hanu welalo ya huba ito hono molabo ebau ya waibo, <sup>12</sup>enisole loiti utinalo owo hiyobagi Yesu molo edado ya amedoti minaibo ya ma ya mananaloka neto ido ma ya hinaloka neto ya wa betito, <sup>13</sup>emotina yasi fetoto loti lomuwaibo, Wenao, neidafaito hufo o minane? laito, emokafo lobibo, Wenabanema limo igauka molafe? Wagámowe, loto <sup>14</sup>li elepa ito waibo ya Yesu eimola sinoi o nebo wa edaifa, Yesu ne, loto wafefe ladámiye.

<sup>15</sup>Wafefe ladámito, Yesukafo loga o edoto libo, Wenao, neidafaito hufo ane? Hema moni wita minane? lito ya emokafo ya yá hiniba hiyaba we ya ne, loto hala kito fetoto loti lomuibo, Wenabao, hemokafo limo maleka molotoma ya lonomageto holito uto lito unofao, lito, <sup>16</sup>Yesukafo, Maliao, lito, emokafo li elepa ito Yuda halokati Labonai, loto lomuibo ha monawa ya api lilibiyaniibo we, loto ya liye. <sup>17</sup>Fetoto lito, Yesukafo fetoto loti lomuibo, Onesa Menefodoka yowámobo yagunu minodo ya abusa iyámo. Unanefomota minado ya uto fetoto loti lobiyoto, Nemogi hemotinagi Metefo ido Gotite nedo ya yonogolowe, liye, loto lobiyoto, lito, <sup>18</sup>Madala wena Malia liwila oto loti ege-ege moniyabo we fetoto loti lo oloto bibo, Nemo Wenaba wa edoto owe, loto, ido hawa lomuibo yama lobiyoto.

**Yesukafo ege-ege molabo we oloto pi bibo ha**  
(Mt 28:16-20; Mk 16:14-18; Lu 24:36-49)

<sup>19</sup>Ena aya hamenawa ya Sade lunaga lubu ito ege-ege moniyabo we ya Yuda wenina holutina holuti numugu nuba oti hanu hu hiki lo ititi minato, Yesu ya hiyatinau lo fedoto sinoi minoto fetoto loti lobibo, You amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye, loto <sup>20</sup>ana loiti yofalagi ya itibito, ege-ege moniyabo we ya Wenaba wa edoti lutina-hatina dowa loti holiyae.

<sup>21</sup>Ena Yesukafo hofa fetoto loti lobibo, You amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye. Menefokafo nemo nilifi molaibo yaidana

oto nemokafo hemotina idipi molowe, loto <sup>22</sup>wela-mula fulo betito ya feto loto lobibo, Weuna Fele ya mino betinaiye. <sup>23</sup>Hemotina wenina lifimatina hilili o betinabo ya moda ona hilili aiye. Ido lifimatina waito betinabo ya moda ona aifa mino betiye, loto ya lobiye.

### Yesukafo Tomasi oloto pi muibo ha

<sup>24</sup>Ena ege-ege moniyabo we tuwelu (12) yauti ma huliya Tomasi huliya ma Didimusi ya ege moniyabo we minagu ya minámito, Yesu oloto pi biye. <sup>25</sup>Feto ainako, ege-ege moniyabo we malekama yasi lomuwabo, Wenaba wa edone, loti lomuwafa, feto loto lobibo, Nemo neimo nomunegunu wato anau niligunu hofabo fulala ya wato ane umagunu godigu lolesa oto ido yofalau yagi anegunu lolesa otomako ya holi hikitanowe, loto ya liye.

<sup>26</sup>Ena fo hamena eiti (8) ya wito ege-ege moniyabo we numugu ya hofa minabo ya Tomasigi maina minoti hanu hu hiki lo ititi minato, Yesu ya hiyatinau hofa lo fedoto sinoi minoto feto loto lobibo, You amena mona hemotinaloka mino betiye, loto <sup>27</sup>Tomasi feto loto lomuibo, Hemo aga umagunu aneu ya lolesa oto wao. Ido aga sino loto yofaneu ya li holiyo. Li holitoma ya haka loiti-loiti kiyámoto holi hikilo, loto lomuito, <sup>28</sup>Tomasikafo ha liwila oto feto loto lomuibo, Hemo Wenabane ido Gotine minane, loto lomuiye.

<sup>29</sup>Lomuito, Yesukafo lomuibo, Hemo wa nedaninako, holi hikitane. Nemo wa nedámoti holi hikitabo wenina ya dowo loti holitiko minanigilae, loto lomuiye.

### Lufuwa me ya ya monawa Yonikafo lo oloto molaibo ha

<sup>30</sup>Ena idafa hofawa aubala itibibo idafa ma abi idafa Yesukafo ege-ege moniyabo we nomudinalo yalo ya li oloto pibo idafa ya lufuwau meu ya muki iyámibo ne. <sup>31</sup>Ibo efo me ya ya feto loto ibo, Hemotina hitoti holiti ya Yesu ya Goti Hipala ilifi molaibo we Kilisto ne, loti holi hikitanae. Holi hikito muti ya emo huliyalo nomudina hofawa minomo yonigilae, loto ibo ne.

### Ege-ege moniyabo we noku ya minato Yesu oloto pi bibo ha

**21** <sup>1</sup>Ena hofa aliga ege-ege moniyabo we Taibeliyasi momenolo ya minato, Yesu oloto pi bibo ya feito oloto pi bibo ne. <sup>2</sup>Saimoni Pitale, Tomasi huliya ma Didimusile, Galili mikalo Kana numudoti we Nataniyelile, Sebedi hipala loiti yagi ido ege-ege moniyabo we yauti ma loiti yagi feti wenina yaleka minato, <sup>3</sup>Saimoni Pitakafo feto loto lobibo, Nemo laefalo moninowe, loto unogolowe, lito, ya feto lomuwabo, Hemogi maina unune, loti sipiku ya yoti uti moniyabo ya lubuka yalo ya laefa ma liyámae.

<sup>4</sup>Feto feyato, ho lanowe, loto feyaido ya Yesu no sesepalo ya sinoi nefa, fefeluma wa edámato, <sup>5</sup>Yesukafo fetoto logo o betibo, Hipane-motao, laefa ma liyafe? lito emotinasi, Ma liyámiye, loti ha liwila oti lomuwato, <sup>6</sup>emokafo fetoto lobibo, Owo ya fulo filiga sipi onaleka ya itanabo ya linigilae, lito owo ya fulo onaleka ya itato, laefa ya faitito ika o moniyafa, ogofuwámae.

<sup>7</sup>Yagunu ya Yesu ege-ege monibo we lula-hala muibo wekafo ya Pita fetoto lomuibo, Moda Wenaba ya nebo yae, lomuito, Saimoni Pita hawa holito ulalo owo ya li fuloto molo itoto onona lido yati hofa li ito sipikuti nolulau ya satomo ito wibo ya <sup>8</sup>no sesepa faiga minámibo wani hadeti (100) mita yaidana oto neto wito, ido ege-ege moniyabo we malekama ya owo noku fulabo ya laefa faitito sipiku minoti ika-ika oti liti uwae.

<sup>9</sup>Uti limo noku molo ititi sesepalo ya lumuti hemo ya so ligu ya laefagi beletigi neto ya wae. <sup>10</sup>Wato, Yesukafo fetoto lobibo, Laefa liyabo maleka liti alo, lito, <sup>11</sup>Saimoni Pitakafo sipiku ya yoto owo ya noku yati ika oto lito no anawalo aibo ya laefa naba-naba faitibo ya wani hadeti fifti-tili (153) yaleka ya nebo nefa, owo ya fukámiye.

<sup>12</sup>Ena Yesukafo fetoto lobibo, Loti leda-hoba nalo, lito ya ege-ege moniyabo we ya, Wenaba ya ne, loti holi hulotanako, ya hemo hema minane? loti logo o edámae. <sup>13</sup>Ena Yesu loto beletigi laefagi lito hona moloto biye.

<sup>14</sup>Yawe ya Yesu fuliguti sinoito ege-ege moniyabo we oloto pi bibo ya hamena tili (3) oloto pi biye.

### **Yesukafo sipisipine wetina-idafa biyo, loto Pita lomuibo ha**

<sup>15</sup>Ena leda-hoba notiti minado ya Yesukafo Saimoni Pita fetoto logo o edaibo, Yoni hipala Saimoniyo, hounakafo-mota lutina-hatina numu minabo we ya li fulo betito luka-haka nomabe? lito Pitakafo lomuibo, O, Wenabao, nemo lune-haneu ya hemogunu holiyobo ya wa nedo minane, lito ya Yesukafo lomuibo, Sipisipine mofola wetina-idafa biyo.

<sup>16</sup>Fetoto hofa logo o edaibo, Yoni hipala Saimoniyo, hemo ona luka-haka nomabe? lito Pitakafo lomuibo, O, Wenabao, nemo lune-haneu hemogunu holiyobo ya wa nedo minane, lito ya Yesukafo lomuibo, Sipisipine ya hiyaba o betiyo.

<sup>17</sup>Fetoto hofa ma fetoto logo o edaibo, Yoni hipala Saimoniyo, hemo ona luka-hakau ya nemogunu holabe? loto hamena tili (3) logo o edaibo yagunu Pita lula-hala hena aito ha liwila oto lomuibo, Aiyo, Wenabao, hemo idafa-adafa muki ya holi hulo minanibo wema minaninako, nemo lune-haneu ya hemogunu holiyobo yagi holi minane, lito ya Yesukafo lomuibo, Sipisipine wetina-idafa biyo.

<sup>18</sup>Nemo ona lama lohomowe. Hemo we hofawe minanibo hamenalo ya hebekagi lifefe loto ito hanu ma moninowe, loto holiyanido ya moni-moni



anima nefa, ido aliga we kilofo moloto minananibo hamenalo ya aga sino lagetoto, we makafo hebe i hedoto ma aguwámanowe, loto holinanibo ebaleka yaleka hilimito unaibo ne. <sup>19</sup>Feto loto libo ya Pita fulinaibo monawa yakafo Goti huliya li faka lanaiye, loto holito liye. Feto loto ya Pita lomuto libo, Hemo loto nege-nege molo, loto lomuiye.

### Yoni hala

<sup>20</sup>Feto loto lomuito, Pita ya liwewe oto Yesu ege-ege monibo we lula-hala muibo we egetina wito wa edaibo wewa ya homu Goti Uta O Betibo hobinawa nagu ya atala ya Yesu ikiyalo ya fuloto fetoto loto loga o edaibo, Wenabane, hemakafo hemo uwokafo adinalo binaibogunu lane? loto lomuiibo we <sup>21</sup>ya Pitakafo wa edoto Yesu loga o edoto libo, Wenabao, me ya we ya neidafa anaibo ne? loto loga o edaito, <sup>22</sup>Yesukafo fetoto loto lomuiibo, Emo ya nemo liwila oto anobo hamenalo ya aifa minanaiye, loto holinobo ya hemo idafaka nefe? Hemo ya aifa nege yako molo, loto liye.

<sup>23</sup>Feto libo yagunu mono hounatinafo malekama yasi aliga ya fetoto loti lo oloto molabo, Yesu ege-ege monibo wewa ya fuliyámanogolaiye, loti lafa, Yesukafo ya fuliyámanaibo ne, loto ladámibo ne. Aifa fetoto loto lomuiibo, Nemo liwila oto anobo hamenalo ya aifa minanaiye, loto holinobo ya hemo idafaka nefe? loto ya libo ne.

<sup>24</sup>Ena ege-ege monibo wewa yamakafo idafa-adafawa wa hulibo idafaloka lo oloto moloto lufuwau meu ya ibo we ya ne. Hawa ya lo oloto molaibo ya ha ona hula ne, loto holi minone.

<sup>25</sup>Ena Yesukafo idafa-adafa ma muki oto moloto aibo yama ya igaidana oto lufuwau ya i hulanubo ne? Muki lufuwau ya li molonibo neko, lufuwa idafa yamo uto mikau-mikau faito fulitagetoto eba ma minámoto buku ma aifa minadi ne, loto holiyowe. Modae.

# Aposolo

## Weuna Fele mino betito aposolo yasi mono onona liyabo ha

### Homu Ha

Homu lufuwa igu ya lusa wema huliya Lukukafo Yesu mikalo monibo hamenalo idafa-adafa aibo ha, ido api itibibo ha ya lufuwa ibo ne. Ha homu lufuwa ibo ya huliya Yesu hala ukuwa Lukukafo lufuwa ibo ne, loti molabo ne. Ido ha me ya ya aliga lufuwa ibo ne. Ido lufuwa meu ya Yesu fuliguti hofa li sinoi edaito liwila oto okulumau yoibo ha, ido Weuna Felekafo loto Yesu mono weninala mino betito auba bito, hala ukuwa dowa ya lo oloto moloti, Goti aubala idipibo idafa-adafa feto o-o abo ha, ido hawa ukuwa dowa mikau-mikau upatoto wito Yuda weninagi eito feka weninagi holi hikito muwabo ha ya lufuwa ibo ne.

Homu Yuda wenina mau hefola ya Yelusalemu numudoka Yesu monolo nuba o-o ato, aliga Goti Weuna Felekafo mino betito Pitakafo hawa ukuwa lo oloto molomo wito, ido aliga ya Polokafo lo oloto molomo wito, hawa ukuwa ya eba nedo-nedo upatoto wito, eito feka wenina yagi abi loti holiti holi hikitabo ne, loti holinigi lae, loto lufuwa me ya ya ibo ne.

Hawa maleka ya wenina masi Luku lomu wato, holito lufuwa ito, ido maleka ya Pologi maina monito ana li faka libo yagunu nomunagunu waibo ha yagi lufuwa ibo ne. Fetu aposolo 16:10-17, 20:5-21, 18, 27:1-28:16 yau maina monibo ha ya lufuwa ibo ne. Pitakafo onona libo hala ya Aposolo 1-12 yau neto, ido Polokafo onona libo hala ya Aposolo 13-28 yau nebo ne.

---

### Yesukafo Weuna Fele ilifi fulanowe, loto lo molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Tiyofilusiyo, nemo Luku moda homu lufuwa i fulo hedogu ya Yesu oto moloto aibo ha muki ya onona apito limo uto-uto, ha mono apito lobimo uto uto, <sup>2</sup>li okulumau yonogolo ya weuna fi betibo we aposolo ya Weuna Fele welaloti ya ha lo molo betitaito, ya Gotikafo ilimito okulumau yoibo hawa muki yagunu ya moda lufuwa i humutobo ne. <sup>3</sup>Yesukafo ula ogofu naba-naba holitoto aposolo weninalawa minado

ya fedoto, wenina yasi nomune hofawa ne, loti holiti hatina loiti-loiti kiyámanae, loto mebe-maba abi ya li oloto pi biye. Li oloto pi bito hamena foti (40) ya mikalo minoto Goti hiyaba we wehudite hiyaba o ledaibo ha lobimo wiye. <sup>4</sup>Hawa lobimo uto hamena ma maina wetina-idafa no minado yalo lo molaibo feito bibo, Hemotina Yelusalemu ya fulámoti, Menefo idafa binowe, loto lo molo bibo ya lobiyobo ya hiyaba o minalo. <sup>5</sup>Yagunu Yoni ya nogunu noku i betifa, ido fo hamena malekama uwageto yalo hemotina Weuna Fele yakafo noku i betinogolowe, loto lobiye.

<sup>6</sup>Lobito, ido nuba oti minado loga o edoti labo, Wenabao, Isilaeli wenina hofa li auba i lumuto hiyabate we wehudi onona linabe? loti loga o edae. <sup>7</sup>Feti loga o edato, Yesukafo liwila oto lobibo, Hemotina Metefo eimola aubalalo idafawa fedanaibo hamena molaibo ya holinune, loti lafa, ido fedanaibo hamenawa ya idafatina minámiye. <sup>8</sup>E'e, idafatina minámifa, ido Weuna Fele ya mino betido yalo auba ya bito liti uti Yelusalemu numudo, ido Yudia mika negu-negu, ido Samalia mika negu-negu, ido lowa-lawa mika faiga negu yagi hane ukune ya lo oloto bimo unigilae, loto lobiye.

**Gotikafo Yesu liwila oto ilimito okulumau yoibo ha**  
(*Mk 16:19-20; Lu 24:50-53*)

<sup>9</sup>Feto loto lobito, Gotikafo nomudinalo li faka loto ilimito okulumau yoito, limukafo li faluku edaito ya ogofuti wa edámae. <sup>10</sup>Ogofuti wa edámoti okulumau akawa auba iti wenu wa minato, we loiti utinalo owo feke libo ya haita minadoka loti sinoi minaiye. <sup>11</sup>Sinoi minoti feto loto lobibo, Galili weninao, nedafaito melo ya sinoi minoti okulumau wenu wa minae? Wewa Yesu ya hemotinalokati ilimito okulumau yoibo ya liwila oto mikalo anaibo hamena ya okulumau wito wa edabo yaidana oto liwila oto anogolaiye, loti laiye.

**Matiyasi ya Yudasi ononala linaibo ha**

<sup>12</sup>Feto laito, ya minabo obula Olifi ya fulitoti lumuti mako kilomita yaidana uti Yelusalemu numudo ya liwila oti uwae. <sup>13</sup>Liwila oti u fedoti numuna ma mulalo aifa nedo yoti minomo uwae. Minabo wenina ya hulitina feito ne: Pita, Yoni, Yemusi, Adulu, Filipi ido Tomasi, Batolomiu ido Matiu, Alifiusi hipala Yemusi, Saimoni huliya ma Seloti, ido Yemusi hipala Yudasi yaleka we ya minae. <sup>14</sup>Feti wenina muki nuba o-o abo yagi, Yesu unalafa-motagi, olafo Maliagi, ido wenipamagi muki lutina-hatina mako moloti minoti Goti lomumo uwae.

<sup>15</sup>Ena hamena yalo holi hikitabo wenina wani hadeti tuwedi (120) ya nuba minagu ya Pitakafo nomudinalo sinoito <sup>16</sup>feto loto lobibo, Mono weninane-motao, holilo. Yudasikafo Yesu ya uwolafo-mota idipito loto

adinalo bibo we hala ya aidena yoimaloka Weuna Fele yakafo Defiti welalo ha ya molaibo hama onesa u ayaloma iye. <sup>17</sup>Ido Yudasi homu lemogi maina keloto minoto mono onona limo uwone.

<sup>18</sup>Feito nefa, wewa mona nosámibo molaibo, meinala muwabo yakafo mika ma meina fito aya mikalo ya lumu fou loto, sebala opoloka hito lula-halau idafa muki feka aito fuliye. <sup>19</sup>Fulito, Yelusalemu numudo minabo wenina muki ya hawa holi hulabo yagunu fulibo mikawa ya huliya Akeldama ne, loti molabo hatelokati monawa ya Lunu Lekibo Mika ne, loto ne. <sup>20</sup>Yagunu mono lufuwa bukuku Mono Nama yau fetu libo,

Numuna ya yupa minageto wenina ma yau minámanigilae, loto ha mono lufuwau (*Sng 69:25*) ya nebo ne. Ido magi ya fetu libo,

We ma yakafo hiyaba we ononala ya linaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 109:8*) ya nebo ne.

<sup>21</sup>Feito yagunu Wenabate Yesu ya fuliguti hofa sinoibo hala ya lo oloto molanaibo we ma lemo minonigu yauti Yesu lemogi nebo hamena muki yalo maina moni-moni aibo we ma li oloto molokelo. <sup>22</sup>Wewa li oloto pinubo ya Yonikafo noku i beti nedo yaloti uto Yesu lemodoka ilimito hamenalo okulumau yoibo ya wa edo hulonibo wemoli yaumati we ma li oloto molokelo, loto lobiye.

<sup>23</sup>Feto lobito, we loiti ya ma huliya Yosefe huliya loiti ma Basabasi ido ma Yasitusi, ido we ma huliya Matiyasi ya li oloto piyabo ne. <sup>24-25</sup>Ido mukisi Goti fetu lomuwabo, Wenabao, wenina muki lute-hateu wa-wa anibo we heimokafo Yudasi ononala fulitoto eimola hanulalo uto u hopa wiboma nenako, yagunu we loiti yauti mako ma weuga fi edanibo we ya ebalala linaibo wewa lilibiyo, loti lomu minae. <sup>26</sup>Feto lomutiti nuba minabo ya noka hedoti Matiyasi huliya ya oloto piti, aposolo minanaiye, loti lato aposolo leweni (11) minagu ya keloti minae.

### Weuna Fele aibo ha

**2** <sup>1</sup>Ena foli fele hamena ya huliya Pentikosi hamenala aibo, eba mako nedo yalo holi hikitabo wenina muki nuba minae. <sup>2</sup>Nuba minato, haita nola ma okulumauti asi naba-naba fu-fu libo nola yaidana oto libo ya numugu yau amedoti minabo muki ya holiyae. <sup>3</sup>Holiyato, idafa ma so huluma yaidana oto oloto pito idafawa ya poni-poni loto wenina numugu minabo muki ya utinalo lumiye. <sup>4</sup>Utinalo lumito, ido muki ya Weuna Fele yakafo mino betito lutina-hatinau faitoto, lowa-lawaa ha mona-mona lanae, loto auba bito ya ha mona-mona lomo uwae.

<sup>5</sup>Ido aya hamenalo Yuda wenina Goti holiya holiyabo ya mikau-mikau Yelusalemu yati numudoka loti yalo minae. <sup>6</sup>Aya weninawa yasi ha labowa ya holiti yagunu nuba minabo muki yasi weninawa eimotina hatina yama loti lato holiyanako, yagunu moda elegi i minae. <sup>7</sup>Elegi minoti hatina loiti-loiti kiti loga o betiyabo, Ha lo minabo we muki ya

Galili wenina minafe? Olo. <sup>8</sup>Ya igaidana oti leimote hate ona ya wetinauti labo ya otefo metefogi lolomabo yaidana oto holiyone? <sup>9</sup>Ido leimo muki minonibo ya Patia wenina, ido Midia wenina, ido Elamu wenina, ido wenina ma Mesopotemiakati, ido Yudiakati, ido Kapadosiakati, ido Pontusikati, ido Esiakati, <sup>10</sup>ido Filigiakati, ido Pamufiliakati, ido Isipikati, ido Libia ebaukati Sailini selo nebo wenina, ido Lomu wenina loto meu minonibo yagi <sup>11</sup>malekama Yuda wenina ona minone. Ido malekama wenina eito-eito loto Yuda wenina monatina liyonibo yagi, ido leimo ya Kiliti wenina, ido Alebia wenina feito ya minoba, ido Gotikafo auba ibo idafa dowa lifefe lito emo yagunu leimote hatelokati lato moda holifefe loto holi minone, loti minae. <sup>12</sup>Feto loti elegiti hatina ligi-ligi kiti eimotina loga o betiyabo, Idafawa holiyonibo ya monawa ya nena idafa ne? loti loga-miga ae. <sup>13</sup>Feti loga-miga ato, wenina malekamasi feto labo, No waini muki ya noti hatina-manadina u hopa wito minae, loti hiya o betiyae.

#### Pitakafo lobibo ha

<sup>14</sup>Ena Pitakafo Yesu onodo we leweni (11) yagi minadoti sinoito, wenina nuba naba minabo ha naba loto feto lobibo, Weninane-motao, Yuda wenina minabo ido hemotina Yelusalemu hu unabo wenina muki hawa holiyabo monawa fokito lobinogolowe. Ha lobinobo ya hatina kiti holifefe loti holilo. <sup>15</sup>Hemotina ya wemoliwa ya no waini noti hatina-manadina u hopa uwae, loti holiyafa, ido feito minámiye. E'e, onesa me ya ya leda (9) naini kiloku yaidana otoko nenako. <sup>16</sup>Idafawa yagunu polofeti Yowelikafo feto libo,

<sup>17</sup>Gotikafo feto libo, Hamena naba alili anaibo hamenalo Weune ya wenina muki mona-mona ya biyoto, hipatina-mota ido olutina-mota hane lo oloto molanigilae. Ido hemotina we hofawetina ya wamo yaidana oti ya wanigilae. Ido we kilofo-akilofa yagi wamo hula wanigilae. <sup>18</sup>Ido aya hamenalo houba-nabane we wena Weune ya biyoto hane ya lo oloto molanigilae.

<sup>19</sup>Ido okuluma akawa yagi mebe-maba ma idipito ido mikalo melo yagi nemo aubane idipiyobo idafa ya lunufena, ido sofena, sokila nabafena ya itibinogolowe. <sup>20</sup>Itibinobo ya fo ladámoto ido igana ya li lunu yaidana luta lanogolaiye. Feito lanaido yalo ya Wenaba hamenala naba ido lamenala ya oloto pinaibo ne. <sup>21</sup>Ido Wenaba huliyallo sula finabo wenina muki ya li nomudina wanaibo ne, loto ha mono lufuwau (Jol 2:28-32) ya nebo ne.

<sup>22</sup>Ido hemotina Isilaeli wenina hawa holi minalo. Nasalete numudoti aibo we Yesu ya Goti aubala lilibibo idafa mona-mona yagi, ido mebe-maba yagi, aubala nabagi li oloto pi bibo ya Gotikafo ilifi molobo we ne, loti holinigilae, loto feito emokafo mino edaito, idafawa ya nomudinalo li

oloto pi bito, heimotina idafawa ya moda holi minae. <sup>23</sup>Aidena yoimalokati Gotikafo wewa yama ya hemotina adinalo molanowe, loto holito hala dowa kito, hemotinagi ido ha holiti holámoti abo we yagi analo-hinalo liti yá yofolo hofoti fuliyae. <sup>24</sup>Hofoti fuliyafa, ido fulibo mona yakafo nala i edanaibo ya ogofuwáminako, Gotikafo fulito ogofu naba-naba holigu yauti wina edoto fuliguti li sinoi edaiye. <sup>25</sup>Ido Defitikafo emogunu feto libo,

Wenaba ya hamena-hamena nomunelo neto ya wa-wa edo o minowe. Ido ane onaleka nebo nenako, idafa-adafa makafo li yoima o nedámanogolaiye.

<sup>26-27</sup>Ido weune ya fuliyabo ebau yau fulo edoto waito edámoto, nemo Fele We minobo une aubane ya lilitámanaiye,

loto laniboma nenako, yagunu lune-haneu dowa holiyowe.

Yagunu nemo ya wenemamo ake ito ha loto, mikaleka unegi minobo hamenalo ya hemo fe nedananibo holito hiyabaka oto minomo yonowe. <sup>28</sup>Ido hofawa minomo yowabo hanu nilibito nemo mino nedageto, ake naba-naba inogolowe,

loto ha mono lufuwau (*Sng 16:8-11*) ya nebo ne.

<sup>29</sup>Mono weninane-motao, auba ito lobiyowe. Awatefo-holofate Defiti ya fulitaito, hale li edato, ido hale li edabo ebala ya meu selo ya ne. <sup>30</sup>Ido emo ya polofeti minoto feto loto holibo, Gotikafo ona ne, loto hemo yufa fiyanibo yauti we ma li sinoi edageto, hemo ekeni folomoka yalo minoto ya wenina hiyaba o betinogolaiye, loto auba ito lo molo muibo ne, loto holi ne. <sup>31</sup>Feito idafawa oloto pinaibo ya holinako, yagunu Metefokafo ilifi molaibo we Kilisto ya fulinaiguti li sinoi edoto ya fuliyabo ebau fulo edámoto, hono ula ya haleku yau lilitámanaibo ne, loto monawa ya lo oloto bima ne. <sup>32</sup>Ido Gotikafo Yesu fuliguti hofa li sinoi edaito, ido leimo muki ya nomude yagunu moda wa edofefe lonibo ne. <sup>33</sup>Ido Goti ya Yesu huliya li faka loto, ane onaleka huliyagi we minanaide, loto ido Weuna Fele humunowe, loto lo molo muiboma ya Melafodoka yati lito ido idafawa eletifo hemotina wati holiyabo ya oloto pi ledaiye. <sup>34</sup>Oloto pi ledaito, Defiti eimola ula ya okulumau yowámibo nefa, ido feto libo,

Wenaba yakafo Wenabane ya lomuibo, Ane onaleka amedoto hiyaba oto minageto, <sup>35</sup>ya uwokafo-mota fulo higa feumau betinogolowe, loto libo ne,

loto ha mono lufuwau (*Sng 110:1*) ya nebo ne.

<sup>36</sup>Yagunu hemotina Isilaeli wenina muki ya holifefe loti holilo.

Hemotina yasi we yá yofolo hofu fuliyabo wewa Yesu ya Goti yakafo Wenaba, ido ilifi molobo we Kilisto ya ne, loto buli edaiye, loto lobiye.

### Wenina muki lutina-hatina li elepa iti noku iyabo ha

<sup>37</sup>Ena hawa lobibo ya holiti lutina-hatinau hena naba-naba holiti, Pitagi aposolo malekamagi feto loti loga o betiyabo, Mono weninate-motao,

neidafa feyanune? loti loga ae. <sup>38</sup>Loga o betiyato, Pitakafo liwila oto lobibo, Heimotina muki ya lutina-hatina li elepa iti Yesu Kilisto huliyalo noku inabo ya Gotikafo lifimatina hilili o betito, Weuna Fele biyageto linigilae. <sup>39</sup>Yagunu hemotina ido olufotinagi ido faiga minabo wenina muki Wenaba Gotitekafo sutina finaibo wenina muki ya Weuna Fele binowe, loto lo molo betiye, loto lobiye.

<sup>40</sup>Feto lobito, ha malekama muki fuka ha auba ito fetu lobibo, Hemotina hamena onesa me ya minabo wenina nosámabo minagu lifimatina linabo yaidana oti litanune, loti fulu betilo, loto lobiye. <sup>41</sup>Feto lobito, ido hamena yalo wenina abi loti tili tauseni (3,000) yasi Pita ha libo ya holi hikito muwato noku i betiyabo ya holi hikitabo wenina onu iyae.

### Holi hikitabo wenina lutina-hatina maina molabo ha

<sup>42</sup>Ena holifefe lanune, loti aposolo api itibiyabo ha auba iti holi minabo mono wenina malekama adinalo li faka lo beti minoti, wetina-idafafena ya maina noti Goti lomu-lomu o minae. <sup>43</sup>Feto fe minato, aposolo yasi Goti aubala idipibo idafa mona-mona ido mebe-maba idipi-idipi abo idafawa ya wenina muki wati elegi minae. <sup>44</sup>Ido holi hikitabo wenina lutina-hatina mako moloti, idafa-adafatina li mako oti li minae. <sup>45</sup>Yagunu mikatina ido huwamenatina magi hefanalo fuloti hefana liti wenina idafagunu wita abo wenina hona moloti biyae. <sup>46</sup>Hona moloti biti, lutina-hatina mako molabo ya hamena-hamena fele huliyagi numuna naba hilalau yau maina uti nuba o-o minae. Nuba oti minoti, numunatinau-numunatinau wetina-idafa ido mono hobina ya hona moloti no-no minoti, lutinau ake iti hatinau mako moloti, <sup>47</sup>Goti ebola lomuwato, wenina muki ya wa beti dowo moloti wa beti minae. Feti minato, hamena-hamena ya Wenabakafo nuba minagu yau li nomudina waibo wenina ya li homi i betiye.

### Pitakafo we ma hina nosámibo li dowo lo edaibo ha

**3** <sup>1</sup>Hamena ma ya lunaga tili kiloku (3) yaidana oto Goti lomunabo hamena selo aito ya Pitate Yonite fele huliyagi numuna nabau yowaiye. <sup>2</sup>Yoti yalo fele numuna hanu huliya Omonala ne, labo hanu welalo yalo we ma olafo houmalauti hina nosámibo ma nebo ya wa edaiye. Wa edaibo wewa ya hamena-hamena hounalafu-mota yasi mofuti ito loti yalo fulu edato ya wenina fele huliyagi numuna nabau yoti lumuti abo ya hefanagunu wako lo beti-beti aiye. <sup>3</sup>Wewa yakafo Pitate Yonite fele huliyagi numuna nabau yonigili aibo ya wa betitoto, Idafa ma numiliyo, loto wako lo betiye. <sup>4</sup>Wako lo betito, Pitate Yonite wewa wa edofefe loti wa edoti ya Pitakafo, Lemo ya wa ledi, loto lomuito, <sup>5</sup>ena wewa, Idafa ma numunigilaiye, loto wenu wa betito <sup>6</sup>Pitakafo

feto lomuibo, Hefana ma wa námofa, ido idafa ma wa nobo ya moda humunogolowe. Yesu Kilisto Nasalete numudoti aibo we huliyalo ya hemo mikaloti sinoito hanu moniyo, loto lomuto, <sup>7</sup>ana onaleka lito li faka lo edaiye. Feto fe edaito ya ayalomati hina moda aubafofo lito, <sup>8</sup>sato moloto hinagunu sinoito hanu monimo uto, fele huliyagi numuna nabau ya we loiti yagi maina yoti uti wewa yakafo satomo akaisa-akaisa oto uto Goti ebola liye. <sup>9</sup>Feito hanu monito Goti ebola libo ya wenina muki wa edoti <sup>10</sup>wa edofefe lotiti, Aiyo, wewa ya fele huliyagi numuna nabalo hanu huliya Omonala ne, labo hanu welalo me ya ya hefana-huwamenagunu wako lo ledo-ledo aima ya nefe? loti u dowa libo wati ya elegiyae.

**Pitakafo wenina fele huliyagi numuna nabau minabo ya lobibo ha**

<sup>11</sup>Ido wewa yakafo Pitate Yonite utinalo lito nedo ya wenina muki oluloti emotina minado fele huliyagi numuna naba li hona-hona oti holohala numuna yaidana oti huwabo anawaleka ya huliya Solomoni Hilalau, yaleka lo fedoti elegiti li nuba oti minae. <sup>12</sup>Feto feyato, Pitakafo wa betito fetoto loto lobibo, Isilaeli weninao, hemotina neidafaito elegiti i minae? Wenu wa ledabo ya leimo aubate yakafofe, ido leimo Goti monalalo meyalo molanubo ononate yakafofe wewa ya li hanu moni edaiye, loti hatina kiyafe? Olo? <sup>13</sup>Abalahamu, Aisaka, Yekopu Gotitina, leimote awatefo-mota holofate Gotitina yakafo moda we naba ne, loti holinigi lae, loto houba-nabala we Yesu li naba o edoto huliya lamenala muiye. Feto feyaifa, hemotina ya hofato fulinaie, loti Yesu ya uwolafo-mota adinalo molabo ne. Feto molafa, ido homu ya Pailatikafo nalauti wina fulo edanowe, loto lima ya hemotina, E'e, loti mesafa i muwabo ne. <sup>14</sup>Mesafa i muti, fele nebo we monala fefe libo we ya metina muti, wenina hofa beti fulibo we wina fulo edanane, loti lomu wabo ne. <sup>15</sup>Hemotina hofawa minomo yonabo mona yawala ya liti hofa fuliyafa, ido Gotikafo fuliguti li sinoi edaito, nomudegunu wa edoibo ne. <sup>16</sup>Ido wewa me ya wa edoti holiti o minabo ya Yesu huliyalo holi hikito muwonibo mona yakafo li aubafofo lo edaibo ne. Feito Yesu huliya yakafo ido Yesu holi hikito muwonibo mona emodokati aibo yakafo wewa hina nosámibo moda li faka lo edaito ya hemotina muki wa minabo ne.

<sup>17</sup>Ena mono weninane-motao, hemotina ido hiyabatina we Yesu fetoto fe edabo monawa ya holifefe ladámabo ya moda holowe. <sup>18</sup>Feto fe edafa, aidena Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya hena holinogolaiye, loto libo ha polofeti muki wetinalo molaito halawama onesa hemotina mona molado ya halawama feito iye.

<sup>19</sup>Yagunu lifimate hilili o ledoto, Wenabakafo weudeu li aila i ledanaibo hamena ya lemodoka lilifinaie, loti lutina-hatina elepa iti Gotidoka liwila oti alo. <sup>20</sup>Liwila oti ato, Yesu ya ilifi molaibo we Kilisto nebo ya aidena akaimati lemogunu moda li wa molo edotaibo



ya minonido ilifi molanogolaiye, loti lutina-hatina elepa iyalo. <sup>21</sup>Aliga ilifi molanogolaifa, onesa okulumau hiyaba minageto, polofeti fele we wetinalo lo molo lumibo ha ya molaito, ha labo ya idafa-adafa muki hofawa lifefe lanaibo hamena oloto piyageto yalo Yesu liwila oto anogolaiye.

<sup>22</sup>Yagunu Mosese yakafo feto libo,

Wenaba Gotitina yakafo hemotina weninatina minaguti polofeti ma nebo yaidana oto li oloto pi bito idipi molanaiye. Li oloto pi binaibo wewa yakafo lobibo hala muki ya holiti meyallo molalo.

<sup>23</sup>Ido makafo hala holi holiyámanaibo ya Goti weninala yauti moda u hopa unogolaiye,

loto ha mono lufuwau (Lo 18:15, 18-19) ya nebo ne. <sup>24</sup>Feti polofeti muki Samuweli hamenalalo akaimati ha lomo yowabo yama ya onesa me ya idafawa aibo yagunu ha lo-lo abo ne.

<sup>25</sup>Ido Gotikafo polofeti idafa weuna fi betibo ido awatinafo holofatina-mota emogi li hutifina betibo ha ya hemotina weuna fi betibo ya moda linigilae. Ido Gotikafo Abalahamu feto lomuibo,

Nemo ya yufa fiyanibo we yakafo mikau-mikau wenina muki li dowo lo betinowe,

loto ha mono lufuwau (*Stt 22:18*) ya nebo ne. <sup>26</sup>Feto loto lomuibo ya hemotina nosámibo monatina ya li fulitoti lutina-hatina li elepa iyato li dowo lo betinowe, loto houba-nabala we ya li oloto pito homu heimotinaloka idipi molaiye, loto lobiye.

#### Pitate Yonite nala i betiyabo ha

**4** <sup>1</sup>Pitate Yonite wenina ha lobi minaito, Goti sokila hi muwabo wegí, ido fele huliyagi numuna naba himiwe wenabatinagi, ido Sadusi weninagi ya we loiti minaido ya ae. <sup>2</sup>Minaido loti aposolo ya wenina api itibiti feto lobiyabo, Yesu fuliguti sinoinako, wenina ya ayaidana oto fulinuguti sinoinune, loti labo ha ya holiyabo yagunu sebatina hala-kala naba lito, loti <sup>3</sup>Pitate Yonite adinalo liyafa, lunaga molainako, yagunu leda sigiya lo betinune, loti nala numugu yau limo fulo betiyae. <sup>4</sup>Limo fulo betiyafa, ido ha mono laibo holiyabo wenina ya muki holi hikito muti, ido Yesu weninalagi keloti holi hikitabo wenina abi loti faifu tauseni (5,000) yaidana minae.

#### Pitate Yonite sigiya o betiyabo ha

<sup>5</sup>Ido leda ya Yuda wenina wenabatinagi, ido wenina hiyabatina wegí, ido lo molaibo ha api itibiyabo wegí ya Yelusalemu numudo nuba ae.

<sup>6</sup>Nuba minagu ya Goti sokila hi muwabo we wenabatina Anasile, ido weninala Kaiyafasile, Yonile, Alekisadale, ido weninala magi maina nuba minae. <sup>7</sup>Nuba minoti we loiti ya li nuba minagu idipiti yowato,

nomudinalo ya minaito, feto loti loga o betiyabo, Hema aubalalofe, ido huliyalofe ononawa me ya ya liyaiye? loti loga o betiyae.

<sup>8</sup>Loga o betiyato, Weuna Felekafo Pita lula-halau faitoto mino edaito feto loto lobibo, Wenabate ido hiyabate weninao, <sup>9</sup>lemo we hina nosámibo li dowla lo edoibo yagunu igaidana oti wewa ya li faka lo edaiye? loti loga o ledabo yagunu lo oloto molanowe. <sup>10</sup>Ena lo oloto molanobo ya hemotinagi ido Isilaeli wenina muki yagi holifefe loti holilo. Gotikafo ilifi molaibo we Yesu Kilisto, Nasalete numudoti we ya hemotina yá yofolo hofato fulibo ya Gotikafo fuliguti li sinoi edaibo we huliyalo ya wewa nomudinalo sinoi nebo ya li faka lo edaiye. <sup>11</sup>Ido wewa yagunu feto libo,

Hefana ya numuna huwabo wenina wa aifa idafaidana itabo nefa, ido aya hefanawa yama moda numuna lagi hola fibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 118:22*) ya nebo ne. <sup>12</sup>Yesu yakafoko li nomude wanaibo ne. Feito nenako, wenina mikau-mikau minagu yauti makafo huliyalo li nomude wanubo we ma minámiye, loto lobiye.

<sup>13</sup>Ena Pitate Yonite holi biyámito nuba minabo wenina yasi wa betiyabo ya we loiti ya aifa wenina minoti, lufuwa api itibiyabo numugu hamena fouma efomako uwaiboma ne, loti holiti yagunu elegiti, ena emotina ya Yesugi maina mino-mino ama ne, loti ya holi minae. <sup>14</sup>Feto holi minato, we li faka lo edaibo we ya maina sinoi minaboma ya wa edabo yagunu ha lanabo ya ma minámiye. <sup>15</sup>Ha minámito, kanisole mauniguti feka uti minaliyo, lato, lumuti minaito, eimotina ha lo humomo fiti ya feto labo, <sup>16</sup>Leimote we loiti ya neidafa fe betinune? Wewa loiti yasi Metefo aubala lilibibo idafa naba ya li oloto pito, ya Yelusalemu numudo minabo wenina muki ya holi hulotae. Ido idafawa oloto piyámíye, loto lanubo ya ogofuwámone. <sup>17</sup>Ido hawa ya numudo-namado upatoto wenina holi hulotanae, loto leimote ya wewa huliyalo ya wenina ma hofa lobiyámilo, loto aubafofo loto lo fuko betinune, loti lae. <sup>18</sup>Feto lotiti we loitima hofa sutina fiyato aito, feto lobiyabo, Yesu huliyalo wenina hofa lobiti api itibiyámilo, loti aubafofo loti lo fuko betiyae.

<sup>19</sup>Lo fuko betiyafa, Pitate Yonite yasi ha liwila oti feto lobiyaibo, Lemo hatina yalo hololoto Goti hala fulitanubo ya Goti holinaibo dowla lanaife? Hawa ya heimotina hona moloti holilo. <sup>20</sup>Yagunu lemo idafawa watoto holito fe minoibo idafa ya lo oloto molámanoibo ya ogofuwámoiye. E'e, lo oloto molomo yonogoloiye, loti laiye.

<sup>21</sup>Feto loti laito, wenina muki idafawa fetu feyabo ya holiti Goti ebola lomuti minanako, hiyaba we yasi we loitidoka idafa ma fe betiyámabo aifa holi binaibo ha makafo lalafu oti nalauti wina oti itibi fulato uwaiye. <sup>22</sup>Ido Goti aubala idipibo idafakafo we hina nosámibo li dowla lo edaibo wewa ya melegela foti (40) ya ne.

### Holi hikitabo wenina Goti lomuwabo ha

<sup>23</sup>Ena Pitate Yonite nalauti wina betiyato, mono weninatina minado uti Goti sokila hi muwabo wenabatina ido wenina hiyabatina we ha lobiyabo ya lobiye. <sup>24</sup>Ha lobibo ya holuti lutina li mako moloti, Goti fetoto loti lomuwabo, Wenaba nabao, mika okuluma ho no ido idafa-adafa mona-mona idafa nebo ya li oloto piyane. <sup>25</sup>Ido hemo Weuga Fele yakafu houba-nabaka we awatefo Defiti welalo ha molaito fetoto libo,

Eito feka wenina ya neidafaito sebatina hala-kala naba lo minae? Ido weninawa yasi nedafaito Wenaba ya hudala hi minae? Fetoto feyafa, ogofuwámae.

<sup>26</sup>Ido mikalo hiyaba we wehudi yagi ya minoti, wenina hiyabatina we Wenaba Goti yagi ido ilifi molaibo wegi lowa fi binune, loti wenina naba ya nuba oti ki minae, lototo ha mono lufuwau (*Sng 2:1-2*) ya nebo ne.

<sup>27</sup>Ona lito, ido aya numuna meyalo ya Heloti ido Pontiusi Pailati yagi eito feka wenina ido Isilaeli wenina yagi ya nuba oti fele houba-nabaka we Hipaka Yesu ya ilifi molanibo we lowa fi munune, loti hudala hiyae. <sup>28</sup>Fetoto hudala hiyabo ya fetoto-fetoto feyanae, lototo hemo heimoka aubakamamo ido holutoto homu lotanibo yaloma iye. <sup>29</sup>Fetoto feyafa, hemo Wenabate onesa uwotefo-mota ha magunu lalafu oti labo yagunu lemo houba-naba o hedonibo ya aubakama lomagefo, weninawa holutina holiyámoto, haka ya wenina muki lobimo yonune. <sup>30</sup>Feito aubaka ya lilibito, fele houba-nabaka we Hipaka Yesu huliya ya wenina idafa i hiliyabo ya li faka lo betito aubaka lilibiyano idafa li oloto pimo uwo, loti lomuwa.

<sup>31</sup>Fetoto loti lomu itato, numuna mau minabo numuna ya mima naba-naba aito, Weuna Felekafo lototo lutina-hatinau mino faitito, holutina holiyámoto Goti hala ya aubafofo loti lobito minae.

### Holi hikitabo wenina lutina mako moloti minabo ha

<sup>32</sup>Ido holi hikitabo wenina muki lutina-hatina mako moloti, ido we ma idafala wa naibo yama ya neimoko idafane ne, lototo ladámibo ne. E'e, muki wenina yasi idafatina wa nabo idafa muki ya hona molabo ne.

<sup>33</sup>Ido aposolo yasi Wenaba Yesu fuliguti hofa sinoibo hala ya aubafofo loti lobimo uwa. Ido aifa li dowo lo ledaibo mona naba ya mino betibo ne. <sup>34</sup>Ido aya wenina minagu yau ya idafagunu moni wita abo wenina ma minámabo ne. Ido hamena maleka idafa wa nabo wenina ya numunatina-ebatina idafa-adafatina nebo yama hefanalo fuloti meina liti <sup>35</sup>apostolodoka ya biyato, emotina yasi idafa wa námabo wenina idafagunu moni wita abo wenina ya hona moloti biyae.

<sup>36</sup>Fetoto feyato, ya we ma nebo huliya Yosefe ya aposolo yasi huliya Banabasi ne, loti molabo huliya mona ya li aila i betibo we ne, loti

molabo wewa ya Lifai yufa figu yauti ho nokafo li hona aibo eba huliya Saipulusi yauti oloto pibo ne. <sup>37</sup>Wewa yakafo mikala ma hefanalo fulo hulototo meina ya lito aposolo bibo ne.

### Ananaiyasite Safailate hatina

**5** <sup>1</sup>Ena we ma nebo huliya Ananaiyasi olonafo Safailate maina mikatina ma yagi hefanalo fuloti meina liyaiye. <sup>2</sup>Meina liti feto feyanune, lito olonafokafo, O, lito meinawama liti hona moloti, filigama neimo idafane ne, loto molototo filigako lito uto ya aposolo sugi ha loto biye. <sup>3</sup>Bito, Pitakafo feto loto loga o edaibo, Ananaiyasi, hemo neidafaito Satanikafo lukau ya mino hedaito, Weuna Fele ha sugi lomuto mikaka meinala malekama li faluku ane? <sup>4</sup>Homu mikawa hefanalo fulámanibo hamenalo ya heimo mikaka nebo nefe? Ido aliga ya meina fiyabo hefanawa ya lito heimoka yawala minoto yaida-meida anowe, loto feto feyabe? Ya igaidana oto luka-hakau holito li hopaito feto feyane? Feto feyanibo ya wenina ma ha sugi lobiyámene. E'e, Goti ha sugi lomuwane, loto lomuiye. <sup>5</sup>Feto lomuito, Ananaiyasi hawa holito lumu fou loto moda fuliye. Fulito, wenina muki hawa holiti holi naba-naba biye. <sup>6</sup>Ido wenina hofawe yasi hono ula ya lafo-lafogunu wase iti uti hale liti molo edae.

<sup>7</sup>Ena aliga tili (3) auwa yaidana oto li fulito olonafo hawa ya holiyámoto loto numugu yoiye. <sup>8</sup>Numugu yoito, Pitakafo loga o edoto lomuibo, Mikatina meinala liyaibo ya feito nefe? lito, emokafo, Ona lane, meinala feito ne, loto liye. <sup>9</sup>Ido Pitakafo feto lomuibo, Hemotina lutina-hatina mako moloti Wenaba Weuna ya hepa molo edanune, loti ya igaidana oti holiyaiye? Holi mino. Wagafo hale liti molo edabo wenina numuna hanu welalo minabo ya hemogi hilimiti uti hale liti molo hedanigilae, lito <sup>10</sup>wenawama ayalo hinalo lumu fou loto moda fulito, wenina hofawe yasi numugu yoti hono ula liti uti wanafo hale liti molo edagu ayaleka ya molo edae. <sup>11</sup>Ido monolo li nuba abo wenina muki ido muki hawa holiyabo ya holi naba biye.

### Aposolo yasi idafa mona-mona feyabo ha

<sup>12</sup>Aposolo yasi mebe-maba yagi, ido Goti aubala idipi-idipi aibo idafa mona-mona ya wenina minagu ya li oloto piyae. Feto feyato, ido holi hikitabo wenina muki ya lutina-hatina mako moloti fele huliyasi numuna naba li hona-hona oti numuna holo-hala yaidana oti huwabo anawaleka ya huliya Solomoni Hilala ne, loti labo yau li nuba o minae. <sup>13</sup>Nuba minato, wenina yasi dowá wa betiyafa, holi holiyanako, yagunu ya emotinagi nuba ámabo ne. <sup>14</sup>Feito nefa, we wena abi loti mulalo-mulalo oti Wenaba holi hikito muwabo ya emotinadoka homi itiko minae. <sup>15</sup>Feito weninatina idafa i hiliyabo ya yaofalo moloti, ido ma ya agakalo moloti idipiti loti hunu wiliti yalo fulo betiti feto holiyabo, Pita uto loto

anaibo hamamuna yakafo idafa i hiliyabo wenina malekama ya utinalo lito li faka lo betinaie, loti hanudo fulo beti-beti ae. <sup>16</sup>Feto fe-fe ato, ido numuna eba selo Yelusalemu numudo-namadoti wenina muki nuba abo ya idafa i hiliyabo weninatinagi, ido Satani himiwela lutina-hatinau mino betiti li nosámibo o betibo weninatinagi idipiti abo wenina muki ya moda li faka lo hulaa.

### Enisolekafo nala numuguti aposolo idipito wibo ha

<sup>17</sup>Ena sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yagi keloti minabo we muki Sadusi wenina minagu minabo ya idafawa yagunu holiti wauwa liti <sup>18</sup>aposolo adinalo-hidinalo liti nala numugu yau limo fulo betiyae. <sup>19</sup>Fulo betiyato, lubuka Wenaba enisolela yakafo nala numuna hanu si betito feka idipito uto <sup>20</sup>feto lobibo, Hemotina uti fele huliayagi numuna nabau yoti wenina muki minabo ya nomudina hofawa minanabo ha mona muki ya lobilo, loto lobiye. <sup>21</sup>Lobibo ha holiti meyalo moloti leda ho lido ya fele huliayagi numuna naba hilalau yoti mono ha api itibi minae.

Ido sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yagi ege molabo wenina yagi loti Sanihetilini kanisole ya Isilaeli wenina hiyabatina wenaba minabo muki li nuba o betiti, ya himiwe nala numuguti aposolo ya idipiti alo, loti idipi molae. <sup>22</sup>Idipi molato, himiwe yasi uti nala numugu ya moni wita afa, minámato, <sup>23</sup>liwila oti loti feto lobiyabo, Lemo uto wa onibo ya nala numuna hanu moda aubafoto loti hu hiki loitato, ido hiyaba we yagi hanudo hiyaba oti minato, hanu sito yoto wita oba, minámae, loti lobiya.

<sup>24</sup>Lobiyato, ya sokila hi muwabo we wenabatina yasi ido fele huliayagi numuna naba himiwe hiyabatina we yasi hawa ya holiti idafawa oloto pibo yagunu hatina ligi-ligi kiyae. <sup>25</sup>Feto fe minato, we ma minado loto fetu lobibo, Walo. Nala numugu fulo betiyabo weninama ya fele huliayagi numuna nabau ya wenina mono ha api itibi minae, loto lobiye. <sup>26</sup>Lobito, holiti himiwe hiyabatina wegí ido himiwegi uti aposolo idipiti afa, wenina yasi hefana fuloti hofu ledotanae, loti holi bito, holoti idipiti ae.

### Aposolo ya holi holiyámabo ha

<sup>27</sup>Idipiti loti sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba yakafo loga o betinaie, loti kanisole wenina nomudinalo ya li sinoi betiyato, fetu loto loga o betibo, <sup>28</sup>Lemo ya, Wewa welalo ya api itibiyámilo, loto lo fuko biyonima nefa, holámoti hemotina ha ya Yelusalemu numudo hofa lato, wenina muki hatina holi hulato, ido hemotina yagi wewa ya lemote hofu fuliyae, lanune, loti lifima lemodoka molanune, loti auba iti holi minae, loto lobiye.

<sup>29</sup>Fetu lobiyato, Pitagi ido aposolo yagi ha liwila oti lobiyabo, Wenina hatina ya holi fulitoto Goti hala yako meyalo molone. <sup>30</sup>Ido awatefo-mota Gotitina

yakafo Yesu, hemotina yá yofolo hofu fuliyabo we, ya fuliguti li sinoi edoto <sup>31</sup>eimola ana onaleka moloto ya lito yoto hiyabatina we wenaba ido li nomudina wanaibo we ne, loto molo ne. Molo nebo ya Isilaeli wenina lutina-hatina li elepa iyato lifimate hilili o betinaiye, loto molaiye. <sup>32</sup>Feto lo molaito, ido lemo idafawa watoto lo oloto molomo uwogeto ido Weuna Fele ya Gotikafo halalo hololabo wenina bibo we yagi ayaidana oto lo oloto pimo wiye, loti lobiyae.

### Falisi we makafo kanisole lutina-hatina li you libo ha

<sup>33</sup>Ena hawa labo ya kanisole wenina holutiti ya sebatina hala-kala nabababa lito, hofu beti fulinune, loti holiyae. <sup>34</sup>Feto loti holiyafa, Falisi we ma huliya Gamaliyeli, lo molaibo ha api itibibo we, wenina muki huliya li faka labo wewakafo kanisole hulumanigu sinoito himiwe fetu lobibo, Aposolo feka idipiti uwato, hamena fuma feka minanae, loto lobiyae. <sup>35</sup>Fetu lobito, feka idipiti uwato, emokafo fetu libo, Hemotina Isilaeli wenina, wemoliwa idafa ma ya fe betinune, loti holinebo ya holifefe loti hatina kiyalo. <sup>36</sup>Homu we ma nebo huliya Teudasi yakafo, Nemo huline nebo we minowe, loto lito wenina abi loti fo hadeti (400) yaidana oti ege molama nefa, uwolafo-mota yasi hofu fuliyato, ege molabo wenina muki ya upatoti uwato, ononala ya u aifa idafa buliye. <sup>37</sup>Ena aliga gamanikafo wenina hulitina lufuwa iyabo hamenalo ya Galili we ma huliya Yudasi oloto pibo yakafo wenina ma ile-fali sebatinau fito, Gamani weninagi fina finune, lito ege uwato hofu fuliyato ege molabo weninala muki ya upatae. <sup>38</sup>Fetu upatato, ido onesa idafa-adafawa fedibo yagunu ha lobiyowe. Hemotina wemoliwa ya li hopa betiyámoti waito betilo. Nalauti wina oto fulu betilo. Ido ononawa mona ya aifa weninalokati minagetoma, ononawa ya u hopa unogolaibo ne. <sup>39</sup>Nefa, ononawa mona ya Goti eimoladoka minagetoma ya Gotigi fina fi minanako, Wemoliwa ononatina ya itanune, loti anafa, ogofuwámanabo ne, loto lobiyae.

### Yesu yagunu hofu betiyato ya ake iyabo ha

<sup>40</sup>Gamaliyeli fetu lobito, ha libo dowo loti holiti aposolo sutina fiyato, liwila oti ato, li himiwe biyato, osogunu hofu betiyae. Hofu betiyato, auba iti lo fuko biyabo, Yesu welaloti ya hofa wenina api itibiyámilo, loti lobiti nalauti wina fulu betiyato, <sup>41</sup>Kanisole nuba minaguti lumuti fetu loto holiibo, Gotikafo dowo loto wa ledoto Yesu yagunu hena naba ogofutu holiyoie, loto holaiye, loti holaibo nenako, yagunu loitiwa lutina-hatinau ake naba-naba iyaiye. <sup>42</sup>Ena hamena-hamena fele huliyaagi numuna nabau, ido wenina numunatinau Yesu ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya ne, loti hala ukuwa dowo ya api itibiti lo oloto molomo uti minae.

### Adinalo li faka lo betinabo we li oloto piyabo ha

**6** <sup>1</sup>Hamena yalo holi hikitabo wenina abi loti Yesu ege molabo wenina onu-onu imo uwato, ido minagu yauti Giliki ha labo wenina yasi

moliya ha fetu loti labo, Yuda ha labo yasi wenina hamena-hamena idafa-adafa wa námabo wenina idafa hona moloti bi-bi o minado ya lemo wenipa-hiyonate ya adinalo li faka ladámo-ladámo ae, loti moliya ha lobiyae. <sup>2</sup>Fetu lobiyato, Yesu ononala we tuwelu (12) yasi ege molabo wenina muki li nuba o betiti fetu loti lobiyabo, Leimo ya Goti hala api itibiyonibo ononawa fulitotoma wetina idafa hona molabo onona lito moloto moni minanubo ya fefe ladámanogolaiye. <sup>3</sup>Yagunu mono weninate-motao, heimotina minagu yauti wemoli seweni (7) Weunakafo lutinau mino faitibo we, ha manadinau nebo we, dowo loti wa betinabo ya wita oti li oloto pi betiyato ononawa ya adinalo moloto <sup>4</sup>ido lemo ya Goti lomulu-lomulu onibo onona ido hala ukuwa lo oloto molanubo onona auba ito li-li minanogolone, loti lobiyae.

<sup>5</sup>Fetu lobiyato, mau minabo wenina muki ya dowo loti holiti Sitifeni holi hikila naba neto Weuna Fele lula-halau faitito mino edaibo we ya haka oti, ido Filipi, Polokolusi, Nikanoli, Timoni, Pamenasi, Nikolasi Antiyoku numudoti aibo we Yuda mono weninadoka onu ibo we yagi haka o betiyae. <sup>6</sup>Wemoliwa haka o betiyabo ya aposolo minado idipiti ato, Goti lomutiti adinagunu wemoli manadinalo molae.

<sup>7</sup>Feito Goti hala ukuwa ya upatoto monimo wito Yelusalemu numudo holi hikitabo wenina muki onu-onu imo uwato, ido sokila hi muwabo we minaguti yauti ma abi loti hala ukuwa dowo holi hikito muwae.

### Sitifeni analo-hinalo liyabo ha

<sup>8</sup>Ena Gotikafo Sitifeni ya aifa li dowo lo ledaibo mino o edoto auba muto, wenina minagu ya mebe-mabagi Goti aubala itibibo idafagi mona-mona li oloto pifa, <sup>9</sup>wenina malekamasi Sitifeni moliya fi muwae. Weninawa ya Yuda wenina mono numunatina ma huliya ya wina ledabo we mono numunatina ne, loti labo minaguti masi Yuda wenina minabo Sailini mikaloti abo, ido ma Alekisadilia mikaloti abo, ido ma Silisia mikaloti abo, ido ma Esia mikaloti abo wenina yasi Sitifeni moliya fi mu minafa, <sup>10</sup>Weuna yakafo Sitifeni welalo ha molaito, ha lido fulo edanabo ya ogofuwámae. <sup>11</sup>Ogofuwámabo nenako, momona oti wenina ma li oloto pi betiti hatina liti fetu loti lobiyabo, Sitifeni yakafo Mosesete ido Gotite hamadina hito holiyonibo ne, loti lobilo, loti lobiyae. <sup>12</sup>Fetu ha labo yakafo wenina aifa wenina ido Yuda mono hiyabatina we ido ha mono api itibiyabo we sebatinau fali witunu iyato Sitifeni nedo loti analo-hinalo liti kanisole nuba minagu ilimiti uwae. <sup>13</sup>Ilimiti uti ha sugi lo edanabo wenina ya idipiti ato, emotina yasi fetu lobiyabo, Wewa ya hamena-hamena fele eba me ya ido lo molaibo ha ya hamadina himo wibo ne. <sup>14</sup>Yagunu holiyonibo ya Yesu Nasaleta numudoti aibo we yakafo fele huliyagi numuna naba ya luko fulitoto ido monate Mosesekafo lumibo ya li elepa i molanogolaiye, loto libo hawa holiyonima ne, loti lae. <sup>15</sup>Fetu

loti lato, Sanihetilini kanisole nuba minagu amedoti minabo wenina muki yasi Sitifenidoka wenu wa edabo hola-wela ya enisole hola-wela yaidana aito wa edabo ne.

### Sitifenikafo Sanihetilini kanisole lobibo ha

**7** <sup>1</sup>Ena sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenabakafo Sitifeni loga o edoto lomuibo, Hawa lo hedabo ya ona nefe? loto lito, <sup>2</sup>Sitifenikafo liwila oto loto lomuibo, Weninane, ido menefo-motao, ha lanogolobo ya holilo. Aidena awatefo holofate Abalahamu Mesopotemia mikalo nebo hamenalo Halani numudoka hu unámido ya lamena yawala Goti yakafo oloto pi muto <sup>3</sup>feto loto lomuibo, Mikaka ido weninaka fulo beti itoto mika ma hilibinabo ebaloka uwo, loto lomuiye.

<sup>4</sup>Feto lomuito, ha holito Kalidia mika fulitoto, Halani numudo uto yalo ne. Neto, melafo fulitaito Gotikafo ilifi molaito loto hemotina onesa minabo mikalo ya lo fediye. <sup>5</sup>Feito u ilifi molaibo ya mika ma eimola yawala ona minanaiye, loto umámibo ne. E'e, mika hefola efo magi umámibo ne. Umámifa, ido aliga hemo ido yufa fiyaniguti wenina mika biyoto yawala ona minanae, loto lo molo muiye. Feto loto molaima nefa, aya hamenalo ya Abalahamu olufola minámae. <sup>6</sup>Ena Gotikafo feto lomuibo,

Yufa fiyanigu yauti weninaka ya wau wenina yaidana oti minoti, eito wenina mikatinau ya melege fo hadeti (400) yalo ya minoti houba-naba o betiti, hena naba-naba holimo unae. (Stt 15:13-14)

<sup>7</sup>Feto feyanabo nefa, ido houba-naba o betiyabo wenina ya nemokafo lifimatina liwila oto biyoto aliga yufa fiyaniguti weninaka ebawa ya fulitoti loti mika melo ya weudina-lutina-hatina numuti minanigilae,

loto ha mono lufuwau (*Kis 3:12*) ya nebo ne. <sup>8</sup>Feto lomuto anela utinau fukanabo ya nemogi li hutifina betinowe, loto lo molo muiye. Ena aliga Abalahamu hipala Aisaka oloto pito, fo hamena eiti (8) uwageto Goti anela ulau fuko edaiye. Ido Aisaka hipala Yekopu oloto pibo, ido Yekopu hipala awatefo-mota tuwelu (12) ya oloto piyabo ne.

<sup>9</sup>Ido awatefo-mota unatinafo Yosefe wauwa liti hefanagunu holiti wenina adinau biti meina liyato Isipi mikalo ilimiti uwae. Ilimiti uwafa, Gotikafo emodoka mino edoto <sup>10</sup>hena holiguti lito ha mananau molo edaito nebo Isipi wenina hiyabatina we wehudi Felo yakafo Yosefe mona dow molaibo ya wato Isipika wenina muki ido eimola numunala ebala hiyaba o betito minanaiye, loto huliyagi we naba li sinoi edaiye.

<sup>11</sup>Ena aliga Kenani mikau ido Isipi mikau muki ya inagunu hamena naba oloto pito numuna eba gedo fulitageto hena naba-naba holiti awatefo-mota inagunu fuliti minae. <sup>12</sup>Minoti Yekopu ya Isipika suwa witi ya ne, loti labo ha ya holito awatefo-mota hana idipi fulaito yalo



uwae. <sup>13</sup>Uti liwila oti loti hofa uwato, Yosefekafo yalafo-mota monala lo oloto molo bito, ido mikalo hiyabatina wehudi Felokafo Yosefe weninala wa betifefe liye. <sup>14</sup>Feito ya Yosefekafo alo, lotaito, melafu Yekopukele weninala muki we wena sewedi-faifu (75) ya idipito uwae. <sup>15</sup>Ena Yekopu Isipika uto minoto fulito, ido awatefo-mota ayaidana uti minoti aliga fuliyae. <sup>16</sup>Fuliyato, hono utina liti Sekemuka loti eba ma Abalahamukafo homu aidena Sekemu numudo Hamoli hipala-mota hono molanubo ne, loti labo eba meina figu yama hale li betiyae.

<sup>17</sup>Ena aidena Gotikafo Abalahamu lo molo edaibo haloma u ayalo inaibo hamena ya alili aido yalo weninate Isipika minabo ya hefola minámae. <sup>18</sup>Feti minomo uwato, Isipi hiyaba wehudi hofawa ma oloto pibo yakafo Yosefe wa edofefe ladámiye. <sup>19</sup>Wa edofefe ladámibo wewa yakafo weninate ya hotina ito li nosámibo o betito, awatefo-mota olufotina ya fulu feka betito fulinae, loto aubafofo liye.

<sup>20</sup>Hamena yalo ya Mosese oloto pito, hipawa Goti nomunalo ya nomuna omonala minoto igana tili (3) ya melafu numunalau yau li hiyaba o edomo uwato, <sup>21</sup>aliga numuna hila feka fulu edabo hamenalo Isipi hiyabatina we wehudi Felo oluwakafo ina fi libo ya eimola hedaibo yaidana oto hiyaba o edaiye. <sup>22</sup>Hiyaba o edaito, Isipi wenina ha manadinau nebo ha muki ya api ilibiyato, ya halo ido onodo ya u wenaba ya buli edae.

<sup>23</sup>Ena melegela foti (40) ya li fuloto Isilaeli weninane uto wa betinowe, loto <sup>24</sup>uto wa edaibo ya Isipi we makafo Isilaeli we ma hofu neto wa edototo uto analo li faka loto Isipi we ya hofu fuliye. <sup>25</sup>Hofu fulitoto fetu loto holibo, Weninane yasi nemogunu holifefe loti Gotikafo weninane Isipi wenina hiyabatina we wehudi analoti wina betinowe, loto aubala numiye, holinigilae, loto hala kifa, feti hatina kiyámae. <sup>26</sup>Ido leda Isilaeli we loiti ma fina fi minaibo ya wa betito li filiga-filiga o betito, li hutifina betinowe, loto holito fetu loto lobibo, Aiyo, hemotina yufa mako ma minainako, neidafaito fina fiyae? loto loga o betifa, <sup>27</sup>hounalafu li nosámibo edaibo we yakafo Mosese itifu fulitoto lomuibo, Hemo ya hiyabate we ido lifima lumunanibo we hemakafo buli hedaibo ne? <sup>28</sup>Asoma Isipi we hofu fuliyanima yamaidana oto nemo hofu nedanogolabe? Olo, lito, <sup>29</sup>ya Mosesekafo ha ya holito Midiyani wenina mikatinau holi uto, yalo numuna hu unoto, wau we yaidana minoto, wena libo hipala loiti ya oloto piyaiye.

<sup>30</sup>Ena melege foti (40) ya aya ebalu minototo ya uto hafali mikau Sinai obula selo nedo yalo hasuwala fibo yá ailau ya so lito so hulumau ya enisole ma oloto pi muiye. <sup>31</sup>Idafawa wa edaibo yagunu elegito wafefe lanowe, loto selo wito Wenabakafo fetu loto lomuibo nola ya holito fetu libo, <sup>32</sup>Nemo awakafo-mota Gotitina minoto ido Abalahamule, Aisakale, Yekopule Gotitina minowe, loto lito Mosese nola holito ya holi naba holito

ula ololo loto wa faka ladámiye. <sup>33</sup>Wa faka ladámito, Wenabakafo feto loto lomuibo, Mika lala iyanibo yalo ya fele mika nenako, higalo iyanibo idafa li fuloto. <sup>34</sup>Nemo ya weninane Isipi mikalo minabo ya li nosámibo o betiyato, moda wato, hufo abo ya holitoto wina betinowe, loto obo ne. Melo ano. Isipika liwila oto hilifi molanogolowe, loto lomuiye.

<sup>35</sup>Aya wewa Mosese ya weninalasi mesafa i muti, hemo ya hiyabate we ido lifima lomanibo we hemakafo buli hedaibo ne? loti lo edabo wewa yama Goti eimolakafo we yamo hiyabatina we wenaba ido nalauti wina betinaibo we minanaiye, loto enisolela ilifito, yá hefolau oloto pi muto Goti hala lomuibo ne. <sup>36</sup>Aya wewa yakafo Isipikati idipito wiye. Ido Isipi mikalogi ido Ho No Luta Libo yalogi ido mikau hafali melege foti (40) yalo minado ya Goti aubala idipibo idafa mona-mona li oloto pi betimo wibo ne.

<sup>37</sup>Aya wewa Mosese yakafo Isilaeli wenina feto loto lobibo, Gotikafo hemotina yufa fiyagu yauti polofeti ma nemo yaidana oto ya hemotinaloka idipi molanogolaiye, loto lobibo ne. <sup>38</sup>Ido mikau hafali nuba oti minagu yau minoto, ido enisole ya Sinai obula yalo Mosese lomuibo yagi maina minoto, awatefo-holofate-motagi maina minoto, li hofawa minomo yonabo ha ya holitoto lo oloto molo betibo ne.

<sup>39</sup>Feito nebo nefa, ido awatefo-holofate-mota yasi Mosese hala hololadámae. E'e, hala hololadámoti metina muti, Isipi mikalo elepa ito unune, loti lutinau ya feti holi minoti <sup>40</sup>Aloni feto lomuwbabo, Hemo goti yaidana oti lifefe lagetoto u homu moloti lilimiti unune. Wewa Mosese Isipikati lilimito aibo we ya neidafa fe ne? Ya holiyámone, loti lomuwbabo ne. <sup>41</sup>Feto lomuwbabo ya hamenalo bulumakau mofola fefelumala lifefe loti gotiwa ya idafa munune, loti idafa hofa hiti sokila hi muti eimotina adinagunu lifefe labo idafawa huliya ya li faka lo edanune, loti hoba-hobina naba hofa hi nae. <sup>42</sup>Feiti feyafa, Gotikafo mesafa hito okulumaloka idafa-adafa ya weudina-lutina-hatina munae, loto liye. Feto loto libo yaidana oto polofeti lufuwau iyagu ya feto libo,

Isilaeli weninao, hemotina hafali mikau melege foti (40) yalo minadoma ya bulumakaufena sipisipifena hofoti sokila hi numunune, loti hi numu-numu o minabo nefe? <sup>43</sup>E'e, feti minámoma ne.

Hemotina gotitina ma huliya Moloki ya seli numuna hu edagu yau moloti mofuti ito moni-moni aboma ne. Ido gotitina ma huliya Lefani ya ofiya yaidana oto fefeluma aibo ya liti moni-moni aboma ne. Feto feyabo ya gotiwa ya weudina-lutina-hatina binune, loti ya lifefe labo nenako, yagunu uwotinafo-mota adinalo biyoto adinalo-hidinalo liti idipiti Babiloni mikau faiga yalo unigilae,

loto ha mono lufuwau (Amo 5:25-27) ya nebo ne.

<sup>44</sup>Awatefo-holofate-mota mikau hafali minabo hamenalo ya Gotikafo hemotinagi maina minomo uwowe, loto lobibo mebe-mabala fele seli mono numuna ya emotinagi maina ne. Aya numuna hunabo hamamuna Gotikafo Mosese feti hunae, loto ilibito, wa edaido yalo huwabo ne. <sup>45</sup>Feti huwabo, aliga ya awatefo-holofate-motagi, ido hiyabatina we Yosuwagi Gotikafo homu moloto eito feka wenina itifu fulo betibo mikatina ya liyado seli numunawa fele liyabo ya mofuti liti loti ebawalo lo fedato yalo ya minobo Defiti nebo hamenalalo wiye. <sup>46</sup>Minomo wito, Defiti Goti dowo loto wa edaibo we yakafo feto loto lomuibo, Yekopu Gotila minanibo ya numuna hu hedanofe? loto loga o edaifa, <sup>47</sup>Solomonikafo moda numuna ya hu edaibo ne.

<sup>48</sup>Feito nefa, Goti akaisa nebo we ya wenina adinagunu numuna huwabo yau minámanaibo ne. Yagunu polofetikafo feto loto libo,

<sup>49</sup>Wenabakafo feto loto libo, Okuluma ya ekeni folomone ya neto, ido mika ya hine lala i-i o minoboma ebane nenako, ido igaidana oti numuna hu nedanae? Ido unanobo ebane ya igau ne? <sup>50</sup>Nemo anegunu idafa-adafawa muki li oloto piyobo ne, loti holámafe? loto libo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 66:1-2*) ya nebo ne.

<sup>51</sup>Hemotina ha holiti holámoti abo wenina minabo ya lutina-hatinau ido hatina-manadinau ha mono holámabo wenina minae. Ido heimotina ya awatinafo-holofatina-mota yamaidana oti minabo hamena-hamena Weuna Fele ya hololadámabo ne. <sup>52</sup>Ido polofeti yauti we ma ya awatinafo-mota yasi li hopa edámabo nefe? Mona fefe libo we ya oloto pinaiye, loti ha lo molabo we yagi hofu beti fuliyabo ne. Ido wewa ya hemotina ya uwolafo-mota adinalo moloti hofu fuliyabo ne. <sup>53</sup>Hemotina feto feyabo ya lo molaibo ha ya enisole Goti welauti biyato liti nefa, ido meyalo molámabo ne, loto lobiye.

#### **Sitifeni hefanagunu hofu fuliyabo ha.**

<sup>54</sup>Sitifeni hawa lobibo ya holiti sebatina hala-kala naba lifa, <sup>55</sup>Weuna Fele lula-halau ya faitito okuluma wenu wa minoto waibo Goti lamenala naba yagi ido Yesu ya Goti ana onaleka sinoito nebo ya wa edaiye. <sup>56</sup>Wa edoto feto loto lobibo, Moda okuluma godo neto We Hula ya Goti ana onaleka nebo ya wa edowe, loto lobiye.

<sup>57</sup>Lobibo ha ya holiti adinagunu hatinau lotana iti ha naba-naba loti ya muki oluloti loti li lulau edoti, <sup>58</sup>analo-hinalo liti yaloti numudo hila feka ika oti, liti uti hefanagunu hofomo uti, utinalo owo fana ya li fuloti, we hofawe ma huliya Solo ya hinalo molae. <sup>59</sup>Moloti ya Sitifeni hefanagunu hofu minato, ya feto libo, Wenaba Yesuwo, weune ya liyo, loto lomuto, <sup>60</sup>ido hina obula fito ha naba feto lomuibo, Wenabao, lifimatina emotinaloka molámo, loto feto lo itoto ya fuliye.

**8** <sup>1</sup>Solo yalo minoto Sitifeni hofu fuliyabo ya lula-hala dowu liye.

**Solokafo monolo nuba abo wenina li nosámibo betibo ha**

Ido aya hamena yaloti Yelusalemuka monolo nuba o-o abo wenina ya hena naba-naba apito holiyato, muki ya heni betiyato, Yudia ido Samalia mikau-mikau upatoti uwato, aposolo yako Yelusalemu minae. <sup>2</sup>Minato, Goti monala molabo we masi ya Sitifeni hono ula liti uti hale lito molo edoti emogunu hufo nama naba ae. <sup>3</sup>Feto feyafa, Solokafo monolo nuba o-o abo wenina ya apito li hopa o betito numunatina negu-negu muki yoto we wena adinalo-hidinalo ika oto nala numugu limo fulo betito minae.

**Samalia ebau yalo Gotikafo ilifi molaibo we  
Kilisto hala ukuwa ya lo oloto molabo ha**

<sup>4</sup>Ido upatoti uwabo weninasi ya numudo-namado uti hala ukuwa ya lobimo uwae. <sup>5</sup>Lobimo uwato, ido Filipi yakafo Samalia ebalo wenina numunatina nabalo uto Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto hala ya lo oloto molaito, <sup>6</sup>wenina muki nuba naba minabo yasi hala ya holiti Goti aubala idipibo idafa li oloto pibo ya wati, ha lobibo ya auba iti holi minae. <sup>7</sup>Ido Satani himiwela yasi wenina muki mino betiyabo ya lutinau yau yoti hai naba-naba molato, ido ma ya utina hebilisito nebo, ido ma ya hidina galidibo yaleka ya li faka lo betiye. <sup>8</sup>Yagunu aya numudo minabo wenina muki ake naba-naba iyae.

<sup>9</sup>Ido numuna meya ayalo ya we ma nebo huliya Saimoni yakafo hamena fana hifena lusa hito, Samalia minabo wenina muki idafawa holiti elegiyae. Wewa eimola huliya li faka loto, Nemo huline nebo we minowe, lito <sup>10</sup>wenina muki hulitina nebo ido aifa wenina yagi ha lobibo ya auba iti holi minoti fetu loti labo, Wewa ya goti huliya Aubala Naba Nebo ya ne, loti lo-lo minae. <sup>11</sup>Ido hamena fana hifena lusa hibo monala wati moda elegiyanako, emodoka ege molae. <sup>12</sup>Fetu feyafa, Filipikafo Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo ha ido Yesu Kilisto huliya yagunu hala ukuwa lobito, holiti holi hikitabo we wena muki mono noku iyae. <sup>13</sup>Mono noku iyato, Saimoni eimolakafo ayaidana oto holi hikito mutoto noku iye. Noku itoto Filipi nedo monibo ege moloto Goti aubala idipibo idafa mona-mona li oloto pi betibo ya wato elegi ne.

<sup>14</sup>Ido Yelusalemu numudoka aposolo yasi Samalia wenina Goti hala ukuwa holiti holi hikito muwabo ya holiyado Pitate Yonite emotinalo idipi molae. <sup>15-16</sup>Idipi molato, emotinaloka u fedito, Weuna Felekafo holi hikitabo wenina lutinau mino betiyámito, aifa Yesu huliya yako noku iyanako, Weuna Fele lutinau lumuto mino betinaiye, loti Wenaba lomuiye. <sup>17</sup>Fetu lomu itoti we loitisi adinagunu ya holi hikitabo wenina manadinalo molaito, Weuna Fele mino betiye.

<sup>18</sup>Ido aposolo adinagunu ya wenina manadinalo molaito, Weuna Fele mino betibo Saimonikafo watoto uto hefana lito <sup>19</sup>loiti minaido uto fetoto loto lobibo, Hemotina hefana biyoto aubawa nomaito, nemo ayaidana oto wenina manadinalo ane moloto Weuna Fele mino betinaiye, loto nomo, liye.

<sup>20</sup>Pitakafo fetoto loto lomuibo, Gotikafo aifa lumibo idafa ya hemo hefanamamo meina finowe, loto laninako, ya hefanaka yagi hemogi moda maina so fiyámanaibo soku yau unigilaiye. <sup>21</sup>Hemo ya Goti nomunalo ya weuga-luka-haka fefe ladáminako, ononawa lemogi maina onona liyámanogolane. <sup>22-23</sup>Nosámibo idafa yakafo lukau yoi faitoto idafawa nala fi hedaibo ne, loto holiyowe. Yagunu luka-haka elepa ito nosámibo monaka fulito, luka-hakau idafawa nosámibo holiyanibo idafa ya Wenaba lifimaka hilili o nedo, loto lomuwo, loto lomuiye. <sup>24</sup>Saimonikafo liwila oto lomuibo, Idafawa hemotina laibo ya ma oloto pi numutanaiye, hemotina nemogunu Goti lomuliyo, loto lobiye.

<sup>25</sup>Ena Yesu monala waibo lobiti Wenaba hala ukuwa lo oloto molo itoti ya Yelusalemu liwila oti unigili uti moni minado wenina Samalia numuna meya muki minabo ya hala ukuwa lobimo uwaiye.

#### **Filipikafo hala ukuwa dowa ya Itiyopiakati aibo we lomuibo ha**

<sup>26</sup>Ena Wenaba enisolela makafo Filipi nedo loto fetoto loto lomuibo, Hemo ya hanu ya waka yolaleka hameto mikau yau Yelusalemu numudokati lumuto u Gasa numudoka wibo hanudo yalo uwo, loto lomuiye. <sup>27</sup>Lomuito, apito monimo uto aya hanudo yalo moda hiyaba we ma Itiyopiakati aibo we ma hatula aiye. Wewa Itiyopia mikau hiyabatina wena wenahudi Kadasi hefana-huwamenala hiyaba aibo we yakafo Yelusalemuka Goti weune-lune-hane munowe, loto uto, <sup>28</sup>aliga numunalaloka liwila oto anaibo hamenalo ya safu-hosi ika aibo idafalo amedoto minoto polofeti Aisaiya mono lufuwa ibo ha ya hitomo wiye. <sup>29</sup>Hitomo wito, Weunakafo Filipi fetoto loto lomuibo, Hemo ya uto mulalo monibo idafa selo ege-ege uwo, loto lomuito, <sup>30</sup>Filipi holito oluloto uto wewa ya polofeti Aisaiya lufuwa ibo ha ya hito nebo ya holito loga o edaibo, Hemo lufuwa hitanibo ya monawa holifefe loto holabe? loto loga o edaiye. <sup>31</sup>Loga o edaito, liwila oto lomuibo, We makafo ha monawa ya api nilibiyámanaibo ya igaidana oto holifefe lanobo ne? loto lomuto hemo yoto nemote maina amedoto minanoiye, loto lomuiye. <sup>32</sup>Lomuibo ha ya mono lufuwalo feito hitaibo,

Sipsisipi ma hofanune, loti ilimiti uwado, ido sipisipi mofola opala fukanado ya

sipsisipi hai molámibo yaidana oto emokafo ha ladámiye.

<sup>33</sup>Ha ladámito, ulalo holinaibo ona muti sigiya lo edado fefe loti li halo molo edámae. Ido mikalo nebo hamenala ya fukoti,

hofo fuliyanako, hemakafo yufa figuti weninala hatina ogofu anogolaiye?

loto ha mono lufuwau (*Ais 53:7-8*) ya nebo ha hito ne.

<sup>34</sup>Hito nebo hiyaba oto nebo wekafo Filipi loga o edaibo, Lonomageto holinogolowe. Polofeti ya hemagunu fetu liye? Eimolagunu life, ido we magunu liye? lotu loga o edaiye. <sup>35</sup>Loga o edaito, Filipikafo yaloti molo pito aya mono hawaloti Yesu hala ukuwa dowu ya api ilibimo wiye.

<sup>36</sup>Feito ilibimo wito monimo lumuti nolo ya fedito hiyaba wekafo libo, Moda noma me ya ne. Nemo mono noku inobo ya hemakafo hanu hu nedanaiye? lotu loga o edaiye. [<sup>37</sup>Filipikafo lomuibo, Hemo weuga-luka-haka muki holi hikito mutoma ya moda noku inane, lotu lomuito, liwila oto lomuibo, Nemokafo Yesu Kilisto ya Goti Hipala ne, lotu holi hikito muwowe, lotu lomuiye.]

<sup>38</sup>Ido safu-hosi ika aibo idafa ya li you lotu molaito, Filipite hiyaba wete yaloti lumuti noku lomato, Filipi noku i edaiye. <sup>39</sup>Noku i edoito nokuti feka aito, Wenaba Weuna yakafo Filipi ilimito wito hiyaba wekafo hofa wa edámito ake naba ito hanulalo wiye. <sup>40</sup>Hanulalo wito, ido Filipi ya Asidotu numudo yalo oloto pito numudo-namado monimo uto hala ukuwa dowu ya lobimo uto Sisalia numudo wiye.

### Solokafo lula-hala elepa ibo ha

(*Ap 22:4-16, 26:9-18*)

**9** <sup>1</sup>Solokafo Wenaba ege molabo wenina hofo beti fulinowe, lotu lalafu betito aibo uto Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba nedo uto <sup>2</sup>fetu lomuiibo, Nemo Damasikusi numudoka uto Yesu hanulalo moniyabo wenina ma minanabo wefe, ido wenafe li oloto pi betitoma adinalo-hidinalo nala ito ya Yelusalemu numudoka idipito anowe, lotu holiyobo yagunu hemokafo Damasikusi numudo Yuda wenina mono numunatinau nuba o-o abo wenina ya lufuwa i betito nomagetoma ya lito unowe, lotu lomuito, ya lufuwa i muiito lito wiye.

<sup>3</sup>Yalo monimo uto Damasikusi numuna u alili aito, ya okulumauti lamena haita li hona o edoto lamena aiye. <sup>4</sup>Fetu feyaito, mikalo lumu fou lotu nola ma holibo fetu lotu lomuiibo, Solo, Solo, hemo neidafaito li hoba o nedo minane? lotu lomuiibo ya holito <sup>5</sup>fetu libo, Wenabao, hemo hema minane? lotu loga o edaito, emokafo liwila oto lomuiibo, Nemo Yesu ya li hoba o nedo minanibo we ya minowe. <sup>6</sup>Ena hemo sinoito, numuna meya nabaleka uwageto yalo idafa feyananibo ha ya lohumunogolaiye, lotu lomuiye.

<sup>7</sup>Lomuito, wemoli Sologi moniyabo we ya ha nola holiyafa, ido we ma wa edámabo yagunu ha hedámoti minae.

<sup>8</sup>Ido Solo mikaloti sinoito ya wenu wanowe, lotu nomuna falatifa, idafa ma wagámito analo liti Damasikusi numudoka ilimiti uwato, <sup>9</sup>yalo fo hamena tili (3) nomuna likaito minoto wela-idafagi no-anogi ya námiye.

<sup>10</sup>Ena Damasikusi numudo Yesu ege molaibo we ma huliya Ananaiyasi nebo ido wamoidana libo nomunalo molaigu ya Wenabakafo lomuiibo,

Ananaiyasiyo, loto lomuito, ya liwila oto libo, Ye, Wenabao, nemo me ya minowe, lito, <sup>11</sup>ya Wenabakafo feto loto lomuiibo, Hemo uto hano ma huliya Fefe Libo ne, labo yalo uto Yudasi numunalalo we ma Tasusi numudoti aibo we huliya Solo ya wita edo. Wewa ya lonumu ne. <sup>12</sup>Lonumu minoto wamoidana waibo ya we ma huliya Ananaiyasi yakafo emo nedoka loto nomuna hofa wanaiye, loto anagunu ulalo molaibo wewa ya waiye, loto lomuiye.

<sup>13</sup>Lomuito, Ananaiyasiakafo libo, Wenabao, wewa yagunu wenina muki ha labo ya moda holitobo ne. Emo yakafo weninaka Yelusalemuka minabo ya li hopa o beti-beti aibo ne. <sup>14</sup>Ido melo ya ayaidana oto sokila hi homabo we wenabatina hulinatalo loto weninaka muki hulikalalo li faka lo ledlo, loto lohununubo ya hidelo-adelo nala ito lilimito unowe, loto aiye, loto lomuiifa, <sup>15</sup>Wenabakafo feto loto lomuiibo, Hemo aifa uwo. Wewa nemo houba-nabane we minoto, eito feka weninagi ido hiyabatina we wehudi minagu ido Isilaeli weninagi minagu ya uto huline li oloto pi binaiye, loto weune fi edotowe. <sup>16</sup>Ido huline yagunu hena naba-naba holinaibo ya ilibinogolowe, loto lomuiye.

<sup>17</sup>Feto lomuito, ya Ananaiyasi uto numugu yau yoto Solo ulalo anagunu moloto feto loto lomuiibo, Weninane, Solo, Wenaba ya Yesu eimola hanudo oloto pi humibo we yakafo hemo nomuga hofa wageto Weuna Fele hemogu mino hedaibo ya faitanogolaiye, loto ya nilifito owe, loto lomuito, <sup>18</sup>ayalo Solo nomunauti idafa ma laefa lifala yaidana limo ito, nomuna hofa wato, sinoito mono noku iye. <sup>19</sup>Feto feyaito wela-idafa nototo hofa auba liye.

#### **Solokafo Damasikusi numudo Yesu hala ukuwa lo oloto molaibo ha**

Ena Solo ya Yesu ege molabo we Damasikusi numudoka minabo yagi hamena abi maina minoto, <sup>20</sup>ayalo Yuda wenina mono numunatinau yoto Yesu ya Goti Hipala ne, loto apito lo oloto molaiye. <sup>21</sup>Lo oloto molaito, wenina muki hala ya holiyabo elegiti feto loti labo, Yelusalemu numudo wenina ya Yesuwo, adelo li faka lo ledlo, loti labo wenina ya hofa betimo wibo wema nefe? Ido melo ayaida oto nala i betito sokila hiyabo we hiyabatina we minadoka idipito unowe, loto feyaibo we aima yama ya nefe? loti loga-miga ae.

<sup>22</sup>Feto lafa, Solo auba ito lo oloto molomo uto Yesu ya ona Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya nebo nenako, yagunu lobito, Yuda wenina Damasikusi numudo minabo hatina loiti-loiti kiyae.

#### **Yuda weninate Solo uwotinafo buli edato, holi wibo ha**

<sup>23</sup>Ena fo hamena abi loti uwageto ya Yuda weninasi Solo hofa fulinune, loti nuba oti hudala hiyafa, <sup>24</sup>ido Solokafo hudala hiyabo ha holiye. Holito fo hamena ido lubuka ya numuna meya naba hano hila hadena ya

hofo fulinune, loti hiyaba afa, <sup>25</sup>Solo ege molabo we yasi lubuka midipu igu ya Solo ilimiti uti hefana numuna meya hila mulalo yama minoti owo egepisa owoku holi edoti nala onuwa filiga-filiga li minoti fulato yalo lumuto u feka wiye.

### Solo Yelusalemu numudo nebo ha

<sup>26</sup>Ena Yelusalemu numudoka loto Yesu ege molabo wegi kelanowe, lifa, emo ya Yesu ege molaibo we ne, loti holi hikitámoti ya holiya holiyae. <sup>27</sup>Holiya holiyato, Banabasikafo loto analo li faka loto, ilimito aposolo minadoka uwaiye. Uti Solokafo hanudo Wenaba wa edaito, ha lomuiho holito Damasikusi numudo uto wenina holitina holiyámoto Yesu huliyalalo lo oloto molaibo hala ya lobiye. <sup>28</sup>Lobito, feito Solo ya emogi maina minoto Yelusalemu numudo aifa monito wenina holitina holámoto Wenaba huliyalalo lo oloto molo-molo aiye. <sup>29</sup>Lo oloto molaibo ya Yuda wenina Giliki ha labo wenina yagi moliya-moliya fifa, hofo fulinabo hanu moni wita ato, <sup>30</sup>mono weninala yasi hawa holiti, ya ilimiti Sisalia numudo uti ilifi fulato u Tasusi numudo ya wiye.

<sup>31</sup>Feito Yesu weninala Yudia, Galili, Samalia minado ya you amena hamena dowo oloto pito, Weuna Felekafo lutina-hatinau li aila ito auba i betito, wenina muki emotinadoka homi-homi ato Wenaba holiya holiti moniyae.

### Pitakafo Ainiyasi li faka lo edaibo ha

<sup>32</sup>Ido Pita ya numudo-namado ya monimo uto fele wenina maleka magi wa betinowe, loto Lida numudo minadoka wiye. <sup>33</sup>Yalo minoto we ma wa edaibo huliya Ainiyasi ula hebilisibo folomoloko unoito nebo melege eiti (8) ya wibo we <sup>34</sup>ya Pitakafo fetoto loto lomuiho, Ainiyasiyo, Yesu Kilistokafo li faka lo hedaiye. Sinoito, hunuka lifefe lo, lito ayalo sinoiye. <sup>35</sup>Sinoito, wenina muki Lida numudoti ido Saloni omuna mikaloti minabo ya wati lutina-hatina elepa iti Wenaba holi hikito muwae.

<sup>36</sup>Ido Yopa numudo Yesu ege molaibo wena ma huliya Tabita (Giliki wenina hatinalokati huliya Dokasi) ya nebo hamena-hamena mona dowako moloto idafa wa námabo wenina adinalo li faka lo-lo aiye. <sup>37</sup>Aya hamena yalo ya idafa naba hilito fulito, ya hono ula noku noiti li numuna ofugu yoti molae. <sup>38</sup>Molato, ya Lida numuna ya Yopa numuna selo nebo yagunu Yesu ege molabo wenina yasi Pita Yopa numudo nebo ya holiti we loiti ma Pita nedoka idipi molato, aloko lemo minionido ano, loti idipi molae. <sup>39</sup>Idipi molato, uti lomuito, Pitagi maina loti lo fedato, ilimiti ofugu ayau yowato wenipa-hiyona muki ya emo nedo loti li hona o edoti hufo nama oti minoti Dokasikafo nomuna hofawa minoto utinalo owo mona-mona hifito bibo idafa ya ilibi minae. <sup>40</sup>Ilibiyo, Pitakafo wenina muki idipi fulo feka itoto, hina obula fito Goti lomu itoto elepa ito wena



fulibo ya wa edoto, Tabitao, sinoiyo, lito nomuna falatoto Pita wa edoto amediye. <sup>41</sup>Amedoto neto, Pitakafo analo lito li sinoi edaito sinoito neto, holi hikitabo wenina ido wenipa-hiyona emodoka sutina fito, yowato ya Dokasi nomuna hofawa nebo ya itibiye. <sup>42</sup>Ido hawa ya Yopa numudo upatoto wito holi huloti, wenina abi idafa Wenaba holi hikito muwae. <sup>43</sup>Ido Pita Yopa numudo we ma huliya Saimoni bulumakau etuwa lifefe lo-lo aibo we numunalau emogi maina hamena fana minaiye.

### Enisole makafo loto Koniliusi lomuiho ha

**10** <sup>1</sup>Ena Sisalia numudo we ma nebo huliya Koniliusi ya ne. Emo ya himiwe nuba naba minabo hulitina Itali Mikalo Himiwe, loti labo yauti himiwe wani hadeti (100) ya hiyabatina we ne. <sup>2</sup>Wewa ido weninala muki ya mono holiti Goti holiya holiti moniyae. Feito ya Yuda wenina idafa wa námabo wenina ya hefana-afana idafa-adafa muki bito, ido Goti lomu-lomu aibo we ne. <sup>3</sup>Ido fo hamena malo ya lunaga tili (3) kiloku yaidanalo idafa ma wamo yaidana oto fefe loto waibo ya Goti enisolela makafo wamoku oloto pi muto emo nedo loto, Koniliusiyo, lomuiye.

<sup>4</sup>Lomuito, wenu wa faka loto wa edoto holi naba-naba muto fetoto loto lomuiho, Wenabao, nedafaiye? loto loga o edaito, enisolemakafo liwila oto loto lomuiho, Goti lomu-lomu anibo haka ido idafa wa námabo wenina aifa li dowa lo betiyanibo monaka ya Goti holito hemogunu hala ki ne. <sup>5</sup>Yagunu hemo Yopa numudo wemoli ma idipi molageto uti we ma huliya Saimoni, ido huliya ma Pita ya moni witala oti liwila oti ilimiti anae. <sup>6</sup>Wewa ya abalafo Saimoni bulumakau etuwa lifefe lo-lo aibo we numunalau ho no anawaloka yoila yalo ne, loto lomuiye.

<sup>7</sup>Feito lomuto enisole utaito, ena Koniliusi houba-nabala we loiti magi ido himiwela emoteko mino-mino abo we minagu yauti we ma mono holibo yagi sutina fito, <sup>8</sup>emodoka ato ya idafawa muki oloto pibo yama lobito Yopa numudoka idipi molaiye.

### Wenabakafo Pita wamoidanau oloto pito idafa ilibibo ha (Ap 11:4-10)

<sup>9</sup>Idipi molaito, monimo uti uti hanudo unoti, ho lito hofa uti numuna meya li alili molado ya folilo Pitakafo Goti lomunowe, loto numuna obito eba hatapalo yoto ne. <sup>10</sup>Minoto ya Goti lomu nedoti inagunu fulito idafa ma nanowe, loto holifa, ido wetina-idafa hofa hi minabo hamenalo idafa ma wamoidana waibo ne. <sup>11</sup>Wamoku waibo ya okuluma lula lito yauti idafa naba ma lafo-lafo yaidana oto onuwa filiga-filiga ya li minoto fulaito, mikalo lumibo waiye. <sup>12</sup>Waibo ya lafo-lafowa lulau safu mona-mona hidina-adina fo (4) nebo ido yá hafa-afa, ido hosofa-asofa, nama-afa, mona-mona yau minabo waito, <sup>13</sup>ido ha nola makafo fetoto

loto lomuibo, Pita, hemo sinoito ya hofoto no, loto lomuiifa, <sup>14</sup>Pitakafo feto libo, Wenabao, yaidana feyámanowe. Nemo idafa fuma ibo ido idafa hiluwa ladámibo ya moda námobo ne, loto liye. <sup>15</sup>Feto lito, ha nolamakafo hofa lomuibo, Idafa ma Gotikafo hiluwa loto nebo idafa lifefe libo, ya idafa fuma ibo ne, loto ladámo, loto lomuiye. <sup>16</sup>Feto lomuto ido idafawa ya ayamaidana oto hamena tili (3) oloto pitoto ya ayalo liwila oto okulumauka yoiye.

<sup>17</sup>Yoito, Pitakafo idafa hofawa waibo ya monawa yagunu hala abi ki nedo Koniliusikafo idipi molaibo weninala Saimoni numunala li oloto piti numunala hila hanudo minoti <sup>18</sup>wenina sutina fiti feto labo, Saimoni huliya ma Pita ya numunala meu nefe? loti loga o betiyae. <sup>19</sup>Loga o betiyato, Pitakafo idafa waibo yagunu hala ki neto, Weunakafo feto loto lomuibo, Saimoniyo, we tili (3) wita hedo minae. <sup>20</sup>Aya weninawa ya nemokafo idipi moloto ya emotinagi unowe, loto haka loiti kiyámoto, sinoito lomageeto maina wilo, loto lomuiye.

<sup>21</sup>Ha lomutaito, Pita minadoka lumuto feto loto lobibo, We ma witala omo abo we yama minowe. Hemotina ya nedafaiye loti ae? loto loga o betito, <sup>22</sup>wewa yasi feto loti lomuwbabo, Himiwe wani hadeti (100) nuba abo hiyabatina we Koniliusikafo lilifi molaito one. Emo ya fefe libo mona moloto Goti holiya holibo we nebo ya Yuda wenina muki emogunu holiyabo dowá loti holiyae. Dowá loti holiyato, enisole fele nebo makafo oloto pi muto feto loto lomuibo, Pita ha lanaibo holinune, loto emodoka idipi molaito uti ilimiti ato ya Pita numunakau anaiye, loto lomuito, holito lilifi molaiye, loti lomuwa. <sup>23</sup>Lomuwbato, Pitakafo numugu yoilo, loto aifa li dowá lo betito, yalo unato ho lito Pitagi ido wemoliwagi Yopa numudoti Yesu mono weninala malekamagi maina uwae.

### **Pitakafo Koniliusi numunalau yoibo ha**

<sup>24</sup>Ena uti ya hanudo unoti uto Sisalia numudo uwato Koniliusikafo weninala ido hounalafo-mota li nuba o betito, hiyabatina minato <sup>25</sup>yalo ato, Pitakafo numugu yonowe, loto hanuku yoido Koniliusi loto weunelune-hane munowe, loto hinalo hina obula fifa, <sup>26</sup>Pitakafo li sinoi edoto feto lomuibo, Sinoiyo. Nemo yagi aifa we yako minowe, loto lomuito, <sup>27</sup>loyolalo-melo oti, numugu yoti wenina nuba minabo ya wa betiye.

<sup>28</sup>Wa betito feto loto lobibo, Hemotina lemo Yuda wenina monate ya holi minama ne. Lo fukabo monate ya eito feka weninagi kelámoti, ido numunatinau yagi yowámilo, loto lo fuko ledotaibo ne. Feito nebo nefa, Gotikafo we ma ya fuma ibo ido hiluwa ladámibo ne, loto ladámo, loto nilibiye. <sup>29</sup>Yagunu ano, lageto ya hane loiti kiyámoto owe. Ido sune fiyanibo monawa ya lageto holinowe, loto lobiye.

<sup>30</sup>Lobito, Koniliusikafo liwila oto feto loto lomuibo, Idafa oloto pi nedaibo ya wato lubu hamena fo (4) uno minowe. Idafawa yagunu ha

lohmunogolowe. Aya hamenalo lunaga tili (3) kilokulo ya numunaneu Goti lomu minoto moda ayalo ya we makafo ulalo owo lamena aibo holoibo we ya nemodoka nomunelo oloto pito feto loto lonumibo, <sup>31</sup>Koniliusiyo, Goti ha lomuwaniyo ya holito, ido idafa wa námabo wenina idafa-adafa biyanibo monaka ya holiye. <sup>32</sup>Yagunu Yopa numudo wemoli idipi molageto Saimoni huliya ma Pita ya ilimiti anae. Emo abalafo Saimoni bulumakau etuwa lifefe lo-lo aibo we numunalau ho no anawaleka yola ne, loto lonumiye. <sup>33</sup>Feto lonumito, ayalo wenina idipi moloto hemodoka uwato ya hemo hane holito anibo yagunu lune-haneu dowala liye. Ido lemo ya loto me ya Goti nomunalo li nuba oto minonibo Wenabakafo hemo ha lobiyo, loto aubafofo loto lohumiyo yama lageto holinune, loto lomuiye.

#### **Pitakafo Koniliusi ido weninala ha mono lobibo ha**

<sup>34</sup>Ena Pitakafo apito feto lobibo, Goti ya wenina hona moloto ekei ámifa, <sup>35</sup>ido wenina muki yufa nedo-nedo monalo-monalo holiya holinabo ya ido monatina fefe loti molo minabo wenina ya houna i betiye. Hawa onae, loto onesa holifefe loto holowe. <sup>36</sup>Ido hawa Gotikafo Isilaeli wenina fulo ledaibo ha ya Yesu Kilistokafo li you lo ledaibo ha ya lo oloto molaiye. Wewa ya mikau-mikau wenina muki Wenabate ya ne. <sup>37</sup>Ido hana Galilika Yonikafo noku i-i aibo ha ya lo oloto molaito, aliga Yudia eba nedo-nedo idafa muki lo oloto pibo ya moda holi minama ne. <sup>38</sup>Holi minama ya Gotikafo Yesu ya Nasaletekati aibo we ononane linaiye, loto Fele Weunagi ido aubala nabagi muto, ido Goti ya mino edainako, mika nedo-nedo uto loto wenina dowala lo betito, ido Satanikafo li hopa itaibo wenina muki ya li faka lo betibo hawa ya hemotina muki moda holi minama ne.

<sup>39</sup>Ido lemo nomudegunu Yelusalemu numudo ido Yuda wenina mikatinalo idafa muki fe molaibo ya moda wa onibo ne. Ido yá yofolo hofu fuliyafa, <sup>40</sup>fo hamena tili (3) yalo ya Gotikafo fuliguti hofa li sinoi edoto oloto pi lumifa, <sup>41</sup>ido wenina muki ya wa edámae. E'e, wenina weuna fi ledaibo wenina yako ya fuliguti sinoitaito, wete-idafa emogi maina nonibo ya oloto pi ledaibo ne. <sup>42</sup>Emokafo ha gedibo fetu lolumibo, Wenina muki ya lo oloto moloti bilo. Ido Gotikafo wenina fuliyabogi ido nomudina hofawa minabo weninagi lifimatina liwila oto binane, loto hona molaibo wewa nemo ya minowe, loto lobilo, loto lolumiye. <sup>43</sup>Ido polofeti muki yasi emogunu fetu loti labo, Wenina muki holi hikito muwabo ya huliyo lifimatina hilili o betinaibo ne, loti labo ne.

#### **Weuna Felekafo eito feka wenina ya mino betibo ha**

<sup>44</sup>Pitakafo hawa lo neto, ya muki holiti minabo weninawaloka Weuna Fele loto mino betiye. <sup>45</sup>Mino betito, ido Yuda wenina holi hikitabo ya

Pitagi maina abo yasi Gotikafo eito feka wenina ya Weuna Fele moda bibo ya holiti elegiti naba iyae. <sup>46</sup>Elegi iyato, ido weninawa ya lowa-lawa ha mona-mona loti Goti ebola lomo yowabo ne. Ena Pitakafo feto loto libo, <sup>47</sup>Weninawa Weuna Fele mino ledaibo yaidana oto moda mino betinako, yagunu nogunu noku i betinune, loti ya hemakafo mono noku i betinabo hanu ya hu betinogolaiye? <sup>48</sup>Yagunu Yesu huliyalo noku i betilo, loto auba ito lobiye. Lobito, ena hamena ma lemogi mino ledo, loti lomuwa.

**Yelusalemuka mono holiyabo wenina Pitakafo lobibo ha**  
(Ap 10:9-23)

**11** <sup>1</sup>Ido aposologi ido Yesu mono weninala Yudia mikau-mikau minabo yasi eito feka wenina yagi Goti hala ya holiti holifefe loti holiyae, loti labo hawa holiyae. <sup>2</sup>Yagunu Pita Yelusalemu numudo liwila oto wito Yuda wenina holi hikitabo yasi feto loti lomuwabo, <sup>3</sup>Hemo ya Goti anela utinalo fukámabo wenina numunatinau yoto wetina-idafa maina nabo ne, loti hanu muwae.

<sup>4</sup>Hanu muwato, Pitakafo idafa muki oloto pi muibo idafa ya fefe loto feto loto lobibo, <sup>5</sup>Feito nemo Yopa numudo minoto Goti lomu minodo ya wamoidana wa obo ya idafa ma lafo-lafo naba yaidana okulumauti onuwalo filiga-filiga liyato, nemodoka lumiye. <sup>6</sup>Idafawa lumibo lulau yau wa obo ya numudo safu hidina-adina fo (4) nebo, liye-hafa ido hosofa-asofa, nama-afa okulumalo moniyabo, muki ya wa owe. <sup>7</sup>Ido holiyobo ha nola makafo feto loto lonumibo, Pita, sinoito idafa yo-hola hofoto no, lonumifa, <sup>8</sup>liwila oto ya lomuwobo, Wenabao, e'e, nemo idafa fuma ibo hiluwa ladámibo idafa ya námanobo ne, loto lomuwo. <sup>9</sup>Lomuwo, ya ha nolamakafu hofa feto loto lonumibo, Idafa ma Gotikafo li hiluwa lotaibo idafa yagunu hiluwa ladámibo ne, loto ladámo, loto lonumiye. <sup>10</sup>Feto lonumuto ido idafawa ya ayamaidana oto hamena tili (3) oloto pitoto ya ayalo ika oto liwila oto okulumauka yoiye.

<sup>11</sup>Ayalo ya we tili (3) makafo Sisaliakati idipi nemo minodo molaibo we ya numunalo minodo ya lo fedae. <sup>12</sup>Lo fedato, Weuna yakafu emotinagi unune, lotoma haka loiti kiyámoto maina wilo, loto lonumito, mono weninane sikisi (6) yagi maina uto Koniliusi numunalau yau muki yowone. <sup>13</sup>Yowogeto, emokafo idafa oloto pi muibo mona ya lolumibo feito ne. Enisole yakafu numunalau oloto pito feto lomuibo, Hemo Yopa numudo idipi molageto Saimoni, huliyu ma Pita ilimiti ato <sup>14</sup>ha lageto hemo ido weninaka yagi holiyato, hawa yamo li nomudina wanogolaiye, loto lomuiye, loto lolumiye.

<sup>15</sup>Feto lolumito, nemo ha apito lobiyodo ya Weuna Fele hana lemodoka lumibo yamaidana oto emotinadoka lumiye. <sup>16</sup>Lumito, Wenaba ha libomagunu hofa hane kiyoto emokafo feto libo, Yoni ya nogunu noku i

betifa, Goti yamo Weuna Felegunu hemotina noku i betinaiye, loto libo ne. <sup>17</sup>Feito nenako, leimo Wenaba Yesu Kilisto holi hikito muwonibo Gotikafo Weuna Fele lumibo yamaidana oto biyagetoma ya nemo ya igaidana oto Goti, E'e, lomuto hanu hu betinobo ne? loto loga o betiye.

<sup>18</sup>Ha libo holititi hanu munabo ha ma minámito, Goti ebola loti feto labo, Gotikafo eito feka wenina yagi nomudina wanae, loto lutina-hatina li elepa inabo mona bibo ne, loti lae.

### Antiyoku numudo Yesu weninala nuba abo ha

<sup>19</sup>Ena Sitifeni hoho fuliyabo hamenalo holi hikitabo wenina hena naba-naba holiyato, heni betiyato faiga upatoto uti Fonisia ebau, Saipulusi mikau ido Antiyoku numudo uwabo ya hala ukuwa Yuda wenina yako lobimo uwae. <sup>20</sup>Feto feyafa, ido malekama Saipulusi ido Sailini ebalokati abo wenina yasi Antiyoku numudo uti Giliki wenina yagi Wenaba Yesu hala ukuwa lobimo uwae. <sup>21</sup>Lobimo uwabo Wenaba aubala ya mino betibo yagunu wenina naba-naba lutina-hatina li elepa iti Wenaba holi hikito muwae.

<sup>22</sup>Holi hikito muwato Yelusalemuka monolo nuba o-o abo wenina ya hawa holiti Banabasi ya ilifi molato, Antiyoku numudo wiye. <sup>23</sup>U fedoto Goti aifa li dowo lo betibo mona ya wato lula-halau dowo loto holito, ya hamena-hamena Wenaba auba iti holi hikilo mutiko minalo, loto lobiye. <sup>24</sup>Lobibo we ya we dowo neto lula-halau Weuna Felekafo mino faitito edaito, ido holi hikila naba ne. Ido wenina naba-naba idipito, Wenabadoka kelae.

<sup>25</sup>Ena Banabasikafo Solo ya witala anowe, loto Tasusi numudo uto <sup>26</sup>li oloto pito, ilimito Antiyoku numudo liwila oto loto, melege mako wewa loitima ya monolo nuba o-o abo weninagi maina li nuba oti wenina naba-naba ya api itibi-itibi minaiye. Ido hana Antiyoku numudo yalo Yesu ege molabo we ya Kilisto weninala ne, loti hulitina molae.

<sup>27</sup>Aya hamenalo polofeti malekama Yelusalemu numudoti loti Antiyoku numudo lo fedae. <sup>28</sup>Lo fedabo minaguti we ma huliya Agabusi ya Weuna yakafo welalo molaito feto loto lobibo, Lomu mika negu-negu inagunu naba-naba oloto pinogolaiye, loto lobiye. (Ido inagunuwa naba-naba ya aliga hiyaba we wenaba Kolodiusi hamenala yalo ya oloto piye.) <sup>29</sup>Ido Yesu ege molabo wenina yasi mono weninate Yudia minabo adina li faka lanune, loti eimotina muki idafatina yauti ma hona moloti binabo idafa ya li nuba ae. <sup>30</sup>Feti binabo idafawa ya Banabasite Solote adinalo moloti, mono hiyabatina we ya biliyo, loti biti idipi molae.

### Pita nala numuguti wina edaibo ha

**12** <sup>1</sup>Ena aya hamenalo ya gamani hiyaba we wenaba Helotikafo monolo nuba o-o abo wenina ya hena naba binowe, loto

malekama hidinalo-adinalo lito nalalo fulo betiye. <sup>2</sup>Feto fe betito ya Yoni yalafo Yemusi ya mi fanagunu hofo fulilo, loto himiwe lobito hofo fuliyae. <sup>3</sup>Hofu fuliyato, ya Yuda wenina wati holi dowa loti holiyabo ya wa betito himiwela Pita yagi hinalo-analo liye. Libo Yuda wenina foli hamenatina ya beleti lifefe loti pupu libo idafa yisi molámoti aifa hofo hiti no-no abo foliwa yalo libo ne. <sup>4</sup>Lito, ya himiwe fo (4) minabo adinalo molaito ya hiyaba o edo minae. Ido mau muki yau himiwe fo (4) minae. Feti minato, Helotikafo Goti Uta O Betibo foliwa hulageto ya wenina muki nomudinalo li halo molo edanowe, loto hala kiye. <sup>5</sup>Hala kito, Pita ya nala numugu neto ido monolo nuba minabo wenina Pita yagunu holiti Goti auba iti lomu-lomu o minae.

<sup>6</sup>Feto fe minato, Helotikafo, Leda wenina nomudinalo Pita li halo molo edanowe, loto holibo hamenalo yalo lubuka midipu igu yau himiwe loiti filiga-filiga minoti hiyaba o edaigu lusaku ya Pita uwo uno neto, ya auba ibo nala loiti ainigunu lifefe labo yakafo nala i edoti, ido nala numugu hanu hadeto ya himiwe malekama hiyaba oti minae. <sup>7</sup>Ena Wenaba enisolela ma haita lo oloto pito, nala numugu lamena naba-naba aito, ido enisolekafo Pita ulalo hofoto ilimikuto, Aloko sinoiyo, loto lomuito, ayalo ya Pita analo ya auba ibo nala wina oto mikalo limo iye. <sup>8</sup>Ido enisolekafo lomuibo, Ukalo owo holoito higalo inanibo idafa iyo, lomuito, hala meyalo molaiye. Ido ukalo owo mulalo holoi anibo ya holoito nege ano, lomuiye. <sup>9</sup>Lomuito, nala numuguti Pita ege wito, Idafawa ya ona oloto pi nomámiye. Aifa wamoidana wa owe, loto hala kiye. <sup>10</sup>Hala kito, loitima ya himiwe hiyaba o edoti minabo we ya fulo betiti uti, himiwe malekama hiyaba o edoti minabo yagi fulo betiti uti hanu gedibo ainigunu lifefe labo ya wenina numuna meya nabaloka unune, loti siyabo hanu yalo lo fedito hanuwa eimolakafo hanu sito, ya lumuti feka uti hanudo maina uwaído yaloti haita enisolema fulo edoto wiye.

<sup>11</sup>Utaito, ya Pitakafo holibo, Nemo onesa ya idafawa ya moda ona oloto pi numiye, loto holifefe loto holiyowe. Ido Gotikafo enisolela ilifi nemodo moloto Heloti anauti ido Yuda wenina idafa nosámibo fetu fe nedanigili hatina kiyagu yauti moda wina nedaiye, loto holiye. <sup>12</sup>Fetu loto holibo ya Yoni, huliya ma Maki, olafo Malia numunalau yalo ya wenina nuba naba minoti Goti lomu minado ya uto <sup>13</sup>numudo hila feka hanudo hesoba iye. Hesoba ito, houba-naba olu ma huliya Loda yakafo hanu sinowe, loto aifa, <sup>14</sup>Pita nola ya holitoto lula-halau dowa loto naba holibo yagunu hanu siyámoto aifa liwila oto oluloto uto, Pita ya hanudo ne, loto lobifa, <sup>15</sup>ido, Nei-nei fito lane, loti lae. Fetu loti lafa, ido, E'e, ona lobiyowe. Emo ya ona ne, loto ilalu huto lobito, emotina yasi, Enisolela ne, loti lae.

<sup>16</sup>Fetu lato, Pitakafo hanudo hesoba ilalu huto i neto, ya hanu siti wa edoti elegiyae. <sup>17</sup>Elegiti minato, ya emokafo, Ha ladámilo, loto anagunu mebe-maba o bito ya Wenabakafo nala numugu yauti ilimi feka itaibo

mona lobiye. Lobibo ya Yemusigi ido hounatefo-mota yagi idafawa yagunu lobilo, loto lobito fulo betitoto eba maloka wiye.

<sup>18</sup>Ena ho lito nala numugu himiwe yasi, Pita igau wiye? loti lo yaleka meleka oti ya holi naba-naba holi minae. <sup>19</sup>Holi holiyato, Helotikafo lito ya auba iti moni wita edafa, li oloto piyámato, ya himiwe hiyaba o edabo ya loga-miga o betito ya hofu beti fulilo, lito fetu fe betiyae. Fetu fe betiyato, Heloti Yudia mikalo fulitoto Sisalia numudo uto yalo ne.

### Heloti fulibo ha

<sup>20</sup>Heloti ya Taiya numudo weninate Saidoni numudo wenina moliya fito, weninawa yasi lutina-hatina li mako moloti emogi loyolalo-melo minanune, loti holiyae. Fetu loti holiti, homu ya Heloti numuna hiyaba we Bilastusi adelo li faka lanaiye, loti uti hala liyae. Hala liyabo ya aya ebau Heloti hiyaba o betibo wenina wetina-idafa lumu-lumu anako emogi fina fiyámanune, loti you amena mona molo ledo, loti Heloti nedo unune, loti lae.

<sup>21</sup>Fetu lato, hamena molaibo aya hamenalo Helotikafo hiyaba we wehudi ekenila ya ito folomolalo amedoto minoto wenina ha lobiye. <sup>22</sup>Ha lobito, wenina yasi, Aiyo, emo ha libo ya wenina hatina minámiye. E'e, ya goti hala ne, loti ha naba lomo uwae. <sup>23</sup>Feti ha naba lato, Heloti ya Goti ebola ladáminako, ayalo Wenaba enisolelakafa hofaito hosofa-lenipasi ula lulau nato fuliye. <sup>24</sup>Fulito, Goti hala ya u naba uto upatomo wiye.

<sup>25</sup>Ido Banabasite Solote ononatina liyaibo hulito Yelusalemukati loti Yoni huliya ma Maki ya ilimiti liwila oti aiye.

### Banabasite ido Solote mono onodo idipi molabo ha

**13** <sup>1</sup>Ido Antiyoku numudo yalo monolo nuba abo wenina minagu ya hala ukuwa dowu lo oloto molabo we ido ha mono api itibiyabo we minae. Aya wewa hilitina feito ne: Banabasi ne, ido Simeyoni ya huliya ma Nige ne, ido Sailinikati aibo we Lusiusi ya ne, ido Manaini ya emo hipa nebo hamenalo hiyaba we wenaba Helotigi maina minoto naba libo we ya ne, ido Solo ya ne. <sup>2</sup>Feito Wenaba weudina-lutina-hatina muti wetina idafa námoti moi iti minabo hamenalo Weuna Felekafo, Banabasite Solote ononane linaiye, loto lobiyobo yama ya hemotina loitiwa ya fokiti hona molalo, loto lobiye. <sup>3</sup>Yagunu wetina-idafa námoti moi iti Goti lomutoti adinagunu atatinalo moloti idipi molae.

### Banabasite Solote ya Saipulusi mikau hala ukuwa dowu lobiyaibo

<sup>4</sup>Weuna Felekafo feito loitiwa idipi molaito, ya uti Selusia numudo yoimaloka fedoti sipiku yoti uti Saipulusi mikau ya ho no lusaku nedo ya uti, <sup>5</sup>Salamisi numudo fedoti, Yuda wenina mono numunatinau Goti hala ya lo oloto molaito, ido Yoni yagi maina minoto ya adinalo li faka libo ne.

<sup>6</sup>Feti nokafo li hona aibo mikau ya moni huloti u Pafosi numudo fedoti yalo ya Yuda we ma hifena lusa hi-hi aibo sugi polofeti ma huliya Ba-Yesu, ido huliya ma Elimasi ne, loto nebo wewa ya hatula aiye. <sup>7</sup>Wewa ya aya ebau hiyaba we wenaba Segiusi Paulusigi maina minaito hiyaba we wenaba ha mananau nebo we yakafo Goti hala ya holinowe, loto Banabasite Solote ha fulo betiye. <sup>8</sup>Ha fulo betifa, Elimasi ya huliya mona ya hifena lusa hi-hi aibo we loto ne. Wewa yakafo loiti ya uwotinafo bulito hiyaba we wenaba ya holi hikitibo monaleka yati li elepa i edanowe, loto onona liye, <sup>9</sup>Onona lifa, ido Solo, huliya ma Polo, ya lula-halau Weuna Fele mino faito edaibo yakafo Elimasi fefe loto wenu wa edoto fetu lomuibo, <sup>10</sup>Hemo ya Satani ulufola minane. Ido mona-fana fefe libo mona muki ya uwolafo minane. Ido hote iyanibo monagi, nosámibo idafagi yakafo ukau faitibo ne. Wenaba monala dowa ya li hopa omo uwanibo monaka ya fulitámanabe? <sup>11</sup>Hemo fetu fe minaninako, onesa Wenabakafo hofageto nomuga likoto minoto ya hamena ma yaloti fo libo ya wagámanogolane, loto lomuito, ayalo emodoka ya limugi ido midipu ibogi ya aito nomuna likaito anagunu hanu moni wita oto analo liti hanu ilibinabo wenina moni wita-wita o ne. <sup>12</sup>Idafawa oloto pibo ya hiyaba we wenaba yakafo wa edoto ido Wenaba hala api ilibiyabo ha ya holito elegito holi hikitiye.

#### **Pisidia mikau Antiyoku numudo ya mono onona liyaibo ha**

<sup>13</sup>Ena Pologi maina moniyabo weninala yagi Pafosi numudo fulitoti sipiku hofa yoti uti Pamufilia mikalo Pega numudo uwato, yaloti ya Yoni fulo betito liwila oto Yelusalemu wiye. <sup>14</sup>Wito, Pega numudokati uti Pisidia mikalo Antiyoku numudo fedae. U fedoti Sabati yalo Yuda wenina mono numunatinau yoti amedoti minato, <sup>15</sup>ido wemakafo lo molaibo ha ido polofeti lufuwa iyabo ha yauti ya hito hulito mono numuna hiyaba we yasi ha fulo betiti fetu lobiyabo, Mono weninate-motao, li auba i ledanaibo ha ya lobinune, loti holitima hawa ya lolomalo, loti lobiyae.

<sup>16</sup>Fetu lobiyato, Polokafo sinoito anagunu mebe-maba oto fetu lobibo, Hemotina Isilaeli weninagi ido eito feka wenina Goti holiya holiyabo yagi ha lanogolobo ya holilo. <sup>17</sup>Lemo Isilaeli wenina Gotite yakafo lemo awatefo-mota holofate ya weuna fi betito, ido Isipika wau uti minabo hamenalo ya hipa yufa fito ya li nuba naba-naba i betito, aubala aubafofo libo yakafo ebawa yaloti idipito wibo ne. <sup>18</sup>Feito idipito hafali mikalo wito melege foti (40) yalo ya minomo uwabo weninawa mona nosámibo molafa, hiyaba dowa loto o betimo wibo ne. <sup>19</sup>Feito ya ido Kenani mikalo wenina afu monalo-monalo seweni (7) ya minabo ya hofa betito mikatina ya lito weninala bibo ne. <sup>20</sup>Bitu, ya minomo uwabo melege fo hadeti fifti (450) yaidana li fuloti minabo ne.

Feito minotiti weninane ya hiyaba o betinae, loto hiyabatina we ya li oloto pi biyobo polofeti Samuweli hamenalalo wiye. <sup>21</sup>Ido aya hamenalo



ya Isilaeli wenina yasi Goti fetu loti loga o edabo, Hiyabate we wehudi hiyaba o ledanaibo we ma lumunabe? loti loga o edato, Benisamini yufa figu yauti ya Kisi hipala Solo ya li oloto pi bito wewa hiyaba o betibo melege foti (40) ya wiye. <sup>22</sup>Feito hiyaba o betito, aliga Gotikafo Solo li fulo edoito ya Defiti hiyabatina we wehudi mino betinaiyae, loto li oloto pi biye. Bibo we yagunu fetu libo,

Yesi hipala Defiti hala kibo ya nemo hane kiyobo yamaidana oto nenako, fetu anaiye, loto nemo lune-haneu holiyobo idafa muki ya meyalu molanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (*Sng 89:20*) ya nebo ne. <sup>23</sup>Fetu loto ido lo molo ledaibo hala ya hulawa inaiye, loto wewa yufa figu yauti lemo Isilaeli wenina li nomude waibo we Yesu ya lumibo ne.

<sup>24</sup>Ido homu Yesu ámibo hamenalo Yonikafo Isilaeli wenina muki lutina-hatina elepa iti mono noku i hulanae, loto lo oloto molomo wibo ne. <sup>25</sup>Ido mono ononala ya hulanogolaito ya emokafo fetu loto loga o betibo, Hemotina holiyabo ya nemo hema ne, loti holiyae? Nemo wewa ya minámowe. E'e, aliga anaibo we ya nemo efo yamo hinalo ibo idafala li fulo edanobo ya fefe ladámanogolaiye, loto lobiye.

<sup>26</sup>Mono weninane-motao, hemotina Abalahamu ouwamela-mota minabo yagi hemotina eito feka wenina Goti holiya holiyabo yagi lemodo hawa li nomude wanaibo ha ya fulo ledaibo ne. <sup>27</sup>Yelusalemuka minabo weninagi, ido hiyabatina wegí ya Yesu fefe loti wa edámabo ne. E'e, ido aya weninawa ya Yuda mono numunatinau Sabatiku-Sabatiku ya polofeti lufuwa iyagu yauti hitoti holiti fe minabo wenina ya Yesu sigiya lomuwado ayalo ya polofeti ha labo ya li ibo ne. <sup>28</sup>Weninawa Yesu hofu fulinabo ha ya wita abo li oloto piyámafa, hofu fulilo, loti Pailati ilalu huti lomuwabo ne. <sup>29</sup>Ido emogunu polofeti yasi ha mono lufuwau iyabo idafa muki yama fe edo huloitato, ege molabo we yasi hono ula ya yá yofoloti liti uti hefana lulau molo edabo ne. <sup>30</sup>Molo edafa, Gotikafo fuliguti li sinoi edaiye. <sup>31</sup>Li sinoi edaito, ido homu Yesu hofu fuliyámabo hamenalo Galili mika fulito Yelusalemu wibo hamenalo emogi maina uwabo wenina ya Yesu fulitoto hofa sinoibo we ya hamena abi loto oloto pito wa edae. Onesa aya weninawa yasi lemo Isilaeli weninate Yesu hala ukuwa lo oloto molo-molo lobiya.

<sup>32</sup>Yesu hala ukuwa dowá ya lobiyone. Gotikafo Yuda weninate awatefo holofate-mota ya binowe, loto aidena auba ito lo molo bibo yama <sup>33</sup>Yesu fuliguti li sinoi edaido yalo ouwametina-mota minonibo yagi eito feka weninagi auba ito lo molo bibo hala onesa moda li hulawa o ledotaiye. Yagunu Gotikafo fetu loto libo,

Nemo ya onesa hemo hedoto, ya neimo Hipane ya minane, loto ha mono lufuwau (*Sng 2:7*) ya nebo ne. <sup>34</sup>Ido Gotikafo Yesu fuliguti li sinoi edainako, ula aubala lilitámanaibo ne, loto hawa ya onae, loto lilibibo ha ma Goti ya fetu loto libo,

Nemokafo homu Defiti fele idafa dowa ona nebo idafa yama humunowe, loto

lo molobo idafawa yama hemotina binowe, loto ha mono lufuwau (*Ais 55:3*) ya nebo ne. <sup>35</sup>Yagunu eba malekama feto libo,

Hemokafo fele we ya uka aubala lilitámanaiye, loto auba ito lane, loto ha mono lufuwau (*Sng 16:10*) ya nebo ne. <sup>36</sup>Ido Defiti hofawa nebo hamenalo ya Goti halalo meyalo moloto weninala minagu ya onona limo uto fuliyageto awalafo-mota molo betiyagu ya molo edato hono ula lilitibo ne. <sup>37</sup>Nefa, ido wewa me ya ya Gotikafo li sinoi edaibo we ya hono ula lilitámibo ne. <sup>38</sup>Yagunu weninane-motao, Yesu idafa feyaibo yakafa lifimate ya hilili o ledaibo ha ya lo oloto molo biyonibo ya holinigilae, loto holiyone. <sup>39</sup>Ido Mosese lo molaibo ha yakafa nosámibo mona-fana muki hilili o ledoto monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo ogofuwámibo yama wewa yakafa holi hikitabo wenina muki ya lifimatina hilili o beti huloto monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo ne. <sup>40</sup>Ido polofeti lo molabo ha ya hemotinaloka bitanaiye, loto wati monilo. Hawa ya feto labo,

<sup>41</sup> Hemotina Goti hamana hiyabo wenina ya holilo. Nemokafo hemotina minabo hamenalo idafa feyanobo yama makafo idafawa lobibo neko, holi hikito umámadi ne. Idafawa feyanobo ya hemotina wati hatina loiti-loiti kiti u hopa wilo.

loti ha mono lufuwau (*Hab 1:5*) ya nebo ne, loto Polokafo lobiye.

<sup>42</sup>Ena Polote Banabasite Yuda wenina mono numunatina fulitoti unigilaido wenina yasi feto lobiyabo, Hofa Sabatiku ya liwila oti loti ha magi onu iti lolumunaiye, loti lobiyae. <sup>43</sup>Lobiti wenina nuba naba mono numunatauti lumuti Yuda wenina abi loti ido eito feka wenina Yuda mono auba iti holiyabo yagi Polote Banabasite egetina uwato, loitiwa yasi hatina liti Goti aifa li dowa lo ledaibo monala ya fulitámoti li hikito minalo, loti lobi minaiye.

<sup>44</sup>Ena Sabati ma aito, wenina abi loti numuna meya nabau minabo ya Wenaba hala ya holinune, loti loti nuba naba minae. <sup>45</sup>Nuba naba minabo ya Yuda wenina yasi wa betiti wauwa liti, Polo ha libo ya i fuko edoti hamana hiyae.

<sup>46</sup>Feto feyato, Polote ido Banabasite holitina holiyámoti feto lobiyaibo, Yuda wenina Goti hala homu lobinune, loto moda lobitoto nefa, hawa holi hikito umámoti metina muwabo heimotina ya nomude hofawa minowa-minowa oto minomo yonubo ya ogofuwámone, loti lanako, lemo ya fulo betito eito feka wenina minado yalo unogoloiye. <sup>47</sup>Yagunu Wenabakafo feto libo

Nemokafo hemotina mikau-mikau uti li nomudina wanabo ha lobinae, loto eito feka wenina lutina-hatina lamena o betinabo weninane ya idipi molowe,

loto ha mono lufuwau (*Ais 49:6*) ya nebo ha auba ito lolumiye, loto lobiyē.

<sup>48</sup>Ido eito feka wenina hawa ya holiti lutina-hatinau dowā loti holiti Wenaba hala ya dowā ne, loti labo weninawa ya nomudina hofawa minowa-minowa oto minomo yonigilae, loto weuna fi betitaibo wenina ya holi hikitaē.

<sup>49</sup>Ido mikau-mikau ya Wenaba hala upatoto wifa, <sup>50</sup>ido Yuda wenina yasi Goti holiya holiyabo wenipa hulitina nebogi ido numudo wenabatina yagi sebatinau fali witunu iyato, Polote Banabasite hamadina hiti li hena naba fe betiti ebatinaloti heni fulo betiyato uwaibo ne. <sup>51</sup>Heni betiyanako, ya wewa loiti hidinalo huwopa itili fuloti Aikoniyamu numudoka uwaiye. <sup>52</sup>Uti Yesu ege molabo wenina ya ake naba-naba iyato, ido Weuna Felekafo lutina-hatinau mino faito betiye.

#### Polote Banabasite Aikoniyamu numudoka mono lobibo ha

**14** <sup>1</sup>Ena Aikoniyamu numudo Polote Banabasite ayaida oti Yuda wenina mono numunatinau yoti lo oloto molo biyaito, wenina abi loti Yuda weninagi eito feka weninagi ya ha laibo holiti holi hikitaē. <sup>2</sup>Feto feyafa, Yuda wenina holi hikitaibo yasi eito feka wenina sebatinau fali witunu iti Yesu weninala yagunu sebatina hala-kala lageto holi nosámibo binae, loti hatina fiyae. <sup>3</sup>Feito Polote Banabasite ya aya ebawalo ya hamena fana minoti holitina holiyámoti Wenaba yagunu auba iti lobimo uwaiye. Feto fe minaito, ya Wenabakafo aifa li dowā lo betibo hala holiyabo wenina hawa ona hulako ne, loto holiyagilae, loto aubala itibibo idafa mona-mona li oloto pi binaibo auba ya we loitiwa biye. <sup>4</sup>Bito, numuna meya nabau minabo wenina fokiti malekama ya Yuda wenina emotinadoka kelato, ido malekama ya aposolodoka kelae. <sup>5</sup>Feto kelato, aliga eito feka weninagi, Yuda weninagi hiyabatina we yasigi we loitiwa li hena bito hefanagunu hofu beti fulinune, loti hudawatina hi minae.

<sup>6</sup>Feti hudawatina hi minato, Polote Banabasite hawa ya holiyoti holi uti Likonia mikalo u fedoti Listila numudo ido Debe numudo ido numuna eba ma mino selo kelato nebo ebau yagi moniti <sup>7</sup>hawa ukuwa dowā ya lobimo uwaiye.

#### Listila numudo Polote Banabasite lo oloto molaibo hatina

<sup>8</sup>Ido Listila numudo yalo we ma olafo houmalauti hina galidibo ya hanu ogofuto moniyámibo we ma ne. <sup>9</sup>Aya wewa ya Polo ha lobibo ya holi neto, Polokafo fefe loto wa edoto holiyabo wewa ya Yesu holi hikito mui, li faka lo edanaiye, loto holiyoti <sup>10</sup>ya sula fito fetu lomuibo, Higa lala ito sinoiyo, loto auba ito lomui, ayalo satomo akaisa ito apito hanu moniye.

<sup>11</sup>Hanu monito, ido wenina mau naba yasi Polo idafa feyaibo ya wati ha naba loti feto labo, Aiyo, goti ya wenina ute yaidana oti buliyabo ya lemodoka lomae, loti Likonia hatinalokati ha naba loti lae. <sup>12</sup>Ena Banabasi ya sugi goti huliya Susi ne, loti molae. Ido Polo ha lo fukoto lo-lo aibo yagunu sugi goti huliya Hemesi ne, loti molae. <sup>13</sup>Ido sugi gotitina Susi mono numunala ya numuna meya naba hilala feka ya ne. Ido sugi goti Susi sokila hi muibo wegí, ido wenina maugi aposolowa loiti sokila hi binune, loti holiyanako, yagunu sokila hi binaibo wekafo bulumakau wewagi ido ekeni idafa-adafagi lito numuna meya naba hanu welalo ya aiye.

<sup>14</sup>Feito feyaifa, aposolo Banabasite Polote hawa ya holiti utinalo owo ya fekaliti wenina naba mau minabo ya lusanigu oluloti loti ha naba loti laibo, <sup>15</sup>Aiyo, hemotina nedafaito idafa ya fe minae? Lemo ya aifa we hemotina yaidana oto minoiye. Lemo ya hawa ukuwa dowá ya lo oloto pi bito hemotina sugi goti hopa idafa holi muwabo ya fulitoti li elepa iti, Goti nomuna hofawa nebo we mika okuluma, ho no ido idafa-adafa mona-mona yau nebo ya li oloto pibo wema ya kelanae, loto lobiyoiye. <sup>16</sup>Homu aidena emokafo wenina ya heimotina monatina ya molanae, loto waitaibo nefa, <sup>17</sup>eimola monala ya moda li oloto pi lumiye. Emo ya okulumauti ho fulo betito ido idafa hifiyabo ilawa hula lanaibo hamenalo wetina-idafa ya binako, yagunu idafawa fetó feyaibo yakafo hiyaba dowá o betibo monala ya itibiye. Itibito, hemotina wati lutina-hatinau ake naba-naba iyae, loto lobiyaiye. <sup>18</sup>Feito lobiyaiifa, ido weninawa yasi we loiti ya sokila hi binogolone, loti ilalu huwato, ido Polote Banabasite, hosa naba fiti, E'e, loti lo fuko betiyaiye.

### **Polo hefanagunu hofabo ha**

<sup>19</sup>Ena Antiyoku ido Aikoniyamu numudokati Yuda wenina ma loti wenina hatina liyato, hefana fuloti Polo hofae. Hofabo ya fulitaiye, loti holiti ula ya ika oti numuna meya naba hilalauti liti feka uwae. <sup>20</sup>Liti feka uwafa, ido ege molabo wenina loti li hona o edato, hofa sinoito numuna meya nabau liwila oto uto leda ya Banabasite Debe numudo uwaiye.

### **Loitiwa liwila oti Antiyoku numudo Silia ebau uwaibo ha**

<sup>21</sup>Ido Polote Banabasite hawa ukuwa dowá ya Debe numudo lo oloto moloti, wenina abi loti li Yesu ege molo betiyaiye. Ena liwila oti Listila numudo, ido Aikoniyamu numudo, ido Antiyoku numudo lo fedaiye. <sup>22</sup>Lo fedoti ya Yesu ege molabo wenina auba iti holi hikito mutiko minanae, loti apito lobimo uwaiye. Apiti lobibo ya fetó labo, Leimo ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hilalau yonune, loto holinubo ya mikalo meu homu ya hena abi loto ya holinubo ne, loti lobiyaiye. <sup>23</sup>Feto lobiti Polote

Banabasite, Monolo nuba abo wenina maunigu-maunigu yauti mono hiyaba we minanae, loti we malekama wa molo betiti ido wetina-idafa moi iti minoti, Goti lomu-lomu minotiti hiyabatina wewa Wenaba ya holi hikito muwabo we ya analo ya molae.

<sup>24</sup>Analo moloti Pisidia mikalo monimo uti Pamufilia mikalo yalo uti, <sup>25</sup>Pega numudo minabo wenina ya hala ukuwa lobititi Atalia numudo lumuti, <sup>26</sup>yaloti sipiku yoti uti Antiyoku numudo uwaiye. Antiyoku uwaibo ya homu mono wenina ya wewa loiti mono onona linaibo Goti aifa li dowa lo betiyageto ononala linaiye, loti Goti analo molato, uti ononawa limo utiti hulageto liwila oti hofa aya ebau aiye. <sup>27</sup>Lo fedoti Polote Banabasite yasi mono wenina ya li nuba o betiti Gotikafo we loitiwa adinalo li faka loto auba i betito mono onona liyaibo ha lobiti, ido eito feka wenina holi hikitabo hanu si betibo ha ya lobiye. <sup>28</sup>Feito lobiti Yesu ege molabo weninagi hamena fana maina minae.

#### Kanisole Yelusalemuka nuba minabo ha

**15** <sup>1</sup>Ido wemoli malekama Yudia mikaloti loti Antiyoku numudo fedoti Yesu mono weninala feto loti api itibiyabo, Hemotina Mosese lo molaibo hala yauti api lilibibo mona ya meyalo moloti Goti anela utinalo fukámanabo ya li nomudina wagámanabo ne, loti api itibi-itibi fe minae. <sup>2</sup>Feti itibiyano Polote Banabasite weninawagi auba iti moliya naba fiyae. Hawa yagunu Yesu weninala yasi Polote Banabasite maina holi hikitabo wenina magi ya hona moloti aposolo ido mono hiyaba we minadoka ya uti hama idafa api itibiyabo ha yagunu loyolalo-melo minanigilae, loti Yelusalemuka idipi molato uwae.

<sup>3</sup>Feti mono wenina ya idipi molato uti Fonisia ebalo ido Samalia ebalo monimo uti eito feka wenina lutina-hatina li elepa iyabo mona yagunu lobi-lobi omo uwae. Hawa ya Yesu mono weninala holiti lutina-hatinau dowa loti naba holiyae.

<sup>4</sup>Lutina-hatina dowa lito, ido Polote Banabasite ya Yelusalemuka u fedito, Yesu mono weninalagi, ido aposologi, mono hiyaba wegí yasi aiyo-weiyó naba lobiyato, Gotikafo ononane linaiye, loto mino betito ononala liyabo ha ya lobiyaiye. <sup>5</sup>Feto lobiyato, holi hikitabo wenina ma Falisi we minaguti emotina yasi sinoiti fetó labo, Eito feka wenina Goti anela utinalo fukoti Mosese lo molaibo ha li meyalo molalo, loto auba ito lobinune, loti lae.

<sup>6</sup>Feto lato, ya aposologi mono hiyaba wegí hawa ya fokito holinune, loti li nuba oti <sup>7</sup>hamena fana ha lo yaleka meleka o minato, Pita sinoito fetó lobibo, Weninane-motao, homu Gotikafo eito feka wenina ya hala ukuwa lo oloto molageto ya holiti holi hikito numunae, loto hemotina minagu yauti nemo ya weuna fi nedotaibo mona yama moda holi minabo ne.

<sup>8</sup>Goti lute-hateu wa-wa aibo wekafo holibo ya eito feka wenina holi hikito

numunabo weninane minae, loti ya holinae, loto Weuna Fele lumibo yamaidana oto biye. <sup>9</sup>Feito bibo ya mona eito molo betito, ido mona eito molo ledámiye. E'e, moda holi hikito muwanako, lifimatina ya hilili o betiye. <sup>10</sup>Feto nebo nenako, hemotina nedafaito Goti lula li hala-kala lo edae? Lemogi ido awatefo-motagi hena ya mofunubo ya ogofuwámonibo henawa ya nedafaito li mofu betiyae? <sup>11</sup>E'e, feito minámiye. Wenaba Yesu Kilisto ya aifa li dowá lo ledaibo monala yakáfo li nomude waibo yaidana oto weninawa yagi li nomudina waiye, loto holi minone, loto lobiye.

<sup>12</sup>Feito lobito, mau minabo muki ya hameme oti minato Gotikafo Polote Banabasite bito ya aubala itibibo idafa ya eito feka wenina minagu li oloto pi betibo ha Polote Banabasite lobiyaito holi minae.

<sup>13</sup>Ha lobi hulito Yemusikafo fetó loto lobibo, Mono weninane-motao, ha lobo ya holifefe loti holilo. <sup>14</sup>Gotikafo ya nemo weninane minanae, loto homu ya eito feka wenina minaguti eimola weninala weuna fito hiyaba o betibo mona ya Saimonikafo lolumito holiyone. <sup>15</sup>Ido polofeti yagi ha ayamaidana fetó labo,

<sup>16</sup>Wenabakafo ha wase ito fetó loto libo, Aliga nemo liwila oto loto Defiti numunala lukoto lumibo ya hofa huto numunala u hopa wibo ya lifefe lanowe.

<sup>17</sup>Yagunu wenina malekama yagi ido eito feka wenina neimo weninane minanae, loto lo molobo wenina yagi ya Wenaba wita anabo ne. Ido eito feka wenina neimo weninane minanae, loto Wenabakafo idafawa fetó feyaibo ne, loto <sup>18</sup>Wenaba homu aidenati idafawa holibo we yakáfo fetó libo ne,

loti ha mono lufuwau (Amo 9:11-12) ya nebo ne.

<sup>19</sup>Yagunu hane-mananeu holiyobo ya eito feka wenina yasi elepa iti Gotidoka uwabo wenina ya hena biyámanune, loto holiyowe. <sup>20</sup>Hena biyámoto ha fulo betito feito lobinune, Hoba-hobina sugi gotitina biyabo ya námilo. Ido hopa li unámilo. Ido idafa henobalalo ipili iti hofó fuliyabo ya námilo. Ido lunu yagi námilo, loto lufuwa i fulo betinune. <sup>21</sup>Yagunu aidenauti numudo-numudo Mosese hala ya lo oloto molo minato, ido onesa ya ayaidana oto muki Sabatiku-Sabatiku Yuda wenina mono numunatina negu-negu ya hitoto holi-holi o minone, loto lobiye.

**Eito feka wenina holi hikitabo ya kanisole  
wenina yasi lufuwa i fulo betiyabo ha**

<sup>22</sup>Ena aposolo ido mono hiyaba wegí maina mono wenina mau naba muki yagi ha lo fukoti minagu yauti we loiti ma li oloto piti, Polote Banabasitegi maina Antiyoku numudo unae, loti mono wenina hiyabatina we ya huliya Yudasí huliya ma ya Basabasi, ido we ma huliya Sailasi ya li oloto piti lufuwa iti biyato liti uwae. <sup>23</sup>Uwato, lufuwa i fulo betiti fetó labo,

Aiyo, lemo aposolo ido mono hiyaba we ya mono weninatina minonibo yasi hemotina eito feka wenina ya Antiyoku numudo minabo, ido Silia ebau minabo, ido Silisia ebau minabo, ya setinane, loto aiyo-weiyo ha fulo betiyone.

<sup>24</sup>Ena wenina ma lemodokati uti hemotinaloka u fedoti ha labo yakafa lutina-hatinau fiti hatina-manadinau ya li hopaitae, loti labo ha ya holiyone. <sup>25</sup>Aya hawa ya holito li nuba oto ha lo fukoto lute-hate li mako moloto we malekama weude fito wewagi Polote Banabasite lute-hate biyonibo wegi maina hemotinaloka idipi molone.

<sup>26</sup>Wewa loiti ya Wenaba Yesu Kilisto ononala liyainako, yagunu wenina hofu beti fulinune, loti lalafu ae. <sup>27</sup>Yagunu

Yudasite ido Sailasite yasi wetinagunu ha lufuwa i fulo betiyonibo yaidana oto lobiyato holinigilae, loto idipi mologeto uwae.

<sup>28</sup>Ido lemogi Weuna Felegi ya hena magi li mofu betiyámanune, loto fefe loto holiyonibo yagunu mona feti lobinubo ya meyalo molalo.

<sup>29</sup>Ido sugi goti ya wetina-idafa hofu hi biyabo ya hemotina moi iti námilo. Ido lunu yagi moi iti námilo. Ido idafa ma henobalalo ipili iti hofu fuliyabo yagi moi iti námilo. Ido hopa-napa li unabo mona yagi molámilo. Hemotina idafa-adafawa ya ekei oti moninabo ya dowane. Modae,

loti ha lufuwa i fulo betiyae.

<sup>30</sup>Wemolima ya idipi molato, uti Antiyoku numudo ya lumuti mono wenina muki li nuba o betiti, lufuwama ya biyato, <sup>31</sup>hitoti holiti li auba i betiti fulabo lufuwa yamagunu lutina-hatina dowane liye. <sup>32</sup>Feito Yudasite Sailasite ya polofeti minoti ya wenina ya li aila i betiti li auba i betinune, loti ha naba lobi minaiye. <sup>33</sup>Wewa loiti ya hamena fana Antiyoku numudo minaito ya Yesu mono weninala yagi you amena mona ya mino betinaiye, loti wenina idipi molabo weninaloka ya liwila oto unaiye, loti idipi molae. [<sup>34</sup>Idipi molafa, Sailasi ya aifa meleka minanowe, loto aifa ne.] <sup>35</sup>Ido Polote Banabasite Antiyoku numudo minoti yalo emotinagi wenina malekamagi Wenaba hala api itibiti lo oloto molo-molo o minae.

### **Polote Banabasite houna iyaibo fuko filiga-filiga aibo ha**

<sup>36</sup>Ena aliga Polokafo Banabasi fetu lomuibu, Numudo-numudo uto Wenaba hala lo oloto biyonibo ya mono weninate holi hikito muwabo monatina wa betinoiye, loto liwila oto unune, loto lomuito, <sup>37</sup>Banabasikafo Yoni huliya ma Maki yagi ilimito maina unune, loto holifa, <sup>38</sup>ido Polokafo emogunu holibo ya Pamufiliaka fulo ledoito wito lemogi maina onodo aguwámoniboma nenako, iliminoibo ya fefe ladámanogolaiye, loto holiye. <sup>39</sup>Feito holibo yagunu moliya naba fiti, wewa loiti ya fokiti eito-eito uwaito, Banabasikafo Maki ilimito sipiku yowaito Saipulusi ebau ya uwaiye. <sup>40</sup>Ido Polokafo Sailasi ya ilimito maina

uwaito, ya mono wenina yasi Wenaba aifa li dow a lo ledaibo monala ya hemotina unaido maina mino betinaiye, loti lobiyato, <sup>41</sup>Silia ebau ido Silisia ebau yau moniti monolo nuba o-o abo wenina ya li auba i betimo uwaiye.

#### Timotite Polote maina uwaibo ha

**16** <sup>1</sup>Ena Polo ya Debe numudo fedoto, uto ya u Listila numudo fedito, yalo Yesu ege molaibo we ma huliya Timoti ya ne. Hipawa olafo ya Yuda wena holi hikito muibo wena ya ne. Ido melafo ya Giliki we ne. <sup>2</sup>Ido mono wenina Listila numudo minabo ido Aikoniyamu numudo minabo yasi hipawa monala dow a loto wa-wa edabo ne. <sup>3</sup>Ido hipawa Timoti ya Polokafo ilimito unowe, loto holibo ya Yuda wenina muki mika yalo minabo yasi melafo ya Giliki we ne, loti holiyabo yagunu Polokafo Goti anela ulalo fuko edaiye. <sup>4</sup>Fuko edototo ya numudo-numudo monimo uti aposolote mono hiyaba wete Yelusalemuka minabo yasi, Feto feyanae, loti labo ha ya lobiti, hemotina hawa ya li meyalo molalo, loti holi hikitabo wenina ya lobimo uwaiye. <sup>5</sup>Feto lobiyato, ya monolo nuba o-o abo wenina holi hikitina ya aubafoko lomo yoito, ya ido hamena-hamena wenina ma loti onu itiko minae.

#### Polokafo Masedonia we ya wamoku wa edaibo ha

<sup>6</sup>Ido Polo maina moniyabo weninagi Esia ebau uti, hala lobinune, loti feyafa, Weuna Felekafo hanu ya hu betito, Filigia ebau ido Galesia ebau ya numuna meya nedo-nedo monimo uuae. <sup>7</sup>Monimo uti Misia eba onuwalo ya utiti Bitinia ebau ya unune, loti holafa, Yesu Weuna yakafu hanu hu betito, <sup>8</sup>ya Misia uta moloti Tolowasi numudo lomae. <sup>9</sup>Lumuti yalo lubuka Polokafo idafama wamoidana waibo ya we makafo fetu lomuibo, Hemo ya Masedonia ebateu ya loto adelo li faka lananiyo ano, loto auba ito lomuiye. <sup>10</sup>Fetu lomuito, Polo ya wamoidana waito, lemo ya Gotikafo hawa ukuwa dow a ya lobinae, loto Masedonia ebau lilifi molaiye, loto holiyoninako, yagunu unune, loto ayalo ya huwamenate li henemu one.

#### Lidia lula-hala li elepa ibo ha

<sup>11</sup>Lemo sipiku yoto Tolowasi eba ya fulitoto fefe loto u yoila Samotelesi ebau ho nokafo li hona aido ya fedoto, ido uto leda ya Neyapolisi numudo ya u fedone. <sup>12</sup>Fedoto sipikuti lumuto u Filipai numudo u fedone. Homu aya ebalo ya Lomu wenina ya fedoti numuna meya naba hu unabo ebawa Masedonia mikau Filipai ya huliya nebo numudo yalo hamena malekama minone.

<sup>13</sup>Ido Sabatiku ya numuna meya naba ya fulitoto no nabalo uto Yuda wenina ya Goti lomu-lomu abo eba nefe? loto holito ebawalo ya uto



amedoto yalo wenipa nuba oti minabo ya ha lobiyone. <sup>14</sup>Ha lobiyogeto, wenipa holiyagu yauti eito feka wena ma Goti weuna-lula-hala muibo wena huliya Lidia ya Taiyataila numudo yalo lafo-lafo dowa-idafa luta-hisi libo idafa yalo hefana onona libo wena yakafo ha lonibo ya holiye. Holito, Wenabakafo wenawa lula-halau onona lito, Polo ha lobibo ya holito holifefe loto holito holi hikitiye. <sup>15</sup>Holi hikitibo wena yagi ido weninalagi noku iyado ya emokafo lolumibo, Hemotina ya nemo Wenaba holi hikito muiye, loti holidima ya numunaneu yoti minanae, loto auba ito lolumito, O, loto yowonibo ne.

### Polote Sailasite nala fiyaibo ha

<sup>16</sup>Hamena ma Yuda wenina Goti lomu-lomu abo ebalo ya unune, loto uto houba-naba olu ma Satani himiwela mino edaibo ya hatula one. Satani himiwela yakafo oluwa welalo ha molaito, faluku aibo ha ya lo oloto molo-molo aito wenina yasi ha libo ya holinune, loti meina fi-fi ato, oluwa yawala ya hefana wa nabo we buliyabo ne. <sup>17</sup>Oluwa yakafo Polokele lemogi lege-lege loto ha naba loto feto libo, Wemoli yaleka yasi li nomude wanabo mona yagunu lobi-lobi minabo ya akaisa yoto nebo we houba-naba wela minae, loto ha naba loto lobi-lobi o ne. <sup>18</sup>Feito hamena-hamena ya ilalu huto lo-lo fe neto Polokafo eleka fito elepa ito Satani himiwela feto lomuibo, Nemo Yesu huliyaalo lohomowe. Hemo ya olu lulau yauti yoto uwo, loto lomuito, ayalo ya fulo edoito wiye.

<sup>19</sup>Ena olu yawala wemasi hefana naba liti nuba abo mona ya hulibo yagunu holiti Polote Sailasite adinalo-hidinalo liti ika-ika oti, maketilo yalo hiyaba we nuba oti minado idipiti uti, <sup>20</sup>ha li fefe lo-lo abo we nomudinalo ya li sinoi betiti feto lobiyabo, Yuda we loiti ya numunatelo loti lute li hoba o ledoti <sup>21</sup>mona ma api lilibiyabo ya lemo Lomu wenina ya lito meyalo mologetoma ya lo molaibo hate ya fukanubo ne, loti lae. <sup>22</sup>Feto lato, wenina nuba naba minabo yagi we loiti ya apiti hofu beti minato, ha li fefe lo-lo abo we yasi utinalo owo li fuloti inafagunu hofu betilo, loti lobiyae. <sup>23</sup>Feto lobiyato, inafagunu hofu betiti idipiti uti nala numugu yau fulu betiti, nala numugu hiyaba we ya feka utanaie, loto hiyaba o, loti aubafofo loti lomuwae. <sup>24</sup>Lomuwato hiyaba we yakafo ha labo ya holito wewa loitima idipito uto ofugu nala numuna lulau lusaku ofugu yau fulu betito ya yá naba odoti fukabo ya hidinalo li hiki lo betiye.

<sup>25</sup>Ena luwaila akaila ya Polote Sailasite Goti lomuti mono nama loti ebola laito nala fiyabo we malekama ya notina holi minato, <sup>26</sup>ena mima naba haita aito, nala numuna lagi ya momoga oto, ido nala numugu hanu muki ya haita aifa si godito, nala fiyabo we muki adinalo-hidinalo auba ibo nala ainigunu lifefe labo ya nala iyabo ya muki hololofa oto mikalo limo iye. <sup>27</sup>Limo ito, nala numugu hiyaba wekafo uwo unaiguti

sinoito, hanu muki sito godibo ya wato, Aiyo, nala fiyabo we ya holi utae, loto holibo yagunu mila naba ya hebelauti ika oto eimola ula ya hofu fulinowe, loto aito <sup>28</sup>Polokafo sula fito lomuibo, Uka li hopaitámo. Lemo muki me ya ya minone, loto ha naba loto lomuiye. <sup>29</sup>Lomuito, hiyaba we ya le itano, lomuto Polote Sailasite minaido oluloto loto hidinalo hina obula fito ula ololo aiye. <sup>30</sup>Ena numuguti idipito feka uto lobibo, We hofawe, nemo igaidana feyoto li nomune wanaibo ne, loto loga o betiye. <sup>31</sup>Loga o betito, liwila oto laibo, Wenaba Yesu holi hikito munanibo ya li nomuga wanaibo ne. Hemogi weninakagi ya fetu feyalo, loto lobito <sup>32</sup>emogi weninalagi Wenaba hala ya lobiye.

<sup>33</sup>Ido aya hamenalo luwaila ya idipito uto utinalo mainafa fiyaibo ya no i betito, ido emogi ido weninalagi ya mono noku i betiye. <sup>34</sup>Mono noku i betito, we loitima idipito numunalau yoto wetina-idafa hofu hi betito, weninalagi Goti holi hikito muwabo yagunu ake naba-naba iyae.

<sup>35</sup>Ena ho libo ya ha li fefe lo-lo abo we yasi himiwe hiyaba we ya nala numuna hiyaba we nedo yalo uti we loiti nalauti wina betiyo, loti lomuiilo, loti idipi molae. <sup>36</sup>Idipi molato, uti lomuwato, nala numuna hiyaba wekafo holito Polo fetu lomuibo, Ha li fefe lo-lo abo we yasi hemote ido Sailasite nalauti wina betiyo, loti ha fulu nedanako, yagunu onesa ya nala numuguti lumuti holoti wiliyo, lobiye. <sup>37</sup>Fetu lobifa, Polokafo himiwe hiyaba we fetu lobibo, Lemo ya Lomu wenina ona minoifa, hate holiyámoti wenina nomudinalo mainafagunu hofu ledoti nala numugu fulu ledoti aboma nenako, onesa ya lemo faluku oti lilifi molanigili lafe? E'e, feito aguwámanoiyee. Eimotina loti lilimi feka ledalo, loti lobilo, loto lobiye.

<sup>38</sup>Ha lobibo holiti uti ha li fefe lo-lo abo we lobiyato, Polote Sailasite Lomu we ona minaiye, loti holiyabo yakafo holi bito, <sup>39</sup>we loiti minaidoka loti fetu lobiyabo, Lemo fetu feyonibo yagunu miluma holiyone, loti nala numugu yauti idipi feka moloti numuna meya naba melo ya fulitoti wiliyo, lobiya. <sup>40</sup>Fetu lobiyato, Polote Sailasite nala numugu fulitoti Lidia numunalau ya uti monolo nuba o-o abo wenina ya li nuba o betiti auba i betinaibo ha ya lobiti fulu betiti uwaiye.

### Tesalonaika wenina yasi Polote Sailasite hofu betinigilabo ha

**17** <sup>1</sup>Polote Sailasite ya uti Amifipolisi numudo u fedoti yaloti ya u Apolonia numudo ya u fedaibo ido yaloti u Tesalonaika numudo u fedaito, yalo ya Yuda wenina mono numunatina ma ne. <sup>2</sup>Ido Polokafo Yuda mono numugu yoi-yoi aibo monala ya moloto Sabati foliwa hamena tili (3) yalo mono numugu yoto weninagi nuba abo ya mono lufuwa yauti hitoto api itibibo <sup>3</sup>Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya ula ogofu naba holito fulitoto sinoiye, loto ya Goti hala lufuwa iyagu ya fetu libo ne, loto api itibito fetu lobibo, Yesu hala ukuwa lobi-lobi obo wewa ya Gotikafo

ilifi molaibo we Kilisto ya ona ne, loto lobiye. <sup>4</sup>Feto lo oloto bito, Yuda wenina malekama ya hawa holi hikito muti Polote Sailasitedoka kelato, ido Giliki wenina Goti holiya holiyabo wenina abi yagi ido wenipa ma hulitinagi wena abi yagi ayaidana oti loiti yaleka u kelae.

<sup>5</sup>Feto feyafa, Yuda we yasi fetu feyabo yagunu ya wauwa liti lutina-hatinau nosámibo holiti ya maketilo uti wenina mona nosámibo fe-fe oti moniyabo ya li nuba o betiti, emotinagi numuna meya nabau uti fina finune, loti sebatinau fali witunu iti, oluloti uti Polote Sailasite adinalo-hidinalo liti ya wenina nuba naba minabo nomudinalo idipito anune, loti Yesoni numunalo u fedoti moni wita afa, <sup>6</sup>li oloto piyámae. Li oloto piyámoti ya Yesonigi ido Yesu mono weninala malekamagi ya adinalo-hidinalo liti ika oti numuna meya naba hiyaba we minadoka idipiti uti hai moloti labo, We loiti ya mikau-mikau moniti lutina li hopa o beti-beti abo we yaumati onesa lemodoka ato, <sup>7</sup>Yesonikafo li houna i betito numunalau aifa li dowo lo betiye. Aifa li dowo lo betito, we loiti yasi hiyabate we wenaba Sisa hala ya meyalo molámoti, hiyabate we wehudi ma nebo huliya Yesu ne, loti laiye, loti lobiya. <sup>8</sup>Feto lobiyato, wenina nuba minabo ido numuna meya naba hiyaba we yagi hawa ya holiti sebatina hala-kala lito, <sup>9</sup>Yesonigi Yesu mono weninala malekamagi ya hefanatina ya ha lo-lo abo numugu ya molanae, lato li molato, wina oti idipi molato uwae.

#### **Polote Sailasite Belia numudo onona liyaibo ha**

<sup>10</sup>Ena lubuka Yesu mono weninala yasi Polote Sailasite Belia numudoka idipi molato, yalo u fedoti Yuda wenina mono numunatinau yowaiye.

<sup>11</sup>Yowaito, ya Belia wenina monatina yakafo Tesalonaika wenina monatina li fulo edaito hala ukuwa dowo ya li lutina-hatinau moloti dowo loti naba-naba holiti hamena-hamena mono lufuwa ya hitoti Polo hawa libo ya ona nefemo? Holifefe lanune, loti fetu fe minae. <sup>12</sup>Ido Yuda wenina ya abi loti holi hikitato, ido Giliki wenipa hulitina nebo wenipa abi loti minabo yagi ido Giliki wemoli abi loti minabo yagi Wenaba Yesu holi hikito muwae.

<sup>13</sup>Holi hikito muwato, Yuda wenina Tesalonaika numudo minabo wenina yasi Polokafo Goti hala Belia numudoka lo oloto molaiye, loti labo ha holiti Beliaka uti wenina nuba naba minabo fina fi binae, loti sebatinau fali witunu iyae. <sup>14</sup>Yagunu Yesu mono weninala yasi Polo ya ho no anawaleka yoimaleka ilifi molato wifa, Sailasite Timotite ya Belia numudo minaiye. <sup>15</sup>Minaito, wemoli Pologi moniyabo we yasi ilimiti Atenisi numudo lo fedoti yalo fulo edato, Polokafo Sailasite Timotite aloko nemodoka aliyo, loto lobilo, loto lobibo ha ya liti liwila oti Belia numudo uwae.

#### **Polokafo Atenisi numudo minabo wenina lobibo ha**

<sup>16</sup>Ena Polokafo we loiti hiyabatina o minoto ya numuna meya nabau ya sugi goti ya abi minabo wato lula-halau hena aiye. <sup>17</sup>Hena aibo yagunu

Yuda mono numugu uto Yuda wenina yagi, ido Giliki wenina Goti holiya holiyabo yagi ha lo yaleka meleka oti, ido hamena-hamena maketilo minabo wenina yagi ha loyolalo-melo o minae. <sup>18</sup>Feto fe minoti, api itibiyabo wenina hulitina Epikuliyani ne, loti labo, ido maleka ya hulitina Sitowiki ne, loti labo yasi Pologi moliya-kaliya fiyae. Moliya fiyabo wenina malekasi feto labo, Ha mananau minámibo we yakafo nedafaiye loto liye? loti lae. Feto lato, Polokafo Yesu hala ukuwa dowagi ido fuliguti sinoibo hala yagi lo oloto molo bito, malekamasi feto labo, Wenina eito ebamaukati sugi gotitina magunu lo oloto molaiye, loti lae. <sup>19</sup>Feto loti ya ilimiti Aleyopagusi obulalo kanisole mau minagu u fedoti yalo feto lomuwabo, Hemo ha hofawa api itibiyani yama lolomage to holinune. <sup>20</sup>Ha lanibo ya u eito uto hawa yaidana oto homu holiyámonibo nenako, yagunu ha monala ya holifefe loto holinune, loti lomuwa. <sup>21</sup>Feto lato, hamena-hamena Atenisi wenina muki yagi, ido wenina eito ebauti loti yalo minabo wenina yagi ha hofawa mona yagunu moliya-kaliya fitiko minae.

<sup>22</sup>Feito Polokafo Aleyopagusi obulalo kanisole nuba minagu nomudinano sinoito ya feto lobibo, Atenisi numudo minabo weninao, nemo wa betiyobo ya gotitina ya aubafofo loti holi hikito bi-bi o minae. <sup>23</sup>Yagunu numunatina meya nabau ya monito gotitina ya fefe loto wa betito, ido mono folomo ma wa obo ya lufuwa feito neto hitobo, me ya goti ma lemo wa edámonibo we idafala ne, loti lufuwa iyabo ne. Feti lufuwa iyabo idafa wagámabo idafa lutina-hatina-weudina muti moni minabo idafawa hala ya nemo lobiyowe. Holilo.

<sup>24</sup>Gotikafo mika okuluma ido idafa-adafa muki yau nebo ya li oloto pibo we ya mika okuluma Wenaba yamo ya mono numuna naba wenina adinagunu huwagu yau minámanaibo ne. <sup>25</sup>E'e, muki idafa li oloto pibo we yakafo nomude hofawa nebo monagi, ido wete-mulagi, ido idafa-adafa muki malekamagi ya wenina muki lumu-lumu o minaibo nenako, wenina masi idafa o nedanae, loto idafa magunu wita anaibo we ya minámiye. <sup>26</sup>E'e, ido idafawa li oloto piyámibo hamenalo ya mikalo minanubo hamenante ya moloto, ido yalo minanae, loto minanubo ebate ya moda hona molo ledaiye. Hona molo ledoto hana we mako li oloto pido welokati yalotiko mikau-mikau wenina minanae, loto wenina afu mona-mona muki ya li oloto pimo wiye. <sup>27</sup>Feto feyaibo ya witane anae, loto holito aiye. Feto feyaibo ya wenina ya witala omo unabo uti li oloto pi edanigilafa, ido emo ya lemo muki minonidokati ya faiga minámiye. <sup>28</sup>E'e, emodokati nomude hofawa mino-mino onibo mona ya lito, auba lito ya moni-moni minone. Ido hemotina minaguti nama lufuwa iyabo we masi feto labo, Lemogi ya olufola minone, loto lufuwa iyabo ne.

<sup>29</sup>Ena olufola minoninako, Goti ya sugi goti hefana golife ido siluwafe yaidana oto nebo, wenina ha manadinauti adinagunu lifefe labo idafa

yaidana oto ne, loto feto hate kiyámokelo. <sup>30</sup>Feito minámiye. Homu Gotikafo ya idafawa holifefe ladámabo wenina hanu biyámifa, ido onesa muki wenina mikau-mikau minabo ya feto lobibo, Hemotina lutina-hatina li elepa iyalo, loto auba ito lobiye. <sup>31</sup>Lobibo ya lifima ha liwila oto lumunaibo hamena ya moloto, aya hamenalo ya ilifi molaibo wekafo fefe loto lifimate lumunaiye. Feito wenina muki, Ya onae, loti holinae, loto wewa fuliguti li sinoi edaiye, loto lobiye.

<sup>32</sup>Feto lobifa, fuliguti sinoibo ha yagunu lobibo holiti malekama hamana hiyafa, malekama yasi feto lomuwabo, Hamena ma idafawa yagunu hofa lagetó ya holinune, loti lomuwae. <sup>33</sup>Feto lomuwato, Polo ya kanisole nuba agu yauti fulo betito wito <sup>34</sup>we masi ege moloti holi hikita. Holi hikitabo weninawa minagu yau Aleyopagusi kanisole we huliya Diyonisiusi yagi wena ma huliya Damalisi yagi ido abi malekamagi ya minae.

### Polo Kolinti numudo onona libo ha

**18** <sup>1</sup>Aliga ya Polo Atenisi numudo ya fulitoto, Kolinti numudo ya uto <sup>2</sup>yalo Yuda we ma huliya Akuila hatula aiye. Wewa ya Pontusi ebau hedabo ya olonafo Pilisila yate homu Itali ebau minaifa, eba hiyaba we wenaba Kolodiusi yakafo Yuda wenina muki Lomu numudo minabo ya ebate fulitalo, loto idipi molainako, yagunu loitiwa ya onesako Itali ebaukati aiye. Aito, Polokafo wa betinowe, loto loiti minaido uto <sup>3</sup>loiti ya seli numuna lifefe lo-lo abo ya Polo yagi yaidana hefana onona libo we ma nenako, yagunu numunatinau maina minoto onona maina liyae. <sup>4</sup>Onona maina liyato Sabatiku-Sabatiku ya Polo uto Yuda wenina mono numunatinau yoto Yuda wenina ido Giliki wenina hatina liyoto holi hikitanae, loto auba ito lobi-lobi aiye.

<sup>5</sup>Ido Sailasite Timotite Masedonia ebauti aito Polo ya hamena-hamena lo oloto molo-molo o nebo onona yako lito ido Yesu ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ona ya ne, loto Yuda wenina ya li oloto pi bifa, <sup>6</sup>hala holámoti hamana hiyato, Polokafo ulalo owo lito huwopa kelaibo ya itili oto feto lobibo, Lifimatina ya nemodoka minámanogolaiye. E'e, Heimotinaloka minanaiye. Yagunu onesa fulo betito eito feka wenina minagu lo oloto molanogolowe, loto lobiye.

<sup>7</sup>Feto lobito fulo betitoto uto numuna ma mono numuna selo negu yau yoiye. Numunawa ya we ma huliya Titiusi Yasitusi Goti ya weuna-lula-hala muibo we numunala ne. <sup>8</sup>Ena Yuda wenina mono numunatina hiyaba we Kilisipusi yagi weninala muki yagi Wenaba holi hikito muwato, ido Kolinti numudo minabo wenina hala ukuwa dowa holiyaguti wenina abi loti ya holi hikito muti mono noku iyae.

<sup>9</sup>Lubuka ma Polo wamo waigu yau Wenabakafo fetó loto lomuibo, Wenina holitina holámoto, ha lobi-lobi anibo mona ya fulitámo. <sup>10</sup>Yagunu

nemo ya hiyaba o hedoto aya numuna meya nabau yau weninane abi lanako, yagunu we makafo li nosámibo hedanaibo we ma minámiye, loto lomuiye. <sup>11</sup>Feto lomuibo yagunu Polokafo aya ebawau ya melege makomagi ma hofalau pito (1 1/2) ya Goti hala api itibi ne.

<sup>12</sup>Ido Galio ya Akaiya ebau hiyaba aibo hamenalalo ya Yuda wenina yasi lutina-hatina li mako moloti Polo ya li halo molo edanune, loti ha lifefe lo-lo aibo we nedoka ilimiti uti <sup>13</sup>feto labo, Wewa yakafo Goti weudina-lutina-hatina ya muna, loto hatina fibo ya mona api itibito monawa meyalo molatoma lo molaibo ha ya fukanigilae, loti li halo molo edae. <sup>14</sup>Feti li halo molo edato, Polokafo hawa ya liwila oto lobinowe, loto feyaifa, Galiokafo Yuda wenina feti lobibo, Aiyo, hemotina Yuda wenina, aya we yakafo wenina hotina ifemo, ido eito mona nosámibo molaibo ha ya lonomabo neko, fefe loto holiyadi ne. <sup>15</sup>Feito nefa, hemotina ya hagi, ido hulitinagi, ido heimotina lo molaibo hatinagi yagunu moliya fiyabo ya heimotina yasi hawa ya lifefe lalo. Ha yaidana oto ha ya holinebo ya lifefe ladámanobo ne, loto lobito <sup>16</sup>ha lifefe lo-lo abo numuguti idipi fulalo, lito himiwe yasi idipi fulato feka uwae. <sup>17</sup>Feka uti muki yasi Yuda wenina mono numuna hiyaba we huliya Sostenesi ya wa edoti analo-hinalo liti ha lifefe lo-lo abo numuna holaleka oloto yalo hofa minafa, Galio yakafo wa betito idafawa yagunu hala abi kiyámiye.

#### **Polo liwila oto Antiyoku wibo ha**

<sup>18</sup>Ena Polo ya Kolinti numudo hamena fana minomo yototo Yesu mono weninala fulo betitoto Silia ebau unowe, loto sipiku yoito, Pilisilate ido wanafo Akuilategi sipiku yoti Silia ebau emogi maina uwae. Maina uwato, ido homu Senkilia numudo fulitoto unogolaibo hamena ya ha ma auba ito lo molo muibo yagunu atala opala fukaiye. <sup>19</sup>Atala opala fukaito, uti Efesusi numudo fedoti yalo Pilisilate Akuilate ya fulo betitoto eimola ya Yuda wenina mono numunatinau yoto Yuda wenina yagi ha loyolalo-melo o minae. <sup>20</sup>Feto fe minato, masi lomuwabo, Hemo ya hamena fana lemogi minanane, lomuwafa, liwila oto lobibo, E'e, loto lobiye. <sup>21</sup>Feto lobito fulo betitoto unogolaibo hamena feti lobibo, Gotikafo nemo ya hofa liwila oto anane, loto holinaibo ya liwila oto hemotina minado ya anogolowe, loto lo molo betito, sipiku yoto Efesusi numudo fulitoto wiye. <sup>22</sup>Fulitoto uto Sisalia ebau fedoto mikalo lumuto uto mono wenina nuba minadoka yoto aiyo-weiyo lobitoto aliga yaloti lumuto Antiyoku numudo liwila oto wiye.

<sup>23</sup>Antiyoku numudo liwila oto uto yalo hamena ma minototo ebawa fulitoto Yesu ege molabo wenina muki adinalo li faka loto auba itiko holi hikitanee, loto Galesia ido Filigia ebau yau numudo-numudo monimo wiye.

#### **Apolosikafo Efesusi numudo lo oloto molaibo ha**

<sup>24</sup>Ido Yuda we ma huliya Apolosi ya Aleksadilia numudo hedabo ya fulitoto Efesusi numudo loto ne. Aya wewa ya ha mananau nebo we mono

lufuwa ya hitoto holi hulibo ne. <sup>25</sup>Ido ha mono api ilibiyabo weninala ya Wenaba hanulalo moninabo mona ya moda api ilibiyato, holifefe loto holibo ne. Ido idafa naba ne, loto Yesu hala ya auba ito lo oloto molo bi-bi o nefa, Yoni noku i betibo mona yagunuko holiye. <sup>26</sup>Wewa wenina holitina holámibo ya Yuda wenina mono numunatinau auba ito api itibito, Pilisilate Akuilate ha libo holiti numunatinau ilimiti uti aifa li dowo lo edoti, Goti hanula moninaibo ya ma onu iti fefe loti api ilibiyaiye.

<sup>27</sup>Ena Apolosi ya Akaiya ebau unowe, loto holito, Yesu mono weninala yasi aiyo-weiyo lo edanae, loti Yesu ege molabo wenina yalo minado ya lufuwa i fulo betiyae. I fulo betiyato, uto numudo fedoto Goti aifa li dowo lo betito Yesu holi hikito muwabo wenina ya auba ito adina li faka liye. <sup>28</sup>Yagunu uto wenina nomudinalo ha auba ito Yuda wenina ha laboma li yoima o edoto, mono lufuwa hitoto feito Yesu ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya ne, loto api itibi-itibi aiye.

#### Polokafo Efesusi numudo lo oloto molaibo ha

**19** <sup>1</sup>Apolosi ya Kolinti numudo neto, Polo ya hanu luwa fi yoto uto lumuto Efesusi numudo fedoto yalo Yesu ege molabo wenina malekama li oloto pito <sup>2</sup>feto loto loga o betibo, Hemotina Goti holi hikito muwado ya Weuna Felekafo lutina-hatinau mino betife? loto loga o betito, emotina yasi liwila oti lomuwabo, E'e, Weuna Fele ne, loto ma holiyámonibo ne, loti liwila oti lomuwae. <sup>3</sup>Lomuwato, Polokafo feto lobibo, Yagunu ya hemotina nena ha holiti mono noku iyae? loto loga o betito, Yoni hala api lilibiyabo ya holito mono noku iyone, lomuwae.

<sup>4</sup>Feto lomuwato, Polokafo feto lobibo, Yoni ya wenina monatina nosámibo metina muti, lutina-hatina li elepa iyabo wenina ya noku i beti-beti o minoto, ido Yuda wenina feto lobibo, Hemotina ya nege anaibo we ya holi hikito muilo, loto lobiye. Wewa lo edaibo ya Yesu ya ne. <sup>5</sup>Hawa libo ya holititi Yesu huliyalo ya noku iyae. <sup>6</sup>Noku iyato, Polo anagunu manadinalo molaito, Weuna Felekafo lutina-hatinau mino betito lowa-lawa ha loti Goti hala lo oloto molae. <sup>7</sup>Feti lo oloto molabo wemoli ya tuwelu (12) wemoli minae.

<sup>8</sup>Ena igana tili (3) Polo yalo minoto, Yuda wenina mono numunatinau yoto wenina minabo ya hatina finowe, loto Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hala ya fokito auba ito lobi-lobi aiye. <sup>9</sup>Auba ito loyolalo-melo nefa, wenina malekama lutina-hatina gedibo holi hikitámabo yasi wenina nomudinalo Wenaba hanula idipibo mona ya hamana hiyae. Yagunu Polo fulo betito Yesu ege molabo wenina idipito uto hamena-hamena ya Tilanusikafo ha lo oloto molaibo numunalau yau yoto wenina yau minabo yagi auba ito loyolalo-melo aiye. <sup>10</sup>Ido melege loiti yalo Polo feto femo wito yagunu Yuda ido Giliki wenina muki Esia ebau minabo yasi Wenaba hala ya moda holiti, malekama holi hikitato, malekama holi hikitámae.

**Sifa hipala-mota Satani himiwela li fulabo ogofuwámabo ha**

<sup>11</sup>Gotikafo eimola aubala idipibo idafa aubafofo libo mona idipinaiye, loto auba ya Polo analo molaito, idafawa naba ya idipi-idipi aiye.

<sup>12</sup>Yagunu wenina yasi Polo lafo-lafola ido ulalo owo ya ulalo libo idafawa ya liti idafa i hiliyabo wenina minado uti utinalo molato, idafa i hiliyabo ya li faka lito, ido Satani himiwela lutina-hatinau mino betiyabo yagi fulo beti itoti u-u ae.

<sup>13</sup>Ena Yuda wenina malekama eba nedo-nedo moniti Satani himiwela wenina lutina-hatinau mino betiyabo li fulabo onona li minabo we yasi Wenaba Yesu huliya li fulo betinune, loti feto labo, Ha auba ito lobiyone. Holilo. Yesu ya Polo lo oloto molaibo huliya wenina fulo betiti wilo, loti lobi-lobi ae. <sup>14</sup>Ido Yuda we ma sokila hi muwabo we hiyabatina we Sikefa ya hipala-mota seweni (7) yasi Satani himiwela wenina lutina-hatinau mino betiyabo li fulabo ononawa ya liyabo ne. <sup>15</sup>Ononawa liyabo ya fo hamena ma Satani himiwela yakafo liwila oto feto lobibo, Yesu ya wa edoto, Polo yagi wa edoboma nefa, hemotina ya hema ma minae? loto liwila oto lobiye. <sup>16</sup>Lobito, Satani himiwela lula-halau mino edaibo we yakafo ayalo wemoliwa muki ya auba ito hofu betito, li yoima o betito utinalo owo ya fekali-makali aito utinalo lunutina bubu lito, numunauti lumuti holi uwae.

<sup>17</sup>Hawa ya Yuda wenina ido Giliki wenina Efesusi numudo minabo ya holiti holi naba-naba bito, Wenaba Yesu huliya ya li faka lae. <sup>18</sup>Ido holi hikita wenina minagu yauti wenina abi loti yasi lutina-hatina li elepa iti wenina nomudinalo monatina nosámibo molo-molo abo yama ya li oloto pito lomo uwae. <sup>19</sup>Ido wenina abi loti ya hifena-lusa hi-hi abo yasi loti hifena-lusa ha lufuwa iyabo bukutina ya liti loti wenina nomudinalo soku hiyabo ne. Ido hifena-lusa bukutinawa soku hitabo ya meinala ya hitabo hefanala siluwa fifiti tauseni (5,000) yaidana ne. <sup>20</sup>Feito Wenaba hala ukuwa ya auba ito mikau-mikau upatomo wibo ne.

<sup>21</sup>Feito idafawa hulido ya Weunakafo Polo lomuito holibo ya Masedonia ebau ido Akaiya ebau uto Yelusalemu ya unowe. Uto yalo minototo ya Lomuka yagi unowe, loto holiye. <sup>22</sup>Feto loto holibo analo li faka libo we loiti Timotite Elastusite ya Masedonia ebau yau idipi moloto eimola ya Esia mikalo hamena malekama yalo ne.

**Efesusi numudo fina fiyabo hatina**

<sup>23</sup>Ena aya hamena yalo Wenaba hanula itibibo mona yagunu wenina fina-kona ha naba-naba lomo uwae. <sup>24</sup>Ido yalo siluwagunu ekeni idafa lifefe lo-lo aibo we ma nebo huliya Demitiliusi yakafo sugi goti huliya Atemisi mono numunala fefeluma aibo hefola efoma ya siluwagunu lifefe libo ya hefana onodo liyabo weninala onona liyato, wenina idafawa wati



meina fi-fi anako, yagunu hefana naba li-li ae. <sup>25</sup>Ido wewa yakafo onodo we ido onona yaidana oti liyabo we li nuba o betito feto lobibo, Weninate, holilo. Leimo ononawa liyonibo ya meina naba-naba li minonibo, ya holi minae. <sup>26</sup>Holi minoti ido wewa Polo yakafo loto mona molaibo ya moda wati holi hulae. Emokafo feto libo, Wenina adinagunu goti fefelumatina lifefe labo ya goti idafa hula minámiye, loto auba ito lobito, wenina abi loti ya hawa holiti ona liye, loti holi hikitae. Ido Efesusi numudo meleka yagi feto feto ido Esia ebau-ebau yagi mona yaidana oto molaiye. <sup>27</sup>Feito mona moloto ha libo yagunu wenina yasi leimote meina ononate ya nosámiye, loti lanigilae. Ido yako minámiye. Gotite Atemisi mono numunala ya dowá loto wa edámanigilae. Ido aya gotiwama Esia muki mikau-mikau minabo wenina ido mikau-mikau minabo wenina ya ebola lo-lo minabo gotiwa ya aifa wena ne, lanigilae, loto lobiye.

<sup>28</sup>Feto lobito, wenina mau naba minabo ya hawa holiti sebatina halakala naba-naba lito, ya apito ha naba loti feto labo, Atemisi ya lemo Efesusi minonibo wena nabate ne, loti ha naba-naba moloti lo minae. <sup>29</sup>Feti ha naba lo minoti wenina muki numuna meya nabau minabo ya hai molo filiga-filiga oti we loiti Masedoniakati Polo ege uwaibo hulitina Gaiyusi ido Alistakusi ya adinalo-hidinalo liti ika oti idipiti numuna nabau wenina nuba o-o abo ebalo oluloti uwae. <sup>30</sup>Oluloti uwato, ido Polo yakafo wenina nuba minabo nomudinalo uto lobinowe, loto holifa, Yesu ege molabo wenina yasi feto feyámanaiye, loti li hiki lae. <sup>31</sup>Feto feyato, eba hiyaba we malekama Polo weninala minabo yasi nuba o-o abo ebalo ya aguwámo, loti emodoka ha fulo edae.

<sup>32</sup>Ido wenina nuba minabo ya hatina-manadina u hopa wito, wenina malekama ya ha ma hai molo minato, ido malekama yasi eito ha ma hai molo minato. Ido wenina abi minabo ya, Nena monagunu loti nuba o minafe? loti mona ya holiyámoti hatina ligi-ligi ki minato, <sup>33</sup>ido Yuda wenina yasi Alekisada ya itifu fulo nuba minabo wenina nomudinalo itato nuba minagu yauti malekamasi ha naba loti, Feto lobiyo, loti lobinaibo ha ya lomuwa. Feto lomuwato, emokafo lobinogolowe, loto holito wenina nuba minabo, Ha ladámilo, loto ana fulaifa, <sup>34</sup>Yuda we ma nebo yagunu ya wa edotiti wetina mako moloti hamena fana tu (2) auwa ya hai moloti feto labo, Atemisi ya lemo Efesusi numudo minonibo wena nabate ne, loti hai moloti lomo yowae.

<sup>35</sup>Hai moloti lomo yowato, numuna meya naba kanisole lufuwa ibo we yakafo holoti minalo, loto ya feto lobibo, Efesusi weninao, wenina muki eba negu-negu yagi holiyabo ya lemo Efesusi wenina minonibo ya Atemisi mono numunalagi, ido mono hefanama ya okulumauti lumibo yagi hiyaba o minone, loti holi minae. <sup>36</sup>Yagunu ya hawa ona ne, loti holiyonibo nenako, we makafo feito minámiye, loto lanaibo we ma minámiye. Yagunu hemotina holoto minoti idafa li hopa ámilo.

<sup>37</sup>Wewama loiti Gaiyusite Alistakusite ya adinalo-hidinalo liti idipiti melo afa, mono numunate yauti idafa ma ugele liyámoti, ido Atemisi hamana hiyámiye. <sup>38</sup>Demitiliusi ido onodo we hounalafo-mota yasi li halo molo betinune, loti holutima ha lifefe lo-lo abo hamena molanado yalo loti li halo molo betinae. <sup>39</sup>Ido hemotina ha ma minagetoma numuna meya minabo wenina hiyabatina we wenina li nuba o betinabo hamenalo ya aya hawa fetu lobilo. Emotina yasi hawa holiti lifefe lanae. <sup>40</sup>Ido feito eletifo fina fito ha naba lonibo yagunu Lomu himiwe yasi li halo molo ledoti lifima liwila oto fe ledato lemo mona molonibo yagunu ha ma liwila oto lobinubo ogofuwámanogolone, loto lobiye. <sup>41</sup>Fetu lobitoto wenina nuba minabo ya idipi fulaito uwae.

**Polo Masedonia ebau ido Giliki mikau wibo ha**

**20** <sup>1</sup>Ena wenina ha hai naba-naba molabo ya fulitato, Polokafo Yesu ege molabo wenina li nuba o betito lutina-hatina li auba i betinaibo ha lobitoto, Minalo, loto fulo betito Masedonia ebau ya wiye. <sup>2</sup>Uto aya ebau ya monimo uto mono wenina ya lutina-hatina li auba i betinaibo ha naba-naba lobi-lobi omo uto uto aliga Giliki mikau nemo Luku minodoka ya fediye. <sup>3</sup>Fedoto yalo igana tili (3) minototo sipiku yoto Silia mikalo unogolaifa, aya hamenalo Yuda wenina yasi hofu fulinune, loti ha hudala hiyabo ya holutoto mikalo Masedonia ebau ya uto Siliaka liwila oto unowe, loto wiye. <sup>4</sup>Wito, ido Belia numudoti we Pilusi hipala Sopatale, ido Tesalonaika numudoti wemoli loiti Alistakusile ido Sekudusile, ido Debe numudoti we Gaiyusile, ido Timotile yagi, ido Esia ebaloti we Tikikusile ido Tolofimusile yagi maina uwae. <sup>5</sup>Wewa yasi homu uti Tolowasi numudo hiyabate minato, <sup>6</sup>ena foliwa ya beleti li fefe loti pupu libo idafa yisi molámoti aifa hofu hito no-no abo foliwa ya hulito lemo sipiku yoto Filipai numudo fulitoto uto fo hamena faifu (5) ya uto uto Tolowasi numudo fedoto yalo fo hamena seweni (7) ya minone.

**Polokafo Tolowasi numudo Yutikasi fuliguti li sinoi edaibo ha**

<sup>7</sup>Ido salele homu hamenalo wete-idafa ido mono hobina ya nanune, loto nuba ogeto Polo ya leda unowe, loto holinako, yagunu wenina ha lobimo wito luwaila hodu-aduwa wiye. <sup>8</sup>Feito lobito, nuba minonibo eba ya numuna mulalo mulalo oti huwabo numunau lamu le abi idafa loto nebo numugu Polokafo lobibo ne. <sup>9</sup>Ido ebawau ya we hofawe ma huliya Yutikasi numuna widuwa fuko molabo ebalu amedoto minoto Polo ha lo neto, wewa nomuna o fifi omo uto uto moda uwo unototo numuna mulalo akaisati mofulito hululu-hululu lumuto akaima mikalo fou lito, analo li faka lafa, moda fuliye. <sup>10</sup>Fulito, Polokafo lumuto huba ito wewa hofawe ya abusa ito fetu libo, Holi holiyámilo. Nomuna hofawa ne, loto lobiye. <sup>11</sup>Fetu lobito liwila oto numuna mulalo ya yoto, hoba beleti ya

lekoto noto, hamena fana lobimo uto uto, ho lido yalo fulo betitoto wiye. <sup>12</sup>Wito, wenina yasi we hofawe ya nomuna hofawa nebo yagunu lutinahatina li you lo betito, ilimiti numunalau uwae.

**Polo Tolowasi numudo fulitoto Miletusi numudo wibo ha**

<sup>13</sup>Polo mikalo Asosi numudo unowe, loto liboma nenako, lemo sipiku yoto Asosi numudoka homu uto yalo hatula oto sipiku ilimito unune, loto feito uwone. <sup>14</sup>Feito uto Asosi numudo hatula oto, sipiku ilimito Mitilini numudo ya fedone. <sup>15</sup>U fedoto leda ya ebawa fulitoto sipiku ho no mulalo uto Kiyosi ebalo ya u selo fedoto, uwo unototo sipiku leda ya no mulalo monimo uto Samosi ebau ya fedoto, uwo unototo yaloti Miletusi numudo u fedone. <sup>16</sup>Ido Polokafo holibo ya Yuda wenina foliwa huliya Pentikosi oloto pinako, aloko uto foliwa oloto pinaido Yelusalemu minanowe, loto holinako, Esia ebau yalo hamena fana minotanune, loto Efesusi numuna ya uta oto fulitoto unune, loto holiye.

**Polokafo Efesusi numudo hiyaba we lobibo ha**

<sup>17</sup>Ido Polokafo Miletusi numudo yalo minoto yalekati Efesusi numudo mono hiyaba we ya nemodoka alo, loto ha fulo betito, <sup>18</sup>holiti emo nedo lo fedato, fetoto lobibo, Nemo Esia ebau homu hamena lo fedobo yalomati hamena fana hemotinagi maina minobo yama monane holi minae. <sup>19</sup>Feti holi minabo ya Yuda wenina yasi nemo ya li akaima nedanune, loti hudane hiyabo yagunu lune-haneu hena naba-naba holi minofa, Wenaba houba-naba edo-edo o minobo ya huline li faka ladámoto hufo obo ya holi minae. <sup>20</sup>Ido hemotina holiyabo ya nemo adina li faka lanaibo ha ma ya li faluku ámowe. Wenina nuba minado nomudinalogi numunatalogi ya uto api itibi-itibi obo ya moda wa minae. <sup>21</sup>Ido Yuda wenina ido Giliki wenina monatina nosámidokati yati li elepa iti Gotidoka keloti Wenabate Yesu holi hikito muilo, loto aubafofo loto lobi-lobi o minobo ne. <sup>22</sup>Ido onesa ya Weuna Fele welalo meyalo moloto, Yelusalemu numudo unogolowe. Yalo idafa ma oloto pi numunaibo ya holifefe ladámowe. <sup>23</sup>Holifefe ladámofa, Weuna Felekafo lonumibo, Numudo-numudo unanibo ya nala i hedato, luka-hakau hena naba-naba holinanibo ne, loto fuka ha lonumifa, <sup>24</sup>holitina holiyámowe. Hofo nedo fulinabo yagunu hane abi kiyámowe, E'e, hanuwa moniyobo hanu ya meyalo moloto, monimo uwoto hulanaiye, lotoko holi minowe. Ido ononawa ya Wenaba Yesukafo anelo molaibo ononawa ya limo yowoto hulanaiye, lotoko holi minowe. Gotikafo aifa li dowo lo ledaibo hala ukuwa dowo ya lo oloto molomo yowowe.

<sup>25</sup>Ena onesa holiyobo hemotina muki minagu ya monito Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo ha ya lo oloto molo bi-bi obo wenina muki yasi nemo hone-wene hofa wa nedámanigilae. <sup>26</sup>Yagunu eletifo ha

aubafoto loto lobiyowe. Hemotina minagu yauti we ma u hopa unaibo lifimala ya nemodoka minámanogolaiye. Lifimala moda hemotinaloka minanogolaiye. <sup>27</sup>Yagunu Gotikafo fetó feyanowe, loto hala dowá kibo idafa muki ya moda lo oloto molo bitoma ne. <sup>28</sup>Ido hemotina ya heimotina weudina-lutina-hatina wati hiyaba dowá o minoti ido Weuna Felekafo hemotina ya mono wenina hiyabatina we minanae, loto lobibo mono weninatinawa yagi wati hiyaba dowá lotoko o betilo. Hemotina sipisipi hiyaba we yaidana oti minoti Goti monolalo nuba o-o abo weninala ya eimola lunula yakafo meina fitaibo weninala ya hiyaba dowá o betilo. <sup>29</sup>Nemo holiyobo ya fulo betito uwoto wenina liye-hula yaidana emotina yasi hemotinaloka loti mono wenina li hopa o betinabo ne. <sup>30</sup>Ido yako minámiye. Heimotina minagu yauti ma oloto piti mono wenina hotina iyogeto loti lege molanae, loti lanigilae. <sup>31</sup>Yagunu wati hiyaba oti minalo. Nemo lobi-lobi obo ha yama hatina ki minalo. Hawa ya melege loitigi-makogi (3) yalo lubuka ido fo lido ya hemotina muki holito hufo oto wati hiyaba oti minanae, loto feito fuka ha lobiyomo uwobo ne.

<sup>32</sup>Ido onesa ya hemotina Goti analo moloto, aifa li dowá lo ledaibo halakafo hiyaba o betinaie. Aya hawa yakafo li auba i betito, ido fele o betibo wenina minagu yau hemotina eba ma binaiye.

<sup>33</sup>Ido we ma hefanala siluwafe, ido hefanala golife, ido ulalo owofe, wa lalo moloto linowe, loto holito aku ladámowe. <sup>34</sup>E'e, nemo anegunu onona lito idafa ma wa námobo idafa ya meina fito, weninane yagi idafawagunu wita abo ya adina li faka lo-lo obo monane ya moda wati holifefe lo minae. <sup>35</sup>Ido idafa-adafa muki oto moloto obo ya ononawa yaidana oto liyonibo yakafo wenina aubatina minámibo ya adina li faka lokelo, loto itibiyowe. Yagunu Wenabate Yesu eimolakafo fetó libo, We makafo we ma ya idafa aifa munaibo ya lula-halau dowá loto holinaibo yakafo we ma idafa muito, aifa linaibo we lula-halau dowá loto holinaibo ya li akaima o edanaiye, loto libo hatina molotanaiye, loto hatina ki-ki o minalo, loto lobiye.

<sup>36</sup>Polo ha lo huloitoto mono hiyaba we maina minabogi muki hidina obula fiti Goti lomuwa. <sup>37</sup>Goti lomuwato, wenina yasi hufo nama oti abusa iti mudo edato, <sup>38</sup>Polokafo fetó lobibo, Nemo hone-wene ya hofa wa nedámanigilae, loto lobibo yagunu lutina-hatinau hena naba-naba holiti ilimiti uti sipiku fulo edae.

### Polo Yelusalemu wibo ha

**21** <sup>1</sup>Ena yalo lemo weninawa yama fulo betito sipiku yoto no mulalo fefe loto uto Kosi ebau fedoto, ledawa ya Lodesi ebau ya fedoto, ido yaloti uto Patala numudo fedone. <sup>2</sup>Fedoto yalo sipi ma Fonisia mikalo unowe, loto fe neto watoto ayau yoto uwone. <sup>3</sup>Uto Saipulusi mika ho no lusaku nebo ya watoto ebawa ya ade adawaleka neto ya aifa

fulitoto, uto uto Silia mika ya watoto, uto uto Taiya numudo fedone. Yalo sipikuti huwamena liti mikalo molanae, loti lae. <sup>4</sup>Feto lato, ya sipikuti lumuto uto numudo yoto, Yesu ege molabo wenina monito wita anune, loto uto wa betito, fo hamena seweni (7) yalo emotinagi maina minone. Minogeto, Weunakafo Yesu ege molabo wenina lobito, emotina yasi Polo ya Yelusalemu numudo ya aguwámo, loti auba iti lomuwa.

<sup>5</sup>Feto lomuwafo, emotinagi minanubo hamenate ya hulotaito, aya ebau ya fulitoto ya hofa unogolone, loto uwone. Uwogeto, Yesu ege molabo we muki yagi ido olodinafo olufotinagi lilimiti numuna meya nabauti no anawalo uto sesepalo hide obula fito Goti lomuwone. <sup>6</sup>Goti moda lomutogeto, Wilo, lolomato, ido, Minalo, lobitoto sipiku yowogeto numunataloka liwila oti uwa.

### **Sisalia ebau polofeti Agabusikafo Polo lomuibo ha**

<sup>7</sup>Ena lemo Taiya numudo fulitoto sipiku ya minoto uto uto, Tolemesi numudo fedoto, sipikuti lumuto yalo mono weninate wa betito aiyo-weiyo lobito fo hamena mako emotinagi minone. <sup>8</sup>Minoto ledawa ya numunawa ya fulitoto uto uto Sisalia numudo fedogeto yalo we ma Goti hala ukuwa dowo lo oloto molo-molo aibo we huliya Filipi emogi minone. Wewa ya hiyaba we seweni (7) ya minagu yaumati ne. <sup>9</sup>Ido oluwa fo (4) we aguwámoti ya Goti hala lo oloto molo-molo o minae.

<sup>10</sup>Ido lemo ya yalo hamena malekama minototo polofeti ma huliya Agabusi Yudia eba fulitoto lemodoka ya lumuto aiye. <sup>11</sup>Emokafo lemodoka loto Polo hebela ya lito eimola ana-hina ya nala ito feto lolumibo, Weuna Fele yakafo feti libo, Yuda wenina Yelusalemu minabo yasi hebe yawala ya feti nala i edoti eito feka wenina adinalo molanigilae, loto libo ne, loto lolumiye.

<sup>12</sup>Hawa feti lolumibo ya holutoto lemogi ido wenina yalo minabo yagi Polo ya Yelusalemuka aguwámanaiye, loto ilalu huto lomuwogeto, <sup>13</sup>Polokafo liwila oto lolumibo, Neidafaito hufo oti hena nomae? Yelusalemu unobo ya nala i nedanae, loto holi holiyámowe. Ido Wenaba Yesu huliya yagunu fulinobo yagi yagunu lune-haneu hena holiyámowe, loto lolumiye. <sup>14</sup>Feto lolumuto ha lomuwonibo holiyámoto, fulitoto feti lonibo, Wenabakafo hala dowo kido feti feyanaiye, loto holiyone, loto lone.

<sup>15</sup>Feto loto huwaminate lifefe loto Yelusalemu ya unune, loto yowone. <sup>16</sup>Yesu ege molabo we malekama Sisalia numudoti ato, lemogi maina uwonibo wenina ya lilimiti uti we ma emogi minanune, loto holiyonibo numunalau ya fulo ledae. Wewa ya huliya Nasoni ya Saipulusi ebau yauti aibo we aidenati Yesu ege molaibo we ne.

<sup>17</sup>Ena Yelusalemu lo fedogeto Yesu mono weninala yasi wa ledoti lutina-hatinau dowo loti holiti aiyo-weiyo lo ledae. <sup>18</sup>Aiyo-weiyo lo

ledato, leda ya Pologi lemo maleka magi Yemusi wa edoto loyolalo-melo anune, loto emo nedo uwogeto yalo mono wenina hiyabatina we muki minae. <sup>19</sup>Minato, Polokafo aiyo-weiyo ha lobito eito feka wenina minagu yau mono onona libo yagunu Gotikafo idafa mona-mona feyaibo ha ya muki lobiye.

### **Polokafo hiyaba we hatina meyalo molaibo ha**

<sup>20</sup>Hawa lobibo ya holiti Goti huliya li faka loti ebola lo minae. Ena emotinasi Polo fetu lomuwabo, Holiyabe? Yuda wenina abi lokati tauseni-tauseni yasi loti holi hikitafo muki ya lo molaibo ha aubafofo loti meyalo molo-molo o minae. <sup>21</sup>Feiti minafa, wenina malekamasi hemokafo Yuda wenina eito feka wenina ebatinalo minabo wenina ya Mosese lo molaibo hala ya fulitoti olufotina utinalo Goti anela fukámoti, Yuda wenina monatina meyalo molámilo, loto api itibiyane, loti lae. <sup>22</sup>Yagunu neidafa-neidafa feyanune? Weninawa fetu labo ya Yelusalemuka moda lo oloto pitane, loti holi hulanabo ne. <sup>23</sup>Yagunu ha ma lohomogeto holito ya fetu feyanane. Holiyo. Lemo minoniguti we fo (4) Goti nomunalo ha lo moloti edabo ya ne. <sup>24</sup>Wewa ya idipito maina uto emotinagi utinalutina-hatina noku iti li fele hiluwa loto minanune, loti mona molanabo yaidana oto moloto, ido hofu hiti Goti munabo idafa ya meina fi betito biyageto huliye, loti atatina opala fuko betinae. Feito wenina muki yasi mona molananibo wati hemogunu ha labo ya ha ona minámiye, loti holiti heimoka lo molaibo ha ya meyalo moloto minane, loti holinae. <sup>25</sup>Ido eito feka wenina holi hikitafo wenina ya mona feiti molanae, loto feito ha lufuwa ito fulu betiyonibo ne. Ido sugi goti wetina-idafa hofu hiti biyabo ya hemotina moi iti námilo. Ido lunu yagi moi iti námilo. Ido idafa ma henobalalo ipili iti hofu fuliyabo yagi moi iti námilo. Ido hopanapa li unabo mona yagi molámilo, loto ha lufuwa ito fulu betiyone, loti lomuwa.

<sup>26</sup>Ido ledawama ya Polokafo wemoliwama idipito uto, utinalutina-hatina noku ito, li fele hiluwa loto minanune, loti mona molabo ya emogi maina molaiye. Monawa ya molototo fele huliya numuna nabau yoto sokila hi muwabo we ya utinalutina-hatina li fele hiluwa lanabo hamena ya hulanaibo ha lobito, ido wewa Goti sokila hi munabo hamena ya molo biye.

### **Polo fele huliya numuna nabau neto, nala i edabo ha**

<sup>27</sup>Ena fo hamena seweni (7) yama mino hulanogolaito Esia mikaloti Yuda wenina malekamasi Polo fele huliya numuna nabau nebo ya wa edoti wenina nuba minabo muki sebatina fali witunu iyato uti analohinalo liti <sup>28</sup>hai moloti fetu labo, Isilaeli weninate, ade li faka lalo! Aya me ya wekafo mikau-mikau monito wenina muki mikau-mikau api

itibibo ya lemo Yuda wenina minonibogi, ido lo molaibo hate yagi, ido numunate meya yagunu hamade hito ha nosámibo api itibiye. Ido yako minámiye. Aya fele numunate naba hilalau Giliki wenina idipito yoto fele ebate meu yagi li ladi o edaiye, loti hai moloti lae. <sup>29</sup>Feto labo ha ya homu Efesusi numudoti we ma huliya Tolofimusi numuna meya nabau ya Polote maina minaito, ya wa betiyanako, ya Polokafo wewa ilimito fele huliyaagi numuna nabau ya yowaiye, loti holiyae.

<sup>30</sup>Feto loti holiti numuna meya nabau minabo wenina muki ya sebatinau fali witunu iti eba nedoti-nedoti oluloti loti nuba oti uti Polo analo-hinalo liti fele huliyaagi numuna nabauti ika oti feka lomato ayalo henemane oti hanu muki ya moda huwae.

<sup>31</sup>Ido wenina yasi Polo liti hofu fulinune, loti fe minato, Lomu himiwe hiyabatina we wenaba yakafo Yelusalemu minabo wenina muki sebatina hala-kala lito, ha naba-naba loti, fina fi minae, loti labo ha ya holito <sup>32</sup>ayalo ya himiwe hiyabatina we malekamagi ido himiwegi idipito oluloti wenina mau minado ya uwato, himiwe hiyabatina wegi himiwe wa betiti Polo hofu minabo ya fulitae. <sup>33</sup>Hofu fulitato, himiwe hiyabatina we wenaba yakafo Polo nedo uto analo-hinalo lito aini nala gedibo loiti ya liti nala i edalo, lobito wenina nuba minabo loga o betibo, Aya we me ya ya hema ne? Ido neidafa feyaiye? loto loga o betifa, <sup>34</sup>wenina nuba minabo malekama ya ha ma hai-hai moloti lato, ido malekama ya ha eito lomo uwato, ido wenina ha naba-naba lanako, himiwe hiyabatina we wenaba ya ha ona ya li oloto piyámoto, himiwela fetu loto auba ito lobibo, Polo ilimiti himiwe numugu ya wilo, lobiye. <sup>35</sup>Fetu lobibo ha holiti Polo ilimiti uti himiwe numuna naba hanu latalo yako u fedafa, wenina nuba minabo ya hofu fulinigitabo yagunu himiwe yasi Polo li faka loti ilimiti numugu yowato, <sup>36</sup>egatina uwabo yasi, Hofu fulilo. Hofu fulilo, loti hai moloti lomo uwae.

### **Polokafo wenina nuba abo lobibo ha**

<sup>37</sup>Ido himiwe ya Polo himiwe numuna naba lulau ilimito yonune, loti feyato, emokafo himiwe hiyabatina we wenaba, Ha ma lohumunofao? loto loga o edaito, hiyaba wekafo liwila oto fetu lomuibo, Giliki ha holiyanibo nefe? <sup>38</sup>Hemo ya Isipi we ma gamani yagi fina finune, loto we nosámabo fo tauseni (4,000) ya idipito eba hameto yau wibo wema ya minabe? loto loga o edaito <sup>39</sup>Polokafo liwila oto lomuibo, Nemo Yuda we minowe. Numunane meya ya Silisia ebau huliya Tasusi ne, loto ya huliya yoto nebo numuna ne. Ido wenina ha lobinofao? loto loga o edaiye. <sup>40</sup>Loga o edaito, ya himiwe hiyabatina wemakafo, Aifa lobiyo, loto lomuito, Polokafo latalo sinoito minoto wenina nuba naba minabo ya ha ladámanae, loto ana li faka lito ha ladámoti minato, Yuda wenina eimotina hatinalokati ha fetu lobibo,

**22** <sup>1</sup>Hounanefo-mota ido menefo-mota, sigiya lo nedabo ha yagunu liwila oto lobinogolowe. Holilo, loto lobiye. <sup>2</sup>Feto lobibo hawa ya eimotina hatinalokati lobito, wenina holiti ha hedámae.

Ha hedámato, Polokafo feto libo, <sup>3</sup>Nemo Yuda we minofa, onefokafo Tasusi numudo Silisia ebau ya hedoto nilimito meu aito, ya naba liyobo ne. Ido Gamaliyeli yakafo api nilibito Mosese lo molaibo halalo meyalo molanaiye, loto lo molaibo ha awatefo-mota meyalo molo-molo abo ya api nilibito, emotina onesa meu minabo yaidana oto Goti ononala auba ito linowe, loto li minobo ne. <sup>4</sup>Feito Yesu hanulalo moniyabo wenina ya hasuwala fi betito hofu beti fulinowe, loto himiwe ya we wena adinalo-hidinalo liti idipiti uti nala numugu fulo betilo, loto lobi-lobi obo ne. <sup>5</sup>Ido Goti sokila hi muwabo we wenabatinagi ido kanisole we muki yagi nemo monane holi minanako, ya ona liye, loti lanigilae. Ido yako minámiye. Emotinadoka lufuwa iti Yuda wenina Damasikusi numudo minabo fulo betiyabo lufuwa ya lito uto Yesu hanulalo moniyabo wenina ya nala i betito idipito liwila oto loto Yelusalemu hiyabate we yasi lifima binae, loto moni-moni obo ne.

**Polokafo Yesu holi hikito muibo monawa ya lobibo ha**  
(Ap 9:3-19, 26:12-18)

<sup>6</sup>Feito hanudo ya monimo uto folilo Damasikusi numuna li alili moloto uwoto haita okulumauti lamena naba yakafo li hona o nedoto lamena naba aiye. <sup>7</sup>Lamena naba aito, mikalo lumu fou loto, ha nola yakafo feto loto lonumibo, Solo, Solo, neidafaito hasuwala fi nedo minane? loto lonumito, holito <sup>8</sup>Wenabao, hemo hema minane? loto loga o edoto, emokafo liwila oto lonumibo, Nemo Yesu Nasalete numudoti hemo yakafo hasuwala fi nedo-nedo minanibo we ya minowe, loto liwila oto lonumiye. <sup>9</sup>Feto lonumito, wenina nemogi moniyonibo wenina ya lamena wafa, ha nola ma libo ya holifefe ladámae.

<sup>10</sup>Holifefe ladámato, Wenabao, neidafa feyanowe? loto loga o edoto feto loto lonumibo, Mikaloti sinoito Damasikusi numudo uwageto yalo onona muki homoto linanibo ha we makafo lohumunaiye, loto lonumiye. <sup>11</sup>Lonumito, lamena yakafo lamena naba ainako, nomune likaito, nemogi moniyabo wenina yasi anelo liti Damasikusi numudo nilimiti uwae.

<sup>12</sup>Nilimiti uwato, yalo we ma huliya Ananaiyasi minodo aiye. Wewa yakafo Mosese lo molaibo hala auba ito meyalo molo-molo aibo, ya Yuda wenina yalo minabo muki nomudinalo we dowo nebo we yakafo minodo loto, <sup>13</sup>selo sinoito minoto fetu libo, Weninane Solo, nomuga hofa wao, lito ayalo ya moda wa obo ne. <sup>14</sup>Ena Ananaiyasi yamo fetu lonumibo, Awatefo-mota Gotitina yakafo mona feito molanane, loto hala dowo kibo monala ya holifefe loto holinane. Ido we monala fefe libo nebo we ya wa edoto welauti ha liboma ya holinane, loto weuna fi hedaiye. <sup>15</sup>Ido



muki idafa wato holito anibo ya moda huliyalo wenina muki lo oloto molo binane. <sup>16</sup>Ido onesa ya neidafaito hiyaba hofala fana ane? Sinoiyo. Sinoiyageto mono noku i hedoto ane li faka lo, lomuwageto lifimaka hilili o hedanogolaiye, loto lonumiye.

**Wenabakafo Polo eito feka weninaloka ilifi molaibo ha**

<sup>17</sup>Ido aliga nemo Yelusalemu liwila oto uto fele huliyagi numuna nabau yoto Goti lomu minodo ya wamo yaidana oto wato Wenaba ya wa edobo ne. <sup>18</sup>Wa edoto, emokafo feto lonumibo, Numuna meya naba melo minabo wenina hane lobinanibo ya holi hikitámanigilanako, yagunu aloko Yelusalemu ya fulitoto uwo, lito <sup>19</sup>liwila oto lomuwo, Wenabao, aya weninawa ya nemo Yuda mono numuna negu-negu holi hikitabo wenina ya nala numugu fulo betito mainafa hofu betinowe, loto uwobo yama holifefe loti holi minae. <sup>20</sup>Ido Sitifeni ya haka ukuwa lo oloto molo-molo aibo we hofu fuliyabo hamenalo neimone yalo minoto fetu feyato lune-haneu dowo lito hofu fuliyabo we utinalo owo ya hiyaba minobo ne, loto lomuwo. <sup>21</sup>Lomuwo, Wenabakafo fetu libo, Hemo ya numuna eba faiga mauka eito feka weninaloka hilifiyoto ya uwo, loto lonumiye, loto lobiye.

**Lomu himiwe hiyabatina we wenaba yakafo Polo hiyaba edaibo ha**

<sup>22</sup>Ido wenina nuba minabo yasi Polo ha libo ya holimo uwafa, Wenabakafo eito feka weninaloka hilifiyoto uwo, loto lonumiye, loto libo ha yagunu aubafofo loti hai-hai moloti fetu labo, Aya wewa ya mikalo me ya nomuna hofawa minomo yonaibo ya fefe ladámiye. Hofu fulilo, loti hai-hai molae. <sup>23</sup>Ido auba iti hai-hai moloti utinalo owo mulalo iyabo ya li fuloti huwopa ya itiliti fulu yoisa yoisa o minato, <sup>24</sup>himiwe hiyabatina we wenaba yakafo fetu libo, Ilimiti himiwe numugu ya uti wenina nena-idafagunu auba iti hai-hai molo edafe? Ha monawa ya lo oloto molageto holinune, loto ikula hofoti, loga o edalo, loto lobiye.

<sup>25</sup>Lobito, holiti ikula hofu edanune, loti nala i edato, Polokafo himiwe hiyaba we ma selo sinoi nebo ya loga o edaibo, Hemotina nemo Lomu we ona minobo ya lifimane li oloto piyámanako, ya fetu fe nedanabo ya fefe life? loto loga o edaiye.

<sup>26</sup>Loga o edaito, himiwe hiyaba we ya hawa libo ya holito uto himiwe hiyabatina we wenaba nedo uto hawa ya fetu lomuibo, Neidafa feyanane? Wewa ya Lomu we ona ya ne, loto lomuiye. <sup>27</sup>Lumito, himiwe hiyabatina we wenaba ya Polo nedo uwoto, ha lonomageto holinowe, loto uto loga o edaibo, Hemo Lomu we ona minabe? lito ya liwila oto lomuibo, O, ona minowe, lito liwila oto libo, <sup>28</sup>Nemo Lomu we ona minanowe, loto hefana naba-naba ya meina fitowe, lito Polokafo lomuibo, Fetu feyaba, ido neimone ya feito minámiye. E'e, onefo hedaidokati ya moda Lomu

we ona yaidana oto minowe, lomuiye. <sup>29</sup>Feto lomuito, ayalo ya wenina loga o edanune, loti labo wenina ya fulo edoti uwato, himiwe hiyabatina wenaba ya Polo Lomu we ona nebo ya aini nala gedibo ya nala i edaibo yagunu holi naba-naba muibo ne.

### Polokafo kanisole wenina nuba abo ya lobibo ha

<sup>30</sup>Ledawa himiwe hiyabatina we wenaba yakafo Yuda wenina Polo nena-idafagunu sigiya lo edafe? Ya holinowe, loto holinako, nalauti wina oto sokila hi muwabo wenabatina ido Yuda mono kanisole wenina muki yagi ha fulo betito holiti loti nuba ato, Polo ya ilimito loto nomudinalo li sinoi edaiye.

**23** <sup>1</sup>Ena Polokafo Yuda mono kanisole nuba minabo huliya Sanihetilini fefe loto wa betito feto lobibo, Weninane-mota, nemo ya aidenati Goti nomunalo weune-lune-hane moda dowo lotoko minoto, fefe lotoko monimo uto monane fefe libo neto, ido eletifo yaidana oto moni minowe, loto lobiye. <sup>2</sup>Feto lobito, ayalo ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba Ananaiyasikafo Polo nedo selo minabo wenina ya lobibo, Welalo ya hofalo, lobito, <sup>3</sup>Polokafo feto lomuiibo, Gotikafo hofanaibo ne. Hemo ya numuna hilawa ufa feke wiliti li dowo itabo yaidana oto minane. Hemo yakafo amedoto minoto Mosese lo molaibo halo ya lifimane ya wita anowe, loto minanibo nefa, heimoka nemo ya hofalo, loto lanibo yakafo Mosese lo molaibo ha ya li fukane, lomuiye.

<sup>4</sup>Feto lomuito, Polo selo nedo minabo wenina yasi feto labo, Igaidana oto Goti sokila hi muwabo we hiyabatina we wenabatina ha nosámibo lomuwane? lato, <sup>5</sup>liwila oto lobibo, Weninane, nemo wewa ya Goti sokila hi muwabo hiyabatina we wenabatina ne, loto holámowe. Yagunu mono lufuwau igu ya feto loto libo,

Weninatina hiyaba o betiyabo we ya ha nosámibo lo edámilo, loto ha mono lufuwau (*Kis 22:28*) ya nebo ne, loto lobiye.

<sup>6</sup>Ena Polokafo kanisole wenina ya malekama Sadusi wenina minato, ido malekama ya Falisi wenina minae, loto holito ya kanisole mau minagu ya su loto feto libo, Weninane, nemo ya Falisi we ya minowe. Ido Falisi we ma hipala ya minowe. Ido nemo ya fuliyabo wenina fuliyaguti li sinoi betinaiyee, loto holi hikitobo feto anaibo hamenawa ya auba ito hiyaba edomo yowonako, yagunu onesa li halo molo nedae, loto su loto lobiye.

<sup>7</sup>Feto lobito, ayalo Falisi weninagi ido Sadusi weninagi eimotina moliya fiti nubatina ya fokiti u eito-eito uwae. <sup>8</sup>Feto feyabo ya Sadusi we yasi feto labo, Wenina fuliyaguti hofa sinoi iyámanigilae. Ido enisole yagi minámae. Ido weudina-adina yagi minámiye, feti lo-lo ato, Falisi we yasi feto labo, Idafawa muki ya ne, loti holi hikitae. <sup>9</sup>Yagunu ha naba-naba lato, Falisi wenina minaguti lo molaibo ha api itibi-itibi abo we

malekama sinoiti aubafofo loti feto labo, We yo-hola ya lifimala ya li oloto piyámone. Ido enisolefe ido weunafe yamakafo ha lomuiife? Feto lomuitoma ya nedafaiye lanune? loti ha auba iti lobiyae.

<sup>10</sup>Feto lato, ha moliya ya u naba-naba wito, himiwe hiyabatina we wenaba holibo ya wenina yasi Polo ya filiga-filiga ika ato, fekalito fulitanaiye, loto holi muito, himiwelama auba ito feto lobibo, Lumuti Polo ya wenina minaguti ika oti himiwe numuna nabau ilimiti yoilo, loto idipi molaito, holiti feto feyae.

<sup>11</sup>Ena lubuka yalo Wenabakafo Polo nedo loto sinoito minoto feto lomuibo, Hemo holitina holiyámo. Melo Yelusalemu ya hane lo oloto molanibo yaidana oto Lomu numudo uto hane lo oloto molanane, loto lomuiye.

### **Polo hoho fulinune, loti ha hudala hiyabo ha**

<sup>12</sup>Ledawa Yuda wenina malekama loti nuba oti hudala hiti feto labo, Hoba-idafagi ido no-anogi námoto moi ito minomo uto uto Polo hoho fulitoto wete-idafa hofa nanune, loti aubafofo loti lo molae. <sup>13</sup>Feti aubafofo loti lo molabo we ya (40) foti wemoli yaidana oti minae. <sup>14</sup>Ido wewa ya sokila hi muwabo we hiyabatina we ido wenina hiyabatina we minado uti feto lobiyabo, Lemo ya ha lo molonibo aubafofo loto ona ne, loto lonibo ya wete-idafagi ido no-ano yagi námoto moi ito monimo uto Polo hoho fulitoto yaloko hofa idafa nanune, loto lo molone. <sup>15</sup>Yagunu onesa hemotinagi ido Yuda kanisole weninagi ya Lomu himiwe hiyabatina we wenaba nedo uti feto lomuilo, Polo ya minonido ilimito ano. Polo li halo molo edabo ha mona ya holifefe loto holinune, lomuilo. Feto lomuwato, Polo hemotinaloka ilimito anado ya Polo hanu hofalalo hoho fulinune, loti lobiyae.

<sup>16</sup>Feto lobiyafa, Polo momolafokafo ha lo fukabo ya holito himiwe numuna nabau ya yoto Polo lomuiye. <sup>17</sup>Lomuito, Polokafo himiwe hiyaba we ma sula fito feto lomuibo, Hipa me ya ya himiwe hiyabatina we nabaloka ilimito uwageto ha lanaibo ya holinaiye, loto lomuiye.

<sup>18</sup>Lomuito, wewa yakafo hipa ya himiwe hiyabatina we wenabaloka ilimito uto feto lomuibo, Nala fibo we Polo yakafo sune fito hipa ya ha lohmunaiye. Ilimito hemodoka uwo, loto lonumiye, loto lomuiye.

<sup>19</sup>Feto lomuito, analo lito ilimito anawaleka uto feto lomuibo, Nena ha lonumunowe, loto ane? loto loga o edaito, <sup>20</sup>emokafo feto lomuibo, Yuda wenina masi hemokafo Polo ya minonido ilifiyageto ageto monala molaibo holifefe loto holinune, loti lanabo ya sugi lohmunigilae. <sup>21</sup>Hawa ya lohomatoma holiyámo. Weninawa ya (40) foti yasi hoho fulinune, loti hanudo hiyabala minanigilanako, yagunu, O, lobiyámo. Weninawa yasi hudala hiyabo ya aubafofo loti onae, loti ya wetina-idafagi ido no-anogi námoti moi iti monimo uti Polo ya hoho fulitoto hofa nanune, loti laboma

ya onesa hanudo ya hi minae. Ido hemo ya hatina holito, O, lananido ne, loti hiyabaka minae, loto lomuiye. <sup>22</sup>Feto lomuito, himiwe hiyabatina we wenaba yakafo feto lomuibo, Ha lo oloto pito nomanibo ya wenina ma lobiyámo, loto ilifi molaiye.

### **Polo ya Felikisi nedo ya ilifi molaibo ha**

<sup>23</sup>Himiwe hiyabatina we wenaba yakafo himiwela hiyabatina we loiti ya sutina fito, aito feto lobibo, Hemotina uti himiwe mikalo unabo ya (200) tu hadeti, ido himiwe ma safu-hosi meyalo minoti unabo ya we (70) seweni, ido himiwe ile liti unabo ya (200) tu hadeti ya Sisalia numudo eletifo naini (9) kiloku lubuka unae, loti li nuba o betilo. <sup>24</sup>Ido himiwe yasi Polo ya hiyaba dowá o edoti, ilimiti gamani hiyaba we wenaba Felikisi nedo ya unae, loto safu-hosi ya Polo molo edaliyo, lobito <sup>25</sup>ha lufuwa i fulo edaibo ya feito ya ibo,

<sup>26</sup>Aiyo, nemo ya Kolodiysi Lisiyasikafo lufuwa me ya ya hiyabate we wenaba Felikisi ya i fulo hedowe. Siyane.

<sup>27</sup>Yuda wenina yasi we me ya ya analo-hinalo liti hofu fulinune, loti lafa, nemo holiyobo emo ya Lomu we ona ya ne, loto holutoto himiwene yagi loto adinanti lito li nomuna wa edone. <sup>28</sup>Ido nemo ya wewa sigiya lo edabo mona ya holinowe, loto holito Yuda kanisole minagu ilimito uwoto <sup>29</sup>lo molaibo ha yagunu sigiya lo edafa, idafawa ma o molageto hofu fulinabo idafafe, ido nala i edanabo idafafe, ya li oloto piyámowe.

<sup>30</sup>E'e, li oloto piyámofa, wenina yasi faluku oti hudala hiti hofu fulinune, loti labo hawa ya holutoto ayalo minanido ilifi molowe. Ilifi moloto ido sigiya lo edabo wenina yagi hemodoka loti sigiya lo edanabo ha ya lohmunae, loto auba ito lobiyowe. Modae.

Feto loto lufuwa ito fulo edaiye.

<sup>31</sup>Ena himiwela ya hiyabatina we welalo meyalo moloti, lubuka midipu igu Polo ilimiti uti Antipatilisi numudo uwae. <sup>32</sup>Uwato, leda himiwe mikalo uwabo we ya liwila oti himiwe numudoka ato, safu-hosi meyalo amedoti uwabo we ya ilimiti uti uti <sup>33</sup>Sisalia numudo fedoti, gamani hiyaba we wenaba nedoka ya uti lufuwa i fulo edaibo ya muti Polo yagi analo molae. <sup>34</sup>Analo molato, emokafo lufuwa hitoto loga o edaibo, Hemo ya igaukati we minane? loto loga o edaito, Polokafo liwila oto lomuibo, Silisia ebauti minowe, lomuito, <sup>35</sup>feto libo, Sigiya lo hedanabo wenina atoma haka ya lifefe lanobo ne, lomuto Heloti numuna huigu yau Polo hiyaba o edalo, loto lobiye.

### **Yuda wenina yasi Polo sigiya lo edabo ha**

**24** <sup>1</sup>Ido fo hamena (5) faifu uwageto sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba Ananaiyasigi, ido Yuda wenina hiyabatina

we malekamagi, ido Lomu huifa ha meyalo molo-molo abo holibo we ma huliya Tetulusi yagi Sisalia numudo lumuti Polo sigiya lo edanabo ha ya eba hiyaba we wenaba lomuwae. <sup>2</sup>Lomuwato, Polo sula fito aito, Tetulusikafo Polo li halo molo edanabo ha mona ya Felikisi fetu loto lomuibo, Hiyabate we wenaba Felikisiyo, hamena fana hiyaba o ledanibo you amena mona mino ledo-ledo aiye. Ido hiyaba dowae o ledanibo yakafa wenina me ya mikau minabo ya fetu anae, loto ha hofawa lobiyageto meyalo moloti minomo yowabo monatina onesa dowae liye. <sup>3</sup>Fetu lemodoka numudo-namado idafa-adafa mona-mona muki dowae fe-fe anibo yagunu holiyonibo ya hulika ya li faka loto dowae, lalowe, loto lohumu-humu one.

<sup>4</sup>Ena ha fana lohomogeto ononaka li hopa itotanaiye, loto ha fouma lohumonogoloniyo. You loto holi ledo. <sup>5</sup>Ido we yo-hola ya hasuwala fi-fi aibo we ne. Yuda wenina mikau-mikau minabo ya filiga-filiga fina finae, loto sebatinau fali witunu i-i aibo we ne. Emo ya mono wenina Nasaleta we ege molabo wenina ya hiyabatina we ne. <sup>6</sup>Ido yako minámiye. Fele huliyaagi numuna naba ya li ladi anowe, loto yoito, ya analo-hinalo liyonibo ne. [<sup>7</sup>Liyonibo ya Mosese lo molaibo halo ya lifima munune, loto loba, himiwe hiyabatina we wenaba Lisiyasikafo loto adeu yauti auba ito lito, sigiya lo edanabo wenina ya uti hemo nomugalo sigiya lo edanae, loto auba ito lolumiye.] <sup>8</sup>Ido onesa heimoka loga-miga o edageto ha lanaibo holito hawa yagunu sigiya lo edonibo ha ya ona lae, loto holifefe loto holinane, loto lomuiye.

<sup>9</sup>Lomuito, Yuda wenina yagi maina sigiya lo edoti fetu labo, Idafawa ya ona ne, loti auba iti lae.

#### **Polokafo Felikisi lomuibo ha**

<sup>10</sup>Ena gamani hiyaba we wenabakafo Polo wa edoto ha lananibo ya holinune, loto ana li faka lito, Polokafo fetu lomuibo, Nemo holiyobo ya hemo eba meu minabo wenina ya hamena fana ha lifefe lo beti-beti o minanibo ya hane ligi-ligi kiyámoto li halo molo nedabo ha ya liwila oto lohumonogolowe. <sup>11</sup>Nemo ya homu fo hamena (12) tuwelu aguwámibo hamena yalo Yelusalemu numudo Wenaba weune-lune-hane munowe, loto yowobo ne. Fetu feyobo yagunu heimoka loga o betiyanibo ya hawa ya onae, loto holifefe loto holinogolane. <sup>12</sup>Ido wenina sigiya lo nedabo wenina ya nemo fele huliyaagi numuna nabau ya weninamagi auba ito ha moliya fiyogeto ya ma wa nedámae. Ido Yuda mono numugufe, ido numuna meya nabau ya eba malekamafe ya wenina sebatinau fali witunu iyobo yama wa nedámae. <sup>13</sup>Wa nedámafa, ido li halo molo nedabo ha ona monawa ya ogofuti li oloto pi hedámanogolane.

<sup>14</sup>Li oloto pi hedámanigilafa, ido idafa makoma fetu feyobo ya lohumonogolowe. Nemokafo awatefo-mota Gotitina weune-lune-hane mu-

mu o minobo ya Yesu hanulalo moniyabo wenina minaguti ya minowe. Aya monowa ya eito mono ne, loti lo-lo afa, Mosese lo molaibo hagi ido polofeti lufuwa iyabo hagi ya muki ona ne, loto holi hikitobo ne. <sup>15</sup>Ido nemo yagi aya weninawa me ya nuba minabo eimotina ya holi hikitabo yamaidana oto Gotikafo wenina mona fefe libo molabo weninagi, ido mona nosámibo molabo weninagi ya fuliguti ya li sinoi ledanaie, loto holi hikito muto hiyabala omo yowowe. <sup>16</sup>Yagunu Gotikafofe, ido wenina yasife, ya mona nosámibo molaiye, loti lo nedotanae, loto hamena-hamena mona fefe libo ya auba ito molo-molo owe.

<sup>17</sup>Ido nemo melege abi loto eba faiga minobo ya Yuda weninane idafa wa námabo wenina adina li faka lo betinae, loto binobo idafa ido Goti sokila hi munowe, loto idafa-adafawa lito Yelusalemuka ya liwila oto obo ne. <sup>18</sup>Idafawa lito loto ya fele huliyaigi numuna naba hilalau yowoto li oloto pi nedabo hamenalo ya une-lune-hane noku itoto li fele hiluwa loto moda minowe. Feito minobo wenina nuba naba yama nemogi maina minámabo ne. E'e, ido nemo ya ha naba-naba ma loto wenina sebatinau fali witunu iyámobo ne. <sup>19</sup>Feto feyámofa, Yuda wenina malekama Esia ebaloti abo wenina yasi li halo molo nedanune, lotima melo loti nomugalo li halo molo nedanabo ya heimoka weninawa sugi lae, loto holinogolane. <sup>20</sup>Ido li halo molo nedámageyama wenina meu minabo weninawa eimotina yate Yuda kanisolete maunigu li halo molo nedabo ha ya liwila oto lobinogolowe, loto sinoi minobo hamenalo ya nena mona nosámibo molofe? Ya moda li oloto piti ya lohumunae. <sup>21</sup>Ido nomudinalo ya minoto ha mako ma fetoto loto lobiyobo, Nemo ya fuliyabo wenina fuliyaguti sinoinabo ne, loto yalo holi hikitowe, loto auba ito ha naba loto lobiyobo yamagunu li halo molo nedo minafe? loto lomuiye.

<sup>22</sup>Ena Felikisi Yesu hanulalo moninabo mona homu moda holibo yakafa fetoto libo, Onesa hawa molanowe. Ido aliga himiwe hiyaba wenabatina Lisiyasi ageto ya li halo molo hedabo ya lifefe lo hedanowe, loto lomuto <sup>23</sup>ido himiwe hiyabatina we ma fetoto lomuibo, Polo hiyaba edoto nala i edámoto, weninala ya idafa-adafa magunu holinaibo ya munune, loti anabo ya, E'e, lobiyámilo, loto lomuiye.

### **Felikisikafo Polo melege loiti nala numugu fulo edaibo ha**

<sup>24</sup>Fo hamena malekama uwageto Felikisite olonafu Yuda wena Dulusilate ya aiye. Loto ya Polo ilimiti alo, loto ha fulaito, ilimiti ato, emo ya Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto Yesu holi hikito munaibo mona ya lobito holi ne. <sup>25</sup>Feito lobibo ya Goti monala fefe libo mona, ido utelute-hate wati hiyaba dowako onibo mona, ido Wenaba lifimate li halo molo ledanaibo hamena hala lomuito, ya Felikisi holiya muto, ya fetoto lomuibo, Ya moda ne. Aifa uto minageto hamena ma ha fuloto anane, loto lomuiye. <sup>26</sup>Lomuto, Polokafo ya nalauti wina o nedo, loto hefana ma

faluku oto numunaiye, loto hala kinako, yagunu ya hamena abi loto ha fulaito, ilimiti ato ya loyolalo-melo aiye.

<sup>27</sup>Ena Felikisi yakafo Yuda wenina dowo loto holi numunae, loto Polo ya aifa nala numugu ya waito edaiye. Waito edaito aliga ya melege loiti utaito Posiusi Fesitusi yakafo Felikisi ebala ya liye.

**Polokafo Sisa ya hane lifefe lo nedanaiye, loto libo ha**

**25** <sup>1</sup>Fesitusikafo aya ebalo fo hamena tili (3) minototo, Sisalia numudo fulitoto Yelusalemu yoito, <sup>2</sup>yalo sokila hi muwabo we hiyabatina we ido Yuda wenina hiyabatina we yasi loti nomunalo Polo ya li halo molo edabo ha ya lomuwa. <sup>3</sup>Feto loti lomuwabo, Hemo ya ade li faka loto himiwe idipi molageto Polo ilimiti Yelusalemu anae, loti wako lo edabo ya hanudo anaifo hofu fulinune, loti hudala hiyae. <sup>4</sup>Hudala hiyafa, Fesitusikafo liwila oto lobibo, Polo ya Sisalia numudo nala numugu nebo ne. Ido hofa liwila oto lumunobo hamena alili ainako, <sup>5</sup>yagunu hiyabatina we malekama nemogi maina lumuto yalo wewa ya mona nosámibo ma molagetoma ya li halo molo edanae, loto lobiye.

<sup>6</sup>Feto lobito fo hamena (8) eiti yafe, ido (10) teni yafe Yelusalemu minototo Sisalia numudo liwila oto lumuto ha lifefe labo wenina li nuba o betito feto libo, Polo nemedoka ilimiti alo, lito <sup>7</sup>feto feyato, Polo aido Yuda wenina Yelusalemu numudokati lomabo yasi li hona o edoti li halo molo edanabo ha naba lo minafa, hawa lobiyonibo ya li onae, loti ogofuti holinabo ha ya minámiye. <sup>8</sup>Feito Polo yakafo li halo molo edabo wenina ya liwila oto lobibo, Nemo ya Mosese lo molaibo ha Yuda wenina meyalo molo-molo onibo ha yafe, ido Yuda wenina fele huliyagi numuna naba yafe, ido Lomu hiyaba we wenaba ona Sisa yafe, ya ha nosámibo ma lo betiyámobo ne, loto lobiye.

<sup>9</sup>Feto lobito, ya Fesitusikafo Yuda wenina nemogunu dowo loti holinae, loto holito ya loga o edaibo, Hemo ya Yelusalemu uwageto yalo neimone nomunelo li halo molo hedabo hawa ya holi nedanane, loto labe? loto loga o edaiye. <sup>10</sup>Feito loga o edaito, Polokafo liwila oto lomuibo, Onesa Lomu hiyaba we wenaba Sisa ha lifefe lo-lo abo weninala maunigu nomudinalo sinoi minobo meu yako ya hane holi nedanae, loto auba ito lowe. Hemo heimoka holi minane. Yuda wenina idafa ma li nosámibo o betiyámoma ya moda holitanima ne. <sup>11</sup>Feito neboma nefa, nosámibo mona ma mologeyama yagunu hofu fulinune, loti lanabo ya nemo ya hofu nedo fuliyámilo, loto ladámanowe. E'e, Yuda wenina yasi li halo molo nedabo hatina ya ona minámanaibo ya we makafo anelo lito weninawa ya adinalo binaibo monawa ya fefe ladámanaiye. Yagunu Lomu hiyaba we wenaba ona Sisakafo li halo molo nedabo ha ya holi nedanaiye, loto auba ito liye. <sup>12</sup>Feto lito, Fesitusikafo kanisole wegí loyolalo-melo otiti ya fetu lomuibo, Hemo Sisa li halo molo nedabo ha holi nedanaiye, loto lanibo yagunu Sisa nedo unane, loto lomuiye.

### Fesitusikafo Polo yagunu Agilipa lomuibo ha

<sup>13</sup>Ena minomo uto hamena ma hiyaba we wehudi Agilipate ido olonafu Benaisite ya Fesitusi aiyo-weiyo ha lo edanoiye, loti Sisalia numudo loti <sup>14</sup>hamena fana yalo minanako, ya Fesitusikafo Agilipate ya Polo li halo molo edabo mona ya loyolalo-melo oti feito lomuibo, We ma me ya nebo ya Felikisikafo nala numugu waito fulo edoito wiye. <sup>15</sup>Feito wito, Yelusalemu uwobo hamenalo ya sokila hi muwabo we hiyabatina we, ido Yuda wenina hiyabatina we yasi wewa ya li halo molo edabo ya lifima ha umo, lo, loti lonomabo ne. <sup>16</sup>Lonomafa, nemokafo fetu lobiyobo, Lomu wenina yasi hasuwala fiyabo we ma hofu fulinabo adinalo ya aifa molámae. E'e homu ya wewa yakafo sigiya lo edabo wenina nomudinalo ya li halo molo edabo ha liwila oto lobinaibo ne. Lomu wenina monatina feito ne, loto lobiyowe.

<sup>17</sup>Lobiyoto, meu nemogi maina liwila oti lotu, hamena fana hiyaba ámoto ledawa ya ha lifefe lo-lo abo wenina ya li nuba o betito himiwe ya lobiyobo, Wewa ya ilimito alo, lotu ilimiti ae. <sup>18</sup>Ilimiti ato, wenina sigiya lo edabo yasi sinoiti Polo mona nosámibo-asámibo yaidana oto molaiye, loti sigiya lo edanafe? lotu hane kiyofa, ya fetu fe edámae. <sup>19</sup>Fetu fe edámafa, eimotina mono monatina yagi, ido fulibo we ma huliya Yesu ya Polokafo nomuna hofawa ne, lotu libo we yagunu ya ha fi muwae. <sup>20</sup>Igaidana oto hala mona li oloto pito holifefe lotu holinowe? lotu hane kito fetu lotu loga o edobo, Hemo ya Yelusalemu uwageto yalo li halo molo hedabo hawa ya holi nedanae, labe? lotu loga o edowe. <sup>21</sup>Loga o edoto, Polokafo Lomu hiyaba we wenaba Sisa yakafo li halo molo nedabo ha ya holi nedanaiye, lotu aubafofo lito himiwe ya lobiyobo, Wewa ya hiyaba o edalo. Aliga Sisa nedo ya ilifi molanowe, lotu lobiyobo ne, lomuito, <sup>22</sup>Agilipakafo fetu lomuibo, Neimone wewa ha lanaibo ya holinowe, lotu holiyowe, lomuito, liwila oto lomuibo, Leda holinane, lomuiye.

<sup>23</sup>Leda Agilipate Benaisite maina himiwe hiyabatina we wenabagi, ido numuna meya nabau wenina hiyabatina wegí, ya wenina nuba o-o abo numugu yowato, wenina muki aiyo-weiyo lo betiyato, Fesitusikafo, Ilimiti alo, lito Polo ilimiti ae. <sup>24</sup>Ilimiti ato, Fesitusikafo fetu libo, Hiyaba wehudi Agilipa ido hemotina muki lemogi minabo ya aya wewa ya wa edalo. Emotina ya Yuda wenina muki Yelusalemu minabo ido Sisalia numudo melo minabo yasi nomunelo ilalu huti fetu lonomabo, Hofu fulinae, loti ha naba-naba lafa, <sup>25</sup>wa edobo ya wewa hofu fulinubo idafa ma feyámiye. Ido eimolakafo fetu libo, Sisakafo hane lifefe lo nedanaiye, lotu libo yagunu Lomuka ilifi molanogolowe, lotu ha lo moloto <sup>26</sup>emo mona molaibo yagunu hofu fulinabo hala ya hiyabate wenaba lufuwa i fulu edanowe, lotu holiyofa, ha ma mináminako, wewa ya hiyaba wehudi



Agilipa hemo nomugalo ido hemotina muki melo minabo nomudinalo ya ilimito loto hala ya holiti ha mona li oloto piyato, hawa lufuwa i fulo edanowe. <sup>27</sup>Ido nala fibo we ma ilifi molanobo we ya li halo molo edabo ha yagi fulámanobo ya fefe ladámanaibo ne, loto holiyowe, loto lobiye.

### Polokafo Agilipa ha lomuibo

**26** <sup>1</sup>Ena Agilipakafo Polo feto lomuibo, Heimoka haka lagetoholinune, lomuito Polokafo ana li faka loto li halo molo edabo ha ya apito liwila oto feto libo, <sup>2</sup>Hiyaba we wehudi Agilipao, eletifo Yuda wenina sigiya lo nedabo ha muki ya liwila oto lanogolo nomugalo sinoiyobo ya lune-haneu dowalo holiyowe. <sup>3</sup>Ena Yuda wenina monate eito-eito muki ya moda holi minanibo nenako, yagunu lune-haneu dowalo holiyowe. Yagunu you loto holi minageto ha lanowe.

<sup>4</sup>Homu aidena hipa hefola minodoti loto onesa hamenalo ya Yuda wenina muki yasi mona molobo ya wa minae. Ido neimo ebaneka ya olufo minobo hamenaloti monane wa nedoti, ido Yelusalemuka minoto mona molobo yagi moda wa hulae. <sup>5</sup>Ido hamena fana wa nedo minanako, lanune, loti holinabo ya Yuda monolo wenina minagu yauti nuba ma huliya Falisi ne, loti lo molaibo ha ya auba iti meyalo molo-molo abo minagu ya nemo ne, lobinigliae. <sup>6</sup>Feito nefa, onesa ya Gotikafo awatefo-mota lo molo bibo ha ya holi hikito muto hulawa ya hiyabala o-o obo yagunu li halo molo nedo minae. <sup>7</sup>Ido lo molo bibo hawa ya lemo weninate afu monalomonalo (12) tuwelu yasi hamena-hamena ya Goti auba iti houba-naba o edo minabo ya hulawa linune, loti hiyabala o-o minabo ne. Wenabao, hulawa linowe, loto ya hiyabala o minobo yagunu Yuda wenina ya sigiya lo nedo nedo o minae. <sup>8</sup>Ena hemotina Yuda wenina ya Gotikafo fuliyabo wenina fuliyaguti li sinoi beti ne, loti nedafaito holi hikitámaboma minae?

<sup>9</sup>Nemo neimone yagi Yesu Nasaleta numudoti we huliya ya li waka itanowe, loto auba ito onona naba-naba limo yowobo ne. <sup>10</sup>Ido aya monawa ya Yelusalemu yalo molobo ne. Ido sokila hi muwabo hiyabatina we wetinalo ya Yesu weninala abi loti ya nala numugu li fulo betiyoto hofobeti fulinune, loti labo ya dowae, loto lo-lo obo ne. <sup>11</sup>Feto feyobo muki hamena-hamena ya Yesu mono weninala li hopa o betinowe, loto Yuda wenina mono numunatina negu-negu yoto, elepa iti holi hikitámanae, loto hanu auba ito monito wita-wita obo ne. Ido sebane hala-kala lito li hopa o betinowe, loto numudo-namado eba faiga negu-yagi moni-moni obo ne.

### Polokafo Yesu holi hikito muibo monala yagunu libo ha (Ap 9:3-19, 22:6-16)

<sup>12</sup>Ena sokila hi muwabo we hiyabatina we wetelo fetofeyanaiye, loti lufuwa iti nomato, lito Damasikusi numudo uto Yesu mono weninala li

hopa o betinowe, loto uwobo ne. <sup>13</sup>Uwoto, wenabane, folilo hanudo u minodo lamena ma fo li fulo edaibo ya lamena okulumauti loto nemogi ido wenina maina uwonibo yagi li hona ledoto lamena naba-naba aiye. <sup>14</sup>Lamena naba-naba aito, lemo muki mikalo lumu fou logeto, Yuda wenina hatelokati ha nola yakafo feto lonumibo, Solo, Solo, neidafaito li hopa o nedo-nedo minane? Hemo ya bulumakaukafo yawala mainafa howalo hinagunu hofaibo yaidana oto heimoka ya li ogofu minane, loto lonumiye. <sup>15</sup>Feto lonumito, liwila oto lobo, Wenabao, hema minane? loto loga o edoto feto lonumibo, Nemo Yesu ya li hasuwala fi nedananibo we ya minowe. <sup>16</sup>Hemo onesa mikaloti sinoiyo. Nemo houba-nabane we minoto, wa nedotanibo yagi, ido aliga idafa magi hilibinobo ya uto wenina lo oloto pi binane, loto weune fi hedowe. <sup>17</sup>Ido heimoka weninakagi eito feka weninagi yasi li hopa hedanune, loti feyanabo adinau yauti li nomuga wanowe. <sup>18</sup>Feto fe hedoto aya weninawa minadoka hilifi molanowe. Hilifi moloto ya lifimatina hilili o betiyageto holi hikitabo wenina Gotikafo li fele o betibo wenina minagu ya minanae, loto weninawa nomudina likaibo ya nomudina li falatoto midipu iguti idipito lamenalo anane. Ido Satani hiyaba o betibo hilalau yauti idipito Goti hilalau ya idipito anane, loto lonumiye.

### Polokafo Yesu ononala libo ha

<sup>19</sup>Hiyaba we wehudi Agilipao, ena nemo ya okulumauti wamoidana oto wa edoto, Feto feyo, loto lonumibo halo ya moda hololoto, <sup>20</sup>homu ya Damasikusi numudo uto lobito, ido yaloti Yelusalemu minabo weninaloka ya uto lobito, yaloti Yudia ebau muki minabo weninaloka uto lobito ido eito feka weninaloka yagi yalo uto lobito, muki ya feto loto lobiyobo, Lutina-hatina li elepa iti Gotidoka loti ido monatina molanabo ya wenina yasi wati lutina-hatina moda li elepa itae, loti holinae, loti mona dowo ya molalo, loto lo oloto molo-molo o minowe. <sup>21</sup>Feto feyobo yagunu Yuda wenina yasi nemo fele huliyagi numuna naba hilalau minodo anelo-hinelo liti hofu nedo fulinune, loti lafa, <sup>22</sup>Gotikafo ane li faka lomo yoinako, ido onesa eletifo me ya ya ane li faka lo nenako, hemotina hulininagi we minabo ido aifa we minabo nomudinalo ya minoto hawa lobi minowe. Ido ha eito ya lobiyámoto polofetigi ido Mosesegi yasi, Idafawa feito oloto pinaiye, loti labo ha ya ayaidana oto lobiyowe. <sup>23</sup>Emotina ya feto labo, Gotikafo ilifi molaibo we Kilisto ya ogofu naba holito, hana fuliyaguti sinoinaibo we yakafo eimola weninalagi, ido eito feka weninagi ya Goti hala ukuwa lo oloto molo binogolaiye, loti labo ne, loto lomuiye.

<sup>24</sup>Ido Polo li halo molo edabo ha liwila oto lo nedo Fesitusikafo ha naba loto feto libo, Polo, hemo ya moda nei-nei fiyane. Hemo ya lufuwa muki hitaninako, haka-managau ya ki hopa itane, lomuito, <sup>25</sup>Polokafo

elepa ito liwila oto lomuibo, Wenaba Fesitusi, nemo nei-nei fiyámowe. E'e, nemo hane-manane ya fefe loto neto hama lobo ya ona ne. Hiyaba we wehudima ya idafa-adafa lobo ya holi neto, holiya holiyámoto aifa oloto lomuwoe. <sup>26</sup>Ido holiyobo ya aya idafawa muki ya faluku oto ma fe mináminako, idafawa ya moda holi ne. <sup>27</sup>Hiyaba we wehudi Agilipao, hemo ya polofeti hatina holi hikito minabe? Nemo holiyobo, Holi hikito minane, loto ya lomuiye.

<sup>28</sup>Feto lito, Agilipakafo Polo feto lomuibo, Onesa hemo feto-namato hamena fouma efo yako nemo ya Yesu we li buli edanowe, loto haka kiyabe? loto loga o edaiye. <sup>29</sup>Loga o edaito, liwila oto lomuibo, Hamena foumafe, ido hamena fanafe, ya dowá ne. Ido hemogi ido eletifo wenina muki hane holi minabo wenina yagi ya nemo holi hikitobo yaidana oti holi hikitanae, loto holiyowe, loto Goti lomuwofa, aini nala ya hemotinaloka minámanaiye, loto holiyowe, loto lomuiye.

<sup>30</sup>Feto lomuito, hiyaba we wehudima ya sinoito, ido gamani hiyaba we wenaba ido Benaisi ido wenina muki maina minabo yagi sinoiti <sup>31</sup>numuna fulitoti feka uti, ha lo filiga-filiga o minoti feto labo, We me ya mona molaibo ya hofu fulinubo monafe, ido nala numugu fulo edanubo monafe, yama molámiye, loti lae. <sup>32</sup>Feto lato, Agilipakafo Fesitusi feto lomuibo, Wewa ya Sisakafo ha holi nedanaiye, loto ladámibo neko, moda nemokafo wina fulo edadi ne, loto lomuiye.

### Polo Lomu ebau unaiye, loti sipiku fulo edabo ha

**27** <sup>1</sup>Ena Itali mikalo idipi mologeto unae, loti ha lo fukotiti Pologi ido nala iyabo we malekamagi ya himiwe wenaba ma huliya Yuliusi emo Sisa himiwela nuba minagu nebo we ya analo molae. <sup>2</sup>Analo molato, sipi ma Adilamitiumu numudoti loto Esia ebau ho no anawalo numuna nedo-nedo minomo unogolowe, loto libo sipiku ya yowato, nemo Lukute yowoito ido Masedonia ebauti we ma Tesalonaika numudoti aibo huliya Alistakusi yagi maina uwone.

<sup>3</sup>Ledawa Saidoni numudo lo fedoto mikalo lomogeto, Yuliusi ya Polo milumala holito li dowá edoto feto lomuibo, Hemo idafa magunu holinanibo ya weninaka minado uwageto humunae, loto lomuito uwone. <sup>4</sup>Uto eba yaloti fulitoto ho no mulalo sipiku uwogeto, ido asi naba yakafo unogolonibo ebalokati loto sipi ya hofaito hanu eito uto Saipulusi eba selo no anawalo asi naba ámibo ebalo ya monimo uwone. <sup>5</sup>Monimo uto Silisia eba no anawalo ido Pamufilia eba no anawalo ho no nabalo ya yofototo Maila numudo Lisia ebau ya fedoto yalo sipikuti lomone.

<sup>6</sup>Lomogeto, yalo himiwe wenaba yakafo Alekisadilia numudoti sipi ma nebo Itali mikalo unowe, loto aibo ya wa edoto lilimito uto yau fulo ledaiye. <sup>7</sup>Fulo ledaito, ebawa fulitoto hamena fana ya asi naba yakafo unogolonibo ebalokati ainako, ho no mulalo sipiku moniyabo we ya hosa

naba-naba fiyato, holoto-holotoko uto Nidusi numudo selo ya uwogeto asi yakafo aubafofo loto fu-fu lito, hofa unubo ogofuwámoninako, ya Kiliti eba no anawalo asi naba ámibo ebalo Salimone numudo selo yalo uwone. <sup>8</sup>Yalo uwogeto, ho no mulalo sipiku moniyabo we ya hosa naba-naba fimo uwato, Kiliti eba no anawalo monimo uto, numuna meya ma huliya Sipi Mino-mino Abo Eba Dowae, loti labo eba Lasea numudo selo ya fedone.

<sup>9</sup>Fedogeto, ya hamena fana ho no mulalo sipiku u minogeto ya Yuda wenina wetina-idafa moi iti námabo foliwa ya moda huloitaito, asi naba yakafo loto ho no hofotoko minanaibo hamenalo ainako, Polokafo feto loto fuka ha lumibo, <sup>10</sup>Wemoli, leimote onesa hofa unune, lanubo ya holiyobo sipite huwamenate yako u hopa aguwámanogolaiye. E'e, leimote yagi u hopa onogolone, loto holiyowe, loto lobifa, <sup>11</sup>ido himiwe wenaba yakafo hala holi fulito, sipiku onona liyabo we hiyabatina we ido sipi yawala ha labo yako meyalo molaiye. <sup>12</sup>Yako meyalo molaito, aya ebawa minonibo melo ya asi naba aibo hamenalo sipi molanabo ya dowá ladámanogolainako, sipiku minonibo wenina abi idafa yasi feto labo, Eba me ya ya nosáminako, fulitoto ho no mulalo sipiku uto Finikisi numudo hanu monito wita oto utotoma hamena nosámibo hamena yalo minanune, loti ha lo fukoti holiyae. Yalo minanune, loti labo ebawa ya Kiliti ebalo Finikisi numudo sipi mino-mino abo eba holawa ya fo lumibo ebaloka ne.

### Ho no ya asi nabakafo hofaibo ha

<sup>13</sup>Aliga asi you libo ma apito fu-fu lito sipiku onona liyabo we yasi ebawa lonigu ya onesa unubo ne, loti holiti sipi momoga oto utanaiye, loti li hiki lo edabo idafa ya nokuti ika ato, Kiliti ebau no anawalo ya uwoba, <sup>14</sup>hamena hefola efomako uwogeto asi aubafofo libo huliya Fo Yoidokati Aibo ne, loti labo yakafo Kiliti ebalokati henemane oto lumuto <sup>15</sup>sipima ya itifuito, henoba oto sipi ya unaibo ya ogofuwámito, ya asi aidokati aifa moninune, lofa, feto ogofuwámogeto asikafo sipi ho nolo itifuiye. <sup>16</sup>Feito uto eba hefola ma huliya Kauda no anawalo ya asi naba ámibo ebalo ya uto, yalo kenu hefola ma ya sipi naba hafuwalo ika aibo kenu ya fokitanaiye, loto hosa naba fiti li hiki lone. <sup>17</sup>Li hiki logeto, ika oti li sipi nabau molotiti nala aubafofo libo ya liti sipi nabama fokitanaiye, loti sipi feumau moloti nalagunu hutifina hiki lae. Li hiki lotiti ho noku Afilika selo nebo Silitisi ebalo ya sesepa ma obula yaidana oto no feuma nebo yagunu holiya holiti sipilo lafo-lafo naba diyabo ya wina oti li molato, aifa mulalo ya no ogofuto uwone. <sup>18</sup>Feito ogofuto moni minogeto, asigi ido ho nogi yakafo aubafofo loti hofa-hofa ledó o nebo yagunu sipi hena otanaiye, loti ledawa huwamena ma liti ho noku fulae. <sup>19</sup>Fulato, ido fo hamena (3) loitigi-makogi wito, sipiku idafala ma onona minámibo idafa-adafa ya ayaidana oti eimotina adinagunu liti ho

noku fulae. <sup>20</sup>Fulato, ido hamena fana fo ya limukafo wase ito ofiyagi ya wagámone. Asi yakafo no ya aubafofo loto fu-fu loto li yoisa-yoima o ledainako, yagunu, Leimo u eba malekama uto wagámanogolone, loto hate kiyone.

<sup>21</sup>Ido hamena fana wenina ya wetina-idafa námoti minato, Polokafo uto minagu ya sinoito minoto feto lobibo, Wemoli, hemotina Kiliti eba fulitoto meleka ámanune, loto lobiyoma hane holiyabo neko, ya idafa henawa oloto pi lumibo ya oloto pi lomámadi ne. <sup>22</sup>Feto feyaifa, ido lemo minonigu yati ma fuliyámanogolone. Fuliyámogeto sipi yako moda u hopa onogolaiye. Yagunu lutina-hatina ya you laneyo. <sup>23</sup>Lubuka luwaila yawalane Wenaba houba-naba o edobo we yakafo nemodoka enisolela ilifito loto <sup>24</sup>emokafo feto lonumibo, Polo, holi holiyámo. Sisa nedo uto nomunalo minageto li halo molo hedabo ha ya holinaiye. Goti yakafo aifa li dowo lo ledaibo mona o hedanaibo ya wenina muki hemogi maina sipiku moniyabo ya li nomudina wanowe, loto liye, loto feto lonumiye. <sup>25</sup>Yagunu lutina-hatina dowo laneyo, Wenabagunu hane loiti kiyámoto feto feyanowe, ha lonumibo ya feto feyanaiye, loto aubafofo loto holi hikitobo ya hiyabala edowe. <sup>26</sup>Feito asi yakafo sipi ya itifuwageto mika ma ho no yakafo li hona aibo eballo yonogolaiye, loto lobiyabo.

<sup>27</sup>Ido asi naba ya omo yoibo salele loiti ya wito asi yakafo fu loto lito uto Mediteleniyani ho no mulalo sipiku ya itifu-natifu ledoto neto, lubuka luwaila yoima sipiku onona liyabo we, Ya mika nedo selo one, loti holiti, <sup>28</sup>Mika selo nefe, ido faiga ne? Wanune, loti idafa hona molo-molo aibo idafa ya noku fulato lumuto wibo no fanala ya (40) foti mita yaidana oto ne, loti holiti minato, hamena hefola ma wito, hofa hona molo-molo aibo idafawa ya noku fulato lumuto wibo ya no fanala (30) teti mita neto ya holiyae. <sup>29</sup>Feti holiyabo hefagu yotanune, loti holi bito, idafa ma mikau lumuto sipi li hiki lanaiye, loti sipi egeka yalekati li hiki lanaibo idafa (4) fo ya noku fulato lomae. Lomato, ido, Alo ya li nomude walo, loti sugi gotitina lobi minae. <sup>30</sup>Lobiti onona liyabo we yasi sipi fulitoti holi unune, loti holiyanako, sipi holaleka yalekati li hiki lo edanaibo idafa ma fulogeto lumunaiye, loti sugi loti uti sipikuti kenu ya liti nala onuwa filiga-filiga li minoti fulato, ho nolo lumuto lumuto ne. <sup>31</sup>Feto feyato, Polokafo himiwe hiyabatina wegí himiwelagi feto lobibo, Sipiku onona liyabo wewa ya sipi fulitoti unabo ya nomudina wagámanabo ne, loto lobito, <sup>32</sup>yagunu himiwe yasi nala kenulo liyabo ya fuko fulitoto, ho noku limo iye.

<sup>33</sup>Ido ho lanogolaito Polokafo wenina muki wetina-idafa nanae, loto holito feto lobibo, Hamena fana salele loiti hemotina wati hiyaba otiko minanako, wetina-idafa námotiko minae. <sup>34</sup>Feiti minabo yagunu ya onesa wetina-idafa nalo, loto auba ito lobiyowe. Wetina-idafa yakafo auba i betinaiye. Holilo. Lemo minonigu yati we ma u hopa aguwámanaibo

ne, loto lobiye. <sup>35</sup>Feto lobitoto nomudinalo beleti ma lito, dowae, lalowe, lomuto lekoto naito, <sup>36</sup>wenina muki ya lutina-hatina dowae lito ayaidana oti wetina-idafa nae. <sup>37</sup>Ido lemo sipiku minionibo wenina ya tu hadeti sewedi sikisi (276) ya minone. <sup>38</sup>Feito minabo wetina-idafa nato houmatina aito ya sipi hena otanaiye, loti suwa witi sipi lulau nebo ya ho noku fulato lumiye.

### Sipi mikalo yoto lekaibo ha

<sup>39</sup>Ho lido ya sipiku onona liyabo we yasi mika eba wa minafa, mika ya wafefe ladámoti, no anawalo eba ma hefana minámibo wati sipi ya lito yalo yoto no sesepalo unune, loti holiti hanu wita ae. <sup>40</sup>Hanu wita oti sipi li hiki lanaibo idafa nalala ya fukoti noku fulitoti sipi moninaibo hanu ya ilibinabo idafa natalina ya wina oti, sipi itifuto lito unaibo lafo-lafo seli naba ya yowa ika oti li faka lato wifa, <sup>41</sup>ido sipi ya sesepa naba ho noku nebo ya mulalo yoto holaleka ya li hiki lito unaibo ogofuwámito, ho no yakafo aubafofo loto sipi egeka hofomo wito foki-naki aiye. <sup>42</sup>Foki-naki aito, nala fiyabo we ya noku anesa iti holi utanae, loti himiwe yasi hofu beti fulinune, loti holiyafa, <sup>43</sup>himiwe hiyabatina we yakafo Polo ya hofotanae, loto holito, Feto feyámilo, lobiye. Feto lobito fetu lolumibo, Hemotina noku anesa iyabo we ya homu ho noku sato moloti noku anesa iti u no sesepalo ya wilo. <sup>44</sup>Ido hemotina wenina malekama ya yá hatapagi ido sipi foki-naki aibo idafagi ya no mulalo moloti yalo minoti no anawa sesepalo wilo, loto lolumiye. Feito lemo wenina muki ya u hopa aguwámoto mikalo uwone.

### Polo Malitaka eba nebo ha

**28** <sup>1</sup>Ena lemoma u anawa ya uto ebawa huliya Malita ne, loti labo ya wa one. <sup>2</sup>Ido ebawa yalo minabo wenina yasi aiyo-weiyo loti aifa li dowae lo ledoti, ho naba ito asi aibo ya fuliyogeto so hi ledato so labiyonibo ne. <sup>3</sup>Ido Polokafo so umala li nuba oto so hi neto, hosofa ma ayau nebo ya so hala-kala libo holito feka loto analo ya adala oto suto ne. <sup>4</sup>Suto neto mika yawala yasi hosofa analo nebo ya wati eimotina loyolalo-melo oti fetu labo, We yola ya wenina hofu beti fulibo we ona ne. Feto feyaibo ya ho noku fuliyáminako, gotite Wenina Lifima Liwila oto Binaibo we yakafo fetu feyaibo wewa nomuna hofawa minámanaiye, loto libo ne, loti lafa, <sup>5</sup>Polokafo hosofawama li fulu soku itaito moda aifa dowae loto neto, <sup>6</sup>wenina yasi ula molanaife, ido aloko lumu fou loto fulinaife? loti hamena fana hiyaba oti wa minafa, idafa ma ulalo oloto pito li hopa edámito wa edoti hatina-manadina li elepa iti, Wewa ya goti ma ne, loti holiyabo ne.

<sup>7</sup>Ido mikawa selo yaloka minabo wenina hiyabatina wenaba huliya Pubiliusi ya mika yawala yakafo numunalau lilimito uto li dowae ledoto

fo hamena (3) tili ya aifa li dowa lo ledaiye. <sup>8</sup>Feto fe ledaito, melafu idafa i hilibo ya ula hala-kala lito, sefe adumu oto, folomolo ya uno neto Polokafo uno negu ya yoto Goti lomuito anagunu ulalo ya lito idafa i hilibo ya faka lo edaiye. <sup>9</sup>Faka lo edaito, ya wa edotiti aya ebau minabo wenina malekama idafa i hiliyabo ya ato li faka lo betiye. <sup>10</sup>Yagunu muki mona dowa molo ledoti, ido unune, loto feyonibo hamenalo ya idafate minámibo ya wenina idafa-adafa liti loti sipiku ya molo ledae.

#### **Polo uto Lomu numudo wibo ha**

<sup>11</sup>Ena igana (3) tili yalo minototo ya sipi ma asi aibo hamenalo aya ebau minomo wibo sipiku yau yowone. Sipiwa ya Alekisadilia numudoti aibo sipi ya holaleka sugi goti Susi lobe hipala loiti eimotinaidana feyaibo sipiwa yau yoto ebawama fulitoto uto <sup>12</sup>uto Silakiyusi numuna meya nabalo ya loto fo hamena (3) tili ya minototo <sup>13</sup>hofa sipiku yoto yaloti monimo uto Legiumu numuna meya nabalo fedoto, ledawa ya asi yakafo fu loto sipi lito wito leda ya Puteyoli numudo ya fedone. <sup>14</sup>Ya numudo yalo Yesu mono weninala malekama wa betiyogeto emotina yasi fo hamena (7) seweni ya lemogi minanune, lato minone. Minototo yaloti Lomu numudo one. <sup>15</sup>Ogeto, yalo Yesu mono weninala minabo yasi Lomu anogolonibo hawa labo ya holititi malekama loti Apiyusi maketi ebalo fedoti wa ledae. Ido malekama ya loti Numuna Tili (3) hanudo moniyabo wenina uno-uno abo numudo ya fedoti wa ledato, Polokafo wa betito Goti fetu lomuiabo, Dowae, lalowe, lito lula-hala li auba i edaibo ne.

#### **Polokafo Lomu numudo Goti hala ukuwa lo oloto molaibo ha**

<sup>16</sup>Ido Lomu numudo fedogeto ya hiyabatina we yasi Polo ya eimolako numunalau yau minageto ya himiwe makafo hiyaba o edanaiye, loti lae.

<sup>17</sup>Feto lato ya fo hamena (3) tili utaito, Polokafo Yuda wenina hiyabatina we alo, loto ha fulo betito loti nuba oti minato ya fetu lobibo, Weninane-mota, nemo neimone ya idafa ma weninane yafe, ido awatefo-mota monatina lolomabo yafe, li nosámibo betiyámofa, Yelusalemu numudo nala fi nedoti Lomu wenina adinalo molae. <sup>18</sup>Adinalo molato, loga o nedoti hofu nedo fulinabo idafa ma feyámonako ya nalauti wina nedanune, loti holiyafa, <sup>19</sup>Yuda wenina yasi auba iti, E'e, loti labo yagunu Sisa yakafo hane lifefe lo nedanaiye, loto auba ito loboma ne. Feto lofa, ya neimo weninane li halo molo betinobo ha ya ma minámiye, loto holiyowe. <sup>20</sup>Aya monawa yagunu hemotina ya sutina fiyoto ato, wa betito hemotinagi maina loyolalo-melo anogolone. We ya Isilaeli wenina auba iti hiyabala o minabo we yagunu nala i nedato, minowe, loto lobiye.

<sup>21</sup>Lobito, liwila oti lomuwabo, Hiyabate we Yudia ebau minabo yasi hemogunu lufuwa ma i fulu ledato ya ma liyámonibo ne. Ido Yudia yaloti abo wenina yasi wenina lo hedabo hafe, ido ha nosámibo lo hedabo

hafe, yama lolomámabo ne. <sup>22</sup>Feito nefa, wenina mikau-mikau ya eito mono holiyabo wenina ha nosámabo lo betiyanako, yagunu hemo haka kiyaniho ha ya lolomágeto holinune, loto holiyone, loti lomuwa.

<sup>23</sup>Feto lomuti Polo nedo loti emogi loyolalo-melo minanune, loti hamena molato aya hamenawalo wenina abi lokati emodoka ato leda yaloti u lubuka yalo Goti wehudikafo hiyaba o ledaibo mona ya holifefe loti holinae, loto lobito ha mona fokito api itibiye. Ido Yesu ya holifefe loti holiti holi hikito muna, loto Mosese lo molaibo ha yauti ido polofeti lufuwa iyabo hatina yauti ya Yesu hala labo ya lobi ne. <sup>24</sup>Lobi neto, malekama ya holi hikitafa, ido malekama ya holi hikitámae. <sup>25</sup>Yagunu lutina-hatina li mako molámoti unigilato Polokafo fetoto lobibo, Weuna Fele yakafo hala ya polofeti Aisaiya welalo moloto awatinafomota yagunu holito ha ona hula fetoto lobibo,

<sup>26</sup>Hemo aya weninawa minadoka ya uto fetoto lobiyo, Hemotina holi-holi o minafa, ha holifefe loti holiyámoti ido wa-wa o minafa, idafa wafefe loti wagámae. <sup>27</sup>Fetoto feyabo weninawa ya lutina-hatina moda gediboko minanako, hatina anawako holiti nomudina likotiko minae. Fetoto feyámaboto neko, lutina-hatina ya li elepa itinemo ato li faka lo betiyadi ne, lototo ha mono lufuwau (Ais 6:9-10) ya neboti.

<sup>28</sup>Yagunu hemotina ha lobiyoboto ya holifefe loti holilo. Gotikafo wenina li nomude waiboto hala ukuwa ya eito feka wenina ya fuloto betitaiboto ne. Fuloto betitaiboto nenako, hala ukuwa ya holi hikito muna, lototo lobiye. [<sup>29</sup>Hawato lobiboto yagunu Yuda wenina eimotinagu yaw moliya ha naba loti fuloto edotito uwae.]

<sup>30</sup>Ena melege loitito lulau ya Polo numuna eimola meina figoto ya neto, ido wenina muki wa edanune, loti emodoka aboto ya aiyo-weiyo ha lobito, <sup>31</sup>holi holiyámoto, Goti wehudi weninala hiyaba o ledaiboto hala ya lo oloto molo-molo o minoto, Wenaba Yesu Kilistoto hala api itibi-itibi o netoto ido masi ononala itámaboto ne. Modae.



# Lomu

## Polokafo mono wenina Lomu numudo minabo ya lufuwa i fulo betibo ha

### Homu ha

Polo ya Kolinti numudofe, ido Senkilia numudo nebo hamenalo ya lufuwa me ya ito, Yesu holi hikito muti Lomu numudo minabo wenina ya fulo betinowe, loto wena ma huliya Fibi muido, lito uto uto Lomu numudo u fedoto ya bibo ne.

Mono weninawa Lomu numudoka minabo wenina maleka ya Yuda wenina ido maleka ya eito feka wenina ya minae. Ido Lomu numuna ya Itali mikalo gamani wenina numunatina meya nabalo ya hiyabatina we wehuditina huliya Sisa ya ne. Aya we yakafo mika negu-negu wenina muki li yoima o betito, wehuditina huliyagi we wenaba ya neimoko minanowe, loto himiwe abi loto idipi molaito, ba lomo uwabo ne.

Ena Polokafo fetu loto holibo, mikalo wenina muki ya Goti nomunalo lifima mino ledaibo wenina ya minone. Ido ononate yakafefe, ido mona dowa molanubo yakafu ya li dowa lo ledámanaibo ne. Fetu ya nefa, ido Yesu holi hikito munubo, ya Gotikafo lifimate hilili oto, monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanaibo ne, loto Lomu numudo uto hawa ukuwa dowa api itibinowe, loto holito, lufuwa me ya i fulo betibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Nemo Polo, Kilisto Yesu houba-nabala we ya aposolo we minanane, loto sune fito, Goti hala ukuwa dowa lo oloto molanane, loto li ekei nedaibo ne.

<sup>2</sup>Hawa ukuwa dowa ya homu aidena lo molo ledaito, polofetila yasi fele lufuwau iyabo, <sup>3</sup>ya Hipala yagunu lo molo ledaibo ne. Emo ya mikaloka ulagi oloto pibo, ya Defiti yufa fibo wenina yauti oloto piye.

<sup>4</sup>Ido Weuna ya fele nebo yakafu moda Goti Hipala aubafofo libo we ne,

loto lilibibo, ya fuliguti li sinoi edaibo yakafo ya lilibibo ne. Wewa ya Yesu Kilisto Wenabate ya ne. <sup>5</sup>Emodokati ya mika negu-negu wenina muki minagu yauti masi ha libo ya holiti, holi hikito muti, hololanabo yagunu huliya yotoko minanaiye, loto aifa li dowa lo ledoto, aposolo ononawa lumito ya li minone. <sup>6</sup>Ido aya wenina minagu yauti hemotina yagi Yesu Kilisto weninala minae, loto sutina fibo ne.

<sup>7</sup>Hemotina Gotikafo lula-hala bibo wenina Lomu numudo minabo, ya fele weninane minae, loto sutina fibo wenina, hemotina muki ya lufuwa me ya i fulo betiyowe. Walo.

Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowa lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

### **Polokafo weninawa wa betinowe, loto auba ito holibo ha**

<sup>8</sup>Ena homu ha me ya ya lobinogolowe. Holilo. Hemotina holi hikitabo monatina yagunu wenina mikau-mikau lo-lo o minanako, hemotina muki yagunu holito ya dowae, lalowe, loto Yesu Kilisto huliyalo ya Gotine lomu minowe. <sup>9</sup>Holi minafe? Goti ononala li minobo, ya weune-lune-hane mako moloto Hipala hala ukuwa dowa lo oloto molo minowe. Aya Goti yakafo monane muki holibo we onobalalo ya ha me ya lanogolowe. Holilo. Nemo ya hamena-hamena hemotinagunu holito hulitina lomutoko minoto, <sup>10</sup>ya hemotinaloka anowe, loto holito hiyaba omo yowobo, ya onesa me ya Gotikafo dowa holito hanune li oloto pi nedagetoma ya anowe, loto lomutoko minowe. <sup>11</sup>Feto loto lomuwo, ya hemotina wa betinowe, loto holiyobo, ya Weuna idafala aifa lumibo idafa ya li gedoto oto yakafo auba i betinaiye, loto auba ito holi minobo yagunu feito lomutoko minowe. <sup>12</sup>Ido fetu loto holi minobo, ya hemotinagunuko holiyámowe. Nemogi hemotinagi maina minoto ya hemotina holi hikitabo monatina yakafo nemo lune-hane li aila i nedageto, ido nemo holi hikitobo monane yagi hemotina lutina-hatina li aila i betinaiye, loto holito ya loto wa betinowe, loto lomutoko minowe.

<sup>13</sup>Ido mono weninane-motao, hemotina holifefe ladámotanae, loto ha me ya lobiyowe. Holilo. Eito feka wenina maleka minagu yau mono onona lito hulawa li oloto piyobo, ya hemotina minagu yau ayaidana oto mono ononanelo hulawa ma li oloto pinowe, loto hamena-hamena ya hemotinaloka anowe, loto hanu ma moni wita ofa, ido ha ma-ma oloto pibo yagunu hanune minámito minowe. <sup>14-15</sup>Wenina muki, Giliki hafi lufuwa wabo ido wagámabo wenina, ha manadinawo nebo ido minámibo wenina, muki ya hawa ukuwa dowa lo oloto binobo ononawa numima nenako, yagunu hemotina Lomu numudo minabo yagi ayaidana oto lo oloto binowe, loto auba ito holiyowe.

### **Hawa ukuwa dowá ya Goti aubala nebo ha**

<sup>16</sup>Hawa ukuwa dowá lo oloto molobo yagunu unelo holiyámobo ne. Ya neidafaitowe? Hawa ukuwa dowá ya Goti aubala nebo ha yakafo

holi hikitanabo wenina muki li nomudina wanaibo, ya Yuda wenina li homu moloto, ido yaloti Giliki weninagi wenina maleka muki yagi holi hikitanabo ya li nomudina wanaibo ne. <sup>17</sup>Aya hawa ukuwa dowa yakafo holi hikitaabo wenina ya Goti monala fefe liboma li oloto pi bibo yagunu ya holi hikito mu-mu o minae. Aya yagunu ya fetu libo,

Monatina fefe libo wenina ya holi hikito minabo yagunu ya hofawa mino holinigilae,  
loto ha mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nebo ne.

### **Wenina muki Goti metina muti u midipu igu minabo ha**

<sup>18</sup>Feito wenina yasi Goti monala metina muti nosámibo mona eito-eito muki molo minabo yagunu ya emokafo okulumaukati lifima ha naba-naba li oloto pi beti-beti o ne. Weninawa mona nosámibo molabo yamo ha ona hula ya mi i minae. <sup>19</sup>Holi minafe? Goti monala maleka, mikaloka wenina holinabo monala, ya emokafo li oloto pi betinako, moda lutinau oloto nebo, <sup>20</sup>ya aidena yoima mika okuluma li oloto pibo hamenaloti ya emo aubala, minowa-minowa oto nebo aubala, ido monala eito, wenina monatina yaidana oto minámibo, yoisa yoto nebo nomudekafo wa edámonibo monala, ya idafa-adafa lifefe libo idafawa yakafo li oloto pi betito, moda wa edofefe loti monala holiyabo ne. Monala feti holiyaboma nenako, yagunu wenina masi monala holiyámone, loti lanabo ha ma minámiye.

<sup>21</sup>Goti ne, loti moda holiyafa, ido Gotite ona hula ne, loti huliya li faka ladámoti, dowae, lalowe, loti lomuwámoti, hatina kiyabo mona ya u aifa idafa uto, ido lutina-hatina holifefe ladámibo ya midipukafo wase i betito minae. <sup>22</sup>Fetu fe minabo ya ha manadeu ne, lo minafa, ido u holiti holiyámoti abo wenina buliti, <sup>23</sup>Goti fuli lilitámanaibo we lamenala ya fulititi, fuli lilitanaibo wenina, nama-afa, hidina-adinagi lala iti moniyabo idafa, hudi-hosofa yaidana oti lifefe loti, ya gotite ne, loti holi hikito bi minae.

### **Wenina muki nosámibo monako molomo uwabo ha**

<sup>24</sup>Goti lamenala fetu fulitanako, eimotina lutina-hatina hume-ugele hopa-napa anabo monagunu holiyabo yagunu fuma ibo mona moloti eimotina lulawatinau ya utina li hopaiti, utinalo holinabo mona ya aifa molanabo ne, loto Gotikafo waito betiye. <sup>25</sup>Weninawa yasi Goti hala monala ona hula ya holi fulititi, sugi we hala monala holi hiki loti, ido idafa-adafa li oloto pibo we ya metina muti, lifefe libo idafa yako holi biti houba-naba o beti minae. Wewa metina muwabo we huliya ya li faka lo edomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

<sup>26</sup>Ido metina muwabo yagunu Gotikafo waito betito, ya utinalo holinabo monagunu aku loti holi minoti, ya wenipatina yasi wemoligi

fe fe loti unanabo mona ya fulitoti, eimotinagu ya hopa mona molo-molo o minato, <sup>27</sup>ido wemoli yasi ayaidana oti wenipagi fe fe loti unanabo mona ya fulitoti, wemoli eito magunu holiti utina so lito we ma hopa li unabo, ya feti sugi hanu moniyabo yagunu eimotina utina-lutina-hatinau ya lifima ha liwila oti li minae.

<sup>28</sup>Weninawa yasi Goti hate ki umámanogolone, loti holiyabo yagunu ya Gotikafo hatina-manadina ya u aifa idafalo uwageto hopa-napa mona molanae, loto waito betito, <sup>29</sup>ya lutina-hatinau mona nosámibo-asámibo faitoto mino betito, fina lowagunuko holimo yoti, idafa-adafa magi magi linubolae, loti holiti, wenina holi nosámiboko biti, wauwa-mauwa liti hofu beti fuliti, moliya fiti, hotina iti, hatina nosámiboko kimo yowabo mona yamo lutina-hatinau faitoto neto, ya wenina hamadina hiti, <sup>30</sup>ha nosámibo lo betiti, Goti holi nosámibo muti, ha holiti holiyámoti, eimotinagunuko dowá minone, loti holiti, eimotina utina-hulitina li faka loti, nosámibo-asámibo mona hofawa li oloto piti, otinafo metinafo ha labo ya holiyámoti, <sup>31</sup>lutina-hatinau holife fe ladámoti, mona ona molámoti, eimotina weninatina ya holi biyámoti, muludinau holiyámabo wenina, <sup>32</sup>ya yaidana mona molo minabo wenina moda fuliti u hopa unae, loto Gotikafo lo molaibo ha ma ne, loti holiyafa, aya mona aifa ilalu huti molabo yako minámiye. E'e, onu iti molabo, ya wenina masi mona yaidana molabo ya dowá wa beti minae.

### Lifima meina dowá ido nosámibo linabo ha

**2** <sup>1</sup>Feito hemotina ya wenina maleka monatina nosámiye, lo beti minabo, ya heimotina monatina yagunu neidafaiye lanabo ne? Wenina magunu ya mona feti-feti molabo ya nosámiye, loti lo-lo abo wenina ya hemotina aya mona molanako, yagunu lo-lo abo hawa ya heimotina yagunugi ya lo minae. <sup>2</sup>Ido yaidana mona molo minabo wenina ya Gotikafo lifima ha liwila oto bibo, ya moda ona fe fe lotoko bibo ne, loto holi minone.

<sup>3</sup>Ido hemotina ya wenina maleka nosámibo mona molabo yagunu lifimatina ne, loti lo beti-beti afa, hemotina ya aya mona molabo yama Gotikafo lifimate liwila oto li lomámanogolaiye, loti hatina kiyafe? <sup>4</sup>Ido Goti lula hala-kala aloko ladámito, li you loto dowá lo ledó nebo mona yawala ya monalawa aifa idafa ne, loti hatina kiyafe? Ake, hemotina fetó loti hatina hopa-napa kiyabo wenina ya Goti li dowá lo ledaibo monawa ya wati lutina-hatina li elepa iyalo, loto monawa molo ledaiye, loti holiyámafe?

<sup>5</sup>Ido hemotina lutina-hatina gedibo li elepa iyámanako, yagunu hamena nabalo, Gotikafo lifima ha hula, fe fe lanaibo ha naba-naba li oloto pi lumunaibo hamenalo ya ha naba-naba linabo ha ya heimotina li nuba o-o o minae. <sup>6</sup>Yagunu ha ma fetó libo,

Emokafo ya wenina muki eimotina monatinalo ya liwila oto li binogolaiye,  
loto ha mono lufuwau (*Sng 62:12, Snd 24:12*) ya nebo ne. <sup>7</sup>Mona dowo molomo yonubo yakafo hulite ito yoto lamena o ledageto, hofawa minowa-minowa oto mino holinogolone, loti holiti ya auba iti mona dowo molo minanabo wenina ya hofawa minowa-minowa oto mino holinabo mona ya binogolaiye. <sup>8</sup>Ido wenina masi eimotinagunuko holiti, ha ona hula metina muti nosámibo monalo meyalo molo minanabo wenina ya lula hala-kala lageto, lifima ha naba-naba binogolaiye.

<sup>9</sup>Holi minafe? Nosámibo mona molo minabo wenina muki ya eimotina monatinalo ya miluma ha, hena naba-naba aibo ha ya linigilae. Feti linabo, ya Yuda wenina u homu uti liyato, ido yalo Giliki weninagi wenina maleka muki yagi linigilae. <sup>10</sup>Feti linigilafa, ido mona dowo molo minabo wenina muki ya eimotina monatinalo ya you amena mona, lamena mona, hulitina yoibo mona ya linigilae. Feti linabo, ya Yuda wenina u homu uti liyato, ido yalo Giliki weninagi wenina maleka muki yagi linigilae. <sup>11</sup>Moda holiyafe? Goti ya wenina hona moloto ekei ámibo wema ne.

<sup>12</sup>Goti lo molaibo hala liyámabo wenina yasi nosámibo mona molo minabo yamagunuko moda fuliti u hopa unigilae. Lo molaibo hawa yakafo sigiya lo betiyámanogolaiye. Ido lo molaibo hala liyato, aya ha yakafo hiyaba o betibo wenina yasi nosámibo mona molo minabo yamagunu lo molaibo hawa yakafo sigiya lo betito lifima ha liwila oto li binogolaiye. <sup>13</sup>Moda holiyafe? Lo molaibo ha ya aifa hatina etuwaloko holinabo ya Goti onobalalo ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betiyámanogolaiye. E'e, lo molaibo ha ya holiti meyalo molanabo yagunuko monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinogolaiye.

<sup>14</sup>Yagunu holilo. Eito feka wenina ya lo molaibo ha liyámafa, ido eimotina lutinaako holiti hawalo hololanabo, ya hawa liyámabo weninawa ya moda eimotina hatina kiyadoti ya moda lo molaibo hawa holiyaboidana oti minae. <sup>15-16</sup>Feto fe minabo weninawa lutinau ya lo molaibo hawa mino betito ya ononawa libo mona li oloto pi minae. Feito hamena nabalo, ya faluku oto molonibo mona ido lute-hateu faluku oto holiyonibo ha muki ya Gotikafo hona moloto, lifima ha liwila oto lumunaibo hamenalo, ya wenina yasi mona ma molonibo ya moda dowo nefa, ido ma ya nosáminako, lifimate ne, loti hatina kiti weudina-lutina-hatinau holiyabo mona yakafo li oloto pi betinogolaiye. Yagunu ya hawa ukuwa dowo lo oloto molobo, ya Gotikafo lifima hawa liwila oto lumunaibo, ya Yesu Kilisto anau molageto, emokafo hona moloto lumunaibo ne, loto lo oloto molowe.

**Yuda wenina yasi lo molaibo ha meyalo molabo  
aubatina ma mino betiyámibo ha**

<sup>17</sup>Ido hemotina ma ya Yuda wenina minone, loti, ido lo molaibo ha ya litumate ne, loti, ido Goti ya leimo Gotite ne, loti heimotina hulitina li faka

lo minoti, <sup>18</sup>ido dowa loto holibo mona ya holifefe loti holiti, ido lo molaibo hakafo api itibitaima nenako, mona-fana dowa lama ya wa dowa moloti, <sup>19-20</sup>ido lo molaibo ha yau holifefe lonibo ha monala ona hula moda li minone, loti holiyabo yagunu ya weudina nomuna likaibo wenina ya hanu dowa itibinubo wenina minone, loti, ido midipu igu moniyabo wenina ya li lamena o betinubo wenina minone, loti, ido holifefe ladámabo wenina ya holifefe lanabo mona itibinubo wenina minone, loti, ido gedámabo wenina ya api itibinubo wenina minone, loti auba iti holiti, <sup>21</sup>hemotina api itibi-itibi abo yamaidana oti heimotina lutina-hatina ya api ilibiyámafe? Ugele ámilo, loti lo-lo aboma nefa heimotina ya ugele mona molo minafe? <sup>22</sup>Ido hume-ugele ámilo, loti lo-lo aboma nefa heimotina ya hume-ugele o minafe? Ido sugi goti yaidana-meidana ya eleka naba hofu betima nefa, heimotina ya wenina masi idafawalo ya hefana-hoba-hobina molagu yati ma ugele li minafe? <sup>23</sup>Ido lo molaibo ha ya lemo liyonibo ne, loti heimotina hulitina li faka lo-lo aboma nefa hemotina ya aya hawa holiti holiyámoti abo monatina yakafo Goti huliya ito lomafe? <sup>24</sup>Aya mona molabo wenina yagunu fetu libo, Eito feka wenina yasi heimotina monatina yagunu Goti huliya hamana hi minae, loto ha mono lufuwau (Ais 52:5, Ese 36:22, 23) ya nebo ne.

### Goti anela utinau fukabo ha

<sup>25</sup>Goti anela utinau fukabo, ya lo molaibo hawa meyalo molanabo yako moda hulawa minanaibo nefa, ido lo molaibo ha holiti holiyámoti anabo, ya aya monatina yakafo Goti anela utinau nebo ya u minámiboidana anaibo ne. <sup>26</sup>Ido Goti anela utinau fukámabo wenina yasi lo molaibo hawa meyalo molanabo, ya aya mona yakafo anela utinau minámibo ya u mino betiboidana anaibo ne, loto wa betinogolaiye.

<sup>27</sup>Feito ya utinau anela fukámabo wenina lo molaibo hawa meyalo molanabo mona yakafo hemotina mono lufuwa liti anewa utinau mino betifa, lo molaibo hawa holiti holiyámoti o minabo wenina, hemotina lifimatina li oloto pi binogolaiye.

<sup>28</sup>Holi minafe? Yuda wenina monatina etuwaloko molabo ya Yuda wenina ona hula minámae. Ido utina etuwaloko Goti anela fukabo ya anela ona hula mino betiyámiye. <sup>29</sup>E'e, Yuda wenina ona hula ya weudina-lutina-hatinau ya Goti weninala minae. Ido anela ona hula ya weudina-lutina-hatinau ya ne. Lo molaibo ha lufuwa iyabo ya meyalo moloti fukabo idafa ya minámiye. E'e, Weunakafo lutinau molo betibo idafa ya ne. Feti minanabo yagunu wenina yasi luwatina ladámanabo nefa, Goti yakafo luwatina lanaibo ne.

### Mona nosámibo yakafo mona dowa li oloto piyámanaibo ha

**3** <sup>1</sup>Feito Yuda wenina ya igaidana oti eito feka wenina li fulu betiti dowa minae? Ido Goti anela utinau nebo yakafo igaidana oto li dowa

lo betiye? <sup>2</sup> Aiyo, li dowa lo betibo idafa hefola minámiye. E'e, u homu molaibo idafa ya Goti eimola hala ya Yuda wenina adinau molaibo ne.

<sup>3</sup> Yagunu neidafaiye loto lanune? Maleka yasi halawa ya holi fulitoti, holi hiki ladámabo monawa yakafu Goti ha lido fefe lotoko meyalo molomo yoibo monala ya li fulu edanaife? <sup>4</sup> E'e, feito minámiye. Wenina muki ya sugi monako molo minae, loto wa betiyanogoloba, ido Goti monala ya u ona hulako minowa-minowa oto minanaibo ne, loto wa edanogolone. Feito yagunu ya ha ma fetu loto nebo,

Hemo ha lanibo ya moda fefe lotoko lo-lo o minane, loti holinigilae.

Ido masi li halo molo hedanabo ya moda li fulu betinogolane, loto ha mono lufuwau (*Sng 51:4*) ya nebo ne.

<sup>5</sup> Fetu loto nebo nefa, ido nosámibo monate yakafu Goti fefe libo monala li oloto piyagetoma, ya neidafaiye loto lanune? Gotikafo lifima ha naba liwila oto lumibo ya mona nosámibo molaiye, loto lanube? Fetu lobo ya mikaloka monaidana moloto lowe. <sup>6</sup> Yama minámiye. Feito nebo neko, ya Gotikafo igaidana oto mikaloka wenina monate ya hona molanaibo ne? <sup>7</sup> Ido nemo sugi monane yamo ya Goti monala ona hula li oloto pi edomo uto huliya li faka lagetoma, ya lifima ha liwila oto li numibo, ya neidafaito li numibo ne? loto we makafo lanaife? <sup>8</sup> Ido nosámibo mona moloto ya li liwila oto hulawa dowa oloto piyokelo, loto lanube? E'e, fetu ladámanogoloba, ido wenina masi hamade hiti, fetu lo-lo ae, loti lemogunu lo minae. Fetu lo minabo wenina ya lifima ha naba liwila oto binaibo ya moda fefe loto binogolaiye.

### Wenina muki u hopa unubo mona yako molonibo ha

<sup>9</sup> Feito ya neidafaiye loto lanune? Yuda wenina ya wenina eitoma li fulu betiti dowa lama mino holiyabo nefe? E'e, feito moda minámiye. Yuda wenina, Giliki wenina, maleka wenina muki ya nosámibo monate yakafu nala i ledaito minone, loto ya moda lotonima ne. <sup>10</sup> Aya yagunu ya ha mono lufuwau ya ha ma feito nebo,

Mona fefe liboko molabo wenina ya ma minámae. Moda ona lowe.

Mako magi

minámae. <sup>11</sup> Holifefe labo wenina yagi ya ma minámae. Ido Goti moni witala abo wenina yagi ya ma minámae.

<sup>12</sup> Muki ya hanu dowa lokati ya u hopa uti, li mako iti u aifa idafa buliti minae. Mona dowa molo minabo wenina ya ma minámae. Moda ona lowe. Mako magi minámae. (*Sng 14:1-3, 53:1-3*)

<sup>13</sup> Henobatina ya fuliyabo wenina haletina wela golotibo hale yaidana oto ne. Wetina huluma yakafu weninatina hotina i-i ae. (*Sng 5: 9*)

Wetina etuwau ya hosofa hifenala yaidana oto ne. (*Sng 140:3*)

<sup>14</sup> Wetinau ya ha nosámibo-asámibo ekefa aibo ha ya faitiye. (*Sng 10:7*)

15 Hidina yakafo aloko uti wenina ma hofu beti fuli-fuli ae.

16 Wenina li hupa o betiti, hena fulinabo mona molo beti-beti abo hanudo ya monimo uwae.

17 You amena molabo hanu ya ma holámae. (*Ais 59:7-8*)

18 Ido nomudinalo ya Goti ya holiya holiyabo nomudina molámae. (*Sng 36:1*)

loto ha mono lufuwau ya nebo ne.

19 Ena lo molaibo ha libo muki ya hawa houba-naba o edabo wenina lobibo ne, loto holiyone. Feto loto lobibo, ya mikalo wenina muki monate polito lifimate Gotidoka oloto pi huliye, loti holiyabo yagunu henobatalo inogolaiye, loto lo molaibo hawakafo lobibo ne. 20 Moda holiyafe? Lo molaibo halokati ya monate nosámibo minone, loto holifefe loto holi minoninako, yagunu lo molaibo hawa hololanabo ononawa liyagu yauti wenina ma Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo wenina ya ma minámae.

**Kilisto holi hikito muwabo yagunuko monatina  
fefe libo wenina minae, lo betibo ha**

21 Ido onesa me ya ya Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo ledaibo mona li oloto pi lumibo, ya lo molaibo ha ido polofeti hatina lufuwa iyagu ya li nuba oto lo oloto molo ledaibo, ya lo molaibo ha meyalo molonibo yagunu ma minámiye. 22 E'e, Yesu Kilisto holi hikito muwabo wenina muki ya holi hikitonibo yagunu ya Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo ledaibo ne. Feto lo ledaibo, ya wenina hona moloto eika fito lo ledámiye. 23 E'e, muki wenina ya nosámibo mona moloto, Goti lamenala li heleuto minone. 24 Feto fe minonibo, ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo ya leimo mona molonidokati ma minámiye. E'e, Kilisto Yesu meina fito wina ledaibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo, ya eimola aifa li dowo lo ledaibo monala yakafo aifa feto fe ledaibo ne.

25 Aya we Kilisto Yesu fuliyageto, lunula yakafo wenina holi hikito munabo yagunu nosámibo mona lifimatina hilili o betinowe, loto Gotikafo aidena yoimati lo molaibo ne. Feto loto lo molaibo, ya monatina fefe libo wenina minae, lo ledaibo monala ya li oloto pi lumiye. Homu wenina nosámibo-asámibo mona molomo uwabo, ya Gotikafo lifima ha naba aloko li oloto pi biyámoto, li you loto waito betimo wifa, 26 ido onesa hamena meleka ya eimola monala fefe liboko nebo li oloto pi lumibo, ya Yesu holi hikito muwabo wenina ya monatina fefe libo wenina minae, lo betibo monala ya moda fefe libo mona ne, loto li oloto pi lumibo ne.

27 Feito neboma nenako, yagunu ute-hulite li faka lanubo hanu ya iga ya ne? Hanuwa moda hu ledaibo ne. Ido nena monakafo hu ledaiye? Lo



molaibo ha onona liyonibo mona yakafofe? E'e, holi hikitonibo mona yakafo ute li faka lanubo hanuwa moda hu ledaibo ne. <sup>28</sup>Feito ya wenina masi lo molaibo ha ononawa linabo yagunu ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betiyámanogolaiye. E'e, holi hikitanubo yamagunuko monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanogolaiye, loto holiyone.

<sup>29</sup>Ido emo ya Yuda wenina yako Gotitina nefemo? Ido eito feka wenina yagi Gotitina minámife? E'e, moda eito feka wenina yagi Gotitina ne.

<sup>30</sup>Goti ya moda mako ya nenako, emokafo anela utinau fukabo wenina holi hikitabo yagunu holito, ido anela utinau fukámabo wenina yagi holi hikitabo yagunu moda ayaidana oto holito, ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo ne.

<sup>31</sup>Feito neboma nenako, yagunu holi hikitonibo monawa yakafo lo molaibo ha li aifa idafa itobe? E'e, feito minámiye. Holi hikitonido yamo lo molaibo ha ya li auba i edone.

**Abalahamu holi hikitibo yagunu monala fefe  
libo we ne, loto Gotikafo lo edaibo ha**

**4** <sup>1</sup>Feito ya mikaloka awatefo-holofate Abalahamu yamagunu neidafaiye loto lanune? Idafawa yagunu holibo ya neidafaiye loto holibo ne? <sup>2</sup>Abalahamu monala fefe lotoko molaibo yagunu Gotikafo monala fefe libo we ne, loto lo edaibo neko, ya eimola ula-huliya li faka lanaibo hanu ma mino edadi ne. Ido Goti nomunalo feito minámiye. <sup>3</sup>Aya yagunu ya ha mono lufuwau ya neidafaiye liye?

Abalahamukafo Goti holi hikito muibo yagunu monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Stt 15:6*) ya nebo ne.

<sup>4</sup>Ido onona liyabo wenina meinatina ya onona yawala yakafo aifa li dowá lo betito meinawa aifa biye, loto lobe? E'e, onona liyado ya moda lifima meinawa ya biye, loto holiyone. <sup>5</sup>Feito nefa, ido Goti nomunalo ya monate fefe libo wenina minanune, loto nena-idafa anune? Monate u fefe lanaibo onona ya auba ito linuba, ido ogofuwámonibo yagunu Goti monalalo meyalo molámonibo mona lifimate hilili oto monatina fefe libo wenina minae, lo ledaibo we holi hikito munubo, ya holi hikito muwonibo yagunu ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanaibo ne.

<sup>6</sup>Feito Defiti yagi ayaidana oto wenina masi monatina lifefe labo onona liyámafa, ido Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo wenina ya dowá loti holi minae, loto holito, <sup>7</sup>yaidana wenina yagunu fetó libo,

Wenina ma lo molaibo ha metina muwabo mona lifimatina ya hilili oto, nosámibo monatina li fuló betibo wenina ya moda dowá loti holi minae.

<sup>8</sup> We ma nosámibo monala yagunu Wenabakafo lifima liwila oto li umámanaibo we ya moda dowá loto holi minanaiye, loto ha mono lufuwau (*Sng 32:1-2*) ya nebo ne.

<sup>9</sup>Ido dowá loti holi minabo weninawa ya Goti anela utinau fukabo wenina yagunuko lifemo, ido anela utinau fukámabo wenina yagunugi liye? Aya yagunu ya Abalahamu monala ya lito lobinogolowe. Holilo. Abalahamu holi hikitibo yagunu monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ha ya lo-lo one. <sup>10</sup>Ido nena hamenalo fetó lo edaibo ne? Anela mino edaibo hamenalo nefemo, ido anelagi minámibo hamenalo ne? Homu anelagi minámibo hamenaloma ya fetó lo edaibo ne. <sup>11</sup>Ido anelagi minámido ya holi hikito muibo yagunu monala fefe libo we ne, lo edoto, ya anelawa utinau fukomo unabo monawa ya aliga liboma nenako, yagunu anelagi minámabo wenina holi hikitabo yagunu monatina fefe libo wenina minae, lo betibo wenina muki ya awatinafo-holofatina Abalahamu ya ne. <sup>12</sup>Ido anelagi minoti holi hikitabo wenina yagi ya awatinafo-holofatina ya ne. Aya weninawa ya anelawa utinau fukabo yagunuko holiyámoti, awatefo-holofate Abalahamu anelagi minámibo hamenaloma holi hikitibo monalalo yagi meyalo moloti monimo uwabo yagunu ya awatinafo-holofatina ya ne.

**Holi hikitabo wenina muki ya Gotikafo monatina  
fefe libo wenina minae, lo betibo ha**

<sup>13</sup>Moda holiyafe? Homu aidena Gotikafo Abalahamu lo molo muto libo, hemo ido yufa finanibo wenina ya mikaloka eba muki ya weune fi betiyowe, loto lomuima, ya lo molaibo halo meyalo molaibo yagunu lomuwámiye. Holi hikito muibo yagunu ya monaka fefe libo we minane, loto lo edoto, lo molo muibo hawa ya lomuima ne. <sup>14</sup>Ido lo molaibo halo meyalo molabo yagunu weune fi betiyowe, loto lobibo neko, ya holi hikitabo monatina u aifa idafa uwadi ne. Ido lo molo bibo ha yagi u hopa uwadi ne. <sup>15</sup>Yagunu holilo. Lo molaibo ha yakafo lifima ha naba li liwila oto lumiye. Ido lo molaibo ha ma minámibo neko, ya hawa holito holiyámoto onibo mona ya ma minámadi ne.

<sup>16</sup>Feito Gotikafo Abalahamu yufa fibo wenina muki yagunu holito, ya lo molo bibo ha ya hulawa emodoka fedanaiye, loto aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo weune fi betiyowe, loto, ya holi hikito muwabo yagunuko lo molo bibo ne. Ido Abalahamu yufa fibo wenina muki yagunu libo, ya lo molaibo hawakafo hiyaba o betibo wenina yagunuko ladámiye. E'e, Abalahamu holi hikitibo monalo meyalo molabo wenina muki yagi Abalahamu ya awatefo-holofate makoma nenako, yagunu lo molo bibo hawa ya hulawa moda lemodoka maina fedanaiye. <sup>17</sup>Aya yagunu ya fetó libo,

Mikau-mikau wenina muki ya awatinafo-holofatina minanane, loto fulo hedowe,

loto ha mono lufuwau (*Stt 17:5*) nebo ha ya Goti onobalalo moda ona hula gedibo ha ne. Aya Goti holi hikito muibo, ya fuliyabo wenina li hofawa o betito, ido idafa ma minámibo ya aifa oloto piyo, loto li oloto pibo we ya ne.

<sup>18</sup>Abalahamukafo Goti lo molo muibo hawa ya hulawa igaidana oto fedanaiye? loto holámifa, ido auba ito holi hikitoto hawa hulawa moda fedanogolaiye, loto holito hiyabala o ne. Aya hawa fetoto loto lo molo muibo,

Yufa finanibo wenina feti minomo unabo ne, loto ha mono lufuwau (*Stt 15:5*) ya nebo ne. Ido yaloti ha ma yagi fetoto loto lo molo muibo,

Mikau-mikau wenina muki ya awatinafo-holofatina minanane, loto ha mono lufuwau (*Stt 17:5*) yagi nebo ne. <sup>19</sup>Fetoto loto lo molo muibo hamenalo ya Abalahamu melegela wani hadeti (100) yaidana oto nema nenako, emo ulau ya hipa yufa finobo aubane moda hulibo ne, loto holito, ido olonafa Sala ulau yagi olufola houmalau minanaibo aubala moda hulotaibo ne, loto holifefe loto holifa, ido aya yagunu hala loiti kiyámoto, holi hikitibo mona u hopa aguwámoto, <sup>20</sup>Goti lo molo edaibo ha yagunu holito holi aifa idafa itámibo, holi hikito mumo yoibo mona yakafo li auba i edaito, Goti huliya li faka loto, <sup>21</sup>ya lo molo edaibo hawa ya hulawa li oloto pinaibo aubala ne, loto auba ito holibo, <sup>22</sup>yagunu ya

Monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Stt 15:6*) ya nebo ne.

<sup>23</sup>Ena fetoto loto lo edaibo hawa ya Abalahamu yagunuko lufuwau iyámiye. <sup>24</sup>E'e, leimo Wenabate Yesu fuliguti li sinoi edaibo we holi hikito muwonibo wenina yagunu ayaidana oto monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanogolaiye. <sup>25</sup>Nosámibo mona molonibo yagunu Goti Hipala fulinaiye, loto fulo edaiye. Ido monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinowe, loto lemogunu holito ya fuliguti li sinoi edaibo ne.

### **Goti aifa li dowo lo ledaibo monala yagunu holi dowo lotoko minanubo ha**

**5** <sup>1</sup>Feito holi hikito muwonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaito, ya Wenabate Yesu Kilistokafo li liwila oto Gotigi houna i ledaiye. <sup>2</sup>Ido emo holi hikito muwonido ya aifa li dowo lo ledaibo lulau yowonibo hanu i ledaito, ayau minonibo ya Goti lamenalau unune, loto holito hiyaba o minoto, ya lute-hateu dowo loto holutoko minone.

<sup>3</sup>Ido yako minámiye. Hena naba fedo lumigu yau moda ayaidana oto lute-hateu dowo loto holutoko minone. Ya neidafaitowe? Hena mona-mona o lumuto fedanaibo yakafo lute-hate li auba i ledanogolaiye. <sup>4</sup>Ido lute-hate auba inaibo yakafo monate li fefe lo ledageto, Gotikafo dowo

loto wa ledanogolaiye. Ido monate fefe lageto, Gotikafo dow a loto wa ledaibo mona yakafo lute-hate li aila i ledageto, emogunu holito hiyabala o minanune. <sup>5</sup>Ido hiyabala onibo mona ya hutu ámanogolaiye. Moda holiyafe? Weuna Fele lumibo yakafo Goti lula-hala lumibo mona ya lute-hateu leki faitibo yagunu ya hiyabala omo yoto hulawa linune, loto dow a loto holitoko minone.

<sup>6</sup>Yagunu holilo. Lemo aubate minámido ya Gotikafo Yesu hamena molo muto, ya aya hamenawalo Goti monala molámabo wenina yagunu holito ya fuliye. <sup>7</sup>Holi minafe? Monala fefe libo we yagunu holito ana li faka loto fulinaibo we mako ma nefemo, ido minámiye? Ya ma holiyámoba, ido monala dow a lotoko molaibo we yagunu holiti auba iti ana li faka loti fulinabo wenina mako-mako ma minanabo ne, loto hate kiyone. <sup>8</sup>Feto loto hate kiyoba, ido lemo monate nosámibo molomo yowonibo hamenalo, ya Kilistokafo lemogunu holito ade li faka loto fulibo mona yakafo Goti lula-hala ito yoto holi lumibo mona ya lilibiye.

<sup>9</sup>Feito onesa me ya lunulakafo lifimate hilili oto, monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledainako, aliga ya lifima ha naba binaibo hamena ya emokafo ito yoto li nomude wanaiye. <sup>10</sup>Holi minafe? Homu ya lemogi Gotigi uwolafo-uwolafo minonido, ya Hipala fulibo mona yakafo li liwila oto Gotigi hutifina ledainako, onesa emogi hutifina onibo yagunu ya fuliguti sinoito minowa-minowa oto nebo mona yakafo ito yoto li nomude wanaiye. <sup>11</sup>Ido yako minámiye. Wenabate Yesu Kilistokafo li liwila oto Gotigi hutifina ledaibo mona onesa liyonibo yagunu Goti lulau mino edonibo yagunu lute-hateu dow a loto holitoko minone.

**Adamukafo fulibo monala ya lumifa, ido Yesukafo  
hofawa minowa-minowa aibo monala ya lumibo ha**

<sup>12</sup>Feito we mako yakafo nosámibo mona molaibo yama mikaloka lo fedito, ido nosámibo mona yamakafo fuliyabo mona ya fedo bibo, ya ayaidana oto wenina muki yagi nosámibo mona molanako, yagunu muki ya fulimo uwabo ne. <sup>13</sup>Holi minafe? Lo molaibo ha biyámibo hamenalo ya nosámibo mona ya mikaloka nebo ne. Ido lo molaibo ha ma minámanaibo, ya wenina lifimatina feito ne, feito ne, loti holinabo hanu ma minámima nefa, <sup>14</sup>ido Adamu hamenalalo yati ya fulimo uwabo mona yakafo wenina muki li yoima o betimo uto uto, Mosesese hamenalalo yagi ayaidana oto wenina muki ya nosámibo mona molabo, ya Adamu ha holito holiyámoto aibo mona molaibo yaidana oti molámafa, moda fulimo uwabo monawa yakafo li yoima o betito hiyabatina we wenaba yaidana oto mino betibo ne.

Wewa Adamu ya aliga anaibo we Kilisto mebe-mabala oto lilibibo nefa, <sup>15</sup>ido loitiwa ya hanu eito-eito li oloto piyaima, ya Adamukafo ha holito holiyámoto aibo hanu li oloto pito, ido Gotikafo idafa dow a aifa lumibo

hanu li oloto piye. Holi minafe? We ma mako ha holito holiyámoto aibo hanu li oloto pibo yamagunu wenina muki fulimo uwaboma nefa, ido Goti aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo, ido we mako Yesu Kilisto aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo moda li fulo edoto, idafa dowá aifa lumibo ya wenina muki li oloto pi ledomo wiye.

<sup>16</sup>Ido idafawa aifa lumibo yagi ido wewa mako nosámibo mona molaibo yakafo idafa li oloto pi ledaibo yagi moda eito-eito ne. Wewa Adamu nosámibo monala mako yaloti ya lifima ha naba li oloto pi ledaito, ya Gotikafo wenina muki li halo molo ledoto u hopa unae, loto lo ledaibo nefa, ido ha holito holiyámoto onibo mona lifimate muki ya wewa Kilstokafo li mofuto, ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo mona ya aifa lumibo ne. <sup>17</sup>Yagunu ya wewa mako ha holito holiyámoto aibo mona yaloti ya fulimo uwonibo mona yakafo wenina muki li yoima o ledoto hiyabate we wenaba yaidana oto mino ledaibo nefa, ido wewa mako Yesu Kilstodokati ya Gotikafo ito yoto aifa li dowá lo ledaibo monala ido fefe libo monala naba-naba ya aifa lomage to, ya lito nomude hofawa minowa-minowa oto hiyaba wenina naba minomo yonune.

<sup>18</sup>Feito ya wewa Adamu ha holito holiyámoto aibo monala mako yagunu ya wenina muki u hopa unae, loto lo ledaibo yamaidana oto wewa Kilisto fefe libo monala mako yagunugi wenina muki monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledainako, nomude hofawa minowa-minowa anubo hanu li oloto pi ledaibo ne. <sup>19</sup>Holi minafe? Wewa Adamu mako ya ha holámibo mona yakafo wenina abi monatina li nosámibo o betibo yamaidana oto wewa Kilisto mako yagi ha meyalo molaibo mona yakafo wenina abi monatina li fefe libo o betinogolaiye.

<sup>20</sup>Feito nefa, ido ha holito holiyámoto onibo mona ya moda oloto pimo unaiye, loto lo molaibo ha ya homi ito lumiye. Ido nosámibo mona molomo uwonido, ya aifa li dowá lo ledaibo monala ya ito yoto molo ledomo yoibo ne. <sup>21</sup>Feto fe ledaibo, ya homu fulimo uwonibo mona yagunu nosámibo monakafo li yoima o ledoto hiyabate we wenaba mino ledaibo yamaidana oto onesa Wenabate Yesu Kilisto yagunu monatina fefe libo wenina minae, lo ledoto ya aifa li dowá lo ledaibo mona yakafo hiyabate we wenaba yaidana oto mino ledaibo, ya hofawa minowa-minowa oti mino holinae, loto fetó fe ledaiye.

**Yesu Kilisto fuliguti li sinoi edaibo monalo ya li homi i ledaibo ha**

**6** <sup>1</sup>Yagunu neidafaiye loto lanune? Aifa li dowá lo ledaibo monala ito yoto oloto pi lumunaiye, loto nosámibo mona molo minokelo, loto lanube? <sup>2</sup>E'e, feito minámiye! Nosámibo mona moda fuli muwonima nenako, yagunu igaidana oto aya monalo onu ito molomo unubo ne? <sup>3</sup>Ido Kilisto Yesugi keloto noku iyonibo wenina muki ya fuligu yagi maina

keloto fuliyoniboma ne, loti ya ma holiyámafe? <sup>4</sup>Yagunu holilo. Melafo lamena aubala yakafo Kilisto fuliguti li sinoi edaibo yamaidana oto leimote yagi nomude hofawa minonibo hanu hofawalo ya moni-moni o minanune, loto emo fulito, molo edagu yau lemo noku iyonido ya emogi maina keloto fuliyogeto molo ledabo ne.

<sup>5</sup>Feito ya emo fuligu yagi maina kelonima nenako, yagunu fuliguti sinoido yagi ayaidana oto kelanogolone. <sup>6</sup>Feito keloto, ya nosámibo mona hofa houba-naba o edámanune, loto ute nosámibo mona molo-molo o nebo aubala ya wako anaibo ne, loto lute lila ya emogi maina yá yofolo moda fulibo ne, loto holi minone. <sup>7</sup>Moda holiyafe? Fuliyafo wenina ya nosámibo monakafo nala i betiyámibo ne.

<sup>8</sup>Ena Kilistogi maina fulitonima nenako, yagunu emogi maina nomude hofawa minanubo ne, loto holi hikitone. <sup>9</sup>Feto loto holi hikitonibo, ya Kilisto fuliguti li sinoi edaibo yagunu ya fulinaibo mona ya hofa hiyaba we wenabala minámiboma nenako, moda hofa fuliyámanogolaiye, loto moda holi minone.

<sup>10</sup>Feito fulibo, ya nosámibo mona hamena mako moda fuli mutaifa, ido onesa hofawa nebo, ya Goti yagunuko holito ya oto moloto o-o ne. <sup>11</sup>Yagunu ya hemotina yagi moda ayaidana oti nosámibo mona moda fuli mutoba, ido Kilisto Yesu lulau mino edoto Goti yagunuko holito ya oto moloto o-o minone, loti holitiko minalo.

<sup>12</sup>Feti minoti, ya utina etuwa fuli lilitanaibo dowo loto holibo monalalo meyalo molotanune, loti, ya nosámibo monakafo aya utinau ya hiyabatina we wenaba mino betinowe, loto anaibo, ya holi umámilo. <sup>13</sup>Ido utina hina-ana-hofala yakafo fefe ladámibo mona molotanune, loti ya nosámibo mona houba-naba o edámilo. E'e, fuliyaguti sinoiti hofawa minabo wenina yaidana oti minanako, yagunu utina-lutina-hatina ya Goti muti, ido utina hina-ana-hofala muki ya fefe libo mona moloti, Goti ya houba-naba o edalo. <sup>14</sup>Holi minafe? Hemotina ya lo molaibo ha hilalau minámoti, aifa li dowo lo ledaibo monala hilalau minama nenako, yagunu nosámibo mona ya hiyabatina we wenaba minámanogolaiye.

#### **Nosámibo mona meyalo molanubo ya aya monakafo nala i ledaibo ha**

<sup>15</sup>Yagunu ya nena-idafa feyanune? Lo molaibo ha hilalau minámoto, aifa li dowo lo ledaibo monala hilalau minonima nenako, loto nosámibo mona aifa molanubo nefemo? E'e, feito minámiye! <sup>16</sup>Hemotina utina-lutina-hatina ya we ma muti hololanune, loti houba-naba o edanabo, ya aya we welalo molo-molo abo yakafo nala i ledaiye, loti ya ma holiyámafe? Feito ya nosámibo monalo molanune, loti hololanabo, ya aya monakafo nala i betiyageto, ya fuliti u hopa unigilae. Ido Goti welalo molanune, loti hololanabo, ya monatina fefe lanogolaiye.

<sup>17-18</sup>Feito homu ya nosámibo monakafo nala i betito, houba-naba o edomo uwabo nefa, ido ha mono hula api itibiyabo ya holiti, lutina-

hatina mako moloti hawa meyalo molato, ya nosámibo monawa nalalauti ya wina oto, fefe libo mona nalalau ya molo betito houba-naba o edo minone, loto holito, ya dowae, lalowe, loto Goti lomuwokelo.

<sup>19</sup>Hawa fetu loto lobiyobo, ya hemotina lutina-hatina amika molainako, aifa mikaloka wenina lonibo ha ya lofi moloto lobiyowe. Yagunu holilo. Hemotina homu ya fuma ibo mona ido ha holiti holiyámoti abo mona ya houba-naba o edanune, loti utina hina-ana-hofala muki ya aya monawa molado ya ito yoti holiti holiyámoti abo monawa molomo yowabo yamaidana oti onesa me ya fefe libo mona ya houba-naba o edanune, loti utina hina-ana-hofala muki ya aya monawa molalo. Fetu feyanabo ya fele weninala minanabo ne.

<sup>20</sup>Holi minafe? Homu ya nosámibo monakafo nala i betito, houba-naba o edabo hamenalo, ya fefe libo monakafo hiyabatina we wenaba minámibo ne. <sup>21</sup>Ido aya hamenalo ya nena idafa hula dowá ma li oloto piyabo ne? E'e, idafa dowá ma minámito, monawa nosámibo yama onesa hatina ki munabo ya utinalo holinabo ibo ne. Aya monawa yakafo moda fulito u hopa unubo hanuwa li oloto pi ne. <sup>22</sup>Feito nefa, ido onesa me ya nosámibo mona nalalauti ya moda wina oto, Goti houba-naba o edabo nalau ya molo betito, ya idafa dowá hula li oloto pi betibo, ya fele mona moloti, hofawa minowa-minowa oti mino holinae.

<sup>23</sup>Moda holiyafe? Nosámibo monadokati meina linubowa ya moda fulito u hopa unubo ya nefa, ido Gotikafo aifa lumibo idafa ya Wenabate Kilisto Yesu lulau mino edoto hofawa minowa-minowa oto mino holinubo ya ne.

### Fele hanu hofawalo moniyonibo ha

**7** <sup>1</sup>Ido mono weninane-motao, hemotina lo molaibo ha holi minabo wenina ya lobiyowe. Holilo. Wenina nomudina hofawa minabo hamenalo yako lo molaibo ha ya hiyaba we wenabatina ne, loti ya ma holiyámafe? <sup>2</sup>Feito ya wena ma wanafo nomuna hofawa minanaibo hamenalo ya lo molaibo hawakafo emogi li hutifina o edaifa, ido wanafo fuliyagetoma, ya wanafo hutifina aibo hawa nalalauti moda wina aiye. <sup>3</sup>Yagunu ya wanafo nomuna hofawa minanaibo hamenalo ya wenawakafo wanafo fulitaito we malo uwagetoma, ya hume-ugelelo moni ne, loto lo edanogoloba, ido wanafo fuliyagetoma ya hawa nalalauti wina oto minainako, we malo unaibo ya hume-ugele ha ma ladámanigilae.

<sup>4</sup>Feito ya mono weninane-motao, hemotina yagi Kilisto ula hofu fuliyado ya Gotikafo li onu i betito, ya lo molaibo hawa moda fuli mutama nenako, yagunu we ma eito, fuliguti li sinoi edaibo welo uti ya Goti nomunalo moda monatina hula oloto pinae, loto fetu fe betima ne.

<sup>5</sup>Holi minafe? Homu, lute lilalo mona molomo yowonibo hamenalo, ya fulito u hopa unubo mona hulawa li oloto pi lumunowe, loto nosámibo

mona so libo monala uteu ya ononala li nema, ya lo molaibo halokati lito ya aya ononawa nosámibo ilalu huto liye. <sup>6</sup>Feito lifa, ido onesa me ya ya nala i ledaibo monawa yauti moda fulitonima nenako, yagunu lo molaibo halokati moda wina ledotaima ne. Feto fe ledaibo, ya onesa lo molaibo ha lufuwa lila monalalo molanune, loto onona liyámoto, Weuna monala hofawalo molanune, loti onona linae, loto wina ledotaima ne.

### Nosámibo monakafo li hopa o ledaibo ha

<sup>7</sup>Yagunu neidafaiye loto lanune? Lo molaibo ha mona ya nosámibo mona nefe? E'e, feito minámiye! Lo molaibo ha holiyámobo neko, nemo nosámibo mona ya holiyámoti ne. Holi minafe? Lo molaibo ha yakafo feti libo,

Wenina idafatina yagunu holiyámilo, loto ha mono lufuwau (*Kis 20:17, Lo 5:21*) nebo ha yakafo lo fuko ledámibo neko, ya idafatinagunu holinubo mona ya nosámibo mona ne, loto holiyámoti ne. <sup>8</sup>Ido nosámibo mona yakafo lo molaibo hawa yaloti lito ya lune-haneu ya idafa-adafatina muki yagunu holimo yowobo mona li oloto pi nedaiye. Yagunu holilo. Lo molaibo ha minámibo neko, ya nosámibo mona moda fuliboidana adi ne.

<sup>9</sup>Feito nemo homu lo molaibo ha yagunu holiyámobo hamenaloma ya mino holiyobo ne, loto holiyofa, ido aliga, Goti lo molaibo hala holiyodo, ya nosámibo mona sinoito, <sup>10</sup>ya nemo fulito u hopa unobo we minowe, loto holiyobo ne. Feto loto holiyobo, ya Gotikafo hawa li dowá lo ledageto, mino holinae, loto lo molo ledaifa, ido nemo holito ya moda fulito u hopa unobo ne, loto holiyobo ne. <sup>11</sup>Holi minafe? Nosámibo mona yakafo lo molaibo ha lito ya meyalo molanane, loto hone ibo hanu li oloto pito, hone ito hofa nedo fulibo ne.

<sup>12</sup>Feito ya lo molaibo ha ya fele nebo, ido hawa muki lo molaibo ya moda ha dowá, fefe libo ha, fele ha ya ne. <sup>13</sup>Feito neboma nenako, yagunu idafawa dowá ya hofa nedo fulibo idafa ma nefe? E'e, feito minámiye! Nosámibo mona ya hofa nedo fulibo idafa ya ne. Holi minafe? Nosámibo mona ya eimola monala nosámibo ona oloto pinaiye, loto idafawa dowá loto lito ya hofa nedo fulibo hanuwa li oloto pibo, ya lo molaibo hawa yakafo nosámibo monawa ito yoto nosámibo ona ne, loto li oloto pi ledaibo ne.

### Lute lilagi ido lute hofawagi ya lowa fina fi minaibo ha

<sup>14</sup>Holi minafe? Lo molaibo ha ya Weunadokati ne, loto holi minoba, ido nemo ya mikaloka we minobo ya nosámibo monakafo nala i nedaito, houba-naba o edo-edo fe minowe. <sup>15</sup>Feti fe minoto, ya neimo oto moloto obo monane ya holifefe ladámowe. Mona ma molanowe, loto dowá wa edobo mona ya molámofa, ido mona eito, eleka naba hofa nedaibo mona



ya molo-molo o minowe. <sup>16</sup>Feito eleka hofu nedaibo mona molotoma, ya lo molaibo ha dowa ne, loto hane mako molo lo molaibo halo itowe. <sup>17</sup>Feito nefa, ido neimo haneloti ya monawa molámowe. E'e, nosámibo mona luneu nebo yamakafo molaiye.

<sup>18</sup>Holi minafe? Nemo mikaloka we minobo nenako, une-lune-hane lilau yau mona dowa ma minámiye, loto holi minowe. Nemo mona dowa molanobolae, loto holiyofa, ido monawa dowa molanobo aubane ma minámiye. <sup>19</sup>E'e, ya mona dowa molanowe, loto holiyobo mona ya molámowe. Ido nosámibo eleka hofu nedaibo mona ya molo minowe. <sup>20</sup>Feito minofa, ido eleka hofu nedaibo monawa molo minobo, ya neimo molámowe. E'e, nosámibo mona luneu nebo yamakafo ilalu huto molo ne.

<sup>21</sup>Yagunu holilo. Neimo mona dowa molanowe, loto holiyobo we lune-haneu ya mona nosámibo mino nedaiye, loto holiyowe. <sup>22</sup>Moda holiyafe? Nemo weune-lune-haneu ya Goti lo molaibo hala ya holi lalo mu minofa, <sup>23</sup>ido uneu ya ha eito ma weune-lune-hane uwolafu ha yakafo lowa fina fi nedoto, li nosámibo monawa uneu nebo yamakafo nala i nedo ne, loto holi minowe.

<sup>24-25</sup>Aiyo, nemo hena naba-naba holiyobo we, ya Goti lo molaibo ha meyalo moloto houba-naba o edomo unowe, loto hane ki minofa, ido une yakafo nosámibo mona lo molaibo ha meyalo moloto houba-naba ononala hopa limo yowowe. Aiyo, fetu fe minobo we, ya une fulinaibo idafawa yakafo nala i nedaiguti ya hemakafo wina nedanaiye? Wenabate Yesu Kilisto yagunu ya dowae, lalowe, loto Goti lomu-lomu o minowe.

### Kilisto Yesu ya lifimate hilili oto, Weuna Fele fulu luteu ledaibo ha

**8** <sup>1</sup>Feito onesa Kilisto Yesu lulau mino edonibo wenina ya lifima ha li liwila oto lomámanogolaiye. <sup>2</sup>Moda holiyafe? Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo yagunu Weunakafo li hofawa o betibo ha lo molaibo yakafo nosámibo mona ido fulinabo mona lo molaibo ha nala i betimo wiguti moda wina betitaima ne.

<sup>3</sup>Yagunu holilo. Mikaloka ute-lute-hate ya auba iyáminako, lo molaibo ha ogofutu meyalo molámonibo yagunu Gotikafo eimola Hipala ilifi molaito lumibo ne. Ilifi molaibo, ya nosámibo mona yagunu ilifi molaiye. Ido lumibo, ya nosámibo mona molonibo wenina ute-lute-hate yamaidana oto mikaloka ula-lula-hala ito lumito, ya aya mikaloka ula-lula-hala ya Gotikafo nosámibo mona lifima ha li muibo ne. <sup>4</sup>Lifima ha li muibo, ya lemo mikaloka ute-lute-hate monalalo moniyámoto, Weuna monalalo monimo unubo wenina ya lo molaibo ha fefe libo monala ya lemodoka u unanaiye, loto lifima ha li muibo ne.

<sup>5</sup>Holi minafe? Mikaloka utina-lutina-hatina monala molabo wenina yasi mikaloka utina-lutina-hatina dowa loti holibo idafa ya hatina ki muwafa, ido Weuna monala molabo wenina yasi Weuna dowa loto

holibo idafa ya hatina ki mu minae. <sup>6</sup>Moda holiyafe? Mikaloka ute-lute-hate holibo mona ya moda fulito u hopa unubo mona ya nefa, ido Weuna holibo mona ya hofawa mino holimo yoibo mona, you amena mona ya ne. <sup>7</sup>Feito ya mikaloka ute-lute-hate holibo mona yakafo Goti lo molaibo hala meyalo molanaibo ogofuwáminako, ya aya hala meyalo molámoto, Goti uwolafo nebo <sup>8</sup>yagunu ya mikaloka utina-lutina-hatina meyalo molabo wenina yasi Goti dowá wa betinaibo mona molanabo ya ogofuwámae.

<sup>9</sup>Feto fe minafa, ido hemotina lutinau ya Goti Weuna mino betima nenako, yagunu mikaloka utina-lutina-hatina meyalo molámoti, Weuna lulau mino edoti abo monala ya molo minae. Ido Kilisto Weuna lutinau mino betiyámibo wenina ya emo weninala minámae. <sup>10</sup>Nosámibo mona yakafo utina ya hofu fulibo nefa, ido lutinau ya Kilisto mino betitoma ya fefe libo wenina minae, loto lo betibo yagunu weudina ya moda hofawa ne. <sup>11</sup>Ido Yesu fuliguti li sinoi edaibo we Weuna ya lutinau mino betitoma, ya aya we, Kilisto fuliguti li sinoi edaibo we yakafo eimola Weuna lutinau mino betibo yagunu ya utina fulinaibo idafawa ya li hofawa o betinogolaiye.

#### **Weuna Fele yakafo Goti olufola li ina fi libo ha**

<sup>12</sup>Feito ya mono weninane-motao, mikaloka ute-lute-hate yakafo nena idafa lumido ya leimo lifima liwila oto muto monala molanubo ne? Ma minámiye! <sup>13</sup>E'e, mikaloka utina-lutina-hatina monala molanabo ya fuliti u hopa unigilafa, ido Weuna mino betibo yakafo mikaloka utina monala ya hofu fulinabo ya hofawa mino holimo yonigilae. <sup>14</sup>Goti Weunakafo idipito moni minabo wenina muki ya Goti olufola minae. <sup>15</sup>Holiyafe? Emokafo Weuna bibo, ya holi holinabo mona yakafo hofa nala i betinaibo weuna ma biyámiye. E'e, Weuna bibo, ya neimo olufone ne, loto li ina fi libo Weuna ya bito, emogi houna i minae. Aya Weuna lulau mino edoto ya Wauwe, Menefo, loto sula fi-fi one.

<sup>16</sup>Weuna eimolakafo ya lemo weudegi mino ledoto ya Goti olufola minone, loto holiyonibo ha ya emogi maina lo oloto pi lumibo ne. <sup>17</sup>Ido olufola minoninako, emo idafa-adafala olufola weuna fi betibo idafa linogolone. Ido linubo, ya Kilistogi maina lamenalau minanogolone, loto onesa me ya emogi maina hena mofunubo ya Kilisto li nebo idafawa yagi maina linogolone.

#### **Lamenala aliga li oloto pi lumunaibo hamena yagunu holiyonibo ha**

<sup>18</sup>Yagunu holilo. Lamenala li oloto pi ledanaibo ya idafa dowá lito nebo ma nenako, hena onesa me ya holiyonibo ya aifa idafaidana ne, loto holiyowe. <sup>19</sup>Holi minafe? Mika okuluma li oloto pibo idafa-adafa muki ya Goti olufola li oloto pi betinaibo hamena ya wa edanubolae, loti auba

iti holiti, ya hiyaba o-o minae. <sup>20-21</sup>Idafa-adafawa u aifa idafa wibo, ya eimotina dowo loti holiyabo minámiye. E'e, Gotikafo u aifa idafa unaiye, loto lido, ya aya idafawa fulito lilitibo yoibo monakafo nala i betibo, ya eimola olufola nalauti wina oto li lamenalau molo ledanaido, ya li oloto pibo idafa-adafawa muki yagi wina ageto, ya fulito lilitámoto, aifa dowo lotoko minowa-minowa oto minanogolone, loti holiti hiyaba o-o minae.

<sup>22</sup>Yagunu holilo. Wenipa olufotina hedanigili ogofu holiyabo yaidana oti mika okuluma li oloto pibo idafa-adafawa muki li mako itoti ya aidenati ogofu holiti, hai-hai, molomo uti uti, onesa me ya yagi ayaidana otiko minae, loto holiyone. <sup>23</sup>Ido yako minámiye. Leimo yagi, idafa-adafa lumunaibo yauti hana liyonibo we Weuna ya luteu mino ledaibo wenina, ya emokafo neimo olufone minanae, loto li ina fi libo hula, ya ute wina oto li eimoladoka linaibo hamena yagunu auba ito holito hiyaba oto, ya lute-hateu holiki-naliki, loto holito minone. <sup>24</sup>Feito hiyabala onibo yakafo li nomude waibo nefa, ido hulawa ya nomudekafo moda wa onibo neko, ya idafawa yagunu holito hiyaba ámadi ne. Holi minafe? Wenina nomudinagunu wati li minabo idafa ya igaidana oti idafawagunu holiti hiyaba anae? Moda fetó ámanigilafa, <sup>25</sup>ido nomudegunu wagámonibo idafa yagunu holito hiyabala o minanubo, ya hate mako kito ya linune, loto auba ito hiyabala o minanune.

<sup>26</sup>Ido Weuna yagi ayaidana oto lemo weude-lute-hate aubala minámibo yagunu holito, ya ade li faka lo ne. Goti lomunubo, ya igaidana oto fefe loto lomunune? loto holifefe ladámoba, ido Weuna eimolakafo lemogunu holito, luteu ya ha ma wetekafo ogofuto ladámanubo ha ya holiki-naliki, loto ade li faka loto Goti lomu-lomu o ne. <sup>27</sup>Feto fe ledaibo we yakafo Goti hala dowo kibo halo meyalo moloto fele weninala yagunu holito lomuinako, yagunu weude-lute-hateu nebo ha muki polibo we Goti yakafo Weuna halau nebo ha ya moda holifefe lo ne.

<sup>28</sup>Ido Goti lutina-hatina muwabo wenina, eimola hala dowo kito sutina fibo wenina, ya idafa-adafa muki o bito fedanaibo yakafo li dowo lo betinowe, loto emokafo li mako ito lifefe lo betibo ne, loto holi minone. <sup>29</sup>Feto fe betibo wenina ya aidena yoimati wa beti hulibo, ya Hipane fefelumala anae, loto homu aidenati auba ito lo betibo ne. Feto fe betibo, ya Hipala unalafo-mota abi minanagu yauti emo ya hana Hipane minanaie, loto fetó fe betibo ne. <sup>30</sup>Ido fetó loto auba ito lo betido, yalo ya sutina fiye. Ido sutina fido, yalo ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betiye. Ido monatina fefe libo wenina minae, loto lo betido, yalo ya li lamenalau o betibo ne.

**Goti lula-hala lumibo monau yati li eito o  
ledanaibo idafa ma minámibo ha**

<sup>31</sup>Idafawa muki fetó fe ledaibo yagunu neidafaiye loto lanune? Goti ya lemogi houna inako, hema ya uwotefo minanaibo ne? <sup>32</sup>Emo ya leimo

muki yagunu holito, eimola Hipala waito edámoto, fulinaiye, loto fulo edaibo we yakafu emogi maina idafa-adafa muki ya igaidana oto aifa lomámanaibo ne? E'e, moda lumunogolaiye.

<sup>33</sup>Ido Gotikafo wa molo ledaibo wenina ya hemakafo li halo molo ledanowe, loto anaibo ne? Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo, <sup>34</sup>ya hemakafo lifimatina ne, loto lo ledanaibo ne? Kilisto Yesu fulibo, ya ito yoto li sinoi edaito, ya Goti ana onaleka minoto lemogunu holito lomu-lomu o nebo we ya ne.

<sup>35</sup>Emo lula-hala lumibo mona yauti nena idafakafo li eito o ledanaibo ne? Ha hena naba o lumuto fedanaibofe, ido miluma holito hate abi kinubofe, ido li nosámibo o ledanabofe, ido inagunu fulinubofe, ido apako minanubofe ido fulinogolone, loto holi lumunaibofe, ido hofu ledo fulinabofe, ya idafawa yaidana-meidana yakafu Kilisto lula-hala lumibo mona yauti li eito o ledanaibo nefe? E'e, feito minámiye! <sup>36</sup>Idafawa ya Goti weninala o bito fedomo yoibo yagunu ya fetu libo,

Hemo weninaka minonibo yagunu ya hamena-hamena hofu ledo fuli-fuli o

minoti, ya sipisipi hofabu yamaidana oto hofu ledanune, loti wa ledabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Sng 44:22*) ya nebo ne. <sup>37</sup>Feito nefa, ido Kilisto lula-hala lumibo we mino ledainako, yagunu idafa-adafawa mona-mona o lumuto fedageto ya auba ito li fulo betimo yowone.

<sup>38</sup>Holi minafe? Nemo hane auba ito kiyobo, ya fulinubofe, ido aifa minanubofe, ido enisolefe, ido wenabatinafe, ido idafa-adafa onesa fedanaibofe, ido aliga fedanaibofe, ido idafa auba ibo idafafena mafe, <sup>39</sup>ido yoto nebo idafafe, ido lumuto nebo idafafe, ido idafa-adafa li oloto pibo idafa yaidana-meidana muki yauti makafu Goti lula-hala lumibo monau yati li eito o ledanaibo idafa ma minámiye, loto auba ito holi minowe. Aya lula-hala lumumo yoibo mona ya Wenabate Kilisto Yesu lulau mino edonibo yagunu lumibo ne.

#### **Polo ya Isilaeli weninala yagunu holito lula-hala hena aibo ha**

**9** <sup>1</sup>Ena nemo Kilisto lulau mino edobo we yakafu ha sugi ladámoto, ha ona lobo, ya Weuna Fele luneu mino nedoto lito, ido neimo yagi weune-lune-hane yauti fetu loto lobiyowe. Holilo. <sup>2-3</sup>Mikaloka weninane, Isilaeli wenina yagunu holito lune-hane hena naba-naba aito ogofu holimo yowobo, ya aiyo, hanu ma nebo neko, neimo ya Kilistodokati u hopa uto, ebane ya weninanewa biyodi ne, loto holito Goti lomu minowe.

<sup>4</sup>Aya Isilaeli weninane, ya Gotikafo neimo olufone minanae, loto li ina fi lito, eimola lamenala ya mino betito, emogi hutifina betibo ha ido lo molaibo ha ya bito, fele huliyagi numuna nabau ya mono ononala bito, ido ha dowu lo molo bibo, ya feito-feito li dowu lo betinowe, loto lo

molo bibo ne. <sup>5</sup>Ido awatinafo-holofatina ya ha mono hiyaba we wenaba hulinagi we ya minae. Ido aya wenina yautiko Kilisto ya mikaloka ulagi oloto pito aiye. Aya we Kilisto ya wenina, idafa-adafa, muki ya hiyabatina we wenaba Goti ya nebo yagunu huliya li faka lo edomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

<sup>6</sup>Ido Goti hala lobibo ya u aifa wiye, loti ladámilo. E'e, Isilaelikati oloto piyabo wenina yauti ma ya Isilaeli wenina hula minámabo ne. <sup>7</sup>Ido Abalahamu yufa fibo wenina yauti ma yufa fibo wenina hula yagi minámabo ne. E'e, aya yagunu ha ma fetu libo,

Aisaka yufa finaibo wenina yako hemo yufa finanibo wenina hula ya minanabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Stt 21:12*) ya nebo ne. <sup>8</sup>Aya ha monawa feito ne: Abalahamu olufola aifa mikaloka monalokati oloto piyabo ya Gotikafo neimo olufone minanae, loti li ina fi liyámiye. E'e, Goti ha lo molo muido yati oloto pibo olufola yautiko yufa finanibo wenina hula ya minanigilae, loti libo ne. <sup>9</sup>Yagunu ha ma ya fetu libo,

Hamenawa molodo ya liwila oto oto, ologafo Salakafo hipaka ma hedanogolaiye,

loto lo molo muibo hawa ya ha mono lufuwau (*Stt 18: 1 14*) ya nebo ne.

<sup>10</sup>Ido yako minámiye. Ha ma yagunugi hatina kifefe lalo. Awatefo-holofate Aisaka mako yakafo olonafo Lebeke lobe hipa houmalau molaibo, <sup>11-12</sup>ya hipawa loiti hedámibo hamenalo ya monatina dow a ido nosámibo ma molámifa, Gotikafo loiti yagunu otinafo Lebeke fetu lomuibo,

Homu we yakafo ege molaibo we ya houba-naba o edoto hafuwalo minanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (*Stt 25:23*) ya nebo ne. Fetu lotu lomuibo ha monawa feito ne: Gotikafo wenina wa molo betinowe, lotu, ya weninawa monatina yagunu holito wa molo betiyámiye. E'e, eimola hala dow kito, sutina fito wa molo betinobo ha ya auba ito minanogolaiye, lotu hawa lomuibo ne. <sup>13</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

Yekopu ya lune-hane muwofa, ido Iso yagunu eleka hofu nedaiye, lotu ha mono lufuwau (*Mal 1:2-3*) ya nebo ne.

<sup>14</sup>Yagunu neidafaiye lotu lanune? Goti monala ya fefe ladámiye, lanube? E'e, feito minámiye. <sup>15</sup>Aya yagunu ya Mosese fetu lomuibo,

Wenina ma milumatina holito adina li faka lanobo, ya moda neimo hane dow kito ya milumatina holito adina li faka lanobo ne. Ido wenina magunu lune-haneu holinobo, ya moda neimo hane dow kito ya lune-haneu holinobo ne,

loto ha mono lufuwau (*Kis 33:19*) ya nebo ne. <sup>16</sup>Feito ya wenina lutina-hatina holinabofe, ido auba ito onona linabo yagunu wa molo betiyámiye. E'e, Goti eimola yakafoko milumatina holito adina li faka lanaibo yagunu wa molo betibo ne.

<sup>17</sup>Aya yagunu ya Felo ya fetu loto lomuibo,

Hemo ya hiyabatina we wehudi minanane, loto li faka lo hedobo, ya nemo aubane hemodoka li oloto piyoto, ya huline mikau-mikau ba loto lo oloto molomo unae, loto li faka lo hedowe, loto ha mono lufuwau (*Kis 9:16*) ya nebo ne. <sup>18</sup>Feito ya eimola hala dowu kito ya wenina ma milumatina holito adina li faka liye. Ido eimola hala dowu kito ya wenina ma lutina-hatina gedageto minanae, loto li gedo betiye.

<sup>19</sup>Aya yagunu ya hemotina yauti makafo fetu lonumunaibo, Aiyo, eimola hala dowu kito mona molo lumibo, ya hemakafo ogofuto monala li elepa ito eito molanaibo ne? E'e, ogofuwámonibo yagunu emokafo neidafaito li halo molo ledaiye? loto loga o nedananibo nefe? <sup>20</sup>E'e, hemo fetu loto loga o nedananibo we ya aifa mikaloka we ma minoto, igaidana oto li liwila oto Goti ha lomunane? Aya yagunu ya fetu libo,

We makafo haba lito idafa ma lifefe lanaibo, ya idafawa yakafo hemo feito lifefe lo nedanibo ya neidafaito ne? loto wewa ya lomunaibo nefe?

loto ha mono lufuwau (*Ais 29:16, 45:9*) ya nebo ne. <sup>21</sup>Haba masa lifefe lanabo wenina yasi haba liti, filigaleka yauti masa ma dowu idafa wenina nomudina fulinaiboidana aibo idafa lifefe lanune, loti holiti, ido filigaleka yauti masa ma aifa idafa yako lifefe lanune, loti eimotina lutina-hatina holinado ya masawa lifefe lanabo ya nosámanaibo nefe? E'e, eimotina idafatina ma nenako, eimotina lutina-hatina holinado ya moda lifefe lanabo ne.

<sup>22</sup>Ido Gotikafo ayaidana oto aubala lilibito lifima ha naba-naba li oloto pinowe, loto holito, ya wenina ma lifima ha naba binaibo wenina ya masa nosámibo yamaidana oti u hopa unabo ne, loto lifefe lo betitaibo nefa, hamena fana-fana li you loto waito betibo, <sup>23</sup>ido wenina ma milumatina holito adina li faka lo betinaibo wenina ya masa dowu yamaidana oti lameneu minanabo ne, loto homu aidena yoima lifefe lo betitaibo, ya eimola lamena yawala nebo mona li oloto pi biyoto wenina muki holifefe lanae, loto fetu fe betibo ne. <sup>24</sup>Ido leimo ya milumate holito lameneu minanae, loto lifefe lo ledaibo wenina sute fibo, ya Yuda wenina yautiko sute fiyámiye. E'e, eito feka wenina yauti yagi sute fiye.

<sup>25</sup>Yagunu ya Hosea lufuwa igu ya fetu libo,

Wenina eito, nemo weninane minámabo wenina, ya neimo weninane minae, loto lo betinogolowe. Ido lune-hane biyámobo wenina, ya lune-hane biyobo weninae, loto lo betinogolowe. (*Hos 2:23*)

<sup>26</sup>Ido hemotina ya nemo weninane minámae, loto lobiyobo ebalo, ayalo ya hofawa minomo yoibo we Goti olufola ya minae, loti lo betinigilae, (*Hos 1:10*)

loto ha mona lufuwau ya nebo ne.

<sup>27-28</sup>Ido Isilaeli wenina yagunu ya Aisaiya yagi feto loto lo oloto molaibo,

Isilaelikati yufa fiyabo wenina ya ho noku sesepa nebo yaidana oti oloto piti minanigilafa, ido Wenabakafo hala ya mikaloka me ya aloko auba ito lifefe lanogolainako, aya wenina abi yauti aifa hefola efo yako li nomudina wanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (Ais 10:22-23) ya nebo ne.

<sup>29</sup>Ido aya yagunu Aisaiyakafo homu feto libo,

Wenaba auba yawala yakafo Isilaeli wenina hefola efomako aifa minonigu yauti yufa molanabo ne, loto waito o ledámibo neko, ya numuna me ya Sodomu ido Gomola yaidana oto hofu ledu fuli huladi ne,

loto ha mono lufuwau (Ais 1:9) ya nebo ne.

<sup>30</sup>Yagunu neidafaiye loto lanune? Holilo. Eito feka wenina ya monatina lifefe lanabo onona ya auba iti liyámafa, ido holi hikito muwabo yagunu ya Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo mona ya liyabo ne. <sup>31</sup>Ido Isilaeli wenina ya lo molaibo halo monito ya monate fefe libo wenina minanune, loti ononawa auba iti liyafa, ido aya halo ya fefe loti moniyámabo ne. <sup>32</sup>Ya neidafaitowe? Holi hikito muto ya moninune, loti holiyámoti, eimotina onona ya lito moninune, loti o minanako, fefe loti moniyámoti, uteba hofu betinaibo hefanalo ya uteba iti lumu fou labo ne. <sup>33</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

Holilo. Saiyoni numudo ya uteba hofu betito li hopa o betinaibo hefana ya fiyowe. Emotina holi hikito muwabo wenina ya moda utinalo holiyámanigilae,

loto ha mono lufuwau (Ais 8:14, 28:16) ya nebo ne.

### Isilaeli wenina yasi Goti monala ya holifefe ladámabo ha

**10** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, Isilaeli weninane yagunu holito Goti lomuwo, ya li nomudina wa betiyageto ya lune-haneu dowa loto holinowe, loto lomumo yowowe. <sup>2</sup>Weninawa yasi Goti yagunu auba iti holiyafa, ido holifefe ladámo minae. Aya monatina ya wa betifefe loto ya lowe. <sup>3</sup>Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanaibo mona yagunu holifefe ladámoti, lo molaibo ha meyalo molanubo ya Goti nomunalo ya monate fefe lanogolaiye, loti eimotina monatina yagunuko holimo yowabo yagunu ya Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo betinaibo hanu ya metina mu minae.

<sup>4</sup>Yagunu holilo. Kilistokafo Goti lo molaibo ha ya moda fefe loto meyalo molo hulo fulitaibo, yagunu holi hikitabo wenina muki ya ebate lito eimola fefe libo monalawa ya lemodoka moloto, ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo ne.

<sup>5</sup>Holiyafe? Lo molaibo ha meyalo molado ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo mona yagunu Mosesekafo feto loto lufuwa ibo,

Lo molaibo ha ononawa linabo wenina ya hawa muki meyalo molanabo yako nomudina hofawa minanae,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 18:5*) ya nebo ne. <sup>6</sup>Feto loto nebo nefa, ido holi hikitabo yagunu ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo mona yagunu feto libo,

Hemotina hema ya okulumau yonaibo ne? loti lutina-hatinau holiyámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 30:12*) nebo ha, ya yoto Kilisto ilimito lumunune, loti lutina-hatinau holiyámilo, loto libo ne. <sup>7</sup>Ido,

Hema ya no-lowa feumau ya lumunaibo ne? loti yagi lutina-hatinau holiyámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 30:13*) nebo ha, ya lumuto Kilisto fuliguti li sinoi edoto ilimito yonune, loti yagi lutina-hatinau holiyámilo, loto libo ne. <sup>8</sup>Aya ha ya neidafaiye liye?

Hawa ukuwa ya moda hemotinaloka selo moloto minoto, ya lutinau wetinau moda mino betima ne,

loto ha mono lufuwau (*Lo 30:14*) nebo ha, ya hawa ukuwa holi hikitanae, loto lo oloto molo-molo onibo ha ya ne.

<sup>9</sup>Moda holiyafe? Hemo ya Yesu ya Wenaba ne, loto wekagunu lo oloto molananibo, ido Gotikafo fuliguti li sinoi edaibo ne, loto luka-hakau holi hikitananibo, ya li nomuga wanaibo ne. <sup>10</sup>Holi minafe? Lutekafo holi hikitanubo ya Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanogolaiye. Ido wetekafo lo oloto molanubo ya li nomude wanaibo ne.

<sup>11</sup>Aya yagunu ya feto libo,

Emotina holi hikito muwabo wenina muki ya utinalo holiyámanigilae,

loto ha mono lufuwau (*Ais 28:16*) ya nebo ne. <sup>12</sup>Feito ya Yuda wenina, Giliki wenina, eito feka wenina li eito-eito itanaibo ma minámiye. E'e, Wenaba mako ya muki Wenabate nenako, emokafo wenina muki sula finabo ya li dowa lo betimo yonogolaiye. <sup>13</sup>Aya yagunu ya feto libo,

Wenaba huliyalo sula finabo wenina muki ya li nomudina wanaibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Jol 2:32*) ya nebo ne.

<sup>14</sup>Feito neboma nenako, yagunu masi holi hikito umámabo wenina ya igaidana oti sula finabo ne? Ido hala ukuwa holiyámabo wenina ya igaidana oti holi hikito munabo ne? Ido hawa ukuwa lo oloto molanaibo we ma minámanaibo ya igaidana oti holinabo ne? <sup>15</sup>Ido idipi molámanabo ya igaidana oti lo oloto molanabo ne? Aya yagunu ya feto libo,

Ha dowa liti loti lo oloto molabo wenina ya hidina omonala ne, loti muludina yoito dowa wa betiyabo ne,



loto ha mono lufuwau (*Ais 52:7*) ya nebo ne.

**Isilaeli wenina holi hiki ladámabo ha**

<sup>16</sup>Feito nefa, ido hawa ukuwa dowá ya ma holiti holiyámoti o minae. Yagunu ya Aisaiyakafo fetó libo,

Wenabao, ha eteme o biyonibo ya hemakafo holi hikito ne? loto ha mono lufuwau (*Ais 53:1*) ya nebo ne. <sup>17</sup>Feito hawa holinabo yako holi hikitanabo ne. Ido Kilisto hala lo oloto molanabo yako holinabo ne.

<sup>18</sup>Feito nebo nefa, ido ha ma lanogolowe. Holilo. Emotina ya hawa ukuwa ya ma holiyámafe? E'e, moda holitabo ne. Aya yagunu ya fetó libo, Notina fefeluma mikau-mikau u fulitaibo, ido ha labo ya eba negu-negu ba lomo u hulibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Sng 19:4*) ya nebo ne. <sup>19</sup>Ido ha ma lanogolowe. Holilo. Isilaeli wenina yasi holifefe ladámafe? E'e, moda holifefe lotabo ne. Aya yagunu Mosesekafo homu Goti welaloti ya fetó libo,

Nemo ya wenina ma hulitina minámibo ya li faka lo betinobo, ya hemotina wauwa linigilae. Weninawa ha manadinawu minámibo ya adina li faka lo betinobo, ya hemotina lutina hala-kala lanogolaiye,

loto ha mono lufuwau (*Lo 32:21*) ya nebo ne.

<sup>20</sup>Ido aliga Aisaiyakafo Goti welaloti ha ma auba ito fetó libo,

Nemo moni witane ámabo wenina yasi li oloto pi nedabo ne.

Nemogunu holiti loga-miga ámabo wenina ya monane li oloto pi biyobo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 65:1*) ya nebo nefa, <sup>21</sup>ido Isilaeli wenina yagunu fetó libo,

Lutina-hatina gedito, ha holiti holiyámoti abo wenina ya hamena fana ane sinolo biyobo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 65:2*) ya nebo ne.

**Isilaeli wenina maleka ya holi hikitoti Goti aifa  
li dowá lo ledaibo monala liyabo ha**

**11** <sup>1</sup>Yagunu ha ma lanogolowe. Holilo. Gotikafo Isilaeli weninala ya meya bife? E'e, feito minámiye! Neimo yagi Isilaeli we, Abalahamu yufa fibo we, Benisamini wenina yauti oloto pito minoboma ne. <sup>2</sup>Gotikafo aidena yoimati wa betifefe libo weninala ya meya emo biyámibo ne.

Ido Elaiya hala ha mono lufuwau nebo ya ma holiyámafe? Emokafo Isilaeli wenina sigiya lo betito ya Goti fetó loto lomuibo,

<sup>3</sup>Wenabao, sokila hi-hi abo folomoka muki ya foki-naki oti hofu o fulitoti, ido polofetika hofu beti fuliyato, ya neimo yako aifa minoto ya hofu nedo fulinune, loti fe minae,

loto ha mono lufuwau (1 Kin 19:1 14) ya nebo ne. <sup>4</sup>Feto loto lomuifa, ido Gotikafo ha liwila oto neidafaiye loto lomuibo ne?

Wenina naba-naba seweni tauseni (7,000) yaidana yasi sugi goti Bali ya hidina obula fi umámabo wenina ya nemodoka minanae, loto hiyaba o betiyowe,

loto ya ha mono lufuwau (*1 Kin 19:18*) ya nebo ne.

<sup>5</sup>Feito onesa me yagi weninawa yauti malekaloka ya aifa li dowalo ledaibo yakafo weuna fi betito, emo weninala minae. <sup>6</sup>Ido aifa li dowalo ledaibo monala yakafo fetofe betima, ya ononatinadokati ma minámiye. E'e, onona liyabo yagunu weuna fi betiboneko, ya aifa li dowalo ledaibo monawa ya aifa li dowalo ledaibo onahula minámadi ne.

<sup>7</sup>Yagunu neidafaiye loto lanune? Isilaeli wenina moniti wita abo idafawa ya li oloto piyámito, ido weuna fi betibo wenina ya moda li oloto piyato, ido malekaloka ya lutina-hatina gedibo minanae, loto li gedo betima ne. <sup>8</sup>Aya yagunu ya fetolibo,

Nomudina fifi ageto ya wafele ladámoti, hatina molageto ya holifefe ladámoti minanae, loto Gotikafo fetofe betimannenako, aidenati fetofemo uti uti onesa me yagi ayaidana o minae,

loto ha mono lufuwau (*Lo 29:4, Ais 29:10*) ya nebo ne. <sup>9</sup>Ido Defitikafo ha ma ya fetolibo,

Idafa-adafa hofohiti no holiyabo mona yakafo ika o betito, li helefuku nala i betito, li uteba i betito, lifimatinaliwila otobinaiye, loto holiyowe. <sup>10</sup>Nomudina li likageto ya hofa wagámoti, metina ya huba iti minowa-minowa otiminanae,

loto ha mono lufuwau (*Sng 69:22-23*) ya nebo ne.

### Gotikafo eito feka wenina li nomudina waibo ha

<sup>11</sup>Feito ya ha ma lanogolowe. Holilo. Isilaeli weninawa uteba iyabo, ya lumu fou loti u hopa unabonefe? E'e, feito minámiye! Gotikafo wauwalinae, loto, ya holiti holiyámoti abomona yagunu ya eito feka weninali nomudina waibohanu li oloto pi betibone. <sup>12</sup>Feito Isilaeli weninawa holiti holiyámoti abomona yagunu ya mikaloka wenina muki ya holi hikitotimino holinabohanu li oloto pi betimo yoibone. Ido Isilaeli weninawa Goti metina muwabo yagunu eito feka weninayasi emogunu holiti ya holi hikito mumoyowabone. Feito nebomannenako, yagunu Isilaeli weninawaliwila otimotinaloka o hulanabo, ya eito feka weninamikau-mikau minabomuki yagi moda maina otoyoti holi hikitotimino holimo yonabone.

<sup>13</sup>Ido hemotina eito feka wenina ya ha me ya lobinogolowe. Holilo. Gotikafo eito feka weninaminagu ya aposolo ononawalinane, loto nilifi molaito obo yagunu lune-hane dowaloto holito ononawa ya li minobo, <sup>14</sup>ya mikaloka weninane, Isilaeli weninayasi holiti ya wauwalinabo

mona li oloto pi betiyoto, ya emotina yauti malekama li nomudina wanaiye, loto feto fe minowe. <sup>15</sup>Yagunu holilo. Gotikafo Isilaeli wenina idipi fulitaido ya wenina muki mika negu-negu yauti liwila oto li emodoka ito houna i betima nenako, yagunu Isilaeli weninawa liwila oto eimoladoka idipito anaibo ya neidafa-neidafa anae? Moda fuliyaguti li sinoi betibo yaidana anigilae.

<sup>16</sup>Mide hofawa yauti hoba-hobina hana apito nanubo, ya ayauti maleka fele ne, loto Goti munubo, ya idafawa muki ya Goti idafala, fele idafa ne. Ido yá ma lufawa ya fele ne, loto Goti munubo, ya yáwa hofala ana muki ya Goti idafala, fele idafa ne. <sup>17</sup>Ido Isilaeli wenina ya yá olifi dowá idafa numudoka hifiyabo yaidana oti minafa, ido yáwa akawa maleka lekaibo ne. Ido hemotina eito feka wenina ya yá olifi hofuku aifa yoibo yaidana oti minagu yauti akawa maleka haka oto yá olifi dowá idafalo moloto li homi ito hiyaba o betibo, ya yá lufawa yakafo li homi inabo akawa ya yá nowala li umageto yonaibo yaidana oto eimola weninala weudina wela-idafa bito li auba i betigu yau hemotina yagi onesa maina no holiti minae. <sup>18</sup>Feto o minanako, hemotina ya Isilaeli wenina ya yá akawa yaidana oto li fulitoto, leimo ito yoto li homi i ledaibo ne, loti heimotina utina-lutina-hatina ya ito yowámilo. Ido, e'e, li fulo beti minone, loti heimotina hulitina li faka lanabo, ya ha me ya holifefe loti holilo. Hemotina ya aifa yá akawa yaidana oti minae. Yá lufawa ya li auba i edámabo ne. E'e, yá lufawa yakafo hemotina li auba i beti ne.

<sup>19</sup>Feito hemotina ya Gotikafo leimo li homi i ledanowe, loto aya wenina ya yá akawa yaidana oto lekoto li fulitaibo ne, loti ha liwila oti lanabo, <sup>20</sup>ya moda ha ona lanigilafa, ido hatina kifefe loti holilo. Emotina ya holi hiki ladámabo yagunu lekoto li fulo betima ne. Ido hemotina holi hikito muwabo yagunu ya ayau ya minae. Feito ya heimotina utina-lutina-hatina ito yowámoti, holiya holiti wati monilo. <sup>21</sup>Gotikafo eimola Isilaeli weninala waito betiyámoto, yá akawa yaidana oto lekoto li fulitainako, yagunu hemotina ayaidana oto waito betiyámoto, lekoto li fulo ledotanaiye, loti ya wati monilo.

<sup>22</sup>Feito ayalo ya Goti li dowá lo ledaibo monala, ido lifima ha naba li lumibo monala ya fetó loti hatina kifefe loti holilo. Isilaeli wenina maleka, lumu fou labo weninaloka ya lifima ha naba li bibo nefa, ido hemotinaloka ya li dowá lo betiye. Feito nefa, ido hemotina ya dowalau mino edanabo ya moda li dowá lo betinaibo hulawa ya wa minanigilafa, ido fetó feyámanabo ya hemotina ayaidana oto lekoto li fulo betinogolaiye. <sup>23-24</sup>Ido Isilaeli weninawa holi hikítámabo monatina li elepa iti holi hikito munabo, ya emokafo liwila oto li homi i betinogolaiye. Holi minafe? Hofuku aifa yoibo olifi yauti yá akawa ma numudoka hifiyabo olifilo li homi inabo ya ogofuwámafa, ido emokafo hemotina ya haka o betito li homi i betima nenako, yagunu numudoka

olifilo eimola yá akawa yagi liwila oto li homi inowe, lanaibo ya moda liwila oto li homi i betinaibo ne. Goti eimola li homi i betinaibo aubala moda mino edainako, holi hikito munabo ya moda feto fe betinogolaiye.

**Gotikafo milumate holibo mona ya wenina  
muki itibinowe, loto holibo ha**

<sup>25</sup>Yagunu mono weninane-motao, hemotina ya ha manadeu ne, loti heimotina utina-lutina-hatina li faka lotanae, loto, ya ha ma homu faluku oto nebo ya holifefe lanae, loto holito ya lobinogolowe. Holilo. Isilaeli wenina yauti malekama ya aidenati lutina-hatina gedito minomo uwabo nefa, ido eito feka wenina emodoka moda o hulanabo hamenalo, <sup>26</sup>ya Isilaeli wenina muki li nomudina wanogolaiye. Aya yagunu feto libo, Saiyoni obulaloti ya nalauti wina betinaibo we ya loto, Yekopu yufa fibo wenina Goti monala metina muwabo ya lutina-hatina li elepa i betinogolaiye. <sup>27</sup>Feito lifimatina hilili o betinobo hamenalo ya nemogi li hutifina betinowe, loto lo molo biyobo halo yama inaiye, loto ha mono lufuwau (Ais 59:20-21, Jer 31: 33-34) ya nebo ne.

<sup>28</sup>Ena Isilaeli weninawa yasi Kilisto hala ukuwa dowa metina muti Goti uwolafo minabo, ya hemotina eito feka wenina hawa ukuwa holi hikitanabo hanu li oloto pi betinowe, loto holito feto fe betibo ne. Feito nefa, ido Isilaeli weninawa weuna fi betito lula-hala bi nebo, ya awatinafo-holofatina yagunu holito feto fe betibo ne. <sup>29</sup>Holi minafe? Gotikafo wenina sutina fito, aubala monala aifa bitaibo yama lula-hala li elepa inaibo ma minámiye.

<sup>30</sup>Yagunu holilo. Homu ya hemotina eito feka wenina ya Goti hala ya meyalo molámabo nefa, ido onesa ya Isilaeli weninawa meyalo molámanako, hemotina milumatina holibo ne. <sup>31</sup>Ido onesa ayaidana oti Isilaeli weninawa yagi halalo ya meyalo molámabo, ya hemotina milumatina holibo mona yagunu ya emotinagi milumatina holibo mona ya onesa linigilae, loto monawa bibo ne. <sup>32</sup>Feito ya Gotikafo wenina muki li mako o ledoto, halalo meyalo molámonibo monakafo nala i ledaibo wenina ya minae, loto lilibibo, ya muki milumate holibo mona ya molo ledanowe, loto monatewa lilibibo ne.

**Goti ebola lanubo ha**

<sup>33</sup>Aiyo, Goti ha mananau nebo mona ido idafa-adafa muki holifefe libo mona ya moda yoimati yoimo uto uto holi yoisa itainako, emokafo feto fe betinowe, loto holibo ha ya igaidana oto holifefe lanubo ne? Ido monala ya moni wita oto igaidana oto wafefe lanubo ne? <sup>34</sup>Aya yagunu ya feto libo,

Wenaba halau nebo ha ya hemakafo holibo ne? Ido hala kifefe  
lanaibo ha ya hemakafo lomuibo ne? (Ais 40:13)

<sup>35</sup> Ido Gotikafo lifima idafa liwila oto numunaiye, loto idafa ma hemakafo muibo ne? (*Jop 41:11*)  
loto ha mono lufuwau ya nebo ne. <sup>36</sup>Yagunu holilo. Mika okuluma idafa-adafa muki ya emodokatiko oloto pito, ido emokafoko mona yawala hiyabatina we wenaba minoto, ido emodokako ya u hulo fulitaima nenako, huliya naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

#### Ute-lute-hate muki ya Goti mu hiki lanubo ha

**12** <sup>1</sup>Feito ya mono weninane-motao, Goti lula-halau holibo mona yagunu holito, ya lune-haneuti ha me ya auba ito lobinogolowe. Holilo. Sokila hi muwabo idafa yamaidana oti hemotina nomudina hofawa minabo ya utina Goti muilo. Ya eimola fele idafala, dowawa edaibo idafa muti houba-naba o edanabo ya etuwako ámoti, weudina-lutina-hatina hulawa yakafo houba-naba o edalo. <sup>2</sup>Ido Gotikafo dowawa loto holibo mona, hiluwa loto onobalalo fefe libo mona dowawa ona hula yama holifefe lanune, loti ya mikaloka wenina onesa me ya mona molado ya meyalo molámoti, lutina-hatina hofawa bibo yakafo monatina elepa iti molalo.

#### Mono auba i ledoto ononalalo fulo ledaibo ha

<sup>3</sup>Aifa li dowawa lo ledaibo monala numibo yagunu ya hemotina muki fetoto lobiyowe. Holifefe lalo. Heimotinagunu ya ito yoti holiyámilo. E'e, Gotikafo holi hikitanabo auba hona molo bido, ayalo ya holoti hatina kifefe lotiko minalo.

<sup>4</sup>Feito ya ute mako yau hide-ade-hofate muki nebo, ido ononatina yagi mako minámibo, eito-eito nebo <sup>5</sup>yamaidana oto mono wenina muki Kilisto lulau mino edonibo ya li mako o ledaito ula mako yaidana oto minoto, ido mono wenina eito-eito ya ula hina-ana-hofala yaidana oto minonibo, ya Kilisto weninala eito muki ya lemo hide-ade-hofate yaidana oti minae. Ido lemo yagi ya hidina-adina-hofatina yaidana oto minone.

<sup>6</sup>Ido emo aifa li dowawa lo ledaibo monala yakafo ononala linubo auba eito-eito hona moloto aifa lumido, ayalo ya liyokelo. Feito polofeti onona linabo auba bibo, ya holi hikitanabo auba hona molo bido, yalo ya ha welaloti lo oloto molalo. <sup>7</sup>Ido mono houba-naba ononala linabo auba bibo, ya houba-naba ononala lilo. Ido wenina api itibinabo auba bibo, ya api itibilo. <sup>8</sup>Ido wenina lutina-hatina li auba i betinaibo auba bibo, ya lutina-hatina li auba i betilo. Ido wa nabo idafatinau yati wa námabo wenina binabo auba bibo, ya lutina-hatina mako moloti fefe loti bilo. Ido hiyaba we minanabo auba bibo, ya auba iti hiyaba dowawa lotiko o beti minalo. Ido wenina milumatina holiti adina li faka lo betinabo auba bibo, ya lutina-hatinau dowawa loti holiti adina li faka lo betilo.

### Weninate lute-hate hulawa binubo ha

<sup>9</sup>Weninatina lutina-hatina binabo, ya etuwako biyámoti, hulawagi bi-bi o minalo. Ido mona nosámibo ya metina muti, mona dowá yako li hikototi molotiko minalo. <sup>10</sup>Ido Goti weninala muki ya leimo weninate ona minae, loti lutina-hatina hulawa bilo. Feti ya heimotina hilitina ito yowámoti, wenina eito muki hilitina li faka lo-lo anabo mona ya itibilo.

<sup>11</sup>Ido Wenaba ononala linabo ya henoba ámoti, Weunakafo weudina-lutina-hatinau ya so lamena o ledó, loti ononala auba iti li holiti, houba-naba o edalo. <sup>12</sup>Hena holinagu ya auba iti minoti, emogunu dowá loto holiti hiyabala oti, lomutiko minalo.

<sup>13</sup>Fele weninala idafa magunu holinabo ya adina li faka lalo. Ido eba malekati anabo, ya auba iti hiyaba dowá lo betimo yoilo.

<sup>14</sup>Wenina masi li nosámibo o betinabo ya liwila oti li dowá lo betilo. Goti lomuti ya li hoba o betiyo, loti ladámoti, li dowá lo betiyo, loti lomuiilo. <sup>15</sup>Dowá loto holiyabo weninagi maina dowá loti holiti minalo. Ido hena fuliti hufo o minabo weninagi maina hufo oti mino betilo.

<sup>16</sup>Lutina-hatina mako moloti, ya heimotinagunu holiyabo yamaidana oti mono weninatina yagunugi holilo. Hulite nebo wenina minanune, loti holiyámoti, hidinalo wenina yagi houna i betilo. Ha manadeu ne, loti heimotinagunu holiyámilo.

<sup>17</sup>Ido masi li nosámibo o betinabo, ya liwila oti li nosámibo o betiyámilo. E'e, wenina muki nomudinalo ya mona dowá lotiko molalo.

<sup>18</sup>Heimotina weudina-lutina-hatinau you amenako moloti, ya wenina muki yagi maina you amenako minanune, loti hanuwa auba iti moni wita alo. <sup>19</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, heimotina ya wenina lifima ha liwila oti biyámilo. Ha muki ya Goti anau moloti, eba muilo. Aya yagunu ya Wenabakafo fetó libo,

Wenina lifima ha binobo ya neimo ononane ma nenako, nemo neimonekafo liwila oto binobo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Lo 32:35*) ya nebo ne. <sup>20</sup>Ido ha ma ya fetó libo,  
Hemo uwokafo inagunu fuliyagetoma, ya wela-idafa umo. Ido nogunu holiyagetoma, ya no umo. Fetó feyageto, ya mona molo hedaibo yagunu ulalo naba-naba holinaibo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Snd 25:21-22*) ya nebo ne. <sup>21</sup>Moda holiyafe? Nosámibo monawa yakafo li yoima o ledámanaiye, loti monawa dowá molanabo yakafo nosámibo monawa li yoima o edalo.

### Gamani hiyaba wenina mona molo binubo ha

**13** <sup>1</sup>Ena wenina muki ya gamani hiyabatina wenina hatinalo meyalo molalo. Hiyabate wenina muki ya Goti welalotiko hiyaba o ledaboma ne. Ido emokafo hiyaba o ledabo auba biyámibo neko, ya

hiyabate wenina minámadi ne. <sup>2</sup>Yagunu hiyaba wenina hatina holi fulitabo wenina ya Goti eimola welaloti ha holiti holiyámoti abo mona molae. Ido ha holiti holiyámoti abo wenina ya eimotina lifima ha liwila oti linabo mona ya molabo ne.

<sup>3</sup>Yagunu holilo. Mona dowá molanubo ya hiyabate wenina holidina holiyámanogoloba, ido mona nosámibo molanubo ya moda holidina holidinogolone. Yagunu ya hiyaba wenina holidina holiyámanowe, loto holidinanibo, ya mona dowá lotoko molo minageto ya heboka lanae. <sup>4</sup>Holi minabe? Hiyaba we, Goti ononala libo we yakafo li dowá lo hedanaibo onona liye. Feito nefa, ido mona nosámibo molananibo ya moda holiya holiyo. Emo ya himi li nebo ya aifa liyámiye. E'e, Goti ononala libo we yakafo nosámibo mona molabo wenina ya lifima ha moda liwila oto binaibo ononala li ne. <sup>5</sup>Yagunu hiyabate wenina hatinalo meyalo molonibo, ya lifima ha naba litanune, loto holito yagunuko meyalo molanubo ya ogofuwámiye. E'e, meyalo molonibo mona ya moda fefe libo mona ne, loto lute-hateu holito muki yagunu hatinalo meyalo molo minanubo ya moda dowá lanogolaiye.

<sup>6</sup>Feti Goti ononala liyabo wenina ya minoti, hamena-hamena aya ononawa litoko minama nenako, yagunu hefana takisi yagi ya meina molo-molo o minae. <sup>7</sup>Yagunu wenina muki fefe loti binabo idafa ya bilo. Hefana takisi eito-eito muki ya li-li anabo wenina ya fefe lotiko bilo. Ido hiyabatina wenina ya fefe loti lutina dowá moloti hatinalo meyalo molalo. Ido hulinagi wenina ya fefe loti hulinagina li faka lalo.

#### Lute-hate bi-bi anubo ha

<sup>8</sup>Wenina masi lifima o betinado ya aloko liwila oti bi hulalo. Lifima mako yako liwila bi huladámanubo, ya lute-hate binubo mona ya ne. Holi minafe? Lute-hate bi-bi anubo ya lo molaibo ha yama lemodoka ya inaiye. <sup>9</sup>Yagunu holilo. Lo molaibo ha ma fetó libo,

Hume-ugele ámilo. Wenina hofó beti fuliyámilo. Idafa ugele liyámilo. Wenina idafatina yagunu holiyámilo, loto ha mono lufuwau (Kis 20:13-17, Lo 5:17-21) nebo ha, ido lo molaibo ha ma eito-eito muki yama li mako ito ya fetó libo,

Heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya lukahaka bi-bi o mino, loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) ya nebo ne. <sup>10</sup>Feito lute-hate bi-bi anubo, ya wenina li nosámibo o betinubo ma minámiye. E'e, lutina-hatina bi-bi anabo ya lo molaibo ha meyalo molabo wenina ya minanae.

#### Fefe libo monako molanubo ha

<sup>11</sup>Ido fetó feyanae, loto ha ma lobinogolowe. Holilo. Lemo hana apito holi hikito muwonido ya li nomude waifa, ido onesa me ya hulawa moda

alili aiboma nenako, yagunu uwo unaguti sinoinabo hamena onesa me ya ne, loti holiti ya fetu alo. <sup>12</sup>Midipu ibo ya moda huloto, ho lanogolo moda alili aibo yagunu midipu ibo monala li uwado fulitoto, lamena hiya-huwa mainafa-anafa muki ya li minoto, <sup>13</sup>fele loto fo lido yaidana oto moniyokelo. No noto lute u hopa aito ake ito u wanoba yonubo mona, hume-ugele oto hopa li unanubo mona, moliya fito wauwa linubo mona muki yalo ya moniyámokelo. <sup>14</sup>E'e, utinalo owo holoiyabo yaidana oti ya Wenabate Yesu Kilisto liti emodoka keloti minalo. Ido utina-lutina-hatina dowa loti holibo monakafo ika o ledotanaiye, loti ya aya monalo hatina fulámilo.

### Holi hikitabo wenina eito ya holi nosámibo biyámanubo ha

**14** <sup>1</sup>Ena holi hikitabo monatina auba iyámibo weninagi ya houna iyalo. Fetu feti ya hatina loiti-loiti kiyabo mona yagunu moliya fi bito lifefe lo betinune, loti ladámoti, aifa emotinagi houna iti minalo. <sup>2</sup>Wenina masi idafa-adafa muki aifa nanune, loti holi hikitoti no holiyabo nefa, ido holi hikitabo monatina auba iyámibo wenina yasi hafa moi iti, hoba-hobina yako no holiyabo ne. <sup>3</sup>Hemotina idafa-adafa muki no holiyabo wenina yasi idafa ma moi iyabo wenina lutina-hatinau holi nosámibo biyámilo. Ido hemotina idafa ma moi iyabo wenina yasi idafa-adafa no holiyabo wenina ya mona nosámibo molo minae, loti lo betiyámilo. Gotikafo hemotina loitiwagi ya houna i betinako, yagunu holi nosámibo liwila-awila ánilo. <sup>4</sup>Hemokafo we ma houba-nabala we monala nosámiye, loto lo edanibo, ya hema minoto fetu lane? Eimola wenabala onobalalo ya lumu fou lanaife, ido auba ito minanaiye. Ido Wenabakafo li auba i edanaibo aubala mino edainako, moda auba ito minanaibo ne.

<sup>5</sup>Ido wenina masi hamena yagunu holiyabo, ya hamena ma ya foli hamena naba nefa, ido ma ya aifa hamena ne, loti holiyafa, ido maleka yasi hamena muki moda ayaidako ne, loti holiyabo ne. Weninawa muki ya eimotina lutina-hatinau holineado ya moda holi hikitabo. <sup>6</sup>Foli hamena naba ma ne, loti holiyabo wenina ya Wenaba huliya li faka loti fetu loti holiyabo ne. Ido idafa-adafa muki no holiyabo wenina ya dowae, lalowe, loti Goti lomuti ya no holiyabo yagunu moda Wenaba huliya li faka loti no holiyabo ne. Ido idafa ma moi iyabo wenina ya ayaidana oti dowae, lalowe, loti Goti lomuti, ya Wenaba huliya li faka loti moi iyabo ne.

<sup>7</sup>Holi minafe? Lemo mono wenina muki yauti ma eimolagunuko minanaibo ya ma minámiye. Ido ma eimolagunuko fulinaibo yagi ya ma minámiye. <sup>8</sup>Hofawa minanubo ya Wenaba huliya li faka lotoko minone. Ido fulinubo ya Wenaba huliya li faka lotoko fuliyone. Yagunu ya hofawa minanubofe, ido fulinubofe? Moda Wenaba weninala ya minone. <sup>9</sup>Aya yagunu ya Kilisto fulitoto fuliguti sinoibo, ya fuliyabo wenina ido hofawa minonibo wenina maina Wenabate minanowe, loto fulitoto fuliguti sinoibo ne.



<sup>10</sup>Yagunu hemotina masi mono weninatina ma monatina nosámiye, loti lo betiyabo ya neidafaiti feto lo betiyae? Ido hemotina eito ma mono weninatina lutina-hatinau holi nosámibo biyabo ya neidafaiti holi nosámibo bi minae? Lemo muki ya Gotikafo li halo molo ledanaibo ebalalo ya sinoinogolone, loto holiyone. <sup>11</sup>Aya yagunu ya feto libo, Mikalo-mikalo wenina muki ya hidina obula fi numuti wetinakafo Goti ne, loti lo oloto molanigilae, loto nemo hofawa minowa-minowa oto minobo yamaidana oto ya hawa gedibo ya lobiyouwe, loto Wenabakafo libo ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 49:18, 45:23*) ya nebo ne. <sup>12</sup>Feito ya leimo muki ya Gotidoka mako mako uto, leimo monate yagunu lo oloto mologeto ya fefe loto holito loga-miga o ledanogolaiye.

**Weninate ya monate wati lumu fou lotanae, loto wato moninubo ha**

<sup>13</sup>Feito ya weninate monatina feito-feito nosámiye, loto hofa lo betiyámokelo. E'e, mono weninate maleka ya monate wati uteba iti lumu fou lotanae, loti heimotina monatina yagunu hatina kifefe loti moni minalo.

<sup>14</sup>Ena nemo ya Wenaba Yesu lulau mino edobo we yakafo auba ito feto loto holifefe lo minowe: Idafa-adafa mona-mona nanubo li fuma i ledanaibo idafa ma minámiye. E'e, ma minámifa, ido we makafo ya idafa me ya li fuma i nedanaie, loto holito, ido hopa nanaibo, ya eimola hala feito holibo yamo li fuma i edanaibo ne. <sup>15</sup>Yagunu holilo. Hemo ya weka-idafa nananibo, ya mono weninaka ma wa hedoto hala loiti-loiti kito lula-hala hena holiyagetoma, ya luka-haka muwanibo hanuma heleu otane. Holi minabe? Kilisto ya mono weninaka yagunu holito fulima nenako, igaidana oto aifa nanowe, loto, noto weninaka ya li hopa o betiyane? Feto fe betiyámilo. <sup>16</sup>Hemotina ya mona aifa dowo molone, loti holiyafa, ido wenina ma wa betiti holi nosámotanae, loti ya wati hiyaba oti monilo.

<sup>17</sup>Yagunu holilo. Goti ya hiyabate we wehudi hilalau minonibo mona ya wete-idafa ido nogi no holinubo mona ma minámiye. E'e, Goti ya hiyabate wehudi hilalau minonibo mona ya fefe libo mona, you amena mona, Weuna Fele lulau mino edoto dowo loto holinubo mona ya ne. <sup>18</sup>Yagunu hemotina ya feti moniti Kilisto houba-naba o edanabo, ya Gotikafo dowo wa betiyageto, ido wenina yagi monatina dowo wa edanigilae.

<sup>19</sup>Feito ya you amena mona molanubo hanu, ido weninate weudina-lutina-hatina li auba i betinubo hanu ya auba ito moni wita okelo. <sup>20</sup>Wetina-idafa magunu holiti ya Goti ononala li hopaitámilo. Idafa-adafa muki ya moda hiluwa libo, aifa nanubo idafa nefa, ido we makafo hala loiti-loiti kito hopa nanaibo, ya idafawa yaloti uteba iyageto li nosámibo o

edanaibo ne. <sup>21</sup>Yagunu ya hafa ma nanabofe, ido no waini ma nanabofe, ido mona eito-eito molanabo yagunu mono weninatina ya uteba itanae, loti weninatina yagunu holiti moi inabo, ya mona dowā molanigilae. <sup>22</sup>Idafa magunu holi hikitabo ya moda Goti onobalalo ya heimotina lutina-hatinau yako holi hikito minalo. We makafo idafa ya dowā ma nenako, yagunu lifima ha mino nedámibo ne, loto holifefe lanaibo we ya moda dowā loto holito minomo unaibo nefa, <sup>23</sup>ido hala loiti-loiti kibo we yakafo hopa nanaibo, ya holi hiki ladáminako, yagunu lifima ha moda mino edaibo ne. Holi minafe? Mona magunu holi hiki ladámoto hopa molanubo, ya aya mona ya nosámibo mona, lifima li lumunaibo mona ya ne.

### Yesu monala yagunu holito ege molanubo ha

**15** <sup>1</sup>Lemo holi hikitonibo monate gedibo wenina ya leimogunuko holiyámoto, mono weninate gedámabo wenina ya auba iyámabo yagunu holito adina li faka lanubo, ya dowā lanaiye. <sup>2</sup>Leimo muki ya weninate dowā lanae, loto, ido monolo betinae, loto hate ki bito adina li faka lo betiyokelo. <sup>3</sup>Feito Kilisto yagi eimolagunuko holiyámoto, Melafo fetoto lomuibo,

Wenina soka hamaga hiyabo ha ya nemodoka kelaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 69:9*) nebo ha ya monala lilibibo ne.

<sup>4</sup>Yagunu holilo. Homu aidena yoimalokati ha mono lufuwa imo yowabo, ya aya lufuwa yakafo lute-hate li aila i ledageto, ya emogunu holito hiyabala anubo mona ya auba ito molomo yonae, loto Gotikafo ha muki aya lufuwau iyabo yakafo api itibinaie, loto hawa bito, lufuwa iyabo ne.

<sup>5</sup>Ido Goti ya li auba i ledaibo yawala ido lute-hate li aila i ledaibo yawala yakafo hemotina muki weudina-lutina-hatinau onona liyageto, ya Kilisto Yesu monala moloti lutina-hatina u mako uto, <sup>6</sup>wetina mako uwageto ya Wenabate Yesu Kilisto Melafo Goti huliya li faka lanae.

### Kilistokafo wenina muki adina li faka lo betibo ha

<sup>7</sup>Feito ya Kilistokafo lemogi houna ibo yamaidana oti hemotina ya Goti weninala muki yagi houna iyalo. Aya mona yakafo Goti huliya li faka lanogolaiye. <sup>8</sup>Aya yagunu lobiyowe. Holilo. Kilistokafo Goti hala ona hula yagunu holito, ya Goti anela utinau fukabo Yuda wenina awatinafo-holofatina ha lo molo bibo halo inaiye, loto adina li faka libo onona li betibo ne. <sup>9</sup>Fetoto fe betibo, ya eito feka wenina yagi milumatina holibo monawa ya wati Goti huliya li faka lanae, loto fetoto fe betibo ne. Aya yagunu ha mono lufuwau ya ha ma fetoto libo,

Feito ya eito feka wenina minagu yau heboka loto, hulika li faka lanaibo nama lo minanogolowe,

loto (*Sng 18:49*), <sup>10</sup>ido ha ma feto libo,

Hemotina eito feka wenina yagi eimola weninalagi maina lutina-hatinau dowa loti holilo,

loto (*Lo 32:43*), <sup>11</sup>ido ha ma feto libo,

Hemotina eito feka wenina muki ya Wenaba ebola-abola lilo. Mikau-mikau minabo wenina muki ya huliya li faka lanae,

loto (*Sng 117:1*), <sup>12</sup>ido ha ma Aisaiyakafo feto libo,

Yesi yufa fibo wenina yauti we ma oloto pito anaibo, ya yoto minoto u mikau-mikau minabo wenina hiyabatina we wenaba minanaibo, ya eito feka wenina emogunu holiti hiyabala anae,

loto (*Ais 11:10*) ha mono lufuwau ya nebo ne.

<sup>13</sup>Ena emogunu holito hiyabala o-o minonibo mona yawala Goti yakafo holi hikito munagu yau you amena mona ido dowa holinabo mona ya lutina-hatinau molo faito betinaibo, ya Weuna Fele aubala yakafo emogunu holiti hiyabala anabo mona hulawa ya li oloto pi betimo yonaiye.

**Polokafo mono onona libo yagunu lula-halau dowa loto holibo ha**

<sup>14</sup>Ena mono weninane-motao, heimotina ya mona dowa mino faito betibo, ya holinabo ha muki hatina-manadinau molo faito betinako, mono weninatina api itibife fe lanabo aubala ya mino betibo ne, loto neimo hemotinagunu holito ya hane loiti kiyámoto, moda holife fe lo minowe. <sup>15-16</sup>Ido Gotikafo nemo eito feka wenina minado ya uto Kilisto Yesu houba-nabala we minanane, loto aifa li dowa lo ledaibo monala numibo yagunu lufuwa meu ya ha ma hatina molotanaiye, loto auba ito hatina lito, feti-feti mona molalo, loto hawa i fulo betiyowe. Ido ononala liyobo, ya Weuna Felekafo eito feka wenina li Goti fele weninala o betiyageto, ya Goti onobalalo dowa lanabo wenina munowe, loto sokila hi muwabo yaidana oto ya Goti hala ukuwa dowa lo oloto molowe.

<sup>17</sup>Yagunu Goti ononala liyobo, ya Kilisto Yesu lulau mino edoto lune-haneu dowa loto holitoko li minowe. <sup>18</sup>Idafa magunu ya ha ma ladámanogolowe. Idafa mako, Kilistokafo nemo doka mino nedaito ononala liyobo yagunuko lanogolowe. Eito feka wenina holiti hololanae, loto emokafo mino nedaito, ya hawa ukuwa lo oloto moloto, ononawa lito, <sup>19</sup>Weuna aubala mino nedaibo yakafo Goti aubala itibinowe, loto idafa ma li oloto pi betiyoto muludina yoibo mona molobo, ya Yelusalemu numudoti uto loto eba nedo-nedo monimo uto uto faiga Ililikumu ebalo lo fedobo, yalo yagi Kilisto hala ukuwa dowa ya holinae, loto lo oloto molobo ononawa ya li hulowe. <sup>20</sup>Feito liyobo, ya we makafo numuna lagi fitaido ya nemo homi ito huwámanogolowe, loto Kilisto huliya yagunu holiyámabo ebalo ya hawa ukuwa dowa lo oloto molanowe, loto auba ito holito, ya ononawa liyowe. <sup>21</sup>Aya yagunu ya feto libo,

Emogunu ha ma lo oloto molo biyámabo wenina ya holinigilae. Ido hala ukuwa holiyámabo wenina ya holifefe lanigilae, loto ha mono lufuwau (*Ais 52:15*) ya nebo ne.

**Polokafo Lomu wenina minadoka anowe, loto lobibo ha**

<sup>22</sup>Aya yagunu ya hemotinaloka yagi anowe, loto holiyobo, ya hamena-hamena hanu hu nedaito minofa, <sup>23</sup>ido onesa me ya ya eba melo ononawa linobo ma mináminako, aidenati hemotinaloka anowe, loto holiyobo yagunu ya <sup>24</sup>aliga hefola Sipeni ebalo unowe, loto hanu hofalalo hemotinagi houna ito nomunegunu wa betito, lune-haneu dow a loto holito mino holimo yoto, hemotina ane li faka lanado ya Sipenidoka unobo ne.

<sup>25</sup>Yalo unobo nefa, ido onesa fetu-namato ya Yelusalemuka uto ya Goti fele weninala yalo minabo ya adina li faka lanowe, loto uwowe. <sup>26</sup>Aya fele weninawadoka ya inagunu fuliyabo hamena naba ya lo fedibo, yagunu mono wenina Masedonia ebalo ido Akaiya ebalo minabo yasi hefana-huwamenatina yauti ma binune, loti dow a loti holiti nuba o beti holiyabo, <sup>27</sup>ya aya Yuda wenina mono idafatina yauti Gotikafo eito feka wenina biboma nenako, yagunu aya weninawa mikaloka idafatina yauti lifima liwilati Yuda wenina adina li faka loti binune, loti dow a loti holiti, feti lifima biyaboma ya liwilati binabo ne.

<sup>28</sup>Feti idafatina yauti li nuba o betimo uti, mono mona hulawa anelo moda molato, ya onesa nemo weninawa binowe, loto lito uto bitoto, <sup>29</sup>yaloti Sipenika unowe, loto hanu hofalalo ya hemotina wa betinogolowe. Feito hemotinaloka anobo ya aifa ámanogolowe. Kilistokafo li dow a lo ledomo yoibo mona weude-lute-hateu molo faitanaiye, loto anogolowe.

<sup>30</sup>Ena mono weninane-motao, hatina lito ha auba ito lobiyobo ya holilo. Hemotina Wenabate Yesu Kilisto yagunu holiti, ido Weunakafo lute-hate bi-bi onibo mona li oloto pi lumibo yagunugi holiti, ya ane li faka loti nemogi Goti lomu-lomu obo ononawa ya maina auba ito linune, loti nemogunu holiti lomuilo. <sup>31</sup>Fetu feyanabo, ya Yudia ebalo ha holiti holiyámoti abo wenina adinaiti ya li nomune wa nedo, loto lomuwo, ido fele weninala Yelusalemudoka minabo ya adina li faka lanobo ononawa ya dow a loto wa edanae, loto lomuwo, ya hemotina maina ayaidana oti lomuilo. <sup>32</sup>Feito ya Goti dow a loto holiyageto ya hemotinaloka loto, lune-haneu dow a loto holito hemotinagi mino holiowe.

<sup>33</sup>Ena Goti you amena mona yawala ya hemotinagi muki mino betinaiye. Ona.

**Aiyo-weiyo ha ma fulo betibo ha**

**16** <sup>1-2</sup>Ena mono atotefo Fibi ya Senkilia numudoka monolo nuba o-o abo wenina houba-naba o beti-beti aibo wena nebo yakafu

nemogi ido mono weninala muki ade li faka libo wenama nenako, yagunu hemotinaloka anaïdo ya Wenaba lulau mino edoti fele wenina mona molofe lo betinabo mona ya molo edoti emogi houna iti, ya idafa magunu holinaïbo ya ana li faka lalo, loto huliya ido monala feito oloto pi biyowe.

<sup>3</sup>Ena Kilisto Yesu lulau mino edoto onona maina liyonïbo wena Pilisilate wanafo Akuilate ya aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo. <sup>4</sup>Loiti ya homu nemogunu holiti aifa fulinaïye, loti ane li faka laïbo yagunu dowae, lalowe, loto holiyobo ya nemoko minámiye. Eito feka wenina eba nedo-nedo monolo nuba o-o abo wenina muki ya loiti yagunu holiti, dowae, lalowe, loti Goti lomu minae. <sup>5</sup>Ido loiti ya numunatinau monolo nuba o-o abo wenina muki yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

Ena lune-hane muwobo we Epainetusi yagi aiyo-weiyo ha fulo edobo ya lomuïlo. Emo ya Esia ebalo Kilisto holi hikito muwabo wenina yauti hana apito holi hikito muïbo we ya ne.

<sup>6</sup>Ido Malia ya hemotinagunu holito mono onona auba ito li gedïbo wena yagi aiyo-weiyo ha fulo edobo ya lomuïlo.

<sup>7</sup>Ido neïmo weninane Adolonikusite, Yuniyasite u homu molo nedoti Kilisto lulau mino edaïbo we loiti ya aposolo onona libo we huliyagi we minoti, ya homu ya nemogi maina nala i ledabo ne. Aya we loiti yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>8</sup>Ido Wenaba lulau mino edoto lune-hane muwobo we Ampiliyatusi yagi aiyo-weiyo ha fulo edobo ya lomuïlo.

<sup>9</sup>Ido Kilisto lulau mino edoto onona maina liyonïbo we Ubanusi, ido lune-hane muwobo we Sitakisi yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>10</sup>Ido Kilisto lulau mino edoto mono mona ona hula molomo yoïbo we Apelesi yagi aiyo-weiyo ha fulo edobo ya lomuïlo.

Ido Alistobulusi numunalau minabo wenina yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>11</sup>Ido neïmo weninane Helotiyoni yagi aiyo-weiyo ha fulo edobo ya lomuïlo.

Ido Nasisusi numugu minabo yauti Wenaba lulau mino edabo wenina yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>12</sup>Ido Wenaba lulau mino edoto mono onona auba iti libo wena loiti Tilifinate, Tilifosate ya aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

Ido lute-hate muwonïbo wena, Wenaba lulau mino edoto auba ito mono onona libo wena Pesisï yagi aiyo-weiyo ha fulo edobo ya lomuïlo.

<sup>13</sup>Ido Wenaba lulau mino edaïbo we dowa lama Lufusi, ido olafo ya nemo onefo yaidana oto nebo wena yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>14</sup>Ido wemoli ma Asinkilitusile, Filegonile, Hemesile, Patolobasile, Hemasile, ido mono weninatina ma mino betiyabo wemoli magi, ya aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>15</sup>Ido we wena Filologusile Yuliale, ido we ma Neleusi emonalale, ido Olimpasile, ido fele wenina mino betiyabo muki yagi aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lobilo.

<sup>16</sup>Ena hemotina mono weninatina wa betiti aiyo-weiyo ha lobiti ya fele mona moloti abusa i betilo.

Eba negu-negu ya monolo nuba o-o abo wenina muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minae.

### **Mono li hopaitabo wenina yagunu lobibo ha**

<sup>17</sup>Ena mono weninane-motao, nemo hatina lito ha me ya auba ito lobiyowe. Holilo. Hemotina api itibiyonibo ha holifefe loti holiyabo, ya wenina masi ladámoti, eito, ika oti hona molo foki betinabo ha lanabo wenina ya wa betifefe loti, metina bilo. <sup>18</sup>Yaidana wenina yasi Wenabate Kilisto houba-naba o edámae. E'e, eimotina utina-lutina-hatina houba-nabala onona liti, ya la fulibo ha, ha magu sugi loti ya monatina holifefe ladámabo wenina lutina-hatina hola i beti minae. <sup>19</sup>Ido hemotina hololabo monatina yamagunu wenina muki holiyanako, yagunu hemotinagunu holito lune-haneu dowo loto holiyowe. Feito mona dowo molanabo ha manadinau minageto, ido nosámibo mona yagunu holiyámanae, loto lune-haneu ya hemotinagunu holiyowe.

<sup>20</sup>Ena you amena mona yawala Gotikafo hamena fana aguwámageto ya Satani fulo hidina feumau itageto lala i edanigilae.

Wenabate Yesu aifa li dowo lo ledaibo monala ya hemotinaloka mino betinaiye.

### **Aiyo-weiyo ha ma lobibo ha**

<sup>21</sup>Ena mono onona maina liyoibo we Timoti, ido neimo weninane Lusiusile, Yesonile, Sosipatale yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minae.

<sup>22</sup>Ido nemo Tetiusi ya Polo welaloti lito neimo anekafo lufuwa me ya iyobo we yagi Wenaba lulau mino edoto aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minowe.

<sup>23-24</sup>Ido Gaiyusi yagi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti ne. Emo numunalau ya nemogi ido monolo nuba o-o abo wenina muki yagi aifa li dowo lo ledo-ledo aibo ne.

Ido numuna meya naba me ya hefana hiyaba aibo we Elastusi ido mono wete ma Kuatusi yagi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti ne.

[Wenabate Yesu Kilisto aifa li dowo lo ledaibo monala ya hemotina muki mino betinaiye. Ona.]

### **Goti huliya li faka lanubo ha**

<sup>25</sup>Ena Goti li auba i hiki lo betinaibo aubala moda mino edaibo ne, loto Yesu Kilisto hala ukuwa, lo oloto molo-molo obo hawa ukuwa dowo

yakafo feto libo ne. Aya hawa ukuwa, faluku ibo ha ya aidena monau yoimati lo oloto molámifa, <sup>26</sup>ido onesa me ya ya polofeti we lufuwa iyagu ya minowa-minowa omo yoibo we Goti lo molaibo halo ya mikalo-mikalo wenina muki ya holifefe loti, holi hikitoti hololanae, loto li oloto pi betibo ne. <sup>27</sup>Aya ha mananau nebo we Goti mako yako Yesu Kilisto yagunu ya huliya naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

# 1 Kolinti

## Polokafo mono wenina Kolinti numudo minabo ya lufuwa hana apito i fulo betibo ha

### Homu Ha

Polokafo Efesusi numudo nebo hamenalo ya Yesu holi hikito muwabo wenina Kolinti numudo minabo ya lufuwa me ya i fulo betibo ne. Kolinti ya numuna meya naba, Akaiya ebalo Giliki mikau ya ne. Kolinti numudo minabo wenina maleka ya Giliki wenina, ido maleka ya Yuda wenina yauti wenina abi loti ya idafa-adafa naba wa nabo wenina minoti, ido muki ya mikaleka ha manadinau nebo wenina minafa, ido sugi goti ya weudina-lutina-hatina muti, utina-lutina dowo loti holibo mona nosámibo-asámibo molomo yowabo ne.

Polo eba nedo-nedo monibo hamena loiti (2) yalo ya Kolinti wenina Yesu hala ukuwa dowo hana apito lobito, ya wenina maleka lutina-hatina li elepa iyato, igana eitini (18) ya emotinagi maina minoto ha mono api itibimo wiye. (Aposolo 18:1-17) Ido fulo betito, yaloti eba nedo-nedo monimo uto Yesu hala ukuwa ya wenina ma muki api itibito, ya Apolosi ya Kolinti numudoka uto, weninawa mono ha api itibibo ne. Ido aliga ya Kolinti mono weninawa yasi idafa magunu ya Polo loga o edanune, loti holiti, lufuwa i fulo edato, ya Polokafo lito, ido aya mono weninawa yauti maleka yasi mona nosámibo molabo hatina ya holinako, yagunu hano binogolowe, loto holito, ido loga o nedabo hatina yagunu ha liwilato lobinogolowe, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne.

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1-2</sup> Aiyo, hemotina Goti weninala Kolinti numudo monolo nuba o-o abo, ya nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo hala dowo kito ononawalo ya fulo nedaito li minobo we, ya mono weninate Sostenesite minoto, lufuwa me ya ya i fulo betiyowe. Walo.



Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edoti fele weninala minanae, loto li ekei betibo, ya mika negu-negu Wenabate Yesu Kilisto huliya lomu-lomu o minabo wenina muki yagi maina fele wenina minanae, loto li ekei ledaibo ne. Emo ya Wenabate ido Wenabatina ya ne.

<sup>3</sup>Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowae lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaieye.

#### Goti ebola lomuibo ha

<sup>4</sup>Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo wenina ya Gotikafo aifa li dowae lo betibo yagunu nemo ya hemotinagunu holito dowae, lalowe, loto lomu-lomu o minowe. <sup>5</sup>Moda holiyafe? Kilisto lulau mino edabo yagunu emokafo mono lanabo ha ido holinabo ha mona-mona hatinamanadinau faitoto molo bibo, <sup>6</sup>ya Kilisto yagunu lo oloto molonibo ha ya hemotinaloka mino hikito betiye. <sup>7</sup>Yagunu Gotikafo Weuna idafa-adafala muki aifa bibo ya li huloti, ya Wenabate Yesu Kilisto oloto pinaibo ne, loti hiyabala o minae. <sup>8</sup>Emokafo ya Wenabate Yesu Kilisto hamenalalo ya lifimatina minámageto minanae, loto hemotinaloka lituma fi hiki lo betibo, ya mino betimo yowageto hamena hulanaibo ne. <sup>9</sup>Goti ha onako libo we yakafo Hipala Wenabate Yesu Kilistogi houna inae, loto sutina fibo ne.

#### Mono wenina fokiti u filiga-filiga abo ha

<sup>10</sup>Ena mono weninane-motao, Wenabate Yesu Kilisto huliya yagunu ya hatina lito ha me ya lanogolowe. Holilo. Hemotina muki ha eito-eito loti foki filiga-filiga ámilo. Lutina-hatina molo mako oti, hatina mako kiti, u mako ageto minalo.

<sup>11</sup>Aiyo, mono weninane-motao, hemotina moliya fiyabo ha ya ilalu huti lo-lo o minae, loti wena Kloe weninala yasi lonomato holiyobo ne. <sup>12</sup>Moda holiyafe? Hemotina yauti masi ya Polo weninala minone, lato, ido masi ya Apolosi weninala minone, lato, ido masi ya Sifasi Pita weninala minone, lato, ido masi ya Kilisto weninala minone, loti lo-lo abo, <sup>13</sup>ya neidafaiti ya feto loti lo-lo o minae? Kilisto ya fokito nefe? Ido nemo Polo ya hemotinagunu holito yá yofolo fuliyobo nefe? Ido nemo Polo huline loti mono noku i betiyabo nefe? <sup>14-15</sup>E'e, wenina ma ya nemo Polo huline loti mono noku i ledabo ne, loti lotanae, loto, neimo ya hemotina yauti ma mono noku i betiyámobo, yagunu ya dowae, lalowe, loto Goti lomuwoe. Kilisipusite, Gaiyusite, loiti yako noku i betiyowe. <sup>16</sup>Ido ma Sitefanasi weninala yagi noku i betiyowe. Ido maleka ma ya noku i betiyofemo, ido noku i betiyámowe? Ya ma hane molaiye. <sup>17</sup>Kilistokafo wenina mono noku i betimo unane, loto nilifi molámiye. E'e, hane ukune dowae lo oloto molomo unane, loto nilifi molaiye. Feito hala ukuwa lo oloto molobo, ya Kilisto yá yofola u aifa idafa otanaiye,

loto mikaleka ha manadeu nebo ha ma onu ito ladámoto, emo hala ukuwa yako lo oloto molo-molo o minowe.

### Goti aubala ya Yesudokako nebo ha

<sup>18</sup>Yá yoyo yagunu lobiyonibo ha ya u hopa unabo hanudo moniyabo wenina holiti ya nei ha ne, loti holiyafa, ido li nomude wa nebo hanudo moniyonibo wenina ya hawa holito ya Goti aubala ne, loto holi minone.

<sup>19</sup>Yagunu ya feto libo,

Nemo ha manadinau nebo wenina hatina ya li hopaitanogolowe. Ido holifefe labo wenina holiyabo ha ya holi fulitanogolowe, loto ha mono lufuwau (*Ais 29:14*) ya nebo ne. <sup>20</sup>Ha manadinau nebo wenina ya iga ya minae? Ido ha mono monawa api itibiyabo wenina yagi iga ya minae? Ido onesa me ya minabo wenina monatina yagunu loyoillumu oti, ha hona i-i abo wenina yagi iga ya minae? Gotikafo mikaleka ha manadeu nebo ha muki ya li nei fi edaiye.

<sup>21</sup>Holi minafe? Goti ha mananau nebo ha yawala yakafo mikaleka wenina ha manadinau nebo yauti monane holifefe ladámanae, loto holima nenako, yagunu lo oloto molonibo ha, ya nei ha ne, loti holiyabo ha yakafo holi hikitabo wenina li nomudina wanowe, loto dowa loto holiye. <sup>22</sup>Yuda wenina yasi Goti aubala lilibinaibo idafa ya lilibiyo, loti lo-lo ae. Ido Giliki wenina yasi ha manadeu nebo ha magi holinune, loti moni wita-wita ae. <sup>23</sup>Feto fe-fe afa, ido lemo ya Kilisto yá yofolo fulibo ha lo oloto molo-molo onibo, ya Yuda wenina yasi holiti lukafa-mesafa ato, ido eito feka wenina yagi holiti ya nei ha ne, loti holi minae. <sup>24</sup>Feto loti holiyafa, ido Gotikafo sute fibo wenina, Yuda wenina, Giliki wenina, wenina maleka muki ya Goti aubala ido ha mananau nebo ha muki ya Kilistodoka ne, loto holi minone. <sup>25</sup>Yagunu holilo. Goti hala kibo ha ya nei ha ne, loti holiyafa, ido aya nei hawa yakafo mikaleka ha manadeu nebo ha ya li fulo edo ne. Ido Goti ya amika molaiye, loti holiyafa, ido aya amika molaiboma yakafo mikaleka aubate ya li fulo edo ne.

<sup>26</sup>Yagunu mono weninane-motao, Gotikafo hemotina sutina fibo wenina ya igaidana wenina minae? Ya wati holifefe lalo. Mikaleka wenina yasi wa betiyabo, ya hemotinaloka ya ha manadinau nebo wenina mako-mako ya minato, ido auba iyabo wenina yagi mako-mako ya minato, ido otinafo-metinafo hulitina nebo wenina yagi mako-mako yako minae, loti hemotinagunu holiyabo ne. <sup>27</sup>Feto loti holiyabo, ya Gotikafo ha manadinau nebo wenina utinalo holinae, loto ha manadinau minámibo wenina ya sutina fiye. Ido auba iyabo wenina utinalo holinae, loto aubatina minámibo wenina ya sutina fiye. <sup>28</sup>Ido wenina lutinakafa utina iti yowabo wenina ya li yoima o betinowe, loto aifa wenina, wa beti nosámibo abo wenina, lumuti minabo wenina ya sutina fiye.

<sup>29</sup>Feito sute fibo, ya mikalo wenina ma Goti onobalalo utina li faka ladámanigilae, loto sute fiye. <sup>30</sup>Hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo

mona ya moda Gotidokati ne. Feito Gotidokati ya ha manadeu nebo mona, ido monate fefe libo mona, ido fele minionibo mona, ido lifimate meina fi ledaibo mona, muki ya Yesudokako ne, loto emodoka kelo ledaibo ne. <sup>31</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

We makafo huliya li faka lanowe, loto holitoma ya Wenaba huliya yako li faka lo,  
loto ha mono lufuwau (*Jer 9:24*) ya nebo ne.

**Polokafo Yesu yá yofola yagunuko lo oloto molaibo ha**

**2** <sup>1</sup>Feito ya mono weninane-motao, nemo hemotinaloka obo, ya Goti yagunu holiyobo ha lo oloto binowe, loto ha mananeu naba nebo ya holinae, loto muludina yonaibo ha ma ladámobo ne. <sup>2</sup>E'e, hemotina minagu ya Yesu Kilisto hala ukuwa ido yá yofolo fulibo ha yagunuko holito lobinowe, loto, ido ha maleka yagunu holiyámanogolowe, loto auba ito holito hemotinaloka uwobo ne. <sup>3</sup>Ido hemotinaloka minobo, ya aubane minámito, holi numito une ololo oto minobo, <sup>4-5</sup>ya holi hikitanabo ya mikaleka wenina ha manadeu nebo ha ya lituma fi hikito betiyámanaiye. E'e, Goti aubala yakafoko lituma fi hikito betinogolaiye, loto ha mono lo oloto biyobo ya ha mananeu nebo ha yauti hatina lito ladámobo ne. E'e, Weunagi aubalagi hemotinaloka oloto pidoti ya lobo ne.

**Goti Weuna mino betibo wenina yako Goti monala holifefe lanabo ha**

<sup>6</sup>Ido ha mono holi gedabo wenina hiyanigu minoto, ya ha manadeu nebo ha yauti lobi-lobi oba, ido hawa lobiyonibo, ya mikalo melo wenina ha manadinou nebo ha, ido we nabatina, u hopa unabo we ha manadinou nebo ha yaidana oto lobiyámone. <sup>7</sup>E'e, Goti ha mananau nebo ha, momona ha, li faluku oto nebo ha ya lo oloto molo-molo o minone. Hawa ya leimo lamenalagi oloto pito minanae, loto Gotikafo aidena mika okuluma idafa-adafa li oloto piyámoto nebo hamenalo, ya ha mananau nebo hawa ya ne. <sup>8</sup>Hawa ya mikalo wenina we nabatina holifefe ladámabo ne. Holiyabo neko, ya lamena yawala Wenaba ya yá yofolo hofu edámadi ne. <sup>9</sup>Yagunu ya fetu libo,

Idafa-adafa wenina nomudinagunu wagámoti, hatinagunu holiyámoti, lutinagunu ma holiyámabo idafa-adafa ya Gotikafo wenina lutina-hatina muwabo wenina lifefe lo betibo idafa ya ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 64:4*) ya nebo ne.

<sup>10</sup>Idafa-adafawa ya Gotikafo Weuna mino ledaibo wenina ya li oloto pi ledaibo ne. Moda holiyafe? Weuna yakafo idafa-adafa muki monatina, ido Goti eimola faluku aibo monala, muki ya wato holi hulo nenako, li oloto pi ledaibo ne. <sup>11</sup>Yagunu holilo. Hemakafo wenina ma hatina kiyabo ha ya holinaibo ne? Hala kibo we weuna lulau nebo yakafoko holinogolaiye. Ido ayaidana oto Goti hala kibo mona ya wenina masi holiyámanigilae.

Goti Weuna yakafoko holinogolaiye. <sup>12</sup>Yagunu lemo ya mikaleka wenina monatina yauti weude liyámone. E'e, Gotikafo idafa-adafala aifa lumibo idafa ya wati holifefe lanae, loto emodokati ya Weuna ya li minone. <sup>13</sup>Ido idafa-adafawa ya lo oloto biyonibo ha ya wenina ha manadinawo nebo ha yakafa api lomámibo ne. Weunakafo api lumiboma nenako, wenina Weuna mino betibo wenina ya Weuna hala ha ona hula ya lobi-lobi o minone.

<sup>14</sup>Wenina Goti Weuna mino betiyámibo wenina ya Weuna monola hula ya nei ha ne, loti holiti holiyámanigilae. Ido holinune, loti lanabo ya igaidana oti holifefe lanabo ne? Weuna mino betibo yakafoko holifefe lanaboma nenako, mino betiyámibo yagunu ya weninawa ogofuti holifefe ladámanigilae. <sup>15</sup>Weuna mino betibo wenina idafa-adafa muki wati holifefe lanigilanako, yagunu wenina masi ogofuti monatina hona molámanigilae. <sup>16</sup>Yagunu ya fetu libo,

Wenaba halau nebo ha ya hemakafo holito, ya ogofuto api ilibinaibo ne?

loto ha mona lufuwau (*Ais 40:13*) ya nebo ne. Fetu nebo nefa, ido Kilisto halau nebo ha ya mino ledaibo ne.

### Mono onona liyabo wenina ya Goti ononala liyabo ha

**3** <sup>1</sup>Yagunu mono weninane-motao, nemo homu ya Weuna weninala ha lobi-lobi obo ha ya hemotina lobinowe, loto holiyofa, ido hemotina ya ogofuwámae. Hemotina ya aifa mikaleka wenina, Kilisto lulau onesako mino edabo olufo hefola yaidana oti minanako, <sup>2</sup>yagunu weudina wela-idafa auba ibo idafa ya ma biyámoto, aminako biyobo ne. Weudina hobinala gedibo ya binowe, loto holiyofa, ido hemotina ogofuwámabo ne. Ido onesa meleka yagi ayaidana oti ogofuwámae. <sup>3</sup>Aifa mikaleka wenina yaidana oti minae. Moda holiyafe? Hemotina wauwa liti moliya fi-fi abo wenina ya aifa mikaleka wenina hiliti, mikaleka wenina yamaidana oti mona moloti moniyae. <sup>4</sup>Hemotina yauti ma yasi Polo weninala minone, lato, ido ma yasi Apolosi weninala minone, loti lo-lo abo, ya aifa mikaleka wenina yaidana oti minae.

<sup>5</sup>Hatina kifefe lalo. Apolosi ya igaidana we ne? Ido nemo Polo ya igaidana we minowe? Aifa Wenaba houba-nabala we onona ha lolumito ya lito mono lobiyoido, ya hemotina holi hikito muwabo ne. <sup>6</sup>Feito nemo li hifiyoto, Apolosikafo no fi libo nefa, ido Gotikafoko hulawa li oloto piye. <sup>7</sup>Yagunu li hifiyonibo wenina ido no fi li minabo wenina ya aifa wenina minoninako, Goti hulawa li oloto pibo we yagunuko holiyokelo. <sup>8</sup>Li hifiyonibo we ido no fi liyabo we ya hunomu yama nenako, muki ya meinate ya leimo ononatelo hona moloto lomageto ya linogolone. <sup>9</sup>Ononawa muki ya Goti ononala ne. Ido Goti ononalawa ya maina liyoibo we ya lemo ya minoiye. Ido Goti onona hilala ya hemotina ya minae.

### **Mono onona liyabo wenina ya Goti numunala huwabo ha**

Ido Goti numunala yagi hemotina ya minae. <sup>10</sup>Feito Gotikafo onona numido, ayalo ya nemo numuna hu holiyobo we hulakafo lagi fiyowe. Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenina masi numuna ya homi iti hu-hu ae. Hemotina wenina yaida we yasi wafefe loti hu minalo. <sup>11</sup>Lagi fiyobo ya Yesu Kilisto ya ne. Eito ma finabo ya moda liyámanogolaiye. <sup>12</sup>Ido lagi fiyodo, yaloti ya wenina masi numuna homi ito hunabo, ya ma gologunufe, ido ma siluwagunufe, ido ma adina galalo iyabo yaidana hefana meinala naba yoibo hefanagunufe, ido ma yágunufe, ido ma menefagunufe, ido ma kile yawagunufe, idafa yaidana-meidana oti hunabo, <sup>13</sup>ya aliga, hamena nabalo ya onona li-li onibo monate ya oloto pinogolaiye. Ya hamenalo ya so naba hulumakafo onona li-li onibo mona ya mebe-maba oto, ya monate polinogolaiye. <sup>14</sup>Wenina masi numuna hunabo ya sokafo ladámagetoma, ya meina linigilae. <sup>15</sup>Ido wenina ma ononatina sokafo lo hulagetoma, ya ononatina, meinatina muki ya u hopa unogolaiye. Weninawa ya li nomudina wanogolaiifa, ido soku uwadoti liwila oti liyabo wenina yaidana hilinigilae.

### **Mono wenina ya Goti fele numunala minabo ha**

<sup>16</sup>Hemotina ya Goti fele numunala minato, Goti Weunakafo lutinau mino betibo ya holiyámafe? <sup>17</sup>Ido Goti fele numunala ya fele nebo yamaidana oti hemotina ya minanako, wenina masi numunala li hopaitatoma, ya emokafo ayaidana oto weninawa li hopa o betinogolaiye.

### **Mikaleka wenina hulitina ya ito yowámanubo ha**

<sup>18</sup>Hemotina lutina ya hola iyámilo. Hemotinadokati masi mikaleka onesa me ya wenina hatina holi lutinau moloti, ha manadeu nebo wenina minone, loti hatina kinabo wenina ya hawa holi fulitoti, wenina onobatinalo ya nei yaidana oti moninabo, ya ha manadinau nebo wenina hula minanigilae. <sup>19</sup>Mikaleka ha manadinau nebo ha ya Goti onobalalo ya nei ha ne. Yagunu ya fetu libo,

Ha manadinau nebo wenina ya weninatina hotina i-i abo hanu uwado ya Gotikafo helefu hu betito, nala i beti ne, loto ha mono lufuwau (*Jop 5:13*) ya nebo ne. <sup>20</sup>Ido ha ma ya fetu libo, Ha manadinau nebo wenina hatina ki minabo ha ya aifa idafa o-o ne, loto Wenabakafo holi ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 94:11*) ya nebo ne.

<sup>21</sup>Yagunu mikaleka wenina hulitina li faka ladámilo. Idafa-adafa muki ya hemotinagunu holito molo betiye. <sup>22</sup>Nemo Polole, Apolosile, Sifasi Pitale, ya hemotinagunu holito, hiyaba o betilo, loto fulu ledaito, ya mikalo idafa-adafa muki yagi, hofawa minonibo ido fuliyonibo yagi,

idafa-adafa onesa nebo idafa ido aliga oloto pi-pi anaibo idafa-adafa ya hemotina idafatinako muki ne. <sup>23</sup>Ido hemotina ya Kilisto weninala minato, ido Kilisto ya Goti weninala ya ne.

**Wenaba ononala liyabo wenina ya monatina li oloto pinaibo ha**

**4** <sup>1</sup>Feito ya hemotina lemogunu holinabo, ya Kilisto houba-nabala we, ido Goti hala faluku aibo ha hiyabala we ya minae, loti lemogunu holilo. <sup>2</sup>Ena hiyaba we minoti onona liyabo wenina ya wati fefe lotiko ononawa linabo yako wenabatina dowa wa betinabo ne. <sup>3</sup>Feito neimo monane yagunu ya hemotinafe, ido mikaleka wenina ma yasi ha ma lanabo, ya aifa idafa ne, loto holiyowe. Ido neimo yagi monane yagunu ha ma ladámanogolowe. <sup>4</sup>Nemo lifimane minámiye, loto holiyofa, ido fetoto loto holiyobo yagunu ya lifimane minámiye, loto ladámanogolowe. E'e, monane polibo we mako ya Wenaba ya ne. <sup>5</sup>Yagunu onesa meleka ya hemotina wenina monatina ya hona molo betiyámilo. Aifa hiyaba ato, Wenaba liwila oto anaibo hamenalo ya idafa midipuku faluku oto nebo ya li lamenaloka oto moloto, ido luteu holiyonibo ha monawa yagi li maina oloto piyageto, ya ayalo Goti eimolakako monate polito wenina muki eimotina ebotina lanogolaiye.

**Kolinti wenina yasi eimotina utina-lutina iti yowabo ha**

<sup>6</sup>Ena mono weninane-motao, hawa fetoto lobo, ya hemotinagunu holito Apolosi ido nemodoka ya metolito loto, ya hemotina ya mikalo we ma iti yoti, ma iti lumuti o ledoti, ya lutina-hatina iti yotanae, loto, ya hemotina ya lemodoka metoliti mono lufuwa ya li fulámoti, holifefe loti holinae, loto yagunu lowe. <sup>7</sup>Hemakako li faka lo betito ya utina-lutina iti yowabo ne? Ido idafa-adafa muki mino betito idafa yauti ya nena idafa Gotikako biyámíye? E'e, muki ya moda bitaima nenako, biyámiboidana oti ya neidafaiti utina-lutina iti yowae?

<sup>8</sup>Hemotina ya onesa fetoto-namato moda ogofuti minafe? Ido idafa-adafa wa nabo wenina moda minafe? Ido lemo fulo ledoiti, wenina ma hiyabatina wenina nabatina buliyafe? Feti buliyabo neko, ya leimo ya hemotinagi maina wenabatina minoto hiyaba o betiyoniko ya dowa holiyadi ne. <sup>9</sup>Holi minafe? Gotikako lemo aposolo we ya wenina muki egetinaloka yoima fulo ledaibo, ya hofoto ledo fulinabo wenina yaidana oto minoninako, mika okuluma enisole ido wenina, muki yasi elegiti wa ledo minae, loto holiyowe.

<sup>10</sup>Lemo Kilisto yagunu holito, ha manadeu minámiboidana oto minonibo nefa, ido hemotina ya Kilistodoka ha manadinawo nebo weninaidana minone, loti holiyae. Lemo amika molo minoba, ido hemotina ya auba iyone, loti holiyae. Hemotina huliyaigi we ya yoti minafa, ido lemo ya lumutoko minonibo ne. <sup>11</sup>Aidenati ya inagunu fulito,

nogunu holito, utelo owo lilapako holoiyonibo, ya heniti hofu ledanigiliko fe ledato, numunate minámito minomo uto uto, onesa me yagi moda ayaidana otoko minone. <sup>12</sup>Feito minoto, ya leimo adegunu onona auba ito li minone. Ha nosámibo lolomabo ya liwila oto li dowu lo beti minone. Li nosámibo o ledabo, henawa ya aifa mofu minone. <sup>13</sup>Hamade hiyabo ya li you lo betinubo ha liwila oto lobi-lobi one. Lemo mikalo wenina muki nomudinalo ya mouta idafa, fuma nosámibo ibo idafa fulitanabo yaidana oto minonibo, ya aidenati feito minomo yoto yoto, onesa me yagi moda ayaidana otoko minone.

### **Polo ya monanelo meyalu molalu, loto lobibo ha**

<sup>14</sup>Ena hawa lufuwa iyobo yakafo utinalo li holi betinowe, loto iyámowe. E'e, hemotina ya lune-hane biyobo olufone yaidana oti minabo, ya hatina lito fuka ha me ya lufuwa iyowe. <sup>15</sup>Kilisto lulau mino edoti hiyaba o betiyabo we abi teni tauseni (1,000) yaidana oti minomo uwama nefa, ido mono metinafo ya muki minámae. E'e, nemo ya Yesu Kilisto lulau mino edoto hala ukuwa dowu moda hana loto apito lobiyodo ya holiti, holi hikitabo yagunu hemotina ya nemokafo hedobo, mono olufone ya minae. <sup>16</sup>Yagunu hatina lito, ya nemo monanelo meyalu molalu, loto auba ito lobiyowe. <sup>17</sup>Aya yagunu ya mono hipane lune-hane muwobo we Timoti, Wenaba lulau mino edoto monalalo molofefe lo monibo we ya ilifiyoto, hemotinadoka wiye. Emokafo ya nemo Kilisto Yesu lulau mino edoto mona molobo hanu ya mono wenina numudo-namado lobito, itibito, fe-feyobo yama lobiyageto ya hofa holinae.

<sup>18</sup>Ena hemotina malekamasi lemodoka ámanogolaiye, loti nemogunu holiti, heimotina utina-lutina iti yoi minafa, <sup>19</sup>ido nemo Wenaba dowu loto holinaido ya hamena fana aguwámageto hemotinaloka loto, ya utina-lutina iti yowabo weninawa ha lanabo yako holiyámoto, aubatina yagi polito holinowe. <sup>20</sup>Goti hiyabate we wehudi hilalau minonibo mona ya ha lanubo ma minámiye. E'e, aubala linubo ya ne. <sup>21</sup>Ena hemotina nemogunu neidafaiye loti lutina-hatinau ya holi minae? Hemotinadoka anobo, ya mainafagi itanofemo, ido lune-hane bito, weune-lune-hane you lanaibogi anowe? Hatina kifefe loti holilo.

### **Kolinti mono wenina minagu ya hopa mona naba oloto pibo ha**

**5** <sup>1</sup>Ena ha ma holiyobo ya lobinogolowe. Holilo. Hopa li unabo mona, nosa naba ámiyo mona, ya eito feka wenina yagi dowu loti wagámabo mona, ya we makafo melafo olonafa hopa li unaibo mona, ya hemotinaloka oloto piye, loti lo minabo ya holiyowe. <sup>2</sup>Ido hemotina ya neidafaiti utina-lutina-hatinau iti yowae? Hemotina hena fuliti, monawa molaibo we ya hiyatinau yati fulo feka edabo neko, ya dowu ladi ne.

<sup>3</sup>Nemo une ya faiga nefa, ido weune-lune-hane ya hemotinagi minoto, hiyatinau minobo yaidana oto ya monawa molaibo we ya li halo molo

edotoma ne. <sup>4</sup>Yagunu hemotina ya Wenaba Yesu huliyalo nuba minagu, ya nemo weune-lune-hane hemotinagi minoto, Wenaba Yesu aubala mino betiyageto, <sup>5</sup>yaidana we ya mikaleka ula li hopa o edanaiye, loti Satani anau molalo, loto lobiyowe. Feto fe edanabo, ya Wenaba hamenalalo ya weuna li nomuna wanaiye, loti feto fe edalo.

**Mona nosámibo molabo weninagi houna iyámilo, loto lobibo ha**

<sup>6</sup>Heimotina utina-hulitina li faka lo-lo abo ya nosámiye. Beletiku ya yisi hefola efoma fulato, muki pupu limo yoibo ya holiyámafe? <sup>7</sup>Hemotina ya beleti hofawa minanune, loti ya yisi lila aifa mino betibo ya li hulo fulitalo. Moda holiyafe? Kilisto ya Goti Uta O Ledaibo sipisipi mofola ya hofu edato, lemogunu holito fuliboma nenako, yagunu hemotina minagu ya yisi ma minámito ya minae. <sup>8</sup>Feito ya foli hamenawa naba yagunu holiti, yisi lila ya numunatinauti li hulo fulitabo yamaidana oto lemo ya yisi lila, ya hopa mona ido holi nosámibo biyonibo mona ya li hulo fulitoto, yisi minámibo beleti yaidana oto weude-lute-hate hiluwa loto minoto, mona ona hulako moloto moni minokelo.

<sup>9</sup>Ena lufuwa i fulo betiyobo, ya hemotina ya hopa li unabo weninagi houna iyámilo, loto lufuwa iyobo, <sup>10</sup>ya mikaleka weudinako mino betibo wenina hopa li unabofe, ido wa lalo-talo moloti sugi ha loti idafa ugele liyabofe, ido idafa holi muti houba-naba o edabo wenina yagunu ladámowe. Yaidana wenina fulo betinune, lanabo, ya onesa me ya mikalokati u hulabo neko, weninawa fulo betiyadi ne. <sup>11</sup>Ido lufuwa i fulo betiyobo, ya mono weninate ma ya hopa li unanabofe, ido wa lalo-talo molanabofe, ido idafa ma holi muti houba-naba o edanabofe, ido wenina hamadina hinabofe, ido no noti lutina-hatina li hopaitanabofe, ido sugi ha loti idafa ugele linabo wenina ya monolo minagu yati fulo feka o betiti, emotinagi houna iyámoti, idafa ma maina námilo, loto lufuwa i fulo betiyobo ne.

<sup>12</sup>Yagunu holilo. Wenina ma mono holiyámoti, feka aifa minabo wenina ya nemokafo igaidana oto monatina politi li halo molo betinobo ne? E'e, feto feyámanogolofa, ido hemotina ya heimotina mono hiyatinau ya wenina monatina politi li halo molo betinabo ya moda dowá lanaiye. <sup>13</sup>Ido feka minabo wenina ya Gotikafo monatina polito li halo molo betinogolaiye. Yagunu ya feto libo,

Hopa moniyabo wenina ya hiyatinauti fulo feka o betilo, loto ha mono lufuwau (*Lo 13:5, 17:7, 19:19, 21:21, 22:21, 24, 24:7*) nebo halo ya moda meyalo molalo.

**Mono weninatina li halo molo betiyámilo, loto lobibo ha**

**6** <sup>1</sup>Ena hemotinadokati makafo mono weninala li halo molo edanowe, loto holibo we yakafo hawa ya igaidana oto fele wenina minadoka



lo oloto molámoto, ido monatina fefe ladámibo wenina minadoka lo oloto molanaibo ne? <sup>2</sup>Aliga ya fele wenina yasi mikalo wenina muki ha utinalo nebo ya lifefe lanabo ne, loti holiyámafe? Feito hemotina ya mikaleka wenina muki ha utinalo nebo ya lifefe lanaboma nenako, yagunu onesa me ya ya aifa ha, mikaleka ha ma oloto piyagetoma, ya hemotina ogofuti lifefe ladámanafe? <sup>3</sup>Ido enisole hatina yagi lifefe lanubo ne, loti holiyámafe? Feito onesa me ya ya mikaleka ha ma lifefe lanubo ya igaidana oto hena anaibo ne? <sup>4</sup>Ido mikaleka me ya ha oloto piyagetoma, ya hemotina hawa liti, aifa wenina, monoku hulitina minámibo wenina minadoka ya uti, ha ya lifefe lo ledalo, loti adinau molabo, ya neidafaito ne? <sup>5</sup>Feto loto lobiyobo, ya hemotina holiti utinalo holinae, loto lobiyowe. Hemotina mono weninatina ha utinalo ma oloto piyagetoma, ya hemotina minagu ya ha mananau nebo we, lifefe lo betinaibo we makogi ma minámife? <sup>6</sup>Aiyo, hemotina mono wenina yasi mono weninatina li halo molo betiti, ya mono holiyámabo weninaloka ya hawa liti uwabo, ya neidafa-neidafa ae?

<sup>7</sup>Heimotina ya sigiya ha lo oka-waka o minabo mona yakafo moda lumu fou lotabo monatina ya li oloto pi betiye. Weninatina yasi li nosámibo o betinabofe? Ido idafatina ipoti linabofe? Ya hemotina aifa waito betiyámanako, ya neidafaito fetó feyae? <sup>8</sup>Ido aifa waito betiyámanune, loti holiyabo yako minámiye. E'e, uti heimotina mono weninatina li nosámibo o betiti, idafatina hopa ipoti li-li abo ne.

<sup>9</sup>Ido monatina fefe ladámibo wenina ya Goti hiyabate we wenaba monala, olufola weuna fi betibo monala ya liyámanabo ne, loti holiyámafe? Heimotina lutina ya hola iyámilo. Hopa li unabo wenina, idafa holi muti houba-naba o edabo wenina, we-wena ugele moniyabo wenina, wemoli wenaidana uno betiyabo wenina, <sup>10</sup>ugele liyabo wenina, wa lalo-talo molabo wenina, no noti lutina-hatina li hopaitabo wenina, hamadina hiyabo wenina, sugi ha loti idafa ugele liyabo wenina, yaidana wenina ya Goti hiyabate wenaba monala, olufola weuna fi betibo monala ya ma liyámanigilae. <sup>11</sup>Ido hemotina yauti maleka homu moda ayaidana oti minabo nefa, ido Wenabate Yesu Kilisto huliyalo ido Gotite Weuna yakafo weudina-lutina-hatina noku ito, li fele o betito, monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo ne.

#### **Ute ya Weuna Fele numuna nebo ha**

<sup>12</sup>Ena hemotina idafa muki feyanubo idafa aifa feyanubo ne, loti lo-lo o minafa, ido idafa ma feyanubo ya ade li faka ladámanaibo idafa ne. Ido nemo idafa muki feyanobo idafa aifa feyanofa, ido idafa makafo ika oto nala i hedanowe, loto o nedanaibo idafalo ya kelámanobo ne.

<sup>13</sup>Hafa hobina ya sebate-monawa idafala nebo, ido sebate-monawa ya hafa hobina idafala ne, loti lo-lo afa, ido Gotikafo loitiwa maina li

fulageto minámanogolaiye. Ena ute ya hopa li unanubo idafa minámiye. E'e, Wenaba idafala ne. Ido Wenaba ya ute hiyabala we ne. <sup>14</sup>Ido Gotikafo Wenaba li sinoi edaibo yaidana oto lemo yagi emo aubalakafo li sinoi ledanogolaiye.

<sup>15</sup>Hemotina utina ya Kilisto ula hofala-ana-hina ne, loti holiyámafe? Feito Kilisto ula hofala-ana-hina ya igaidana oto lito hopa li unaibo wenalo ya kelanobo ne? E'e, feito minámiye! <sup>16</sup>We makafo hopa li unaibo wena ma li unanaibo, loiti ya utina u mako anaibo ne, loti holiyámafe? Aya yagunu ya fetu libo,

Loiti ya utina u mako oti minanaiye, loto ha mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nebo ne. <sup>17</sup>Ido Wenabadoka kelanaibo we ya Wenabagi weudina-lutina-hatina u mako anogolaiye.

<sup>18</sup>Yagunu hemotina hopa li unabo mona ya metina muti holi wilalo. Hopa mona malekama muki molanubo ya uteu aguwámifa, ido hopa li unabo wenina ya eimotina utina li hopaitae. <sup>19</sup>Ido ute ya Goti Weuna Fele numunala ne, loti holiyámafe? Lutinau minanaiye, loto Gotikafo Weuna molo ledaima nenako, yagunu hemotina ya utina-lutina-hatina yawala minámabo ne. <sup>20</sup>Meinatina naba fima nenako, yagunu utina-lutina-hatina yakafo Goti huliya li faka lalo.

### Olonafo wanafo hatina

**7** <sup>1</sup>Ena, hemotina lufuwa i fulo nedoti, ha loga o nedabo yagunu lo oloto molanogolowe. Holilo. We makafo wena liyámoto minanowe, loto minanaibo ya moda dowana lanaibo nefa, <sup>2</sup>ido hopa li unabo mona upatotanaie, loti we yagi eito-eito eimola olonafo lito, emote keloti minanaibo, ido wena yagi eito-eito eimola wanafo mofu moloto, emote keloti minanaibo ya moda dowana lanaibo ne. <sup>3</sup>Ido wekafo uka ya ologafo e'e, lomunanibo, ya lifima litanowe, loto, e'e lomuwámo. Ido ayaidana oto wenakafo uka ya wagafo e'e, lomunanibo, ya lifima litanowe, loto e'e lomuwámo. <sup>4</sup>Olonafo ula ya eimola ya yawala minámiye. E'e, wanafo ya yawala ne. Ido ayaidana oto wanafo ula ya eimola ya yawala minámiye. E'e, olonafo ya yawala ne. <sup>5</sup>Feito ya olonafo wanafo hemotina utina li e'e, loti ladámilo. Ido hamena ma ya Gotidokako hate ki munoie, lotima, ya hamena melo ya holi munoie, loti, ido hamena malo ya hofa kelanoie, loti hamena moloti monaibo ya dowana lanaibo ne. Ido hamenawa hulageto ya utina so lotagetoma ya Satanikafo hepa molo ledotanaiye, loti hofa liwila oti keloti minaliyo. <sup>6</sup>Hawa fetu lobiyobo, ya lo molaibo ha ladámowe. Aifa hemotinagunu holito ya fetu loto lobiyobo ne.

<sup>7</sup>Ido wenina muki neimo minobo yaidana oti minomo uwabo neko, moda dowana ladi ne, loto holiyofa, ido wenina muki ya Gotikafo aubate eito-eito lumibo, ya ma bi eito ito, ido ma bi eito ito, feito lumu-lumu o ne.

<sup>8</sup>Feito ya we aguwámabo olipa, ido wena liyámabo hipapa, ido wena-hiyona, ya nemo wena liyámobo yaidana oti hemotina aifa minomo yonabo ya moda dowa lanae, loto lobiyobo nefa, <sup>9</sup>ido hopa li unámanabo aubatina minámagetoma, ya olonafo wanafo oti minalo, loto lobiyowe. Aifa minanabo ya ute hala-kala lotanaiye, loti ya olonafo wanafo oti minalo.

<sup>10</sup>Ido we-wena hemotina ya ha ma lobinowe. Ena hawa ya nemo weneloti minámiye. E'e, Wenaba welaloti feto loto lobiyowe. Holilo. Wena makafo wanafo fulo edámaneyo. <sup>11</sup>Ido fulo edagetoma, ya wanafo minámageto minaneyo. Ido e'e, lageyama, ya wanafote hofa holoti keloti minanaiye. Ena we makafo ayaidana oto olonafo ilifi fulámaneyo.

<sup>12</sup>Ido maleka ma ya ha lobinobo ya Wenaba eimola welaloti ha minámiye. E'e, Weuna mino nedaito, hane kito holiyobo ha ya lobinowe. Holilo. Mono weninate yauti we ma olonafo holi hiki ladámibo wena yakafo emote minanoiye, loto holi muto lanaibo, ya ilifi fulámaneyo.

<sup>13</sup>Ido mono wena ma wanafo holi hiki ladámibo we yakafo emote minanoiye, loto holi muto lanaibo, ya fulo edámaneyo.

<sup>14</sup>Holi minafe? Holi hiki ladámibo we ya olonafo holi hikila yakafo li fele o edaiye. Ido holi hiki ladámibo wena ya wanafo mono wete holi hikila yakafo li fele o edaiye. Feito minámibo neko, ya olufotina ya Goti nomunalo hiluwa ladámibo olufo ya minadi ne. Feti minanigilafa, ido onesa ya fele olufo ya minae.

<sup>15</sup>Ido holi hiki ladámibo we makafo olonafo mono wena ilifi fulitanowe, loto lanaibofe, ido holi hiki ladámibo wena makafo wanafo mono we fulo edanowe, loto lanaibo, ya aifa unaiye, loti waito edalo. Feito unaibo, ya mono holibo olonafofe, ido wanafote, yama nalalo minámiye. E'e, Gotikafo you amena mona ya moloti minanae, loto sute fiye. <sup>16</sup>Wena, hemokafo wagafo ana li faka lagetoy ya holi hiki lanaife, ido ladámanaife? loto holiyámane. Ido we, hemokafo ologafo ana li faka lagetoy ya holi hiki lanaife, ido ladámanaife? loto holiyámane.

#### **Gotikafo monate lumibo hanudo ya monolo moninubo ha**

<sup>17</sup>Feito wenina muki ya Wenabakafo eimotina monatina ido ononatina hona molo bibo, aya hanudo ya monimo uwato Gotikafo sutina fibo, ya aya hanudo ya monimo yoilo. Hawa ya wenina numudo-namado monolo nuba o-o abo ya lo molo betiyowe. <sup>18</sup>Hemotina Goti anela utinau fukabo wenina sutina fibo, ya anela hilili fulitámilo. Ido anela utinau fukámabo wenina sutina fibo, ya anela utinau ya fukámilo. <sup>19</sup>Anelagi minanubemo, ido minámanune? Ya hulawa minámiye. E'e, Goti welalo hololo minonibo yakafoko hulawa aiye.

<sup>20</sup>Yagunu ya hemotina muki ya oti moloti o minabo monatina ido ononatina ya bito sutina fido, ayalo ya minalo. <sup>21</sup>Hemotina ya wenina

masi nala i betiyato houba-naba ononatina li betiyabo wenina sutina fibo, ya hena holiyámilo. Ido wina betiyato unabo hanu ma oloto piyagetoma ya uti, ayalo onona hula liyalo. <sup>22</sup>Houba-naba oti nalalo minabo wenina ya Wenabakafo sutina fibo, ya eimola wina betibo weninala oti minae. Ido wenina aifa nalalo minámabo ya Wenabakafo sutina fibo, ya Kilisto houba-naba oti nalalo minabo weninala oti minae. <sup>23</sup>Hemotina meinatina naba fima ne. Mikaleka wenina nalatinau aguwámilo.

<sup>24</sup>Mono weninane-motao, hemotina muki ya oti moloti abo monatina ido ononatina bito sutina fido, ayalo ya Gotigi minalo.

### Olu hipa hatina

<sup>25</sup>Ena hipa wena liyámabo, ido olu we aguwámabo yagunu Wenaba eimola welaloti liyobo ha ladámofa, ido Wenabakafo milumane holidoti mono ha mananeu molaima nenako, loto ha ma lobiyoto ya metoliti minanae, loto ya lobinowe. Holilo. <sup>26</sup>Hamena meleka ha hena aibo oloto pi-pi aibo yagunu oti moloti abo monatina molado ya ayalo minatoma ya dowa lanogolaiye, loto holiyowe. <sup>27</sup>Feto loto holiyobo, ya hemotina olodinafogi keloti minabo we ya idipi fulitanabo hanu moni wita ámilo, loto lobiyowe. Ido hemotina olodinafo minámibo we ya wena ma moni wita ámilo, loto lobiyowe. <sup>28</sup>Feto loto holiyofa, ido wena linowe, lotoma, ya linanibo yagi moda fefe lanogolaiye. Ido we aguwámibo olu yakafa we unowe, lotoma, ya unaibo yagi moda fefe lanogolaiye. Moda fefe lanogolaiya, ido yaidana anabo wenina ya utina etuwaloka hena mona-mona oloto pi binaibo yagunu fetu feyámanabo ya oto yoto dowa lanogolaiye, loto holito lowe.

<sup>29</sup>Ena mono weninane-motao, ha me ya lanobo ya holilo. Hamena fouma nebo yagunu onesa meloti ya wemoli olodinafogi minabo we ya olodinafo minámabo yaidana oti minalo. <sup>30</sup>Ido hufo-nama o minabo wenina ya hufo ámabo yaidana oti minalo. Ido lutina-hatinau dowu loti holiyabo wenina ya dowu loti holiyámabo yaidana oti minalo. Ido idafa meina fiyabo wenina ya idafawa liyámanabo yaidana oti minalo. <sup>31</sup>Ido mikaleka idafa-adafa liti ononatina liyabo wenina ya li hiki ladámabo yaidana oti minalo. Hawa fetu lobo, ya mikaleka me ya monawa wato holito o-o minonibo ya moda u hulanogolaibo yagunu lowe.

<sup>32</sup>Ido hemotina ya mikaleka aifa idafa ya weudina-lutina-hatina ika yaleka-meleka o betitanaiye, loto holiyobo yagunu lowe. Wena liyámibo wekafo Wenaba idafalagunu holito ya Wenabakafo dowu wa nedanaibo mona molanowe, loto holinogolaiye. <sup>33</sup>Feitu nefa, ido olonafogi nebo wekafo mikaleka idafagunu holito ya olonefokafo dowu wa nedanaibo mona molanowe, loto holito, <sup>34</sup>ya lula-hala loiti molanogolaiye. Ido we aguwámibo wenafe, ido olu, ya ayaidana oto Wenaba idafalagunu holito, ya ula-weuna-lula-hala muki ya muto, fele weninala minanowe,

loto holinogolaiye. Feito nefa, ido wanafogi nebo wena yakafo mikaleka idafagunu holito, ya wanefokafo dowa wa nedanaibo mona molanowe, loto holinogolaiye. <sup>35</sup>Hawa fetu lobo ya nala i betinowe, loto ladámowe. E'e, li dowa lo betinowe, loto holito, ya hemotina mona dowa moloti, Wenabadoka lutina-hatina mako moloti ononala linae, loto lobiyowe.

<sup>36</sup>Ido hipa makafo wa molo edabo olu ya we unaibo hamenala moda lotainako, aifa minanane, loto lomunobo ya fefe ladámito, wena linobo ya mona dowa molanowe, loto holinaibo, ya we-wena moda kelanigilaiye. Ya lifima mona minámiye. Moda fefe loto nefa, <sup>37</sup>ido hipa makafo lula-halau ha auba ito holibo, ya mona ma ika o edámanaibo, ha holinaibo aubala mino edaibo hipa ya oluwa wena liyámoto, olu hipa aifa minanoiye, loto lula-hala auba ito holinaibo, ya moda dowa lanogolaiye. <sup>38</sup>Feito makafo wa molo edabo oluwawa wena linaibo ya moda fefe lanogolaiye. Ido makafo wena liyámanaibo ya oto yoto dowa ona hula lanogolaiye.

### Wena-hiyona hatina

<sup>39</sup>Ena wena ya wanafo aifa minanaibo hamenalo ya moda hafuwalo keloto minanaaiye, loto lo molo ledaibo ne. Ido wanafo fuliyagetoma, ya lo molaibo hawa nalalauti moda wina oto, we malo unowe, loto holinaibo, ya moda unaifa, ido aifa welo aguwámanaaiye. Wenaba lulau mino edaibo welo yako unaiye. <sup>40</sup>Ido aifa minanaibo ya moda oto yoto dowa loto holimo yonogolaiye, loto holiyowe. Fetu lobo, ya Goti Weuna mino nedaito lowe, loto holiyowe.

### Idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobina ha

**8** <sup>1</sup>Ena me ya ya idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobina yagunu ha ma lanowe. Holilo. Ha mona muki ya moda holi minonibo ne, loto holiyone. Ido hawa monawa aifa holiyonibo mona yakafo ute-lute-hate ito yoifa, ido lute-hate biyonibo mona yakafo li auba i ledaiye. <sup>2</sup>We makafo ha mona ma moda holi hulowe, loto hala kibo, ya hawa monawa aifa holifa, ido hulawa mino edámiye. <sup>3</sup>Ido makafo lula-hala Goti muibo, ya Gotikafo moda wa edofefe liye.

<sup>4</sup>Feito ya idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobinawa no-no anabo mona yagunu holilo. Idafa yaidana-meidana yagunu holi munabo ya idafa hula ma minámiye. E'e, Goti mako yako hula ne, loto holiyone. <sup>5</sup>Feito ya okulumau idafafe, ido mikaleka idafa yaidana-meidana yagunu gotite ne, loti, ido wenabate ne, loti holi munabo idafa mona-mona nebo nefa, <sup>6</sup>ido lemodoka ya Metefo Goti mako neboma, ya emodokati idafa-adafa muki oloto pito, ido lemo yagi emo lulau mino edone. Ido Wenaba mako Yesu Kilisto neboma yakafo idafa-adafa muki li oloto pito, ido lemo yagi emodokatiko nomude hofawa minone, loto holiyone.

<sup>7</sup>Fetu loto holiyoba, ido wenina malekama yasi fetu loti holifefe ladámoti minae. Aya wenina yauti masi, homu sugi goti holi muwabo

wenina, ya hobinawa nonibo ya idafawagunu holiti sokila hi muwabo hobina hula ne, loti holiti nabo, ya aya mona yamo lutina-hatina aubala hefolako nebo ya li hopa o betiye.

<sup>8</sup>Feto loti holiyafa, ido hobina yakafo Goti onobalalo molo ladámanogolaiye. Ma námanubo ya ito lumuto holi lomámanaibo ne. Ido ma nanubo ya ito yoto holi lomámanaibo ne. <sup>9</sup>Feito nefa, ido hemotina monawa holifefe loti aifa no-no abo wenina yasi mono weninatina malekama mono aubatina hefolako nebo ya uteba itanae, loti wati monilo.

<sup>10</sup>Holi minafe? Hemo monawa holifefe lanibo we ya sugi goti numunalau ya hobina noto minananibo, ya mono aubala hefolako nebo we yakafo wa hedoto, ya nemogi ma nanowe, loto lula-hala li auba ito, idafawagunu holiti sokila hi muwabo hobina ma notanaiye, loto holámabe? <sup>11</sup>Feito ya mono aubala hefolako nebo we, mono weninaka Kilistokafo emogunu holito fulibo we, ya haka holiyanibo mona yakafo li hopa o edane. <sup>12</sup>Yagunu holilo. Mono weninatina li nosámibo o betiti, lutina-hatina aubala hefolako nebo li hopa o betiyabo, ya Kilisto yagi li nosámibo o edae. <sup>13</sup>Feito ya hobina makafo mono weninane ma li uteba i betinaibo, ya nemokafo mono weninane li uteba i betitanowe, loto hafa-hobinawa muki moda moi ito aifa minoto fulinowe.

**Polokafo aposolo ononalalokati meina ma  
liyámibo yagunu dowa holibo ha**

**9** <sup>1</sup>Ena nemogunu holilo. Nemo nalalo minofe? E'e, mona ma molanowe, loto holito ya aifa molanobo ne. Ido aposolo we minámobo nefe? Moda minobo yae. Ido Wenabate Yesu ya nemo wa edámobo nefe? Moda wa edoboma ne. Ido Wenaba lulau mino edobo ya ononane hula oloto pibo ya hemotina ya minámafe? <sup>2</sup>Aiyo, wenina malekama nomudinalo ya aposolo ne, loti wa nedofefe ladámabo nefa, ido hemotina ya moda fefe loti wa nedaboma ne. Wenaba lulau mino edobo ya aposolo ononane ilawa libo hula ya hemotina ya minae.

<sup>3</sup>Monane yagunu ha lo yaleka-meleka o nedabo wenina ya li liwila oto feti lobi-lobi obo, <sup>4</sup>Lemo mono ononatelokati ya wete-idafagi nogi aifa nanubo ya ha ma minanaibo nefe? <sup>5</sup>Ido Sifasi Pitale, aposolo malekamagi, Wenaba unalafo-motagi, muki ya olodinafo-mota, mono wenipatina idipiti mono onodo u-u o minabo, ya lemo ayaidana anubo ya ha ma minanaibo nefe? <sup>6</sup>Ido muki ya hefana onona liyámoti, mono ononako liyadoti ya wetina-idafa no-no abo yaidana oto nemote Banabasite yagi feti feyanoibo, ya lemodokako ha ma minanaibo nefe? <sup>7</sup>We ma himi onona linaibo ya eimola hefanalakafo wela-idafa meina fito nanaibo nefe? Ido ma ya onona hila lito, ya hulawa oloto piyageto li námanibo nefe? Ido ma ya meme hiyaba oto, ya amina nowala ma li námanibo nefe? Aifa nanaboma ne.

<sup>8</sup>Ido me ya ya mikaleka wenina ha lanabo yaidana oto lofe? Ido lo molaibo ha ya ayaidana oto ladámife? <sup>9</sup>E'e, Mosese lufuwa igu ya lo molaibo ha ma feto libo,

Bulumakau yakafo suwa witi lala ito lilika i hedageto, ya welalo nala molámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 25:4*) ya nebo ne. Ena Gotikafo ha ya bulumakau yagunuko holito libo nefe? <sup>10</sup>Ido leimogunu ladámibo nefe? Ya leimogunu libo ne. Onona hila liti, ya mina emotina yasi ido hobina liyabo yasi nanune, loti holitiko ononawa li-li o minae. <sup>11</sup>Ido lemo ya hemotina weudina-lutina-hatinau ya Weuna idafala hulawa li hifiyonibo, ya hemotinadokati ute etuwa idafa li nanubo ya hena aife? <sup>12</sup>Mono hiyabatina we malekama ya hemotinadokati utina etuwa idafa li no-no abo yamaidana oto lemogi li nonibo neko, ya fefe ladámadi nefe? Moda oto yoto fefe lanogolaifa, ido hemotinadokati ma liyámone. E'e, Kilisto hala ukuwa dowha hanula li itotanune, loto hena mona-mona mofuto monimo unune, loto auba ito holiyone.

<sup>13</sup>Fele huliyagi numuna nabau ya onona liyabo wenina yasi mono numuguti wetina-idafa no-no abo, ido sokila hiyabo folomolo onona liyabo wenina yasi idafa hiyagu yauti ma li no-no abo, ya hemotina holiyámafe? <sup>14</sup>Ido ayaidana oti hawa ukuwa dowha lo oloto molanabo wenina ya hawa ukuwa ononawa liyadokati ya utina etuwa idafatina li oloto pi binae, loto Wenabakafo lo molaibo ne.

<sup>15</sup>Feto loto lo molaibo nefa, ido yaidana idafawa ya nemokafo ma liyámobo ne. Ido onesa ya hemotinadokati ma linowe, loto lufuwa me ya iyámowe. E'e, feto feyobo neko, ya ake hane ya ito lumuto fulo nedageto ya holinobo hena naba-naba adi ne. Ido folomo neko, ya hena holiyámadi ne. <sup>16</sup>Hawa ukuwa dowha lo oloto molobo mona ya une ito yowobo mona ma minámiye. E'e, ononawa ya nemodoka auba ito molaibo ne. Feto feyaiboma nenako, hawa ukuwa lo oloto molámobo neko, hena naba-naba fuliyadi ne. <sup>17</sup>Neimo lunekafo ononawa yagunu holito liyobo neko, ya meina moda liyadi ne. Ido ononawa yagunu holiyámanobo, ya emokafo moda linane, loto anelo molaibo ne. <sup>18</sup>Feito neboma nenako, yagunu nena meina linobo ne? Hawa ukuwa dowha lo oloto molanodo, ya une etuwa idafa meina linobo aubane ya fulitoto, hawa ukuwa aifa binowe, loto lo oloto bi-bi obo mona ya moda meinane yaidana oto ne.

### **Polokafo wenina muki houba-naba o beti nebo ha**

<sup>19</sup>Feto fe minobo yagunu wenina masi nala i nedabo ma minámibo nefa, ido wenina muki ya li Kilistodoka kelo betinowe, loto neimo dowha loto holiyodo ya houba-naba o beti minowe. <sup>20</sup>Feito ya Yuda wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto Yuda wenina nomudinalo ya Yuda wenina mona molabo yaidana oto molobo ne. Ido neimo ya lo molaibo ha hilalau

ya minámofa, ido lo molaibo ha hilalau minabo wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto weninawa nomudinalo ya lo molaibo ha hilalau minabo wenina mona molabo yaidana oto molobo ne.

<sup>21</sup>Ido lo molaibo ha liyámabo wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto weninawa nomudinalo ya lo molaibo ha liyámobo yaidana oto minowe. Ido Goti lo molaibo ha liyámobo ne, loto ladámowe. E'e, Yesu lo molaibo ha hilalau ya minowe. <sup>22</sup>Ido mono aubatina minámibo wenina li Kilistodoka kelo betinowe, loto weninawa nomudinalo ya mono aubane minámibo yaidana oto minowe. Mona yaidana-meidana moloto, ya wenina muki yauti maleka li nomudina wanowe, loto wenina eito-eito nomudinalo ya monane eito-eito molobo ne. <sup>23</sup>Ido idafa-adafa muki oto moloto obo, ya hawa ukuwa dowa yagunu holito, ya maina linune, loto oto moloto o-o minowe.

#### Auba ito oluloto ya ekeni idafa linubo ha

<sup>24</sup>Ena afa-nafa lo-lo abo ebalo ya afa-nafa lanabo wenina muki oluloti uwafa, ido ekeni idafa linabo, ya u homu fedibo we mako yako linogolaiye, loti holiyámafe? Feito hemotina yagi ayaidana oti ekeni idafa linune, loti olulalo. <sup>25</sup>Feito afa-nafa lo-lo anabo wenina muki yasi ute li auba inune, loti bubu-baba loti moniti, idafa maleka moi iti mino-mino ae. Feto fe-fe abo, ya aifa idafa, u hopa anaibo ekeni yagunu holiti ya linune, loti feto fe minafa, ido leimo ya minowa-minowa anaibo idafa yagunu holito linogolone, loto feto fe minone. <sup>26</sup>Feito ya neimo olulobo, ya wafefe lotoko oluloto minowe. Ido fina fiyobo, ya aifa mebe-maba oto fiyámowe. <sup>27</sup>E'e, nemo hawa ukuwa lo oloto biyobo we ya lumu fou loto, ekeni idafawa liyámotanowe, loto une yakafa fefe libo mona yako meyalo moloto, houba-naba ononala ya linaibo ne, loto neimo une aubafofo loto fina fi mu minowe.

#### Hepa molo lumigu ya lumu fou lotanune, loto lolumibo ha

**10** <sup>1</sup>Yagunu mono weninane-motao, Mosese hamenalalo ya awatefo-holofate monatina yagunu holifefe ladámotanae, loto ha me ya lobinogolowe. Holilo. Emotina muki ya limukafo fo-sema molo betito, uti Ho No Luta-Hisi Libo fuko oka-waka ito uwabo ne. <sup>2</sup>Ido limugi ho nogi yakafa weninawa muki noku ito li Mosesedoka betibo ne. <sup>3</sup>Ido Goti Weunakafa wetina-idafa li oloto pi bito, ya muki nomo yowabo ne. <sup>4</sup>Ido no yagi li oloto pi bito, ya muki nomo uwabo ne. Feito Goti Weunakafa hefaguti ya no bito nomo uwabo, ya Kilisto ya weninawagi maina uto bito, muki nomo uwabo ne. <sup>5</sup>Feto fe minafa, ido weninawa yauti maleka abi ya Gotikafo dowa wa betiyámito, hafali mikalo hanudo-hanudo ya fulimo uwabo ne.

<sup>6</sup>Ido idafawa lo fedo bibo, ya mona hamamuna yaidana oto api lilibibo, ya emotinasi nosámibo idafagunu holiyabo yaidana oti holitanae, loto



monawa lilibibo ne. <sup>7</sup>Feito ya weninawa yauti maleka yasi sugi goti yagunu holiyabo yaidana ámilo. Feto feyabo yagunu ya feto libo,

Wenina yasi wete-idafa nanune, loti amedoti minadoti ya melege linune, loti sinoiyabo ne,

loto ha mono lufuwau (*Kis 32:6*) ya nebo ne. <sup>8</sup>Ido hopa li unámokelo. Emotinalokati maleka yasi hopa li unabo, ya fo hamena mako, ayalo wenina mau naba-naba, tuwedi-tili tauseni (23,000) ya fuliyabo ne. <sup>9</sup>Ido Wenaba hepa molo umámokelo. Weninawa yauti maleka yasi hepa molo muwato, ya hosofa abi adala hofu betito fulimo uwabo ne. <sup>10</sup>Ido eleka ha ladámilo. Emotinalokati maleka yasi eleka ha lato, ya hofu beti fuli-fuli aibo enisole yakafo hofu beti fulibo ne.

<sup>11</sup>Ena weninawadoka ya idafawa lo fedo bibo, ya mona hamamuna, fuka ha yaidana aibo, ya leimo mika hamenala alili aido minonibo wenina api lilibinaiye, loti hatina ya lufuwa iyabo ne. <sup>12</sup>Yagunu makafo aubane ne, loti holinaibo we ya moda wato moniyo. Lumu fou lotanane. <sup>13</sup>Hepa molo bibo mona yaidana-meidana ya hemotinaloka lo fedo bimo yoibo, ya eito ma minámiye. E'e, mikalo minabo wenina muki ya ayaidana otoko hepa molo bimo yoibo nefa, ido Gotikafo lituma fi ledomo yoibo we yakafo adina li faka lageto, hepa molo binaibo mona yakafo aubatina li fulu edanaibo ya ma minámiye. E'e, hepa molo binaibo mona ma lo fedo binaido, ya Gotikafo holi unabo hanu ma li oloto pi betiyageto, ya auba iti lala i hiki loti minanigilae.

**Goti ona hula yagunuko holito, idafa ma muki  
yagunu holiyadokati ya holi unubo ha**

<sup>14</sup>Feito lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina sugi goti yagunu holinadokati ya holi wilalo. <sup>15</sup>Hemotina hatina-manadina nebo wenina ya hawa lobiyobo moda holifefe loti holilo. <sup>16</sup>Nomu nesiba fuko ledaibo, ya dowae, lalowe, loto, noto ya Kilisto lunulagi maina kelonibo ne. Ido beleti lekoto noto ya Kilisto ulagi maina kelonibo ne. <sup>17</sup>Beleti mako neboma nenako, ya aya beleti makodokatiko ya lemo muki nonibo yagunu wenina abi ya ula mako ya minone. <sup>18</sup>Ido Isilaeli wenina mono monatina yagunu holilo. Sokila hi muwabo idafa no-no abo wenina ya sokila hiyabo folomogi maina kelabo ne.

<sup>19</sup>Feto lobo ha ya igaidanagunu lowe? Idafa magunu holiti sokila hi muwabo hobina ya idafa hula ne, loto lofe? Ido idafawagunu holiyabo yagi ya idafa hula nefe? <sup>20</sup>Feito minámifa, ido sokila hi-hi abo, ya Goti sokila hi muwabo ma minámiye. E'e, Satani himiwela sokila hi biyabo ne. Ido hemotina ya noti Satani himiwelagi maina kelanabo ya holiyobo nosámiye. <sup>21</sup>Hemotina Wenaba nomulauti noti, ido Satani himiwela nomutinauti nanabo ya ma minámiye. Ido Wenaba folomolaloti noti, ido Satani himiwela folomotinaloti nanabo yagi ya ma minámiye.

<sup>22</sup>Holiyafe? Wenaba li nunube holi lumunaibo mona molo edanube? Ido lemo aubate yakafo emo aubala li fulo edaife?

<sup>23</sup>Mona muki molanubo ya ha ma minámanogolaiye, loti lo-lo afa, ido mona muki molanubo ya ade li faka ladámanaibo ne. Mona muki molanubo ya ha ma minámanaibo nefa, ido mona muki molanubo ya li dowo lo ledámanaibo ne. <sup>24</sup>Hemotina ya heimotina yagunu holiyámoti, wenina ma muki yagunu holilo.

<sup>25</sup>Hafa molado ya ma meina fito nanune, lotima, ya lute nosámotanaiye, loti hatina loiti-loiti kiti loga-miga ámoti, aifa meina fiti nalo. <sup>26</sup>Aya yagunu ya fetoto libo,

Mika ido idafa-adafa muki mikalo nebo ya Wenaba idafala ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 24:1*) ya nebo ne.

<sup>27</sup>Ido ha mono holiyámabo wenina yauti makafo li dowo lo betinowe, lagetoma, ya numunalau yonune, loti holutima ya aifa yoilo. Yoti minato, ya wetina-idafa binabo yagunu lute nosámotanaiye, loti hatina loiti-loiti kiti loga-miga ámoti, aifa nalo. <sup>28</sup>Ena we makafo ya hafa me ya ya idafa magunu holiti sokila hi muwaguti hafa ne, lanaibo, ya námilo. Lo oloto bibo we yagunu holiti, ya lula li nosámibotanune, loti fulitalo. <sup>29</sup>Heimotina lutina nosámotanaiye, loto ladámowe. Wewa lula nosámotanaiye, loto lowe.

Yagunu holilo. Mona makafo nala i nedámibo nefa, ido idafa ma nanobo yagunu we ma lula li nosámagetoma, ya neidafaito holi nosámibo numunaibo ne? <sup>30</sup>Goti aifa li dowo lo ledaibo monala yagunu holito, dowae, lalowe, lomuto idafawa nanobo yagunu makafo neidafaito hamane hinaibo ne?

<sup>31</sup>Feito hemotina ya hafa-hobina nanabofe, ido nofena nanabofe, ido mona yaidana-meidana molanabo, ya Goti huliya li faka lotiko fetoto feyalo. <sup>32</sup>Wenina muki, Yuda wenina, Giliki wenina, Goti weninala mau minabo, muki yagunu holiti, ya mona ma molanubo ya wa ledoti uteba itanae, loti holiti ya aya mona molámilo. <sup>33</sup>Ido ayaidana oto neimo yagi oto moloto fe-feyobo mona molobo, ya wenina muki wa nedoti dowo loti holinae, loto molo-molo owe. Fetoto feyobo, ya neimone li dowo lo nedanowe, loto holiyámowe. Wenina muki li nomudina wa betiyageto dowo lanae, loto holito fetoto fe-fe minowe.

**11** <sup>1</sup>Feito Kilisto monalalo meyalo molo-molo obo yamaidana oti hemotina ya nemo monanelo meyalo moloto monilo.

### Monoku ya manadinalo owo mofunabo ha

<sup>2</sup>Ena nemo oto moloto fe-feyobo mona molobo ya hemotina holi huloti hatina ki minoti, ha mono mona bitodo, yalo yako mino-mino abo yagunu ebotina lobiyowe. <sup>3</sup>Ena ha me ya lanobo ya holifefe lanae, loto hemotinagunu holiyowe. Wemoli manadina ya Kilisto ya ne. Ido wenipa

manadina ya wemoli ya minae. Ido Kilisto manana ya Goti ya ne. <sup>4</sup>We masi manadinalo owo mofuti Goti lomunabofe, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo, ya eimotina manadina li ulalo holi munabo ne. <sup>5</sup>Ido wena masi manadinalo owo mofuwámoti Goti lomunabofe, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo ya eimotina manadina li ulalo holi munabo ne. Feto feyanabo, ya hopa li unabo wenipa manadina opala muki fuko fulitoto betiyabo wenipa yagi u mako anigilae. <sup>6</sup>Yagunu ya wena ma mananalo owo mofuwámanaibo ya manana opala muki fuko fulitalo. Ido wenipa utinalo holiti manadina opala waitanabo, ya manadinalo owo mofu aneyo. <sup>7</sup>Ido wemoli ya Goti fefelumala oti, huliya li faka lanabo wenina minabo yagunu ya wemoli manadinalo owo mofuti mono lanabo ya fefe ladámanogolaiye. Ido wenipa ya wemoli hulitina li faka lanabo wenina ya minae.

<sup>8</sup>Yagunu holilo. Wena Ifi ulauti lito we lifefe ladámiye. E'e, we Adamu ulauti lito wena lifefe libo ne. <sup>9</sup>Ido wena yagunu holito ya we li oloto piyámiye. E'e, we yagunu holito ya wena li oloto pibo ne. <sup>10</sup>Yagunu ya wenipa yasi mono aubate ya leimodokati minámiye, loti anewa manadinalo mofuti, ya fefe lanaibo mona molanabo ya enisole yagi wa edanabo ne.

<sup>11</sup>Feito nefa, ido Wenaba lulau mino edoti ya wemoli yasi wenipa fulo betiti eimotinako minanabo ya ma minámiye. Ido wenipa yasi wemoli fulo betiti eimotinako minanabo yagi ya ma minámiye. <sup>12</sup>E'e, wena ya we Adamu ulauti lito lifefe libo yamaidana oti wemoli yagi wena utinauti hedabo ya minae. Ido idafawa muki ya Gotidokatiko ne.

<sup>13</sup>Hemotina ya heimotina holiti hona molalo. Wena ma mananalo owo mofuwámoto Goti lomunaibo ya fefe libo mona nefe? E'e, feito minámiye. <sup>14</sup>Ido we ma manana opala fana unanaibo ya ulalo holinaibo idafa ne. Aya monawa ya aidena mona, mono holiyámoti minoti ya holiyaboma ne. <sup>15</sup>Ido wenipa manadina opala fana ya manadinalo owo yaidana oto biboma nenako, yagunu manadina opala fana unanaibo ya ekenitina dowá ona ne. <sup>16</sup>Feito nefa, ido masi hawa ya eleka ledaiye, loti holinabo, ya lemo mona eito ma molámone. Ido Goti weninala numudo-namado monolo nuba o-o abo muki yagi ayaidana oti ya mona ma eito molámae, loti holilo.

### **Monolo nuba oti wetina-idafa li hopa oti no-no abo ha**

<sup>17</sup>Ena idafa magunu ebotina ladámanobo ha ya hatina lito lobinogolowe. Holilo. Hemotina monolo nuba minabo ya lutina li dowá ámoti, li nosámibo oti nuba o-o abo ne. <sup>18</sup>Feto feyabo yagunu homu ha lanogolowe. Holilo. Hemotina monolo nuba minabo ya wenina hona moloti fokiti minae, loti lonomato holiyobo ya ha ona hiliye, loti holiyowe. <sup>19</sup>Ena hona moloti fokiyabo monawa ya aifa oloto piyámiye. Feto feyabo mona ya

hemotinadokati mono wenina hula ya li oloto pi betinaibo mona ya ne. <sup>20</sup>Ena Wenaba wela-idafa nanune, loti nuba afa, feto fe molabo yagunu u Wenaba idafala ámibo idafa ya nae. <sup>21</sup>Heimotina wetina-idafa liti loti hona molámoti, aifa eimotinako nato, ya masi inagunu fuliti aifa minato, ido masi nofena noti hatina-manadina u hopa aiye. <sup>22</sup>Aiyo, heimotina numunatina ya ayau wetina-idafa nanabo ma minámife? Ido Goti weninala mau minabo ya ito lumuti holi biyato, idafatina minámibo wenina li utinalo holi beti minafe? Nena ha lobinowe? Luwatina lanofe? E'e, idafawa yagunu luwatina ma ladámanogolowe.

**Wenaba mono hobinala yagunu libo ha**  
(*Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lu 22:14-20*)

<sup>23</sup>Feito nemo Wenabalokati liyobo ha ya hemotina moda lobitobo, ya onesa me ya hofa lobinobo ya holilo. Wenaba Yesu ya uwolafo-mota adinalo molaibo hamenalo lubuka yalo beleti lito, <sup>24</sup>Dowae, lalowe, loto Melafo lomuto, ya lekoto feto libo, me ya ya nemo une ya hemotinagunu oto ne. Monawa feti molanabo hamenalo ya hatina ki numuti feti molomo yoilo, loto libo ne. <sup>25</sup>Ido aliga no hulotiti ya nomu yagi ayaidana oto lito ya feto libo, nomu meu ya nemo lunune ya Gotigi li hutifina betibo ha hofawa li auba i edaibo lunune ya ne. Hemotina feti nanado-nanado ya hatina ki numuti feti nomo yoilo, loto libo ne. <sup>26</sup>Feito ya beletigi nomugi yauti hamena-hamena nomo yowonido ya Wenaba fulibo hala ukuwa lo oloto molomo yoto minogeto, liwila oto anaiye.

<sup>27</sup>Yagunu masi Wenaba beletila ido nomula ya hopa nanabo yasi Wenaba ula ido lunula li hopa oti nato, lifima mino betinogolaiye. <sup>28</sup>Feito makafo beletigi ido nomugi yauti ma nanowe, lanaibo, ya homu lula-halau monala wato holifefe loto, feito nanaiye. <sup>29</sup>Feto feyámoto, aifa nanaibo, ya Wenaba ula holifefe ladámoto nainako, ha emodoka minanaibo idafa oto eimolakafo no ne. <sup>30</sup>Hemotina feto fe-fe abo yagunu maleka abi aubatina minámito, idafa i hiliti minae. Ido maleka ya moda fuliyabo ne. <sup>31</sup>Feito nefa, ido leimo monate hona molofefe lonibo neko, li halo molo ledámadi ne. <sup>32</sup>Ido Wenabakafo monate hona molo ledoto, holi holinubo idafa li lumibo, ya mono holiyámabo wenina yagi u hopa otanae, loto, feito lifefe lo ledone.

<sup>33</sup>Yagunu mono weninane-motao, hemotina wetina-idafa maina nanune, loti nuba oti, ya hiyaba o minato, muki lo fedanabo ya moda lafa loti nalo. <sup>34</sup>Ido huluma li hopa ato lifima li lumutanaiye, loti ya masi inagunu fulitima, ya eimotina homu numunatinau nalo.

Ena ha maleka ya neimo anobo hamenalo ya lifefe lanogolowe.

**Goti Weuna Fele idafa-adafala hona molo lumibo ha**

**12** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, Weuna idafa-adafala yagunu holifefe ladámotanae, loto lobinogolowe. Holilo. <sup>2</sup>Hemotina

homu eito feka wenina minabo hamenaloma ya ha ladámabo idafalo ika o betiyato, hopa yauka-meuka uwabo yama moda holi minae. <sup>3</sup>Yagunu holifefe lanabo ha me ya lobinogolowe. Holilo. Wenina masi Goti Weuna welalo yati Yesu ya u hopa anaiye, lanabo ya ma minámiye. Ido Weuna Fele welaloti yako Yesu ya Wenaba ne, loti lanabo ne.

<sup>4</sup>Ena mono idafa-adafa hona molo lumibo ya eito-eito nefa, Weuna ya mako ne. <sup>5</sup>Ido mono onona hona molo lumibo ya eito-eito nefa, onona yawala Wenaba ya mako ne. <sup>6</sup>Ido mono aubala hona molo lumibo ya eito-eito nefa, auba yawala Goti ya mako ne. Emo yakafoko weninala muki ya aubala li oloto pi lumibo ne. <sup>7</sup>Feto feyaibo, ya Weuna aubala li oloto pito ya weninala mau naba li dowo lo betinowe, loto aubalawa eito-eito hona molo bimo uto, muki ya eimotina aubatina weuna fi betito bibo ne.

<sup>8</sup>Feito wenina ma ya Gotikafo ha manadinawu minanaibo ha lo oloto molanabo ya Weunakafo bimo wiye. Ido eito ma ya Gotidokati ha holinabo ha lo oloto molanabo ya aya Weuna yakafoko eimola monalalo lito bimo wiye. <sup>9</sup>Ido eito ma ya aya Weuna yakafoko mino betito ya holi hikitanabo auba ya bimo wiye. Ido eito ma ya aya Weuna mako yakafoko mino betito ya idafa hiliyabo wenina li faka lo betinabo auba ya bimo wiye. <sup>10</sup>Ido eito ma ya Goti aubala itibinabo mona li auba i betimo wiye. Ido eito ma ya polofeti ha lo oloto molanabo ya bimo wiye. Ido eito ma ya weuna-ana mona-mona wati holifefe loti hona molanabo auba ya bimo wiye. Ido eito ma ya lowa-lawo ha lanabo ya bimo wiye. Ido eito ma ya lowa-lawo hawa li elepa inabo auba ya bimo wiye. <sup>11</sup>Feto fe lumibo aubawa muki ya aya Weuna mako yakafoko li auba i ledo nebo, ya eimola lula-halau dowo loto holito ya wenina eito-eito hona molo ledomo wiye.

#### **Kilisto ula mako yau weninala ya hofala-ana-hina muki minonibo ha**

<sup>12</sup>Ena ute ya mako nefa, hofate-ade-hide muki ya ne. Ido hofate-ade-hide muki ya li mako ito, ute u mako wiye. Ena Kilistodoka ya ayaidana oto ne. <sup>13</sup>Gotikafo leimo muki, Yuda wenina, Giliki wenina, eito feka wenina, nalalo minoti houba-naba onona liyabo wenina, nalalo minámabo wenina, muki ya Weuna mako yakafo noku ito li mako o ledaito, u Kilisto ula mako uwone. Feto o minonibo muki ya Weuna mako lumibo, ya no yaidana oti nanae, loto Weuna lumibo ne.

<sup>14</sup>Feito uteu ya hofate-ade-hide ya idafa mako yako minámiye. E'e, abi ne. <sup>15</sup>Yagunu hide yakafo nemo ya ana minámonako, ulau ya minámowe, lanaibo, ya igaidana oto uteu ya minámanogolaiye? Moda uteu aifa minanaibo ne. <sup>16</sup>Ido hate yakafo nemo ya nomuna minámonako, ulau ya minámowe, lanaibo, ya igaidana oto uteu ya minámanogolaiye? Moda uteu aifa minanaibo ne. <sup>17</sup>Ido uteu muki ya nomude yako nebo neko, igaidana oto hate holiyadi ne? Ido muki ya hate yako nebo neko, igaidana oto unala holiyadi ne? <sup>18</sup>E'e, ute hofala-ana-hina muki ya Gotikafo eimola

hala dowā kito uteu ya molofefe lo ledaibo ne. <sup>19</sup>Feito nefa, ido uteu muki ya idafa mako yako nebo neko, ute igaleka minadi ne? <sup>20</sup>E'e, me ya ya hofala-ana-hina muki ya nefa, ute moda mako ne.

<sup>21</sup>Feito ya nomude yakafo ade ya minámibo neko, aifa dowā minadi ne, loto igaidana oto lomunaibo ne? Ido manade yakafo hide ya minámibo neko, aifa dowā minadi ne, loto igaidana oto lomunaibo ne? <sup>22</sup>Feito minámiye. Uteu ya idafa maleka auba iyámiye, loto holiyoba, aya idafawa minámibo neko, ya nosa naba ámadi ne. <sup>23</sup>Ido uteu ya idafa maleka dowā loto wa edámonibo idafa ya ekeni dowā loto li golonibo ne. Ido ma yagunu utelo holoiyonibo ya wase ito hiyaba dowā lo edo minone. <sup>24</sup>Ido ma yagunu utelo holoiyámonibo ya waito edogeto, aifa oloto nebo ne. Feito Gotikafo ute li mako oto lifefe loto, ya lumuti nebo idafala ya onona naba muibo ne. <sup>25</sup>Feto aibo, ya ute hofala-ana-hina ya fokiti u eito-eito ámoti, ute muki yagunu holiti hiyaba dowā o edanabo ne, loto fetō aibo ne. <sup>26</sup>Feito ya hofala-ana-hina yauti ma ya ogofu holiyagetoma, ya ute malekama muki yagi maina ogofu holinogolaiye. Ido hofala-ana-hina yauti ma ya huliya li faka lagetoma, ya ute malekama muki yagi maina dowā holinogolaiye.

<sup>27</sup>Ena hemotina ya Kilisto ula ya minae. Ido eito-eito ya hofala-ana-hina ya minomo uwabo ne. <sup>28</sup>Feito ya Gotikafo wenina eito-eito lifefe loto ya weninala monolo mau minagu molo ledaibo, ya homu aposolo wenina ya molo ledaibo ne. Ido yaloti polofeti wenina ya moloto, ido yaloti api lilibiyabo wenina ya moloto, ido yaloti ya Goti aubala lilibiyabo wenina, ido yaloti ya idafa hiliyabo wenina li faka lo betinabo auba liyabo wenina, adina li faka lo betiyabo wenina, hiyabate wenina, lowa-lawa ha lanabo wenina ya molo ledaibo ne. <sup>29</sup>Feto fe ledaibo, ya weninala muki ya aposolo onona liyabo nefe? Ido muki ya polofeti ha lo oloto molabo nefe? Ido muki ya api lilibiyabo nefe? Ido muki ya aubala lilibiyabo nefe? <sup>30</sup>Ido muki ya idafa hiliyabo wenina li faka lo betinabo auba liyabo nefe? Ido muki ya lowa-lawa ha lo-lo abo nefe? Ido muki ya hawa li elepa iyabo nefe? <sup>31</sup>Feito minámifa, ido hemotina mono idafa-adafala hona moloto aifa lumibo yauti idafa yoto neboma ya li oloto pinune, loti auba iti holilo.

### Lute-hate ona hula binubo ha

Ena hanu ito yoto dowā lama itibinogolowe. Kitoti holilo.

**13** <sup>1</sup>Wenina lowa-lawa hatina yagi ido enisole hatina yagi lanofa, ido lune-hane bi-bi ámanobo yakafo ha lanobo ya aifa belo fu labo yaidanafe, ido hofato hai-hai molaibo idafa yaidana otoko minanogolowe. <sup>2</sup>Ido Goti welaloti ha lo oloto molanobo auba mino nedaito, ido ha faluku aibo muki ido ha ma muki yagi holi huloto, ido holi hikine naba-naba yakafo obula ya lomuwoto moda sinoito eba maleka unaibo auba

yaidana mino nedanaifa, ido lune-hane bi-bi ámanobo ya aifa digani minanogolowe. <sup>3</sup>Ido idafa-adafane hona molo bi huloto, ido une yagi fulo soku itanae, loto binofa, ido lune-hane biyámanobo, ya monawa yakafu lo dowo lo nedámanaibo ne.

<sup>4</sup>Lute-hate binubo mona ya feito ne: Wenina masi li nosámibo o ledatoma, ya liwila oto you lo betitoko minanubo ne. Ido wenina li dowo lo betito adina li faka lo minanubo ne. Ido wauwa ya liyámanubo ne. Ido leimo ute ito yowámoto, hulite li faka ladámanubo ne. <sup>5</sup>Ido holiyonibo yoi holiyámonibo yoi loto felele kito moniyámanubo ne. Ido leimo idafate yagunu ito yoto holiyámanubo ne. Ido lute aloko hala-kala ladámanaibo ne. Ido wenina idafa o molo ledanabo ya li minámanubo ne. <sup>6</sup>Ido mona nosámibo yagunu dowo loto holiyámoto, mona ona hula yagunuko dowo loto holinubo ne. <sup>7</sup>Ido ha hena muki agetoma, ya moda li mofu minanubo ne. Ido holi hikite ya huladámanaibo ne. Ido Gotikafo ade li faka lo ne, loto dowo loto holito hiyabala otoko minanubo ne. Ido idafa hena mona-mona oloto piyagetoma, ya moda aubafofo loto mino holinubo ne. Feito ya lute-hate binubo mona ya ne.

<sup>8</sup>Ena lute-hate bi-bi onibo mona ya huladámanogolaiye. Goti welaloti ha lo oloto molabo mona ya li hulanaibo ne. Ido lowa-lawa ha lo-lo onibo mona yagi moda hulanaibo ne. Ido ha holiyonibo ha yagi li hulanaibo ne. <sup>9</sup>Holiyafe? Ha muki holiyonibo ya aifa mulalo yako holiyonibo ne. Ido Goti welaloti ha lo oloto molonibo ya aifa mulalo yako lo oloto molonibo ne. <sup>10</sup>Feito nefa, ido aliga ya hula moda oloto piyageto, ya mulalo o-onibo idafa ya moda li hulanaibo ne.

<sup>11</sup>Nemo hefola minobo hamenalo ya aifa olufo hefola ha loto, olufo hefola yaidana oto hane kito, olufo hefola yaidana oto lune-haneu holimo yoto minofa, aliga ya wenina bulito, olufo hefola monawa ya moda li fulobo ne. <sup>12</sup>Yagunu holilo. Noku hamamuna nebo idafa wafefe ladámonibo yamaidana oto onesa meleka ya wafefe ladámoba, aliga ya hote fito wa edofefe lanubo ne. Ido onesa meleka ya aifa mulalo yako holi minoba, aliga ya hulawa holi hulano ne. Emokafo wa ledo hulibo yaidana oto. <sup>13</sup>Feito ya holi hikito mumo yowonibo mona, ido emogunu holito hiyaba o edomo yowonibo mona, ido lute-hate bi-bi onibo mona, yaleka monawa loitigi makogi ya minowa-minowa oto minanogolaifa, ido ayauti ya lute-hate bi-bi onibo mona mako yakafoko moda u homu molaibo mona ya ne.

#### Goti welaloti ha lo oloto molanubo ya mono onogu yoto nebo ha

**14** <sup>1</sup>Lutina-hatina bi-bi anabo hanudo ya auba iti moni minalo. Ido Weuna idafa-adafala yagunu auba iti holilo. Ido aya idafala yauti ya Goti welaloti ha lo oloto molanabo yagunu holimo yoilo. <sup>2</sup>Makafo lowa-lawa ha yauti lanaibo, ya weunakafo wase ibo ha lo oloto molaifa,

ido hawa monawa holifefe ladámo minanako, lowa-lawa hawa ya wenina lobiyámiye. E'e, Goti yako lomuibo ne. <sup>3</sup>Feito nefa, ido Goti welaloti ha lo oloto molanaibo we yakafo wenina lutina li auba i betito, hatina lito ha mono hanu itibito, lutina-hatinau li aila i betibo ne. <sup>4</sup>Lowa-lawa ha yauti lanaibo we ya eimola lula li auba i nefa, ido Goti welaloti ha lo oloto molanaibo we yakafo monolo mau minabo wenina lutina li auba i betibo ne. <sup>5</sup>Hemotina muki ya lowa-lawa ha lanabo yagunu holiyofa, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo yagunu auba ito holimo yowowe. Lowa-lawa ha yauti lotiti, ya monolo mau minabo wenina lutina li auba i betinaibo ha ya holinae, loti hawa monawa li elepa iti lobilo. Ido ha li elepa ito lobinaibo we ma minámagetoma, ya Goti welaloti ha lo oloto molanabo wenina ononatina yakafo lowa-lawa ha yauti lanabo wenina ononatina li fulo betibo ne.

<sup>6</sup>Ena mono weninane-motao, nemo hemotinaloka loto ya lowa-lawa ha yautiko lobinobo, ya igaidana oto li dowa lo betinobo ne? Feito minámifa, ido Gotikafo li oloto pi numibo ha lobinobofe, ido holifefe lanabo ha lobinobofe, ido Goti welaloti ha lobinobofe, ido api itibinobo ha lobinobo, ya li dowa lo betinaibo idafa ya ne.

<sup>7</sup>Ido hatina-manadina minámibo idafa, nama nomufe, ido oi ya iyato, nola fefeluma oloto ladámagetoma, igaidana oto nolawa holifefe lanae? <sup>8</sup>Ido hanugana moloti sutina finabo ya u fefe ladámanaibo, ya igaidana oti holiti ile-himi liti unabo ne? <sup>9</sup>Feito hemotina ayaidana oti lowa-lawa ha yauti wase iti lanabo, ya igaidana oti holifefe lanabo ne? Aifa ha lanabo ya asikafo lito u hopa anogolaiye. <sup>10</sup>Mikau-mikau ya wenina mona-mona hatina muki-muki ne, loto holiyone. Ido hawa monawa muki ya yawala yasi moda holifefe lanigilae. <sup>11</sup>Feito ya ha ma monawa holiyámotoma, ya hawa libo we yakafo nemogunu holinaibo ya eito we ne, loto holinogolaiye. Ido nemokafo emogunu holinobo ya eito we ne, loto holinogolowe. <sup>12</sup>Yagunu hemotina yagi Weuna idafa-adafala yagunu aubafofo loti holiyanako, monolo mau minabo wenina lutina li auba i betinaibo idafala yagunu auba iti holimo yoilo.

#### **Lowa-lawa ha yauti lo oloto molanabo mona yagunu lobibo ha**

<sup>13</sup>Feito ya lowa-lawa ha yauti lo oloto molanabo wenina hemotina hawa monawa li elepa i binubo auba lomo, loti Goti lomuilo. <sup>14</sup>Holiyafe? Lowa-lawa ha yauti Goti lomunobo, ya lune-weune yakafo lomuwo nefa, ido hane-manane ya hulawa oloto piyámanogolaiye. <sup>15</sup>Yagunu neidafa-neidafa feyanowe? Lune-weunekafo lomuto, ido hane-mananegi yakafo lomunobo ne. Ido mono nama lanobo, ya lune-weunekafo nama loto, ido hane-mananegi yakafo nama lanobo ne. <sup>16</sup>Ido hemo ya feti feyámoto, luka-weuga yakafoko Goti ebola lo oloto molananibo, ya lo hulageto ya monawa holiyámabo wenina yasi hawa lanibo ya holifefe ladámanako, igaidana



oti aga li faka loti onae, lanabo ne? <sup>17</sup>Hemo moda Goti ebola fefe loto lo holiyaba, ido hawa lanibo yakafo weninawa lutina li auba i betiyámiye.

<sup>18</sup>Ena hemotina lowa-lawa ha yauti lo-lo abo wenina muki ya nemo li fulo betito lo-lo obo yagunu dowae, lalowe, loto Goti lomuwowe. <sup>19</sup>Feto fe minofa, ido monolo mau minonigu yau lowa-lawa ha yauti ha fana-fana teni tauseni (1,000) lo oloto molanobo yagunu ito lumuto holiyofa, ido hane-manane yakafo ha fouma efoma ade filiga faifu (5) yako lo oloto moloto wenina api itibinobo yagunu ito yoto holi minowe.

<sup>20</sup>Ena mono weninane-motao, hemotina hatina kinabo ya olufo hefola yaidana oti hatina kiyámilo. E'e, nosámibo mona yagunu holiti ya olufo namuna yaidana oti minalo. Ido hatina kinabo ya wenina auba iyabo yaidana oti hatina kiyalo. <sup>21</sup>Lo molaibo ha lufuwa iyagu ya fetu libo,

Weninawa ha lobiyobo, ya eito wenina wetinaguti lowa-lawa ha lanabo yakafo lobinafa, ido aya ha yagi ya holiti holiyámoti o minanigilae, loto Wenabakafo liye,

loto ha mono lufuwau (Ais 28:11-12) ya nebo ne. <sup>22</sup>Feito ya lowa-lawa ha lanabo ya Goti aubala itibinaibo mona bibo, ya holi hikitabo wenina yagunu biyámiye. E'e, holi hiki ladámabo wenina yagunu bibo ne. Feito nefa, ido Goti welaloti ha lo oloto molanabo ya aubala itibinaibo mona bibo, ya holi hiki ladámabo wenina yagunu biyámiye. E'e, holi hikitabo wenina yagunu bibo ne.

<sup>23</sup>Feito ya mono wenina muki mau minoti, muki yasi lowa-lawa ha lato, monawa holifefe ladámabo weninafe, ido holi hiki ladámabo wenina ya loti holinabo, ya aiyo, nei-nei fiyabo ha lae, loti lanigilae. <sup>24</sup>Ido muki ya Goti welaloti ha lo oloto molato, holi hiki ladámabo we mafe, ido monawa holifefe ladámabo we ma loto holinaibo, ya lula-halau monalana anala yagunu ha labo yakafo u emodoka ulalo molaito, li halo molo edabo yamaidana oto metolito holito, <sup>25</sup>ya lula-halau idafa faluku oto nebo yama oloto piyageto, feito hina obula fito hola-wela huba ito Goti holi muto, ya Goti hemotinagi ona ne, loto lo oloto molanogolaiye.

#### **Monolo nuba agu yau monatina fefe loti molanabo ha**

<sup>26</sup>Feito ya mono weninane-motao, neidafa-neidafa feyanune? Nuba anagu yau hemotina muki yauti masi mono nama lato, masi api itibinabo ha lato, masi Gotikafo li oloto pi bibo ha lato, masi lowa-lawa ha yauti ha ma lato, masi lowa-lawa hawa li elepa inabo ha lato, ya mono monawa muki molanabo ya wenina lutina li auba i betinune, loti molaneyo.

<sup>27</sup>Lowa-lawa ha lanune, lanabo, ya wenina loitife, ido loitigi-makogi yako loti, ya mako-mako lanado, makafo hawa monawa li elepa i biyaneyo.

<sup>28</sup>Ido li elepa inaibo we minámagetoma, monolo mau minagu yau lowa-lawa ha yauti ladámilo. Makafo lanowe, loto holinaibo, ya eimola lulau yagi ido Gotidoka yagiko lomuwaneyo.

<sup>29</sup>Ena Goti welaloti ha lo oloto molanabo wenina ya loitife, ido loitigi-makogi yasi lanado, malekamasi holiti ya hawa holifefe loti hona molalo. <sup>30</sup>Ido malekamasi amedoti minabo yauti ma Gotikafo ha ma li oloto pi munaibo, ya homu libo we ya fulitaneyo. <sup>31</sup>Feti ya wenina muki holifefe lanigilae, loti, ido muki ya lutina li dowana lanaibo ne, loti muki ya mako-mako Goti welaloti ha lo oloto molalo. <sup>32</sup>Goti welaloti ha lo oloto molanowe, loto lutina-weudinakafo holiyagetoma, ya holoti hiyaba anabo auba moda mino betibo ne. <sup>33</sup>Moda holiyafe? Hopa nemo ha ma lanowe, nemo ha ma lanowe, loti li hopaiti, muki li mako oti lanabo mona ya Gotidokati ma minámiye. E'e, you loti holoti minanabo mona ya Gotidokatima ne.

Ena fele wenina monolo nuba oti mona molo-molo abo yamaidana oti hemotina yagi meyalo molanabo yagunu lobinogolowe. Holilo. <sup>34</sup>Wenipa ya monolo nuba agu yau holoti ha ladámoti minalo, loto lo fuko betiyogeto ya lumuti minanae, loto lo molaibo ha ya libo ne. <sup>35</sup>Monolo nuba agu yau wenipa ha hopa lanabo ya utinalo holinabo mona molaboma nenako, yagunu ha ma holifefe lanune, lotima ya numunatinau uti, eimotina wadinafo loga o beti aneyo. <sup>36</sup>Ido e'e, lanabo, ya Goti hala ya hemotinadokati apito oloto pibo nefe? Ido hemotinaloka yako lo fedibo nefe? Feito minámiye.

<sup>37</sup>Hemotinalokati ma yasi polofeti wenina ya minone, loti hatina kiyabofe, ido Goti Weuna mino ledaibo wenina ya minone, loti hatina kiyabo, ya lufuwa i fulo betiyobo ha ya Wenaba lo molaibo ha ya ne, loti holifefe loti holilo. <sup>38</sup>Ido ma ya feito holiyámone, lanabo, ya aya wenina ya mono holifefe ladámabo wenina ya minae, loti holinigilae. <sup>39</sup>Yagunu mono weninane-motao, hemotina Goti welaloti ha lo oloto molanune, loti ito yoti holilo. Ido lowa-lawana ha lanabo hanu ya hu betiyámilo. <sup>40</sup>Ido mono mona muki molanabo ya dowana loti fefe lotiko molalo.

### Yesu fuliguti sinoibo ha

**15** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, hala ukuwa dowana lo oloto bitobo ya hofa lobinogolowe. Hawa ya moda holiti, ya ayau minomo yowabo ha ya ne. <sup>2</sup>Aya hawa lo oloto bitobo ya holi aifa itámoti, holi hikotiti moni minanabo, ya li nomudina waibo ha ya ne.

<sup>3</sup>Aya hawa ya yoto nebo ha ne, loto hemotina biyobo, ya nemo yagi homu liyobo ha ya holilo. Ha mono lufuwau libo yamaidana oto Kilistokafo lifimate yagunu holito ya fuliye. <sup>4</sup>Fulito molo edato, ya ha mono lufuwau libo yamaidana oto hamena loitigi-makogi (3) yalo ya li sinoi edaiye. <sup>5</sup>Li sinoi edaito, homu Sifasi Pita nomunalalo oloto pibo, yaloti ege-ege moniyabo we tuwelu (12) ya nomudinalalo oloto piye. <sup>6</sup>Ido yaloti mono wenina mau naba faifu hadeti (500) ya muki nomudinalalo oloto pi bito, wa edo hulabo ne. Wa edabo wenina yauti abi ya onesa lufuwa me ya iyobo hamenalo ya

aifa minae. Ido malekama moda fuliyabo ne. <sup>7</sup>Ena yaloti Yemusi nomunalo oloto pibo, yaloti aposolo muki nomudinalo oloto pibo ne.

<sup>8</sup>Ena aliga ona ya nemo, olufo nosámibo owola wina fulaibo yamaidana oto minobo we efo yagi nomunelo oloto pibo ne. <sup>9</sup>Nemo ya Goti mono weninala hofa betito li hopa o betiyobo we ya aposolo muki yauti nemo ya hidinalo we minobo, ya aposolo ne, loti nemogunu lo-lo abo ya fefe ladámifa, <sup>10</sup>ido nemo ya Goti aifa li dowá lo ledaibo monala yagunu ya aposolola minobo ne. Ido aifa li dowá lo nedaibo ya aifa o nedámiye. E'e, onona liyobo yakafo aposolo malekama muki li fulo betito auba ito liyofa, ido neimokafo ma ámwewe. Goti aifa li dowá lo ledaibo monala mino nedaibo yakafo ononawa limo yoiye. <sup>11</sup>Feito ya nemofe, ido malekafa, leimo muki ya aya hawa lo oloto molo-molo onibo, ido aya hawa holi hikitabo ne.

**Yesu fuliguti sinoinako, holi hikitabo wenina muki li sinoi betinaibo ha**

<sup>12</sup>Ena Kilisto ya fuliguti li sinoi edaibo ha lo oloto molo-molo onibo nenako, hemotinalokati malekama yasi wenina fuliyaguti sinoinabo ma minámiye, loti igaidana oti lo-lo abo ne? <sup>13</sup>Fuliyaguti sinoinabo ma minámibo neko, Kilisto li sinoi edámadi ne. <sup>14</sup>Ido Kilisto li sinoi edámibo neko, ya lo oloto molo-molo onibo ha ya u aifa ha adi ne. Ido hemotina holi hikitabo mona yagi u aifa idafa adi ne. <sup>15</sup>Ena yako minámiye. Gotikafo Kilisto li sinoi edaibo ha lo edo-edo onima nefa, fuliyaguti li sinoi betiyámanaibo neko, Kilisto li sinoi edámadi ne. Ido li sinoi edámibo neko, lemo li sinoi edaibo ha lonibo ya Goti ha sugi lo edadi ne. <sup>16</sup>Feito wenina fuliyaguti li sinoi betiyámanaibo neko, Kilisto yagi li sinoi edámadi ne. <sup>17</sup>Ido Kilisto li sinoi edámibo neko, lifimatina aifa mino betiyadi neboma nenako, holi hikitabo mona u aifa idafa adi ne. <sup>18</sup>Ido Kilisto lulau mino edoti fuliyabo wenina yagi u hopa uwadi ne. <sup>19</sup>Onesa me ya mikaleka minonibo hamenalo ya Kilisto yagunu holito hiyaba o edogeto, aliga li sinoi ledámanaibo neko, ya milumatina holiyabo wenina muki yauti lemo milumate ito yoti holinabo ya moda lama holinadi ne.

<sup>20</sup>Ido feito minámiye. E'e, Kilisto moda fuliguti li sinoi edaibo, ya fulimo uwabo wenina muki u homu molo betito sinoitaibo ne. <sup>21</sup>Yagunu holilo. We ma Adamukafo wenina fulimo yowonibo hanu li oloto pi ledaima nenako, yagunu we ma Kilistokafo fuliyoniguti sinoinubo hanu yagi li oloto pi ledaibo ne. <sup>22</sup>Feito ya Adamugi keloto fulimo yowonibo yamaidana oto Kilistogi kelonibo yagi li nomude hofawa o ledomo yonaibo ne. <sup>23</sup>Feito nefa, ido muki ya eimotina hamenatina moda bibo ne. Kilisto u homu molaibo we moda sinoitaibo, yaloti emo lo fedanaido ya eimola weninala ege moloto sinoinubo ne.

<sup>24</sup>Ido yaloti emo yakafo wenaba muki, ido hulitinagi we muki, ido auba iyabo idafa-adafa li hulo fulitoto, ya hiyaba we wehudi ononala ya

Melafo Goti anau molageto, ya mikaleka hamenala moda hulanogolaiye. <sup>25</sup>Feito onesa me ya ya hiyaba we wehudi ononala limo yoibo, ya Gotikafo uwolafo-mota muki fulo hina feumau betiyageto, ayalo ya ononawa ya Melafo anau molanaibo ne. <sup>26</sup>Uwolafo-mota maleka muki li hulo fulitoto, aliga ona li hulo fulitanaibo uwolafo ya fulimo yowonibo mona ya ne. <sup>27</sup>Yagunu ya fetu libo,

Wenina, idafa-adafa, muki ya fulo hina feumau betibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 8:6*) ya nebo ne.

Feito Goti yakafo wenina, idafa-adafa, muki ya Kilisto hina feumau nebo ne, loto libo, ya weninawa, idafa-adafawa muki fulo hina feumau betibo wewa eimola yagi hinalo minanaibo yagunu ladámiye, loto holiyone. <sup>28</sup>E'e, Gotikafo wenina, idafa-adafa, muki fulo hina feumau betido, yaloti ya Hipala eimola yagi ya Melafo fulo hina feumau betibo we Goti yako moda yoisa yoto nebo we minanogolaiye, loto hafuwalo ya uto minanogolaiye.

<sup>29</sup>Ena feito minámiye, loti holinabo, ya wenina masi fuliyabo wenina yagunu mono noku iyabo ya neidafa-neidafa feyanae? Fuliyabo wenina li sinoi betiyámanaibo minageyama, ya fuliyabo weninawa yagunu neidafaiti noku iyabo ne? <sup>30</sup>Ido lemo yagi hofu ledu fulinabo hanudo ya neidafaito moni-moni o minone? <sup>31</sup>Aiyo, mono weninane-motao, Kilisto Yesu Wenabate lulau mino edonigu ya hemotina ya mono ekenine liyobo wenina ona hula minabo yamaidana oto ha ona hula me ya ya lobiyowe. Holilo. Nemo fulinobo hanudo ya hamena-hamena moni-moni o minowe. <sup>32</sup>Efesusi numudo ya liye-hafa, hasuwala fiyabo hafagi fiyobo, ya mikaleka wenina monatinalo meyalo moloto fiyobo neko, monawa yakafo igaidana oto li dowo lo nedadi ne? Ha me ya fetu libo,

Leda ya fulinogoloninako, onesa me ya ya hafa hobina nofena ya no holimo yowokelo,

loto ha mono lufuwau (*Ais 22:13*) nebo ha, ya fuliyaguti li sinoi betiyámanaibo neko, aifa meyalo molo-molo adi ne.

<sup>33</sup>Wenina ma yasi hemotina hotina iti hopa hanudo ya ika o betitanae, loto ha me ya lobinogolowe. Holilo.

Hopa moni-moni abo weninagi houna inabo mona yakafo monatina dowo molanabo ya li hopa o betinogolaiye,

loti wenina lo-lo abo ha ya holifefe lalo. <sup>34</sup>Hemotina lutina-hatina hopa-napa nebo ya li elepa iti hatina kifefe loti holiti, ya hopa hanu fulitalo. Moda holiyafe? Hemotina minagu yauti maleka ya Goti yagunu holiyámabo minae. Fetu loto ya holiti utinalo holinae, loto lowe.

### Fuliyoniguti sinoinubo ute ya eito ona nebo ha

<sup>35</sup>Ena malekamasi fetu lanabo, Fuliyabo wenina ya igaidana oto li sinoi betinogolaiye? Ido utina fefeluma ya nena idafaidana oti li oloto

pinabo ne? loti lanigilae. <sup>36</sup>Feto loti hatina hopa-napa kiyabo wenina ya neidafaiye loti lae? Hemotina idafa hifinabo, ya aifa yowámanaibo ne. E'e, houlala fudoto fokito, etuwa fulitoto ya moda yonaibo ne. <sup>37</sup>Ido idafa hifinabo, ya idafa naba, yotaibo idafa yakafo hifiyámanigilae. E'e, yufa idafa, kilefe, ido suwa witife, ido eito idafa ya yufa yako hifinabo ne. <sup>38</sup>Feto feyanabo, ya Gotikafo hala dowa kito ya yufa idafa eito-eito ya eimola aila, etuwa, hula fefeluma eito-eito ya ula yaidana oto molaido, ayalo ya oloto pito yonaibo ne. <sup>39</sup>Ido nomuna hofawa nebo idafa ya ayaida oto ute mako minámiye. E'e, leimo wenina ute ya ma ne. Ido numudo hafa, hofuku hafa utina ya eito ne. Ido nama utina yagi eito ne. Ido noku-hafa utina yagi eito ne. <sup>40</sup>Ido okulumau idafa utina minomo wito, ido mikaleka idafa utina minomo wifa, okulumau nebo ya lamenala eito ne. Ido mikaleka nebo ya eito ne. <sup>41</sup>Fo lamenala ma neto, igana lamenala ma neto, ido ofiya lamenala ya ma ne. Ido ofiya eito-eito ya lamematina mako minámiye. Eito-eito ne.

<sup>42</sup>Ido fuliyaguti sinoinabo ya ayaida oto ne. Molo edabo idafa ya lilitanaibo nefa, li sinoi edanaibo idafa lilitámanogolaiye. <sup>43</sup>Molo edabo idafa ya aifa idafa nefa, li sinoi edanaibo ya lamenalagi minanogolaiye. Molo edabo idafa aubala minámifa, li sinoi edanaibo ya aubalagi minanogolaiye. <sup>44</sup>Molo edabo idafa ya mikaleka ula nefa, li sinoi edanaibo ya okulumau ula minanogolaiye.

Mikaleka ute nenako, okulumau ute yagi minanogolaiye. <sup>45</sup>Feito ha ma yagi feto libo,

Homu we Adamu ya weunagi nomuna hofawa oloto pibo ne, loto ha mono lufuwau (*Stt 2:7*) ya nebo ne. Ido aliga we Adamu huliya Yesu ya Weunakafo nomude hofawa li oloto pi ledaibo yawala oloto pibo ne. <sup>46</sup>Ido okulumaleka ute homu molámiye. E'e, mikaleka ute homu moloto, okulumaleka ute ya aliga oloto pinaibo ne. <sup>47</sup>Homu we ya mikakafo lifefe libo, ya mikalokati we ne. Ido aliga we ya okulumalekati we ne. <sup>48</sup>Mikaleka we nebo yamaidana oto mikaleka weninala minabo ne. Ido okulumaleka we nebo yamaidana oto okulumaleka weninala minabo ne. <sup>49</sup>Ido mikaleka we fefelumala onibo yamaidana oto okulumaleka we fefelumala yagi anogolone.

<sup>50</sup>Ena mono weninane-motao, ha me ya lobiyowe. Holilo. Mikaleka ute ya Goti hiyaba we wehudi hilalau ya yoto olufola weuna fi betibo eba linaibo ya minámiye. Ido lilitinaibo idafawa yakafo lilitámanaibo mona, olufola weuna fi betibo mona linaibo yagi minámiye. <sup>51</sup>Yagunu holilo. Faluku aibo ha lo oloto biyowe. Wenina muki yauti malekama fuliyámanubo nefa, muki ya buli ledanogolaiye. <sup>52</sup>Feto fe ledanaibo, ya hulanaibo bomu wekilofu nomu fu laget, ya nomude ifi onibo yaidana oto haita buli ledanogolaiye. Moda holiyafe? Bomu wekilofu nomu yakafo nola laget, fuliyabo wenina ya li sinoi betiyageto, liliti ámoti

minanigilae. Ido lemo ya buli ledanogolaiye. <sup>53</sup>Feito ute lilitanaibo idafa ya bulito lilitámanaibo idafa minanogolaiye. Ido ute fulinaibo idafa ya bulito fuliyámanaibo idafa minanogolaiye. <sup>54</sup>Ido lilitanaibo ute ya bulito lilitámanaibo idafa minoto, ido fulinaibo ute ya bulito fuliyámanaibo idafa minageto, aya hamena yagunu feto libo,

Fulinubo mona ya fina fi edoto li hulo fulitaiye. (*Ais 25:8*). <sup>55</sup>Aiyo, fulinubo mona li fulo ledanaibo aubaka iga ya ne? Ido hofu ledananibo weka-hauwa iga ya ne? (*Hos 13: 14*).

loto ha mono lufuwau nebo ha, ya hamena yalo ya gedanogolaiye.

<sup>56</sup>Fulinubo mona wela-hauwa ya lifimate ya ne. Ido lifimate aubala ya lo molaibo ha yakafo li oloto pi ledaibo ne. <sup>57</sup>Feito nefa, ido Gotikafo Wenabate Yesu Kilistodokati li fulo edanubo auba li oloto pi lumu nebo we ya dowae, lalowe, loto ebola lomuwokele.

<sup>58</sup>Yagunu lune-hane biyobo mono weninane-motao, hemotina Wenaba lulau mino edoti ononala auba iti liyabo ya u aifa idafa aguwámanogolaiye, loti holiti, ya auba i hiki loti minoti, hena ma lo fedanaibo ya momoga ámoti, Wenaba ononala auba iti limo yoilo.

#### **Yelusalemu mono wenina hefana molo betilo, loto lobibo ha**

**16** <sup>1</sup>Ena hemotina yasi fele wenina ma yagunu holiti hefana li nuba o betinabo ha me ya lanogolowe. Holilo. Galesia ebalo ya numudo-namado monolo nuba o-o abo wenina ya monawa feti molalo, loto lobiyobo yama hemotina ayaidana oti molalo. <sup>2</sup>Nemo anobo hamenalo ya hefanawa alafa fito moni wita oto li nuba itanune, loti hemotina eito-eito muki ya hefana ma li oloto piyado, ayalo ya hitoti hona moloti Sadeku-Sadeku ya ayauti maleka li eito oti eimotina numunatinau li nuba o molalo. <sup>3</sup>Feto feti ya hefanawa aifa binabo ya Yelusalemu numudoka liti unabo wenina weudina fi betiyato, ya nemo anobo hamenalo ya weninawa lufuwa i bito idipiyoto ya liti unae. <sup>4</sup>Ido nemogi unune, loto holinubo ogofuwagetoma, ya maina unune.

#### **Polokafo Kolinti numudoka unowe, loto lobibo ha**

<sup>5</sup>Ena nemo Masedonia ebalo uto, ayalo moni minoto, huloto ya hemotinaloka anogolowe. <sup>6</sup>Loto ya hemotinagi hefolama minanofemo, ido minomo yowoto hefa aibo hamena hulanaife? Hamenawa holifefe ladámofa, mino huloto eba maleka unowe, lanodo ya hemotina ane li faka lato, feito unobo ne. <sup>7</sup>Ido onesa me ya aifa hanu uto wa betiyomo unobo ya eleka hofu nedaiye. E'e, Wenabakafo dowa loto holiyagetoma, ya hemotinaloka loto hamena ma hemotinagi minanowe, loto holiyowe. <sup>8</sup>Feto loto holiyofa, ido onesa me ya ya Efesusi numudo minoto, foli hamena Pentikosi lo fedanaife. <sup>9</sup>Meleka ya mono hanu naba sito, onona naba li oloto pi nedo neto, ya liyobo hula aiye. Ido mono uwolafo yagi naba minae.

<sup>10</sup>Ena Timoti hemotinaloka anaibo, ya Wenaba ononala li minobo yamaidana oto li nebo we neboma nenako, yagunu hemotinaloka holi holiyámageto minanaiye, loti li dowá lo edalo. <sup>11</sup>Hidinalo we ne, loti iti lumuti wa edámilo. E'e, li you lo edoti, unaído ya ana li faka lato, nemodoka anaiye. Emogi mono weninate malekama yagi hiyabatina minowe.

<sup>12</sup>Ena mono unatefo Apolosi yagunu ha me ya lanogolowe. Holilo. Mono weninate malekama ya hemotinaloka unabo, ya emotinagi maina unane, loto auba ito ilalu huto lomuwofa, emokafo onesa meleka unaibo ya holibo nosa naba ámifa, ido hamena maleka hanu ma si edageto ya hemotinaloka unogolaiye.

### Onuwaloka ha

<sup>13</sup>Ena hemotina wati moniti, holi hikitabo monau ya auba i hiki loti sinoi minoti, auba iyabo wenina yaidana oti auba i minalo. <sup>14</sup>Oti moloti anabo, ya lutina-hatina biti fetó feyalo.

<sup>15</sup>Ena mono weninane-motao, ha ma lobinogolowe. Holilo. Sitefanasigi weninala muki yagunugi moda holi minae. Emotinasi Akaiya ebaloti ya wenina muki u homu molo betiti holi hikitoti, ya eimotina lutina-hatina holiyadoti ya hemotina fele wenina houba-naba o betinune, loti fetó fe minae. <sup>16</sup>Fetó fe-fe minabo mona yaidana oti molabo wenina yagi ido wenina muki mono onodo ade li faka loti auba iti li-li abo wenina yagi ya hemotina hiyabatina wenina minanako, ha lanabo ya holilo, loto hatina lito auba ito lobiyowe.

<sup>17</sup>Ena hemotinagunu holito lune-haneu holiyobo, ya Sitefanasile, Fotunatusile, Akaikusile hemotinadokati ya nemodoka oti aifa li dowá lo nedo minato ya lune-hane elepa ito dowá loto holiyowe. <sup>18</sup>Fetó fe nedabo ya nemogi ido hemotinagi lute-weudeu li aila i ledabo ne. Fetó fe minabo mona yaidana oti molabo wenina hulitina ya li faka lalo.

<sup>19</sup>Ena Esia mikalo numudo-namado monolo nuba o-o abo wenina yasi hemotina aiyo-weiyo ha fuló beti minae.

Ido Akuilate olonafó Pilisilate Wenaba lulau mino edoti aiyo-weiyo ha auba iti fuló beti ne. Ido loiti ya numunatinau monolo nuba o-o abo wenina muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fuló beti minae.

<sup>20</sup>Ido mono weninate muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fuló beti minae. Ena hemotina mono weninatina wa betiti aiyo-weiyo ha lobiti ya fele mona moloti abusa i betilo.

<sup>21</sup>Ena nemo Polo aiyo-weiyo ha fuló betiyobo ya lufuwa onuwaloka me ya ya neimo anegunu iyowe.

<sup>22</sup>Ma yasi lutina-hatina Wenaba biyámátoma ya u hopa unae.

Wenabate anogolaiye. <sup>23</sup>Wenaba Yesu aifa li dowá lo ledaibo monala ya mino betinaiye. <sup>24</sup>Kilisto Yesu lulau mino edonibo yagunu lune-hane biyobo mona ya hemotina muki mino betinaiye. Modae.

# 2 Kolinti

## Polokafo mono wenina Kolinti numudo minabo ya lufuwa hofa aliga i fulo betibo ha

### Homu Ha

Polokafo Masedonia ebalo nebo hamenalo ya Yesu holi hikito muwabo wenina Kolinti numudo ido Akaiya ebau minabo wenina ya lufuwa me ya hofa aliga i fulo betibo ne. Homu lufuwa i fulo betigu yau mona molabo yagunu hanu bito, ido loga-miga o edabo ha yagunu liwila oto lobibo ha ya holiti meyalo molafemo, ido holiti holiyámoti o minafe? loto, onona maina libo we Taitusi ya Kolinti numudoka uto hatina ya holitoto, liwila oto loto lonumuto ya holinogolowe, loto ilifi molaito wiye. Uto hatina holitoto, liwila oto loto ya feto libo, Kolinti wenina Polo hala holiti maleka ya lutina-hatina li elepa iyafa, ido malekama yasi Polo ya aposolo ona ya minámiye, loti lanako, lutina-hatina elepa iyámae, loto lomuito, holito ya lufuwa me ya hofa i fulo betibo ne. (2 Kolinti 7:5-9)

Polokafo lufuwa me ya igu ya wenina maleka lutina-hatina elepa iyabo yagunu ake ito, Yesu Kilisto hala yagi api itibito, ido idafa wa námabo wenina yagunu holiti idafa ma bilo, loto lobibo ne. Ido aposolo ona minámiye, loti nemogunu lo-lo abo wenina ya nemo moda aposolo ona hula minowe, loti holinigilae, loto eimola monala molaibo hala ido hena naba holibo hala ya lufuwa me ya ito Taitusi muito, lito uto bibo ne.

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, hemotina Goti weninala Kolinti numudo monolo nuba o-o abo, ido fele weninala muki Giliki eba huliya Akaiya mika negu-negu minabo, hemotina muki ya nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo hala dowá kito ononalalo ya fulo nedaito li minobo we ya mono weninate Timotite minoto, lufuwa me ya ya i fulo betiyowe. Walo.



<sup>2</sup>Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowae lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaie.

### Metefo Goti ebola ha

<sup>3</sup>Wenabate Yesu Kilisto Gotila minoto Melafo minoto aibo we huliya ya li faka lokelo. Emo ya Metefo lula-halau holibo mona yawala ya ne. Ido lute-hateu hena holiyonibo hamenalo ya ade li faka lo ledole-ledo aibo we Goti ya ne. <sup>4</sup>Hena mona-mona lemodoka fedo lumibo hamenalo ya emokafo ade li faka lo ledole-ledo o ne. Feto fe ledaibo, ya wenina ma hena mona-mona fedo binaibo, ya emokafo leimo ade li faka lo ledaibo yamaidana oto weninawa adina li faka lo betinae, loto fetoe fe ledaibo ne. <sup>5</sup>Moda holiyafe? Kilisto hena naba-naba holibo mona yamo lemoguka naba-naba faitoto nebo yamaidana oto ya Kilisto lulau mino edonibo yagunu Gotikafo ade li faka lo ledole-ledo aibo mona yagi lemoguka naba-naba faitoto ne.

<sup>6</sup>Hena lemodoka fedo lumunaibo yakafo hemotina adina li faka loto li nomudina wanaiye, loto hemotinagunu holito henawa ya li lumibo ne. Ido lemo ade li faka lo ledanaibo ya moda hemotinaloka yagi ononawa lito adina li faka lagetoe ya lemo hena holiyonibo yamaidana oti hemotina yagi hena holiyagu yau auba iti sinoi minanabo ne, loto hemotinagunu holito ade li faka lo ledaibo ne. <sup>7</sup>Ido hemotinagi lemogi maina hena holiyonibo yamaidana oto ade li faka lo ledaibo mona yagi maina li minone, loto holiyoninako, yagunu hemotina moda auba iti sinoi minanigilae, loto auba ito holi minone.

<sup>8</sup>Ena mono weninane-motao, lemo Esia ebalo minonido hena ma fedo lumibo ya hemotina holifefe lanae, loto ha me ya lobinogolowe. Holilo. Lemo aya ebalo minonibo ya hena naba-naba yakafo li yoima o ledaito ya aubate hulito moda fulinube? loto holiyoba, <sup>9</sup>ido Gotikafo wenina fuliyaguti li sinoi beti-beti obo we ya holi hikito numuti, heimotina aubatina yagunu holiyámanae, loto weude-lute-hateu yau fulinubo hawa li oloto pi lumiye, loto holiyone. <sup>10</sup>Feto loto holiyoba, ido aya fulinubo monawa nosa naba ámigu yauti li nomude waibo we yakafo onesa me yagi li nomude wanaibo ne. Ido idafa-adafa yaidana-meidana hofa-hofa oloto pi lumuto hofe ledole fulinowe, loto anaibo, ya emokafo hofa-hofa li nomude wanaibo ne, loto holi hikito muto hiyaba o edo minone.

<sup>11</sup>Yagunu ya hemotina yagi ade li faka loti lemogunu holiti lomu-lomu o minalo. Feti wenina muki yasi lomunabo hawa ya Gotikafo holito aifa li dowae lo ledagetoe, ya wenina muki yasi lemogunu holiti dowae, lalowe, loti ebola lomunae, loti lomu-lomu o minalo.

### Polokafo mona ona hula yako Kolinti wenina molo betibo ha

<sup>12</sup>Feito ya lute-hate dowae loto holi-holi onibo ha ya lobinogolowe. Holilo. Lemo moda fele hiluwa libo monalo moniyonibo ya Gotidokati

ne. Mikaleka me ya ha manadeu negu yauti monawa ya molámone. E'e, Goti aifa li dowa lo ledaibo monala yakafoko adelo li faka lito mikaloka wenina muki nomudinalo ya monawa molone. Ido hemotina hiyatinau ya moda ito yoto aya monawa moloninako, yagunu ha ma utelo minámito moda weude-lute-hateu dowa loto holi-holi onibo ha ya lo oloto molone.

<sup>13-14</sup>Yagunu holilo. Lufuwa i fulo betiyonigu ya ha eito-eito ma iyámone. E'e, hemotina moda hitoti monawa holifefe lanado, yamako i-i one. Feito homu ya lemogunu holiti hefolama holifefe loti holiyafa, ido aliga ya moda holifefe lo hulanabo ne, loto lune-haneu holito hiyaba o minowe. Moda holiyafe? Wenabate Yesu hamenalalo ya lemo hemotinagunu holito ake inubo yamaidana oti hemotina yagi lemogunu holiti ake inabo ne, loti hawa mona ya holi hulanabo ne, loto holito ya hiyaba o minowe.

<sup>15</sup>Aya yagunu holito hemotina ya hamena loiti ya dowa loti holinabo ne, loto homu hemotinaloka loto wa betito, <sup>16</sup>ya hemotinalokati uto Masedonia eballo minoto, ya liwila oto Masedonia ebalokati ya hofa hemotinaloka anowe, loto holiyowe. Ido yaloti ya hemotina ane li faka loti Yudia ebaloka nilifi molanabo ne, loto holiyowe.

<sup>17</sup>Nemo ya feto loto holito lobo ya moda liwila-awila oto aifa ha lofe? Ido feto anowe, loto holiyobo, ya mikaloka mona moloto hamena mako ya aifa O, loto, ido E'e, loto, loitiwagi ya li mako itoto lofe? E'e, feito minámiye! <sup>18</sup>Goti ya ha ona yawala nenako, yagunu lemo ha lobiyonibo ya aifa O, loto ido E'e, loto maina keloto ladámone.

<sup>19</sup>Moda holiyafe? Hemotina hiyatinau yau Goti hipala Kilisto Yesu ya nemole Sailasile Timotile hala ukuwa lo oloto molonibo we yakafu O, loto ido E'e, loto loitiwagi li mako moloto ladámiye. E'e, emo ya hamena-hamena moda O, lotoko ya liye. <sup>20</sup>Aya yagunu holilo. Gotikafo feto feyanowe, loto lo molo lumibo ha muki ya Kilistodoka moda O, lotoko ne. Feto neboma nenako, yagunu emodokati ya leimo moda onae, loto Goti huliya li faka lo minone.

<sup>21</sup>Ena hemotinagi lemogi Kilisto lulau mino edonibo mona li auba i ledaibo we, ido yá nowala wili ledaibo we ya Goti eimola ne. <sup>22</sup>Emokafo eimola fefelumala o ledaibo ne. Ido aliga lumunaibo idafa yauti homu apito lumibo idafa ya eimola Weuna luteu molo ledaibo, ya feito idafawa muki lumunogolaiye, loti holinigilae, loto luteu molo ledaibo ne.

<sup>23</sup>Ena Goti weune-lune-hane wa nedofefe libo we nomunalo ya ha ona me ya lobinogolowe. Holilo. Hemotina hena naba-naba holitanae, loto hemotinaloka Kolinti numudo ya hofa liwila oto ámowe. <sup>24</sup>Feto lobo ya hemotina holi hikitina ya hiyabala we naba ya minone, loto ladámowe. E'e, holi hikitina yakafu li auba i betiyageto auba iti sinoi minae, loto holiyoboma nenako, yagunu dowa loti holinae, loto hemotinagi maina emo ononala liyonibo wenina minone, loto lowe.

**2** <sup>1</sup>Feito ya hofa hena holitanune, loto liwilato hemotinaloka ámanogolowe, loto lune-haneu auba ito holiyowe. <sup>2</sup>Moda holiyafe? Nemo ha hena binobo ya hemakafo lune-hane li dowá lo nedanaibo ne? Hemotina hena li biyotoma ya igaidana oti liwila oti lune-hane li dowá lo nedanae? <sup>3</sup>Feito ya hemotina ake i numunabo wenina minafa, ido hemotinaloka loto hena holitanowe, loto homu lufuwa i fulo betiyobo ya nemo idafa magunu dowá loto holinobo ya hemotinagi maina dowá loti holinabo ne, loto hemotinagunu auba ito holiyobo nenako, yagunu lufuwawa ya i fulo betiyobo ne. <sup>4</sup>Moda holiyafe? Homu lufuwa i fulo betiyobo ya lune-hane hena oto ogofu naba-naba holito, hufo obo nomune nowala naba-naba lumito lufuwawa ya iyobo ne. Feito iyobo ya hemotina hitoti hena holinae, loto iyámowe. E'e, hemotina lune-hane naba-naba biyobo mona ya holifefe loti holinae, loto lufuwawa ya i fulo betiyobo ne.

#### **Lifima mino edaibo we lifimala ya hilili o edalo, loto lobibo ha**

<sup>5</sup>Feito nefa, ido wewa mona li hopaitaibo ya nemoko hena nomámiye. E'e, hemotina muki yagi henawa maleka bima ne. Ido maleka ne, lobo ya ha auba ito lotanowe, loto aifa henawa maleka bibo ne, loto lowe. <sup>6</sup>Ido hemotina maleka muki ya lifima ha lomuwonibo ya moda ne, loti <sup>7</sup>onesá ya wewa lula-halau hena naba-naba fulito u hopa otanaíye, loti lifima hawa hilili o edoti, ido li auba i edanabo, ya moda dowá minanogolaiye. <sup>8</sup>Yagunu ya hemotina lutina-hatina muwabo mona ya ilibilo, loto hatina lito lobiyowe. <sup>9</sup>Feto homu lufuwa i fulo betiyobo yama hemotina hawa muki ya holiti meyalo molanafemo, ido molámanae, loto hemotinagunu holifefe loto holinowe, loto homu lufuwa ya i fulo betiyobo ne.

<sup>10-11</sup>Ena hemotina ya we ma lifimala hilili o edanabo ya nemogi ya hilili o edanobo ne. Moda holiyafe? Satani hala kibo mona ya moda holi minoninako, yagunu li yoíma o ledotanaiye, loto wenina lifimatina hilili o betiyobo ya hemotinagunu holito ya Kilisto nomunalo ya lifimatina hilili o betiyobo ne.

#### **Polokafo Taitusi monito witala aibo ha**

<sup>12</sup>Ena Tolowasi numudo lo fedoto ya Kilisto hala ukuwa dowá lo oloto molanowe, loto holiyobo ya Wenabakafo hanu si nedaífa, <sup>13</sup>ido mono hounanefo Taitusi ya monito witala ofa, hemotinalokati liwila oto ámibo yagunu weuneu ya you amena minámito, moda unogolowe, minalo, loto lobito fulo betitoto monimo uto Masedonia ebalo ya owe.

#### **Kilisto hala ukuwa ya ladanuwa aibo ha**

<sup>14</sup>Ido Kilisto lulau mino edonibo yagunu Gotikafo eimola aubala mino ledaito, idafa-adafa muki li yoíma edanubo hanulalo ya lilimito u-u aito, wenina eba negu-negu ya lemodokati hala ukuwa holiti eimola ladanuwala

holinabo mona li oloto pibo we ya dowae naba-naba lomuwo. <sup>15</sup>Aya yagunu holilo. Wenina maleka li nomudina waibo wenina, ido maleka u hopa unabo wenina, muki hiyatinau yau hala ukuwa lo oloto molonibo, ya Kilisto ladanuwala aibo idafa, Gotikafo dowa loto holibo idafa ya minone. <sup>16</sup>Moda holiyafe? Wenina maleka fulinabo hanudo minabo yagunu hawa ukuwa ladanuwa holiyabo ya fulinabo monawa ya li oloto pi beti ne. Ido maleka hofawa minowa-minowa anabo hanudo minabo yagunu hawa ukuwa ladanuwa holiyabo ya hofawa minanabo monawa ya li oloto pi beti ne. Yagunu hemakafo ononawa ya ogofuto linaiye? <sup>17</sup>Hemotina ya moda wa ledofefe loti wa ledona minae. Wenina muki Goti halalo yati ya hefana-huwamena linune, loti ononawa liyabo yaidana oto liyámone. E'e, lemo ya Goti nomunalo Kilisto lulau mino edoto weude-lute-hate hiluwa loto minonigo yauti Gotidokati ha lo oloto ya molone.

### Gotigi hutifina ledaibo ha hofawa lo oloto molabo ha

**3** <sup>1</sup>Ena lemo hulite hofa apito li faka lanune, loto lobe? Ido lemo ya wenina maleka yamaidana oto mono ononate ido monate yagunu ya masi ha lufuwa iti lomabo ya lito oto hemotina binube? Ido hemotina yasi lufuwa yaidana iti lemo adelo li faka lanabo nefe? <sup>2</sup>E'e, lemo mono ononate monawa li oloto pibo lufuwate weude-lute-hateu nebo lufuwa ya hemotina ya minae. Feto fe minabo yagunu wenina muki yasi hemotina monatina ya lufuwa yamaidana aito wati wafefe loti holiyabo ne. <sup>3</sup>Feto feyabo ya lemo ononate yagunu lufuwa idafa ma Kilistodokati aibo yaidana oto hemotina ya eikawa fiti minae. Aya lufuwawa ya yá nowalagunu iyámiye. E'e, hofawa minowa-minowa oto nebo we Goti Weunakafo iye. Ido hefana hatapalo ya lufuwa iyámiye. E'e, wenina weudina-lutinau yau ya iye.

<sup>4</sup>Feto lonibo ya moda Kilistodokati Goti onobalalo holi hikito muto ya lone. <sup>5</sup>Feto loto loba, ido ononawa ya leimokafo ogofuto liyone, loto holinubo ya ma minámiye. E'e, onona ma ogofuto linubo ya moda Gotikafo li auba i ledanaibo yako ogofuto linubo ne.

<sup>6</sup>Ido emokafo moda emogi hutifina ledaibo mona hofawa ononala ya ogofuti linabo ne, loto li auba i ledaibo ya lo molaibo ha lufuwa iyagu yauti ma minámiye. E'e, moda Weunadokati ya ne. Moda holiyafe? Lo molaibo ha lufuwa iyabo yakafo wenina hofa beti fuli-fuli aifa, ido Weunakafo ya li nomude wa ne.

<sup>7</sup>Ena lo molaibo ha, hefana hatapalo lufuwa ibo ha, wenina hofa beti fuli-fuli aibo ha ononala ya moda lamenagi aito, ya Mosese hola-wela lamena naba aito, Isilaeli wenina yasi holau ya ogofuti wenu wa edámabo ne. Ido aya lamenawa ya hamena fouma efomako minoto fiye. <sup>8</sup>Ido Weuna ononala lamenala yamo li fulo edoto lamena naba-naba ona aibo ne, loti holiyámafe?

<sup>9</sup>Aya yagunu holilo. Lifima li lumibo ha ononala ya lamenagi aiboma nenako, yagunu monatina fefe libo ne, loto lo ledaibo ha ononala yakafo li fulo edoto lamenala naba-naba ona hula ne. <sup>10</sup>Feto aya lamenawa naba-naba yakafo homu idafa lamenala ya li yoima o edoto lamena ona feke loto linako, yagunu homu idafa lamenala ya ma wa edámanogolone. <sup>11</sup>Moda holiyafe? Hamena fouma efomako minoto fibo monawa ya lamenagi aima nefa, ido minowa-minowa oto minanaibo monawa yakafo li yoima o edoto lamenala naba-naba ona hula ne.

<sup>12</sup>Aya yagunu holito hiyaba oto minioninako, yagunu aubafofo loto hawa lo oloto molo-molo one. <sup>13</sup>Mosese mona molaibo yaidana oto molámone. Emodoka ya lamena hamena fouma efomako minoto finaibo mona ya Isilaeli wenina wenu wa edotanae, loto lafo-lafogunu hola-wela li faluku aibo ne. <sup>14</sup>Feto feyaibo nefa, ido aya weninawa lutina-hatina nomuna likainako, yagunu aidenati Gotigi hutifina betibo ha lilau yauti hito-hito abo, ya faluku oto nebo monawa, holifefe ladámabo mona ya mino betimo uto uto, onesa me yagi moda ayaidanako oto mino betibo ne. Moda holiyafe? Kilisto lulau mino edanabo yako li oloto pi binaibo ne. <sup>15</sup>Feito nefa, ido aidenati Mosese hala lufuwa hito-hito abo hamenalo ya weudina-lutina-hatina li faluku betibo minomo uwabo, ya eletifo yagi moda ayaidana oti minae. <sup>16</sup>Feto o minafa, ido maleka ya weudina li elepa iti Wenabadoka abo, li faluku aibo monawa ya li fulo betito, li oloto pi bi-bi aiye.

<sup>17</sup>Ena Wenabawa ya Weuna ya ne. Ido Wenaba Weuna nedo, yalo ya wina oto, olotoko minanubo mona ya ne. <sup>18</sup>Feito leimo muki ya hote-wete li faluku ámageto minionibo, ya wenina noku hamamudina nebo yamaidana oto Wenaba lamenala yakafo lamena o ledoledo aibo, ya aya Weuna nebo we Wenabalokati ya eimola fefelumala buli ledoledo aibo, aya lamenalawa yakafo mino ledaibo ya u naba-naba uto minomo unaibo ne.

### Lamena o ledaibo mona ya luteu molaibo ha

**4** <sup>1</sup>Feito ya Gotikafo milumate holito aya ononawa luminako, yagunu hena holito lumu fou ladámonibo ne. <sup>2</sup>E'e, wenina utinalo holinabo mona faluku oto nebo mona muki ya moda mete mutone. Wenina hotina i-i abo monalo ya moniyámone. Ido Goti hala ya li hopaitámone. E'e, ha ona hula ya wenina muki nomudinalo lo oloto molonibo, ya moda Goti onobalalo onona lito ido mona molonibo ya wafefe loti lutinau moda holifefe loti holinae, loto feti fe minone.

<sup>3</sup>Feito minoba, ido lo oloto molonibo hawa ukuwa dowia ya faluku oto nefe? U hopa unabo wenina holiyato ya moda faluku oto nebo ne. <sup>4</sup>Feto feyabo weninawa ya hawa ukuwa dowia lamena o betiyageto ya Goti fefelumala ona nebo we Kilisto lamenala wa edotanae, loto onesa me

ya mikaloka wenina gotitina Satani yakafo holi hiki ladámabo wenina lutina-hatina nomuna ya li liko betibo ne.

<sup>5</sup>Moda holiyafe? Leimo hate ukute ya lo oloto molámone. E'e, Kilisto Yesu ya Wenaba ne, loto, ido lemo ya Yesu yagunu holito hemotina houba-nabatina wenina ya minone, loto lo oloto molo-molo o minone. <sup>6</sup>Aya yagunu holilo. Gotikafo aidena monau yoima ya midipu igu ya lamena anaiye, loto li oloto pibo we emo eimola yakafo Kilisto hola-welalo ya Goti lamenala wafele loti holinae, loto weude-luteu lamena o ledaibo ne.

<sup>7</sup>Feito nefa, ido aya auba naba-naba ona hula ya leimo aubate minámiye. E'e, moda Goti aubala ne, loti holifefe lanae, loto idafawa dowae ona lumibo ya wenina idafatina dowae haba masa lulau molabo yaidana oto luteu ya liyonibo ne.

<sup>8</sup>Muki ebau moniyonibo ya hena naba mona-mona yakafo mi i ledanowe, loto lo fedo lumu-lumu aifa, li hopa o ledámibo ne. Ido hate kifefe lanubo hanute ya hu ledanowe, loto lo fedo lumito hate abi ki-ki oba, ido hate ya u hopa aguwámibo ne. <sup>9</sup>Ido wenina muki yasi li hopa o ledanune, loti heni-heni ledafa, ido Metefo ya fulo ledámibo ne. Ido hofu ledu fulinune, loti hofu ledato lumu fou lo-lo oba, moda fuliyámonibo ne. <sup>10</sup>Yesu hofawa minowa-minowa aibo monala ya lemo utelo oloto pinaiye, loto hamena-hamena ya Yesu hofu fuliyabo yamaidana oti lemo yagi hofu ledu fulinune, loti fe-fe abo monawa ya utelo li mofuto moni-moni o minone.

<sup>11</sup>Moda holiyafe? Yesu hofawa minowa-minowa aibo monala ya lemo ute me ya fulinaibo utelo ya oloto pinaiye, loto lemo hofawa minonibo wenina ya hamena-hamena Yesu yagunu oto fulinubo monawa fedo lumu-lumu aibe. <sup>12</sup>Feito ya fulinubo monawa yakafo lemodoka ononala li-li o nefa, ido hemotinaloka ya hofawa minowa-minowa anabo monawa yakafo ononala li-li o ne.

<sup>13</sup>Ena ha me ya holilo.

Holi hikito umobo yagunu lo oloto molowe, loto ha mono lufuwau (*Sng 116:10*) nebo yamaidana oto leimo holi hikitonibo wenina yagi moda holi hikito muwonibo yagunu lo oloto molo-molo o minone. <sup>14</sup>Feto loto lo oloto molonibo, ya Wenaba Yesu li sinoi edaibo we yakafo leimo yagi ayaidana oto Yesugi maina li sinoi ledoto, ya hemotinagi maina lilimito eimola nedo ya yonogolaiye, loto holito ya lo oloto molo-molo o minone. <sup>15</sup>Feito ya emo aifa li dowae lo ledaibo monala ya wenina naba-naba abi oto mino betiyageto ya u naba-naba unaiboma nenako, yagunu dowae naba-naba loti ebola lomumo uti uti Goti huliya li faka lo-lo anae, loto hemotinagunu holito ya idafa-adafawa muki li oloto pi lumibo ne.

### Holi hikitonibo mona yakafo auba i ledaibo ha

<sup>16</sup>Aya yagunu ya lumu fou ladámonibo ne. Ido ute ya moda u hopa unowe, loto fe-fe aifa, feyámoto weude-lute-hate moda hamena-hamena

li hofawa o ledole-ledo aibo ne. <sup>17</sup>Moda holiyafe? Onesa meleka ya hena holiyonibo mona ya aifa idafa hamena fouma efomako minoto hulanaiibo hena ya ononala limo uto, moda ekeni lamena dowa idafa ona hula lifefe lo ledole nebo yakafo henawa onesa me ya holiyonibo ya li fulole edoto u naba-naba limo uto minowa-minowa oto minanogolaiye. <sup>18</sup>Feito ya idafa-adafawa onesa meleka wa onibo idafa yagunu metolito holiyámoto minone. E'e, wa edámonibo idafa yagunuko metolito holito ya minone. Moda holiyafe? Onesa meleka wa onibo idafa ya hamena fouma efomako minoto hulanogolaiifa, ido wa edámonibo idafa ya moda minowa-minowa oto minanogolaiye.

**5** <sup>1</sup>Feto lemo mikaloka ute ya seli numuna yaidana oto fulito lilitagetoma, ya Gotikafo okulumau minowa-minowa oto minanaibo numuna, wenina adinagunu lifefe ladámabo numuna li oloto pi ledaibo ne, loto holifefe lo minone. <sup>2</sup>Aya yagunu ya onesa me ya minonibo ya okulumauti numunate ya holuto inune, loto auba ito holito ya holiki-naliki loto minone. <sup>3</sup>Feito holuto iyogeto weude ya apako minámanaiye.

<sup>4</sup>Moda holiyafe? Lemo onesa me ya seli numugu aifa minoto ya hena holito holiki-naliki lo minone. Feto feyonibo ya aya ute li fulitanune, loto holiyámone. E'e, moda hofawa minowa-minowa oto minanubo mona yakafo fulito lilitibo idafawa ya mikiliyageto okulumau ute linune, loto holiyone. <sup>5</sup>Ena Goti eimola yakafo aya idafawa ya linae, loto li oloto pi ledaibo ne. Ido moda ona binowe, loto lilibito Weuna ya li homu moloto lumibo ne.

<sup>6</sup>Yagunu ya hamena-hamena dowa loto holito auba ito mino-mino one. Feto feyonibo ya moda ute me ya mikaloka numunate yaidana oto neto yau minonibo hamenalo ya numunate ona Wenabadoka nebo yau minámone, loto holifefe lone. <sup>7</sup>Feito ya holi hikito muwonibo monalo yaloko moda moni-moni o minone. Nomudekafo wa onibo monalo ya moniyámone. <sup>8</sup>Aya yagunu ya moda dowa loto holito auba ito minone. Ido onesa fetonamato ya ute mikaloka numunate yati uto numunate ona yau yoto Wenabagi maina minonibo neko moda dowa ladi ne, loto holiyone.

<sup>9</sup>Feito ya ute meleka aifa minanubemo, ido fulitoto unube? Moda eimola ona dowa loto holinaibo mona yako molanune, loto auba ito holito ayalo yako moni-moni o minone. <sup>10</sup>Moda holiyafe? Leimo muki ya Kilisto li halo molo ledanaibo folomolalo ya li sinoi ledanaibo ne. Ayalo ya mikaloka uteu minonibo hamenalo ya mona dowa molobe? Ido aifa mona, nosámibo mona molobe? Mona yaidana-meidana molonido, ayalo ya lifima fefe lotoko liwila oto linigilae, loto li sinoi ledanaibo ne.

### **Kilisto holi hikito muti Gotidoka liwila alo, loto lobibo ha**

<sup>11</sup>Feito ya Wenaba holiya holiyonibo mona ya holifefe lo minoninako, yagunu wenina hatina lito ha lobi-lobi one. Feto fe minonibo ya moda Goti

onobalalo oloto minone. Ido hemotina nomudinalo yagi monate moda oloto ne, loti lutinau holi minae, loto holiyowe. <sup>12</sup>Feto lonibo ya hofa leimo hulite li faka loto lobinune, loto ladámone. E'e, wenina masi etuwako wabo idafa yagunuko holiti eimotina hulitina li faka lo minafa, ido hula lulau nebo yagunu holiyámabo wenina ya hemotina yasi ha liwila oti luwate lobinabo ha ma lobinune, loto fetoto lo minone. <sup>13</sup>Moda holiyafe? Lemo ya nei-nei fiyonibo neko, ya moda Goti yagunuko holito ya aifa moladi ne. Ido hate-manade fefe loto nebo, ya moda hemotina yagunu holito ya fetoto fe minone.

<sup>14</sup>Aya yagunu holilo. Kilisto lula-hala lumibo mona yakafa ika o ledoto luteu yau ononawa auba ito lito ya fetoto holiyone: We mako yakafa wenina muki yagunu holito fulinako, yagunu weninawa muki ya moda fuliyaboidana aiye, loto holiyone. <sup>15</sup>Feito wenina muki yagunu holito fulibo, ya hofawa minabo wenina ya hofa eimotinagunu holiti moniyámanae, loto fuliye. Moda wewa leimotegunu holito fulitoto hofa liwila oto sinoibo wewa yagunu holiti moninabo ne, loto wenina muki yagunu holito fuliye.

<sup>16</sup>Feito leimo ya onesa melekati ya wenina ma wa betinubo ya mikaloka mona moloto wa betiyámanubo ne. E'e, homu ya Kilisto yagi wa edonibo ya mikaloka mona moloto wa edoba, ido onesa melekati ya fetoto wa edámone. <sup>17</sup>Yagunu hatina kifefe loti holilo. Kilisto lulau mino edabo wenina ya hofawa eito li oloto pi betiye. Homu idafa lila ya moda hulito, ido idafa-adafa muki ya hofawa ne.

<sup>18</sup>Ido aya idafa-adafa muki-muki ya moda Gotidokati ne. Emogi lemogi uwolafo-uwolafo minonibo mona yama Kilstokafo hilili o ledoto, liwila oto li eimoladoka o ledaibo ne. Fetoto fe ledoto ya aya ha, liwila oto li eimoladoka o ledaibo hawa ya wenina muki lobilo, loto ononawa ya lemo adeu molaibo ne. <sup>19</sup>Aya hawa ya feito ne: Goti ya Kilisto lulau mino edaibo ya mikaloka wenina uwolafo minabo monatina hilili o betito liwila oto li eimoladoka o betibo ne. Fetoto fe betito ya nosámibo monatina lifimawa biyámoto, ido aya hawa, liwila oto li eimoladoka o betibo hawa ya lobilo, loto ononawa ya lemo adeu molaibo ne.

<sup>20</sup>Aya yagunu ya Kilisto welaloti ya hala ukuwa lito moniyonibo wenina ya minone. Fetoto fe minonibo, ya Gotikafo hatina lito auba ito ika o betinowe, loto lemo weteu yau minoto lobibo yamaidana oto Kilisto welaloti hatina lito ya Gotidoka liwila alo, loto auba ito lobiyone. <sup>21</sup>Emo ya nosámibo mona ma molámifa, ido Gotikafo lemogunu holito ya emo lulau mino edonibo yagunu Goti monala fefe libo ya li lemodoka mofu ledanowe, loto nosámibo monate lifimawa muki li emodoka mofu edaiye.

### Aposolo onona liyabo we ya ha hena naba li mofuwabo ha

**6** <sup>1</sup>Lemo ya Gotigi onona maina lito hemotina ya hatina lito fetoto lobiyone: Goti aifa li dowo lo ledaibo monala litabo ya u aifa



idafaidana oto li hopaitotanune, loti wati lilo, loto auba ito lobiyone.

<sup>2</sup>Moda holiyafe? Emokafo feto libo,

Lune-hane dowā libo hamenalo ya ha lanibo moda holiyowe. Ido nomuga wa obo hamenalo ya moda agalo li faka lowe, loto ha mono lufuwau (*Ais 49:8*) ya nebo ne. Yagunu holilo. Onesa me ya moda lula-hala dowā libo hamena ona ya ne. Moda holiyafe? Onesa me ya moda li nomuga waibo hamena ya ne.

<sup>3</sup>Lemo ya wenina masi mono ononate yagunu ha nosámibo lotanae, loto ya uteba inabo mona mako ma molámonibo ne. <sup>4</sup>E'e, Goti houba-naba o edonibo monalo ya monimo uto aya monawa yako itibi-itibi o minone.

Feito ya ha hena eito-eito lo fedigu yau aubafofo loto minoto ya houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone. Ido hena mona-mona fedo lumigu, ido ha mamō ika oka-waka o ledaigu, ido ha mamō nala i hiki lo ledaigu yau houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone. <sup>5</sup>Ido hamena-hamena hōfo ledoti, nala i ledoti, ika oka-waka o ledagu yau houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone. Ido onona ya hosa fito li minoto, uwo yagi unámoto Metefo lomutoko minoto, inagunu yagi fulito mino-mino onibo ya houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone.

<sup>6</sup>Ido weude-lute-hate hiluwa lotoko minoto, hate-manade holifefe loto minoto, lute-hate you loto minoto, wenina li dowā lo beti-beti onibo yagi ya houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone. Ido Weuna Fele lulau mino edoto, lute-hate ona hula bito, <sup>7</sup>ha ona hula lo oloto molonibo, ido Goti aubala mino ledaibo yagi ya houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone. Ido ile-himi yaidana oto ya fefe libo mona ya ade onalekagi adawalekagi li hikito minonibo mona yagi ya houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone.

<sup>8</sup>Ido wenina maleka yasi hulite li faka lo-lo afa, maleka yasi hulite li yoima o ledō-ledō ae. Ido wenina maleka yasi ha nosámibo lo ledō-ledō afa, maleka yasi ha dowā lo ledō-ledō ae. Aya mona muki molo ledagu yau Goti houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone. Ido wenina masi wa ledoti ya hotina iyabo wenina minae, loti wa ledafa, lemo ya mona ona hulako molonibo wenina ya minone. <sup>9</sup>Ido lemo ya aifa wenina, wa ledámanabo wenina yaidana oto ya minoba, wenina naba-naba moda wa ledofefe lo minae. Ido fulinigilabo wenina yaidana oto ya minoba, hofawa mino-mino one. Ido Gotikafo monate lifefe lo ledanowe, loto hōfo ledō nefa, ido hōfo ledō fuliyámibo ne. <sup>10</sup>Ido hena ha naba fedo lumu-lumu aifa, lute-hateu ya moda hamena-hamena ake i-i minone. Ido idafa wa námabo wenina yaidana oto ya minoba, wenina naba-naba mona dowā wa nanabo mona ya api itibi-itibi o minone. Ido idafa hefola magi wa námoba, idafa-adafa muki aifa li minone. Aya mona-fana muki molonibo ya Goti houba-naba o edonibo monawa ya itibi minone.

<sup>11</sup>Aiyo, hemotina Kolinti weninao, lemo hemotina ya lute-hate naba-naba bito, ya weteuti ha ma mi ito ladámoto muki ya lo oloto biyone. <sup>12</sup>Lemo ya lute-hateu ya hanu hu betiyámoba, hemotina heimotina lutina-hatinau ya hanu hu minae. <sup>13</sup>Yagunu ya hemotina olufone-mota yaidana oto ha me ya lobiyowe. Holilo. Lemo weude-lute-hate naba-naba biyonibo yaidana oti hemotina ya weudina-lutina-hatina naba-naba liwila oti molo lemodoka italo.

### Leimo ya Goti fele numunala ya minone, loto libo ha

<sup>14</sup>Hemotina ya Goti holi hikito umámabo wenina yagi hopa houna iti maina keloti moniyámilo. Moda holiyafe? Fefe libo mona yakafo igaidana oto lo molaibo ha metina muwabo mona yagi houna inaibo ne? Ido ho midipu ibo yagi ido ho lamena aibo yagi igaidana oti hutifina anaibo ne? <sup>15</sup>Ido Kilistote ido nosámibo we naba Beliyalite ya igaidana oti lutina mako molanaibo ne? Ido Goti holi hikito muwabo wenina yagi ido holi hikito umámabo wenina yagi monatina ya igaidana oti mako molanabo ne? <sup>16</sup>Ido Goti fele numunala yagi ido holofa hifena-lusa idafa-adafa yagi igaidana oto li makoitanubo ne? Moda holiyafe? Leimo ya Goti hofawa mino-mino aibo we fele numunala ya minone. Feito ya Goti eimolakafa fetu libo,

Nemo ya hiyatinau ya minoto, emotinagi maina moninogolowe.

Emotina Gotitina ya minoto, ido nemo weninane ya minanigilae, loto ha mono lufuwau (*Wkp 26:11-12, Ese 37:27, Jer 32:38*) ya nebo ne.

<sup>17</sup>Aya yagunu ya Wenabakafo ha ma fetu libo,

Emotina hiyatinau yauti uti fele eito ya minalo. Fuma ibo idafa ya ma liyámilo. (*Ais 52:11*) Ido nemo ya hemotinagi houna inogolowe. (*Ese 20:41*) <sup>18</sup>Nemo ya Metinafo minoto, ido hemotina ya neimo hipane olune minanigilae, loto Wenaba auba yawala yakafo fetu libo ne. (*2 Sml 7:14, 7:8*)

**7** <sup>1</sup>Aiyo, lune-hane biyobo weninane-motao, hawa lo molo ledaima nenako, loto yagunu ute-weude li fuma inaibo mona muki ya hilili oto Goti holiya holito fele hiluwa libo monalo yako fefe loto meyalo molokelo.

### Polokafo Kolinti wenina yagunu dowo loto holibo ha

<sup>2</sup>Lutina-hatinau yau eba ma lumilo. Lemo ya wenina makoti magi li nosámibo o betiyámonima ne. Ido makoti magi li hopa o betiyámonima ne. Ido makoti magi idafa-adafala ma ipoto linune, loto hotina iyámonima ne. <sup>3</sup>Fetu lobo ya ha nosámibo fi binowe, loto ladámowe. E'e, lemo moda hemotinagi maina fulinune, loto ido hofawa minanune, loto lute-weude naba-naba biyone, loto homu lobitobo moda holitaboma ne. <sup>4</sup>Hemotina yagunu holiyobo ya moda auba ito dowo loto holito

ebotina naba-naba lo minowe. Hena naba fedo lumigu yau hemotinagunu holiyobo mona yakafo lune-hane li you loto mino faitoto sinoito ake naba-naba iyobo ya huladámanogolaiye.

<sup>5</sup>Moda holiyafe? Lemo ya Masedonia ebato lo fedonibo hamenalo ya ute amena moloto ma minámone. E'e, ha hena mona-mona ya fedo lumibo ya wenina maleka yasi moliya fi lomato, ido luteu ya hate abi ki minone. <sup>6</sup>Feto minoba, ido hena holiyabo wenina li you lo beti-beti aibo we Goti yakafo Taitusi ilifito lemodoka loto minoto ya li you lo ledaiye. <sup>7</sup>Ido emo ya loto mino ledaibo yagunu dowo loto holiyonibo yako minámiye. E'e, hemotina yagunu emo lula-hala li you lo edaibo hawa yagi lito loto lolumido ya Gotikafo lute-hate li you lo ledaiye. Hawa ya feto loto lolumibo, Heimotina yasi nemogunu auba iti holiyabo ha, ido lutina-hatinau naba-naba holiti hufo nama o minabo ha, ido hemotinagi nemogi lute-hate makoko moloto minanune, loti auba iti holiyabo ha ya lonumito, holiyobo ya lune-hane ake naba-naba ito yoto holiyobo ne.

<sup>8</sup>Yagunu holilo. Homu ya lufuwa i fulo betiyobo yakafo hemotina li miluma holi bibo, ya aya yagunu nemo lune-hane moda dowo liye. Homu ya lune-haneu miluma holiyobo nefa, ido onesa me ya feto loto holiyowe: Aya lufuwa yakafo hamena fouma efomako li miluma holi bifa, <sup>9</sup>ido onesa me ya moda dowo loto holiyobo ya hemotina miluma holiyabo yagunu minámiye. E'e, milumawa holiyabo mona yakafo li lutina-hatina elepa i betibo yagunu dowo loto holiyobo ne. Moda holiyafe? Gotikafo dowo loto holibo monalo ya moloti milumawa holiyaboma nenako, yagunu lemo li hopa o betinubo ma minámiye. <sup>10</sup>Yagunu holilo. Gotikafo dowo loto holibo monalo moloto miluma holiyobo mona yakafo lute-hate li elepa inubo mona ya li oloto pi ledole o ne. Ido aya yagunu li nomude waima nenako, lute-hateu hena holiyámanubo ne. Feto nefa, ido mikalokatiko miluma holiyonibo mona yakafo u hopa unubo mona li oloto pi ledole o ne.

<sup>11</sup>Moda holiyafe? Aya monawa Gotikafo dowo loto holibo monalo moloti miluma holiyabo monawa yakafo hemotinaloka ilawa hulawa li oloto pi betibo ya feto loti holilo: Ayalo ya moda auba iti holimo uti ya nosámibo mona yagunu lonibo ha ya lifefe lanune, loti onona auba iti liti, ido mona nosámibo hiyatinau nebo yagunu auba iti hanu biti, ido lifima mino ledotanaiye, loti holi naba-naba holiti, ido lemo hofa wa ledanune, loti lutina-hatinau naba-naba holiti, ido mona nosámibo molaibo we ya lifima auba iti liwila oti li muti, ya feti aya hawa ya lifefe labo yagunu hemotinaloka henawa ma minámiye, loto li oloto pi betibo ne.

<sup>12</sup>Feto homu ya lufuwa i fulo betiyobo ya wewa mona nosámibo molaibo yagunuko lufuwa ya i fulo betiyámowe. Ido wewa li nosámibo o betibo wenina yagunugiko lufuwa ya i fulo betiyámowe. E'e, moda hemotina yasi eimotina monatina lemogunu auba iti holiyabo monawa

ya moda oloto piyageto Goti onobalalo moda holifefe lanigilae, loto aya yagunu lufuwa ya i fulo betiyobo ne. <sup>13</sup>Yagunu ya lute-hate li you lo ledotaima ne.

Ido lemo lute-hate li you lo ledaibo yako minámiye. E'e, hemotina muki yasi Taitusi weuna-lula-hala amena molaibo mona molo muwabo yamagunu lula-hala ake ibo mona ya wato lemo lute-hate yagi ake naba-naba iye. <sup>14</sup>Moda holiyafe? Nemo homu ya hemotina ebolina ya Taitusi lomuwobo halo ya moda unelo holiyámobo ne. E'e, hemotina lobiyonibo ha muki ya moda ona hula neboma ya moda ayaidana oto Taitusi onobalalo ebolina lonibo hawa ona hula nebo monawa moda oloto pito ne. <sup>15</sup>Ido emokafo hemotina hala ki bibo ya hemotina hiyatinau nebo hamenalo ya hemotina muki holi holiti utina ololo aito emogi houna iti welalo hololabo mona yamagunu hala kito ya moda lula-hala naba-naba bibo ne. <sup>16</sup>Ena idafa-adafa muki moda lifefe lanigilae, loto hemotinagunu auba ito dowo lotoko holiyobo yagunu lune-haneu ya ake i minowe.

#### Yelusalemu mono wenina adina li faka lo betiyabo ha

**8** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, Masedonia ebalo numudo-namado monolo nuba o-o abo wenina ya Goti aifa li dowo lo ledaibo monala bibo yagunu lobinogolone. Holilo. <sup>2</sup>Aya weninawa ya hena naba-naba fedo bito hepa molo bifa, ido ayalo ya lutina-hatinau dowo loti naba holi-holi o minae. Ido aya hamenalo yagi idafa ma wa námoti ona futuwako minafa, ido ayalo ya mono wenina malekagunu ya holiti adina li faka lanune, loti idafa-adafa hefana-afana naba-naba li nuba o-o ae. <sup>3</sup>Feto feyabo ya moda ogofuti binado nebo yako biyámae. E'e, ogofuti binabo nedo ya hofa magi mulalo-mulalo moloti li nuba o-o abo ne. Nemo moda watoto ya lo oloto molowe. Feto feyabo ya eimotina lutina-hatinau dowo loti holiyadoti ya fetu feyae. <sup>4</sup>Feto ya mono wenina maleka yasi fele weninawa ya adina li faka labo wenina yagi houna ito maina aifa li dowo lo betinune, loti aubafofo loti hate fiti wako lo ledabo ne. <sup>5</sup>Lemo ya idafa ma aifa binae, loto hate kiyonibo nefa, ido emotina yasi aya hate kiyonibo mona ya li fuloti, homu eimotina utina-weudina-lutina-hatina muki ya Wenaba muti, ido yaloti ya Goti hala dowo kibo monalo meyalo moloti ya lemogi maina lomae.

<sup>6</sup>Yagunu lemo Taitusi hala liyonibo ya emokafo aya aifa li dowo lo ledaibo ononawa ya hemotinaloka homu apito li oloto pibo yamaidana oto onesa me yagi ononawa ya moda li hulanane, loto auba ito lomuwo. <sup>7</sup>Feto ya hemotina holi hikitabo, ido lo oloto molabo, ido ha holifefe labo, ido auba iti holiyabo, ido lutina-hatina lemogi hutifina ledabo, yaleka mona muki ya hemotina auba iti molo minabo ya moda ayaidana oti mono wenina adina li faka loti aifa li dowo lo betinabo monawa yagi auba iti molalo.

<sup>8</sup>Feto lobiyobo ya moda lo molo betiyowe, loto ladámowe. E'e, hemotina lutina-hatina biyabo monatina ona hula moda lilibinae, loto mono wenina maleka auba iti holiyabo monatina yakafo hemotina monatina hepa molo edanaiye, loto lowe. <sup>9</sup>Yagunu holilo. Wenaba Yesu Kilisto aifa li dowá lo ledaibo monala ya hemotina moda holi minae. Emo ya idafa-adafa muki wa naifa, ido hemotinagunu holito idafa-adafawa muki fulitoto aifa we bulibo, ya hemotina ya idafa wa nabo wenina buli betinowe, loto u aifa we buliye.

<sup>10</sup>Ido onesa me ya mono wenina malekaloka adina li faka lo betinabo monawa yagunu ha ma lobinowe. Ya holiti meyalo molanabo ya moda u fefe lanaiye. Hemotina homu melege malomati ya monawa apiti molabo yamako minámiye. Moda u homu moloti monawa molanune, loti lutina-hatinau dowá loti holiyabo wenina ya hemotina ya minae. <sup>11</sup>Aya yagunu onesa me yagi moda fetó feyanune, loti auba iti holiyabo monawa molabo yamaidana oti moda hulawa oloto pi hulanaiye, loti idafatina adinau li minagu yauti moda binabo monawa ya molo hulilo. <sup>12</sup>Moda holiyafe? We makafo idafa binowe, loto holinaibo, ya Gotikafo idafala mino edaibo ya wa hulinako, yagunu ogofuto binaibo ya moda dowá wanogolaiye. Ido mino edámanaibo idafa yagunu ha ma minámanaibo ne.

<sup>13</sup>Feto loto lobiyobo ya moda wenina malekaloka li you lo betiyogeto, ido hemotina ya hena holinae, loto ladámowe. E'e, moda maina ayaidanako oti mino holinabo ne, loto lowe. <sup>14</sup>Feto onesa me ya hemotina idafa-adafa wa nado ya hona moloti wenina idafatina minámibo wenina binabo, ido hamena malo ya emotina idafa-adafa wa nanado ya hona moloti hemotina wita anabo idafa ma li oloto pi betiyato, ya moda maina ayaidanako oti mino holinabo ne. <sup>15</sup>Aya yagunu ya ha ma fetó libo, Wetina-idafa huliya mana ya naba li nuba-nuba oti moniyabo wenina yasi hefa idafa holiyámabo ne. Ido hefola li nuba abo wenina yasi magunu wita ámae. Moda ogofuto ne, loto ha mono lufuwau (*Kis 16:18*) ya nebo ne.

#### **Mono onona li-li abo we ma Kolinti numudoka anabo ha**

<sup>16</sup>Ena Gotikafo Taitusi lula-halau onona lito emo ya nemo yaidana oto hemotinagunu auba ito holibo yagunu dowae, lalowe, loto Goti lomuwokelo. <sup>17</sup>Moda holiyafe? Taitusi hala liyonibo ha ya moda holito meyalo molanowe, loto holibo yako minámiye. E'e, eimola lula-halau yau auba ito hemotinaloka unowe, loto dowá loto holibo ne.

<sup>18</sup>Ido mono hounatefo we ma ya emogi maina li keloto idipi molonibo we ya numudo-numudo mono wenina mau minabo ya hawa ukuwa dowá lo oloto molabo onodo ya huliya nebo we ya ne. <sup>19</sup>Ena yako minámiye. Wenina adina li faka lanubo aifa li dowá lo ledaibo ononawa liyonibo yakafo Wenaba eimola huliya li faka lanaiye, loto, ido lemo auba ito

holiyonibo mona yagi itibinaiyē, loto ononawa liyonido ya aya wewa ya lemogi maina monito ade li faka lanaiye, loti numudo-numudo mono wenina mau minabo yasi wa molabo we ya ne. <sup>20</sup>Feto ya mono wenina adina li faka lanubo idafawa naba-naba ya lemo li nuba oto lito uto binubo ononawa ya li hopaitae, loti wenina masi lo ledotanae, loto wewa Taitusigi maina ilifi molone. <sup>21</sup>Feto feyonibo ya moda mona fefe libo molonibo mona ya Wenaba yako wafefe lanaiye, loto minámiye. E'e, wenina yagi monate wafefe loti holinae, loto hate kito wewa yagi ilifi molone.

<sup>22</sup>Ido mono hounatefo we ma ya wewa loiti yagi maina ilifi molone. Wewa ya hamena-hamena mono onona eito-eito hepa molo muwonido ya muki ogofuto aubafofo loto li holibo we ya ne, loto wa edone. Ido onesa meleka ya hemotinagunu dowā loto holito homu onona libo yama li fulo edoto auba naba-naba ito li holibo ne.

<sup>23</sup>Ena Taitusi ya mono onona maina liyoibo hounanefo ya hemotina hiyatinau yau li-li aibo we ya ne, loti holilo. Ido mono hounatefo we loiti ya mono wenina numudo-numudo mau minabo wenina wetinaloti ya mono onodo monibo we, Kilisto huliya li faka lo-lo aibo we ya ne, loti holilo. <sup>24</sup>Yagunu hemotina lutina-hatina biyabo monatina, ido lemo luwatina lonibo ha ya hulawa itibilo. Feto feyanabo ya numudo-numudo mono wenina mau minabo ya moda holinae, loti fetō fe betilo.

### Mono wenina adina li faka lanabo ha

**9** <sup>1</sup>Ena fele wenina adina li faka lanubo ononawa yagunu hemotina moda holi minanako, yagunu igaidana oto ha fana ma lufuwa i binobo ne? <sup>2</sup>Hemotina auba iti holiyabo monatina ya moda holi minowe. Feto ya homu melegeloma yalo ya hemotina Giliki wenina yoisa ebalo minabo yasi mono weninawa adina li faka lanubo idafa ya li nuba anune, loti ya fetō fe minabo ne, loto hemotinagunu holiyowe. Feto loto holito, ya luwatina Masedonia wenina lobiyodo, ya moda hemotina auba iti ononawa liyabo monatina yagunu aya weninawa yauti muki ya lutina-hatinau onona auba ito liye.

<sup>3</sup>Feto ya hemotina moda idafawa li nuba o minabo ne, loto luwatina lonibo hawa ya aifa idafa otanaiye, loto, ido nemo ha lobitobo ya hulawa anaiye, loto mono hounatefo me ya moda idipi molowe. <sup>4</sup>Idafawa moda li nuba o minabo ne, loto hemotinagunu hane auba ito kiyobo ya nefa, ido aliga neimo ya loto Masedonia weninagi maina anubo, ya hemotina idafawa li nuba o huladámanabo yagunu utinalo holitanae, loto ladámone. E'e, leimo ya hemotina luwatina lonibo hawa yagunu leimo utelo holitanune, loto <sup>5</sup>aya yagunu ya mono hounatefo me ya hemotinaloka idipi moloto, unabo ya moda dowā lanaibo ne, loto hane kiyowe. Feto loto hane kiyobo, ya hemotina yasi mono weninawa adina

li faka lo betinubo idafa naba-naba li nuba oto aifa binune, loti homu lo molabo hawa ya hulawa lifefe lalo, loto wewa hatina lito, u homu molo ledanae, loto idipi molowe. Feto ya hemotina idafawa binabo ya eleka hofu ledaiye, loti holinabo ma minámiye. E'e, idafawa naba-naba aifa binubo moda lifefe loitonibo ya dowu ona holiyone, loti holiyabo mona ya moda wafefe lanubo ne.

<sup>6</sup>Aya yagunu holilo. Wenina masi idafa hefola efomako li hifinabo ya aifa hefola efomako li nanigilae. Ido masi idafa naba-naba li hifinabo ya moda naba-naba li nanigilae. <sup>7</sup>Yagunu hemotina muki ya heimotina lutina-hatinu holiti hatina kifefe loitado, ayalo yako idafawa bilo. Wenina masi hate liyado ya biyoninako, hena holiyone, loti binabo ya nosámanaiye. Moda holiyafe? Lutina-hatina ake iti binabo wenina ya Gotikafo lula-hala bibo ne.

<sup>8</sup>Ena hemotina ya hamena-hamena oti moloti anabo monatina muki ya moda ogofuti aubafufo loti mona dowu ya molo bimo utiko minanae, loto Gotikafo aifa li dowu lo ledaibo naba-naba hemotinaloka li oloto pi beti-beti o minanaibo aubala ya moda mino edaibo ne. <sup>9</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

Emokafo idafa-adafa wa námabo wenina ya moda itili oto bibo ne.

Emo fefe libo monala ya moda minowa-minowa oto minanogolaiye, loto ha mono lufuwau (*Sng 112:9*) ya nebo ne.

<sup>10</sup>Ena emo ya idafa li hifinabo yufa idafa yagi ido wetina-idafa hoba hobina yagi li oloto pi bi-bi aibo we yakafo hemotina yufa idafatina li oloto pi bimo uto fefe libo monatina hulawa naba-naba li oloto pi betinaibo ne. <sup>11</sup>Feto fe betinaibo ya wenina masi idafa magunu wita anabo ya hemotina yasi aifa binabo idafa-adafa muki wa nanae, loto li oloto pi biyageto ya aya idafawa bi-bi anado ya lemo lito uto biyogeto ya moda dowae, lalowe, loti Goti ebola lomunigilae.

<sup>12</sup>Moda holiyafe? Aya mono ononawa yakafo fele wenina malekama wa námabo idafa ma li oloto pi beti nebo yako minámiye. E'e, aya mona li fulu edoto ya dowae, lalowe, loti Goti ebola naba-naba lomu-lomu o minabo mona li oloto pibo ne. <sup>13</sup>Ido aya mono ononawa yakafo hemotina mono monatina li oloto pibo ne. Moda holiyafe? Hemotina Kilisto hala ukuwa holi hikitone, loti lo-lo ado ya meyalo molabo monatina, ido aya weninawagi ido wenina muki yagi houna iti idafa naba aifa biyabo monatina, aya yagunu ya Goti huliya li faka lanabo ne. <sup>14</sup>Ido Goti aifa li dowu lo ledaibo monala naba-naba hemotinaloka mino betibo yagunu weninawa lutina-hatinu hemotinagunu holiti ya Goti lomu-lomu o betinabo ne.

<sup>15</sup>Gotikafo aifa lumibo idafa ya idafa hula dowu naba nenako, yagunu monawa ogofuto lo oloto molámanogolone. Aya idafawa yagunu dowae, lalowe, loto ebola ito yoto lomuwokelo.

**Wenina masi Polo hamana hiyabo yagunu lo oloto molaibo ha**

**10** <sup>1</sup>Ena neimo Polokafo hatina lito lobinowe. Holilo. Wenina malekamasi nemo yagunu feto loti lo minae: Emo ya hiyateu nebo hamenalo ya ula lito lumifa, ido eba maleka uto minoto ya ha aubafofo loto lufuwa i fulo ledaiye, loti nemogunu lo-lo abo ne. Feto lo minafa, ido nemo ya Kilisto you libo monala ido li dowa lo ledaibo monala yagunu <sup>2</sup>onesa ya ha me ya lobinogolowe. Holilo. Hemotinaloka uto minoto ha aubafofo loto lobinobo ya eleka naba hofo nedaiye. Eleka naba hofo nedaifa, ido hemotina minagu malekamasi lemogunu holiyabo ya mikaloka monalo meyalo moloti moni-moni o minae, loti holiyabo wenina ya aubane mino nedaibo mona ya itibinowe, loto hane ki minowe.

<sup>3</sup>Moda holiyafe? Lemo mikaloka utegi moni minoba, ido lowa fina fi-fi onibo ya mikaloka mona moloto fiyámone. <sup>4</sup>E'e, lemo hiya-huwa mainafa-anafa lito lowa-fina fi-fi onibo ya mikalokati minámiye. Goti aubala yakafo uwolafo auba ibo hilala ya luko fulitone. Wenina hatina ki-ki abo mona ya moda li fulone. <sup>5</sup>Ido ha ma mona-mona yoto wenina Gotigi hutifina anabo hanutina hu betinowe, loto yoi-yoi ibo ha muki yagi li fulo-fulo o minone. Ido hate ki-ki onibo mona muki ya Kilisto meyalo molanaiye, loto hate nala i edo-edo o minone.

<sup>6</sup>Ido hemotina ha lonibo ya meyalo molanabo ononawa li hulanabo hamenalo ya malekama eleka finabo mona muki yagunu moda lifima liwila oto binune, loto hiyaba o minone.

<sup>7</sup>Hemotina nomudinalo oloto nebo idafa yako wa minae. Hemotina moda Kilisto weninala hula minone, loti auba iti holiyabo wenina ya moda feto loti hatina kifefe loti holilo. Hemotina Kilisto weninala hula minabo yamaidana oto lemo yagi moda weninala hula minae, loti lemogunu holifefe lalo. <sup>8</sup>Moda holiyafe? Wenabakafo hemotinagunu holito ya li yoima o betilo, loto aubala lumibo minámiye. E'e, hemotinagunu holito ya li auba i betilo, loto aubala lumibo ne. Aya aubala lumibo ha ya ito yoto lobinobo yagunu unelo holinobo ma minámiye.

<sup>9</sup>Yagunu holilo. Hemotina lufuwa i fulo betiyobo ya holine holinae, loto li holine fito iyobo ma minámiye. <sup>10</sup>Moda holiyafe? Wenina malekamasi nemogunu feto loti labo, lufuwalo ya ha aubala nebo ha henala nebo ha ya lufuwa i-i o nefa, ido eimola ya lo lemodoka aibo ya agele molaiboidana wa edone. Ido ha libo ya aifa idafaidana holiyone, loti nemogunu lo-lo o minae. <sup>11</sup>Hemotina yaidana wenina yasi feto loti holilo: hemotinaloka ámoto lufuwa i fulo betiyonibo ha ya moda hulawa hiyatinau minoto li oloto pi betinogolonibo ya holifefe lalo.

<sup>12</sup>Yagunu holilo. Lemo hate kifefe loto holiyonibo ya wenina masi eimotina hulutina li faka lo-lo abo wenina yaidana oto minone, ido



yaidana oto minámone, loto igaidana oto lanubo ne? Ya ma minámiye! Feto minámifa, ido weninawa eimotinagunuko holiti yaidana we minone, loti eimotina weninatina monatina hitoti, eimotina hulitina ito yowabo ha ya hopa hito minae. <sup>13</sup>Feto fe minafa, ido lemo ito yoto hulite li faka ladámanogolone. E'e, Gotikafo ononala lapi fi lumido, ayalo ya moda limo uto uto hemotinaloka yagi ononawa liyonibo ne, loto, aya yagunuko lanune. <sup>14</sup>Moda holiyafe? Hemotinadoka ámoto, aifa ononawa yagunuko lonibo neko, ya hulite ito yowadi nefa, ido fetu minámiye. E'e, lemo li homu moloto hemotinaloka hana apito Kilisto hala ukuwa dowo lo oloto biyonima ne.

<sup>15</sup>Ido lapi fi lumibo onodoti ya uto wenina magi liyabo onona yagunugi lobito hulite ito yonubo ya ma minámiye. E'e, hemotina holi hikitina limo uwageto ya lemo ononate hiyatinau lapi fi lumibo yagi maina u naba-naba limo unaiye, loto holito ya hiyaba o minone. <sup>16</sup>Feto ya hemotinalokati uto eba maleka yagi hawa ukuwa dowo lo oloto molanune, loto holito, ya wenina malekama ononatina lapi fi bido ya u keloto lito lemo hulite li faka lanubo ya ma minámiye.

<sup>17</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

We makafo huliya li faka lanowe, loto holitoma ya Wenaba huliya yako li faka lo,

loto ha mono lufuwau (*Jer 9:24*) ya nebo ne. <sup>18</sup>Moda holiyafe? We makafo eimola huliya li faka lanaibo we ya Goti nomunalo huliya minámiye. E'e, Wenabakafo we ma huliya li faka lanaibo we yako huliya ona minanaibo ne.

### Aposolo sugi onona liyabo we monatina lo oloto molaibo ha

**11** <sup>1</sup>Ena onesa me ya ha manadinu minámibo we yasi labo yaidana oto ha hefola efoma lobinobo ya hemotina moda holinune, loti holinabo ya nemo moda dowo loto holinogolofa, ido moda holi minae, loto holiyowe. <sup>2</sup>Yagunu holilo. Nemo hemotinagunu auba ito holiyobo ya moda Gotidokati holiyobo ne. Moda holiyafe? Hemotina ya hiluwa loto fele olu yaidana oti Wadinafo makolo unae, loto hemotina ya Kilisto munowe, loto wa molo betiyofa, <sup>3</sup>ido hosofa sugi ha mananau nebo we yakafo wena Ifi hola ibo yamaidana oto hemotina hotina iyageto ya fele hiluwa loto Kilisto lulau mino edanune, loti hatina mako ki minabo hanudoka yati ika o betitanaiye, loto holi numiye.

<sup>4</sup>Moda holiyafe? We masi hemotinaloka loti ya Kilisto monala lobiyonibo ha ya lo oloto molámoti eito ma lobinabofe, ido Weuna mino betibo we yagunu ladámoti, eito ma linæ, loti lobinabofe, ido hawa ukuwa dowo holiyabo ha ya ladámoti eito ma lobinabofe, ya hemotina aifa dowæ, loti waito betiyabo yagunu hemotinagunu holito holi numiye.

<sup>5</sup>Yagunu holilo. Hemotina yasi fetu feyabo we ya aposolo we wenaba ona minae, loti holiyafa, ido nemo li yoima o nedabo mona ma

minámiye, loto holiyowe. <sup>6</sup>Nemo ha lo oloto molanowe, loto obo ya wenelo hefolama hena aifa, ido ha mananeu nebo ya hefola minámiye. E'e, aya monawa muki ya moda itibi hulotoma ne.

<sup>7</sup>Ido nemo ya hemotina yoti minanae, loto neimo lumuto minoto Goti hala ukuwa dowá lo oloto biyobo, ya hemotinalokati meina ma liyámoto, aifa lo oloto biyobo ya nosámibo mona molofe? <sup>8</sup>Hemotinaloka uto mono onona linowe, loto uwodo, ya Yesu mono weninala eito malekamasi ane li faka loti idafa numu-numu abo meina ya ugele liyoboidana aiyé. <sup>9</sup>Ido hemotina hiyatinau minobo hamenalo ya idafa ma mino nedámibo, ya hemotina yauti maleka hena holitanae, loto, idafa magunu wako lo betiyámoma ne. E'e, Masedonia ebalokati mono weninate ma loti, moni wita obo idafa ya moda nomama ne. Feto hemotina hena holitanae, loto, hemotinalokati ya ane li faka lanaibo idafa ma liyámoma ne. Ido hofa anobo, ya moda ayaidanako oto monane molanogolowe.

<sup>10</sup>Aya monawa molobo ha li faka lo-lo obo, ya Akaiya mikau minabo wenina yasi hanu hu nedámanigilae, loto Kilisto hala ona hula luneu mino nedaito ya lowe. <sup>11</sup>Feto feyobo ya neidafaitowe? Hemotina lune-hane biyámobo yagunu nefe? E'e, fetó minámiye. Gotikafo lune-hane biyobo mona moda wa huliye.

<sup>12</sup>Feto nefa, ido we malekamasi eimotina utina-hulitina li faka loti ya wenina nomudinalo Polo mono onona liboidana oto liyone, loto lo-lo anune, loti holiyabo hanutina moda hu betinowe, loto monane fetó molobo mona yako molomo unogolowe. <sup>13</sup>Moda holiyafe? Yaidana abo we ya aposolo ona minámae. Sugi we minoti onona liyabo ya wenina hotina iti u Kilisto aposolola yaidana bulinune, loti fetó fe-fe minae. <sup>14</sup>Feto fe-fe minabo yagunu hatina loiti-loiti kiyámilo. Moda holiyafe? Goti uwolafo Satani yagi u lamenalagi we enisole yaidana bulinowe, loto fetó fe-fe aiboma ne. <sup>15</sup>Feto fe-fe nebo yagunu ya emo ononala li-li abo we yasi ayaidana oti fefe libo mona ononala li-li abo we fefelumatina yaidana o-o anabo ya idafa hofawa ya ne, loti holiyámilo. E'e, hamena nabalo ya monatinawa molabo yagunu moda lifima liwila oti linabo ne.

### **Polokafo aposolo onona libo yagunu hena naba li mofuibo ha**

<sup>16</sup>Ena ha me ya hofa lanowe. Holilo. Hemotina nemogunu holinabo ya ha mananau minámiye, loti ya holiyámilo. Fetó minámifa, ido ha mananau minámiye, loti nemogunu holinabo ya moda ha manadinau minámibo we yasi lo-lo abo ha ya hemotina moda holiyabo yamaidana oti nemo yagi onesa me ya huline hefola efoma li faka lanobo ha ya moda holilo. <sup>17</sup>Me ya nemo auba ito holito huline li faka lanobo ha lobinobo, ya Wenaba monalalo ya meyalo moloto ladámanogolowe. E'e, huline li faka lanobo, ya ha manadinau minámibo we yasi labo yaidana oto lanogolowe. <sup>18</sup>Wenina muki yasi mikaloka mona meyalo moloti hulitina li faka lo-lo aboma nenako, yagunu nemo yagi huline li faka lanogolowe.

<sup>19</sup>Moda holiyafe? Ha manadinau minámibo wenina yasi ha manadinau nebo wenina hemotina ya ha lobinabo, ya hemotina moda dowá loti holiti, waito beti-beti o minae. <sup>20</sup>Ido makafo hemotina ya nala i betito, ido idafatina ipoto lito, ido hemotinagi houana i betinowe, loto hotina ito, ido eimola ula li faka loto, ido hotina-wetinalo hofó betinaibo, ya hemotina aifa waito edo-edo o minabo, ya neidafaitowe? <sup>21</sup>Lemo ya mona yaidana molo betiyámoto, aifa you loto minonibo mona yagunu lobo ya unelo holiyobo mona hilibo ne.

Ido wenina masi auba iti eimotina hulitina li faka lanabo, ya nemo yagi ha mananeu minámibo hilito ya ayaidana oto auba ito neimo huline li faka lanogolowe. Holilo. <sup>22</sup>Aya we ya Hibulu we minafe? Nemogi moda Hibulu we ya minowe. Ido Isilaeli we minafe? Nemogi moda Isilaeli we ya minowe. Ido Abalahamu yufa fibo we yauti minafe? Nemogi moda Abalahamu yufa fibo we yauti minowe. <sup>23</sup>Ido Kilisto houba-nabala we minafe? Nemo ya moda li fulo betito, Kilisto houba-nabala we ona hula ya minowe.

Moda holafe? Nemo onesa me ya nei-nei fiyabo we yasi labo yamaidana oto huline li faka lo minowe. Kilisto ononala ya li fulo betito auba ito li-li o minobo we ya minowe. Ido nala numugu ya li fulo betito uno-uno obo we ya minowe. Ido auba iti hofó-hofó nedabo ya li fulo betito mino-mino obo we ya minowe. Ido fulinogolowe, loto holiyobo mona yamo weninawa ya muki li fulo betibo ne. <sup>24</sup>Yuda wenina hiyabatina we yasi hasuwala nalagunu hamena foti (40) ikula hofó nedagu yauti mako mako hofó nedámoti fulito nedabo monawa ya ayaidanako oti hofa-hofa hamena faifulo (5) ya hofó nedabo ne. <sup>25</sup>Ido Lomu himiwe yasi mainafagunu hofó nedabo ya ayaidanako oti hofa-hofa hamena tililo (3) ya hofó nedabo ne. Ido hamena mako ma wenina masi hefanagunu hofó nedo fulinune, loti hofó nedabo ne. Ido sipiku no mulalo uwodo ya sipi leko-mako aito u hopa noku ya fulinowe, loto holito minobo ya ayaidanako oto hofa-hofa hamena tililo (3) ya holiyobo ne. Ido hamena mako ma ya ho noku lulau minoto midipu ito ho loto aibo ne.

<sup>26</sup>Ido hamena-hamena hanu faigako moni-moni obo ya moda nokafo li hopa o nedaito, ido ugele we yasi li hopa o nedato, ido neimone weninane yagi li hopa o nedato, ido eito wenina yagi li hopa o nedanabo hanudo ya emo ononalalo moni-moni o minobo ne. Ido numuna me ya nabau yagi u hopa uto, ido eba fafato yagi u hopa uto, ido ho noku yagi u hopa uto, ido sugi mono holiyabo wenina yasi ononawa li hopaitanabo hanuwalo ya fulitámoto, aya ononalalo ya moni-moni o minobo ne. <sup>27</sup>Aya ononawa liyobo ya auba ito hena holito li-li o minobo, ya hamena-hamena uwo unámoto hiyaba otoko minoto, ido inagunu fulito nogunu holito minoto, ido hamena-hamena wene-idafa moi ito minoto, ido asi fulito unelo owo hefola efomako holoito minoto, ya ononawalo moni-moni o minobo ne.

<sup>28</sup>Ena aya yako minámiye. Magi onu ito holiyobo, ya hamena-hamena mono wenina mau minomo uwabo muki ya hiyaba o betinowe, loto auba ito holiyobo ya hena naba-naba holi-holi o minowe. <sup>29</sup>Malekama u hefola yowabo ya moda nemogi maina u hefola yowowe. Ido malekama lumu fou labo ya nemo lune-haneu hena naba-naba holiyowe.

<sup>30</sup>Ena nemo huline yagunu lanobo, ya moda amika molobo mona yagunuko lo naba anobo ne. <sup>31</sup>Wenaba Yesu Melafo Gotila ya moda minowa-minowa oto huliya li faka lo-lo abo we yakafo wa nedo ne. Nemo moda sugi ladámowe.

<sup>32</sup>Ena Damasikusi numudo minoto ya wehuditina huliya Aletasi hafuwalo we wenaba yakafo nala fi nedanowe, loto Damasikusi hila hanudo ya hiyaba alo, loto himiwela idipibo ne. <sup>33</sup>Feto fe minafa, ido mono weninate yasi nemo ya egepisa owoku holiti ya hila huwa godigu yauti fulo feka o nedato, hila feka lumuto ya wenaba anauti holi uwobo ne.

#### Gotikafo Polo wamoidana oto ilibibo ha

**12** <sup>1</sup>Ena neimo huline li faka lanobo mona yamo li dowalo ledámanogolaifa, ido hemotinagunu holito ya ha ma lanogolowe. Idafa ma Wenabakafo wamoidana li oloto pi numibo idafa ya lobinowe. Holilo. <sup>2-4</sup>Nemo we mako ma Kilisto lulau mino edaibo we yagunu holiyobo wewa ya homu haita ilimito okulumau eba ma mulalo yoisa loitigi-makogi (3) yalo ya yoibo wewa ya ulagi ilimito yoife, ido ula li fulitoto ilimito yoife? Ya nemo holiyámowe. Gotikafo holi ne. Aya we ya ilimito Paladaisika yoito, yalo ya ha ma wenina ogofuti ladámanabo ha ya holiye. Aya ha ya wenina lo oloto binowe, loto holifa, ya lo fuko edaibo ne. Aya we yagunu holiyobo, ya moda ulagi ilimito yoife, ido ula li fulitoto ilimito yoife? Ya nemo holiyámowe. Gotikafo holi ne. Idafawa ya homu li oloto pi muito melege fotini (14) utaibo idafa ya onesa me ya lo oloto molowe. <sup>5</sup>We yaidana we huliya li faka lanogolofa, ido neimo huline ya li faka ladámanogolowe. E'e, amika molobo mona yagunuko li faka loto lanobo ne.

<sup>6</sup>Moda holiyafe? Neimo huline li faka lanowe, loto holinobo ya ha mananeu minámibo ha ma ladámanobo ne. E'e, ha ona hula yako lanoboma ne. Feto nefa, ido wenina masi nemogunu ito yoti holitanae, loto neimo huline li faka ladámanogolowe. Moda oto moloto fe-feyobo monane ya eimotina wati ido holiti o-o ado yaloma ya moda holinabo ya ne.

#### Polo amika molaibo ha

<sup>7</sup>Ena idafawa naba-naba li oloto pi numibo idafa yagunu uka ito yotanane, loto uneu yau hasuwala fibo idafa Satani ononala lito hofu

nedanaibo idafa ma numibo ne. Idafawa numibo ya heimoka uka ito yotanane, loto numibo ne. <sup>8</sup>Aya idafawa numibo ya li fulo nedanaiye, loto hamena loitigi-makogi ya Wenaba wako lo edofa, <sup>9</sup>ido emokafo lonumibo, Hemo amika molanigu yau nemo aubane moda oloto pifele lo-lo ainako, yagunu nemo aifa li dowo lo ledaibo monane mino hedaibo ya moda ne, loto lonumibo ne. Yagunu Kilisto aubala moda nemodoka mino nedanaiye, loto amika molobo mona yagunu hena holiyámanogolowe. E'e, aya yagunu lo naba itanowe, loto dowo loto holiyowe.

<sup>10</sup>Feto amika molobo hamenalo ya moda auba ito minoboma nenako, loto Kilisto yagunu ya li nosámibo o nedagu, ido hena naba fedo numigu, ido hasuwala fi nedagu, ido hena holiyogu, ido amika mologu yau moda dowo lotoko holi-holi o minowe.

**Hemotinagunu holito mono monatina li auba i betinowe, loto lobibo ha**

<sup>11</sup>Hawa fetu lobo ya ha mananeu minámiboidana oto lofa, ido hemotina yasi mona molo nedabo yagunu ya fetu lowe. Moda holiyafe? Hemotina hiyatinau minabo we ya aposolo we wenaba ona minae, loti holiyato, ido nemo ya aifa idafa minofa, ido nemo li yoima o nedabo mona ma mináminako, yagunu hemotina huline li faka labo neko moda dowo ladi ne. <sup>12</sup>Idafa hofawa Goti aubala lilibibo idafa, ya wato mulude yoibo idafa, aubafofo loto li oloto pibo idafa, yakafo aposolo ona ne, loto lilibibo idafa, ya hiyatinau moda auba ito li oloto pi-pi o minobo ne. <sup>13</sup>Ido muki ebau mono wenina mau minadoka aposolo ononawa liyobo ya hemotinaloka ayaidana otoko liyoboma nenako, yagunu igaidana oti mono weninawa malekaloka yasi hemotina ya li yoima o betiyabo ne? Mona mako yako hemotina hena holitanae, loto ane li faka lanaibo idafa ma hemotinalokati liyámobo mona yakafo li yoima o betibo mona ma nefe? Aiyu, li nosámibo o betiyobo monawa ya hilili o nedalo!

<sup>14</sup>Ena onesa me ya hemotinaloka hofa anowe, loto holiyobo ya u hamena loitigi-makogi (3) anogolaiye. Feito anobo ya mikaloka idafatina yagunu holiyámowe. E'e, heimotina yagunuko holiyoboma nenako, yagunu hemotina hena litanae, loto hemotinalokati idafa ma liyámanogolowe. Moda holiyafe? Olufotina yasi idafa-adafa li nuba oti otinafo-metinafo adina li faka lo-lo abo mona ma minámima ne. E'e, otinafo-metinafo yasiko olufotina hiyaba o betinabo idafa li nuba o-o anaboma ne. <sup>15</sup>Yagunu nemo ya moda weudina li auba i betinowe, loto hemotinagunu holito idafa-adafane muki fulitoto, oto moloto fe-feyobo monane muki yagi hemotinagunu loto fulitoto fulinobo ya moda dowo ona hula holiogolowe. Nemo fetu lune-hane ito yoto bi minodo ya hemotina liwila oti lutina-hatina ito lumuti numu minafe?

<sup>16</sup>Fetu nefa, ido hena litanae, loto nemo ya hemotinalokati idafa ma liyámobo mona ya hemotina moda holi minae. Aya mona moda holi

minafa, ido malekamasi feto labo, Polo ya sugi ha mananau nebo we ma nenako, hote ito ika o ledaiye, loti nemogunu lo minae. <sup>17</sup>Ya igaidana oto feto feyobo ne? Wemoli hemotinaloka idipi moloto agu yauti makafa hotina ito idafatina ipoto libo yakafo feto fe ledaiye, loti lafe? <sup>18</sup>Taitusi ya hala lito emogi maina mono wete magi idipi molobo hamena yama Taitusikafo hotina ito idafatina ma ipoto libo nefe? Lemo weude mako moloto hanu mako moniyámonibo nefe? Lilo!

<sup>19</sup>Feto loto iyobo ha ya lemo utelo nebo ha lifefe lanubo lufuwa ya i fulo ledae, loti lemogunu holi minafe? Feto minámiye. Goti onobalalo Kilisto lulau mino edonido ya lo-lo o minone. Aiyo, lune-hane biyobo weninane-motao, lemo oto moloto onibo mona muki ya moda hemotina li auba i betinune, loto feto fe minone. <sup>20</sup>Moda holiyafe? Nemo ya hemotinaloka anobo ya dowo loto wa betinobo mona ma molámato, ido hemotina yagi ayaidana oti dowo loto wa nedanabo mona ma molámotanowe, loto holi numiye. Ido hiyatinau yau moliya fiyabo mona, wenina ma idafatinagunu holiyabo mona, sebatina hala-kala libo mona, eimotinagunuko holiyabo mona, wenina hamadina hiyabo mona, lodobe fiyabo mona, utina ito yoti holiyabo mona, hopa moniyabo mona ya watanowe, loto hena holiyowe. <sup>21</sup>Feto hofa anobo ya hemotina malekama muki homu nosámibo mona molabo ya fuma ibo monatina, ido hopa li unabo monatina, ido ha holiyámabo monatina moloti lutina-hatina li elepa iyámabo, yagunu hiyatinau yau Gotine yakafo huline ito lomageeto ya hufo ha naba-naba lotanowe, loto hena holiyowe.

### Holi hikitina wati hiyaba alo, loto lobibo ha

**13** <sup>1</sup>Onesa me ya hemotinaloka hofa anobo yakafo u hamena loitigi-makogi (3) anogolaiye.

Ha mona-mona ma oloto piyagetoma, ya idafawa wafefe loti wa edabo wenina loitife, ido loitigi-makogi yasi eimotina nomudinagunu wa edabo idafa lo oloto molato, wetina mako uwagetoma yako holifefe lone, loti holilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 19:15*) ya nebo ne.

<sup>2</sup>Nemo homu hemotinaloka hofa uto minoto ha lobitobo yama onesa faiga minoto hofa lobinogolowe. Hemotina homu aidenati nosámibo mona molo-molo abo wenina, ido malekama muki yagi holifefe lalo. Hofa liwila oto anobo ya li you lo betiyámanogolowe. <sup>3</sup>E'e, nemo ha lo-lo obo mona ya Kilisto welaloti hula nefe? loti hemotina hepa molo numuti holifefe lanune, loti holiyabo yagunu moda aubala itibinogolowe. Emokafo oto moloto o betibo ya agele molo betibo ma minámiye. E'e, hiyatinau yau aubala li oloto pi beti-beti aiye. <sup>4</sup>Moda holiyafe? Emo homu ya agele moloto neto, ya yá yofolo hofa fuliyafa, ido onesa me ya Goti aubalalo ya moda nomuna hofawa nebo ne. Ido lemo yagi emo

lulau mino edoto agele moloto minoba, ido Goti aubalalo ya moda emogi maina hofawa minonibo mona ya hemotinaloka li oloto pi betinubo ne.

<sup>5</sup>Heimotina holi hikitina ona hula nefe, ido minámiye? loti heimotina weudina-lutina-hatina hepa molo muti holifefe lalo. Yesu Kilisto ya heimotina lutinau mino betibo ya holifefe ladámafe? Ido E'e, hepa molo binaibo ya sugi idafa aifa idafa ne, loto wa betinaibo nefe? Ya holifefe lalo. <sup>6</sup>Ido lemo hepa molo lumunaibo ya sugi idafa aifa idafa minámiye, loto wa ledaibo ne, loti hemotina holifefe lanae, loto holito minowe.

<sup>7</sup>Ena Goti lomu-lomu o minonibo ya hemotina nosámibo mona ma molámana, loto lomuwane. Feto loto lomuwonibo, ya moda hepa molo lumuti dowo loto wa ledanae, loto lomuwámone. E'e, hepa molo lumuti ya aifa we, sugi we yaidana oti wa ledanabo, ya ha ma ladámanogolone. Hemotina yasi fefe libo mona yako molanae, loto aya yagunu holito ya lomu-lomu o minone. <sup>8</sup>Moda holiyafe? Ha ona hula ya li yoima o edanubo ma minámiye. E'e, aya ha ona hula ya li faka lanubo onona yako li-li o minone.

<sup>9</sup>Feto lemo ya amika molo minogeto ido hemotina ya auba i minabo hamenalo ya moda ake i-i minone. Ido hemotina moda lifefe lo betinaiyee, loto lomu-lomu o minone. <sup>10</sup>Aya yagunu ya holilo. Wenabakafo aubala numibo ya wenina li yoima o betiyo, loto nomámiye. E'e, wenina li auba i betiyo, loto aubala numibo ne. Yagunu nemo moda aliga loto hemotinagi maina minanobo ya aya aubalawa mino nedaibo yagunu ha naba-naba li oloto pi bitanowe, loto onesa faiga minoto ya hawa lufuwa ya i fulo betiyowe.

### Onuwaloka ha

<sup>11</sup>Aiyo, mono weninane-motao, ha me ya onuwaloka molobo ya holilo. Lutina-hatinau dowo laneyo. Monatina lifefe lalo. Hatina lito ha lobiyobo ya holifefe lalo. Lutina mako molalo. Weninatinagi you amena moloti minalo. Feto feyanabo ya Goti lula-hala bibo yawala ido you amena yawala ya hemotinagi mino betinaibo ne.

<sup>12</sup>Ena hemotina mono weninatina wa betiti aiyo-weiyo ha lobiti ya fele mona moloti abusa i betilo.

Fele wenina muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minae.

<sup>13</sup>Wenaba Yesu Kilisto aifa li dowo lo ledaibo monala, ido Goti lula-hala lumibo monala, ido Weuna Fele houna i ledaibo monala ya hemotina muki mino betinaiyee. Modae.

# Galesia

## Polokafo mono wenina Galesia ebau minabo ya lufuwa i fulo betibo ha

### Homu Ha

Galesia ebau ya numuna me ya negu-negu Kilisto weninala monolo nuba o-o abo ne. Homu Polo ya eito feka wenina numunatina meya Antiyoku, Aikoniyamu, Listila ido Debe ya uto Yesu hala ukuwa dowo lo oloto moloto, fetu libo, Lo molaibo ha meyalo molonibo onona linubo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo ledámanaibo ne. E'e, Kilisto Yesu holi hikito munubo yagunuko lifimate hilili oto, monatina fefe libo wenina minae, lo ledanaibo ne, loto api itibito, ya wenina maleka lutina-hatina li elepa iyabo ne. (Aposolo 13, 14). Ido aliga ya Yuda mono mona api itibiyabo wenina, Polo holi nosámibo muwabo wenina ya oti fetu lobiyabo, Hemotina lutina-hatina li elepa iyabo, ya Mosese lo molaibo hala yagi meyalo moloti, Goti anela utinau fukanabo yako Goti weninala ona hula anae, loti lo-lo abo ha ya Galesia mono wenina yasi holiti ya aiyo, anewa uteu fukanae, loti holiyabo ne. Fetu loti holiyabo ha ya Polokafo holito sebala hala-kala lito, aya hawalokati ya liwila oti uti Yesudokako hofa keloti, emo hanulalo fefe loti moninae, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne.

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1-2</sup> Aiyo, hemotina Galesia ebau numuna negu-negu monolo nuba o-o abo, ya nemo Polo, aposolo minobo we, ya mono weninate muki yagi maina minoto lufuwa me ya ya i fulo betiyowe. Walo.

Aposolo ononawa liyobo, ya wenina wetinaloti liyámobo ne. Ido wenina masi nilifi molámabo ne. E'e, Yesu Kilistote Melafo Goti fuliguti li sinoi edaibo we yate nilifi molaito liyobo ne.

<sup>3</sup> Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.



<sup>4</sup>Onesa meleka hamena nosámibo monau minonigu yauti aya Wenaba Yesu Kilistokafo wina ledanowe, loto nosámibo monate yagunu ya oto moloto aibo mona ya fulitoto fulibo, ya Metefo Goti hala dowá kibo monalo meyalo moloto fetó fe ledaibo <sup>5</sup>yagunu Goti huliya naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

#### Hawa ukuwa dowá ya mako yako nebo ha

<sup>6</sup>Ake, hemotina ya Kilisto aifa li dowá lo ledaibo monala yagunu Gotikafo emodoka sutina fido yati aloko metina muti u hala ukuwa li eito itabo halo kelabo, ya holiyobo ei-ai, loto wene lauwa opaibo ne! <sup>7</sup>Ido hala ukuwa eito ma minámifa, wenina masi li hopa o betiti, Kilisto hala ukuwa dowá li eito bulinune, loti holi minae. <sup>8</sup>Feto fe minafa, ido leimofe, ido okulumauti enisole masife, loti ya hala ukuwa dowá homu lo oloto biyonibo ya li hopaiti, eito ma lobiti ya u hopa unabo wenina aneyo. <sup>9</sup>Ha ya homu moda lotonibo yama onesa hofa lobiyowe. Holilo. Wenina masi loti ya hala ukuwa dowá li minabo ya li hopaiti, eito ma lobiti ya u hopa unabo wenina aneyo.

<sup>10</sup>Hawa fetó lobo, ya wenina holi numunae, loto holito lofemo, ido Gotikafo holi numunaiye, loto holito lowe? Ido wenina dowá loti wa nedanae, loto hanu moni wita minofe? E'e, wenina dowá loti wa nedanabo hanu ma moni wita minobo neko, ya Kilisto houba-nabala we ma minámodi ne.

#### Polokafo aposolo onona libo monala yagunu lobibo ha

<sup>11</sup>Feito mono weninane-motao, ha me ya holifefe lanae, loto lobiyowe. Holilo. Hawa ukuwa dowá lo oloto biyobo ya wenina lutina-hatinauti ma minámíye. <sup>12</sup>Ido weninalokati liyámoto, wenina masi api nomámabo ne. E'e, Yesu Kilistokafo li oloto pi numibo ne.

<sup>13</sup>Homu ya Yuda wenina mono monate ya nemo molomo yowobo ha ya hemotina moda holitama ne. Ya hamenalo ya Goti weninala monolo nuba o-o abo wenina ya auba ito hofó beti heni betiyoto li hopa o betimo uwoma ne. <sup>14</sup>Feto feyobo, ya awanefo-holofane monatina yauti ma limo itanaiye, loto aubafofo loto monawa molomo yowobo yamo nemo weninane minagu ya hounanefo-mota abi ya li fuló betito Yuda mono monate ya holifefe lomo yowoma ne.

<sup>15</sup>Feto fe-fe minofa, Gotikafo homu onefo houmalau minobo hamenalo ya wa moloto wa nedoto, aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo sune fibo we dowá loto holibo hamenalo, <sup>16</sup>ya eito feka wenina minagu ya hala ukuwa lo oloto binane, loto nemedoka Hipala li oloto pi numibo hamenalo, ayalo ya mona magunu wenina ma loga-miga o betiyámobo ne. <sup>17</sup>Ido Yelusalemu numudo ya aposolo onodo u homu moloti liyabo we

minadoka ya yowámobo ne. E'e, Alebia mikalo ya uto minoto, aliga ya Damasikusi numudo liwila obo ne.

<sup>18</sup>Feto fe minoto, aliga ya melege loitigi makogi (3) utaito, yalo ya Sifasi Pita wa edanowe, loto Yelusalemu numudoka yowowe. Yoto ya fo hamena fiftini (15) yalo ya emogi minoibo ne. <sup>19</sup>Emogi minoibo hamenalo ya aposolo malekaloka ya ma wa betiyámoto, Wenaba unalafu Yemusi yako wa edobo ne. <sup>20</sup>Feto feyobo yagunu hala ukuwa dowá liyobo ha ya wenina masi api nilibiyámabo, Kilistokafo li oloto pi numibo ne, loti hemotina holifefe lanae, loto ha lufuwa i fulo betiyobo me yau sugi ha ma iyámowe. E'e, Goti onobalalo ya ha onako ne, loto lufuwa iyowe.

<sup>21</sup>Ena yaloti uto Silia mikalo ido Silisia mikalo moniyobo, <sup>22</sup>ya Yudia mikalo wenina Kilisto lulau mino edoti monolo nuba o-o abo wenina yasi hone wa nedámafa, <sup>23</sup>nemogunu ya ha me yako holiyabo, Homu ya holi hikitonibo ha li hopaitanowe, loto mono weninate heni betido hofu-hofu beti o nebo we yamakafo onesa me ya aya hawa lo oloto molo ne, loti <sup>24</sup>nemogunu holiti ya Goti huliya li faka labo ne.

**Polo ya Yelusalemuka yoto aposolo malekagi lutina mako molabo ha**

**2** <sup>1</sup>Ena aliga ya melege fotini (14) utaito, yalo ya Yelusalemu numudo hofa yonowe, loto nemote Banabasite maina yoto, Taitusi yagi ilimito maina yowonibo ne. <sup>2</sup>Feito yowonibo ya aifa yowámoto, Wenabakafo li oloto pi numido yowonibo ne. Feto feyobo ya ononawa auba ito litoto, ido onesagi li minobo onona ya u aifa idafa hilitanaie, loto hiyaba we hulitinagi we eimotina minagu ya hawa ukuwa dowá eito feka wenina minagu lo oloto bi-bi obo ha ya itibiyobo ne.

<sup>3</sup>Feto loto itibiyobo, ya maina onibo we Taitusi ya Giliki we ma nenako, Yuda wenina Goti anela utinau fukabo ane ya emo ulau minámibo nefa, ido anewa ya ulau fukalo, loti lo molámabo ne.

<sup>4</sup>Feto loti lo molámafa, mono wenina sugi-idafa we masi momona oti hiyateu yowabo ya Kilisto Yesu lulau mino edoto wina ledaibo minonibo monate ya nomudinakafo wa edanune, loti, Yuda wenina lo molabo hakafo hofa nala i ledanune, loti yoti ya Goti anela Taitusi ulau fukanae, loti auba iti holiyabo ne. <sup>5</sup>Feto loti holiyafa, lemo ya auba ito, e'e, lonibo, ya hawa ukuwa dowá, ha ona hula nebo ha ya hemotinaloka mino betinaibo ne, loto, hawa labo ya mete muto hololadámoto, auba ito minone.

<sup>6</sup>Ena wenina masi ya hiyaba we hulitinagi weninae, loti holiyafa, ido nemo ya hulitina naba yaidana-meidana nebo wenina yagunu holiyámanogolowe. E'e, Goti ya wenina ma naba ne, ido ma lumuto nebo we ne, loto hona molo ledámibo ne. Feito ya hulitinagi we hiliyabo wewa yasi nemo hawa ukuwa lo oloto molo-molo obo halo ya ha ma yagi onu ito lobiyo, loti lonomámabo ne. <sup>7</sup>E'e, aya wewa yasi fetu loti holiyabo,

Gotikafo Yuda wenina anela utinau fukabo wenina ya hala ukuwa dowa lobinaibo onona ya Pita analo moloto, ido ayaidana oto nemo eito feka wenina anela utinau fukámabo wenina lobinobo ononawa ya nemo anelo molaibo ne. <sup>8</sup>Feito Pita li auba i edoto, anela utinau fukabo wenina minadoka ya aposolo onodo ilifi molaibo wewa yamakafo ayaidana oto nemogi li auba i nedoto, eito feka wenina minadoka nilifi molaibo ne, loti hulitinagi we hiliyabo wewa yasi fetu loti holiyabo ne.

<sup>9</sup>Fetu loti holiti, ido aifa li dowa lo ledaibo monala numibo yagi wa edofefe loti, ya Yemusile, Sifasi Pitale, Yonile, mono wenina huwatina hiliyabo we yasi nemote Banabasite adelo liti lemogi houna iti, lemo ya eito feka wenina minadoka unae, loti lolumuti, ido emotina ya Yuda wenina minadoka unune, loti fetu fe ledabo ne. <sup>10</sup>Fetu fe ledoti, ya ha ma mako, ya wenina ma ha hena utinalo minageto idafa magunu holiti alafa fiti moni wita abo wenina yagunu holiti adina li faka lo betilo, loti lolomabo, ya aya monawa auba ito molanowe, loto aidenati holi minobo ne.

#### **Polokafo Pita ha auba ito lomuibo ha**

<sup>11</sup>Ido Sifasi Pita ya Antiyoku numudo loto nebo hamenalo, ya fefe ladámibo mona molaibo ya wa edoto, hote fito ha auba ito lomuwo ne.

<sup>12</sup>Wenina ma Yemusi nedoti ámabo hamenalo ya Pitakafo eito feka weninagi maina no minafa, ido Yuda weninawa loti minabo hamenalo, ya Goti anela utinau fukabo weninawa ya ha lotanae, loto holi holito, eito feka wenina minadoti ya liwila oto u Yuda weninalo yako keloto, feleko minoti no-no abo ne. <sup>13</sup>Fetu fe minabo ya Yuda wenina malekaloka ya ayaidana oti emogi maina sugi monawa ya molo minanako, Banabasi yagi sugi monatinawa yakafa ika o edaibo ne.

<sup>14</sup>Fetu fe minafa, nemokafo hawa ukuwa dowa, ha ona hula hanudo ya fefe loti moniyámabo monatina wato, ya muki onobatalo ya Sifasi Pita fetu loto lomuwo, Hemo ya Yuda wema minaba, Yuda wenina monatina molámoto, eito feka wenina monatina molanima nenako, neidafaito eito feka wenina ya lemo Yuda wenina monate molalo, loto ika o beti minane? loto lomuwo ne.

#### **Yesu holi hikito muwabo yako monatina fefe libo wenina minae, lo betinaibo ha**

<sup>15</sup>Lemo ya eito feka wenina, hopa minabo wenina yauti oloto piyámonibo ne. E'e, Yuda wenina yauti oloto piyonibo nefa, <sup>16</sup>ido lo molaibo ha meyalo molanubo onona liyonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledámibo ne. E'e, Yesu Kilisto holi hikito munubo yagunuko fetu lo ledanaibo ne, loto holi minoninako, leimo Yuda wenina yagi Kilisto Yesu holi hikito muwone. Wenina ma lo molaibo

ha ononawa linabo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo wenina ma minámanako, yagunu lo molaibo ha ononawa ya litumate minámiye. E'e, Kilisto holi hikito munubo yako monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanaibo ne, loto holi hikito muwone.

<sup>17</sup>Feito minoba, ido Kilisto lulau mino edonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaibo hanudo moniyonibo hamenalo, ya leimo Yuda wenina ya eito feka wenina yamaidana oto nosámonibo wenina minone, loto monate li oloto piyagetoma, ya neidafaiye loto lanune? Kilisto ya nosámibo monau lilimibo we ne, lanube? E'e, feito minámiye. <sup>18</sup>Lo molaibo ha ononawa ya litumate minámiye, loto fulitonibo, ya hofa liwila oto li minogetoma ya leimo hololadámonibo monate li oloto pinubo ne.

<sup>19</sup>Lo molaibo ha yakafo fulinobo hanu si nedaibo yagunu Gotidokako nomune hofawa mino edanowe, loto aya hawa nalala ya moda fuli muwowe. <sup>20</sup>Kilistogi maina yá yofolo moda fulitoto, ido nomune hofawa aifa minobo ya neimo ya minámowe. E'e, luneu ya Kilisto mino nedaibo ne. Feito nemo onesa unegi nomune hofawa minobo, ya Goti Hipala, lula-hala numibo we, nemogunu holito fulibo we ya holi hikito mu-mu o minobo yagunuko hofawa mino holito oto moloto o-o minowe. <sup>21</sup>Goti aifa li dowo lo ledaibo monala ya li aifa idafa buliyámowe. E'e, lo molaibo ha meyalo molonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, lo ledaibo neko, Kilisto fulibo mona ya aifa idafa adi ne.

### Lo molaibo ha ya ogofuto meyalo molámanubo ha

**3** <sup>1</sup>Aiyo, hemotina Galesia wenina nei fiyabo, hemotina nomudina hulalo ya Yesu Kilisto yá yofolo hofu fuliyabo ha lo oloto bito itibito oto ya moda holifefe laboma nenako, hemakafo lutina-hatina li hopaitaiye?

<sup>2</sup>Idafa mako magunu loga o betinogolowe. Lonomalo. Weuna lutinau liyabo, ya lo molaibo ha meyalo molabo yagunu liyabo nefemo, ido hala ukuwa holiti holi hikito muwabo yagunu liyabo ne? Moda holi hikito muwabo yagunu liyaboma nena. <sup>3</sup>Nei-nei fiyafe? Weunakafo li ogofu betito mono hanudo apiti moniyabo wenina ya onesa heimotina utina-lutina-hatina yakafo li ogofu betito u fefe loto monimo yonune, loti holiyafe?

<sup>4</sup>Idafa naba hemotinaloka oloto pibo ya u aifa idafa wife? E'e, aifa idafa minámiye, loto holiyowe. <sup>5</sup>Ido Weuna lutinau molo betito, aubala itibito mona li oloto pi betimo yoibo we yakafo lo molaibo ha meyalo molabo yagunu fetu fe betifemo, ido hala ukuwa holiti holi hikito muwabo yagunu fetu fe betibo ne?

<sup>6</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

Abalahamukafo Goti holi hikito muibo yagunu monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Stt 15:6*) ya nebo ne. <sup>7</sup>Yagunu fetu loti holilo. Holi hikitabo wenina ya Abalahamu yufa fibo wenina ona minae.

<sup>8</sup>Ido eito feka wenina masi holi hikito munabo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinowe, loto homu aidena holito ya Abalahamu hawa ukuwa fetu loto lo oloto muibo,

Hemogunu ya wenina mikau-mikau li dowo lo betinowe, loto ha mono lufuwau (*Stt 12:3, 18:18, 22:18*) ya nebo ne. <sup>9</sup>Feito Gotikafo holi hikitabo wenina muki ya Abalahamu holi hikitaibo wegi maina li dowo lo beti ne.

<sup>10</sup>Ido lo molaibo ha meyalo molabo ononawa yakafo lituma i betiyageto moninabo wenina ya u hopa anabo wenina minanigilae. Aya yagunu ya fetu libo,

Ha mono lufuwau ya lo molaibo ha muki-muki lufuwa iyabo ya meyalo molomo yowámanabo wenina ya u hopa anigilae, loto ha mono lufuwau (*Lo 27:26*) ya nebo ne. <sup>11</sup>Ido ha ma ya fetu libo, Monatina fefe libo wenina ya holi hikito minabo yagunu ya hofawa mino holinigilae,

loto ha mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nebo ne. Yagunu lo molaibo ha meyalo molanabo wenina ya Goti onobalalo monatina fefe libo wenina minae, loto lo betinaibo wenina ma minámae, loto holifefe lo minone. <sup>12</sup>Ido lo molaibo ha ononawa ya litumate anaibo mona ya holi hikito muwonidoti minámiye. Aya yagunu ha ma ya fetu libo,

Lo molaibo ha ononawa linabo wenina ya hawa muki meyalo molanabo yako nomudina hofawa minanae, loto ha mono lufuwau (*Wkp 18:5*) ya nebo ne.

<sup>13</sup>Ena lo molaibo ha muki-muki meyalo molámonibo yagunu u hopa anubo monawa yauti ya Kilistokafo meina fito wina ledaibo, ya lemogunu holito u hopa aibo monawa ya mofu ledaibo ne. Yagunu ha ma ya fetu libo,

Yálo hali betiyabo wenina muki ya u hopa anabo wenina minae, loto ha mono lufuwau (*Lo 21:23*) ya nebo ne. <sup>14</sup>Ido Kilistokafo fetu fe ledaibo, ya eito feka wenina Kilisto Yesu lulau mino edabo ya Abalahamu idafa dowo lo edaibo mona ya mino betinaiye, lotu fetu fe ledaibo ne. Ido Weuna luteu mino ledanaiye, lotu homu lo molo ledaibo ha ya holi hikito muwonibo yagunu hulawa linae, lotu u hopa anubo monawa ya mofu ledoto, meina fito wina ledaibo ne.

**Goti aliga lo molaibo hala yakafo homu lo molo  
bibo ha ya li yoima o edámanaibo ha**

<sup>15</sup>Ena mono weninane-motao, idafa aifa mikaleka idafalo ha ma lanogolowe. Holilo. Mikaleka ha, wenina magi hutifina betito lo auba ito molanubo ha ya wenina masi holi fulitámanabo ne. Ido ayalo ya ha ma

hofa onu iti lo molámanabo ne. <sup>16</sup>Ido Gotikafo li dowá lo betinowe, loto lo molo bibo ha ya Abalahamugi ido yufa fibo wegi yagunu lobibo ne. Feto loto yufa fibo we yagunu libo, ya wenina muki yagunu ladámiye. Yufa finanibo wegi yagunu lowe, loto lomuibo, ya we mako Kilisto yagunuko liye.

<sup>17</sup>Aya ha monawa ya lobinogolowe. Holilo. Gotikafo Abalahamugi hutifina edaibo ha ya homu aidena molototo, ido aliga melege fo hadeti teti (430) utaito, yalo ya lo molaibo ha lo oloto pibo ne. Feito ya lo molaibo hawa yakafo hutifina edaibo ha Gotikafo homu lo molo muibo ya li hopaito hilili ámanaibo ne. <sup>18</sup>Mono idafa weuna fi ledaibo ya lo molaibo halokati linubola nebo neko, ya lo molo lumibo halokati linubo ma minámadi ne. Ido Gotikafo Abalahamu lo molo muibo halokati ya mutaibo ne.

<sup>19</sup>Feito neboma nenako, lo molaibo ha ya neidafaito lo oloto piye? Holito holiyámoto onibo monate lilibinowe, loto homi ito lo molaibo, ya aya hawa minomo uto uto, yufa fibo we yagunu homu Abalahamu lo molo muibo wewa ya oloto piyageto, lo molaibo hawa u ayalo inaiye, loto lo molaibo ne. Ido enisole ya idipi molaito lumuti ya lo molaibo hawa ya lusaku we Mosese analo molato, emokafo wenina lobibo ne. <sup>20</sup>Ena lusaku we ya we mako yagunuko ámifa, ido Goti mako eimolako Abalahamu lo molo muibo ne.

### **Lo molaibo ha yakafo Kilistodoka anae, loto lilimibo ha**

<sup>21</sup>Feito neboma nenako, hawa aliga lo molaibo yakafo Goti homu lo molo bibo hala li yoima o edaibo nefe? Feito minámiye. Lo molaibo ha makafo li nomude waibo ha ma nebo neko, hawa meyalo molonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, lo ledadi ne. <sup>22</sup>Ido feito minámiye. E'e, wenina muki lifimatina yakafo nala i betibo ne, loto ha mono lufuwau ya lo oloto pibo ne. Feito Yesu Kilisto holi hikito muwonibo yagunu ya lo molo lumibo hawa hulawa binobo ne, loto holi hikitabo wenina ya feto fe betibo ne.

<sup>23</sup>Feito nefa, ido homu, holi hikitonibo monawa oloto piyámibo hamenalo, ya lo molaibo ha yakafo nala i ledaibo ne. Gotikafo holi hikitanubo mona aliga li oloto pinowe, loto feto fe ledaibo ne. <sup>24</sup>Yagunu lo molaibo ha ya api lilibito hiyaba o ledaibo idafa yakafo Kilistodoka lilimi fulageto, ya holi hikito munubo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanowe, loto hawa lo molaibo ne. <sup>25</sup>Ido holi hikito muwonibo monawa moda oloto pitainako, hiyaba o ledaibo hawakafo onesa meloti nala i ledámibo ne.

### **Holi hikitonibo yagunu Goti olufola minonibo ha**

<sup>26</sup>Hemotina muki ya Kilisto Yesu lulau mino edoti holi hikito muwabo yagunu Goti olufola ona minae. <sup>27</sup>Holiyafe? Hemotina Kilistogi keloti

noku iyabo wenina muki ya Kilisto fefelumala i minae. <sup>28</sup>Feto fe minabo, ya hemotina ya ma Yuda wenina minae, loti, ido ma eito feka wenina minae, loti, ido ma nalalo minoti houba-naba onona liyabo wenina minae, loti, ido ma nalalo minámabo wenina minae, loti, ido ma wemoli minae, loti, ido ma wenipa minae, loti lo-lo abo, ya feti minámae. E'e, hemotina muki ya Kilisto Yesu lulau mino edoti ya u mako o minae. <sup>29</sup>Feti hemotina ya Kilisto weninala minanako, Abalahamu yufa fibo wenina yagi minabo yagunu Gotikafo Abalahamugi yufa fibo weninalagi lo molo bibo halalo idafa weuna fi betibo ya moda linigilae.

#### Yesukafo nalauti wina ledoto Goti olufola li ina fi libo ha

**4** <sup>1</sup>Ha lobo ya monawa feito ne. Wenina ma fulinabo ya idafa-adafatina muki ya weudina fi betiyabo olufotina ya idafawa yawala minafa, olufotina hefola minabo hamenalo ya idafa-adafawa liyámoti, aifa houba-naba onona liyabo wenina yamaidana oti minato, <sup>2</sup>ya wenina masi hiyaba o betiti, idafa-adafatina yagi hiyaba o betiti minato, aliga ya gedatoma, metinafo hamena molaído ayalo ya moda linabo ne.

<sup>3</sup>Ido leimo ayaidana oto homu namuna minonibo hamenalo ya mikaleka mona hiyaba o ledaibo mona-fana yakafo nala i ledaibo ne.

<sup>4</sup>Feito minoba, Gotikafo hamenawa molaibo yama moda lo fedotaito, yalo ya eimola Hipala ilifi molaito, wena houmalauti oloto pito, lo molaibo ha meyalo moloto nalau nebo, <sup>5</sup>ya leimo lo molaibo ha nalau minonibo wenina ya meina fito wina betiyoto Gotikafo neimo olufone minanae, loto li ina fi ledanowe, loto oloto pito aibo ne.

<sup>6</sup>Feito hemotina ya Goti olufola minabo yagunu emokafo Hipala Weuna ya luteu ilifi fulo ledaibo ya Menefo, Wauwe, loto auba ito libo ne.

<sup>7</sup>Yagunu hemotina onesa me ya nalalo houba-naba onona liyabo wenina ya minámae. E'e, Goti olufola ya minae. Ido olufola minanako, Gotikafo weuna fi betibo idafa ya moda linabo ne.

#### Polokafo Galesia wenina yagunu hala ligi-ligi kibo ha

<sup>8</sup>Ena homu hemotina Gotigi houna iyámabo yagunu ya idafa-adafa Goti ona hula minámibo idafa-adafa ya holi muti houba-naba o-o abo yagunu nalau minabo ne. <sup>9</sup>Feto fe minabo nefa, onesa me ya Gotigi houna iyabo ne, lanofe? E'e, onesa me ya Gotikafo hemotinagi houna ibo hamenalo ya hemotina mono mona-fana auba minámibo mona, hula minámibo mona-fanadoka hofa liwila oti u houba-naba oti nalau ya unune, loti ya neidafaiti feti fe minae? <sup>10</sup>Hemotina ya lo molaibo ha meyalo mologeto ya Gotikafo dowá loto wa ledanaiye, loti mono hamena eito-eito yagunu holiti, ido melegefena iganafena yagi molo eito-eito oti molabo ya ilawa liye, loti holi minae. <sup>11</sup>Feti holi minabo yagunu nemokafo auba ito mono onona li betiyobo yakafo hemotinaloka ilawa

liyámoto, u aifa idafaidana otanaiye, loto hemotinagunu holiyobo ya holi numiye.

<sup>12</sup> Aiyo, mono weninane-motao, hatina lito lobiyowe. Holilo. Nemo ya hemotina yaidana oto minoma nenako, hemotina ya nemo yaidana oti minalo. Hemotina ya li nosámibo o nedámae. <sup>13</sup> Goti hala ukuwa dowá homu apito lo oloto biyobo ya une nosámibo hamenalo ya lolumima ne, loti nemogunu ya holi minae. <sup>14</sup> Feto feyobo ya une nosámibo ya hepa molo bifa, lutina-hatina nosámibo holi numuti eleka fi nedámoti, moda Goti enisolelagi houna iyabo yamaidana oti, ido Kilisto Yesugi houna iyabo yamaidana oti ya nemogi houna iyaboma ne. <sup>15</sup> Feto fe nedoti dowá loto holi minabo mona ya onesa igaleka ne? Ya hamenalo ya hemotina nomudina hula ya ogofuti kiliyabo neko, moda kiliti nomadi ne, loto hemotinagunu holifefe loto lowe. <sup>16</sup> Feto fe minafa, ido onesa me ya ha ona hula lobiyobo yagunu uwotefo ne, loti nemogunu holi minafe?

<sup>17</sup> Weninawa yasi auba iti hemotinagi houna inune, loti afa, li dowá lo betinabo ma minámiye. E'e, eimotinagunuko holiti ade li faka lanae, loti hemotinagi houna iti mono fefe libo hanudoka yati li eito ta lo fulo betinune, loti holi minae. <sup>18</sup> Ena hemotina mona dowá molanune, loti auba iti holinabo ya moda dowá lanogolaiye. Feto feyanabo, ya nemo hemotinagi minanobo hamenalo yako fetó feyámilo. E'e, hamena-hamena fetó fe-fe anabo ya moda dowá lanogolaiye.

<sup>19</sup> Aiyo, olufone hefolao, Kilisto fefelumala lutinau oloto pinaiye, loto wenipa olufotina hedanigili ogofu holiyabo yaidana oto nemo ya hemotinagunu holito miluma naba-naba hofa holi-holi o minowe. <sup>20</sup> Aiyo, nemo hemotinagunu holito hane ligi-ligi kiyoboma nenako, onesa hemotinagi maina minoto adina li faka lo betinobo ha lobifefe lanobolae, loto auba ito holiyowe.

### Hagali ido Sala wase ibo hatina

<sup>21</sup> Ena loga o betinogolowe. Lonomalo. Hemotina lo molaibo ha houba-nabala o minanune, loti holiyabo, ya lo molaibo hawa ya holiti monawa holifefe ladámo minafe? <sup>22</sup> Lo molaibo hawa lufuwa iyagu ya fetó libo, Abalahamu hipala loiti oloto pibo, ya ma nalalo houba-naba onona li nebo wena Hagalikafo hedaibo, ido ma nalalo minámibo wena olonafó Salakafo hedaibo ne. <sup>23</sup> Feti hedaibo, ya nalalo nebo wenakafo hedaibo hipala Isimaeli ya aifa mikaleka monalokati hedaifa, ido nalalo minámibo olonafokafo hedaibo hipala Aisaka ya Goti lo molo muibo halalokati oloto pibo ne.

<sup>24</sup> Ena hawa mona yauti mona ma ya fetó loto holinubo ne: wenawa loiti ya Gotikafo weninalagi hutifina ledaibo ha loiti yaidana oto ne. Ma ya Hagali nalalo houba-naba onona libo wena ma nenako, olufola hedaibo yagi ayaidana oto nalalo minabo wenina minae. Ido ayaidana



oto hutifina aibo ha Sinai obulaloti oloto pibo ha ya litumate ne, loti holiyabo wenina ya hawa yakafo nala i betinako, nalalo houba-naba ononala li minabo wenina ya minae.

<sup>25</sup>Ido Sinai obula ya Alebia mikaleka neboma, ya nalalo nebo wena Hagali yufa fibo wenina ebatina ya ne. Ido ayaidana oto onesa me ya numuna meya naba Yelusalemu ya lo molaibo hawa nalalo houba-naba ononala li minabo wenina numunatina meya naba ya ne. <sup>26</sup>Feito nefa, leimo numunate meya naba ya Yelusalemu eito, okulumau nebo numuna, ya nalalo houba-naba onona ma minámibo eba ya ne. Aya eba ya otefo yaidana oto neboma nenako, lo molaibo hakafo nala i ledámibo olufola ya minone.

<sup>27</sup>Aya Yelusalemu loiti yagunu ya wase ibo ha ma fetu libo, Hemo heni wena, olufo ma hedámanibo wena ya ake i mino. Hemo olufo hedanogolo uka ogofu aibo holiyámanibo yagunu wagafo uta o hedaifa, luka-haka dowá loto holito, nama naba loto su fiyo. Hemo ya wena ma wanafogi aifa minaibo wena ya li fulo edoto olufoka yufa molanabo wenina abi loti minanabo yagunu dowá loto holimo uto ake ito ha naba lo-lo o mino, loto ha mono lufuwau (*Ais 54:1*) ya nebo ne.

<sup>28</sup>Ena mono weninane-motao, hemotina ya wena Sala hipala Aisaka yaidana oti Goti lo molo muibo halalo ya olufola minaboma ne. <sup>29</sup>Feti minafa, ido homu ya Abalahamu hipala ma mikaleka monalokati hedaibo hipa Isimaeli yakafo hipala ma Weunadokati hedaibo hipa Aisaka li nosámibo o edaibo yamaidana oti onesa me ya ya molomo uwabo ne. <sup>30</sup>Feito nebo nefa, ido ha mono lufuwau ya neidafaiye liye?

Nalalo houba-naba onona libo wena hipala yakafo nalalo minámibo wena hipalagi maina metinafo idafala weuna fi betito linaibo ma minámiye. E'e, ma

liyámanogolainako, nalalo minaibo wenawate hipalate idipi fulo, loto ha mono lufuwau (*Stt 21:10*) ya nebo ne. <sup>31</sup>Yagunu mono weninane-motao, leimo ya nalalo onona libo wena olufola ma minámone. E'e, nalalo minámibo wena olufola ya minone.

#### Kilisto wina ledaibo monau ya auba ito minanubo ha

**5** <sup>1</sup>Feito nalau minámana, loto Kilistokafo moda wina ledotaima ne. Yagunu idafa magunu holito houba-naba o edogeto nalalau hofa helefuku uno ledotanaiye, loti auba iti minalo.

<sup>2</sup>Nemo Polokafo ha me ya lobiyowe. Holifefe loti holilo. Hemotina Gotikafo dowá wa ledanaiye, loti utinau anela fuko betinabo ya Kilisto hemotinaloka u aifa idafaidana anogolaiye. <sup>3</sup>Yagunu homu lobiyoma ya hofa auba ito lobifefe lowe. Holilo. We makafo Goti anela ulau fuko nedalo, loto anewa linaibo wewa ya lo molaibo ha muki-muki meyalo

molámanaibo ya lifima ha mino edanogolaiye. <sup>4</sup>Hemotina lo molaibo ha meyalo molonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, lo ledanaibo ne, loti holiyabo wenina, hemotina Kilistogi hutifinaguti ya fukoti, aifa li dowa lo ledaibo monala fulitabo wenina ya minae.

<sup>5</sup>Feto fe minafa, lemo ya Weuna lulau mino edoto holi hikitonibo yagunu Gotikafo monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanogolaiye, loto holito hiyabala o minone. <sup>6</sup>Kilisto Yesu lulau mino edonibo ya Goti anelagi minobemo, ido minámone? Loiti yagi ya hulawa minámiye. E'e, holi hikito muwonibo yagunu lute-hate binubo mona molomo yowonibo yakafoko hulawa liye.

<sup>7</sup>Hemotina homu ya mono hanudo auba iti monimo uwabo nefa, eletifo ya hemakafo hanu hu betito, ha ona hula ya meyalo molámoti minae? <sup>8</sup>Meyalo molámabo monawa ya wa molo betibo we Gotidokati minámiye. <sup>9</sup>Beletiku ya yisi hefola efoma fulato, muki pupu loto yoibo ne, loti holiti ya hatina kifefe lalo.

<sup>10</sup>Hemotina ya nemogi maina Wenaba lulau mino edonibo nenako, yagunu hemotinagunu holito ya hatina eito ma kiyámanigilae, loto holi hikito minowe. Feito holi hikito minofa, ido we ma hemakafofe loto weudina-lutina-hatina li hopaitaibo we ya lifimala henawagi ya liwila oto linogolaiye.

<sup>11</sup>Ido mono weninane-motao, neimo homu ya Goti anela ya wemoli muki utinau fuko betilo, loto lo oloto molobo yamaidana oto onesa lo oloto molo minobo neko, ya Yuda wenina yasi li nosámibo-asámibo o nedámadi ne. Ido weninawa yá yofogunu holi fulitabo yagi ya huladi ne. <sup>12</sup>Lutina li hopaitabo wenina ya eimotina utina ya hulawagi hofuto fuko fulitabo neko, ya dowa ladi ne, loto holiyowe.

<sup>13</sup>Mono weninane-motao, hemotina ya nalau minámoti minanae, loto Gotikafo wa molo betibo ne. Feto fe betibo yagunu nalau minámoninako, ute-lute dowa loto holibo mona aifa molanune, loti holiyámilo. E'e, Goti weninala muki ya lutina-hatina biti, adina li faka loti houba-naba o betilo. <sup>14</sup>Aya yagunu ya fetu libo,

Heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya luka-  
haka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nebo ha mako ya lo molaibo ha muki li mako ito lo molaibo ne. <sup>15</sup>Goti monala feito nefa, ido hemotinagi weninatinagi wetinakafa ha loiti loti lowa-fina fiti minanabo ya hemotinagi weninatinagi muki li hopa itotanune, loti monatina ya wati monilo.

### **Weuna Fele aubalalo monito ya lute lila meyalo molámanubo ha**

<sup>16-17</sup>Feito ha me ya ya lobiyowe. Holilo. Ute-lute dowa loto holibo mona yakafo Weuna holibo mona ya fina fi hofaiye. Ido Weuna holibo

mona yakafo ute-lute dowā loto holibo mona ya fina fi hofaiye. Feti loiti ya uwolafo-uwolafo minainako, hemotina idafa anune, loti holiyafa, ogofuwāmae. Yagunu Weuna aubalalo yako monilo. Feto feyanabo ya utina-lutina dowā loto holibo mona molāmanigilae. <sup>18</sup>Ido Weunakafo hanulalo idipito anaibo ya lo molaibo ha yamo wenabatina āmanogolaiye.

<sup>19</sup>Ena ute-lute mona molanowe, loto dowā loto holibo monala moda oloto nebo ya feito ne: hōpa li unabo mona, fuma ibo mona, hōpa moniyabo mona, <sup>20</sup>sugi goti holi muwabo mona, hifena-lusa hiyabo mona, holi nosāmibo biyabo mona, moliya fiyabo mona, wauwa liyabo mona, sebatina hala-kala lo-lo aibo mona, eimotinagunuko holiyabo mona, ha eito-eito loti foki filiga-filiga abo mona, <sup>21</sup>wenina idafatinagunu holiyabo mona, no noti lutina u hōpa abo mona, ake iti u wanoba buliyabo mona, ido mona malekaloka yaidana mona yagunu homu ya fuka ha lobitoma nefa, onesa hōfa fetō loto lobinogolowe. Holilo. Yaidana mona molo minabo wenina ya Goti we hudite hiyaba o ledaibo ebalā liyāmanae, loto lobiyowe.

<sup>22</sup>Ido Weunakafo ilawa hula libo mona ya feito ne: lute-hate biyonibo mona, luteu dowā loto holiyonibo mona, you amena molonibo mona, lute-hate hefa aibo mona, wenina li dowā lo betito adina li faka lo betiyonibo mona, mona ona hula molo-molo onibo mona, <sup>23</sup>you lotoko minonibo mona, ute-lute-hate hiyaba dowā lotoko onibo mona, muki ya Weunadokatiko ne. Monā yaidana molanubo ya lo fuko ledanabo ma mināmiye. <sup>24</sup>Ido Kilisto Yesu weninala ya ute-lute so libo monala ido dowā loto holibo monala ya yā yofolo moda hōfo fulitonibo ne.

<sup>25</sup>Weuna lulau mino edoto ya nomude hōfawa minoninako, yagunu Weuna lulau mino edoto mona molotoko moniyokelo. <sup>26</sup>Feito monito ya ute-lute ito yonune, loto weninate lutina-hatina li luta-hisilo betito idafatinagunu holiyāmokelo.

### **Monā yaidana-meidana molanubo ya hulawa liwila oto linubo ha**

**6** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, hemotina yauti wefe wenafe ma nosāmibo mona helefulau lumu fou lagetoma, ya hemotina Weunagi houna iyabo wenina yasi weninawa ya liwilati hanu dowaloka molo edalo. Feto fe edanabo ya heimotina monatina yagunu holiti, ya nosāmibo mona ma ika o ledotanaiye, loti wati hiyaba oti, li you lo edoti hanuwa dowā lotoko ilibilo. <sup>2</sup>Hena holinabo ha ma weninataloka mino betiyagetoma, ya adina li faka lo betilo. Feto feyanabo ya Kilisto lo molaibo halo ya moda hololanigilae. <sup>3</sup>Yagunu holilo. Wenina muki ya aifa mikaleka wenina minoninako, masi eimotinagunu ito yoti holinabo ya eimotina lutina-hatina hōla iyabo wenina ya minae. <sup>4</sup>Yagunu hemotina muki heimotina monatina ononatina wafefe loti holiti, ya dowā

loto nefemo, ido nosámiye, loti wati hiyaba otiko monilo. Feto feyanabo ya wenina ma monatina yagunu holiyámoti, heimotina monatina ononatina yagunu holiti ya lutina-hatina dowa loti holinabo ne. <sup>5</sup>Moda holiyafe? Wenina muki ya eimotina henatina ya linabo ne.

<sup>6</sup>Ido hemotina mono ha holiyabo wenina yasi api itibiyabo wenina li dowa lo betiti, idafa-adafa dowa muki liyabo yauti hona moloti bilo.

<sup>7</sup>Lutina-hatina hola iyámilo. Goti hola inabo ma minámiye. E'e, idafa hifinabo ya hula lagetó aya idafa ya linigilae. <sup>8</sup>Masi eimotina utina yagunuko holiti onona linabo ya aya utinalokati u hopa unabo hulawa ya linigilae. Ido ma yasi Weunagunu holiti onona linabo ya aya Weunadokati nomudina hofawa minowa-minowa anabo hulawa ya linigilae. <sup>9</sup>Yagunu ya hulawa oloto pinaibo hamenalo ya moda linogolone, loto mona dowa lotoko molo minanune, loto eleka fiyámoto, molotoko minokelo. <sup>10</sup>Feito ya hamena onesa mino ledaibo hamenawalo ya wenina muki li dowa lo betiyokelo. Feto feyanubo ya holi hikitabo wenina muki ya weninate ona hula minae, loto ito yoto li dowa lo betiyokelo.

#### Onuwaleka ha

<sup>11</sup>Ena onesa me ya neimo anekafo lufuwa i betiyobo ya lufuwa naba nedoka ya walo.

<sup>12</sup>Wenina ma yasi Kilisto Yesu yá yofola yagunuko holinubo ya hasuwala fi ledotanae, loti holiyabo yagunu utina etuwalo ya mono we ona hulaidana wa ledanae, loti Goti anela ya hemotina utinau fukalo, loti auba i bi minae. <sup>13</sup>Yagunu holilo. Goti anela utinau fukabo we eimotina yagi lo molaibo ha ya fefe loti meyalo molámaboma minafa, ido hemotina ya lege ato anela ya utinau fukanabo, ayalo ya hulite li faka lanune, loti holi minae. <sup>14</sup>Feto fe minafa, neimo huline li faka ladámanogolowe. E'e, Wenabate Yesu Kilisto yá yofola yagunuko holito huliya li faka lanogolowe. Emogi kelobo yagunu mikaleka mona-fana ya yá yofolalo fuliboidana oto ika o nedámiye. Ido nemo yagi yá yofolalo folomo yamaidana oto minonako, mikaleka mona-fana yagunu holiyámobo ne.

<sup>15</sup>Kilisto lulau mino edonibo ya Goti anela ya uteu fukafe, ido fukámafe? Loitiwagi ya hulawa minámiye. E'e, hofawa li oloto pi ledaibo yakafoko hulawa liye. <sup>16</sup>Hawa ya holiti, ayalo moninabo weninaloka ya you amena mona ido milumate holibo mona ya mino betinaiye. Ido Isilaeli wenina yauti Goti weninala ona hula minabo weninaloka yagi ayaidana oto mino betinaiye.

<sup>17</sup>Ena nemo Yesu houba-nabala we fulala ya unelo neto li minobo yagunu masi li yoima o nedanune, loti anabo ya monatina fulitalo.

<sup>18</sup>Mono weninane-motao, Wenabate Yesu Kilisto aifa li dowa lo ledaibo monala ya weudina-lutina-hatinau mino betinaiye. Onae.

# Efesusi

## Homu Ha

Efesusi ya numuna meya naba ya Esia ebau ya ne. Yalo ya wenina abi sugi gotitina ma huliya Atemisi ya weudina-lutina-hatina muti, mono numuna naba hu edabo ne. (Aposolo 19:23-28) Ena Polo eba nedo-nedo monibo hamena loiti (2), yalo ya Efesusi numudo uto, Yuda wenina mono numunatinau yoto api itibibo ne. (Aposolo 18:18-21) Ido eba nedo-nedo monibo hamena tili (3), yalo ya Efesusi numudo hofa liwila oto uto, melege tili (3) yalo ya minoto, holi hikitabo wenina ya api itibimo wiye. (Aposolo 19:1-10)

Ena Lomu numudo nalau nebo hamenalo ya hofo nedo fulinabo hamena moda alili nenako, ha ma api itibinowe, loto lufuwa me ya i fulo betibo, ya hitoti liti Esia ebau numudo-namado monolo nuba o-o abo wenina minado yagi fulo betiyato hitanae, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne. Ido mono onona li-li aibo we Tikikusi yakafo Polo monala ido hala muki ya lobinogolaiye, loto Efesusi numudoka ilifi molaibo we ya lufuwa me ya lito uto biye, loti wenina abi hatina kiyabo ne. (Efesusi 6:21, 22)

---

## Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup> Aiyo, hemotina fele wenina Efesusi numudo minoti, Kilisto Yesu lulau mino edoti holi hikito mu minabo wenina ya nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo hala dowo kito ononawalo ya fulo nedaito li minobo we, ya lufuwa me ya i fulo betiyowe. Walo.

<sup>2</sup> Metefo Gotidokati ido Wenabate Yesu Kilistodokati ya aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiyewe.

## Gotikafo Yesudoka mono hanuwa li oloto pi ledaibo ha

<sup>3</sup> Wenabate Yesu Kilisto Gotila minoto Melafo minoto aibo we ebola ya ito yoto loto holiyokelo. Emokafo Kilisto lulau mino edonibo yagunu okulumau mono nesibala mona-mona libo faito ledotaibo ne. <sup>4</sup> Homu aidena mika apito oloto piyamibo hamenalo ya emo lulau mino edanae, loto wa molo ledaibo, ya emo nomunalo fele hiluwa loti minanae, loto wa molo ledoto mono nesibawa li lumibo ne. Feto fe ledaibo, ya lula-hala lumibo yagunu <sup>5</sup> Yesu Kilistodokati li neimo olufone itanowe, loto homu

aidenati lo ledaibo yagunu li ina fi libo ne. Feto feyaibo, ya moda eimola hala dowa kito ido lula-halau dowa loto holito ya feto fe ledaibo ne. <sup>6</sup>Ido eimola aifa li dowa lo ledaibo monala lamena aiboma ebola li faka lanae, loto feto fe ledaibo ne. Aifa li dowa lo ledaibo monalawa ya hipala lula-hala mu-mu o nebo we lulau mino edonibo yagunu aifa li dowa lo ledaibo ne.

<sup>7</sup>Ido emo lulau mino edonibo yagunu lunulakafo meina fito wina ledoto, nosámibo monate hilili o ledaibo, ya Goti eimola aifa li dowa yawala nema nenako yagunu feto fe ledaibo ne. <sup>8</sup>Aifa li dowa lo ledaibo monalawa mau naba-naba lekito lumibo, ya ha manadeu minanaibo ha mona-mona ido holifefe lo hulanubo ha naba yagi lumibo ne. <sup>9</sup>Feto fe ledaibo, ya eimola lula-halau dowa loto holito ya hala dowa kibo ha, homu faluku oto nebo ha lo oloto pi lumibo, ya feito ne: <sup>10</sup>Wenina, idafa-adafa, okulumaleka, mikaleka, muki-muki ya hofa liwila oto li mako itoto Kilisto ya hiyabatina we wenaba mona yawala minanaibe, loto hamenawa molaibo yama moda lo fedageto ya feto feyanaibo ne.

<sup>11</sup>Ya we ya lulau mino edonibo yagunu lemo yagi ya neimo weninane wa nobo idafane ona ya minanae, loto wa molo ledaibo ne. Feto loto homu aidena auba ito lo ledaibo, ya emokafo idafa-adafa anowe, loto hala ki nebo yagunu moda lifefe libo we yakafo homu aidena feto lo ledoto wa molo ledaibo ne. <sup>12</sup>Feto fe ledaibo, ya leimo homu apito Kilisto lulau mino edoto emogunu holito hiyaba onibo wenina ya oto moloto o minonibo monate yamo lamenala ebola li faka lanaiye, loto feto fe ledaibo ne.

<sup>13</sup>Ena hemotina ayaidana oti hala ukuwa dowa li nomudina waibo ha ona hula ya holiti holi hikito muti lulau mino edabo yagunu Weuna Fele lutinau molo betinowe, loto weuna fi betibo yamamo ane moloto eikawa fi beti ne. <sup>14</sup>Gotikafo leimo muki hofa liwila oto linowe, loto meina fito wina ledaibo, ya idafa aliga lumunowe, loto lilibito Weuna Fele luteu ya li homu moloto lumibo ne. Feto ledaibo, ya lamenala ebola li faka lanae, loto feto ledaibo ne.

**Goti lamenala aubala ya mino faito betinaiye,  
loto Polokafo lomu-lomu o nebo ha**

<sup>15</sup>Feito nemo ya hemotina Wenaba Yesu holi hikito muti fele weninala muki lutina-hatina bi-bi o minabo ha holiyobo, yaloti <sup>16</sup>ya hamena-hamena hemotinagunu holito, dowae, lalowe, loto Goti lomutoko minobo ya feto loto lomu-lomu o minobo, <sup>17</sup>Wenabate Yesu Kilisto Gotila Metefo lamena yawala yakafo Weunalokati weudina li lamena o betito, ha manadinau molo betito, Goti monala li oloto pi biyageto, holifefe lanae, loto lomu-lomu o minowe.

<sup>18</sup>Feto fe betiyageto, lutina-hatina nomuna li lamena ageto, ya wa molo ledaibo mona yagunu holito hiyaba o minonibo yama holifefe loti, ido

emo lamena yawalakafu li lamena o ledageto, eimola fele weninala dowala lama minanae, loto li nuba o ledoto li emodoka kelo ledanaibo yamagi holife fele loti, <sup>19</sup>ido aubala, naba-naba idafa-adafa muki li fulu betibo aubala, ya lemo holi hikitonibo weninaloka li oloto pi ledaibo aubala yamagi holife lanae, loto lomu-lomu o minowe.

Aya aubalawa naba-naba yakafo <sup>20</sup>Kilistodoka li oloto pito, fuliguti li sinoi edoto ya okulumau ana onaleka li amedo edaito ne. <sup>21</sup>Yakafo ya mikauka okulumau wenabafe, ido hulinagi wefe, ido auba iyabo wefe, ido weholafe, ido hulinagina hatina ukutina yoibo wenina mona-mona nabatina muki ya emokafu li fulu betito yoto ne. Feito nebo ya hamena onesa yako minamiye. Moda minowa-minowa oto minanogolaiye.

<sup>22</sup>Ido wenina, idafa-adafa, muki ya fulu hina feumau betito, ya u hiyabatina we wenaba yoto minanaiye, loto, ido mono weninala mau naba manadina ya mino betinaiye, loto fulu edaibo ne. <sup>23</sup>Feito emo ya manade neto, ido lemo ya ula minonibo, ya emo idafa-adafa muki idafau yau mino faitoto nebo wegi hutifina filiga-filiga o minoninako, emo moda mino faito ledaibo, ido lemo ya mino faito edonibo ya minone.

#### **Lifimateu fuliyonigu yauti Gotikafu Kilistogi maina li sinoi ledaibo ha**

**2** <sup>1</sup>Ido hemotina ya homu nosámibo monatina lifimatinau ya moda fuliyabo yama ne. <sup>2</sup>Hamena yalo ya hemotina aya mona molabo ya mikaloka me ya mona ege moloti asiku aubatinagi minabo we enisole nosámabo hiyabatina we wenaba nosámibo yawala monalamaidana ya moloti moniyae. Wewa weunawa ya wenina ha holiti holiyámoti moniyabo wenina lutinau onesa meleka onona li-li o nebo we ya ne. <sup>3</sup>Aya wenina hiyatinau yau leimo muki yagi homuma monito ute dowala loto holibo mona molonibo yama ute-lute-hate lala-lala aido ya ege molone. Feto feyonibo ya wenina malekama lutina lila monalawa yagunu ya lifima ha naba li minabo ya leimo homuma ayaidana oto lute lila mona molonima ne.

<sup>4</sup>Feto onima nefa, ido Goti miluma holibo mona yawala yakafo lula-hala ito yoto luminako, <sup>5</sup>yagunu monate nosámigu fuliyoniguti ya Kilistogi maina li nomude hofawa o ledaibo ne. Ya holi minafe? Emo aifa li dowala lo ledaibo monala yakafo li nomudina waibo ne. <sup>6</sup>Ido Kilisto Yesu lulau mino edonima nenako, yagunu emogi maina li sinoi ledoto, ido emogi maina li okulumau amedo ledaiye. <sup>7</sup>Feto fe ledaibo, ya Kilisto Yesu lulau mino edonibo ya li dowala lo ledaibo mona yakafo hamena minowa-minowa omo unaido yalo ya aifa li dowala lo ledaibo monala naba-naba faitomo yoibo ya li oloto pinaiye, loto fetu fe ledaibo ne.

<sup>8</sup>Moda holiyafe? Holi hikito muwabo yagunu emo aifa li dowala lo ledaibo monala yakafo li nomudina waibo ne. Ido aya idafawa ya hemotinalokati minamiye. E'e, Gotikafu aifa bibo idafa ya ne. <sup>9</sup>Wenina

masi leimo mona-fanate fefe loto molanubo onona liyonibo yagunu lumibo ne, loti eimotina utina-hulitina liti yotanae, loto Gotikafo e'e, aifa biyowe, loto lumibo ne. <sup>10</sup>Ido emokafo hofawa li oloto pi ledaibo, ya dow a molanubo mona, homu lifefe libo monawa dow a ya ayalo moninae, loto Kilisto Yesu lulau mino edonibo ya hofawa li oloto pi ledaibo ne.

**Gotikafo Yuda weninagi eito feka weninagi Kilisto  
lulau mino edabo ya li mako itaibo ha**

<sup>11</sup>Feito Goti eimolakafa li nomude waibo yagunu hemotina fetu loti hatina ki minalo: Homu aidenati ya Yuda wenina, Goti anela ute etuwa fukonibo wenina ya aifa leimo adegunu fukoba, ido anela mino ledaiye, loto, ido hemotina eito feka wenina ya aifa wenina utinau anela minámibo wenina minae, loto lo-lo one. <sup>12</sup>Ya hamenalo ya hemotina Kilisto mino edámoti, Isilaeli wenina yagi weninate minámoti eito feka minanako, yagunu Gotikafo wa molo ledoto emogi hutifina edonibo ha ya lo molo lumifa, ido hemotina eito feka minanako, yagunu lobiyámiye. Fetu feyainako, lutinakafa idafa hula ya ma li yawa fiyámito, Gotigi mino edámoti, aifa mikaloka weninako ya minae. <sup>13</sup>Fetu homu ya faiga minama nefa, ido onesa me ya Kilisto Yesu lulau mino edabo yagunu emo lunulakafa li alili molo ledaibo ne, loti hatina ki minalo.

<sup>14-15</sup>Yagunu ya fetu loti holilo: Emo eimoladoka yako you amena monate ya ne. Homu ya fetu feyalo, fetu feyámilo, loto lo molaibo ha yagunu Yuda weninagi eito feka weninagi uwolafo-uwolafo minonima nefa, ido emo ula yamo lo molaibo hawa uwolafo-uwolafo monatewa hilili o ledoto, ya hilawa lusaku pito li filiga-filiga molo ledaibo yama kilito, loitiwa ya moda li mako itaibo ne. Fetu fe ledaibo, ya emo lulau mino edonibo weninawa loitiwa ya li mako ito hofawa li oloto pi betiyoto you loto minanae, loto fetu fe ledaibo ne.

<sup>16</sup>Ido homu ya uwolafo-uwolafo minonibo wenina loitiwa ya Goti uwolafo yagi minoba, emo ula mako yá yofolo fulibo yakafo uwolafo-uwolafo minonibo monate hofu fuli ledoto, ya loitiwa li mako o ledoto liwila oto Gotigi li hutifina ledanowe, loto fetu fe ledaibo ne. <sup>17-18</sup>Fetu fe ledoto, ya loto faiga minabo wenina ido selo minonibo wenina loitiwa ya emodokati Weuna mako luteu mino ledaibo yakafo li Metefodoka u fedo ledaibo yagunu loitiwa ya li you lo ledaibo ha ya lo oloto lumibo ne.

**Kilisto weninala muki ya Goti numunala ona minonibo ha**

<sup>19</sup>Feito onesa me ya hemotina ya eito wenina, hamena linako mino ledabo wenina yaidana minámae. E'e, Goti fele weninalagi li kelo betitoto, eimola olufola ona ya minae.

<sup>20-21</sup>Ido Goti numunala huibo yaidana oti minae. Kilisto Yesu eimola ya lagi ya ne. Ido aposolote polofeti ya numuna hilawa fito li auba i



betiyageto, ya emo lulau mino edabo ya numuna naba fefe loto homi-homi imo yoto, u Wenaba lulau mino edabo yagunu fele huliyaigi numuna naba li oloto pito minomo yoiye. <sup>22</sup>Minomo yoito, ya hemotina yagi ayaidana oti Weuna lutinau mino betibo yagunu u Goti numunala ona minanae, loto emo lulau mino edabo ya homi ito hu betibo ne.

**Kilisto hala ukuwa ya eito feka wenina lo oloto  
pi bibo onona ya Polo anau molaibo ha**

**3** <sup>1</sup>Aya yagunu ya nemo Polo hemotina eito feka weninagunu holito Kilisto Yesu hala ukuwa lito moniyoto nala fi nedabo minowe.

<sup>2</sup>Ido hemotina ya moda fetoto holi minae: Gotikafo aifa li dowalo ledaibo monala numibo, ya hemotinagunu holito aifa li dowalo ledaibo monane binobo hanu yagunu lobinane, loto ononalawa numibo ya <sup>3</sup>fetoto loto numiye: Emokafo faluku aibo ha lo oloto pi numito holiyobo yama lufuwa ha fouma efoma i fulo betiyobo, <sup>4</sup>ya hemotina hitoti ya lunekafo faluku aibo hawa Kilisto yagunu holifefe lobo ya moda holifefe lanae. <sup>5</sup>Faluku aibo hawa ya homu wenina aidena yoimalokati minomo yowabo ya lo oloto pi biyámibo nefa, onesa fele aposolola ido polofetila ya Weuna lulau mino edonibo ya lo oloto pi lumibo ne. <sup>6</sup>Hawa ya feito ne: Hala ukuwa dowalo yakafo Isilaeli weninagi eito feka weninagi li mako o ledaito, ya Kilisto Yesu lulau mino edonibo yagunu hala lo molo lumibo hula ya holi hikitoto liyonibo wenina maina minoto, ula mako ya maina minoto, ido weuna fi ledaibo idafa linubo wenina maina minone, loto lo oloto pi lumibo ne.

<sup>7</sup>Hawa ukuwalo onodo wela minanane, loto Goti aubala nemodoka li oloto pito aifa li dowalo ledaibo monala numito, fetoto fe minobo ne. <sup>8</sup>Nemo ya fele weninala muki yauti hidinalo we lumuto minofa, ido aifa li dowalo ledaibo monalawa ya fetoto loto numibo ne: Kilistodoka ya mono idafala, wa naibo idafa ogofuto hitámanubo idafala, ya eito feka wenina lo oloto binane, loto aifa li dowalo nedoto ononawa numibo ne. <sup>9</sup>Ido idafa-adafa muki li oloto pibo we Gotikafo aidena yoimati faluku aibo ha lula-halau faluku oto holibo ha ya lo oloto pi binane, loto aifa li dowalo nedoto ononawa numibo ne.

<sup>10</sup>Fetoto fe numibo, ya onesa meleka monolo nuba o-o abo weninala muki ya hawa li oloto pi lumibo ya okulumalo minabo wenina wenabatina ido hulinagi we wa ledoti ya ha mananau nebo ha mona-mona holifefe lanae, loto aifa li dowalo nedoto ononawa numibo ne.

<sup>11</sup>Fetoto feyanowe, loto aidena yoimati holibo ha ya li Wenabate Kilisto Yesudoka moda hulawa itaibo ne. <sup>12</sup>Ido holi hikito muwoninako, yagunu emo lulau mino edonibo yagunu holi holiyámoto, auba ito minoto, u Gotidoka kelone. <sup>13</sup>Yagunu fetoto loto lobinogolowe. Holilo. Nemo hemotinagunu loto ogofu holiyobo yamagunu muludina fou ladámaneyo. Fetoto feyobo ya hemotina li lamena o betibo mona ya ne.

**Polokafo weninawa yagunu holito Goti lomuibo ha**

<sup>14</sup>Aya yagunu ya Metefo onobalalo ya hine obula fito lomu-lomu o minowe. <sup>15</sup>Aya Metefodokatiko ya wenina muki mikaloka okulumaleka hulite naba ya li-li o minone.

<sup>16</sup>Ido lomu-lomu o minobo ya fetu loto lomuwo: Emo ya lamena auba mona yawaladokati ya Weunakafo aubala lutina-hatinau li auba i betiyageto, <sup>17</sup>ya holi hikito muwato, ya Kilisto lutina-hatinau mino betiyageto, ya hemotina lutina-hatina bi-bi o minanabo mona yakafo numuna lagi yagi ido yá lufawagi yaidana oto li hiki lo betinaiye. <sup>18</sup>Fetu fe betiyageto ya hemotinagi fele weninala ma muki yagi maina Kilisto lula-hala lumu-lumu o nebo monala naba-naba, fana-fana ba loto omo uto, yoimati yoimo uto, yoisauti lumumo wibo monala ya hototi holinabo auba biyageto linae. <sup>19</sup>Ido lula-hala lumu-lumu o nebo monalawa hate-manade li fulu edaibo mona ya holifefe lato ya Goti faitoto minomo yoibo we yakafo mino faito betinaiye, loto lomu-lomu o minowe.

<sup>20</sup>Ena emo aubala yamo luteu onona li-li o nebo yagunu ya idafa oto moloto o-o aibo we yakafo idafa magunu lomuwonibogi hate kiyonibogi muki ya li fulu edomo uto onona naba-naba ogofuto li nebo we <sup>21</sup>ya huliya yoisa yoimo wibo ya mono weninala mau minonidokati ido Kilisto Yesudokati ya wenina muki hedomo yowabo homi-homi iti yoti huliya li faka lato yoisa yoto minomo uto minanaiye. Ona.

**Weunakafo li mako o ledaito u mako minonibo ha**

**4** <sup>1</sup>Feito nemo Wenaba lulau mino edobo yagunu nala fi nedato minobo wekafo hatina lito ha me ya fetu loto lobinogolowe. Holilo. Hemotina mona dowa molanae, loto wa molo betido ayalo monalalo yako monilo. <sup>2</sup>Feti monitima ya eimotina utina-lutina liti yowámoti, amena moloti you loti moni-moni o minalo. Ena wenina maleka monatina eleka fi binabo ya liwila oti lutina-hatina bi minoti, holoti keloti moni minalo. <sup>3</sup>Feti moninabo ya you amena mona yakafo nala hutifina abo yaidana oto Weunakafo li mako o ledaigu yau apasotanaiye, loti wati hiyaba otiko monilo.

<sup>4</sup>Emo ula mako, ido Weuna mako ne.

Ido ayaidana oto ya nemogunu holiti hiyabane alo, loto sute fibo ha yagi mako ne.

<sup>5</sup>Ido Wenaba mako ne.

Ido holi hikitonibo ya mako ne. Ido noku i ledaibo ya mako ne. <sup>6</sup>Ido Goti Metefo mako yakafoko wenina, idafa-adafa, muki li fulu betito hiyabate we minoto, muki luteu mino ledoto, muki minonigu yau ononala limo yoibo we ya mako ne.

### Mono auba i ledoto ononalalo fulo ledaibo ha

<sup>7</sup>Feito mako minoba, ido Kilistokafo mono idafa eito-eito feito lumunowe, loto holido ayalo aifa li dowa lo ledaibo monala li eito-eito oto lumibo ne. <sup>8</sup>Yagunu ya fetu libo,

Emo yoisa yoibo ya uwolafo-mota li yoima o betito nalau minabo wenina idipito yoto ya mono idafa li bibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 68:18*) ya nebo ne.

<sup>9</sup>Ido yoisa yoiye, libo ya igaidanagunu liye? Homu ya lumu feumau mikau yau lumibo ne, loto libo yagi ne. <sup>10</sup>Lumibo wewa aya we ya yoto okuluma li fulo edoto yoisau yoto mulalo yoibo ya idafa-adafa muki idafau mino faitoto minanowe, loto lumidoti yoibo ne.

<sup>11</sup>Ido aya we ya weninala ma ya aposolo onona linabo auba biye. Ido ma ya polofeti onona linabo auba biye. Ido ma ya eba negu-negu moniti hala ukuwa lo oloto binabo auba biye. Ido ma ya mono hiyaba we minanabo auba ido mono wenina api itibinabo auba biye. <sup>12</sup>Feto fe betibo, ya fele weninala lifefe lo betiyato, mono houba-naba ononala limo uwogeto, Kilisto ula u naba yoto betinaiye, loto feito bimo wiye.

<sup>13</sup>Mono idafawa feito lumibo, ya ononalawa limo uto uto, ya muki holi hikitoto, ido Goti Hipala monala holifefe loto onido, yalo ya lute-hate mako mologeto, Kilisto ge ona dibo we yamaidana oto lemo mono weninala gedoti minanae, loto mono idafawa lumibo ne. <sup>14</sup>Idafawa feito lumibo, ya onesa melekati olufo hefolamaidana oti minámanae, loto lumibo ne. Olufo hefola ya no halafu aibo asikafo idafa lito li ya me ya aibo yaidana oti minae. Ido ayaidana oti monoku gedámabo wenina ya ha mono eito-eito ha sugi-idafa lanabo wenina yasi ha ona hula hanuwaloti ika o ledanune, loti hotina i-i abo ha lanabo ya holiti hopa u yau-meu oti mono eito-eito holi hikitoti ae.

Feto feyafa, ido lemo ya onesa melekati gedámabo olufo hefola yamaidana oti minámanae, loto mono idafawa lumibo ne. <sup>15</sup>Feito lumibo, ya lute-hate bi-bi o minanubo yagunu ha ona hula yako loto, ido manade nebo we Kilistodokako mona muki molanubo yagunu ya gedoti minanae, loto mono idafawa lumibo ne. <sup>16</sup>Emo ya manade neto, ido weninala muki ya ula minoninako, emodokati li hutifina ledaibo nala muki li auba i ledaibo yakafo li onu ito kelo homi ledo nebo ne. Feto fe ledaito, ya hina-ana-hofala minonibo wenina muki ya mono ononate fefe loto liyonido, ayalo ya lute-hate bi-bi o minonibo yagunu ya ula naba lito ufefe loto gedomo unaiye.

### Hofawa moninubo ha

<sup>17</sup>Aya yagunu nemo Wenaba lulau mino edobo wekafo emo onobalalo ha auba ito lobinogolowe. Holilo. Hemotina onesa melekati ya eito

feka wenina lutina-hatina aifa idafagunu holiti moniyabo yaidana oti moniyámilo. <sup>18</sup>Emotina ya lutina-hatina gedinako, yagunu lutina-hatinau holifefe ladámoti, Goti nomude hofawa mino holimo yonubo mona lumibo ya metina muti, mino faiga ititi ya hatina-manadina midipu naba-naba iye. <sup>19</sup>Hatina-manadina midipu naba-naba ito ya utinalo holiyámoti, hopa-napa moninabo monaleka yako utina fulo moloti ya idafa linubolae, me ya idafa linubolae, loti ilalu huti moniyabo ya mona fuma ibo yaidana-meidana molomo u-u abo wenina minae.

<sup>20</sup>Emotina ya feto fe minafa, ido hemotina ya Kilistokafo yaidana mona itibiyámánaibo ne. <sup>21</sup>Eimola monala holiti, ido emo lulau mino edabo yagunu api itibibo, ya Yesu lulau ya ha ona hula mino edaiye, loti holiti, <sup>22</sup>ya monatina homu molabo lutina lila ya hopa idafagunu holito hotina ito li hopa o betibo lutina yama fulitalo. <sup>23</sup>Fulitoti ya weudina-hatina li hofawa o betibo ya liti, <sup>24</sup>lutina hofawa ya Goti eimola monala yamaidana oto ha ona hula monala dow fele lama nebo monau yau li oloto pi betibo lutina ya li yau iyalo, loto api itibibo ne.

<sup>25</sup>Feito mono weninate muki yagi emo ula mako yakafoko hina-ana-hofala minoninako, loti sugi mona fulitoti, loyolalo-melo anabo ya ha ona hula yako loti minalo. <sup>26</sup>Lutina-hatina hala-kala lagetoma, ya nosámibo mona molotanune, loti aloko fo aifa nedo yako lutina-hatina li you loti molalo. <sup>27</sup>Feto feti ya hamade hi-hi aibo we Satani ya hanu i edámilo.

<sup>28</sup>Hemotina yauti masi ugele o-o abo wenina yama onesa melekati ya ugele ámilo. Ugele ámoti, onona dow idafa yako auba iti lilo. Feto feti ya wenina ma ha hena utinalo minagetoma ya adina li faka loto idafa ma binubo ya linune, loti ononawa dow idafa eimotina adinagunu ya auba iti lilo.

<sup>29</sup>Ha nosámibo wetinauti lomámaneyo. Ha dow lotiko wenina li auba i betinaibo ha u fefe lanaibo ha yako loti ya holinabo wenina aifa li dow lo betinaie, loti aya ha yako wetinauti lomaneyo. <sup>30</sup>Ido Goti ya wina betinaibo hamena nabalo yagunu holiti abo weninala ona minone, loti holinae, loto Weuna Fele ya anela yaidana oto weudina-lutinau molo betibo we ya lula-hala li hena holi edámilo. <sup>31</sup>Lutina-hatinau ekefa aibo mona, ido sebatina hala-kala libo mona, ido hotina fudibo mona, ido hai-hai molabo mona, ido hamadina hiyabo mona muki, ido nosámibo mona muki yagi hiyatinau yauti fulo faiga italo. <sup>32</sup>Fulo faiga iti ya Goti weninala muki li dow lo betiti, lutina-hatinau holiti lifimatina hilili o betilo. Gotikafo Kilisto lulau mino edoto hemotina lifimatina hilili o betibo yamaidana oti hemotina ya weninatina lifimatina hilili o betilo.

#### **Mona nosámibo fulitoto Goti monala ege molanubo ha**

**5** <sup>1</sup>Feito Goti olufola lula-hala bibo weninama minanako, yagunu emo monalalo ege molotiko moni minalo. <sup>2</sup>Feto feti moniti ya Kilisto

lula-hala lumibo yamaidana oti lutina-hatina bi-bi omo uti monilo. Emo yamo lula-hala lumuto ya Goti sokila hi muwabo idafa ladanuwa aibo yaidana oto eimola ula muima ya lemogunu muibo ne. Feto fe ledaibo ya hemotina ayaidana oti lutina-hatina ya bi-bi omo uti monilo.

<sup>3</sup>Feti moniti ya hopa li unabo mona ido fuma ibo mona muki ido wa lalo-talo molanabo mona ya hemotina minagu ya oloto pitaniaye, loti monawa yagunu ha hefola efomagi ladámilo. Hemotina ya fele wenina minama nenako, yagunu ufele lanaibo mona yako molalo. <sup>4</sup>Ido utinalo holiyabo hatina, ido aifa hatina ake ito hatina yagi muki ya hemotina minagu ufele ladáminako, yagunu yaidana ha ya ladámilo. E'e, dowae, lalowe, loti aifa li dowo lo ledaibo ha yako loti monilo. <sup>5</sup>Aya yagunu ya feti loti holi gedoti holiyama ne: Hopa li uno-uno abo weninagi, ido lutina-hatina fuma ibo weninagi, ido idafa-adafa magi magi linubolae, loti, idafawa ya holi muti houba-naba o edabo weninagi, yaidana wenina muki ya u Gotite Kilistote hiyaba we wehudi hiyaba o ledabo ebatinau yau eba ma liyámanigilae, loti moda holi gedoti holiyabo ne.

<sup>6</sup>Aya mona yagunu ya ha holiti holiyámoti abo weninaloka ya Goti sebalala hala-kala libo ha moda oloto pi binako, yagunu wenina masi aifa ha lobinabo ya hote itanae, loti ya holiyato hula ámaneyo. <sup>7-8</sup>Hemotina homu ya midipu igu weninala minomo yowaboma nefa, onesa Wenaba lulau mino edoti ya lamena weninala minanako, holiti holiyámoti abo weninawadoka kelámoti, lamena olufola mona molotiko monilo. <sup>9</sup>Moda holiyafe? Mona dowo ido fefe libo mona, ido mona ona hula muki ya lamena yakafo hulawa li oloto pi-pi o nebo ne. <sup>10</sup>Feti moniti ya idafa anune, lotima ya Wenaba nomunalo dowo lanaibo nefe, ido nosámanaibo ne? loti holifefe lotiko ya feti feyalo.

<sup>11-12</sup>Feti feti ya midipu ibo mona, hula oloto piyámibo monalo ya houna iyámilo. Emotina yasi faluku oti molo minabo mona aifa eteme anubo ya utelo holinuboma nenako, yagunu li lamenalo o betilo. <sup>13</sup>Feti fe betinubo idafa-adafa ya lamenakafo idafawa monala hula li oloto pi edanaibo ne. Ido monawa oloto anaibo idafa ya u eikawa ito lamenalo minanaibo ne. <sup>14</sup>Yagunu ya feti lonibo,

Hemotina uwo unabo wenina ya sinoilo. Fuliya guti sinoiyato ya  
Kilisto li lamena o betinogolaiye,

loto lo-lo onibo ne.

<sup>15</sup>Yagunu hemotina ya wati monilo. Ha manadinu minámibo wenina yaidana oti moniyámoti, ha lutina-hatinau nebo weninaidana mona moloti moni minalo. <sup>16</sup>Onesa me ya ya hamena nosámiboma nenako, loti hamenatina ya aifa fulámoti, Goti hanulalo wati monilo. <sup>17</sup>Feti ya ha holiyámabo wenina yaidana oti moniyámilo. Wenaba dowo waibo mona ya holifefe loti meyalo molalo.

<sup>18</sup>Ido no noti nei-nei molámilo. Yakafo utina-weudina-lutina-hatina li hopaitanogolo aifa, ido hemotina weudina-lutina-hatinau yau Weuna

mino faito beti-beti ageto minalo. <sup>19</sup>Feto fe minoti ya loyolalo-melo anabo ya Weunakafo li koto betiyageto, mono nama lofi molo edoti, ya Goti ha lufuwala yauti nama loti, ido eimotina mono namatina loti, ya Goti ebola nama loti ya wetinauti yako ladámilo. Weudina-lutina-hatinau muki ya nama loti Wenaba lomuilo. <sup>20</sup>Feto feti ya hamena-hamena idafa-adafa muki yagunu dowae, lalowe, loti Wenabate Yesu Kilisto hulilo ya Metefo Goti lomuilo.

### We wena hatina

<sup>21</sup>Kilisto ya Wenabate ne, loti huliya li faka loti, Goti weninala muki hidinalo ya minalo.

<sup>22</sup>Hemotina wenipa ya Wenaba hinalo minabo yamaidana oti heimotina wadinafo hidinalo ya minalo. <sup>23</sup>Kilisto weninala mau naba ya emo ula minonibo wenina li nomude waibo we emo ya manade nebo yamaidana oti wemoli ya olodinafo-mota manadina ya minae. <sup>24</sup>Yagunu Kilisto weninala mau naba ya emo welalo hololabo yamaidana oti hemotina wenipa ya wadinafo ha lanabo muki ya holiti hololalo.

<sup>25</sup>Ido hemotina wemoli ya olodinafo-mota lutina-hatina bilo. Kilistokafo weninala mau naba ya lula-hala lumuto, lemogunu holito oto moloto aibo mona ya fulitoto fulibo yamaidana oti hemotina wemoli yasi olodinafo-mota ya lutina-hatina bilo. <sup>26</sup>Emo fulibo, ya weninala mau naba ya hala yakafo noku unoto li hiluwa lo ledoto fele fulo ledanowe, loto fuliye. <sup>27</sup>Feto fe ledaibo, ya luteu subulafe, ido hisinupafe yaidana-meidana idafa ma minámageto minoto, hiluwa loto fele weninala minogeto li lamena o ledoto ya wa moloto neimo weninane minanae, loto feto fe ledaibo ne.

<sup>28</sup>Ido ayaidana oti hemotina wemoli ya heimotina utinagunu holiyabo yamaidana oti olodinafo-mota ya lutina-hatina bilo. Olonafo lula-hala muibo we yakafo eimola ula-lula-hala yagi maina lula-hala mu ne. <sup>29-30</sup>We ma eimola ula holi nosámibo munaibo we ma minámiye. E'e, muki ya utina wela-idafa muti, hiyaba dowa lotiko minae. Kilisto weninala mau naba ya emo ula hina-ana-hofala minanako, emokafo hiyaba dowa o betitoko nebo yamaidana oti wemoli muki ya eimotina utina hiyaba dowa otiko minae. <sup>31</sup>Feito ya feto libo,

Yagunu wemoli yasi otinafo metinafo fulo betiti olodinafolo kelabo, loiti ya utina u mako oti minanaiye, loto ha mono lufuwau (*Stt 2:24*) ya nebo ne.

<sup>32</sup>Faluku aibo hawa ya ha naba ona hula nefa, ido nemo ya Kilisto yagi ido weninala mau naba yagunugi holito lowe. <sup>33</sup>Ido hemotina wemoli muki yagi heimotina utina-lutina-hatinagunu holiyabo yamaidana oti olodinafo-mota ya lutina-hatina bilo. Ido wenipa hemotina ya wadinafo-mota hulitina li faka lalo.

### Otinafo metinafo olufotina hatina

**6** <sup>1</sup>Ena hemotina olufo ya otinafo metinafo wetinalo hololabo mona ya fefe libo mona ne, loti Wenaba lulau mino edoti wetinalo hololalo.  
<sup>2-3</sup>Aya yagunu ya fetu libo,  
 Otinafo metinafo hulitina li faka lalo,  
 loto, ido ayalo ya ha ma fetu libo,  
 Fetu feyanabo ya mikaloka me ya mino holiti hamena fana minomo yonae,  
 loto ha mono lufuwau (*Kis 20:12, Lo 5:16*) nebo ha, ya lo molaibo walo, ayalo ha ma onu ito lo molo lumibo hawa homu ha ya ne.  
<sup>4</sup>Ido hemotina metinafo-mota yasi olufotina sebatina hala-kala lanaibo mona molo biyámoti, Wenaba hala fefe loti auba iti hatinalo moloti api itibiti, hiyaba dowo lo betitiko minalo.

### Houba-naba wenina ido wenabatina hatina

<sup>5</sup>Ena hemotina houba-naba wenina ya Kilisto welalo hololabo yagunu lutina-hatina mako moloti holi holiti utina ololo oti mikaloka wenabatina wetinalo hololalo. <sup>6</sup>Fetu feti ya wenina nomudinalo ononawa liyogeto wa ledow dowo molanae, loti liyámilo. Kilisto houba-nabala we minone, loti lutina-hatina hototi Goti dowo loto holibo monalo molo liti wilalo. <sup>7</sup>Fetu feti ya lutina-hatinau dowo loti holiti auba iti houba-naba o betiti anabo ya moda wenina yagunu holiti liyámilo. Wenabagunu holiti ya lilo. <sup>8</sup>Feti linabo ya moda fetu loti holi minae: Masi nalalo minoti houba-naba onona liyabo weninafe, ido ma aifa minabo weninafe, muki yasi mona dowo fefe loto molonido ayalo Wenabalokati lifima li liwila oto linogolone, loti holi minae.  
<sup>9</sup>Ena hemotina wenabatina moda ayaidana mona molo betilo. Emotinagi hemotinagi maina Wenabatina okulumau nebo ya wenina hona moloto ekei ámibo wema ne, loti holi minama nenako, loti li ya me ya oti lobiyámilo.

### Mono lowa-fina ha

<sup>10</sup>Ena ha ma mako me ya fetu loto i hulanogolowe. Holilo. Hemotina Wenaba lulau mino edato ido emo aubala naba-naba mino betito agu yau auba iti minalo. <sup>11</sup>Fetu fe minabo ya hamade hi-hi aibo we Satanikafo ika o ledanowe, loto hote i-i aibo monala oloto piyagetoma, ya auba ito minanune, loti Gotidokati hiya-huwa mainafa-anafa muki ya liti minalo.  
<sup>12</sup>Moda holiyafe? Lemo lowa-fina fiyonibo ya mikaloka weninagi fiyámone. E'e, okulumau Satani enisolela nosa naba ámabo himiwela muki yagi fito, wenabatina yagi fito, hulininagi wegí yagi fito, lubu ibo mona me ya mika negu-negu hiyabatina we yagi fito, yaleka wegiko

fiyonima ne. <sup>13</sup>Yagunu ya nosámibo we fi hofu ledanabo hamenawalo ya liwila oto fi hofu betito lowa-fina fi fulitoto auba ito minanune, loti Gotidokati hiya-huwa mainafa-anafa muki ya liti minalo.

<sup>14</sup>Feto fe minanabo ya feti auba iti minalo: Ha ona hula yakafo hebe yaidana feyageto ya liti iyalo. Ido fefe libo mona yakafo ikite huwala yaidana feyageto ya liti iyalo. <sup>15</sup>Ido hala ukuwa you amena ha lifefe lo ledaibo yakafo hidelo idafa yaidana feyageto ya liti iyalo. <sup>16</sup>Ido holi hikitonibo mona yakafo huwa yaidana feyageto ya hamena-hamena li faka loti li minalo. Feto feyato ya nosámibo yawala so libo ilela muki ya utinaloti heleutageto ya sowa finaiye. <sup>17</sup>Ido li nomude waibo yakafo manade huwa yaidana ageto ya li mofuilo. Ido Goti hala yakafo Weunalokati mi fana yaidana ageto yagi li minalo.

<sup>18</sup>Feto feti ya leda lunaga hamena-hamena Weuna lulau mino edoti mono ha mona-mona loti idafa-adafa muki yagunu Goti lomutiko minalo. Feti lomuwabo yagunu ya wa hopaitámoti auba iti hiyaba o-o minoti fele weninala muki yagunu holiti ya lomutiko minalo.

<sup>19</sup>Ido nemo yagi maina lomu nedalo. Feto feyato ha wenelo molo nedageto ya hala ukuwa dowa faluku aibo hala ya wenina holifefe lanae, loto holi holiyámoto lo oloto molanaiye, loti nemogunu lomuilo. <sup>20</sup>Aya onodo ya nilifi molaito liyobo yagunu nala i nedabo minowe. Feto fe nedabo minofa, holi holiyámoto hane ukune lobiyo, loto ononawa numima nenako, loto auba ito lobinowe, loto holiyobo yagunu hemotina nemogunu holiti Goti ayaidana oti lomuilo.

### Onuwaloka ha

<sup>21</sup>Ena oto moloto o minobo monane ya holinae, loto mono weninate Wenaba lulau mino edoto mono houba-naba onona li-li aibo we Tikikusikafo loto ya monane muki ya lobinogolaiye. <sup>22</sup>Lobiyageto, ya oto moloto onibo monate holiyato ya lutina-hatina li aila i betinaiye, loto hemotinaloka ilifiyoto ya yo-hola aiye.

<sup>23</sup>Ena Metefo Gotidokati, ido Wenabate Yesu Kilistodokati ya you amena mona hemotina mono weninateloka mino betito ido holi hikito muwabo mona yagi lutina-hatina bi-bi o minabo mona yagi ya mino betinaiye.

<sup>24</sup>Hemotina Wenabate Yesu Kilisto lutina-hatina ona hula minowa-minowa oti mumo uwabo wenina muki ya aifa li dowa lo ledaibo mona moda mino betinaiye. Modae.



# Filipai

## Polokafo mono wenina Filipai numudo minabo ya lufuwa i fulo betibo ha

### Homu Ha

Polokafo nalau nedo ya lufuwa me ya ito, mono wenina Filipai numudo minabo ya fulo betibo ne. Filipai numuna meya ido Tesalonaika numuna meya ya Masedonia ebau ya ne. Homu, Polo Yesu onodo monimo wibo hamenalo, ya Filipai numudo hamena maleka-maleka ya wibo, hana uto Yesu hala ukuwa lo oloto molaito, ya wenina maleka lutina-hatina li elepa iti Yesu holi hikito muwabo ne. Ido aliga ya liwilato uto mono weninawa holi hikitina li auba i betibo ne. (Aposolo 16:12-4 20:1-6)

Feto ya lula-hala naba-naba bito, ido weninawa yagi lutina-hatina naba-naba muti, ya hamena-hamena hefana, idafa-adafa li nuba oti, ana li faka lanune, loti fulo edae. (Filipai 4:14-16) Ido nalau nebo hamenawalo ya ayaidana oti feto fe edanune, loti Epafoloditusi anau molato, lito monimo uto Polo muito, libo yagunu lufuwa meu ya idafawa fulo nedabo ya moda liyowe, dowae, lalowe, loto i fulo betibo ne. (Filipai 4:18) Lufuwa me ya ibo hamenalo ya nalau nebo nefa, ido ake aibo yaidana oti weninawa yagi hena ma holiyafa, ido Yesu yagunu holiti ya hamena-hamena ake itiko minalo, loto lobibo ne.

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo fele wenina Filipai numudo minabo, ya hemotinagi, mono hiyabatina weg, ido mono onona li-li abo wenina muki yagi ya lemo Polote Timotite Kilisto Yesu houba-nabala onona liyoibo we ya lufuwa me ya i fulo betiyoie. Walo.

<sup>2</sup>Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowae lodaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

**Polokafo weninawa yagunu holito Goti lomu-lomu aibo ha**

<sup>3</sup>Nemo ya hemotina hane ki biyobo hamena-hamena ya dowae, lalowe, loto Gotine lomu-lomu o minowe. <sup>4-5</sup>Hemotina hawa ukuwa dowae hana apito holiti holi hikitaabo hamenalo yaloti ya moda ade li faka loti, mono ononawa maina limo uti uti, onesa me yagi ayaidana otiko minabo, yagunu hamena-hamena hemotina muki yagunu holito Metefo adina li faka lanaibo ha lomu-lomu obo hamena muki ya moda lune-hane ake itoko minoto, fetoto lomu-lomu o minowe. <sup>6</sup>Ido onona dowae weudina-lutinau apito libo we yakafa limo uto uto, Kilisto Yesu hamenalalo ya moda li hulanaibo ne, loto auba ito holiyobo yagunu dowae holitoko lomu-lomu o minowe.

<sup>7</sup>Fetoto hemotinagunu holiyobo ya moda fefe fetoto holiyobo ne. Moda holiyafe? Nemo ya nalalo minodo, ido hawa ukuwa dowae li faka loto auba ito lo oloto molodo, ayalo ya aifa li dowae liyobo monala ya hemotina muki maina liyaboma nenako, yagunu hemotina ya weune-lune-haneu ya mino nedabo ne. <sup>8</sup>Yagunu holilo. Kilisto Yesu lula-halau mino edoto hemotinagunu auba ito holiyobo monane ya Gotikafo moda holiyo ne.

<sup>9</sup>Ido hemotinagunu holito lomu-lomu o minobo ha me ya lobinogolowe. Holilo. Hemotina holifefe loti holi hulabo monatina yakafa lutina-hatina bi minabo monatina lifefe lo betiyageto, ya naba-naba limo unaiye, loto, <sup>10</sup>ido feito ya Kilisto hamenalalo ya monatina hiluwa lotoko minoti, lifima ha ma minámageto minanune, loti mona eito-eito hepa molo muti, ya mona dowae yako molanabo ne, loto, <sup>11</sup>ido fetoto fe-fe minabo hemotina ya Yesu Kilistokafo weudina-lutina-hatinau yau fefe libo mona hulawa ya leki faito huloitaibo yagunu wenina muki yasi Goti huliya li faka loti ebola lotiko minanae, loto hemotinagunu holito lomu-lomu o minowe.

**Polo nala i edabo yakafa hawa ukuwa dowae hanula sibo ha**

<sup>12</sup>Ena mono weninane-motao, ha me ya holifefe lanae, loto lobinogolowe. Holilo. Nemo melo hasuwala fi nedabo mona yakafa hawa ukuwa dowae hanula huibo ma minámiye. E'e, hasuwala fi nedabo yagunu ya hawa moda upatoto wiye. <sup>13</sup>Feito ya wenina meu wehuditina numuna naba hiyaba o-o abo himiwela muki, ido wenina malekama muki wa nedoti, ya Kilisto yagunu nala i edabo ne, loti holifefe lo minae. <sup>14</sup>Ido Wenaba lulau mino edoti mono holiyabo weninate muki yagi nala i nedabo hawa holiti, ya lutina-hatina li auba iti ito yoto holi holiyámoti, Goti hala auba iti lo oloto molo minae.

<sup>15</sup>Ena malekama yasi hemo li fulo nedanabe, ido nemo li fulo hedanofe, loti eimotina hulitina yagunu holiti ya Kilisto hala ukuwa lo oloto molafa, ido malekamasi lutina dowae moloti lo-lo o minae. <sup>16</sup>Wewa

ya nemokafo hawa ukuwa dowā li faka lanobo ononawa yagunu melo nebo ne, loti holiti, ya lutina-hatina numuti hawa ukuwa lo oloto molafa, <sup>17</sup>ido malekamasi eimotina utina-hulitina li faka lanune, loti Kilisto hala ukuwa lo oloto molabo ne. Feti lo oloto molabo mona ya fefe loti molāmae. Feto feyabo mona yakafo nalau minogu ya hena ma homi ito molo edanune, loti hatina kiti ya hawa ukuwa lo minae. <sup>18</sup>Yagunu neidafa-neidafa anune? Mona eito-eito molabo weninawa malekamasi sugi mona moloti hawa ukuwa lo oloto molafa, ido malekamasi mona ona hula moloti lo oloto molabo, ya loitiwa Kilisto hala ukuwa lo oloto molaboma nenako, yagunu moda dowā loto holiyowe.

Ido ito yoto dowā loto holutoko minanogolowe. <sup>19</sup>Moda holiyafe? Hemotina yasi nemogunu holiti Metefo lomu-lomu o minabo yakafo, ido Yesu Kilisto Weuna numibo yakafo, ane li faka lagetō ya henawa meya holiyodo yagi moda li nomune wanaibo ne, loto holiyobo, yagunu ito yoto dowā loto holutoko minanogolowe. <sup>20</sup>Aya yagunu holilo. Nemo ya idafa magunu unelo holinobo idafa ma mināmanogolaiye. E'e, nemo ya aidenati moda auba naba-naba ito, une-lune-haneu yau Kilisto li faka lo edomo uto uto, onesa me yagi ayaidana oto nomune hofawa minanobofe, ido fulinobofe, mona loitiwa yamo Kilisto li faka lo edomo unogolaiye, loto auba ito holito hiyaba o-o minowe.

<sup>21</sup>Nomune hofawa minobo ya nena idafa ne? Moda Kilisto yako ne, loto holiyowe. Ido fulinobo ya ito yoto dowā idafa ona fedo numunaibo ne, loto holiyowe. <sup>22</sup>Feito nefa, ido me ya unegi aifa minanobo ya ononane hulawa li oloto pi nedanaibo ne. Yagunu neidafa-neidafa anobo ne? Yama holifefe ladāmowe. <sup>23</sup>Hanu loiti yakafo ika oka-waka o nedaiye. Uto Kilistogi maina minanobo ya idafa ma muki li fulo edoto dowā idafa ona ma nenako, yagunu fetō feyanowe, loto auba ito holiyobo nefa, <sup>24</sup>ido unegi meu aifa minoto, hemotina adina li faka lanobo ya moda ononane ona hula ne.

<sup>25</sup>Aya yagunu auba ito holifefe loboma nenako, yagunu aifa minanowe, loto holito, ido hemotina muki yagi maina minanobo yakafo holi hikitina li ake ito auba i edanaiye, loto holi gedo minowe. <sup>26</sup>Feito ya hemotinagi hofa maina minanobo yagunu hemotina ya nemogunu holiti Kilisto Yesu lulau mino edoti huliya li faka lanobo mona ya minomo unaiye.

### **Hena fedo lumigu yau auba ito minanubo ha**

<sup>27</sup>Ena homu hana idafa mako ya hemotina oti moloti anabo monatina muki ya fefe loti Kilisto hala ukuwa dowā api itibibo mona yako molalo. Feto feyanabo ya moda nemo loto wa betinofe, ido faiga minoto hatina ukutina holinofe, ya moda weudina-lutina mako moloti auba iti sinoi minabo ha, ido hatina mako kiti hawa ukuwa dowā holi hikitonibo onona ya lafulu loti auba iti li-li o minabo ha, <sup>28</sup>ido uwotinafo holitina ma

holiyámabo ha ya holinogolowe. Aya monatina ya uwotinafo wa edoti, ya eimotina u hopa unabo mona ido hemotina li nomudina wanaibo mona ya moda oloto pi biyageto holifefe loti holinigilae. Aya mona ya Gotidokati linigilae.

<sup>29</sup>Moda holiyafe? Gotikafo Kilisto yagunu holito hemotina aifa bibo idafa ya holi hikito muwabo mona yako minámiye. E'e, hemotina emogunu holiyabo yagunu hasuwala fi betiyado ya hena holiyabo mona yagi bibo ne. <sup>30</sup>Aya hena holiyonibo monawa ya nemodoka naba-naba fedo numibo yama homu wama ne. Ido onesa yagi fedo numibo ha ya moda holi minae. Aya monawa molo nomama ya ayaidana oto hemotinaloka onesa hena naba-naba fedo biye.

**Kilisto ege moloto ute ito lumuto weninategi lute mako molanubo ha**

**2** <sup>1</sup>Feito ya Kilisto lulau mino edonibo yagunu lute-hate li auba i ledaibo ya nenako, ido lula-hala lumibo yakafo lute-hate li aila i ledaibo ya nenako, ido Weuna mino ledaito emogi maina moni minonibo ya nenako, ido hateu holito wenina li you lo beti minonibo ya nenako, <sup>2</sup>yagunu ya hemotina hatina mako kiti, weudina-lutina-hatina mako moloti, lutina-hatina bi-bi abo mona mako molanabo, ya nemo dowá loto holinobo mona ya naba-naba munune, loti fetó feyalo, loto hatina lito lobiyowe.

<sup>3</sup>Oti moloti feyanabo ya heimotinagunuko holiti monatina ma molámilo. Ido heimotina utina li faka lanune, loti monatina ya ma molámilo. E'e, heimotina utina ito lumuti ya wenina ma muki hidinalo we minanune, loti hatina kifefe loti holilo. <sup>4</sup>Heimotina idafatina yagunuko holiyámilo. E'e, wenina ma idafatina yagi wati hiyaba dowá lo betilo.

<sup>5</sup>Kilisto Yesu lula-halau holibo yamaidana oti hemotina lutina-hatinau ya holilo.

<sup>6</sup>Emo ya Goti ona hula nefa, ido Goti yaidana oto minanaibo mona ya auba ito li hiki lanowe, loto holámiye. <sup>7</sup>E'e, eimola monala fulitoto, houba-naba we ona hula bulito, wenina yaidana oto oloto pito, <sup>8</sup>ya wenina yasi wa edabo, ya aifa mikaloka wenina leimo yaidana oto ne, loti wa edae.

Emo ya ula ito lumuto, Goti welalo meyalo moloto fulinowe, loto aibo yako minámiye. Yá yofolo fulinowe, loto welalo molaibo ne.

<sup>9</sup>Feto feyaibo yagunu Gotikafo li yoisa edoto, emo huliya yakafo wenina hulitina, idafa huliya, muki li fulo betito ito yoto minanaibo huliya ya muibo ne. <sup>10</sup>Feto fe edaibo, ya moda Yesu huliya ya wenina, idafa-adafa, muki okulumauka minabo, mikaloka minabo, mika feumauka minabo yasi hidina obula fiti, <sup>11</sup>wetinakafo ya Yesu Kilisto ya Wenaba ne,

loti lo oloto molanabo yamo Melafo Goti lamenala huliya li faka lo akaisa itanae, loto feto fe edaibo ne.

### **Mikaloka wenina minagu ya lamena mona molanubo ha**

<sup>12</sup>Feito ya hemotina lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina aidenati ha holiti meyalo molomo yowabo yamaidana oti onesa meleka yagi heimotina li nomudina waibo onona liyabo, ya moda holiya holiti utina ololo oti limo yoilo. Feito homu nemo hemotinagi maina minonido yamaidana otiko meyalo molalo, loto ladámowe. E'e, onesa me ya faiga minobo hamenalo ya moda ito yoti ononawa limo yoilo. <sup>13</sup>Moda holiyafe? Gotikafo lutinau ononala libo, ya moda eimola dowo loto holinaibo mona ya hemotina molanune, loti holinabo, ido ayaloti monawa fefe lotiko meyalo molanabo ya lutinau ononawa li-li o nenako, yagunu meyalo moloti li nomudina waibo ononawa ya limo yoilo.

<sup>14</sup>Hemotina oti moloti anabo monatina muki molanabo, ya lukafamesafa oti moliya fiyabo mona ma molámilo. <sup>15-16</sup>Feti ya hemotinaloka ha ma minámage to minoti ya moda hiluwa lotiko minanabo ne. Feto fe minanabo, ya hounatinafo mikaloka wenina hopa-napa losa-masa iti moniyabo wenina minagu yau Goti olufola weudina-lutinau ha ma minámage to minanabo ne. Aya wenina minagu yau hemotina nomude li hofawa o ledaibo ha li hiki loti lo oloto bi-bi o minanune, loti mika lamena o edaibo idafa yamaidana oti lamena o beti-beti o minae. Feto fe-fe abo yagunu nemo ononawa auba ito li-li omo yowobo ya u aifa idafa ámibo ne, loto holito, ya Kilisto hamenalalo ya hemotinagunu holito ake naba-naba inogolowe.

<sup>17</sup>Ena hemotina holi hikito muti ya sokila hi muwabo yamaidana oti mono onona liyado, yalo ya homi ito wenina me ya yasi hofa nedo fuliyato lunune no waini yaidana oto lekiyagetoma, ya moda dowo loto holito hemotinagi maina ake i minanogolowe. <sup>18</sup>Ido hemotina yagi ayaidana oti dowo loti holiti nemogi maina ake iti minalo.

### **Timoti hala**

<sup>19</sup>Feito nefa, ido nemo ya hemotina hatina holito dowo loto holinowe, loto hamena hefola ma minoto Timoti ya hemotinaloka ilifi molanowe, loto holito, ya Wenaba Yesu lulau mino edoto hiyaba o minowe. <sup>20</sup>Moda holiyafe? Aya we yakafo hemotinagunu holito hiyaba o betinowe, loto ito yoto holibo yaidana we ma nemodoka mino nedámiye. <sup>21</sup>Eito wenina muki ya Yesu Kilisto idafala yagunu holiyámoti, eimotina idafatina yagunuko auba iti holi-holi o-o minabo ne. <sup>22</sup>Feto fe minafa, ido aya we monala ya we ma hipalate melafote maina onona li-li aibo we yamaidana oto, emo ya nemote maina hawa ukuwa dowo ononawa li minoibo mona ya hemotina moda holi minae. <sup>23</sup>Yagunu ya nemodoka idafa ma fedo

numunaibo ya holifefe lanobo hamenalo, ayalo ya hemotinaloka ilifi molanowe, loto holiyowe. <sup>24</sup>Ido neimo yagi aliga hefola minoto anobo ne, loto Wenaba lulau mino edoto holi hikitoto minowe.

### Epafoloditusi hala

<sup>25</sup>Ido onesa fetto-namato ya mono hounatefo Epafoloditusi ya hemotinaloka liwila oto ilifi molanowe, loto auba ito holiyowe. Emo ya nemogi maina mono onona liyoibo we, ido mono ha uwolafo fina fi muwoibo we ya hemotina yasi nemodoka ilifi molato, emokafo hena holiyodo ya ane li faka loto nebo we ne. <sup>26</sup>Emo ya idafa hilibo ha ya hemotina moda holitabo ne, loto holinako, yagunu hemotina emogunu hatina lapa kitanae, loto hemotina muki yagunu halau naba-naba holi ne. <sup>27</sup>Aya yagunu holilo. Emo ya idafa naba-naba ona hilito, fulinowe, loto aifa, ido Gotikafo emo milumala holibo yako minámiye. Nemogi hena naba-naba ito yoto holitanaiye, loto nemo milumane yagi maina holito, li faka lo edaibo ne.

<sup>28</sup>Aya yagunu ya hemotina hofa wa edoti ake iyato, ido nemo henane you lanaiye, loto onesa me ya hemotinaloka ilifi molowe, loto ito yoto holiyowe. <sup>29</sup>Yagunu hemotina Wenaba lulau mino edoti ake naba-naba iti emogi houna iyalo. Ido yaidana wenina ya hulitina li faka lalo. <sup>30</sup>Moda holiyafe? Emo ya hemotina ane li faka lo-lo abo ononatina ogofuti liyámotanae, loto aya onona li hulanowe, loto nomuna hofawa minanaibo mona ya li hiki ladámoto, Kilisto ononala yagunu holito ya moda fulilagi aibo ne.

### Polokafo Kilisto Yesu monala yagunuko holibo ha

**3** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, ha me ya homi ito lobinogolowe. Holilo. Hemotina Wenaba lulau mino edoti ake iti minalo. Nemo ha homu lobiyobo ya hofa ayaidana oto lobinobo ya holiyobo hena ámiye. Ido hemotina ya hawa holinabo yakafo adina li faka lanaibo ne.

<sup>2</sup>Liye-hula yaidana oti mona molabo wenina, onona wenina nosámabo, Goti anela uteu minanaiye, loti utina fuko-nako abo wenina yagunu holiti ya wati monilo. <sup>3</sup>Moda holiyafe? Leimo ya Goti Weunakafo auba i ledageto mono onona liyonibo wenina, Kilisto Yesu yagunu holito huliya li faka lonibo wenina, mikaloka monate yagunu holi hiki ladámomibo wenina, ya Goti anela ona hula mino ledaibo wenina ya minone.

<sup>4</sup>Feto fe minoba, ido neimo mikaloka monane yagunu holi hikitanowe, loto holiyobo neko, aifa fetto feyadi ne. Wenina masi mikaloka monatina yagunu holi hikitanune, loti holinabo, ya moda nemo monane yakafo emotina monatina ya li fulo edaibo ne. <sup>5</sup>Nemo oloto piyoto ya fo hamena eiti (8) ya utaito, Goti anela uneu fuko nedabo ne. Ido Isilaeli wenina yauti oloto piyobo ne. Ido Benisamini yufa figu yauti ya minowe. Ido

awanefo-holofane muki ya Hibulu wenina minanako, ya nemo Hibulu we ona hula ya minowe. Ido ha lo molo ledaibo ya auba ito holito Falisi we ya minowe. <sup>6</sup>Ido mono onona ya auba ito linowe, loto homu Kilisto mono weninala hasuwala fi beti-beti obo we ya minowe. Ido Gotikafo monaka fefe libo we minane, loto lo nedanaie, loto ha lo molo ledaibo ya mama oto meyalo molobo, ya nemodoka ha ma minámito minobo ne.

<sup>7</sup>Feto feyobo we ya minofa, ido aya mona-fana yakafo li dowá lo nedanaibo mona ma nefe? E'e, Kilisto yagunu holito ya aya monawa ya aifa idafa, li nosámibo o nedanaibo idafa ne, loto hane kifefe loto holiyowe. <sup>8</sup>Ena yako minámiye. Wenabane Kilisto Yesugi houna inabo ya idafa naba-naba ona hula ma nenako, yagunu idafa ma muki ya aifa idafa, li nosámibo o nedanaibo idafa ne, loto hane kifefe loto holiyowe. Kilisto yako linobo ne, loto emogunu holito idafa-adafane muki ya moda mene muto, aifa idafa, mouta idafaidana oto ne, loto hane kifefe loto holiyowe. <sup>9</sup>Feito emo lulau mino edo holito, ya neimo fefe libo monane, ha lo molo ledaibo mona ege molanadoka yati linobo mona ya ma minámiye. E'e, Kilisto holi hikito muwobo yagunu monaka fefe libo we minane, loto lo nedanaibo mona, ya Gotidokati nebo mona, holi hikitonibo yagunu monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledanaibo mona, aya yako linobo ne, loto holiyowe.

<sup>10</sup>Feito ya emogi houna ito, ido fuliguti sinoibo aubala ya holito, ido hena holibo yagi onu ito maina holito, ya emo fulibo yamaidana oto fulinobo, <sup>11</sup>ya feito fulinoguti sinoinobo mona yagi moda ogofuto linobo ne, loto aya mona yagunu holito, ya homu mona-fanane muki ya aifa idafa, mouta idafaidana oto ne, loto mene muwowe.

<sup>12</sup>Ena onesa fetó-namato ya moda litowe, loto ladámowe. Ido moda lifefe lo nedotaibo ne, loto yagi ma ladámowe. E'e, Kilisto Yesukafo aya monawa linane, loto li hiki lo nedaibo yagunu neimo yagi li hiki lanowe, loto aubafofo loto ege molomo uwowe.

<sup>13</sup>Mono weninane-motao, neimo onesa moda li hiki lotowe, loto ladámowe. E'e, mona mako yako molowe. Idafa-adafa homu nebo ya hane ki umámoto, aliga lo fedanaibo idafa yagunuko holito ya aubafofo loto monimo uto uto, <sup>14</sup>Kilisto Yesu lulau mino edobo ya Gotikafo yoisa ido, loto sune fito we fi nedaibo idafa ya linowe, loto aubafofo loto ege molomo uwowe.

<sup>15</sup>Feito leimo monoku gedonibo wenina ya aya hate kifefe loto holiyokelo. Ido hatina eito ma kinabo, ya Gotikafo aya yagi li oloto pi binogolaiye. <sup>16</sup>Feito nefa, ido hate kifefe loto holitonibo monalo ya moda meyalo molotoko moniyokelo.

<sup>17</sup>Aiyo, mono weninane-motao, nemo monane molobo ya hemotina weudina-lutina-hatina mako moloti nege molalo. Feto feyanabo ya wenina lemo yamaidana oti moniyabo wenina yagi wa betifefe loti wa

betilo. <sup>18</sup>Moda holiyafe? Nemo aidenati lobi-lobi obo ha ya onesa me yagi hufo oto hofa lobinogolowe. Holilo. Wenina muki yasi Kilisto yá yofola uwolafo monala meyalo moloti moniyae. <sup>19</sup>Aya wenina ya moda fuliti u hopa unabo ne. Eimotina sebatina houmawa ya gotitina ya ne. Ido utinalo holinabo monatina yakafo hulite li faka lanaibo idafa ne, loti dowa loti holiti, mikaloka idafa yagunuko hatina ki muwabo ne, loto holito ya hufo o betiyowe.

<sup>20</sup>Feto fe minafa, ido leimo ya okulumau wenina minonibo, ya ayalokati li nomude waibo we Wenaba Yesu Kilisto liwila oto anaiye, loto hiyaba o edo-edo o minone. <sup>21</sup>Emokafo lemo mikaloka ute, lumuto nebo idafa ya moda eimola ula lamena aibo yaidana buli ledanaibo ne. Aya aubala mino edaibo yako minámiye. E'e, idafa-adafa muki li eimoladoka loto li yoima edanaibo aubala yagi mino edaibo, ya aya aubala yakafo lemo ute li eimolaidana buli ledanaibo ne.

#### Lute mako moloto ake ito hate kifefe lanubo ha

**4** <sup>1</sup>Feito ya hemotina lune-hane biyobo wenina, hemotinagunu auba ito holiyobo wenina, hemotina helekamune minabo wenina, hemotinagunu holito ake i minobo wenina, lune-hane biyobo mono weninane-motao, hemotina feti Wenaba lulau mino edoti aubafofo loti sinoi minalo.

<sup>2</sup>Ena wena Yuwodiate ido Sintikete, hemotina loiti ya Wenaba lulau mino edoti moliya ha fulitoti lutina mako molaliyo, loto hatina lito ha auba ito lobiyowe. <sup>3</sup>Ido nemogi maina onona liyanibo we ona hula, hemo yagi wenawa loiti adina li faka lo betiyo. Aya wenawa loiti yasi homu hawa ukuwa dowa ononawa ya nemogi maina aubafofo loto liyonibo ne. Aya hamenalo ya Kilemeniki, ido onona hounanefo ma muki hulitina ya nomude hofawa minowa-minowa oto minanubo wenina hulite lufuwa itaibo bukuku yau moda lufuwa i molaibo nebo wenina yagi, aya mono ononawa ya lemogi maina li-li onibo ne.

<sup>4</sup>Hamena-hamena ya Wenaba lulau mino edoti ake itiko minalo. Ya hofa lobinogolowe. Ake itiko minalo.

<sup>5</sup>You loti moloti moniyabo monatina ya wenina muki holinae, loti aya mona molotiko minalo. Wenaba moda selo ne. <sup>6</sup>Idafa-adafa yaidana-meidana yagunu hatina lapa kiyámoti, ha ma muki ya Goti anau moloti, dowae, lalowe, loti idafa-adafa muki yagunu lo oloto moloti lomu-lomu otiko minalo. <sup>7</sup>Feto feyanabo ya Goti you amena monala naba-naba, holifefe lanubo monate li fulo edoto yoisa yoto nebo monala yakafo Kilisto Yesu lulau mino edabo yagunu lutina-hatina hiyaba o beti-beti o minanaibo ne.

<sup>8</sup>Ena mono weninane-motao, ha mako ma lobinogolowe. Holilo. Mona ona hula nebo mona, li faka lo ledanaibo mona, fefe libo mona, hiluwa



loto nebo mona, omonala nebo mona, huliya dowa nebo mona, mona dowa ona ma minanaibo mona, ido ebola lanubo mona ma minanaibo, aya monawa muki ya hatina ki muti metoliti holilo. <sup>9</sup>Ido api itibiyobo mona ya li hiki loti holiti, ido neimo mona molobo ya moda wati ido holiti abo, aya monawa ya molalo. Feto feyanabo ya you amena yawala Goti ya moda mino betinaibo ne.

### Filipai wenina yasi Polo ana li faka labo ha

<sup>10</sup>Ena onesa me ya hemotina hofa nemogunu holiti ane li faka labo yagunu Wenaba lulau mino edoto ake naba-naba ito minowe. Ido homu yagi moda nemogunu holiyafa, ido ane li faka lanabo hanu ma minámiye, loto holi minowe. <sup>11</sup>Feito nefa, ido idafa magunu holiyowe, loto ladámowe. E'e, idafa yaidana-meidana fedo numido, ya aifa lune-haneu dowa loto holiyobo mona yako molanobo ne, loto hane kifefe loto holitoto ogofuto minowe. <sup>12</sup>Lumuto minobo hamenalo ya moda ogofuto lumuto mino holiyowe. Ido yoto minobo hamenalo ya aifa yoto mino holiyowe. Idafa-adafa mona-mona fedo numibo ya inagunu fuliyofe, ido idafa naba nofe, ido idafa-adafa wa nofe, ido idafa magunu holiyofe? Idafawa yaidana-meidana fedo numido, ya moda lune-haneu dowa loto holiyobo mona li oloto pito molanobo ne, loto hane kifefe loto holitoto ogofuto minowe. <sup>13</sup>Li auba i nedaibo we lulau mino edobo yagunu idafa-adafa muki ya moda ogofuto minowe.

<sup>14</sup>Feito minofa, ido hena me ya holiyobo, ya hemotina nemogi maina holiti ane li faka lo nedabo mona ya moda dowa molo nedae. <sup>15</sup>Ido hawa ukuwa dowa apito lo oloto biyobo hamenalo, Masedonia ebaloti uwobo hamenalo, ya wenina malekama eba maleka-maleka monolo nuba o-o abo ya mono onona adina li faka lo betiyofa, emotina yasi liwila oti nemogi houna iti ane li faka loti idafa ma nomámabo ne. E'e, hemotina Filipai wenina yako feto fe edonibo ne, loti holifefe lo minae. <sup>16</sup>Feito ya Tesalonaika numudo minobo hamenalo yagi idafa magunu holiyoto, ya hemotina hamena-hamena idafa fulo nedabo ne. <sup>17</sup>Feto lobo, ya aifa numunabo idafagunu holiyowe, loto ladámowe. E'e, hemotina mono monatina hulawa ya u naba-naba limo uto li dowa lo betinaibo ne, loto aya yagunu holi minowe.

<sup>18</sup>Ido onesa me ya hemotina idafa-adafa fulo nedabo ya Epafoloditusi analoti liyoboma nenako, yagunu idafa magunu holiyámoto, moda naba-naba wa nonako, idafa maleka aifa ne. Idafawa fulo nedabo, ya Gotikafo holibo ya dowa libo, sokila hi muwabo idafa dowa ona wa edaibo yaidana oto, ladanuwa ona holibo yaidana oto nebo idafa ya ne. <sup>19</sup>Ido nemo Gotine ya idafa-adafa muki-muki lamenu nebo idafa wa naibo yakafo hemotina Kilisto Yesu lulau mino edabo wenina idafa magunu hena holinabo ya adina li faka loto lifefe lo beti hulanogolaiye.

<sup>20</sup>Ena Metefo Gotite huliya naba-naba mino edaiboma ya minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

**Onuwaloka ha**

<sup>21</sup>Fele wenina muki Kilisto Yesu lulau mino edabo ya aiyo-weiyo lobiyonibo ha ya hemotina dowo loto lobilo. Mono weninate nemogi maina minonibo ya aiyo-weiyo ha ya hemotina fulu beti minae. <sup>22</sup>Fele wenina muki yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulu beti minae. Ido aya wenina yauti malekama Sisa numunalau onona liyabo wenina yasi moda aubafofo loti fulu beti minae.

<sup>23</sup>Wenaba Yesu Kilisto aifa li dowo lo ledaibo monala ya weudina-lutina-hatinau mino betinaiye. Modae.

# Kolosi

## Polokafo mono wenina Kolosi numudo minabo ya lufuwa i fulo betibo ha

### Homu Ha

Polokafo nalau nedo ya lufuwa me ya ito, holi hikitabo wenina Kolosi numudo minabo ya fulo betiye. Kolosi numuna meya ido Efesusi numuna me ya Esia ebau ya ne. Polo eimola ya Kolosi numudo aguwámifa, Efesusi numudo uto Yesu hala ukuwa dowa lo oloto molaido, ya masi lutina-hatina li elepa iti Yesu holi hikito umae. Holi hikitabo weninawa yauti maleka ya numuna meya selo neboma, Kolosi, Laodisia, Hiyelapolisi, yalo ya uti hawa ukuwa lobiyato, ya holi hikitabo wenina monolo nuba o-o abo ya Epafalasikafo hiyaba o betito, api itibi ne. (Aposolo 19:1, 8-1 Kolosi 1:6-7, 2:1)

Feto ya Polo nalau nebo hamenawalo ya wewa Epafalasi uto mono weninawa hatina ukutina ya Polo lomuiye. (Kolosi 1:8, 4:12-13) Lomuuto, ya weninawa mono monatina yagunu dowa loto holifa, ido wenina masi mono ha eito sugi loti api itibiyabo, ya holi hikitina li hopaitotanae, loto lufuwa me ya ito, Tikikusite Onesimusite biyaito, liti Kolosi numudo uti bibo ne. (Kolosi 4:7-9) Wewa Onesimusi hala ma ya Polokafo lufuwa ma ito Filemoni fulo edaibo lufuwau yau hitanabo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1-2</sup> Aiyo, hemotina fele wenina Kolosi numudo minoti, Kilisto lulau mino edoti holi hikito mu minabo mono weninane-motao, nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola, Gotikafo hala dowa kito ononawalo ya fulo nedaito li minobo we, ya mono weninate Timotite minoto, lufuwa me ya ya i fulo betiyowe. Walo.

Metefo Gotidokati ya aifa li dowa lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

**Polokafo weninawa yagunu holito Goti lomu-lomu aibo ha**

<sup>3</sup>Lemo hamena-hamena Wenabate Yesu Kilisto Melafo Goti lomuto, ya hemotinagunu holito dowae, lalowe, loto lomu-lomu o minone. <sup>4-5</sup>Hemotina ya ha ona hula, hawa ukuwa dowae ya homu holiti, ya okulumau mono mona molo betibo yagunu holiti hiyaba oti minanako, Kilisto Yesu holi hikito muti fele weninala muki lutina-hatina bi minabo yagunu holito ya dowae, lalowe, loto lomu-lomu o minone.

<sup>6</sup>Hawa ukuwa dowae ya mikau-mikau oloto pito upatomo uto hula ibo, ya hemotina yagi holiti, Goti aifa li dowae lo ledaibo monala ona hula holifefe loti holiyabo, ya aya hamenaloti ya hawa ukuwa hemotinaloka moda ayaidana oto oloto pito limo uto hula iye. <sup>7</sup>Hawa ukuwa api itibibo we Epafalasi ya lute-hate muwonibo we, lemogi maina mono houba-naba ononawa libo we, ya ade li faka loto Kilisto ononala li holibo we yakafa hawa ukuwa api itibido ya moda holiyabo ne. <sup>8</sup>Ido hemotina weudina-lutina-hatinau ya Weunakafo onona lido ya lutina-hatina bi minabo ha, ya aya we yakafa eteme o lumito holiyonibo ne.

<sup>9</sup>Feto aya ha holiyonibo hamenalo, yaloti ya lemo yagi hamena-hamena hemotinagunu holito Goti lomu-lomu o minonibo, ya Weunakafo lamena o betiyageto ya Goti dowae loto waibo monala holifefe lanabo ha, moda eimola holibo ha, ha mananau nebo ha ya weudina-lutina-hatinau molo faito betiyo, loto lomu-lomu o minone. <sup>10</sup>Feto fe betiyageto, ya hemotina moda Wenaba monalalo meyalo molotiko moniyato, ya lula-hala dowae lotoko holinaiye. Feti ya mono onona mona-mona linabo ya hula lagetoe, ya Gotigi houna iti monala holifefe lomo uti minanae, loto lomu-lomu o minone. <sup>11</sup>Feto fe minanabo, ya eimola aubala lamena aibo yakafa li aubafofo lo betiyageto, ya idafa hena agetoma ya moda auba iti minoti, lutina-hatina hefa iyageto, lutina dowae loti holiti, <sup>12</sup>ya Metefo dowae, lalowe, loti lomu-lomu o minanae, loto lomu-lomu o minone. Emo yakafa lamenaloti idafa-adafala fele weninala hona molo binaibo, ya hemotinagi binowe, loto weudina-lutina-hatina lifefe lo betibo ne. <sup>13</sup>Feto fe ledaibo, ya midipu yawala aubalauti wina ledoto, lula-hala muibo we Hipala hiyaba we wehudi hilalau ya fulo ledaibo ne. <sup>14</sup>Aya wewa yakafa meina fito wina ledoto lifimate hilili o ledaibo ne.

**Goti aubala, monala, lamenaloti, muki ya Hipaladoka nebo ha**

<sup>15</sup>Hipala ya Goti wa edámonibo we ona fefelumala aibo, ya idafa-adafa muki li oloto piyámito nebo we, emo ya hana we wenaba ne. <sup>16</sup>Moda holiyafe? Emo lulau mino edoto idafa-adafa muki li oloto pi hulibo, ya okulumaleka, mikaloka, wa onibo, wa edámonibo, weninagi, enisolegi, hiyabatina we wehuditinafe, ido weholatinafe, ido wenabatinafe, ido hulitinagi wefe, muki ya Gotikafo li oloto pinowe, loto holido, ya

Hipalakafu li oloto pito, ido Hipala yagunu holito li oloto pibo ne. <sup>17</sup>Ido emo ya monau yoimati minomo yoto nebo we ya idafa-adafa muki ya hana we wenaba ne. Ido emo anau yako idafa-adafa muki ufele lomo wibo ne. Feto emo minámibo neko, ya idafa-adafa muki u hopa uwadi ne.

<sup>18</sup>Ido mono weninala mau naba ya emo ula ya minogeto, emo ya manade ya ne. Emo ya apibo we, hana hipala, ya li homu molo edoto fuliguti li sinoi edaibo, ya idafa-adafa muki yauti emo ya hana we Wenaba ya minanaiye, loto fetu fe edaibo ne. <sup>19</sup>Moda holiyafe? Gotikafu Neimo monane, aubane, lamene, muki ya emo lulau mino faito edomo unaiye, loto dowu loto holito, <sup>20</sup>ido yá yofola lunula yakafu uwonefu idafa-adafa muki-muki, mikaloka idafafe, ido okulumaleka idafafe, muki li you lo betito ya hofa liwila oto li nemogi hutifina betinowe, loto dowu loto holiye.

<sup>21</sup>Ido hemotina yagi homu Goti weninala minámoti, monatina nosámibo molabo yakafu lutina-hatinau uwotinafu buli edo minaboma nefa, <sup>22</sup>ido onesa me ya ya fele, hiluwa loto, ha ma minámageto minanabo wenina ya emo onobalalo molo betinowe, loto emo mikaloka ula fulibo yakafu hofa liwila oto li eimolagi hutifina betibo ne. <sup>23</sup>Fetu fe betinowe, loto libo, ya hemotina hala ukuwa dowu holiti hiyabala o minabo ya holi fulitámoti, moda holi hikito muwabo mona li lagi fi betido, yalo ya minomo yowatoma, ya fetu libo idafawa fe betinaibo ne. Hawa ukuwa, ya wenina muki mika negu-negu lo oloto pi bimo uwabo ha, ya nemo Polo yagi houba-nabala ononawa liyobo we ya lo minobo ne.

#### **Polokafu auba ito Goti hala ukuwa lo oloto bibo ha**

<sup>24</sup>Ena nemo onesa me ya hena holiyobo, ya moda hemotinagunu holito hawa ukuwa lo oloto moloto henawa holiyoboma nenako, yagunu ake i minowe. Kilisto mono weninala mau naba ya emo ula nebo, ya aya weninawa yagunu ogofu holibo ya onesa huladámínako, yagunu nemo yagi hemotinagunu holito uneu ogofu holiyobo, ya faitomo yoto holi minowe. <sup>25</sup>Ido aya weninalawa hiyaba o betinanibo ononane ya linane, loto Gotikafu hemotinagunu holito ononawa numibo, ya ha welaloti api itibinobo ononawa li hulane, loto numido, ya fetu fe minobo ne.

<sup>26</sup>Aya ha homu faluku oto nebo ya aidena yoima wenina yufa fi molomo yowado yalokati muki ya li faluku betibo nefa, ido onesa me ya ya eimola fele weninala ya lo oloto pi bibo ne. <sup>27</sup>Eito feka wenina mikalo-mikalo minagu yauti eimola fele weninalawa ya faluku ibo hawa, lamene meinala naba nebo hawa, ya Gotikafu lo oloto pi binowe, loto holibo ne. Aya hawa hulawa ya fetu loti holilo. Kilisto ya lutinau mino betiboma nenako, yagunu lamene linune, loti holiti ya hiyabala o minae, loto lo oloto pi bibo ne.

<sup>28</sup>Feito ya wenina muki ya Kilisto lulau mino edabo wenina naba, betiyabo weninala ya emo onobalalo molo betinune, loto wenina muki

fuka ha lobito, ha manadeu nebo ha muki api itibito, ya Kilisto monala lo oloto bi minonibo ne. <sup>29</sup>Ido aya yagunu ya emo aubalakafo nemo luneu li auba naba-naba i nedaibo, yakafo ononawa liyobo ya aubafofo lotoko limo yowowe.

**Hote inabo wenina mete bito Kilisto monala holifefe lanubo ha**

**2** <sup>1</sup>Feito ya ha me ya holifefe lanae, loto holito ya lobinogolowe. Holilo. Mono wenina hemotina ido Laodisia wenina ido wenina maleka yagi nomudinakafo hone wa nedámabo wenina muki, ya hemotinagunu aubafofo loto holito ya ononawa li-li o minowe. <sup>2</sup>Feto fe minobo, ya lutina-hatina bi-bi o minanabo mona yakafo mono weninatinagi li hutifina betiyageto, yakafo weudina-lutina-hatina li auba i betinaiye, loto feto fe minowe. Feti minanabo ya Goti faluku aibo hala, Kilisto yagunu holifefe loti holinabo hala muki ya moda holi faito fulitanigilae, loto holito ya ononawa li-li o minowe. <sup>3</sup>Goti ha mananau nebo ha, ido holifefe lo nebo ha, muki ya Kilisto lulau faitoto mino edaibo yagunu holifefe lanune, loto ya emodokatiko moni wita oto li oloto pinubo ne.

<sup>4</sup>Hawa feto loto lobiyobo, ya wenina masi hatina fiti hotina itanae, loto ya lobiyowe. <sup>5</sup>Moda holiyafe? Une yakafo hemotinagi mino betiyámofa, ido weune-lune-hane yakafo hemotinagi mino betito hemotinagunu holiyobo, ya monatina li mako iti fefe loti molo minoti, auba iti Kilisto holi hikito muwabo mona yagunu holiyobo, ya lune-haneu dowae loto holito minowe.

**Kilisto Yesugi mino holinune, loto emodoka kelanubo ha**

<sup>6</sup>Feto hemotina yasi Kilisto Yesu ya Wenabate ne, loti emogi houna iyabo yamaidana oti emo lulau mino edoti moni minalo. <sup>7</sup>Feti moni minabo, ya lagitina ya emodoka fi hiki lo ititi, ido lufawatina ya emodoka auba ito liyageto, yaloti emo lulau mino edoti u naba uti gedomo yoilo. Feti ya holi hikitabo hanuwa api itibiyado, ayalo ya lala i hiki lo minalo. Feto fe minoti ya ebola lutina-hatinau faitigu yauti dowae, lalowe, loti lomu-lomu o minalo.

<sup>8</sup>Feto fe minabo ya wenina masi mikaloka ha manadinau negu yauti ya aifa ha loti, hotina iti, weudina-lutina-hatina nala itanae, loti ya wati hiyaba alo. Yaidana ha ya Kilistodokati ladámoti, mikaloka ha wenina monatalokati ya api itibi minae.

<sup>9</sup>Yagunu holilo. Yesu ulau ya Goti eimola mino faitoto neto, <sup>10</sup>ido hemotina ya emo lulau mino edabo ya moda ogofuti minae. Emo ya wenabagi, ido hulinagi wegi, muki ya hiyabatina we Wenaba ya ne.

<sup>11</sup>Ido emo lulau mino edabo yagunu ya Goti anela, wenina adinagunu fukámabo anela ya hemotaloka ne. Anelawa ya Kilistodokati nenako,

yakafo utina-lutina-hatina lila, mikaloka idafa ya li fulo betito ya minae. <sup>12</sup>Feto feyanowe, loto hemotina mono noku iyagu ya emodoka kelo betito, ya haleku emogi maina molo betiye. Feto fe betibo, ya Gotikafo fuliguti li sinoi edaibo we aubala ya holi hikito muwabo yagunu emogi maina li sinoi betiye.

<sup>13</sup>Feito hemotina ya homu Goti anela ya utina-lutinau minámito, nosámibo monatina molagu yau fuliyabo wenina minafa, ido onesa emogi maina li hofawa o betibo, ya nosámibo monate muki ya hilili o ledoto, <sup>14</sup>lo molaibo ha lufuwa iyabo ya uwotefo lowa-fina fi hofa ledaibo ha ya yá yofolo hofa itoto, hilili o ledoto, li fulo faiga itaibo ne. <sup>15</sup>Feto feyaibo yamo ya wenabagi, ido hulitinagi wegí, muki li fulo betito, ya wenina muki nomudinalo ya li yoima o betito, u homu moloto idipito wibo ne.

### Kilistogi maina fuliyonibo ha

<sup>16</sup>Yagunu hemotina ya wetina-idafafena nofena noti ido námoti anabo yagunu, ido foli mona-mona, melegeloti, igana fulibo hamenaloti, Sabati foliwaloti yagunu holiti ido holiyámoti anabo monatina yagunu ya wenina masi ha ma lobinabo, ya holi biyámilo. <sup>17</sup>Monawa ya aliga anaibo mona hamamuna yaidana nefa, ido hulawa ya Kilistodoka ne.

<sup>18</sup>Ido wenina ma yasi lutina-hatina lila yakafo eimotina utina aifa ito yoti, fetó loti lo-lo abo, wamoidana feito-feito wa onibo, yagunu hemotina utina ito lumuti, enisole holi biti houba-naba o betilo. Feto feyámanabo ya mono wenina hula ámabo wenina minanae, loti hatina liti lobinabo ya holiyámilo. <sup>19</sup>Kilisto ya lemo manade nefa, ido weninawa ya emodoka kelo homi ámo o minae. Kelo homi ámo o minafa, ido leimo ula minonibo wenina muki ya emodokati ya li hifi ledaibo nala yakafo hina-ana, hofala-afala muki ya li hikilo ledoto, kelo homi ledo nenako, ya gedanubo auba ya Gotikafo oloto pi lumu nebo yagunu ya gedomo yowone.

<sup>20</sup>Ena mikaloka ha mona ya metina muti, Kilistogi maina fulitabo wenina hemotina ya mikaloka wenina mona molabo yamaidana oti lo fuko betiyabo halo ya neidafaiti meyalo molo minae? <sup>21</sup>Aya ha, ya idafa me ya ya liyámilo, ido idafa me ya no holiyámilo, ido idafa me ya li holiyámilo, loti <sup>22</sup>idafa-adafa yaidana-meidana yagunu fetó loti lo-lo abo idafawa, ya ute etuwa idafa, u hulanaibo idafagunu ya aifa lo minae. Yaidana ha ya wenina eimotina hatina kiyadoti lo moloti api-napi itibi minabo ha, ya neidafaiti holi minae? <sup>23</sup>Aya ha ya holiti hololanabo mona ya wenina masi wanabo, ya eimotina lutina-hatina yauti mono onona liti, ya utina ito lumuti, idafa-adafa dowá idafa ya auba iti moi i-i abo mona, ya ha manadinawo nebo mona ne, loti wa betinafa, ido yaidana mona ya hula minámiye. E'e, yakafo lute lila li yoima o edámanaibo ne.

### Kilistogi maina li sinoi ledaibo ha

**3** <sup>1</sup>Feito hemotina ya Kilistogi maina li sinoi betiboma nenako, yagunu idafa-adafa yoisa nebo idafa, Kilisto ya Goti ana onaleka amedoto nebo ebalo nebo idafa yagunu holiti minalo. <sup>2-3</sup>Hemotina moda fulititi, ido hofawa minabo monatina ya Kilistogi maina Goti lulau mino edabo yagunu faluku aiboma nenako, mikaloka idafa-adafalo ya lutina-hatina molámilo. Yoisa nebo idafalo ya lutina-hatina moloti minalo. <sup>4</sup>Feto fe minabo, ya hofawa minonibo monate nebo we Kilisto oloto pinaibo hamenalo, yalo ya hemotina emogi maina lamenalau yau oloto pinigilae.

### Kilisto luteu mino ledaibo yagunu wenina hofawa minonibo ha

<sup>5</sup>Feito ya mikaloka utina-lutina-hatina monatina, ya hopa li unabo mona, fuma ibo mona, utina so libo mona, nosámibo mona yagunu holiyabo mona, yaleka mona muki ya hofu fulilo. Ido idafa-adafa magunu holiyabo mona ya idafa holi muti houba-naba o edabo mona yaidana nebo yagi ya hofu fulilo. <sup>6</sup>Yaleka monawa muki yagunu ya Goti sebala molaibo mona ya ha holiti holiyámoti abo weninaloka ya oloto pinogolaiye. <sup>7</sup>Ido hemotina homu, aya monawa oti moloti o-o abo monatina molabo hamenalo, ya aya monau yau moni-moni ama ne.

<sup>8</sup>Feto o-o ama nefa, onesa meleka ya mona maleka, sebatina molaibo mona, lutina hala-kala libo mona, wenina holi nosámibo biyabo mona, hamadina hiyabo mona, fuma ibo ha wetinanti yoibo mona, yaleka mona muki yagi fulitalo. <sup>9</sup>Ido sugi ha ya wenina lobiyámilo. Hemotina lutina lila yagi ido monala yagi ya li fulitoti, <sup>10</sup>lutina hofawa li itaboma nenako, yagunu mikaloka monawa muki ya fulitalo. Aya lutina hofawa ya Goti li oloto pibo we eimola fefelumalama nenako, yagunu emo monala holifefe lanae, loto li hofawa-hofawa o ledotoko mino-mino aiye.

<sup>11</sup>Feto ya wenina hofawa minonibo monalo ya wenina li hona molo betinubo mona ma minámiye. E'e, wenina ma Giliki wenina ne, ido ma Yuda wenina ne, loti labo, ido ma Goti anela utinau fukabo wenina ne, ido ma anelagi minámibo wenina ne, loti labo, ido ma numudoka wenina ne, ido ma bomai ninigalu wenina ne, loti labo, ido ma nalalo houba-naba onona liyabo wenina ne, ido ma nalalo minámabo wenina ne, loti wenina li hona molo betiyabo mona, ya lute hofawa monalau ya ma minámiye. E'e, Kilisto yako muki ogofuto luteu mino ledaibo ne.

### Mono mona hula molanubo ha

<sup>12</sup>Yagunu ya hemotina Goti fele weninala, wa molo betibo wenina, lula-hala bibo wenina yasi monatina molanabo, ya lutina-hatinau ya wenina milumatina holiyabo mona, li dowo lo betiyabo mona, heimotina utina ito yowámabo mona, you lo minabo mona, lutina-hatina hefa aibo



mona, yaleka mona muki ya utinalo owo yaidana oti li holoiti molo minalo. <sup>13</sup>Wenina ma monatina eleka fi biyabo wenina ya liwila oti holoti keloti minoti, ido masi ekefa aibo mona molo betiyabo yagunu lutina-hatinau holi nosámibo binabo, ya Wenabakafo hemotina lifimatina hilili o betibo yamaidana oti hemotina ya wenina lifimatina hilili o betilo. <sup>14</sup>Ido yoisa nebo mona yakafo yaleka mona muki li mako ito ufele loto ogofuto nebo mona, ya lutina-hatina bi minanabo mona ya ne. Yagunu aya mona ya utinalo owo yaidana oti li holoiti molo minalo.

<sup>15</sup>Ido Kilisto you amena monala yamo lutina-hatinau hiyaba o betiyaneyo. Aya monawalo ya emokafo une li mako ititi minanae, loto weuna fi betibo ne. Ido lutina-hatinau ya dowae, lalowe, loti holi muilo. <sup>16</sup>Ido Kilisto hala ya lutina-hatinau mino faito betiyaneyo. Feto fe minoti, ya aya ha manadinau naba-naba nebo yauti fuka ha loti weninatina api itibi minato, ido Weunakafo mino betiyageto ya mono nama lofi molo edoti, ya Goti ha lufuwala yauti nama loti, ido heimotina mono namatina loti, ya Goti ebola nama loti aifa li dowo lo ledaibo mona lutinau nebo yauti lomuilo. <sup>17</sup>Feti ya oti moloti fe-fe anabo monatina muki, ha lanabofe, ido mona molanabofe, muki ya Wenaba Yesu huliyalo yako oti moloti o-o minalo. Feto fe minoti, emodokati ya Metefo Goti dowae, lalowe, loti ebola lomuilo.

### **Wenipa, wemoli, olufotina hatina**

<sup>18</sup>Ena hemotina wenipa, ya heimotina wadinafo ha lanado ya holilo. Aya mona ya Wenaba lulau mino edoti fefe libo mona molanabo ya ne.

<sup>19</sup>Ido hemotina wemoli, ya olodinafo lutina-hatina bi-bi o minalo. Feti ya sebatina molo biyámilo.

<sup>20</sup>Ido hemotina olufotina, ya otinafo-metinafo ha lanado ayalo ya hololilo. Aya mona ya Wenaba dowo ona waibo mona ya ne.

<sup>21</sup>Ido hemotina metinafo, ya olufotina hena holitanae, loti ya sebatina hala-kala lanaibo mona nosámibo molo biyámilo.

### **Houba-naba wenina ido wenabatina hatina**

<sup>22</sup>Ido hemotina houba-naba onona liyabo wenina ya mikaloka me ya wenabatina ha muki lanado ya holoko lalo. Feto feti, ya wenina nomudinalo ya onona liyogeto dowo loti wa ledanae, loti ámoti, lutina mako moloti Wenaba holi muti ya feti fe minalo. <sup>23</sup>Feti ya oti moloti o-o anabo monatina muki ya wenina yagunu holi biyámoti, Wenaba yako holi muti weudina-lutina-hatinau yauti auba iti molalo. <sup>24</sup>Feto feti ya Wenabalokati ya meinatina, eimola idafala weuna fi betibo, ya linogolone, loti ya holi minae. Wenaba Kilisto houba-naba ononala ya liyaboma ne. <sup>25</sup>Feti holiyafa, ido masi mona nosámibo molanabo monalo ya lifimatina liwila oti linigilae. Emo ya wenina hona moloto ekei ámibo ne.

**4** <sup>1</sup>Ido hemotina wenaba, ya houba-naba weninatina ya fefe loto ogofunaibo mona dowa yako molo betilo. Hemotina yagi ya Wenabatina okulumau nebo ya moda holi minae.

#### Mono wenina muki hatina

<sup>2</sup>Ena hamena-hamena Goti lomu-lomu o minalo. Feto feti ya dowae, lalowe, loti wati hiyaba o edotiko lomu minalo. <sup>3-4</sup>Feto loti lomunabo, ya lemogunu yagi maina holiti, ya Gotikafo ha mono hanuwa i ledageto, ya Kilisto hala ukuwa, faluku aibo hala lo oloto molanae, loti lemogunu holiti lomuilo. Feto loti lomunabo, ya nemo ha lo oloto molanobo, ya fefe loto hototo lo oloto molanaiye, loti nemogunu holiti lomuilo. Hawa yagunu ya nala i nedato minowe.

<sup>5</sup>Ena mono holiyámabo wenina nomudinalo ya monatina fefe lotiko moloti, ha manadinau nebo hanudo yaloko moni minalo. Hamenatina ya aifa fulámilo. <sup>6</sup>Feti moniti ya wenina ha liwila oti lobinabo, ya fefe lanaibo ha, ogofunaibo ha holifefe loto lobinune, loti, ya ha lanabo ya ho wiliyato, la fulibo yaidana oti aifa li dowo lo ledaibo ha yako lo-lo o minalo.

#### Onuwaloka ha

<sup>7</sup>Ena lute-hate muwonibo mono unatefo, Wenaba lulau mino edoto houba-nabala onona maina liyonibo we, mono ononawa li-li o minaibo we Tikikusi yakafo uto nemo Polo hane ukune muki ya lobinogolaiye. <sup>8</sup>Feto loto lobiyageto, ya hemotina lemogunu holifefe lanabo ha yakafo lutina-hatina aila i betinaiye, loto hemotinaloka ilifi molowe. <sup>9</sup>Ilifi molobo, ya mono we ma, lute-hate muwonibo we, holi hikitotoko monibo we, hemotina numunatalototi aibo we Onesimusi yagi maina idipi moloto, uti meloti hawa muki eteme binaiye.

<sup>10</sup>Ena mono we ma, maina nalalo minoibo we Alistakusi yakafo aiyo-weiyo ha ya fulo beti ne. Ido Banabasi momolafo Maki yagi ayaidana oto fulo beti ne. Emo ya hemotinaloka agetoma, ya li dowo lo edanabo ha moda lobitonibo ya holi minae. <sup>11</sup>Ido mono we ma Yesu huliya ma Yasitusi yagi ayaidana oto aiyo-weiyo ha ya fulo beti ne. Wewa yaleka we tili (3) yako Yuda weninau yati ade li faka loti, Goti hiyabate we wehudi hilalau ya wenina magi idipinune, loti houba-naba ononala maina li minae. Wewa yalekate lune-hane li aila i nedabo ne.

<sup>12</sup>Ena hemotina numunatalokati we, Kilisto Yesu houba-nabala we Epafalasi yagi aiyo-weiyo ha ya fulo beti ne. Emokafo hemotina ya Gotikafo dowo loto holibo mona ya holifefe loti, auba iti molofefe lotiko minanae, loto hemotinagunu holito Goti lomu-lomu o minaibo onona ya auba ito liye. <sup>13</sup>Wewa yakafo hemotinagi, ido mono wenina magi Laodisia numudo minabo, ido Hiyelapolisi numudo minabo, muki yagunu

holito lula-halau miluma naba-naba holiye, loto ya monala wa minoto, lo oloto biyowe.

<sup>14</sup>Ena lusa we, lute-hate muwonibo we Luku yagi aiyo-weiyo ha ya fulo beti ne. Ido Demasi yagi ayaidana oto fulo beti ne.

<sup>15</sup>Ena lemo ya mono weninate Laodisia numudo minabo ya aiyo-weiyo ha fulo betiyonibo ya hemotina lobilo. Ido mono wena Nimifa, ido numunalau monolo nuba o-o abo wenina yagi ayaidana oto aiyo-weiyo ha fulo betiyonibo ya lobilo.

<sup>16</sup>Ena ha lufuwa me ya ya hemotina hiyatinau hitoti, holi huloti ya Laodisia numudo monolo nuba o-o abo wenina hitanae, loti fulo betilo. Ido lufuwa ma ya Laodisia wenina fulo betiyobo yagi hemotina ayaidana oti liti hitalo.

<sup>17</sup>Ena Akipusi ya Wenaba lulau mino edanibo yagunu mono onona humibo ya wafefe loto monito, aya ononawa ya li hulo, loti lomuilo.

<sup>18</sup>Nemo Polokafo aiyo-weiyo ha me ya neimo aneloti lufuwa iyowe. Walo. Nemo nalalo minobo yagunu hatina molámaneyo. Aifa li dowo lo ledaibo mona ya hemotinaloka mino betinaiye. Modae.

# 1 Tesalonaika

## Polokafo mono wenina Tesalonaika numudo minabo ya lufuwa hana apito i fulo betibo ha

### Homu Ha

Polokafo Kolinti numudo nebo hamenalo ya Yesu holi hikito muwabo wenina Tesalonaika numudo minabo ya lufuwa me ya i fulo betibo ne. Tesalonaika numuna meya naba ya Masedonia ebau ya ho no anawaleka ya ne. Polo eba nedo-nedo monibo hamena loitigi-makogi (3) yalo ya hana Yesu hala ukuwa Tesalonaika wenina lo oloto bito, wenina lutina-hatina li elepa iyabo, ya maleka Yuda wenina minato, ido abi loti ya eito feka wenina minae. Feti minato, Yuda mono hiyabatina we ya Polo yagunu wauwa liti, lutina-hatinau nosámibo holiyanako, Yesu weninala ya Polote Sailasite idipi Belia numudoka molato uwaiye. (Aposolo 17:1-14) Utaito, aliga Yuda wenina yasi Yesu weninala hena bi minabo ha ya Polo holito, onona hounalafa we Timoti ya ha makafo li auba i betinaibo ya lobinogolaiye, loto weninawa minadoka ilifi molaito wiye. Uto lobito, liwila oto Polo Kolinti nedoka loto, hatinagi loga o edabo hagi ya lomuiye. Lomuito holito ya ha ma liwila oto lufuwa i fulo betinowe, loto lufuwa me ya i fulo betibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, hemotina Metefo Goti ido Wenaba Yesu Kilisto lunigu mino betiti Tesalonaika numudo monoku nuba o-o abo weninao, lemo Polole, Sailasile, Timotile lufuwa me ya i fulo betiyoniyo. Walo.

Aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

### Weninawa yagunu holito Goti lomuibo ha

<sup>2</sup>Lemo hamena-hamena hemotina muki yagunu holito dowae, lalowe, loto hulitina Goti lomu-lomu o minone. <sup>3</sup>Hemotina holi hikitabo onona hulawa ya liti, lutina-hatina bi-bi abo onona ya auba iti liti, Wenabate Yesu Kilisto holi muti hiyabala abo mona ya auba iti molomo uwabo yagunu holito Metefo Goti onobalalo ya hamena-hamena lo oloto pito, dowae, lalowe, lomu-lomu o minone.

<sup>4-5</sup>Aiyo, Goti lula-hala bibo mono weninate-motao, Yesu hala ukuwa dowae lo oloto biyonibo ha holiyabo ya aifa ha ne, loti holi fultámae. E'e, ya aubalagi ido Weuna Fele yagi hawa ya ona hula ne, loto lutina-hatina li auba i hiki lo betinako, hemotinagunu holiyonibo ya moda weuna fi betiye, loto holi minone. Hemotinaloka minonibo hamenawaloma ya hemotinagunu holito mona molonima ya hemotina moda holi minae.

<sup>6</sup>Ido hemotina ya lemo monate ido Wenaba monala yaidana oti monatina molabo, ya ha mono holámabo wenina yasi hasuwala naba fi betiyafa, ido Weuna Felekafo li aila i betito hala ukuwa holiti lutina-hatinau moloti ake iti minabo mona moloti, <sup>7</sup>ya Masedonia ido Akaiya mikaloti holi hikitabo wenina muki ya monawa itibiyato egetina uti ayaidana oti molomo uwabo ne. <sup>8</sup>Feito hemotinalokati Wenaba hala ukuwa ba loto Masedonia ido Akaiya mikalo ya oloto pibo yako minámiye. E'e, hemotina Goti holi hikito muwabo hawa ya eba nedo-nedo upatoto wibo yagunu ha ma lobinubo ya ma minámiye. <sup>9</sup>Hawa ukuwa ya moda numudo-namado u hulito holitanako, hemotina minado uwonibo mona yagunu eimotina yasi lo-lo o minae. Hemotina ya sugi goti yagunu holi minadoti ya lutina-hatina li elepa iti Goti hula ona hofawa minowa-minowa oto nebo we yagunu holiti houba-naba o edoti, <sup>10</sup>ido Hipala Yesu fuliguti li sinoi edaibo we, lifima ha naba-naba oloto pi lumunaido yati li nomude waibo we ya okulumauti anaibo ya hiyabala oti minae, loti hawa ya numudo-namado lo-lo minae.

### Polokafo mona moloto onona libo ha

**2** <sup>1</sup>Ena mono weninate-motao, hemotina minadoka loto onona liyonibo u aifa idafa ámibo yama hemotina moda holi minae. <sup>2</sup>Ido homu Filipai numudo ya hena naba holiyogeto ha nosámibo lo ledabo yamagi ya moda holi minae. Feto fe ledafa, ido hemotina minadoka uwonibo ya uwotefo-mota ilalu hu minagu ya Gotite yakafo li auba i ledaito, hala ukuwa dowae lito lo oloto molo biyonibo yamagi ya moda holi minae.

<sup>3</sup>Feito holi hikitanae, loto hatina lito hawa ukuwa lo oloto molonibo, ya hanu dowae loti ika o betinune, loto holito lobemo, ido mona fuma ibo api itibinune, loto holito lobe, ido hotina inune, loto holito lo oloto

molonibo ya ma minámiye. <sup>4</sup>E'e, Gotikafo dowá loto wa ledoto hane ukune lo oloto pinae, loto ononawa adeu molaito ya lo minone. Feto loto lo minonibo ya wenina yasi dowá loto wa ledanae, loto holito ladámone. E'e, lute-hateu wa huloto monate hona molo ledaibo we Goti yakafo dowá loto wa ledanaie, loto holito hawa ya lo minone.

<sup>5</sup>Feto loto lo minonibo ya ha magu molo betito ladámone. Moda hemotina holi minae. Ido idafa-adafa magunu holiyonibo ya mono ononawa yamo li faluku anaiye, loto ámone. Moda Gotikafo wa ledó ne. <sup>6</sup>Ido wenina hemotinafemo, ido malekamafemo hulite naba molanae, loto ladámónima ne. <sup>7</sup>E'e, Kilisto aposololama minoninako, hemotina adelo li faka lalo, loto ogofuto lobiyonibo nefa, ido wenipa masi olufotina hiyaba dowá lo betiyabo yamaidana oto hemotina minagu minoto li you lo betiyonima ne. <sup>8</sup>Hemotinagunu auba ito holito ya Goti hala ukuwa dowá yako lobinune, loto holiyámone. E'e, lute-hate naba-naba biyoninako, oto moloto onibo monate muki yagi hemotina binune, loto holiyonibo ne.

<sup>9</sup>Aiyo, mono weninate-motao, lemo ononate ya hosa fito liyonibo yama hemotina hatina ki minae. Goti hala ukuwa dowá lobiyonibo hamenalo ya hemotina wetina-idafa ika o betitanune, loto etuwa onona yagi lubuka ido ho lido yagi ya muki auba ito lito hawa ukuwa dowá lo oloto biyonibo yama hatina ki minae.

<sup>10</sup>Ido monate yagi wafefe loti wa minae. Hemotina holi hikitabo wenina minagu ya fele minoto, monate hiluwa loto feke lotoko minoto, lifimate minámibo minonibo monate ya hemotina wama, ya Goti yagi ayaidana oto monate ya wa ne. <sup>11-12</sup>Metinafo-mota masi olufotina fe betiyabo yamaidana oto lemokafo hemotina muki ya lutina-hatina li gedo betito hatina lito ha auba ito lobi-lobi o minogeto, ya Gotikafo hiyaba o ledaibo hilaneu loti lameneu minanae, loto nuba o beti nebo we olufola hula minado yaloko monilo, loto auba ito lobiyonibo monate yama moda holi minae.

### **Hena holiyafa, holi hikitoti auba iti minabo ha**

<sup>13</sup>Ido Goti hala lobiogeto, dowá loti holiyabo ya wenina hatinaidana oti holiyámama ne. Goti hala moda ona hula yakafo holi hikitabo wenina hemotinaloka onona li nebo ha ne, loti holiyabo yagunu ya dowae, lalowe, loto Goti lomumo yowone.

<sup>14</sup>Mono weninate-motao, hemotina Yudia mikalo Goti weninala Kilisto Yesu lulau mino edoti monolo nuba o-o abo wenina ya egetina ato Yuda wenina malekama yasi hofó betiti hena naba li biyabo yamaidana oti heimotina weninatina malekama yasi hemotina hofó betiti hena naba biyae.

<sup>15</sup>Aya Yuda wenina yasi ya Wenaba Yesu ido aidena polofeti we yagi ayaidana oti hofó beti fuliti, ido lemogi li fulo ledoti lilifi molabo ne.

Weninawa ya Goti dowá loto holibo mona ya molámoti, ido wenina muki li uwotinafo buli betiyae. <sup>16</sup>Feto feyabo ya eito feka wenina yagi lobiyato Gotikafo li nomudina watanae, loti hanu hu ledo minae. Feto fe-fe abo yamo nosámibo monatina mulalo-mulalo moloto, lifimatina yakafo akaisa yoito ya Goti sebala hala-kala libo mona ya emotinaloka oloto pi bibo ya ne.

### Polokafo weninawa lula-hala bibo ha

<sup>17</sup>Aiyo, mono weninate-motao, lemo uwotefo-mota ya hamena fouma efoma hemotinalokati li fulo ledabo, ya weude-lute-hate yakafo hemotina fulo betiyámone. E'e, ute yako fulo betiyonibo yagunu miluma-aluma holito minoninako, hofa wa betinune, loto lute-hateu naba-naba holi minoto, uto wa betinubo hanu ya auba ito moni wita one. <sup>18</sup>Feto loto holi minonibo yagunu uto wa betinune, loto neimo Polo ya hamenalo unune, me ya hamenalo unune, loto holi minofa, Satanikafo hanute lotana i ledaiye.

<sup>19</sup>Ena Wenabate Yesu oloto pinaibo hamenawalo ya emo nomunalo lute-hateu dowá lanaibo idafa, ido ake ito minanubo idafa, ido hulite yonaibo meina idafa ya igalekati anaiye? Hemotinalokati anogolaiye. <sup>20</sup>Hemotina ya lemo hulite yonaibo idafa, ido ake-make ito minonibo idafa ya minae.

### Timoti ilifi molaito wibo ha

**3** <sup>1</sup>Feito hemotinagunu muludeu naba holito, Atenisi numudo ya moda leimoko minanoiye, loto <sup>2</sup>Timoti mono weninate ya Gotigi maina onona lito Kilisto hala ukuwa dowá lo-lo aibo we ya hemotina minadoka uto ha monalo li hikito betito, li auba i betinaiye. <sup>3</sup>Ido henawa mona-mona o hemotinaloka oloto piyagetoma holi hikitina li hopaitotanae, loto ilifi moloto wiye. Gotikafo yaidana idafa lemodoka oloto pinaibo ne, loto wa molo ledaima ya hemotina moda holi minae. <sup>4</sup>Lemo homu hemotinagi maina minonibo hamenalo ya hena naba mona-mona oloto pi lumunaiye, loto lobi-lobi onibo ne. Ido aya hawama moda oloto pitaibo ne, loti holi minae.

<sup>5</sup>Feito nebo yagunu nemo ya hemotinagunu lune-haneu naba-naba holito, unobo sinoiyobo ya hepa molo ledaibo we Satanikafo hepa molo betiyageto ononate u aifa idafa utanaiye, loto Timoti ilifi molobo ya holi hikitafe? Holi hiki ladámafe? Uto wato ananiyo uwo, loto Timoti ilifi moloto wibo ne.

### Timoti liwila oto loto Polo lula-halau li aila i edaibo ha

<sup>6</sup>Ena onesa me ya ya Timotima hemotinalokati liwila oto loto, hemotina holi hikitabo, ido lutina-hatina bi-bi o minabo hawa ya

lolumuto ido leimogunu holito ya hemotina holi dowa lumu minae, loto hawa ya lolumuto, ido hemotina wa betinune, loto auba ito holiyonibo ya hemotinagi ayaidana oti wa ledanune, loti auba iti holi minabo hawa ya lolumu huliboma nenako, <sup>7</sup>yagunu aiyo, weninate-motao, leimo hasuwala fi ledado miluma holiyonigu ya hemotinagunu holito hate ligi-ligi kiyoba, ido hemotina Goti holi hikito mu minabo hawa holiyonibo yakafo lute-hate li dowa lo ledaiye. <sup>8</sup>Hemotina Wenaba holi hikito muti auba i minabo yagunu holito lute-hate dowa linako, mino holimo yowone.

<sup>9</sup>Yagunu hemotinagunu holito Goti onobalalo lute-hateu ake ito holiyonibo yagunu dowae, lalowe, loto lomuwonibo, ya ogofuto lo huladámánogolone. <sup>10</sup>Yagunu hemotinaloka loto wa betito, holi hikitabo ha malekama holámanabo haleka ya li homi i betinune, loto lubu igu ido ho lido ha auba ito Goti lomuwo.

<sup>11</sup>Ena Metefo Goti eimola yakafo ido Wenabate Yesu yakafogi hanu li oloto pi ledaito ya hemotinaloka anogolone. <sup>12</sup>Ido lute-hate ya hemotina bimo yowonibo mona ya Wenabakafo lute-hateu molo ledaibo yamaidana oto hemotina yagi heimotina lulanigu ido wenina filigama muki yagi lutina-hatina bimo yonabo mona ya lutina-hatinau molo betito, u faitoto uto upatanogolaiye. <sup>13</sup>Feto feyanaibo ya Wenabate Yesu ya emo fele weninala muki yagi oloto pinaibo hamenawalo ya Metefo Gotite nomunallo Wenabakafo lutina-hatina li auba i betiyageto, hiluwa loto lifimatina minámanaibo fele minanae.

#### Lute lamenagi minanubo ha

**4** <sup>1</sup>Ena mono weninate-motao, ha me ya auba ito lobinogolone. Holilo. Hemotina moni-moni o minanabo monatina ya Gotikafo wato dowa loto holinaiye, loto mona api itibiyonibo ha ya holiti meyalo molabo nefa, ido onesa me ya aya monawa oto yoti fefe lotiko molomo yonae, loto Wenaba Yesu lulau mino edonibo yagunu hatina lito lobiyone.

<sup>2</sup>Wenaba Yesu welaloti ha lo molo betiyonibo ya moda holi minae. <sup>3</sup>Goti yakafo lula-hala auba ito holibo ha ya feito ne: hemotina ya fele minomo yoti hopa li unámilo. <sup>4</sup>Hemotina muki ya heimotina utina hiyaba o minanabo mona ya fele ido fefe lotiko molalo. <sup>5</sup>Eito feka wenina ya Gotigi hutifina ámabo wenina yasi hopa li unanubolae, loti hatina lapa-lapa kimo uwabo yaidana oti <sup>6</sup>hemotina mono weninatina uta oti hotina iyámilo. Wenaba yakafo nosámibo monawa muki yaidana molanabo ya lifima ha liwila oto li binaiye, loto moda auba ito lo fuko bitonima ne.

<sup>7</sup>Holi minafe? Gotikafo lutina fumagi minanae, loto weuna fi ledámiye. E'e, lutina lamenagi fele minanae, loto weuna fi ledaima ne. <sup>8</sup>Yagunu masi ha ya holiti holiyámoti abo ya aifa wenina hatina minámiye. E'e, Goti yakafo Weuna Fele neboma bibo we eimolakafu ha libo ya holiti holiyámoti o minae.



### Lute-hate bito mona dowá molotoko minanubo ha

<sup>9</sup>Ido mono holiyabo weninatina ya lutina-hatina bi-bi alo, loto igaidana oto ha lufuwa i binubo ne? Heimotina ya Gotikafo fetó feyalo, loto lutina-hatina bi-bi abo monawa ya moda api itibitaima ne. <sup>10</sup>Ido Masedonia mika nedo-nedo mono weninatina mino liti uwabo yagi moda lutina-hatina bi-bi o minabo ne. Fetó fe minafa, ido aya monawa ya molomo yowalo, loto hatina lito auba ito lobinone. <sup>11</sup>Ido lo molo betiyonido ya ayalo hemotina holoti minoti, heimotina idafatina yagunuko hatina kiti, heimotina adinagunu onona liti ya li dowá loto linune, loti auba iyalo. <sup>12</sup>Feti ya idafa magunu holiyone, loti mono holiyámabo wenina nomudinalo wako ladámanabo ya monate wanoba minanaíye, loti fetó feyalo.

### Wenaba Yesu Kilisto liwila oto anaibo ha

<sup>13</sup>Ena weninate, hemotina fulitabo wenina yagunu holifefe ladámatoma ya mono holiyámabo wenina yasi fuliyabo wenina hofa liwilati sinoinabo ne, loti holiyámoti hufo-nama oti hubanumu-hubanumu oti minabo yaidana otanae, loto lobinogoloniyo. Holilo. <sup>14</sup>Yesu fulitoto sinoitaibo ha ya moda holi hikitonibo ne. Feito Gotikafo Yesu ilimi eimoladoka ibo yamaídana oto Yesu holi hikito muti fuliyabo wenina yagi li Yesudoka kelo betinogolaiye, loto holifefe lone.

<sup>15</sup>Aya yagunu ya Wenaba eimola ha libo ya fetó loto lobinone. Holilo. Mikalo hofawa minonibo wenina leimo ya Wenaba anaído ya fulitabo wenina li aliga o betiyámanogolone. <sup>16</sup>E'e, Wenaba eimola okulumauti lumuto, ha naba loto su fiyageto, ido enisole hiyabatina we wenaba yakafo nola lageto ido Goti nomula bomu wekilofó nola molageto lumunogolaiye. Lomageto, ya Kilisto holi hikito muti fuliyabo wenina yasi homu sinoinigilae.

<sup>17</sup>Ena aya hamenalo wenina nomude hofawa aifa minonibo ya haita lilimito okulumau yoto weninawa yagi onu i ledoto limuku li faka lo ledageto yalo ya Wenabagi hatula anune. Feito Wenabagi minowa-minowa oto minanogolone. <sup>18</sup>Hemotina hawa ya loyolalo-melo oti mono wenina muki lobiti lutina-hatina li auba i betilo.

### Wenabagunu holito hiyabala anubo ha

**5** <sup>1</sup>Ena mono weninate-motao, hamenawa ido ha lo molaibo yagunu igaidana oto lufuwa i binubo ne? <sup>2</sup>Heimotina ya moda fetó loti holifefe lo minabo, ugele we ya lubuka haita oloto piyabo yaidana oto Wenaba hamenala haita oloto pinogolaiye. <sup>3</sup>Wenina yasi holoto minanubo hamena dowá ne, loti moni minanado, yalo idafa holiya fibo idafa ya haita oloto pi binogolaiye. Wena ma olufola hedanogolo ogofu

holibo yaidana oto haita oloto pi biyageto holi unune, loti feyanafa, ido ogofuwámanako, li hopa o betinogolaiye.

<sup>4</sup>Feto fe betinogolaifa, ido mono weninate-motao, hemotina ya midipuku minámanako, igaidana oto Wenaba hamenala ugele we yaidana oto haita oloto pi biyageto utina ololo anabo ne? <sup>5</sup>Hemotina muki ya fo lamena weninala minae. Lubuka midipu ibo weninala minámone. <sup>6</sup>Yagunu ya wenina malekama uwo unoti minabo yaidana oti uwo unámilo. Lutina-hatina hopa molámoti, hiyaba dowá loti minalo. <sup>7</sup>Uwo unabo wenina yasi lubuka uno minae. Ido no noti lutina-hatina li hopaitabo wenina yasi lubuka no noti li hopa itoti minae. <sup>8</sup>Feto fe minafa, ido weninala leimo lamena minonibo ya lute-hate hiyaba dowá okelo. Feto fe minoto ya holi hikitonibo ido lute-hate bi-bi onibo monawa yakafo ikite huwala yaidana oti li holoilo. Ido Gotikafo li nomude wanaiye, loto hiyabala oto minonibo monawa yakafo atate huwala yaidana oti li holoilo.

<sup>9</sup>Aya ha monawa feito ne. Gotikafo lifima ha naba liwila oto lumunowe, loto wa molo ledámibo ne. E'e, Wenabate Yesu Kilstokafo li nomude wanowe, loto wa molo ledaima ne. <sup>10</sup>Emokafo lemogunu holito fulima, yama anaibo hamenalo ya moda fulitonibofe, ido aifa minanubofe? Ya li mako ito emogi maina minowa-minowa oto mino holinune, loto fulibo ne. <sup>11</sup>Feto feyaibo yagunu loyolalo-melo oti, lusanigu ya wenina muki lutina li aila i betiti, ido hatina li auba i betimo uwabo mona ya moda molotiko minalo.

### **Gotikafo mona dowá molanae, loto adelo li faka libo ha**

<sup>12</sup>Ena mono weninate-motao, idafa magunu ha auba ito lobinogolone. Holilo. Hiyatinau ya Wenaba ononala auba iti liti hatina liti ha mono lobiti hiyaba o betiyabo wenina ya hidinalo minoti, monatina fefe lotiko molo bilo. <sup>13</sup>Ena mono ononawa liyabo yagunu ya lutina-hatina biti hulitina li faka lalo, loto lonibo ya auba ito lone. Ido you amena mona ya wenina muki molo bi o minalo.

<sup>14</sup>Ena mono weninate-motao, ha ma hatina lito lobinogolone. Holilo. Wenina onona liyámoti aifa moniyabo ya lo fuko bilo. Ido wenina hatina loiti-loiti ki minabo wenina ya hatina lifefe lo betilo. Ido auba iyámabo wenina ya adina li faka lo betilo. Wenina muki, dowá loti ido nosámabo wenina amena molo biti li you lo betilo.

<sup>15</sup>Wenina masi mona nosámibo molo binado, ayalo ya hemotina yauti malekama ya lifimawa liwila oti mona nosámibo molo bitanae, loti wenina muki wati hiyaba o betitiko monilo. Heimotina ido wenina malekama muki ya mona dowá lotiko molo bimo yoilo.

<sup>16</sup>Lutina-hatinau ake iti dowá lotiko minomo yoilo. <sup>17</sup>Goti lomutiko minalo. <sup>18</sup>Idafa-adafa muki idafa yagunu dowae, lalowe, loti Goti

lomuilu. Kilisto Yesu yagunu holiti fetu lonumunae, loto Gotikafo hala dowa kito hemotinagunu holibo ne.

<sup>19</sup>Goti Weunakafo lutina-hatinau onona libo ya mi iyámilo. <sup>20</sup>Goti welaloti ha lanabo ya menebe o edámilo. <sup>21</sup>E'e, idafa-adafa muki holiti ya holifele loti hona moloti, dowa minanaibo ya li hiki loti li minalo. <sup>22</sup>Ido nosámibo idafa mona-mona ta lo fulitalo.

<sup>23</sup>Goti you amena yawala eimolakafo noku ito li fele o betiyageto, weudina hiluwa lagetoto minanae. Ido utina-weudina-lutina-hatina muki ya emokafo hiyaba o betiyageto, Wenabate Yesu Kilisto hofa liwila oto anaibo hamenalo ya lifimatina minámoto, dowa lotoko minageto minanae, loto Goti lomu minowe. <sup>24</sup>Sutina fibo we ya ha lido meyalo molotoko minaibo we neboma nenako, ononawa lito ya li hulanogolaiye.

#### Onuwaloka ha

<sup>25</sup>Mono weninate-motao, lemogunu holiti Goti lomu ledó minalo.

<sup>26</sup>Hemotina mono weninasi muki wa betiti ya aiyo-weiyo ha fulu betiyonibo ya lobiti fele mona moloti abusa i betilo.

<sup>27</sup>Wenaba onobalalo lo gedoto lobiyowe. Holilo. Lufuwa me ya ya mono weninasi muki hito biyato holinae.

<sup>28</sup>Wenabate Yesu Kilisto aifa li dowa lo ledaibo monala ya hemotinaloka mino betinaiye. Modae.

# 2 Tesalonaika

## Polokafo mono wenina Tesalonaika numudo minabo ya lufuwa hofa aliga i fulo betibo ha

### Homu Ha

Polo ya Kolinti numudo minomo wibo hamenalo ya Yesu holi hikito muti monolo nuba o-o abo wenina Tesalonaika numudo minabo ya lufuwa hofa aliga i fulo betibo ha me ya ne. Weninawa yauti maleka yasi Yesu Kilisto moda liwila oto lotaiye, loti hatina kiti lo-lo abo yagunu Polo ya hawa holito lufuwa me ya i fulo betigu ya hamena hulanogolaido idafa ma lo fedanaibo ha, ido Wenaba hiyabala o minoto mona fefe loto molanubo ha ya auba ito api itibinowe, loto lufuwa me ya i fulo betibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup> Aiyu, hemotina Metefo Goti ido Wenaba Yesu Kilisto lutinau mino betiti Tesalonaika numudo monolo nuba o-o abo weninao, lemo Polole, Sailasile, Timotile lufuwa me ya i fulo betiyoniyo. Walo.

<sup>2</sup> Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilstolokati ya aifa li dowae, loto lodaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiyu.

### Polokafo weninawa yagunu holito Goti lomuibo ha

<sup>3</sup> Mono weninate-motao, lemo hemotinagunu holito Goti lomuwonibo, ya holi hikitabo mona naba-naba yoimo uto, ido hemotina muki lutina-hatina bi minabo mona yagi u naba yoimo wibo yagunu holito ya dowae, lalowe, loto hamena-hamena lomu-lomu onibo ya moda fefe loto lomumo yowone. <sup>4</sup> Yagunu leimo ya Goti weninala numudo-namado monolo nuba

o-o agu ya hemotina luwatina lobiyonibo, ya mono uwolafo hasuwala fi biyato, hena naba-naba holi minabo ya lutina-hatina wina ámito, ilalu huti auba iti holi hikitoti mino-mino abo monatina yamagunu luwatina lobi-lobi o minone.

**Gotikafo monate hona moloto lifima meina fefe loto liwilato lumibo ha**

<sup>5</sup>Hena naba oloto pi bibo yamakafo hepa molo bito, ya Goti wehudite hiyaba o ledaibo hilalau ya moda ogofuti yonabo weninane ona hula minae, loto wa betibo, ya fefe lotoko hona molo ledaibo mona ya lilibibone. Ena aya hilalagunu holiyabo yagunu onesa me ya moda henawa naba ya holi minae. <sup>6</sup>Moda holiyafe? Aliga ya Gotikafo fefe liboko nebo monala ya meyalo moloto, hasuwala fi betiyabo weninawa ya lifima liwilato bito hasuwala fi betito, <sup>7</sup>ido hemotina henawa holi minabo wenina ya lemogi maina li you lo ledanogolaiye.

Feito feyanaibo, ya Wenaba Yesu ya enisolela auba iyabo yagi okulumauti so huluma naba-naba ligu yau oloto pinaibo hamenalo, yalo ya <sup>8</sup>Gotigi hutifina ámabo wenina ido Wenabate Yesu hala ukuwa dowaholiti hololadámabo wenina ya lifima ha naba liwilato binogolaiye. <sup>9</sup>Lifimawa liwila oto binaibo, Wenaba hola-welalo ido aubala lamenalalo yati fulo faiga o betiyageto, u hopa unabo hanu ya lifima meinawa liwila oto biyageto, yalo ya minowa-minowa oti minanigilae.

<sup>10</sup>Ido anaibo hamenawalo ya fele weninala, holi hikito muwabo wenina muki yasi wati elegiti aiyo-weiyo loti huliya li faka lomo yonae. Ido hemotina ya lo oloto biyonibo ha holi hikitabo yagunu aya hamenalo ya hemotina ya lemogi ido weninawa muki yagi maina minanogolone.

**Weninawa yagunu holiti Goti lomuwabo ha**

<sup>11</sup>Idafawa muki ya oloto pinaibo yagunu ya moda hamena-hamena hemotinagunu holito Goti lomuwonibo, ya Gotite yakafo auba i betiyageto, ya mona dowalotoko molanune, loti dowaholiti, ido holi hikitoti onona hula muki linune, loti holiyabo mona ya feti molanae, loto sutina fibo monawa ya hemotinaloka li oloto pi betito, dowaloti wa betinogolaiye, loto lomu-lomu o minone. <sup>12</sup>Feto feyanabo ya Wenabate Yesu lamena huliya ya hemotina minagu u naba yoimo unaiye. Ido hemotina yagi emo mino lulau edabo ya lamena hulitina naba binaibone. Gotite ido Wenaba Yesu Kilisto aifa li dowalo betibo monawa yakafo idafawa ya li oloto pinogolaiye.

**Nosa naba ámibo we oloto pinaibo ha**

**2** <sup>1</sup>Ena mono weninate-motao, Wenabate Yesu Kilisto hofa liwila oto ageto, emodoka li nuba anubo yagunu ha me ya hatina lito lobinogolone. Holilo. <sup>2</sup>Wenina malekamasi Wenaba hamenala moda

lotaiye, loti Weunakafo wetelo molaito lone, lanabofe, ido wenina masi lolomato lone, lanabofe, ido Polo lufuwa iguti lone, lanabo, ya hemotina aloko hatina loiti-loiti kiti lutina-hatina fou ladámaneyo. <sup>3</sup>Hotina iti li yaidana-meidana ha lobinabo ya holiyámilo.

Holiyafe? Hamena hulanogolaido, homu ya mono hula metina munabo hanuwa naba oloto pinaibo, ido ha holito holiyámoto fe-fe aibo we, u hopa unaibo we ya oloto pinaibo ne. <sup>4</sup>Aya we ya wenina idafa-adafa holi muti gotite ne, loti houba-naba o edo minabo idafa muki ya li fulo betito minanowe, loto fina fi hofu betito, Goti fele huliyaagi numuna nabau ya yoto amedoto minoto, nemoko ya goti minowe, loto eimola yagunu fetu loto lanaibo ne.

<sup>5</sup>Idafawa yagunu homu hemotinaloka minoto lobitobo yama hatina molaife? <sup>6</sup>Ido eimola hamenalalo ya oloto pinaibe, loto onesa hanula hu edaibo mona ya moda holi minae. <sup>7</sup>Yagunu holilo. Ha holito holámoto aibo aubala yakafo onesa ononawa faluku oto li minaiya, ido hanula onesa me ya hu edomo yoibo mona ya wenina minaguti uwageto, ayalo ya moda oloto pinogolaiye. <sup>8</sup>Aya hamenalo ya ha holito holámoto fe-fe aibo wewa ya oloto piyageto, Wenaba Yesukafo wela-mulagunu hofu fulinaibo ne. Emo oloto pito anaibo lamenala yakafo moda hofu lilika inogolaiye.

<sup>9</sup>Ha holito holiyámoto fe-fe aibo wewa ya Satani aubala mino edageto ya aubala mona-monagi oloto pito, idafa hofawa aubala itibiyageto wati eleiginabo sugi idafa naba-naba li oloto piyageto, <sup>10</sup>wenina malekama u hopa unabo ya ha ona hula, li nomudina wanaibo ha ya lutina-hatina munabo mona ya fulitanako, wewa ya nosámibo monawa sugi idafa muki li oloto pinaibo yakafo lutina ya hola inogolaiye. <sup>11-12</sup>Feito ya ha ona hula ya holi hiki ladámoti, nosámibo mona yagunu lutina-hatinau dowa loti holiyabo weninawa muki ya Gotikafo eimotina lutina-hatina auba ito hola inabo hanu li oloto pi betiyoto, sugi hawa holi hikitato ya li halo molo betito lifima ha naba liwila oto binowe, loto fetu fe betiye.

### Gotikafo weuna fi ledaibo ha

<sup>13</sup>Wenina malekama ya fetu feyanafa, ido hemotina Wenaba lula-hala bibo mono weninate-motao, hana akaimati Gotikafo nemo weninane minanae, loto Weunakafo li fele o betito ha ona hula holi hikitanabo ya li nomudina wanowe, loto weuna fi betibo yagunu dowae, lalowe, loto hamena-hamena lomu-lomu onibo ya moda fefe loto lomumo yowone. <sup>14</sup>Feito minanae, loto hemotinagunu holibo, ya hala ukuwa dowa lobiyogeto ya holiti Wenabate Yesu Kilisto ekeni lamenala linae, loto Gotikafo sutina fibo ne. <sup>15</sup>Yagunu mono weninate-motao, hemotina auba iti minalo. Ido api itibiyonibo ha ya wetegunu lonibofe, ido adegunu lufuwa iyonibo, muki ya li hiki loti meyalo moloti minalo.

<sup>16</sup>Ena Yesu Kilisto, Wenabate nebo we, ido Metefo Goti, lula-hala lumibo we, aifa li dowa lo ledaibo monala yakafo lute-hate li aila i ledaibo mona minowa-minowa oto minanaibo mona ido dowa loto holito hiyabala minonibo mona lumibo we yasi <sup>17</sup>lutina-hatina li aila i betiti, lagi fi betito, ha hula lanabo mona ido onona hula linabo mona ya hemotina auba iti molomo yonae.

### Wenabakafo ade li faka lo ledaibo ha

**3** <sup>1</sup>Ena mono weninate-motao, ha ma nebo ya holilo. Wenaba halakafo u fefe loto upatito hemotinaloka huliya naba oloto pimo yoibo yamaidana oto oloto pimo yonaiye, loti ya lemogunu holiti Goti lomuiilo. <sup>2</sup>Ido wenina ma holi hiki ámabo yagunu wenina lutina-hatina nosámibo ido monatina nosámibo wenina ya adinanti li fulo betiyo, loti yagi lemogunu holiti Goti lomuiilo.

<sup>3</sup>Ido mona fefe lotoko molaibo we Wenabakafo hemotina ya li auba i betito, nosámibo yawala ika o betitanaiye, loto hiyaba o beti minanaiye. <sup>4</sup>Hemotina hatina lito ha lobiyonibo ya onesa moda hololoti minoti, ido ayaidanako oti hololoti holimo yonae, loto Wenaba lulau mino edoto hemotinagunu holito hate mako ki minone.

<sup>5</sup>Wenabakafo lutina-hatina ya ilibiyageto, Goti monala, lute-hate bi-bi anubo monala, ido Kilisto monala, hena holiyonigu ya auba ito mino holinubo monala ya meyalo molomo unae, loto hemotinagunu holito ya Goti lomuwone.

### Onona auba iti liyalo, loto lobibo ha

<sup>6</sup>Ena mono weninate-motao, Wenabate Yesu Kilisto huliyo ya hatina lito lobiyone. Holilo. Mono holiyabo wenina malekama yagi ha api itibiyonibo ya holi fulotiti, onona liyámoti aifa moni minabo weninawa ya li ekei o betilo. <sup>7</sup>Hemotina ya lemo monate yaidana oti monatina molanabo ya moda fefe lanogolaiye, loti holi minae. Lemo ya hemotinaloka minonibo hamenalo yama aifa hanu moniyámoto, onoguko minonibo yama hemotina moda wama ne.

<sup>8</sup>Ido hemotinalokati wetina-idafa yama aifa námonima ne. E'e, hoba-hobina alafa fi bitanune, loto leda lunaga hamena-hamena adegunu onona auba ito lito hosa fi-fi onima ne. <sup>9</sup>Feito fe minoba, ido lemo ya mono hiyabatina we minoninako, hemotina wete-idafa aifa lomabo neko, ya fefe ladi ne. Moda fefe lanogolaifa, ido hemotina ya lemo onibo yaidana anae, loto auba ito monawa itibiyonima ne.

<sup>10</sup>Feito hemotinaloka minonibo hamenaloma yagi ya onona liyámanabo wenina ya wetina idafa aifa biyámilo, loto hatina lito lobitonima ne. <sup>11</sup>Ena me ya hemotina yauti malekama onona liyámoti, aifa minoti wenina ma monatina yagunu lo yaleka meleka oti moni

minabo hawa ya eito holiyone. <sup>12</sup>Yaidana feyabo wenina ya Wenaba Yesu Kilisto lulau mino edoto hatina lito feto loto lobiyone. Holilo. Ononatina holoti liti, ya wetina-idafa eimotina ononatalokatiko ya noti minalo, loto auba ito lobiyonibo ha ya fulo betiyone.

<sup>13</sup>Ena mono weninate-motao, hemotina mona dowo molo minabo ya lutina-hatinau eleka fi umámilo. <sup>14</sup>Ido lufuwa i fulonibo ha ya meyalo molámanabo wenina ya wa betifefe loti wa betiti, ya utinalo holinabo ne, loti weninawagi ya houna i betiyámilo. <sup>15</sup>Feto fe betiti ya uwotefo ne, loti holi biyámilo. E'e, mono weninate ne, loti holifefe lanabo ha ya auba iti lobilo.

#### Onuwaloka ha

<sup>16</sup>Ena you amena mona yawala Wenaba eimola yakafo hamena-hamena idafa-adafa muki oti moloti anado ya you amena monala molo beti minanaiye. Wenaba ya emotinaloka mino betimo yonaiye.

<sup>17</sup>Nemo Polo aiyo-weiyo ha fulo betiyobo ya lufuwa onuwaloka me ya ya neimo anegunu iyowe. Lufuwa i-i obo ane fefeluma aibo ya feito ya iyowe.

<sup>18</sup>Wenabate Yesu Kilisto aifa li dowo lo ledaibo monala ya hemotina muki mino betinaiye. Modae.



# 1 Timoti

## Polokafo Timoti ya lufuwa hana apito i fulo edaibo ha

### Homu Ha

Timoti ya Esia ebalokati we neto, melafo ya Giliki we ido olafo ya Yuda wena nebo ne. Feti minabo, ya Polo eba nedo-nedo monibo hamena loiti (2) yalo ya emo numunatinadoka lo fedoto, Timoti wa edoto ya ane li faka lanaibo we minanaïye, loto ilimito uto, loitiwagi ya maina moniti mono onona liye. (Aposolo 16:1-3) Aliga Polokafo Timoti ya Yesu holi hikito muwabo wenina Efesusi numudo minabo ya hiyaba o betinaïye, loto ononawa analo moloto, Masedonia mikalo uto, yalo minoto, mono wenina hiyaba o betinaïbo mona yagunu Timoti ya ha ma lomunowe, loto lufuwa me ya i fulo edaibo ne.

---

### Lo oloto molaïbo ha

**1** <sup>1-2</sup> Aïyo, mono hipane ona Timotiyo, nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola ya lufuwa me ya i fulo hedowe. Wao. Nomude li waïbo we Goti ido hiyabala o minonïbo we Kilisto Yesu ya aposolo ononawa linane, loto anelo molaïto li-li o minowe.

Metefo Gotidokati ido Wenabate Kilisto Yesudokati ya aïfa li dowo lo ledaïbo mona ido milumate holïbo mona ido you amena mona ya hemodoka mino hedanaïye.

### Sugi ha muki ya li fulanubo ha

<sup>3</sup>Ena homu ya nemo Masedonia mikalo unowe, loto haka lito Efesusi numudo minoto, wenina malekamasi ha mono eito sugi idafa api itibiyabo wenina ya feto ladámilo, loto auba ito lobiyo, loto lohomobo yama feto feyo. <sup>4</sup>Wenina ya ifaga loti awatinafo-holofatina hitoti hulinina-hulinina loti loyoilumu o minabo mona yamo Goti holi hikito muti houba-naba o edabo mona ya li oloto piyámiye. E'e, aya mona molabo

yamo feito nefe, mafato nefe? loti aifa ha lo yaleka-meleka o minabo mona li oloto pinako, feto feyámilo, loto auba ito lobiyo.

<sup>5</sup>Feto loto lobiyageto, ya holiti lutina-hatina hiluwa libo ya minoti, Goti nomunalo ha utelo minámiye, loti lutina-hatina dowá lotoko minoti, hatina mako holi hikito mu minoti, ya feti wenina muki lutina-hatina binae, loto holito ya lobiyo. <sup>6</sup>Wenina malekamasi aya monawa ya ta loti u aifa ha li oloto piti loyoilumu oti <sup>7</sup>Gotikafo lo molaibo ha api itibinubo we minanune, loti holiyafa, ido hawa yagi ido monawa yagi auba iti lo oloto molabo ya holifefe ladámae.

<sup>8</sup>Holifefe ladámafa, ido Goti lo molaibo ha ya ha dowá ne, loto holiyone. Ido hawa ya wenina holifefe loti holiti ononala fefe loti linabo ya moda dowá lanogolaiye, loto holiyone. <sup>9</sup>Lo molaibo hawa ya wenina monatina fefe libo wenina yagunu ladámiye. E'e, wenina ha holiti holiyámoti oti hopa mona moloti moniyabo wenina, Goti metina muti nosámibo mona molabo wenina, Goti fele monala molámoti, mikaleka monako molabo wenina, otinafo metinafo hofó beti fuliyabo wenina, ido eito wenina hofó beti fuliyabo wenina, <sup>10</sup>hopa li unabo wenina, Sodomu wenina monatina molabo wenina, wenina ma ugele liti nalalo houba-naba onodo fulo betiti meina liyabo wenina, ha sugi labo wenina, ha sugi lo minoti ya hawa li auba iti li ona ne, loti Goti huliya labo wenina, ido mona malekama ha mono hula uwolafo nebo mona yaidana o molabo wenina, aya wenina yagunu hawa lo molaibo ne, loto holiyone.

<sup>11</sup>Ha mono hulawa ya dowá holi minomo wibo we Goti hala ukuwa dowá lamena aibo ya lo oloto biyo, loto ononawa numibo ne.

#### **Yesukafo Polo lifimala li fuloto mono onona muibo ha**

<sup>12</sup>Ena Wenabate Kilisto Yesukafo li auba i nedoto, ononawa moda fefe loto linane, loto mono onona numibo yagunu siyane, lalowe, loto lomu minowe. <sup>13</sup>Homu ya nemo hamana hito ha nosámibo lo edoto ya uwonefo ne, loto holi hikito muwabo wenina ya hofó betito hena ha naba biyobo yama mono ya holifefe loto holi hiki ladámoma nenako, yagunu milumane holito, <sup>14</sup>Wenaba aifa li dowá lo ledaibo monala ya ito yoto weune-lune-haneu faitoto leki nedaido ya Kilisto Yesu holi hikitoto lune-hane muwobo mona ya numiye.

<sup>15</sup>Ena Kilisto Yesukafo nosámibo mona molabo wenina ya li nomudina wanowe, loto mikalo lumiye, loti labo ha ya ha ona neboma ya wenina muki holi hikitanabo ya moda fefe lanaibo ne. Ido nemo ya nosámibo mona molabo wenina muki ya li fulo betito, nosa naba ámibo mona ya molobo ne. <sup>16</sup>Feito minofa, ido Yesu Kilisto hamena fana li you lo ledaibo monala ya wenina muki li oloto pi binowe, loto ya lifima liyabo wenina homu we nemo milumane holibo yama aifa holámiye. E'e, wenina aliga ya monawa nemodoka molaibo ya wati, ayaidana oti holi hikito muti nomudina hofawa minowa-minowa oti minanae, loto fetó fe numibo ne.

<sup>17</sup>Ena wenina, idafa-adafa muki-muki hiyaba o ledo minowa-minowa omo yonaibo hiyabate we wehudi, fuliyámanaibo we, wa edámonibo we, Goti mako yama huliya naba ido lamenala ya li faka lo edomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Onae.

**Nosámibo mona li fuloto, holi hikitoto mono  
onona auba ito liyo, loto lomuibo ha**

<sup>18</sup>Ena mono hipane Timotiyo, homu hemogunu polofeti ha labo yama hane ki minoto, ha auba ito lufuwa me ya i fulo hedowe. Wao. Hemo ya hawa yamagunu haka ki minoto, wenina masi auba iti lowa fina fiyabo yamaidana oto mono onona ya auba ito dowá liyo. <sup>19</sup>Feto feyanibo, ya holi hikito muto, Goti nomunalo ha unelo minámiye, loto luka-haka dowá lotoko minanibo mona ya wato hiyaba otoko ononawa ya li mino. Wenina malekamasi monawa fulitoti, holi hikitabo mona ya metina muwabo wenina ya sipi lekibo yaidana oti minae. <sup>20</sup>Ayau yati Himeneusite Alekisadate loiti ya Goti hamana hofa hiyámanaibo mona ya api itibinune, loto Satani anau fulowe.

**Wenina muki yagunu holito Goti lomunubo ha**

**2** <sup>1</sup>Ena nemo homu ha ma haka lito fetó loto lohomowe. Wenina muki yagunu holito adina li faka lo, loto Goti ha auba ito lomuto, dowae, lalowe, loto ebola lokelo. <sup>2</sup>Ido leimo holoto you loto minoto, Goti fele monala muki ya meyalo mologeto, wenina malekamasi monawa dowá wanae, loto hiyaba o ledabo we wenaba ido hafuwalo we muki ya lutina-hatina li dowá lo betiyo, loto Goti lomuwokelo. <sup>3</sup>Yaidana mona ya fefe libo ne, loto li nomude waibo we Goti ya dowá loto waiye. <sup>4</sup>Emokafo wenina muki li nomudina wa oto ya ha ona hula holifefe loti holi hikitanabo ya dowá lanaiye, loto auba ito holibo ne.

<sup>5</sup>Goti ya mako ne. Ido lemo wenina yagi emo yagi uwolafo-uwolafo minogeto, ya we mako Kilisto Yesu ya lusaku we makoko ne. <sup>6</sup>Emo yakafo wenina muki nalau minonibo yagunu meina fito wina ledanowe, loto oto moloto aibo mona ya fulitoto fuliye. Ido hawa ukuwa oloto pibo hamena ne, loto Gotikafo lo oloto pito upatiye. <sup>7</sup>Ido hawa ya lo oloto bi-bi oto moninane, loto nemo aposolo ononalalo fulo nedaibo, ya eito feka wenina minado ya uto, ha ona hula holi hikitanabo ha api itibiyo, loto fulo nedaibo ne. Hawa lobo ya sugi ladámowe. E'e, ha ona lowe.

<sup>8</sup>Feito wemoli ya eba nedo-nedo Goti lomunabo, ya sebatina hala-kala lito moliya finabo mona minámageto, utina-weudina-lutina-hatina hiluwa lotoko minoti, adina sino loti lomunae, loto holiyowe.

**Wenipa mona dowá molanabo ya ekenitina ona hula nebo ha**

<sup>9</sup>Ido ayaidana oti wenipa ya ekeni linune, loti holinabo ya hatina kifefe loti, ogofuto fefe lanaibo idafako ya linae, loto holiyowe. Wenina dowá

wa ledanae, loti ya manadina opala ya li lufuwa-afuwa iti, ekeni pana-pana hibo idafa, pesekugi utinalo owogi idafa-adafa yaidana meinala naba-naba labo-labo idafa ya li golámilo. <sup>10</sup>E'e, monolo minone, lanabo wenipa yasi onona dowo liti mona dowo molanabo ya ekenitina ona hula ya ne.

<sup>11-12</sup>Wenipa yasi wemoli api-napi itibiti li akaima o betiyámoti, holoti lumuti minoti, ha hedámoti, hatina kifefe loti ha holilo, loto auba ito lobiyowe. <sup>13</sup>Ya nedafaito ne? Adamu ya homu li oloto pito, aliga Ifi ya li oloto pibo ne. <sup>14</sup>Ido Adamu ya Satanikafo hola iyámibo nefa, ido wena ya hola ito, ha holito holámoto aibo mona meyalo molaima nenako, yagunu wenipa ya holoti lumuti minalo, loto lobiyowe. <sup>15</sup>Ido wenipa hatina kifefe loti mona dowo moloti, holi hikitoti lutina-hatina biti, fele mona molo-molo anabo ya olufotina hedanabo ya li nomudina wanaiye.

### Mono hiyaba we hatina

**3** <sup>1</sup>Ena ma yasi mono hiyaba we bulinune, loti holiyabo we ya onona hula yagunu holiyae, loti lo-lo abo ha ya moda ha ona lo-lo abo ne. <sup>2</sup>Yagunu mono hiyaba we monatina ya feti molanae: Ha utinalo minámageto minoti, wena makoko liti, utina-lutina-hatina wati hiyaba oti, hatina dowo kiti, monatina fefe lanaibo moloti, aifa li dowo lo ledaibo mona moloti, mono ha ogofuti api-napi itibinabo ne. <sup>3</sup>Ido no noti lutina-hatina u hopa anaibo mona molámoti, fina-kona fiyámoti you amena mona moloti, moliya yagi fiyámoti, ido hefana-afana yagunu holámoti minanae. <sup>4</sup>Feti minanabo, ya holoti hatina kifefe loti eimotina olodinafo, olufotina, idafa-adafatina, muki ya hiyaba dowo o betiyato, olufotina yasi hulitina li faka loti, ha lanado muki ya meyalo molanae. <sup>5</sup>Moda holafe? We ma eimola olonafo, olufola, idafa-adafala hiyaba dowo o betiyámanaibo we yakafo igaidana oto Goti monolo nuba o-o abo weninala ya hiyaba o betinaiye? Moda ogofuwámanaibo ne.

<sup>6</sup>Ido hamena fougako holi hikitabo we ya mono hiyaba we buli betiyatoma, ya eimotina hulitina yagunu ito yoti holiyato, Gotikafo hamade hi-hi aibo we Satani ya lifima ha liwilato muibo yaidana oto bitanaiye, loti ya buli betiyámilo. <sup>7</sup>Ido we ma mono hiyaba we buli edanune, lanabo, ya mono holámabo wenina yasi monala nosámibo wati ya hamana hiyato, ulalo holinaibo yakafo li Satani helefulau lou edotanaiye, loti feka minabo wenina yasi dowo loti wa betiyabo we yako buli betilo.

### Mono houba-naba wenina hatina

<sup>8</sup>Ena mono houba-naba we ya ayaidana oti wenina nomudinalo ya monatina fefe libo we, holoti hatina kifefe loti minoti, wetinauti ha loiti ladámoti, no waini naba ya no holámoti, hefana-huwamena wa lalo

molámoti, <sup>9</sup>Goti nomunalo ha utelo ma minámiye, loti lutina-hatina hiluwa lotoko minoti ha mono hula li oloto pi lumibo ya holi hikitori holinae. <sup>10</sup>Wewa monatina ya homu wafefe loti wa hulato, ya monatina fefe loto minomo yoitoma, ya mono houba-naba onodo ya fulo betilo.

<sup>11</sup>Ido wenipama ya ayaidana oti wenina nomudinalo ya monatina fefe libo wena, holoti hatina kifefe loti minoti, wenina hamadina hiyámoti, utina-lutina-hatina wati hiyaba oti, ononatina monatina muki ya u fefe lotiko molanae.

<sup>12</sup>Ido mono houba-naba we yasi wena makoko liti, olodinafo, olufotina, idafa-adafatina, muki ya hiyaba dowae o betinae. <sup>13</sup>Feto fe minoti ya mono ononatina linabo u dowae loto unaibo ya hultina dowae molato, Kilisto Yesudoka holi hikito munabo ha lobi-lobi anabo ya watageto lobinigilae.

#### **Goti monala ona hula ya Yesudoka lilibibo ha**

<sup>14-15</sup>Ena nemo hemodoka aloko anowe, loto holofa, ido idafa makafo hanune sitageto minanofemo? loto holito ya Goti weninala minonibo monate holifefe lanane, loto homu lufuwa me ya i fulo hedowe. Aya weninala ya hofawa minowa-minowa aibo we Goti weninala mau minonibo ya ha ona hula litumala ido mona lufawa ya minone. <sup>16</sup>Goti monala ona hula ya homu faluku aibo nefa, onesa li oloto pito Yesudoka lilibibo ya idafa naba-naba ona hula ne, loto holiyonibo ha ya feito ne:

Emo ya u wenina yaidana oto ulagi oloto pito, Weunakafo monala fefe libo yagunu lo oloto pito, enisole yasi wa edato, hala ukuwa ya eito feka wenina lo oloto biyato, mika onuwa-asumaugi wenina holi hikito muwato, okuluma lamenu ya liwila oto ilimito yoiye.

#### **Wenina masi ha sugi loti mono ha li hopaitanabo ha**

**4** <sup>1</sup>Ena Weuna ya fetoto loto lo oloto pito libo, Minomo yoto aliga ya wenina malekaloka holi hikito muwabo monatina ya fulitoti, nosámibo yawala weuna himiwela yasi hotina iti api itibiyabo ha ya holiti uti sugi mono lanagu yau u kelanigilae. <sup>2</sup>Ido sugi monowa ya monona loiti iyabo wenina, eimotina lutina-hatina ya wenina idafa soku hiti ludibo yamaidana oti minoti ya Goti nomunalo ha utelo ne, loti holiyámabo wenina yasi ha sugi fetoto loto lobiyabo, <sup>3</sup>Hemotina we wena mofu molámilo, loti, ido wetina-idafa malekama moi iti minalo, loti lo fukoti lobi minae. Fetoto lo minafa, ido wetina-idafawa ya Gotikafo li oloto pibo, wenina ha ona hula holifefe loti holiti, holi hikito muwabo wenina yasi liti, dowae, lalowe, loti lomuti ya nanae, loto li oloto pibo ne. <sup>4-5</sup>Moda holafe? Gotidokati oloto pibo idafa-adafa muki ya dowae loto yako oloto pima nenako, yagunu dowae, lalowe, loto lomuto linubo yama Goti libo ha yagi ido lomuwonibo ha yagi ya li fele lotainako, loto moi inubo ma minámiye.

### Kilisto houba-nabala wenina dowā ya mona molanabo ha

<sup>6</sup>Hawa ya mono weninate lo oloto binanibo ya Kilisto Yesu houba-nabala we dowā minanane. Feito minageto ya ha mono dowā holi hikitoto api itibiyonibo ha hololomo yowanibo yakafo weuga-luka-haka auba i hedanogolaiye. <sup>7</sup>Ido ifaga ya Gotidokati minámiye. E'e, aifa mikaleka ha wena kilofō-akilofō lanabo yamaidana oto nebo ha ya meka mu itoto, Goti monala yako molanowe, loto uka-weuga-luka-haka li hototo mino. <sup>8</sup>Ute etuwa li hototo moniyonibo ya dowā nefa, ido Goti monalalo ute-weude-lute-hate li hototo moninubo yakafo onesa hamenalo yagi ido aliga hamenalo yagi moda mino holimo yowonibo mona li oloto pi lumibo yagunu dowā idafa lama ne. <sup>9</sup>Ha ya ona hula nenako, yagunu wenina muki li lutinau molatoma ya dowā lanogolaiye. <sup>10</sup>Hofawa minowa-minowa aibo we Goti yakafo li nomude wanaibo ne, loto holi hikito muto hiyabala omo yowonima nenako, ononala auba ito gedoto li-li o minone. Emo ya wenina muki li nomudina waibo we nefa, ido holi hikito muwonibo wenina ya oto yoto li nomude waibo we ne.

<sup>11</sup>Hawa ya wenina muki meyalo molalo, loto auba ito lobito, api itibiyo. <sup>12</sup>Ena hemo ya we hofawe minanibo yagunu wenina masi eleka fi numutanae, loto ya ha lanibo, mona molanibo, luka-haka biyanibo, holi hikitanibo, luka hiluwa lotoko minanibo, muki ya holi hikitabo wenina wa nedoti ayaidana feyanae, loto feito itibiyo. <sup>13</sup>Goti hala hitoto lobito, ha mono monawa lo oloto bito, mona dowā api itibiyonibo monalo ya luka-haka auba ito moloto feito nemo hiyabane o mino. <sup>14</sup>Homu ya mono hiyaba we yasi managalo adinagunu liyabo hamenalo ya polofeti ha ma hemogunu lo oloto pidoma ya mono ononala linanibo auba humibo yama waito edámoto, ononawa moda auba ito li mino. <sup>15</sup>Wenina muki yasi mono monaka yoimo wibo ya wanae, loto idafawa muki lohomodo ya luka-haka fulo yaloko aito li hototo mino. <sup>16</sup>Heimoka uka-weuga-luka-haka ido ha mono api itibiyonibo ya wato hiyaba oto li hikito mino. Feto feyananibo yakafo heimoka li nomuga wanaibo, ido ha lanibo holiyabo wenina yagi li nomudina wanaibo ne.

### Goti weninala muki ya weninate ona hula minabo ha

**5** <sup>1</sup>Ena we kilofō ma monala yagunu ha lomunowe, lananibo ya ha auba ito lomuwámo. E'e, menefo ne, loto you loto lomuwo. Ido wemoli hipapa yagi yanefo-unanefo ne, loto mona dowā molo biyo. <sup>2</sup>Ido wena kilofō-akilofō ayaidana oto onefo-motao, loto, ido wenipa olipa ya nemonane-motao, loto uka-weuga-luka-haka hiluwa lotoko minoto mona dowā molo biyo.

### Wena-hiyona hiyaba o betinubo ha

<sup>3</sup>Ena wena-hiyona eimotinako minabo ya dowā loti hiyaba o betilo, loto lobiyo. <sup>4</sup>Ido wena-hiyona ma ya olufotina ouwametina-mota

minanabo ya mono ononatina homu onona ya eimotina numunatinau yau otinafo metinafo awatinafo-mota yasi homu yoimaloka fe betiyadoma ya holiti, lifima liwila oti binabo, ya Gotikafo wa betito holi dow a lanogolaiye, loto auba ito lobito api itibiyo.

<sup>5</sup>Ido wena-hiyona ona, eimolako nebo yakafo Goti yagunu holito hiyaba o edoto ya leda lunaga lomutoko minoto, ane li faka lo, loto lomuibo ne. <sup>6</sup>Feito nefa, ido wena-hiyona ma yasi eimotina utina yagunuko holiti moni minanabo ya nomudina hofawa minafa, ido moda fuliti lilitabo yamaidana oti ya minae. <sup>7</sup>Ha utinalo minámageto minanae, loto hawa ya auba ito lobiyo.

<sup>8</sup>Ido ma yasi eimotina weninatina hiyaba o betiyámoti, ido aya weninatina yauti otinafo, metinafo, olodinafo, olufotina ya ito yoti hiyaba dow a o betiyámabo wenina ya holi hikitabo mona metina mutiti, holi hiki ladámabo wenina ya li fulo betiti nosa naba ámibo mona ya molo minae.

<sup>9-10</sup>Ena wena-hiyona ma ya melegetina sikisiti (60) li fulabo wena-hiyona, wadinafo makoloko minoti, mona dow a molomo yowabo wena minae, loti monatina wafe fe loti wa edabo wenina yasi lo betiyabo, ya olufotina hiyaba dow a o betiti, wenega wenina aifa li dow a lo betiti, Goti fele weninala houba-naba o betiti, hena ma utinalo nebo wenina adina li faka lo betiti, mona dow a loto muki yaidana oti molomo yowabo wena-hiyona yaidanako hulitina iyalo.

<sup>11</sup>Hulitina feti inafa, ido hofa-wena-hiyona yasi hulite iyo, lanabo ya, E'e, lobilo. Yaidana wenawa ya we magunu holiti, Kilisto yako holi umadokati ya we ma unune, loti <sup>12</sup>homu ha laboma fulitabo yagunu ya lifima ha utinalo nebo ne. <sup>13</sup>Feti minoti, ya onona liyámoti, aifa u yau meu oti moni minabo yako minámiye. E'e, aifa ha yagi loti, wenina ma idafa fe molabo lodobe fi yalo melo oti, ladámanabo ha yagi lo-lo abo ne. <sup>14</sup>Yagunu hofa-wena-hiyona ya we malo uti, olufo hedoti, weninatina, idafa-adafatina ya hiyaba o betinae, loto hane dow a loto kiyowe. Feto feyanabo ya uwotefo hamade hinaibo ha wita anaibo ya ma li oloto piyámanogolaiye. <sup>15</sup>Holafe? Wena-hiyona ma yasi hanu dow a fulitoti, Satani ege molotabo ne.

<sup>16</sup>Ido holi hikitabo wenipa yasi weninatina yauti wena-hiyona ma minanabo ya eimotina weninatina adina li faka lalo, loto lobiyo. Feto feyato ya monolo nuba o-o abo wenina yasi idafa wena-hiyona binagu yauti liyámato, wena-hiyona ma eimotinako minabo wenipa yako adina li faka lanabo ya hena holámanae.

### **Mono hiyaba we adina li faka loto meina dow a binubo ha**

<sup>17</sup>Ena mono hiyaba we ononawa dow a liyabo ya hemotina mono holiyabo wenina yasi hulitina li faka loti li dow a lo betilo. Ido emotina

yauti ha mono monawa lobiti, api-napi itibiyabo onona li-li o minabo we ya li dowa lo betiti meina ya ito yoti bilo. <sup>18</sup>Aya yagunu ya fetu libo, Bulumakau yakafo suwa witi lala ito lilika i hedageto, ya welalo nala molámilo,

loto ha mono lufuwau (*Lo 25:4*) ya nebo ne. Ido ha ma ya fetu libo, Onona liyabo wenina yasi meinatina linabo ne, loto Wenabakafo libo ha (*Lu 10:7*) ya nebo ne.

<sup>19</sup>Ena we ma mako yakafo hiyaba we ma sigiya lo edanaibo ya holiyámilo. Wenina loitife, ido loitigi-makogi eimotina nomudinagunu wa edabo idafa yagunu wetina mako unaibo ha lo oloto molanabo yako holilo. <sup>20</sup>Ido masi mona nosámibo molanabo ya malekaloka yagi holi holinae, loti muki nomudinalo li oloto iti ha lobilo.

#### **Mono mona wato hiyaba oto minanubo ha**

<sup>21</sup>Ena Gotite Kilisto Yesute wa molo betibo enisolegi onobatalo ya fetu loto lo auba i homowe. Holiyo. Monawa lohomobo ya heimo hakaloti molo fito feito ne, loto wenina molo yoilumu o biyámo. E'e, hefolama limo itanaiye, loto wato hiyaba o mino. <sup>22</sup>Wenina masi mono onona linae, loto agagunu aloko manadinalo liyámo. Ido wenina masi nosámibo mona molanabo yagi maina molámo. E'e, heimo uka-weuga-luka-haka hiluwa lotoko minanaiye, loto wato hiyaba otoko moniyo.

<sup>23</sup>Hemo muluga ogofu oto uka hamena-hamena idafa hiliyanibo yagunu ya aifa no yako námoto, no waini ya hefola efoma yagi no.

<sup>24</sup>Ena wenina malekaloka ya monatina nosámibo yagunu lifima ha liwila oti linigilae, loto wa betifefe lone. Fetu loto wa betiyoba, ido malekaloka yasi mona nosámibo faluku oti molabo ya lifima ha linabo ya aliga oloto pinogolaiye. <sup>25</sup>Ido ayaidana oti malekama mona dowa molabo ya moda oloto nefa, ido malekama onesa faluku oto nebo ya aliga oloto piyageto wanogolone.

#### **Nalalo houba-naba wenina hatina**

**6** <sup>1</sup>Ena nalalo houba-naba wenina muki ya fetu loto lobiyo: Wenina masi Goti huliya ido ha mono ya hamana hitanae, loti wenabatina houba-naba o betiti, hulitina li faka lanune, loti auba iti holilo, loto lobiyo. <sup>2</sup>Ido wenabatina yauti masi Goti holi hikito muwabo ya mono weninate minae, loti eleka fi biyámilo. E'e, ononatina yawala ya ononawa meinala dowa liyabo we ya Goti holi hikito muwaboma nenako, loti muludina biti lutina-hatina hototi houba-naba o betilo, loto lobiyo.

#### **Ha ona hula holi fulitoti hefana-huwamena yagunuko holiyabo wenina u hopa unabo ha**

Hawa muki ya api itibito auba ito lobiyo. <sup>3</sup>Ido ma yasi ha eito ma api itibiti, Wenabate Yesu Kilisto hala ukula holi fulitoti, ha mono mona



dowa api lilibibo ya metina munabo, <sup>4</sup>ya eimotina utina-hulitina iti yoti, ha ma holifefe ladámoti ya minae. Ha mona yagunu moliya fiti, ha lifimalifima lanune, loti hopa holiyabo yamo idafa-adafa magunu lutina hofobiti, ilalu huti hamadina hiti, hatina-manadina nosámibo ki biti, <sup>5</sup>moliya fi-fi abo wenina yasi lutina-hatina u hopa wito ha ona hula ya lutinahatinauti fulitoti, Goti hanula ya hefana-huwamena li oloto pinubo hanune, loti hatina hopa-napa ki-ki ae.

<sup>6</sup>Feto loti hatina kiyafa, ido Goti monala molonibo wenina lute-hate li latawa i minogeto ya monate li dowa ona lama lo ledaito dowa minone. <sup>7</sup>Mikalo ya huwamenate minámibo oloto piyonibo, minoto fulinubo ya ayaidana oto huwamenate minámibo aifa fulito unune. <sup>8</sup>Yagunu ya wete-idafa utelo owo mino ledanaibo ya moda latawa i minanune. <sup>9</sup>Feito minoba, ido wenina masi hefana-huwamena naba wa nanune, loti holinabo wenina ya Satanikafo hepa molo binaigu ya lumu fou loti helefuku unanigilae. Feti ya aifa idafa ido li nosámibo o betinaibo idafa wa lalo-talo molabo mona yakafo hofobeti fulinaibo hanudo ya ika o betiyageto u hopa unigilae. <sup>10</sup>Moda holafe? Hefana-afana ya lutinahatina muwabo mona yakafo nosámibo mona muki-muki li oloto pibo mona ya ne. Feto neboma nenako, wenina malekamasi hefana-afana yagunu holiyabo, ya holi hikitadokati ika o betito, eimotina weudina-lutinahatina hasuwala fiti ogofu naba-naba holi minae.

### **Goti weninala auba ito mona molanubo ha**

<sup>11</sup>Ido hemo Goti weninala minanibo we ya aya mona muki ya meka muto holi oluloto uto, ya fefe libo mona, Goti monala, holi hikitananibo mona, luka-haka binanibo mona, auba ito mino holinanibo mona, amena moloto holoto minananibo mona yagunu auba ito holito ya molomo yowo. <sup>12</sup>Feito minoto Goti holi hikito muwanido yati idafa ma ika o nedotanaiye, loto nosámibo mona ya uwonefo ne, loto fina fi mumo uwo. Gotikafo nomuga hofawa minowa-minowa oto minanane, loto weuna fi hedaibo mona yama li hiki loto li mino. Aya mona yagunu wenina muki onobatalo ya holi hikitanibo ha lo oloto molotanibo ne.

<sup>13</sup>Ena idafa-adafa muki li nomudina hofawa oloto pi beti-beti aibo we Goti yagi ido Kilisto Yesu eimola monala ya Pontiusi Pailati lo oloto muibo we Yesu yagi onobatalo ya auba ito lohomowe. Holiyo. <sup>14</sup>Ha mono hula lolumibo ya wenina masi ha nosámibo lo edotanae, loto hawa ya li hopaitámoto, Wenabate Yesu Kilisto oloto pinaibo hamena yagunu holito ya hawa li hikitoto lo oloto moloto hiyabala omo yowo, loto auba ito lohomowe. <sup>15</sup>Hamenawa ya Gotikafo holi molaidoka oloto pinogolaiye. Ido holi dowa loto minomo wibo we emo ya hiyabate we wenaba mako yako ne. Emo ya hiyaba wehudi muki ya Hiyabatina we Wehuditina minoto, ido wenaba muki ya Wenabatina nebo ne. <sup>16</sup>Emo

yako fuliyámanaibo we, lamenalaloka lo fedámanubo lamenu nebo we, mikaleka wenina wa edámonibo we ya ne. Ido wa edanune, loto feyanubo ya ogofuwámone. Huliya yoiwa-yoiwa minoto, aubala minowa-minowa o edomo yonaibo ne. Ona.

#### **Idafa-adafa wa nabo wenina hatina**

<sup>17</sup>Ena wenina onesa me ya mikaleka idafa-adafa wa nabo wenina ya fetoto loto auba ito lobiyo: Eimotina hulitina iti yowámoti, hefanahuwamena ya hulanaibo idafa ne, loti holiyabo yagunu idafawa ya litumate ne, loti holiyámilo. E'e, Gotikafo idafa-adafawa muki lumibo, ya lutina-hatina dowa loti holiti wa noti minanae, loto li oloto pi lumu nebo we yako litumate ne, loti holi muilo. <sup>18</sup>Fetoto loti holi muti, ya mona dowa lo moloti, hena holiyabo wenina hatina holiti wa nabo idafatinau yauti naba liti hona molo biti, mona dowa yaidana oto molanubolae, loti aya monawa ya wa noti minalo. <sup>19</sup>Fetoto feyanabo ya oto moloto onibo mona ona hula ya lito hofawa minowa-minowa anune, loti ya aliga hamenalo ya u dowa unabo idafa nuba minageto wa edanigilae, loto auba ito lobiyo.

#### **Onuwaleka ha**

<sup>20</sup>Aiyo, Timotiyo, Gotikafo agalo molaibo ya hiyaba oto li mino. Ido aifa ha, mikaleka ha ya we masi liti Goti hala li uwolafo buli edoti, ya idafa-adafa monawa holi hulone, labo ya sugi loti ilalu huti lo-lo abo ha ya holi fulito. <sup>21</sup>Wenina malekama ya hawa litadoma nenako, Goti holi hikito muwone, loti holiyafa, ido ta lo minae.

Ena aifa li dowa lo ledaibo mona ya hemotinaloka mino betinaiye. Modae.

## 2 Timoti

# Polokafo Timoti ya lufuwa hofa aliga i fulo edaibo ha

### Homu Ha

Polokafo Yesu hala ukuwa dowa lo oloto molainako, analo-hinalo liti gamani numuna meya naba Lomuka ya nala numugu fulo edato, yalo minoto, ya hofa nedo fulinabo hamena moda alili ne, loto holinako, Timoti yagunu holito lufuwa me ya ya i fulo edaibo ne.

Timoti ya Polo ana li faka libo we minoto, emogi maina onona lito, Yesu holi hikito muwabo wenina Efesusi numudo monolo nuba o-o abo wenina hiyabatina we ya ne. Yagunu Polokafo feito-feito hiyaba o betinane, loto lufuwa ma homu ito, ido lufuwa me ya hofa aliga i fulo edaibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1-2</sup>Aiyo, mono hipane lune-hane homobo we Timotiyo, nemo Polo, Kilisto Yesu aposolola ya lufuwa me ya i fulo hedowe. Wao. Kilisto Yesu lulau mino edonibo yagunu nomudina hofawa minanae, loto wa molo ledoto lolumibo ha ya lo oloto biyo, loto Gotikafo hala dowa kito ononawalo ya fulo nedaito li-li o minowe.

Metefo Gotidokati ido Wenabate Kilisto Yesudokati ya aifa li dowa lo ledaibo mona ido milumate holibo mona ido you amena mona ya hemodoka mino hedanaiye.

### Wenaba monala ido hala ukuwa yagunu utelo holiyámonibo ha

<sup>3</sup>Ena awanefo holofane-mota mona molabo yamaidana oto nemo ya Goti nomunalo ha unelo minámiye, loto lune-hane hiluwa lotoko minoto une-weune-lune-hane muto houba-naba o edomo yoto, hamena-hamena leda lunaga lomuwoyo ya hemogunu holito, dowae, lalowe, loto lomumo yowowe. <sup>4</sup>Feto loto lomuto, ya hemo hufo o nedanibo yamagunu hane ki

minoto ya loto wa hedoto dowa loto holito ake inobo mona ya lune-haneu faitanogolaiye, loto ya loto wa hedanowe, loto auba ito holiyowe.

<sup>5</sup>Ido Goti holi hikito ona hula umanibo yamagunu hane ki minowe. Homu ya awakafu wena Lowisite okafo Yunisite holi hikito mu minaibo mona ya moda ayaidana oto onesa hemodoka yagi nebo ya moda hane kifefe loto holiyowe. <sup>6</sup>Aya yagunu holito ya haka molotanaiye, loto ya haka lito hofa lohomowe. Holiyo. Nemo ane ya managalo moloto Gotikafo mono auba humibo yama hemo ya li mumusi lagetoto auba ito oloto pinaiye. <sup>7</sup>Holabe? Gotikafo Weuna lumibo ya mulude fou lanaiye, loto lomámibo ne. E'e, auba i minoti, lutina-hatina bi-bi o minoti, utina-weudina-lutina-hatina wati hiyaba dowa anae, loto Weuna ya lumibo ne.

<sup>8</sup>Yagunu hemo ya Wenabate monala lo oloto molananibo ya ukalo holiyámó. Ido nemo ya emo huliya yagunu nalau minobo yagunu ukalo holi nomámó. E'e, Gotikafo hala ukuwa dowa lo oloto molanubo yagunu ya hasuwala fi ledanabo ne, loto aubala lumima yagunu ya hemogi ayaidana oto aubala ya li minoto lo oloto moloto, hasuwala fi hedanabo hanudo ya lala i mino. <sup>9</sup>Emo yakafo li nomude watoto ya fele weninane minanae, loto weuna fi ledoto sute fibo, ya leimo monate yagunu fetoto fe ledámiye. E'e, aidena yoimaloka mika okuluma oloto piyámibo hamenalo ya eimola hala dowa loto kito aifa li dowa lo ledaibo monala lumibo yagunu ya Kilisto Yesu lulau mino edonibo ya weuna fi ledoto sute fibo ne. <sup>10</sup>Ido onesa meleka ya li nomude waibo we Kilisto Yesu oloto pibo yakafo aifa li dowa lo ledaibo monalawa li oloto pi lumibo, ya fulimo uwonibo mona ya fulu fulitoto, fuli lilitámoto nomude hofawa minowa-minowa omo yonubo mona yama hala ukuwa dowa yakafo li oloto pi lumibo ne.

<sup>11</sup>Ido hawa ukuwa dowa ya lo oloto moloto api-napi itibito moninane, loto aposolo ononalalo fulu nedaito ya li minowe. <sup>12</sup>Ononawa feito liyobo yagunu ya henawa mofu minofa, ido unelo holiyámowe. E'e, holi hikito muwobo wegi moda hutifina oto minobo, ya ononawa anelo molaibo ya emo aubala yakafo moda ogofuto hiyaba o edomo uto uto hamena nabalo ya moda oloto pifefe lanogolaiye, loto hane mako kifefe loto holi minobo nenako, unelo holiyámoto minowe.

<sup>13</sup>Ena Kilisto Yesu lulau mino edoto, holi hikitoto luka-haka mu-mu o minoto, ha mono hula nemodokati holiyanibo yamaidana oto lo oloto bi mino. <sup>14</sup>Ido Weuna Fele luteu mino ledaibo yakafo aga li faka lagetoto hawa ukuwa agalo molaibo ya li hiki loto hiyaba o edo.

<sup>15</sup>Ena Esia mikalo minabo wenina muki ya metina numuitabo ne, loto holi minane. Aya wenina yauti Figelusite Hemogenesite metina nomaibo yagi ya moda holiyanibo ne.

<sup>16</sup>Ido Onesifolusi ya nalau minobo yagunu ulalo holi nomámoto, hamena-hamena lune-hane li dowa lo nedo nenako, Wenabakafo emo

weninala milumatina holito adina li faka lo betibo mona ya binaiye, loto holiyowe. <sup>17</sup>Emo ya Lomu numudo ya loto auba ito witane omo uto uto li oloto pi nedaibo ne. <sup>18</sup>Yagunu Wenabakafo holi dowo lageto, hamena nabalo ya Wenabalokati milumala holibo mona ya li oloto pinaiye, loto holiyowe. Ido Efesusi numudo minoibo hamenalo yagi auba ito ane li faka libo monala yama ya heimoka wa edanibo ne.

### Kilisto Yesu ononala ya auba ito linubo ha

**2** <sup>1</sup>Yagunu mono hipane, Kilisto Yesu aifa li dowo lo ledaibo monala mino edaibo yakafo auba i humido, ayalo ya auba ito mino.

<sup>2</sup>Ido wenina abisi nomudinalo nemedokati holiyanibo ya ha ona hula hanuwalo monimo yowabo wenina adinalo molageto, yaloti liti wenina magi api itibinabo onona ya ogofuti linigilae, loto api itibiyo.

<sup>3</sup>Ido Kilisto Yesu himiwela dowo yaidana oto minanibo ya lemogi maina auba ito hena holiyo. <sup>4</sup>Himiwe onona limo uwabo wenina yasi wenabatina li ononawalo molo betibo we ya ononate dowo wa edanaiye, loti etuwa onona mona-mona ya igaidana oti li nuba anae? Ya we ya liyámanigilae.

<sup>5</sup>Ido afa-nafa lanabo wenina yauti makafo hiyaba we ha lado muki li meyalo molámanaibo ya mananalo helekamu ya mofu edámanigilae. <sup>6</sup>Ido idafa li hifiti onona naba liti hosa finabo wenina yasi hobina hula lageto li homu oti nanabo ya moda fefe lanaibo ne. <sup>7</sup>Hawa lohomobo ya metolito holito hona molo mino. Wenabakafo luka-haka li hotageto muki holifefe lanane.

<sup>8</sup>Ena Yesu Kilisto ya hakaloko minageto mino. Emo ya Defiti yufa fibo we yauti ya fuliguti sinoibo ne, loto hala ukuwa dowo lo oloto molo-molo o minowe. <sup>9</sup>Feto fe minobo yagunu hena naba holimo yowobo, ya hasuwalagi we nala i betiyabo yamaidana oti nala i nedato ya minofa, ido Goti hala ya moda nala iyámae. <sup>10</sup>Feito Goti weuna fi betibo wenina muki yagi Kilisto Yesu lulau mino edanabo yagunu li nomudina wageto, lamenawa minowa-minowa aibo ya linae, loto holito, henawa muki ya li mofu-mofu o minobo ne.

<sup>11</sup>Ha me ya holi hikitonibo ha hula ya ne:

Emo fuligu ya onu itoma, nomuna hofawa negu yagi onu inune.

<sup>12</sup>Ido hena li mofumo yotoma, emogi maina hiyaba we wehudi onona yagi limo unune.

Ido mete muwogetoma, emo yagi me ya lumunaibo ne.

<sup>13</sup>Ido hege molanune, loto loba, ha lonibo meyalo molámogetoma, emo ya eimola hala yagunu E'e, lanaibo ogofuwáminako, hala ya moda meyalo molomo yonaibo ne, loto lo-lo onibo ha ya ha ona hula ne.

### Ha ona hula yagunuko holito mona dowo lotoko moloto minanubo ha

<sup>14</sup>Ena wenina hatina molotanaiye, loto hawa ya hofa-hofa lobimo uwo. Ha mono yagunu moliya fiyabo mona yakafo wenina adina li faka

ladámiye. E'e, moliya hawa holinabo wenina ya li hopa o betitanaiye, loti monawa molámilo, loto Goti onobalalo lo fukoto lobiyo.

<sup>15</sup>Ido hemo ya Gotikafo holi humunaibo dowa lanaiye, loto emo onobalalo ya auba ito ononaka liyo. Feto feto ya ha mono ona hula hanula ya fefe lotoko lifefe lo minananibo, ya ononaka yagunu ukalo holiyámananibo ne. <sup>16</sup>Ido aifa ha, mikaleka ha ya li ekei oto mino. Feto loti ilalu huti lo-lo abo ha yakafo Goti monala holi fulitanabo mona ya loto yonogolaiye. <sup>17</sup>Ido hatina yakafo utinau numuna libo yaidana oto wewe oto naba lanogolaiye. Yaida wenina minagu ya Himeneusi ido Filetusi yasi <sup>18</sup>ha ona hula ya fulitoti, fuliyaguti sinoiyabo mona ya moda oloto pitaibo ne, laito ya wenina malekama holi hikitaibo yama li hopa o beti minaiye.

<sup>19</sup>Feti minafa, ido Gotikafo hefana lagi fiboma ya auba ito nedo ya ane molaibo ha me ya ya feto libo,

Wenabakafo weninala wa betifefe lo ne,

loto ha mono lufuwau (*Nam 16:5*) nebo, ido ha ma yagi feito nebo,

Wenaba huliya li minabo wenina muki ya nosámibo monalokati ya elepa iyalo,

loto lo-lo onibo ha ya nebo ne.

<sup>20</sup>Ena numuna nabau yau nomu ma goligunu ido ma siluwagunu lifefe labo yako minámibo ne. Ma mikagunu ido ma yágunu lifefe labo yagi maina negu yau mau ya idafa dowa lotoko moloti, ido mau ya aifa idafa ido nosámibo idafa ya molabo ne. <sup>21</sup>Yagunu wenina masi eimotina lutina-hatinau yati aifa idafa ido nosámibo idafa fulitanabo, ya nomuku yau idafa dowa loto molabo yaidana oti minanabo, ya yawala yakafo li fele o betito, onona dowa muki ya adinalo molanaibo yagunu holito ya lifefe lo betinaibo ne.

<sup>22</sup>Yagunu hemo ya hipa hofawe lutina-hatina dowa holibo mona ya meka muto holi oluloto uto, ya wenina lutina-hatina hiluwa lotoko minoti Wenaba lomu-lomu o minabo weninagi maina ya fefe libo mona, holi hikitanabo mona, lutina-hatina binabo mona, you amena mona molanabo yagunu auba iti holiti ya molomo yoilo.

<sup>23</sup>Ido aifa ha, ha manadinau minámidokati feito nefe? Mafato ne? loti loga-miga abo ha ya moliya fiyabo mona ya li oloto pi-pi aiye, loto holito ya meka umo. <sup>24</sup>Wenaba houba-nabala wenina ya moliya finabo mona ma molámaneyo. E'e, wenina muki li dowa lo betiti, mono ha ogofuti api itibi holiti, lutina-hatina hefa i minoti, <sup>25</sup>hulitina iti lumuti, wenina hofa betiyabo ya you loti monatina lifefe lo betinabo mona ya emodoka minaneyo. Feto feyanabo, ya Gotikafo ononala li betiyageto, weninawa weudina-lutina-hatina li elepa iti ha ona hula ya holifefe loti holinafe? loti, <sup>26</sup>ido hamade hi-hi aibo we Satani hala dowa kibo monalo ya meyalo molanae, loto nala fi betibo we helefulauti ya hofa liwila oti

hatina kifefe lanafe? loti ya you loti monatina lifefe lo betinabo mona ya emodoka minaneyo.

### Hamena hulanaibo yagunu libo ha

**3** <sup>1</sup>Ido ha me ya fetu loto holifefe loto holiyo. Hamena hulanowe, loto alili anaibo ya hena naba-naba aibo hamena ya mino ledanogolaiye. <sup>2</sup>Wenina ya eimotina yagunuko holi dowa lanabo, hefana wa lalo molanabo, eimotina hulitina li faka lanabo, eimotina utina holi akaisa itanabo, ha nosámibo lanabo, otinafo metinafo ha lato holiti holiyámoti anabo, wenina li dowa lo betiyato ya liwila oti holi dowa loti biyámanabo, mona fele molámanabo, <sup>3</sup>lutina-hatina biyámanabo, wenina lifimatina hilili o betiyámanabo, hamadina hinabo, utina-weudina-lutina-hatina hiyaba dowa feyámanabo, fina lowa yagunuko holinabo, mona dowa ya wa nosámibo molanabo, <sup>4</sup>wenina uwotinafo adinau itibinabo, haita moninabo, wenina naba minone, loti holinabo, Goti lutina-hatina umámoti, eimotina dowa wanabo idafa mona-mona ya lutina-hatina munabo ne. <sup>5</sup>Yaidana wenina ya mono etuwa li minafa, ido hulawa aubala ya metina muwae. Aya weninawa ya meka bi mino.

<sup>6</sup>Fetu fe minabo wenina yauti masi wenina numunatinawu ya yoti, wenipa weudina-lutina-hatina auba iyámibo wenipa hatina liti api itibiyato holi hikito biyae. Wenipawa ya nosámibo monatina li nuba o minoti hena holiyabo yagunu eimotina lutina-hatina holi dowa libo mona eito-eito yakafo ika o betito, <sup>7</sup>hamena-hamena ha mono yauti-meuti holi-holi o minafa, ido ha ona hula holifefe lanabo ya ogofuwámae.

<sup>8</sup>Ena homu aidena yoimaloka ya Yanesite Yabelesite ya Mosese uwolafo buli edaibo we ya ayaidana oti weninawa yasi ha ona hula uwotinafo buli edabo wenina ya hatina-manadina u hopa utainako, hepa molo bido ya holi hikitanabo wenina minámae, loto wa betifefe libo ne. <sup>9</sup>Monatina feito nefa, ido idafa feyanabo ya igaidana oti femo yonabo ne? Yanesite Yabelesite ha manadinawu minámibo monatina oloto pibo ya wenina muki wa betifefe labo yamaidana oto weninawa ha manadinawu minámibo monatina poliyageto, wenina muki wa betifefe lanigilae.

### Polote Timotite mono monatina ha

<sup>10</sup>Ido hemo nege anibo ya mono lobi-lobi obo, holi hikitoto mino-mino obo, lune-haneu amena molo beti-beti obo, lune-hane bi-bi obo, onona limo uwobo, <sup>11</sup>ido Antiyoku numudo, Aikoniyamu numudo, Listila numudo, yalo ya hasuwala fi nedato hena naba-naba holiyobo ya moda holiyane. Hasuwalawa mona-mona fi nedato henawa li mofu-mofu obo nefa, ido muki yauti Wenabakafo li nomune waibo ne.

<sup>12</sup>Ido Kilisto Yesu lulau mino edoti Goti monala meyalo molanune, loti holinabo wenina muki ya wenina masi li nosámibo o betinigilae. <sup>13</sup>Ido

nosámabo wenina ido hotina inabo wenina yasi eimotinaloka ido wenina malekama yagi ya hotina iti ononawa limo yoti nosámibo monatina u naba-naba anaibo ne.

<sup>14</sup>Feti minanafa, ido hemo ya api hilibiyonibo holi hikitanibo ha ya meyalo molomo uwo. Ya ha api hilibiyonibo wenina monate ya moda holi minanima nenako, loto, <sup>15</sup>ido hipa hefola minanigumati ya fele ha mono lufuwa ya holimo yoto minanido yakafo luka-haka li lamena ageto, Kilisto Yesu holi hikito umanido ya li nomuga waibo ha nebo yagi moda holi minanima nenako, loto hawa ya meyalo molomo uwo.

<sup>16</sup>Goti hala muki ha mono lufuwau iyabo ya Weunakafo li oloto pi hulito nebo ya ha mono mona api lilibito, fuka ha lolumuto, monate lifefe lo ledoto, fefe libo mona molanubo ya api lilibi nebo ne. <sup>17</sup>Feto fe ledaibo, ya Goti weninala lifefe lo ledageto, mona dowa muki moda ogofuti molanabo ne, loto feto fe ledaibo ne.

#### Goti hala auba ito lo oloto molo, loto lomuiabo ha

**4** <sup>1</sup>Ena Goti yagi ido Kilisto Yesukafo hofawa minionibo wenina ido fuliyabo wenina lifima li liwila oto binaibo we yagi onobatinalo ha lohomobo, ya emo oloto pinaibo yagunu ido hiyabate wehudi minaibo yagunu ya lo auba i homowe. Holiyo. <sup>2</sup>Hala ya lo oloto molo-molo o mino. Hamena dowo libo nefe, ido dowo ladámibo nefe? loto ladámoto, wato hiyaba oto lo oloto bi-bi o mino. Hatina lito lo fuko betito, li auba i bito, api-napi onona holoto you loto lito ya fefe lotoko api itibiyo. <sup>3</sup>Holabe? Hamena ma alili ageto, ya ha mono ona hula yagunu eleka hofu betiyageto holi fulitanigilae. Holi fulitoti mono ma leimo hatekafo holi dowo lanubo ha yako holinogolone, loti eimotina api-napi itibinabo weninatina li nuba o betinabo ne. <sup>4</sup>Ido ha ona hula ya holi fulitoti, ya u ifaga halo ya hatina fuloti holinigilae.

<sup>5</sup>Feto feyanafa, ido hemo ya hamena-hamena luka-haka hiyaba dowo lotoko minoto, hena mona-mona li mofuto, Yesu hala ukuwa dowo lo oloto pito, mono ononaka muki ya li hulo mino.

#### Fulinobo hamena moda selo ne, loto lomuiabo ha

<sup>6</sup>Ido Goti munune, loti no waini sokila hi-hi abo folomolo lekiyabo yaidana oto nemo hofawa minobo monane ya moda mutoto, unobo hamenane moda alili lotaiye. <sup>7</sup>Lowa fina dowo loto moda fitobo ne. Afa-nafa lomo yoto ya u hulibo ebalo ya moda u fedotobo ne. Holi hikitobo ya moda hiyaba dowo loto li minobo ne. <sup>8</sup>Ido me ya monate fefe libo wenina manadelo helekamu mofu ledanaibo ya moda hiyabane aibo, ya minoto hamena nabalo ya Wenaba hona molofefe lo ledaibo we yakafo numunogolaibo, ya nemoko minámiye. E'e, Yesu oloto pinaibo yagunu auba iti holiti lutina-hatina muwabo wenina muki yagi maina binogolaiye.



### Onuwaloka ha

<sup>9</sup>Ena nemo minodo ya aloko ananibo hanu ya auba ito moni witao. <sup>10</sup>Demasi ya onesa me ya mikaloka mona ya lula-hala muinako, fulo nedo itoto Tesalonaika numudo ya wito, Kelesenisi ya Galesia ebalo ya wito, Taitusi ya Dalimesia ebalo ya moda utaibo ne. <sup>11</sup>Me ya Luku yako maina minoibo nenako, loto aloko ano. Ananibo ya Maki yagi ya ane li faka lanaibo mono onona ya linaiye, loto ilimito ageto ya maina aliyo. <sup>12</sup>Ido Tikikusi ya nemo ilifi moloto Efesusi numudo ya moda wibo ne.

<sup>13</sup>Ido hemo anowe, loto ya unelo owo feka iyobo Tolowasi numudo Kalipusi numunalau ya apasoto fulitobo yamagi lito, ido bukune yagi ido aila yagunu naba hane kiyobo yagi lito ano.

<sup>14</sup>Ena Alekisada, ainigunu idafa lifefe lo-lo aibo we yakafo li nosámibo naba o nedaito, monala molaido ayalo ya Wenabakafo lifima moda liwila oto munaibo ne. <sup>15</sup>Wewa ya ha lonibo ya auba ito lito lumunowe, loto liboma nenako, loto hemo yagi emogunu holito wato hiyaba otoko moniyo.

<sup>16</sup>Ena li halo molo nedabo hana hamenalo ya we makafo loto ane li faka lanaibo we ma minámito, muki ya fulo nedo itoti uwae. Feto feyabo yagunu lifimatina liwila oto biyámo, loto Goti lomuwo. <sup>17</sup>Feto fe nedafa, ido hawa ukuwa lo oloto molo huloto eito feka wenina muki ya holinae, loto Wenabakafo ane li faka loto li auba i nedaibo nenako, ya hula-laiyoni welauti li nomune waibo ne. <sup>18</sup>Ido Wenabakafo ya nosámibo mona muki yauti li fulo nedoto, okulumau wehudite hiyaba o ledanaibo hilalau ya niliminaibo ne. Emo huliya naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

<sup>19</sup>Ena Pilisilate wanafo Akuilate, ido Onesifolusi numunalau minabo wenina muki ya aiyo-weiyó ha fulo betiyobo ya lobiyo.

<sup>20</sup>Ena Elastusi ya Kolinti numudo ya nebo ne. Ido Tolofimusi idafa hilito ya Miletusi numudo ya fulo edoito obo ne.

<sup>21</sup>Ena ho ibo hamenawa onesa alili ámanaibo hamenalo ya ananibo hanuwa aloko moni wita oto ano.

Ena Yubulusite Pudenisile Linusile Kolodiale mono weninate muki yagi aiyo-weiyó ha ya fulo hedo minae.

<sup>22</sup>Wenaba ya weuga-lukau mino hedanaiye. Aifa li dowá lo ledaibo mona ya hemotinaloka mino betinaiye. Modae.

# Taitusi

## Polokafo Taitusi ya lufuwa i fulo edaibo ha

### Homu Ha

Taitusi ya Giliki we nebo, ya Polo welaloti Yesu hala ukuwa holito lula-hala li elepa ito holi hikitaibo yagunu Polokafo ya mono hipane ne, loto lo edaibo ne. (Taitusi 1:4) Wewa ya Pologi maina mono onona lito, ana li faka loto mono wenina eba nedo-nedo ya lutina-hatina li auba i betito mono ha api itibibo we ya ne. (2 Kolinti 7:5-7, 8:6, Galesia 2:1-3)

Ena Kiliti no lusaku nebo ebalo ya maina moniti Yesu hala ukuwa lo oloto bibo hamenalo ya Polo eba maleka unowe, loto holibo, ya Taitusi ya Kiliti ebalo aifa minoto mono onona onuwa aifa nebo ya lifefe loto hulanane, loto fulo edo itoto wiye. (Taitusi 1:5) Uto eba maleka monito, aliga ya Kiliti weninawa api itibinaibo ha ma lomunowe, loto lufuwa me ya i fulo edaibo ne. Kiliti wenina muki monatina ya nosa naba áminako, yagunu maleka lutina-hatina li elepa iti Yesu holi hikito muwabo wenina ya monatina yagunu ha auba ito api itibiyo, loto lufuwa meu ya lomuibo ne. (Taitusi 1:10-14, 16, 2:1, 15)

Timoti lufuwa i fulo edaibo yamaidana oto Taitusi yagi lomuibo ha me ya ne.

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, maina holi hikitonibo hipane ona Taitusiyo, nemo Polo, Goti houba-nabala we ido Yesu Kilisto aposolola ya lufuwa me ya i fulo hedowe. Wao.

Ononawalo fulo nedaibo, ya Gotikafo wa molo betibo wenina holi hikitanane, loto, ido ha ona hula yakafo monate li fele lo ledaibo ha ya holifefe lanae, loto ononawalo ya fulo nedaibo ne. <sup>2</sup>Nomude hofawa minowa-minowa anubo hawa holi hikitoto holifefe lonibo ya Goti ha sugi ladámibo we yakafo homu aidena okuluma mika li oloto piyámibo hamenaloti ya lo molo ledaibo yamagunu holito hiyaba minone. Hawa ya aidenati libo nefa, <sup>3</sup>ido eimola hamenalalo ya hala lo oloto molonido

li oloto pibo ne. Hawa ya li nomude waibo we Gotikafo anelo moloto lo oloto molanane, loto lo moloto numibo ne.

<sup>4</sup>Maina holi hikitonibo hipane ona Taitusiyo, Metefo Gotidokati ido li nomude waibo we Kilisto Yesudokati ya aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya mino hedanaiye.

### **Mono hiyaba we hatina**

<sup>5</sup>Ena onona onuwa ma aifa nebo ya lifefe loto hulanane, loto, ido numudo-namado ya nemo lohomodo ayalo ya mono hiyaba we buli betimo unane, loto Kiliti ebau ya fulo hedo itoto oboma ne. <sup>6</sup>Yagunu ya mono wemoli masi monatina fefe loti molo minoti, wena makoko liyabo we ya olufotina yagi holi hikitoti minanabo yako mono hiyaba we buli betiyo. Ido olufotina ya ha holámoti hopa mona molae, loti wenina masi lanabo, ya mono hiyaba we onona ma biyámo. <sup>7</sup>Hiyaba we yakafu Goti ononala hiyaba aiboma nenako, ya monala fefe lotoko minanaibo yako ononawa linaibo ne. Yagunu eimola lula-hala holi dowo libo mona molámoto, sebala hala-kala aloko ladámoto, no noto lula-hala u hopa anaibo mona molámoto, fina aloko fiyámoto, hefana-huwamena yagunu holámoto minanaibo, <sup>8</sup>ido wenina aifa li dowo lo betito, mona dowo lula-hala muto, hala kifefe loto, monala fele fefe lotoko moloto, lula-hala-ula hiyaba dowo otoko minanaibo, <sup>9</sup>ido mono weninala holi hikitoti mona dowo molanae, loto adina li faka loto ha mono hula ya api itibito, ido ha mono li hopaitabo wenina hatina ya ito lumunowe, loto ha mono auba ibo ha, api-napi itibi-itibi onibo ha ya li hiki loto li minanaibo we ya mono hiyaba we dowo minanaiye. Yaidana feyabo wemoli yako mono hiyaba we ya buli betiyo.

### **No lusaku nebo eba Kilitilo minabo wenina monatina ha**

<sup>10</sup>Wenina abi yasi ha holámoti, aifa ha loti hotina iti minabo wenina ya minae. Ido aya wenina minagu ya Yuda wenina, Goti anela utinau fukabo wenina ya oto yoti fetu fe minae. <sup>11</sup>Fetu fe minabo weninawa ya hefana-huwamena aifa linune, loti wemoli olodinafo olufotina weninatina malekama muki ya api itibiyámabo idafa ya api itibiti li hopa o beti minanako, wetina guninubo ya fefe lanogolaiye. <sup>12</sup>Kilitilo minabo wenina minaguti ya eimotina polofetitina makafo ya fetu libo, Kiliti wenina ya aidenati ha sugiko lo minoti, liye-idafa yaidana oti hasuwala fi minoti, idafa nanabo yagunuko holiti, onona eleka fiyabo minae, loto <sup>13</sup>wa betifefe lototo libo hawa ya ona ne. Yagunu hemo ya auba ito lo fuku betiyo. Fetu feyageto ya holi hikitabo mona hula molanabo, <sup>14</sup>ya Yuda wenina ifaga hatina ido wenina ha ona hula metina muwabo wenina lo fukabo hatina ya holámanae, loto auba ito lo fuku betiyo.

<sup>15</sup>Lutina-hatina hiluwa libo wenina yasi idafa-adafa muki yagunu holiyato hiluwa liboko nefa, ido nosámibo monakafu lutina-hatina li hopa

o betibo wenina, holi hiki ladámabo wenina ya weudina-lutina-hatina muki ya fumako i fulitainako, idafa magunu holiyato hiluwa libo ma minámiye. <sup>16</sup>Weninawa ya Gotigi hutifina one, loti wetina yakafo lafa, ido monatina yakafo E'e, lo ne. Ya wenina ya unamawa minoti, ha holiti holámoti abo ya mona dowá molanabo ma minámiye. Yagunu mono hiyaba we dowá, auba iyabo we yako buli betiyo.

### **Mono wenina monatina fefe loti molanabo ha**

**2** <sup>1</sup>Kilitilo minabo wenina feti minafa, ido hemo ya ha mono hula fefe loti holinabo ha ya lobi-lobi o mino. <sup>2</sup>Feito lagetó, ya we kilofó-akilofó yasi no-ano idafa-adafa nanabo ya alili suwomu noti, hatina kifefe loti holiti, utina-lutina-hatina hiyaba dowá loti ya holi hikito minabo, ido lutina-hatina bi-bi o minabo, ido auba ito hiki loti sinoiti minanabo hulawa anaibo mona ya emodoka minaneyó.

<sup>3</sup>Ido wena kilofó-akilofó yasi ayaidana oti mona molanabo ya wenina sotina hamadina hiyámoti, ekefa aibo nogunu nala i betiyámageto minoti, hanu dowá api itibinabo mona ya emodoka minaneyó. <sup>4</sup>Feto feti ya wena hofa-wena itibinabo ya wadinafo olufotina holoti li dowá lo betiti, <sup>5</sup>lutina-hatina-utina hiyaba dowá oti, monatina feke liboko minoti, numunatina ebatina hiyaba dowá oti, mona dowá moloti, wadinafo-motasi ha lanabo ya holiti hololoti minanabo mona ya itibiyaneyó. Feto feyámanabo ya Goti hala hamana hitanae, loti fetó feyalo.

<sup>6</sup>Ido we hofawe ya ayaidana oto hatina lito lobiyageto, ya lutina-hatina-utina hiyaba dowá o minanabo mona ya emodoka minaneyó.

<sup>7</sup>Ido heimoka ya idafa-adafa muki yau li homu molo betito mona dowá yako molo minageto, wa hedoti ya eikakalo meyalo molo minanae. Ido mono api itibiyaniho ya ha ona hula yako fefe loto lobito, <sup>8</sup>lofefe lananiho ha ya wenina masi holi nosámibo feyanabo ya ma minámanaiye. Feto feyageto ya uwotefo ha nosámibo lolumunune, loti wita anafa, ido mináminako, utinalo holiti fulitanigilae, loto fetó feyo.

<sup>9</sup>Ido houba-naba wenina hatina lito lobiyageto, ya we nabatina yasi ha lanabo muki ya holiti houba-naba onona dowá lotoko fe betiyato ya dowá loti holinigilae, loti fetó feyanabo mona ya emodoka minaneyó. Ha latoma wetinalo hofámoti, <sup>10</sup>idafa-adafatina hiyaba o beti minagu yauti ma ugele-agele námoti, waito betiti minoti, hiyaba dowako ona hula o beti-beti o minanabo mona ya emodoka minaneyó. Feto feti ya mona muki molanabo ya li nomude waibo we Goti hala li omonala itanubo yamo hawa ekeni li edanune, loti fetó feyanabo mona ya emodoka minaneyó.

### **Goti monala meyalo moloto Kilisto hiyabala anubo ha**

<sup>11</sup>Goti aifa li dowá lo ledaibo monala, wenina muki li nomude waibo aifa li dowá lo ledaibo monala ya moda oloto pibo ne. <sup>12-13</sup>Aya aifa li

dowa lo ledaibo monala yakafo api lilibibo, ya Goti, wenabate, li nomude waibo we Yesu Kilisto lamenala oloto pinaibo yagunu holito, ake ito hiyabala onibo, ya Goti mete muwonibo mona ido mikaloka idafagunu holiyonibo mona ya fulitoto, onesa me ya mikaloka moniyonibo hamenalo ya lute-hate-ute hiyaba dowa loto, monate fefe lotoko moloto, Goti monala fele ya meyalo moloto hiyabala o minanae, loto api lilibi nebo ne. <sup>14</sup>Emo yakafo lo molaibo ha holito holámoto onibo monate muki yauti meina fito wina betinowe, loto, ido neimo weninane ona hula minoti, mona dowa ya auba iti molo-molo o minanae, loto weuna fi ledoto, li hiluwa lo ledanowe, loto leimogunu holito oto moloto aibo mona ya fulitoto fulibo ne.

<sup>15</sup>Hawa ya Goti aubala mino hedaibo yamo hatina lito api itibito, fuka ha auba ito lobito lifefe lo beti mino. Feto fe minanibo ya wenina masi nosámibo wa hedanabo mona ya ma molámo.

### Mono mona molanubo ha

**3** <sup>1</sup>Ido hatina molotanaiye, loto ya hofa lobiyageto, ya wenina yasi gamani wenaba ido hulitinagi we yowabo lomabo muki ha lanabo ya holiti hololoti, ya onona dowa loto mona-mona mino lito wibo ya hototi liti, <sup>2</sup>ido wenina hamadina ma hiyámoti, ha moliya ma fiyámoti, you lotiko minoti, ya wenina muki you amena mona ya itibilo.

<sup>3</sup>Yagunu ya fetoto holi minalo: Leimo homu ya ayaidana oto hate hopa-napa kito ha holámoto minoto, hopa hanudo ika o ledado u yalo melo oto monito, idafa-adafa mona-mona yagunu sefela wiliyonibo idafa ido dowa loto holiyonibo mona yakafo nala i ledoto minoto, wenina ma ha naba-naba lo betito, idafatina liyabo yagunu wa beti nosámibo onibo ya weninate lutina-hatinau holi nosámibo lomato, ido leimo ya ayaidana oto holi nosámibo bi-bi o minone.

<sup>4</sup>Feito minoba, ido li nomude waibo we Goti li dowa lo ledaibo monala ido lula-hala lumibo monala oloto pido <sup>5-6</sup>ya li nomude waibo ne. Feto fe ledaibo, ya leimo monate fefe loto molonibo yagunu fetoto fe ledámiye. E'e, eimola lula-halau milumate holibo yagunu ya li nomude waibo we Yesu Kilistodokati ya Weuna Fele leki faitoto lumibo yakafo noku i ledaido ya hofawa li oloto pi ledoto, monimo yonubo hanu hofawa lumuto li nomude waibo ne. <sup>7</sup>Feto fe ledaibo, ya eimola aifa li dowa lo ledaibo monala yagunu ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo ledaito, nomude hofawa minowa-minowa anubo yagunu holito hiyaba o minonibo wenina ya olufola weuna fi ledaibo idafa yawala minanae, loto fetoto fe ledaibo ne. <sup>8</sup>Hawa ya ona hula nebo yagunu holi hikitoto minonibo ne.

Feto neboma nenako, Goti holi hikito muwabo wenina yasi mona dowa molanabo onona ya mama oti li-li o minanae, loto hemokafo hawa ya auba ito lo oloto biyo, loto holito ya lohomowe. Idafawa ya dowa ona

hula, wenina li dowa lo betibo idafa nefa, <sup>9</sup>ido mono mona magunu hopa feito nefe? mafato nefe? loti ha manadinau molanabo ha wita oti, awatinafo-holofatina hitoti hulitina-hulitina loti, moliya fiti lo molaibo ha yagunu ha loyoilumu oti, liwila-awila abo ha ya aifa idafa, hula minámibo idafawa nenako, loto meka mu mino.

<sup>10-11</sup>Ido wenina makafo ha mono li eito itaibo we ya hala liti hamena makofe, ido loitife, lomuwato, holiyámanaibo, ya yaidana abo wenina u eito hopa hanudo moniti lifima li minanako, eimotina monatina yakafo lifima ha liwila oto binogolaiye, loto holiyaniboma nenako, loto fulo edo itoto, eimolako minanaibo ne.

#### Onuwaleka ha

<sup>12</sup>Ena nemo Atemasife, ido Tikikusife, hemodoka ilifi molotoma, ya nemodoka Nikopolisi numudo ananibo hanu ya auba ito monito wita. Nemo ya ho ibo hamenalo ya numuna yalo ya minanowe, loto hane ki minowe.

<sup>13</sup>Ena Apolosi ido lo molabo ha holibo we Senasi ya mono onodo unaibo, ya idafa magunu holiti alafa fiti wita otanaiye, loto auba ito adinalo li faka lo betiyo.

<sup>14</sup>Ido mono weninate yagi mono monatina yakafo ilawa iyámotanaiye, loti etuwaloka idafa magunu alafa fiti moniti anabo wenina ya adina li faka lo betinune, loti mona dowa molanabo onona ya li holinae, loto auba ito api itibiyo.

<sup>15</sup>Ena nemogi minabo wenina muki yasi aiyo-weiyo ha fulo hedo minae. Ido holi hikitonibo hanudo maina moniti lutina-hatina lumu minabo wenina ya aiyo-weiyo ha fulo betiyonibo ya lobiyo.

Aifa li dowa lo ledaibo mona ya hemotina muki mino betinaiye. Modae.

# Filemoni

## Polokafo Filemoni ya lufuwa i fulo edaibo ha

### Homu Ha

Filemoni ya idafa-adafa abi loto wa naibo we Kolosi numudoka hu unoto, ya Yesu holi hikito muto, emo numunalau ya Yesu weninala monolo nuba o-o abo ne. Wewa yakafo we ma nalalo houba-naba ononala linaibo we huliya Onesimusi ya meina fito, ononala lifa, ido idafala ma ugele lito holi uto, Lomu numudo u fedoto minoto Polo wa edaiye. Wa edaito, ya Yesu hala ukuwa lomuito, holito lula-hala li elepa ito Polo ana li faka lomo uto, aliga ya liwila oto Filemoni nedo ilifi moloto unaiye, loto Polokafo holito, ya lufuwa me ya ibo ne. Filemoni ya wewa lifimala hilili o edageto, ononala hofa linaiye, loto lufuwa me ya ito Onesimusi muto, ya lito uto Filemoni nedoka ya li elepa aiye.

### Lo oloto molaibo ha

<sup>1</sup>Aiyo, onona hounatefo lune-hane homobo we Filemoniyo, nemo Polo, Kilisto Yesu yagunu nalalo minobo we ya mono unatefo Timotite minoto, lufuwa me ya i fulo hedowe. <sup>2</sup>Hemogi, mono lemonate Apiyaki, onona hounatefo Akipusi, ido numunakau ya monolo nuba o-o abo wenina muki yagi walo.

<sup>3</sup>Metefo Gotidokati ido Wenaba Yesu Kilistodokati ya aifa li dowae lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino betinaiye.

### Polokafo Filemoni yagunu holito Goti lomu-lomu aibo ha

<sup>4-5</sup>Nemo hamena-hamena Menefo Goti lomuwo, ya hemokafo Wenaba Yesu holi hikitoto luka-haka muto, ido fele weninala muki yagi luka-haka bi-bi o minanibo yagunu holito ya dowae, lalowe, loto hulika lomu-lomu o minowe. <sup>6</sup>Ido holi hikitano ha ya mono wenina auba ito lobi-lobi anibo nenako, Kilisto lulau mino edonibo wenina mono idafa

dowa muki lumibo ya holifefe loto holinane, loto hemogunu lomu-lomu o minowe. <sup>7</sup>Ido hounanefo, hemo Goti fele weninala luka-haka bi-bi anibo yagunu lutina-hatina li aila i betiyaninako, loto ake naba iyoto, nemo lune-hane yagi li aila i nedane.

### Polokafo Onesimusi hala lomuibo

<sup>8</sup>Feito luka-haka bi-bi anibo yagunu nemo Kilisto Yesu lulau mino edoto ya mona ma molananibo ya fetu feyo, loto ogofuto auba ito lohmunofa, ido fetu loto lohómanogolowe. <sup>9</sup>E'e, lune-hane homobo yagunu haka lito lohomowe. Holiyo. Nemo, Polo, we kilofo minoto, Kilisto Yesu yagunu nalau minoto, <sup>10</sup>ya mono hipane Onesimusi, nalau minobo hamenalo ya mono hipane bulibo we yagunu haka lito lohomowe. <sup>11</sup>Wewa ya homu aga li faka lo hedámibo nefa, ido onesa me ya hemote nemote ade li faka lo ledanaibo we ya bulibo ne.

<sup>12</sup>Ido hemodoka liwila oto ilifi molobo, ya lune-hanegi yaidana oto ilifi molowe. <sup>13</sup>Ilifi molobo, ya Yesu hala ukuwa dowo yagunu nalau minobo ya ebaka libo neko, ane li faka ladi ne, loto holiyofa, <sup>14</sup>ido ane li faka lo nedanane, loto auba ito lohmunowe, loto eleka hofu nedaiye. E'e, hemo haka dowo kito fetu fe nedanowe, loto ane li faka lo nedananibo ya dowo loto holinowe. Yagunu hemo O, lageto yako fetu feyanogolowe.

<sup>15</sup>Ido wewa ya hamena fouma efoma hemodokati faiga nebo, ya liwila oto hemodoka loto onesa yaloti hemogi maina minomo yonogolaiye, loto holiyowe. <sup>16</sup>Onesa nalalo houba-naba ononaka li-li anaibo we yako minámiye. E'e, mono unakafo luka-haka munanibo we yagi ne. Nemo lune-hane mu minofa, ido nalalo houba-naba ononaka li minoto, Wenaba lulau mino edaibo ya mono unakafo minoto aibo we ya hemo luka-haka munanibo mona yakafo nemo lune-hane muwobo mona ya li yoima o edanaiye.

<sup>17</sup>Yagunu ya nemogi maina mono onona liyoibo hounanefo minowe, lananibo, ya wewa liwila oto anaibo ya aiyo-weiyo lo nedananibo yamaidana oto aiyo-weiyo lo edo. <sup>18</sup>Ido mona nosámibo molo hedaife, ido idafa ma liwila oto homámito, ya nemokafo lifimala liwila oto humunogolowe. <sup>19</sup>Nemo Polo neimone anekafo lufuwa me ya iyowe. Lifimala liwila oto humunogolowe. Ido Gotikafo li nomuga waibo yagunu lifimawa liwila oto numunane, lanobo ya ukalo holitanane, loto fetu ladámanogolowe. <sup>20</sup>E'e, Wenaba lulau mino edoibo yagunu ane li faka lo nedanane, loto holiyobo, ya hemo Kilisto lulau mino edoto mono unanefo minanibo ya lune-hane li aila i nedo.

<sup>21</sup>Ido lufuwa me ya i fulu hedoto ya fetu feyo, loto lohomobo ha ya moda meyalo molanane, loto holiyobo yako minámiye. E'e, hemo ya lohomobo ha ya li fulu edoto, mulalo-mulalo fetu feyanane, loto holi minowe.



<sup>22</sup>Ido idafa mako ma lohomowe. Holiyo. Hemotina nemogunu holiti Goti lomu-lomu o minabo hawa ya Gotikafo holito hemotinaloka li liwila oto o nedanogolaiye, loto auba ito holiyonako, yagunu uwo unanobo eba ya lifefe lo nedo.

#### **Onuwaloka ha**

<sup>23</sup>Ena mono we ma Kilisto Yesu lulau mino edoto maina nalalo minoibo we Epafalasi yakafo aiyo-weiyo ha ya fulu hedo neto, <sup>24</sup>ido onona hounatefo Maki, Alistakusi, Demasi, Luku yagi ayaidana oti fulu hedo minae.

<sup>25</sup>Wenabate Yesu Kilisto aifa li dowo lo ledaibo monala ya weudinalutina-hatinau mino betinaiye. Modae.

# Hibulu

## Isilaeli wenina mono lufuwa i fulo betibo ha

### Homu ha

Lufuwa me ya Yuda wenina Yesu holi hikito muwabo ya lufuwa i fulo betibo we huliya ya holiyámone. Yuda wenina ya Hibulu ha labo yagunu Hibulu weninae, loto lo-lo one.

Hibulu wenina maleka ya Yesu hala ukuwa uwolafo-mota minabo yasi Hibulu wenina Yesu holi hikito muwabo ya li hena mofu betiyanako, holi hikitabo weninawa yauti malekama liwila oto uto Yuda mono hatina hofa meyalo molanune, loti holiyabo ne. Feto fe minabo yagunu ya lufuwa me ya ibo we yakafo Yesu ya Goti Hipala mako ona hula nebo yakafo enisolegi, aidena polofetigi, Mosesegi, Alonigi ido Goti sokila hi mu-mu abo we muki yagi li yoima o betima nenako, hate loiti-loiti kiyámoto, moda holi hikito muto, hala meyalo moloto, auba i hiki loto monimo uwokelo, loto lufuwa meu ya auba ito lobibo ne.

---

### Yesudokati ya Goti monala wafele lanubo ha

**1** <sup>1</sup> Homu aidena Gotikafo awatefo-holofate-mota ha lobibo, ya hamena malo-malo ido mona eito-eito ya polofeti wetinalo molaito, mona itibimo yowabo ne. <sup>2</sup> Feto nefa, ido onesa me ya hamena naba alili aido ya moda Hipala welalo molaito mona lilibibo ne. Ido aya we Hipala ya idafa-adafa muki moda yawala minanaiye, loto wa molo edaibo we, ya mika okuluma muki li oloto pinowe, loto libo, ya Hipalakafo li oloto pi hulibo ne. <sup>3</sup> Emo ya Goti ekeni lamenala ido eimola fefelumala ona minoto, ido hala aubala nebo yakafo idafa-adafa muki li auba i beti nebo we yakafo lifima noku ibo ononala li hulo itoto, ya yoisa huliyaagi we wenaba ana onaleka amedoto ne.

**Yesu yakafo enisole li fulo betito nebo ha**

<sup>4</sup>Feito Melafokafo Hipala huliya naba weuna fi edaibo yakafo enisole hulitina li fulo edaibo yamaidana oto emo moda yoto neto, ido enisole ya lumuti minae. <sup>5</sup>Moda holiyafe? Emokafo feto libo,

Nemo ya eletifo hemo hedoto, ya neimo Hipane ya minane, loto lomuto (*Sng 2:7*), ido ha ma ya feto libo,

Nemo ya Melafo minoto, ido emo ya neimo Hipane minanogolaiye, loto ha mono lufuwau (*2 Sml 7:14*) nebo ha ya enisole magunu life? E'e, enisole yagunu ladámiye. <sup>6</sup>Ido Hana Hipala mikaloka ilifi molanowe, loto aibo hamenalo yagi ha ma ya feto libo,

Goti enisolela muki ya weudina-lutina-hatina muilo, loto ha mono lufuwau (*Lo 32:43, Sng 97:7*) ya nebo ne. <sup>7</sup>Ido ha ma ya enisole yagunu ya feto libo,

Houba-naba weninala enisole ya asi yaidana oto, ido so huluma yaidana oto lifefe libo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 104:4*) nebo ha ya enisole yagunu lifa, <sup>8</sup>ido Hipala yagunu ya feto libo,

Gotiyo, hemo ekeni folomokalo ya hiyaba we wehudi minowa-minowa oto minomo yoto minane.

Ido hiyaba we wehudi onona liyanibo ya moda fefe libo mona yakafoko hiyaba o betimo yowane.

<sup>9</sup>Fefe libo mona ya holi dowa loto muto, ido lo molaibo ha metina muwabo mona ya eleka naba-naba hofu hedainako, yagunu Goti, hemo Gotika yakafo hounakafo-mota li fulo betito luka-haka dowa lotoko holinane, loto ya yá nowala wili hedobo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 45:6-7*) nebo ha ya Hipala lomuibo ha ya ne.

<sup>10</sup>Ido ha ma ya feto loto lomuibo,

Wenabao, hana monau yoima ya mika lifefe loto aubala muto, ido hemo agagunu okuluma yagi lifefe lanima ne.

<sup>11</sup>Idafawa muki ya moda u hopa unogolaiifa, ido hemo ya moda minowa-minowa oto minomo yoto minane.

Muki ya utinalo owo yaidana oto lila molageto, <sup>12</sup>wenina ya hunu wakoti li uku loti loloku abo yaidana oto hemo ya mika okuluma muki li uku loto loloku ananibo ne.

Ido wenina utinalo owo ma li fulitoti, eito ma liti iyabo yaidana oto hemo ya mika okuluma muki ya li fulitoto, eito ma lifefe lananibo ne.

Feto nefa, ido hemo heimoka ya monau yoimati minanibo ya moda ayaidana otoko minomo uto uto, hamenaka ya huladámanaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 102:25-27*) nebo ha ya Hipala lomuibo ha ya ne. <sup>13</sup>Ido ha ma ya feto loto lomuibo,

Ane onaleka amedoto hiyaba oto minageto, ya uwokafo-mota fulo higa feumau betinogolowe, loto ha mono lufuwau (*Sng 110:1*) nebo ha ya hamena malo ya enisole magunu yagi life? E'e, enisole yagunu ladámiye. <sup>14</sup>Enisole muki ya Goti houba-naba weninala, weuna-ana yaidana oti minabo, ya li nomudina wanaibo mona molo betibo wenina adina li faka lanae, loto idipi molaibo ne, loti ya ma holiyámafe?

**Goti li nomude waibo hala ya naba ona hula nebo ha**

**2** <sup>1</sup>Feto ya ha mono holiyonibo ya aifa idafa ne, loto heleutoto holi hopaitotanune, loto hawa moda auba ito holifefe loto holiyokelo. <sup>2</sup>Moda holiyafe? Gotikafo enisole wetinalo molaito ha lobiyato u ayalo ibo ha ya holiti holiyámoti fulo egetinaloka itado-itado ya lifima ha henawa moda ayalo-ayalo fefe loto liwila oto bima nenako, <sup>3</sup>yagunu lemo li nomude waibo mona dowa idafa ona hula ya aifa waitanubo, ya lifima ha henawa ya igaidana oto holi uwogeto lemodoka ámanaibo ne?

Li nomude waibo hawa ya Wenabakafo homu apito lo oloto bito, holiyabo wenina yasi emo welaloti lolomabo ne. <sup>4</sup>Ido aya hawa yagunu Goti yagi maina moda onae, loto aubala lilibibo idafa-adafa eito hofawa li oloto pibo ya eleginae, loto anela moloto, ido eimola lula-halauti ya Weuna Fele monala eito-eito hona molo lumumo wibo mona yakafo aya hawa ya li auba i edaibo ne.

**Yesu mako ya li nomude waibo mona yawala ha**

<sup>5</sup>Feto mika ma aliga oloto pinaibo ha lonibo ya enisole yasi hiyaba anae, loto ladámiye. <sup>6</sup>Feto ladámifa, ido we makafo ha auba ito feti libo, Lemo aifa wenina minoninako, neidafaito ya haka ki lumu minane? Ido aifa wenina hedo molonima nenako, neidafaito ya hiyaba o ledo minane?

<sup>7</sup>Hamena fouma efoma ya enisole yoti minato, ido wenina ya lumuti minanigilae, loto fulo ledane.

Ido helekamu atatelo moloto hulite li faka lo ledanibo, <sup>8</sup>ya idafa-adafa muki fulo hide feumau betito, hiyabatina wenina buli ledane, loto ha mono lufuwau (*Sng 8:4-6*) ya nebo ne.

Ido idafa-adafa muki hiyabatina wenina minanae, loto lo molo ledaima nenako, idafa mako ma hiyaba ámanubo ya ma minámiye. Ma minámifa, ido onesa me ya idafa-adafa muki moda hiyabatina wenina minone, loto wagámone. <sup>9</sup>Feto wagámoba, ido Yesu ya wa edone. Goti aifa li dowa lo ledaibo monala yamo wenina muki yagunu holito fulinaiye, loto hamena fouma efoma ya enisole yoti minato, ido emo ya lumuto minanogolaiye, loto fulo edaiye. Feto fulo edaibo, ya ogofu holito fulinako, yagunu helekamu atalalo moloto, huliya li faka lo edaibo ne.

<sup>10</sup>Moda holiyafe? Goti yako idafa-adafa muki ya mona yawala ne. Ido emo yakafoko muki idafa li oloto pibo we ne. Aya we yakafo olufola abi lamenaloka idipito anowe, loto li nomude waibo mona yawala ya ufele lanaiye, loto henawa holibo mona li muibo ya moda fefe liye. <sup>11</sup>Yagunu holilo. Wewa li fele buli ledaibo wegi ido lemo fele o ledaibo weninala yagi moda wenina mako minonibo, yagunu emo ya ulalo holiyámoto moda unanefo-motae, loto lo ledaibo ne.

<sup>12</sup>Feto loto lo ledaibo yagunu ya fetu libo,  
 Nemo unanefo-mota ya hulika lo oloto bito, weninaka monolo mau  
 minagu yau heboka loto mono nama lanogolowe,  
 loto ha mono lufuwau (*Sng 22:22*) ya nebo ne. <sup>13</sup>Ido ha ma ya fetu libo,  
 Holi hikine ya emodoka molanogolowe,  
 loto (*Ais 8:17*), ido ha ma ya fetu libo,  
 Nemogi olufone Gotikafo numibo yagi moda me ya minone,  
 loto ha mono lufuwau (*Ais 8:18*) ya nebo ne.

#### **Yesukafo ade li faka lo ledanowe, loto mikaloka ula libo ha**

<sup>14</sup>Feto ya olufowa mikaloka utina ya milagi ido lunugi nebo yagunu emo yagi ayaidana oto mikaloka ula libo, ya fulito hamade hi-hi aibo we, fuli-fuli onibo mona yawala Satani li fulu edoto, <sup>15</sup>ya weninawa mikalo minabo hamenatina muki ya fulinabo monawa holiya holiti nalalau minabo ya wina betinowe, loto mikaloka ula lito lemogunu fuliye.

<sup>16</sup>Feto feyaibo, ya enisole adina li faka ladámiye. E'e, Abalahamu yufa fibo wenina adina li faka lo betiye, loto holiyone. <sup>17</sup>Feto fe betibo, ya wenina lifimatina hilili oto, Gotigi liwila oto hutifina betinowe, loto Goti ononala, sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba ononala ya liye. Feto feyaibo, ya wenina yagunu lula-halau holito, ononawa ya fefe lotoko linowe, loto ya unalafu-mota utina monatina muki yaidana oto mikaloka ula ito monate yagi holito ya moda fefe loto aiye. <sup>18</sup>Moda holiyafe? Emo ya hepa molo muto, henawa holi taima nenako, yagunu wenina hepa molo bito, henawa holi minabo ya adina li faka lanaibo aubala moda mino edaibo ne.

#### **Yesu ya yoto neto, ido Mosese ya lumuto nebo ha**

**3** <sup>1</sup>Feito ya fele weninane-motao, Gotikafo okulumau wenina anae, loto maina wa molo betibo wenina hemotina ya Yesu yagunu hatina kifefe loti holilo. Emo ya aposolo ido sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba huliya lo oloto molo-molo onibo we, <sup>2</sup>ya emokafo wa molo edaibo we ononala moda fefe lotoko libo, ya Mosesekafo Goti weninala fefe lotoko hiyaba o betibo yamaidana oto moda fefe lotoko liye.

<sup>3</sup>Moda holiyafe? Numunala huibo we huliya yoto minoto, numunawa huliya ya li fulu edaibo yamaidana oto Yesu huliya ya yoto minoto,

Mosese huliya ya li fulo edoto minanaiye, loto Gotikafo holi muibo ne. <sup>4</sup>Numuna-amuna muki ya wenina yasi hu-hu abo idafa ya nefa, ido wenina, idafa-adafa, muki li oloto pibo we ya Goti ya ne. <sup>5</sup>Ido Mosese ya Goti houba-nabala we minoto ya weninala hiyaba o betibo ononala fefe lotoko libo ya Gotikafo aliga lanowe, loto holibo ha ya lo oloto bi-bi aiye. <sup>6</sup>Feto feyaifa, ido Kilisto ya Goti Hipala minoto ya weninala hiyaba o betibo ononala fefe lotoko libo ya leimo emogi maina minanune, loto dowo lotoko holito hiyaba o edo minionibo mona ya auba i hiki loto molomo uto fulinune, loto minanubo ya moda weninala ona minone, loto holinune.

**Isilaeli wenina holiti holiyámoti abo ha**

<sup>7</sup>Feto yagunu ya Weuna Felekafo feto libo,  
Nola fefeluma eletifo holitima, <sup>8</sup>ya lukafa umámilo.  
Ha holiti holiyámoti abo hamenalo lukafa muwabo yamaidana  
ámilo.

Moda holiyafe? Hafali mikalo hepa molo nomabo hamenalo, <sup>9</sup>ya awatinafo-holofatina yasi aubala nefe? minámife? loti hepa molo nomabo, ya melege foti (40) lulau ya aubane itibiyobo mona moda wa edotama nefa, ido ha holiti holiyámoti oti lukafa nomabo mona molo-molo o minabo ne.

<sup>10</sup>Feto feyabo yamagunu nemo ya aya weninawa hamena-hamena lutina-hatinau heleutoti holi hopaiti, nemo monane holiti holiyámoti o minae, loto eleka naba-naba fi bito, <sup>11</sup>lune-hane molo nosámibo biyobo yagunu ya moda nemo monane use, loti mino holinabo monane ya ma liyámanae, loto ha auba ito onae, loto lowe,

loto ha mono lufuwau (Sng 95:7-11) ya nebo ne.

<sup>12</sup>Yagunu ya mono weninane-motao, hemotina yauti mako ma lula-hala nosámageto holi hiki ladámoto nomuna hofawa nebo we Goti ya meya mutanaiye, loti ya wati monilo. <sup>13</sup>Feto fe minabo, ya hamena onesa meleka Gotikafo eletifo ne, loto huliya molaibo hamena mino ledaido ya weninate yauti mako ma nosámibo monakafo hola iyageto, lukafa mutanaiye, loti hamena-hamena ha mono, adina li faka lo betinaibo ha ya loyolalo-melo oti minalo.

<sup>14</sup>Moda holiyafe? Apito holi hikito muwonidoti ya auba i hiki loto holiyonibo, ya aya monawa li hikitoto moni minoto fulinubo ya moda Kilistogi hutifina onibo weninala ona minone, loto holinune. <sup>15</sup>Yagunu ya feto libo,

Nola fefeluma eletifo holitima, ya lukafa umámilo.  
Ha holiti holiyámoti abo hamenalo lukafa muwabo yamaidana  
ámilo,

loto ha mono lufuwau (*Sng 95:7-8*) nebo hawa ya moda lobiyowe.

<sup>16</sup>Ido wenina hema yasi ha holiti holiyámoti oti lukafa muwabo mona ya molo-molo o minae? Ya Mosesekafo Isipi ebaloti idipito aibo wenina muki yasi feto fe minae. <sup>17</sup>Ido wenina hema ya Gotikafo melege foti (40) lulau ya eleka naba-naba fi bi ne? Ya nosámibo mona molo-molo abo wenina eleka fi bito, ya hafali mikau lumu fou loti fuliyato hono aubatina ya aya mikau ya nebo ne. <sup>18</sup>Ido moda use, loti mino holinabo monane ya ma liyámanae, loto ha auba ito onae, loto lo molaibo ha ya wenina hema yagunu lo molaiye? Ya ha lido meyalo molámabo wenina yagunu lo molaibo ne. <sup>19</sup>Feto ya use, loti mino holinubo monala linune, loti lafa, ido holi hikitina mináminako, moda ogofuwámae, loto holifefe loto holi minone.

**Holi hikitabo wenina yako use, loti mino holinubo monala linabo ha**

**4** <sup>1</sup>Feito ya use, loti mino holinubo monala ya linae, loto lo molo ledaibo hama aifa neboma nenako, yagunu Gotikafo wa ledaibo ya hemotina yauti mako ma heleutoto ta lotanaiye, loto holi holiyokelo. <sup>2</sup>Moda holiyafe? Hala ukuwa dowá ya homu wenina lo oloto bibo yamaidana oto leimo yagi moda lo oloto lumutaima ne. Feto nefa, ido holiyabo weninawa ya aifa holiti, holi hikitina li meyalo molámanako, yagunu holiyabo hawa yakáfo li dowá lo betiyámiye.

<sup>3</sup>Feito ya holi hikito muwonibo wenina ya use, loti mino holinubo monala ya moda lito minone. Aya yagunu ya fetó libo,  
Lune-hane molo nosámibo biyobo yagunu ya moda nemo monane use, loti mino holinabo monane ya ma liyámanae, loto ha auba ito onae, loto lowe,

loto ha mono lufuwau (*Sng 95:11*) ya nebo ne. Feto nebo nefa, ido mika okuluma li oloto pi hulibo hamenalo, yaloti ya ononawa moda hulito ya use, loti mino holibo ne. <sup>4</sup>Yagunu ya ha ma fetó nebo,

Gotikafo idafa-adafa muki li oloto pi hulo itoto, ya fo hamena seweni (7) yalo ya use, loti mino holibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Stt 2:2*) nebo, ya fo hamenawa seweni (7) yagunu libo nefa, <sup>5</sup>ido aliga ya fetó libo,

Moda nemo monane use, loti mino holinabo monane ya ma liyámanae,

loto lo molaibo hawa yagi ha mono lufuwau (*Sng 95:11*) ya nebo ne.

<sup>6</sup>Feito ya use, loti mino holinubo monala ya linigilae, loto lo molaibo hawa ya aifa nefa, ido hala ukuwa dowá ya homu lo oloto bibo wenina yasi ha lido ya meyalo molámanako, ya liyámae. Feti liyámanako, <sup>7</sup>yagunu mino lito uto uto ya hamena ma hofa molaibo huliya eletifo ne, loto libo ha ya Defiti lufuwa igu ya fetó libo,

Nola fefeluma eletifo holitima, ya lukafa umámilo,

loto ha mono lufuwau (*Sng 95:7-8*) nebo hawa ya moda lobiyoma ne.

<sup>8</sup>Yagunu holilo. Yosuwá yakafo Goti monala use, loti mino holiyabo monala ya bibo neko, ya aliga hamena magunu ya ha ma ladámadi ne.

<sup>9</sup>Feito ya Goti weninala use, loto mino holinubo hamena, Sabati foliwa yaidana aibo hamena, ya moda mino ledaima ne. <sup>10</sup>Moda holiyafe?

Goti eimola ononala li hulo itoto ya use, loto mino holibo yamaidana oto wenina ma use, loti mino holiyabo monala litabo wenina yasi moda ononatina li hulo itoti ya use, loti mino holiyabo ne.

<sup>11</sup>Yagunu ya leimo yauti makafo homu wenina ha meyalo molámabo yamaidana oto lumu fou lotanaiye, loto holito ya use, loto mino holinubo monala linune, loto auba iyokelo.

<sup>12</sup>Yagunu holilo. Goti hala aubafofo loto, hofawa nebo ha yakafo mi fana wela filiga-filiga nebo mi hasuwala ya li fulo edaibo ha, ya luteu yoima uto lute-hategi ido weudegi hona moloto, auba lulau lulumalagi ido nogolomalagi hona moloto, ya lutekafo hate kiyonibo monawa ya li oloto pi ne. <sup>13</sup>Ido Goti li oloto pibo idafa-adafa muki yauti mako ma emo onobalalo faluku anaibo idafa ya ma minámibo ne. E'e, emo monate hitoto aibo we nomunalo ya idafa-adafa muki moda apako olotoko nebo ne.

#### **Yesu ya sokila hi-hi abo hiyabatina we wenabate nebo ha**

<sup>14</sup>Feito ya huliyadi we, okuluma lulauka yoto nebo we Yesu, Goti Hipala ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenabate neboma nenako, loto holi hikite lo oloto molo-molo onibo ya li hikitoto li minokelo.

<sup>15</sup>Moda holiyafe? Sokila hi muwabo hiyabatina we wenabate ya idafa-adafa hepa molo lumibo mona muki ya moda ayaidana oto hepa molo muima nenako, yagunu lemo aubate minámibo yagunu ya mulunau holi ne. Feto holifa, ido emo ya moda nosámibo mona ma molámibo ne.

<sup>16</sup>Yagunu ya Goti hiyaba we wehudi folomola ya aifa li dowá lo ledaibo lumunaibo folomoma nenako, loto hena ma utelo minanaido yalo ya moda aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo ade li faka lanaibo monala li oloto pito, ido hate holito li you lo ledanaibo monala linogolone, loto dowá loto holito aubafofo loto emo nedo ya moda selo uwokelo.

#### **Sokila hiyabo hiyabatina we wenaba hatina**

**5** <sup>1</sup>Feito ya sokila hiyabo hiyabatina we wenaba ya wa molo beti-beti aibo mona yagunu holilo. Gotikafo wenina yauti we mako ma li oloto pi edaibo, ya weninala yagunu holito, emo onobalalo ononawa lito, lifimatina yagunu idafa hofa hi munabo yagi ido Goti aifa munabo idafa yagi ya sokila hi numunaiye, loto wa molo edaiye. <sup>2</sup>Wa molo edaibo wewa weninala hanu dowá loto holifefe ladámoti hopa moni-moni abo monatina wato ya eimola yagi aubala mináminako, yagunu li you lo beti



holi ne. <sup>3</sup>Feito ya weninala lifimatina yagunu idafa hoho hinabo sokila hi muibo yamaidana oto eimola aubala minámibo monala yagunu ya eimola lifimala yagunugi idafa hoho hito sokila hi mu-mu aibo ya moda fefe loto feyaiye.

<sup>4</sup>Ido ononawa ya idafa nabama nenako, yagunu we ma eimola lula-halauti holito linaibo ya ma minámiye. E'e, homu hana ononawa ya molo pito apibo hamenalo ya Alonikafo linaiye, loto wa molo edaibo yamaidana oto wemoli malekamagi wa molo betimo yoibo ne.

<sup>5</sup>Feito ya Kilisto yagi moda eimola huliya ito yoto sokila hiyabo hiyabatina we wenaba minanowe, loto ladámiye. Feto ladámifa, ido Gotikafo feto libo,

Nemo ya eletifo hemo hedoto, ya neimo Hipane ya minane, loto lomuibo (*Sng 2:7*), <sup>6</sup>ido ha ma feto libo,

Melekisedeki yaidana oto hemo ya minowa-minowa oto sokila hi numu-numu anibo we ya minane, loto lomuibo ha ya ha mono lufuwau (*Sng 110:4*) ya nebo ne.

<sup>7</sup>Aya wewa ya mikaloka ulagi nebo hamenalo ya fulinaiguti li nomuna wanaibo aubala mino edaibo we wako lo edoto nomuna nowala lumito hufo auba ito oto lomuiye. Feto eimola weuna-lula-hala muki mu Melafodokako itainako, yagunu ha libo ya moda holiye. <sup>8</sup>Emo ya Hipala nefa, ido hena holibo monawa yamo ha meyalo molanaibo mona ya moda holi huliye. <sup>9</sup>Feito ya ha meyalo molaibo mona moda holifefe lo hulo itoto, ya emo halalo meyalo molo minabo wenina muki li nomudina waibo mona minowa-minowa oto minanaibo mona ya li oloto pi betiye. <sup>10</sup>Feto aibo we ya Melekisedeki yamaidana oto sokila hi muwabo hiyabatina wenaba minane, loto Gotikafo wa molo edaibo ne.

### **Olufu hefola yaidana oto minámanubo ha**

<sup>11</sup>Aya yagunu ha ma naba lanune, loto holiyoba, ido hemotina ya lutina-hatina u mi wela fiyámibo yaidana ainako, yagunu hawa mona fokito itibinune, loto onibo ya hosa fiyone. <sup>12</sup>Moda holiyafe? Hemotina ya hamena fana moda holimo yowaboma nenako, ya onesa meleka wenina ma api itibiyabo neko, moda fefe ladi ne. Feto nefa, ido hemotina ogofuwámanako, yagunu masi hofa loti Goti hala mona hofa api itibinabo ya moda dowa lanaiye. Ido weudina-lutina-hatina wela-idafa auba ibo idafa nanabo yagi ogofuwámae. Aifa aminako ogofuti nanabo ne. <sup>13</sup>Moda holiyafe? Wenina ya aminagunuko holiyabo ya olufu hefola minanako, yagunu fefe libo mona hawa ya holifefe loti holámae. <sup>14</sup>Ido gedabo wenina weudina-lutina-hatina yakafo hamena-hamena onona auba ito lito ya mona ma dowagi ido ma nosámibo yagi wati hona molo-molo o minanako, weudina-lutina-hatina wela-idafa auba ibo idafa yagunu holifefe loti holi minae.

**Holi hikite aubafofo loto li minanubo ha**

**6** <sup>1-2</sup>Feito ya Kilisto hala ukuwa apiti lolomabo ha yako ladámokelo. Moda holiyafe? Weude lila hofu ledo fulinaibo mona mete muto lute-hate elepa ito holi hikite Gotidoka molonibo ha, ya noku iyabo mona eito-eito, ido adinagunu atatelo liyabo mona, ido wenina fuliyaguti sinoinabo mona, ido hamena nabalo hona molo ledoto lifima ha liwila oto lumunaibo mona ya moda minowa-minowa oto minanaibo mona, yaleka mona yagunu api lilibiyabo ha ya numuna lagi yaidana oto ne. Feito ya numuna lagi hofa-hofa fiyámoti, moda auba iti fitado, yaloti onu iti numuna humo uwabo yaidana oto aya hawa api lilibitado, yaloti onu ito mono monate lifefe lo ledanaibo ha lo-lo oto monolo u betinubo hanudo ya monimo yowokelo. <sup>3</sup>Ido Gotikafo fetu feyanae, lotu dowu lotu holinaibo ya moda fetu feyanogolone.

<sup>4</sup>Yagunu holilo. Wenina masi holi hikitabo monatina metina munabo ya igaidana oti hofa liwila oti lutina-hatina hofa elepa inabo ne? Yaidana mona ma minámiye. E'e, wenina lutina-hatina li lamena o betito, ido okulumauti idafa lumibo idafa no holiti, ido Weuna Fele maina lutinau liti, <sup>5</sup>ido Goti hala yagi ido anaibo hamenala aubala lilibibo mona yagi dowu lama ne, lotu holiyabo, <sup>6</sup>ya aya weninawa lumu fou lotu metina munabo, ya hofa liwila oti lutina-hatina hofa elepa inabo hanutina ma minámiye. E'e, fetu feyabo mona yamo ya Goti Hipala ya yá yofolo ya hofa hofu fuliyanako, ya wenina muki nomudinalo ulalo holinaibo mona ya o molo edae.

<sup>7</sup>Moda holiyafe? Mikalo ya hamena-hamena ho ito, fou lotu li you lito ya wenina onona hila liyabo ya hobina dowu idafa li oloto pi betibo mika ya Gotikafo nesiba fuku edaibo nefa, <sup>8</sup>ido hofu-nama hasuwala fibo idafako li oloto pibo mika ya moda nosámoto u hopa unaibo hanula selo molainako, sokafo lanaibo ne.

<sup>9</sup>Ena lune-hane biyobo weninane-motao, aya hawa lobiyonibo ya nefa, hemotina u hopa unae, lotu ladámone. Li nomudina waibo mona ya ito yoti molo-molo o minanae, lotu metolito holito lone. <sup>10</sup>Yagunu holilo. Goti ya fefe lotoko nebo wema nenako, yagunu ononatina yagi ido huliyu ya lutina-hatina muwabo monatina yagi li oloto piti, ya fele weninala aidenati adina li faka lo-lo abo, ido onesa me yagi houba-naba onona li beti-beti o minabo monatina yagunu ya hala molámanogolaiye. <sup>11</sup>Ido hemotinagunu holiyonibo ya aya mona auba iti molomo yowabo yamaidana oti ya hemotina muki holi hikito muti hiyabala omo yowabo monatina yagi aubafofo lotu molo-molo o minanabo, ya hamenatina hulanaibo ya moda hulawa fedanaiye, lotu holifefe lotu holiti ya fetu feyanae, lotu hemotinagunu auba ito holiyone. <sup>12</sup>Fetu feyanabo ya moda henoba ámoti, homu wenina holi hikito muti hiyabala omo yoti yoti lo

molo bibo ha hulawa liyabo wenina ya monatinalo meyalo molo-molo anabo wenina minanae, loto hemotinagunu auba ito holito ya lone.

**Goti lo molo lumibo ha ya auba ibo ha ona hula nebo ha**

<sup>13</sup>Moda holiyafe? Gotikafo Abalahamu lo molo muibo ha ya onae, loto hawa auba i munaibo, ya we makafo emo huliya li fulo edaibo we onobalalo lanaibo ma mináminako, yagunu eimola huliyalo onae, loto ya feto libo,

<sup>14</sup>Nemo nesiba fuko-fuko obo wekafo ya hemo moda naba-naba fuko hedanogolowe.

Ido nemo hedo molomo unabo yufa bi-bi obo wekafo ya hemo moda yufa finanibo wenina naba-naba humunogolowe, loto lo molo muibo ha ya ha mono lufuwau (*Stt 22:17*) ya nebo ne.

<sup>15</sup>Yagunu ya Abalahamukafo hiyabala omo uto uto ya lo molo muibo hawa hulawa libo ne.

<sup>16</sup>Yagunu holilo. Wenina ya ha ma auba i muti onae, loti lanabo, ya we ma huliya lito nebo huliyalo ya lo metoliti lanado, ya wenina masi hawa li aifa idafa itanabo ma minámiye. <sup>17</sup>E'e, Goti lula-hala holibo mona u eito aguwámanogolainako, lo molo lumibo ha hulawa linubo wenina ya auba ito lilibinowe, loto holito ya eimola huliyalo onae, loto lo molo lumibo ne. <sup>18</sup>Feito ya u eito aguwámanaibo idafa loiti yamagunu Goti ha sugi lanaibo ogofuwámiye, loto lilibido, yalo ya leimote holi emodoka uwonibo wenina ya hawa moda hulawa molo ledaibo ne, loto dowo loto holito hiyabala omo yowonibo mona li hiki lanae, loto lute-hate li auba i ledaiye. <sup>19</sup>Feito moda hulawa molo ledaibo ne, loto hiyabala omo yowonibo monawa ya weude litumala auba ito gedibo idafa nenako, ya Goti nedoka lulau yoiye. <sup>20</sup>Ayau ya u homu molo ledaibo we Yesu ya Melekisedeki yaidana oto minowa-minowa oto sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba minoto moda yoto ayau mino ledaibo ne.

**Melekisedeki monala ha**

**7** <sup>1</sup>Ena aya yagunu holilo. Wewa Melekisedeki ya numuna meya naba Salemu wenina hiyabatina we wehudi, ido Goti yoisa nebo we yagi sokila hi mu-mu aibo we, ya Abalahamu lowa-finalo monito wenina ma hiyabatina we wehudi hofu beti fuli hulo itoto, liwila oto hanudo ya aito, Melekisedekikafo hatula oto nesiba fuko edaito, <sup>2</sup>ya Abalahamukafo lowa-finawa fiyagu yauti lito aibo idafa-adafa muki ya teni-teni (10-10) hona molaigu yauti-yauti mako-mako lito Melekisedeki ya muiye. Ena wewa Melekisedeki huliya monawa ya fefe libo mona hiyaba wehudi ne, loto ne. Ido numuna meya naba Salemu wenina hiyabatina wehudi ne, loti huliya molabo monawa ya moda you amena mona hiyaba wehudi ne, loto ne. <sup>3</sup>Wewa ya olafo melafo ido awalafo-mota yagunu lufuwau ya i

molámabo ne. Ido hedaibo hamenala ido fulibo hamenala yagi ayaidana oto lufuwau ya i molámabo ne. E'e, Goti Hipala yaidana oto emodoka limo metolito sokila hi muibo we huliya moda minowa-minowa oto minanaibo ne.

<sup>4</sup>Ena wewa ya moda we naba-naba nebo yagunu metoliti holilo. Awatefo-holofate hana we Abalahamu yakafo lowa-fina fiyagu yauti lito aibo idafa mau naba ya teni-teni (10-10) hona molaigu yauti-yauti mako-mako lito muibo we ne. <sup>5</sup>Ena Lifai yufa fibo wemoli maleka sokila hi muwabo ononawa Gotidokati liyabo we ya weninatina yasi idafa-adafatina teni-teni (10-10) hona molomo uwagu yauti-yauti mako-mako nemodoka molo-molo abo ya lilo, loto Gotikafo Sinai ha lo molo betigu ya nebo ne. Ena weninawa ya eimotina weninatina Abalahamukafo yufa fibo weninamako minafa, ido fetu feyalo, loto lo molo betibo ne.

<sup>6</sup>Feito nefa, ido wewa Melekisedeki ya Lifai yufa figu yauti minámifa, ido Gotikafo auba ito lo molo muibo ha libo we Abalahamukafo idafa-adafala teni-teni (10-10) hona molaigu yauti-yauti mako-mako muito, ya Melekisedekikafo lito ya nesiba fuko edaiye. <sup>7</sup>Ido nesiba biyabo we ya yoti minabo we yasi lumuti minabo wenina ya nesiba fuko betinabo ne, loto holi minone.

<sup>8</sup>Feito meleka ya Lifai yufa fibo we, ya weninatinagi idafa-adafatina teni-teni (10-10) hona molagu yauti-yauti mako-mako Gotidoka molo-molo abo idafa liyabo we ya fulimo uwafa, ido Melekisedeki ya hofawa nebo monala yagunu lo edaibo ne. <sup>9-10</sup>Ido Lifai yufa fibo we ya weninatina yasi idafa-adafatina teni-teni (10-10) hona molagu yauti-yauti mako-mako Goti muwabo idafa li-li abo we awatinafo-holofatina Abalahamukafo Melekisedeki hatula aibo hamenalo ya olufola ma hedo molámibo ne. Ya hamenalo ya Lifai awalafo-holofala Abalahamu ulau aifa neboma nenako, yagunu Abalahamukafo idafawa teni-teni (10-10) yauti-yauti mako-mako Melekisedeki muibo hamena ya Lifai yagi maina muibo ne, loto lanune.

#### **Yesu ya sokila hi-hi abo we muki li fulo betibo ha**

<sup>11</sup>Ena Lifai yufa fibo we sokila hi mu-mu abo ononawa ya numuna lagi yaidana oto neto, yaloti homi ito Sinai ha muki ya Silaeli wenina fetu feyalo, loto lo molo betibo ne. Feito nefa, ido aya ononawa yakafo wenina lifefe lo betibo nebo neko, aliga ya sokila hi munaibo we ma eito oloto pinogolaiye, loto ya ma ladámadi ne. Ido ya we ya Aloni yaidana oto oloto pinaiye, loto ladámiye. E'e, Melekisedeki yaidana oto oloto pinaiye, loto libo ne.

<sup>12</sup>Moda holiyafe? Sokila hi mu-mu abo onona lila fulitoto hofawa ma li oloto pibo, ya lo molaibo ha lila yagi moda ayaidana oto fulitoto hofawa ma li oloto pibo ne. <sup>13-14</sup>Feito we ma Melekisedeki yaidana oto oloto

pinaiye, loto liboma, ya Wenabate yagunu liye. Ido emo ya Lifai yufa fibo wenina yauti oloto piyámiye. E'e, eito Yuda yufa fibo wenina yauti oloto pibo ne, loto holi minone. Ena aya Yuda wenina yagunu Mosesekafo sokila hi munabo ha ma ladáminako, aya weninawa yauti masi sokila hi mu-mu abo folomolo ya ononawa ma liyámabo ne.

<sup>15</sup>Ena sokila hi mu-mu aibo we ma Melekisedeki yaidana oto moda oloto piye, loto holiyonibo yakafo hawa monawa ya li oloto pi ne. <sup>16</sup>Ya we ya sokila hi mu-mu aibo ononawa libo ya mikaloka awalafo-holofala hulitina yagunu ya lo molaibo ha yakafo ononawalo li oloto pi edámiye. E'e, nomuna hofawa minowa-minowa oto minanaibo aubala yakafo ononawalo ya li oloto pi edaiye. <sup>17</sup>Moda holiyafe?

Melekisedeki yaidana oto hemo ya minowa-minowa oto sokila hi numu-numu anibo we ya minane, loto ha mono lufuwau (*Sng 110:4*) nebo ha ya lo edaibo ne.

<sup>18</sup>Yagunu holilo. Homu lo molaibo ha yama ya auba ito li dowala ledanaibo ma mináminako, yagunu hilili fulitaibo ne. <sup>19</sup>Moda holiyafe? Lo molaibo ha yamo idafa ma lifefe ladámifa, ido li fulo edaibo hanu eito ma sibo, ya holi hikito muto hiyabala omo yowonibo hanu yamo Gotidoka u selo molanubo hanu ya ne.

<sup>20</sup>Ido aya hanu sibo ya aifa siyámoto, moda eimola huliyalo onae, loto auba i edaibo ne. Moda holiyafe? Homu sokila hi mu-mu abo we ononatina liyabo ya eimola huliyalo onae, loto auba i betiyámibo nefa, <sup>21</sup>ido meleka wewa yagunu ya fetoto libo,

Hemo ya minowa-minowa oto sokila hi numu-numu anibo we ya minane, loto Wenabakafo eimola huliyalo onae, loto hawa auba i mutaibo, ya lula-hala hofa elepa i molámanaibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 110:4*) nebo ha ya fetoto loto lomuido, yalo ya moda onae, loto aubafofo loto lomuto wa molo edaibo ne. <sup>22</sup>Feito ya Gotigi li hutifina ledaibo ha yakafo homu ha li fulo edoto yoisa yoto nebo hawa ya Yesu eimolakafo li auba i edaibo ne.

<sup>23</sup>Ena homu sokila hi mu-mu abo we ya fuli-fuli abo we minanako, ya ononawa fulitoti fuliyato, eito ma ebatina ya limo uwafa, <sup>24</sup>ido Yesu ya hofawa minowa-minowa oto nebo wema nenako, yagunu sokila hi mu-mu aibo ononala ya we eito masi liyámanabo, moda minowa-minowa oto limo yonaibo ne. <sup>25</sup>Feito emo ya lemogunu holito Goti lomunowe, loto hofawa minowa-minowa oto nema nenako, yagunu emo holi hikito muto Gotidoka lo fedonibo wenina ya li nomude wato lifefe lo ledanaibo aubala moda mino edaibo ne.

<sup>26</sup>Aya sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba ya moda ogofuto ade li faka lo-lo aibo we ona ya ne. Emo lifimala minámito, hiluwa loto feke lotoko minoto, lemo nosámonibo wenina yaidana ámoto, eito fele ona nebo, ya okuluma muki li fulo edoto yoisa yoto nebo we ya fulo edaibo ne.

<sup>27</sup>Emo ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba eito ma muki minabo yaidana oto minámiye. E'e, emotina yasi eimotina lifimatina yagunu hamena-hamena idafa ma hofoti lunu ya lekiti ula sokila hi mutiti, aliga ya wenina lifimatina yagunugi ayaidana oti idafa-adafa hofu hi mu-mu afa, ido emo ya hamena mako yako eimola ula ido lunula ya moda muito hulibo ne. <sup>28</sup>Moda holiyafe? Lo molaibo ha yakafo sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba ne, loto aubatina minámibo we wa molo betibo nefa, ido aya lo molaibo ha ya moda otaito, aliga ya eimola huliyalo onae, loto li auba i edaibo ha yakafo Hipala wa molo edaibo ne. Aya Hipala ya lifefe loto li ogofu edo itoto ya fetu minowa-minowa oto minanogolaiye.

### Yesu ya okulumau Gotigi li lusaku molo ledaibo ha

**8** <sup>1</sup>Ena hawa muki lufuwa iyonibo ya li mako aito lobinogolowe. Holilo. Aya wewa ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba, ya lemogunu holito okulumau yoisa huliyaigi we wenaba folomolalo ana onaleka amedoto nebo ne. <sup>2</sup>Aya wewa ya fele ebau, ya fele seli numuna ona hula, wenina huwámabo, Wenaba eimola huigu yau mono onona hiyaba o-o aibo we ya ne.

<sup>3</sup>Moda holiyafe? Sokila hi mu-mu abo hiyabatina we wenaba muki ya wenina lifimatina yagunu idafa hofu hi munabo yagi ido Goti aifa munabo idafa yagi ya sokila hi numunaiye, loto wa molo betimo yoinako, ya aya wewa yagi idafa ma muibo ya moda fefe loto iye. <sup>4</sup>Feito ya emo mikalo me ya nebo neko, sokila hi muibo we minámadi ne. Mikalo me ya Goti lo molaibo halo ya idafawa mu-mu abo we yasiko ononawa li-li ae. <sup>5</sup>Fetu feyabo ononatina ya okulumau idafa hamamuna yaidana oto mebe-maba oti li-li afa, ido hulawa ya okulumau ne. Moda holiyafe? Mosesekafo fele seli numuna naba hunowe, loto ito ya fetu loto lomuibo,

Idafa-adafa muki lifefe lananibo ya moda obulalo hilibiyobo  
hamamuna yalomako lifefe loto mino,

loto fuka ha lomuibo ya ha mono lufuwau (*Kis 25:40*) ya nebo ne.

<sup>6</sup>Feito nefa, ena me ya Yesu mono onona libo ya emotina ononatina li fulu edoto dowa lama nebo monawa ya fetu loti holilo. Gotikafo Yesu yagunu lo molo lumibo ha yakafo homu ha lo molo bibo ya li fulu edoto ha dowa lama ne. Feito yagunu ya aya hawa yamo emogi li hutifina ledaibo ha hofawa yakafo homu li hutifina betibo ha ya li fulu edoto ha dowa lama ne. Feito emo ya aya hutifina ledaibo hawa hofawa ya lusaku we neboma nenako, yagunu emo mono onona libo yagi moda ayaidana oto homu mono hiyaba we ononatina li fulu edoto dowa lama ona ne.

### Gotigi li hutifina ledaibo ha hofawa yakafo homu ha li lila itaibo ha

<sup>7</sup>Yagunu holilo. Emogi li hutifina ledaibo homu ha ya moda ogofuto fefe loto nebo neko, aliga ya li hutifina ledaibo hanu hofawa ma moni

wita ámadi ne. <sup>8</sup>Moda holiyafe? Aya weninawa yagunu holibo nosámito, ya fetó libo,

Holilo. Minoto hamena malo ya Isilaeli weninane ido Yuda weninane ya nemogi li hutifina betinobo hanu ma hofawa lifefe lo betinogolowe, loto Wenabakafo liye.

<sup>9</sup> Homu ya awatinafo-holofatina ya adinalo lito Isipi ebaloti idipito obo hamenalo ya nemogi li hutifina betiyobo ha ya biyofa, ido emotinasi hawalo ya meyalo molámato, nemo mene biyonako, yagunu homu li hutifina betiyobo yamaidana oto li hutifina betiyámanogolowe, loto Wenabakafo liye.

<sup>10</sup> Moda holiyafe? Ya hamena utaito, aliga ya nemo lo molobo ha ya hatina-manadinawu molo betito, ido lutina-hatinawu lufuwa i betito, ya nemo

ya Gotitina mino betiyoto ido emotina ya weninane ona hula minanabo hawa hofawa, aya ha yakafa Isilaeli weninane ya nemogi li hutifina betinogolowe, loto Wenabakafo liye.

<sup>11</sup> Ido weninawa yasi weninatina ido hounatinafo-mota ya Wenabagi feti houna iyalo, loti api itibinabo onona ma minámanogolaiye. E'e, wenina muki, hulitina hefolako nebo wenina, hulitina naba-naba liyabo wenina, muki ya moda kelo homi iti nemogi houna inigilae.

<sup>12</sup> Yagunu holilo. Weninawa fefe ladámibo monatina hilili oto li you lo betito, ido nosámibo monatina yagunu hane hofa kiyámanogolonako, yagunu idafawa dowa muki ya o betinogolowe, loto Wenabakafo fetó libo ne,

loto ha mono lufuwau (Jer 31:31-34) ya nebo ne. <sup>13</sup>Ena hofawa ne, loto emogi li hutifina ledaibo hawa libo yamo ya moda homu ha ya li lila itaibo ne. Ido lila molotaibo idafa ya moda kilofó molainako, yagunu hulanaibo hamenala moda alili molaiye.

#### Yuda wenina sokila hi-hi abo we mono onona liyabo ha

**9** <sup>1</sup>Ena homu li hutifina ledaibo ya mono onona feti li-li anabo ne, loto lo molaibo ha yagi ido mikaloka fele numuna yagi nebo ne.

<sup>2</sup>Aya yagunu holilo. Fele seli numuna naba huwabo, ya ofugu homu negu yau le hiyabo idafa yagi ido folomo ma mulalo Goti onobalalo hobina beleti molo-molo abo yagi nebo eba ya fele ne, loti huliya molabo ne. <sup>3</sup>Ido yaloti uto owo lafo-lafo ma diyado, egeka ya eba maleka fele ona hula ne, loti huliya molabo, <sup>4</sup>yalo sokila ladanuwa aibo idafa hi-hi abo folomo goligunu lifefe labo yagi ido li hutifina ledaibo huwamena feumalo mulalo onuwalo-onuwalo muki ya goligunuko kelabo yagi nebo ne. Aya huwamenawa lulau yau masa ma goligunu lifefe loti ayau ya hobina huliya mana ne, loti molabo yagi, ido homu Aloni holobola gala

fokito yoibo holobo yagi neto, ido hefana hatapa li hutifina ledaibo ha lufuwa ibo hefana yamagi ayau neto, <sup>5</sup>ido mulalo huwamena welalo ya enisole loiti lifefe loti molado, ayalo Goti lamenala lumuto mino betibo, aya eballo ya wenina lifimatina yagunu lunu lekiyabo onona li-li abo eballo, ya enisole loiti yasi okonatina yakafo li fo-sema molo betiyabo, aya idafawa monawa ya onesa me ya ya ogofuto lo oloto molámanogolone.

<sup>6</sup>Ena idafawa muki feti lifefe loitato ya sokila hi mu-mu abo we yasi fele seli numugu ya hamena-hamena yoti ofugu ya minoti ononatina li-li afa, <sup>7</sup>ido owo lafo-lafo diyabo lulau ya sokila hi mu-mu abo we hiyabatina we wenaba eimola yako melegelo-melegelo hamena mako yako yoibo, ya aifa yowámiye. Lunugiko ito yoto, eimola lifimala yagunu ido wenina lifimatina nefa wagámabo lifimatina yagunu ya yoto leki-leki aiye.

<sup>8</sup>Ena aya monalo ya Weuna Felekafo lilibibo monawa ya feto loti holilo. Fele seli numuna homu nedo ononala aifa nebo hamenalo ya fele eba ona hula Goti nedo unubo hanu ya oloto pifefe ladámibo ne. <sup>9</sup>Ido aya idafawa ya hamena onesa me ya mebe-mabala ya ne. Ya hamenalo ya wenina lifimatina yagunu idafa hofu hiti, ido Goti aifa munabo idafa yagi sokila hi mu-mu aboma nefa, ido aya idafa yamo wenina lifefe loti lutina-hatina li you lo betibo ma minámiye. <sup>10</sup>E'e, aya mono mona ya aifa hafa hobina no-ano feti no-no anabo ha, ido noku inabo mona eito-eito feti molo-molo anabo ha, ya ute etuwaloka idafa yagunuko ha lo molaído, ya meyalo moloti minomo uwato uwato, hulawa lo fedageto moda hulanaiye, loto lo molaibo ne.

### Kilisto ya mono onona hula libo ha

<sup>11</sup>Feito nefa, ido Kilisto ya sokila hi muwabo hiyabatina we wenaba, ya idafa hula oloto pitaibo idafa hiyabala we wenaba moda lo fediye. Emo ya fele seli numuna ona hula, wenina adinagunu huwámabo numuna, mikalo melo minámibo numuna, homu numuna li fulu edaibo numugu yau yoibo ne. <sup>12</sup>Ayau yoibo ya moda eba fele ona hula, Goti nedoka ya moda hamena mako yoto, ayalo moda minowa-minowa oto minanowe, loto unogolaibo ya meme ido bulumakau mofola lunula ya ito yowámibo ne. E'e, eimola lunula lito yoibo yakafo meina fito wina ledaibo mona, yakafo minowa-minowa oto minanaibo mona li oloto pi ledaibo ne.

<sup>13</sup>Moda holiyafe? Wenina masi lo molaibo ha ma holi fulitoti utina etuwa holutámanaibo, ya sokila hi mu-mu abo we yasi meme ido bulumakau we lunula linabofe, ido bulumakau wena soku hiyabo lanawa liti ya utinalo itili o betinabo yakafo lifefe lo betiyageto, lo molaibo halo ya utina etuwa moda holutanaibo ne. <sup>14</sup>Feito nefa, ido Kilisto lunula yakafo idafawa ya li fulu edaibo ne. Emo ya lifimala minámito, feke pana hito nebo we yakafo Weuna minowa-minowa oto minaibo Weuna



aubalalo ya eimola ula Goti muinako, yagunu Goti hofawa nebo we ononala linae, loto lunula yakafo ute etuwa yako hilili o ledámoto, moda weude lila hofa ledo fulibo mona ya lute-hateuti ya li fulitoto hilili o ledaibo ne.

**Kilisto lunula yakafo Gotigi li hutifina ledaibo  
ha hofawa li auba i edaibo ha**

<sup>15</sup>Feto Gotigi li hutifina ledaibo ha homu lo molaibo ya holito holiyámoto onibo lifima yagunu emo ya fulitoto meina fito wina ledainako, wa molo ledaibo wenina ya minowa-minowa anaibo idafa molo ledowe, loto lo molo lumibo ha hulawa linae, loto Gotigi li hutifina ledaibo ha hofawa lusaku we ne.

<sup>16</sup>Yagunu holilo. We makafo aliga fuliyoto ya idafa-adafane linaibo we ne, loto weuna fi edaibo, ya hutifina aibo ha yaidana oto weuna fi hedaibo yawala ya fuliyagetomako ya li ukaloka itananibo ne. <sup>17</sup>Hofawa minanaibo ya hutifina aibo hawa lo molaibo ya aifa minanogolaiye. Ido fuliyagetomako ya hulawa oloto pinogolaiye.

<sup>18</sup>Feito yagunu ya Gotigi li hutifina ledaibo ha lila ya lunukafoko hutifina ledaibo monawa ya li auba i edaibo ne. <sup>19</sup>Moda holiyafe? Gotikafo lo molaibo ha ya Mosesekafo wenina muki lo oloto bi huloto, ya bulumakau mofola yagi ido memegi lunula ya lito, no yagi leki ayau ito, mabanume oso ma huliya hisopu yalo ya sipisipi opala luta-hisi libo ma wase i moloto, yakafo lunuwa ya mono lufuwa aila loloku abo yagi ido wenina muki yagi itili o betito <sup>20</sup>ya fetu libo,

Lunu me ya Gotigi li hutifina betibo ha li auba i edaibo lunuma ya ne. Hawa ya meyalo molalo, loto lo molo betibo ne, loto ha mono lufuwau (*Kis 24:8*) nebo ha ya lobito, itili o betimo uto, <sup>21</sup>yaloti fele seli numuna ido mono onona li-li anabo idafa-adafa muki ya moda lunuwa yakafo itili o beti huliye.

<sup>22</sup>Yagunu holilo. Goti lo molaibo ha ya neidafaiye loto lolumibo ne? Moda selo idafa-adafa muki ya lunu yakafoko holutanaibo ne. Ido lunu lekiyámánaibo ya lifima ya hilili anaibo ma minámiye.

**Yesu eimola ula muibo yakafo lifima li fulaibo ha**

<sup>23</sup>Feito idafawa hofabo lunuwa yakafo okulumaleka idafa hamamuna ya holutanae, loto lo molo betibo nefa, ido li fulo betibo idafa hofabo we ya eimola lunula yakafoko okulumaleka idafa ona hula ya holutibo ne.

<sup>24</sup>Feito Kilisto ya fele ebau yoibo, ya wenina adinagunu huwabo idafa, eba ona hula hamamuna yau yowámiye. E'e, okulumau ona hula Goti nedo ya yoto, yalo ya onesa lemogunu holito Goti onobalalo oloto pibo ne.

<sup>25</sup>Ido melege wido-wido ya sokila hi mu-mu abo hiyabatina we wenaba yasi eito idafa lunula liti fele ebau yowabo ya nefa, ido Yesu ya fetu

feyámiye. Emo eimola ula ya sokila hi muwabo yaidana oto muibo ya hofa magi-magi molo umámiye. <sup>26</sup>E'e, feto feyaibo neko, ya aidena mika okuluma li oloto pido yalomati ya hamena abi ula ogofu holimo loto loto onesa yagi holiyadi ne. Ido feto minámiye. E'e, onesa me ya hamena hulanowe, loto feyaigu me ya hamena mako moda lifima li hulanowe, loto nomuna hofawa nebo ya fulitoto Goti sokila hi muwabo yaidana oto eimola ula munowe, loto oloto pibo ne.

<sup>27</sup>Ido wenina ya hamena mako fuliti, ya aliga Goti onobalalo sinoiyato li halo molo betinaibo yaidana oto <sup>28</sup>hamena mako Kilstokafo wenina muki lifimatina ya eimola ulalo mofuto, ya sokila hi muwabo yaidana oto eimola ula muto fuliye. Feto feyaibo ya hofa oloto pinaibo ya lifima yagunu ámanogolaiye. Moda hiyabala o-o abo wenina li nomudina wato idipinowe, loto oloto pi binogolaiye.

### Lo molaibo ha ya hamamuna yako nebo ha

**10** <sup>1</sup>Feito lo molaibo ha ya idafa dowa aliga oloto pinaibo hamamuna ya ne. Idafawa hulawa ona minámiye. Yagunu ya aya halo ya melege wido-wido moda ayaidana idafako hofa-hofa hofoti sokila hi mu-mu otiko minabo yakafo Gotidoka feti lo fedabo wenina ya lifefe lo betinaibo ma minámiye. <sup>2</sup>E'e, lifefe lo betinaibo minanaibo, ya ononawa feti li-li abo wenina lutina-hatinau yau lifimatina moda hilili ageto, ha utelo ma minámiye, loti holiyabo neko ya sokila hi-hi abo ononawa fulitadi ne. <sup>3</sup>Feito nefa, ido aya idafawa hi mu-mu o minabo yamo melege wido-wido ya lifimatina yagunu hofa hatina kinabo mona ya bi-bi o ne. <sup>4</sup>Moda holiyafe? Meme ido bulumakau we lunula yakafo lifima hilili anaibo ma minámiye.

<sup>5-6</sup>Feito Kilisto ya mikaloka lumunowe, loto aibo hamenalo ya feto libo,

Idafa-adafa hofoti sokila hi humuti, ido idafa ma humunabo yagunu holiyámáne.

Ido idafa hofoti sokila hi huloti, ido lifimatina yagunu idafa-adafa hofoti sokila hi-hi abo ya dowa wa edámáne. Ya dowa wa edámaba, ido mikaloka une ya lifefe lo nedane.

<sup>7</sup>Yagunu ya Gotiyo, mono lufuwa aila lolokuwagu yau nemogunu lufuwa iyado ya aya uneu ya haka dowa kiyanibo monalo ya meyalo molanowe, loto lo fedowe, loto lowe,

loto ha mono lufuwau (*Sng 40:6-8*) ya nebo ne.

<sup>8</sup>Yaleka ha homu ya feto libo, Lo molaibo halo meyalo moloti ya idafa-adafa hofoti sokila hi muti, ido idafa ma muti, ido idafa ma hofoti sokila hi huloti, ido lifimatina yagunu idafa-adafa hofoti sokila hi-hi abo yagunu holiyámoto, ya dowa wa edámáne, loto lido, <sup>9</sup>yaloti ya feto libo, Haka dowa kiyanibo monalo ya meyalo molanowe, loto lo fedowe, loto

libo halo, yalo ya aliga mona li auba ito gedoto molanowe, loto ya homu mona li fulitaibo ne. <sup>10</sup>Ena aya mona, Goti hala dowa kibo monawalo, yalo ya Yesu Kilisto ula hamena mako mutaibo yakafo leimo moda li fele o ledaibo ne.

**Kilisto eimola ula muibo yakafo lifimate muki hilili o fulitaibo ha**

<sup>11</sup>Moda holiyafe? Sokila hi mu-mu abo we muki ya hamena-hamena sinoi minoti mono ononatina li-li abo, ya moda ayaidana idafako hofa-hofa hofowa-hofowa oti sokila hiwa-hiwa o minabo yakafo lifima li fulanaibo ma minámiye. <sup>12</sup>Feito minámifa, ido emo yakafo eimola ula mako lifimate yagunu sokila hi muwabo yaidana oto molo mutaibo, ya moda minowa-minowa oto minanaibo mona ya ne. Feto mutaibo, ya yoto Goti ana onaleka amedoto minoto, <sup>13</sup>ya Melafokafo uwolafo-mota fulo hina feumau betinaiye, loto hiyaba o ne. <sup>14</sup>Moda holiyafe? Emo weninala fele monalo meyalo molanubo hantu lifefe lo ledo nebo wenina ya eimola ula mako muibo yakafo Goti onobalalo lifefe lo ledotaibo mona ya moda minowa-minowa oto minanaibo mona ya ne.

<sup>15</sup>Ena aya yagunu ya Weuna Fele yagi lo oloto pi lumibo ha homu ya fetoto libo,

<sup>16</sup>Ya hamena utaito, aliga ya nemo lo molobo ha ya lutina-hatinau molo betito, ido hatina-manadinu lufuwa i betinobo hawa yakafo nemogi li hutifina betinogolowe, loto Wenabakafo liye, loto ha mono lufuwau (*Jer 31:33*) nebo, <sup>17</sup>ido yaloti ya fetoto libo, Nosámibo monatina ido ha holiti holiyámoti abo monatina yagunu hane hofa kiyámanogolowe, loto ha mono lufuwau (*Jer 31:34*) ya nebo ne. <sup>18</sup>Ena idafawa moda hilili o ledaido, yalo ya hofa lifima yagunu idafa ma hofoto sokila hi munubo ma minámiye.

**Yesu holi hikito muto auba ito Goti nedo selo u fedanubo ha**

<sup>19</sup>Feito ya mono weninane-motao, fele eba ona hula yau yonubo hantu si ledaibo ya Yesu lunula ya ne, loto lute-hate hototo ne. <sup>20</sup>Ya hanuwa ya hofawa, ido hofawa minowa-minowa oto minanaibo hanudo, ya owo lafo-lafo diti molabo ya Yesu ula yaidana oto nebo ya li esama oto yoibo ne. <sup>21</sup>Ido emo ya sokila hi muibo wete naba minoto ya Goti weninala hiyaba o ledo-ledo o ne. <sup>22</sup>Aya yamo lute-hateu nosámibo monate hena holiyonibo ya lunulakafo itili oto moda hilili otaima ne, loto holito, ido ute ya no feke libogunu noku i ledaito ya minoto, ya holi hikitonibo yakafo li auba i ledanaibo, ya lute-hate ona hula emodoka moloto selo lo fedokelo.

<sup>23</sup>Ido emo ha lo molo lumibo we ya mona onako molainako, yagunu hiyabala o minone, loto lo oloto molonibo ya hate loiti-loiti kiyámoto,

moda holi hikito mutoko lo oloto molokelo. <sup>24</sup>Ido lute-hate bi-bi anubo mona yagi, ido mona dowa wenina adina li faka lanubo mona yagi molomo yowokelo, loto mono weninate yagi hate ki bito auba ito lobiyokelo. <sup>25</sup>Feito ya mono weninategi monolo nuba onido ya wenina ma aguwámabo mona yaidana oto molámokelo. Hamena naba moda alili molaiye, loti holiyabo yagunu auba ito weninate lutina-hatina ya li auba i betiyokelo.

### **Goti Hipala metina munabo ya ha naba-naba liwila oto binaibo ha**

<sup>26</sup>Feito ya ha ona hula holitoto li lute-hateu molotonidoti, ya aliga leimo hate ma kito lifima hanudo moni minanubo, ya hemakafo lunu ma lekito sokila hi muto lifimate hilili o ledanaibo ne? Ya ma minámiye. <sup>27</sup>E'e, feto feyanubo ya li halo molo ledanaibo yagi, ido so ma hala-kala naba-naba libo ya Goti uwolafo-mota hi hulanaibo so yagi ya hiyabala oto holi naba-naba holinogolone.

<sup>28</sup>Moda holiyafe? Moses lo molo muibo ha holi fulitaibo we ya wenina loitife, ido loitigi makogife, masi wa edoti idafa o molaibo ya lo oloto molatoma, ya hala holiti li you lo edámoti, aloko hofu fuliyabo ne. <sup>29</sup>Feto feyabo yagunu masi Goti Hipala holi hikito muwadoti ya hofa liwila oti metina munabo ya neidafaiye loti hatina kiyae? Weninawa ya Gotigi li hutifina ledaibo lunulakafo li fele o betima nefa, ya emotina yasi lunuwa ya li aifa idafa hiliti, Weuna aifa li dowa lo ledaibo yawala lukafa-mesafa o edo minabo, ya lifima ha hefola efoma li oloto pi betinogolaiye, loti hatina kiyafe? E'e, weninawa ya ha naba-naba linigilae.

<sup>30</sup>Aya yagunu ya Gotikafo feti libo,

Lifima ha binobo ya neimo ononane ma nenako, moda nemo  
neimonekafo liwila oto binobo ne,

loto (*Lo 32:35*), ido ha ma feti libo,

Wenabakafo eimola weninala li halo molo betinogolaiye,  
loto ha mono lufuwau (*Lo 32:36, Sng 50:4, 135:14*) nebo ha feti loto  
lo molaibo we monala ya moda holi minone. <sup>31</sup>Goti hofawa minowa-  
minowa aibo we yakafo adelo lito lifima liwila oto lumunowe, loto  
anaibo, ya holi holinubo idafa naba-naba ne.

### **Holi hikitelo ya auba ito minanubo ha**

<sup>32</sup>Feito hemotina ya hamena homu yaukama hatina kifefe lalo. Ya hamenalo ya lutina-hatina lamena o betibo hamenalo, ayalo ya hena naba-naba holiyabo yakafo ilalu huto ika o betinowe, loto aifa, ido aubafofo loti minaboma ne. <sup>33</sup>Hamena ma ya wenina nomudinalo ha nosámibo lo betiti, mona nosámibo molo biyato, ido hamena ma ya masi hena ayaidana oti liyabo wenina yagi maina u keloti minoti adina li faka lo-lo aboma ne. <sup>34</sup>Feto fe-fe abo ya hemotina yasi nala i betiyabo wenina

hatina holiti adina li faka lo-lo oti, ido heimotina idafa-adafatina ipoto liti uwabo ya moda huwamenate hula ya minowa-minowa oto minanaima ne, loti holiti ya lutina-hatina dowa lotoko holiti minama ne.

<sup>35</sup>Yagunu ya holi hikitina auba iti liyabo ya fulitámilo. Li hiki loti minanabo ya meinatina hulawa naba-naba linigilae. <sup>36</sup>Moda holiyafe? Hemotina ya Goti hala dowa kibo monalo meyalo moloti minanabo ya idafa ma lumunowe, loto lo molo ledaibo ha ya hulawa linune, loti auba iti hiyabala o-o anabo ya moda ogofu ne. <sup>37</sup>Aya yagunu fetu libo,

Anogolaibo, ya hofa hiyaba ámoto, moda anaibo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Hab 2:3*) nebo ha ya hamena fouma efomako uwageto ya moda fedanaiye. <sup>38</sup>Ena ha ma ya fetu libo,  
Monatina fefe libo weninane ya holi hikito minabo yagunu ya  
hofawa mino holinigilae. Ido ma ya holi holiti metina numunabo  
ya weune-lune-haneu holi dowa biyámanogolowe,  
loto ha mono lufuwau (*Hab 2:4*) ya nebo ne.

<sup>39</sup>Feito nefa, ido lemo ya holi holito mete muto u hopa unubo ya ma minámiye. E'e, holi hikitoto weude-lute-hate hofawa minowa-minowa anubo wenina ya minone.

#### Holi hikitonibo mona ha

**11** <sup>1</sup>Ena holi hikitonibo mona ya anaibo idafagunu holi gedoto hiyabala o minonibo mona, ya wa edámonibo idafa moda lutekafo li hiki lo ledaito li minonibo mona ya ne. <sup>2</sup>Feito ya aidena wenina holi hikitabo yagunu Gotikafo dowa wa betiyowe, loto lo betima ne. <sup>3</sup>Ido holi hikitoninako, ya fetu loto holifefe lonibo, Gotikafo mika okuluma muki li oloto pibo, ya ha libo yakafoko li oloto pibo ne. Feito ya ogofuto wa edámanubo idafawa yakafo idafa-adafa muki wa onibo idafa ya li oloto pibo ne, loto holifefe lo minone.

#### Abelile, Enokule, Nowale holi hikitabo hatina

<sup>4</sup>Ena Abeli holi hikitinako, ya idafa hofoto Goti sokila hi muibo yakafo Keini sokila hi muibo idafa ya li fulu edaiye. Feito idafawa muibo ya Gotikafo dowa wato monala li oloto pibo ya fefe libo we ne, loto lo edaibo ya ne. Feito emo ya fulitaifa, ido holi hikila yakafo api lilibimo yoie.

<sup>5</sup>Ido Enoku holi hikitinako, ya fuliyámanaiye, loto Gotikafo ito yoibo ne. Ito yoito ya wenina yasi moniti witala omo uwafa, wa edámabo ne. Moda holiyafe? Ito yowámibo hamenalo ya Gotikafo dowa wa edaibo monalo moni-moni aibo ha lo oloto molo edaibo ya ha mono lufuwau ya ne.

<sup>6</sup>Ido holi hiki ladámanubo, ya Gotikafo dowa wa edaibo monalo moninubo ma minámiye. E'e, Goti nedoka lo fedanune, loti anabo wenina

yasi Goti ne, loti holi hikitoti, ido auba iti moniti witala omo uwabo wenina ya meinatina hulawa lumunaibo we ne, loti holi hikito munabo yako emo nedoka lo fedanabo ne.

<sup>7</sup>Ido Nowa holi hikitinako, ya Gotikafo idafa homu wa edámabo idafa ma feito lo fedanogolaiye, loto fuka ha lomuito, ya auba ito holito, eimola weninalagi li nomude wanaiye, loto sipi naba lifefe liye. Feito ya mikaloka wenina muki ya lifima monatina li oloto pi betito, ido Goti holi hikito muwabo wenina ya monatina fefe libo wenina minae, loto lo betibo monala, olufola bibo monala ya liye.

### **Abalahamu ido olonafo Sala holi hikitaibo hatina**

<sup>8</sup>Ido Abalahamu holi hikitinako, ya Gotikafo fetu lomuiwo, Fokito eba maleka heimo ebaka nemodokati linanidoka ya uwo, loto lomuito, ya igalekagunu liye? loto holiyámoto, aifa welalo moloto fokito wiye. <sup>9</sup>Fokito uto lo molo muibo ebalo u fedoto, ayau ya holi hikitinako, ya hopa eba eitoti loti minabo wenina yaidana oti seli numuna hu unoti, hipala Aisakale ouwamela Yekopule yagi maina aya ha lo molo bibo ya hulawa linune, loti ayalo feti minae. <sup>10</sup>Ya we ya numuna meya ma, lagi auba ibo numuna, Gotikafo li oloto pito huibo numuna, aya numuna yagunu holito hiyaba o-o nenako, yagunu fetu fe minae.

<sup>11</sup>Ido olonafo Sala yagi moda mabuli moloto, olufola hedanaibo hamena moda hulifa, ido Gotikafo olufoka oloto pinaiye, loto lo molo muibo we ya mona ona hulako molaibo we ne, loto metolito holineko, yagunu emo yagi ayaidana oto holi hikitinako, ya hedanaibo aubala moda emodokati lito, ya olufola houmalau ne. <sup>12</sup>Feito wewa mako ya mabuli moloto olufola olonafo houmalau molanaibo aubala moda fulitaibo yaidana oto nefa, ya emodokati yufa fibo wenina hito huladámangolone. Moda okulumalo ofiya minomo wibo, ido ho no anawalo sesepa minomo wibo yaidana oto weninawa ya oloto pimo uwa-uwa minabo ne.

<sup>13</sup>Ena yaleka wenina muki ya holi hikito mutiko minoti moda fuli hulabo ne. Gotikafo ha lo molo bibo ya hulawa liyámoti, aifa faigako minoti idafawa ya wati aiyo-weiyo loti lutina-hatinau dowo loti holiti ya fetu loti holiyabo, Lemo ya wenina eito malekati loti minabo yaidana oto, hamena fouma efomako mikalo me ya minanogolone, loti lo oloto molabo ne. <sup>14</sup>Ido fetu loti lo-lo abo wenina ya eimotina ebatina ona hula yagunu holiyabo mona ya lo oloto molae. <sup>15</sup>Moda holiyafe? Fulitabo eba yagunu holiyabo neko, ya liwila anabo hanu moda mino betiyadi nefa, <sup>16</sup>ido onesa me ya li fulo edaibo eba, okulumaleka eba yagunu auba iti holiyanako, yagunu Gotite ne, loti labo yagunu Gotikafo ulalo holiyámoto, moda numuna meya ma lifefe lo betiye.

<sup>17-18</sup>Ido Gotikafo Abalahamu hepa molo muiwo, moda holi hikitinako, ya hipala Aisaka hofu fulito sokila hi munowe, loto muiye. Aya hipawa yagunu Gotikafo homu fetu libo,

Aisaka yufa finaibo wenina yako hemo yufa fiyanibo weninae, loto hilitina minanogolaiye,  
 loto lo molo muibo ha ya ha mono lufuwau (Stt 21: 12) ya nebo ne. Ido ha ma muki lo molo muibo ya holi hiki loto holibo wewa yakafo hipala makoko hedaibo hipa ya sokila hi munowe, loto aibo ya <sup>19</sup>feto loto metolito holibo, Goti ya wenina fuliyaguti li sinoi betinaibo aubala ya moda mino edaiboma ne, loto holiye. Aya mona molaibo yagunu mebe-mabala holito ya fetoto holinubo, Hipawa ya moda fuliguti li liwila oto muiboidana loto liye, loto holifefe lokelo.

### **Aisakale, Yekopule, Yosefele holi hikitabo hatina**

<sup>20</sup>Ido Aisaka holi hikitinako, ya hipala loiti Yekopute Isote aliga fedo binaibo idafa yagunu lobito nesiba fuko betiye.

<sup>21</sup>Ido Yekopu holi hikitinako, ya fulinaibo hamena alili aito ya hipala Yosefe hipala loiti li filiga-filiga moloto nesiba fuko betito, ya holobola fito mulalo huba ito weuna-lula-hala ya Goti muiye.

<sup>22</sup>Ido Yosefe holi hikitinako, ya fulinaibo hamena alili aito ya Isilaeli wenina aliga Isipi ebalokati unabo yagunu hala kito, ya hono aubala yagunu ha lo molo betiye.

### **Mosese holi hikitaibo ha**

<sup>23</sup>Ido Mosese olafote melafote holi hikitainako, ya Isipi ebalo hiyabatina we wehudi Felokafo ha lo molaibo ya holiya holiyámoti, Mosese olafokafo hedo holito ya wati nomudina fulibo yagunu igana loitigi-makogi li faluku edaiye.

<sup>24</sup>Ido Mosese eimola holi hikitinako, ya naba libo hamenalo ya Felo oluwa hipala ne, lanabo ya E'e, liye. <sup>25</sup>Emo ya lifima hanudo ake ito hamena fouma efomako moninaibo ya eleka hofaito, moda Goti weninalagi hena numunae, loto holito u kelaiye. <sup>26</sup>Feto aibo ya meinala dowa aliga linaibo yagunu holinako, Kilisto li nosámibo o edato ulalo holibo yaidana oto nemo unelo holinobo ya idafa dowa ona hula neboma nenako, yakafo Isipi ebalo hefana-huwamena naba-naba nebo li fulo edaibo idafa ne, loto holiye.

<sup>27</sup>Ido holi hikitinako, ya Isipi ebalo hiyabatina we wehudi Felo sebala hala-kala libo ya holiya holiyámoto, moda nomudegunu wa edámonibo we ya wa edaiboidana oto auba ito minoto, ya Isipikati fokito weninala muki idipito wiye.

<sup>28</sup>Ido holi hikitinako, ya hana olufo hofoto beti fulinaibo enisole yakafo waito ledanaiye, loto sipisipi mofola hofoto lunuwa yakafo numunatinana hanudo wililo, loto Goti Uta O Betinaibo mona fetoto api itibibo ne.

### **Isilaeli wenina ma muki holi hikitabo hatina**

<sup>29</sup>Ido Isilaeli wenina muki ya holi hikitanako, ya Ho No Luta-Hisi Libo ya hofala lusaku ya fukoto lano oto gedito yau uwato, ido Isipi himiwe ya

ayaidana oto anune, loti afa, nowa yakafo liwila oto loto elele o betibo ne.

<sup>30</sup>Ido holi hikitanako, ya fo hamena seweni (7) lulau ya numuna meya Yeliko hila huwa ya li hona-hona loti moni minato, ya hilawa lekoto guludibo ne.

<sup>31</sup>Ido wemoli hopa ika o beti-beti aibo wena Lahapukafo holi hikitinako, ya Isilaeli we loiti yasi emo weninala numunatina ebatina ya momona oto wa molanoiye, loti aibo we ya li you loto li dowo lo betito, emogi minotiti hofa uti weninatina minadoka idipiti loti, ya wenawa weninala ha holiti holiyámoti abo wenina muki ya hofa betiti, ido wenawama hofa fuliyámoti, waito edabo ne.

<sup>32</sup>Ena ha ma malekaloka ya neidafaiye loto lanobo ne? Gideyonile, Balakile, Samusonile, Yefitale, ido Defitile, ido Samuwelile, ido polofeti muki, yaleka ya hatina lanobo hamena ya ogofuwámiye. <sup>33</sup>Aya yaleka we yasi holi hikitanako, ya wenina mau naba hiyabatina we wehuditina li yoima o betiyabo, ido mona li fefe lo betiyabo onona ya liyabo, ido Goti lo molo bibo ha ya hulawa liyabo, ido hula-laiyoni welalo ya itabo, <sup>34</sup>ido so auba ito libo ya fiyabo, ido mi fanagunu hofa-hofa hofa betinune, loti ado, yaloti holi uti aifa minabo, ido aubatina minámibo hamenalo ya li auba i betibo, ido lowa-fina fiyagu yau auba iti minabo, ido mika malekati abo himiwe ya hofa betiti heni fulo betiyabo ne. <sup>35</sup>Ido wenipa ma ya hipatina fuliyaguti hofa li sinoi betito ya liwila oti liyabo nefa, ido wenina maleka adina-hidina nala iti mainafa nabagunu hofa beti minabo, ya mono ya fulitatomá wina betinune, lato, ya fuliyogeto li sinoi ledanaibo mona yakafo onesa me ya hofawa minonibo mona li fulo edaibo idafa ona hula ne, loti holiyanako, ya E'e, lato, hofa beti fuliyabo ne.

<sup>36</sup>Ido maleka ya hiya ha nosámibo lo betiti ikula hofa betiyabo, ido maleka ya adinalo-hidinalo seni nalagunu i betiti nala numugu fulo betiyabo, <sup>37</sup>ido maleka ya hefanagunu hofa beti fuliyabo, ido maleka ya hepa molo biyabo, ido maleka ya sogunu utina fuko filiga-filiga o betiyabo, ido maleka ya mi fanagunu hofa beti fuliyabo, ido maleka ya sipisipi etuwa ido meme etuwa yako lolokuti monimo uti uti, inagunu fuliti, hena naba-naba holiyabo ne. Ido wenina maleka ya li hopa o betiyato, <sup>38</sup>ya monimo uti uti maleka hafali mikau no minámigu monimo uwabo, ido maleka ya obulalo-obulalo yoti lumuti monimo uwabo, ya hefana lula ligu ido mika lula ligu yau monimo u-u o minabo weninawa ya mikaloka idafa-adafa muki li fulo edabo wenina, wanoba idafa ona hula ya minae.

<sup>39</sup>Yaleka wenina muki ya holi hikitabo yagunu Gotikafo dowo wa betibo ha ya ha mono lufuwau nebo nefa, ido ha lo molo bibo idafa hulawa ya liyámabo ne. <sup>40</sup>Ya neidafaito ne? Gotikafo lemo yagunugi



holito, ya dowa idafa yoto nebo ma lifefe lo ledaibo ne. Yagunu ya homu holi hikitabo weninawa ya li homu moloti uwato lifefe lo betinaibo ma minámiye. E'e, emotinagi lemogi li maina itoto lifefe lo ledanaibo ne.

**Yesu yagunu holito mono mona auba ito molanubo ha**

**12** <sup>1</sup>Feito ya aidena weninawa mau naba yasi limu yaidana oti li hona o ledoti holi hikitabo monatina lilibiyabo, yagunu leimo ya idafa-adafa hena anaibo idafa yagi, ido lifima mona li kelo ledomo yoibo mona yagi ya lituwa loto li fuloto, ya oluloti wilalo, loto hanu lilibido, yalo ya lute-hateu auba ito holito ya olulotoko uwokelo. <sup>2</sup>Feito uto ya holi hikitonibo monawa ido hulawa ya Yesu ya nenako, loto wenu wa edotoko minokelo. Emo ya lula-halau ya aliga dowa loto holitoko minanowe, loto holinako, yagunu auba ito yá yofolo ogofu holito, ya ulalo naba-naba holibo ya aifa idafa ne, loto holito, ya holi onuwa molaibo ne. Feito ya yoto Goti folomolalo ana onaleka amedoto ne.

**Gotikafo monate lifefe lo ledanowe, loto hena ha ma lumibo ha**

<sup>3</sup>Hemotina hena holiyabo ya eleka hofu betiyageto weudina-lutina-hatina lumu fou lotanaiye, loti Yesu yagunu hatina kifefe loti holilo. Lifimatina mino betibo wenina muki yasi auba iti uwotefo buli edokelo, loti afa, emo moda aubafofo loto nebo mona yamagunu hatina kiti metoliti holilo. <sup>4</sup>Hemotina ya lifima mona li yoima o edanune, loti aubafofo loti minafa, ido hofu betiyato lunutina lumunaibo hamena yama onesa hemotinaloka lo fedámiye.

<sup>5-6</sup>Ido hemotina li auba i betinaibo ha ya olufola yamaidana oto lobibo ya hatina molaife? Aya ha ya hofa fetu loti holilo,

Hipane-motao, Wenabakafo lula-hala bibo wenina muki ya monatina lifefe lo beti-beti o ne. Ido neimo olufone onae, loto emogi houna i betibo wenina muki ya moda ikula hofu-hofu beti o ne.

Yagunu hemo monaka lifefe lo hedanowe, loto mona molo hedo-hedo o nebo ya aifa idafa ne, loto haka kiyámo. Ido auba ito lifefe lo hedanowe, loto hena humunaibo ya holi fulitanowe, loto holiyámo,

loto ha mono lufuwau (Snd 3:11-12) nebo yamo fetu loto lolumibo ne.

<sup>7</sup>Feito hemotina ya Gotikafo olufola yamaidana oto monate lifefe lo ledaiye, loti holiti ya moda aubafofo loti minalo. Moda holiyafe? Olufu ma metinafo-mota yasi monatina lifefe lo betiyámabo olufu ma minafe? E'e, fetu minámiye. <sup>8</sup>Yagunu olufola-mota muki ya monate lifefe lo ledoledo aiye. Ido hemotina ya fetu fe betiyámanaibo, ya olufola ona minámae. Moda hanudo olufu yaidana oti minae.

<sup>9</sup>Ena ha ma me ya holifefe loti holilo. Utegi mikaloka me ya minonido ya metefo-mota yasi monate lifefe lo ledato, ya ebotina loto hatinalo

meyalo molonima ne. Feito ya weude Melafo ya ito yoto ebola loto, halalo meyalo moloto ya nomude hofawa minowa-minowa oto mino holinune, loti holiyámafe? <sup>10</sup>Ido mikaloka metefo-mota yasi eimotina weudina-lutina-hatinau dowá loti holiyadoti ya hamena fouma efomako monate lifefe lo ledafa, ido emo ya eimola fele monala yagi maina linae, loto ade li faka loto, monate ya lifefe lo ledomo yoiye.

<sup>11</sup>Ena monate lifefe lo ledanowe, loto aibo hamenalo ya dowá loto holiyámoto, hena holi minoba, ido aliga ya moda auba ito api lilibito lifefe lo ledaido, yalo ya moda ilawa hulawa ya mona dowá moloto, lutehate you loto mino holiyone.

### Auba ito sinoi minanubo ha

<sup>12</sup>Feito ya adina ololo ámibo, ido hidina fulibo ya li gedalo. <sup>13</sup>Ido wenina ma hidina aubala minámibo wenina ya hanu lala i yau meu otanae. Moda li faka lo betinune, loti heimotina hidina ya hanu dowá yaloko fefe loti lala ilo.

<sup>14</sup>Wenina muki yagi maina you amena monawalo molanune, loti ononawa auba iti limo yoilo. Ido fele mona meyalo molámabo wenina ya Wenaba wa edámanigilae. Aya yagunu holiti ya fele monalo meyalo molanune, loti aya ononawa yagi auba iti limo yoilo. <sup>15</sup>Ido makafo Goti aifa li dowá lo ledaibo monalalokati heleutotanaiye, loti wati hiyaba alo. Ido makafo lula-halau ya yá ilawa ekefa aibo ibo yaidana oto lito unamawa yakafo muki li fuma i betitanaiye, loti wati hiyaba alo. <sup>16</sup>Ido makafo hopa li unaibo monafe, ido Goti meya muibo mona ya molotanaiye, loti wati hiyaba alo. Yaidana wenina ya Iso hanulalo moni minae. Aya we ya Aisaka hana hipala nefa, ido eletifoko nanaibo idafa hefola yagunu eimola ebala, huliya, muki ya aifa fulitaiye. <sup>17</sup>Feto fetó, aliga ya melafo nesibala linowe, loto holifa, ido E'e, lomuiye. Feto lomuito, ya emokafo hufo naba-naba oto, nesibawa liwila oto linaibo hanu ma alafa fito wita aifa, ogofuwámibo yama hemotina moda holi minae.

### Gotidoka selo kelonibo ha

<sup>18</sup>Feito ya holilo. Isilaeli wenina mikaloka Sinai obula ogofuti adinagunu liti hidinagunu lala inado lo fedabo yamaidana oti hemotina ya ámae. Aya obulalo lo fedato, ya so huluma naba oto, midipu hamulu pito, asi naba-naba oto, <sup>19</sup>bomu wekilofó nomu ya nola molaito, ha welauti libo ya weninawa yasi fefeluma holiti ya ha ma hofa ladámanaiye, loti Mosese wako lo edabo ne. <sup>20</sup>Aya hawa ya fetó libo,

Wenina masi obulalo ya hidina hefola efoma lala inabo wenina ya hemotina hefanagunu hofó beti fulilo. Ido yako minámiye. Safuhulafe, ido yá-hafafe, ma yaleka moninaibo yagi hofó fulilo,

loto Gotikafo lo molaibo hawa ya ha mono lufuwau (Kis 19:12, 13) nebo ha ya weninawa holiyabo, ya holiya naba-naba holiti, ya ha ma holinubo ogofuwámone, loti holiyabo ne. <sup>21</sup>Ido aya idafawa wa edabo ya holi naba-naba bibo idafa ma nenako, yagunu ya Mosesekafo feto libo,

Holi naba-naba numito une ololo aiye,  
loto libo ha yagi ha mono lufuwau (*Lo 9:19*) ya nebo ne.

<sup>22</sup>Feito nefa, ido hemotina ya obula yaidanalo ámae. E'e, hemotina ya Saiyoni obulalo ya loti, ido nomuna hofawa nebo we Goti numunala meya okulumau Yelusalemu yalo ya loti, ido enisole ake iti mau naba-naba minado ya loti, <sup>23</sup>ido Goti hana olufola hulitina okulumau lufuwa ibo wenina mau minado ya loti, ido wenina muki monatina lifimala li fefe loti liwila oto bibo we Gotido ya loti, ido monatina fefe libo wenina, lifefe lo betitaibo wenina weudina minado ya loti, <sup>24</sup>ido Gotigi hutifina ledaibo ha hofawa lusaku we Yesudo ya loti, ido lunula itili o ledaibo lunukafo Abeli lunula li fulo edoto aifa li dowo lo ledaibo ha lo-lo aibo lunulalo yalogi ya moda lo fedae.

#### Wati hiyaba oti monilo, loto lolumibo ha

<sup>25</sup>Ha lo nebo we ya hemotina eleka fi mutanune, loti wati hiyaba oti monilo. Moda holiyafe? Homu ya mikaloka me ya ha auba ito lo molaibo, ya weninawa eleka fi muwado ya lifima liwila oto bibo ya ta lanabo ya ogofuwámiboma nenako, yagunu leimote okulumauti we ya mete munubo yagunu lifima liwila oto lumunaibo ya igaidana oto ta lanubo ne? <sup>26</sup>Aya hamenalo ya nola fefeluma yakafo mika li momoga ibo nefa, ido onesa me ya feto libo,

Hamena mako ma li momoga anobo ya mika yako minámiye. E'e, mika okuluma muki ya li momoga anobo ne,  
loto lo molo ledaibo ha ya ha mono lufuwau (*Hag 2:6*) ya nebo ne. <sup>27</sup>Feito hamena mako ma yagunu libo ha ya monawa feto loto ya lolumiye. Holilo. Momoga ámanaibo idafa yako aifa minanaibo ne, loto li oloto pibo idafa-adafa muki ya li momoga oto, li fulo fulitanobo ne, loto yagunu ya lolumiye.

<sup>28-29</sup>Yagunu ya momoga ámanaibo eba hiyaba wenina naba minanubo eba ya emo anauti linuboma nenako, yagunu dowae, lalowe, loto lomuwokele. Feito ya mono onona lito Goti muwonibo ononawa ya moda dowo wanaibo ne. Feto onibo ya moda Gotite ya so huluma idafa-adafa hi hulibo so yaidana oto nema nenako, yagunu holiya holito huliya li faka loto dowo wanaibo ononawa ya li muwokele.

#### Mono mona hula molanubo ha

**13** <sup>1</sup>Holi hikitaibo wenina muki ya weninate ona hulae, loti lutina-hatina bi-bi o minalo. <sup>2</sup>Wenina ma eito malekati anabo ya hatina

molámoti, moda aifa li dowá lo betilo. Moda holiyafe? Wenina masi wenina aifa li dowá lo betiyabo, ya aifa mikaloka wenina o betiyone, loti holiyafa, aya weninawa ya enisole ona ya minae.

<sup>3</sup>Ido nala numugu minabo wenina ya moda emotinagi maina nala i ledaboidana aiye, loti holi biti minalo. Ido utinalo li nosámibo o betiyabo wenina yagi hemotina moda ayaidana utina nebo yagunu holiti hatina ki bilo.

<sup>4</sup>Hume-ugele abo wenina, ido hopa li unabo wenina, ya Gotikafo lifima li liwila oto binaiboma nenako, loti hemotina muki ya we wena hiluwa loti fefe lotiko mofu molabo ya idafa dowá ona ne, loti holilo.

<sup>5</sup>Hemotina oti moloti anabo monatina muki ya moda hefana-huwamenagunu holinabo mona ya ma molámilo. E'e, idafa onesa me ya li minabo ya moda ne, loti aifa dowá lotoko holiti minalo. Moda holiyafe? Emokafo fetó libo,

Nemo fulo betinobo ya ma minámiye. Ido mene binobo yagi ma minámiye,

loto ha mono lufuwau (Lo 31:6, 8) neboma nenako, <sup>6</sup>yagunu leimote ya lute-hate li auba ito fetó lokelo,

Wenaba ya ane li faka lo-lo aibo we ya nenako, loti holi

holiyámanogolowe. Wenina yasi neidafa-neidafa o nedanabo ne? loti ha mono lufuwau (Sng 118:6, 7) nebo ha ya lokelo.

### Yesu yagunuko holito ege molanubo ha

<sup>7</sup>Hemotina yasi mono hiyabatina wenina, Goti hala lobiyabo wenina ya hatina ki bilo. Aya we yasi oti moloti fe-fe abo monatina ya hulawa wafefe loti holi hikitina ya meyalo molalo.

<sup>8</sup>Yesu Kilisto monala molaibo ya moda ayaidana otoko aidena yoimati molomo uto uto onesa me yagi molomo yoto, ya monala fetoko molowamolowa oto minanaibo ne. <sup>9</sup>Mono ha mona-mona ha eito ona lo-lo abo yamamo ika o ledotanaiye, loti wati holilo. Moda holiyafe? Goti aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo weude-lute-hate li auba i ledo-ledo o minanaibo ya dowá ona nefa, ido nanubo idafa yakafo weude-lute-hate li auba i ledanaibo idafa ma minámiye. E'e, aya idafalo meyalo moloti moniyabo wenina ya idafawa yakafo li dowá lo betinaibo ma minámiye.

<sup>10</sup>Leimo folomote neto, yaloti ya fele seli numuna sokila hi muwabo ononala liyabo we yasi nanabo ya fefe ladámiye. <sup>11</sup>Moda holiyafe? Wenina lifimatina yagunu sokila hi muwabo we hiyabatina we wenaba yakafo bulumakaufe, ido sipisipife, yaidana idafa lunuwa lito uto eba fele ona yau yoto muifa, ido idafawa ulawa ya liti uti numunatina hila feka ya soku hi hulo-hulo abo ne. <sup>12</sup>Yagunu ya Yesu yagi eimola lunula yakafo wenina li fele o betinowe, loti numuna meya hila welalo feka ya hena ha naba-naba li mofuibo ne. <sup>13</sup>Aya yagunu ya leimote

moda hila feka emodoka uto ya ha nosámibo lo edoti mona nosámibo molo edabo henawa li mofuibo yagi maina u keloto minokelo. <sup>14</sup>Moda holiyafe? Mikaleka me ya numunate meya minowa-minowa anaibo ya ma minámifa, ido aliga anaibo numunate magunu holito ya moni minone.

<sup>15</sup>Feito emo yagunu holito ya hamena-hamena Goti ebola lo-lo otoko minokelo. Ayalo ya wetegunu hulawa ya emo huliya lo oloto molo-molo anubo mona ya ne. Feto feyanubo yakafo sokila hi muwoniboidana aiye.

<sup>16</sup>Ido mona dowá moloti wenina adina li faka loti heimotina idafatina yauti binabo mona ya hatina molámilo. Yagi ya sokila hi muwonimoidana aibo monawa ya Gotikafo dowá ona wa edaibo ne.

### **Gotikafo mino holiyonibo hanu i ledaibo ha**

<sup>17</sup>Mono hiyabatina wenina yasi ononatina yagunu Goti onobalalo eteme munuboma ne, loti holiyanako, yagunu weudina-lutina-hatina ya wati hiyaba o beti-beti o minae. Feto fe betiyaboma nenako, yagunu ha lanabo ya hemotina moda holiti meyalo molalo. Feto feyanabo ya mono hiyabatina weninawa dowá loti holiti ononawa linabo ne, loti feto feyalo. Ido feto feyámanabo ya hena holiti ononawa linabo yakafo hemotina adina li faka ladámanogolaiye.

<sup>18</sup>Leimo ya oto moloto onibo monate muki ya moda fefe lotoko moninogolo holiyoninako, yagunu Goti nomunalo weude-lute-hate moda dowá lotoko minone, loto holiyone. Yagunu hemotina yasi lemogunu holiti Metefo lomu-lomu o minalo. <sup>19</sup>Ido hemotinaloka aloko liwila oto anobo hanu ya si edo, loti lomu-lomu o minalo, loto ito yoto hatina lito ya lobiyowe.

<sup>20</sup>Ena you amena yawala Goti yakafo Wenabate Yesu moda sipisipi hiyabatina we wenaba ne, loto emogi li hutifina ledaibo ha, minowa-minowa oto minanaibo ha ya lunulakafo li auba i edaibo ne, loto fuliguti li sinoi edaibo ne. <sup>21</sup>Aya Goti yakafo hemotina dowá loto holibo mona ya molo-molo o minanae, loto mona dowá muki weudina-lutina-hatinau lifefe lo betinaiyé, loto holito lomu-lomu o minowe. Feto fe betito ya emo nomunalo dowá loto holibo mona weude-lute-hateu yau Yesu Kilistokafo lifefe lo ledanaiye, loto lomu-lomu o minowe. Emo huliya naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Ona.

### **Onuwaloka ha**

<sup>22</sup>Ena mono weninane-motao, nemo ha me ya fouma efomako lufuwa i biyobo yagunu hemotina lutina-hatina dowá moloti ya weudina-lutina-hatina li auba i betinaibo hawa holifefe lalo, loto hatina lito lobiyowe.

<sup>23</sup>Ena mono hounatefo we Timoti ya moda wina edotabo ne, loti holilo. Emo ya aloko lo fedagetoma, ya emogi maina loto hemotina ya wa betinoiyé.

<sup>24</sup>Hemotina mono hiyabatina wenina muki ido fele wenina muki yagi lemo aiyo-weiyo ha fulo betiyonibo ya lobilo. Itali wenina yasi aiyo-weiyo ha ya hemotina fulo beti minae.

<sup>25</sup>Aifa li dowā lo ledaibo mona ya hemotina muki mino betinaiye. Modae.

# Yemusi

## Yemusikafo Isilaeli wenina Yesu holi hikito muwabo ya lufuwa i fulo betibo ha

### Homu Ha

Lufuwa me ya ibo we Yemusi, ya Yesu unalafo ne. (Matiu 13:55) Homu ya Yemusite unalafo-motate Yesu holi hikito umámafa, aliga Yesu fuliguti sinoito ya lutina-hatina li elepa iti holi hikitabo ne. (Yoni 7:3-5) Ido Yemusi ya Yelusalemu numudoka monolo nuba o-o abo wenina hiyabatina we ya ne. (Aposolo 12:17, 15:4, 13-21, Galesia 1:19, 2:9) Ido Yuda wenina Yesu holi hikito muwabo ya Yesu uwolafo-mota yasi hena naba li mofu betiyato, mikau-mikau upatoti uwabo wenina ya lufuwa me ya i fulo betibo, ya Yesu holi hikito muwabo wenina ya mona dowa molanabo yakafo Yesu weninala ona hula minae, loto li oloto pi betinaie, loto monawa api itibibo ha ya lufuwa me ya i fulo betibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, hemotina Isilaeli wenina afu monalo-monalo tuwelu (12) ya upatoti mino liti uwabo, ya nemo Yemusi, Goti ido Wenaba Yesu Kilisto houba-nabatina we ya lufuwa meu ya aiyo-weiyo ha i fulo betiyowe. Walo.

### Hena o lumuto fedagetoma lute-hate li auba i ledanaibo ha

<sup>2</sup>Ena mono weninane-motao, hena mona-mona lo hemotinaloka fedagetoma, lute-hateu dowa loto holito minanune, loti feti hatina hiyalo. <sup>3</sup>Holi hikite ya hepa molo munaibo yakafo lute-hate li auba i ledanogolaiye, loti holabo yagunu lutina-hatinau ya dowa loti holiti minalo. <sup>4</sup>Ido lutina-hatina auba inaibo yakafo onona liyageto hemotina gedoti minabo monatina fefe lotoko minomo yoto ya heleutámanogolaiye.

### Ha manadeu hefola nebo yagunu Goti lomunubo ha

<sup>5</sup>Ena hemotina ha manadeu ya hefola nenako, loti, idafa-adafa yaidanagunu ya holito Goti loga o edonibo wenina muki ya hanu lomámoto, aifa lumu-lumu aibo we ya ha manadeu ma molo lumunabe? loti loga o edanabo ya moda binogolaiye. <sup>6</sup>Ido ha manadeu ma lumunabe? loti loga o edanigilima ya hatina loiti-loiti kiyámoti, holi hikito muti lomuiilo. Wenina hatina loiti-loiti kiyabo ya no halafu ibo asikafo li upatito fokito wibo yaidana oti minae. <sup>7-8</sup>Aya weninawa hatina loiti kiyabo ya idafa-adafa muki ado weudina-lutina-hatina auba iyámibo wenina minabo ne. Feti minabo nenako, Wenaba nedokati idafa ma linubo ne, loti hatina kinabo ya ma liyámanigilae.

### Idafa-adafa wa nabo ido wa námabo wenina hatina

<sup>9</sup>Ena hemotina mono weninate hulitina lumuto nebo wenina ya Gotikafo li akaisa o betibo yagunu ya lutina-hatinau dowá loti holilo. <sup>10</sup>Ido idafa-adafa wa nabo wenina ya idafa huwawa gululudoto limo ibo yaidana oti fulinabo nenako, yagunu hemotina idafa-adafa wa nabo wenina ya Gotikafo li yoima o betibo yagunu lutina-hatinau aifa dowá loti holilo. <sup>11</sup>Holi minafe? Fo yoto gedoto libo yakafo huwawa megunito gululudoto limo ito idafa omonala dowama u hopa wibo yamaidana oti idafa-adafa wa nabo wenina ya onona hofalau piti fulinigilae.

### Hena naba lumuto fedibo ha

<sup>12</sup>Ena hena naba o bito fedibo ya auba iti minomo uti lumu fou ladámabo wenina ya Gotikafo dowá loto wa betito, lutina-hatina nomabo wenina ya hofawa minomo yowabo helekamu ya binowe, loto lo molo ledaibo helekamuwa ya linabo yagunu moda dowá loti holimo yowae. <sup>13</sup>Ena hepa molo lumunaibo hamenalo ya Gotikafo hepa molo ledaiye, loti ladámilo. E'e, idafa nosámibo yakafo Goti hepa molo edanaibo ya ogofuwámiye. Ido Gotikafo ya hepa molo ledámanaibo ne. <sup>14</sup>E'e, wenina muki ya eimotina dowá holabo mona yakafo hanu dowá loto yati ika o betito ya hepa molo biye. <sup>15</sup>Ena lalo holiyonibo mona ya wenipa olufotina houmatinau nebo yaidana oto nosámibo mona ya hedaiye. Ido olufo naba yoibo yaidana oto nosámibo mona naba lito ya fulimo uwonibo mona ya hedaibo ne.

<sup>16</sup>Aiyo, lune-hane biyobo mono weninane-motao, yaidana mona yakafo hote itanaiye, loti hatina kifefe lalo. <sup>17</sup>Fefe loto dowá nebo idafa-adafa muki aifa lumibo ya Metefo okulumalo lamena muki li oloto pibo we nedokati lumibo ne. Ido Metefo monala ya lamena aido idafa hamamuna ya hamena ma fana uto ido hamena ma fouma wibo yaidana oto minámiye. E'e, emo monala u eito-eito aguwámiye. <sup>18</sup>Eimola hala dowá



kito ya hofawa oloto pinae, loto hala ona hula yakafu hofawa li oloto pi ledaibo ne. Feto fe ledaibo, ya miguti idafa hula libo hana liyonibo yaidana oti hemotina ya wenina, idafa-adafa muki li oloto piyogu yauti u homu hana li oloto piyobo weninane minanae, loto feto fe ledaibo ne.

### Holi hikitabo wenina ya Goti hala holiti meyalo molanabo ha

<sup>19</sup>Aiyo, lune-hane biyobo mono weninane-motao, holifefe loti holilo. Hemotina muki ya ha aloko-aloko ladámilo. E'e, masi ha lanabo moda aloko holifefe loti holilo. Ido lutina-hatina ya aloko hala-kala ladámaneyo. <sup>20</sup>Moda holiyafe? Lute hala-kala lagetoma, Goti mona fefe libo molanae, loto holibo monawa ya molámanogolone. <sup>21</sup>Yagunu fuma ibo mona muki ido mona nosámibo oloto pimo wibo ya metina muti, you loti minoti, Goti li nomudina wanaibo hala lutina-hatinau molo betibo ya holi hiki loti liyalo.

<sup>22</sup>Ido Goti hala ya holiti welalo hololalo. Heimotina lutina hola iti hatina etuwaloko holiyámilo. <sup>23</sup>Moda holiyafe? Wenina masi Goti hala ya holiti welalo hololadámabo wenina ya noku hotina-wetina hamamuna wabo wenina yaidana oti minae. <sup>24</sup>Aya weninawa hotina-wetina hamamuna wati uwafa, aloko hotina-wetina waboma ya hatina molaibo ne. <sup>25</sup>Feto fe minafa, ido wenina masi Goti lo molaibo hala, ona fefe libo ha, wina ledaibo ha ya wafeфе lomo uwabo ya holiti hatina molámageto, fefe loti meyalo moloti moni minabo wenina ya idafa-adafa feyanabo ya moda dowá loti holi minomo unigilae.

<sup>26</sup>Ido we makafu mono holiyobo we minowe, loto holifa, ido wela wato hiyaba ámibo ya eimola lula-hala hola inako, yagunu mono holibo monala ya u aifa idafa unogolaiye. <sup>27</sup>Metefo Goti onobalalo ya mono mona hula feke loto hiluwa ona libo ya feito ne: Olufu nabunagi wena-hiyonagi hena naba holitanae, loto milumatina holito hiyaba o beti-beti anubo, ido mikaloka mona yamo li fuma i ledotanaiye, loto ute-weude-lute-hate wato hiyaba o-o minanubo mona ya mono mona hula feke ona libo ya ne.

### Wenina muki ayaidana otoko lute-hate binubo ha

**2** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, hemotina Wenabate lamenala naba-naba nebo we Yesu Kilisto ya holi hikito muwabo yagunu wenina hona moloti ekei ámilo. <sup>2</sup>Moda holiyafe? Hemotina mono numunatinau we loiti yowaibo, ma ya ulalo owo dowá holoito analo idafa pana hibo golaibo we yoito, <sup>3</sup>ido ma ya idafa wa námiboma nenako, yagunu ulalo owo nosámibo holoito yowageyama, hemotina we ma ulalo owo dowá holoibo we ya dowá loti wa edoti, dowae lalowe, eba dowá lo melo ya amedoto mino, loti lomuwafa, ido idafa wa námibo we ya yolalo sinoi mino, loti lomunafemo, ido aifa mikalo hidelo amedoto mino, loti

lomunabo, <sup>4</sup>ya lutina-hatinau nosámibo holiti wenina ya hona moloti ekei abo mona ya molone, loti holámafe?

<sup>5</sup>Aiyo, lune-hane biyobo mono weninane-motao, holilo. Goti lutina-hatina muwabo wenina yasi emo wehudite weninala hiyaba o ledaibo ebalala ya linae, loto lo molo betibo we yakafu mikaloka idafa wa námabo wenina wa molo betibo, ya holi hikitina wa nanae, loto, ido aya ebane weune fi betiyobo ya linae, loto wa molo betibo ya ma holiyámafe? <sup>6</sup>Feto fe betifa, ido hemotina ya idafa wa námabo wenina eleka fi biyobo ne. Hemotina li yoima o betiti, ha li fefe lo-lo abo numudo idipiti uti sigiya lo betiyabo wenina ya hema ne? Idafa wa nabo wenina yasi fetu fe beti-beti ae. <sup>7</sup>Ido aya weninawa yasi Kilisto huliya dowa hemotina bibo huliya ya hamana hi-hi abo ya holiyámafe?

<sup>8</sup>Goti hiyaba we wehudi lo molaibo hala naba ya fetu libo,  
Heimokagunu holiyanibo yamaidana oto weninaka muki ya lukahaka bi-bi o mino,

loto ha mono lufuwau (*Wkp 19:18*) nebo ha ya hemotina meyalo molayama ya moda dowa loti minanigilae. <sup>9</sup>Feitu nefa, ido hemotina wenina hona moloti ekei inabo ya moda nosámibo mona moloti, lo molaibo hala holiti holámoti abo yagunu hawa yakafu li sigiya lo betinogolaiye.

<sup>10</sup>Aya yagunu holilo. Goti lo molaibo hala muki ya meyalo molanabo nefa, ido hawa yauti ma mako holi fulitanabo yamo u muki holi fulitabo wenina lifima liyagu yau hemotinagi maina linigilae. <sup>11</sup>Moda holiyafe?

Hume-ugele ámiilo,

loto lo molaibo we yakafu ha ma yagi,

Wenina hofu beti fuliyámilo,

loto lo molaibo ha ya ha mono lufuwau (*Kis 20:13-14, Lo 5:17-18*) ya nebo ne. Yagunu hemotina ya hume-ugele ámafa, ido wenina ma hofu beti fuliyabo ya moda lo molaibo hala ya holi fulitae.

<sup>12</sup>Feitu Goti lo molaibo hala wina ledaibo ha yakafu li halo molo ledanogolaiye, loti holi minanako, yagunu ha lanabo ya moda wati hiyaba otiko lo-lo minalo. Ido mona molanabo yagi moda wati hiyaba otiko mona molo-molo o minalo. <sup>13</sup>Moda holiyafe? Hemokafu weninaka milumatina holiyámananibo ya Gotikafu ayaidana oto milumaka holiyámoto, moda lifima ha li humunogolaiye. Yagunu milumatina holilo. Ido milumate holibo mona yakafu lifima ha li lumunaibo mona li yoima o edanogolaiye.

**Mona dowa molámanubo ya holi hikitonibo  
mona u aifa idafa unaibo ha.**

<sup>14</sup>Ena mono weninane-motao, we makafu nemo Goti holi hikito muwowe, loti lifa, ido mona dowa molámanaibo ya igaidana oto

dowa loto feyanaiye? Aifa hawa yamo li nomuna wanaibo nefe?

<sup>15</sup>Hatina kiyalo. Mono weninate ma ulalo owo wa námoto, wela-idafa minámagetoma, <sup>16</sup>hemotina yauti makafo fetoto loto lomunaibo, Luka-haka you lagetoto minoto, uka li mumusi loto, ukalo owo holoito, weka-idafa nanani uwo, loto wela-idafafena ulalo owofena umámoto, ya ha lomunaibo yakafo igaidana oto ana li faka lanogolaiye? <sup>17</sup>Ido ayaidana oto holi hikitabo mona yako moloti, ido mona dowa yagi molámanabo, ya holi hikitina ya moda fulitaibo idafa ne.

<sup>18</sup>Ido we makafo, hemo holi hikika ya mino hedageto, ido nemo monane dowa ya mino nedaiye, loto lanaiye. Mona dowa molámanabo yagunu holi hikika igaidana oto nilibiyageto wanowe? Nemo monane dowa molobo yakafo holi hikine ya hilibiyoto wanogolane. <sup>19</sup>Hemotina Goti mako ne, loti holi hikitabo ya moda dowa loti holiyafa, ido Satani himiwela muki ya ayaidana oti holi hikitabo yagunu holi bito, utina lololo o minae.

<sup>20</sup>Hemotina hatina hopa-napa hiyabo wenina, holi hikitafa, ido monatina dowa molámabo yagunu ya holi hikitina ya u aifa idafa unogolaiye, loti holiyámafe? Ha me ya lobinobo ya holilo. <sup>21</sup>Awatefo-holofate Abalahamukafo Goti sokila hi munowe, loto hipala Aisaka ya mono folomolo molaito ya Gotikafo watoto, monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ne. <sup>22</sup>Yagunu holilo. Abalahamu holi hikitibo yagunu Goti lomuiabo ha yagi meyalo molaibo, ido monalawa molaibo yakafo holi hikila ya li fefe lo edaiye. <sup>23</sup>Feito ya,

Abalahamukafo Goti holi hikito muibo yagunu monala fefe libo we ne, loto lo edaibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Stt 15:6*) nebo ha ya ayalo iye. Ido wenina ya Abalahamu ya Goti yolawe ne, loti lo minae. <sup>24</sup>Yagunu holilo. We ma aifa holi hikitibo yagunuko ya monala fefe libo we ne, loto lo edámanaibo ne. E'e, monala molanaibo yagunugi ya monala fefe libo we ne, loto lo edanaibo ne.

<sup>25</sup>Ido Yosuwakafo momona oti uti uwotefo-mota aubatina ya wati loti lolumilo, loto Isilaeli we loiti itibi molaito uwaibo, ya hopa li uno-uno aibo wena Lahapukafo numunalau ya aifa li dowa lo betito, weninane yasi hofobetitanae, loto li fulo hanu eito betito ya Gotikafo watoto, wena ya monala fefe libo ne, loto lo edaibo ne. <sup>26</sup>Yagunu holilo. Utina weudina mino betiyámito ya moda fulitaibo yaidana oto ya ma holi hikitafa, monatina dowa li oloto piyámabo ya holi hikitinawa yagi ya moda fulitaiye.

### Ha lanubo ya wato holifefe lotoko lanubo ha

**3** <sup>1</sup>Ena mono weninane-motao, ha mono api itibiyabo onona ya hotiboto idafa minámabo yagunu hemotina yauti onona yaidanaloto muki

buliyámilo. Ya neidafaito ne? Aifa wenina ya lifima ha binogolaifa, ido ha mono api itibiyonibo wenina ya hawa moda holitonima nenako, yagunu lifima ha liwila oto lumunaibo ya you loto lomámanogolaiye.

<sup>2</sup>Ena leimo muki ya oto moloto onibo monate mona-mona ya moda u fefe ladámibo ne. Yagunu we makafo ha u fefe liboko lanaibo ya eimola ula-weuna-lula-hala muki hiyaba dowo loto, monala fefe loto molomo yonogolaiye. <sup>3</sup>Safu-hosi ya hate li meyalo molanaiye, loto welau nala hefola welau moloto, yalo unune, loto holiyonido ya nala ika ogeto, Safu-hosi ya moda meyalo moloto, ula naba ya li elepa ito ayalo ya wiye.

<sup>4</sup>Ido sipi yagunu hatina kiyalo. Sipi naba-naba idafa ya asi nabakafo fu loto lito no mulalo ya wibo idafawa hola iti li ya-meya abo idafa ya hefola efolako nefa, sipi lito monibo we yakafo yaleka unowe, loto hala kinaido ya hola ibo idafa ika yaleka itaibo, moda ayaleka ya wiye. <sup>5</sup>Ido ayaidana oto uteu wete huluma ya hefola idafa nefa, eimola huliya li faka loto ha naba-naba lomo wibo ne.

Hatina kiyalo. Hofuku ya so huluma hefola efoma limo ibo yakafo lomo uto uto yá-nala suwafena muki ya so liye. <sup>6</sup>Ido wete huluma yagi so huluma ya ne. Ute-fate negu wete huluma ya hefola idafa nefa, nosámibo mona naba-naba li oloto pibo ne. So fiyámanaibo ebau yati oloto piboidana oto ute-weude-lute-hate ido oto moloto onibo monate muki ya li hopaitaibo ne.

<sup>7</sup>Muki liye-idafa-adafa, liye-hafafena, nama-afafena, hosofafena, noku-idafafena, muki ya wenina masi hiyaba oti li you lo beti minafa, <sup>8</sup>ido wete huluma ya li you lanaibo we ma minámiye. E'e, wete huluma ya onona nosámibo naba lito monito, wenina hofu beti fulinaibo mona ya emodoka nebo ne.

<sup>9</sup>Wete huluma yakafo Metefo Wenaba ya ebola lo minoba, ido weninate Goti fefelumala minabo wenina ya li hopa o betinubo ha lo betiyone. <sup>10</sup>Feito wete mako yautiko ha loiti yoibo, ya ebola ha ido li hopa o betinubo ha ya lo-lo o minone. Aiyo, mono weninane-motao, aya monawa ya fefe ladámiye. <sup>11</sup>No atala mako yautiko ya no dowagi ido ho nogi maina lumunaife? <sup>12</sup>Ido mono weninane-motao, yá sigolokafo ya olifi ilawa inaife? Ido nala waini yakafo sigolo ilawa inaife? E'e, feito minámiye. Ido ayaidana oto ho no atalau yati no dowo lomámanaibo ne.

### **Mona dowo ya Goti nedokatiko aibo ha**

<sup>13</sup>Ena hemotina minagu yati hema ya ha mananau neto holifefe loto holibo we ne? Aya we ya ula-huliya ya ito lumuto mona dowo loto oto moloto anaibo mona dowo yakafo ha mananau nebo monala ya lilibinaibo ne. <sup>14</sup>Ido lutina-hatinau ya wauwa ekefa liyabo mona ido heimotina utina-hulitina li faka labo mona ya mino betiyagetoma, ha manadeu ne, loti ake iti ha ona hula metina muti sugi loti heimotina

luwatina ladámilo. <sup>15</sup>Aya ha manadinau nebo monawa ya okulumau Metefodokati lomámiye. E'e, mikaloka me ya weninalokati ido Satanilokati aibo mona ya ne. <sup>16</sup>Holiyafe? Wauwa linabo mona ido eimotina utina-hulitina li faka lanabo mona minaidoka, yalo ya hopa moniyabo mona ido nosámibo mona muki ya li oloto pinabo ne.

<sup>17</sup>Feito nefa, ido okulumau Metefodokati ha manadeu nebo mona ya homu ya lute-hate-weude-ute hiluwa libo mona ya ne. Ido yaloti ya holoto latawa ito, you loto minoto, ha holito, wenina milumatina holito li dowo lo betinubo mona lute-hateu faitibo mona, hate loiti kiyámoto, monona loiti iyámonibo mona ya ne.

<sup>18</sup>Ido yufa dowo hifiyato fokito yoto ilawa hulawa ibo linabo yaidana oto lusaku molo beti-beti o minoto you libo mona molanubo ya monate fefe lomo yonaibo hulawa linune.

#### Mikaleka idafagunu holabo wenina ya Goti uwolafo buliyabo ha

**4** <sup>1</sup>Hemotina minagu ya fina lowa fiyabo mona ido moliya fiyabo mona ya igalekati oloto piye? Heimotina lalo holiyabo mona yakafo lutina-hatina-weudina-utinau lowa-fina fidokati ya oloto pibo ne, loti holiyámafe? <sup>2</sup>Idafa-adafa feito-feito linubolae, loti holiti monimo uwafa, ido liyámae. Liyámanako, yagunu hofu beti fuliti wauwa liyafa, ido ogofuti liyámoti, ha moliya fiti fina fiyae. Holilo. Hemotina idafawa yagunu Goti lomuwámanako, ya liyámae. <sup>3</sup>Ido lomunabo, ya ake inune, loti lutina-hatinau mikaloka idafagunuko holimo yowabo ya yaidana-meidana idafa linune, loti labo ya hopa lomuwanao, moda liyámae.

<sup>4</sup>Aiyo, hemotina Gotigi kelone, loti lafa, ido wenipa li hopa uno-uno oti moniyabo yamaidana oti mikaloka idafa-adafa lutina-hatina mu-mu oti moni minabo mona ya Goti uwolafo buliyabo mona ne, loti holiyámafe? Yagunu mikaloka idafa-adafa lute-hate munune, loti holiyabo wenina ya Goti uwolafo buliyabo ne. <sup>5-6</sup>Ido Gotikafo weuna molo ledaibo, ya nemoko lutina-hatina numunae, loto auba ito holito, ido aifa li dowo lo ledaibo mona ya mulalo-mulalo oto molo ledomo yoibo ne, loto ha mono lufuwau lolumibo ha ya aifa ha ne, loti holiyafe? Feti holiyámilo. Aya yagunu ya fetu libo,

Eimotinasi utina-hulitina iti yowabo wenina ya Gotikafo fina fi betito, ido eimotina utina-hulitina iti lomabo wenina ya aifa li dowo lo beti ne,

loto ha mono lufuwau (*Snd* 3:34) ya nebo ne.

<sup>7</sup>Yagunu ya hemotina utina-hulitina iti lumuti Goti halalo meyalo molalo. Hamade hi-hi aibo we Satani ya fina fi muwato, moda fulo betitoto holi unaiye. <sup>8</sup>Lutina-hatina Gotidoka molo muwato, emo yagi hemotinaloka molo binogolaiye. Hemotina adina noku iyabo yaidana oti mona nosámibo molabo ya moda fulitalo. Ido hatina loiti-loiti

kiyato lutina-hatina li fuma ibo mona ya hilili oti hiluwa lagetō minalo. <sup>9</sup>Hemotina lifimatina yagunu hena naba-naba fuliti ei-ai loti hufo naba alo. Hiya abo monatina li elepa iti hufo nama loti minalo. Ido dowa holiyabo monatina li elepa iti hena naba holilo. <sup>10</sup>Wenaba onobalalo ya heimotina lutina-hatina-utina iti lomato, ya emokafo li faka lo betinaibo ne.

### Wenina hamadina hiyámanubo ha

<sup>11</sup>Ena mono weninane-motao, wenina hamadina hiyámilo. Goti weninala hamadina hiti hona molanabo wenina ya lo molaibo ha yagi hamana hiti hona molae. Yaidana abo wenina ya lo molaibo hawa ya meyalo molámae. E'e, hawa hona molo-molo o minabo mona molae. <sup>12</sup>Ido ha ya lifefe loto hona molo ledoto anaibo we mako ya ne. Aya wewa yakafoko li nomude wa ledoto ido li hopa o ledoto anaibo ya moda ogofuto ne. Feito hemotina ya igaidana wenina minoti ya weninate hona molanune, lae?

### Leimo hulite li faka ladámanubo ha

<sup>13</sup>Ena hemotina minagu yauti masi fetō labo, Onesafe, ledafe numuna malo uto melege mako mino itoto idafa-adafa limo oka waka oto wa nanubo onona linubolae, loti hatina ki-ki abo weninama ya ha me ya lanobo ya holilo. <sup>14</sup>Hemotinaloka ya leda oloto pi binaibo idafa ya ma holifefe ladámae. Ido hofawa minonibo mona ya neidafa aibo idafa ne? Sokila yoibo ya oloto pito hamena hefola efoma mino itoto hulibo yaidana oto hofawa minonibo mona ya feito ne.

<sup>15</sup>Feito hemotina ya Wenabakafo hala dowa kito yaidana anae, lanaibo ya nomude hofawa minoto idafa yaidana-meidana feyanune, loti lanabo ya fefe lanaibo ne. <sup>16</sup>Feito nefa, ido hemotina ya heimotina luwatina loti hilitina li faka lo-lo o minae. Aya monawa ya nosámiye. <sup>17</sup>Yagunu holilo. Wenina yasi fefe libo mona ya holiyafa, ido monawa ya meyalo molámanabo ya lifima moda mino betinaiyē.

### Idafa wa nabo wenina hatina

**5** <sup>1</sup>Ena hemotina hefana-huwamena wa nabo wenina ya ha me ya lanobo ya holilo. Hamena nabalo hena naba hemotinaloka oloto pinogolaibo yagunu holiti ya hufo naba oti ei-ai loti minalo. <sup>2</sup>Idafatina wa nabo moda lilitito, ido utinalo owo ya hanu sisigafakafo moda no huloitaibo ne. <sup>3</sup>Ido goligi ido siluwagi lifefe labo idafatina ya moda yufa litaibo ne. Yufa libo monawa yakafo nosámibo mona molabo ya li oloto piyageto, sokafo ute libo yaidana oto utina li hopaitanogolaiye. Hamena hulanowe, loto feyaibo hamenalo ya hemotina mikaloka idafa yagunuko holiti li nuba naba iyabo ne.

<sup>4</sup>Holi minalo. Hemotina onodo we midinau ya wetina-idafa liyabo onona meinatina fefe loti biyámabo yakafo sigiya lo betibo ne. Weninawa ononatina liyabo hatina ya Wenaba aubafofo libo we ya moda holi ne.

<sup>5</sup>Hemotina mikaleka minoti ya unoti sinoiti nomudina fulibo idafa-adafa li nuba oti no hulo itoto dowo loti holi minabo, ya safu idafa-adafa muki muwato no-no ito naba lito waito, hofu fuliyabo yaidana oto hemotina hamenatina ya moda alili aiye. <sup>6</sup>Hemotina ya monatina fefe libo weninama, holi nosámibo biyámabo wenina ya li halo molo betiti hofu beti fulitabo ne.

#### **Lute-hate li auba i edoto Wenaba hiyabala anubo ha**

<sup>7</sup>Feito mono weninane-motao, Wenaba hofa liwila oto anaibo hamena ya auba iti hiyabala omo yoilo. Migu yufa idafa hifi-hifi abo wenina yasi auba iti hiyaba omo hula naba lito oloto pinaido uwabo monatina yagunu hatina kiyalo. Emotina ya homu ho ibo hamena ido aliga ho hofa inaibo hamena auba iti hiyaba omo uwae. <sup>8</sup>Ido ayaidana oti hemotina Wenaba hofa anaibo hamenala alili aibo yagunu holoti hiyabala oti lutina-hatina li aubafofo loti minalo.

<sup>9</sup>Ido mono weninane-motao, holilo. Hona molo-molo aibo we moda hanudo neboma nenako, lifima ha liwila oto lumutanaiye, loti ya heimotina ha nosámibo lo filiga-filiga o betiyámilo. <sup>10</sup>Mono weninane-motao, Wenaba welaloti ha labo we polofeti ya hena naba-naba oloto pi biyado ya auba iti holoti minomo yowabo monatina yagunu hatina kiyalo. <sup>11</sup>Wenina hena naba o bito fedibo hamenalo ya holi hikitoti auba iti minabo wenina yama moda dowo loti holimo yowae, loto holiyonibo ne. Homu aidena we ma huliya Yopu ya hena naba-naba holifa, ido holi hikitoto auba ito minomo yoito, aliga Wenabakafo li dowo lo edaibo ha ya moda hoolitama ne. Feito ya Wenaba mulunau holibo mona ido milumate holibo mona faitoto mino edaibo yama hemotina moda holi minabo ne.

#### **Huliya ya loto ha ma li onae, loto ladámanubo ha**

<sup>12</sup>Ena mono weninane-motao, ha naba me ya ne. Hemotina wenina ma ha lobinigilima ya okuluma huliyafe, ido mika huliyafe, ido idafa-adafa yaidana-meidana huliya ya loti hawa ya li onae, loti ladámilo. Hemotina O, lanune, lotima aifa O, loti, ido E'e, lanune, lotima aifa E'e, lanabo ya Gotikafo ha naba liwila oto biyámanogolaiye.

#### **Monatina fefe libo wenina yasi Goti lomunabo ha**

<sup>13</sup>Hemotina minagu yauti masi hena hoolitima, Goti ya lomuilo. Ido lutina-hatinau dowo hoolitima, Goti ebola loti nama lalo. <sup>14</sup>Ido hemotina minagu yauti makafo idafa i hiliyagetoma, ya monolo nuba abo

hiyabatina we sutina fiyato, loti ya Wenaba huliya lo ya yá nowala ulalo wiliti ya idafa i hilibo yagunu holiti Goti lomuilu. <sup>15</sup>Feto loti lomunabo ya holi hikito muwanako, Wenabakafo holito ya idafa i hilinabo wenina ya li faka lo betito, ido lifimatina mino betiyagetoma ya hilili o betinaibo ne.

<sup>16</sup>Yagunu hemotina mona nosámibo molabo yagunu mono weninatina lo oloto molo biyato, emotina yasi hemotinagunu holiti Goti ya lomuwo, lifimatina hilili o betito ya idafa i hiliyabo li faka lo betinaibe. Holilo. Monatina fefe libo wenina yasi Goti ha lomunabo ya u aifa idafa aguwámanogolaiye. E'e, ha lanabo ya Gotikafo moda holinako, yagunu lomunabo hawa ya aubafofo libo idafa ne.

<sup>17</sup>Polofeti ma huliya Elaiya ya labo aifa mikaleka wenina yaidana oto nefa, auba ito holi hikitoto minoto ho iyámanaiye, loto Goti lomuito, ya moda melege tili hafu (3 1/2) yalo ya mikaleka ho iyámiye. <sup>18</sup>Ido hofa aliga Goti lomuito ya okulumakuti ho ito mikau yufa idafa-adafa fou loto yoibo ne.

**We ma hanu dowa fulitanaibo ya hofa liwila oto ilimito anubo ha**

<sup>19</sup>Ena mono weninane-motao, hemotina minagu yauti makafo ha ona hula hanula fulitoto eito uwagetoma, masi hofa liwila oti ilimiti anabo <sup>20</sup>ya fetu loti holilo: Lifimala nebo we ya hanu nosámido monibo, yaloti ya we masi liwila oti ilimiti ato, aya wewa lifimala muki ya Gotikafo hilili o edoto, fuliguti li nomuna wanaiye, loti holilo. Modae.



# 1 Pita

## Pitakafo mono wenina minagu-minagu ya lufuwa hana apito i fulo betibo ha

### Homu Ha

Saimoni Pitakafo Yesu mono weninala eba negu-negu upatoti uwabo wenina ya lufuwa hana apito i fulo betibo ha me ya ne. I fulo betibo hamenalo ya gamani wenina ido eimotina weninatina mono holiyámabo wenina yasi mono weninawa hasuwala nosa naba ámibo fi betiyanako, hena naba-naba fuliyato, ya Pitakafo mono auba i betinowe, loto lufuwa me ya i fulo betibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, hemotina Gotikafo wa molo betibo wenina upatoti uti eba huliya Pontusi, Galesia, Kapadosia, Esia, Bitinia, yaleka eba muki yau wau wenina yaidana oti minabo wenina ya nemo Pita, Yesu Kilisto aposolola ya lufuwa me ya i fulo betiyowe. Walo.

<sup>2</sup>Metefo Gotikafo homu aidenati wa beti huloto wa molo betibo, ya Yesu Kilisto lunula yakafo itili o betinaiye, loto, ido Weunakafo li fele o betiyageto ya hololanae, loto wa molo betibo ne.

Aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinadoka mino faito betinaiye.

### Mino holinubo eba hiyabate nebo ha

<sup>3</sup>Wenabate Yesu Kilisto Melafo Gotila huliya ito yowokelo. Emokafo lula-halau naba-naba holito ya hiyabane anabo monatina weudina-lutina-hatinau ya hofa-hofa o minanaiye, loto li hofawa o ledaibo, ya Yesu Kilisto fuliguti li sinoi edaibo yakafo fetu fe ledaibo ne. <sup>4</sup>Fetu oto, okulumau nesiba li yawa fi ledaibo, ya lilitámanaibo, ido fuma

iyámanaibo, ido lila molámanaibo, moda eimola ana lufuwa ya hemotina hiyabatina molaibo, <sup>5</sup>ya holi hikito mu minabo yagunu ya Goti aubalakafo hiyaba o betimo uto uto moda hamena nabalo ya li nomudina waibo mona u oloto pi hulanoGolaiye.

<sup>6</sup>Aya yagunu ya hemotina lutina-hatinau dowá loti holiti ake naba-naba i minafa, ido onesa meleka hamena fouma efomako idafa-adafa mona-mona yakafo hepa molo bigu yau hena holi minae. <sup>7</sup>Feto fe minabo yakafo holi hikitina ya hepa molo mu-mu aiye. Ya holi minafe? Hefana goli ya moda hulanaibo idafa nefa, ido monala soku ya hepa molo edabo ne. Ido holi hikitina ya hefana goli li fulo edoto dowá lama idafa ona neboma nenako, yagunu hena holi bibo idafawa yakafo so yaidana oto hepa molo muigu yau hulawa oloto pi dowá lageto, ya Yesu Kilisto oloto pinaido ya ebotina, ido lamenatina, ido hilitina naba moda li oloto pi betinogolaiye.

<sup>8</sup>Emo ya nomudinakafo wa edámafa, ido lutina-hatina mu-mu o minae. Moda holiyafe? Onesa me ya wa edámabo nefa, ido holi hikito muti ya moda lutina-hatinau dowá loti holiti ake i-i abo monatina lamenala li yoisa yoibo nenako, loto igaidana oto lanune? Moda ogofuwámone! <sup>9</sup>Ido holi hikitina hulawa li minama, ya li nomudina waima nenako, loti akewa naba-naba i-i abo ne.

<sup>10</sup>Ena polofeti yasi aifa li dowá lo betinaiye, loti hemotina yagunu aidenati lo oloto molabo we yasi li nomude waibo hawa mona hulawa ya auba iti moni wita omo yowabo ne. <sup>11</sup>Aya we ya Kilisto ula ogofu holinaibo ha, ido yaloti lamenala huliya naba linaibo ha ya Kilisto Weuna lutinau nebo yakafo u homu moloto lo oloto itaima ne. Feto loto lo oloto itaibo, ya nena hamena yagunu liye? Hamena yaidanafe, ido meidanafe? loti loga-loga oti monawa moni wita omo yowabo ne. <sup>12</sup>Feto loti monawa moni wita omo yowado, ya aya idafawa yagunu lo oloto moloti mono ononawa liyabo hulawa ya eimotinadoka minámito, moda hemotinaloka oloto pinaiye, loto lo oloto pi bibo ne. Ido onesa me ya ya aya hawa ukuwa dowá ya Weuna Fele okulumauti ilifito lumibo we welaloti ya wenina masi hemotina lo oloto pi biyama ne. Aya idafawa yagunu Goti enisolela yasi mona hulawa ya holi apasanubolae, loti holi minae.

### **Fele mona yako molalo, loto wa molo ledaibo ha**

<sup>13</sup>Yagunu ya hemotina hatina-manadina li hikitoti lutina-weudina wati hiyaba o minoti, Yesu Kilisto oloto pinaibo hamenalo ya aifa li dowá lo betinaibo mona yagunu hatina kifefe loti hiyabala o minalo. <sup>14</sup>Welalo hololoti minabo olufo yaidana oti minalo. Homu ya hawa holiyámabo hamenalo ya heimotina weudina-lutina-hatina holiyabo monau minomo yowabo yaidana oti onesa molámilo. <sup>15</sup>Sutina fibo we ya fele nebo yamaidana oti hemotina yagi idafa ma-ma anabo ya fele mona yako molotiko minalo. <sup>16</sup>Moda holiyafe?

Nemo ya fele minoma nenako, yagunu hemotina ya fele minalo, loto ha mono lufuwau (*Wkp 11:44-45, 19:2, 20:7*) ya nebo ne.

### **Gotikafo meina naba moloto aifa mona yauti wina ledaibo ha**

<sup>17</sup>Ena Gotikafo wenina hona moloto ekei ámoto, wenina muki ya eimotina monatinalo ya lifima liwila oto fefe lotoko bibo we ya Metefo ne, loti lomuwabo yagunu ya onesa me ya wau wenina yaidana oti mikaloka minado ya holiya holiti monatina molalo. <sup>18-19</sup>Moda holiyafe? Homu ya aifa mona, awatinafo-motadokati liyabo mona moloti minagu yauti meina fito wina betima, ya u hopa unaibo idafa, hefana siluwafe, ido golife, yakafo meina fito wina betiyámibo ne. E'e, Kilisto lunula meinala naba-naba yakafo meina fito wina betima ne, loti holi minae. Ya we ya sipisipi mofola ulalo nosámibo idafa ma minámoto, hiluwa ona libo sipisipi yaidana oto ne. <sup>20</sup>Aidena akaima mika okuluma li oloto piyámidokati ya moda metoli edaima nefa, ido onesa me ya hamena alili molaido ya hemotinagunu holito moda li oloto pi edaibo ne. <sup>21</sup>Ena hemotinagunu holibo wenina hemotina ya Kilstodokati ya Goti holi hiki muwabo minae. Moda holiyafe? Aya we Goti yakafo emo fuliguti li sinoi edoto ya lamena huliya naba muima nenako, yagunu holi hikitina, ido emogunu holiti hiyaba o minabo monatina, ya Gotidoka ya ne.

### **Goti weninala muki ya lute-hate bi-bi anubo ha**

<sup>22</sup>Ena ha ona hula meyalo molabo yagunu ya weudina hiluwa lito minanako, yagunu mono weninatina lutina-hatina ona biyabo, ya moda lutina-hatina ona hula bi-bi abo mona ya moda aubafoto loti molo minalo. <sup>23</sup>Moda holiyafe? Hemotina ya hofawa li oloto pi betima, ya mikaleka lilitanaibo yufa molado yati minámiye. E'e, moda lilitámanaibo yufa, Goti hala hofawa minowa-minowa aibo haloti ya hofawa li oloto pi betima ne. <sup>24</sup>Moda holiyafe? Ha me ya feti libo,

Wenina muki mikaleka ute ya suwa yaidana oto ne. Ido hulite yoibo mona ya suwa huwawa aibo yaidana oto ne. Ena suwa ya meguni ito, huwawa ya limo ito lilitima nefa, <sup>25</sup>ido Goti hala ya minowa-minowa oto nebo ne,

loto ha mono lufuwau (*Ais 40:6-8*) ya nebo ne. Ido aya hala ya lo oloto pi biyabo hawa ukuwa ya ne.

### **Wenaba ya hefana ladi hofawa minomo yoibo ha**

**2** <sup>1</sup>Feito ya hemotina wenina holi nosámibo o betiyabo mona, hotina iyabo mona, sugi mona, idafatinagunu holiti lutina-hatina nosámibo molo biyabo mona, hamadina hiyabo mona, muki ya moda wakoti fulalo. <sup>2</sup>Wakoti fulo moloti, ya olufo namuna hofawa oloto piyabo yasi aminagunu holiyabo yaidana oti hemotina amina ona hula weudina-

lutina-hatina nanaibo yagunu holilo. Feto feyanabo yakafa li nomudina waibo monatina u naba linogolaiye. <sup>3</sup>Moda holiyafe? Wenaba ya moda dow a ona hula ne, loti holiyabo, ya aya aminagunu holitiko minalo.

<sup>4</sup>Ido emo ya hefana hofawa minowa-minowa aibo yaidana oto nefa, ido wenina masi wa edo aifa idafaidana feyae. Feto feyafa, ido Gotikafo wa edo dow a idafa ona hula ito, haka oto numuna lagi yaidana oto fulo edaibo ne. Feito hemotina ya emodoka lo fedoti, <sup>5</sup>moda ayaidana oti hefana hofawa minowa-minowa aibo yaidana oti minabo, ya ika mau ito li homi-homi i betito, Weuna numunala hu ne. Ido fele huliyaagi numuna nabau yau sokila hi muwabo yaidana oti hemotina weudina-lutina-hatina muwabo wenina fele ya idafawa muwabo ya Yesu Kilisto yagunu holito dow a wa edaima ne. <sup>6</sup>Aya yagunu ya fet o libo,

Holilo. Saiyoni numudo ya hefana lagi meinala naba-naba nebo ya wa dow a moloto lito hiki loto fiyowe. Emo holi hikito muwabo wenina ya moda utinalo holiyámanigilae,

loto ha mono lufuwau (*Ais 28:16*) ya nebo ne. <sup>7</sup>Yagunu ya hemotina holi hikitabo wenina ya moda wa edo dow a ona itafa, ido holi hiki ladámabo wenina yagunu ya fet o libo,

Hefana ya numuna huwabo wenina wa edo aifa idafaidana itabo nefa, ido aya hefanawa yama moda numuna lagi hola fibo ne, loto ha mono lufuwau (*Sng 118:22*) ya nebo, <sup>8</sup>ido ha ma ya fet o libo,

Uteba hof o betito li hopa o betinaibo hefana ya ne, loto ha mono lufuwau (*Ais 8:14*) ya nebo ne. Emo hala ya holiti meyalo molámabo yagunu ya uteba-ateba i minae. Ido fet o feyanae, loto aidena lo molo betima nenako, yagunu moda fet o fe minae.

<sup>9</sup>Fet o fe minafa, ido hemotina ya wa molo betibo weninala, sokila hi muwabo wenina hiyaba we wehudi weninala, fele weninala mau naba, eimola weninala ona ya minae. Fet o fe minabo, ya midipu igu yauti sutina fito li eimola lamenala dow a idafa omonala lamenalau o betibo we ononala dow a naba auba ito libo hawa ukuwa lo oloto molanae, loto fet o fe betibo ne. <sup>10</sup>Hemotina homu ya aifa wenina yako minaboma nefa, ido onesa me ya ya Goti weninala ona hula ya minae. Ido homu ya mulunau holibo mona liyámaboma nefa, ido onesa me ya mulunau holi bibo mona ya moda li minae.

### **Goti weninala mona molanubo ha**

<sup>11</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina ya wau wenina yamaidana oti mikaleka me ya hamena fouma efomako minanigilae. Yagunu nemo ya hatina lito fet o loto lobiyowe. Holilo. Ute dow a loto holibo mona ya weude lowa-fina fi muibo mona nebo yagunu ya fulitalo. <sup>12</sup>Aya mona ya fulititi, eito feka wenina minagu yau monatina dow a yako molalo. Feti moninabo, ya emotinasi nosámabo wenina minae,

loti hamadina hinabo, ya hemotina dowā molabo monatina wa edofefe lanako, Goti emodoka lo fedanaibo hamenalo ya huliya li faka lanae, loti ya feti monilo.

<sup>13</sup>Hemotina Wenaba yagunu holiti, ya gamani ha lo mona-mona molado ya meyalō molalo. Moda holiyafe? Gamani hiyaba we wehudi ya huliya yoto nebo yagunu welalo molalo. <sup>14</sup>Ido hafuwalo wenina mika negu-negu ya hiyaba o betiti, mona nosámibo molabo wenina lifima li biti, ido fefe libo mona molabo wenina ya ebotina lanae, loto gamani onodo idipi molaibo, yagunu lo molabo hatina yagi maina hololilo.

<sup>15</sup>Feto feyanabo, ya ha holiyámabo wenina ha manadinau minámibo ha lo-lo abo, ya hemotina mona dowā molanabo yakafo ha henobatalo inogolaiye, loto Gotikafo dowā loto holibo ne.

<sup>16</sup>Yagunu hemotina ya idafa makafo nala i betiyámito, moda wina oti minabo yaidana oti moni minalo. Feto feti, ya nalalo minámabo monawa yakafo mona nosámibo li wase iti faluku ámoti moda Goti nalalalo weninala yaidana oti ya minalo. <sup>17</sup>Wenina muki ya monatina fefe lotiko molo bilo. Goti weninala muki ya lutina-hatina bilo. Goti holiya holilo. Gamani hiyaba wehudi ya monatina fefe lotiko molo bilo.

#### **Kilisto hena li mofuibo yaidana oto li mofunubo ha**

<sup>18</sup>Hemotina houba-naba onona liyabo wenina yasi wenabatina hulitina li faka loti hidinalo ya minalo. Wenaba you loti minoti mona dowā molo binabo wenina yagunuko ladámowe. E'e, ha aubafofo loti nosámibo mona molo binabo wenabatina yagi ayaidanako o betilo. <sup>19</sup>Yagunu holilo. Hemotina lifimatina minámido ya wenina hopa li nosámibo o betiyatoma, ya hemotina Goti yagunu holiti auba iti henawa li mofunabo ya moda dowā wa betinogolaiye. <sup>20</sup>Moda holiyafe? Hemotina ya nosámibo mona ma molatoma, ya liwila oti hasuwala fi betinado ya aifa auba iti li mofunabo, ya igaidana oto hulitina yonaibo ne? E'e, feito minámifa, ido mona dowā moloti moninado ya li hopa o betiyatoma, ya auba iti henawa li mofunabo ya moda Goti nomunalo yaidana mona ya dowā idafa ona ne.

<sup>21</sup>Yagunu aya mona meyalō molanae, loto sutina fito wa molo betibo ne. Kilisto eimola ya li homu moloto eikanelo ya nege molanae, loto hemotinagunu loto ogofu holibo yama monawa itibibo ne.

<sup>22</sup>Emo ya nosámibo mona ma molámibo ne. Ido welauti ya sugi ha ma li oloto piyámibo ne, loto ha mono lufuwau (*Ais* 53:9) ya nebo ne. <sup>23</sup>Ido ha nosámibo lomuwado ya emokafo ha ma nosámibo liwila oto lobiyámibo ne. Ido ula ogofu holido ya lifima ha ma liwila oto lobiyámibo ne. E'e, ha lifefe lo ledaibo we analo ya hawa muki moda molaibo ne.

<sup>24</sup>Emo yakafo lemogunu holito yá yofolo fulibo, ya nosámibo monate li eimola ulalo mofuto ya fuliye. Feto fe ledaibo, ya nosámibo monatina fuli

muti, ya nomudina hofawa minoti, fefe libo mona yako moloti minanae, loto feto fe ledaibo ne. Ido emo hofa edabo yamakako hemotina ya moda li faka lo betibo ne.

<sup>25</sup>Moda holiyafe? Hemotina ya sipisipi yaidana oti moni faluku aibo ya minafa, ido onesa me ya liwila oti weudina wato hiyaba aibo weloka ya ae.

### Olodinafo wadinafo hatina

**3** <sup>1-2</sup>Hemotina wenipa ya ayaidana oti heimotina wadinafo hafutinau ya minalo. Feto fe minanabo, ya wadinafo maleka Goti hala holi fulitoti moninabo, ya hemotina olodinafo ha ma ladámoti, Goti huliya li faka loti monatina fele moloti moniyabo mona ya wa edofefe lanabo, yakako Gotidoka ika o betinaibo ne, loti wadinafo hafutinau ya minalo. <sup>3</sup>Ido utina etuwa ekenila, ya manadina opala minabofe, ido hefana goligunu lifefe labo idafa golanabofe, ido utinalo owo dowo idafa holoinabo ya li golámilo. <sup>4</sup>E'e, utina lulau faluku oto nebo ekenila ya weudina-lutina you amena molanabo mona, u hopa aguwámanaibo ekeni, Goti nomunalo dowo ona nebo ekeni yama li golalo. <sup>5</sup>Moda holiyafe? Fele wenipa homu aidena minabo ya Goti yagunu holiti hiyaba o edoti, aya ekeni li goloti wadinafo hafutinau ya mino-mino ae. <sup>6</sup>Feito Salakako ayaidana oto wenabane, loto Abalahamu lomuto welalo molaibo yaidana oti hemotina monatina fefe lotiko moloti, idafa ma holiya holiyámoti, emo oluwa-mota ya minae.

<sup>7</sup>Ena hemotina wemoli yagi ayaidana oti hatina ki fefe loti holiti, olodinafogi maina keloti minalo. Wenipa utina aubala ya lumuto neboma nenako, loti, ido hemotinagi emotinagi maina li hofawa o betibo aifa li dowo lo ledaibo monala bito minowa-minowa anabo weuna fi ledaima nenako, loti ya wati hiyaba dowo yako fe betilo. Feti oti ya Goti lomunabo hano ya idafa makako huladámanogolaiye, loti feto fe betilo.

### Wenina muki hatina

<sup>8</sup>Ena hawa me ya feto loto lo hulanowe. Holilo. Hemotina muki lutina-hatina mako moloti, hatinau holiti, mono weninatina lutina-hatina biti, wenina muki milumatina holiti, heimotina utina-lutina-hatina iti yowámoti ya minalo. <sup>9</sup>Feti minato ya ido masi mona nosámibo molo betinabo, ya hemotina lifima liwila oti molo betiyámilo. Ido ha mesafa iti lobinabo, ya ha liwila oti moliya fi biyámilo. E'e, feto fe betinabo ya hemotina liwilati Metefokako lifefe lo betinaiye, loti holiti, ya mona dowo molo betilo. Moda holiyafe? Metefo Goti eimola nesibala ya linune, loti aya mona meyalo molalo, loto weuna fi betima ne. <sup>10</sup>Yagunu ya ha ma feto libo,

Makako mino holinowe, loto holito ido hamena dowo wa edanowe, loto holinanibo we ya monaka feito molo: weka huluma yakako

ha nosámibo ma lotanowe, loto ido weka etuwa yauti sugi ha ma lotanowe, loto weka wato hiyaba o. <sup>11</sup>Ido nosámibo mona ya meka muto mona dowo molo. Ido you amena mona li oloto pinowe, loto heimo luka ido weninaka lutina li you lo betinanibo ononawa auba ito liyo.

<sup>12</sup>Moda holiyafe? Monatina fefe libo wenina ya Wenaba nomuna yakafo wato hiyaba o betito ido ha lomuwabo ya moda hameme o nefa, ido mona nosámibo molabo wenina ya emo onobalalo molanako, yagunu wa betibo nosáminako, ha liwila oti linabo ne, loto ha mono lufuwau (Sng 34:12-16) ya nebo ne.

### Hena li mofuto mona dowo yako molanubo ha

<sup>13</sup>Ena hemotina ya mona dowo yako molanune, loti auba iti holiti monimo unabo, ya hemakafo li hopa o betinaibo ne? <sup>14</sup>Yaidana ma minámifa, ido fefe libo monatina yagunu ha hena aibo ma hemotinaloka lo fedanaibo, ya moda dowo loti holinabo wenina ya minae. Moda holiyafe?

Holitina ya holiyámilo. Ido hatina fou ladámaneyo. <sup>15</sup>E'e, lutina-hatinau ya Fele we Wenabate ne, loti aubafofo loti holilo, loto ha mono lufuwau (Ais 8:12-13) nebo ha ya Kilisto yagunu auba iti holilo. Wenaba holi hikito muti hiyaba o edo minabo mona yagunu ya wenina masi loga-miga o betinabo, ya hemotina hototi monawa fokiti lo oloto pi binune, loti hamena-hamena li we fiti minalo.

<sup>16</sup>Ido lo oloto pi binune, lanabo ya holoti you amena mona moloti Goti holiya holiti lobilo. Feto feyanabo yagunu masi hamadina hinabo ya Kilisto lulau mino edoti monatina dowo molo-molo o minado ya liwila oti ha nosámibo lo betiyabo weninawa utinalo holinigilae, loti lutina-hatina li lamena oti minoti, hawa monawa lo oloto pi bilo. <sup>17</sup>Moda holiyafe? Lemo ya nosámibo mona mologetoma ya liwila oto hena holinubo ya moda dowo nefa, ido Goti ya dowo loto holito lanaibo ya mona dowo molonido ya liwila oto hena holinubo, ya moda dowo idafa ona hula yoto nebo ne.

### Kilisto ya Gotidoka idipito unowe, loto fulitoto sinoibo ha

<sup>18</sup>Feito Kilisto eimola ya fefe libo we yakafo lemo fefe ladámonibo wenina yagunu holito nosámibo monategunu hamena mako fulibo, ya hemotina Gotidoka idipito unowe, loto fulibo ne. Emo ulau hofato fuliboma nefa, ido weunakafo li hofawa o edaibo ne. <sup>19</sup>Ido aya weunawa yakafo uto weudina nalalo minado ya ha lo oloto bibo ne. <sup>20</sup>Ya wenina holiti holiyámoti o minabo, ya homu aidena Nowa hamenalalo, nolo unaibo numuna sipi yaidana oto hu nebo hamenalo, ya Gotikafo hamena-hamena waito betito hiyaba omo yoito, ya wenina hefola efoma eiti

(8) yaidanako sipiku yowato, no luta naba-naba loto wenina muki hofobetito, aya wenina yako li nomudina waibo ne.

<sup>21</sup>Ido aya idafawa ya moda mono noku iyonibo yakafoleimo li nomudewaiye, loto mebe-maba aiye. Aya nokafo ya ute fuma ya li fulitaibo ne, loto ladámowe. E'e, Yesu Kilisto fuliguti sinoibo yakafogoti onobalalo lute-hate li lamena o ledoloto, loto sula fiyonibo ne, loto lowe. <sup>22</sup>Ya we ya okulumau yoto Goti ana onaleka neto, ya enisole, ido wenabatina, ido aubatina nebo wenina muki ya emo hinalo ya minae.

### **Mono holiyámabo wenina monatina fulitanubo ha**

**4** <sup>1-2</sup>Feito Kilisto ula ogofu holibo yagunu hemotina yagi ayaidana oti hatina kinabo yakafohiya-huwa yaidana oto auba i betiyageto minalo. Moda holiyafe? Ula ogofu holibo we yakafomikaloka aifaminanaibo hamenalo ya wenina utina dowalotiholibo monalo meyalomolámoto, moda Goti dowalotiholibo monalo ya meyalomolomoyonowe, loto nosámibomona ya moda li fulitaibo ne.

<sup>3</sup>Aya yagunu holilo. Eito feka wenina dowalotiholiyabomonatina ya hopenapa li unabomona, utinalutina-hatina dowalotiholibomona, no notihatina-manadina li hopaitabomona, ake iyabohamenalo ya wetinaidafa ido ekefa aibo no ya hopenalulohuti no-no abomona, sugigotihifena-lusa lo fuko ledaibo idafa-adafa hopenahoubanaba o edabomona, muki ya hemotinahomu molomouwabohamena ya moda hulotaiye, lotiholilo.

<sup>4</sup>Feito hemotina onesa me ya emotinagi maina uti hopenapamonawailaluhutimolámaboyagunu ya weninawayasihatina ligi-ligi kiti hamadina hi-hi o minae. <sup>5</sup>Feto fe minafa, ido monawamolabomonatina ya moda Goti onobalalofokiti monawalomunigilae. Emo ya halifefelibowe naba ya nenako, wenina muki, hofawaminabo idofuliyaboyagi, muki ya monamoloniboha moda lifefe lo ledanogolomodahala ki ne.

<sup>6</sup>Aya yagunu ya hawa ukuwa dowayafuliyabowenina yagi lo olotobimane. Feto fe betiboya wenina muki mikaloka utinamonalamolaboyagunuyalifimaha lifefe lo ledaiboyaidana otomotinagi ya fetofebetinowe, lotido Goti hofawanebo yamaidana oti ya weudina hofawaminanae, lotohawa ukuwa lo olotobimane.

### **Hamena alili aibo yagunu aifa li dowalo ledaibomonala lumido ya ononala dowalinubo ha**

<sup>7</sup>Ena idafa-adafamuki ya moda onuwa moloto hulanaibohamena ya alilimolaiye. Yagunuhemotinahatina kifefelotiminoti ya auba itigotilomunune, loti utinalutina-hatina watihyaba o minalo. <sup>8</sup>Lute-hate biyonibomonayakafonosámibomona muki ya li fitone. Feto feyaiboyagunu u homu molanabomona ona ya auba itilutina-hatina ya bi-bi



otiko minalo. <sup>9</sup>Mono wenina wenega anabo ya eleka fiyámoti moda hiyaba dowá o betiyalo.

<sup>10</sup>Hemotina eito-eito muki ya Goti aifa li dowá lo ledaibo monala eito-eito yauti mono onona linabo auba hona molo bibo, ya aya aifa li dowá lo ledaibo monala yakafo li auba i ledageto, mono ononala linubo ya wato hiyaba dowá lama anune, loti aya mono aubawa bibo yakafo mono weninatina adina li faka lo betilo. <sup>11</sup>Moda holiyafe? Hemotina ha mono lo oloto molanabo wenina ya Goti hala ona lama yako lo oloto molalo. Ido wenina adina li faka lanabo wenina ya Goti aubala bido yaloko mono ononawa liyalo. Feto feti ya idafa-adafa fe-fe abo yakafo Yesu Kilistodokati Goti huliya li faka lanaiye, loti fetó feyalo. Emo huliya naba ido aubala moda minowa-minowa oto minanaiye. Onae.

### Kilisto hena holibo yagi maina holinubo ha

<sup>12</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, hemotinaloka ha naba-naba lo fedoto hepa molo binowe, loto aigu yau hatina loiti-loiti kiti idafa eito ona ma fedo lumiye, loti holiyámilo. <sup>13</sup>E'e, Kilisto yagi henala maina li mofu minone, loti dowá yako holilo. Feto loti holiti ya emo lamenala oloto pinaido ayalo yagi ya maina lutina-hatina dowá ona holiti ake naba-naba inogolone, loti fetó feyalo. <sup>14</sup>Hemotina Kilisto huliya yagunu ha nosámibo lo betiyatoma, ya Goti Weuna lamena aiboma mino betima nenako, yagunu moda dowá loti holiti minanigilae.

<sup>15</sup>Ido hemotina minagu yauti masi wenina hofó beti fuliyabofe, ido ugele liyabofe, ido wenina ma henatina lodobe fiyabofe, ido nosámibo mona ma molanabo ya aya mona yagunu lifima henawa liwila oto litanowe, loti eimotina monatina wati hiyaba alo. <sup>16</sup>Ido Kilistodoka keloti minabo yagunu hena mona molo betiyatoma, ya utinalo holiyámilo. E'e, emo huliya li hiki loti minado ya Goti ebola li faka lalo.

<sup>17</sup>Yagunu holilo. Gotikafo ha muki monawa polinaibo ononala ya eimola weninalaloka apito libo hamena moda lotaiye. Feito leimo ya hawa homu apito lumima nenako, yagunu uto hala ukuwa dowá holiti holiyámoti o minabo wenina ya moda nena ha lo bito onuwa molo betinaibo ne? <sup>18</sup>Feito,

Monatina fefe libo wenina li nomudina waibo hanudo ya hena holiti alafa fiti moniyabo yama nenako, yagunu Goti metina muwabo wenina, ido nosámibo mona molo-molo abo wenina, ya neidafa-neidafa anabo ne?

loto ha mono lufuwau (*Snd 11:31*) ya nebo ne. <sup>19</sup>Yagunu Goti dowá loto holito lido ya hena naba holiyabo wenina hemotina yagi monatina dowá yako moloti ido weudina molo Goti analo yalo moloti monilo. Emo mako idafa-adafa muki li oloto pibo we yakafo hamena-hamena hiyaba dowá lotoko o ledo fe ne.

### Mono hiyaba wenina hatina

**5** <sup>1</sup>Feito ya hiyatinau yau mono hiyaba we hemotina ya nemo hounatinafo hiyaba we minoto, ido Kilisto henala naba holibo ya wa edoto hawa ukuwa lo oloto molo-molo omo uto, ido lamenala oloto pinaibo yagi maina liyobo we yakafo hatina lito feto loto lobiyowe. Holilo. <sup>2</sup>Goti weninala ya hemotina mono hiyaba we adinau molaibo ya eimola sipisipila yaidana oti minabo yama nenako, loti wati fefe loti hiyaba o betilo. Feti hiyaba o betiyato ya nala onona liyaboidana oti liyámilo. E'e, moda Goti onobalalo lutina-hatina dowa molotiko liyalo. Ido hefana-huwamena wa nanubolae, loti aifa idafagunu holiti ononawa liyámilo. E'e, moda aya ononawa yagunu hatina yowageto liyalo. <sup>3</sup>Ido hiyaba we naba buliti ya weninawa adinau molaibo wenina ya li yoima o betiyámilo. E'e, moda sipisipi mau naba yaidana oti minabo ya lege alo, loti hanuwa itibilo. <sup>4</sup>Feto fe minato, ya sipisipi hiyabatina we Wenaba oloto pito anaibo hamenalo, ya moda afa-nafa lagu yauti ma u homu uti idafa liyabo yaidana oto helekamu atatinalo mofuwabo idafaidana, okulumauti lamena aibo lilitámanaibo ekeni ya linigilae.

### Ute ito lumuto hate kifefe loto auba ito minanubo ha

<sup>5</sup>Ido ayaidana oti hemotina we hofawe ya gedabo wenina ha lanabo ya holifefe loti holiti, wetinalo meyalo molalo.

Ido hemotina muki ya heimotina utina ya ito lumuti, ido weninatina hulitina ido adina li faka lanabo mona ya utinalo owo yaidana oto li holoilo. Aya yagunu ya holilo.

Wenina masi eimotina utina-lutina-hatina iti yowabo, ya Gotikafo fina fi

hoyo betito, ido masi eimotina utina-lutina-hatina ito lomabo ya aifa li dowo lo betibo ne,

loto ha mono lufuwau (*Snd 3:34*) ya nebo ne.

<sup>6</sup>Yagunu hemotina ya Goti ana gedibo feumau yau heimotina utina-lutina-hatina ito lumuti minalo. Ya eimola hamenala molaido ya moda li faka lo ledanaibo ne, loti. <sup>7</sup>Emo ya lemogunu holima nenako, loti hena holiyabo ha muki ya emodoka fulo muilo.

<sup>8</sup>Hatina kifefe loti utina-lutina-hatina wati hiyaba o minalo. Uwotinafo hamadina hi-hi aibo we Satani ya hula-laiyoni wela atoto ha naba libo yaidana oto monito, yalekati hoyo nanofe? melekati hoyo nanofe? loto u ya fedo meya fedo oto moni wita ne. <sup>9</sup>Ena mono weninatina mikau-mikau ya henawa ayaidanako oloto pi beti fulitaibo ne, loti holi minanako, yagunu holi hikitina auba iti sinoi minoti, fina fi muilo.

<sup>10</sup>Ido hemotina ya henawa hamena fouma efoma ya holiyato, ya Goti, aifa li dowo lo ledaibo mona-mona yawala, ya Kilisto lulau mino edoti

eimola minowa-minowa oto nebo lamenalaloka anae, loto sutina fibo we yakafo hofa lifefe lo betito, lituma fi betito, li auba i hikito betinogolaiye. <sup>11</sup>Emo aubala naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Onae.

### Onuwaloka ha

<sup>12</sup>Ena Sailasi anagunu ya ha me ya fouma efo ya lufuwa i fulo betiyowe. Emo ya mono weninate ha ona hula hanuwalo fefe loto moni-moni o nebo we ne, loto holi muwowe.

Ena aifa li dow a lo ledaibo lulau minagu ya Goti aifa li dow a lo ledaibo monala ona hula neboma nenako, loti ayau moda auba iti sinoi minalo, loto hatina lito li auba i betiyobo ha ya lufuwa meu ya lo oloto molo biyowe.

<sup>13</sup>Hemotinagi maina wa molo betibo wenina Babiloni numudo monolo nuba o-o abo yasi hemotinagunu holiti aiyo-weiyo ha ya fulo beti minae. Ido mono hipane Maki yagi ayaidana oto fulo betiye.

<sup>14</sup>Ena hemotina mono weninatina wa betiti aiyo-weiyo ha lobiti ya lutina-hatina biyabo mona ya itibinune, loti abusa i betilo.

Hemotina muki Kilisto lulau mino edabo ya you amena mona mino betinaiye. Modae.

## 2 Pita

# Pitakafo mono wenina minagu-minagu ya lufuwa hofa aliga i fulo betibo ha

### Homu ha

Saimoni Pitakafo Yesu mono weninala eba negu-negu upatoti uwabo wenina ya lufuwa hofa aliga i fulo betibo ha me ya ne. Aya wenina minagu ya api itibiyabo wenina abi loti moniti sugi ha labo, ya mona-fana nosámibo ya dowane, loti, ido Yesu hofa liwila oto ámanogolaiye, loti sugi ha yaidana oti lo-lo aboma nenako, yagunu Yesu weninala monolo auba iti minadoti ya ha holiti holiyámoti oti moniyabo weninawa moni faluku abo monatina yakafo ika o betito, ya lumu fou lotanune, loti wati hiyaba oti monilo, loto fuka ha lobibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Aiyo, lemo Gotite li nomude waibo we Yesu Kilisto fefe libo monalaloka mino edoto holi hikite dowane idafa ona hula liyonibo ya hemotina yagi ayaidana oti liyabo wenina ya nemo Saimoni Pita, Yesu Kilisto houba-nabala we ido aposolola ya lufuwa me ya i fulo betiyowe. Walo.

<sup>2</sup>Hemotina ya Goti ido Wenabate Yesu ya moda holifefe lo biyabo yagunu aifa li dowane lo ledaibo mona ido you amena mona ya hemotinaloka mino faito betinaiyewe.

### Mono ona hula yako li luteu molanubo ha

<sup>3</sup>Emo ya eimola laminala ido lalola yagunu wa molo ledaibo ne. Feto fe ledaibo wewane holifefe lo muwonibo yagunu ya hofawane minanubo idafa, ido eimola monalalo meyalo molanubo idafa-adafane muki ya eimola Goti aubalane yakafo ogofuto lumutaibo ne. <sup>4</sup>Ayane mona molaibo yakafo lo

molo ledaibo ha naba-naba, dowā idafa ona hula moda lumibo ne. Feito lumibo ha yamo mikaloka ute-lute-hate dowā loto holibo mona, li hopa o ledaibo mona helefula yauti wina ledaito, ya Gotigi maina eimola monala molanae, loto lumibo ne.

<sup>5</sup>Aya yagunu ya onona aubafofo loti liti, ya holi hikitina liyado, yalo li onu iti mona dowā molo mako italo.

Ido monatina dowā molado, yalo li onu iti ha manadināu minanaibo onona ya auba iti li mako italo.

<sup>6</sup>Ido ha manadināu nedo, yalo li onu iti utina-lutina-hatina wati hiyaba anabo onona ya aubafofo loti li mako italo.

Ido utina-lutina-hatina wati hiyaba o minado, yalo li onu iti hena mona-mona holināgu yau auba iti minanabo onona ya aubafofo loti li mako italo.

Ido auba iti minado, yalo li onu iti Goti monalalo meyalō molanabo onona ya auba iti li mako italo.

<sup>7</sup>Ido Goti monalalo meyalō molado, yalo li onu iti weninatina li dowā lo betinabo onona ya auba iti li mako italo.

Ido weninatina li dowā lo betiyado, yalo li onu iti lutina-hatina bi-bi anabo onona ya aubafofo loti li mako italo.

<sup>8</sup>Moda holiyafe? Aya monawa muki hemotinaloka mino betito u naba-naba uwagetoma, ya Wenabate Yesu Kilisto holifefe lo muwabo mona ya u aifa idafa aguwāmanogolaiye. E'e, moda monawa hulawa ya fedo binogolaiye. <sup>9</sup>Feito nefa, ido wenina masi aya monawa mino betiyāmibo wenina ya nomudina likaibo wenina yaidana oti idafa hula faiga nebo yama wafefe ladāmanako, mona nosāmibo homu molabo lifimatina hilili o betima ya moda hatina molaiye.

<sup>10</sup>Yagunu mono weninane-motao, hemotina sutina fito wa molo betibo hanudo ya lala i hiki loto moninune, loti auba iti ononawa liyalo. Moda holiyafe? Aya monawa molanabo ya moda lumu fou ladāmanigilae.

<sup>11</sup>Feito ya Wenabate li nomude waibo we Yesu Kilisto hiyaba wenaba minowa-minowa oto nebo ebalalo yonabo hanu naba-naba ya i betinogolaiye.

<sup>12</sup>Feito aya idafawa yagunu hemotina moda holi huloti, ido ha ona hula holititi, ayalo ya moda auba iti sinoi minaboma nefa, ido hatina molotanaiye, loto moda hatina lito hofa-hofa lobitoko minanogolowe.

<sup>13</sup>Moda holiyafe? Nemo ya onesa me ya mikaleka unegi minobo hamenalo ya weudina-lutina-hatina li ilimikuto, hofa-hofa lobitoko minanobo ya moda fefe loto ne, loto holiyowe. <sup>14</sup>Ido hamena fouma efo ya uwageto, une me ya hilili o fulitanogolowe, loto holiyowe. Aya yagunu ya Wenabate Yesu Kilisto moda li oloto pi numibo ne. <sup>15</sup>Feito ya nemo fulo betinobo ya hemotina idafawa yagunu hatina ki-ki o minanabo hanu moda lifefe lo betinowe, loto ononawa aubafofo loto li minanogolowe.

### Goti lamenala Yesudoka mino edaibo ha

<sup>16</sup>Moda holiyafe? Hemotina ya Wenabate Yesu Kilisto aubala ido anaibo hala lo oloto pi biyonibo, ya wenina ha manadinau nebo yauti aifa hatina kiti lifefe labo ha ya meyalo moloto ladámone. E'e, moda eimola Goti lamenala aubala mino edaibo ya leimo nomudekafo wa edototo, ya hawa lo oloto molonibo ne. <sup>17</sup>Aya yagunu holilo. Emo huliya naba ido lamenala ya Melafo Gotidokati lito, ya okuluma lamena feke ona hula libo wewa nola fefeluma yakafo emogunu ya feto libo,

Me ya lune-hane muwobo Hipane ya ne. Emo ya dowwa wa edowe, loto <sup>18</sup>okulumauti nola fefeluma aibo, ya lemo emogi maina fele obulalo ya minoto holiyonibo ne.

<sup>19</sup>Feito ya polofeti hatina ya moda gedibo ona ne, loto holifefe loto holi minone. Hawa ya eba midipu igu le lamu lamena o nebo yaidana oto ne. Feito hemotina ayaidana oti midipu igu minoti ya ho lomo-lomo ofiya moikabo oloto pito lanaibo hamena hiyaba abo yamaidana oto, lamena aibo we ya anaibo ne, loti lutina-hatinau hiyabala o minabo hamenalo ya aya hawa holifefe loti holimo yowabo, ya moda dowwa feke loti minae.

<sup>20</sup>Feti homu ya feto loti holifefe lalo: Ha mono lufuwau yau polofeti lufuwa itabo ha ya makafo eimola lula-hala yauti hawa monawa holifefe lanaibo ma minámiye. <sup>21</sup>Aya yagunu holilo: Wewa polofeti eimotina weudina-lutina-hatinau holiyadoti ya Goti welaloti lobiyabo ha ma minámiye. E'e, Fele Weunakafo wetina li hoto betito, ya Gotidokati yako lo oloto molabo ne.

### Ha mono li hopaitabo wenina hatina

(Yu 4-19)

**2** <sup>1</sup>Ido homu wenina hiyatinau ya wenina masi Goti welaloti hala lobiyone, loti sugi ha ma lo-lo abo, ya moda ayaidana oto hemotina hiyatinau yagi ya wenina masi ha mono ma api itibi minone, loti sugi ha lanabo ne. Emotina yasi ha sugi mono li hopa o betinaibo ha ya li momona oti ha ona hula yagi maina hopa lo oloto biti, ido weudina meina fi betibo yawala Wenaba yagi metina muti, ya aloko u hopa unabo hanu moda eimotina yasi i minanabo ne. <sup>2</sup>Feti ya eimotina utina-lutina-hatina dowwa loti holibo monalo meyalo molanabo monatina ya wenina ma muki yasi egetina molanigilanako, yagunu ha ona hula hanu ya moda hamana hinabo ne. <sup>3</sup>Ido idafa-adafa ma-ma wa lalo molabo yagunu hemotina ha sugi lobiti hefana-huwamenatina ika anabo ne. Feto anabo weninawa yagunu ya moda aidenati lifima ha li liwila oto binowe, loto lo molaibo ha ya moda henoba ámoto, ido u hopa unabo hanutina yakafo uwo unámoto, moda hiyabatina o nebo ne.

<sup>4</sup>Moda holiyafe? Enisole maleka nosámibo mona molabo, ya Gotikafo waito betiyámiye. E'e, eba lowa Talo-italo midipu ona igu ya fulu nalalo

betitoto, ayau lifima ha li liwila oto binaibo hamena ya hiyabawa o minanae, loto fetu fe betibo ne.

<sup>5</sup>Ido mikalo aidena minabo wenina muki yagi waito betiyámiye. E'e, Nowa yakafoko fefe libo mona lo oloto molo bi-bi aibo we yagi ido weninala seweni (7) yagiko hiyaba o betitito, mikalo wenina ma muki yasi Goti metina muwabo, ya no luta naba-naba yakafo li yoima o betibo ne.

<sup>6</sup>Ido numuna meya Sodomu ido Gomola yagi lifima ha li elepa ito bito, ya sokafo hi huloitaito lanako nebo ne. Fetu fe betibo, ya aliga wenina yasi Goti metina munabo mona ya aifa molanogolone, loti moni minanabo wenina ya lifima ha liwila oto binobo mona moda itibinowe, loto fetu fe betibo ne. <sup>7</sup>Fetu fe betifa, ido monala fefe libo we huliya Loti ya ayauti ilimito li nomuna wato, numuna meya nabawa ya so hi hulibo ne. Weninawa ha holiti holiyámoti abo, aifa eimotina utina-lutina-hatina dowá loti holibo monalo yako meyalo molo-molo abo monatina yagunu wewa Loti lula-halau hena naba-naba holi nebo ne. <sup>8</sup>Moda holiyafe? Wewa ya weninawa hiyatinau nebo ya ha holiti holiyámoti abo monatina wato ido holibo yagunu ya eimola weuna fefe ligu ya hamena-hamena hena naba-naba holimo yoto nebo ne.

<sup>9</sup>Ena yaleka monawa muki yagunu holilo. Goti holi muwabo wenina ya hepa mona-mona yakafo ika o betigu yauti Wenabakafo idipito li nomudina wanaibo aubala moda mino edaibo ne. Ido monatina fefe ladámibo wenina ya lifima ha li liwila oto binaibo hamena naba ya moda hiyabatina aibo ne, loto, onesa me ya lifima ha li liwila oto bi-bi o nebo aubala yagi moda mino edaibo ne. <sup>10</sup>Ido aya wenina yauti masi utina dowá loti holibo mona, fuma ona ibo monalo hopa meyalo molo-molo o minoti, wenabatina lukafa mesafa holi biyabo wenina ya moda lifima ha naba-naba ona hula liwila oto binaibo ne.

Ya we ya ha holiyámoti, eimotina lutina-hatinau holiyado yaidana feyanune, loti feyabo, ya lamenu minabo wenina hamadina hitanune, loti holi holiyámae. <sup>11</sup>Fetu fe minafa, ido enisole yasi weninawa ya li fulo betiti, utina-lutina-hatina muki ya aubafotina naba-naba mino betibo wenina minafa, ido Wenaba onobalalo ya sigiya ha lo betiti hamadina hiyámae.

<sup>12</sup>Fetu feyámafa, ido weninawa ya nama-hafa ha mananau minámito ula monalalo yako meyalo molaibo, ya olafokafo hedaibo ya wenina analo liti hofu fuliyato u hopa unaiye, loto hedaibo yamaidana oti minoti, ya idafa-adafa monawa holifefe ladámabo ha ya hopa loti hamadina hi-hi oti, u hopa uwabo hanudo moni minanako, yagunu u hopa ona unabo ne. <sup>13</sup>Ya we ya nosámibo mona molabo meinála ya moda liwila oto nosámibo mona linigilae. Emotina folilo ya hopa no noti hobina naba-naba no-no abo ya ake mona dowá ona ne, loti holiyabo, ya hemotina hotina iti hiyatinau ya minoti,

li ono iti nosupa i betiti, hemotinagi mono wetina-idafa maina no minagu ya naba-naba noti li hopa iti minae. <sup>14</sup>Nomudina ya hopa ugele li unabo mona yagunuko holiti iloli nomudina wati, ido nosámibo-asámibo mona ya molowa-molowa omo unabo huladámanaibo ne. Feti minoti, ya wenina ma weudina-lutina-hatina auba iyámibo wenina ya ika o betiti, hefana-huwamena wa nanubolae, loti weudina-lutina-hatinau ya auba iti holi minae.

Yaidana feyabo wenina ya moda no-lowá olufola ona minae. <sup>15</sup>Fefe libo hanu ya metina muti, uti u hopa uti Beyo hipala Balamu hanulalo ya ege molabo ne. Ya we ya nosámibo monalo meina dowá idafa linobolae, loto auba ito holito, <sup>16</sup>ya Goti lo fukaibo hala holiboma nefa, ido eimola hala kito mene munowe, loto holibo monala li oloto pi edaibo ya feito ne: Safula-dogi ya ha welauti ladámánaiboma nefa, wenina ha labo yaidana oto ha loto monala yagunu hanu muito, ya wewa polofeti nei-nei molaibo ya hanu hu edaibo ne.

<sup>17</sup>Ena weninawa ya no atalau lano ibo yaidana oti, ido limu asi naba-naba yakafo itifuito u filiga-filiga aibo yaidana oti minato, ya midipu ona ito hamulu pibo hila hiyabatina aibo ne. <sup>18</sup>Ya we ya ha naba-naba aifa ha loti, ya wenina u hopa uwabo mona moloti minabo wenina helefutinau yauti onesa efo yako wina abo wenina ya utina dowá loti holibo mona eito-eito itibiti ika o betiti, <sup>19</sup>ya moda wina oti ona minanae, loti ha dowá lobiyafa, ido aya weninawa eimotina u hopa uwabo monatina yakafo moda nála i betibo ne. Moda holiyafe? Mona makafo we ma li yoima o edanaibo mona ya moda nála i edaibo mona ya ne.

<sup>20</sup>Aya yagunu holilo. Wenina masi Wenaba li nomude waibo we Yesu Kilisto holifefe lo muwagu yau mikaloka li hopa o ledaibo mona nalalauti moda wina oti moninigilafa, ido aya monawa nalala yakafo hofa liwila oto li helefuku betito li yoima o betiyageyama, ya moda onesa hofa liwila oti uwabo hanutina nosámibo yamakafo homu hanutina nosámibo yama li fulo edoto, nosa naba ámibo mona o beti ne. <sup>21</sup>Moda holiyafe? Yaidana wenina ya fefe libo hanuwa holifefe ladámabo neko, ya moda hefola nosámadi nefa, ido onesa ya hanuwa holifefe loti holiti, ya fele ha lo molo bidoti ya hofa liwila oti metina muwabo, ya moda nosa naba ámibo idafa ya ne.

<sup>22</sup>Feto feyabo yagunu ha ma me ya holilo:

Hula ya eimola omu hilibo ya hofa liwila oto nanaibo ne,  
loto ha mono lufuwau (*Snd 26:11*) ya nebo ne. Ido ha ma,

Safu ya noku unototo, ya aloko hofa liwila oto haba igu ya hesese  
inaibo ne,

loto lo-lo onibo ha yama moda yaidana weninawadoka ya ibo ne.

### Wenaba liwila oto anaibo ha

**3** <sup>1-2</sup>Ena lune-hane biyobo weninane-motao, onesa ya hemotina hofa lufuwa i fulo betiyobo ha me ya ne. Ido aya lufuwa loitiku ya fele we



polofeti yasi homu aidena lotabo ha, ido Wenaba li nomude waibo wekafo lo molaibo ha, ya heimotina aposolotina moda lobitaboma ya hatina molotanaiye, loto hatina-manadina li ilimiku oto, ya weudina-lutina-hatina mako moloti hatina kifefe lanae, loto lufuwa loiti ya i fulo betiyowe.

<sup>3</sup>Ena homu ha me ya fetu loti holifefe loti holi betilo: Hamena hulanowe, loto alili molanaibo, ya mono ha holi aifa idafa itabo wenina lo fedoti, eimotina utina-lutina-hatina dowa loti holibo monalo meyalo moloti, ukuwa hawa hiya o edoti <sup>4</sup>fetu loti lanabo, Mika okuluma apito oloto pibo hamenalo yalomati idafa-adafa muki ya aifa ayaidana otoko mino lito yoito, ya awatefo-holofate-mota moda ayaidana oti fulimo uwato uwato, ena onesa meugi muki idafa ya ayaidana oto aifa ne. Yagunu liwila oto anogolowe, loto lo molo lumibo ha ya hulawa iga ya ne? loti hawa ukuwa hiya o edoti lo-lo anabo ne.

<sup>5</sup>Yaidana feyabo wenina ya mika okuluma monawa yagunu holiyámanune, loti holiyabo wenina minae. Aya monawa feito ne: Aidena akaima okuluma oloto pibo ya Gotikafo ha lito ya oloto pibo ne. Ido mika ya nokuti oloto pibo ido nokafo li oloto pibo yagi moda Gotikafo ha lito ya oloto pibo ne. <sup>6</sup>Ido yaloti mino lito uto hofa lito, no ya okulumauti mikauti oloto pito aibo yakafo mikawa li yoimau aito, wenina idafa-adafa ayalo neboma muki li hopa o betibo ne. <sup>7</sup>Feito nefa, ido aya ha libo yakafo moda mika okuluma onesa me ya nebo ya so huluma weuna fi edoto hiyaba o edomo uto uto, ya ha muki lifefe lanaibo hamena nabalo ya Goti metina muwabo wenina u hopa unae, loto hiyabatina o ne.

<sup>8</sup>Feito nefa, ido lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina ya idafa ma mako yagunu fetu loti holinabo ya hatina molámaneyo: Wenaba ya fo hamena mako yagunu holibo ya melege wani tauseni (1,000) yaidana oto ne. Ido melege wani tauseni (1,000) yagunu holibo ya fo hamena mako yaidana oto ne. <sup>9</sup>Wenaba ha lo molo lumibo ya hula li oloto pinowe, loto henoba ámiye. Masi ya henoba aiye, loti holiyafa, ido feito minámiye. Emokafo wenina malekama u hopa utanae, loto holito, ido wenina muki lutina-hatina li elepa inae, loto holibo, ya moda hemotinagunu holito hiyaba o nebo ne.

### **Mika okuluma hulanaibo ha**

<sup>10</sup>Ido Wenaba hamenala naba ya moda ugele we haita abo yamaidana oto haita anaibo ne. Aya hamenalo ya okuluma muki nola naba iyageto pu lo itoto u hulanaibo ne. Ido idafa-adafa muki idafa mona lufawa yagi sogunu lo hulanaibo ne. Ido mikagi, ido idafa-adafa muki ayalo lifefe labo idafa-adafa ononafena muki yagi moda hi hulanaibo ne. <sup>11</sup>Feito idafa-adafawa muki ya u hulanaiboma nenako, loti hemotina ya moda igaidana wenina minanubo ne, loti holiyae? Monatina moda fele yako moloti, ya Goti monala li hiki loti li minalo.

<sup>12</sup>Feto fe minoti, ya Goti hamenala naba ya moda aloko anaibo ne, loti auba iti ononala liti hiyabala oti minalo. Aya hamenalalo ya okuluma muki moda sogunu hiyageto, u hulanaibo ne. Ido idafa-adafa muki ya moda sowa hala-kala yakafu lalalo unaibo ne. <sup>13</sup>Feito feyanaibo nefa, ido okuluma hofawa ido mika hofawa ayau ya mona fefe libo yako minanaibo eba ya oloto pinaibo ne, loto weuna fi ledaibo, yagunu hiyabala o-o minone.

**Wenaba hiyabala oto, emo monala meyalo molanubo ha**

<sup>14</sup>Ena lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina feti idafa-adafawa yagunu hiyaba o minama nenako, yagunu emo onobalalo weudina-lutina-hatina fuma ma minámito, atamula fi ledámageto, you amenaku mino holinune, loti auba iti ononawa lilo. <sup>15</sup>Ido Wenabate ya hiyaba o minoto, li you lo ledaibo mona ya li nomude waibo idafa aiye, loti holilo. Aya ha ya mono hounatefo lute muwonibo we Polo yagi ha mananau molo edaigu yauti moda lufuwa i fulo betibo ne. <sup>16</sup>Ido lufuwalau muki yau moda ayaidana oto idafawa yagunu lo-lo aibo ne. Aya lufuwalau yau ha maleka lapau nebo ya monawa holifefe lanune, loto hosa naba fito hito minone. Aya hawa ya wenina ma, ha mono holiti holiyámoti o minabo wenina, ido monolo auba iyámabo wenina yasi holi hopaiti, ido mono lufuwa ma muki yagi moda ayaidana oti holi hopaitabo monatina yakafu eimotina u hopa unabo hanutina ya moda i betibo ne.

<sup>17</sup>Yagunu ya hemotina lune-hane biyobo weninane-motao, idafawa muki ya moda holitaboma nenako, yagunu monolo auba iti minadoti ya ha holiti holiyámoti oti moniyabo weninawa moni hopaitabo monatina yakafu ika o betito, ya lumu fou lotanune, loti wati hiyaba oti monilo. <sup>18</sup>Feto feti moniti, ya Wenabate, li nomude waibo we Yesu Kilisto aifa li dowo lo ledaibo ido monala ya holifefe loti holimo yoilo.

Emo huliya naba-naba mino edaiboma ya moda onesa yagi, ido minowa-minowa oto minanaibo hamenalo yagi moda mino edotoko nebo ne. Onae.

# 1 Yoni

## Yonikafo mono wenina muki lufuwa i fulo betibo ha

### Homu ha

Yesu ege-ege monibo we Yoni ya we kilofu molaibo hamenalo ya Efesusi numudo minoto, Yesu holi hikito muwabo wenina Esia ebau minabo ya lufuwa me ya i fulo betibo ne.

Lufuwa me ya igu ya sugi ha api itibiyabo wenina ya hotina itanae, loto Goti weninala fuka ha lobito, ido lute-hate ona hula bi-bi anubo mona yagunu ya lobibo ne. Ido Goti Hipala huliya holi hikito muwonibo wenina ya hofawa minowa-minowa oto minomo yonubo mona ya moda li minonibo ne, loti holifefe lanae, loto lufuwa me ya ya i fulo betibo ne.

---

### Yesu yagunu lo oloto molaibo ha

**1** <sup>1</sup>Hofawa minowa-minowa aibo Ha yagunu lo oloto molo-molo o minone. Hawa ya hana monau akaimati minomo yoto nebo yama holito, nomudegunu wa edone. Emo ya wa edoto, adegunu li holitonibo ne. <sup>2</sup>Aya we hofawa minomo yoibo hula ya oloto pito wa edonima nenako, loto hofawa minowa-minowa oto minomo yoibo hula ya Metefodoka minomo loto nebo, emodokati lemodoka oloto pito aibo we hala ukuwa lo oloto moloto lobi-lobi o minone. <sup>3</sup>Ido hemotina ya lemogi houna inae, loto idafa ya wato holito onibo ayawa ya hemotina yagi lobi minone. Ido houna iyonibo ya moda Metefogi Hipala Yesu Kilstogi houna iyone. <sup>4</sup>Feito lute-hateu ake iyonibo mona yakafu faitanogolaiye, loto lufuwa me ya i fulo betiyone. Walo.

### Lamenalo ya moni minanubo ha

<sup>5</sup>Ena ha hula emodokati holiyonibo hawa fetu loto lobi minonibo ya feito ne: Goti ya lamena nenako, midipu ya emodoka ma minamiye.

<sup>6</sup>Lemo ya Gotigi houna iyone, loto, ido midipu igu moni minanubo ya ha sugi lo itoto, ha ona hula monala meyalo molámonibo ne. <sup>7</sup>Feito nefa, ido eimola ya lamenalo nebo yaidana oto lemogi lamenalo moni minanubo yamo houna i filiga-filiga ogeto, ido Hipala Yesu lunula yakafo nosámibo monate muki ya hilili o ledageto hiluwa loto minanune.

<sup>8</sup>Ena nosámibo monate minámiye, lanubo ya lute-hate hola iyogeto, ha ona hula weude-lute-hateu minámibo ne. <sup>9</sup>Ido nosámibo monate lo oloto mologetoma ya emokafo ha libo muki moda meyalo moloto, monala fefe liboko nebo we yakafo nosámibo monate li fulu ledoto, fefe ladámibo monate muki ya hilili o ledageto hiluwa loto minanune. <sup>10</sup>Ido nosámibo mona ma molámone, lanubo ya Goti ha sugi we ne, loto lo edoniboidana ainako, emo hala ya lute-hateu minámiye.

### Yesu Kilisto ade li faka lo ledaibo ha

**2** <sup>1</sup>Olufone hefolao, hemotina ya nosámibo mona molotanae, loto ha me ya lufuwa i fulu betiyowe. Ido nosámibo mona ma mologetoma, ya Metefokafo li halo molo ledanaido ya monala fefe liboko nebo we Yesu Kilisto ya lemodoka moloto lomu-lomu o ne. <sup>2</sup>Emo yakafo lemo nosámibo mona lifimate yagunu eimola lunula lekito fuliye. Ido leimo yagunuko fuliyámiye. E'e, mikalo wenina muki lifimatina yagunu fuliye.

### Gotigi hutifina abo wenina ya ha lido meyalo molanabo ha

<sup>3</sup>Ido Goti ha lido meyalo molo minanubo ya wato emogi hutifina one, loto holifefe lo minone.

<sup>4</sup>Makafo emogi hutifina owe, loto lifa, ido ha lido meyalo molámanaibo we ya ha sugi we neto, weuna-lula-halau ya ha ona hula minámiye. <sup>5</sup>Ido emo halalo meyalo molanabo wenina ya Goti lula-hala bibo mona ya emotinaguka oloto pifefe lanaibo ne. Feto feyanubo ya emo lulau mino edone, loto feito holifefe lanubo ne: <sup>6</sup>Emo lulau mino edone, loti labo wenina ya Yesu monala molaibo yamaidana oti monatina molomo unabo ya moda fefe lanogolaiye.

<sup>7</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, nemo lo molaibo ha eito hofawa ya lufuwa me ya i fulu betiyámowe. E'e, lila hana akaimati lobiyato holimo yowabo hawa yama ne. Aidená hawa libo ya moda holiaboma nebo ne. <sup>8</sup>Feito nefa, ido hawa lufuwa i fulu betiyobo ya lo molaibo ha hofawa yoibo, ya lamena hula ya moda oloto pito lamena o neto, midipu ya u hulanaibo nenako, yagunu hawa ya Yesudoka ido hemotinaloka maina ona hula o nebo monawa feito yagunu ya iyowe.

<sup>9</sup>Makafo lamenalo minowe, loto, ido weninala lula-halau holi nosámibo mu minanaibo ya moda midipuku aifa ne. <sup>10</sup>Ido masi weninatina lutina-hatina bi minabo wenina ya moda lamenalo minomo yowato, ido emotinadoka li uteba i betinaibo mona ma minámiye.

<sup>11</sup>Feti minafa, ido masi weninatina holi nosámibo bi minabo wenina ya moda midipuku minoti, midipu hanuwalo ya moniyato, midipu yakafo nomudina fi likainako, hanu unabo ya wagámabo ne.

<sup>12</sup>Hemotina olufone hefolao, Yesu huliyalo Gotikafo lifimatina hilili o betitima nenako, loto lufuwa me ya ya i fulo betiyowe.

<sup>13</sup>Ido hemotina Metinafo-mota ya hana monau akaimati minomo yoibo wegí hutifina oti minabo yagunu lufuwa me ya ya i fulo betiyowe.

Ido hemotina we hofawe ya nosámibo yawala li fulo edotabo yagunu lufuwa me ya ya i fulo betiyowe.

<sup>14</sup>Hemotina olufone-mota ya Metefogi hutifina oti minabo yagunu lufuwa me ya ya i fulo betiyowe.

Ido hemotina metinafo-mota ya hana monau yoimati minomo yoibo wegí hutifina oti minabo yagunu lufuwa me ya ya i fulo betiyowe.

Ido hemotina we hofawe ya auba iti minoti, Goti hala lutinau mino betito, nosámibo yawala ya li fulo edotabo yagunu lufuwa me ya ya i fulo betiyowe.

#### **Lute-hateu ya mikaloka mona yagunu holámanubo ha**

<sup>15</sup>Ena mikaloka mona ido mikaloka nebo idafa-adafa ya weudina-lutina-hatina umámilo. Weudina-lutina-hatina mikaloka idafa muwabo wenina ya Metefo lutina-hatina muwabo mona ya mino betiyámiye.

<sup>16</sup>Moda holafe? Mikaloka mona-fana muki, ya mikaloka ute-lute-hate yakafo idafa ma-magunu holiyonibo mona, ido nomudekafo wa lalo-talo molonibo mona, ido ute-hulite lito yowonibo mona, muki ya Metefodokati minámiye. E'e, ya mikalotiko nebo ne. <sup>17</sup>Ena mikaloka mona yagi ido mikaloka idafa-adafa yagunu holiyonibo mona yagi u hulanaibo nefa, Goti hala dowa kibo mona molo minabo wenina ya minowa-minowa oti minomo yonigilae.

#### **Kilisto uwolafo oloto piyabo ha**

<sup>18</sup>Olufone-motao, hulanaibo hamena ya moda selo lotaiye. Ido Kilisto uwolafo oloto pinaiye, lato holiyabo yama onesa uwolafo abi moda oloto piti minabo yagunu ya hamenawa moda selo lotaiye, loto holiyone.

<sup>19</sup>Weninawa yama lemo minoniguti fulo ledó itoti uwaboma nefa, ido mono weninate ona hula ya minámae. E'e, mono weninate ona hula minabo neko, moda lemogi maina aifa minadi ne. Ido fulo ledó itoti utama nenako, loto muki ya mono weninate hula ya minámae, loto holifefe lonima ne.

<sup>20</sup>Feto fe minafa, ido hemotina ya fele yawala yakafo Weuna Fele lutinau molo betima nenako, yagunu hemotina muki ha hulawa holiyabo weninako minae. <sup>21</sup>Feito hemotina ha ona hula holifefe ladámae, loto lufuwa i fulo betiyobo minámiye. E'e, moda holifefe loti holiyae. Ido

ha sugi mona-mona ya ha ona hulau yati oloto piyámibo ne, loti holi hulotama ne, loto lufuwa me ya i fulo betiyowe.

<sup>22</sup>Ena ha sugi we ya ne, loto hemagunu lanune? Yesu ya Gotikafo mikaloka ilifibo we Kilisto minámiye, loti lo-lo abo wenina ya moda ha sugi wenina ya minae, loto wa betifefe lanune. Aya wenina ya Melafote Hipalate metina biyabo wenina ya Kilisto uwolafo ya minae. <sup>23</sup>Masi Hipala metina munabo ya moda Melafo yagi maina metina munabo ne. Ido masi Hipalagi hutifina anabo ya Melafo yagi maina hutifina anabo ne.

### **Weuna Felekafo ha ona hula api lilibi nebo ha**

<sup>24</sup>Hemotina ya hana akaimati holimo yowabo ha yama weudina-lutina-hatinau li hiki loti holi minalo. Hana akaimati holimo yowabo hawa ya lutinau mino betinaibo ya hemotina yagi Hipalate Melafote lutinau moda mino betinae. <sup>25</sup>Ido li lumunowe, loto lo molo ledaibo ya moda hofawa minowa-minowa oto minomo yonubo mona ya ne.

<sup>26</sup>Ena wenina masi hanu ma eito itibinune, loti weudina-lutina-hatina li hopa o betitanae, loto lufuwa me ya i fulo betiyowe. <sup>27</sup>Ido hemotina ya wenina masi igaidana oti api itibinabo ne? Weuna Fele bibo ya moda lutinau mino betiboma nenako, yagunu Weuna Felewa yakafo idafa-adafa muki api itibi ne. Ido emo api itibibo ya sugi ma minámiye. E'e, ha ona hula yako nenako, yagunu hemotina api itibido, ayalo ya meyalo moloti Kilisto lulau mino edalo.

### **Onesa me ya Goti olufola minonibo ha**

<sup>28</sup>Ena olufone hefolao, hemotina emo oloto pito anaibo hamenalo ya onobalalo u faluku oto utelo holámoto, moda auba ito mino holinune, loti emo lulau mino edalo. <sup>29</sup>Hemotina ya emo monala fefe liboko ne, loti holiyabo, ya ayaidana oti wenina monatina fefe liboko molo-molo o minabo wenina yagi Gotidokati oloto piyabo minae, loti holifefe lalo.

**3** <sup>1</sup>Aiyo, Metefo Goti ya lula-hala lumibo mona ya lumu eito itoto, olufone minae, loto lo ledaima nenako, moda ona fetu fe minonibo ne. Ido mikaloka wenina yasi emo wa edofefe ladámanako, yagunu lemo yagi wa ledofefe ladámae. <sup>2</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, onesa me ya ya Goti olufola minone. Ido aliga ya igaidana oto minanubo ne? Onesa moda oloto pifefe ladámifa, ido emo oloto piyageto ya wa edofefe lanuboma nenako, yagunu ute monate muki ya emo ula monala fefeluma yaidana oto minanogolone, loto holifefe lo minone. <sup>3</sup>Ido fetu loti holi muto hiyabala o minonibo wenina muki ya Wenaba lula-hala hiluwa loto nebo yamaidana oto hiluwa loto minanune, loto ute-weude-lute-hate ya wato hiyaba otoko minone.

<sup>4</sup>Ena nosámibo mona ya lo molaibo ha holi fulitaibo mona ya ne. Yagunu nosámibo mona molabo wenina yasi lo molaibo ha ya holi

fulitoto minae. <sup>5</sup>Ido hemotina ya emokafo nosámibo mona lifima mofunowe, loto oloto pima ne, loti holiti, ido nosámibo mona ma emo lulau mino edámiye, loti holifefe lo minae. <sup>6</sup>Feito ya emo lulau mino edabo wenina ya nosámibo mona molomo aguwámanigilae. Ido nosámibo mona molomo uwabo wenina ya emogi hutifina ámoti, wa edofefe ladámoti minae.

<sup>7</sup>Olufone hefolao, wenina masi fefe libo hanudokati ika o ledotanae, loti wati monilo. Monatina fefe lotiko molomo unabo wenina ya emo monala fefe libo we nebo yamaidana oti monatina fefe libo wenina ya minae. <sup>8</sup>Hana monau akaimati hamadina hi-hi aibo we Satanikafo nosámibo mona molotoko minaima nenako, yagunu masi nosámibo mona molo-molo o minabo ya Satani weninala ya minae. Ido Goti Hipalakafo oloto pibo, ya Satani monala ya hofoto fulitanowe, loto oloto pibo ne.

<sup>9</sup>Gotidokati oloto piyabo wenina ya Goti monala lutinau mino betima nenako, yagunu nosámibo mona molo-molo feyámabo minae. Weninawa ya Gotidokati oloto piyaboma nenako, yagunu nosámibo mona molo-molo anabo ya ma minámiye. <sup>10</sup>Feito ya Goti olufola ido Satani olufola ya wa betifefe lanune. Monatina fefe loti molo-molo feyámabo wenina ya Goti weninala minámae. Ido weninatina lutina-hatina bi-bi ámabo wenina yagi ya Goti weninala minámae, loto wa betifefe lanune.

### **Yesu yakafo lute-hate binubo mona lilibibo ha**

<sup>11</sup>Ena hana akaimati ha mono holimo yowabo ha feito ya ne: Lute-hate bi-bi o minokelo, loti holiyaboma ne. <sup>12</sup>Aidena we Keini ya nosámibo yawaladokati nebo we yakafo unalao hofu fulibo ya neidafaito hofu fulibo ne? Eimola monala molaibo ya nosámito ido unalao monala molaibo ya fefe libo yagunu ya hofu fulibo ne. Feto feyaibo yaidana feyámokelo.

<sup>13</sup>Ena mono weninane-motao, mikaloka wenina yasi holi nosámibo biyatoma, ya hatina abi kiyámilo. <sup>14</sup>Leimote ya Goti weninala lute-hate bi-bi onibo mona wa edoto ya moda fuliyoniguti uto hofawa minomo yonigu yau moda u minone, loto holifefe lone. Lutina-hatina bi-bi ámabo wenina ya moda fuliyagu ayau ya minae. <sup>15</sup>Weninatina holi nosámibo bi-bi abo wenina lutinau yau moda hofu beti fuliyabo wenina minae. Ido hofu beti fuliyabo wenina muki ya hofawa minomo yonabo mona lutinau mino betiyámiye, loti hemotina ya moda holifefe lo minae.

<sup>16</sup>Yesukafo lemogunu holito hofawa nebo ya fulitoto fulibo yagunu lula-hala lumibo monawa ya holi minone. Feto leimo yagi Goti weninala yagunu holito hofawa minonibo ya fulitoto fulinubo ya moda fefe lanogolaiye. <sup>17</sup>Ido we ma mikaloka idafa-adafa mino edagetoma, yakafo weninala idafa magunu fulinaibo ya wa edoto, lula-halau holi fulitoto ya igaidana oto Goti lula-hala munaibo ne? Ya ma minámiye. <sup>18</sup>Olufone

hefolao, lute-hate binubo ya aifa hagunu ido wetegunu lanubo yako minámiye. E'e, adinalo li faka lo betito lute-hate ona hula biyokelo.

**Lute-hate ona hula binubo ya Goti onobalalo dowa holinubo ha**

<sup>19-20</sup>Wenina adina li faka lo betito lute-hate ona hula binubo yagunu ha ona hula weninala minone, loto holifefe lo minoto, ido lifimate yagunu lute-hate lapa-lapa kinubo, ya Goti lute-hate li fulo edoto nebo we yakafu idafa-adafa muki holi hulo nenako, loto emo onobalalo lute-hate li you lo moloto minanogolone.

<sup>21</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, lifimate yagunu lute-hate lapa-lapa kiyámogetoma ya Goti onobalalo auba ito mino holito <sup>22</sup>ha liboma hololoto dowa waibo mona molo-molo o minoninako, yagunu idafa-adafa yaidana-meidanagunu lomuwogeto ya moda lumu-lumu o ne. <sup>23</sup>Ido lo molaibo hala ya feito ne: Hipala Yesu Kilisto huliya holi hikito muti, weninala muki lutina-hatina bi-bi o minalo, loto lo molaibo halawa meyalo molanubo ya moda fefe lanogolaiye. <sup>24</sup>Lo molaibo hala meyalo molo-molo o minabo wenina ya emo lulau mino edato, ido emo yagi lutinau mino betiye. Ena Weuna lumiboma nenako, yagunu luteu mino ledaibo ne, loto holifefe lo minone.

**Weuna Felekafo ha wetinalo molaibo wenina ido  
ha wetinalo molámibo wenina hatina**

**4** <sup>1</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, polofeti sugi we muki ya oloto piti mikalo-mikalo monimo uwanako, yagunu we ma Weunakafo wenelo molaito lowe, loto ya hawa lanaibo ya hopa holi hiki ladámilo. Yaidana wenina ha lanabo yama Gotidokati ona hula nefemo, ido minámiye? loto holifefe lanune, loti ya wati holilo. <sup>2</sup>Goti Weunakafo ha wetinalo molaibo wenina yasi Yesu Kilisto ya Gotidokati mikaloka ulagi oloto pibo we ne, loti lo oloto molanabo ne. Yagunu hemotina fetu loti holiti ya Gotidokati lae, loti wa betifefe lanae. <sup>3</sup>Ido Yesu yagunu fetu loti lo oloto molámanabo wenina ya Gotidokati ladámoti, Kilisto uwolafu weunakafo wetinalo molaito lo-lo abo ne, loti wa betifefe lalo. Ya we ya oloto pinaiye, loti hemotina holitaboma ya moda onesa me ya mikaloka oloto pito nebo ne.

<sup>4</sup>Olufone hefolao, hemotina ya Gotidokati minabo yagunu lutinau nebo we aubala yakafu nosámibo yawala mikaloka nebo we aubala ya li akaima itaiboma nenako, yagunu hemotina ya sugi weninawa moda li fulo betitabo ne. <sup>5</sup>Ya we ya mikalokati minanako, lo-lo abo ha ya mikalokati ha lato, ido mikaloka wenina yasi hatina fuloti holi-holi o minae. <sup>6</sup>Ido lemo ya Gotidokati minoninako, Gotigi hutifina abo wenina yasi ha lonibo ya hatina fuloti holi-holi o minafa, ido Gotidokati minámabo wenina yasi ha lonibo ya holi fulu minae. Fetu ya ha ona



hula yawala Weuna ido ha sugi yawala weuna ya moda holifefe loto holi minone.

**Goti lute-hate muwonibo ya weninala yagi lute-hate binubo ha**

<sup>7</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, lute-hate bi-bi onibo mona ya Gotidokatima nenako, loto, ido wenina lutina-hatina bi-bi o minabo wenina ya Gotidokati oloto piti, Gotigi hutifina minaboma nenako, loto lute-hate bi-bi o minokelo. <sup>8</sup>Goti ya lula-hala bibo mona hula yawalama nenako, yagunu lutina-hatina bi-bi ámabo wenina ya Gotigi hutifina ámae. <sup>9</sup>Gotikafo Hipala makomadokati ya hofawa minomo yonubo auba lumunowe, loto mikalo ilifi molaido, ayalo ya lula-hala lumibo monawa li oloto pi ledaima ne. <sup>10</sup>Ido lula-hala lumibo monawa feito ya ne: Leimo Goti ya lute-hate umámoba, eimolakafo lula-hala lumuto, nosámibo mona lifimate yagunu Hipala lunula lekito fulinaie, loto ilifi molaibo ne.

<sup>11</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao, Gotikafo feito lula-hala ona hula lumima nenako, loto leimo yagi lute-hate bi-bi o minanubo ya moda fefe lanogolaiye. <sup>12</sup>Wenina ma Goti wa edabo wenina ma minámae. Lute-hate bi-bi o minogetoma ya Goti luteu mino ledoto, lula-hala lumibo mona ya lemoguka oloto pifefe libo ne.

<sup>13</sup>Emokafo eimola Weuna luminako, yagunu emo lulau mino edogeto, ido emo ya luteu mino ledaibo ne, loto holifefe lo minone. <sup>14</sup>Ido Melafokafo Hipala mikau-mikau wenina li nomudina wanaiye, loto ilifi molaibo ya lemo wa edonima nenako, loto hawa ukuwa lo oloto molo minone. <sup>15</sup>Masi Yesu ya Goti Hipala ne, loti lo oloto molabo wenina ya Goti lulau mino edato, ido emo ya lutinau mino betibo ne. <sup>16</sup>Feito ya Goti lula-hala lumibo ya holifefe loto holi hikitoto minone.

Goti ya lula-hala bibo mona yawala nenako, yagunu lutina-hatina bi-bi o minabo wenina ya Goti lulau mino edato, ido emo ya lutinau mino betibo ne. <sup>17</sup>Feito ya Yesu nebo yamaidana oto lemo yagi mikaloka melo minoninako, yagunu li halo molo ledanaibo hamena nabalo ya moda auba ito mino holinae, loto lute-hate bi-bi o minonibo mona ya lemodoka lifefe lo huliye. <sup>18</sup>Lute-hate anubo ya holi holinubo ma minámiye. Holi holiyonibo mona ya feito ne: Lifima ha liwila oto lomagego ya miluma naba-naba holinubo ne, loto holi holiyoninako, yagunu lute-hate bi-bi onibo mona lifefe lo huliboma yakafo holi holiyonibo mona ya ilifi fulaibo ne. Ido holi holiyabo wenina ya lutina-hatina bi-bi abo mona lifefe lo huladámibo ne, loto holiyone.

<sup>19</sup>Gotikafo homu apito lula-hala luminako, yagunu lemo lute-hate bi-bi o minone. <sup>20</sup>Makafo Goti lune-hane muwowe, loto lifa, ido weninala holi nosámibo mu minanaibo ya moda sugi we ne. Moda holafe? Nomudinagunu wa betiyabo weninatina lutina-hatina biyámabo wenina yasi igaidana oti Goti wa edámabo we ya lutina-hatina munabo ne?

Moda ogofuwámanigilae. <sup>21</sup>Yagunu hemotina Goti lutina-hatina muwabo wenina ya weninatina yagi maina lutina-hatina bi-bi o minalo, loto lo molo ledaima ne.

#### **Kilisto weninala ya mikaloka mona li fulo edonibo ha**

**5** <sup>1</sup>Wenina mukisi Yesu ya Gotidokati mikaloka ilifibo we Kilisto ne, loti holi hikito muwabo wenina muki ya Gotidokati oloto piyabo wenina ya minae. Ido melafo lutina-hatina mu minabo wenina ya olufola yagi maina lutina-hatina bi minanigilae. <sup>2</sup>Feito Goti lute-hate muto ha lido meyalo molo-molo o minonido, ayalo ya olufola-mota lute-hate bi-bi o minone, loto holi minone. <sup>3</sup>Goti ya lute-hate mu minonibo mona ya ha lido meyalo molo-molo o minonibo mona ya ne. Ido ha lo molaibo ya hena ámiye. <sup>4</sup>Gotidokati oloto piyabo wenina muki ya mikaloka mona li fulo edo-edo o minae. Mikaloka mona li fulo edonibo auba ya holi hikitonibo ya ne.

#### **Gotikafo Hipala yagunu lo oloto molaibo ha**

<sup>5</sup>Hema wenina yasi mikaloka mona li fulo edo-edo o minae? Yesu ya Goti Hipala ona hula ne, loti holi hikito muwabo wenina yako fetó fe minabo ne.

<sup>6</sup>Yesu Kilisto ya nogi lunugi yau oloto pibo we ne. Nogiko yau ámiye. E'e, nogi lunugi yau maina oloto pibo ne. Ido Weuna ya ha ona hula yawala nenako, Weuna ya wafefe loto lo oloto molo-molo aibo we ne. <sup>7-8</sup>Yagunu Weunagi nogi lunugi loitigi-makogi (3) yasi ha makoko labo yamo Yesu monala ya li oloto pifefe lo minae.

<sup>9</sup>Ena wenina yasi idafa ma wafefe loti lo oloto molanabo ha ya moda holi-holi one. Ido Gotikafo Hipala monala wafefe loto lo oloto molaibo ha ya Goti eimola lo oloto molaibo halama nenako, yagunu hawa ya aifa wenina hatina li fulo edaibo ha ya ne. <sup>10</sup>Goti Hipala holi hikito muwabo wenina lutinau yau lo oloto molaibo hawa ya moda holi minabo ne. Ido Goti holi hikito umámabo wenina ya Hipala yagunu lo oloto molaibo ha holi hiki ladámabo yamo Goti ha sugi we ne, loti lo edaboidana hiliye.

<sup>11</sup>Ido lo oloto molaibo ha ya feito ne: Gotikafo hofawa minowa-minowa oto minomo yonubo mona moda lumito, ido aya hofawa minomo yonubo monawa ya Hipaladoka ne. <sup>12</sup>Hipalagi kelabo wenina ya hofawa minomo yonabo monawa ya moda li minae. Ido Hipalagi kelámabo wenina ya hofawa minomo yonabo mona liyámae.

#### **Hofawa minomo yonubo mona holifefe lanubo ha**

<sup>13</sup>Hemotina Goti Hipala huliya holi hikito muwabo wenina ya hofawa minowa-minowa oto minomo yonubo mona ya moda li minonibo ne, loti holifefe lo minanae, loto lufuwa me ya i fulo betiyowe. <sup>14</sup>Ido emo

nomunalo ya feto loto auba ito mino holi mu minone: Emo hala dowa kido ya idafa magunu lomuwogetoma ya moda holi lumu ne, loto holifefe lo minone. <sup>15</sup>Ido ha yaidana-meidana muki lomuwonibo ya moda holi ne, loto holifefe lonibo, ya idafawa yagunu lomuwoniboma ya moda li minone, loto holifefe lone.

<sup>16</sup>Ena makafo mono weninala nosámibo mona ma molo minanaido wa edaibo, ya nosámibo monawa yakafo hofu fulinaibo mona minámageto watoma, ya emogunu holito Goti lomuwageto, hofawa minanaibo mona ya munaibo ne. Feto lobo, ya hofu beti fulinaibo mona molámabo wenina yagunu lowe. Ido nosámibo mona ma ya hofu ledo fulinaibo mona ya nebo ne. Yaidana mona molanabo yagunu Goti lomuilo, loto ladámowe. <sup>17</sup>Fefe ladámibo mona muki ya moda nosámibo mona nefa, ido nosámibo mona ma ya hofu ledo fuliyámanaibo mona ya ne.

<sup>18</sup>Ido Gotidokati oloto piyabo wenina muki ya nosámibo mona molomo yowámabo ne. E'e, Goti Hipala yakafo wato hiyaba o betinako, nosámibo yawala yakafo liyámanogolaiye, loto holifefe lo minone. <sup>19</sup>Lemo ya Gotidokati oloto piyone, loto holito, ido mikaloka wenina, idafa-adafa, muki ya nosámibo yawala hamanau ya minae, loto holifefe lo minone.

<sup>20</sup>Ido Goti Hipalakafo lumuto ya ona hula yawalagi hutifina oto minanune, loto lute-hate li lamena o ledaiye, loto holifefe lo minone. Ido ona hula yawala lulau mino edonibo, ya Hipala Yesu Kilisto lulau ya mino edonibo ne. Ya we ya Goti ona hula nebo, ya hofawa minowa-minowa oto minomo yonubo yawala ne.

<sup>21</sup>Olufone hefolao, wenina masi idafa yaidana-meidana yagunu holiti houba-naba o edabo idafa ya hemotina utina-weudina-lutina-hatina wati hiyaba oti fulo egetina italo. Modae.

# 2 Yoni

## Yonikafo mono wena ma lufuwa i fulo edaibo ha

### Homu Ha

Lufuwa meu ya Yesu ege-ege monibo we Yonikafo eimola huliya ya lufuwa iyámifa, ha manadinau nebo wenina yasi Yonikafo ona lufuwa ibo ne, loti lo-lo ae. Abo ya uwolafo yagunu holito huliya ya lufuwa iyámife? Ya holifefe ladámone. Feto mona yaidana oto moloto fetoto lufuwa ibo, Gotikafo wa molo hedaibo wena, nemo hiyaba we, we kilofa ya hemogi ido olufoka yagi lufuwa me ya ya i fulo betiyowe, loto lufuwa ibo, ya mono wena ma huliya ladámibo yagunu lifemo, ido Yesu weninala Esia eba malo ya monolo nuba o-o abo yagunu holito hulitina li faluku betito, wenagi olufolagi yagunu libo ya wase ibo ha life? Aya yagi ya holifefe ladámone.

Lufuwa me ya igu yau lute-hate bi-bi onibo mona ya Goti ha lido meyalo moloto moni minonibo mona yagunu loto, ido Yesu hala ukuwa ona hula holi fulititi, mono ha eito ma api itibiyabo wenina yagunu fuka ha auba ito loto api itibibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

<sup>1-2</sup> Aiyu, Gotikafo wa molo hedaibo wena, nemo hiyaba we, we kilofa ya hemogi ido olufoka yagi lufuwa me ya i fulo betiyowe. Walo.

Nemo lune-hane ona hula bi minobo ya nemoko minámiye. E'e, ha ona hula luteu mino ledaibo ya lemodoka minowa-minowa oto mino ledanogolainako, yagunu ha ona hula holifefe lo minabo wenina muki yasi lute-hate bi-bi o minone.

<sup>3</sup> Metefo Gotidokati ido Hipala Yesu Kilistodokati ya aifa li dowa lo ledaibo mona ido milumate holibo mona ido you amena mona ya mino ledanaiye. Feto ya mona ona hula ido lute-hate bi-bi omo yowonibo mona yagi moda mino ledanaibo ne.

### Lute-hate bi-bi anubo ha

<sup>4</sup>Ena olufoka masi Metefokafo ha lolumido meyalo moloti ha ona hula hanulalo moni minabo ya wa betito lune-haneu ake naba-naba iyowe.

<sup>5</sup>Ido wenao, onesa me ya ha lohomobo ya hofawa minámiye. E'e, hana akaimati holimo yowonibo ha yama lute-hate bi-bi okelo, loto lohomowe.

<sup>6</sup>Ido lute-hate biyonibo mona ya Goti ha lido meyalo moloto moni minonibo mona ya ne. Aya monawalo moni mino, loto lo molaibo hawa ya hana akaimati moda holimo yowanibo ne.

### Yesu Kilisto hala li hiki lanubo ha

<sup>7</sup>Ena hote iyabo wenina abi idafa ya Yesu Kilisto mikaleka ulagi oloto piye, loti holi fulo egetina itabo wenina ya mika negu-negu minomo uwae. Yaidana feyabo wenina hote iyabo ya Kilisto uwolafo ona minae.

<sup>8</sup>Feito ya onona liyonibo meina ma ya u hopa otanaiye, loti heimotina ya wati hiyaba o-o minalo. Feti minoti aliga hulawa faitibo ya linabo ne.

<sup>9</sup>Wenina ma ya Kilisto ha mono api lilibibo halo moni minámoti, uti ha eito malo kelabo wenina ya Goti mino betiyámiye. Ido api lilibibo halalo moni-moni abo wenina ya Melafote Hipalate maina mino betito ya minae.

<sup>10</sup>Wenina ma ya mono hawa li minámabo wenina ya hemotinaloka loti ha mono api itibinune, loti lanabo ya hemotina ya E'e, loti aiyo-weiyo ha ma lobiyámilo. Ido numunateu yoilo, loti houna i betiyámilo. <sup>11</sup>Yaidana feyabo wenina houna i betinabo ya nosámibo onona li-li abo ya adina li faka lanigilae.

### Onuwaleka ha

<sup>12</sup>Ena ha malekama muki ya aifa nefa, osogunu ailalo lufuwa inowe, loto eleka hofu nedaiye. E'e, lute-hateu ake inabo mona yakafa faitanaiye, loto oto hemotinagi maina minoto ya wetegunu loyolalo-melo anune, loto holiyowe.

<sup>13</sup>Ena hemo atokafo Goti wa molo edaibo wena olufola yamasi aiyo-weiyo ha fulo beti minae. Modae.

# 3 Yoni

## Yonikafo mono we ma huliya Gaiyusi ya lufuwa i fulo edaibo ha

### Homu ha

Lufuwa meu ya Yesu ege-ege monibo we Yonikafo eimola huliya lufuwa iyámoto, aifa Gaiyusiyo, nemo hiyaba we, we kilofu ya lufuwa me ya i fulo hedowe, loto libo ne. Wewa Gaiyusi ya Goti ononala liyabo wenina adina li faka loto, hiyaba o betibo mona molaibo yagunu ebola lifa, ido we ma Diyotelefese mona molaibo yagunu fuka ha lo edaibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

<sup>1</sup>Aiyo, lune-hane homobo we Gaiyusiyo, nemo hiyaba we, we kilofu ya lufuwa me ya i fulo hedowe. Wao. Nemo lune-hane ona hula humu minowe.

<sup>2</sup>Lune-hane homobo we, hemo weuga dowu minomo yoto nebo yamaidana oto uka yagi idafa i hiliyámoto, idafa-adafaka muki yagi moda dowu lotoko minomo yoto minanaiye, loto hemogunu holito Metefo lomu-lomu o minowe. <sup>3</sup>Hemo ha ona hula hanulalo moni-moni o minanibo we, ya mono weninate malekama loti ha ona hula meyalo molotoko minanibo yagunu lo oloto molabo ya holito lune-haneu ake naba-naba iyowe. <sup>4</sup>Olufone ha ona hula hanuwalo moni minabo ha ya holito lune-haneu ake naba-naba i minobo ya ake iyobo mona eito makafo li fulo edámanogolaiye.

### Gaiyusi mono onona dowu libo ha

<sup>5</sup>Aiyo, lune-hane homobo we, hemo mono weninate hiyaba o betiyanibo ya faigati afa, houna i betinowe, loto li dowu lo beti-beti

anibo mona ya dowa idafa ne. <sup>6</sup>Weninawa yasi monolo nuba o-o agu yau luka-haka biyanibo mona yama lo oloto molae. Aya weninawa nune, loti holinabo, ya hemo Goti dowa loto waibo mona yagunu holito adina li faka lo betito idipi molageto unabo ya dowa lanogolaiye. <sup>7</sup>Emotinasi Wenaba huliya yagunu holiti eimotina ebatina fulitoti ya mono holámabo weninalokati idafa ma liyámoti, aifa mono onodo uwanako, <sup>8</sup>yagunu leimo yagi ha ona hula upatanaibo ononawa ya maina li-li o minanune, loto yaidana anabo wenina ya houna i betito adina li faka lo beti-beti okelo.

#### **Diyotelefese mona nosámibo molaibo ha**

<sup>9</sup>Ena monolo nuba o-o abo wenina ya ha ma lufuwa i fulo betiyofa, Diyotelefese ya hiyabatina we homu we minanowe, loto ha ya holi fulitoto houna i ledámoto, <sup>10</sup>ha nosámibo ilalu huto hamade hi-hi o nebo ya lemoko fe ledámiye. E'e, mono weninate ma ato ya emo yagi houna i betiyámiye. Ido wenina masi houna i betinune, loti abo, ya emokafo E'e, loto monolo mau minaguti ya idipi feka molo-molo o ne. Yagunu nemo lotoma ya monala yagunu lo oloto molanogolowe.

#### **Demitiliusi mona dowa molaibo ha**

<sup>11</sup>Ena lune-hane homobo we, nosámibo mona ya ege moniyámo. E'e, mona dowa yako ege moniyo. Mona dowa molo-molo o minabo wenina ya Gotidokati oloto piyabo minae. Ido mona nosámibo molo-molo o minabo wenina ya Goti wafefe ladámabo minae.

<sup>12</sup>Demitiliusi monala dowa yagunu wenina muki lo oloto molato, ido ha ona hulau yagi monala oloto pibo, ya lemo yagi monala lo oloto molo minonibo ya ha ona lo oloto molae, loto lemogunu ya moda holi minane.

#### **Onuwaloka ha**

<sup>13</sup>Ena ha maleka muki ya aifa nefa, osogi no lubufagi yagunu lufuwa inabo dowa wa nedámiye. <sup>14</sup>Aliga hefola hemodoka loto wa hedanowe, loto holiyonako, yagunu lo fedoto wetegunu loyolalo-melo anoiye.

<sup>15</sup>You amena mona ya mino hedanaieye.

Yotewe-mota meu minabo ya aiyo-weiyo ha fulo hedo minae. Ido hemo ya yotewe-mota yo-holaloka minabo ya hulitina hitoto aiyo-weiyo ha fulo betiyonibo ya lobiyo. Modae.

# Yuti

## Yutikafo mono wenina lufuwa i fulu betibo ha

### Homu Ha

Yuti, ya Yesute Yemusite unalafu minoto (Matiu 13:55, Maki 6:3), ya Yesu holi hikito muwabo wenina lufuwa i fulu betibo ha me ya ya ne. Weninawa minadoka ya sugi ha api itibiyabo wenina oti, ya Yesu holi hikito muwabo hanulaloti ika o betitanae, loto mono weninawa ya fuka ha lobinowe, loto lufuwa me ya ya i fulu betibo ne.

---

### Lo oloto molaibo ha

<sup>1</sup>Aiyo, hemotina Metefo Gotikafo wa molo betibo wenina emo lulau mino edabo ya lula-hala bito Yesu Kilstokafo hiyaba dowo o beti-beti aibo wenina ya nemo Yuti, Yesu Kilisto houba-nabala we, Yemusi unalafu ya lufuwa me ya i fulu betiyowe. Walo.

<sup>2</sup>Milumatina holibo mona ido you amena mona ido lula-hala bibo mona ya hemotinaloka ito yoto mino betinaiye.

### Holi hikitonibo ha li hopaitabo wenina ha

*(2 Pi 2:1-19)*

<sup>3</sup>Lune-hane biyobo weninane-motao hemotinagi lemogi li mako o ledoto li nomude waibo mona yagunu lufuwa i fulu betinowe, loto auba ito holofa, ido onesa me ya ya holi hikitonibo ha, fele weninala hamena mako adeu molaibo ha ya hemotinaloka u hopa utanaiye, loto hatina lito ya hemotina auba iti hawa ukuwa uwolafu hatina ya soto moloti lifefe lo betilo, loto lufuwa i fulu betinowe, loto aubafofo loto holito minowe.

<sup>4</sup>Yagunu holilo. Wenina ma Goti metina muwabo wenina ya momona oti hiyanigu yoti minae. Aya wenina ya Wenabate Yesu Kilisto hiyaba we mako ya mesafa i muti, Goti aifa li dowo lo ledaibo monala li eito itoti,



aifa li dowa lo ledaibo moda lumutaima nenako, yagunu hopa mona aifa molokelo, loti feto feyabo wenina ya minae. Aya weninawa lifima ha moda liwilato binogolaiye, loto homu aidena mono lufuwa iyagu ya nebo ne.

<sup>5</sup>Ido hemotina ya nemo ha lanogolobo ya muki moda holi hulo minafa, ido nemo ya hofa li hatinalo itoto hatina ki minanae, loto feto loto lobinogolowe. Holilo. Wenabakafo Isilaeli wenina nuba naba ya Isipi mikaloti wina oto idipito loto, ya aliga holi hikito umámabo wenina ya hofa betito li hopa o betibo ne. <sup>6</sup>Ido enisole yagi eimotina hiyaba onona bibo ya wati hiyaba ámoti, eimotina ebatina fulitabo yagunu ya hamena nabalo lifima ha liwila oto binobo ya hiyabawa o minanae, loto nala gedibo minowa-minowa anaibo nalagunu fi betito, ya midipu hamulu pigu yau fulo nalalo beti itaibo ne. <sup>7</sup>Ido numuna meya Sodomu ido Gomola, ido ma filiga-filiga minomo uwabo yagi moda aya weninawa yaidana oti hopa li unabo mona moloti, ya utina so lito hopa-hopi li unabo mona eito ona molomo u-u aboma nenako, yagunu lifima ha liwila oto bito, soku lo hulabo sowa ya moda minowa-minowa omo yoibo so yama lilibi ne.

<sup>8</sup>Ena ayaidana oto wenina me ya wamo wabo weninawa yasi utina li hopa o betiyabo yako minámiye. Wenaba aubala yagi ya mesafa i muti, ido lamenaló minabo we yagi hamadina hi-hi o minae. <sup>9</sup>Feto fe minafa, ido Goti enisole hiyabatina wenaba huliya Maikoli yakafo Mosese hono ula yagunu Satani yasi moliya fibo hamenaló, ya hamana hito lifima ha liwila oto lomunowe, loto holibo hena aito, ya Wenabakafo moda lifima ha liwila oto humunogolaiye, loto lomuibo yako ne.

<sup>10</sup>Feto loto yako lomuifa, ido wenina me ya ha monawa holifefe ladámabo idafa ya hopa hamana hi-hi o minafa, ido mona muki wabo mona yama ya nama-hafa hatina-manadina minámibo idafa yaidana oti aifa lutinakafa holiti meyalo molo minabo monawa yakafo li hopa o beti ne. <sup>11</sup>Aiyo, weninawa igaidana feyanabo ne? Ya we ya Adamu hipala Keini hanulalo moni minae. Ido hefana-huwamena yagunu holiti, ya Beyo hipala Balamu holi hopaitaibo monawa ya hopa molomo uwae. Ido Lifai hipala Kola eleka fibo monala molabo yakafo moda muki ya u hopa ona uwabo ne.

<sup>12</sup>Hemotina mono weninatinagi nuba oti lutina-hatina biyabo wetina-idafa hofa hi nanagu ya aya weninawa hiyatinau ya minoti, fuma i betibo idafa yaidana oti ya holi holámoti, hemotinagi maina no-no afa, ido eimotina utina yako hiyaba o-o minae. Feto feyabo weninawa ya limu loto mau ito ho inowe, loto feyaifa, asikafo li upatito ho iyámibo yaidana oti minae. Ido yá ma ilawa ibo hamenaló ya ilawa iyámoto, moda fulitaito ya mona lufawagi ta lo fulitabo yaidana oti, ya hamena loiti fulitabo wenina ya minae. <sup>13</sup>Ido ho no halafu naba-naba aito etefula

limo mulalo hesa aibo yaidana oto feyabo utinalo holiyabo mona ya molo minae. Ido ofiya monibo yaidana oti minabo weninawa ya midipu naba-naba ge ona dibo ebau minowa-minowa oti minanabo eba yakafo moda hiyabatina aibo ne.

### **Meina nosámibo linabo ha**

<sup>14-15</sup>Ena Adamu hedo molaido, yaloti oloto piyabo wenina faifu (5) ya oloto piti yoti olufotina hedoti fuli uti uti omo uwato, aliga ya Enoku oloto pito nebo we yakafo yaidana wenina yagunu feto loto lo molo betibo ne:

Holilo. Wenaba loto ya wenina muki lifimatina ha liwila oto binowe, loto anaibo ne. Feto feyanaibo, ya metina muwabo wenina muki yasi metina muti, ya ilalu huti metina muwabo mona hopa molo-molo o minabo yagunu, ido mona nosámibo molabo wenina yasi metina muti ha nosámibo mona-mona auba iti lo edo-edo o minabo yagunu, ya holiti sefe lanae, loto monatina li oloto pi betinowe, loto anaibo ne. Feto feyanaibo, ya fele enisolela nuba naba-naba tauseni-tauseni yagi idipito anaibo ne, loto aidena we Enokukafo libo ha yama u aya weninawalo ya ibo ne.

<sup>16</sup>Weninawa ya lutina-hatinau holi nosámibo-asámibo oti, ido ha nosámibo momona ha lo yaleka meleka oti, ido eimotina utina-lutina-hatina dowo loto holibo mona meyalo molo-molo oti, ido eimotina hadinatina fiti wetinagunu hulitina li faka lo-lo oti, ido wenina masi adelo li faka lanae, loti ha magu-sagu molo bi-bi abo, yaidana monalo ya moni minae.

### **Holi hikitonibo mona yakafo li auba i ledaibo ha**

<sup>17</sup>Ido hemotina lune-hane biyobo weninane-motao, Wenabate Yesu Kilisto aposolola ha homu lotabo yama hofa hatina kiti holiti minalo.

<sup>18</sup>Hamena alili anaido ya wenina masi ha holiti holámoti hiya o edanabo wenina oloto piti, ya eimotina utina-lutina-hatina dowo loto holibo mona, Goti metina muwabo monalo yako meyalo molomo unabo ne, loti lobitama ne. <sup>19</sup>Aya weninawa yasi mono wenina hona molo foki betiyabo, ya Goti Weuna ya mino betiyámibo ne. Mikaloka weudina yako mino betiye.

<sup>20</sup>Feto fe minafa, ido lune-hane biyobo weninane-motao, hemotina holi hikitina fele ona nebo ya numuna lagi auba ibo yaidana oto ne. Aya yakafo ya heimotina weudina-lutina-hatina li auba i betiyageto, ya oti moloti anabo monatina hula yako mulalo mulalo oti molomo yoilo. Feto feti ya Goti lomuti, ya Weuna Fele lulau mino edoti lomutiko minalo.

<sup>21</sup>Wenabate Yesu Kilisto milumate holibo mona yakafo nomude li hofawa minowa-minowa o ledanaibo ne, loti hiyabala oti minoti, ya Gotikafo

lula-hala bibo monau ya heimotina utina-weudina-lutina-hatina wati hiyaba otiko mino edalo.

<sup>22</sup>Ena mono holi hikitanube, holi fulitanube? loti hatina loiti-loiti kiyabo wenina ya milumatina holiti adina li faka lalo. <sup>23</sup>Soku unagu yauti aloko ika feka o betiti li nomudina walo. Ido malekama eimotina utina-lutina-hatinau nebo monako molabo, ya utelo owo fuma ona holoibo yamaidana oto nebo yagunu aya monawa ya eleka naba-naba fi muti, holiya holiti weninawa milumatina holilo.

#### **Goti ebola lanubo ha**

<sup>24</sup>Ena hemotina uteba itanae, loto wato hiyaba o betibo we, eimola lamenalalo onobalalo ya moda lifimatina minámageto ake naba-naba iti minanae, loto feito ayalo molo betinaibo aubala mino edaibo we, <sup>25</sup>Goti mako nebo we, li nomude waibo we, ya Wenabate Yesu Kilistodokati moda huliya naba-naba, ido hiyaba wenaba aubala, ido mika okuluma idafa-adafa muki hiyaba o betibo aubala, ido idafa-adafa anowe, loto feto feyanaibo aubala, ya homu aidena hamena minámigu mino edaibo yakafo moda ayaidana otoko mino edomo uto uto, onesa me yagi, ido aliga yagi, moda ayaidanako minowa-minowa otoko mino edomo yoto nebo ne. Onae.

# Oloto Pibo Ha

## Yoni oloto pi muibo ha

### Homu Ha

Yonikafo ho nogunu li hona aibo eba huliya Patimosi yalo nalau nebo hamenalo ya wamoidana waigu Yesu ya idafa ma lo fedanaibo li oloto pi edaito ya waiye. Idafawa waibo ya Yesukafo Satanigi weninalagi li yoima o betinako, Yesu holi hikito muwonibo wenina Gotikafo li dowo lo ledoto, eba dowo lumunaiye, loti auba iti holi hikito mumo wilo, loto Yesu weninala hena naba holiyabo ya api itibito lufuwa me ya ya ibo ne.

---

### Yonikafo lufuwa me ya ibo ha monala

**1** <sup>1</sup>Aidena yoimalokati ha me ya ya faluku oto mino lito aibo nenako, Gotikafo aliga oloto pinaibo idafa alili anaibo ya houba-naba abo weninane holinae, loto Yesudoka li oloto pi muiye. Li oloto pi muito, Yesukafo ya enisolela nemo Yoni minodo ilifito loto idafa oloto pi numiye. <sup>2</sup>Idafa muki oloto pi numito wa obo ya Goti hala yagi, ido Yesu hala yagi ya ona hula ne, loto lufuwau me ya ya iyowe.

<sup>3</sup>Hamena naba alili aibo yagunu welaloti lonumito, lufuwa iyobo hawa me ya ya hitanaibo we ya ake naba iyageto ido hawa holiti meyalo molanabo wenina yagi ayaidana oti ake naba inigilae.

### Setinane, loto fulo betibo ha

<sup>4</sup>Nemo Yonikafo Esia mikau yau numuna meya maleka seweni (7) yalo monolo nuba o-o abo wenina ya lufuwa i fulo betiyowe.

Aidena yoimalekati minomo yoto, ido onesa minoto, ido aliga anaibo we nedokati, ido weuna seweni (7) ya ekeni folomolalo minabo nedokati, <sup>5</sup>ido Yesu Kilisto Metefo hala ukuwa fefe lotoko lo oloto molaibo we, fuliguti hofa sinoito homu molaibo we, mikalo hiyaba we wehudi hiyabatina wenaba minaibo we nedokati ya aifa li dowo lo ledaibo mona ido you amena mona ya mino betinaiye.

Yesu lula-hala lumuto fulito, lunula yakafo monate nosámibo nala i ledaido yaloti wina ledoto, <sup>6</sup>Gotine Menefo ya houba-naba o edanae, loto hiyaba we wehudi weninala, ido sokila hi muwonibo weninala buli ledaiye. Emo lamenala naba-naba ido aubala naba-naba mino edaiboma ya moda minomo yoto minowa-minowa oto nebo ne. Onae.

<sup>7</sup>Moda anaibo hamenalo ya limulo ageto wenina muki nomudinagunu wa edanabo ne. Ido yá yofolo hofabo wenina yagi wa edanabo ne. Ido wenina muki mikalo minabo yasi emogunu hufo nama naba-naba anabo ne. Feto feyanaibo ne. Onae.

<sup>8</sup>Wenaba Gotikafo fetoto libo, hana ona yoimalokati neimone ya minomo loto, ido aliga yoimaloka muki idafa hulanaibo hamenalo ya minanobo ne, loto libo ya emo ya aidena yoimalokati minomo yoto, ido onesa yagi minoto, ido aliga ya anogolaibo ya aubafofo yawala ya ne.

### **Wamo yaidana oto ona nomunalo oloto pi muibo ha**

<sup>9</sup>Nemo Yoni hemotina hounatinafo minobo ya Yesu lulau mino edonibo yagunu hemotinagi houna ito hena naba holiyaboidana oto hena naba holiyoto, hiyabate we wehudi weninala hiyaba o ledanaibo hamena ya you loto hena ya auba ito li mofuto hiyaba o minone. Nemo ya Goti hala, ido Yesu hala ukuwa lo oloto molonako, yagunu anelo-hinelo liti ho nokafo li hona aibo eba huliya Patimosi yalo fulo nedato minobo ne.

<sup>10</sup>Minoto, Wenaba fo hamenala yalo Weuna mino nedaito, negeka yati ha nola naba nebo bomu wekilofu yaidana oto holiyoto, <sup>11</sup>feto lonumibo, Idafa wananiyo ya monolo nuba abo wenina ya numunatina meya seweni (7) Efesusi, Simena, Pegamumu, Taiyataila, Sadisi, Filadelfia, Laodisia yaleka ya lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

<sup>12</sup>Lonumito, wewa ha lonumibo ya wanowe, loto elepa ito idafa goligunu lifefe labo lamu mulalo molo-molo abo seweni (7) ya wa oto, <sup>13</sup>ido idafa lamu mulalo molo-molo abo idafa minagu yau ma neto, wa obo We Hula yaidana oto nebo, ulalo owo fana-fana ya hinalo lumibo ito, ido hebe goligunu lifefe labo ya hona aibo ikiyalo molaiye. <sup>14</sup>Ido atala opala ya nama hiyoba opala feke libo yaidana oto ido limu feke libo yaidana oto feke liye. Ido nomuna ya so huluma yaidana oto ne. <sup>15</sup>Ido hina ya kapa bolonisi soku hiyato pana hibo yaidana oto lamena aibo ne. Ido nola ya noila naba sato molaibo nola yaidana oto ne. <sup>16</sup>Ido ana onaleka ofiya seweni (7) ya li nebo, ido welau yauti mi hasuwala fibo anawa filiga-filiga wela fi haibo ya lo feka aiye. Ido hola wela ya folilo fokafo libo yaidana oto libo ne.

<sup>17</sup>Wewa wa edobo ya lumu fou loto hinalo ya fuliyoboidana oto unobo ne. Uno minoto, ana onaleka yakafo unelo lito fetoto lonumibo, Holine holiyámo. Nemo hana yoimalokati neimone ya minomo loto, ido aliga yoimaloka muki idafa hulanaibo hamenalo ya minanobo ne. <sup>18</sup>Nemo

ya hofawa mino-mino obo we ya minowe. Fuliyoma nefa, onesa moda hofawa minowa-minowa oto minomo yoto minowe. Ido fulimo uwabo mona, ido fuliyabo eba huliya Eidisi yaugi ya hiyaba we minowe.

<sup>19</sup>Yagunu idafa moda wanibo yagi, ido onesa nebo yagi, ido aliga oloto pinaibo yagi ya lufuwa i molo. <sup>20</sup>Ido ofiya seweni (7) ya ane onaleka yau liyoto wanibo, ido idafa goligunu lifefe labo lamu mulalo molo-molo abo idafa seweni (7) ya wanibo ya monawa lohomowe. Ofiyawa seweni (7) ya numuna meya seweni (7) yalo ya monolo nuba o-o abo enisoletina ya minae. Ido lamu le seweni (7) goligunu lifefe labo yama ya monolo nuba o-o abo seweni (7) ya minae, loto lonumiye.

### **Efesusika monolo nuba o-o abo wenina lufuwa i fulo betibo ha**

**2** <sup>1</sup>Ido ha ma onu ito feito lonumibo, Efesusi monolo nuba o-o abo wenina enisoletinama ya feito lufuwa ito fulo edo.

Ha me ya ya ofiya seweni (7) ana onaleka yau li minoto, ido lamu le seweni (7) goligunu lifefe labo minagu yau moni-moni aibo we hala ya ne.

<sup>2</sup>Feto libo, Hemotina mona molabo, onona auba iti liyabo monatina ido lutina-hatinau auba iti minabo monatina ya holi minowe. Ido

nosámabo wenina loti ya aposolo minone, loti labo ya hona moloti sugi monatina li oloto piti lutina-hatina biyámabo monatina ya holi minowe.

<sup>3</sup>Ido nemogunu hemotina ya lutina-hatinau auba iti minoti ido hena aibo ya auba iti minoti ya awisa loti fultímae.

<sup>4</sup>Feto feyabo nefa, idafa magunu sigiya lobiyowe. Homu ya hemotina yasi lutina-hatina numu-numu minama nefa, ido onesa ya feti minámae.

<sup>5</sup>Homu mona dowo lotoko molo-molo abo monatina yamagunu hatina kiti minalo. Lutina-hatina li elepa iti homu molo-molo abo monatina ya

hofa liwila oti molalo. Ido lutina-hatina li elepa iyámatoma nemokafo minado loto idafa lamu mulalo molo-molo abo idafatina ya ebalalo yaloti li fulitanogolowe.

<sup>6</sup>Ido mona ma hemotina molabo ya lalowe. Nikolasi ege molabo weninala mona molo-molo abo ya hemotina eleka naba-naba hofa betibo ya nemogi eleka naba-naba hofa nedaiye.

<sup>7</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo hawa ya fokiti holifefe loti holilo.

Wenina ya Satani fina fi muti li yoima o edanabo ya Goti mina dowo lama negu yau yá ilawa hofawa minomo yowabo ya nalo, lobiyoto nanigilae. Lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

### **Simenaka monolo nuba o-o abo ya lufuwa i fulo betibo ha**

<sup>8</sup>Ena ha ma feti loto lonumibo, ido Simenaka monolo nuba o-o abo wenina enisoletina ya feito lufuwa i fulo edo.

Ha me ya ya we hana yoimalekati eimola ya minoto, ido aliga idafa muki hulanaido ya minaibo we homu fulifa, onesa moda hofawa nebo we

hala ya ne. <sup>9</sup>Hemotina hena naba holiyabo ido mikalo idafa wa námabo wenina minabo ya holi minofa, ido okulumau idafa yagunu idafa wa nabo wenina ona ya minae. Ido hemotina hamadina hi minabo wenina yagunu holi minowe. Weninawa yasi, Yuda wenina mono monalalo molo minone, loti lafa, feito minámito, Satani weninala ona minae. <sup>10</sup>Ido hena naba hemotina li mofunigilabo yagunu holi holiyámilo. Moda Satanikafo hepa molo betinowe, loto weninala lobiyageto hemotina yauti masi ya adinalo-hidinalo liti nala numugu fulo betiyato, fo hamena teni (10) utina ogofu holiti hena naba linigilae. Ido aya hamenalo holi holiyámoti, ha ona hula hanuwalo moni-moni o minoti fuliyatoma, helekamu dowa hofawa minomo yowabo helekamu ya binogolowe.

<sup>11</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo hawa ya fokiti holifefe loti holilo. Wenina ya Satani fina fi muti li yoima o edanabo ya hofa fulinabo mona li hopa betinaibo ya moda ogofuwámanaiye. Feito lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

#### **Pekamumu monolo nuba o-o abo wenina lufuwa i fulo betibo ha**

<sup>12</sup>Ena ha ma fetu loto libo, Ido Pekamumu monolo nuba o-o abo wenina enisoletinama ya feito lufuwa i fulo edo.

Ha me ya ya mi onuwa filiga-filiga wela fi haibo nebo libo we hala ya ne. <sup>13</sup>Hemotina numuna meya nabau unoti sinoiti minabo yalo Satani ekeni folomola ne, loto holi minowe. Feito nefa, hemotina holi hikito numuti fulo nedámae. Fulo nedámoti, ido numunatina meya nabalo Satani onona li nebo yau Antipasi hane ukune fefe lotoko lo oloto molaibo we ya hofu fuliyabo hamenalo yagi hemotina holi hikito numuti fulo nedámae.

<sup>14</sup>Feito nefa, ido idafa-adafa magunu sigiya lobiyowe. Hemotina minagu yau malekama Balamu hala api itibibo ya meyalo molae. Balamukafo ya Balaki Isilaeli wenina hatina lito wetina idafa sugi goti biyabo ya noti, hopa-napa li unabo mona molanae, loto mona nosámibo ya api itibito molanae, loto mona api ilibito ilalu huto itibimo yoibo ne. <sup>15</sup>Ayaidana oti wenina ma hemotina minagu ya Nikolasi api itibibo hala ya meyalo molabo wenina minae. <sup>16</sup>Yagunu lutina-hatina li elepa iti molalo. Fetu feyámatoma, hemotina minadoka aloko loto mima weneu nebo yakafo weninawagi fina finogolowe.

<sup>17</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo ha ya fokiti holifefe loti holilo. Wenina ya Satani fina fi muti li yoima o edanabo muki ya okuluma hobina huliya mana faluku nebo ya bito ido hefana feke libo yalo huliya hofawa lufuwa nebo ya linaibo we eimola yako huliya holinaibo ya binogolowe. Lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

**Taiyatailaka monolo nuba o-o abo wenina lufuwa i fulo betibo ha**

<sup>18</sup>Ena ha ma fetu loto libo, Hemo ya Taiyatailaka monolo nuba o-o abo wenina enisoletinama ya lufuwa ito fulo edo.

Ha me ya ya Goti Hipala nomuna ya so huluma yaidana aibo ido hina ya hefana bolonisi pana hibo yaidana oto nebo hala ya ne. <sup>19</sup>Hemotina mona molabo ya lutina-hatina biyabo monatina, holi hikito nomabo monatina, mono wenina adina li faka labo monatina, lutina-hatinau auba iti minomo uwabo monatina ya holi minowe. Ido homu monawa molo-molo ama nefa, onesa mona molabo yakafo hana mona molabo yama li yoima o edaiye, loto holi minowe.

<sup>20</sup>Feito neboma nefa, sigiya ma lobiyowe. Wena ma Yesebeli ya nebo polofeti wena minowe, loto libo wena yagunu holito waito aifa minanaiye, loti lo minae. Aya wenawakafo onodo weninane sugi ha api itibito, hanu dowalokati ika o betito, hopa-napa uno-uno abo mona moloti, ido sugi goti wetina-idafa hofu hi edabo liti no-no abo mona molae. <sup>21</sup>Nemo ya monala fulo edoto, lula-hala li elepa inaiye, loto hiyabala o minofa, E'e, loto fetu feyámiye.

<sup>22</sup>Yagunu moda idafa naba-naba hilibo ya ula ogofu li mofu edanowe. Ido masi wenawagi hume-ugele mona molabo ya monala metina muti lutina-hatina li elepa iyámatoma utina ogofu bito hena moda naba-naba binogolowe.

<sup>23</sup>Wenawa ege molabo ya olufola yaidana oti abo ya muki hofu beti fuliyoto monolo nuba o-o abo wenina muki ya nemo ya wenina muki hatina-manadinau, ido lutina-hatinau holi hulito mona molanado yagunu lifima liwila oto binogolobo we ya ne, loti holinigilae. <sup>24</sup>Taiyataila numudo wenina malekama minabo ya ha lobinogolowe. Holilo. Hemotina wenawa hala meyalo molámoti Satani hala ya faluku aibo ne, loti labo halawa ya hemotina holi hikítámabo hena ma li mofu betiyámoto <sup>25</sup>hemotina idafa liyabo ya aubafofu loti li minomo anobo hamenalo wilo.

<sup>26</sup>Hemotina wenina ya Satani fina fi muti minoti li yoima o edanabo ya monane meyalo molomo uti hamena hulanaibo yalo Menefokafo aubala numibo yaidana oto mikau-mikau wenina hiyabatina wenaba minanae, loto auba binogolowe. <sup>27</sup>Ido auba munobo we yagunu fetu libo,

Holobo gedibo ainigunu lifefe labo ya li minoto auba ito hiyaba o betinaiye. Ido we ma haba masa hofaito foki-naki aibo yaidana oto hofu betito foki-naki anaiye,

loto ha mono lufuwau (*Sng 2:9*) ya nebo ne. <sup>28</sup>Ido yako minámiye. Ofiya Moikabo yagi binogolowe. <sup>29</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo ha ya fokiti holifefe loti holilo. Lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

**Sadisika monolo nuba o-o abo wenina lufuwa ito fulo betibo ha**

**3** <sup>1</sup>Ena ha ma fetu loto lonumibo, ido Sadisika monolo nuba o-o abo wenina enisoletina ya lufuwa i fulo edo.



Ha me ya ya Goti weuna seweni (7) ido ofiya seweni (7) ya li nebo we hala ya ne. Hemotina mona molabo ya holi minowe. Wenina yasi wa betiyabo nomudina ya hofawa minae, loti holafa, ido hemotina moda fulitae, loto holi minowe. <sup>2</sup>Menefokafo mono weninane mona fefe lotoko molo-molo anae, loto libo ha hemotina meyalo molámabo ya holi minowe. Yagunu uwo unaguti sinoiti, monatina hefola efoma dowo nebo ya selo fulinogolaibo ya li auba i edalo. <sup>3</sup>Ha mono ya api itibiyato, holi tabo yama hatina kiyalo. Hawa ya meyalo moloti lutina-hatina ya elepa iyalo. Feti uwo unaguti sinoiyámatoma nemo anobo hamena ya holámoti minanako, hemotina minado ugele we yaidana oto anogolowe.

<sup>4</sup>Feito nefa, Sadisi minabo wenina yauti wenina maleka utinalo owo li fuma iyámabo ya mono weninala mona dowo molanako, yagunu utinalo owo feke libo holoi betiyoto nemogi houana ito moninogolone.

<sup>5</sup>Ido ayaidana oti wenina ya Satani fina fi hofu minoti li yoima o edanabo ya utinalo owo feke libo holoiyato, huli tina ya hofawa minomo yowabo bukuku yauti huli tina ya hilili o betiyámanogolowe. Ido menefogi enisolelagi nomudinalo weninawa ya nemo weninane minae, loto lo oloto molanowe. <sup>6</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo ha ya fokiti holifefe loti holilo. Lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

#### **Filadelifiaka monolo nuba o-o abo wenina lufuwa i fulo betibo ha**

<sup>7</sup>Ena ha ma fetu loto libo, ido Filadelifiaka monolo nuba o-o abo wenina enisoletinama ya lufuwa ito fulo edo.

Ha me ya ya fele nebo we ona hula nebo we anau yau Defiti hanu sinaibo osola ki ya li nebo we hala ya ne. Emokafo hanu sinaibo ya we makafo hunaibo ya ogofuwámiye. Ido hanu hunaibo ya we makafo sinaibo yagi ogofuwámiye. <sup>8</sup>Hemotina mona molo-molo abo ya holi minowe. Aubatina naba minámifa, ido hane ya meyalo moloti, huline ya li faluku nedámabo ya holi minowe. Yagunu moda nomudinalo hanu si betiyobo ya we makafo hanuwa hunaibo ya ogofuwámanaiye.

<sup>9</sup>Moda Satani mono weninala, Yuda wenina mono mona ya molo minone, loti lafa, fetu feyámoti sugi labo weninawa ya hemotina hidinalo loti hidina obula fiti hemotina Yesu lula-hala bibo weninala ya minae, loti holinigi lae, loto fetu fe betinogolowe.

<sup>10</sup>Hemotina holoti hiyaba minoti hena ya auba iti mofuilo, loto lobito hane molobo ya meyalo molabo yagunu hena yakafo mikau-mikau wenina muki hepa molo betinowe, loto anaibo ya hemotinaloka lotanaiye, loto hiyaba dowo o betinowe.

<sup>11</sup>Hofa liwila oto anobo hamenane selo aiye. Wenina masi helekamugi linabo ya li ipotanae, loti holi hikito nomabo ya aubafofo loti li minalo.

<sup>12</sup>Wenina masi Satani fina fi muto minoti li yoima o edanabo wenina ya nemokafo Goti weninala hiyaba o betibo ebau yau hefana lagi yaidana

oto li sinoi betinowe. Ido aya ebalo yalo minoti minomo yoti fuliti aguwámanigilae. Ido Gotine huliya yagi, ido Gotine numuna meya naba huliya Yelusalemu hofawa nebo ya okulumauti Gotine nedoka lumunaibo huliya yagi weninawaloka hultinawa ya lufuwa inogolowe. Ido nemo huline hofawa yagi ya emodoka lufuwa inogolowe. <sup>13</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo ha ya fokiti holifefe loti holilo. Lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

**Laodisiaka monolo nuba o-o abo wenina lufuwa i fulo betibo ha**

<sup>14</sup>Ena ha ma fetu loto lonumibo, ido Laodisiaka monolo nuba o-o abo wenina enisoletina ya lufuwa ito fulo edo.

Ha me ya we ona hula yawala nebo, Goti hala ukuwa ya ona fefe lotoko lo-lo aibo, idafa-adafa muki Gotikafo li oloto pibo idafa ya hiyaba we aibo hala ya ne. <sup>15</sup>Hemotina houba-naba o nedabo monatina ya moda holi hulobo ya auba iti houba-naba o nedámafa, ido metina nomámabo ne. Nemo holiyobo ya hemotina metina numunafe, ido auba iti houba-naba o nedanae, loto holofa, <sup>16</sup>ido aifa lusakuko minabo auba iti houba-naba o nedámoti metina nomámanako, yagunu no mumusiko aibo yaidana oto weneu yauti omu hili fulo betinogolowe.

<sup>17</sup>Hemotina fetu labo, Lemo huwamena muki idafa ogofuto wa noninako, idafa magunu wita ámone, loti hatina ki minafa, ya mino nosámoti, wenina milumatina holinabo minoti ya idafa wa námabo minoti, nomudina likaibo wenina minoti, apako minoti minabo yagunu holifefe loti holámae. <sup>18</sup>Yagunu lobinogolowe. Holilo. Idafa wa nanubo minanune, loti lanabo ya nemodokati hefana goli soku hiyato, mouta ulalo itámibo idafawa dowa ona ya meina filo. Ido hemotina ya utina apako nebo ya li faluku anune, lotima loti utinalo owo feke libo ya nemodokati meina filo. Ido nomudinalo wiliyato, nomudina hofa falatanaiye, lotima hafa nowala nomudinalo wilinabo ya nemodokati meina filo.

<sup>19</sup>Nemo lune-hane biyobo wenina mona nosámibo molatoma ya hanu bito li fefe lo beti-beti owe. Yagunu hemotina auba iti lutina-hatina li elepa iyalo.

<sup>20</sup>Moda holilo. Nemo hanudo feka ya sinoito minoto hesoba-hesoba i minowe. Ena makafo none holito hanu si nedanaibo ya numunalau yau yoto wete-idafa emogi noto ido emo ya nemogi nanogolaiye.

<sup>21</sup>Nemokafo Satani li yoima o edoito onesa Menefo hiyaba o betibo folomolalo yalo maina amedoto minobo yaidana oti Satani fina fi muto minoti li yoima o edanabo wenina ya hiyaba o betinobo folomolo nemogi amedoti maina hiyaba o betinune, loto lobiyowe.

<sup>22</sup>Wenina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo. Weuna Felekafo monolo nuba o-o abo wenina lobibo ha ya fokiti holifefe loti holilo. Lufuwa i fulo betiyo, loto lonumiye.

**Okulumau Goti huliya li faka loti ebola labo ha**

**4** <sup>1</sup>Nemo idafawa ya wato holi huloto, moda okulumau yalo hanu ma godo nebo ya wa owe. Ido nolama bomu wekilofo yaidana oto homu yamakafo hofa loto feto lonumibo, hemo melo yowo. Yowageto idafa ma aliga oloto pinaibo hilibiyoto ya wanane, loto lonumiye. <sup>2</sup>Feto loto lito, ayalo Weuna Felekafo mino o nedaito, nomunelo ya okulumau yau ekeni folomo ma neto we ma amedoto yalo nebo ya wa edobo ne. <sup>3</sup>Amedoto nebo hola-wela ya hefana dowae ma nebo huliya yasipa yaidana oto pana hito, ido hefana lutama huliya koniliyani yaidana oto pana hibo ne. Ido fuweba ma hefana yaila libo huliya emelali yaidana oto nebo yakafa ekeni folomola li hona o edoto nebo ne. <sup>4</sup>Ido ekeni folomo ma ya tuwedi-fo (24) nebo ya ekeni folomowa ya li hona edoti minato, ido yalo we kilofo hilitina we tuwedi-fo (24) amedoti minabo ya ne. Wewa utinalo owo feke libo iti, ido atatinalo ya hefana goligunu helekamu lifefe labo mofuti minabo ne. <sup>5</sup>Ido ekeni folomolawa yalokati hopana hibo wa oto, halake lumuto nola naba libo ya holiyobo ne. Ido folomolawa holaleka ya lamu le seweni (7) ya lamena o minabo ne. Lamuwa le Goti weuna seweni (7) ya minae. <sup>6</sup>Ido ekeni folomolawa holaleka yalo idafa ho no yaidana oto no heyamula wilito hamamudina hilito lamena hu-hu libo yaidana oto nebo ya wa owe.

Ido ekeni folomolawa lusaku neto hona o edoti filiga-filiga minabo idafa nomudina hofawa nebo fo (4) minomo uwabo ya utina hotinaloka ido metinaloka yagi nomudina abi idafa nebo ne. <sup>7</sup>Idafawa nomudina hofawa nebo idafa ma ya hola-wela ya hula-laiyoni yaidana hiliye. Ido ma ya hola-wela bulumakau we hiliye. Ido ma ya wenina hotina-wetina hiliye. Ido ma ya nama lubiya okulumalo asa libo hiliye. <sup>8</sup>Ido idafa hofawa nebo muki okonatina sikisi (6) ya minomo wibo ido ulalo yagi, ido okonatina feumau yagi nomudina abi idafa minomo uwabo ne. Ido lubuka ido fo lido hamena-hamena ya nama lomo uti feto lotiko labo,  
 Wenaba Goti aubafofo yawala ya aidena yoimalokati nebo, ido  
 onesagi nebo, ido u minowa-minowa omo unaibo we ya fele ne,  
 fele ne, fele ne,  
 loti nama lo-lo abo ne.

<sup>9</sup>Ido idafa nomudina hofawa minabo yasi ekeni folomolo amedoto nebo we, nomuna hofawa minowa-minowa oto minomo yoto nebo we ya nama lomuti huliya li faka loti, ebola loti, dowae, lalowe, lomuti ado <sup>10</sup>ya we kilofo hilitina nebo we tuwedi-fo (24) minabo yasi hofawa minowa-minowa oto minomo yoto nebo we, ekeni folomolalo amedoto nebo we hinalo hidina obula fiti weudina-lutina-hatina mu-mu oti, hiyabate we wehudi ya minane, loti atatinalo ya helekamutina hefana goligunu lifefe labo ya li fuloti ekeni folomolo hinalo moloti feto lomuwabo,

<sup>11</sup> Wenabate ido Gotite minoto ya hemo muki idafa li oloto pito, ido heimo holiyanidoti idafa li oloto pi hulageto, idafawa minomo yoiye.

Feto feyanibo yagunu moda hulika lamenala naba-naba yoito, ido hulika akaisa yoto minomo yoito, ido okuluma-mika idafa-adafa muki hiyaba o ledanibo aubaka ya hemodoka ne, loto lohomonibo ya fefe lotoko ne,

loti lo-lo ae.

### Sipisipi mofolakafo Gotidokati lufuwa libo ha

**5** <sup>1</sup>Ena ekeni folomolo amedoto nebo we ana onaleka lufuwa lolokuto li nebo wa obo ya filiga-filiga lufuwa ito, ido eba seweni (7) yalo idafa ma fuma yaidana oto nebo yakafo li keloto lagoli aibo ya wa owe.

<sup>2</sup>Ido wa obo ya enisole aubafofola nebo yakafo ha naba-naba loto feto libo, Mona fefe liboko molaibo we lufuwa keloto lagoli aibo ya lito fumala li fulototo fukoto apasanaibo ya hemakafo ogofuto feyanaiye? loto lo oloto molaiye. <sup>3</sup>Feto feyaifa, we makafo okulumau nefe, ido mikalo nefe, ido mikau lulau fuliyabo ebau nefe, lufuwawa lolokuto lagoli aibo lito, fumala fukoto, ata loto lulau ogofuto wanaibo we ya minámiye. <sup>4</sup>Ido lufuwawa lolokuto lagoli aibo lito, fumala fukoto ata loto lulau ogofuto wanaibo we yama mináminako, yagunu hufo naba obo ne. <sup>5</sup>Feto feyoto, we kilofo hulitina nebo we minaguti makafo lonumibo, Hufo ya ámo. Moda we Hula-Laiyoni huliya ya Yuda wenina afu monama minaguti Defiti yufa fibo we huliya nebo we yakafo uwolafo ya moda li yoima o betitaiye. Emo ya lufuwawa lolokuto nebo yagi, ido fumala li keloto lagoli aibo seweni (7) yagi ogofuto ata lanaiye, loto lonumiye.

### Sipisipi Mofola hala

<sup>6</sup>Ena ekeni folomolo lusaku nedo yalo Sipisipi Mofola sinoi neto, idafa nomudina hofawa nebo fo (4) yagi, ido we kilofo hulitina nebo we yasi li hona o edoti minabo ya wa betiyowe. Sipisipi Mofolawa hofu fuliyabo hilibo ne. Atala howa seweni (7) ido nomuna seweni (7) neboma ya Goti weuna seweni (7) mikau-mikau muki yau idipi molaibo ya minae. <sup>7</sup>Sipisipi Mofola yakafo uto ekeni folomolo amedoto nebo we lufuwa lolokuibo ana onaleka yau li nebo ya liye. <sup>8</sup>Litaito, idafa nomudina hofawa nebo fo (4) ido we kilofo hulitinagi we tuwedi-fo (24) minabo yagi Sipisipi Mofola hinalo hidina obula fiyae.

Hidina obula fiyabo we muki idafa ma huliya hapu hofoto nama lanune, loti adinau li minoti, ido goligunu lifefe labo masa yau unala ladanuwa aibo sokila hi muwabo idafa ya fele weninala Goti lomu-lomu abo hatina ya nebo faitoto nebo ya li minae. <sup>9</sup>Ido nama hofawa ya fetu loti labo,

Hofu hedato fuliyanibo ya Goti weninala minanae, loto fuliyageto lunuka yakafo wenina lowa-lawana numudoti, ido afu monalo-monalo minadokati, ido ha notina eito-eito labo minadokati ido utina eito-eito ibo muki minadokati, wenina meina fito Goti muwanima nenako, lufuwawa keloto lagoli aibo ya lito fumala li fulototo fukanibo ya ogofuto ata lanane.

<sup>10</sup> Feto feyanibo weninawa ya weninane minoti, ido lusaku we Goti sokila hi muwabo we minoti Goti houba-naba o edanae, loto buli betiyageto mikalo hiyaba o betinae, loti lae.

### Sipsisipi Mofola ebola labo ha

<sup>11</sup> Ena hofa wa obo ya enisole tauseni-tauseni naba-naba nuba oti minabo hitoto ogofuwamoto yasi nama naba labo ya holiyobo ne. Ido enisolewa yasi ekeni folomogi, ido idafa nomudina hofawa nebo fo (4) ido we kilofu hulitina nebo ya li hona o betiti <sup>12</sup> ha naba loti nama fetu labo, Sipsisipi Mofola hofu fuliyabo ya hiyaba we wehudi aubala mino edaito, idafa-adafa wa noto, ha mananau minoto, aubala nebo yagunu huliyaagi we minoto, huliya ito yoito ebola lonibo ya fefe lotoko ne, loti lae.

<sup>13</sup> Ena mikaloka, okulumaloka, mika waka feumau, ho noku ya minomo uwabo muki minabo yasi nama lato holiyobo fetu labo, Ekeni folomolo amedoto nebogi, Sipsisipi Mofolagi ebotina logeto, hulitina akaisa yoto minomo yoito, ido hulitina laminala naba-naba yoito, ido idafa-adafa muki hiyaba o betibo aubatina ya emotinadoka mino betibo, ya moda minowa-minowa oto mino betimo yonaibo ne, loti labo ya holowe.

<sup>14</sup> Fetu lato, idafa nomudina hofawa nebo fo (4) yasi ya onae, loti lato, we kilofu hulitina nebo we weudina-lutina-hatina ona muwone, loti hinalo hidina obula fiyae.

### Sipsisipi Mofolakafu lufuwa keloto lagoli aibo fuma li fulaibo ha

**6** <sup>1</sup> Ena Sipsisipi Mofola yakafo lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma ya fuko apasito wa obo ne. Wa oto, idafa ma hofawa nebo fo (4) minaguti makafo halake libo nola yaidana oto, Ano, lito holiyobo ne. <sup>2</sup> Holito wa obo ya moda safu-hosi feke liboma aibo ya meyalo we ma nebo anau ya himi li neto ya uwolafo li yoima betibo helekamula ya atalalo mofu edaito, wenina lowa fina fito li yoima o betinaibo we yaidana oto wibo ne.

<sup>3</sup> Utaito, Sipsisipi Mofola yakafo lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma naba tu (2) ya fuko apasito idafa hofawa minagu nebo makafo, Ano, loto libo

holiyowe. <sup>4</sup>Holiyoto, safu-hosi ma luta libo aibo ya meyalo minoto aibo we ya mikau-mikau yalokati you amena mona ya lito wenina eimotinagi lowa fina fiti hofu beti fulimo unabo mona molanae, loto mi naba-naba muiito wibo ne.

<sup>5</sup>Ena Sipisipi Mofola yakafo lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma naba tili (3) ya fuko apasito wa obo ne. Wa obo ya idafa hofawa nebo fo (4) minaguti ya makafo, Ano, loto libo holiyobo ne. Holito wa obo ya safu-hosi lubufa libo ya aito, meyalo aibo we ya idafa hona molo-molo abo idafa anau li ne. <sup>6</sup>Li neto, hofa holiyobo ya idafa hofawa nebo fo (4) minaguti ya wenina ha labo yaidana oto libo, Wetina-idafa mináminako, suwa witi meina finaibo ya fo hamena mako onona libo meinalakafo suwa witi mako kilogilamu meina finaiye. Ido suwa bali meina finaibo ya fo hamena mako onona libo meinalakafo suwa bali tili (3) kilogilamu yako meina finaiye. Ido yá olifi ilawa nowalawa ido no waini ya li hopaitámo. Aifa minanaiye, loto libo ya holiyobo ne.

<sup>7</sup>Ena Sipisipi Mofola yakafo lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma naba fo (4) ya fuko apasito, wa obo ne. Wa obo ya idafa hofawa nebo fo (4) minaguti idafa naba fo (4) yakafo, Ano, lito holiyobo ne. <sup>8</sup>Holito wa obo ya safu-hosi sifuga libo ma aito, meyalo aibo we ya huliya Fulimo Uwabo Mona ne, loto nebo ne. Ido egeka nebo we ya huliya Fuliyabo Eba ne, loto nebo ido huliya ma Eidisi ne. Ido mikalo minabo wenina muki ya li nuba fo (4) o betigu yauti nuba mako ma wewa loiti adinau moloto hofu beti fulinaibo auba biye. Hofu beti fulinaibo ya malekama migunu hofu beti fuliyageto, ido malekama ya inagunu yamo hofu beti fuliyageto, ido ma ya idafa i hiliyabo yamo hofu beti fuliyageto, ido ma ya liye-idafakafo hofu beti fulinaiye, loto auba ya biye.

<sup>9</sup>Ido lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma naba faifu (5) ya fuko apasito wa obo ya Goti mu-mu abo folomo feumau yau wenina hofu beti fuliyabo weudina ya wa betiyobo Goti hala ukuwa aubafofo loto lo oloto pimo uwabo nenako, uwotinafo ya hofu beti fuliyae. <sup>10</sup>Weudina wa betiyobo yasi ha naba loti fetu labo, Aubafofo Yawala idafa-adafa muki mikau-okulumau nebo Wenaba wehudi minanibo fele nebo we ona hula nebo we, hamena nenaki hiyabaka minogeto wenina mikalo minoti hofu ledo fuliyabo ya hona moloto lifima liwila oto binanibo ne? loti loga o edae. <sup>11</sup>Loga o edato, muki utinalo owo feke libo ya bito fetu lobibo, Hemotina ya hamena fouma mako hiyaba minomo yowato, weninawa hemotina hofu betiti fuliyabo yaidana oti hounatinafo-mota malekama houba-naba o nedabo ya hofu betiti fulimo yoti yowato, modae, loto lodo ya lifima ha liwila oto binobo ne, loto lobiye.

<sup>12</sup>Ido lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma naba sikisi (6) ya fuko apasito, wa obo mika mima naba-naba oto ido fo ya ladámoto lafo-lafo lubufa ona hilito, ido igana ya lunu yaidana oto luta-hisi ona libo ne. <sup>13</sup>Ido ofiya

okulumalo nebo ya asi nabakafo yá sigolo hofaito, sigolo ilawa falatámibo ya yáloti limo ibo yaidana oto okulumaloti limo ibo ne. <sup>14</sup>Ido okuluma ya hunu li uku loti loloku abo yaidana oto loloku oto, obula muki ido no yakafo li hona aibo eba muki ya homu minabo ebatina yaloti ta loti u eito uwae.

<sup>15</sup>Ena mikalo hiyaba we wehudi muki, hulitinagi nebo wenina muki, himiwe hiyabatina wenaba muki, idafa-adafa wa nabo wenina muki, auba iyabo wenina muki, houba-naba onona liyabo wenina muki, ido eimotina ononatina liyabo wenina muki ya mika lula ligu yau ido hefana naba obulau yau faluku minae. <sup>16</sup>Faluku oti minabo yasi obulagi ido hefanagi hai moloti lobiyabo, Ekeni folomolo amedoto nebo we yamo wa ledageto Sipisipi Mofola yakafo lifimate liwila oto lumutanaiye, loti hemotina obulagi hefanagi lemodo limo iti li fito ledalo. <sup>17</sup>Yagunu lifimate liwila oto lumunaibo hamena nabalo ya onesa moda oloto pitaiye. Hemakafo nomunalo ya ogofuto aubafofo loto sinoi minanaiye? loti lae.

#### Gotikafo Isilaeli wenina wa molo betibo ha

**7** <sup>1</sup>Idafawa ya hulotaito mika onuwa fo (4) yalo enisole fo (4) ya sinoiti minabo wa betiyowe. Sinoiti minabo we adinau yau mikalo moninaibo asi fo (4) ya mikalo, ido ho nolo, ido yá-nalalo ya fu-fu ladámanaiye, loti li hikito minabo wa betiyobo ne. <sup>2</sup>Ena fo yoidoka yoimati enisole ma yoito wa edobo ne. Yoibo ya Goti hofawa minomo wibo we anela idafa ya li nebo ne. Aya enisolewakafo Goti mika ido ho no ya li hopaitanae, loto enisole fo (4) auba bibo we ya ha naba loto feto lobibo, <sup>3</sup>Hemotina ya aloko mikafena, ho nofena, yáfena ya li hopaitámilo. Homu ya Gotite houba-nabala wenina onobatinalo yalo anela molo betinune, loto lobiye. <sup>4</sup>Feto lobito, Goti weninala hona molaibo anela liyabo wenina ya Yuda wenina afu monalo-monalo muki minaguti ya wani hadeti foti-fo tauseni (144,000) wenina minae, loto lito holiyobo ne.

<sup>5</sup>Ido afu mona ma Yuda yauti tuwelu tauseni (12,000) ya anela i betiyabo ne.

Ido afu mona Lubeni yauti tuwelu tauseni (12,000), ido afu mona Gati yauti tuwelu tauseni (12,000), <sup>6</sup>ido afu mona Aseli yauti tuwelu tauseni (12,000).

Ido afu mona Napitali yauti tuwelu tauseni (12,000), ido afu mona Manase yauti tuwelu tauseni (12,000), <sup>7</sup>ido afu mona Simeyoni yauti tuwelu tauseni (12,000).

Ido afu mona Lifai yauti tuwelu tauseni (12,000), ido afu mona Isaka yauti tuwelu tauseni (12,000), <sup>8</sup>ido afu mona Sebuluni yauti tuwelu tauseni (12,000),

ido afu mona Yosefe yauti tuwelu tauseni (12,000), ido afu mona Benisamini yauti tuwelu tauseni (12,000) ya

anela feti i betiyabo ne.

**Wenina naba nuba minabo Goti weudina-lutina-hatina muwabo ha**

<sup>9</sup>Idafawa ya hulotaito wa obo mau naba-naba minabo ya makafa hitanaibo ya ogofuwámiye. Emotina ya mikau-mikau yauti ido afu monalo-monalo minaguti, hotina-wetina-utina mino eito-eito mona mona nebo yauti, ha notina yagi eito-eito labo minagu ya yauti loti ekeni folomo holaleka Sipisipi Mofola nomunalo mau minae. Mau minabo ya utinalo owo feke libo iti, ya yá akawa adinau li minoti, <sup>10</sup>ha naba loti feto labo, Gotite ekeni folomolo amedoto nebo we yagi ido Sipisipi Mofola ya nomude li waima ne, loti lo minae.

<sup>11</sup>Ido enisole muki ya ekeni folomo ido we kilofo hulitinagi nebo we ido idafawa hofawa nebo fo (4) ya li hona o betiti minabo ekeni folomo holaleka mikalo lumuti, Goti weudina-lutina-hatina muti huliya li faka loti <sup>12</sup>feto labo,

Ya onae. Gotite ya ebola, ido huliya lamenala naba-naba, ido ha mananau  
nebo, ido dowae, lalowe, loti labo ha, ido huliya akaisa yoto nebo,  
ido hiyaba we wenaba aubala, ido idafa-adafa muki hiyaba o  
betibo aubala ya moda minowa-minowa oto mino edomo yonaibo  
ne. Ya onae,

loti lae.

**Wenina hena naba li mofu betiyaguti abo ha**

<sup>13</sup>Ena we kilofo hulitina we minaguti ma yakafo loga o nedaibo, Weninawa utinalo owo feke libo iyabo ya igaleka wenina minae? Ido igalekati ya ae? loto loga o nedaito, <sup>14</sup>nemokafo liwila oto lomuwo, Wenabane, heimoka ya holi minane. Nemo ya holámowe, loto lomuwo. Lomuwoto, emokafo lonumibo, Weninawa ya hena naba-nabama li mofu betiyaguti abo wenina ya utinalo owo ya Sipisipi Mofola lunulau noku ito li hiluwa feke libo ne. <sup>15</sup>Yagunu ya,

Goti ekeni folomolalo holaleka minoti, hamena-hamena fo libo lubu  
ibo ya fele huliyagi numunala naba yau houba-naba o edomo  
uuae. Ido ekeni folomolo amedoto nebo we yakafo mino betitoto  
hiyaba o betinaiye.

<sup>16</sup>Hofa inagunu fuliyámanabo ne. Ido hofa no-ano yagunu  
holámanabo ne. Ido fo ya liyámanabo ne. Ido fo loitaibo yakafo  
utina li hopaitámanaibo ne.

<sup>17</sup>E'e, Sipisipi Mofola ekeni folomo lusaku nebo ya weninawa ya  
sipisipi hiyabatina we ya minanaibo ne. Ido no hofawa minomo  
yoibo atalalo yalo idipito unaiye. Ido Gotikafo nomudina nowala  
ya hilili o betiyageto hufo ma hofa ámanabo ne,



loto lonumibo ne.

### Lufuwa wase ito lagoli aibo fuma fukaibo ha

**8** <sup>1</sup>Sipisipi Mofola yakafo lufuwa keloto lagoli aibo fuma ma naba seweni (7) aito ya fukoto apasoitoto okulumalo hamena fouma hafu auwa yaidana hameme o hesa minabo ne.

<sup>2</sup>Ena wa obo ya enisole seweni (7) Goti holaleka sinoiti minabo we bomu wekilofu seweni (7) ya biye.

<sup>3</sup>Ido enisole makafo loto so sokila hi mu-mu abo folomolo selo yalo minoto, masa goligunu lifefe labo li minoto, sokila unala ladanuwa dowo libo hinaibo idafa abi idafa ya Goti munaiye, loto ya muiyo, lito sokila yagi Goti weninala lomuwabo hatina yagi li mako itoto, ekeni folomo holaleka sokila hi mu-mu abo folomolo goligunu lifefe labo yalo hito sokila muiye. <sup>4</sup>Muito, sokila unala ladanuwa dowo aibo idafa masau hibo sokila yagi, Goti lomulomu abo hatina yagi enisole anauti uto Goti nedoka yoiye. <sup>5</sup>Yoito, enisolema masama goligunu lifefe laboma lito, folomolo yaloti so libo lito, masau i faitoto, fululu kaito fiyasito mikalo fulaito, ho halake naba loto, ho mumu loto, hopana laminala pana hibo fulabo yaidana oto ito mika mima aiye.

### Bomu wekilofu ha

<sup>6</sup>Ena enisole seweni (7) bomu wekilofu seweni (7) li minabo ya fu lanune, loti li henemu oti wetinalo molae.

<sup>7</sup>Ido enisole homu wekafo bomu wekilofu fu lito, ho ome gedibo ido so huluma ya lunu yagi li mako itoto mikalo ya lumiye. Lumito, mika me ya muki ya eba tili (3) hona molaigu yaumati mako ma moda lo huloto ido eba mako ma yá malekama loto ido menefa suwa-nala ya loto huliye.

<sup>8</sup>Ido enisole naba tu (2) bomu wekilofu fu lito, so naba-naba obula naba so libo yaidana oto libo ya fiyasito ho noku fulaito yau lumiye. Lumito, ho no ya no tili (3) hona molaigu yauti mau mako ya lunuko bulito, <sup>9</sup>ido muki hafa hofawa nebo ho noku minabo ya tili (3) hona molaigu yauti mau mako ya fuliyabo ne. Ido sipi muki ya sipi mau tili (3) hona molaigu yauti mau mako ya li nosámibo oto li hopaitaibo ne.

<sup>10</sup>Ido enisole naba tili (3) bomu wekilofu fu lito, ofiya naba-naba le yaidana huluma aibo okulumaloti limo ibo ya no muki yagi, ido no atala muki yagi ya mau tili (3) hona molaigu yauti mau mako yau lumibo ne.

<sup>11</sup>Ofiyawa lumibo ya huliya Ekefa Sukeke Aibo ne. Ido no ya li ekefa sukeke aibo bulito, wenina muki nowa noti ya fuliyabo ne.

<sup>12</sup>Ido enisole naba fo (4) bomu wekilofu fu lito, fogi igana yagi, ofiya yagi hofu betibo yagunu lanabo hamenatina ya tili (3) hona molaigu yauti mau makolo ya ladámae. Ido yagunu fo hamena mako ya tili (3) hona molaigu yauti mau mako yau fo ladámiye. Ido ayaidana oto lubuka hona molaigu yauti mau makolo iganagi ofiyagi ya ladámae.

<sup>13</sup>Ido nama lubiya okuluma yowalo bu loto monibo wa obo yakafo su naba-naba loto feto libo, Ake, enisole tili (3) malekama ya bomu wekilofotina lanado ya wenina muki mikalo minabo hena naba-naba holinigilae, loto libo ne.

**Enisole naba faifu (5) bomu wekilofola fu libo ha**

**9** <sup>1</sup>Ido enisole naba faifu (5) bomu wekilofola fu lito, ya ofiya ma okulumauti lufito limo mikalo ibo ya wa obo ne. Wa obowa ya lowa eba hanu ya sinaie, loto ofiyawa hanu sinaibo oso ya muiye. <sup>2</sup>Muito, lowa eba naba-naba hanu sito, so naba hiyabo sokila yaidana oto sokila naba-naba yakafo lowa ebauti yoto, fo yagi okuluma yagi ogofuito lubu ito hamulu pibo ne. <sup>3</sup>Ido sokila lulau yati witu ya oloto piti mikalo lomabo ya hamuke yaidana oto mikalo minabo ya wenina hofu beti-beti abo aubatina yaidana oto biye. <sup>4</sup>Auba bibo idafa yakafo ya mikalo suwafena, ido yá-nalafena, ido yáfena ya hofámoti, wenina onobatinalo Goti anela liyámabo yako ya hofu betinae, loto fuka ha lobiye. <sup>5</sup>Ido wenina hofu beti fulinabo auba biyámiye. E'e, ya aifa igana faifu (5) yaidanako utinalo hofu betiyato ogofu naba holiti minanae, loto auba ya bibo ne. Ido utina ogofu naba-naba holiyabo ya hamuke yaidana oto yakafo adala aito ogofu holiyonibo yaidana oto ne. <sup>6</sup>Ido aya hamenalo ya wenina ogofu holiyabo yasi, moda fulinune, loti aubafofo loti holinafa, fuliyámanigilae. E'e, fulinabo mona ya oloto pi biyámanaibo ne.

<sup>7</sup>Ido wituwa ya safu-hosi lowa finalo unigili li henemu abo yaidana oti hiliyabo ne. Ido atatinalo yalo idafa goligunu lifefe labo hosefa yaidana nebo idafa ya mofu minabo ne. Ido hotina-wetina wenina hotina-wetina hiliyabo ne. <sup>8</sup>Ido manadina opala ya wenipa manadina opala fana nebo yaidana oto ne. Ido wetina-hauwa ya hula-laiyoni wetina-hauwa fi haibo yaidana oto ne. <sup>9</sup>Ido ikitinalo ya huwa kapa hilibo idafa lifefe labo ya iyabo ne. Ido okonatina nola libo ya safu-hosi abi loti lowa fina ebalu yalo oluloti, wenina moninabo idafa ika oti uwabo nola libo yaidana oto ne. <sup>10</sup>Ido sokuwatinalo ya naka yalo nebo ya hamuke yaidana oto sokuwa yaidana oto nebo naka yakafo wenina utinau hofu betiyato igana faifu (5) ogofu naba-naba holiti minanae. <sup>11</sup>Idafawa mikalo hiyabatina we wehudi ya lowa eba hiyaba aibo enisole huliya ya Hibulu halokati Abadoni ya ne. Ido Giliki halokati Apoliyoni ya ne.

<sup>12</sup>Hena naba-naba homu fedito holiyabo yama moda hulo itaiye. Ido hena loiti ma aliga oloto pinaiye.

**Enisole naba sikisi (6) yakafo bomu wekilofola fu libo ha**

<sup>13</sup>Ido enisole naba sikisi (6) yakafo bomu wekilofola fu lito, ya Goti sokila hi mu-mu abo folomo hefana goligunu lifefe labo Goti nomunalo nedo yalo onuwalo-onuwalo wela-hauwagi idafa fo (4) nedokati nola libo

ya moda holowe. <sup>14</sup>Nola libo yakafo enisole naba sikisi (6) bomu wekilofu li nebo we fetu loto lomuiwo, Enisole fo (4) Yufuletisi no nabalo nala fi betibo ya wina fulu betiyo, loto lomuiye. <sup>15</sup>Lomuito, enisolewa fo (4) ya Goti hiyaba o betibo u aya hamenawa ya fo lidofe, lunagafe, fo hamenafe, igana yaufe, melege yaufe, hamena fefe loto ya anaifo ya wenina muki mau tili (3) hona molaigu yauti mau mako minagu muki ya hofu beti fulinae, loto hiyaba o betibo enisolewa ya wina fulu betiye. <sup>16</sup>Wina fulu betito, ido himiwe safu-hosi meyalu minabo wenina naba-naba tu hadeti miliyoni (200,000,000) wenina yaidana minae, lato holiyobo ne.

<sup>17</sup>Ido mebe-maba wa obo ya feito wa betiyobo ne. Safu-hosi ido wenina meyalu minabo ikitinalo huwa iyabo ya luta libo so yaidana oto, ido lubufa libo hefana safaiya yaidana oto, ido sifuga libo hefana huliya salifa yaidana oto ne. Ido safu-hosi manadina hula-laiyoni manadina yaidana oto ne. Ido wetinau yauti ya so hulumafena sokilafena hefana salifafena yagi auba ito lumiye. <sup>18</sup>Ido wenina li hupa o betinaibo idafawa nosámibo tili (3) ya safu-hosi wetinau yauti anaibo yakafo mikalo minabo wenina muki ya hona moloto li mau tili (3) ito mau mako ya hofu beti fuliyae. <sup>19</sup>Hofu beti fuliyato, ido safu-hosi sokuwatina ya hosofa atatina yaidana oto nenako, wenina hofu betiyabo aubatina ya wetinau ido sokuwatinalo yalo ne.

<sup>20</sup>Ido wenina filigama idafawa nosámibo hofu beti fuliyámabo wenina yasi idafa-adafa adinagunu lifefe labo ya holi muti moniyabo hanu yalekati elepa iti ámabo ne. Ido Satani himiwela holi bi-bi abo monatinalokati lutina-hatina ya elepa iti molámabo ne. Ido sugi goti idafa-adafa wagámabo, ha holámabo, hanu moniyámabo idafa goli, siluwa, bolonisi, hefana ido yágunu lifefe labo yaleka idafa ya weudina-lutina-hatina bi-bi o minabo ne. <sup>21</sup>Ido yako minámiye. Wenina hofu beti fuliyabo monatina, hifena hiyabo monatina, hupa li unabo monatina ido idafa ugele nabo monatina yalokati elepa iti metina umámabo ne.

### Enisole lufuwa yo fito loloku ibo hefola li nebo ha

**10** <sup>1</sup>Ena enisole ma aubala naba-naba nebo ya okulumaufi lumito wa obo ne. Lumibo ya limu yakafo wase i edaito, fuweba ya mananalo neto ido hola-wela ya fo lamenala yaidana oto sili gege fuloto neto ido hina ya numuna lagilo so huluma li hona oto nebo yaidana oto ne. <sup>2</sup>Ido anau lufuwa loloku ibo hefola ya ataloto li ne. Ido hina onaleka ya ho nolo ya lala ito, hina adawaleka ya mikalo lala ito minoto, <sup>3</sup>hula-laiyoni wela atoto ha naba libo yaidana oto hai naba molaiye. Hai naba molaido ho halake seweni (7) yagi ha lae. <sup>4</sup>Ido ho halake seweni (7) moda labo ha moda lufuwa inowe, loto holofa, okulumaloti nola ma holobo fetu lonumibo, Ho halake seweni (7) yasi ha labo ya lufuwa iyámo. Hawa faluku oto aifa minanaiye, loto lonumibo ne.

<sup>5</sup>Lonumito, ena enisolema homu wa edobo ho nolo ido mikalo lala ito nebomakafu ana onaleka sino lo okulumau itaito, <sup>6</sup>we ya nomuna hofawa minowa-minowa oto minomo yoto nebo we, okuluma ido idafa-adafa muki ayalo nebo ya li oloto pibo, mika ido idafa-adafa muki ayau nebo li oloto pibo, ido ho no ido idafa-adafa ayau nebo ya li oloto pibo we huliya loto li onae, loto fetu libo, Gotikafo hamena ma onu ito hiyaba ámanogolaiye. <sup>7</sup>Hiyaba ámanogolaifa, ido enisolema naba seweni (7) ya bomu wekilofola fu lito lanaibo hamenalo hala faluku oto nebo ya houbanabala we polofeti lobibo yaidana oto ya ayalo inaiye, loto liye.

<sup>8</sup>Ena okulumauti nola homu holiyobo makafu hofa oloto pito fetu lonumibo, Hemo enisole ho nolo ido mikalo hina lala ito nedo uto lufuwa loloku ibo ataloto nebo anau li nebo ya, Liyo, loto lonumiye. <sup>9</sup>Lonumito, holito enisole nedo uto lufuwa loloku ibo hefola ya nomo, lomuwo liwila oto libo, idafa ya lito nananibo ya sebakau ya ekefa anaibo ne. Nefa, wekau ya fimona nowala yaidana oto la fulinaibo ne, loto lonumiye. <sup>10</sup>Fetu lonumito, lufuwa lolokuibo hefola ya enisolema anauti lito nowe. Noto, wenu ya fimona nowala yaidana oto la fulibo nefa, ido mikili obo ya sebanu ekefa naba-naba aiye.

<sup>11</sup>Ena fetu loto lonumibo, Hemo idafa ya wenina mikau-mikau minadoka, ido afu monalo-monalo minadoka, ido ha notina eito-eito ladoka, ido mikalo hiyaba we wehudi minadoka oloto pinaibo idafa yagunu hofa lo oloto moloto lobimo uwo, loto lonumibo ne.

### We loiti ma oloto pinaibo ha

**11** <sup>1</sup>Ena holobo numuto fetu lonumibo, Goti fele huliyasi numunala naba yalo ya uto holobo yakafu moloto wato hitoto sokila hi mu-mu abo folomo yagi ayaidana oto hito. Ido yalo wenina nuba oti weudina-lutina-hatina muti ebola loti minabo ya nenaki minae, loto yagi hito. <sup>2</sup>Fetu feyanogolaba, eba ya fele huliyasi numuna naba hilala feka nuba abo eba ya fulitoto hitámo. Ebawa ya eito feka wenina binako, numuna meya fele Yelusalemu yalo igana foti-tu (42) ya lala iti moninigilae. <sup>3</sup>Ido hamena yalo ya nemo hane lo oloto pinaibo we loiti idipi moloto hufo nama anigili utinalo owo iti fe-fe abo idafa ya iti fo hamena wani tauseni tu hadeti sikisiti (1,260) yalo hane ya lo oloto molomo unigilaiye, loto lonumiye.

<sup>4</sup>Wewa loiti ya yá olifi loiti ido idafa mulalo lamu molo-molo abo idafa loiti ya minoti mikaleka muki mikau Wenabala onobalalo ya sinoi minaibo ne. <sup>5</sup>Ido we makafu uwotinafo bulito li hopa o betinowe, loto lanaibo ya wewa loiti wetinau yauti so ya lumuto hi ludo betinogolaiye. Feito we makafu loitiwa li hopa o betinowe, lanaibo ya ludoto fulinaibo ne. <sup>6</sup>Ido wewa loiti ya lo oloto molanaibo hamenalo yalo ho iyámanaiye, loto aubawa binako, ho iyámanogolaiye. Ido no ya li lunu bulinaibo auba

ya bito ido idafa mona-mona yakafo loto mikalo minabo wenina ya li hena binaibo ne, loti holinaibo auba yagi binaiye.

<sup>7</sup>Ena wewa loiti ha lo oloto molo-molaibo onona ya hulageto hafa hasuwala fibo yakafo lowau negu yauti yoto, we loiti fina fi hofoto betito, li yoima o betito hofoto betiyageto fulinigilaiye. <sup>8</sup>Fulinaibo ya hanudo numuna meya nabau hono utina ya uno minanaibo ne. Aya numunawa wase ibo huliya Sodomu ido Isipi ya ne, loti labo aya ebalo Wenabatina yagi yá yofolo hofato fulibo ne. <sup>9</sup>Ido hono utina ya uno minageto wenina muki mikau afu monalo-monalo muki, ido ha notina eito-eito labo muki, ido utina eito-eito ibo muki minadokati wenina yasi fo hamena tili-hafugi (3 1/2) hono utina wa betitoko minoti hale li betiyámanune, loti lanabo ne. <sup>10</sup>Ido wewa loiti fulitaibo yagunu mikalo minabo wenina muki yasi lutina-hatina dowa lotiko holiti, huwamena li filiga-filiga oto liti, ake naba inigilae. Wewa loiti yasi lo oloto molo lobibo ha yamo mikalo minabo wenina ya hena naba-naba li mofu betiti fulitaima nenako, yagunu ake inigilae.

<sup>11</sup>Feto feyafa, fo hamenawa tili-hafugi (3 1/2) ya uwageto Gotikafo nomudina hofawa minanaiae, loto wetina-mula bito, sinoiti minaito, wa betiti ya holi naba-naba holiyae. <sup>12</sup>Holi holiyato, loitiwa holiyaibo ya okulumauti ha nola naba yakafo fetu libo, Hemotina melo yoiliyo, loto lobito, uwotinafo-mota wa beti minato wewa loitima limu lulau ya okulumau yowaiye.

<sup>13</sup>Ido okulumau yowaiibo hamena ayalo mika mima naba-naba oto, ido numuna meya nabawa yau numuna muki mau teni (10) hona molaigu yauti mau mako ya gulu-naguludoto, ido wenina seweni tauseni (7,000) hofoto betito fuliyato, wenina filiga hofawa minabo ya holi naba-naba holiti lutina-hatina li elepa iti moloti, Goti okuluma yawala ya lamena huliya naba ya muwabo ne.

<sup>14</sup>Holilo. Hena naba-naba holiyabo naba tu (2) ya moda hulotaito, ido hena naba tili (3) ya alili aiye.

#### **Enisole naba seweni (7) bomu wekilofu fu libo ha**

<sup>15</sup>Ena enisole naba seweni (7) bomu wekilofola fu lito, okulumauti notina ma ha naba-naba fetu loti labo,

Onesa me ya ya Wenabate ido ilifi molaibo we Kilisto ya mikalo wenaba auba ya moda mofuti, mikau-mikau hiyaba we wehudi ononala ya minowa-minowa oto limo unigilaiye,

loti lae.

<sup>16</sup>Ena we kilofu hulitinagi nebo we tuwedi-fo (24) Goti onobalalo eniki folomotinalo amedoti minabo yasi hidina obula fiti hotina-wetina mikalo moloti weudina-lutina-hatina muti fetu lomuwabo,

<sup>17</sup>Wenaba Goti aubafo yawala homu yoimaloka minoto, onesa minomo yowanibo we, hemo aubaka yakafo

mika me ya hiyaba o ledanibo ononaka ma li apiyaninako, yagunu dowae, lalowe, loto lo minone.

<sup>18</sup> Hemo weninaka minámabo wenina yasi sebatina hala-kala lito sebaka hala-kala naba-naba libo monaka ya oloto pito fedito, fuliyabo wenina lifima liwila oto binanibo hamena ya oloto pito fediyé.

Ido houba-nabaka we polofeti ido weninaka holika holiyabo hulitina nebo yagi hulitina minámibo yagi lifima liwila oto binanibo hamena ya oloto pito fedibo ne. Ido mika li hopaitabo wenina ya li hopa o betiyanibo hamena yagi oloto pito fedibo ne, loti lo minae.

<sup>19</sup> Feto lato, Goti fele huliyagi numuna naba okulumau nebo hanu sito, fele huliyagi numuna lulau Gotigi li hutifina betibo huwamenala ya oloto piye. Oloto pito, hopana lamenala hiyala fuloto, ho mumu loto, ho halake naba loto, mika mima naba aito, ho ome naba lumibo ne.

#### Wenate ido hosofa nabate ha

**12** <sup>1</sup>Ena okulumalo mebe-maba naba ma oloto pibo feito ne. Wena ma nebo fo yamo ulalo owo yaidana oto wase i edaito, igana ya hina feumau neto, ido ofiya tuwelu (12) yakafo helekamu lifefe labo ya atalalo mofuibo ne. <sup>2</sup>Wenawa olufola houmalau nebo ya olufu hedanogolainako, ula ogofu naba-naba holito, ha naba libo ne. <sup>3</sup>Feito neto mebe-maba ma okulumalo oloto pibo ya moda hosofa naba-naba ma ne. Nebo ya ula luta libo ne. Ido atala seweni (7) ya ne. Ido atala howa teni (10) neto, ido atalalo mikalo hiyaba we helekamutina yaidana oto helekamu seweni (7) ya mofu minaibo ne. <sup>4</sup>Ido sokuwa yakafo okulumau ofiya mau loiti ya waitoto mau mako ya hililifa oto itifu fulo betiti mikalo lomae.

Lomato, hosofawa yakafo wenawa olufola oloto pinaido ayalo hofu nanowe, loto holaleka minoto hiyaba o ne. <sup>5</sup>Hiyaba o neto, wenawama hipala hedaito, hipawama hiyaba we minoto ya holobo ainigunu lifefe labo ya lito mikau-mikau minabo wenina aubafofo loto hiyaba o betinaibo ya oloto piye. Oloto pito, makafo hipala ipoto lito Goti nedo ekeni folomolalo ilimito wiye. <sup>6</sup>Wito, wenama ya hafali mikalo holi wito, Gotikafo eba lifefe lo molo edoito fo hamena wani tauseni tu hadeti sikisiti (1,260) ya hiyaba o edanowe, loto eba lifefe lo edaibo ebalo ya u fediyé.

<sup>7</sup>Ena okulumau fina lowa oloto pito, enisole hiyabatina we Maikoli enisolelagi uti, hosofa enisolelagi fina fi hofu betiyato, emotina liwila oti fina fi hofu betiti, <sup>8</sup>ido aubatina yakafo li yoima o betiyámato, okulumau ebatina yaloti fulitae. <sup>9</sup>Hosofa naba ya salopaina aidena yoimalokati nebo huliya ya Hamade Hibo ne, ido huliya ma ya Satani ne, loti labo

yakafo mikau-mikau minabo wenina muki ya li hanu dowa lotokati ika o beti nebo we ya okulumaloti enisolela yagi maina itifu fulo betiyato, mikalo lomabo ne.

<sup>10</sup>Ena holiyobo okulumauti ha nola naba feto libo,

Gotite ya li nomude waibo monala, ido aubafofo libo monala, ido hiyaba we wehudi nebo monala ya oloto pibo ne. Ido ilifi molaibo we Kilisto idafa-adafa feyanowe, loto feyanaibo aubala yagi onesa oloto pibo ne.

Yagunu hounatefo-mota sigiya lo beti-beti aibo we ya fo libo, lubu ibo ya

Goti onobalalo sinoi minoto sigiya lo beti-beti omo wibo we ya okulumaloti moda itifuwato, mikalo lumibo ne.

<sup>11</sup>Ido emotina yasi Sipisipi Mofola lunula yakafo hala ukuwa dowa ya lo oloto molabo monatina yakafo ya uwotinafo li yoima o betiyabo ne. Ido eimotinasi holiti hofu ledofulitanae, loti ladamae.

<sup>12</sup>Yagunu okuluma ido okulumau yau minabo muki ya ake naba-naba iyalo. Ake naba-naba iyafa, hemotina mikalo minabo, ido hofu minabo ya hamade hi-hi aibo we ya hemotina minadoka luminako, hena naba-naba holinigilae. Ido hamenala fouma ne, holinako, sebala hala-kala naba-naba liye,

loti lo minabo ne.

<sup>13</sup>Ena hosofa itifu fulato, mikalo lumibo ya holito hipa hedaibo wenama ya ege uto henibo ne. <sup>14</sup>Henifa, ya bu loto eba wa molo edabo hafali mikalo wibo ya faiga hosofa fulo faiga edanaie, loto wenawama nama lubiya okona loiti ya muito, u ebawa wito hosofa fulo faiga itoto, neto yaleka wela-idafa muto, melege tili-hafugi (3 1/2) ya hiyaba o edomo wibo ne. <sup>15</sup>Feito ya hosofawamamo ya wena no yakafo hofageto wenawa ya u hopa unaiye, loto no naba yaidana oto welauti omu hilito fulaiye. <sup>16</sup>Feto feyaifa, mika yakafo wenama ana li faka loto hale godito hosofa welauti omu hilibo noma ya haleku yau lumuto hulibo ne. <sup>17</sup>Feto wena yagunu holito hosofa sebala hala-kala naba-naba lito, olufola filiga yagi fina fi hofu betinowe, loto wiye. Weninawa Goti lo molaibo hala meyalo moloti Yesu hala ukuwa lo oloto molabo wenina ya minae. <sup>18</sup>Ido hosofa ya uto ho no sesepalo ya sinoito ne.

### Ho no lulau yati hasuwala fibo hafa yoi fedibo ha

**13** <sup>1</sup>Ena wa edobo ya ho no lulau yati hasuwala fibo hafa ma yoibo ya atalalo wela hauwa teni (10) ya nebo, ido atala seweni (7) ya nebo, ido atala wela hauwa muki yalo mikalo hiyaba we wenaba helekamutina yaidana oto helekamu teni (10) ya mofuto nebo ne. Ido atala muki yalo Goti hamana hiti lufuwa iyabo ya mofuto nebo ne. <sup>2</sup>Ido hafawa hasuwala fibo wa obo ya hula-lepati yaidana hilifa, ido hina ya

hula-beya hina yaidana hilibo, ido wela ya hula-laiyoni wela yaidana hilibo ne. Ido hosofa yakafo hasuwala fibo hafawa ya nemote hiyaba we wenaba minoto ido mika okuluma idafa-adafa muki hiyaba betito, ido idafa-adafa ma feyanowe, loto holinaibo ya fetu feyanaiye, loto aubala ya muibo ne.

<sup>3</sup>Ido wa edobo hasuwala fibo hafawa ya fulinaiye, loti hofato fulifa, ido numuna huitu u dowa libo ne. U dowa libo ya wenina muki mikau-mikau minabo yasi idafa wati elegiti ege molae. <sup>4</sup>Ege molato, hosofakafo hasuwala fibo hafa ya nemote hiyaba o betinoiye, loto aubala naba muibo yagunu weudina-lutina-hatina muti ebola-abola lo-lo ae. Fetu fe minoti ido hasuwala fibo hafa yagi li akaisa edoti ebola-abola loti fetu labo, Hemakafo hafawa yaidana oto ne? Ido hemakafo emogi ogofuti fina finae? loti lae.

<sup>5</sup>Ido hafawa eimola ebola loto Goti hamana hinaiye, loto waito edaibo ne. Ido auba ito hiyaba o betinaibo ononala igana foti-tu (42) li minanaiye, loto hamena molo muibo ne. <sup>6</sup>Emokafo Goti hamana apito hito, Goti huliya hamana hito, Goti nebo eba yagi hamana hito, ido wenina ya okulumau minabo yagi hamadina hiye. <sup>7</sup>Ena fele wenina li uwotinafo bulito lowa fina fi hofu betito, ya li yoima o betinogolowe, lito Gotikafo, O, lito, fetu fe ne. Ido wenina mikau-mikau minabo, ido afu monalo-monalo minabo, ido hotina-wetina-utina eito-eito nebo minabo, ido ha notina eito-eito labo minabo yasi ha lodo ya meyalo molanae, lito Gotikafo, O, lito fetu fe ne. <sup>8</sup>Ido hana aidena akaimati mika okuluma li oloto piyámibo hamenalo yalo Sipisipi Mofola hofu fuliyabo hofawa minomo yowabo bukula yau mikalo minabo wenina hulitina lufuwa iyámibo weninawa yasi hafawa weudina-lutina-hatina muti ebola lo-lo anabo ne.

<sup>9</sup>Hemotina hatina nebo yasi hawa ya holifefe loti holilo.

<sup>10</sup>Makafo hidinalo-adinalo liyato, nala numugu minanae, loto lanaibo ya hidinalo-adinalo liyato nala numugu minanae. Ido mi fanagunu hofu beti fulinae, loto lanaibo ya mi fanagunu hofu beti fulinae. Yagunu fele wenina ya you loti hena auba iti li mofuwabo mona moloti ha ona hula hanuwalo fefe loti moni-moni anigilae.

### **Mika lulauti hasuwala fibo hafa ya yoibo ha**

<sup>11</sup>Ena mika lulauti hafa hasuwala fibo ma ya yoito wa obo ne. Atalalo wela-hauwa loiti sipisipi mofola wela-hauwa yaidana oto nefa, ha nola libo ya hosofa naba nola libo yaidana oto liye. <sup>12</sup>Ido aliga aibo hafa ya hasuwala fibo hafa homu yoibo aubala yaidana oto nebo, homu yoibo hafa ya welalo auba ito onona li ne. Onona li neto, hafa hasuwala fibo homu yoibo ya hofoti fulitabo numuna huitu u dowa liboma ya muki mikalo minabo wenina ya weudina-lutina-hatina muti huliya li faka



lanae, loto ilalu hu beti ne. <sup>13</sup>Ido mebe-maba ya li oloto pimo uto, wenina muki nomudinalo ya okulumauti so mikalo lumibo ya li oloto pito itibibo ne. <sup>14</sup>Feto feyaibo hasuwala fibo hafa homu yoibo welalo mebe-maba ya li oloto pi betinaibo auba ya muinako, yagunu mebe-mabawagunu mikalo minabo wenina hotina ibo ne. Ido hafa hasuwala fibo mi fanagunu hofu fuliyafa, hofa sinoito hofawa nebo ya holi muti huliya li faka loti ido hola-wela fefeluma lifefe loti weudina-lutina-hatina muna, loto aubafofo loto lobibo ne. <sup>15</sup>Lobito, welalo hololato, ido hafa hasuwala fibo fefeluma yakafo ha lanaiye, loto wela-mula muito, wenina ya holi muti huliya li faka loti ebola ladámabo wenina muki ya hofu betito fulinae, lito Gotikafo, O, lito fetu feyaibo ne.

<sup>16</sup>Ido yako minámiye. Hafawa hasuwala fibo aliga aibo yakafo weninala muki hulitina nebo, ido hulitina minámibo, ido idafa wa nabo, ido idafa wa námabo, ido eimotina ononatina liyabo, ido nalalo onona liyabo yaleka weninala ya hemotina adina onaleka yafe, ido onobatalofe yalo ane hofu molanae, loto aubafofo loto lobibo ne.

<sup>17</sup>Anewa ya hafa hasuwala fibo huliyafe, ido huliya hitabo nabala ne. Yagunu wenina anela utinalo iyámabo ya idafa-adafa meina fiti, ido idafa-adafa hefanalo fuloti feyanabo ya ogofuwámae.

<sup>18</sup>Hemotina wenina ha manadinau nebo yako idafawa fokiti holifefe loti holinigilae. We ma ha mananau nebo yakafo hafa hasuwala fibo nabala mona ya hitaneyo. Nabawa ya sikisi hadeti sikisiti-sikisi (666) we nabala ya ne.

### Sipisipi Mofolagi weninalagi ha

**14** <sup>1</sup>Ena wa obo moda Sipisipi Mofola ya Saiyoni obulalo sinoi neto, ido wenina mau naba-naba wani hadeti foti-fo tauseni (144,000) onobatalo yalo emo huliya ido Melafo huliya lufuwa ibo nebo wenina ya emogi maina minabo ne. <sup>2</sup>Ido holiyobo ya okulumaloti nola libo ya noila naba satibo nolagi ido ho halake libo nolagi yaidana oto ne. Ido nolawa ya wenina nama loti lanabo idafa huliya hapu hofato, nola libo yaidana oto ne. <sup>3</sup>Aya weninawa ya ekeni folomo onobalalo ido idafa hofawa nebo fo (4) ido we kilofu hulitina nebo we onobatalo yalo nama hofawa lo-lo minabo ne. Nama labo ya wenina ma holiti ogofuti lanabo wenina ya ma minámae. Wenina wani hadeti foti-fo tauseni (144,000) minabo ya mikalo wenina muki minagu yauti meina fito wina betibo wenina yako holiti namawa labo ne. <sup>4</sup>Aya weninawa wenipagi kelámabo yagunu eimotina utina ya hiluwa loto feke lotoko minae. Ido Sipisipi Mofola nedo-nedo wibo ya ege molo-molo ae. Emotina ya Gotite Sipisipi Mofola weninatina minabo hoba hobina miguti hula libo homu yoibo ya hofuto Goti munubo idafa yaidana oti minae. <sup>5</sup>Ido wetinau yauti ha sugi ha lomámito lifimatina ya minámiye.

### Enisole tili (3) nebo ya ha

<sup>6</sup>Ena wa edobo ya enisole ma okulumalo yowa bu loto monimo wibo yakafa hala ukuwa dowa minowa-minowa oto nebo ha ya lito, wenina mikau-mikau minabo, ido afu monalo-monalo muki, ido ha notina eito-eito labo muki, ido utina eito-eito aibo minabo ya lo oloto pi bimo wiye. <sup>7</sup>Emokafo ha naba loto feto libo, Goti lifima hona molo betinaibo hamenala ainako, holiya holiti, lamena huliya naba ya lomu minalo. Hemotina ya okuluma, ido ho no, ido no atala li oloto pibo we ya weudina-lutina-hatina muti ebola ya lo minalo, loto lobimo wiye.

<sup>8</sup>Feto loto lobimo wito, ya enisole ma yakafa loto feto libo, Numuna meya naba Babiloni ya moda guludiye. Moda ona u hopa utaiye. Babiloni wenina mona nosámibo molabo yakafa mikau-mikau wenina monatina li hopa o betiti monatina nosámibo yamo no waini hasuwala fibo yaidana oto wenina li hopa o betibo ne, loto libo ne.

<sup>9</sup>Feto loto wito, enisole naba tili (3) loto ha naba loto feto libo, Wenina yasi hafa hasuwala fibo ido hafa hasuwala fibo fefeluma weudina-lutina-hatina muti ebola loti, ido anela adina onalekafe ido onobatinalofe linabo wenina ya <sup>10</sup>Goti sebala hala-kala naba-naba libo monala yagi holinigilae. Goti sebala hala-kala libo ya no waini hasuwala fibo no li you ladámito, aubafofola aifa nebo yaidana oto ya nomuku lekinaibo ya nanigilae. Noti ya fele enisolegi ido Sipisipi Mofola yagi nomudinalo ya so naba-naba hefana salifa libo negu ogofu naba-naba holinigilae. <sup>11</sup>Ido sokila yau ogofu naba-naba holinabo so ya minowa-minowa oto lomo unogolaiye. Feti weninawa hafa hasuwala fibo ido hafa hasuwala fibo fefeluma weudina-lutina-hatina muti, ebola loti ido anela adina onalekafe, ido onobatinalofe linabo ya fo hamena lubu hamena ogofu holinabo monatina ya huladámanaibo ne.

<sup>12</sup>Yagunu Goti weninala Goti lo molaibo ha meyalo moloti auba iti Yesu holi hikito muti, ya you loti auba iti hena li mofuwabo mona molo-molo anae.

<sup>13</sup>Ena nemo holiyobo okulumauti nola ma lonumibo, Hemo ha ya feito lufuwa iyo. Onesa hamena meloti wenina Wenabadoka keloti minoti fulinabo ya ake inigilae, loto lonumito, ido Weuna Felekafo libo, Ya onae. Ido weninawa homu hosa fiti onona naba liyabo ya monatina dowa molabo ha ya egetina moloto lo betitainako, foli minanigilae, loto liye.

### Hamena naba ya ha

<sup>14</sup>Ena nemo wa faka loto wa edobo limu feke libo yalo we ma We Hula yaidana oto nebo, ya amedoto minoto atalalo ya wenaba helekamu goligunu lifefe labo mofuto ido anau mi wela fi haibo ya li nebo ne.

<sup>15</sup>Neto, ido enisole ma fele huliya numuna nabauti lo feka loto, limulo

nebo ya sula fito feto lomuibo, Mi ya lito onona liyo. Mikalo hobina muki ya hula linako, fukoto li nuba ananibo hamena loitaiye, loto lomuiye.

<sup>16</sup>Yagunu limulo amedoto nebo yakafo mila lito mikalo idafa hula libo idafa dowa muki fukoto li nuba aiye.

<sup>17</sup>Ido enisole ma fele huliyagi numuna naba okulumau nebo yauti lo feka loto emo yagi mi wela fi haibo ya li ne. <sup>18</sup>Ido enisole ma yakafo so huluma hiyaba aibo sokila hi mu-mu abo folomolo yaloti loto, mi wela fi haibo li nebo ha naba sula fito lomuibo, Mikalo nala waini ilawa ya hula lotaibo nenako, hemo mika lito nala waini ilawa dowa loto hula libo ya fuko, loto lomuiye. <sup>19</sup>Lomuito, enisolema mila lito mikalo ya nalaloti nala waini ilawa muki ya fukoto nuba oto, hefana masa nabau nala waini ilawa fuloti lipi-lipi agu yau fulaiye. Ayaidana oto Gotikafo sebala hala-kala naba-naba lotaibo ya oloto pinaiye. <sup>20</sup>Ido numuna meya naba hilala feka yalo nala waini ilawa lala iti lilika iyato, hefana masa yauti lunu naba lumuto lumuto momenoidana nebo minoto ya safu-hosi ya li waka edanowe, loto welalo yoibo tili hadeti mita (300) yaidana minomo wibo ne.

#### Enisole yasi idafa nosámibo mikalo minabo binabo ha

**15** <sup>1</sup>Ena okulumalo mebe-maba naba ma oloto pibo ya wa edobo feto ne. Wa edobo ya enisole seweni (7) yasi idafa nosámibo seweni (7) ya wenina hena naba li binaibo ya li minato, idafawa nosámibo ya hulageto Goti sebala hala-kala lotaibo yama hulanaibo ne.

<sup>2</sup>Ido idafa ma wa obo ya idafa ho no hilibo ya botologunu ido sogunu lifefe labo ya wa owe. Wa obo onuwaleka ya wenina yasi hafa hasuwala fibo ido hafa hasuwala fibo fefelumala ido huliya nabala ya li yoima o edotabo wenina sinoi minabo ya wa betiyobo ne. Weninawa nama lanae, loto Gotikafo idafa ma huliya hapu bito adinau li minato wa betiyobo ne. <sup>3</sup>Ido emotina yasi Goti houba-nabala we Mosese namala ido Sipisipi Mofola namala ya feti nama labo,

Wenaba Goti aubafofo yawala, hemo mona molanibo naba-naba nebo feyanibo ya wati eleigiyae.

Hemo ya muki wenina hiyabatina we minanibo monaka muki ya fefe lotoko minoto ido ona hulako ne.

<sup>4</sup>Wenabate heimoka yako fele minaninako, hemakafo holika holiyámanaiye? Ido hemakafo lamena hulika naba ya homámanaiye?

Mikau-mikau wenina muki monaka fefe lotoko nebo ya wa edanako, hemodoka loti weudina-lutina-hatina humuti luwaka lanabo ne, loti nama feti lae.

<sup>5</sup>Nemo ya hawa holito wa obo ya okulumau fele huliyagi numuna naba ya fele seli numuna ona hula negu yau Goti monala ona hula li oloto pi

bibo eba ya hanu godoto nebo ne. <sup>6</sup>Hanu godoto neto enisole seweni (7) ya idafa nosámibo wenina li hopa o betinaibo idafa seweni (7) adinau li minabo feka abo ne. Ido utinalo owo feke loto pana hibo iti, ido goligunu lifefe labo hebe ya ikitinalo iyabo ne. <sup>7</sup>Ido idafa hofawa nebo fo (4) yauti mako makafo enisole seweni (7) ya lape seweni (7) goligunu lifefe labo bito, li minabo ne. Ido lapewa yau Goti minowa-minowa aibo we sebala hala-kala naba loitaibo idafawa yama faitibo ne. <sup>8</sup>Ena fele huliyagi numuna naba lulau yau Goti lamenala nabalokati ido aubafofola yalekati sokila yoto fele huliyagi numuna naba ya li faitoto nenako, yagunu wenina yau yonabo ya ogofuwámae. Yonabo ogofuwámabo yagunu hiyaba o minato, enisole seweni (7) yasi idafa nosámibo wenina hena naba binabo ononatina hulageto fele huliyagi numuna nabau ya yonabo ya ogofuwabo ne.

### Goti sebala hala-kala libo monala lapeku nebo ha

**16** <sup>1</sup>Ena fele huliyagi numuna naba yauti nola naba ma holiyobo ya emokafo enisolema seweni (7) ya fetu lobibo, Hemotina ya uti lape seweni (7) ya liti Goti sebala hala-kala libo monala lapeku nebo mikalo ya lekilo, loto lobiye.

<sup>2</sup>Lobito, enisole homu nebo yakafo lapela lito uto lapelauti idafa ya mikalo lekiyageto wenina hafa hasuwala fibo anela mino o betiyageto fefelumala weudina-lutina-hatina muti huliya li faka labo wenina ya numunatina nosámibo-asámibo utinalo yalo ogofu naba aibo idafa ya oloto pi bimo wiye.

<sup>3</sup>Ido enisole naba tu (2) lapela lito lapelauti idafawa ya ho noku lekiyageto ho nowa ya wenina fuliyabo lunutina yaidana oto buliyageto, idafa-adafa muki hofawa nebo ho noku minabo ya fuli hulabo ne.

<sup>4</sup>Ido enisole naba tili (3) lapela lito, lapelauti idafa no nabau, ido no atalau yau lekiyageto no ya lunu bulibo ne. <sup>5</sup>Lunu bulito, holiyobo enisole no hiyaba aibo yakafo fetu libo,

Fele minanibo weyo, hemo onesa minoto, ido hana ona minanibo ya lifima hona molo biyanibo monakawa ya fefe libo ne. <sup>6</sup>Wenina yasi weninaka ido wekaloti haka lobiyabo weninaka yagi hofu betiti, ya lunutina lekiti hofu beti fuliyaboma nenako, hemo ya nanae, loto no ya lunu buli edoto biyanibo ya lifimatina fefe libo ya liyae,

loto lomuiye.

<sup>7</sup>Ido sokila hi mu-mu abo folomolo yaloti ha nola libo holiyobo fetu libo,

O, Wenaba Goti aubafofo yawala, lifima hona molo biyanibo monakawa ya ona hula minoto ido fefe libo ne,

loto liye.

<sup>8</sup>Ena enisole naba fo (4) lapela lito, lapelauti idafa fo yalo lekiyageto fo yakafo aubafofo loto wenina muki hinowe, lito Gotikafo o, libo ne.

<sup>9</sup>Feito fo hala-kala libo yakafo wenina muki hito, emotina yasi Goti idafa nosámibo bibo hiyaba aibo we ya hamana hiyafa, ido lutina-hatina elepa i moloti lamena huliya naba umámabo ne.

<sup>10</sup>Ido enisole naba faifu (5) lapela lito, lapelauti idafa ya hafa hasuwala fibo ekeni folomola yalo lekiyageto, ayalo hiyaba o betibo ebala ya midipu ibo ne. Ido wenina yasi ogofu naba holiti wetina hofala guti, <sup>11</sup>ido utina ogofu naba aito numunatina nosámibo linako, Goti okuluma yawala ya hamana hiyafa, lutina-hatina elepa i moloti monatina nosámibo molabo ya metina umámabo ne.

<sup>12</sup>Ido enisole naba sikisi (6) lapela lito, lapelauti idafawa ya no naba Yufuletisi yau lekiyageto, no ya lano ageto fo yoidokati ya mikalo hiyaba we wehudi ya lo fedanae, loto hanu li oloto pibo ne. <sup>13</sup>Feto fe betito, wa edobo ya Satani himiwela tili (3) ya osuleba hola-wela yaidana oti minae. Osuleba hosofa naba welau yauti ido hafa hasuwala fibo welau yauti ido sugi polofeti wela yauti lo feka abo ne. <sup>14</sup>Emotina ya Satani himiwela minanako, ya mebe-maba li oloto pimo uwabo ya muki mikau mikalo hiyaba we wehudi minado ya moniti Goti aubafofo yawala hamenala nabalo ya lowa fina finae, loti li nuba o betimo uwae.

<sup>15</sup>Yesukafo feti libo, Hemotina holifefe loti holilo. Moda nemo ya ugele we yaidana oto haita fedanogolowe. We makafo uwo unámoto apako minoto ulalo holitanowe, loto ulalo owola selo molaibo we ya ake naba inogolaiye, loto libo ne.

<sup>16</sup>Ena Satani himiwelawa yasi mika ma huliya Hibulu halokati Amagedoni ne, labo yalo mikalo hiyaba we wehudi li nuba o betiyabo ne.

<sup>17</sup>Ena enisole naba seweni (7) lapela lito, lapelauti idafa ya okulumau lekiyageto fele huliyagi numuna nabau ya ekeni folomolo yati nola ma ha naba loto feti libo, Moda huloitaiye, loto liye. <sup>18</sup>Feto lito, hopana lamenala hiyala fuloto, ho mumu loto, ho halake naba loto, mika mima naba-naba aiye. Feto feyaibo ya hana wenina mikalo minado yoimalokati ya mimawa naba-naba aibo yaidana oto minámibo ne. <sup>19</sup>Feito numuna meya naba mika foki-naki oto li tili (3) aito, ido mikau-mikau numuna meya naba ya moda li hopaitaibo ne. Ido Gotikafo Babiloni numudo minabo wenina ya monatina nosámibo-asámibo molabo, yagunu hala holi fulo betiyámoto lula-halau nosámibo naba-naba holinako, yagunu wenina no waini nabo yaidana oti weninawa Gotikafo, nanae, loto sebala hala-kala naba-naba libo monala yama nomu yau faitibo ya biye. <sup>20</sup>Feito bito, ido nokafo yoto mika obula li yoimau itaito, ido obula ma minámibo ne. <sup>21</sup>Ido ho ome naba-naba nebo muki henala foti-faifu (45) kilogilamu yaidana oto ya okulumuloti wenina minado lumuto hofu betiye. Hofu betito, utina elo naba-naba ainako, yagunu emotina yasi Goti idafa nosámibo bibo yagunu hamana hiyabo ne.

## Hopa li uno-uno monibo wena ha

**17** <sup>1</sup>Ena enisole seweni (7) lape seweni (7) ya li minagu yauti makafu nemo minodo lotu fetu lonumibo, Ano, hopa li uno-uno monibo wena muki holi minabo wenawa ya numuna meya naba no naba muki selo nedo hu unaibo ya lifima ha linogolaiye. Ano, hilibinowe. <sup>2</sup>Emogi mikalo hiyaba we wehudi hopa li unabo mona molo-molo ato, ido wenina mikalo minabo ya emogi hopa li unabo ya wenina no noti nomudina u hopa wibo yaidana oto minae, lotu lonumiye.

<sup>3</sup>Lonumito, Weuna Fele mino nedaito, enisole nilimito mika hafali mikalo wibo ne. Yalo wa edobo wena ma hafa hasuwala fibo luta libo meyalu amedoto ne. Hafa hasuwala fibo ulalo ha lufuwa ibo mona-mona Goti hamana hibo ya neto, ido atala seweni (7) ya neto, ido atalalo wela-hauwa ya teni (10) ya ne. <sup>4</sup>Wenawa ulalo owo hamulu libo ido luta libo i minoto ekeni goligunu lifefe labogi, ido hefana meina naba nebo yakafu lifefe labo yagi, ido okani omunala pana hibogunu lifefe labo yagi, ulalo li golaiye. Ido nomu goligunu lifefe labo li neto, lulau yau idafa nosámibo-asámibogi, hume-ugele aibo monalagi Goti nomunalo unama aibo ya faitibo ne. <sup>5</sup>Ido onobalalo fetu lufuwa ibo monawa faluku oto nebo ha ya fetu libo, Numuna meya naba-naba Babiloni ya hopa li uno-uno moniyabo wenagi, mikalo utina holiti nosámibo-asámibo mona molabo wenina otinafo ne, lotu nebo ne. <sup>6</sup>Ido wa edobo ya wenawa fele wenina Yesu holi hikito muti hala ukuwa lo oloto molabo lunutina ya noitoto weuna-lula u hopa wibo ne. Wa edoto wene-lauwa opaiye.

<sup>7</sup>Yagunu enisole yakafu loga o nedaibo, Hemo weka-lauwa ya neidafaito opaiye? Nemo wenawa monalagi, ido hafa hasuwala fibo monalagi, ido atala seweni (7) ya neto, ido atalalo wela-hauwa (10) ya meyalu monibo yagi, monatina muki ya lohmunogolowe. Holiyo. <sup>8</sup>Hafawa hasuwala fibo wa edanibo ya homu hofawa nebo nefa, onesa hofawa minámibo ya aliga lowauti liwila oto sinoiyageto hofu fulinae. Ido mikalo minabo wenina ya hana aidena akaimati mika okuluma li oloto piyámibo hamenaloti hofawa minomo yowabo bukuku yau hulitina lufuwa iyámibo wenina yasi hafa hasuwala fibo wa edabo homu hofawa nebo nefa, onesa hofawa minámibo, aliga liwila oto anainako, yagunu eleginilae.

<sup>9</sup>Hemotina wenina ha manadinawu nebo yako idafawa fokiti holifefe lotu holinilae. Hafawa hasuwala fibo atala seweni (7) ya obula seweni (7) nebo yalo wenama amedoto ne. <sup>10</sup>Ido atala yagi ya mikalo hiyaba we wehudi ya ne. Minaguti ya faifu (5) ya fuliyato, mako hofawa ne. Ido ma onesa oloto piyámibo ya aliga oloto pito, hamena foumako, wenina hiyaba o beti minanogolaiye. <sup>11</sup>Ido hafa hasuwala fibo homu hofawa nebo, onesa hofawa minámibo, eimola ya mikalo hiyaba we wehudi naba

eiti (8) ya ne. Emo ya mikalo hiyaba we wehudi seweni (7) minaguti yauti minaibo ya u hopa unogolaiye.

<sup>12</sup>Ido atala wela-hauwa teni (10) wanibo mikalo hiyaba we wehudi seweni (7) ya neto, onesa hiyaba o betiyabo ononatina liyámafa, ido hamena foumako, wani auwa yaidana oto hafa hasuwala fibo yagi maina hiyaba o beti minanigilae. <sup>13</sup>Lutina-hatina mako minageto, hiyaba o betiyabo aubatina ya hafa hasuwala fibo munabo ne. <sup>14</sup>Ido emogi Sipisipi Mofola yagi lowa fina finafa, ido Sipisipi Mofola ya wenaba muki Wenabatina minoto, ido hiyaba we wehudi muki Hiyabatina We Wehudi nenako, emogi ege molabo wegi yasi weninawa li yoima o betinae. Ido ege molabo wenina sutina fito, weuna fi betibo ha ona hula hanuwalo fefe loto moni-moni o minabo wenina ya emogi maina minanae.

<sup>15</sup>Ido enisolewa yakafo hofa feto loto lonumibo, No naba yalo hopa li uno-uno monibo wena ya anawalo amedoto nebo ya wa edaniboma nowa ya wenina mikau-mikau minabo, ido afu monalo-monalo minabo, ido ha notina eito-eito labo minabo, ido utina eito-eito molaibo ya nowa ya minae. <sup>16</sup>Ido hafa hasuwala fibo yagi wela-hauwa yagi wa betiyaniibo yasi hopa li uno-uno monibo wenawa lutina-hatinau nosámibo holiti, idafa-adafala muki ya soku hiti ludanigilae. <sup>17</sup>Yagunu Gotikafo holibo ya lutina-hatina mako minageto, hiyaba o betiyabo aubatina muki ya hafa hasuwala fibo muna, loto hatina fito, Goti ha lido inaibo hamenalalo yalo hu lanaiye. <sup>18</sup>Ido wenawa wa edanibo ya numuna meya naba ya mikalo hiyaba we wehudi mikau-mikau hiyaba o beti-beti aibo ya ne, loto lonumiye.

### Babiloni u hopa wibo ha

**18** <sup>1</sup>Feto lonumito, enisole ma okulumauti lumito wa edobo ne. Enisolewa ya aubala naba mino edaibo ido lamena hona aibo yakafo mika lamena o fulitaibo ne. <sup>2</sup>Emokafo ha naba-naba loto feto libo, Numuna meya naba Babiloni ya u hopa wibo ne. Ido aya numuna ebawau ya onesa Satani himiwela hu unato, ido weudina nosámibo li yawa fiyabo ne. Ido nama-afa fuma ibo wenina eleka hofa betito namanabo nama muki ya ayau li yawa fiyabo ne. <sup>3</sup>Feito wenina mikau-mikau minabo ya no waini biti lutina-weudina li hopaitabo yaidana oti emogi hopa li unabo mona molo-molo o minabo ne. Ido mikalo hiyaba we wehudi yasi emogi hopa li unabo mona molo-molo abo ne. Ido numuna meya nabau minabo wenina ya mona nosámibo-asámibo moloti idafa-adafa muki abi loto nebo ya linune, linune, loti holiyanako, wenina mikau-mikau hefana onona liyabo yasi idafawa liti hefanalo fuloti, weninawalokati hefana-afana ya liti u idafa wa nabo wenina buliyabo ne,

loto lonumiye. <sup>4</sup>Ena okulumauti ha nola libo ma ya holiyobo feto libo, Hemotina weninane minabo ya emogi maina mona nosámibo moloti, lifima linabo yaidana oti litanae, loto numuna ya fulitoti holi wilo. <sup>5</sup>Emo lifimala yomo uto, okuluma ana lito, ido Gotikafo monala nosámibo-asámibo molaibo ya hala holi fulo edáminako, hemotina fulitoti holi wilo.

<sup>6</sup>Wenawa ya hemotina bibo yaidana oti liwila oti muilo. Ido hemotina bibo mulalo-mulalo lifima naba ya liwila oti muilo. Ido nanaiye, loto no waini

hasuwala fibo aubafofo libo no ya lifefe lo betibo yaidana oti muilo.

<sup>7</sup>Ido eimola ula etuwa holito, huliya ito yoto luwala loto, idafa dowa-idafa yagunu auba ito holito idafawa libo ya hemotina onesa idafa munubo idafawa ya li yoima betinaiye, loti ula ogofu naba-naba yagi, ido hena naba-naba yagi li mulalo-mulalo muilo.

Wenawa ya eimola lula-halau feto loto luwala libo, Nemo hiyaba wena wenahudi ya minomo yowobo ne. Ido wena-hiyona minámowe. E'e, wena-hiyona minámobo ya hufo nama ya ámanogolowe, loto holinako, <sup>8</sup>hamena mako maloko ayalo mona nosámibo eito-eito ya emo nedo oloto pi munaiye. Feto feyanaibo idafa ya idafa i hiliyabo mona, ido hufo nama abo mona, ido inagunu fuliyabo mona ya emodoka oloto pi munaiye. Ido Wenaba Goti yakafo lifima hona molo munaibo ya aubafofo yawala nenako, ula ya so hito ludo edanigilae,

loto libo ne.

<sup>9</sup>Ena mikalo hiyaba we wehudi wenawa yagi hopa li unoti, emogi mikaleka idafa yagunu gedoti holiti liyabo we yasi soku ludibo sokila ya wati, hufo nama oti, ikitinalo hesoba inigilae. <sup>10</sup>Ido lifimala linaibo ya wati, holi naba-naba biyageto, faiga yowaleka sinoi minoti, feto lanabo,

Aiyo, aiyo, numuna meya naba Babiloniyo, numuna ge hofa danibo ya hemo haita lifimaka oloto pi humibo yo-holae,

loti lanigilae.

<sup>11</sup>Ena huwamenatina meina finabo wenina ma minámanako, mikau-mikau hefana onodo we wenawagunu holiti, hufo nama anigilae. <sup>12</sup>Ido huwamenatina ya hefana goli, ido hefana siluwa, ido hefana fowena meina naba nebo, ido peseku heila okani hilibo idafa meina finigilabo ya minámanabo ne. Ido lafo-lafo feke wanoba nebo, ido lafo-lafo hamulu libo, ido lafo-lafo dowa libo, ido lafo-lafo luta libo meina finigilabo ya minámanabo ne. Ido yá mona-mona unala ladanuwa aibo, ido safu-elefeni wela-hauwagunu idafa lifefe labo, ido yá meinala nebogunu idafa lifefe labo, ido bolonisigunu idafa lifefe labo, ido ainigunu idafa lifefe labo, ido hefana dowa libo yagunu idafa lifefe labo, idafa-adafa mona-mona lifefe labo ya meina finigilabo ya minámanabo ne. <sup>13</sup>Ido huwamenatina idafa ma



hulitina sinamoni, ido henena, idafa hiyato sokila unala ladanuwa aibo, ido yá nowala unala ladanuwa aibo huliya mulu, ido sokila unala ladanuwa aibo hiyabo huliya falagenesenisi ya meina finigilabo ya minámanabo ne. Ido huwamenatina no waini, ido olifi nowala, ido palawa dowa nebo, ido suwa witi meina finigilabo ya minámanabo ne. Ido huwamenatina bulumakau, ido sipisipi, ido safu-hosi, ido safu-hosi ika aibo idafa, ido wenina utina ido weudina meina finigilabo ya minámanabo ne.

<sup>14</sup>Ido hefana onodo we yasi lomunabo, Idafa-adafa muki yagunu luka-hakau dowa loto holito linowe, loto holanibo ya fulo hedoitaiye. Ido idafa-adafaka dowa-idafa nebo, ido hulika faka yoiboma ya moda hulito hofa liyámanogolane, loti lomunigilae.

<sup>15</sup>Ido hefana onodo we idafawa hefanalo fuloti, emodokati meina naba li-li abo we yasi faiga yowaleka sinoi minoti, lifimala libo wa edato, holi naba-naba bito, yagunu hufo naba oti, hai moloti lanabo,

<sup>16</sup>Aiyo, aiyo, numuna meya nabao, ukalo owo ya lafo-lafo feke wanoba nebo, ido lafo-lafo hamulu libo, ido lafo-lafo dowa libo, ido lafo-lafo luta libo ya iyanibo, ido goli yakafo, ido hefana fowena meina naba nebo yakafo, ido peseku heila okani hilibo idafa yakafo ukalo ya li golo minane. <sup>17</sup>Ido hamena fouma efomako wani auwa yalo ya muki idafawa wa nanibo moda u hopa utaiye, loti lanigilae.

Ido sipi hiyaba we muki, ido sipiku moniyabo wenina muki, ido sipiku onona liyabo we muki, ido ho nolo hefana onona liyabo we muki ya faigaka sinoiti minanae. <sup>18</sup>Ido ludibo sokila wati, hai moloti lanabo, Aya numuna meya naba gedibo yamaidana feyaibo ma ya igaleka ne? loti lanigilae. <sup>19</sup>Feto loti manadinalo ya mika huwopa ya fuloti, hufo naba-naba oti, lutina-hatina fulito, hai moloti lanabo,

Aiyo, aiyo, aya numuna meya nabalo sipi hiyaba we loti huwamenatina hefanalo fuloti wa nabo we buliyabo ne. Ido hamena fouma efomako wani auwa yalo ya li u hopa utaiye.

<sup>20</sup>Hemotina okulumau minabo ya emogunu ake naba-naba iyalo. Ido hemotina Goti weninalagi, ido aposologi, ido polofetigi ya ake naba-naba iyalo. Gotikafo wenawa mona nosámibo hemotina molo betibo yagunu lifima hona molo muiye, loti lanigilae.

<sup>21</sup>Ena enisole ma aubafofo libo yakafo hefana naba-naba li faka loto ho noku yau fuloto feti libo,

Nemo hefanama aubafofo loto fulobo monane yaidana oto numuna meya nabama Babiloni ya auba iti fulato, hulito hofa oloto piyámanigilae.

<sup>22</sup>Ido Babiloniyo, hemodoka nama loti melege linune, loti hapu hofabo idafa monalo-monalo nola libo, ido nama nomu iyabo nola libo, ido bomu wekilofu fu labo nola libo ya hofa holámanigilae.

Ido onona monalo-monalo onona li holiyabo we ma hemodoka ya hofa oloto piyámanigilae. Ido ononagunu hulolo-halolo ya hemodoka hofa holámanigilae.

<sup>23</sup> Ido hemodoka lamu lamenala ya hofa lamena ladámanogolaiye. Ido hipate olute mofu molanigilaibo ya notina ya hemodoka hofa holámanigilae. Homu hemo hefana onodo we ya hulitinagi nebo wenaba minae. Ido

hifena-lusaka hiyanibo yakafo wenina mikau-mikau ya hotina iye.

<sup>24</sup> Ido aya ebalo ya polofeti hofa beti fuliyabo lunutina, ido Goti weninala hofa beti fuliyabo lunutina, ido mikau-mikau hofa beti fuliyabo wenina muki lunutina ya oloto piyabo ne,

loto libo ne.

**19** <sup>1</sup>Ena nemo okulumauti ya wenina nuba naba-naba ha naba loti labo holiyobo fetu loti labo,

Goti ebola lokelo. Emo ya li nomude waibo we minoto, huliya yoimo wito, aubafofola naba ne. <sup>2</sup>Yagunu lifima hona molo lumibo monala ya ona hula minoto fefe libo ne. Ido hopa li uno-uno monibo wena auba ibo nebo mona nosámibola yakafo mikau-mikau minabo wenina hatina lito li hopaitaibo ya hona moloto lifimala muiye. Ido houba-nabala wenina hofa beti fulibo yagunu lifima liwila oto muiye,

loti lae. <sup>3</sup>Ido hofa ha naba loti labo,

Goti ebola lokelo. Emo ludibo so sokila ya minowa-minowa oto yoimo unaiye,

loti lae.

<sup>4</sup>Ena we kilofu hulinaga nebo we tuwedi-fo (24) ido idafa hofawa nebo fo (4) yasi Goti ya ekeni folomolo amedoto nebo we ya weudina-lutina-hatina muti ebola loti fetu labo, Ya onae. Goti ebola lokelo, loti lae. <sup>5</sup>Ido ekeni folomolokati nola makafo fetu libo,

Hemotina houba-nabala we muki holiya holiyabo ya hulinaga nebo weninagi, ido aifa lumuti minabo weninagi hemotina muki Gotite ebola lalo,

loto liye.

### Sipsisipi Mofola ya wena linaibo ha

<sup>6</sup>Ena wenina nuba naba-naba ha naba loti lato holiyobo ya notina ya noila naba satibo nola yaidana oti labo, ido ho halake naba-naba libo yaidana oti ha naba loti labo,

Wenabate Goti aubafofo yawala ya hiyaba we wehudi nenako, ebola lokelo. <sup>7</sup>Feito leimo ake naba-naba ito lute-hate li dowaloto, huliya li faka lokelo. Yagunu Sipsisipi Mofola ya wena linaibo hamenala selo ainako, olonafu ya eimola li henemu o ne.

<sup>8</sup>Ido Gotikafo oluwa ulalo owo feke loto pana hito hiluwa libo holoinaibo ya muiye, loti lae. Ulalo owo feke libo ya Goti weninala fefe libo monatina ya ne.

<sup>9</sup>Ena enisole yakafo feto lonumibo, feto lufuwa iyo. Sipisipi Mofola wena liyageto, hemotina loti wetina-idafa nanune, loti sutina finaibo wenina yasi lutina-hatina ake naba inigilae, loto liye. Feto loto ha ma onu ito libo, Aya hawa ya Goti hala ona hula ne, loto lonumibo ne. <sup>10</sup>Feto lito, weune-lune-hane munogolowe, loto hinalo hine obula fiyofa, feto libo, Hemo feto feyámo. Nemokafo hemogi ido hounakafo-mota Yesu ha ona hula ya oloto pi ledaibo ya holi hikito li-li abo we yamaidana oto Goti houba-nabala we minowe. Hemo Goti yako weuga-luka-haka muto huliya li faka lo. Yagunu Yesu hala ona hula ya oloto pi ledaibo yakafo polofeti hala ukuwa lo oloto molanae, loto mino o betibo ne, loto lonumibo ne.

### Safu-hosi feke ma meyaló monibo ha

<sup>11</sup>Ena okuluma godo neto wa obo ya moda safu-hosi feke ma sinoi nebo meyaló nebo we ya huliya Monala Fefe Lotoko Molaibo we ido Ona Hula Gedibo we ne. Lifima li hona molaido ido lowa fido mona fefe lotoko molo-molo aiyé. <sup>12</sup>Ido nomuna ya so huluma yaidana oto neto ido atalalo mikalo hiyaba we wehudi helekamu yaidana oto helekamu abi idafa mofu nebo ne. Ido emodoka huliya lufuwa nebo ya eimolako holito, huliya holinaibo ma ya minámibo ne. <sup>13</sup>Ulalo owo ya lunu bulibo i neto, ido huliya ya Goti Hala ne. <sup>14</sup>Ido okuluma himiwe nuba abi idafa safu-hosi meyaló minoti, utinalo owo feke loto pana hito hiluwa libo iyabo ya ege molomo uwae. <sup>15</sup>Ege molomo uwato, ido welauti mi wela hasuwala fi haibo ma yoibo yakafo wenina mikau-mikau ya li yoima o betinaibo ne. Ido eimolakafo holobo ainigunu lifefe labo ya lito aubafofo loto hiyaba o betinaibo ne. Ido emokafo hefana masa nabau nala waini ilawa lala iyageto, nowala lumibo ya Goti sebala hala-kala naba-naba libo monala ya ne. <sup>16</sup>Ido ulalo owo yalo, ido hina amisalalo huliya feito lufuwa ibo,

Hiyaba wehudi muki ya Hiyabatina We Wehuditina minoto, ido wenaba muki ya Wenabatina nebo ne, loto nebo ne.

<sup>17</sup>Ena wa edobo enisole ma folo sinoi nebo yakafo muki nama okulumalo akawa bu loti moniyabo ya ha naba loto fetó lobibo, Hemotina ya Gotikafo hobina naba hofó hido yalo loti li nuba alo. <sup>18</sup>Mikalo hiyaba we wehudi utina mila, ido himiwe hiyabatina wenaba utina mila, ido hulitina nebo we utina mila, ido safu-hosigi ido meyaló moniyabo we yagi utina mila, ido muki wenina ya houba-naba onona liyabogi, ido eimotina ononatina liyabo aifa wenina ido wenina hulitina nebo utina mila hemotina nanune, loti loti nuba alo, loto lobibo ne.

<sup>19</sup>Ena wa edobo ya hafa hasuwala fibo ido mikalo hiyaba we wehudi yagi, himiwetina mau minabogi yasi safu-hosi meyaló monibo we yagi

himiwela mau minabo yagi lowa finune, loti nuba oti minae. <sup>20</sup>Feto feyafa, ido hafa hasuwala fibo ya analo hinalo liti, ido sugi polofetima ya hafa hasuwala fibo welalo ya idafa hofawa Satani aubala li oloto pito itibibo we ya emogi analo-hinalo liti nala i betiyae. Nala i betibo we ya mebe-mabawa yakafo wenina hafa hasuwala fibo anela liti utinalo iti, ido fefelumala weudina-lutina-hatina muti, huliya li faka labo wenina ya hotina i-i aibo ne. Yagunu loitiwa ya hofawa minaibo ya adinalo-hidinalo liti so momenoma hefana salifagunu loto lutalo minaigu yau fulo betiye. <sup>21</sup>Ido filiga ya mi wela hasuwala fibo safu-hosi meyalo monibo we welauti yoibo yakafo hofu beti fulito, nama yasi lo fedoti utina mila noti houmatina aibo ne.

### Satani nala finaibo ha

**20** <sup>1</sup>Ena nemo enisole ma okulumauti lumibo ya wa edobo lowa fina eba hanu sinaibo oso ya li minoto ido ana filiga ya nala naba hena aibo ma ainigunu lifefe labo ya li ne. <sup>2</sup>Li minoto hosofa nabama, aidena yoimalokati minomo yoibo himoi-boloti ya nosámibo yawala Satani nebo ya analo-hinalo lito, melege wani tauseni (1,000) yalo nalau unanaiye, loto nala fi edaiye. <sup>3</sup>Nala fi edoto lowa ebau fulo edoto, hanu huto, mikau-mikau wenina hofa hotina iyámageto, melege wani tauseni (1,000) hulanaie, loto welalo lotanaito hikitiye. Melegewa ya hulageto wina edato, hamena fouma efoma feka moninogolaiye.

<sup>4</sup>Ena nemo ekeni folomo wa obo mulalo amedoti minabo Gotikafo li halo molo betinabo onona linae, loto auba bibo ne. Ido wenina Yesu hala ukuwa lo oloto molomo uwabo yagunu henobatina fukato, fuliyabo we weudina ya betiyobo ne. Aya weninawa yasi hafa hasuwala fibo, ido fefelumala weudina-lutina-hatina muti huliya li faka ladámabo anela ya onobatinalo ido adinalo liti iyámabo ne. Iyámoti fuliyaguti hofa sinoiti, Kilisto yagi maina hiyaba abo ononatina melege wani tauseni (1,000) yalo limo uwabo ne. <sup>5</sup>Aya wenina u homu moloti fuliyaguti hofa sinoiyabo ne. (Fuliyabo wenina filiga ya melege wani tauseni (1,000) hulageto fuliyaguti hofa sinoiyabo ne.) <sup>6</sup>Weninawa u homu moloti fuliyaguti hofa sinoiyabo ya ake naba-naba iti, Goti fele weninala minabo ne. Ido aliga ona fulinabo mona ya aya weninawa ya hofu beti fuliyámito, Gotigi ido Yesugi sokila hi bi-bi anabo wetina minoti melege wani tauseni (1,000) yalo emogi hiyaba we wehudi onona limo unabo ne.

### Satani li yoima o edaibo ha

<sup>7</sup>Ena melege wani tauseni (1,000) ya uwageto Satani wina edageto, nala numugu yauti loto <sup>8</sup>hotina inowe, loto wenina numudo-namado mika filiga-filiga oka waka minadokati uto, Goki weninala yagi, ido Magoki weninala ya sebatinau ile fali witunu ito, Goti weninalagi fina finae, loto

li nuba o betinaibo ne. Nuba anabo weninawa ya ho no anawalo sesepa yaidana oti hito huladámanigilae. <sup>9</sup>Weninawa yasi mikau-mikau monimo uti uti Goti weninala hu unabo eba numuna meya naba Goti lula-halau dowa libo yalo fedoti, li hona o edanabo ne. Feto feyanafa, ido okulumauti so ya lumuto muki ya hito ludaiye. <sup>10</sup>Hito ludageto, Satani hotina ibo we ya so momeno hefana salifakafo so fiyámanaigu yau hafa hasuwala fibo ido sugi polofeti ya fulo betiyagu yau emo yagi ya fulo edae. Yau ya fo libo lubu ibo minowa-minowa oti ogofu naba-naba holimo unigilae.

### Lifima li binaibo ha

<sup>11</sup>Ena ekeni folomo naba feke libo yagi, ido yalo amedoto nebo we yagi wa edobo ne. Emo nedokati mika okuluma ya holi utaito, hofa oloto piyámanigilae. <sup>12</sup>Ido wa obo wenina fuliyabo hulitina nebo, ido hulitina minámibo ya ekeni folomo nomunalo sinoi minato, buku-aku ya li ata lae. Ido buku ma ya hofawa minomo yowabo buku yagi li ata lae. Bukuwama li ata labo yalo fuliyabo wenina monatina molabo ha ya bukuwa yau lufuwa ibo ya hito, lifimatina hona molo betiye. <sup>13</sup>Aya hamenalo ho no lulau fuliyabo wenina ya fuliyaguti hofa sinoiyato, ido wenina fulimo uwabo mona molabo, ido fuliyabo eba Eidisi yau minabo wenina muki ya fuliyaguti hofa sinoiyato, ido muki eimotina monatina ya buku yau lufuwa ibo yagunu lifima hona molo betibo ne. <sup>14</sup>Ena fulimo uwonibo mona ido fuliyabo eba Eidisi ya so momeno so fiyámanaigu yau fulaiye. So momenowa so fiyámanaibo ya ona fulinabo eba ya ne. <sup>15</sup>Ido we makafo huliya ya hofawa minomo yowabo buku yau minámitoma momenowa so fiyámanaibo yau fulaibo ne.

### Okuluma hofawa ido mika hofawa ha

**21** <sup>1</sup>Ena nemo okuluma hofawa ma ido mika hofawa ma wa obo ne. Yagunu okuluma lilama ido mika lilama hulito, ho no onesa ya minámiye. <sup>2</sup>Ido wa obo ya fele hulyagi numuna meya naba ya numuna meya naba hofawa nebo Yelusalemu ya wena ma wanafote adinalo li binabo ya ulalo ekeni golaibo yaidana oto okulumalo Gotidokati lumito wa obo ne. <sup>3</sup>Ido ekeni folomolo yati nola naba holiyobo ya feto libo, Moda onesa me ya Goti numuna hu unaibo ya wenina minagu neto, ido emo ya minagu minanaiye. Ido weninala minato, Goti eimola emotinadoka minoto Gotitina mino betinaibo ne. <sup>4</sup>Nomudina nowala muki hilili o betinaibo ne. Mika okuluma lilama ya huliboma nenako, wenina fuliyabogi, hufo nama abogi, hono miluma holiyabogi, utina ogofu hofa holiyabogi ya minámanaiye, loto liye.

<sup>5</sup>Ido ekeni folomolo amedoto nebo yakafo libo, Idafa-adafa muki ya hofawako li oloto pi minowe, loto lonumuto hofa onu ito libo, hawa ona hula gedibo ya lufuwa iyo, loto lonumiye.

<sup>6</sup>Ena lonumibo, Idafa-adafa muki ya moda huliye. Hana ona yoimaloka neimone ya minoto, ido aliga muki idafa hulanaibo ya minoto, ya apiyobo we minoto, onuwa molobo we minowe. We makafo nogunu holinaibo no ya no atala yaidana oto aifa munowe. <sup>7</sup>Ido makafo Satani fina fi hofoti li akaima o edanaibo we ya idafawa dowa nebo nemodoti lito, Gotila minoto, ido emo ya hipane minanaibo ne.

<sup>8</sup>Feito minanaifa, ido holi egiki iyabo, ido holi hikitámabo, ido mona nosámibo eito-eito ona molabo, ido wenina hofu beti fuliyabo, ido hopa-hopu li unabo, ido hifena lusa hiyabo, ido sugi goti lifefe loti weudina-lutina-hatina biti hulitina li faka labo, ido sugi ha labo muki ebatina ya so momeno salifagunu so fiyámanaigu ya nenako, yau unabo ne. Aya ebawau yau ona fulinabo ne, loto lonumiye.

### Yonikafo Yelusalemu hofawa ya waibo ha

<sup>9</sup>Ena enisole seweni (7) lapema seweni (7) ya negu-negu ya idafa nosámibo Goti mikalo wenina binaibo idafa ya seweni (7) faitibo ya li minaguti makafo nemodo loto fetu lonumibo, Hemo ageto Sipisipi Mofola olonafo minanaibo olu ya hilibinowe, loto lonumiye. <sup>10</sup>Lonumito, Weuna Fele mino nedaito, enisole nilimito uto obula naba fana nedo fedoto, fele huliyaigi numuna meya naba Yelusalemu ya okulumalo Gotidokati lumibo ya nilibiye. <sup>11</sup>Idafa nilibibo ya Goti lamena naba nebo yakafo lamena hu-hu libo minomo wiye. Hefana fowena meina naba fi unaibo huliya yasipa pana hibo yaidana oto lamena hu-hu libo ne. <sup>12</sup>Ido hefana hila naba fana fana ya numuna meya nabama li hona aito hanu hadena tuwelu (12) neto, ido yalo enisole tuwelu (12) ya minomo uwae. Ido hanu hadena nedo-nedo Isilaeli wenina afu monalo-monalo hulitina tuwelu (12) ya lufuwa iti molabo ne. <sup>13</sup>Hila fo yoidokati negu hanu hadena tili (3) neto, ido hila filigaleka negu hanu hadena tili (3) neto, ido hila fo lumidoka negu hanu hadena tili (3) neto, ido hila filigaleka negu hanu hadena tili (3) nebo ne. <sup>14</sup>Aya numuna meya naba hilalawa naba monalo ya hefana tuwelu (12) ya moloti, mulalo hila huwabo nedo yalo Sipisipi Mofola aposolola tuwelu (12) hulitina lufuwa iti molabo ne.

<sup>15</sup>Enisolema ha lonumibo ya numuna meya nabafena, ido hanu hadenafena, ido hefana hilafena, ya fanala wato hitanowe, loto holobo goligunu lifefe labo ya anau li ne. <sup>16</sup>Numuna meya nabama hilalawa ya yofoto nebogi sino loto nebogi ya holobola yakafo moloto wato hitaibo ya numuna meya naba fanala ya tu tauseni fo hadeti (2,400) kilomita ne. Ido yofototo ido sino loto yagi ayaidana ne. <sup>17</sup>Ido enisolemakafa wenina idafa molo wati li minabo yaidana oto hila molo haibo sikisiti (60) mita ne.

<sup>18</sup>Ido hilawa ya hefana yasipagunu lifefe loti, ido numuna meya nabama ya goli ona botolo yaidana oto pana hibogunu lifefe labo ne. <sup>19</sup>Hila monalo hefana naba nebo ya hefana eito-eito meina naba yoto

nebo falake-falake loto nebo yakafo ekeni li edae. Ido hila mona naba wani (1) hefana yasipa ya ne. Ido hila mona naba tu (2) hefana diyau libo huliya safaiya ya ne. Ido hila mona naba tili (3) hefana yailako libo huliya ageti ya ne. Ido hila mona naba fo (4) hefana yailako ona libo huliya emelali ya ne. <sup>20</sup>Hila mona naba faifu (5) hefana luta libo huliya sadonikisi ya ne. Ido hila mona naba sikisi (6) hefana luta libo huliya koniliyani ya ne. Ido hila mona naba seweni (7) hefana sifuga libo huliya kilisolaiti ya ne. Ido hila mona naba eiti (8) hefana lubufa libo huliya belili ya ne. Ido hila mona naba naini (9) hefana sifuga libo huliya topasi ya ne. Ido hila mona naba teni (10) hefana hiyoba libo huliya kilisopelesi ya ne. Ido hila mona naba leweni (11) hefana lubufa libo huliya yasiniti ya ne. Ido hila mona naba tuwelu (12) ya hefana hamulu libo huliya ametisiti ya ne. <sup>21</sup>Ido hanu hadena tuwelu (12) ekeni idafa meinala naba yoibo heila okani yaidana hilibo yagunu lifefe lae. Hanu muki ya ekeni idafawagunu lifefe lae. Ido numuna meya nabau hanu moninabo eba ya hefana goli ona botolo yaidana oto pana hibo yagunu lifefe lae.

<sup>22</sup>Ena Wenaba Goti aubafofo yawalagi Sipisipi Mofolagi fele huliyadi numunala minainako, numuna meya nabau ya fele huliyadi numuna ya wagámobo ne. <sup>23</sup>Ido aya numuna meya nabau ya Goti lamenala naba yakafo lamena muito, ido Sipisipi Mofola ya ebawa lamula le nenako, yagunu fofe, ido iganafe igaidana oto lanaibo ne? <sup>24</sup>Ido mikau-mikau minabo ya aya lamenalawa yakafo lamena aido ya moniyato, ido mikalo hiyaba we wehudi muki ya idafa-adafatina dowa idafa liti aya numudo anabo ne. <sup>25</sup>Ido yalo hofa midipu iyámanogolainako, ya hamena-hamena hanu huwámanabo ne. <sup>26</sup>Ido yalo mikau-mikau minabo wenina yasi hefana huwamenatina dowa idafa hulitina naba yagi liti anobo ne. <sup>27</sup>Ido idafa nosámibo fuma ibo ido mona nosámibo-asámibo yalo yowámito, ido wenina mona nosámibo mona-mona molabo ido ha sugi-fagi loti moniyabo wenina ya numunalau yowámato, wenina ya hulitina Sipisipi hofawa minomo yowabo bukula yau nebo yako yonabo ne.

**22** <sup>1</sup>Ena enisolema yakafo no naba hofawa minomo yonabo pana hibo ya nilibito wa obo ne. No nabawa ya Gotigi Sipisipi Mofolagi ekeni folomotina yaloti lumuto <sup>2</sup>uto numuna meya nabau hanu hofalalo lusaku yalo wiye. Wito, no naba onuwa filiga-filiga yá hofawa minomo yoibo ya minomo lumiye. Ido yáwa ya iganalo-iganalo tuwelu (12) ya ilawa i-i aibo ne. Ido yáwa aila yakafo wenina mikau-mikau li faka lo beti-beti aibo ne. <sup>3</sup>Ido idafa-adafa Goti meya muibo ya idafa ma aya ebawa yalo minámibo ne.

Numuna meya nabau ya Gotigi Sipisipi Mofolagi ekeni folomotina yalo neto, houba-nabala wenina weudina-lutina-hatina mu-mu abo ne. <sup>4</sup>Emo hola-wela ya wa minato, ido onobatinalo yalo huliya minanaibo ne. <sup>5</sup>Ido midipu hofa iyámanogolaiye, loto Wenaba Gotikafo lamenala binako,

yagunu lamu le lamenalafe, ido fo lamenalafe lanabo hamenatina ya moda hulibo ne. Ido hiyaba anabo ononatina ya moda minowa-minowa oti limo yonigilae.

### Yesu liwila oto anaibo ha

<sup>6</sup>Ena enisolema yakafeto fetoto lonumibo, Hawa ya ona hula gedibo ha ne. Ido Wenaba Goti ha mono lo oloto molo-molo abo we ya mino betibo wekafo idafa oloto pinaibo alili aibo idafa ya oloto pi betiyageto holinigilae, loto enisolela ya ilifi molaibo ne, loto lonumiye.

<sup>7</sup>Yesukafo libo, Holilo. Moda nemo aloko oloto pi binogolowe, loto liye. Fetoto lito, wenina ya ha lo oloto molaibo lufuwa negu yau hitoti holiti hawa meyalomolanabo ya ake naba inigilae.

<sup>8</sup>Nemo Yoni neimo ya idafa-adafawa holito wa hulobo ne. Holito wa huloto enisole idafawa nilibi nebo ya weune-lune-hane munowe, loto hinalo hine obula fiyofa, <sup>9</sup>ido emokafo, Hemo fetofeyámo. Nemo ya hemogi ido hounakafo-motapolofeti ido lo oloto molaibo ha bukuwanegu ya meyalomolo-molo abo wenina muki yagi maina houba-nabala we ya minone. Yagunu Goti yakoweuga-luka-hakamuto, huliya li faka lo mino, loto lonumiye.

<sup>10</sup>Fetolonumuto ya ha ma onu ito libo, Hamena alili aibonenako, lo oloto molaibo ha bukuwanebo ya li faluku ámo. <sup>11</sup>Feitowenina monanosámibomolo-molo abo ya monanosámibo yakomolo-molo omo unigilae. Ido wenina monafuma ibomolo-molo abo ya fuma ibo mona yakomolo-molo omo unigilae. Ido wenina monofefelibokomolo-molo abo ya monafefelibokomolo-molo omo unigilae. Ido fele monamolo-molo abo ya fele monakomolo-molo omo unigilae, loto lonumiye.

<sup>12</sup>Yesukafo fetolibo, Moda nemo aloko oloto pi binogolowe. Ido wenina muki eimotina monamolado ya lifimatina li we fi betiyobolito anogolowe. <sup>13</sup>Hana ona yoimaloka neimone minoto, ido aligamuki idafahulanaibo ya minanogolowe. Apitominoto ido onuwa ya minobominowe.

<sup>14</sup>Idowenina utinalo owonoku noi minanabowenina yasi yá hofawaminomo yowaboilawa ya noti, numunameyanabau ya yonae, loto aubamino betiyageto ya numunahanuhadeku yonabo ya ake naba-naba inigilae. <sup>15</sup>Fetofeyanafa, idowenina utinaloholiti, monanosámibomasámibomona-mona molabo, ido hifena-lushiyabo, ido hopena li unabo, ido hofobeti fuliyabo, ido sugigotilifele loti weudinalutina-hatina biyabo, idowenina muki sugiha lutina-hatinagi dowa loti holiti sugilo-lo abo ya aya weninawanutunameyanabahilalafekayalominomoyonigilae.

<sup>16</sup>Nemo Yesukafo monoweninane nubabo hawa ona hula yaloboinaiye, loto enisolene ya hemodokailifi molowe. Nemo ya Defiti yufa



figu yauti gala ya minowe. Ido ofiya ya leda luwaila lamena naba liboma Moikabo nemo ya minowe, loto libo ne.

<sup>17</sup>Ena Weuna Fele ido Sipisipi Mofola olonafu yasi, Yesuwo, ano, loti lomuwo, ido wenina muki bukuwa iyobo hawa holinabo yagi, Ano, lomuwo. Ido wenina muki ya nogunu holinabo ya alo. Loti no hofawa minomo yowabo no nanune, loti holiyatoma, ya aifa biyageto nanae.

#### **Fuka ha ido lo molaibo ha**

<sup>18</sup>Ena wenina muki hawa lo oloto molo biyobo bukuku yau holinabo ya fuka ha lobinogolowe. Holilo. Aya hawa yalo ha ma onu inabo ya Gotikafo idafa nosámibo ya bukuwau molaibo yama binaiye. <sup>19</sup>Ido aya hawa yaloti ha ma li fulanabo ya Gotikafo yá hofawa minomo yonabo ilawa ya hona moloto bito, ido fele huliyagi numuna meya nabau ebatina bibo yagi ya emotinadokati liwila oto linaiye. Aya buku ya negu idafawa lolumiye.

<sup>20</sup>Emo ya idafawa oloto pi ledaibo we Yesukafo fetu loto libo, Ya onae. Nemo moda henemane aloko oloto pi binogolowe, loto liye. Ya onae. Wenabate, Yesuwo, ano.

<sup>21</sup>Wenaba Yesu aifa li dowo lo ledaibo monala Goti weninala muki minadoka ya mino betinaiye. Onae.

# Ha ma monala

**Aifa li dowā lo ledaibo mona** Gotikafo lemo mikalo minonibo wenina ya lifimategi minonibo yagunu lula-hala lumuto, milumate holito, Hipala Yesu Kilisto lifimala minámibo we ya lemo lifimate mofuto lemogunu fulinaiye, loto ilifi molaibo ne. Ilifi molaibo wewa hofu fuliyato, fuliguti li sinoi edaibo, ya holi hikito muwonibo wenina lifimate ya hilili o ledoto monatina fefe libo wenina ne, loto lo ledaibo, ya aifa li dowā lo ledaibo mona ya feito molo ledaiye. *(Lm 3:23-24) Ido onesa yagi aifa li dowā lo ledaibo monala ya molo ledoto ade li faka lomo yoiye. (2 Ko 4:14-15, Ef 2:4-1 Hi 4:16)*

**Akaiya eba** Giliki wenina mikatina filigaleka ya huliya Akaiya ne, loti, ido filigaleka ya huliya Masedonia ne, loti molabo ne. (Ap 19:21, Lm15:26, 2 Ko 9:2, 1 Te 1:7,8) Akaiya ebau numuna meya naba ya Atenisi, Kolinti ido Senkilia ya ne. Atenisi numudo yalo ha manadināu nebo wenina sikulitina naba ya ne. Ido Kolinti numudo yalo wenina bisinisi onona naba ya liyabo ne.

**Aposolo** *(Mt 10:1-4, Mk 3:13-19, Lu 6:12-16)* Yesu mikalo monibo hamenalo ya wenina mukite ege molafa, ido emokafo we tuwelu (12) ya nemo hane ukune ya liti uti lo oloto moloti, wenina idafa hiliyabo ya li faka lo betiti, ido weneloti ya Satani himiwela li fulo betiti idipi molanae, loto haka o betito emogi maina minato api itibibo ne. *(Mk 3:13-19)* Aliga Yesu fuliguti hofa sinoitaibo hamenalo ya aya wewa nomudinagunu wa edabo ne. Emokafo idafa wa edabo ido hane ukune dowā holiyabo ya mikau-mikau uti lo oloto moloti, holi hikitabo wenina hiyaba o beti-beti anae, loto idipi molaibo ne. *(Mt28:18-2 Ap 1:8)* Aliga Yesukafo Polote Banabasite yagi ononalalo idipi molainako, yagunu emotina yagi aposolo ne, loti molabo ne. *(Ap 13:2)*

**Babiloni numuna meya** *(Mt 1:11, 12,17, Ap 7:43, OPH 17:5, 18:1-24)* Babiloni numuna meya naba huliya nebo numuna ya Mesopotemia ebau ya ne. Babiloni wenina abi idafa-adafa wa nabo minoti, mona nosámibo-asámibo molo-molo abo ha ya mikau-mikau upatoto wibo ne. Aidenā yoima ya Babiloni wenina yasi Isilaeli weninagi

lowa fina fiti li fulo betiti adina-hidina nala iti houba-naba o ledanae, loti eimotina mikatinalo idipiti uwato, melege sewedi (70) yalo ya minabo ne. (Ap 7:43)

Yonikafo lufuwa igu (*OPH 14:8, 17:5,18*) yagi, ido Pitakafo lufuwa igu (*1 Pi 5:13*) yagi ya Babiloni numuna meya hala lufuwa ibo ya wenina maleka yasi Lomu numuna meya yagunu wase ibo ha laife? loti lo-lo ae.

### **Beleti lifefe lagu yisi molámoti aifa hiti no-no abo foliwa**

(*Mk14:1, Lu 22:1*) Goti Uta O Betibo Foliwa hamena yalo foliwa magi huliya beleti lifefe lagu yisi molámoti aifa hiti no-no abo foliwa yagi molo-molo abo ne. Gotikafo Yuda wenina Isipikati wina betiyoto holi unae, loto libo yagunu idafa-adafatina lifefe loti henemane oto unune, loti wetina-idafa hofu hiyabo ya beleti fudanaibo hamena minámoto beleti lifefe lagu ya yisi molámoti aifa hiti nabo ne. Feto feyabo yagunu aliga melegelo-melegelo ya idafawagunu holiti aya monawa molabo foliwa ya feti molae. (Goti Uta O Betibo Foliwa hala yagi hito.)

**Belesebuli** (*Mt 10:25, Mk 3:22, Lu 11:15*) Satani huliya ma ya Belesebuli ya ne. (Satani hala yagi hito.)

**Beliyali** (*2 Ko 6:15*) Hawa Hibulu halokati nebo monala ya aifa we nosámibo we ne. Satani monala yaidana oto nenako, yagunu emo huliya ma Beliyali ne, loti lo-lo ae. (Satani hala yagi hito.)

**Denaliyasi** (*Mt 18:28, 22:18, Mk 6:37, Lu 10:35*) Denaliyasi ya Lomu wenina hefanatina siluwakafo lifefe labo ne. We ma fo hamena mako onona linaibo meinala denaliyasi mako ya ne. (Mt 20:2)

**Eito feka wenina** (*Lu 2:32, Ap 9:15, Lm 3:29*) Yuda wenina yasi wenina mikau-mikau minoti Yuda wenina minámabo wenina ya eito feka wenina ne, loti huliya molabo ne. Ido Yuda wenina ya Gotikafo wa molo ledainako, loti eito feka wenina holi nosámibo bi-bi abo ne.

**Enisole** Enisole abi loti Goti houba-nabala we minabo ya okuluma ebato emo nomunalo mino-mino abo, ya wenina minámoti, ido wenina fuliyabo weudina yagi minámoti, ido holofa yagi minámabo ne. E'e, enisole muki ya moda Goti houba-nabala wenina weuna-ana yaidana oti minae. (*Hi 1:14*) *Weuna-ana yaidana oti minanako, yagunu wenina nomudinagunu wa betiyámato, li oloto pi betinabo yako ya wa betinae. Enisole ononatina ma ya Goti weninala hiyaba o beti-beti ae. (Ap12:6-11, 27:23, Hi 1:14) Ido ononatina ma ya Gotikafo wenina ha fulo betinowe, loto holibo hamena malo ya enisole ma welalo ha moloto ya mikalo weninawa minadoka ilifi molaito, uto li*

*oloto pi betibo ya wamokufe, ha lobibo ne. (Mt1:2 2:13, Ap 5:19, 8:26, 10:3, 12:7) Enisole hiyabatina we wenaba ya huliya Maikoli ya ne. (Yu 9) Ido hiyabatina we ma huliya Gebilyeli ya ne. (Lu 1:19,26)*

**Falisi we** *(Mt 5:2 16:6, Ap 23:6, Fi 3:5)* Falisi wemoli ya Yuda mono wenina minagu ya minoti, Goti lo molaibo hala Mosese muibo ha ya holiyafa, ido mona-fana magi ido huifa ha magi ya onu iti meyalo molanae, loti api itibi-itibi ae. Falisi we maleka monona loiti iyabo mona molabo yagunu Yesu lo fuko bito (Mt 23:1-36), holi nosámibo muti, hofu fulinune, loti hanu moni wita omo uwae. (Mt 21:45-46, 26:3-5)

**Fele huliyagi numuna naba** *(Mt 12:6, 27:51, Lu 21:5, Yo2:14)* Fele huliyagi numuna naba ya Yuda wenina mono numunatina naba nebo ya Yelusalemuka ya ne. Aya numudo ya Yuda wenina muki foli hamenatina yalo yoti lifimatina yagunu idafa hofu hi munabo yagi, ido Goti aifa munabo idafa yagi, ya sokila hi munune, loti idafawa liti fele huliyagi numuna nabau ya yoti sokila hi mu-mu abo we biyae. Eito feka wenina ya fele huliyagi numuna nabau yowámoti, aifa hilalau yako yowae. Numunawa lulau Goti fele idafa-adafala molabo eba ya ne. Aya ebau yau sokila hi mu-mu abo we hiyaba we wenaba yako hamena makoko melegelo-melegelo yoi-yoi abo ne. Ido lulau wa edotanae, loti aya fele eba hanu welalo lafo-lafo naba diyabo ne. Lafo-lafowa naba diyabo ya Yesu fulibo hamenalo ayalo ya yaleka atalalokati fekalito waka lumibo ne. (Mt 27:51, Mk 15:38, Lu 23:45)

**Fele seli numuna** *(Hi 9:2,21, Ap 7:44)* Aidena yoimaloka Mosesekafo Yuda wenina hafali mikau idipibo hamenalo ya Gotikafo lomuiibo, Fele seli numuna naba huilo, loto hunabo mona ilibito, ya lomuiibo hala meyalo moloti huwae. (Hi 8:5) Fele seli numuna huwabo yau Goti fele idafala molabo ne. (Hi 9:2-5) Ido ayau ya Yuda wenina mono lomo uti uti Solomonikafo fele huliyagi numuna naba huibo hamenalo yalo uwabo ne.

**Felo** *(Ap 7:1 13,21 Lm 9:17, Hi 11:24)* Isipi wenina hiyabatina we wenaba ya huliya Felo ne, loti molae. Hiyabatina we wenaba ma fuliyageto, eito ma yoto ebalá libo we ya moda ayaidana oti huliya Felo ne, loti molomo uwabo ne.

**Giliki wenina** Giliki wenina mikatina filigaleka ya huliya Akaiya ne, loti, ido filigaleka ya huliya Masedonia ne, loti molabo ne. *(Ap19:21, Lm 15:26, 2 Ko 9:2)* Giliki wenina muki ya hafi lufuwa wabo ha manadiná nebo yagunu wenina numudo-namado yasi hulitina li faka lae. Ido Yesu mikalo monibo hamenalo yalo eba

nedo-nedo hafi lufuwa wabo wenina muki ya Giliki ha lo holiyabo ne. Ido Goti Ukuwala Hala (Nupela Testamen) lufuwa iyabo we yasi hawa ya Giliki wenina hatinadokati ya lufuwa iyabo ne.

**Goti anela utinau fuko betiyabo mona** (*Lu 1:59, 2:21, Ga5:2-6*) Yuda wenina hipatina hedato, hamena eiti (8) uwageto ya Goti lo molaibo hala ya meyalo moloti Goti anela hipatina utinau fuko beti-beti abo ne. (Stt 17:9-14) Aya hamenalo otinafo metinafo ya hipatina hulitina molo-molo ae. Goti anela utinau fukabo we ya Yuda we ona minae, loti lo-lo abo ne.

**Goti Uta O Betibo Foliwa** (*Mk 14:12, Lu 22:1, Hi 11:8*) Goti Uta O Betibo foliwa ya Yuda wenina foliwa naba nebo monala feto ne: Aidena yoima Yuda wenina Isipika nalau minabo ya hena naba-naba holiyato, Gotikafo enisolela Isipi wenina hana hipatina-mota hofu beti fulinaiye, loto ilifi molaito wifa, ido Yuda wenina Gotikafo enisolela ya hemotina waito betinaiye, loto sipisipi mofola hofoti lunuwa ya numunatina hanudo wililo, loto lobiyo, loto lomuito feto lobiye. Feto loto lobibo ha ya meyalo molato, enisole loto lunuwa wato, ya aya numunalau minabo wenina muki uta o betito hana hipatina hofu beti fuliyamiye. Yagunu Uta O Betibo foliku ya numugu-numugu Yuda wenina muki yasi sipisipi mofola hofu hiti no-no ae. (Beleti lifefe lagu yisi molámoti aifa hiti no-no abo foliwa ha yagi hito.)

**Gotikafo li emotinagi hutifina betibo mona** We makafo we mamagi hutifina anogolowe, loto holinaibo, ya idafa fetu fe hedanowe, loto lo molo edaito, liwila oto fetu fe hedanowe, loto lo molo edanaiye. Feito Gotikafo wenina li nemogi hutifina betinowe, loto ya fetu libo, Hemotina lo molobo hane meyalo molanabo ya neimo weninane minato, ido nemo ya Metinafo ido Wenabatina minanowe, loto lo molo betibo ne. Feito nefa, ido weninala lo molaibo hala ya meyalo molanabo ogofuwámae. Aya ha ya li hutifina betibo mona lila ne, loto libo ne. (Hi 8:6-13) Feito neboma nenako, yagunu Gotikafo weninane ya nemogi li hutifina betinobo hanu ma hofawa lifefe lo betinogolowe, loto libo ya masi Yesu holi hikito muti ege moloti hiyabala o-o anabo wenina ya Yesu monala fefe liboko nebo ya emodoka molo betito, fetu nemogi li hutifina betito li nomudina wanowe, loto lo molaibo ne. (Hi9:13-28) Aya yagunu ya aidena yoimaloka lo molaibo ha ya Gotigi li hutifina betibo ha lila ya ne, loti huliya moloti, ido Yesu yagunu lo oloto molaibo ha ya Gotigi li hutifina ledaibo ha hofawa ya ne, loti huliya molabo ne.

**Goti Sipisipila Mofola** (*Yo 1:29,36*) Yoni noku i beti-beti aibo wekafo Yuda wenina ya Goti lifimate hilili o ledaiye, loti sipisipi mofola hofu hi mu-mu abo monatina yagunu holito ya Yesu wa edoto fetu

libo, Walo. Goti Sipisipila Mofola yolakafo wenina mikau-mikau lifimate li mofuibo we ya ne, loto libo ne. (OPH 5:6-14, 6:1, 7:9-17, 14:1-5, 19:7, 21:22-27)

**Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo mona** Matiu Yuda we nevo yakafo lufuwa igu ya Yuda wenina monatina moloto Goti huliya ladámoto, Goti weninala hiyaba o ledaibo mona yagunu feto libo, Okulumau nevo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo ne, loto libo ne. Ido Maki ido Luku yasi eito feka wenina gotitina abi loti holi hikito biyabo yagunu Gotite makoko ne, loti holinigilae, loti Goti wehudite weninala hiyaba o ledaibo ne, loti laibo ne.

Yuda wenina Mesaiya ya loto uwotefo adinauti wina ledanogolaiye, loti holi hikito holiyato, Yoni noku i betibo we yakafo hamenawa anaibo yagunu lobito Gotikafo wenina lifima ha binogolainako, lutina-hatina li elepa i molalo, loto fuka ha biye. (Mt3:2, 4:17) Ido Yesu yagi ayaidana oto fuka ha lobito, eimola lo fedibo yagunu ya Goti wehudi weninala hiyaba o ledaibo hamenawa moda lo fedotaiye, loto libo ne. (Lu 9:17-21)

Ido aliga mika okuluma hulanaibo hamenalo yalo ya nomudegunu hiyaba we wehudite We Hula limulo aubalagi lamenala nabagi loto weninala ido idafa-adafa muki ya hiyaba o betinaibo ya wa edanune. (Mt 24:30)

**Heloti** Gotigi li hutifina ledaibo ha hofawa (Nupela Testamen) yau we fo (4) hulitina Heloti yagunu lufuwa iyabo ne. Feti minae:

1. Hana, Yesu oloto pibo hamenalo ya Yuda wenina hiyabatina wenaba Heloti ya ne. Emo welaloti himiwe yasi hipa namuna muki Betelehemu minabo ya hofa beti fuliyabo ne. (Mt 2:1-22)
2. Ido ayalo uti Yesu lo oloto molaibo hamenalalo ya Galili wenina hiyabatina we wenaba ma Heloti Antipasi ya ne. Aya wewa yakafo wena Helotiyasi lito, Yoni noku i-i aibo we hofa fuliye. (Mk 6:14-29) Aliga Yesu li halo molo edabo hamenalo ya aya we Heloti nomunalo sigiya lo edabo ne. (Lu 23:6-12)
3. Ido gamani hiyaba we wenaba ma Helotikafo wenina ma Yesu holi hikito muti nuba o-o abo wenina ya hena naba bito, maleka adinalo-hidinalo lito nalalo fulo betito ya Yoni yalafo Yemusi ya mi fanagunu hofa fuliye. (Ap12:1-23)
4. Ido yaloti uti hiyaba we wenaba ma Heloti Agilipakafo Polo li halo molo edabo ha holito, ya Lomuka hiyabate we wehudi Sisakafo ha holi edanaie, loto emo nedo ilifi molaiye. (Ap25:26)

- Hibulu** Abalahamu awalafu-mota yauti ma ya huliya Ebeli ya nebo (*Lu3:35*) yagunu Abalahamu ya Hibulu we ne, loti huliya molae, loti lo-lo ae. (*Stt 14:13*) Feito Abalahamu yufa figuti wenina yagi Hibulu wenina ne, loti huliya molae. Aliga ya Hibulu wenina ya Isilaeli wenina ne, ido Yuda wenina ne, loti lo betiyabo ne. Aya weninawa hatina ya huliya Hibulu ha ne, loti molabo ne. (Isilaeli ha ido Yuda ha yagi hito.)
- Hisopu** (*Hi 9:19*) Sokila hi mu-mu abo we ya hisopu yá aila liti lunufe, ido nofe, yau moloti, Goti nomunalo hiluwa lanigilae, loti hisopugunu ya weninafe, ido idafa-adafafe, ya itili o betiyabo ne.
- Isilaeli** Gotikafo Aisaka hipala ma Yekopu ya huliya ma Isilaeli ne, loto molaiye. (*Stt 32:28*) Isilaeli ya hipala tuwelu (12) hedaito wenina yufa figuti afu monalo-monalo minaguti hulitina ya Isilaeli afu monalo-monalo tuwelu (12) yafe, ido Isilaeli weninafe, ido Hibulu weninafe, ido Yuda wenina ne, loti molabo ne. Ido mikatina ya homu huliya ya Kenani ne, loti molabo aliga ya Isilaeli ne, loti molae. (Yuda ha ido Hibulu ha yagi hito.)
- Kilisto** (*Mt 1:16, 16:16, Mk 1:1, Yo 20:31, Ap 2:36, OPH11:15*) Giliki wenina hatinadokati ya Kilisto ne, loti lato, ido Yuda wenina hatinadokati ya Mesaiya ne, loti ya lae. Hawa loiti monawa ya yá nowala ulalo wili edaibo we ne, loto monala fetu ne: Aidená yoimalokati ya Gotikafo we ma Yuda wenina hiyabatina we wehudi minanogolaiye, loto li oloto pi edaito, wenina ya Gotikafo wa molo edaiye, loti yá olifi nowalagunu wewa ulalo lekiti wili edae. Ido mono hiyaba we yagi ya Gotikafo wa molo betiye, loti yá olifi nowalagunu utinalo lekiti wili betiti ononatinado molabo ne.
- Aidená ya Gotikafo fetu libo, We ya weninala lifimatina li mofuto, li nomudina wato, weninane hiyaba o betiyobo mona li oloto pi betinaibo we ya ilifi molanowe, loto lo molo betiye. Lo molo betibo wewa ya Goti wa moloto ilifi molainako, huliya Kilisto ne, loto molaiye.
- Lo molaibo ha** (*Mt 22:36, Yo 1:17*) Gotikafo lo molaibo hala ya Mosese li oloto pi edaito, ya emokafo hawa buku eito-eito negu lufuwa ibo ya hulitina fetu ne: Stat (Kana), Kisim Bek,g (Gotikafo weninala wina betito Isipikati liwila oto idipito wibo ha), Wok Pris (Goti sokila hi mu-mu abo we hatina), Namba (Yuda wenina hitabo ha), Lo (Goti lo molaibo hala) ya ne. Goti lo molaibo hala ya Yuda wenina meyalo molanae, loto Mosese lomuito ya lufuwa ibo ne.
- Masedonia** Giliki wenina mikatina filigaleka ya huliya Akaiya ne, loti, ido filigaleka ya huliya Masedonia ne, loti molabo ne. (*Ap19:21*,

*Lm15:26, 2 Ko 9:2*) Masedonia ebalo ya numuna meya naba ya Filipai, Tesalonaika, Belia ya ne.

**Mono numuna** (*Lu 4:17, Ap 17:2*) Yuda wenina mono numunatina huliya sinagogu yau nuba o-o abo numuna ya ne. Aya numugu yau Wenaba weude-lute-hate munune, loti yagunuko mau iyámae. E'e, mono numugu yau Goti lo molaibo hala ya wenina api itibi-itibi abo ne. Ido olufo Hibulu ha lufuwa hitoti lo molaibo ha ya holifefe loti holinae, loti hawa ya aya mono numugu yau api itibi-itibi abo ne. Ido hamena ma ya mono numugu ya ha lifefe lo-lo abo we nomudinalo ya li halo molo beti-beti abo ne. (*Lu 21:12*)

**Noku i-i abo mona** (*Mt 3:6, 3:16, Mk 1:8, Lu 3:7*) Yoni noku i-i aibo we yakafo hemotina nosámibo monatina metina muti, lutina-hatina li elepa i molabo ne, loti wenina masi moda holinigitale, loti mono noku iyalo, loto lobi-lobi aiye. (*Mk 1:4, Lu 3:3*) Yagunu noku i betiyabo wenina ya nosámibo monatina metina muti, lutina-hatina moda elepa i moloti, Yesu Kilisto holi hikito numunabo ya lifimatina hilili o betinowe, loto libo we ya holi hikito muti, ege moloti, hala meyalo molanogolone, loti holiyabo yagunu noku i betiyabo ne, loti wenina muki yasi holinigitale.

**Li hutifina betibo huwamena** Gotigi li hutifina betibo huwamena ya Yuda wenina yasi yágunu lifefe loti feumalo mulalo onuwalo-onuwalo muki ya goligunuko kelabo ne. Aya huwamenawa lulau yau hefana hatapa loiti ya Gotikafo li hutifina betibo ha lufuwa ibo hefana ya molabo ne. (*Hi 9:2-5*) Feto feti ya hafali mikau moni-moni abo hamenalo ya aya huwamenawa yafalo moloti mofuti liti uwae. Ido moniyámabo hamenalo ya fele seli numugu lulau eba fele ona hula ayau ya molabo ne. Huwamenagi ido idafa-adafa lulau nebo yagi Gotikafo Isilaeli weninala li hutifina betibo mona mebe-mabala nenako, yagunu idafawa ya fele ona hula ne, loti lo-lo abo ne.

**Polofeti** (*Mt 10:41, 12:39, Lu 1:76, Yo 1:21*) Polofeti ya Gotikafo li oloto pi betibo ha lo-lo abo we ya ne. Homu ya Gotikafo polofeti abi idafa idipi molaigu yauti ma ya Samuweli, Elaiya, Aisaiya ido Yelemaiya ya minae. Idafa-adafa feito-feito aliga lo fedanaiye, loto wetinalo molaibo ha yagi lo-lo ae. Feito aidena yoimaloka Yesu oloto piyámibo hamenalo ya yaidana we ya oloto pinaiye, loti, ido monala feto molanaiye, loti, ido wenina masi feti idafa o molo edanae, loti lo-lo ae. Feto loti lo-lo ato ya Yesu mikalo monibo hamenalo ya ha muki lado ya ibo ne. Ido ha ma, hamena naba yagunu lo-lo ado ya aliga inaibo ne.

**Sadusi we** (*Mt 16:6, Mk 12:18, Ap 23:8*) Sadusi wemoli ya Yuda wenina minagu ya minae. Wewa ya Falisi we yaidana oti Yuda wenina mono



monatina yagi ido Goti lo molaibo hala yagi ya fefe loti meyalo molanae, loti api itibiyabo ne. Ido Falisi wemoli yasi wenina fulinaguti hofa sinoinae, loti holi hikitaabo nefa, ido Sadusi wemoli feti holi hikitaamanako, yagunu moliya fi-fi abo ne.

**Saiyoni** (*Mt 21:5, Yo 12:15, Lm 9:33, 11:26, 1 Pi 2:6*) Obula malo numuna meya naba Yelusalemu huwabo ya huliya Saiyoni ne, loti molae. Aya obulalo Yuda wenina fele huliyagi numuna nabatina ya neto ebawa ya fele ona hula ne. Hamena ma ya wenina Yelusalemu yagunu holiti ya Saiyoni ne, loti labo ne. Ido hamena ma ya wenina Yelusalemu okulumau nebo yagunu holiti ya Saiyoni ne, loti wase ibo hawa labo ya Goti nebo eba mebe-mabala ya ne. (*Hi 12:22, OPH14:1*)

**Salemu** Salemu numuna meya naba ya huliya monala ya you amena mona ne, loto nebo, ya aidena yoimaloka ya Melekisedeki yakafo hiyabala we ya ne. (*Hi 7:1-2*) Aliga ya huliya hofawa ya Yelusalemu ne, loti ya molabo ne.

**Samalia** (*Lu 10:33, 17:16, Yo 4:4,5, Ap 1:8, 8:1-14, 9:31*) Aidena yoimaleka ya Asilia mika hiyabala we wenaba yakafo Samalia wenina ya Isilaeli wenina mikalo uti minanigilae, loto idipi molaito uwabo ne. Yalo olodinafo Yuda wenipa minamabo ya liyabo ne. Ido homu Samalia wenina monotina ya Yuda wenina monotina yaidana oti lafa, aliga ya Samalia wenina monotina ya u eito wiye. Ido Yuda wenina fele huliyagi numunatina naba ya Yelusalemu neto, ido Samalia wenina fele huliyagi numunatina naba ya Gelisimi obulalo ya nebo ne. (*Yo4:19-21*) Feto nebo yagunu Yuda wenina yasi lutina-hatinau holi nosamibo naba biyae.

**Satani** (*Mt 12:26, Mk 4:15, Lu 10:18, OPH 20:2*) Nosamibo yawala huliya Satani ya enisole nosamibo minoto Goti uwolafo ne. Feito neboma nenako, aidena yoimalokati uto uto onesa eletifo yagi wenina hote ito mona nosamibo molanae, loto hepa molo ledomo wibo ne.

Huliya ya abi loto feti nebo: Belesebuli ne, loti (*Mt 10:25*), ido mika melo wenabatina ne, loti (*Yo 14:30*), ido asiku aubatinagi minabo we enisole nosamibo hiyabatina we wenaba nosamibo yawala ne, loti (*Ef 2:2*), ido sigiya lo-lo aibo we ne, ido hosofa naba ne, ido hamade hibo ne, loti (*OPH 12:9*) feti-feti lo edae.

Ido Matiu 25:41 yau Yesukafo so fiyamanaibo so ya nosamibo yawala himiwelagi ya lifefe lo betiye, loto libo ne. Ido Oloto Pibo Ha 20:10 yau Yonikafo Satani yagi weninala yagi lifimatina liyabo ha ya lufuwa ibo ne.

**Satani himiwela** Satani himiwela ya weuna-ana nosamibo-asamibo nebo yasi wenina u hopa unae, loti li hopa o betinabo houba-naba ononala

auga ita li-li ae. Ma yasi wenina lutina-hatinau yoti mino betiti li hopa o betiyabo ne. (*Mk 5:1-17, Lu 8:30-33,36*) Ido masi sugi ha api itibinae, loti api itibiyabo we hatina-manadinau yoti mino gedabo ne. (*1Ti4:1, 1 Yo 4:1-6, Ye 3:15*) Feto feyabo nefa, Yesukafo li fulo betito idipi molanae, loto aubala ya holi hikito muwonibo wenina lumibo ne. (*Mk 16:17*)

**So fiyámanaibo eba** (*Mt 5:22, 29, Lu 12:5*) So fiyámanaibo eba Tok Pisin ya huliya Hel ya ne. Ebawa yau Gotikafo Satanigi himiwelagi fulo betito ido wenina lutina-hatina elepa ita holi hikito Yesu umámabo weninagi fulo betinaiye. (*Mt25:41*)

Yonikafo ebawa hala lufuwa ito ya so momeno so fiyámanaibo ya huliya molaiye. (*OPH 20:14*)

**Sokila hi mu-mu abo we** (*Mt 21:45, Hi 7*) Yuda wenina sokila hi mu-mu abo we ya Lifai afu monauti Aloni yufa figuti ya haka o betimo yowabo ne. Homu fele seli numuna nebo hamenalo ya ayau ya ononawa liti, ido aliga Yelusalemu numudoka fele huliyagi numuna nabau ya ononawa li-li abo ne. Wewa ya Goti ido wenina lusaku we minabo nenako, Goti idafa hofa hi munabo wenina yasi idafawa ya sokila hi mu-mu abo wewa biyato, ya aya we yasiko hofa hi mu-mu abo ne.

**Sokila hi-hi abo folomo** (*Mt 5:23, Hi 13:1 OPH 6:9*) Homu ya Yuda wenina idafa hofa hiti Goti mu-mu anabo hamenalo ya sipisipife, memefe, bulumakaufe, namafe ya hofoti, fele folomolo yalo moloti hi huloti sokila ya Goti mu-mu abo ne.

**Sugi goti** (*Ap 19:26*) Wenena masi Wenaba Goti ya holi hikito umámoti, sugi goti ya holi hikito bita houba-naba o-o ae. Eito feka wenina masi fo, igana, ofiya ido sugi goti eito-eito holi hikito biyabo sugi gotitina fefelumatina ya lifefe loti weudina-lutina-hatina bi-bi abo ne. Gotitina fefelumatina hulitina eito-eito fetu nebo, ma Atemisile, (*Ap 19:24*), ma ya Balile, (*Lm 11:4*) ma ya Belesebulile, (*Mt 10:25*) ma ya Hemesile, (*Ap 14:12*) ma ya Lefanile, ma ya Molokile, (*Ap 7:43*) ido ma ya Susi ya ne. (*Ap14:12*).

Ido lemo yagi idafa-adafa ma-magunu holiyonibo mona, ya idafa holi muto houba-naba o edonibo mona yaidana nebo yagi ya sugi gotite yaidana oto ne. (*Ef 5:5, Ko 3:5*).

**Taleni** (*Mt 18:24, 25:15-28*) Taleni ya Giliki wenina hefanatina naba-naba ne. Taleni ma ya goligunu lifefe loti ido ma ya siluwakafo lifefe loti ido ma ya kapagunu lifefe lanako, yagunu meinala eito-eito nefa, ido meinala muki ya moda naba-nabako ne.

**We Hula** (*Mt 8:2 12:8, Mk 10:45, Ap 7:56*) Yuda wenina ya we ma oto uwotinafa adinaloti wina ledanaiye, loti Mesaiya hiyabala o

edabo ne. Hiyabala o edabo wewa yagunu holiti emokafo ya Lomu himiwe Isilaeli mikalokati heni betito Isilaeli wenina hofa hulininagi wenina buli ledanaiye, loti hopa hatina kiyae. Yesukafo oto eimola yagunu libo ya huliya We Hula ne, loto molaito, ido Polote eito weninasi ha mono lufuwa iyagu yau Yesu ya Goti Hipala ne, loti huliya molae.

**Yesu ege-ege moniyabo we** (*Mt 10:1, Mk 16:2 Yo 2:11*) Yesu mikalo monibo hamenalo ya wenina muki yasi ege molafa, ido emokafo we tuwelu (12) ya nemogi maina minoti, hane ukune dowa lo oloto moloti, nemo weneloti ya wenina idafa hiliyabo ya li faka lo betiti ido Satani himiwela li fulo betiti idipi molanae, loto wa molo betiye. (*Mt 10:1-1 Mk3:13-19*) Aya wewa ya Yesu ege-ege moniyabo we tuwelu ne, loti ido aposolo ne, loti lo-lo ae. (Aposolo ha yagi hito.)

**Yisi** (*Lu 13:2 1 Ko 5:6*) Wenina ma beleti hofa hinogolone, loti beleti li fudodo aibo idafa huliya yisi liti palawa naba yagi li buli-naboli oto moloti hiyaba ato, ena yisikafo beleti muki li fudodo aibo ne. Feito Yesu ege-ege moniyabo we ya fuka ha lobibo, Falisi wegi ido Sadusi wegi yisitina ya ekei oti minalo, loto lobibo hala monala fetone: Yisi hefola ya beleti naba yau upatoto uto muki ya li fudodo aibo yaidana oto Falisi wegi Sadusi wegi api itibiyabo hatina ya upatoto uto wenina muki ya li hopaitaiye. (*Mt 16:12*)

Ido hamena ma ya fetone libo, Okulumau nebo we wehudite weninala hiyaba o ledaibo monala ya yisi monala yaidana oto ne, loto lobiye. (*Mt 13:33*)

**Yuda** (*Stt 29:35, Mt 2:6*) Yekopu hipala tuwelu (12) minagu yauti ma huliya Yuda ya ne. Yuda yufa figuti wenina ya Yuda afu monala minabo ebatina huliya Yudia yalo minabo ne. Ido aya ebawa yau numuna meya naba Yelusalemu ya ne. Yesu Kilisto ya Yuda yufa figu yauti ya ne. (*Hi7:14, OPH 5:5*) (Isilaeli ha ido Hibulu ha yagi hito.)

**Yudia** (*Lu 23:5, Ap 1:8, 10:37, 26:20*) Yuda wenina ebatina huliya Yuda ne, loti labo ya Giliki wenina hatinaloka ya Yudia ne, loti lo-lo ae.